Cartea Soarelui Nou

GENE WOLFE

GENE WOLFE s-a născut în 1931 la New York şi a crescut în Houston, Texas. După doi ani şi jumătate petrecuţi la Universitatea Texas A&M, a renunţat la studii şi a fost recrutat în armată. A servit în Războiul din Coreea, pentru serviciile sale primind decoraţia Combat Infantry Badge. A urmat apoi cursurile Universităţii din Houston, absolvind Facultatea de Mecanică. Din 1984 s-a consacrat exclusiv scrisului.

S-a afirmat ca scriitor de science-fiction odată cu publicarea în 1972 a romanului *The Fifth Head of Cerberus,* iar în 1973 a primit Nebula Award pentru cea mai bună nuvelă *(The Death of Doctor Island).* În 1977 i s-a decernat Chicago Foundation for Literature Award, urmat de Rhysling Award pentru poezie science-fiction.

Tetralogia *Cartea Soarelui Nou* şi-a câştigat rapid titlul de operă clasică în domeniu şi i-a adus autorului şase premii prestigioase: World Fantasy Award, British SF Association Award, Nebula Award, Locus Award, John W. Campbell Memorial Award, Prix Apollo.

Multiplu laureat pentru scrierile sale (romane, culegeri de povestiri, poezii), Gene Wolfe mai este autorul tetralogiei *Cartea Soarelui Lung,* care, împreună cu *Cartea Soarelui Nou* şi trilogia *The Book of the Short Sun (Cartea Soarelui Scurt),* formează aşa-numitul „Ciclu Solar”.

„Cartea Soarelui Nou *conţine elemente din alegoria spenseriană, satira swiftiană, conştiinţa socială dickensiană şi mitologia wagneriană. Wolfe creează o ordine socială cu adevărat nepământeană, pe care cititorul ajunge s-o cunoască dinăuntrul ei… iar odată pătruns în această lume, nu mai are cum să se oprească din drum.”*

The New York Times Book Review

Gene Wolfe

CARTEA SOARELUI NOU

Traducere din limba engleză şi glosar
de Irina Horea

Cuprins

Glosar

ABACINARE – orbire prin plasarea în faţa ochilor a unor talere de metal încins

ABAIA – unul dintre marii monştri de pe Urth, o creatură acvatică malefică

ABALDĂ – depozit, magazie

ABLEGAT – o funcţie existentă în Commonwealth

ABRAXAS – zeu din Asia Mică, stăpân al celor 365 de duhuri cu însuşiri diferite, care reprezentau zilele anului; identificat cu Mithra şi Iehovah, numit „Tatăl Nostru” în creştinismul timpuriu, şi stăpân suprem al cerurilor şi al eonilor, zeu al numerologiei

ACARYAN – cărturar, legist

AELURODON – panteră asemănătoare cu lupul, strămoş comun al canidelor şi felidelor

AES – monedă mică de alamă, bronz sau cupru, folosită în Commonwealth

AGAMET – fiinţă asexuată

AGATHODAIMON – divinitate benefică

AGUTI – animal mic asemănător iepurelui

ALCALDE – magistratul unui oraş, şerif

ALFANGE – cuţit sau pumnal

ALGOFIL – persoană care găseşte plăcere în durerea proprie sau a altei persoane

ALOUATTE – maimuţă urlătoare din America de Sud

ALRAUNĂ – divinitate demonică feminină

ALZABO – animal de origine cosmică, ce împrumută personalitatea prăzii pe care o devorează

AMADOU – gen de iască

AMFITRIONI – nume dat unui trib din nordul extrem al Commonwealth-ului

AMSCHASPANT – termen ce denumeşte o fiinţă intermediară între Increat şi Om, echivalentă îngerilor (în mitologia persană, Amesha Spentas sunt cele şapte divinităţi care luptă de partea binelui)

ANACRIZĂ – interogatoriu însoţit de tortură

ANAGNOST – cel care citeşte cu voce tare

ANALEPTIC – fortifiant, reconfortant

ANPIELĂ – membră a forţelor aeriene de elită ale Autocratului
ANTEPILAN – soldat infanterist
ANTRUSTION – în Commonwealth, străin care îl serveşte voluntar pe Autocrat
APEIRON – v. Increatul
AQUASTORI – „fiinţe create şi ţinute în viaţă de puterea imaginaţiei şi de concentrarea gândului”
ARBORIUM – casă construită în copac
ARCION – oblânc
ARCTOTHER – creatură folosită pentru jocuri sângeroase în Turnul Ursului; la origine, cuvântul desemnează o specie preistorică de urşi
ARGOSIE – corabie
ARHONTE – magistratul suprem al unui oraş, desemnat de Autocrat
ARMIGER – membru al unei caste de războinici, inferioară celei a exultanţilor şi superioară celei a optimaţilor
ARMIGETĂ – femeie din casta armigerilor
ARSINOITER – creatură folosită pentru jocuri sângeroase în Turnul Ursului şi în război
ARUM – rodul-pământului
ASCIA – termenul folosit în Commonwealth pentru a desemna naţiunea ascienilor, din emisfera nordică; a declanşat războiul împotriva Commonwealth-ului
ASCIENI – locuitori al Asciei, invadatori dinspre nord ai Commonwealth-ului
ASIMI – monedă de argint folosită în Commonwealth
ASTARA – tip de bumerang
ATHAME – sabie folosită pentru ritualuri magice
ATROX (pl. atrocşi) – felină de dimensiuni mari care trăieşte în pampasul Commonwealth-ului
AUBADĂ – anunţarea muzicală a zorilor
AURIPIGMENT – sulfură naturală de arsen, de culoare galbenă
AUTOCRAT – cârmuitorul suprem al Commonwealth-ului
AUTOHTONI – rasă de oameni bondoci şi oacheşi din Commonwealth
AVERNĂ – o floare asemănătoare cu trandafirul, de origine extraterestră, care creşte în Grădinile Botanice din Nessus, folosită ca armă letală de monomahiştii de pe Câmpia Sangvinară (petalele ei ascuţite şi deosebit de otrăvitoare sunt aruncate precum nişte pumnale în luptă)

BACELĂ – unitate militară de cavalerie
BACULUS – cârjă episcopală
BADELERĂ – sabie cu tăiş scurt, lat, curbat ca un iatagan, cu o gardă în forma de S
BALIMEZ – tun de calibru mare
BALMACAN – haină scurtă, din ţesătură de lână aspră
BALUCITER – fiară asemănătoare cu elefantul, folosit în Commonwealth pentru transportarea poverilor
BARILAMBDĂ – ierbivor primitiv din Paleocen
BASILOZAUR – cetaceu preistoric de mari dimensiuni
BRAQUEMAR – sabie cu gardă simplă şi lamă lată, scurtă, cu două tăişuri
BRIGANDINĂ – za, cămaşă de zale
BURGINOT – coif cu o creastă longitudinală rotunjită
CACOGEN – fiinţă degenerată, de etnie incertă; termen peiorativ pentru fiinţe extrasolariene
CAITANYA – zeiţa conştiinţei şi inteligenţei
CALDARIUM – baie sau sală de baie caldă
CALEMBEC – răşina unor copaci din pădurea tropicală
CALOGER – călugăr
CAPOTE – manta lungă, prevăzută cu glugă, purtată de soldaţi, călători etc.
CARACĂ – corabie de dimensiuni mari, cu catargul principal foarte înalt
CARNIFEX – călău
CARONADĂ – vechi tun naval scurt
CARYOTĂ – un soi de palmier
CASA ABSOLUTĂ – locul din care Autocratul cârmuieşte Commonwealth-ul
CASA AZURIE – un bordel
CATAFRACT – soldat îmbrăcat în armură de zale completă
CATAMIT – băiat folosit în relaţiile homosexuale
CATARTIDE – familia vulturilor din America
CAVI – tip de rozător din aceeaşi familie cu capibarele
CENOBIT – călugăr care trăieşte în mănăstire
CHATELAINE – titlu purtat de femeile care aparţin castei exultanţilor
CHERKAJ – soldat din cavaleria uşoară
CHILIARH – comandant al unei formaţii de o mie de soldaţi
CHRISOS – monedă de aur folosită în Commonwealth
CLAVĂ – cârjă, bâtă

CLAVIGER – ostaş din corpul de gardă
COATI – mamifer carnivor asemănător cu ratonul
COMMONWEALTH – naţiunea de pe Urth, situată în emisfera sudică, având drept capitală oraşul Nessus; hotarul nordic este format de Lacul Diuturna, iar extremitatea sudică este formată din Insulele de la Miazăzi
CONCILIATORUL – figură mesianică din istoria Commonwealth-ului
CONEXĂ – rang în ordinul Pelerinelor
CONTARII – soldaţi înarmaţi cu arme pirotehnice numite *conti,* care alcătuiesc o unitate militară specifică
CONTUS (pl. conti) – armă pirotehnică din categoria armelor energetice
CORNET – rang militar în unitatea de ulani
CORONAS LUCIS – „coroană de lumini”, un fel de foc de artificii
CRAQUEMARTE – sabie de abordaj de mare dimensiune
CRONON – clipă
CULTELARI – asasini
CULVERINĂ – tip de artilerie folosită de armatele Autocratului
CUMAEANA – cacogen sau extrasolarian care sălăşluieşte pe Urth, o reptilă cu o sută de ochi, care şi-a luat forma unei vrăjitoare bătrâne
CURTELAXĂ – bardă scurtă
DEFENESTRAŢIE – aruncarea afară pe fereastră a unei persoane care este executată
DEMILĂNCIERI – soldaţi dintr-un tip de unitate militară în armata Commonwealth-ului
DEMILUNĂ – armă pirotehnică folosită de infanteria asciană
DEODANT – persoană exilată în sălbăticie pentru crimele comise
DESTRIER – cal de tracţiune şi călărie de talie foarte mare
DIATRIMĂ – specie de struţ ucigaş, una din speciile de animale de luptă crescute în Turnul Ursului; la origine, specie de păsări rapace din Paleocen
DIMARHI („cei care luptă în două feluri”) – poliţia şi totodată trupele de luptă ale arhontelui
DIS – numele folosit pe Urth pentru cea mai îndepărtată planetă a sistemului solar din care face parte Urth
DOL – câine sălbatic asiatic, asemănător cu lupul
DOMNICELLAE – preoteasă din ordinul Pelerinelor
ECLECTIC – autohton şi descendent din rase amestecate ale coloniştilor din sudul Commonwealth-ului

EIDOLON – spectru, nălucă
ENHOR – sinonim pentru autohton
EREBUS – demon de gheaţă, unul dintre Marii Stăpâni care se opun Soarelui Nou
ERENTARI – ostaşi din infanteria uşoară
ESTAFET – curier călare
ESTOC – sabie mică
ESTRAPADĂ – formă de tortură în care condamnatul este legat de mâini şi de picioare cu o frânghie, este tras la o mare înălţime de unde este lăsat brusc să cadă
ETNARH – guvernator al unei naţiuni sau popor; conducătorul unei provincii
EVZON – soldat din armata asciană
EXARH – ordin ecleziastic, între patriarh şi mitropolit
EXTERNI – străini, născuţi pe Urth în afara hotarelor Commonwealth-ului
EXULTANT – membru al celei mai înalte şi mai vechi caste sociale dintre cele şapte ale Commonwealth-ului
FAMULĂ – servitoarea unui magician
FANTASIN – infanterist
FARMACON – medicament, drog, otravă
FENEC – animal asemănător cu o vulpe mică şi cu urechi foarte lungi
FENOCOD – animal care se hrăneşte cu stârvuri de pe câmpurile de luptă din Orithya
FILONOIST – căutător al cunoaşterii
FLAGAE – creaturi eterice luminiscente, văzute în oglinzile din Sala Înţelesului
FULGURATOR – „tehnician” care pune în funcţiune aparatele de tortură bazate pe electricitate
GALEASĂ – ambarcaţiune grea, mai mare decât o galeră, cu pânze şi vâsle, folosită mai ales în război
GEGENSCHEIN – nebulozitate luminoasă, palidă, eliptică, vizibilă pe cer toamna
GENICON – partener sexual imaginar
GLIPTODON – cvadruped preistoric, asemănător cu tatuul
GNOMON – ţăruş sau stâlp care indică ora după umbra aruncată pe o suprafaţă marcată
GOSPORT – dispozitiv de comunicare între punţile unei corăbii
GOWDALIA – un fel de trident pentru prinsul peştilor
GRUPUL CELOR ŞAPTESPREZECE – grupul conducătorilor şi

slujbaşilor culturali din Ascia
HARENĂ – arenă
HASTARUS (pl. hastari) – suliţaş
HATMAN – mai-marele unui sat
HELIOTROP – nuanţe de violet până la purpuriu
HEPTARH – un erudit în privinţa transcendenţei
HESPERORNIS – struţ preistoric, care se hrănea cu peşte
HETAIRĂ – curtezană
HIERODUL – reprezentant al unei rase create de fiinţele ce populează un univers superior
HIPARH – comandantul unei xenagii de cavalerie
HIPOGEUL APOTROPAIC – o aripă a Casei Absolute
HOBILER – soldat călare, aparţinând cavaleriei uşoare
HOPLIT – soldat din infanteria grea
HOWDAH – scaun prevăzut cu baldachin, fixat pe spinarea unui elefant
HUANACO – variantă pentru guanaco, mamifer sud-american
HUZARII ALBAŞTRI – formaţie de luptă în războiul dintre Commonwealth şi ascieni
HYPETRALA – o încăpere în Casa Absolută, unde se găsesc multe plante şi care nu are tavan
HYPOGEON – v. Increatul
IHUAIVULU – constelaţie care apare la orizontul nordic în timpul verii
INCREATUL – unul dintre numele sub care este cunoscută Puterea Supremă; alte nume sub care apare: Numen, Pan-creator, Apeiron, Judecător Suprem
INDANTREN – nuanţă de albastru
IPOSTAZE – esenţele divine care alcătuiesc Increatul
ISOCRONON – un fel de robot care stă de strajă în timpul nopţii sau, mai curând, un ceas mecanic
JAVELINĂ – lance, suliţă
JAZERANTĂ – armură uşoară făcută din bucăţele mici de metal, cusute între ele
JELAB – mantie cu glugă, purtată în Maroc
JEZAILĂ – puşcă energetică de origine stelară
KABERU – lup de munte african
KAIBITĂ – clona unei concubine a Autocratului, creată pentru a o înlocui pe aceasta în dormitoarele Casei Absolute
KELAU – ostaş din infanteria uşoară, înarmat cu praştie şi proiectile incendiare

KETEN – un tip de halebardă
KORSEKE – suliţe pirotehnice
KRAKEN – monstru marin legendar despre care se spune că popula coastele Norvegiei
LANCEGAI – tip de lance
LECHWE – specie de antilopă
LICTOR – subofiţer, subordonat arhontelui, care administrează tribunalul penal şi este superiorul clavigerilor (ostaşi din corpul de gardă)
LIEGE („Senior”) – formulă de adresare
LIPSANOTECĂ – chivot, raclă
LLANERO – cowboy
LUNE – satelitul natural al lui Urth, acoperit cu păduri verzi
MADAME – formulă de adresare
MAHAGONI – arbore tropical
MANDRAGORA – „mătrăgună” – denumirea pe care o dă Severian homunculului găsit într-o retortă, în apartamentul în care locuieşte ca Autocrat
MANIPUL – subdiviziunea unei unităţi de cavalerie
MARGAI – specie de pisică sălbatică
MASTIF – specie de câine de luptă crescut în Turnul Ursului
MEGATERIE – animal de talie mare întâlnit uneori în Commonwealth
MERETRICE – prostituată
MERICIP – specie de cal de talie mică, folosit pentru călărie în Commonwealth
MESCHIA – personaj din piesa Doctorului Talos *Escatologic şi geneză,* considerat a fi primul bărbat
MESCHIANE – personaj din piesa Doctorului Talos *Escatologic şi geneză,* considerat a fi prima femeie
METAMINODON – rinocer fără corn, folosit ca animal de călărie în Nessus
MIMALONĂ – membră a unei secte de menade
MONOMAHIE – luptă prin duel cu diferite arme
MONOMAHIST – cel care la parte la monomahie în calitate de combatant
MORĂ – unitate militară formată din 1.272 soldaţi
MUNI – înţelept
NAVĂ *VOLANT* – un tip de aparat de zbor cu aripi
NENUFAR – nufăr albastru ce creşte în apele râului Gyoll
NESSUS, ORAŞUL NEPIERITOR – îşi trage numele de la centaurul

Nessus din mitologia greacă, ucis de Heracle pentru că a încercat să-i violeze soţia. Înainte de a muri, centaurul îi dăruieşte femeii câteva picături din sângele său otrăvit, care, pasămite, ar avea darul să-i aducă înapoi soţul, dacă ar înşela-o. Dar odată îmbibat în hainele lui Heracle, otrava îi arde eroului trupul, ucigându-l.

NOCTILUCENT – referitor la fosforescenţa marină, derivat din *noctiluca,* un protozoar marin fosforescent

NOIADĂ – executare prin înecare

NOTULI – creaturi aduse de pe o altă planetă şi folosite pentru asasinări ritualice, numite astfel pentru că de obicei îşi fac apariţia după lăsarea întunericului

OCELOT – specie de pisică sălbatică asemănătoare cu leopardul

OFICLEID – instrument muzical de alamă

ONAGRU – măgar sălbatic

OPTIMAT – membru al castei negustorilor bogaţi, inferioare celei a armigerilor şi superioare celei a gloatei

OREADĂ – nimfă

OREODONT – animal ierbivor preistoric

ORICALC – monedă de alamă folosită în Commonwealth

ORIFLAMĂ – tip de stindard

OUBLIETTE – temniţă din subteranele Turnului Matachin

PACHO – măciucă în care sunt înfipţi colţi de animale

PALFRENIER – rândaş

PANCREATORUL – v. Increatul

PANDUR – soldat de statură şi forţă neobişnuite

PARACOITĂ – parteneră într-o relaţie sexuală

PARALIAN – membrul unei rase care trăieşte în regiunea nordică de coastă a Commonwealth-ului

PARDAL – panteră, leopard

PENTADĂ – perioadă de cinci ani

PELAGIC – marin, oceanic

PELERINĂ – membră a ordinului monahelor care are în grijă Gheara Conciliatorului

PELTAST – tip de soldat în Nessus

PELYCOSAUR – reptilă preistorică din Permian

PENTADACTILI – denumirea dată de Severian maşinăriilor asciene care păşesc prin văzduh

PEON – membru al unei subclase a ţărănimii

PERISCHII – populaţie din jurul cercurilor polare

PERITON – orice creatură (animal, demon etc.) care zboară cu

aripi asemănătoare celor de liliac
PETAS – pălărie rotundă cu boruri largi
PHILOMAT – erudit
PHOEBADĂ – o persoană posedată de spiritul divinaţiei
PHORUSRACOS – o specie de păsări nezburătoare gigantice care au trăit în Miocen în Patagonia
PICHENAR – suliţaş
PILAN – tip de soldat profesionist
PLATIBELODON – animal de povară folosit de ascieni
PRETORIENI – ostaşi din garda Casei Absolute
PSEUDOTIRUM – uşă tainică
PTERIOP – creatură din armata lui Vodalus, cu mâini de trei ori mai mari decât mâinile umane, asemănători peritonilor (orice creatură ce zboară cu aripi ca ale liliacului)
RANSIEUR – armă pirotehnică folosită de armata ascienilor, asemănătoare korsekelor
REMONTADO – persoană care renunţă la civilizaţie şi se refugiază în munţi
RIDOTTO – petrecere asemănătoare carnavalului
ROND – unitate de măsură a timpului, echivalent cu perioada în care o santinelă face de serviciu: a zecea parte dintr-o noapte, sau aproximativ o oră şi 15 minute
ROSOLIO – tip de băutură alcoolică
SABRETAŞ – geantă de piele atârnată de centiron
SACAR – tip de tun energetic folosit de artileria Autocratului
SANNYASIN – ascet rătăcitor
SARBACANĂ – puşcoci
SAROS – unitate de timp cu o durată de 18 ani, 10 zile şi 16 ore
SCHIAVONI – mercenari
SCOPOLAGNĂ – femeie a cărei înfăţişare exercită o atracţie sexuală extremă
SCORPIONI – bici din lanţuri
SCYLLA – unul dintre duşmanii principali ai Soarelui Nou, alături de Abaia şi Erebus
SERAF (pl. serafimi) – comandantul anpielelor
SIEUR – formulă de adresare
SIMARĂ – rochie lungă
SMILODON – animal asemănător cu tigrul, care populează pampa Commonwealth-ului
SPAHII – călăreţi
SPELAEAE – creaturi care trăiesc în grote

STAROST – cel a cărui proprietate este a lui pe viaţă dar nu o poate transmite urmaşilor săi
STEFANĂ – diademă
SUCUB – demon cu aspect feminin
SYHOPOMPOS – călăuza sufletelor spre lumea subpământeană unde se află morţii
TARENTIN – membru al unei rase care trăieşte în partea de nord a Commonwealth-ului
TEOLOGUMENON – enunţ teologic despre teologie
TERATOID – un semn asemănător cu o hieroglifă
TERATORNIS – pasăre asemănătoare cu un condor, dar mai mare
THALAMEG – corabie dotată cu cabine
THEOANTHROPOS – divinitate care este şi Dumnezeu, şi om
THIAS – petrecere
THYLACODON – oposum primitiv
TIACINĂ – animal sălbatic care mişună pe străzile oraşului Nessus
TOKOLOS – spirit rău
TOLOS – clădire circulară acoperită cu o cupolă, sau cupola însăşi
TRIBADĂ – lesbiană
TRILHOEN – tun mic fixat pe un suport rotitor
TRILOFODON – gen de mastodont
TRONUL PHOENIX – unul dintre simbolurile Autocratului
TURN MARTELLO – turn de apărare circular şi puţin înalt
TYRIAN – purpuriu
UAKARIS – maimuţă cu coadă scurtă
UINTATER – animal de povară folosit de ascieni
ULANI – trupă de patrulare în Commonwealth
UNAU – leneş
UPANGA – instrument muzical asemănător cu flautul
URANISC – baldachin
UROBOROS – în Commonwealth: 1) ecuator; 2) râu sau mare la ecuator; 3) monstru ecuatorial
URTH – numele lumii în care au loc evenimentele cărţii de faţă, planeta ale cărei origini se pierd în trecut
UTURUNCU – şaman care poate lua forma unui tigru
VINGTNER – ostaş al unei unităţi de infanterie (formată din douăzeci de ostaşi)
VIS – armă de origine stelară
VIVARIU – spaţiu închis în care animalele vii sunt ţinute în condiţiile lor naturale
VODALAR(IUS) (pl. vodalarii) – adept al lui Vodalus

VODALUS – Senior al Pădurii, exultant revoluţionar care urmăreşte înlăturarea Autocratului
VOULGE – tip de halebardă
XANTODERMI – „cu pielea galbenă” – o rasă de pe Urth
XENAGIE – unitate de cavalerie de aproximativ 500 de oameni
YLEM – aspect al Increatului
YLESPIL – arici
YMAR – unul dintre autocraţii de pe Urth
ZOANTROP – în Commonwealth, o fiinţă umană care alege să devină un fel de fiară-om prin înlăturarea chirurgicală a lobului frontal

Unităţi de măsură

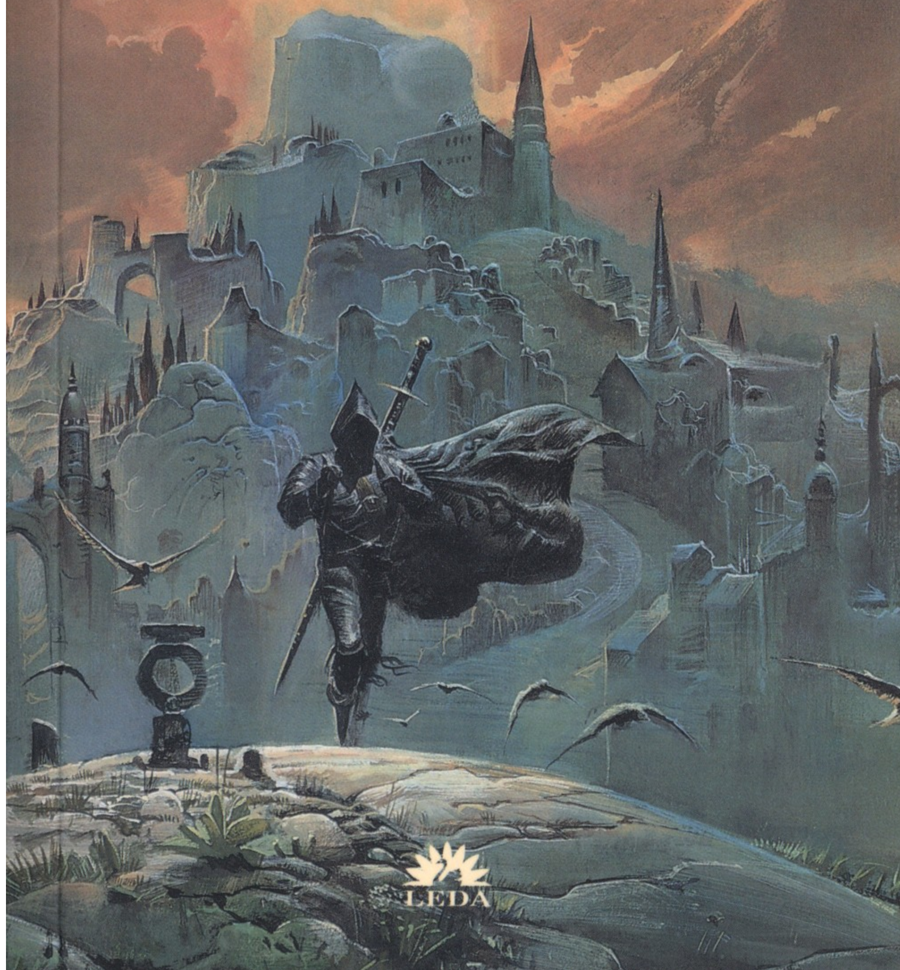
Palmă – 20 cm
Cubit – 45 cm
Pas – 75 cm
Cot – 1 m
Lanţ – 20 m
Leghe – 3 mile (4,8 km)
Drahmă – 1,772 g
Minimă – a şaizecea parte dintr-o drahmă

GENE WOLFE

CARTEA SOARELUI NOU

Volumul 1

UMBRA TORŢIONARULUI

Volumul I

Umbra torţionarului

O mie de evuri în ochii tăi
Sunt ca o noapte trecută;
Scurte ca veghea ce sfârşeşte noaptea
În dimineaţa ne'ncepută.

Cuprins

I
Exhumare şi moarte

Poate că mi-am presimţit viitorul. Poarta încuiată şi ruginită care se afla înaintea noastră, cu fuioare din ceaţa râului împletindu-se între ţepuşele sale, asemenea potecilor de munte, îmi stăruie acum în minte drept simbolul exilului meu. Din această pricină încep povestea de faţă cu ceea ce a urmat după ce ne dusesem să înotăm, când eu, Severian, ucenic în Ghilda Torţionarilor, fusesem la un pas de a mă îneca.

— Straja a plecat.

Astfel i-a spus prietenul meu Roche lui Drotte, care văzuse şi el, cu ochii săi, acest lucru.

Cu oarecare şovăială, băiatul Eata a avut ideea să dăm ocol porţii. Ridicându-şi braţul subţire, pistruiat, a arătat spre miile de paşi pe care-i măsura zidul ce se întindea în lungul mahalalei, urca dealul şi la un moment dat întâlnea curtina înaltă a Citadelei. Acest drum aveam să-l străbat odată, mult mai târziu.

— Şi să încercăm să trecem de turnul de pază fără salvconduct? Ne-ar trimite direct la Maestrul Gurloes.

— Dar de ce-o fi plecat straja?

— N-are importanţă, a zis Drotte şi a zgâlţâit poarta. Eata, ia vezi dacă te poţi strecura printre bare.

Drotte era căpitanul nostru, aşa că Eata şi-a vârât un braţ şi un picior printre barele de fier, dar ne-am dat seama de îndată că n-ar fi izbutit nicicum să-şi tragă şi trupul.

— Vine cineva, a şoptit Roche.

Drotte l-a smuls pe Eata dintre bare.

M-am uitat în josul străzii. Nişte felinare se legănau prin zgomote de paşi şi voci, înăbuşite de ceaţă. Eu m-aş fi ascuns, dar Roche m-a oprit, spunându-mi:

— Stai, văd lănci.

— Crezi că se întoarce straja?

El a clătinat din cap:

— Sunt prea mulţi.

— Cel puţin doisprezece bărbaţi, a zis Drotte.

Încă uzi de la înotul în Gyoll, am aşteptat. În cotloanele minţii mele, tot acolo stăm şi acum, tremurând. Aşa cum ceea ce pare nepieritor tinde să se îndrepte spre propria distrugere, clipele

care la vremea lor par cele mai scurte prind din nou viaţă – nu numai în amintirea mea (care, când e să fac socoteala de pe urmă, n-a pierdut nimic), ci şi în bătăile inimii şi în zburlirea părului, reînnoindu-se la fel cum Commonwealth-ul nostru se reconstituie în fiecare dimineaţă, în chemările stridente ale goarnelor sale.

Bărbaţii nu purtau armură, după cum am observat curând la lumina galbenă, bolnăvicioasă a felinarelor; dar aveau lănci, aşa cum spusese Drotte, şi bâte, şi barde. Cel care-i conducea purta un pumnal lung, cu două tăişuri, vârât la brâu. Ce-mi atrăgea mie mai cu seamă privirile era cheia masivă prinsă de un şnur în jurul gâtului său; după cum arăta, părea potrivită pentru broasca porţii.

Micul Eata abia stătea locului de speriat ce era, iar căpetenia ne-a văzut şi a înălţat felinarul deasupra capului.

— Aşteptăm să intrăm, gospodare, a strigat Drotte.

Drotte era cel mai înalt, dar şi-a luat o expresie umilă şi respectuoasă pe chipul lui întunecat.

— Nu se intră până-n zori, a răspuns căpetenia pe un ton morocănos. Mai bine v-aţi duce acasă, tinereilor.

— Gospodare, straja trebuia să ne lase să intrăm, dar nu e nimeni aici.

— N-o să intraţi în seara asta.

Căpetenia şi-a pus mâna pe plăselele pumnalului înainte să mai facă un pas spre noi. Preţ de o clipă, m-am temut că ştia cine suntem.

Drotte s-a dat în lături; noi, după el, în spatele lui.

— Cine sunteţi Domniile Voastre, gospodare? a întrebat el. Căci soldaţi nu sunteţi.

— Suntem voluntari, a răspuns unul dintre ei. Am venit să ne păzim morţii.

— Atunci, ne puteţi lăsa să intrăm.

Căpetenia se apropiase de poartă.

— Nu intră nimeni în afară de noi.

Cheia lui a scrâşnit în broască şi poarta s-a deschis cu un scârţâit. Înainte să apuce careva să-l oprească, Eata s-a repezit prin ea. S-a auzit o înjurătură şi căpetenia împreună cu încă doi au ţâşnit după Eata, dar el era mult prea iute de picior pentru ei. I-am văzut părul cânepiu şi cămaşa peticită alergând în zigzag printre mormintele afundate ale nevoiaşilor, apoi dispărând în desişul monumentelor celor cu dare de mână. Drotte a încercat

să se la după el, dar doi bărbaţi l-au înhăţat de braţe.

— Trebuie să-l găsim. N-o să vă jefuim de morţii voştri.

— Atunci de ce vreţi să intraţi? a întrebat unul dintre voluntari.

— Ca să strângem ierburi, i-a răspuns Drotte. Noi suntem ajutoarele vindecătorilor. Nu vreţi ca suferinzii să se tămăduiască?

Voluntarul s-a uitat la el. Bărbatul cu cheia îşi scăpase felinarul când alergase după Eata, aşa că nu mai rămăseseră decât două. În lumina lor palidă, voluntarul avea un aer tâmp şi nevinovat; presupun că era salahor pe undeva.

Drotte a continuat:

— Trebuie să ştiţi că anumite buruieni de leac, ca să-şi arate virtuţile cele mai alese, trebuie culese de pe morminte la lumina lunii. În curând vine îngheţul care omoară totul, dar stăpânii noştri au nevoie de provizii pentru iarnă. Cei trei au pus o vorbă bună ca să intrăm în seara asta, iar pe flăcăul ăla l-am luat de la tătâne-său ca să mă ajute.

— N-aveţi nimic în ce să strângeţi buruienile.

Şi la acest ceas îl admir pe Drotte pentru ceea ce-a făcut.

— O să le legăm în mănunchiuri, ca să se usuce, a zis el şi fără să şovăie a scos o bucată de sfoară din buzunar.

— Înţeleg, a spus voluntarul.

Ba nu pricepuse o iotă. Roche şi cu mine ne-am tras pe nesimţite mai aproape de poartă.

Drotte însă s-a îndepărtat de ea.

— Dacă nu ne lăsaţi să culegem ierburile, am face bine să plecăm. Nu cred că o să-l găsim pe băiat acolo în noaptea asta.

— Ba n-o să plecaţi. Trebuie să-l scoatem de-acolo.

— Prea bine, a zis Drotte în silă şi am păşit dincolo de poartă, urmaţi de voluntari.

Unii iniţiaţi într-ale tainelor spun că lumea reală a fost construită de mintea omenească, întrucât deprinderile noastre sunt guvernate de categoriile artificiale în care împărţim lucruri ce nu se deosebesc între ele în esenţă, lucruri mai slabe decât cuvintele prin care le numim. Am înţeles principiul intuitiv în acea seară, când am auzit cum ultimul voluntar închide poarta în urma noastră.

Un bărbat care nu vorbise până atunci a spus:

— Eu mă duc s-o păzesc pe mama. Am irosit prea mult timp. Te pomeneşti că au şi dus-o de-aici şi sunt la o leghe depărtare.

Câţiva voluntari şi-au murmurat consimţământul şi grupul a început să se împrăştie, un felinar luând-o la stânga, celălalt la dreapta. Noi am urmat poteca din mijloc (cea pe care mergeam de fiecare dată când ne întorceam la porţiunea prăbuşită din zidul Citadelei), împreună cu restul voluntarilor.

E natura mea astfel alcătuită, şi este bucuria şi totodată blestemul meu, ca să nu uit nimic. Fiece lanţ zornăitor şi vânt şopotitor, fiecare privelişte, miros şi gust rămân neschimbate în mintea mea, şi cu toate că ştiu că nu tuturor li se întâmplă asemenea, nu-mi pot imagina ce poate să însemne să fii altfel, ca şi cum te-ar fi furat somnul când, de fapt, experienţa respectivă e doar depărtată. Acele câteva trepte pe care le-am urcat pe poteca albă se înalţă acum în faţa mea: era frig şi se făcea tot mai frig; lumină nu aveam, iar ceaţa începuse să se reverse de-a binelea dinspre Gyoll. Câteva păsări veniseră să-şi caute culcuş de noapte în pinii şi chiparoşii din jurul nostru şi zburau neliniştite dintr-un copac în altul. Îmi amintesc senzaţia pe care o aveam în palme în timp ce-mi frecam braţele, şi felinarul săltând la o oarecare depărtare printre stelele mormintelor, şi-mi amintesc ceaţa care scotea din cămaşa mea mirosul apei de râu şi mirosul puternic al pământului proaspăt răscolit. În ziua aceea fusesem la un pas de moarte, când aproape că mă gâtuisem în păienjenişul rădăcinilor; noaptea avea să însemne începutul maturităţii mele.

A urmat o împuşcătură, ceva ce nu mai văzusem până atunci, izbucnirea unei energii violete care a spintecat întunericul asemenea unei lame, încheindu-se cu o bubuitură ca de tunet. Undeva, un monument s-a prăbuşit trosnind. Apoi linişte… în care a părut să se dizolve tot ce mă înconjura. Am rupt-o la fugă cu toţii. În depărtare strigau nişte voci bărbăteşti. Am auzit scrâşnet de oţel pe piatră, ca şi când cineva ar fi lovit o lespede de mormânt cu o badeleră. M-am repezit pe o potecă ce-mi era complet nefamiliară (sau aşa-mi părea atunci), o panglică de oase sfărâmate, doar atât de lată cât să poată merge doi oameni cot la cot, care şerpuia în jos, spre o vâlcea mică. În ceaţă nu vedeam decât formele întunecate ale monumentelor funerare de-o parte şi de alta a potecii. Deodată poteca nu se mai afla sub picioarele mele, ca şi când cineva ar fi smuls-o brusc de acolo – mă gândesc că poate nu observasem eu că făcuse un cot undeva. Am păşit în lături, ca să mă feresc de un obelisc ce părea să ţâşnească în faţa mea, şi m-am izbit cu toată forţa de

un bărbat înfăşurat într-o mantie neagră.

Parcă mă lovisem de-un copac; impactul m-a trântit la pământ, tăindu-mi răsuflarea. L-am auzit mormăind nişte măscări, apoi un sunet foşnit când ar fi rotit o armă.

— Ce-a fost asta? a-ntrebat o altă voce.

— Cineva s-a ciocnit de mine. Dar a dispărut, oricine-ar fi fost.

Am rămas nemişcat.

— Deschide lampa, a spus o femeie.

Vocea ei era asemenea uguitului unei porumbiţe, dar se simţea o oarecare nelinişte în ea.

Bărbatul de care mă ciocnisem a răspuns:

— Or să se repeadă asupra noastră ca o haită de doli, Madame.

— Oricum o vor face curând – Vodalus a tras. Sunt sigură că l-ai auzit.

— Mai curând o să-i ţină la distanţă.

Cu un accent pe care, având prea puţină experienţă, nu l-am recunoscut ca fiind al unui exultant, bărbatul care vorbise primul a spus:

— Mai bine nu aduceam pistolul. N-ar trebui să-l folosim împotriva unor asemenea indivizi.

Era mult mai aproape acum şi în câteva clipe l-am şi zărit prin ceaţă, foarte înalt, suplu, cu capul descoperit, oprindu-se lângă bărbatul mătăhălos de care mă izbisem. O a treia siluetă înfăşurată în negru părea să fie femeia. Cu răsuflarea oprită în piept, rămăsesem şi fără vlagă în picioare, dar am izbutit să mă rostogolesc după postamentul unei statui şi, odată ajuns la adăpost, mi-am furişat o privire spre ei.

Ochii mi se obişnuiseră cu întunericul. Desluşeam chipul femeii, în formă de inimă, şi am observat că era aproape la fel de înaltă ca bărbatul suplu pe care ea îl numise Vodalus. Bărbatul mătăhălos dispăruse, dar l-am auzit spunând: „Mai vreau frânghie.” După vocea lui, aş fi jurat că e doar la un pas sau doi de locul unde mă ghemuisem eu, dar părea să fi dispărut asemenea apei aruncate într-o fântână. Apoi am zărit ceva întunecat (probabil calota pălăriei lui) care se mişca aproape de picioarele bărbatului suplu şi am înţeles că fără doar şi poate asta se şi întâmplase – adică acolo era o gaură, şi el se vârâse înăuntru.

Femeia a întrebat:

— Cum e?

— Proaspătă ca o floare, Madame. Aproape niciun iz de

duhoare pe ea, şi nicio pricină de îngrijorare.

Mai agil decât îl crezusem în stare, bărbatul a sărit afară, apoi a zis:

— Acum, dă-mi mie un capăt şi tu apucă-l pe celălalt, Liege, şi-o scoatem ca pe-un morcov.

Femeia a spus ceva ce eu n-am putut auzi, iar bărbatul suplu i-a zis:

— Nu era nevoie să vii, Thea. Cum ar apărea în ochii celorlalţi dacă nu mi-aş asuma niciun risc?

Icnind, el şi bărbatul mătăhălos au început să tragă şi am văzut ceva alb ivindu-se la picioarele lor. S-au aplecat să ridice orice-ar fi fost acel ceva. Ca atinşi de bagheta radiantă a unui amschaspant, ceaţa s-a învârtejit şi s-a spart, lăsând să pătrundă o rază de lună verde. Trăseseră afară leşul unei femei. Părul, odată negru, îi cădea în şuviţe pe chipul livid; era îmbrăcată cu un veşmânt lung, dintr-o ţesătură deschisă la culoare.

— Vedeţi, a zis bărbatul mătăhălos, întocmai cum v-am spus, Liege, Madame, te uiţi la ea şi nici nu zici că s-au scurs aproape patru sute de ani. Nu mai trebuie decât s-o trecem peste zid.

Abia dacă ieşiseră aceste vorbe din gura lui, când am auzit pe cineva strigând. Trei dintre voluntari veneau în jos pe cărare, coborând de pe muchia văii.

— Ţine-i în loc, Liege, a mârâit mătăhălosul, aburcând cadavrul pe umăr. Eu mă ocup de ăsta şi am grijă s-o duc pe Madame la adăpost.

— Ia-l, a zis Vodalus.

Pistolul pe care i l-a dat a prins lumina lunii asemenea unei oglinzi.

Mătăhălosul s-a uitat la el cu gura căscată.

— N-am folosit niciodată aşa ceva, Liege…

— Ia-l, s-ar putea să-ţi trebuiască.

Vodalus a tăcut, apoi s-a ridicat, ţinând în mână ceva ce părea un băţ întunecat la culoare. S-a auzit un zornăit, ca de metal pe lemn, şi în locul băţului s-a ivit un tăiş îngust şi strălucitor.

— *En garde!*

Ca şi când un porumbel i-ar fi poruncit preţ de câteva clipe unui arctother ce să facă, femeia a luat pistolul lucitor din mâna bărbatului mătăhălos şi împreună s-au făcut nevăzuţi în ceaţă.

Cei trei voluntari se opriseră şovăitori. Acum unul s-a mişcat spre dreapta, altul spre stânga, ca pentru a ataca din trei părţi.

Cel din mijloc (care încă stătea pe poteca de oase sfărâmate) ţinea în mână o lance, iar unul dintre ceilalţi doi o bardă.

Al treilea era căpetenia cu care vorbise Drotte în faţa porţii.

— Cine eşti? i-a strigat el lui Vodalus, şi ce putere a lui Erebus îţi dă dreptul să vii aici şi să faci ceea ce faci?

Vodalus nu i-a răspuns, dar vârful sabiei lui aţintea ba pe unul, ba pe altul, asemenea unui ochi.

Căpetenia a mârâit printre dinţi:

— Hai, toţi deodată, să-l înhăţăm.

Şi totuşi înaintau cu pas nehotărât şi, până să apuce să-l încolţească, Vodalus a făcut un salt înainte. Am văzut sabia scăpărând în lumina palidă şi am auzit-o răzuind vârful lăncii – o lunecare de metal, ca şi cum un şarpe de oţel se târa pe un buştean de fier. Lăncierul a scos un ţipăt şi a sărit îndărăt; Vodalus a sărit şi el înapoi (cred că de teamă să nu-i vină ceilalţi doi prin spate), apoi a părut să-şi piardă echilibrul şi a căzut.

Toate acestea se petreceau în întuneric şi-n ceaţă. Eu vedeam ce se întâmplă, dar în cea mai mare parte a timpului oamenii aceia n-au fost altceva mai mult decât nişte umbre ca şi celelalte din jur – aşa cum fusese şi femeia cu faţa în formă de inimă. Cu toate acestea, ceva mi-a atins sufletul. Poate faptul că Vodalus era gata să-şi dea viaţa ca să o apere pe femeie a făcut ca ea să mi se pară cu totul deosebită; nu încape vorbă că atitudinea lui mi-a trezit admiraţia pentru el. De atunci încoace, de multe ori când am stat pe câte-o platformă nesigură sub picioare, în cine ştie ce piaţă, cu sabia *Terminus Est* odihnindu-se dinainte-mi şi vreun biet păcătos îngenuncheat la picioarele mele, şi-am auzit în şoapte şuierate ura mulţimii şi am simţit ceea ce era încă şi mai puţin plăcut, anume admiraţia celor care sunt cuprinşi de o bucurie spurcată în faţa durerilor şi morţii ce nu pe ei îi ating, mi-am amintit de Vodalus lângă mormânt şi mi-am înălţat tăişul zicându-mi, cu jumătate de gând, că atunci când va cădea, voi lovi de fapt în numele lui.

După cum am spus, s-a împiedicat. În acea clipă, cred că întreaga mea viaţă a stat în cumpănă împreună cu a lui.

Voluntarii din flancuri s-au repezit spre el, dar el nu dăduse drumul armei din mână. Am văzut tăişul strălucitor ţâşnind în sus, cu toate că stăpânul lui încă nu se ridicase în picioare. Îmi amintesc că m-am gândit ce grozav ar fi fost să fi avut eu o asemenea sabie în ziua în care Drotte devenise căpitanul ucenicilor, iar apoi l-am asemuit pe Vodalus cu mine.

Bărbatul cu barda, pe care-l atacase, s-a retras; celălalt a înaintat, înarmat cu pumnalul său lung. Mă ridicasem în picioare între timp şi urmăream lupta peste umărul unui înger de calcedonie, şi am văzut cum coboară pumnalul, la un deget, nu mai mult, de Vodalus, care se ferise în lături făcându-se ghem, şi se înfige până-n plăsele în pământ. Atunci Vodalus şi-a repezit sabia spre căpetenie, dar era mult prea aproape de acesta pentru cât de lungă îi era sabia. În loc să se retragă, căpetenia a dat drumul pumnalului şi l-a prins pe Vodalus ca la trântă. Amândoi se găseau chiar pe marginea mormântului deschis – probabil că Vodalus se împiedicase de pământul scos din groapă.

Al doilea voluntar şi-a ridicat barda, apoi a şovăit. Căpetenia lui se găsea cel mai aproape de el; aşa că le-a dat ocol ca să poată lovi mai bine, până ce a ajuns la mai puţin de un pas de locul unde mă pitisem eu. În timp ce voluntarul făcea manevra asta, l-am văzut pe Vodalus smulgând pumnalul din pământ şi înfigându-l în grumazul căpeteniei. Barda s-a înălţat pentru lovire; eu am apucat-o de coadă, chiar sub lamă, aproape din reflex, şi m-am pomenit deodată prins în luptă, lovind, apoi izbind de-a binelea.

Şi dintr-odată totul s-a sfârşit. Voluntarul a cărui armă însângerată se găsea în mâna mea zăcea mort. Căpetenia voluntarilor se zvârcolea la picioarele noastre. Lăncierul dispăruse; lancea lui zăcea pe potecă, fără să mai poată face vreun rău. Vodalus a cules din iarbă o teacă neagră şi şi-a vârât sabia în ea.

— Tu cine eşti?

— Severian. Sunt torţionar. Sau mai curând, sunt unul dintre ucenicii torţionarilor, Liege. Din Ordinul Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei. Am tras adânc aer în piept şi am continuat: Sunt un vodalarius. Unul dintre miile de vodalarii de a căror existenţă n-ai habar.

Era un cuvânt pe care rareori îl auzisem rostit.

— Poftim – şi mi-a pus ceva în palmă: o monedă mică şi atât de netedă, încât părea unsă cu grăsime.

Am rămas cu ea încleştată în pumn, lângă mormântul profanat, şi l-am urmărit pe Vodalus cum se depărtează cu paşi mari. Ceaţa l-a înghiţit cu mult înainte să fi ajuns la buza văii şi, câteva clipe mai târziu, o navetă argintie, ascuţită ca o săgeată, a ţipat pe deasupra capului meu.

Nu ştiu cum s-a făcut, dar pumnalul ieşise din gâtul mortului.

Poate îl scosese chiar el, în agonie. Când m-am aplecat să-l ridic, am descoperit că încă mai ţineam moneda în mână, aşa că am vârât-o în buzunar.

Noi credem că inventăm simboluri. Adevărul e că ele ne inventează pe noi; noi suntem creaturile lor, modelate de muchiile lor dure, definitorii. Când soldaţii depun jurământul, primesc o monedă, un asimi gravat cu profilul Autocratului. Acceptarea monedei înseamnă acceptarea îndatoririlor şi răspunderilor ce ţin de viaţa militară – din acea clipă sunt soldaţi, chiar dacă n-au habar ce-nseamnă să fii în armată. Pe vremea aceea nu ştiam asta, dar greşim profund crezând că, pentru a fi influenţaţi de asemenea lucruri, trebuie să le cunoaştem, şi de fapt a crede astfel înseamnă a crede în cea mai ieftină şi mai superstiţioasă magie. Singur aşa-zisul solomonar are încredere în valoarea cunoaşterii pure; oamenii raţionali ştiu că lucrurile acţionează din proprie voinţă, sau nu acţionează defel.

Prin urmare, când moneda mi-a căzut în buzunar, eu unul nu aveam habar despre dogmele mişcării conduse de Vodalus, dar n-a trecut mult şi le-am aflat pe toate, căci erau pe buzele tuturor. Împreună cu el, uram Autocraţia, deşi n-aveam idee ce ar fi putut-o înlocui. Împreună cu el, îi dispreţuiam pe exultanţi, care n-aveau curajul să se ridice împotriva Autocratului şi îi dăruiau cele mai frumoase fiice ale lor ca să trăiască împreună cu el în concubinaj ceremonial, împreună cu el îi detestam pe oameni pentru că le lipseau disciplina şi un scop comun. Dintre valorile pe care Maestrul Malrubius (care fusese magistrul ucenicilor în copilăria mea) a încercat să mi le insufle şi pe care Maestrul Palaemon încă se străduia să mi le împărtăşească, am acceptat una singură: loialitatea faţă de ghildă. În această privinţă am fost corect – după cum vedeam că stă treaba, era perfect posibil să-l slujesc pe Vodalus şi să rămân un torţionar. În acest fel mi-am început lunga mea călătorie care m-a purtat către tron.

II
Severian

Memoria mă apasă. Fiind crescut printre torţionari, nu mi-am cunoscut niciodată tatăl sau mama. Nici ceilalţi torţionari, fraţii mei, nu i-au cunoscut pe-ai lor. Din când în când, dar mai cu seamă la apropierea iernii, vagabonzi ca vai de lume vin cu gălăgie mare la Uşa Cadavrelor, în speranţa că vor fi primiţi în ghilda noastră străveche. Adeseori îl desfată pe Fratele Portar descriindu-i chinurile pe care sunt oricând gata să le pricinuiască drept plată pentru căldură şi hrană; uneori aduc şi animale, ca dovadă a muncii pe care o pot face.

Toţi sunt refuzaţi. Tradiţii datând din zilele noastre de glorie, ce au premers evul degenerat de acum, şi pe cel dinaintea acestuia, şi încă unul dinainte, un ev al cărui nume e aproape dat uitării de cărturari, interzic recrutarea din rândul celor de teapa lor. Chiar şi în epoca despre care scriu, când ghilda se împuţinase la numai doi maeştri şi mai puţin de douăzeci de calfe, tradiţiile acelea continuau să fie respectate.

În mintea mea a rămas totul, încă de la primele amintiri. Cea dintâi este cum strângeam pietricele într-o grămadă, în Curtea Veche. Aceasta se-ntinde la sud şi la vest de Bastionul Vrăjitoarelor, fiind despărţită de Curtea Mare. Curtina, pentru a cărei apărare dădea şi ghilda noastră o mână de ajutor, era căzută în ruină încă de pe-atunci, cu o spărtură largă între Turnul Roşu şi Turnul Ursului, unde obişnuiam să mă caţăr pe plăcile căzute, făcute din metal cenuşiu ce nu putea fi topit, ca să privesc la necropola care coboară pe partea aceea a Dealului Citadelei.

După ce-am crescut mai mare, a devenit terenul meu de joacă. Potecile şerpuitoare erau păzite de patrule în timpul zilei, dar santinelele erau mai degrabă preocupate de mormintele proaspete aflate în partea de jos a necropolei şi, ştiind că noi ţineam de ghilda torţionarilor, rareori le ardea să ne alunge de pe locurile noastre de hălăduială din crângurile de chiparoşi.

Se spune că necropola noastră este cea mai veche din Nessus. Ceea ce e cu totul neadevărat, dar însăşi existenţa unei atare erori e o dovadă a vechimii ei autentice, cu toate că autocraţii n-au fost îngropaţi acolo nici măcar pe vremea când

Citadela era fortăreaţa lor, familiile cele mari preferând – şi în acele timpuri, şi acum – să-şi aşeze morţii cu mădulare lungi în cavouri de pe propriile domenii. Armigerii şi optimaţii oraşului alegeau în schimb pantele de sus, din preajma zidului Citadelei; iar gloata, oamenii de rând, odihneau mai jos de ei, mormintele lor întinzându-se până departe, pe pământurile din vale, gard în gard cu locuinţele înşirate de-a lungul râului Gyoll, formând aşa-numitul cimitir al săracilor. În copilărie, arar m-am aventurat de unul singur atât de departe, sau măcar până la jumătate.

Eram mereu noi trei – Drotte, Roche şi eu. Mai târziu ni s-a alăturat Eata, care venea imediat după mine ca vârstă printre ucenici. Niciunul nu ne născusem printre torţionari, ca de altfel niciunul dintre aceştia. Se spune că, în vremurile străvechi, în ghildă se găseau şi bărbaţi, şi femei, şi lor li se năşteau fii şi fiice cărora de mici li se destăinuiau tainele ghildei, aşa cum se întâmplă în ziua de azi cu ghilda lămpărarilor şi cea a giuvaiergiilor şi multe altele. Dar Ymar cel Aproape Drept, văzând cât de pline de cruzime erau femeile şi cum adesea puneau prea mult zel în executarea pedepselor hotărâte de el, a poruncit ca femeile să nu se mai numere printre torţionari.

De atunci, ghilda noastră şi-a ales ciracii doar dintre copiii celor care cad în mâinile noastre. În Turnul Matachin, care era al nostru, există o bară de fier ce iese dintr-o bârnă, cam la înălţimea vintrelor unui bărbat. Orice copilaş atât de mic de statură cât să stea în picioare sub acea bară este adoptat de noi; şi când ni se trimite o femeie borţoasă, noi o spintecăm. Dacă pruncul respiră şi e băiat, îi aducem o doică. Dacă pruncul e fată, îl trimitem la vrăjitoare. Aşa e rânduiala de pe vremea lui Ymar, vreme ce a fost dată uitării de multe sute de ani.

Prin urmare, niciunul dintre noi nu-şi cunoaşte descendenţa. Fiecare şi-ar dori să fie un exultant, dacă ar putea, şi este un lucru ştiut că multe persoane de sorginte nobilă sunt aduse la noi. În copilărie, fiecare dintre noi îşi făcea propriile presupuneri şi încerca să-i iscodească pe fraţii mai mari în vârstă dintre calfe, cu toate că ei erau ferecaţi în propriul lor amar şi nu ne spuneau mai nimic. În anul despre care vorbesc aici, Eata, care se credea descendent al familiei cu acelaşi nume, a desenat pe tavan, deasupra priciului său, blazonul unuia dintre marile clanuri nordice.

Cât despre mine, de mult consideram ca fiind ale mele însem-

nele gravate în bronz deasupra intrării într-un anume mausoleu. Înfăţişau o fântână înălţându-se deasupra apelor, şi o navă *volant,* şi sub ele un trandafir. Uşa ca atare fusese cine ştie când scoasă din ţâţâni; pe podea zăceau două sicrie goale. Alte trei, prea grele pentru mine ca să le mut din loc şi încă intacte, aşteptau pe rafturi, de-a lungul unuia dintre pereţi. Nici sicriele închise, nici cele deschise nu mă atrăgeau în locul acela, cu toate că uneori mă odihneam pe ceea ce mai rămăsese din vătuirea moale, decolorată a celor din urmă. Mai curând mă duceam acolo pentru micimea acelei încăperi, zidăria groasă şi singura fereastră îngustă, zăbrelită doar cu o bară, la care se adăuga uşa amăgitoare (atât de masivă şi grea) care rămânea veşnic deschisă.

Prin fereastră şi uşă puteam să privesc afară, nevăzut, la viaţa plină de lumină a copacilor, tufelor şi ierbii. Cânepariii şi iepurii care o rupeau la fugă la apropierea mea nu mă puteau vedea şi nici adulmeca acolo. Urmăream cioara vestitoare de furtună cum îşi făcea cuib şi-şi creştea puii chiar sub nasul meu. Vedeam vulpea păşind agale, fără să-şi ridice coada; şi odată, la apus, vulpea aceea uriaşă, mai înaltă până şi decât cei mai înalţi dulăi, pe care oamenii o numesc lupul-cu-coamă, a trecut cu pas săltăreţ spre o ţintă numai de ea ştiută, venind dinspre locurile căzute în ruină de la miazăzi. Caracara mă desfăta vânând năpârci, iar şoimul îşi desfăcea aripile în vânt din vârful unui pin.

Îmi ajunge o clipă să descriu toate aceste lucruri pentru care am stat la pândă atât de mult timp. Dar chiar şi un saros nu ar fi de-ajuns de lung ca să am răgazul să scriu tot ce au însemnat ele pentru un mic ucenic zdrenţăros, aşa cum eram eu. Două gânduri (care aproape că erau vise) mă obsedau, făcându-mi-le cu atât mai scumpe. Primul era că, la un moment nu prea îndepărtat în viitor, timpul însuşi se va opri… zilele colorate care se scurgeau una după alta de atâta vreme, asemenea unui şirag făcut din eşarfele magicianului, se vor sfârşi şi soarele posomorât se va stinge până la urmă. Al doilea era că undeva exista o lumină miraculoasă – pe care uneori mi-o închipuiam ca pe o lumânare, alteori ca pe o făclie – care genera viaţă în orice obiect asupra căruia cădea, astfel încât unei frunze rupte dintr-un tufiş îi creşteau picioare zvelte şi antene tremurătoare, iar o tufă de scaieţi îşi deschidea ochii negri şi se căţăra într-un copac.

Şi totuşi uneori, mai cu seamă în ceasurile somnolente ale amiezii, nu prea aveam ce să văd. Atunci îmi întorceam din nou

atenţia asupra blazonului de deasupra uşii, întrebându-mă ce legătură exista între mine şi o navă, un trandafir şi o fântână, şi mă uitam lung la bronzul acela funerar pe care îl găsisem, îl lustruisem şi îl aşezasem într-un ungher. Mortul din efigie zăcea cât era el de lung, cu ochii închişi de pleoapele grele. În lumina ce străpungea ferestruica, îi cercetam chipul şi cugetam la propriul meu chip aşa cum îl vedeam în metalul lustruit. Nasul meu drept, ochii adânciţi în orbite, obrajii scobiţi semănau mult cu ai lui, şi tare aş fi vrut să ştiu dacă şi el avusese părul negru.

Iarna veneam arareori la necropolă. Dar în timpul verii, mausoleul acela profanat şi alte câteva îmi ofereau locuri de observaţie şi de odihnă răcoroasă. Drotte, Roche şi Eata veneau şi ei, cu toate că nu-i aduceam niciodată la refugiul meu preferat, dar ştiam că şi ei îşi aveau locurile lor tainice. Când eram împreună, rareori ne furişam în morminte. Ne făceam în schimb săbii din beţe şi ne luam la întrecere la alergare, ori aruncam conuri de pin în soldaţi, sau desenam careuri în ţărâna mormintelor şi jucam dame sau ţintar folosind pietricele, ori alte jocuri.

Ne amuzam şi în labirintul care era Citadela însăşi, înotam în marele rezervor de sub Bastionul Clopotului. Chiar şi vara era rece şi jilav acolo, sub tavanul boltit, lângă bazinul circular cu apă întunecată şi fără fund. Dar iarna nu era cu mult mai rău, în plus avea extraordinarul avantaj de a fi interzis – ne furişam acolo în ascuns, ceea ce ne dădea un sentiment minunat, pentru că de fapt ar fi trebuit să fim în altă parte, şi nu aprindeam torţele decât după ce împingeam zăvorul în urma noastră. Apoi, când flăcările ţâşneau din catranul aprins, cum mai dansau umbrele noastre pe zidurile acelea vâscoase!

După cum am mai spus, celălalt loc de scaldă era Gyoll, care şerpuieşte prin Nessus asemenea unui şarpe uriaş şi plictisit. Când vremea se încălzea, ne adunam şi traversam necropola într-acolo – întâi pe lângă vechile sepulcre solemne, aflate cel mai aproape de zidul Citadelei, apoi printre trufaşele cavouri ale optimaţilor, apoi prin pădurea de piatră a monumentelor de rând (noi încercând să părem persoane extrem de respectabile când trebuia să trecem prin dreptul străjerilor mătăhăloşi, sprijiniţi în armele lor cu mânere lungi). În cele din urmă, printre movilele simple, fără niciun însemn, ce marcau gropile săracilor, movile care se transformau în băltoace după prima ploaie. La marginea cea mai de jos a necropolei se găsea poarta de fier pe care am

descris-o mai devreme. Prin ea erau purtate leşurile destinate cimitirului. Când treceam de aripile ei ruginite, simţeam că ne aflam pentru prima oară cu adevărat în afara Citadelei, sfidând astfel cu desăvârşire regulile care trebuiau să ne guverneze venirile şi plecările. Credeam (sau pretindeam a crede) că vom fi torturaţi dacă fraţii noştri mai mari descopereau fărădelegea; în realitate, n-am fi păţit nimic mai rău decât o bătaie bună – semnul bunăvoinţei torţionarilor pe care eu aveam să-i trădez.

Mai degrabă ar fi trebuit să ne temem de cei care locuiau în clădirile cu multe caturi înşirate de-a lungul străzilor murdare pe care le străbăteam. Uneori îmi vine să cred că motivul pentru care ghilda există de atâta vreme este acela că atrage asupra ei ura oamenilor, nelăsând-o să se reverse asupra Autocratului, exultanţilor şi armatei, şi într-o oarecare măsură asupra cacogenilor care uneori vizitează Urth-ul, venind din astrele mai îndepărtate.

Acelaşi presentiment care le şoptea străjerilor identitatea noastră îi nelinişte a şi pe ocupanţii acelor locuinţe; uneori, ne pomeneam că ni se aruncă în cap zoaie de la ferestrele caturilor de sus, şi-n urma noastră auzeam un murmur mânios. Dar teama care stârnea această ură ne apăra totodată. Nu se comitea asupra noastră niciun act cu adevărat violent, şi o dată sau de două ori, când se aflase că un graf pădurean tiranic sau un legiuitor venal fusese dat pe mâna ghildei, ni s-au strigat sfaturi despre ce să facem cu respectivul – cele mai multe obscene şi multe imposibil de împlinit.

În locul unde înotam noi, Gyollul îşi pierduse malurile naturale cu sute de ani în urmă. Aici era o întindere lată de două lanţuri, acoperită de nenufari albaştri şi îngrădită de ziduri de piatră. Trepte coborau în mai multe locuri până în râu, fiind menite acostărilor; în zilele calde, fiecare rând de trepte intra în stăpânirea câte unei cete de zece sau cincisprezece tineri scandalagii. Noi patru nu aveam puterea să alungăm vreo ceată din acestea, dar nici ei nu puteau (sau cel puţin nu încercau) să refuze să ne primească, deşi, indiferent cărei cete ne hotăram să ne alăturăm, apropierea noastră era întâmpinată cu ameninţări, iar când ne aflam în mijlocul lor nu conteneau cu şicanările. Curând însă, toţi o luau din loc, lăsându-ne singuri stăpâni, până la următoarea zi de înot.

Am ales să descriu toate acestea acum deoarece nu m-am mai dus niciodată acolo după ziua în care l-am salvat pe Vodalus.

Drotte şi Roche credeau că nu mă mai duceam din pricină că mi-era frică să nu fim cumva închişi afară. Eata însă a intuit, aşa am impresia – înainte de a fi prea aproape de vârsta bărbăţiei, băieţii au adeseori o intuiţie aproape feminină. Motivul erau nenufarii.

Necropola nu mi se păruse niciodată un oraş al morţii. Ştiu că trandafirii săi roşii (pe care alţi oameni îi consideră atât de oribili) adăpostesc sute de animale şi păsări mici. Execuţiile la care am fost martor şi pe care le-am dus eu însumi la îndeplinire atât de adesea nu-s altceva decât o îndeletnicire, o măcelărire a fiinţelor umane care sunt în general mai puţin inocente şi mai puţin valoroase decât vitele. Când mă gândesc la propria-mi moarte ori la moartea cuiva care a fost bun cu mine, ori chiar la moartea soarelui, imaginea care-mi vine în minte este aceea a unui nenufar, cu frunzele sale palide şi lucioase şi floarea azurie. Sub floare şi frunze sunt rădăcini negre la fel de subţiri şi puternice ca şi firul de păr, care se întind în adâncul apelor întunecate.

În tinereţea noastră, nu ne gândeam la plantele acestea. Ne bălăceam şi pluteam printre ele, le dădeam la o parte din calea noastră. Parfumul lor acoperea, într-o oarecare măsură, mirosul respingător al apei. În ziua în care aveam să-l salvez pe Vodalus, m-am cufundat sub pătura de frunze plutitoare, aşa cum făcusem de mii de ori.

N-am mai ieşit la suprafaţă. Nu ştiu cum s-a făcut că nimerisem într-o zonă unde rădăcinile păreau mult mai dese decât îmi fusese dat să văd până atunci. Eram prins într-o sută de plase deodată. Ţineam ochii deschişi, dar nu vedeam nimic – doar păienjenişul rădăcinilor. Înotam şi simţeam că braţele şi picioarele mi se mişcau printre milioanele de lujeri subţiri, dar corpul nu. Le prindeam snop şi le rupeam, dar şi după ce le rupeam rămâneam la fel de imobilizat. Plămânii păreau să-mi urce în gâtlej, sufocându-mă, ca şi când voiau să ţâşnească în apă. Dorinţa de a respira, de a absorbi fluidul întunecat şi rece din jurul meu era copleşitoare.

Nu mai ştiam încotro trebuia s-o iau ca să ies la suprafaţă şi nu mai eram conştient de apă ca apă. Forţa îmi părăsise mădularele. Nu mă mai temeam, deşi ştiam că voi muri, sau poate eram deja mort. În urechi îmi răsuna un zgomot puternic şi foarte neplăcut, iar în faţa ochilor mi se perindau viziuni.

L-am văzut pe Maestrul Malrubius, care murise cu câţiva ani în urmă, cum ne trezeşte bătând în capătul grinzii cu o lingură. Zăceam pe priciul meu, neputând să mă ridic, cu toate că Drotte,

Roche şi băieţii mai mici se sculaseră, căscând şi bâjbâind după haine. Mantia Maestrului Malrubius era dată în spate; vedeam cum îi atârnă pielea pe piept şi pântec, unde muşchii şi grăsimea îi fuseseră mâncate de timp. Era un triunghi de păr acolo, cenuşiu ca mucegaiul. Am încercat să-l strig, să-i spun că eram treaz, dar niciun sunet nu-mi ieşea din gură. Maestrul Malrubius a început să se plimbe de-a lungul grinzii, lovind-o când şi când cu lingura. După o vreme ce mi-a părut foarte lungă, a ajuns la deschizătura ferestrei, s-a oprit şi s-a aplecat în afară. Ştiam că mă caută cu privirea în Curtea Veche de dedesubt.

Dar nu putea să vadă suficient de departe. Eu eram într-una din celulele de sub camera de interogatoriu. Zăceam pe spate, cu privirile la tavanul cenuşiu. O femeie plângea, eu însă n-o vedeam şi eram mai puţin conştient de suspinele ei decât de zăngănitul, zăngănitul şi iar zăngănitul lingurii. Întunericul m-a înghiţit, dar din întunericul acela s-a ivit chipul unei femei, la fel de imens ca şi faţa verde a lunii. Nu ea plângea – încă auzeam suspinele, dar chipul acesta era netulburat, ba chiar plin de acel gen de frumuseţe care cu greu lasă să se întrevadă vreo expresie. Mâinile ei s-au întins către mine, şi deodată m-am preschimbat în puiul de pasăre pe care-l scosesem din cuibul lui cu un an înainte, sperând să-l pot dresa ca să-mi stea cocoţat pe deget, căci mâinile femeii erau la fel de lungi ca şi sicriele în care mă odihneam uneori în mausoleul meu tainic. M-au apucat, m-au tras în sus, apoi m-au aruncat în jos, departe de chipul ei şi de sunetul suspinelor, în jos în beznă, până când, într-un final, am atins ceea ce am crezut să fie mâlul de pe fund, prin care am ţâşnit într-o lume a luminii mărginite cu negru.

Încă nu puteam respira. Nici nu mai voiam, iar pieptul meu nu se mai mişca de la sine. Alunecam prin apă, deşi nu ştiam cum. (Mai târziu am aflat că Drotte mă apucase de păr.) În clipa următoare zăceam pe pietrele reci, vâscoase, şi-ntâi Roche, apoi Drotte şi din nou Roche îmi făceau respiraţie gură la gură. Eram înconjurat de ochi, aşa cum te înconjoară modelele repetitive ale unui caleidoscop, şi-mi spuneam că ceva ce nu funcţiona bine în văzul meu multiplica ochii lui Eata.

În sfârşit l-am dat deoparte pe Roche şi am vomitat cantităţi mari de apă neagră. După aceea m-am simţit mai bine. Am putut să mă ridic în capul oaselor şi să respir din nou, chiar dacă întretăiat, şi cu toate că n-aveam vlagă şi mâinile îmi tremurau, îmi puteam mişca braţele. Ochii din jurul meu aparţineau unor

fiinţe umane adevărate, ocupanţii caselor de pe mal. O femeie mi-a adus de băut un bol cu ceva cald – nu eram sigur dacă era supă sau ceai, doar că era fierbinte şi oarecum sărat şi mirosea a fum. M-am prefăcut că beau, dar mai târziu am descoperit că aveam mici arsuri pe buze şi pe limbă.

— Chiar ai vrut s-o faci? m-a întrebat Drotte. Cum ai ieşit?

Am clătinat din cap.

Cineva din mulţime a spus:

— A ţâşnit pur şi simplu din apă!

Roche m-a ajutat să-mi stăpânesc tremurul mâinilor.

— Am crezut că o să ieşi în cu totul altă parte. Că ne joci o festă.

— L-am văzut pe Malrubius, am spus eu.

Un bătrân, un barcagiu, judecând după hainele mânjite de catran, şi-a pus o mână pe umărul lui Roche.

— Despre cine-i vorba?

— Un Maestru al ucenicilor. A murit.

— N-a fost o femeie?

Bătrânul îl ţinea de umăr pe Roche, dar de uitat la mine se uita.

— Nu, nu, a zis Roche. În ghilda noastră nu sunt femei.

În ciuda lichidului aceluia fierbinte şi a căldurii zilei, mi-era frig. Unul dintre tinerii cu care ne încăieram câteodată a adus un pled prăfuit şi m-am înfăşurat în el; dar a trecut atâta vreme până când mi-au revenit cât de cât puterile ca să pot merge, încât la ceasul la care am ajuns la poarta necropolei, statuia Nopţii din vârful caravanseraiului de pe malul opus se vedea doar ca o aşchie minusculă de negru pe panoplia de foc a soarelui, iar poarta era închisă şi încuiată.

III
Chipul Autocratului

A doua zi, se făcuse de miezul dimineţii înainte să-mi vină gândul să mă uit la moneda pe care mi-o dăduse Vodalus. După ce am servit calfele în refectoriu, am luat micul dejun ca de obicei, ne-am întâlnit cu Maestrul Palaemon în clasa noastră, iar după o expunere scurtă, pregătitoare, l-am urmat la etajele inferioare, pentru a vedea munca din noaptea trecută.

Dar poate că înainte de a continua să scriu, ar trebui să dau mai multe explicaţii privind alcătuirea Turnului Matachin, care găzduieşte ghilda noastră. Este situat spre partea din spate a Citadelei, înspre vest. La parter sunt încăperile de studiu ale maeştrilor noştri, unde au loc consultaţii cu demnitarii din justiţie şi mai-marii celorlalte ghilde. Sala noastră se află deasupra, cu peretele din fund lipit de cel al bucătăriei. Un etaj mai sus e refectoriul, care ne serveşte drept sală de întruniri şi sală de mese. Deasupra lui sunt cabinele personale ale maeştrilor, mult mai numeroase în zilele bune de altădată. Şi mai sus se află cabinele calfelor, iar la catul imediat următor – dormitorul şi sala de clasă ale ucenicilor, şi o serie de mansarde şi cămăruţe părăsite. Aproape de vârf se află sala tunurilor, din care au mai rămas câteva piese, iar noi, cei din ghildă, avem sarcina să le punem în funcţiune dacă Citadela ar fi atacată.

Adevărata muncă a ghildei noastre se desfăşoară sub toate acestea: la subsol se află camera de interogatoriu; sub ea, şi astfel în afara turnului propriu-zis (deoarece camera de interogatoriu era camera care propulsase structura originală) se întinde labirintul închisorii subterane, aşa-numita *oubliette.* Aceasta are trei niveluri folosibile, la care se ajunge pe o scară centrală. Celulele sunt simple, uscate şi curate, mobilate cu o masă, un scaun şi un pat îngust, fixat în mijlocul podelei.

Luminile din temniţă sunt din cele străvechi, despre care se spune că ard veşnic, deşi unele s-au stins de tot. În întunecimea acelor coridoare, sentimentele mele în dimineaţa respectivă nu erau sumbre, ci vesele – aici voi munci când voi fi devenit calfă, aici voi exersa arta străveche şi voi urca la rangul de maestru, aici voi pune piatra de temelie pentru a readuce ghilda noastră la gloria ei de altădată. Însuşi aerul din acel loc părea să mă

învăluie asemenea unei cuverturi încălzite la un foc şi mirosind a curăţenie.

Ne-am oprit în dreptul uşii unei celule şi calfa de serviciu şi-a zornăit cheia în broască. Înăuntru, clienta şi-a înălţat capul, deschizându-şi larg ochii negri. Maestrul Palaemon purta mantia garnisită cu blană de samur şi masca de catifea a rangului său; presupun că acestea, sau poate instrumentul optic proeminent care-i permitea să vadă, au înspăimântat-o pe femeie. N-a scos un cuvânt, şi bineînţeles că niciunul dintre noi nu i s-a adresat.

— Aici, a început Maestrul Palaemon pe un ton cât mai sec cu putinţă, avem ceva din rutina pedepsei judiciare, ilustrând desăvârşit tehnica modernă. Clienta a fost supusă interogatoriului noaptea trecută – poate că unii dintre voi au auzit-o. I s-au administrat douăzeci de minime de tinctură înaintea torturii şi zece după. Doza şi-a făcut numai parţial efectul de prevenire a şocului şi a pierderii cunoştinţei, astfel că procedurile au fost încheiate după jupuirea piciorului drept, după cum veţi vedea.

La semnul lui, Drotte a început să desfacă bandajele.

— Până la gambă? a întrebat Roche.

— Nu, până la genunchi. A fost servitoare şi Maestrul Gurloes spune că fiinţele astea au piele rezistentă. În acest caz s-a dovedit că a avut dreptate. Sub genunchi i s-a făcut o incizie circulară simplă, iar marginea a fost prinsă cu opt clame. Operaţia atent executată de Maestrul Gurloes, Odo, Mennas şi Eigil a permis înlăturarea întregului ţesut între genunchi şi degete, fără să mai fie nevoie de cuţit.

Ne-am strâns în jurul lui Drotte, băieţii mai tineri înghesuindu-se în faţă şi făcându-se că ştiu la ce anume să se uite. Arterele şi venele principale erau intacte, totuşi sângele curgea încet de peste tot. L-am ajutat pe Drotte să pună feşe curate.

Când să plecăm, femeia a spus:

— Nu ştiu. Dar, ah, nu puteţi să mă credeţi că nu v-aş spune dacă aş şti? S-a dus cu Vodalus al Pădurii, nu ştiu unde.

Afară din celulă, prefăcându-mă neştiutor, l-am întrebat pe Maestrul Palaemon cine era Vodalus al Pădurii.

— De câte ori am spus că voi nu trebuie să auziţi nimic din ce spune un client aflat sub interogatoriu?

— De multe ori, Maestre.

— Dar degeaba. Curând vine ziua punerii măştilor, Drotte şi Roche vor deveni calfe, iar tu căpitan al ucenicilor. Aceasta e

pilda pe care o vei da băieţilor?

— Nu, Maestre.

Din spatele bătrânului, Drotte mi-a aruncat o privire ce voia să spună că el ştia multe despre Vodalus şi-mi va zice şi mie la momentul potrivit.

— A fost o vreme când calfele ghildei noastre erau asurzite. Ai vrea să se întoarcă acele zile? Scoate mâinile din buzunare când vorbesc cu tine, Severian.

Mi le vârâsem în buzunare deoarece ştiam că-i vor abate mânia, dar scoţându-le, mi-am dat seama că în tot acest timp pipăisem moneda pe care mi-o dăduse Vodalus cu o noapte înainte. Uitasem de ea sub stăpânirea spaimei stârnite de acea luptă; acum mă ardea dorinţa s-o cercetez – şi nu puteam, căci lentilele lucioase ale Maestrului Palaemon erau aţintite asupra mea.

— Severian, când un client vorbeşte, tu nu auzi nimic. Absolut nimic. Gândeşte-te la şoareci, al căror chiţcăit n-are niciun înţeles pentru oameni.

Mi-am mijit ochii, în semn că mă gândeam la şoareci.

Cât a durat lunga şi obositoarea urcare a scărilor până în clasa noastră, abia m-am abţinut să nu mă uit la discul subţire de metal pe care-l strângeam în pumn; dar ştiam că dacă m-aş fi uitat, băiatul din spatele meu (care se întâmpla să fie Eusignius, unul din ucenicii mai tineri) ar fi zărit-o. În clasă, în timp ce Maestrul Palaemon ne vorbea cu glas monoton despre un cadavru vechi de zece zile, moneda mă ardea ca un tăciune aprins, dar tot n-am îndrăznit să mă uit la ea.

Abia la ceasurile după-amiezii am avut parte de puţină singurătate, ascunzându-mă în ruinele curtinei, printre peticele lucioase de muşchi, apoi ezitând cu pumnul îndreptat spre o rază de soare, din pricină că mă temeam ca nu cumva, văzând în sfârşit moneda, dezamăgirea să fie peste puterile mele de a îndura.

Şi aceasta nu pentru că mi-ar fi păsat de valoarea ei. Deşi ajunsesem la vârsta bărbăţiei, avusesem atât de puţini bani, încât orice monedă mi s-ar fi părut o avere. Ci mai curând din pricină că moneda (atât de misterioasă acum, dar care, de bună seamă, n-avea să rămână astfel) era unica mea legătură cu noaptea dinainte, unica punte între mine şi Vodalus, şi femeia aceea frumoasă, ascunsă sub glugă, şi bărbatul mătăhălos care izbise în direcţia mea cu lopata, unica mea pradă din lupta de

lângă mormântul deschis. Viaţa mea în ghildă era singura pe care o cunoscusem vreodată, şi-mi părea la fel de deprimantă ca şi cămaşa mea zdrenţuită, pe lângă scăpărarea sabiei lui Vodalus şi răsunetul împuşcăturii printre pietre. Toate acestea ar fi putut dispărea când îmi deschideam mâna.

În cele din urmă m-am uitat, după ce îmi secase orice urmă de teamă plăcută. Moneda era un chrisos de aur, şi imediat am strâns din nou pumnul, de teamă că văzusem eu prost şi că în fapt era un bănuţ de alamă – un oricalc – şi am aşteptat să-mi fac din nou curaj.

Era pentru prima oară că atingeam o monedă de aur. Văzusem destule oricalcuri, chiar avusesem câteva. O dată sau de două ori dădusem cu ochii şi de nişte asimi de argint. Dar de chrisos ştiam la fel de puţin pe cât ştiam de existenţa unei lumi în afara oraşului nostru Nessus şi a unor continente altele decât al nostru, aflate la miazănoapte, la răsărit şi la apus.

Această monedă avea bătut pe ea un chip de femeie – aşa am crezut în prima clipă: o femeie cu o coroană pe cap, nici prea tânără, nici prea bătrână, dar tăcută şi desăvârşită în metalul galben. În sfârşit, am răsucit comoara şi-n clipa următoare chiar mi s-a oprit răsuflarea în piept; pe revers se vedea o navă zburătoare, întocmai aceleia pe care o văzusem în blazonul de deasupra uşii mausoleului meu tainic. Părea ceva imposibil de explicat – într-o asemenea măsură încât la vremea respectivă nici măcar nu mi-am bătut capul să găsesc vreo explicaţie, fiind pe deplin convins că orice încercare s-ar fi dovedit inutilă. Aşa că am vârât moneda înapoi în buzunar şi am plecat, ca într-un fel de transă, să mă alătur din nou celorlalţi ucenici.

Nici vorbă să port moneda asupra mea. De cum s-a ivit un moment prielnic, m-am furişat singur în necropolă şi mi-am căutat mausoleul. În acea zi, vremea se schimbase – îmi croiam anevoie drum printre arbuşti grei de apă şi-mi târam picioarele peste iarba înaltă şi ofilită care începuse să se culce la pământ, în aşteptarea iernii. Când am ajuns la locul meu de refugiu, n-am mai găsit ascunzişul răcoros şi primitor al verii, ci o capcană îngheţată unde simţeam vecinătatea duşmanilor prea nedesluşiţi pentru a le ghici numele, adversarii lui Vodalus, care fără îndoială ştiau de-acum că eu eram partizanul lui juruit; de cum intram, ei aveau să se repeadă şi să împingă uşa neagră cu balamalele ei proaspăt unse şi să mă prindă înăuntru. Sigur că era o prostie, ştiam asta. Dar mai ştiam şi că un sâmbure de

adevăr tot exista şi că ceea ce simţeam eu era o apropiere în timp. În câteva luni sau câţiva ani aş putea ajunge în acel punct în care acei duşmani mă vor aştepta; când izbisem cu barda, alesesem lupta, un lucru pe care de regulă un torţionar nu-l face.

În podea exista o piatră desprinsă, aproape de piciorul bronzului meu funerar. Am săltat-o şi am pus chrisosul dedesubt, apoi am murmurat o incantaţie pe care o învăţasem de la Roche în urmă cu câţiva ani, stihuri menite să apere obiectul ascuns:

„Rămâi unde te pun, şi fie
Ca ochi de om să nu te ştie,
O nălucire străvezie
Văzută doar de ochii mei!
Aici, pitită pe vecie,
Să nu te-atingă mână vie
Şi ochi străin să nu te ştie,
Ştiută doar de ochii mei!”[1]

Pentru ca descântecul într-adevăr să se împlinească, trebuia să dai ocol locului la miez de noapte, ducând cu tine o lumânare de priveghi, dar m-am pomenit râzând la acest gând – care-mi amintea de aiurelile lui Drotte despre ierburile ce trebuie culese la miez de noapte de pe morminte – şi m-am hotărât să mă bizui doar pe stihuri, deşi m-a uimit întrucâtva să descopăr că eram destul de în vârstă ca să nu mă mai ruşinez de asemenea lucruri.

Zilele treceau şi amintirea vizitei mele la mausoleu rămăsese destul de vie, descurajându-mă să mai fac una ca să-mi cercetez comoara şi să mă asigur că se afla la locul ei, măcar că uneori îmi dădea ghes dorinţa. Apoi a căzut prima zăpadă, preschimbând ruinele curtinei într-o barieră alunecoasă, aproape cu neputinţă de trecut, şi necropola familiară într-o necunoscută sălbăticie de movile amăgitoare, în care monumentele erau dintr-odată prea mari sub mantiile lor de zăpadă proaspătă, iar copacii şi tufărişul strivite pe jumătate de acoperământul lor.

Stă în natura uceniciei din ghilda noastră ca îndatoririle sale, deşi uşoare la început, să devină tot mai apăsătoare pe măsură ce ucenicii se apropie de vârsta bărbăţiei. Băieţii cei mai mici nu muncesc defel. La vârsta de şase ani, când începe munca, altă treabă n-au decât să alerge în sus şi-n jos pe scările Turnului

[1] Traducere de Ion Horea (n. red.).

Matachin, ducând solii, iar micul ucenic, mândru că i se acordă această încredere, aproape că nu simte truda. Dar pe măsură ce timpul trece, truda asta devine tot mai împovărătoare. Îndatoririle îl duc spre alte părţi ale Citadelei – la soldaţii din turnul de pază, unde află că ucenicii din armată au tobe şi trâmbiţe, oficleide şi cizme, şi uneori platoşe aurite; în Turnul Ursului, unde vede băieţi nu mai mari ca el în vârstă, care învaţă să strunească minunate animale de luptă, de tot felul, mastifi cu capete mari cât cele de leu, diatrime mai înalte de-un stat de om, cu ciocurile îmbrăcate în oţel; şi în sute de alte asemenea locuri unde descoperă pentru prima oară că ghilda lui este detestată şi dispreţuită chiar şi de aceia care se folosesc de serviciile ei (de aceştia chiar mai abitir decât de oricare alţii). Curând sunt puşi la frecat podele şi la dereticat în bucătărie. Fratele Bucătar se ocupă de gătitul bucatelor neobişnuite ori dătătoare de plăceri, câtă vreme ucenicul este pus să taie legumele, să servească la masă calfele şi să ducă în oubliette, pe scări în jos, stive de tăvi parcă fără sfârşit.

La vremea respectivă, n-aveam de unde să ştiu că această viaţă de ucenic a mea, care de la primele mele amintiri părea să se facă tot mai grea, îşi va schimba cursul şi va deveni mai puţin anevoioasă şi mult mai plăcută. În anul dinainte de-a fi uns calfă, ucenicul mai mare în vârstă n-are altă treabă decât să supravegheze munca ucenicilor mai tineri decât el. Hrana pe care o primeşte şi chiar şi hainele sunt mai bune. Calfele mai tinere încep să-l socotească drept egalul lor, iar lui i se încredinţează, mai presus de orice, înălţătoarea povară a responsabilităţii şi plăcerea de a da şi a îndeplini ordine.

Când vine ridicarea în rang, el este adult. Nu face altă muncă decât aceea pentru care a fost instruit; şi e liber să părăsească Citadela după ce şi-a împlinit sarcinile, o recreere pentru care i se pun la dispoziţie fonduri generoase. Dacă la un moment dat este numit maestru (o onoare care are nevoie de votul afirmativ al tuturor maeştrilor în viaţă), va putea să-şi aleagă sarcini care-i trezesc interesul sau îl amuză, şi să conducă treburile ghildei înseşi.

Dar trebuie să înţelegeţi că în anul despre care scriu, anul în care i-am salvat viaţa lui Vodalus, eram neştiutor de toate acestea. Iarna aceea (mi se spunea) pusese capăt sezonului de campanie în nord, astfel aducându-i pe Autocrat şi pe principalii săi ofiţeri şi consilieri înapoi în jilţurile lor de legiuitori.

— Şi uite-aşa, mi-a explicat Roche, îi avem pe toţi clienţii ăştia noi. Şi-ncă mulţi pe drum... zeci, poate sute. S-ar putea să trebuiască să redeschidem nivelul patru.

Şi-a fluturat o mână pistruiată ca semn că el unul era gata să facă tot ce era necesar.

— El e aici? l-am întrebat. Autocratul? Aici în Citadelă? În Bastionul cel Mare?

— Bineînţeles că nu. Dacă ar fi să vină, ai afla, nu-i aşa? Ar avea loc parade şi inspecţii şi s-ar petrece tot felul de lucruri. E un apartament pentru el acolo, dar uşa n-a mai fost deschisă de-o sută de ani. O să stea în palatul ascuns – Casa Absolută – undeva la nord de oraş.

— Nu ştii unde?

Roche a devenit defensiv.

— Nu se poate spune unde este, pentru că acolo nu e nimic altceva decât Casa Absolută. E unde e. La miazănoapte, pe celălalt mal.

— Dincolo de Zid?

Ignoranţa mea l-a făcut să zâmbească.

— Mult mai departe. Ţi-ar lua săptămâni să ajungi acolo pe jos. Desigur că, dacă ar vrea, Autocratul ar ajunge acolo într-o clipită, cu o navetă. Turnul Stindardului – acolo ar ateriza naveta.

Dar noii noştri clienţi nu veneau în navete. Cei mai puţin importanţi ajungeau în caravane de câte douăzeci de bărbaţi şi femei, legaţi cu lanţuri de gât, unul în spatele celuilalt. Erau păziţi de dimarhi, cavalerişti aspri îmbrăcaţi în armuri ce arătau ca şi când fuseseră făcute pentru a fi folosite şi chiar fuseseră folosite. Fiecare client ducea cu sine un cilindru de cupru în care se presupunea că îşi avea documentele, cu alte cuvinte, propria soartă. De bună seamă că toţi le rupseseră sigiliile şi le citiseră; şi unii le distruseseră sau le schimbaseră cu ale altora. Cei care soseau fără documente erau ţinuţi închişi până când se primea o nouă înştiinţare privind destinul lor – ceea ce putea dura până la sfârşitul vieţii lor. Cei care-şi schimbaseră documentele cu ale altora îşi schimbaseră şi soarta; aveau să fie ţinuţi închişi ori eliberaţi, torturaţi sau executaţi în locul acestora.

Cei de rang mai înalt ajungeau în carete blindate. Laturile lor de oţel şi geamurile zăbrelite nu aveau menirea atât să împiedice evadarea, cât să zădărnicească orice încercare de-a fi salvaţi, şi de cum primul dintre blindate s-a auzit zuruind şi zornăind în jurul laturii răsăritene a Bastionului Vrăjitoarelor şi a

intrat în Curtea Veche, întreaga ghildă a început să murmure şi să zvonească despre raiduri îndrăzneţe pe care le punea la cale sau le încerca Vodalus. Căci toţi fraţii mei ucenici şi cele mai multe calfe credeau că mulţi dintre aceşti clienţi erau partizanii, aliaţii sau complicii lui. Eu nu i-aş fi eliberat din această pricină – ar fi dezonorat ghilda, lucru pe care, deşi mă simţeam atât de ataşat de el şi de mişcarea lui, nu eram pregătit să-l fac, şi oricum ar fi fost imposibil. Dar speram să pot oferi cât de cât mângâiere celor pe care-i socoteam camarazii mei de arme, atâta cât îmi stătea în puteri să le ofer: hrană în plus, furată de pe tăvile unor clienţi mai puţin merituoşi, şi, când şi când, o fărâmă de carne luată pe furiş din bucătărie.

Într-o zi furtunoasă, întâmplarea a făcut să aflu cine sunt clienţii aceia. Frecam podeaua în camera de lucru a Maestrului Gurloes, când el a fost chemat cu o treabă oarecare şi a plecat, lăsându-şi masa încărcată de dosarele celor nou-sosiţi. M-am repezit la ele de cum a închis uşa în urma lui şi am reuşit să le frunzăresc aproape pe toate, înainte să aud din nou călcătura lui grea pe scări. Niciunul – *niciunul* – dintre prizonierii ale căror documente le citisem nu era un susţinător al lui Vodalus. Erau negustori care încercaseră să facă profituri grase de pe urma proviziilor trebuincioase armatei, servitori din tabără care spionaseră pentru ascieni, şi o mână de criminali civili de cea mai joasă speţă. Nimic altceva.

Când am dus găleata afară, ca s-o golesc în bazinul de piatră din Curtea Veche, am văzut una din caretele blindate oprită acolo, şi caii cu coamele lor lungi lovind din copite în timp ce din trupurile lor se înălţau aburi, iar străjerii, purtând coifuri tighelite cu blană, primeau cu sfială de la noi pocale fierbinţi, pline cu vin fiert. Am auzit numele lui Vodalus plutind în văzduh, dar în acea clipă aş fi zis că numai eu îl auzisem, şi dintr-odată am simţit că Vodalus fusese o simplă nălucire alcătuită de mintea mea din fuioarele ceţii, şi numai omul pe care-l ucisesem cu propria sa bardă existase cu adevărat. Dosarele răsfoite de mine cu câteva clipe înainte păreau doar nişte frunze pe care mi le suflase vântul în faţă.

În acea clipă de confuzie, mi-am dat seama, pentru prima oară, că într-o oarecare măsură nu sunt întreg la minte. S-ar putea spune că era cel mai sfâşietor moment din viaţa mea. Îi minţisem adesea pe Maestrul Gurloes şi pe Maestrul Palaemon, pe Maestrul Malrubius cât fusese în viaţă, pe Drotte pentru că

era căpitan, pe Roche pentru că era mai mare în vârstă şi mai puternic decât mine, şi pe Eata şi pe ceilalţi ucenici mai mici, deoarece sperasem să-i fac să mă respecte. Acum nu mai puteam fi sigur că propria mea minte nu mă minţea pe mine; toate neadevărurile mele se întorceau, iată, împotriva mea, şi eu, cel care îmi aminteam totul, nu puteam fi sigur dacă nu cumva acele amintiri nu erau altceva decât propriile-mi vise. Îmi aminteam de chipul lui Vodalus, luminat de lună; însă nu e mai puţin adevărat că voisem să-l văd. Îmi aminteam vocea lui, care-mi vorbise, dar dorisem s-o aud, ca şi pe a femeii.

Într-o noapte care te îngheţa, m-am furişat până la mausoleu şi am scos chrisosul din ascunzătoare. Chipul tocit, senin, androgin de pe efigie nu era chipul lui Vodalus.

IV
Triskele

Desfundam cu un băţ un canal de scurgere îngheţat, drept pedeapsă pentru cine ştie ce vină măruntă, când am dat peste el acolo unde cei din Turnul Ursului îşi aruncau resturile – leşurile animalelor sfârtecate pe care le omorâseră pentru a-şi face mâna. Ghilda noastră îşi îngroapă morţii lângă zid, iar pe clienţi îi îngropăm în partea de jos a necropolei, dar cei care au în grijă Turnul Ursului îşi lasă leşurile pentru a fi luate de alţii. El era cel mai mic dintre cei morţi.

Sunt întâlniri care nu schimbă nimic. Urth-ul îşi întoarce faţa bătrână spre soare, iar acesta străluceşte peste zăpezile lui; zăpezile sclipesc şi scânteiază până când fiecare grăunte de gheaţă ce atârnă de ieşindurile zidăriei turnurilor pare Gheara Conciliatorului, cea mai preţioasă gemă. Atunci toţi – în afară de cei mai înţelepţi – cred că zăpada trebuie să se topească şi să lase locul unei veri mai lungi decât orice altă vară.

Nu se întâmplă nimic de felul acesta. Paradisul durează un rond sau două, apoi umbre albastre precum laptele îndoit cu apă se întind pe zăpada care se mişcă şi dansează sub suflarea unui vânt dinspre răsărit. Vine noaptea şi totul e cum a fost.

Astfel a fost şi cu găsirea lui Triskele. Am simţit că ar fi putut, ar fi trebuit să schimbe totul, dar a fost un episod de câteva luni şi, când s-a isprăvit şi Triskele a dispărut, nu trecuse decât o iarnă şi iată că eram din nou în apropierea Sărbătorii Sfintei Katharine şi nimic nu se schimbase. Aş vrea să vă pot spune cât de jalnic arăta când l-am atins, şi cât de vesel.

Zăcea pe-o parte, acoperit de sânge. Sângele se întărise precum catranul în frig şi încă avea o nuanţă de roşu intens, deoarece frigul îl păstrase astfel. M-am apropiat şi am pus mâna pe capul lui – nu ştiu de ce. Părea la fel de mort ca toate celelalte animale din jur. Dar el şi-a deschis un ochi şi l-a îndreptat spre mine, şi era în ochiul acela încrederea că răul cel mare trecuse – eu mi-am jucat rolul, părea să spună ochiul, şi am rezistat şi-am făcut tot ce puteam face; acum e rândul tău să-ţi faci datoria faţă de mine.

Dacă ar fi fost vară, cred că l-aş fi lăsat să moară. Dar dat fiind anotimpul, nu văzusem de o vreme bună niciun animal viu,

nici măcar un thylacodon din cei care se hrănesc cu gunoaie. L-am mângâiat din nou şi el mi-a lins mâna, după care n-am putut să-i întorc spatele.

L-am ridicat în braţe (surprins de cât de greu era) şi m-am uitat în jur, încercând să mă hotărăsc ce să fac cu el. În dormitorul nostru ar fi fost descoperit înainte să fi ars lumânarea de-un deget, ştiam asta. Citadela este imensă şi teribil de întortocheată, cu încăperi şi galerii prea puţin vizitate în turnurile sale, în clădirile construite între turnuri şi în galeriile săpate sub ele. Cu toate acestea, nu-mi venea în minte niciun loc dintre acestea în care aş fi putut ajunge fără să fiu văzut de cel puţin cinci ori pe drum, astfel că până la urmă am dus biata făptură în turnul care adăpostea propria noastră ghildă.

Trebuia să trec cu el de calfa care stătea de strajă în capul scărilor ce duceau la caturile cu celule. Primul meu gând a fost să-l pun în coşul în care duceam aşternuturi curate pentru clienţii noştri. Era ziua în care se spălau rufele, şi ar fi fost simplu să fac un drum în plus; şansa ca străjerul-calfă să observe că lipsea ceva părea mică, dar ar fi însemnat să aştept mai mult de-un rond până când pânzeturile albite să se usuce, şi astfel să risc să fiu luat la întrebări de fratele aflat la post la al treilea cat, care m-ar fi văzut coborând la cel de-al patrulea, unde nu se afla nimeni.

Aşa că am dus câinele în camera de interogatoriu – era prea neputincios ca să se mişte – şi m-am oferit să iau locul străjerului în capul scării. Fericit că putea astfel să se ducă să se uşureze, mi-a dat spada lui de carnifex, cu tăiş lat (pe care, teoretic, nu aveam voie s-o ating) şi mantia lui neagră ca funinginea (pe care nu-mi era îngăduit s-o port, cu toate că întrecusem în înălţime aproape toate calfele), astfel că de la distanţă puteai jura că străjerul de-acum era una şi aceeaşi persoană cu străjerul dinainte. Mi-am pus mantia şi, de cum a plecat calfa, am aşezat spada într-un colţ şi m-am dus după câine. Toate mantiile ghildei noastre sunt foarte largi, iar cea pe care-o purtam era mai largă decât multe altele, deoarece fratele pe care-l înlocuisem era trupeş. Pe lângă asta, negrul acela fuliginos, mai negru decât orice negru, şterge cu desăvârşire din faţa ochilor orice fald, umflătură sau încreţitură, înfăţişând doar o întunecime fără niciun semn distinctiv. Cu gluga trasă pe ochi, probabil că le apăream calfelor aşezate la mesele de la caturile de mai jos (dacă ar fi privit spre scară şi ar fi izbutit să mă vadă) drept un

frate ceva mai împlinit la trup decât cei mai mulţi dintre cei care coborau la nivelurile inferioare. Chiar şi cel aflat la post la al treilea nivel, unde clienţii cu minţile rătăcite urlau şi-şi zăngăneau lanţurile, n-ar fi văzut nimic neobişnuit în faptul că o calfă cobora la nivelul patru care se zvonea că urma să fie renovat – sau că un ucenic se repezea într-acolo la scurt timp după ce o calfă urcase: fără îndoială că acesta uitase ceva şi ucenicul fusese trimis să aducă lucrul cu pricina.

Nu era un loc plăcut. Cam jumătate din vechile făclii încă ardeau, dar noroiul se scursese în coridoare şi acum acoperea podelele cu un strat gros de-un lat de palmă. O masă din cele la care şedeau de regulă străjerii stătea tot acolo unde fusese lăsată, poate, cu două sute de ani în urmă; lemnul putrezise şi la simpla mea atingere s-a năruit cu totul.

Dar apa nu inundase niciodată pe de-a-ntregul locul acesta, încât capătul celălalt al coridorului ales de mine nu avea nici urmă de noroi. Am aşezat câinele pe patul unui client şi l-am curăţat cât am putut eu de bine, cu bureţii pe care-i luasem din camera de interogatoriu.

Sub crusta de sânge, blana îi era maro-roşcată, scurtă şi aspră. Coada retezată era mai mult lată decât lungă. Şi urechile îi fuseseră tăiate aproape complet, nu mai avea decât două bulbucături tari, mai mici decât prima falangă a degetului meu mare. În ultima lui luptă, pieptul îi fusese despicat şi deschis. Vedeam muşchii laţi, asemenea unor şerpi boa somnoroşi, de un roşu palid. Nu mai avea piciorul drept din faţă, iar jumătatea de sus fusese zdrobită într-o masă amorfă. Am tăiat-o după ce i-am cusut pieptul cât m-am priceput mai bine, dar sângele a ţâşnit din rana proaspătă. Am găsit artera, am legat-o, apoi am îndoit pielea dedesubt (aşa cum ne învăţase Maestrul Palaemon), pentru ca ciotul să arate bine.

În timp ce-l doftoriceam astfel, Triskele mi-a lins mâna de câteva ori şi, după ce-am isprăvit de cusut ciotul, s-a apucat să şi-l lingă, ca un urs care-şi linge un mădular ciuntit, ca să-i crească acolo unul nou. Fălcile sale erau la fel de mari ca ale unui arctother, iar caninii, lungi cât degetul meu arătător, dar gingiile îi erau albe; fălcile acelea nu aveau mai multă forţă decât mâna unui schelet. Ochii îi erau galbeni; citeai în ei un fel de nebunie curată.

În acea noapte m-am înţeles cu băiatul care urma să ducă

cina clienţilor să mă lase să fac eu treaba în locul lui. Întotdeauna rămâneau mai multe tăvi, deoarece unii clienţi nu voiau să mănânce, aşa că acum am dus două jos, pentru Triskele, întrebându-mă dacă mai era în viaţă.

Era în viaţă. Izbutise cumva să se dea jos din patul pe care-l pusesem şi se târâse – nu se putea ţine pe picioare – până la marginea noroiului, unde se strânsese un ochi de apă. Acolo l-am găsit eu. Îi adusesem supă şi pâine neagră, şi două carafe cu apă. A băut un blid de supă, dar când am încercat să-i dau pâinea s-o mănânce, am văzut că n-o poate mesteca îndeajuns ca s-o înghită; i-am înmuiat-o în celălalt blid cu supă, apoi am umplut de câteva ori blidul cu apă, până am golit ambele carafe.

Stând întins pe priciul meu din vârful turnului nostru, am avut impresia că-i aud răsuflarea chinuită. De câteva ori m-am ridicat în capul oaselor, ca să ascult; de fiecare dată sunetul s-a stins, ca să reînceapă după ce mă întindeam la loc şi zăceam aşa o vreme. Poate că erau doar bătăile inimii mele. Dacă l-aş fi găsit cu un an sau doi mai devreme, ar fi fost ca o divinitate pentru noi toţi. Acum îl ştiam în nevolnicia lui şi, cu toate acestea, nu-l puteam lăsa să moară, pentru că ar fi însemnat să încalc o credinţă faţă de ceva din lăuntrul meu. Eram bărbat (dacă într-adevăr eram unul) de atât de puţin timp; nu suportam gândul că mă transformasem într-un bărbat cu totul diferit de băiatul dinainte. Îmi aminteam fiecare clipă a trecutului meu, fiecare gând hoinar şi fiecare privelişte întâmplătoare, fiecare vis. Cum aş fi putut să distrug acel trecut? Mi-am ridicat mâinile şi am încercat să mă uit la ele – ştiam că venele ieşeau în evidenţă pe spatele lor. Când venele acelea sunt proeminente, înseamnă că eşti bărbat.

Într-un vis se făcea că străbăteam încă o dată nivelul patru şi dădeam peste un prieten uriaş, cu fălci şiroinde, şi prietenul acela îmi vorbea.

A doua zi dimineaţa, i-am servit din nou pe clienţi şi am furat mâncare ca s-o duc jos câinelui, cu toate că speram să-l găsesc mort. Nu murise. Şi-a înălţat privirea şi a părut să-mi rânjească, căscându-şi botul atât de mult, încât capul lui părea să se despice în două jumătăţi, dar nu a încercat să se ridice în picioare. L-am hrănit şi, când să plec, mi-am dat deodată seama de condiţia lui. Depindea de mine. De mine! Fusese preţăluit; antrenorii îl pregătiseră, aşa cum sunt pregătiţi alergătorii pentru

o cursă; avusese mersul mândru, pieptul său enorm, la fel de lat ca al unui om, sprijinindu-se pe două picioare ca nişte pilaştri. Acum trăia ca o nălucă, însuşi numele îi fusese şters de propriul său sânge.

Când aveam răgaz, mă duceam în Turnul Ursului şi mă împrieteneam cu câte unul sau altul dintre dresorii de animale de-acolo. Ei îşi au propria ghildă care, cu toate că este inferioară ghildei noastre, are multe legende ciudate. Am descoperit că, într-o mare măsură, erau aceleaşi legende ca ale noastre, ceea ce m-a uimit, deşi, de bună seamă, nu le-am pătruns tainele. Pentru a primi rangul de maestru în ghilda lor, candidatul stă sub un grătar de metal pe care păşeşte un taur însângerat; la un moment dat în viaţă, fiecare frate ia drept nevastă o leoaică sau o ursoaică, după care se va feri de femeile rasei umane.

Cu alte cuvinte, între ei şi animalele pe care le aduc în arenă există o legătură ce seamănă mult cu aceea dintre clienţii noştri şi noi înşine. Între timp, mi-am purtat paşii mult mai departe de turnul nostru, dar de fiecare dată am descoperit că modelul ghildei noastre se repetă fără noimă (la fel cum se repetă oglinzile Părintelui Inire în Casa Absolută) în obştile din fiecare îndeletnicire, încât toţi sunt torţionari, aşa ca noi. Prada e legată de vânător, aşa cum clienţii sunt legaţi de noi; cei care cumpără, de negustor; duşmanii Commonwealth-ului, de soldat; conduşii, de conducător; bărbaţii, de femei. Toţi iubesc ceea ce distrug.

La o săptămână după ce l-am dus pe Triskele jos, am găsit numai urmele lăsate în noroi de mersul lui şchiopătat. Dispăruse, dar eu am pornit după el, încredinţat că una dintre calfe mi-ar fi spus dacă ar fi luat-o în sus. După puţin timp, urmele m-au dus la o uşă îngustă ce se deschidea spre un dedal de coridoare neluminate despre a căror existenţă nu avusesem nici cel mai mic habar. În întuneric, nu puteam să-l mai urmăresc, cu toate acestea am continuat să merg, gândind că poate îmi va adulmeca mirosul în aerul îmbâcsit şi va veni la mine. Curând m-am pierdut – înaintam doar pentru că nu-mi dădeam seama cum să mă întorc.

Nu am de unde şti cât de vechi sunt acele tuneluri. Bănuiesc, deşi n-aş putea spune de ce, că sunt mai vechi decât Citadela de deasupra, oricât de străveche este ea. Citadela durează încă de la sfârşitul acelui ev de când a rămas imboldul de a zbura, imboldul exterior de a căuta noi sori, nu pe-al nostru, cu toate că

felurile de a împlini acel zbor piereau încet, asemenea focurilor care se sting. Oricât de îndepărtat ar fi evul cu pricina, din care nu a rămas aproape niciun nume în memorie, încă ne mai aducem aminte de el. Şi înainte de acesta, cu siguranţă a fost alt timp, al săpării, al creării galeriilor întunecate, un timp care a fost cu desăvârşire dat uitării.

Fie că astfel stăteau lucrurile, fie altfel, fapt e că mi-era frică acolo. Am fugit – uneori izbindu-mă de pereţi – până când, într-un târziu, am zărit o pată de lumină palidă a zilei şi m-am căţărat afară printr-o gaură prin care abia mi-au încăput capul şi umerii.

M-am pomenit târându-mă în patru labe pe piedestalul acoperit cu gheaţă al unuia dintre acele vechi cadrane faţetate ale căror numeroase laturi arată, fiecare, un alt ceas al zilei. Fără îndoială că, din pricina îngheţului din ultimele evuri, care pătrunsese în tunelul de dedesubt, fundaţia se înălţase şi alunecase într-o parte, înclinându-se într-atât încât ar fi putut fi unul dintre propriii săi gnomoni, trasând trecerea tăcută a scurtei zile de iarnă peste zăpada imaculată.

Spaţiul din jurul piedestalului fusese o grădină în timpul verii, dar nu una asemenea necropolei noastre, cu copaci pe jumătate sălbatici şi pajişti verzi şi vălurite. Aici înfloriseră trandafiri, în vase mari cu două toarte puse pe mozaicul pardoselii. Statui de animale stăteau cu spatele la cele patru ziduri ale curţii, şi cu ochii îndreptaţi veghetori spre cadranul înclinat: barilambde mătăhăloase; arcthoteri, monarhii urşilor; gliptodoni; smilodoni cu colţi ca nişte paloşe. Toate erau acum pudrate cu zăpadă. M-am uitat după urmele lui Triskele, dar el nu ajunsese aici.

Zidurile curţii aveau ferestre înalte, înguste. Nu vedeam nicio lumină străbătând prin ele şi nicio mişcare în spatele lor. Turnurile ca nişte fleşe ale Citadelei se înălţau pe toate laturile, prin urmare ştiam că mă aflu undeva aproape de centrul ei, unde nu mai fusesem până atunci. Tremurând de frig, am traversat curtea spre cea mai apropiată uşă şi am bătut în ea. Aveam sentimentul că aş putea rătăci la infinit prin galeriile de dedesubt, fără să găsesc vreodată o altă cale de ieşire la suprafaţă, şi eram hotărât să sparg una dintre ferestre dacă era nevoie, numai să nu mă întorc pe unde venisem. Dinăuntru nu răzbătea niciun sunet, cu toate că izbeam în uşă cu pumnul.

Senzaţia că eşti urmărit nu poate fi cu adevărat descrisă. Am auzit spunându-se că ar fi ca o gâdilătură în ceafă sau că ai fi conştient de nişte ochi ce par să plutească în întuneric, dar nu-i

nici una, nici alta – cel puţin nu pentru mine. Mai curând e ceva asemănător cu o stânjeneală fără pricină, la care se adaugă sentimentul că nu trebuie să mă răsucesc, pentru că, dacă o fac, dau impresia că sunt un caraghios care reacţionează la imboldul unei intuiţii nefondate. Până la urmă însă tot o faci. M-am răsucit, simţind vag că se luase cineva după mine prin gaura de la baza cadranului.

Şi am văzut o femeie tânără, învelită în blănuri, oprită în faţa unei uşi, de partea cealaltă a curţii. I-am făcut semn cu mâna şi am pornit spre ea (cu pas grăbit, din pricina frigului). Ea a înaintat spre mine şi ne-am întâlnit de partea depărtată a cadranului. M-a întrebat cine sunt şi ce făceam acolo, iar eu i-am explicat cum m-am priceput mai bine. Chipul înconjurat de gluga de blană avea trăsături desăvârşite, iar gluga însăşi, ca şi paltonul şi cizmele împodobite cu blană, arătau noi şi scumpe, încât vorbind cu ea mă simţeam încă şi mai stânjenit de cămaşa şi pantalonii mei peticiţi, şi de picioarele murdare de noroi.

Se numea Valeria.

— Câinele tău nu e la noi, mi-a spus ea. Poţi să cauţi, dacă nu mă crezi.

— Nici nu m-am gândit că ar fi. Nu vreau decât să mă întorc acolo unde mi-e locul, în Turnul Matachin, fără să fiu nevoit să cobor din nou dedesubt.

— Eşti foarte curajos. Ştiu hruba aia de când eram mică, dar niciodată n-am îndrăznit să intru în ea.

— Eu aş vrea să intru, am zis. Adică acolo.

A deschis uşa prin care venise şi m-a condus într-o încăpere cu pereţii acoperiţi de tapiserii, unde scaune străvechi, cu speteze drepte, păreau la fel de veşnicite în locurile lor precum statuile din curtea îngheţată. Un foc abia pâlpâia fumegând într-o vatră, lângă unul dintre pereţi. Ne-am apropiat de el, iar femeia şi-a dezbrăcat haina, în vreme ce eu mi-am întins mâinile spre căldură.

— N-a fost frig în tuneluri?

— Nu la fel de frig ca afară. În plus, am alergat şi nu era vânt.

— Înţeleg. Ce ciudat că ajung toate în Atriumul Timpului.

După înfăţişare, era mai tânără ca mine, dar rochia ei garnisită cu metal şi umbra părului ei întunecat aveau ceva din alt ev, care o făcea să pară mai bătrână decât Maestrul Palaemon, o făptură din zile de mult date uitării.

— Aşa numiţi voi curtea? Atriumul Timpului? Presupun că din

cauza cadranelor.

— Nu, cadranele au fost puse acolo din pricina numelui pe care l-am dat curţii. Îţi plac limbile moarte? Au motouri: *„Lux dei vitae viam monstrat”,* adică „Raza Soarelui Nou luminează calea vieţii.” *„Felicibus brevis, miseris hora longa.”* „Oamenii aşteaptă îndelung fericirea.” *„Aspice ut aspiciar.”*[1]

Ruşinat întrucâtva, i-am spus că nu cunoşteam nicio altă limbă în afară de cea pe care o vorbeam, şi nici pe aceea bine.

Am stat de vorbă mai bine de un rond de santinelă, înainte să plec. Familia ei locuia în aceste turnuri. La început aşteptaseră să plece de pe Urth împreună cu autocratul din acele vremuri, apoi aşteptaseră pentru că nu le rămăsese altceva de făcut decât să aştepte. Mulţi castelani ai Citadelei se trăseseră din familia ei, dar ultimul murise cu multe generaţii în urmă; acum erau săraci, turnurile lor se ruinaseră. Valeria nu urcase niciodată mai sus de etajele inferioare.

— Unele turnuri au fost construite mai trainice decât altele, am spus eu. Bastionul Vrăjitoarelor e şubrezit şi el pe dinăuntru.

— Există cu adevărat un asemenea bastion? Dădaca îmi povestea despre el în copilărie – ca să mă înspăimânte – dar am crezut că e doar un basm. Parcă era şi un Turn al Supliciului, unde toţi cei care intră mor în chinuri.

I-am spus că acela chiar era un basm.

— Pentru mine, măreţele vremuri ale turnurilor ăstora ţin de lumea legendelor, mi-a zis ea. Nimeni din neamul meu nu mai poartă sabie ca să lupte împotriva duşmanilor Commonwealth-ului şi nu mai este ţinut ostatic în Fântâna Orhideelor.

— Poate că una din surorile tale va fi chemată în curând, am zis eu, refuzând, nici eu nu ştiam de ce, gândul că s-ar putea duce chiar ea.

— N-am alte surori, a răspuns ea. Şi nici fii nu sunt în familia mea. Sunt singurul vlăstar.

Un servitor bătrân ne-a adus ceai şi turte mici şi tari. Nu era ceai adevărat, ci maté de la miazănoapte, din cel pe care-l dăm uneori clienţilor noştri pentru că e atât de ieftin.

Valeria a zâmbit:

— Vezi, ai găsit puţină alinare aici. Îţi faci griji din pricina bietului tău câine pentru că e schilod. Dar poate că şi el a găsit

---

[1] Textul latin apare în această formă în original, iar traducerea aproximativă este o adaptare la filosofia şi mitologia locuitorilor de pe Urth (n. trad.).

undeva o gazdă primitoare. Tu îl îndrăgeşti, prin urmare şi altcineva îl poate îndrăgi. Îl îndrăgeşti, prin urmare ai să poţi îndrăgi şi pe altul.

I-am dat dreptate, dar în sinea mea mi-am spus că nu voi avea niciodată alt câine, ceea ce s-a şi adeverit.

Nu l-am mai văzut pe Triskele timp de aproape o săptămână. Apoi, într-una din zile, în timp ce duceam o scrisoare la turnul de pază, a venit fugind spre mine. Se învăţase să alerge pe singurul picior din faţă, asemenea unui acrobat care stă în mâini pe o minge aurită.

După acea zi, l-am văzut o dată sau de două ori pe lună, şi asta cât a ţinut zăpada. N-am aflat niciodată pe cine găsise, cine îl hrănea şi avea grijă de el; dar îmi place să cred că a fost cineva care l-a luat cu sine în acea primăvară, poate undeva la miază-noapte, în oraşele de corturi şi în expediţiile militare din munţi.

V
Curăţătorul de tablouri şi alţii

Sărbătoarea Sfintei Katharine este cea mai însemnată zi a ghildei noastre, sărbătoare ce ne reaminteşte de moştenirea noastră, ziua în care calfele devin maeştri (dacă le este menit să devină), iar ucenicii devin calfe. Voi amâna descrierea ceremoniilor din acea zi până voi avea ocazia să vorbesc despre propria mea înălţare în rang; dar în anul despre care povestesc acum, anul luptei de lângă mormânt, Drotte şi Roche au fost înălţaţi în rang, lăsându-mă pe mine căpitan al ucenicilor.

Întreaga însemnătate a responsabilităţii mele mi s-a relevat numai atunci când ritualul se apropia de sfârşit. Şedeam în capela ruinată, privind cu încântare la măreţul spectacol şi doar pe jumătate conştient (în acelaşi mod plăcut în care aşteptam sărbătoarea) de faptul că voi fi mai-marele tuturor celorlalţi atunci când se va fi sfârşit întreaga ceremonie.

Cu toate acestea, încet-încet m-a cuprins o stare de nelinişte. M-am întristat înainte să-mi dau seama că nu mai eram fericit, şi m-am lăsat copleşit de responsabilitate fără să fi înţeles pe deplin ce rol îmi revenea. Mi-am amintit cât de greu îi fusese lui Drotte să ne stăpânească. De-acum trebuia să mă descurc singur, fără puterea lui şi fără ca nimeni să-mi fie alături aşa cum fusese Roche pentru el – un locotenent de aceeaşi vârstă cu Drotte. Când ultima cântare s-a încheiat apoteotic, iar Maestrul Gurloes şi Maestrul Palaemon, cu măştile lor bătute în aur, au ieşit pe uşă cu pas încet şi calfele vechi în rang i-au aburcat pe Drotte şi Roche, noile calfe, pe umerii lor (scotocind deja în sabretaşurile agăţate de cingători după artificiile pe care aveau să le aprindă afară), eu mi-am stăpânit neliniştea şi chiar am pus la cale un mic plan de bătaie.

Noi, ucenicii, urma să servim în timpul sărbătorii şi, înainte de a face acest lucru, trebuia să ne dezbrăcăm de veşmintele curate şi aproape noi pe care le primisem pentru ceremonie. După ce a explodat şi ultima pocnitoare, iar servanţii, în semn de prietenie, au sfâşiat cerul cu tunul cel mai mare din Marele Bastion – aşa cum făceau în fiecare an – eu mi-am dus ucenicii – care încă de-atunci începuseră să se arate ostili, sau cel puţin aşa mi se părea – în dormitor, am închis uşa şi am zăvorât-o.

După mine urma Eata ca vârstă şi, din fericire pentru mine, mă arătasem destul de prietenos faţă de el în trecut ca să nu bănuie nimic, până în clipa în care a fost prea târziu să se mai poată împotrivi. L-am prins de gât şi l-am izbit de câteva ori cu capul de căpătâiul patului, apoi i-am dat una peste picioare, trântindu-l la pământ.

— Prin urmare, i-am zis eu, ai de gând să fii secundul meu? Răspunde!

Nu putea vorbi, dar a dat din cap.

— Bine. Eu îl înhaţ pe Timon. Tu înhaţă-l pe altul care-i la fel de mare.

În timpul a o sută de răsuflări (şi-ncă din cele foarte iuţi), băieţii au fost convinşi prin bătaie să ni se supună. Au trecut trei săptămâni până când vreunul dintre ei a îndrăznit să mi se împotrivească, şi-atunci n-a fost vorba de o răscoală în masă, ci doar de bârfele unuia sau altuia.

În calitate de căpitan al ucenicilor, aveam îndatoriri noi, dar şi mai multă libertate decât oricând înainte. Trebuia să am grijă ca hrana calfelor de serviciu să fie caldă şi să-i supraveghez pe băieţii cocoşaţi de maldărele de tăvi destinate clienţilor noştri. În bucătărie, îi urmăream pe ucenici la treburile lor, iar în clasă îi îndrumam la studiu; mai mult ca înainte, eram folosit acum pentru a duce solii în colţuri depărtate ale Citadelei şi mi se cerea chiar ca, într-o măsură foarte mică, să conduc treburile ghildei. Astfel am ajuns să cunosc toate drumurile şi multe cotloane neumblate – hambare înalte bântuite de pisici demonice; metereze bătute de vânturi, străjuind mahalale ce duhneau a mortăciuni; şi pinacoteca, având un hol imens, cu tavan boltit din cărămidă străpunsă de ferestre, şi podea din dale acoperite de covoare, şi pereţi din care se deschideau arce întunecate spre şiruri de camere tapetate – asemenea holului însuşi – cu tablouri fără număr.

Multe dintre acestea erau atât de vechi şi înnegrite de fum, încât nu puteam să le desluşesc conţinutul, şi mai erau din cele al căror înţeles nu-l pricepeam – un dansator cu aripi semănând cu nişte lipitori, o femeie care părea taciturnă, ţinând în mână un pumnal cu două lame şi stând sub o mască mortuară. Într-una din zile, după ce m-am plimbat cel puţin o leghe printre aceste picturi enigmatice, am dat peste-un bătrân cocoţat pe-o scară înaltă. Voiam să-l întreb pe unde s-o iau, dar el părea atât de

absorbit de munca lui, încât am ezitat să-l tulbur.

Tabloul pe care-l curăţa înfăţişa o siluetă îmbrăcată în armură, înconjurată de un peisaj mohorât. Nu avea arme, dar ţinea un toiag de care era legat un stindard ciudat, drept ca o scândură. Vizorul de la coiful acestei siluete era făcut cu totul şi cu totul din aur, fără tăieturi pentru ochi sau pentru respiraţie; pe suprafaţa sa lustruită se reflecta deşertul ucigător, nimic altceva.

Acest războinic dintr-o lume moartă m-a tulburat profund, deşi n-aş fi putut spune de ce şi nici măcar ce emoţie anume mă cuprinsese. Aveam aşa, o pornire de a coborî tabloul de pe perete şi de a-l duce – nu în necropola noastră, ci într-una din acele păduri de munte, pe care necropola noastră le imita într-o formă idealizată dar viciată (lucru de înţeles pentru mine chiar de atunci). Locul tabloului ar fi trebuit să fie printre copaci, marginea ramei sale să se sprijine pe iarbă proaspătă.

— … şi uite-aşa au scăpat cu toţii, a spus o voce din spatele meu. Vodalus a căpătat ceea ce venise să caute, înţelegi?

— Tu, s-a răstit o altă voce. Ce cauţi aici?

M-am răsucit şi am văzut doi armigeri îmbrăcaţi în nişte veşminte colorate, croite cât mai asemănător – în măsura în care stăpânii lor îndrăzniseră acest lucru – cu ale exultanţilor.

— Am o înştiinţare pentru arhivar, am răspuns, arătându-le un plic.

— În regulă, a zis armigerul care mi se adresase. Ştii unde se află arhivele?

— Tocmai voiam să-ntreb, Sieur.

— Înseamnă că nu eşti mesagerul potrivit să duci scrisoarea, nu-i aşa? Dă-mi-o mie şi o dau eu unui paj.

— Nu pot, Sieur. E îndatorirea mea s-o predau.

Celălalt armiger a intervenit:

— Nu trebuie să fii atât de sever cu tânărul acesta, Racho.

— Nu ştii ce hram poartă, nu-i aşa?

— Şi tu ştii?

Cel care se numea Racho a încuviinţat din cap şi m-a întrebat:

— Din care parte a Citadelei ăsteia eşti, mesagerule?

— Din Turnul Matachin. Maestrul Gurloes m-a trimis la arhivar.

Chipul celuilalt armiger s-a încordat:

— Înseamnă că eşti torţionar.

— Doar ucenic, Sieur.

— Nu mă miră atunci că prietenul meu vrea să dispari din faţa ochilor lui. Urmează galeria până la a treia uşă, dai cotul şi mai

mergi vreo sută de paşi, urci scara până la al doilea palier şi-o iei pe coridorul dinspre sud, până la uşile duble din capăt.

— Mulţumesc, am zis şi am făcut un pas în direcţia arătată.

— Aşteaptă. Dacă pleci acum, vom fi nevoiţi să-ţi vedem spatele.

— Mi-e totuna dacă e în faţa noastră sau în urma noastră, a zis Racho.

Am aşteptat totuşi, cu o mână pe piciorul scării, ca cei doi să dispară după un colţ.

Asemenea acelor prieteni pe jumătate spirite care în vise ni se adresează dintre nori, bătrânul a zis:

— Carevasăzică eşti torţionar, hm? Ştii, eu n-am fost niciodată acolo unde trăiţi voi.

Avea o privire slabă, amintindu-mi de broaştele ţestoase pe care le speriam noi uneori pe malul râului Gyoll, iar nasul şi bărbia aproape i se uneau.

— Bine-ar fi să nu vă văd niciodată acolo, am spus eu politicos.

— N-am de ce mă mai teme acum. Ce-aţi putea face cu unul ca mine? Inima mi s-ar opri uite-aşa!

A dat drumul buretelui în găleată şi a încercat să-şi pocnească degetele ude, dar nu s-a auzit niciun zgomot.

— Ştiu însă unde se află. În spatele Bastionului Vrăjitoarelor, nu-i aşa?

— Da, am răspuns, puţin surprins că vrăjitoarele erau mai cunoscute ca noi.

— Bănuiam eu. De vorbit nu vorbeşte nimeni despre asta. Te-ai supărat pe armigerii ăia, şi nu te condamn pentru asta. S-ar cuveni totuşi să ştii cum stă treaba cu ei. Ar trebui să fie ca exultanţii, numai că nu sunt. Le e frică să nu moară, le e frică să nu facă pe alţii să sufere, le e frică să se poarte ca nişte exultanţi. Nu le e prea uşor.

— Mai bine s-ar isprăvi odată cu ei, am zis eu. Vodalus i-ar pune la corvoadă la carieră. Sunt doar o rămăşiţă dintr-un ev trecut – ce rost pot să aibă ei pe lume?

Bătrânul şi-a înclinat capul:

— Păi, ce rost au avut vreodată, dacă-i pe-aşa? Ai habar?

Când am recunoscut că n-aveam habar, a coborât de pe scară ca o maimuţă bătrână, parcă era numai braţe şi picioare, şi un gât zbârcit; mâinile îi erau mai lungi decât labele picioarelor mele, iar degetele-i strâmbe, o dantelărie de vene albastre.

— Eu sunt Rudesind, curatorul. Îl cunoşti cumva pe bătrânul Ultan? Nu, de bună seamă. Dacă l-ai cunoaşte, ai şti drumul spre bibliotecă.

— N-am fost niciodată până acum în partea asta a Citadelei.

— Niciodată? Păi, asta-i partea ei cea mai bună. Artă, muzică şi cărţi. Avem un Fechin aici, înfăţişând trei fete care o înveşmântau pe o a patra cu flori ce par atât de adevărate, încât te aştepţi să iasă albine din ele. Şi un Quartillosa. Nu mai e îndrăgit Quartillosa ăsta, altfel nu l-am avea aici. Dar în epoca în care a trăit el, era un desenator mai bun decât toţi vopsitorii şi stropitorii după care se dă în vânt lumea în ziua de azi. Noi primim ceea ce Casa Absolută refuză, înţelegi? Cu alte cuvinte, le primim pe cele vechi, şi astea-s cele mai bune, în mare parte. Sunt aduse aici murdare pentru că au stat agăţate atâta vreme, iar eu le curăţ. Uneori le curăţ din nou, după ce au stat aici un timp. Avem un Fechin aici. Vorbesc serios! Sau uită-te la ăsta, bunăoară. Îţi place?

Mi s-a părut că nu risc nimic să spun da.

— Ea *treia* oară că-l curăţ. Când abia venisem aici, m-au pus să-mi fac ucenicia cu bătrânul Branwallader, el m-a învăţat să le curăţ. Şi l-a folosit pe ăsta ca să mă înveţe. A început în colţul de jos. După ce a curăţat o suprafaţă de-o palmă, m-a lăsat pe mine să fac restul. Apoi l-am mai curăţat o dată când încă mai trăia nevastă-mea. Asta a fost după ce s-a născut a doua noastră fiică. Nu era chiar atât de întunecat, dar mintea mi-era frământată de gânduri şi simţeam nevoia să fac ceva. Astăzi mi-am pus în cap să-l curăţ din nou. Chiar are nevoie – vezi cât de frumos se luminează? Uite cum apare din nou albastrul Urth peste umărul lui, proaspăt precum peştele Autocratului.

În tot acest timp, numele lui Vodalus îmi răsuna în minte. Eram convins că bătrânul coborâse de pe scară doar pentru că-l rostisem eu, şi voiam să-i pun întrebări legate de el. Dar oricât încercam, nu ştiam cum s-o-ntorc din condei ca să aduc vorba despre el. După ce am rămas tăcut câteva clipe prea mult şi m-a cuprins teama văzând că bătrânul dă să urce înapoi pe scară ca să se apuce din nou de treabă, am reuşit să îngaim:

— Şi aceea e Luna? Mi s-a spus că e mai fertilă.

— Acum da, este. Tabloul a fost făcut înainte să fie irigată. Vezi griul ăsta maroniu? În vremurile acelea, aşa o vedeai dacă te uitai la ea. Şi nu verde cum e azi. Nu părea nici atât de mare, pentru că nu era atât de aproape – asta-mi spunea bătrânul

Branwallader. Acum sunt atât de mulţi copaci pe ea, că-l pot ascunde pe Nilammon, aşa se zice.

Acum era momentul.

— Sau pe Vodalus, am zis eu.

Rudesind a chicotit.

— Sau pe el, corect. Ai tăi probabil că-şi freacă mâinile aşteptând să-l prindă. Aveţi vreun plan special pus la cale?

Dacă ghilda avea torturi deosebite rezervate pentru anumite persoane, nu ştiam nimic despre ele; dar mi-am zis să nu-i dau impresia asta, aşa că am spus:

— O să ne gândim noi la ceva.

— Nu mă îndoiesc. Dar mai adineaori mi-a făcut impresia că ţii cu el. Însă o să aveţi de aşteptat dacă se ascunde în Pădurile de pe Lună. Rudesind şi-a ridicat spre tablou privirile vădit apreciative, înainte să şi le îndrepte din nou spre mine. Tot uit. Vrei să-l vizitezi pe Maestrul Ultan al nostru. Te întorci la arcada prin care tocmai ai venit…

— Ştiu drumul, am zis. Mi l-a spus armigerul.

Bătrânul curator a pufăit, împrăştiind în jur un miros de respiraţie acră, în semn că puteam să dau uitării indicaţiile respective.

— Ce ţi-a înşirat el te duce doar până în Sala de Lectură. De-acolo ţi-ar trebui un rond ca să ajungi la Ultan, asta dacă ai izbuti să ajungi până la el. Nu, întoarce-te la arcadă. Treci de ea şi faci tot drumul înapoi până la capătul sălii celei mari de-acolo, apoi cobori scara. O să ajungi la o uşă încuiată – bate până ţi se deschide. Acolo-i străfundul depozitului, şi acolo-i camera de lucru a lui Ultan.

Deoarece Rudesind mă urmărea cu privirea, i-am urmat indicaţiile, deşi nu-mi plăcea treaba aia cu uşa încuiată, iar treptele care coborau îmi sugerau că m-aş putea apropia de tunelurile străvechi prin care rătăcisem în căutarea lui Triskele.

Într-un cuvânt, mă simţeam mai puţin sigur pe mine decât atunci când mă găseam în părţile Citadelei cunoscute mie. De atunci am învăţat că străinii care o vizitează sunt copleşiţi de dimensiunile ei; dar ea nu e decât o picăţea în oraşul întins de jur împrejur, iar noi, cei care am crescut în interiorul curtinei cenuşii şi am învăţat numele şi legăturile între cele peste o sută de semne de care au nevoie cei care-şi caută drumul în interiorul ei, suntem, tocmai din pricina acestei învăţături, zăpăciţi atunci când ne găsim departe de locurile familiare.

Aşa m-am simţit şi eu în timp ce treceam pe sub arcada pe care mi-o arătase bătrânul. Ca şi restul acelei săli boltite, arcada era făcută din aceeaşi cărămidă roşcată, mată, dar era susţinută de doi pilaştri ale căror capiteluri erau împodobite cu chipuri adormite, iar buzele tăcute şi ochii închişi, palizi, mi s-au părut mult mai cumpliţi decât măştile agonizante pictate pe suprafaţa de metal a propriului nostru turn.

Fiecare pictură din sala aflată de partea cealaltă a arcadei conţinea o carte. Uneori erau multe sau aşezate la vedere, alteori trebuia să cercetez bine tabloul înainte să văd colţul unui cotor ieşind din buzunarul fustei vreunei femei; ori îmi dădeam seama că vreun mosor cu aspect ciudat avea în loc de aţă cuvinte înşiruite.

Scara era îngustă şi abruptă, fără balustradă; făcea numeroase coturi, încât n-am coborât mai mult de treizeci de trepte, când lumina venită din sala de deasupra s-a stins aproape complet. De la un moment încolo, a trebuit să-mi întind mâinile în faţă şi să-mi dibuiesc drumul, de teamă să nu-mi sparg capul de uşă.

Degetele cercetătoare nu au găsit-o. Scara însă s-a isprăvit (aproape că am căzut păşind pe-o treaptă care de fapt nu era acolo), şi am rămas să orbecăi pe o podea numai hârtoape, într-o beznă deplină.

— Cine-i acolo? a strigat o voce.

O voce cu o rezonanţă ciudată, asemenea răsunetului unui clopot bătut într-o peşteră.

VI
Maestrul curatorilor

„Cine-i acolo?” a răsunat ecoul în întuneric.

Am răspuns cât mai semeţ cu putinţă:

— Cineva cu un mesaj.

— Atunci, să-l aud.

În sfârşit, ochii începeau să mi se deprindă cu întunericul şi am putut desluşi o formă neclară şi foarte înaltă care se mişca printre forme întunecate, zdrenţuite, încă şi mai înalte.

— E vorba de-o scrisoare, Sieur, am răspuns. Sunteţi Maestrul Ultan, curatorul?

— Nimeni altul.

Se afla în faţa mea acum. Ceea ce crezusem la început că este un veşmânt alburiu s-a dovedit a fi o barbă lungă până aproape de brâu. Eu eram încă de pe-atunci la fel de înalt ca majoritatea bărbaţilor socotiţi astfel, dar curatorul era cu un cap şi jumătate mai înalt decât mine, un adevărat exultant.

— Atunci, poftiţi, Sieur, am spus şi i-am întins scrisoarea.

N-a luat-o.

— Al cui ucenic eşti?

Din nou mi s-a părut că aud răsunet de bronz, şi dintr-odată am simţit că şi el, şi eu eram morţi şi că întunericul care ne înconjura era ţărână de mormânt ce ne apăsa ochii, ţărână de mormânt prin care clopotul ne chema să venerăm altarele ce s-ar fi găsit sub pământ. Femeia lividă pe care o văzusem trasă afară din mormântul ei se ridica în faţa mea atât de vie, încât mi s-a părut că văd chipul ei în albeaţa aproape iradiantă a siluetei care-mi vorbea.

— Al cui ucenic eşti? m-a întrebat din nou.

— Al nimănui. Adică, sunt ucenic în ghilda noastră. Maestrul Gurloes m-a trimis, Sieur. Cel care ne învaţă e îndeobşte Maestrul Palaemon.

— Dar nu şi gramatică.

Foarte încet, mâna bărbatului înalt s-a întins spre scrisoare.

— Ba da, şi gramatică.

Mă simţeam ca un copil vorbind omului acestuia care era bătrân încă de pe vremea când mă născusem eu.

— Maestrul Palaemon spune că trebuie să ştim să citim şi să

scriem şi să socotim, pentru că atunci când vom ajunge maeştri la rândul nostru, va trebui să trimitem scrisori şi să primim ordine de la tribunale, şi să întocmim documente, şi să facem socoteli.

— Ca asta, a spus silueta neclară din faţa mea. Scrisori ca asta.

— Da, Sieur. Întocmai.

— Şi ce se zice în scrisoarea asta?

— Nu ştiu. E sigilată, Sieur.

— Dacă o deschid... (am auzit ceara fragilă crăpând sub apăsarea degetelor lui)... mi-o vei citi?

— E întuneric aici, Sieur, am zis cu jumătate de gură.

— Atunci trebuie să-l chemăm pe Cyby. Scuză-mă.

În obscuritatea aceea, abia dacă l-am văzut răsucindu-se şi ducându-şi mâinile pâlnie la gură:

— *Cy-by! Cy-by!*

Numele a răsunat prin coridoarele întunecate pe care le simţeam că există de jur împrejur, în timp ce limba de fier a lovit bronzul sonor întâi într-o buză, apoi în cealaltă.

Din depărtare s-a auzit un strigăt de răspuns. O vreme am aşteptat în tăcere.

Într-un târziu, am văzut o lumină pe un coridor îngust, mărginit (după cum părea) de pereţi înalţi, din piatră zgrunţuroasă. Lumina s-a apropiat – un sfeşnic cu cinci braţe, purtat de un bărbat în jur de patruzeci de ani, solid, cu spatele foarte drept, cu faţă teşită, palidă. Bărbosul de lângă mine a spus:

— În sfârşit ai venit, Cyby. Ai adus lumină?

— Da, Maestre. El cine e?

— Un mesager cu o scrisoare. Apoi, pe un ton ceva mai ceremonios, Maestrul Ultan mi s-a adresat: Acesta este ucenicul meu, Cyby. Şi noi avem o ghildă, noi, curatorii, în care bibliotecarii sunt o secţie. Eu sunt singurul maestru bibliotecar aici, iar regula noastră este de a-i trimite pe ucenici în serviciul membrilor mai în vârstă. Cyby este al meu de câţiva ani.

I-am spus lui Cyby că sunt onorat să-l cunosc şi am întrebat, cu oarecare timiditate, care e ziua de sărbătoare a curatorilor – o întrebare ce-mi fusese sugerată poate de gândul că or fi trecut multe fără ca Cyby să fi fost numit calfă.

— A trecut, a răspuns Maestrul Ultan, uitându-se la mine, şi în lumina lumânării am văzut că ochii lui aveau culoarea laptelui

îndoit cu apă. La începutul primăverii, a continuat el. E o zi minunată. Cam în fiecare an, aceea e ziua în care copacilor le dau frunzele cele noi.

În Curtea Mare nu creşteau copaci, dar eu am încuviinţat din cap; apoi, dându-mi seama că nu mă poate vedea, am zis:

— Da, o zi minunată, cu adieri blânde.

— Întocmai. Eşti un tânăr aşa cum îmi place mie. Şi-a pus mâna pe umărul meu – n-am putut să nu observ că degetele lui erau murdare de praf. Şi Cyby este tânăr, aşa cum îmi place mie, a continuat el. După ce eu nu voi mai fi, el o să rămână bibliotecarul-şef aici. Noi, curatorii, avem o procesiune, înţelegi. Pe Strada Iubar. Cyby merge alături de mine şi amândoi suntem înveşmântaţi în gri. Care este culoarea ghildei voastre?

— Negrul fuliginos, am răspuns eu. Mai negru decât negrul.

— Sunt copaci – sicomori şi stejari, arţari şi copaci gingko, despre care se spune că sunt cei mai bătrâni de pe Urth. Copacii îşi întind umbra pe ambele părţi ale Străzii Iubar, iar alţii cresc pe esplanadele din centru. Proprietarii prăvăliilor ies în prag, ca să-i vadă pe ciudaţii curatori, înţelegi, şi de bună seamă că librarii şi anticarii ne salută. Presupun că, în felul nostru modest, facem parte din peisajul primăverii în Nessus.

— Trebuie să fie foarte impresionant, am spus eu.

— Este, este. Şi la catedrală e minunat, când ajungem acolo. Rânduri întregi de lumânări subţiri, care-ţi dau impresia că soarele străluceşte pe mare în timpul nopţii. Şi lumânări în sticlă albastră, care simbolizează Gheara. Scăldaţi în lumină, ne împlinim ceremoniile în faţa altarului înalt. Spune-mi, ghilda voastră merge la catedrală?

I-am explicat că noi foloseam capela din Citadelă şi m-am arătat surprins că bibliotecarii şi alţi curatori părăsesc incinta.

— Avem dreptul, înţelegi. Biblioteca însăşi are dreptul – nu-i aşa, Cyby?

— Într-adevăr, aşa e, Maestre.

Cyby avea o frunte înaltă, largă, pe care o dezvelea şi mai mult părul sur care se retrăgea spre creştet. Din cauza acestei frunţi, faţa părea mică şi oarecum infantilă; înţelegeam de ce Ultan, care probabil că uneori îşi trecea degetele peste chipul ucenicului său, aşa cum Maestrul Palaemon şi le trecea uneori peste al meu, îl putea socoti încă un flăcăiaş.

— Înseamnă că sunteţi în strânsă legătură cu ceilalţi bibliotecari din oraş, rivalii Domniilor Voastre, am zis eu.

— Cum nu se poate mai strânsă, şi-a mângâiat bătrânul barba. Pentru că noi şi ei suntem totuna. Biblioteca aceasta este biblioteca oraşului, şi de fapt şi a Casei Absolute. Şi a multor altora.

— Vreţi să spuneţi că prostimea oraşului are voie să intre în Citadelă, să folosească biblioteca voastră?

— Nu, a răspuns Ultan. Vreau să spun că biblioteca însăşi se întinde dincolo de zidurile Citadelei. Şi cred că nu e singura instituţie de aici care face acest lucru. Şi asta pentru că în fortăreaţa noastră se află cu mult mai mult decât poate ea să cuprindă între zidurile sale.

În timp ce vorbea, şi-a pus o mână pe umărul meu şi am început să înaintăm pe unul din lungile şi îngustele spaţii dintre rafturile înalte ca nişte turnuri. Cyby ne urma, ţinând ridicat sfeşnicul cu multe braţe – aş zice că mai mult în folosul lui decât în al meu, dar îmi oferea totuşi posibilitatea să văd destul de bine, cât să nu mă ciocnesc de rafturile întunecate de stejar prin dreptul cărora treceam.

— Ochii încă nu te-au lăsat, a zis Maestrul Ultan după un timp. Întrezăreşti vreun capăt al pasajului acestuia?

— Nu, Sieur, am zis eu, şi într-adevăr aşa era.

Până unde ajungea pâlpâirea lumânărilor nu se vedeau decât rânduri după rânduri de cărţi, înălţându-se de la podea până sus, în tavan. Unele rafturi se găseau în dezordine, altele într-o ordine desăvârşită; o dată sau de două ori am văzut semne clare că şobolanii îşi făcuseră culcuş între cărţi – le rearanjaseră astfel încât să-şi clădească adăposturi confortabile, pe două sau trei niveluri, şi le mânjiseră cotoarele cu scârna lor, închipuind literele rudimentare ale graiului lor.

Dar peste tot nu erau decât cărţi şi iar cărţi: rânduri de cotoare elegante în piele de viţel, marochin, pânză, hârtie şi o sută de alte materiale pe care nu le puteam identifica, pe unele scăpărând aurul, altele înscrise cu negru, câteva purtând etichete de hârtie atât de vechi şi de îngălbenite, încât deveniseră maronii, precum frunzele moarte.

— Urma cernelii nu are sfârşit, mi-a spus Maestrul Ultan. Aşa spunea un înţelept. A trăit demult – ce-ar zice de ne-ar vedea astăzi? Altul a spus că „un om îşi dă viaţa atunci când renunţă la o colecţie de cărţi”, dar aş dori să-l întâlnesc pe acela care ar putea renunţa la aceasta.

— Mă uitam la coperte, am zis, simţindu-mă cam nătâng.

— Eşti un om norocos. Dar eu mă bucur. Nu le mai pot vedea, însă îmi amintesc de plăcerea pe care o aveam pe vremuri când mă uitam la ele. Asta a fost imediat după ce-am devenit maestru bibliotecar. Aveam vreo cincizeci de ani atunci. Ca să înţelegi, eu am fost foarte mulţi ani ucenic.

— Într-adevăr, Sieur?

— Într-adevăr. Maestrul meu a fost Gerbold, şi timp de decenii s-a crezut că nu va muri niciodată. Anii treceau unul după altul pentru mine, şi în tot acel timp am citit – nu cred că-s mulţi cei care au citit atâta. Asemenea multor tineri, am început cu acele cărţi care-mi făceau plăcere. Dar am descoperit că, în timp, acest fapt îmi restrângea tot mai mult plăcerea, încât ajungeam să-mi petrec mai multe ore căutând asemenea cărţi. Apoi mi-am gândit un plan de studiu, luând urma ştiinţelor obscure, una după alta, din zorii cunoaşterii până în prezent. La un moment dat, am ajuns la capătul a tot ce puteam citi în acest domeniu, aşa că am început cu marele dulap de cărţi făcut din abanos, din mijlocul încăperii pe care noi, cei din bibliotecă, o îngrijeam de trei sute de ani, în speranţa că se va întoarce Autocratul Sulpicius (prin urmare, nimeni nu intră niciodată acolo), şi am citit rând pe rând, timp de cincisprezece ani, toate cărţile, uneori isprăvind două pe zi.

— Minunat, Sieur, a murmurat Cyby în spatele nostru.

Mi-am zis că probabil omul auzise povestea de multe ori.

— Apoi s-a întâmplat ceea ce nu mai aşteptam să se întâmple. Maestrul Gerbold a murit. Cu treizeci de ani înainte fusesem desemnat drept persoana ideală să-l urmez – date fiind înclinaţia mea, educaţia, experienţa, tinereţea, legăturile familiale şi ambiţia. La vremea la care am ajuns cu adevărat succesorul său, nimeni n-ar fi putut fi mai puţin potrivit ca mine. Aşteptasem atât de mult, încât nu mai ştiam altceva decât să aştept, iar mintea îmi era sufocată de povara unor cunoştinţe inutile. Dar mi-am impus să îmi asum responsabilităţile şi mi-am petrecut mult mai multe ore decât m-aş aştepta din partea ta să crezi încercând să-mi amintesc planurile şi maximele notate de mine cu atât de mulţi ani în urmă pentru eventuala mea succesiune.

Vocea i s-a stins, iar eu am ştiut că răscolea din nou într-o minte mai cuprinzătoare şi mai întunecată chiar şi decât marea lui bibliotecă.

— Dar vechiul meu obicei de a citi încă mă urmărea. Mi-am

dăruit cărţilor zile şi săptămâni întregi, timp în care ar fi trebuit să chibzuiesc la activităţile stabilimentului care aştepta din partea mea să-l conduc. Apoi, la fel de brusc precum e bătaia orologiului, o nouă pasiune a pus stăpânire pe mine, înlocuind-o pe cea veche. Poate că ai şi ghicit despre ce e vorba.

I-am spus că nu ghicisem.

— Citeam – sau aşa îmi închipuiam – pe pervazul acelei ferestre arcuite de la etajul patruzeci şi nouă, care dă spre… am uitat, Cyby. Spre ce dă fereastra aceea?

— Spre grădina tapiţerilor, Sieur.

— Aşa, acum mi-aduc aminte – pătratul acela mic de verde şi cafeniu. Presupun că acolo usucă ei rozmarin, ca să-l pună în perne. Şedeam acolo, după cum spuneam, şedeam de câteva ronduri bune, când mi-am dat seama că de fapt nu mai citeam. O vreme n-am putut cu niciun chip să spun ce anume făcusem în tot acest răstimp. De câte ori încercam, nu-mi veneau în minte decât mirosuri, texturi şi culori ce păreau să nu aibă nicio legătură cu nimic din ceea ce stătea scris în tomul pe care-l ţineam în mâini. Într-un târziu, am realizat că, în loc să-l citesc, îl observasem ca pe un obiect fizic. Roşul de care-mi aminteam venea de la o panglică prinsă în capul cotorului, drept semn de carte. Textura care-mi gâdila degetele era aceea a hârtiei pe care fusese tipărită cartea. Mirosul din nări era de piele veche, încă purtând urme de ulei de mesteacăn. Abia atunci, când am văzut cărţile în sine, am început să înţeleg ce înseamnă să ai grijă de ele.

Mâna i s-a încleştat pe umărul meu.

— Avem aici cărţi legate în piele de porc spinos, de kraken şi de fiare dispărute de atâta vreme, încât cei mai mulţi dintre aceia care le studiază sunt de părere că alte urme decât fosilele nu mai există. Avem cărţi legate în întregime în metale cu aliaje necunoscute, şi cărţi ale căror coperte sunt bătute în nestemate. Avem cărţi copertate în lemn parfumat, ce au străbătut prăpastia de neimaginat între lumi – cărţi cu atât mai preţioase, cu cât nimeni de pe Urth nu le poate citi. Avem cărţi a căror hârtie este făcută din plante din care ies alcaloizi ciudaţi, încât cititorul, dând paginile, este dintr-odată cuprins de fantezii bizare şi vise himerice. Cărţi ale căror pagini nu sunt câtuşi de puţin pagini, ci foiţe foarte fine de jad alb, fildeş, sidef; şi cărţi ale căror pagini sunt frunze uscate ale unor plante necunoscute. Şi mai avem cărţi care nu sunt câtuşi de puţin cărţi aşa cum le ştie ochiul

omenesc, ci suluri, şi tăbliţe, şi însemnări pe o sută de materii diferite. Există un cub de cristal – deşi nu-ţi mai pot spune unde anume se află – nu mai mare decât buricul degetului tău mare, care cuprinde mai multe cărţi decât întreagă această bibliotecă. Îl poţi găsi atârnat drept giuvaier de urechea unei prostituate, dar lumea întreagă nu are atâtea volume ca să le atârne de cealaltă ureche. Toate aceste lucruri le-am aflat, şi mi-am dedicat viaţa ca să le păzesc. Timp de şapte ani m-am ocupat cu asta; şi apoi, când problemele presante şi superficiale ale conservării şi-au găsit rezolvarea şi eram pe punctul de a începe o cercetare generală a bibliotecii, prima de la înfiinţarea ei, ochii au început să mi se scurgă din orbite. Cel care lăsase toate cărţile în grija mea m-a orbit, ca să ştiu în grija cui se află îngrijitorii.

— Dacă nu puteţi citi scrisoarea pe care v-am adus-o, Sieur, am spus eu, voi fi bucuros să v-o citesc eu.

— Ai dreptate, a murmurat Maestrul Ultan. Am uitat de ea. O s-o citească Cyby – citeşte bine. Poftim, Cyby.

Am luat eu sfeşnicul, iar Cyby a despăturit pergamentul foşnitor, l-a ridicat în sus, ca pe o proclamaţie, şi a început să citească, în timp ce stăteam toţi trei într-un mic cerc de lumină, iar cărţile se îngrămădeau toate în jurul nostru.

— „De la Maestrul Gurloes, din Ordinul Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei...”

— Cum? a făcut surprins Maestrul Ultan. Eşti torţionar, tinere?

I-am spus că asta eram, apoi a urmat o tăcere atât de lungă, încât Cyby a început să citească scrisoarea pentru a doua oară: „De la Maestrul Gurloes din Ordinul Căutătorilor...”

— Stai, a zis Ultan.

Cyby s-a întrerupt încă o dată; eu rămăsesem în aceeaşi poziţie, ţinând sfeşnicul şi simţind cum îmi urcă sângele în obraji. Într-un târziu, Maestrul Ultan a vorbit din nou, cu o voce la fel de neutră ca şi atunci când îmi zisese că Cyby citeşte bine:

— Nici nu-mi mai aduc aminte când am fost primit în ghilda noastră. Cunoşti, presupun, metoda prin care ne recrutăm membrii.

Mi-am recunoscut ignoranţa.

— În fiecare bibliotecă, după cum e regula din cele mai vechi timpuri, există o încăpere numai pentru copii. În ea se ţin cărţi cu ilustraţii viu colorate, care-i încântă atât de mult pe cei mici, şi câteva poveşti simple, cu minuni şi aventuri. Mulţi copii vin în

încăperile acestea, şi atâta vreme cât stau înăuntru, nimeni nu le acordă nicio atenţie.

L-am văzut ezitând şi, cu toate că nu citeam nicio expresie pe chipul lui, am avut impresia că se temea că ceea ce urma să spună ar putea să-l facă pe Cyby să sufere.

— Totuşi, din când în când, unul sau altul dintre bibliotecari observă câte un copil solitar, încă fraged ca vârstă, ieşind din încăperea copiilor… şi părăsind-o în cele din urmă de tot. Un asemenea copil descoperă în final pe un raft de jos, dar mai dosnic, *Cartea de Aur.* N-ai văzut niciodată această carte şi nici n-ai s-o vezi, căci ai trecut de vârsta la care să-ţi cadă în mâini.

— Trebuie să fie foarte frumoasă, am spus eu.

— Este, într-adevăr. Dacă nu mă înşală memoria, coperta este din vatir negru, dar decolorat pe cotor. Multe coli se desprind acum şi câteva planşe au fost furate. Dar este o carte cu totul minunată. Tare-aş vrea s-o regăsesc, deşi toate cărţile sunt zăvorâte pentru mine acum. După cum ziceam, a continuat el, copilul descoperă *Cartea de Aur.* Atunci vin bibliotecarii – asemenea vampirilor, spun unii, dar sunt şi din cei care spun că vin precum ursitoarele la botez. Îi vorbesc acelui copil, iar copilul li se alătură. Din acea clipă, poate să umble prin bibliotecă după voia inimii şi în curând părinţii nu mai ştiu nimic de el. Presupun că la fel stă treaba şi în Ghilda Torţionarilor.

— Noi îi luăm pe copiii care cad în mâinile noastre la o vârstă foarte fragedă, am zis eu.

— Şi noi la fel, a murmurat bătrânul Ultan. Aşa că nu prea avem dreptul să vă condamnăm. Citeşte mai departe, Cyby.

— „Din partea Maestrului Gurloes, din Ordinul Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei, către Arhivarul Citadelei: Salutări, Frate. Prin vrerea unui tribunal, avem în paza noastră o persoană din rândul exultanţilor, şi anume pe Chatelaine Thecla; şi prin aceeaşi vrere Chatelaine Thecla va primi de la noi cele trebuincioase; şi tot prin aceeaşi vrere îi vom oferi în detenţiunea ei orice îi poate face viaţa mai tihnită, fără însă a trece de măsura bunului-simţ şi a prudenţei. Pentru a-şi omorî clipele până i se va sfârşi timpul petrecut cu noi – sau mai curând, cum mi-a poruncit ea să spun, până când inima Autocratului, a cărui îngăduinţă nu cunoaşte nici ziduri, nici oceane, se va îmblânzi faţă de ea, aşa după cum se roagă ea – Chatelaine Thecla roagă ca Domnia Ta, în calitatea pe care o ai, să-i trimiţi câteva cărţi, care cărţi sunt…”

— Sari peste titluri, Cyby, a zis Ultan. Câte sunt?

— Patru, Sieur.

— Nicio problemă, prin urmare. Continuă.

— „Pentru aceasta, Arhivarule, îţi suntem adânc îndatoraţi.” Semnează „Gurloes, Mai-Marele Distinsului Ordin cunoscut drept Ghilda Torţionarilor.”

— Cunoşti vreunul din titlurile de pe lista Maestrului Gurloes, Cyby?

— Trei, Sieur.

— Prea bine. Du-te şi le la, te rog. Al patrulea care e?

— *Cartea Minunilor de pe Urth şi din Cer,* Sieur.

— Din ce în ce mai bine – e un exemplar la mai puţin de două lanţuri de-aici. Când le-ai strâns pe celelalte, ne întâlnim la uşa prin care acest tânăr, pe care mă tem că l-am reţinut prea mult, a pătruns în depozit.

Am vrut să-i dau sfeşnicul înapoi lui Cyby, dar el mi-a făcut semn că pot să-l ţin şi a pornit-o cu pas mărunt de-a lungul unui culoar îngust. Ultan se îndrepta în direcţie opusă, cu paşi mari, şi atât de siguri de parcă ochii săi ar fi văzut.

— Mi-o amintesc bine, a zis el. E legată în piele cafenie, marginile toate sunt aurite şi are gravuri de Gwinoc, colorate apoi de mână. Se află pe al treilea raft de la podea, sprijinită de un în-folio în pânză verde – cred că e *Vieţile celor şaptesprezece megaterii,* de Blaithmaic.

Mai ales ca să-i semnalez că nu-l părăsisem (cu toate că, fără îndoială, auzul lui ascuţit prindea sunetul paşilor mei în urmă-i), l-am întrebat:

— Ce este aceea, Sieur? Vreau să zic, acea carte despre cer şi Urth.

— Cum poţi să pui o asemenea întrebare unui bibliotecar? Pe noi, tinere, ne preocupă cărţile în sine, nu conţinutul lor.

Nu mi-a scăpat urma de umor din glasul său.

— Cred că dumneavoastră, Sieur, cunoaşteţi conţinutul fiecărei cărţi de-aici.

— Mult spus. Dar *Minunile de pe Urth şi din Cer* a fost o lucrare clasică acum trei sau patru sute de ani. Cuprinde aproape toate legendele bine cunoscute din vremurile străvechi. Pentru mine, cea mai interesantă este cea a Istoricilor – ea povesteşte despre o epocă în care fiecărei legende i se găsea drept sursă o întâmplare pe jumătate uitată. Cred că înţelegi paradoxul. Oare a existat legenda ca atare la vremea respectivă? Şi dacă nu, cum a

apărut?

— Sieur, nu există şerpi uriaşi ori femei zburătoare?

— O, ba da, a răspuns Maestrul Ultan, aplecându-se de spate în timp ce vorbea. Dar nu în legenda Istoricilor. Triumfător, a ridicat o carte mică, legată în piele scorojită: Uită-te la asta, tinere, vezi dacă am nimerit-o pe cea bună.

A trebuit să pun sfeşnicul pe podea şi să mă ghemuiesc lângă el. Cartea din mâinile mele era atât de veche, ţeapănă şi mucegăită, încât părea imposibil să fi fost deschisă în ultimii o sută de ani, dar pagina de titlu confirma lăudăroşenia bătrânului. Un subtitlu anunţa următoarele: „O Antologie din surse tipărite ale secretelor universale dintr-o epocă atât de îndepărtată, încât înţelesul lor s-a pierdut în negura timpului…”

— Ei bine, am avut sau nu dreptate? a întrebat Maestrul Ultan.

Am deschis cartea la întâmplare şi am citit: „… mijloace prin care un desen poate fi gravat cu asemenea măiestrie, încât, dacă ar fi distrus, întregul ar putea fi recreat dintr-o parte mică, iar acea parte mică ar putea fi oricare parte.”

Presupun că tocmai cuvântul „gravat” a fost cel care m-a făcut să mă gândesc la evenimentele la care fusesem martor în noaptea în care primisem chrisosul.

— Maestre, sunteţi extraordinar, am răspuns eu.

— Nu sunt, dar mi se întâmplă rar să greşesc.

— Dumneavoastră, dintre toţi oamenii, mă veţi ierta dacă vă spun că am zăbovit o clipă pentru a citi câteva rânduri din această carte. Fără îndoială, Maestre, că aveţi cunoştinţă despre necrofagi. Am auzit spunându-se că dacă devorează carnea morţilor, laolaltă cu o substanţă oficinală, pot să retrăiască vieţile victimelor lor.

— Nu e înţelept să ştii prea multe despre asemenea obiceiuri, a murmurat arhivarul, cu toate că, dacă mă gândesc să pătrund în mintea unui istoric precum Loman sau Hermos…

În anii lui de nevedere, o fi uitat cât de vădit pot chipurile noastre să trădeze cele mai adânci sentimente pe care le nutrim. La lumina lumânărilor l-am văzut pe al său schimonosit de o asemenea agonie a patimii, încât, din decenţă, mi-am ferit ochii; vocea i-a rămas la fel de calmă ca un clopot solemn când a continuat:

— Dar din ceea ce am citit, ai dreptate, cu toate că nu-mi aduc aminte ca exemplarul pe care-l ai în mână să vorbească

despre asta.

— Maestre, am zis eu, îmi dau cuvântul că nu v-aş bănui vreodată de aşa ceva. Dar spuneţi-mi un lucru – să presupunem că două persoane jefuiesc împreună o groapă mortuară şi unul îşi la mâna dreaptă a mortului ca pradă, celălalt pe cea stângă. Oare cel care a mâncat mâna dreaptă are parte doar de jumătate din viaţa mortului, iar celălalt – de cealaltă jumătate? Şi dacă aşa stau lucrurile, ce s-ar întâmpla dacă ar mai veni şi un al treilea şi ar devora laba unui picior?

Dar Ultan mi-a zis:

— Ce păcat că eşti torţionar. Ar fi trebuit să te faci filosof. Nu, după cum înţeleg eu povestea asta nefastă, fiecare are parte de întreaga viaţă.

— Înseamnă că viaţa toată a unui om stă în mâna lui dreaptă la fel de mult ca şi în cea stângă. Şi în fiecare deget?

— Cred că fiecare participant trebuie să consume mai mult decât o îmbucătură pentru ca obiceiul acesta să aibă efect. Dar presupun că, măcar în teorie, ceea ce spui este corect, întreaga viaţă este în fiecare deget.

O apucasem în direcţia din care venisem. Deoarece spaţiul dintre rafturi era prea îngust ca să mergem alături, o luasem eu înaintea lui, purtând sfeşnicul – dacă m-ar fi văzut un străin, cu siguranţă ar fi gândit că eu îi luminam drumul.

— Dar, Maestre, am zis eu, cum se poate una ca asta? Dacă ar sta astfel lucrurile, ar însemna că viaţa asta se găseşte în fiecare încheietură a fiecărui deget, ceea ce nu e cu putinţă.

— Cât de mare este viaţa omului? a întrebat Ultan.

— Nu am de unde şti, dar oare nu e mai mare de-atât?

— O vezi de la început şi te aştepţi la multe. Eu însă mi-o amintesc de la celălalt capăt al ei, şi ştiu cât de puţin a fost. Îmi vine să cred că din astă pricină creaturile acelea depravate care devorează leşuri caută mai mult. Dă-mi voie să te întreb un lucru – ştii că un fiu seamănă adeseori izbitor de mult cu tatăl său?

— Am auzit asta, da. Şi cred că aşa e, am răspuns.

N-am putut să nu mă gândesc la părinţii pe care nu aveam să-i cunosc vreodată.

— Atunci, dacă fiecare fiu seamănă cu tatăl său, vei fi de acord că este cu putinţă ca un chip să dăinuiască mai multe generaţii. Asta dacă fiul seamănă tatălui şi fiul *său* seamănă cu el, şi fiul acelui fiu seamănă cu el, atunci al patrulea în linie, stră-strănepotul, seamănă cu stră-străbunicul.

— Da.

— Cu toate acesta, sămânţa tuturor a fost conţinută de o drahmă de fluid lipicios. Dacă n-au venit de-acolo, de unde au venit?

N-am putut răspunde la această întrebare, aşa că mi-am continuat drumul frământându-mi mintea, până am ajuns la uşa prin care pătrunsesem la acest nivel, cel mai de jos, al bibliotecii. Aici ne-a întâmpinat Cyby, cu celelalte cărţi cerute în scrisoare de Maestrul Gurloes. Le-am luat pe toate, m-am despărţit de Maestrul Ultan şi am părăsit, foarte uşurat, atmosfera înăbuşitoare a depozitelor bibliotecii. De atunci, m-am întors de multe ori la caturile de sus ale acelui aşezământ; dar niciodată n-am mai intrat în beciul ca un mormânt, şi nici că mi-am dorit s-o fac.

Unul dintre cele trei volume aduse de Cyby era la fel de mare ca tăblia unei mese mici, lată de-un cubit şi lungă de aproape doi; judecând după blazoanele imprimate pe coperta de saftian, am presupus că este istoria unei vechi familii nobiliare. Celelalte cărţi erau mult mai mici. O carte verde, cu puţin mai mare decât mâna mea şi groasă cât degetul meu arătător, părea să fie o culegere de rugăciuni, plină de ilustraţii în email, înfăţişând pantocratori ascetici şi ipostaze cu halouri negre şi veşminte asemănătoare gemelor. M-am oprit o vreme ca să mă uit la ele, bucurându-mă de o grădină mică şi uitată, plină de lumina unui soare iernatic, şi cu o fântână secată.

Înainte să apuc să deschid altă carte, am simţit că lăsasem copilăria în urmă. De mai bine de două ronduri plecasem să rezolv o treabă simplă, şi în curând lumina avea să pălească. Am strâns cărţile şi am luat-o din loc, grăbindu-mă să-mi întâlnesc destinul şi, în cele din urmă, şi pe mine însumi în persoana lui Chatelaine Thecla – lucru pe care la vremea respectivă nu-l ştiam.

VII
Trădătoarea

Sosise ora la care trebuia să duc mâncarea la calfele de serviciu în oubliette. Drotte era responsabil pentru primul cat, şi pe el l-am lăsat la urmă, deoarece voiam să stau de vorbă cu el înainte să urc. Adevărul e că încă îmi vâjâia capul de toate gândurile stârnite de vizita la arhivar şi voiam să-i vorbesc despre ele.

Nu l-am găsit nicăieri. Am pus tava şi cele patru cărţi pe masă şi l-am strigat. O clipă mai târziu l-am auzit răspunzându-mi dintr-o celulă nu prea îndepărtată. Am fugit într-acolo şi m-am uitat prin geamlâcul zăbrelit al uşii, aşezat la nivelul ochilor; clienta, o femeie veştejită, de vârstă mijlocie, era întinsă pe pat. Drotte stătea aplecat asupra ei; pe podea se vedea sânge.

Era prea ocupat să-şi întoarcă spre mine capul.

— Tu eşti, Severian?

— Da, ţi-am adus cina şi cărţile pentru Chatelaine Thecla. Pot să te ajut cu ceva?

— O să-şi vină în fire. Şi-a sfâşiat rochia şi a încercat să-şi provoace o hemoragie ca să moară, dar am ajuns la timp. Lasă-mi tava pe masă, bine? Şi poţi să termini cu împărţitul mâncării în locul meu, dacă ai puţin răgaz.

Am ezitat. Ucenicii nu aveau voie să se ocupe de cei daţi în grija ghildei.

— Haide. Tot ce trebuie să faci e să împingi tăvile prin deschizături.

— Am adus cărţile.

— Împinge-le şi pe alea înăuntru.

Am rămas câteva clipe să mă uit la el, aşa aplecat cum stătea peste femeia de pe pat; apoi m-am depărtat de uşă, am găsit tăvile ce mai trebuiau împărţite şi m-am apucat să fac ceea ce mă rugase. Majoritatea clienţilor din celule aveau încă destulă putere să se ridice şi să ia mâncarea după ce o împingeam înăuntru. Câţiva însă erau vlăguiţi, aşa că am lăsat tăvile în faţa uşilor, ca să le ducă Drotte mai târziu înăuntru. Câteva femei aveau o înfăţişare aristocratică, dar niciuna nu părea să fie Chatelaine Thecla, nou-venita exultantă care trebuia tratată cu deferenţă – cel puţin deocamdată.

Ar fi trebuit să ghicesc că se afla în ultima celulă – pe lângă mobilierul obişnuit, un pat, un scaun şi o măsuţă, celula avea şi un covor; în locul veşmintelor zdrenţuite, cum purtau toţi clienţii, ea era îmbrăcată într-o rochie albă, cu mâneci largi. Marginile mânecilor şi tivul erau din păcate murdare, dar rochia încă păstra un aer de eleganţă la fel de străin mie ca şi celulei. Când am dat cu ochii de ea, Chatelaine Thecla broda ceva la flăcăruia unei lumânări, a cărei intensitate era sporită de un disc de argint; dar probabil că mi-a simţit privirea aţintită asupra ei. Mi-ar face plăcere acum să spun că faţa ei nu trăda teamă, dar n-ar fi adevărat. Am citit groaza pe acel chip, deşi stăpânită aproape perfect.

— E-n regulă, am zis. V-am adus mâncarea.

A dat din cap şi mi-a mulţumit, apoi s-a ridicat în picioare şi a venit la uşă. Era mai înaltă chiar decât mă aşteptasem eu, aproape prea înaltă ca să poată sta dreaptă în celulă. Chipul ei, mai degrabă triunghiular decât în formă de inimă, îmi amintea de femeia care-l însoţise pe Vodalus în necropolă. Poate datorită ochilor ei mari şi violeţi, cu pleoapele umbrite în albastru, şi a părului negru care, formând un V ce cobora mult în josul frunţii, sugera gluga unei pelerine. Oricare ar fi fost motivul, am simţit pe loc că o iubesc – că o iubesc, cel puţin, în măsura în care un băietan prostuţ poate să iubească. Dar fiind eu doar un băietan prostuţ, nu ştiam acest lucru.

Mâna ei albă, rece, uşor umedă şi inimaginabil de îngustă, a atins-o pe a mea când a luat tava.

— E mâncare obişnuită, i-am spus eu. Cred că puteţi primi ceva mai bun dacă o să cereţi.

— Nu porţi mască, a zis ea. E prima faţă omenească pe care o văd aici.

— Sunt doar ucenic. Abia anul viitor voi primi masca.

A zâmbit, iar eu m-am simţit aşa cum mă simţisem când fusesem în Atriumul Timpului şi intrasem într-o cameră caldă şi primisem de mâncare. Avea dinţi înguşti, foarte albi, şi o gură largă; ochii, adânci precum rezervorul de sub Bastionul Clopotului, străluceau atunci când zâmbea.

— Îmi pare rău, am spus. N-am auzit ce-aţi spus.

Zâmbetul s-a ivit din nou şi ea şi-a înclinat într-o parte capul minunat.

— Ţi-am spus că sunt fericită să-ţi văd chipul şi am întrebat dacă tu îmi vei aduce mâncarea şi pe viitor, şi voiam să ştiu ce

mi-ai adus acum.

— Nu. Nu o voi aduce eu. Doar astăzi s-a întâmplat, pentru că Drotte e ocupat.

Am încercat să-mi amintesc ce-i adusesem de mâncare (pusese tava pe măsuţă, unde nu mai puteam vedea conţinutul prin grilajul geamlâcului). Dar nu mi-am putut aminti, deşi îmi simţeam creierii fierbând din pricina efortului. În cele din urmă am spus cu voce pierdută:

— Aţi face mai bine să mâncaţi. Dar cred că aţi putea primi ceva mai bun dacă-l rugaţi pe Drotte.

— Chiar o să mănânc. Am fost mereu lăudată pentru silueta mea, dar crede-mă că mănânc asemenea unui lup hămesit.

A luat tava şi mi-a înfăţişat-o, ca şi când ştia că aveam nevoie de ajutor pentru a descifra misterele conţinutului.

— Ăla-i praz, Chatelaine, am zis eu. Ce-i verde. Cafeniul e linte. Şi aia-i pâine.

— „Chatelaine”? N-ar trebui să fii atât de ceremonios. Eşti temnicerul meu, poţi să-mi spui oricum pofteşti.

În ochii adânci se desluşea veselia.

— Nu doresc să vă insult, i-am zis eu. Dumneavoastră aţi vrea să vă spun altfel?

— Spune-mi Thecla – acesta-mi este numele. Titlurile sunt pentru ocazii solemne, numele pentru cele nesolemne, iar cea de acum nu poate fi decât astfel. Presupun că va fi foarte solemnă atunci când îmi voi primi pedeapsa, nu-i aşa?

— De obicei este, pentru exultanţi.

— Va veni şi un exarh, cred; dacă-l veţi lăsa să intre. Îmbrăcat într-un veşmânt cu tot felul de petice purpurii. Şi-or să mai vină şi alţii – poate şi Starostele Egino. Eşti sigur că asta este pâine?

A împuns-o cu un deget lung, atât de alb încât o clipă am avut impresia că pâinea îl va murdări.

— Da, am zis eu. Chatelaine a mai mâncat pâine, nu-i aşa?

— Ca asta nu.

A cules felia străvezie şi a rupt-o cu dinţii, iute şi fără să lase firimituri.

— Dar nu e rea. Zici că or să-mi aducă mâncare mai bună dacă le cer?

— Aşa cred, Chatelaine.

— Thecla. Am cerut nişte cărţi – acum două zile, când am venit. Dar nu le-am primit.

— Le am chiar aici.

Am dat fuga la masa lui Drotte, le-am luat, apoi am strecurat-o pe cea mai mică prin deschizătură.

— Ah, minunat! Mai sunt şi altele?

— Încă trei.

Cartea cafenie a-ncăput şi ea prin deschizătură, dar celelalte două, cea verde şi volumul *in-folio* cu blazoane pe copertă, erau prea late.

— O să deschidă Drotte uşa mai târziu şi o să ţi le dea, i-am spus eu.

— Tu nu poţi? Este groaznic să mă uit prin ferestruică şi să le văd, şi să nu le pot atinge.

— Nu am voie nici măcar să-ţi dau de mâncare, Drotte ar trebui s-o facă.

— Şi totuşi ai făcut-o. În plus, tu le-ai adus. Nu trebuia să mi le şi dai?

Am îngăimat un protest, ştiind că în principiu avea dreptate. Regula care interzicea ucenicilor să muncească în oubliette era menită să împiedice evadările; şi ştiam că, deşi era înaltă, femeia aceasta mlădie nu s-ar fi dovedit mai puternică decât mine, şi chiar dacă ar fi izbutit să mă biruie, n-ar fi avut nicio şansă să iasă de-acolo fără să întâmpine rezistenţă. M-am dus la uşa celulei în care Drotte încă se ocupa de clienta care încercase să se sinucidă, şi m-am întors cu cheile.

Stând în faţa femeii, cu uşa celulei ei închisă şi încuiată în spatele meu, m-am pomenit incapabil să scot un cuvânt. Am pus cărţile pe masă, lângă sfeşnic, strachina cu mâncare şi carafa cu apă; abia aveau loc. Apoi am rămas în aşteptare, ştiind că trebuie să plec dar nefiind în stare să mă urnesc.

— Nu vrei să iei loc?

M-am aşezat pe pat, lăsându-i ei scaunul.

— Dacă am fi în camerele mele din Casa Absolută, aş putea să-ţi ofer un loc mai comod. Din nefericire, niciodată nu m-ai vizitat când am locuit acolo.

Am clătinat din cap.

— Aici n-am cu ce să te servesc, decât cu asta. Îţi place lintea?

— N-o să-ţi mănânc mâncarea, Chatelaine. În curând o să primesc şi eu cina, şi ce-i aici abia îţi ajunge ţie.

— Adevărat.

A luat un praz şi apoi, ca şi când n-ar fi ştiut ce să facă cu el, şi l-a vârât până în gâtlej, înghiţindu-l aşa cum înghite circarul

vipere.

— Tu ce vei mânca? m-a întrebat.

— Praz, linte, pâine şi berbec.

— Aha, torţionarii capătă carne de berbec… în asta constă diferenţa. Cum te numeşti, Maestre Torţionar?

— Severian. N-o să ajute la nimic, Chatelaine. N-o să conteze.

— Ce anume? a zâmbit ea.

— Să te împrieteneşti cu mine. Nu ţi-aş putea reda libertatea. Şi nici n-aş face-o… chiar de-ai fi singurul meu prieten pe această lume.

— Nici nu credeam că ai putea-o face, Severian.

— Atunci de ce te osteneşti să vorbeşti cu mine?

A oftat şi toată bucuria i-a dispărut de pe chip, aşa cum părăseşte lumina soarelui piatra pe care cerşetorul încearcă să se încălzească.

— Cu cine altcineva să vorbesc, Severian? Se prea poate să stau de vorbă cu tine o vreme, câteva zile, câteva săptămâni, şi apoi să mor. Ştiu ce gândeşti – că dacă aş fi la mine acasă, nu ţi-aş arunca nici măcar o privire. Dar greşeşti. Nu poţi să stai de vorbă cu toată lumea, pentru că sunt mulţi pe lume, dar cu o zi înainte de a fi fost luată, am vorbit cu omul care-mi ţine scara când încalec. Am vorbit cu el pentru că a trebuit să aştept, înţelegi, şi apoi îmi spunea ceva interesant.

— Pe mine n-o să mă mai vezi. Drotte o să-ţi aducă mâncarea.

— Nu tu? Întreabă-l dacă te lasă să mi-o aduci tu.

Mi-a luat mâna într-ale sale. Erau ca de gheaţă.

— O să încerc, am zis eu.

— Fă-o. Încearcă. Spune-i că vreau mâncare mai bună ca asta, şi vreau să mi-o aduci tu – stai, o să-l rog chiar eu. Cui dă el socoteală?

— Maestrului Gurloes.

— O să-i spun celuilalt – Drotte e numele lui? – că vreau să-i vorbesc Maestrului. Ai dreptate. Va trebui s-o facă. Autocratul s-ar putea să mă elibereze – nu se ştie niciodată.

Ochii i-au scăpărat.

— O să-i spun lui Drotte că vrei să-i vorbeşti, să vină când are timp, am zis şi m-am ridicat în picioare.

— Stai! Nu mă-ntrebi de ce mă aflu aici?

— Ştiu de ce eşti aici, am zis şi am deschis brusc uşa. Ca să fii torturată la un moment dat, asemenea celorlalţi.

E o cruzime să spun aşa ceva, şi am spus-o fără să mă gân-

desc, aşa cum fac tinerii, doar din pricină că asta aveam în cap. Însă era adevărat, şi într-un anume fel eram bucuros, când am răsucit cheia în broască, de faptul că o spusesem.

Avusesem adesea exultanţi drept clienţi. Când ajungeau la noi, cei mai mulţi dintre ei îşi înţelegeau întrucâtva situaţia, aşa cum o înţelegea acum şi Chatelaine Thecla. Dar după ce treceau câteva zile fără să fie supuşi la chinuri, speranţa le învingea raţiunea şi ei începeau să vorbească despre eliberare – ce sfori vor trage prietenii şi rudele lor ca să le câştige libertatea şi ce vor face ei când vor fi liberi.

Unul dorea să se retragă pe domeniul său şi să nu mai tulbure niciodată curtea Autocratului. Altul se oferea să conducă o oaste de lăncieri pedestraşi spre miazănoapte. Apoi calfele care făceau de serviciu în temniţă auzeau poveşti despre câini de vânătoare şi lande îndepărtate, şi despre tot felul de jocuri de la ţară, necunoscute în altă parte, care se jucau la umbra copacilor, din timpuri imemoriale. Femeile erau mai cu capul pe umeri în cea mai mare parte a timpului, dar chiar şi ele începeau la un moment dat să vorbească despre iubiţi sus-puşi (înlăturaţi din funcţii de luni sau ani întregi) care nu le-ar părăsi niciodată, şi apoi despre dorinţa de a face copii sau de a adopta copii abandonaţi. Iar după ce li se dădeau nume acestor prunci care n-aveau să fie născuţi niciodată, se ştia că urmau curând poveşti despre veşminte: îşi vor face o nouă garderobă când vor fi eliberate, iar hainele vechi vor fi puse pe foc; vorbeau despre culori, despre cum vor născoci o modă nouă sau vor reînvia mode vechi.

În sfârşit venea şi momentul, pentru bărbaţi şi femei deopotrivă, când, în locul unei calfe care aducea mâncarea, apărea Maestrul Gurloes, urmat de trei sau patru calfe şi uneori de-un judecător de instrucţie şi un fulgurator. Voiam s-o feresc pe Chatelaine Thecla de asemenea speranţe, dacă puteam. Am atârnat cheile lui Drotte de cuiul din perete, unde stăteau de obicei, şi când am trecut pe lângă celula unde el spăla acum podeaua de sânge, i-am spus că femeia dorea să-i vorbească.

A treia zi am fost chemat la Maestrul Gurloes. Mă aşteptasem să stau în picioare, aşa cum stăm îndeobşte noi, ucenicii, cu mâinile la spate, în faţa mesei sale de lucru; dar el mi-a spus să iau loc şi, scoţându-şi masca de aur, s-a aplecat spre mine într-un fel ce dădea de înţeles că aveam o cauză comună şi că dorea

să fie prietenos.

— Acum o săptămână, sau mai puţin, te-am trimis la arhivar, a zis el.

Am încuviinţat din cap.

— Când ai venit cu cărţile, înţeleg că le-ai dus chiar tu clientei. Aşa e?

I-am explicat ce se întâmplase.

— Nimic rău în asta. Nu vreau să crezi că te voi pune la şi mai multe munci pentru ceea ce-ai făcut, cu atât mai puţin să-ţi aplic o corecţie la fund. Mâine-poimâine ajungi şi tu calfă – când aveam vârsta ta, m-au pus să dau la manivela alternatorului. Treaba e, Severian, că această clientă este sus-pusă, înţelegi? Vocea i-a devenit o şoaptă răguşită: Cu legături sus de tot.

I-am spus că înţelegeam acest lucru.

— Nu-i doar o familie de armigeri. Ci-s de sânge nobil. S-a întors cu spatele la mine şi, după ce a răscolit prin harababura de pe rafturile din spatele jilţului său, a scos o carte groasă. Ai vreo idee câte familii de exultanţi există? m-a întrebat. Aici sunt înşirate numai cele încă în viaţă. Un compendiu al celor dispărute cred că ar avea nevoie de o întreagă enciclopedie. Eu însumi am făcut să piară câteva dintre ele. A izbucnit în râs şi am râs şi eu. Fiecărei familii îi este consacrată o jumătate de pagină. Şi sunt şapte sute patruzeci şi şase de pagini.

Am dat din cap în semn că am înţeles.

— Cele mai multe dintre ele nu au pe nimeni la curte – fie nu-şi pot permite, fie se tem. E vorba de cele mici. Familiile mai mari trebuie să aibă: Autocratul vrea o concubină căreia să-i facă felul dacă ai ei încep să-i dea bătăi de cap. Autocratul nu poate să joace cărţi cu cinci sute de femei. Ci numai cu vreo douăzeci. Restul vorbesc între ele, dansează şi-l văd poate o dată pe lună, de la un lanţ distanţă.

L-am întrebat (făcând efortul să nu-mi tremure vocea) dacă Autocratul le şi lua în patul său pe aceste concubine.

Maestrul Gurloes şi-a dat ochii peste cap şi şi-a frecat bărbia cu o mână uriaşă.

— Păi, ca să se păstreze decenţa, le au pe kaibite – aşa se numesc femeile-umbre, fetele acelea de rând care arată asemenea castelanelor. Nu ştiu unde le găsesc, dar rolul lor e să ia locul celorlalte. De bună seamă că nu sunt la fel de înalte. Maestrul Gurloes a chicotit, apoi a continuat: Am zis că le iau locul, iar când se întind în pat, diferenţa de înălţime nu se

observă chiar atât de mult. Dar se povesteşte că adeseori se întâmplă tocmai invers de cum ar trebui. Nu fetele-umbre se supun în locul stăpânelor lor, ci stăpânele în locul slujnicelor. Însă Autocratul de acum, ale cărui fapte, până la ultima, aş putea zice, sunt mai dulci ca mierea în gurile celor din această ghildă onorabilă, şi nu cumva să uiţi acest lucru – în cazul lui, aş putea zice, este mai mult decât îndoielnic, din câte înţeleg, că ar găsi plăcere în vreuna dintre ele.

Mi s-a luat o piatră de pe inimă.

— N-am ştiut lucrurile astea. E foarte interesant ce-mi spuneţi, Maestre.

Maestrul Gurloes şi-a înclinat capul pentru a-mi întări spusele şi şi-a împletit degetele peste pântec.

— Într-o bună zi, poate ai să te afli tu însuţi la comanda ghildei. Va trebui să cunoşti atare lucruri. Când eram de vârsta ta – sau poate niţeluş mai tânăr – îmi plăcea să visez că prin venele mele curge sânge de exultant. Unii chiar au această origine, să ştii.

M-a surprins, şi nu pentru prima oară, gândul că Maestrul Gurloes şi Maestrul Palaemon ştiau din ce familii veneau ucenicii şi calfele mai tinere, deoarece ei consfinţiseră primirea lor în ghildă.

— Dacă şi eu am asemenea origine sau nu, e un lucru pe care nu-l pot spune. Am fizicul unui călăreţ, aşa cred, şi înălţimea puţin peste medie, în ciuda unei copilării grele. Căci era mai greu, cu mult mai greu în urmă cu patruzeci de ani, ascultă-mă pe mine.

— Mi s-a spus asta, Maestre.

A oftat – un sunet şuierat, aşa cum scoate uneori o pernă de piele când te aşezi pe ea.

— Dar, cu trecerea timpului, am ajuns să înţeleg că Increatul, hărăzindu-mă unei cariere în ghilda noastră, a făcut-o în folosul meu. Fără îndoială că în viaţa anterioară am avut ceva merite, aşa cum trag nădejde să am şi în cea de-acum.

Maestrul Gurloes a tăcut, aţintindu-şi (mi-a făcut mie impresia) privirea asupra maldărului de hârtii de pe masa lui, instrucţiunile juriştilor şi dosarele clienţilor. Într-un târziu, când tocmai voiam să-l întreb dacă mai avea ceva să-mi spună, a zis:

— În toţi anii aceştia, nu ştiu ca vreun membru al ghildei să fi fost supus torturilor. Din rândul celorlalţi însă, câteva sute, aş zice.

Mi-am luat inima-n dinţi şi i-am zis o zicală bine cunoscută – mai bine să fii o broască râioasă ascunsă sub un pietroi decât un fluture zdrobit sub el.

— Aş zice că noi, cei din ghildă, suntem mai mult decât broaştele râioase. Dar ar fi trebuit să adaug că, deşi am văzut cinci sute sau chiar mai mulţi exultanţi în temniţele noastre, niciodată până acum nu mi s-a dat în seamă pe cineva din acel cerc interior al concubinelor celor mai apropiate de Autocrat.

— Chatelaine Thecla aparţinea acelui cerc? Asta aţi dat de înţeles mai adineaori, Maestre.

Întunecat la chip, a confirmat cu o mişcare a capului.

— N-ar fi atât de rău dacă ar fi supusă torturii cât mai repede cu putinţă, dar nu-i să fie. Poate peste câţiva ani. Poate niciodată.

— Credeţi că va fi eliberată, Maestre?

— E un pion în jocul Autocratului cu Vodalus – până şi eu ştiu atâta lucru. Sora ei, Chatelaine Thea, a fugit din Casa Absolută, ca să devină ibovnica lui. Or să negocieze un schimb cu Thecla, cel puţin o vreme, şi cât durează negocierile astea, noi trebuie s-o hrănim bine. Dar nu prea bine.

— Înţeleg, am zis eu.

Nu mă simţeam deloc în apele mele, neştiind ce anume îi spusese Chatelaine Thecla lui Drotte şi ce-i spusese Drotte Maestrului Gurloes.

— A cerut să i se aducă mâncare mai bună, iar eu am avut grijă să i se dea. A cerut şi să aibă companie, iar când i-am spus că nu are voie să primească vizite, a insistat ca măcar unul dintre noi să-i ţină companie din când în când.

Maestrul Gurloes a făcut o pauză, ca să-şi şteargă faţa lucitoare cu poala mantiei.

— Înţeleg, am zis eu.

Eram aproape sigur că înţelegeam şi ceea ce avea să urmeze.

— Deoarece te-a văzut la faţă, a cerut ca tu să fii acela. I-am spus că o să stai cu ea cât mănâncă. Nu-ţi cer încuviinţarea – nu numai pentru că trebuie să te supui ordinelor mele, dar şi pentru că ştiu că eşti loial. Ceea ce-ţi cer este să fii atent să nu-i stârneşti nemulţumirea, şi nici să n-o mulţumeşti peste măsură.

— Îmi voi da silinţa.

Am fost surprins să aud cât de stăpânită mi-era vocea.

Maestrul Gurloes a zâmbit, ca şi când îi luasem o povară de pe umeri.

— Ai un cap bun, Severian, chiar dacă e încă tânăr. Ai fost vreodată cu o femeie?

Când vorbeam între noi, ucenicii, obiceiul era să născocim poveşti pe această temă, dar acum nu eram cu ucenicii, aşa că am clătinat din cap.

— N-ai fost niciodată la vrăjitoare? Poate că-i mai bine aşa. Ele m-au învăţat ce-i de ştiut în privinţa relaţiilor fierbinţi, dar nu sunt sigur că le-aş mai trimite pe cineva aşa cum am fost eu. S-ar putea însă ca Chatelaine să dorească să i se încălzească patul. Să nu care cumva s-o faci. Sarcina ei n-ar fi una obişnuită – o sarcină ne-ar putea obliga să amânăm torturarea ei, ceea ce ar dezonora ghilda. Înţelegi ce spun?

Am încuviinţat din cap.

— Băieţii de vârsta ta se tulbură uşor. O să trimit pe cineva să te ducă acolo unde asemenea suferinţe se tămăduiesc cât ai clipi.

— Cum doriţi, Maestre.

— Ce? Nu merit mulţumirile tale?

— Mulţumesc, Maestre, am zis eu.

Gurloes era unul dintre cei mai complecşi oameni pe care i-am cunoscut, căci era un om complex care încerca să fie un om simplu. Ideea de simplitate nu a unui om simplu, ci a unui om complex. Aşa cum un curtean se autoeducă pentru a deveni o persoană fermecătoare şi implicată, pe jumătate maestru de dans şi pe jumătate priceput într-ale diplomaţiei, ba chiar şi asasin dacă e nevoie, Maestrul Gurloes s-a modelat în aşa fel încât să apară drept creatura netoată pe care un portărel sau un judecător se aşteaptă s-o întâlnească atunci când îl convoacă pe mai-marele ghildei noastre – adică exact ceea ce un torţionar adevărat nu poate fi niciodată. Încordarea îşi spunea cuvântul; deşi fiecare parte ce-l alcătuia pe Gurloes era întocmai cum trebuie să fie, părţile nu se potriveau între ele. Obişnuia să bea mult şi suferea de coşmaruri, dar coşmarurile îl chinuiau atunci când bea, ca şi cum vinul, în loc să zăvorască uşile minţii sale, le deschidea larg, făcându-l să umble ca beat în orele târzii ale nopţii, în speranţa de a zări soarele nerăsărit încă, un soare ce ar alunga nălucile din încăperea lui spaţioasă şi i-ar îngădui să se îmbrace şi să trimită calfele la treburile lor. Uneori urca în vârful turnului nostru, deasupra tunurilor, şi aştepta acolo vorbind cu sine însuşi, uitându-se printr-o sticlă despre care se spune că e

mai dură decât cremenea, pentru a zări primele raze. Era singurul din ghilda noastră – nici măcar Maestrul Palaemon nu făcea excepţie – care nu se temea de energiile ce existau acolo şi nici de gurile nevăzute care vorbeau uneori fiinţelor umane şi uneori altor guri din alte turnuri şi foişoare. Iubea muzica, iar în timp ce-o asculta, bătea cu mâna în braţul scaunului şi cu piciorul în podea, şi bătea dezlănţuit atunci când asculta o muzică ce-i plăcea în mod deosebit şi ale cărei ritmuri erau mult prea subtile pentru cadenţele obişnuite. Mânca prea mult şi prea rar, citea când credea că nimeni nu-l vede şi îi vizita pe unii clienţi, inclusiv pe un client de la nivelul trei, pentru a vorbi despre lucruri pe care niciunul dintre noi, care trăgeam cu urechea de afară, din coridor, nu le puteam desluşi. Ochii săi scăpărau mai strălucitori decât ai oricărei femei. Pronunţa greşit cuvinte dintre cele mai obişnuite: *urzică, salpinx, borderou.* Îmi este aproape cu neputinţă să vă spun cât de rău arăta când m-am întors, nu de mult, în Citadelă, cât de rău arată acum.

VIII
Cozerie

A doua zi, pentru prima oară, i-am dus Theclei cina. Am rămas cu ea preţ de un rond, observat adesea, prin geamlâcul din uşa celulei, de către Drotte. Am jucat jocuri de cuvinte, ea dovedindu-se mult mai pricepută decât mine, şi după o vreme am vorbit despre acele lucruri care – din câte se zvoneşte că povestesc cei ce s-au întors – s-ar afla dincolo de moarte. Thecla îşi amintea ce anume citise în cea mai mică dintre cărţile pe care i le adusesem: nu numai opiniile acceptate ale hierofanţilor, ci şi varii teorii excentrice şi eretice.

— Când o să fiu liberă, spunea ea, o să-mi întemeiez propria mea sectă. O să spun tuturor că filosofia pe care se fundamentează mi s-a revelat în timpul petrecut printre torţionari. Şi lumea o să mă asculte.

Am întrebat-o ce voia să propovăduiască.

— Faptul că nu există agathodaimon sau viaţă de apoi. Că mintea se stinge în moarte, aşa cum se stinge-n somn, doar că mai mult.

— Dar cine vei spune că ţi-a revelat toate acestea?

A clătinat din cap, apoi şi-a proptit bărbia ascuţită pe dosul unei mâini, o poziţie care-i scotea minunat în evidenţă linia graţioasă a gâtului.

— Încă nu m-am hotărât. Un înger de gheaţă, poate, sau o fantomă. Care dintre ei ar fi mai bun?

— Nu-i o contradicţie aici?

— Exact.

Vocea îi era plină de plăcerea pe care i-o provoca întrebarea.

— Tocmai în această contradicţie constă atracţia acestei noi credinţe. Nu se poate fonda o nouă teologie pe Nimic, şi nimic nu reprezintă un fundament mai sigur ca o contradicţie. Uită-te la măreţele succese ale trecutului – cei de atunci spun că zeităţile lor sunt stăpânii tuturor universurilor, şi totuşi au nevoie de bunici ca să-i apere, ca pe nişte copii speriaţi de nişte bieţi pui de găină. Sau că autoritatea, care nu pedepseşte pe nimeni atâta vreme cât mai există o şansă de îndreptare, îi va pedepsi pe toţi când nu va mai exista nicio posibilitate ca cineva să se îndrepte.

— Lucrurile astea sunt mult prea complicate pentru mine.

— Ba nu. Eşti la fel de inteligent ca majoritatea tinerilor, aşa cred. Dar presupun că voi, torţionarii, nu aveţi nicio religie. Vi se cere să juraţi că veţi renunţa la ea?

— Câtuşi de puţin. Avem o protectoare celestă şi datini, la fel ca orice altă ghildă.

— Noi nu avem, a zis ea. O vreme a părut să mediteze la această problemă. Apoi a continuat: Doar ghildele au, să ştii, şi armata, care e un fel de ghildă. Cred că ne-ar merge mai bine dacă am avea şi noi aşa ceva. Dar toate zilele de sărbătoare şi nopţile de ajun s-au preschimbat în spectacole, ocazii pentru a purta rochii noi. Îţi place asta?

S-a ridicat şi şi-a întins braţele, ca să-şi arate veşmântul murdar.

— E foarte drăguţă, m-am încumetat eu să observ. Broderia şi felul în care perlele astea mici sunt cusute pe ea.

— E singura pe care-o am aici – o purtam când am fost luată. E pentru dineu, de fapt. Pentru târziu după-masa şi înainte să se lase seara.

Eram sigur, i-am spus eu, că Maestrul Gurloes i-ar aduce şi altele dacă l-ar ruga.

— Am şi făcut-o – mi-a zis că a trimis câţiva oameni la Casa Absolută, ca să mi le aducă, dar pasămite n-au găsit casa, cu alte cuvinte, Casa Absolută se face că uită că exist. Oricum, este posibil ca toate veşmintele mele să fi fost trimise la castelul nostru din nord sau la una dintre vile. Maestrul Gurloes o să-l pună pe secretarul său să le scrie din partea mea.

— Ştii pe cine a trimis? Casa Absolută trebuie să fie aproape la fel de mare ca şi Citadela noastră, mă gândesc că este imposibil să nu fie găsită.

— Ba dimpotrivă, e foarte uşor. Deoarece nu poate fi văzută, poţi să fii acolo şi să n-ai habar, dacă nu ai noroc. În plus, drumurile fiind închise, tot ce au de făcut este să-şi alerteze iscoadele să-l îndrume într-o direcţie greşită pe cel care vine, iar iscoade au peste tot.

Am început s-o întreb cum e posibil să fie invizibilă Casa Absolută (pe care întotdeauna mi-o imaginasem drept un palat întins, cu turnuri strălucitoare şi săli acoperite de domuri); dar Thecla se gândea la cu totul altceva şi-şi mângâia o brăţară în formă de kraken, un kraken ale cărui tentacule se înfăşurau în jurul cărnii albe a braţului ei; drept ochi avea două smaralde caboşon.

— Mi-au dat voie s-o păstrez, e foarte valoroasă. Făcută din platină, nu din argint. Chiar m-am mirat.

— Nimeni de-aici nu poate fi mituit.

— Ar putea fi vândută în Nessus, ca să cumpăr haine. A încercat vreun prieten de-al meu să mă vadă? Ştii ceva, Severian?

Am clătinat din cap.

— Nu li s-ar da voie înăuntru.

— Am înţeles, dar s-ar putea ca cineva să încerce. Ştii că majoritatea celor din Casa Absolută habar n-au de existenţa acestui loc? Văd că nu mă crezi.

— Vrei să spui că nu ştiu de Citadelă?

— De ea ştiu, de bună seamă. Anumite părţi din ea sunt deschise tuturor, şi oricum nu se poate să nu vezi fleşele dacă ajungi în partea sudică a oraşului locuit, indiferent pe ce mal al râului te-ai afla. A izbit cu mâna în peretele de metal al celulei. Nu ştiu de *asta* – sau cel puţin mulţi dintre ei ar nega că încă mai există.

Era o mare, foarte mare castelană, iar eu eram cu mult mai jos decât un sclav (adică în ochii oamenilor de rând, care nu prea înţeleg rangurile ghildei noastre). Totuşi, după expirarea timpului, când Drotte a bătut în uşa răsunătoare, eu am fost cel care m-am ridicat şi am părăsit celula, şi curând respiram din nou aerul curat al serii, în vreme ce Thecla a rămas în celulă, ascultând gemetele şi ţipetele celorlalţi. (Deşi celula ei se găsea la o oarecare distanţă de casa scării, Thecla auzea râsetele de la al treilea cat atunci când nu avea pe nimeni cu care să stea de vorbă.)

În acea seară, în dormitorul nostru, am întrebat dacă ştia careva numele calfelor pe care le trimisese Maestrul Gurloes să caute Casa Absolută. Nimeni nu le ştia, dar întrebarea mea a stârnit o discuţie animată. Deşi niciunul dintre băieţi nu văzuse locul cu pricina, nici măcar nu cunoştea pe cineva care să-l fi văzut, toţi auziseră poveşti. Cele mai multe pomeneau despre bogăţii fabuloase – platouri de aur, valtrapuri din mătase şi altele de acest soi. Mai interesant era felul în care era descris Autocratul – un fel de monstru, dacă te luai după tot ce se spunea; era înalt când stătea în picioare, de statură potrivită când şedea, bătrân, tânăr, femeie deghizată în bărbat, şi tot aşa. Dar încă şi mai fantastice erau poveştile despre vizirul său,

Părintele Inire, care arăta ca o maimuţă şi era cel mai bătrân om din lume.

Abia de prinsesem cu adevărat gust de a ne povesti unii altora tot felul de minuni, când s-a auzit o bătaie în uşă. Cel mai tânăr dintre noi a deschis-o, şi l-am văzut pe Roche – îmbrăcat nu în pantalonii şi pelerina negre ca funinginea, aşa cum cerea regulamentul ghildei, ci în haine obişnuite, deşi nou-nouţe şi elegante – pantaloni, cămaşă, haină. Mi-a făcut semn şi, când am ajuns la uşă ca să vorbesc cu el, mi-a dat de înţeles că trebuie să-l urmez.

Coborând scările, mi-a spus:

— Mă tem că l-am speriat pe puştiul ăla. Nu ştie cine sunt.

— În hainele astea în niciun caz, i-am zis eu. Şi-ar aminti de tine dacă te-ar vedea îmbrăcat în veşmintele tale obişnuite.

I-au făcut plăcere vorbele mele şi a izbucnit în râs.

— Ştii, mi s-a părut atât de ciudat să trebuiască să bat la uşa aceea. Ce zi e azi? Optsprezece – mai puţin de trei săptămâni. Tu cum o duci?

— Destul de bine.

— Mi se pare că struneşti ceata. Secundul tău e Eata, nu-i aşa? Mai are patru ani până ajunge calfă, aşa că o să fie căpitan încă trei ani după tine. E bine să câştige experienţă, şi-mi pare rău că tu n-ai prea avut parte de aşa ceva înainte să preiei funcţia. Ţi-am stat în drum, dar la vremea respectivă nu mi-am dat seama de asta.

— Roche, încotro mergem?

— Ei bine, mai întâi jos, în cabina mea, ca să te îmbraci. Eşti nerăbdător să devii calfă, Severian?

Ultimele cuvinte le rostise peste umăr, în timp ce tropăia în jos pe scări, în faţa mea, şi nu a aşteptat să-i răspund.

Costumul meu era la fel ca al lui, doar că avea alte culori. Aveam şi paltoane, şi şepci.

— O să-mi mulţumeşti că le ai, mi-a zis el în timp ce îmbrăcam paltonul şi-mi puneam şapca. E frig afară şi stă să ningă.

Mi-a întins un fular şi mi-a zis să-mi descalţ pantofii mei vechi şi să-mi pun o pereche de cizme.

— Sunt cizme de calfă, am protestat eu. Nu pot să port aşa ceva.

— Lasă vorba şi încalţă-le. Toată lumea poartă cizme negre. N-o să observe nimeni. Îţi vin bine?

Îmi erau prea mari, aşa că m-a pus să-mi trag o pereche de

şosete de-ale lui peste ale mele.

— Acum, eu trebuie să ţin punga cu bani, dar cum se poate întâmpla oricând să ne rătăcim unul de altul, ar fi bine să ai şi tu câţiva asimi la tine.

Mi-a pus monedele în palmă.

— Gata? Să mergem. Aş dori să ne întoarcem, dacă putem, cât să mai apuc să trag un pui de somn.

Am părăsit turnul şi, înfofoliţi în vestimentaţia noastră ciudată, am ocolit Bastionul Vrăjitoarelor, ca să ajungem la aleea acoperită ce ducea pe lângă turnul martello până în Curtea Spartă, cum se numea curtea aceea. Roche avusese dreptate: începuse să ningă, cu fulgi pufoşi, mari cât buricul degetului meu mare, coborând atât de încet din văzduh încât aveai impresia că de ani de zile tot cădeau. Vântul nu bătea, iar eu auzeam scârţâitul cizmelor care pângăreau veşmântul nou şi subţire al lumii familiare.

— Ai noroc, a zis Roche. Nu ştiu ce-ai făcut şi ce-ai dres, însă îţi mulţumesc.

— Făcut şi dres ce?

— Mersul la Echopraxia, şi câte-o femeie pentru fiecare. Ştiu că ştii – Maestrul Gurloes mi-a zis că ţi-a spus.

— Am uitat, şi oricum nu eram sigur că vorbeşte serios. Mergem pe jos? Trebuie să fie foarte departe.

— Nu-i chiar atât de departe pe cât ai crede, dar ţi-am spus că avem bani. La Poarta Amară or să fie fiacre. Întotdeauna sunt – oamenii vin şi pleacă tot timpul, deşi în ungherul nostru n-am crede una ca asta.

De dragul conversaţiei, i-am spus ce auzisem de la Chatelaine Thecla: anume că mulţi din cei care locuiau în Casa Absolută habar n-aveau de existenţa noastră.

— Aşa e, sunt sigur, a spus el. Când îţi petreci copilăria în ghildă, aceasta ţi se pare centrul lumii. Dar după o anumită vârstă – îţi spun din propria mea experienţă, şi ştiu că mă pot bizui pe tine să nu duci vorba – te luminezi la minte şi descoperi că, la urma urmei, nu e chiar buricul universului, ci doar o afacere bine plătită, detestată de ceilalţi, în care s-a întâmplat să te nimereşti.

După cum prezisese Roche, în Curtea Spartă aşteptau trei trăsuri. Una era a unui exultant – avea blazoane pictate pe uşi, iar caii erau îngrijiţi de palfrenieri în livrele fistichii – dar celelalte două erau fiacre, mici şi simple. Vizitiii, cu capetele acoperite de

căciuli de blană trase pe ochi, stăteau aplecaţi asupra unui foc pe care-l aprinseseră pe pietrişul străzii. Văzut de la distanţă, prin zăpada care cădea, focul nu părea mai mare decât o scânteie.

Roche a făcut semn cu mâna şi a strigat, iar un vizitiu a sărit pe capră, a dat bice cailor şi a venit huruind în întâmpinarea noastră. După ce am urcat, l-am întrebat pe Roche dacă vizitiul ştia cine suntem, iar el a spus:

— Suntem doi optimaţi care au avut treburi în Citadelă şi acum se îndreaptă spre Echopraxia ca să-şi petreacă seara în plăceri. E tot ce ştie şi tot ce trebuie să ştie.

M-am întrebat dacă Roche avea mai multă experienţă în asemenea plăceri decât mine. Nu prea-mi venea să cred. În speranţa că voi descoperi dacă vizitase vreodată destinaţia noastră, l-am întrebat unde se află Echopraxia.

— În Cartierul Algedonic. Ai auzit de el?

Am dat din cap, spunându-i că Maestrul Palaemon pomenise odată că era una dintre cele mai vechi părţi ale oraşului.

— Nu chiar. Mai departe, în sud, sunt zone încă şi mai vechi, o pustietate de piatră unde trăiesc doar omofagi. Pe vremuri, Citadela se afla la oarecare distanţă la nord de Nessus, ştiai asta?

Am clătinat din cap.

— Oraşul creşte şi tot creşte în susul râului. Armigerii şi optimaţii vor apă mai pură – nu pentru a o bea ei, ci pentru a-şi umple iazurile în care să se scalde şi să se plimbe cu barca. Unde mai pui că, dacă trăieşti prea aproape de mare, devii oarecum suspect. Prin urmare, părţile de jos ale oraşului, unde apa e cea mai rea, sunt rând pe rând abandonate. În cele din urmă, se impune legea şi cei care nu se mută se feresc să aprindă focuri, temându-se de ceea ce li se poate întâmpla dacă e zărit fumul.

Priveam afară pe geam. Trecusem deja printr-o poartă necunoscută mie, pe lângă străjeri ce purtau coifuri; încă ne aflam în Citadelă, coborând pe o ulicioară îngustă, mărginită de-o parte şi de alta de şiruri de ferestre oblonite.

— Când eşti calfă, poţi merge în oraş oricând pofteşti, cu condiţia să nu fii de serviciu.

Ştiam lucrul ăsta, de bună seamă; dar l-am întrebat pe Roche dacă lui îi plăcea.

— Plăcut e prea mult spus… M-am dus doar de două ori, ca să fiu sincer. Plăcut nu, interesant da. Bineînţeles că acolo se ştie

cine eşti.

— Ai spus că vizitiul nu ştie.

— Mă rog, probabil că el nu ştie. Vizitiii se duc peste tot în Nessus. Pot locui oriunde şi să n-ajungă în Citadelă decât o dată pe an. Dar localnicii ştiu. Soldaţii vorbesc. Ei ştiu întotdeauna şi întotdeauna vorbesc, aşa zice toată lumea. Ei au voie să-şi poarte uniforma atunci când ies în oraş.

— Ferestrele astea sunt toate întunecate. Nu cred că locuieşte cineva în partea asta a Citadelei.

— Totul se împuţinează. Şi nu se prea poate face nimic în această privinţă. Mai puţină mâncare înseamnă mai puţini oameni, până la venirea Soarelui Nou.

În ciuda frigului, simţeam că mă sufoc în fiacru.

— Mai e mult? am întrebat.

Roche a chicotit.

— E normal să fii uşor speriat.

— Nu-s speriat.

— Ba eşti. Relaxează-te. E firesc. Nu te speria că eşti speriat, dacă înţelegi ce vreau să spun.

— Sunt foarte calm.

— Poate să se termine iute, dacă asta vrei. Nu trebuie să-i vorbeşti femeii dacă nu vrei. Oricum nu-i pasă. Bineînţeles, va sta de vorbă cu tine dacă vrei. Tu plăteşti – adică eu plătesc, dar principiul este acelaşi. Va face ce vrei, în limitele bunului-simţ. Dacă o loveşti sau o legi, o să te taxeze mai mult.

— Se fac şi lucruri dintr-astea?

— Mă rog, amatorii. Nu m-am gândit că tu ai vrea s-o faci şi nu cred că cineva din ghildă o face, poate doar dacă e beat. A tăcut o clipă, apoi a adăugat: Femeile încalcă legea, aşa că nu se pot plânge.

Alunecând primejdios pe uliţă, fiacrul a intrat pe o ulicioară încă şi mai strâmtă, care se îndrepta întortocheat spre răsărit.

IX
Casa Azurie

Destinaţia noastră era una din acele structuri cu caturi adăugate care pot fi văzute în părţile mai vechi ale oraşului (şi, din câte ştiu, numai acolo), unde aglomerarea şi legarea între ele a ceea ce iniţial fuseseră clădiri separate dau naştere unei babilonii de aripi ieşite mult în afară şi de stiluri arhitectonice, cu vârfuri şi foişoare acolo unde primii constructori nu gândiseră altceva decât acoperişuri. Ninsese mai mult aici – sau poate doar se înteţise ninsoarea de când călătoream. Zăpada înconjura porticul înalt cu mormane de alb fără nicio formă anume, atenua şi estompa conturul intrării, transforma pervazurile în perne, masca şi înveşmânta cariatidele de lemn care sprijineau acoperişul, părea să promită linişte, siguranţă şi discreţie.

Prin ferestrele de jos se zărea o lumină galbenă, difuză; cele de la caturile de sus erau întunecate. În ciuda covorului de nea, cineva dinăuntru ne-a auzit paşii. Uşa, lată, veche, mâncată de vreme, s-a dat de perete înainte ca Roche să apuce să ciocănească. Am intrat şi ne-am pomenit într-o cămăruţă îngustă, ca o casetă de bijuterii, ai cărei pereţi şi tavan erau tapisaţi cu satin albastru vătuit. Persoana care ne deschisese uşa purta pantofi cu talpă groasă şi un veşmânt galben; părul scurt şi alb era pieptănat lins pe spate, dezvelind o frunte lată, bombată, deasupra unui chip spân, fără urmă de rid. Trecând pragul pe lângă acest bărbat, am descoperit că priveam în ochii lui ca şi când aş fi privit printr-o fereastră. Într-adevăr, ai fi zis că sunt de sticlă, atât păreau de lustruiţi, fără nicio vinişoară – asemenea unui cer pe timp de vară secetoasă.

— Aveţi noroc, a spus el, dându-ne fiecăruia câte un pocal. Nu sunteţi decât Domniile Voastre aici.

— Nu mă îndoiesc că fetele se simt singure, a zis Roche.

— Aşa e. Zâmbiţi… văd că nu mă credeţi, dar aşa e. Se plâng atunci când au prea mulţi vizitatori, dar sunt triste când nu vine nimeni. În seara asta, fiecare va încerca să vă fascineze. O să vedeţi. Vor vrea să se laude, după ce veţi fi plecat, că au fost alese de Domniile Voastre. Unde mai pui că amândoi sunteţi tineri chipeşi. A tăcut şi, cu toate că nu stăruia cu privirea, părea să-l cerceteze pe Roche mai cu atenţie. Aţi mai fost aici, nu-i

aşa? Îmi amintesc de părul dumneavoastră roşu şi de obrajii îmbujoraţi. Departe la miazăzi, în limbile de pământ de-acolo, sălbaticii pictează un spirit al focului ce vă seamănă. Iar prietenul dumneavoastră are chipul unui exultant… asta le place tinerelor mele femei cel mai mult. Înţeleg de ce l-aţi adus aici.

Avea o voce de tenor sau de contralto.

S-a deschis o altă uşă. Pe ea, o inserţie de vitraliu înfăţişând Ispitirea. Am pătruns într-o încăpere ce părea (fără îndoială şi din pricina micimii celei pe care tocmai o părăsisem) mult mai spaţioasă decât ne-am fi imaginat că putea încăpea în acea clădire. Tavanul înalt era ornamentat cu ghirlande din mătase albă – cel puţin aşa dădea impresia – care-o făceau să semene cu un pavilion. Doi pereţi aveau colonade – doar aparente, presupusele coloane fiind de fapt jumătăţi de pilaştri rotunzi lipiţi de tencuiala albastră, iar arhitravele doar stucatură; dar dacă stăteai în mijlocul încăperii, efectul era impresionant şi aproape fără cusur.

La capătul îndepărtat al acestei încăperi, opus ferestrelor, se găsea un jilţ cu spătar înalt, un fel de tron. Gazda noastră s-a instalat în el şi aproape imediat am auzit un clinchet de clopoţel răsunând undeva în casă. Aşezaţi pe două jilţuri mai modeste, Roche şi cu mine am aşteptat în tăcere până s-au stins ecourile clare. De afară nu răzbătea niciun zgomot, cu toate acestea simţeam cum cade ninsoarea. Vinul promitea să alunge frigul şi, din câteva înghiţituri, am golit pocalul. Mă simţeam ca şi când aşteptam începutul unei ceremonii în capela căzută în ruină, doar că totul era mai puţin real şi totodată mai serios.

— Chatelaine Barbea, a anunţat gazda.

În încăpere a intrat o femeie înaltă. Avea o ţinută atât de mândră şi era îmbrăcată atât de frumos şi de îndrăzneţ, încât mi-au trebuit câteva minute ca să-mi dau seama că nu putea să aibă mai mult de şaptesprezece ani. Chipul oval şi desăvârşit, ochi limpezi, nas mic şi drept, şi o gură mică, ce părea şi mai mică datorită machiajului. Părul avea aproape nuanţa aurului şlefuit, încât ai fi zis că e o perucă din sârmă de aur.

S-a oprit la un pas sau doi de noi, începând să se răsucească încet şi să ia zeci de poziţii, una mai graţioasă decât alta. La vremea respectivă, nu văzusem încă o dansatoare profesionistă; nici măcar acum nu cred că am văzut o altă fiinţă mai frumoasă ca ea. N-am cuvinte să descriu ce am simţit atunci, privind-o în acea încăpere ciudată.

— Toate frumuseţile curţii se află aici numai pentru Domniile Voastre, a zis gazda. Aici, în Casa Azurie, aduse noaptea pe calea aerului, dintre ziduri de aur, pentru a se desfrâna întru plăcerea Domniilor Voastre.

Eram pe jumătate hipnotizat, dar cuvintele acestea uluitoare mi s-au părut rostite cu toată seriozitatea.

— Nu vorbiţi serios, am îndrăznit eu.

— Aţi venit aici pentru plăcere, nu-i aşa? Şi dacă la distracţie se adaugă şi puţină visare, de ce să refuzaţi?

Între timp, fata cu păr de aur îşi continua dansul molcom, neacompaniat de muzică. Clipele se topeau una în alta.

— Vă place? a întrebat gazda. O alegeţi?

Eram pe punctul de a zice – de fapt de a ţipa, simţind cum tânjeşte în mine tot ce tânjise vreodată după o femeie – că o aleg. Înainte să-mi iasă vorbele pe gură, Roche a spus:

— Să mai vedem câteva.

Fata şi-a încheiat dansul imediat, a făcut o reverenţă şi a părăsit camera.

— Puteţi avea mai multe odată, să ştiţi. Separat sau împreună. Avem şi paturi foarte late.

Uşa s-a deschis din nou.

— Chatelaine Gracia.

Deşi această fată părea cu totul diferită, în multe privinţe îmi amintea de „Chatelaine Barbea” pe care o văzusem înainte. Părul îi era tot atât de alb ca fulgii care pluteau în dreptul ferestrelor, dând încă şi mai multă tinereţe chipului ei tânăr şi făcând ca pielea ei să pară şi mai oacheşă. Avea (sau părea să aibă) sâni mai mari şi buze mai generoase. Şi totuşi simţeam că era extrem de posibil să fie una şi aceeaşi femeie care, în cele câteva clipe dintre ieşirea celeilalte şi intrarea acesteia, şi-a schimbat toaleta şi peruca, şi şi-a închis la culoare obrazul cu sulemeneli. Un gând absurd, cu toate acestea conţinea o sământă de adevăr, ca atâtea alte absurdităţi. Era ceva în ochii ambelor femei, în expresia gurilor lor, în ţinută şi în fluiditatea gesturilor lor, care nu se deosebea prin nimic de la una la alta. Îmi amintea de ceva ce văzusem în altă parte (nu-mi puteam aminti unde), şi totuşi era ceva nou şi simţeam cumva că acel ceva cunoscut de mine înainte era ceea ce-mi doream.

— Eu pe asta o aleg, a zis Roche. Acum să găsim una pentru prietenul meu.

Fata oacheşă, care nu dansase aşa cum făcuse prima, ci

stătuse doar cu un zâmbet abia schiţat, făcând reverenţe şi răsucindu-se în mijlocul încăperii, şi-a permis acum să zâmbească ceva mai deschis, s-a îndreptat spre Roche, s-a aşezat pe braţul jilţului său şi a început să-i susure în ureche.

Când. Uşa s-a deschis a treia oară, gazda a spus:

— Chatelaine Thecla.

Şi într-adevăr, ea părea să fie, întocmai aşa cum mi-o aminteam – cum de reuşise să evadeze, nu-mi puteam explica, în cele din urmă, raţiunea mai curând decât observaţia mi-a spus că greşeam. Nu ştiu ce diferenţe aş fi putut remarca dacă cele două ar fi stat una lângă alta, deşi fără doar şi poate această femeie era întrucâtva mai scundă.

— Pe ea o doriţi, prin urmare, a zis gazda.

Nu-mi aminteam să fi scos un cuvânt.

Roche s-a ridicat, apropiindu-se cu o taşcă de piele, anunţând că el va plăti pentru amândoi. M-am uitat atent la monede, pe măsură ce le scotea, aşteptând să văd scăpărarea unui chrisos. Dar nu s-a ivit – nu erau decât câţiva asimi.

„Chatelaine Thecla” mi-a atins mâna. Mirosea mai puternic a parfum decât Thecla cea adevărată; dar era aceeaşi aromă, ce mă ducea cu gândul la un trandafir care arde.

— Vino, mi-a spus ea.

Am urmat-o. Am străbătut un coridor slab luminat şi câtuşi de puţin curat, apoi o scară îngustă. Am întrebat-o câte frumuseţi de la curte erau acolo, iar ea s-a oprit, uitându-se în jos spre mine, cu o privire piezişă. Era pe chipul ei ceva ce putea să semene cu vanitate satisfăcută, iubire sau acea emoţie mai neclară pe care o simţim când ceea ce a fost o competiţie devine împlinire.

— În seara aceasta, foarte puţine. Din pricina zăpezii. Am venit într-o sanie cu Gracia.

Am încuviinţat din cap. Eram convins că ştiam că venise doar de pe o străduţă sărăcăcioasă din apropierea casei în care ne aflam în acea seară, şi mai mult ca sigur pe jos, cu un şal pe cap şi muşcată de frig prin pantofii scâlciaţi. Totuşi, ceea ce mi-a spus ea avea mai multă putere asupra mea decât realitatea: parcă vedeam destrierii asudaţi galopând prin ninsoarea deasă, mai iuţi decât orice maşinărie, cu vântul şuierând în jur, şi femeile tinere, frumoase, satisfăcute, învelite în blănuri de samur şi linx, desenându-se întunecate pe pernele din catifea roşie.

— Nu vii?

Ajunsese deja în capul scărilor, aproape n-o mai vedeam. Cineva îi vorbea, numind-o „prea iubita mea soră”, şi după ce-am mai urcat câteva trepte, am văzut o femeie semănând mult cu aceea, cu faţa în formă de inimă şi cu glugă neagră, care-l însoţise pe Vodalus. Femeia aceasta nu mi-a aruncat nici măcar o privire, iar când i-am făcut loc să treacă, a coborât scările în fugă.

— Vezi acum ce-ai fi putut avea dacă ai mai fi aşteptat să intre încă una?

Un zâmbet pe care-l ştiam din altă parte a licărit într-un colţ al gurii curtezanei mele.

— Tot pe tine te-aş fi ales.

— *Asta* chiar mă face să râd – hai, hai cu mine, doar nu vrei să rămâi în holul ăsta unde ai zice că suflă vântul. Pe faţa ta nu s-a citit nimic, dar ochii mai aveau puţin şi-ţi ieşeau din orbite. E drăguţă, n-am ce zice.

Femeia care arăta ca Thecla a deschis o uşă iar în clipa următoare m-am pomenit într-un iatac mic de tot, cu un pat imens. O cădelniţă stinsă atârna de tavan, prinsă într-un lanţ argintat; într-un colţ, un lampadar răspândea o lumină roşie. Se mai găseau acolo o masă de toaletă cu oglindă şi un garderob îngust; iar noi abia mai aveam loc să ne mişcăm.

— Ţi-ar plăcea să mă dezbraci?

Am încuviinţat din cap şi am întins mâinile spre ea.

— Atunci te previn să fii atent cu hainele mele. Asta se închide la spate, a zis ea, răsucindu-se. Începi de sus, de la ceafă. Dacă te tulburi prea tare şi rupi ceva, o să te pună să plăteşti – să nu zici că nu te-am prevenit.

Degetele mele au găsit o copcă mică. Am desfăcut-o.

— Îmi vine să cred, Chatelaine Thecla, că ai destule haine.

— Am. Dar îţi imaginezi că vreau să mă întorc la Casa Absolută cu o rochie ruptă?

— Cu siguranţă ai alte rochii şi aici.

— Câteva, dar nu pot ţine multe în locul ăsta. De câte ori plec, cineva vine şi-mi ia lucrurile.

Materialul peste care-mi treceam degetele şi care păruse atât de minunat şi de luxos în camera de jos, cea albastră cu pilaştri, era subţire şi ieftin.

— Nimic de satin, presupun, am zis, desfăcând următoarea capsă. Nici blană de samur, nici diamante.

— De bună seamă că nu.

M-am dat un pas înapoi. (Aproape mă lipisem cu spatele de uşă.) N-avea nimic din Thecla. Asemănarea era pur întâmplătoare – un gest, ceva din croiala rochiei. Mă aflam într-o odăiţă rece, privind la gâtul şi umerii goi ai unei biete femei tinere ai cărei părinţi, poate, primeau recunoscători o parte din argintii prăpădiţi ai lui Roche, prefăcându-se că nu ştiu unde se duce fiica lor noaptea.

— Nu eşti Chatelaine Thecla, am zis eu. Ce fac aici cu tine?

Vocea mea spunea mai multe decât intenţionasem eu. Ea s-a răsucit spre mine şi materialul subţire al rochiei îi alunecă de pe sâni. Am văzut teama licărind pe chipul ei, ca şi când ar fi fost proiectată de o oglindă; probabil că mai fusese în situaţia asta şi se terminase prost pentru ea.

— Eu sunt Thecla, a zis ea. Dacă tu vrei să fiu.

Am ridicat mâna şi ea s-a grăbit să adauge:

— Sunt oameni aici care să mă apere. Nu trebuie decât să strig. O dată mă poţi lovi, dar nu mai apuci a doua oară.

— Nu-i adevărat.

— Ba da. Sunt trei bărbaţi.

— Nu-i niciunul. Etajul ăsta e pustiu şi rece – crezi că n-am băgat de seamă ce linişte e? Roche şi fata lui au rămas jos şi probabil au primit o cameră mai bună, pentru că el e cel care a plătit. Femeia pe care am văzut-o în capul scărilor pleca, şi înainte să plece voia să-ţi spună ceva. Uite – am prins-o de talie şi am ridicat-o în aer. Hai, ţipă! N-o să vină nimeni.

Tăcea. Am lăsat-o să cadă pe pat şi, după o clipă, m-am aşezat lângă ea.

— Eşti supărat că nu sunt Thecla. Dar pentru tine aş fi fost ea. Şi o să fiu.

M-a dezbrăcat de haina ciudată pe care o purtam şi a aruncat-o pe jos.

— Eşti foarte puternic.

— Nu, nu sunt.

Eram conştient că unii dintre băieţii care-mi ştiau de frică erau mai puternici decât mine.

— Foarte puternic. Nu eşti destul de puternic să controlezi realitatea, chiar şi numai pentru o vreme?

— Cum adică?

— Oamenii slabi cred ceea ce li se impune să creadă. Oamenii puternici – ceea ce vor să creadă, şi impun acel lucru drept realitate. Ce este Autocratul altceva decât un om care se crede a

fi Autocrat, şi îi face şi pe alţii să creadă acelaşi lucru prin forţa crezului său?

— Tu nu eşti Chatelaine Thecla, am repetat eu.

— Dar nu înţelegi că nici ea nu e? Chatelaine Thecla, pe care mă îndoiesc că ai văzut-o vreodată… Ba nu, văd că mă înşel. Ai fost vreodată în Casa Absolută?

Mâinile ei mici şi calde îmi apăsau mâna dreaptă. Am clătinat din cap.

— Uneori clienţii spun că au fost. Îmi face plăcere să-i ascult povestind.

— Şi chiar au fost? Serios?

Ea a dat din umeri.

— Chatelaine Thecla, îţi spuneam, nu este Chatelaine Thecla. Nu e Chatelaine Thecla din capul tău, singura Chatelaine Thecla de care îţi pasă. Nici eu nu sunt. Şi-atunci, care-i diferenţa dintre noi?

— Niciuna, bănuiesc.

În timp ce mă dezbrăcăm, am zis:

— Cu toate acestea, toţi căutăm să descoperim ce este real. Oare de ce? Poate pentru că suntem atraşi de teocentru. Aşa ne spun hierofanţii, că numai acela este real.

Mi-a sărutat coapsele, ştiind că ieşise învingătoare.

— Eşti într-adevăr pregătit să-l afli? Trebuie să fii în graţii, nu uita. Altfel vei fi dat pe mâna torţionarilor. Şi nu cred că ţi-ar place.

— Nu, am zis şi i-am cuprins capul între mâini.

X
Ultimul an

Cred că intenţia Maestrului Gurloes era de a mă trimite la acea casă cât mai des, ca să nu fiu atras prea mult de Thecla. În realitate, nu m-am mai dus niciodată acolo, lăsându-l pe Roche să păstreze banii. Durerea îmi provocase prea multă plăcere, plăcerea fusese prea dureroasă; încât mă temeam că, odată cu trecerea vremii, mintea mea nu va mai fi ceea ce fusese.

Şi a mai fost ceva: înainte ca Roche şi eu să părăsim casa, bărbatul cu păr alb (prinzându-mi privirea) scosese dintr-un fald de la piept al veşmântului său ceva ce în prima clipă am crezut că este o icoană, dar s-a dovedit a fi un şip de aur având forma unui falus. Îmi zâmbise, şi pentru că nu era altceva decât prietenie în zâmbetul său, mă cuprinsese frica.

Au trecut apoi câteva zile până am reuşit să alung din gândurile mele despre Thecla anumite impresii rămase de la falsa Thecla care mă iniţiase în plăcerile şi satisfacţiile anacreontice ale bărbaţilor şi femeilor. Poate că acest fapt a avut un efect contrar celui sperat de Maestrul Gurloes, deşi mie nu-mi vine să cred. Eu cred că niciodată n-am fost mai puţin înclinat s-o iubesc pe nefericita femeie ca atunci când purtam în amintirea mea senzaţiile recente ale plăcerii de a o fi posedat după bunul meu plac; cu cât îmi dădeam seama cu mai multă limpezime de falsitatea celor întâmplate, cu atât simţeam dorinţa să îndrept starea lucrurilor, şi prin Thecla mă simţeam atras (deşi la vremea respectivă nu-mi dădeam seama de asta) de universul învăţăturilor străvechi şi al privilegiilor reprezentate de ea.

Cărţile pe care i le adusesem au devenit şcoala mea, iar ea, oracolul meu. Nu sunt un om educat – de la Maestrul Palaemon n-am învăţat prea multe în afară de citit, scris şi socotit, şi câteva elemente despre lumea fizică, şi cele trebuincioase tainelor ghildei noastre. Dacă oamenii cu învăţătură m-au considerat uneori, nu neapărat egalul lor, dar cel puţin o persoană a cărei companie nu-i făcea de râs, asta se datorează numai Theclei – Thecla pe care mi-o amintesc eu, Thecla care trăieşte în mine – şi celor patru cărţi.

N-am să vorbesc despre ce citeam împreună şi ce impresii ne împărtăşeam privitoare la cele citite; a le pune pe hârtie chiar şi

numai în câteva cuvinte mi-ar lua toată această noapte scurtă. Cât a durat iarna, în vreme ce zăpada albea Curtea Veche, urcam din oubliette ca trezit din somn şi mergeam privindu-mi urmele de paşi şi umbra pe zăpadă. Thecla era apăsată de tristeţe în acea iarnă, dar îi plăcea să-mi vorbească despre tainele trecutului, despre bănuielile că ar exista şi alte lumi, despre arme şi istorii ale eroilor din milenii de mult apuse.

A venit primăvara şi, odată cu ea, crinii necropolei, vârstaţi cu purpură sau cu pistrui albi. I-am dus crini şi ea mi-a spus că barba mea crescuse asemenea lor şi că ar trebui să arăt mai bărbat decât majoritatea bărbaţilor obişnuiţi, apoi a doua zi şi-a cerut iertare pentru ce spusese, zicându-mi că arătam oricum a bărbat. Încălzirea vremii şi (îmi place să cred) florile pe care i le aduceam i-au schimbat în bine starea de spirit. Când căutam armoariile vechilor familii, îmi vorbea despre prietene de acelaşi rang cu ea şi despre căsătoriile lor, bune sau rele, şi cum cutare sau cutare renunţase la viitorul ei pentru a se muta într-o fortăreaţă ruinată, din pricină că o văzuse într-un vis, şi cum o altă prietenă, cu care în copilărie se jucase cu păpuşile, era acum stăpână peste nu ştiu câte mii de leghe de ţinut.

— Şi ştii, Severian, probabil că la un moment dat va fi un nou Autocrat şi poate o Autocrată. Lucrurile pot să rămână neschimbate multă vreme. Dar nu pentru totdeauna.

— Ştiu prea puţine din ce se întâmplă la curte, Chatelaine.

— Cu cât ştii mai puţine, cu atât vei fi mai fericit. A tăcut şi şi-a muşcat cu dinţii albi buza de jos, curbată delicat. Apoi a continuat: Când mama mea era în durerile facerii, le-a cerut servitorilor să o ducă la Fântâna Vaticinară, a cărei virtute este să dezvăluie ce va să fie. A prorocit că eu voi urca pe un tron. Thea m-a invidiat întotdeauna pentru prorocirea asta. Şi totuşi, Autocratul…

— Ce-i cu el?

— Ar fi mai bine să nu spun prea multe. Autocratul nu este ca ceilalţi oameni. Indiferent de ce spun eu uneori, nu mai e nimeni ca el pe Urth.

— Ştiu.

— Atunci ştii îndeajuns. Uite-aici – şi a ridicat cartea cafenie. Aici scrie aşa: „Thalelaeus cel Mare a fost cel care a lansat ideea că democraţia” – adică Poporul – „doreşte să fie condusă de o putere superioară ei, iar Yrierix cel Înţelept a susţinut că oamenii

de rând nu vor îngădui niciodată ca cineva care nu se trage din rândul lor să deţină funcţia cea mai înaltă. Cu toate acestea, fiecare este numit Stăpânul Desăvârşit.”

N-am înţeles ce voia să spună, aşa că am tăcut.

— Nimeni nu ştie cu adevărat ce va face Autocratul. Asta-i treaba. Ori Părintele Inire. La început, când am venit la curte, mi s-a spus, în mare taină, că Părintele Inire e cel care hotărăşte politica din Commonwealth. După ce mi-am petrecut acolo doi ani, un bărbat foarte sus-pus – nu-ţi pot spune numele lui – mi-a zis că Autocratul e cel care conduce, deşi celor din Casa Absolută le-ar putea părea că frâiele sunt ţinute de Părintele Inire. Iar anul trecut, o femeie, în a cărei judecată mă încred mai mult decât în a oricărui bărbat, mi-a destăinuit că nu contează câtuşi de puţin, deoarece amândoi sunt la fel de nepătrunşi precum adâncimile pelagice, şi unul poate să ia hotărâri când luna e în creştere, iar celălalt când vântul suflă de la răsărit, tot acelaşi drac. M-am gândit că sfatul ei era înţelept, până când mi-am dat seama că repetase ceea ce-i spusesem chiar eu, cu o jumătate de an mai înainte.

Thecla a tăcut şi s-a întins pe patul ei îngust, cu părul negru răsfirându-i-se pe pernă.

— Cel puţin n-ai greşit încrezându-te în acea femeie, am spus eu. Opiniile ei vin dintr-o sursă sigură.

Ca şi când nu mă auzise, a murmurat:

— Dar totul e adevărat, Severian. Nimeni nu ştie ce pun ei la cale. Mâine s-ar putea să fiu liberă. E foarte posibil. Trebuie să fi aflat între timp că sunt aici. Nu mă privi aşa. Prietenii mei vor vorbi cu Părintele Inire. Poate că unii îi vor pomeni de mine Autocratului. Ştii de ce am fost adusă aici, nu-i aşa?

— Ceva legat de sora ta.

— Sora mea vitregă Thea este împreună cu Vodalus. Se zice că e amanta lui, şi îmi vine să cred că e adevărat.

Mi-am amintit de femeia frumoasă din capul scărilor, din Casa Azurie, şi am spus:

— Cred că am văzut-o o dată pe sora ta vitregă. În necropolă. Era şi un exultant cu ea, care purta un baston-sabie şi era foarte chipeş. Chiar el mi-a spus că-l cheamă Vodalus. Femeia avea o faţă în formă de inimă şi-o voce care m-a făcut să mă gândesc la uguitul porumbiţei. Ea e?

— Cred că da. Vor s-o convingă să-l trădeze în schimbul eliberării mele, şi eu ştiu că n-o va face. Şi după ce vor descoperi

acest lucru, de ce să nu-mi dea drumul, ce motiv ar avea?

Am vorbit despre altceva, până ce-am făcut-o să râdă, şi a spus:

— Eşti un intelectual, Severian. Când o să devii calfă, o să fii cel mai raţional torţionar din istorie – un gând înspăimântător.

— Aveam impresia că-ţi plac discuţiile noastre, Chatelaine.

— Doar acum, pentru că nu pot ieşi de-aici. S-ar putea să te surprindă ce-ţi spun, dar când eram liberă, arareori îmi consacram din timp metafizicii. Mă duceam în schimb să dansez şi să vânez pecari cu limieri pătaţi ca leoparzii. Cunoştinţele pe care le admiri tu le-am dobândit când eram mică şi stăteam cu tutorele meu care mă ameninţa cu nuiaua.

— Nu e nevoie să vorbim despre asemenea lucruri, Chatelaine, dacă nu ţii cu tot dinadinsul.

S-a ridicat şi şi-a vârât faţa în mijlocul buchetului pe care-l culesesem pentru ea.

— Florile sunt o teologie mai bună decât volumele in-folio. E frumos acolo în necropolă, de unde le-ai cules? Sper că nu-mi aduci flori de pe morminte? Flori aduse de altcineva?

— Nu. Acestea au fost plantate de mult. Înfloresc în fiecare an.

Prin geamlâc, Drotte m-a anunţat: „E timpul să pleci”, şi eu m-am ridicat.

— Crezi că o s-o mai vezi? Pe Chatelaine Thea, sora mea?

— Nu cred, Chatelaine.

— Dacă totuşi ai s-o vezi, Severian, o să-i spui de mine? Poate că n-au reuşit să ia legătura cu ea. Nu înseamnă că trădezi – îndeplineşti ordinul Autocratului.

— O să-i spun, Chatelaine.

Tocmai treceam pragul.

— N-o să-l trădeze pe Vodalus, ştiu asta, dar poate se ajunge la un compromis.

Drotte a închis uşa şi a răsucit cheia în broască. Nu mi-a scăpat faptul că Thecla nu mă întrebase cum de ajunseseră sora ei şi Vodalus în necropola noastră străveche – şi dată uitării de oameni ca ei. Coridorul, cu şirurile de uşi de metal şi pereţi umezi şi reci, părea întunecat după lumina lămpii din celulă. Drotte a început să-mi vorbească despre o expediţie pe care o făcuseră el şi Roche la o groapă cu lei de pe malul celălalt al râului Gyoll; peste vocea lui am auzit vocea stinsă a Theclei strigând:

— Aminteşte-i de vremea când am cusut păpuşa Josephei.

Crinii s-au ofilit, aşa cum se ofilesc crinii, şi au înflorit trandafirii întunecaţi ai morţii. Roze de un purpuriu negricios, stropiţi cu stacojiu, pe care le-am tăiat şi le-am dus Theclei. Ea a zâmbit şi a recitat:

„Aici Rosa Zorzonata, nu Rosa Casta odihneşte,
Dar nu de roze mirosul ce se-nalţă aminteşte.”

— Dacă mirosul lor te supără, Chatelaine…
— Câtuşi de puţin, este foarte plăcut. Citam doar o vorbă de-a bunicii mele. Femeia cu pricina a avut o reputaţie scandaloasă când a fost tânără, cel puţin aşa spunea bunica, şi când a murit, copiii scandau versurile acestea. Bănuiesc însă că sunt mult mai vechi, nici nu se mai ştie de când, asemenea începuturilor a tot ce e bun şi ce e rău. Se spune că bărbaţii tânjesc după femei, Severian. De ce le dispreţuiesc pe cele pe care le posedă?
— Nu cred că poţi spune asta despre toţi, Chatelaine.
— Rosa aceea frumoasă s-a dăruit pe sine şi a avut parte de o asemenea batjocură din această pricină, încât am ajuns să aflu şi eu despre ea, cu toate că visurile ei de mult s-au prefăcut în praf şi pulbere, odată cu carnea ei. Vino şi te aşază aici, lângă mine.
Am făcut cum mi-a spus, şi ea şi-a strecurat mâinile sub poala destrămată a cămăşii mele şi mi-a tras-o peste cap. Am protestat, dar m-am pomenit că nu pot să mă împotrivesc.
— De ce te ruşinezi? Tu, care nu ai sâni pe care să-i ascunzi. N-am văzut niciodată o piele atât de albă cu păr atât de negru… Crezi că pielea mea e albă?
— Foarte albă, Chatelaine.
— Aşa zic şi alţii, dar e oacheşă în comparaţie cu a ta. Va trebui să te fereşti de soare când vei deveni torţionar, Severian. Altfel o să te arzi îngrozitor.
Părul, pe care adesea şi-l lăsa desfăcut, era în acea zi prins în jurul capului, ca o aureolă întunecată. Niciodată nu semănase mai mult cu sora ei vitregă, Thea, şi am simţit că o doresc atât de intens încât sângele parcă-mi ţâşnea pe podea şi eu deveneam tot mai neputincios şi mai pierdut cu fiecare contracţie a inimii.
— De ce baţi în uşă?
Zâmbetul ei îmi spunea că ştie.

— Trebuie să plec.

— Ce-ar fi să-ţi îmbraci cămaşa înainte de-a pleca – doar nu vrei să te vadă prietenul tău aşa dezbrăcat.

În noaptea următoare, deşi ştiam că era zadarnic, m-am dus în necropolă şi mi-am petrecut câteva ronduri rătăcind printre tăcutele case ale morţilor. M-am dus acolo şi a doua noapte, şi a treia, dar în cea de-a patra Roche m-a luat cu el în oraş, şi într-o crâşmă am auzit pe cineva spunând – omul părea să fie sigur de ceea ce zicea – că Vodalus era departe, la miazănoapte, ascunzându-se prin pădurile îngheţate şi printre kafilii prădători.

Zilele treceau. Thecla era sigură – după ce fusese ţinută atâta vreme fără să i se facă niciun rău – că nu va fi supusă torturii, astfel că l-a rugat pe Drotte să-i aducă cele trebuincioase scrisului şi desenului, şi s-a apucat să facă planul unei vile pe care dorea s-o construiască pe malul sudic al Lacului Diuturna, despre care se spune că este regiunea cea mai îndepărtată din Commonwealth, dar şi cea mai frumoasă. Eu îmi duceam ucenicii la înot, socotind că făcea parte din îndatoririle mele, deşi eu unul nu mă băgăm niciodată unde era apa adâncă fără să mă cuprindă teama.

Apoi, dintr-odată parcă, vremea s-a răcit prea mult ca să se mai poată înota; într-o bună dimineaţă am văzut sclipirea îngheţului pe dalele tocite ale Curţii Vechi, şi la cină am primit carne proaspătă de porc, un semn neîndoielnic că frigul ajunsese pe colinele din partea de jos a oraşului. Am fost chemat de Maestrul Gurloes şi Maestrul Palaemon.

— Am primit rapoarte bune despre tine, Severian, din mai multe părţi, şi iată că te apropii de sfârşitul uceniciei tale, a zis Maestrul Gurloes.

Cu voce aproape şoptită, Maestrul Palaemon a adăugat:

— S-a dus vârsta copilăriei, de-acum te-aşteaptă vârsta bărbăţiei.

Vocea îi era afectuoasă.

— Întocmai, a continuat Maestrul Gurloes. Sărbătoarea protectoarei noastre se apropie. Presupun că te-ai gândit la asta, nu-i aşa?

Am încuviinţat din cap.

— Eata va fi căpitan în locul meu.

— Iar tu?

N-am înţeles întrebarea; văzând aceasta, Maestrul Palaemon a întrebat cu blândeţe:

— Tu ce vei fi, Severian? Torţionar? Să ştii că poţi părăsi ghilda, dacă vrei.

I-am spus fără ezitare – şi ca şi când aş fi fost uşor surprins de sugestie – că nu mă gândisem niciodată la aşa ceva. Minţeam. Ştiam, aşa cum ştiau toţi ucenicii, că nu puteai să devii cu adevărat şi pentru totdeauna un membru al ghildei până nu consimţeai ca adult la această legătură. Se mai adăuga faptul că, deşi iubeam ghilda, o uram în egală măsură – nu din pricina durerii ce-o provoca ea clienţilor, dintre care unii cu siguranţă erau nevinovaţi şi adeseori sufereau pedepse a căror asprime nu putea fi justificată prin păcatele comise; ci din pricină că mie unul mi se părea ineficientă şi fără rost, servind o putere ce nu era doar lipsită de sens, ci şi îndepărtată. Nu ştiu cum aş putea să-mi exprim mai bine sentimentele faţă de ghildă decât spunând că o uram pentru că mă supunea foametei şi umilinţei, şi o iubeam pentru că era casa mea, o uram şi o iubeam pentru că întruchipa tot ceea ce era vechi, pentru că era slabă şi pentru că părea indestructibilă.

Desigur că n-am mărturisit toate acestea faţă de Maestrul Palaemon, deşi poate că aş fi făcut-o dacă n-ar fi fost de faţă Maestrul Gurloes. Mi se părea însă de necrezut că loialitatea pe care o dovedisem, aşa zdrenţăros cum eram, putea fi luată în serios; şi totuşi era luată în serios. Maestrul Palaemon mi-a spus:

— Fie că te-ai gândit să ne părăseşti, fie că nu, încă poţi să alegi. Mulţi ar zice că numai un nebun ar îndura anii grei ai uceniciei ca apoi să refuze să devină calfă în ghilda sa, după ce-şi va fi încheiat ucenicia. Dar ai dreptul s-o faci dacă vrei.

— Şi unde să mă duc?

Acesta era motivul principal care mă-ndemna să rămân – şi pe care lor nu-l puteam mărturisi. Ştiam că dincolo de zidurile Citadelei – ba chiar dincolo de zidurile turnului nostru – se întindea o lume vastă. Dar era de neînchipuit pentru mine că mi-aş putea vreodată găsi locul în ea. Pus să aleg între sclavie şi pustiul libertăţii, am adăugat:

— Am crescut în ghilda noastră.

Vezi bine, mă temeam ca nu care cumva să răspundă întrebării mele.

— Da, a zis Maestrul Gurloes pe un ton foarte ceremonios. Dar încă nu eşti torţionar. N-ai îmbrăcat negrul fuliginos.

Mâna Maestrului Palaemon, uscată şi zbârcită ca a unei mumii, a bâjbâit până a găsit-o pe-a mea.

— Printre iniţiaţii în tainele religiei se spune: „Vei rămâne întotdeauna un epopt.” Şi asta nu priveşte doar cunoştinţele, ci şi mirul, al cărui semn, nevăzut fiind, nu poate fi şters. Ştii mirul nostru.

Iar am încuviinţat din cap.

— Al nostru încă şi mai puţin decât al epopţilor poate fi şters. Dacă pleci acum, oamenii vor spune doar atât: „A fost hrănit de torţionari.” Dar după ce vei fi uns, vor spune: „Este un torţionar.” Fie că treci la coarnele plugului, fie că urmezi bătaia tobei, tot asta vei auzi: „Este un torţionar.” Înţelegi ce-ţi spun?

— Nu-mi doresc să aud altceva.

— Prea bine, a spus Maestrul Gurloes şi brusc au zâmbit amândoi, Maestrul Palaemon arătându-şi puţinii dinţi bătrâni şi strâmbi, iar Maestrul Gurloes arătându-şi-i pe-ai săi, galbeni şi laţi, asemenea dinţilor unui mânz mort. Maestrul Gurloes a spus mai departe: Înseamnă că a sosit timpul să-ţi dezvăluim secretul suprem. (Încă mai aud şi acum, în timp ce scriu, importanţa pe care vocea lui o dădea fiecărui cuvânt.) Pentru că-ţi va prinde bine să te gândeşti la el înainte de ceremonie.

Apoi el şi Maestrul Palaemon mi-au înfăţişat acea taină care se află în miezul ghildei noastre şi care este cu atât mai sacră cu cât nicio liturghie n-o preaslăveşte, şi se află fără niciun acoperământ în poala Pancreatorului.

Şi m-au pus să jur că n-o voi dezvălui niciodată decât – aşa cum au făcut ei – cuiva care urmează să cunoască tainele ghildei. De atunci am încălcat jurământul, aşa cum am încălcat multe altele.

XI
Sărbătoarea

Ziua protectoarei noastre pică la sfârşitul iernii. Atunci ne înveselim: calfele execută dansul spadelor în procesiune, un dans fantastic al săriturilor; maeştrii luminează capela ruinată din Marea Curte cu o mie de lumânări parfumate, iar noi ne pregătim de sărbătoare.

În ghildă, sărbătoarea aceasta anuală este socotită *măreaţă* (când o calfă este ridicată la rangul de maestru), *modestă* (atunci când cel puţin un ucenic devine calfă), sau *neînsemnată* (când nu are loc nicio ridicare în rang). Deoarece nicio calfă nu a devenit maestru în anul în care am fost numit calfă – ceea ce nu e de mirare, întrucât asemenea ocazii sunt mai rare decât deceniile – ceremonia în care am primit masca a fost o sărbătoare modestă.

Dar chiar şi aşa, pregătirile au ţinut săptămâni întregi. Din câte am auzit, membrii a nu mai puţin de o sută treizeci şi cinci de ghilde trudesc între zidurile Citadelei. Unii dintre aceştia (aşa cum am văzut în cazul curatorilor) sunt prea puţini pentru a-şi ţine sărbătoarea protectorului lor în capelă, ei trebuind să se alăture fraţilor lor din oraş. Cei al căror număr e mai mare celebrează cu o pompă care este pe măsura cinstei de care se bucură. Printre aceştia se numără soldaţii, de Ziua lui Hadrian, servanţii – de Ziua Barbarei, vrăjitoarele – de Ziua lui Mag, şi multe altele. Prin fast şi minuni, şi oferind mâncare şi băutură, ei caută să atragă la ceremoniile lor cât mai mulţi din afara ghildei lor.

Nu la fel stau treburile cu torţionarii. Nimeni din afara ghildei noastre n-a luat cu noi masa la sărbătoarea Sfintei Katharine de mai bine de trei sute de ani, când un ofiţer al gărzii (aşa se povesteşte) a îndrăznit să vină ca să câştige un rămăşag. S-au spus multe poveşti neadevărate despre ce, pasămite, i s-a întâmplat – cum ar fi aceea că l-am pus să se aşeze pe un scaun de fier înroşit. Nu le daţi crezare. După datina ghildei noastre, a fost primit şi ospătat cum se cuvine. Dar pentru că, în timpul festinului şi când s-a servit tortul Katharinei, nu am pomenit despre suferinţele pricinuite de noi şi nici n-am născocit alte feluri de-a ne chinui clienţii, şi nu i-am blestemat pe aceia care, după ce le-am sfâşiat carnea, au murit prea curând, ofiţerul a

fost cuprins de o nelinişte tot mai mare, închipuindu-şi că noi încercam să-i molcomim temerile pentru a-l prinde apoi în capcană. Astfel gândind, a mâncat puţin şi a băut mult, iar când s-a întors la cazarmă a căzut şi s-a lovit la cap atât de rău, încât şi-a pierdut minţile şi a suferit dureri cumplite. După o vreme, şi-a vârât ţeava armei în gură, dar noi n-am avut niciun amestec în povestea asta.

Prin urmare, nimeni altcineva în afară de torţionari nu vine la capelă de Sfânta Katharine. Şi totuşi, în fiecare an (ştiind că suntem priviţi de sus, de la ferestre) ne pregătim ca toţi ceilalţi, şi chiar cu şi mai mare fast. În faţa capelei, vinurile noastre scapără ca nestematele în lumina a o sută de făclii, vitele scot aburi şi înoată în iazuri de zeamă, rostogolindu-şi ochii galbeni ca lămâia coaptă în cuptor; capibare şi aguti, aşezaţi de zici că-s vii şi gătiţi într-un înveliş de miez de cocos prăjit, amestecat cu pielea lor jupuită, se caţără pe buşteni de şuncă şi pe bolovani de pâine proaspăt scoasă din cuptor.

Maeştrii noştri, dintre care numai doi au fost de faţă când am devenit eu calfă, sosesc în lectici cu perdele împletite din flori şi păşesc pe covoare făcute din nisipuri colorate, covoare mărturisind despre tradiţiile ghildei şi aşternute, bob cu bob, de calfe în zile întregi de trudă, pentru a fi distruse într-o clipită de tălpile maeştrilor.

Înăuntrul capelei aşteaptă o roată mare cu piroane, o fetişcană şi o spadă. Cunoşteam bine roata aceea, deoarece ca ucenic ajutasem de multe ori când fusese ridicată şi apoi coborâtă. Atunci când nu era folosită, era ţinută în partea de sus a turnului, chiar sub camera tunurilor. Spada – care şi văzută de aproape părea să fie un tăiş adevărat, din cel folosit de torţionari – nu era altceva decât o şipcă de lemn cu un mâner vechi, învelită în beteală.

Despre fetişcană nu vă pot spune nimic. Când eram foarte tânăr, nici n-o băgăm în seamă; de atunci mi-au rămas în minte primele sărbători la care fusesem martor. După ce-am mai crescut un pic şi Gildas (care pe vremea despre care scriu era de mult calfă) ajunsese căpitanul ucenicilor, am crezut că era una dintre vrăjitoare. Un an mai târziu, am înţeles că o asemenea necuviinţă n-ar fi fost îngăduită.

Poate că era o servitoare din cine ştie ce colţ îndepărtat al Citadelei. Poate că locuia în oraş, iar pentru banii câştigaţi, sau având cine ştie ce legături vechi cu ghilda noastră, consimţea să

joace acest rol; nu ştiu. Ştiu doar că la fiecare sărbătoare ea era la locul ei şi, din câte îmi puteam da seama, neschimbată. Era înaltă, zveltă, dar nu la fel de înaltă şi zveltă ca Thecla; avea pielea măslinie, ochi negri, păr ca pana corbului. Avea un chip cum nu-mi mai fusese dat să văd, asemenea unui iaz cu apă de cleştar, ascuns în inima pădurii.

Stătea între spadă şi roată, în vreme ce Maestrul Palaemon (fiind cel mai în vârstă dintre maeştrii noştri) ne vorbea despre întemeierea ghildei şi despre înaintaşii noştri din vremurile de dinainte de venirea îngheţului – partea aceasta se schimba de la an la an, după cum afla el lucruri noi în buchia cărţilor. Tăcută stătea şi când cântam *Cântecul fioros,* imnul ghildei noastre, pe care ucenicii trebuie să-l înveţe pe de rost, dar care este cântat doar în acea zi a anului. Şi la fel de tăcută stătea şi când îngenuncheam printre băncile sfărâmate şi ne rugam.

Apoi Maestrul Gurloes şi Maestrul Palaemon, ajutaţi de câteva dintre calfele mai bătrâne, începeau să depene legenda Sfintei Katharine. Uneori vorbea unul singur. Alteori incantau toţi odată. Se întâmpla câteodată să vorbească doi, fiecare cu altă tonalitate a vocii, în vreme ce restul cântau din flaute făcute din femururi, sau la rebecul cu trei coarde care ţipă cu glas de om.

Când ajungeau la acea parte din povestire în care protectoarea noastră este condamnată de Maxentius, patru calfe mascate se repezeau s-o înşface pe fată. Pe cât stătuse de liniştită şi senină până atunci, pe atât se zbătea şi ţipa acum. Dar trăgând-o spre roată, aceasta părea să-şi piardă conturul şi să se schimbe. În lumina lumânărilor, ai fi zis că din ea se descolăceau şerpi, pitoni verzi cu capete de nestemate, roşii, galbene ca citrinul, albe. Apoi vedeai că şerpii ăştia erau flori, trandafiri îmbobociţi. Iar când fata ajungea la un pas de ei, înfloreau (erau făcuţi din hârtie, ascunşi, după cum bine ştiam, între bucăţile ce compuneau roata). Prefăcându-se înspăimântate, calfele se retrăgeau; dar povestitorii, Gurloes, Palaemon şi ceilalţi, vorbind într-un glas şi interpretând rolul lui Maxentius, le îndemnau să-şi vadă mai departe de treaba lor.

Acesta a fost momentul în care eu, tot fără mască şi purtând veşminte de ucenic, am făcut un pas înainte către ea şi am spus:

— A te împotrivi e fără rost. Vei fi zdrobită pe roată, dar altă umilinţă nu-ţi vom pricinui.

Fata n-a răspuns, ci doar a întins mâna şi a atins roata care s-a desfăcut în bucăţi, năruindu-se cu zornăit pe podea, iar

trandafirii au dispărut.

— *Decapitează-o,* a cerut atunci Maxentius, iar eu am luat spada.

Era foarte grea.

Fata a îngenuncheat în faţa mea.

— Eşti sfetnicul Omniscienţei, am spus eu. Trebuie să te răpun, dar te conjur să-mi cruţi viaţa.

Pentru prima oară, fata a vorbit, zicându-mi:

— Loveşte şi n-ai teamă!

Am ridicat spada. Îmi amintesc că, preţ de o clipă, am crezut că mă voi prăbuşi sub greutatea ei.

Când mă gândesc în urmă la acea vreme, acela este momentul ce-mi revine întâi în minte; ca să-mi amintesc mai multe, trebuie să mă gândesc la ce-a urmat după aceea şi la ce a fost înainte. În amintirile mele, îmi pare că aşa stau mereu, îmbrăcat în cămaşa cenuşie şi pantalonii zdrenţuiţi, cu spada înălţată deasupra capului.

Când am ridicat tăişul, eram ucenic; iar după ce-l coboram, deveneam calfă a Ordinului Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei.

Gâdele, spune legea noastră, trebuie să stea între victimă şi lumină; capul fetei se afla în umbră, pe butuc. Ştiam că, în cădere, spada nu-i va pricinui niciun rău – aveam să abat lovitura şi în acelaşi timp călcam pe un mecanism ce scotea la iveală o căpăţână de ceară mânjită cu sânge, în vreme ce fata îşi învelea capul cu o pânză fuliginoasă. Cu toate acestea, am ezitat să lovesc.

Ea a vorbit din nou, îngenuncheată pe podea la picioarele mele, iar vocea ei îmi răsuna parcă în urechi:

— Loveşte şi n-ai teamă!

Cu toată puterea de care eram în stare, am repezit falsul tăiş în jos. Parcă a întâmpinat rezistenţă, aşa mi s-a părut în prima clipă; apoi a bufnit în butuc, iar acesta s-a despicat în două. Capul fetei, însângerat, s-a rostogolit spre fraţii care priveau. Maestrul Gurloes l-a ridicat de păr, iar Maestrul Palaemon şi-a făcut mâna căuş, ca să primească sângele.

— Cu acesta, mirul nostru, a zis el, te ung pe tine, Severian, ca frate al nostru pentru totdeauna.

Degetul său arătător a făcut semnul pe fruntea mea.

— Aşa să fie, a consimţit Maestrul Gurloes, şi odată cu el toate calfele, în afară de mine.

Fata s-a ridicat în picioare. Privind-o, ştiam că pânza aceea îi

acoperea capul, şi totuşi părea că sub ea nu se află nimic. Mă simţeam ameţit şi obosit.

Fata a luat capul de ceară de la Maestrul Gurloes şi s-a prefăcut a-l pune înapoi pe umerii ei, strecurându-l cu o îndemânare de scamator sub pânza neagră ca funinginea, iar apoi înfăţişându-se în faţa noastră, radioasă şi întreagă. Am îngenuncheat la picioarele ei; ceilalţi s-au retras.

Ea a ridicat spada cu care îi retezasem capul cu atât de puţin timp în urmă; tăişul era însângerat – cumva atinsese ceara.

— Eşti unul dintre torţionari, a zis ea.

Am simţit spada coborându-mi întâi pe un umăr, apoi pe celălalt, şi dintr-odată mâini nerăbdătoare îmi trăgeau masca ghildei peste chip şi mă ridicau. Înainte să mă dumiresc ce se întâmplă, mă găseam cocoţat pe umerii a două calfe – abia mai târziu am descoperit că erau Drotte şi Roche, deşi ar fi trebuit s-o ghicesc din prima clipă. Mă purtau prin coridorul pentru procesiuni din mijlocul capelei, în vreme ce toţi ceilalţi ovaţionau şi strigau.

De cum am păşit afară, au început focurile de artificii: pocnitori în jurul picioarelor şi chiar al urechilor noastre, petarde izbindu-se de zidurile capelei, vechi de o mie de ani, rachete roşii şi galbene şi verzi ţâşnind în văzduh. Un tun din Marele Bastion a sfâşiat noaptea.

Toate cărnurile acelea minunate umpleau mesele din curte; m-am aşezat în capul unei mese, între Maestrul Palaemon şi Maestrul Gurloes, şi m-am întrecut cu băutura (pentru mine, foarte puţin a fost întotdeauna prea mult), şi m-am înveselit, şi am ţinut toasturi.

Ce s-a petrecut cu fata, nu ştiu. A dispărut, la fel ca la toate sărbătorile de Ziua Katharinei pe care mi le amintesc. N-am mai văzut-o.

Nu ştiu nici cum am ajuns în pat. Cei care beau mult mi-au spus că uneori uită ce li s-a întâmplat în ultima parte a nopţii, şi poate că la fel am păţit şi eu. Dar îmi vine să cred că eu (care nu uit niciodată nimic şi, dacă mi se îngăduie să spun o dată adevărul, chiar dacă sună a lăudăroşenie, nu pricep cu adevărat ce înţeleg oamenii prin cuvântul a *uita,* căci mie mi se pare că tot ce trăiesc devine parte a fiinţei mele), eu, prin urmare, doar am adormit şi am fost dus în pat.

Oricare ar fi adevărul, când m-am trezit nu mă găseam în

încăperea scundă care ne era dormitor, ci într-o cabină atât de mică, încât înălţimea îi depăşea lăţimea, cabina unei calfe, şi fiind eu cea mai tânără calfă, cabina era cea mai urâtă din turn, o odăiţă lipsită până şi de geamlâc, nu mai mare ca o celulă din temniţa noastră.

Patul părea să se mişte sub mine. M-am prins de margini, m-am ridicat în capul oaselor şi patul a rămas nemişcat, dar de cum mi-am pus din nou capul pe pernă, legănarea a reînceput. Simţeam că eram treaz de-a binelea – şi apoi că m-am trezit din nou, după ce adormisem o clipă, nu mai mult. Eram conştient de faptul că cineva se găsea cu mine în cabină şi, dintr-o pricină pe care nu mi-o puteam explica, m-am gândit că era tânăra care jucase rolul protectoarei noastre.

M-am ridicat pe patul mişcător. Pe sub uşă pătrundea o lumină palidă; nu era nimeni acolo.

M-am întins la loc şi odăiţa s-a umplut de parfumul Theclei. Înseamnă că venise pretinsa Thecla de la Casa Azurie. Am coborât din pat şi, aproape căzând, am deschis uşa. Nu era ţipenie în coridor.

Sub pat se găsea o oală de noapte; am tras-o afară şi am umplut-o cu vomă, cărnurile grase înotând în vinul amestecat cu fiere. Simţeam oarecum că ceea ce făcusem aducea a trădare, ca şi când, scuipând din mine tot ceea ce ghilda îmi dăduse în acea noapte, mă lepădasem de ghildă. Tuşind şi plângând, am îngenuncheat lângă pat şi, după ce m-am şters la gură, m-am întins la loc.

Am adormit, de bună seamă. Am văzut capela, dar nu ruinată aşa cum o ştiam eu. Tavanul era întreg, înalt, drept, şi de el atârnau lămpi rubinii. Băncile erau întregi şi ele, lustruite şi lucitoare; străvechiul altar de piatră era învelit într-o ţesătură aurie. În spatele altarului se înălţa un minunat mozaic albastru; dar nu înfăţişa nimic, ai fi zis că o bucată de cer fără nori sau stele fusese ruptă de pe boltă şi întinsă pe peretele curbat.

Eu mă îndreptam spre mozaic printre cele două şiruri de bănci şi, în timp ce mergeam, mă miram că este mult mai luminos decât cerul adevărat, al cărui albastru este aproape negru chiar şi în cea mai luminoasă zi. Dar cu atât era mai minunat cel din capelă! Mă cuprinsese un fior privindu-l. Îmi părea că plutesc în văzduh, purtat de frumuseţea lui, şi de acolo priveam în jos la altar, în jos în pocalul de vin purpuriu, în jos la prescură şi la cuţitul din alte vremuri. Zâmbeam…

Şi m-am trezit. În vis auzisem paşi pe coridorul de-afară, ştiam că-i recunoscusem, deşi nu-mi aminteam exact ai cui erau. M-am chinuit şi am readus sunetul în urechi; nu era o călcătură omenească, ci doar atingerea înfundată a unor labe moi şi un zgâriat aproape imperceptibil.

L-am auzit din nou, atât de slab, încât o vreme am crezut că ceea ce luam drept realitate era de fapt în amintirea mea; dar sunetul era real, se apropia încet pe coridor şi iar se depărta. Simpla ridicare a capului îmi provoca un val de greaţă; mi l-am lăsat înapoi pe pernă, spunându-mi că nu era treaba mea să ştiu cine se plimba afară. Parfumul dispăruse şi, oricât mi-era de rău, simţeam că nu trebuie să mă mai tem de himere – mă găseam din nou în lumea obiectelor solide şi a luminii clare.

Apoi uşa s-a întredeschis şi Maestrul Malrubius a aruncat o privire înăuntru, ca pentru a se asigura că mi-era bine. I-am făcut semn cu mâna şi el a închis uşa. A trecut ceva vreme până mi-am amintit că el murise când încă mai eram copil.

XII
Trădătorul

A doua zi aveam dureri de cap şi mă simţeam rău. Dar cum, mulţumită unei îndelungi tradiţii, nu am fost pus să curăţ Curtea Mare şi capela, unde se găseau la treabă cei mai mulţi dintre fraţii mei, era nevoie de mine în oubliette. Preţ de câteva clipe, am găsit alinare măcar în liniştea matinală a coridoarelor. Apoi ucenicii au început să coboare gălăgioşi (băiatul Eata, care nu mai era chiar un băiat, cu o buză umflată şi o scăpărare de triumf în ochi), aducând micul dejun pentru clienţi – multă carne rece, salvată din ceea ce mai rămăsese de la banchet. A trebuit să explic câtorva clienţi că aceea era singura zi din an în care primeau carne, şi treceam de la unul la altul, asigurându-i că nu vor fi torturaţi – în ziua de sărbătoare şi-n următoarea nimeni nu e torturat, şi chiar dacă o condamnare cere acest lucru în acele zile anume, executarea sentinţei este amânată. Chatelaine Thecla încă dormea. Nu am trezit-o, am descuiat doar celula şi i-am pus mâncarea pe masă.

Pe la mijlocul dimineţii iar am auzit ecouri de paşi. M-am apropiat de palier şi am văzut doi catafracţi, un anagnost citind rugăciunea, pe Maestrul Gurloes şi o femeie tânără. Maestrul Gurloes m-a întrebat dacă aveam o celulă liberă, iar eu am început să le descriu pe cele neocupate.

— Atunci ia-o pe prizoniera aceasta. Am semnat deja pentru ea.

Am dat din cap şi am apucat-o pe femeie de braţ; catafracţii i-au dat drumul şi s-au răsucit pe călcâie ca nişte automate argintii.

Croiala robei ei de satin (cam murdară şi sfâşiată acum) indica faptul că era o optimată. O armigetă ar fi purtat veşminte mult mai fine, croite mai simplu, şi nicio femeie din clasele de jos nu s-ar fi putut îmbrăca atât de bine. Anagnostul a dat să ne urmeze pe coridor, dar Maestrul Gurloes l-a oprit. Am auzit clămpănitul încălţărilor de oţel ale soldaţilor urcând scara.

— Când o să…?

Vocea femeii avea o inflexiune urcătoare, puţin înspăimântată.

— … Fiţi dusă în camera de interogatoriu?

Femeia s-a încleştat de braţul meu, ca şi când eram tatăl sau iubitul ei.

— O să fiu dusă?

— Da, Madame.

— De unde ştii?

— Aşa se întâmplă cu toţi cei aduşi aici, Madame.

— Întotdeauna? Nu e nimeni eliberat?

— Uneori.

— Atunci aş putea scăpa şi eu, nu-i aşa?

Speranţa din vocea ei m-a dus cu gândul la o floare ce creşte în umbră.

— Poate, însă puţin probabil.

— Nu vrei să ştii ce-am făcut?

— Nu, am răspuns eu.

Din întâmplare, celula vecină cu a Theclei era liberă; o clipă, m-am întrebat dacă era bine s-o pun pe această femeie acolo. Avea să-i ţină tovărăşie (puteau să-şi vorbească prin geamlâcurile din uşile celulelor), dar întrebările ei şi descuierea şi încuierea celulei ar fi putut s-o trezească pe Thecla. Am hotărât totuşi să fac astfel – tovărăşia, mi-am spus eu, va compensa din plin trezirea de-acum.

— Eram logodită cu un ofiţer şi am aflat că întreţinea o cotoroanţă. N-a vrut să se lepede de ea, aşa că am plătit nişte ucigaşi să-i dea foc la cocioabă. A pierdut afurisita o saltea de puf, nişte mobilă şi nişte zdrenţe. Asta-i o crimă pentru care trebuie să fiu torturată?

— Nu ştiu, Madame.

— Numele meu este Marcellina. Al tău care e?

Răsucind cheia în broasca celulei ei, m-am întrebat dacă să-i răspund. Thecla, pe care o auzeam acum mişcându-se, oricum avea să-i spună.

— Severian, am zis eu.

— Şi-ţi câştigi pâinea zdrobind oase. Cred că te face să visezi frumos noaptea.

Ochii Theclei, larg deschişi şi adânci ca două fântâni, priveau prin geamlâcul uşii ei.

— Cine-i cu tine, Severian?

— O prizonieră nouă, Chatelaine.

— O femeie? Mi-am dat seama, i-am auzit vocea. Din Casa Absolută?

— Nu, Chatelaine.

Neştiind cât avea să treacă până când vor putea să se vadă, am pus-o pe Marcellina să stea în dreptul uşii de la celula Theclei.

— Încă o femeie. Nu-i ceva neobişnuit? Câte aveţi, Severian?

— Opt la nivelul acesta, Chatelaine.

— Aş fi zis că de regulă aveţi mai multe.

— Rareori avem mai multe de patru, Chatelaine.

— Cât o să trebuiască să stau aici? a întrebat Marcellina.

— Nu mult. Puţini stau aici multă vreme, Madame, i-am răspuns.

Cu o seriozitate morbidă, Thecla a spus:

— Eu o să fiu eliberată în curând, aşa să ştii. Poţi să-l întrebi.

Noua clientă a ghildei noastre s-a uitat cu o curiozitate crescândă la Chatelaine, atât cât putea să vadă din ea, şi a spus:

— Chiar o să fii eliberată, Chatelaine?

— Întreabă-l. A trimis scrisori pentru mine, nu-i aşa, Severian? Şi de câteva zile îşi tot ia rămas-bun. E un băiat tare dulce, în felul său.

— Acum trebuie să intraţi, Madame. Dacă vreţi, puteţi să mai vorbiţi.

Am răsuflat uşurat după ce am isprăvit de împărţit mâncarea la clienţi. Pe scară m-am întâlnit cu Drotte, care m-a sfătuit să mă duc la culcare.

— Îţi văd ochii şi mi-e de ajuns. Nu te-ai obişnuit să-ţi recunoşti fraţii după ochi şi să-ţi dai seama dacă sunt supăraţi sau puşi pe şotii? Trebuie să te duci la culcare.

I-am zis că mai aveam ceva de făcut, şi cu asta m-am îndreptat spre camera de lucru a Maestrului Gurloes. El nu era acolo, întocmai cum sperasem eu, şi printre hârtiile de pe masa lui am găsit ceea ce ştiusem că voi găsi acolo – n-aş putea spune de unde ştiam asta: un ordin de torturare a Theclei.

Apoi n-am mai avut somn. Aşa că m-am dus (pentru ultima oară, după cum avea să se dovedească) la mormântul în care mă jucasem ca băiat. Bronzul funerar al bătrânului exultant îşi pierduse luciul din pricină că nu fusese lustruit, iar prin uşa pe jumătate deschisă vântul suflase şi mai multe frunze înăuntru; în rest, cavoul era neschimbat. Odată îi vorbisem Theclei despre locul cu pricina, iar acum mi-am imaginat-o alături de mine. Se făcea că scăpase cu ajutorul meu; eu îi promisesem că nimeni n-o va găsi acolo şi că-i voi aduce hrană, iar după ce se vor fi săturat s-o caute, eu o să am grijă s-o urc în siguranţă pe un vas

de negoţ, cu ajutorul căruia putea să străbată, nebăgată în seamă, şerpuirile râului Gyoll şi să ajungă până la deltă şi apoi pe mare.

Dacă aş fi un erou ca aceia despre care citisem împreună în vechile romane cavalereşti, aş fi eliberat-o chiar în acea seară, înfrângându-i ori adormindu-i pe fraţii care stăteau de pază. Dar nu eram erou şi nu aveam nici prafuri sau arme mai teribile decât un cuţit luat de la bucătărie.

Şi dacă e să spun adevărul, între străfundul fiinţei mele şi încercarea disperată se aflau cuvintele pe care le auzisem în dimineaţa de după înălţarea mea în rang. Chatelaine Thecla spusese că eram „un băiat dulce”, şi acea parte din mine care se maturizase între timp ştia că, şi dacă aş fi izbândit dincolo de orice speranţă, aş fi rămas tot *un băiat dulce.* La vremea respectivă, faptul mi se părea semnificativ.

A doua zi, Maestrul Gurloes mi-a poruncit să-l ajut în aplicarea torturii. Roche mi s-a alăturat.

Am descuiat celula. În prima clipă, ea nu a înţeles de ce venisem şi m-a întrebat dacă avea un vizitator sau dacă urma să fie eliberată.

Dar când am ajuns la destinaţie, a priceput. Mulţi bărbaţi îşi pierd cunoştinţa, ea însă nu. Politicos, Maestrul Gurloes a întrebat-o dacă dorea să i se explice rostul diferitelor mecanisme.

— Adică acelea pe care le veţi folosi?

Era un uşor tremur în vocea ei, dar a trecut nebăgat în seamă.

— Nu, nu la acelea mă refeream. Doar maşinăriile ciudate pe care le vei vedea pe drum. Unele sunt destul de vechi, şi cele mai multe aproape că nu se mai folosesc.

Thecla s-a uitat în jurul ei înainte să răspundă. Camera de interogatoriu – camera noastră de lucru – nu este împărţită în celule, ci e un singur spaţiu, având drept pilaştri tuburile străvechilor instrumente şi fiind ticsită de uneltele tainelor noastre.

— Cea căreia îi voi fi eu supusă – e la fel de veche?

— Cea mai venerată dintre toate, a răspuns Maestrul Gurloes.

A aşteptat ca Thecla să mai zică ceva. Dar ea tăcea, aşa că el a continuat cu explicaţiile:

— Zmeul – sunt sigur că zmeul ţi-e cunoscut – toată lume îl cunoaşte. În spatele lui, acolo… dacă faci un pas încoace, o să-l

poţi vedea mai bine… este ceea ce noi numim „aparatul”. Rolul său e să imprime în pielea clientului orice inscripţie, după cum cere ordinul, dar arareori funcţionează aşa cum trebuie. Văd că te uiţi la vechiul pilon. Nu-i decât ceea ce arată a fi, un stâlp pentru imobilizarea mâinilor, şi un bici cu treisprezece plesne, pentru corecţie. Pe vremuri se afla în Curtea Veche, dar s-au plâns vrăjitoarele şi atunci Castelanul ne-a pus să-l mutăm aici. Asta s-a întâmplat în urmă cu un secol.

— Cine sunt vrăjitoarele?

— Mă tem că nu avem vreme să vorbim despre asta acum. O să-ţi spună Severian după ce te întorci în celulă.

Ea m-a privit ca pentru a mă întreba: „Chiar mă întorc acolo până la urmă?”, iar eu am profitat de faptul că mă aflam de cealaltă parte a ei şi Gurloes nu mă putea vedea, ca să-i strâng mâna îngheţată.

— Dincolo de asta…

— Staţi. Am voie să aleg? Pot oare cumva să vă conving să… faceţi un lucru în loc de altul?

Vocea încă îi era curajoasă, dar mai stinsă.

Gurloes a clătinat din cap.

— Nu avem nicio putere în această privinţă, Chatelaine. Şi nici tu. Noi ducem la îndeplinire sentinţele ce ne sunt transmise, nefăcând nimic mai mult decât ni se spune, şi nici mai puţin, şi fără să schimbăm nimic. Încurcat, Maestrul Gurloes şi-a dres glasul, apoi a continuat: Următoarea maşinărie e interesantă, după părerea mea. O numim Colanul lui Allowin. Clientul este legat în jilţul acela, iar colanul îi este prins de coşul pieptului. Cu fiecare respiraţie lanţul se strânge, încât cu cât respiră mai mult, cu atât trage mai puţin aer în piept. Teoretic, treaba asta poate dura la nesfârşit – clientul respiră foarte scurt, iar lanţul se strânge doar câte puţin.

— Îngrozitor. Dar acolo în spate ce e? Încurcătura aia de fire şi globul ăla mare de sticlă, deasupra mesei?

— Aa, spuse Maestrul Gurloes. Noi îi zicem „revoluţionara”. Condamnatul se întinde aici. Vrei, te rog, Chatelaine?

Câteva clipe lungi, Thecla a rămas ca împietrită. Era mai înaltă decât oricare dintre noi dar, cu acea teamă cumplită pe chip, înălţimea ei nu mai impresiona.

— Dacă n-o faci, a continuat Maestrul Gurloes, calfele noastre vor fi nevoite să te silească. Nu ţi-ar plăcea asta, Chatelaine.

Thecla a şoptit:

— Credeam că vreţi să mi le arătaţi pe toate.

— Numai până în acest loc, Chatelaine. E mai bine ca mintea clientului să se preocupe de altceva. Acum te rog să te întinzi. Nu te mai rog a doua oară.

S-a întins imediat, iute, graţioasă, aşa cum o văzusem adesea întinzându-se în celula ei. Chingile pe care Roche şi eu i le-am legat în jurul trupului erau atât de vechi şi crăpate, încât m-am întrebat dacă vor ţine.

Urmau întinderea firelor, dintr-un capăt în altul al camerei de interogatoriu, şi reglarea tuturor reostatelor şi a amplificatoarelor magnetice. Lumini străvechi, asemenea unor ochi roşii ca sângele, luceau pe panoul de comandă şi un zumzăit ca un cântec de insectă uriaşă umplea întreaga încăpere. Preţ de câteva clipe, bătrânul motor al turnului a revenit la viaţă. Unul dintre cabluri stătea desprins şi scântei albastre precum coniacul arzând scăpărau în jurul firelor sale din bronz.

— Fulgerul, a zis Maestrul Gurloes, prinzând cablul la locul său. Se mai numeşte într-un fel, dar am uitat cum. Mă rog, revoluţionara asta de-aici funcţionează cu fulger. Bineînţeles că nu e ca şi când te-ar lovi trăsnetul, Chatelaine. Dar ceea ce face să funcţioneze maşinăria asta e fulgerul. Severian, împinge maneta până când acul ajunge aici.

O spirală de sârmă, care fusese rece ca un şarpe când o atinsesem cu o clipă înainte, era caldă.

— Ce se va întâmpla?

— Nu pot să descriu, Chatelaine. Dar nici n-am încercat instrumentul pe propria mea piele, înţelegi?

Mâna lui Gurloes a atins un buton de pe tabloul de comandă şi Thecla a fost scăldată de o lumină albă ce făcea să piară culoarea de pe tot ce atingea. Thecla a ţipat; am auzit ţipete toată viaţa mea, dar acela a fost mai rău decât toate, deşi nu cel mai cumplit; părea să nu se mai termine, asemenea scârţâitului unei roţi de căruţă.

Nu-şi pierduse cunoştinţa când s-a stins lumina albă. Ochii îi erau deschişi, aţintiţi în sus; dar aş fi zis că nu-mi vedea mâna şi parcă nici nu mi-a simţit-o când i-am atins-o. Respiraţia îi era scurtă şi precipitată.

— Aşteptăm până când e în stare să meargă? a întrebat Roche.

Înţelegeam că se gândea cât de greu ne-ar fi să ducem în braţe o femeie atât de înaltă.

— Luaţi-o acum, a zis Maestrul Gurloes.

Nu ne rămânea decât să ne opintim.

După ce-am isprăvit şi celelalte treburi pe care le aveam, m-am dus la celula ei, s-o văd. Era pe deplin conştientă, deşi nu se putea ţine pe picioare.

— Ar trebui să te urăsc, mi-a spus ea.

Am fost nevoit să mă aplec asupra ei ca s-o aud.

— Nu mă supăr, am răspuns eu.

— Dar n-o fac. Şi nu de hatârul tău… dacă îmi urăsc şi ultimul prieten, ce-mi mai rămâne?

N-aveam ce să răspund la aceste vorbe, aşa că n-am spus nimic.

— Ai habar cum a fost? Mi-a trebuit mult timp ca să mă pot gândi la asta.

Mâna ei dreaptă se târa încet în sus, spre ochi. Am prins-o şi am împins-o înapoi.

— A fost ca şi când mi-am văzut cel mai cumplit duşman, un fel de demon. Eu eram acela.

Ţeasta îi sângera. I-am acoperit-o cu un tifon curat pe care l-am lipit bine, deşi ştiam că în scurt timp o să şi-l smulgă. Şuviţe negre, ondulate, i se încurcaseră între degetele de la mână.

— De atunci nu-mi mai pot controla mâinile… adică pot, dacă mă concentrez, dacă ştiu ce fac cu ele. Dar e atât de greu, şi mă simt obosită. Şi-a răsucit capul într-o parte şi a scuipat sânge. Mă muşc singură. Îmi muşc carnea obrajilor, limba, buzele. La un moment dat, propriile-mi mâini au încercat să mă sugrume, şi mi-am zis, ah, e bine, acum voi muri. Dar mi-am pierdut doar cunoştinţa, iar ele şi-or fi pierdut vlaga, pentru că m-am trezit. E ca maşinăria aia, nu-i aşa?

— Colanul lui Allowin.

— Dar mai rău. Acum mâinile încearcă să mă orbească, să-mi sfâşie pleoapele. O să orbesc?

— Da.

— Cât mai e până mor?

— O lună, poate. Ceea ce e în tine şi te urăşte o să-şi piardă puterea pe măsură ce ţi-o pierzi şi tu. Revoluţionara a trezit la viaţă ura din tine, dar vlaga sa e totuna cu vlaga ta, şi în cele din urmă o să muriţi împreună.

— Severian…

— Da?

— Înţeleg, a zis ea, adăugând: E ceva de la Erebus, de la

Abaia, un tovarăş numai potrivit pentru mine. Vodalus…

M-am aplecat şi mai mult, dar n-am putut desluşi ce spune. Într-un târziu, am zis:

— Am încercat să te salvez. Am vrut s-o fac. Am furat un cuţit şi mi-am petrecut o noapte întreagă aşteptând o şansă. Dar numai un maestru poate scoate un prizonier din celulă, şi ar fi trebuit să omor…

— Să-i omori pe prietenii tăi.

— Da, pe prietenii mei.

Mâinile i se mişcau din nou, iar din gură i se prelingea un firicel de sânge.

— Vrei să-mi aduci cuţitul?

— Îl am aici, am zis şi l-am scos de sub mantie.

Era un cuţit obişnuit, de bucătărie, cu o lamă ceva mai lungă de-o palmă.

— Pare ascuţit.

— Este, am zis. Ştiu cum să ascut un tăiş, aşa că l-am ascuţit bine.

Acelea au fost ultimele cuvinte pe care i le-am spus. I-am pus cuţitul în mâna dreaptă şi am ieşit.

Ştiam că, o vreme, voinţa ei îi va înfrâna mâna. De o mie de ori m-a năpădit acelaşi gând: să mă întorc în celulă, să iau cuţitul, şi nimeni nu va şti. Voi putea să-mi duc mai departe viaţa în ghildă.

Dacă gâtlejul ei a gâlgâit, eu unul n-am auzit; dar după ce am privit uşa celulei ei un timp îndelungat, un râuşor purpuriu a prins să se scurgă pe sub ea. M-am urnit din loc, m-am dus la Maestrul Gurloes şi i-am spus ce făcusem.

XIII
Lictorul din Thrax

Următoarele zece zile mi le-am petrecut ca un client, într-o celulă de la nivelul cel mai de sus (de fapt, nu departe de fosta celulă a Theclei). Pentru ca ghilda să nu fie acuzată că m-a reţinut fără a mă judeca după lege, uşa era lăsată descuiată; dar în faţa ei stăteau două calfe înarmate cu spade, iar eu n-am ieşit decât pentru un scurt răstimp, în cea de-a doua zi, când am fost dus la Maestrul Palaemon, ca să-mi spun încă o dată povestea. Dacă vreţi, acesta a fost procesul meu. În restul timpului, ghilda a cumpănit ce pedeapsă să-mi dea.

Din câte se spune, timpul are această calitate deosebită, de a conserva faptele, şi face acest lucru prin transformarea în adevăr a înşelăciunilor noastre din trecut. Aşa s-a întâmplat şi în cazul meu. Minţisem când spusesem că iubeam ghilda – că nu-mi doream decât să rămân în sânul ei. Acum descopeream că minciunile mele se adevereau. Viaţa de calfă şi chiar aceea de ucenic mi se păreau infinit mai atrăgătoare. Nu numai din pricină că eram sigur că aveam să mor, ci păreau atrăgătoare în sine, din cauză că nu mai aveam parte de ele. Acum îi vedeam pe fraţii mei din perspectiva clientului, drept care îmi păreau puternici, principiile active ale unei maşinării ostile şi aproape perfecte.

Ştiind că mă aflam într-o situaţie fără de speranţă, m-am convins de ceea ce Maestrul Malrubius îmi spusese odată, când eram copil: anume că speranţa este un mecanism psihologic asupra căruia realităţile exterioare nu au niciun efect. Eram tânăr şi bine hrănit; eram lăsat să dorm, prin urmare speram. În repetate rânduri, treaz fiind ori dormind, visam că tocmai când eram pe punctul de-a muri, Vodalus îşi făcea apariţia. Nu singur, aşa cum îl văzusem luptând în necropolă, ci în fruntea unei armate care avea să şteargă orice urmă a decăderii de secole şi să ne facă din nou stăpânii stelelor. Adeseori îmi făcea impresia că aud paşii acelei armate răsunând pe coridoare; uneori îmi duceam lumânarea la micul geamlâc al uşii, deoarece îmi închipuiam că zărisem chipul lui Vodalus afară, în întuneric.

După cum am spus, bănuiam că voi fi omorât. Întrebarea ce-

mi stăruia cel mai mult în minte în acele zile care se scurgeau încet era legată de felul în care aveam să mor. Deprinsesem toate tainele îndeletnicirii de torţionar; acum mă gândeam la ele – pe rând, aşa cum le învăţasem, sau laolaltă, ceea ce mă făcea să resimt durerea fizică. A trăi zi de zi într-o celulă sub pământ, cu gândul la tortură, e o tortură în sine.

În a unsprezecea zi am fost chemat la Maestrul Palaemon. Am văzut din nou lumina roşie a soarelui şi am respirat vântul acela jilav care, iarna, te anunţă că primăvara e aproape. Dar, vai, ce suferinţă am resimţit când am trecut pe lângă uşa deschisă a turnului şi, privind afară, am văzut uşa pentru cadavre din curtină şi pe Fratele Portar stând acolo.

Camera de lucru a Maestrului Palaemon mi-a părut foarte mare când am păşit înăuntru, şi totuşi îmi era atât de scumpă – ca şi când cărţile şi documentele colbuite ar fi fost ale mele. M-a poftit să iau loc. Nu purta mască, aşa că i-am văzut chipul, parcă mai îmbătrânit decât îl aveam întipărit în memorie.

— Am discutat cazul tău, mi-a spus el. Maestrul Gurloes şi cu mine. A trebuit să le destăinuim şi celorlalte calfe, chiar şi ucenicilor. E mai bine să ştie adevărul. Cei mai mulţi sunt de părere că trebuie să mori.

A aşteptat să spun ceva. Dar eu tăceam.

— Cu toate acestea, s-au rostit multe vorbe în apărarea ta. Mai multe calfe au insistat pe lângă Maestrul Gurloes şi pe lângă mine să ţi se îngăduie să mori fără a suferi.

Nu ştiu de ce, dar dintr-odată mi s-a părut teribil de important să ştiu câţi asemenea prieteni aveam, aşa că am întrebat.

— Mai mult de doi şi mai mult de trei. Numărul exact nu contează. Nu crezi că meriţi să mori în suferinţă?

— Cu revoluţionara, am spus eu, în speranţa că, dacă ceream drept favoare acel mod de a muri, nu-mi va fi acordată.

— Da, aceea ţi s-ar potrivi. Dar…

Şi a tăcut. A trecut o clipă, apoi două. Prima muscă a noii veri, de culoarea alamei, a bâzâit în dreptul ferestruicii. Voiam s-o strivesc, s-o prind şi să-i dau drumul, să-i strig Maestrului Palaemon să vorbească, să fug din încăpere; dar n-am putut face nimic din toate astea. Am rămas ţintuit pe vechiul scaun de lemn, lângă masa Maestrului, simţindu-mă ca şi când murisem dar nu chiar de tot.

— Nu te putem omorî, înţelegi? Am avut multă bătaie de cap să-l conving pe Gurloes de acest lucru, şi până la urmă am reuşit.

Dacă te răpunem fără ordin judecătoresc, nu ne dovedim mai buni decât tine: tu n-ai fost sincer cu noi, dar noi am încălca legea. Mai mult, am pune ghilda în pericol pentru totdeauna – un Inchizitor ar numi fapta noastră crimă.

A aşteptat să zic ceva, aşa că am spus:

— Dar pentru ceea ce-am făcut…

— Sentinţa va fi dreaptă. Da. Cu toate acestea, nu avem niciun drept în faţa legii să luăm cuiva viaţa pentru că aşa am hotărât noi, de capul nostru. Cei care au acest drept s-ar simţi ofensaţi, şi pe bună dreptate. Dacă ne-am duce la ei, verdictul ar fi limpede. Dar dacă ne-am duce, bunul renume al ghildei ar fi pătat în ochii tuturor, şi pentru totdeauna. Şi am pierde şi mare parte din încrederea de care ne bucurăm acum. Ne-am putea aştepta, de bună seamă, ca pe viitor treburile noastre să fie supravegheate de alţii. Ţi-ar plăcea, Severian, să ne vezi clienţii păziţi de soldaţi?

Viziunea pe care o avusesem în Gyoll, când aproape mă înecasem, mi-a apărut în faţa ochilor, exercitând (ca şi atunci) o atracţie sumbră şi totuşi puternică.

— Mai bine îmi curm singur viaţa, am zis eu. M-aş preface că înot şi aş muri în mijlocul râului, departe de orice mi-ar putea veni în ajutor.

Umbra unui surâs acru a trecut peste chipul scofâlcit al Maestrului Palaemon.

— Mă bucur că nu mi-ai făcut decât mie această ofertă. Maestrul Gurloes ar fi fost mai mult decât încântat să-ţi atragă atenţia că mai trebuie să treacă o lună până să se poată înota ca lumea în râu.

— Sunt sincer. Mi-am dorit o moarte fără durere, dar totuşi moartea, iar nu a continua să trăiesc.

— Chiar de-ar fi toiul verii, ceea ce propui tu n-ar fi îngăduit. Un Inchizitor încă ar putea crede că am pus la cale moartea ta. Din fericire pentru tine, am hotărât asupra unei soluţii mai puţin incriminatorii. Ai cunoştinţă despre soarta tainelor noastre în oraşele din provincie?

Am clătinat din cap.

— Aproape că nu sunt ştiute. Niciunde în altă parte decât în Nessus – niciunde în altă parte decât aici, în Citadelă – nu se află vreo altă obşte a ghildei noastre. Oraşe mai puţin însemnate au câte un carnifex, care curmă vieţi şi supune la cazne după cum hotărăsc legiuitorii locului. Un asemenea om este urât şi temut

de întreaga comunitate, înţelegi ce-ţi spun?

— Un asemenea rang e prea înalt pentru mine, am răspuns eu.

Şi nu minţeam spunând asta; în acele clipe, mai mult mă dispreţuiam pe mine, decât ghilda. De atunci mi-am reamintit adesea cuvintele rostite, deşi erau ale mele, şi m-au alinat în multe clipe de restrişte.

— Există un oraş care se numeşte Thrax, Oraşul Odăilor Fără Ferestre, a continuat Maestrul Palaemon. Arhontele de-acolo – Abdiesus e numele lui – a trimis o scrisoare Casei Absolute. Un mareşal al curţii a înmânat scrisoarea Castelanului, de la care am primit-o eu. Cei din Thrax au mare nevoie de slujbaşul pe care l-am descris mai înainte. În trecut, au graţiat oameni condamnaţi, cu condiţia să accepte slujba. Acum provincia este măcinată de trădări şi, deoarece slujba asta impune într-o anumită măsură încredere, nu prea mai vor să-şi aleagă astfel omul trebuincios.

— Înţeleg.

— Până acum, de două ori au fost trimişi membri ai ghildei în oraşe îndepărtate, cu toate că, dacă şi acolo a fost vorba de o asemenea cerinţă, cronicile nu o spun. Numai că acestea servesc acum drept pildă şi portiţă de scăpare din încurcătură. Tu te vei duce la Thrax, Severian. Am pregătit o scrisoare cu care te vei înfăţişa arhontelui şi magistraţilor săi. E o scrisoare care te descrie drept foarte priceput în toate tainele noastre, ceea ce nu-i câtuşi de puţin o minciună în locul acela.

Am încuviinţat din cap, resemnat de-acum cu ceea ce aveam de făcut. Dar în timp ce stăteam acolo, păstrându-mi acelaşi chip lipsit de expresie ca al unei calfe a cărei singură dorinţă este de a se supune, o nouă ruşine m-a năpădit. Cu toate că nu mă ardea la fel de tare ca aceea pricinuită de oprobriul pe care-l adusesem ghildei, era mai nouă şi mă durea mai tare din pricină că nu apucasem să mă deprind cu dezgustul pe care mi-l provoca, aşa cum mă obişnuisem cu acela dinainte. Iată despre ce era vorba: mă bucuram să plec, picioarele mele duceau dorul ierbii, ochii, pe acela al priveliştilor neştiute, plămânii, pe acela al aerului nou, curat, al locurilor îndepărtate, nelocuite de oameni.

L-am întrebat pe Maestrul Palaemon unde se găsea oraşul Thrax.

— În josul râului Gyoll, mi-a răspuns el. Nu departe de mare. A tăcut câteva clipe, aşa cum fac bătrânii, apoi a continuat: Nu, nu, unde mi-e mintea? În susul râului, de bună seamă.

Iar pentru mine, sute de leghe de valuri rostogolitoare, şi nisipul, şi ţipătoarele păsări ale mării au dispărut dintr-odată. Maestrul Palaemon a luat o hartă din cabinetul său şi a desfăşurat-o în faţa mea, aplecându-se până când lentilele prin care vedea asemenea lucruri aproape că au atins pergamentul.

— Uită-te aici, a zis el, arătându-mi un punct pe marginea râului tânăr, în dreptul cataractelor mai mici. Dacă ai avea bani, ai putea călători cu barca. Dar aşa, va trebui s-o iei pe jos.

— Înţeleg, am spus eu, şi cu toate că-mi aminteam de mica monedă de aur pe care mi-o dăduse Vodalus, pusă bine în ascunziş, ştiam că nu puteam profita de prisosul pe care mi l-ar fi adus, oricât ar fi fost acesta.

Era voinţa ghildei de-a mă alunga cu numai atâţia bani câţi ar fi putut avea asupra sa o calfă şi, din prudenţă, dar şi de dragul onoarei, astfel trebuia să plec.

Dar ştiam şi că nu era drept. Dacă n-aş fi văzut-o pe femeia cu chipul în formă de inimă şi n-aş fi câştigat acea mică monedă de aur, îmi vine să cred că nu i-aş fi dat Theclei cuţitul, punându-mi astfel în joc locul meu în ghildă. Într-un anume sens, moneda aceea mi-a cumpărat viaţa.

Prea bine… aveam să-mi las în urmă vechea mea viaţă…

— Severian! a exclamat Maestrul Palaemon. Nu eşti atent la mine. N-ai fost niciodată un elev distrat la lecţii.

— Iertare. Mă gândeam la o sumedenie de alte lucruri.

— Nu mă îndoiesc.

Pentru prima oară a zâmbit cu adevărat şi, preţ de o clipă, a arătat ca odinioară, Maestrul Palaemon din copilăria mea.

— Dar tocmai îţi dădeam sfaturi bune pentru călătorie. Acum va trebui să te descurci fără ele, însă pun rămăşag că oricum ai fi uitat totul. Ce ştii despre drumuri?

— Ştiu că nu trebuie urmate. Nimic mai mult.

— Autocratul Maruthas le-a închis. Asta s-a întâmplat când aveam eu vârsta ta. Călătoriile încurajau încălcări ale legii, iar el voia ca bunurile să intre în oraş şi să iasă din oraş pe calea apei, ca să se poată pune mai uşor dări pe ele. De atunci a rămas această lege şi, din câte am auzit, la fiecare cincizeci de leghe este o fortăreaţă. Drumurile însă sunt la locul lor. Şi chiar dacă arată ca vai de lume, unii cică le folosesc pe timp de noapte.

— Înţeleg, am zis eu.

Închise sau nu, drumurile mi-ar fi uşurat călătoria mai mult decât dacă o luam peste câmp, aşa cum cerea legea.

— Mă-ndoiesc că pricepi. Eu unul te previn asupra lor. Sunt patrulate de ulani cu poruncă să ucidă pe oricine întâlnesc în cale, şi întrucât li se îngăduie să jefuiască leşurile celor pe care-i răpun, nu prea au de ce să-ţi ceară socoteală înainte să-ţi curme viaţa.

— Înţeleg, i-am spus eu, şi în sinea mea m-am întrebat cum se făcea că ştia atât de multe despre călătorii.

— Bine. Şi uite că s-a dus jumate de zi. Dacă vrei, poţi să rămâi aici peste noapte şi să pleci mâine-dimineaţă.

— Adică să dorm în celula mea.

A încuviinţat din cap. Deşi ştiam că nu prea avea cum să-mi vadă chipul, simţeam că într-un fel mă studia.

— Atunci o să plec acum.

Am încercat să mă gândesc ce anume aveam de făcut înainte să-ntorc pentru totdeauna spatele turnului nostru; nu mi-a venit nimic în minte, şi cu toate acestea trebuia să fie ceva.

— Mi se îngăduie un rond ca să mă pregătesc? La încheierea lui, o să plec fără să mai zăbovesc.

— Ţi se îngăduie. Dar înainte să pleci, vreau să te întorci aici – am să-ţi dau ceva. Te-ntorci?

— De bună seamă, Maestre, dacă aşa vreţi.

— Şi, Severian, fii cu băgare de seamă. În ghildă sunt mulţi care ţi-s prieteni – care ar vrea să nu se fi întâmplat nimic din toate acestea. Dar sunt şi alţii care gândesc că ne-ai trădat încrederea şi meriţi să fii schingiuit şi să mori.

— Mulţumesc, Maestre. Al doilea grup e cel care are dreptate.

Puţinul meu avut se găsea în celulă. Am legat totul într-o boccea, dar bocceaua era atât de mică, încât aş fi putut-o pune în sabretaşul ce-mi atârna de brâu. Împins de iubire şi de regretul după ceea ce fusese şi nu mai era, m-am dus la celula Theclei.

Încă era goală. Sângele Theclei fusese şters de pe pardoseală, dar o pată mare, întunecată, ca de rugină sângerie, pătase metalul. Veşmintele ei dispăruseră, la fel şi sulemenelile. Cele patru cărţi pe care i le adusesem cu un an în urmă rămăseseră acolo, aşezate împreună cu altele pe mescioară. N-am rezistat imboldului de a lua una; erau atât de multe în bibliotecă, încât n-avea să se simtă lipsa unui singur volum. Mâna mi se întinsese spre ele înainte să ştiu pe care s-o aleg. Cartea cu blazoane era cea mai frumoasă, dar era prea mare s-o duc cu mine prin toate

hălăduielile mele. Cartea de teologie era cea mai mică, dar nici cartea cafenie nu era cu mult mai mare. În cele din urmă, pe aceasta am luat-o, cu poveştile ei despre lumi dispărute.

Apoi am urcat treptele turnului nostru, am trecut prin dreptul camerei de provizii, până în cea a tunurilor, unde armamentul de asediu zăcea în leagăne ce inspirau forţă pură. Am continuat să urc spre încăperea cu tavan de sticlă, cu paravanele sale cenuşii şi jilţurile ciudat de strâmbe, şi de acolo pe o scară strâmtă până ce am ajuns sus, chiar pe geamurile alunecoase, unde apariţia mea a speriat nişte mierle care s-au risipit pe cer ca nişte fulgi de funingine, iar flamura noastră fuliginoasă flutura şi se zbătea prinsă de catargul de deasupra capului meu.

Sub mine, Curtea Veche părea mică, aş zice chiar înghesuită, dar cum nu se poate mai confortabilă şi plăcută. Spărtura din curtină era mai largă decât îmi dădusem eu seama până atunci, deşi, de o parte şi de alta a ei, Turnul Roşu şi Turnul Ursului încă se înălţau mândre şi puternice. Mai aproape de turnul nostru, cel al vrăjitoarelor era îngust, întunecat şi înalt; preţ de o clipă, vântul a adus până la mine o frântură din hohotele lor sălbatice de râs şi am resimţit vechea teamă, deşi noi, cei din Ghilda Torţionarilor, am fost întotdeauna în cele mai prieteneşti relaţii cu vrăjitoarele, suratele noastre.

Dincolo de zid, marea necropolă se aşternea pe colina lungă, spre Gyoll, ale cărui ape le întrezăream printre clădirile pe jumătate ruinate de pe malurile sale. Pe malul celălalt, domul rotund al caravanseraiului părea doar o pietricică, oraşul din jurul său o întindere de nisip multicolor, călcat de picioarele maeştrilor torţionari din vechime.

Am văzut un caic, cu provă şi proră înalte, ascuţite, şi o pânză umflată de vânt, îndreptându-se spre miazăzi, dus de curgerea întunecată; şi împotriva voinţei mele l-am urmărit o vreme – până la deltă şi mlaştini şi, în cele din urmă, la marea scăpărătoare unde acea uriaşă fiară, Abaia, adusă de pe ţărmurile îndepărtate ale universului în evurile anteglaciare, se bălăceşte până va veni timpul ca fiara şi cei de-un neam cu ea să devoreze continentul.

Apoi am lăsat deoparte toate gândurile legate de miazăzi şi marea înăbuşită de gheţuri şi m-am întors către miazănoapte, spre munţi şi izvorul râului. Timp îndelungat (nu ştiu cât, dar soarele părea să se găsească în alt loc atunci când mi-am dat din nou seama de poziţia lui) am privit într-acolo. Munţii îi vedeam cu

ochii minţii, nu şi ai trupului: cu aceştia zăream doar întinderea vălurită a oraşului, cu milioanele sale de acoperişuri. Şi, ca să fiu sincer, măreţele coloane argintii ale Bastionului şi fleşele lui înconjurătoare îmi zăgăzuiau pe jumătate priveliştea. Dar nu-mi păsa de ele, aproape că nu le vedeam. La nord se găseau Casa Absolută şi cataractele, şi Thrax, Oraşul Odăilor Fără Ferestre. La nord se afla necuprinsul pampas, o sută de păduri nestrăbătute de poteci şi junglele putrezinde la mijlocul lumii.

După ce m-am gândit la toate astea până am simţit că mă apucă nebunia, am coborât din nou în camera de lucru a Maestrului Palaemon şi i-am spus că sunt gata de plecare.

XIV
Terminus Est

— Am un dar pentru tine, a zis Maestrul Palaemon. Luând seama la tinereţea şi puterea ta, nu cred că ţi se va părea prea greu.

— Nu merit niciun dar.

— Aşa e. Dar trebuie să-ţi aminteşti, Severian, că atunci când un dar este binemeritat, nu mai este dar, ci răsplată. Singurele daruri adevărate sunt cele asemenea acestuia pe care-l primeşti tu. Nu pot să te iert pentru ce-ai făcut, dar nu pot uita ce-ai fost. De când Maestrul Gurloes a ajuns calfă, n-am avut alt învăţăcel mai bun.

S-a ridicat şi s-a îndreptat iute spre alcov, unde l-am auzit spunând:

— Ah, încă nu-mi depăşeşte puterile.

Ridica ceva atât de întunecat, încât umbrele înghiţeau obiectul respectiv.

— Lăsaţi-mă să vă ajut, Maestre, am zis eu.

— Nu-i nevoie, nu-i nevoie. Uşoară la ridicat, grea la coborât. Semn că e bună.

A aşezat pe masă o cutie neagră ca noaptea, lungă cât un coşciug, dar mult mai îngustă. Când a deschis clapele de argint, acestea au răsunat ca nişte clopoţei.

— Nu-ţi dau cutia, care n-ar face decât să te încurce. Poftim spada, teaca ce o protejează în timpul călătoriei şi o chingă.

Apucasem darul în mâini înainte să pricep ce anume îmi dăduse Maestrul. Teaca neagră, din piele de om, o acoperea până aproape de măciulie. Am scos-o (era moale precum pielea de mănuşă) şi am rămas în mâini cu spada.

N-am să vă împovărez înşiruind virtuţile şi frumuseţile ei; ar trebui s-o vedeţi şi s-o ţineţi în mână, ca să judecaţi cu dreptate. Tăişul ei neîndurător măsura un cot în lungime, era drept, cu vârful retezat în muchii drepte, aşa cum trebuie să fie o spadă. Ambele muchii – cea destinată bărbaţilor şi cea destinată femeilor – puteau despica firul de păr, pe toată lungimea lor, până la o palmă de gardă, care era făcută din argint masiv, cu capetele gravate în chip de om. Mânerul era din onix legat în argint, lung de două palme şi terminându-se cu un opal. Fusese

făurită cu multă măiestrie; iar rostul măiestriei este acela de a face să ne apară atrăgătoare şi însemnate lucruri care fără ea n-ar fi astfel, însă valoarea acelei spade nu de măiestrie era dată. Cuvintele *Terminus Est* fuseseră gravate pe lamă cu litere ciudate şi frumoase, iar eu învăţasem destule despre graiurile străvechi, de când părăsisem Atriumul Timpului, ca să ştiu că înţelesul lor era *Aceasta este linia de despărţire.*

— E bine ascuţită, crede-mă, a zis Maestrul Palaemon, văzându-mă că încerc unul din tăişuri cu buricul degetului mare. Pentru binele celor ce-ţi vor fi daţi pe mână, ai grijă s-o ţii ascuţită. Mă întreb doar dacă nu cumva e prea grea pentru tine. Hai, ridic-o şi încearc-o.

Am prins mânerul spadei *Terminus Est,* aşa cum îl prinsesem pe cel al falsei spade la înălţarea mea în rang, şi am ridicat-o deasupra capului, având grijă să nu lovesc tavanul. S-a unduit în mâinile mele ca şi când înfruntam un şarpe.

— Nu ţi-e grea?

— Nu, Maestre. Dar s-a sucit când am ţinut-o ridicată.

— Lama e străbătută prin mijloc de un canal prin care curge un fir de hidrargir – un metal mai greu ca fierul dar ca apa de curgător. Astfel, cumpăna înclină spre plăsele când tăişul este ridicat, şi spre vârf când coboară. Adeseori vei avea de aşteptat până se încheie rugăciunea de pe urmă, sau un semn al mâinii chestorului. Spada ta nu are voie să şovăie sau să tremure… Dar tu ştii toate acestea. Nu-i nevoie să-ţi spun eu să respecţi o asemenea unealtă. Fie ca Moira să-ţi fie prielnică, Severian.

Am scos cutea din buzunarul făcut anume în teacă şi am pus-o în sabretaş, am împăturit scrisoarea pe care mi-o dăduse Maestrul pentru arhontele din Thrax, am învelit-o într-o bucată de mătase impermeabilă şi am pus-o în teacă, să-i fie spada drept pavăză. Apoi mi-am luat rămas-bun de la Maestrul Palaemon.

Atârnând tăişul lat de umărul stâng, am trecut prin uşa pentru cadavre şi am ieşit în grădina vântoasă a necropolei. Santinela de la poarta de jos, cea mai apropiată de râu, m-a lăsat să trec fără să mă oprească, doar iscodindu-mă cu o privire ciudată, şi astfel am pornit la drum pe străzile înguste, spre Drumul Apei, ce însoţeşte râul Gyoll.

Acum trebuie să scriu ceva ce încă mă face să mă ruşinez, chiar şi după toate cele întâmplate. Ceasurile acelei după-amiezi au fost cele mai fericite din viaţa mea. Toată ura pe care o

nutrisem de atâta vreme faţă de ghildă dispăruse, iar ceea ce rămăsese era doar iubirea ce-o purtam ghildei, Maestrului Palaemon, fraţilor mei şi chiar ucenicilor, iubirea pentru învăţăturile şi datinile ei, iubirea aceasta care nu se stinsese niciodată cu totul. Părăseam tot ceea ce iubeam, după ce îi adusesem dezonoare. Ar fi trebuit să plâng.

Dar n-am făcut-o. Ceva în mine părea să capete elan, şi când vântul mi-a înfoiat mantia, făcând-o să semene cu nişte aripi ce-mi crescuseră pe spate, am simţit că nu mai aveam mult şi începeam să plutesc. Ne este interzis să zâmbim în prezenţa oricui altcuiva în afară de maeştrii noştri, de fraţi, clienţi şi ucenici. Nu voiam să-mi port masca, dar am fost nevoit să-mi trag gluga pe ochi şi să-mi las în jos capul pentru ca trecătorii să nu-mi vadă chipul. Mă gândeam că voi pieri pe drum, dar mă înşelam; tot aşa cum mă înşelam gândind că nicicând nu mă voi mai întoarce în Citadelă şi în turnul nostru; dar la fel de mult mă înşelam crezând că vor mai fi multe zile ca acelea, şi zâmbind la acest gând.

* * *

În neştiinţa mea, crezusem că voi fi lăsat oraşul în urmă înainte să coboare întunericul şi că voi putea dormi în destulă siguranţă la rădăcina unui copac. Când colo, înainte ca apusul să se înalţe spre a acoperi soarele, nu izbutisem decât să trec de vechile mahalale sărăcăcioase. A cere găzduire în una din casele dărăpănate de la marginea Drumului Apei sau a încerca să mă odihnesc în vreun ungher ar fi însemnat să-mi atrag pieirea. Astfel că m-am târât mai departe, sub stelele pe care vântul le făcea şi mai strălucitoare; nu mai eram un torţionar în ochii celor puţini care treceau pe lângă mine, ci doar un călător înveşmântat în haine întunecate, purtând pe umăr o pateriţă la fel de întunecată.

Când şi când, bărci alunecau pe apa înecată de buruieni, în vreme ce vântul aducea pe mal muzica de pe greementele lor. Bărcile mai amărâte nu erau nici măcar luminate şi nu păreau altceva decât fărâmături plutitoare; dar de câteva ori am zărit thalameguri somptuoase, cu felinare la proră şi la provă, care le scoteau la iveală zorzoanele aurite. De teamă să nu fie atacate, acestea înaintau prin mijlocul curentului, dar tot răzbătea până la mine cântecul vâslaşilor:

Vâsliţi, fârtaţi, vâsliţi!

Curentul ni-e potrivnic.
Vâsliţi, fârtaţi, vâsliţi!
Cel de Sus ni-e prielnic.
Vâsliţi, fârtaţi, vâsliţi!
Vântul ni-e potrivnic.
Vâsliţi, fârtaţi, vâsliţi!
Cel de Sus ni-e prielnic.

Şi aşa mai departe. Chiar şi când lămpaşele nu erau decât nişte scântei la o leghe sau două în susul râului, cântarea venea adusă de vânt. După cum aveam să văd mai târziu, vâslaşii trăgeau de vâsle odată cu refrenul şi le împingeau odată cu versurile intercalate, şi astfel înaintau rond după rond.

Când zorii păreau aproape, am zărit pe panglica lată şi neagră a râului un şir de scânteieri care nu erau cele ale felinarelor de pe bărci; erau focuri fixe, întinzându-se de la un mal la celălalt. Un pod, carevasăzică, şi, iavaş-iavaş prin întuneric, am ajuns în cele din urmă la el. Am părăsit malul lins de valurile râului şi am urcat treptele mâncate de vreme ce uneau Drumul Apei de puntea podului, şi deodată m-am simţit ca un actor pe o altă scenă.

Pe cât de întunecat fusese Drumul Apei, pe atât de luminat era podul. Cam din zece în zece paşi se găseau făclii fixate în vârful unor pari înalţi, iar la fiecare o sută de paşi, turele suspendate, ale căror ferestre de la camerele gărzilor luminau ca nişte artificii, stăteau prinse de piloţii podului. Pe pod treceau hurducăind trăsuri luminate de felinare şi majoritatea oamenilor care se înghesuiau pe pasarelă erau însoţiţi de făclieri sau îşi duceau singuri făcliile. Negustori ambulanţi îşi strigau mărfurile înşirate pe tăvile atârnate de gât, externi sporovăiau în graiuri barbare, iar cerşetori îşi ţineau rănile la vedere, se prefăceau a cânta la flajolete şi oficleide, şi-şi ciupeau odraslele ca să le facă să plângă.

Teribil ce-mi stârneau curiozitatea toate acestea, recunosc, dar ucenicia mă învăţase să nu rămân cu gura căscată. Îmi ţineam gluga trasă bine pe ochi şi privirile aţintite neabătut în faţă, şi astfel am trecut prin mulţime, fără s-o bag în seamă; dar cel puţin pentru o vreme am simţit cum mi se scurge oboseala din mădulare şi aş zice că paşii îmi erau cu atât mai întinşi şi mai iuţi, cu cât voiam în fapt să rămân pe loc.

Străjerii din turele nu erau brigadieri din cei care patrulau pe

străzile oraşului, ci peltaşti purtând doar jumătate de armură şi scuturi transparente. Aproape ajunsesem pe malul apusean, când doi dintre aceştia au înaintat şi mi-au închis calea cu lăncile lor lucitoare.

— E o nelegiuire să porţi un asemenea veşmânt. Dacă pui la cale vreun renghi sau cine ştie ce viclenie, îţi primejduieşti viaţa.

— Sunt îndreptăţit să port veşmântul ghildei mele.

— Prin urmare, pretinzi a fi un carnifex? Şi ce porţi cu tine e o spadă?

— Întocmai asta e, dar eu nu-s ceea ce ziceţi. Sunt calfă în Ordinul Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei.

A urmat o tăcere. Mai bine de-o sută de trecători ne înconjuraseră în răstimpul scurs pentru ca ei să mă întrebe şi eu să le răspund. Am văzut că peltastul care nu vorbise i-a aruncat o privire celuilalt ca pentru a zice: „ăsta nu glumeşte”, şi apoi s-a uitat către mulţime.

— Pofteşte înăuntru. Centurionul vrea să-ţi vorbească.

Au aşteptat să intru eu mai întâi prin uşa strâmtă. Am pătruns într-o încăpere mică în care se găseau o masă şi nişte scaune. Am urcat câteva trepte tocite de picioarele încălţate cu cizme. În încăperea din capul scărilor, un bărbat în platoşă scria la o masă înaltă. Cei care mi se puseseră în cale m-au urmat până sus şi, când am ajuns toţi trei în faţa bărbatului, cel care mă luase la întrebări a zis:

— Acesta-i omul.

— Mi-am dat seama, a răspuns centurionul fără să ridice privirile.

— Zice că e calfă, din Ghilda Torţionarilor.

Pana, care până atunci alunecase fără greş, s-a oprit preţ de o clipă.

— Nu mi-am închipuit vreodată că voi întâlni aşa ceva dincolo de foile cărţilor, dar îndrăznesc să spun că n-a rostit decât adevărul.

— Atunci îi dăm drumul? a întrebat soldatul.

— Încă nu.

Acum centurionul şi-a şters pana, a presărat nisip peste scrisoarea la care trudise şi şi-a înălţat ochii spre noi.

— Subordonaţii dumitale, am spus eu, m-au oprit din pricină că s-au îndoit că aş avea dreptul să port această mantie.

— Te-au oprit pentru că aşa am poruncit eu, şi am poruncit astfel pentru că pricinuiai tulburare, după cum am fost înştiinţat

de la una din turelele de la răsărit. Dacă ţii de Ghilda Torţionarilor – despre care, sincer să fiu, credeam că a dispărut de multă vreme – înseamnă că ţi-ai petrecut viaţa în... cum îi ziceţi?

— Turnul Matachin.

A pocnit din degete şi a părut amuzat, dar şi sâcâit.

— Nu, nu, locul ăla în care se află turnul.

— Citadela.

— Aşa, Vechea Citadelă. E la răsărit de râu, din câte-mi amintesc, chiar la marginea dinspre miazănoapte a Cartierului Algedonic. Pe vremea când eram cadet, am fost dus acolo să văd Donjonul. De câte ori ai ieşit în oraş?

M-am gândit la expediţiile noastre de înot şi i-am spus:

— Deseori.

— Îmbrăcat aşa cum eşti acum?

Am clătinat din cap.

— Dacă ai de gând să-mi răspunzi astfel, dă-ţi jos gluga. Doar vârful nasului ţi se vede mişcându-se.

Centurionul s-a lăsat să alunece de pe scaunul înalt şi s-a îndreptat cu paşi mari spre o fereastră ce dădea spre râu.

— Câte suflete crezi că se află în Nessus?

— N-am habar.

— Nici eu, torţionarule. Şi nimeni altcineva. Toate încercările de a le număra au dat greş, ca şi toate încercările de a strânge dările după cât datorează fiecare. Oraşul sporeşte şi se schimbă în fiecare noapte, asemenea înscrisurilor însemnate cu cretă pe un perete. Casele sunt construite pe străzi de către oameni şireţi care, în timpul nopţii, scot pietrele pavajului şi apoi spun că palma aia de pământ e a lor – ştiai asta? Exultantul Tularican, a cărui nebunie luase forma unei curiozităţi nepotolite faţă de tot ce era mai josnic în existenţa umană, pretindea că numărul celor care îşi duc viaţa înfulecând gunoaiele altora se ridică la două mii, nici mai mult, nici mai puţin. Că sunt zece mii de saltimbanci cerşetori, dintre care aproape jumătate femei. Că şi dacă un calic s-ar arunca de pe parapetul acestui pod la fiecare respiraţie a noastră, tot am trăi veşnic, pentru că oraşul zămisleşte şi ruinează oameni mai iute decât putem noi respira. Într-o asemenea îmbulzeală, nu prea ai de ales altceva decât pacea. Tulburările nu pot fi îngăduite, din cauză că tulburările nu pot fi potolite. Mă înţelegi ce-ţi spun?

— Ba se poate alege ordinea. Însă da, până se instaurează

ordinea, înţeleg ce spui.

Centurionul a oftat şi s-a întors către mine:

— Dacă înţelegi măcar asta, e bine. Prin urmare, va trebui să-ţi faci rost de o îmbrăcăminte mai de rând.

— Nu mă pot întoarce în Citadelă.

— Atunci fă-te nevăzut în noaptea asta şi cumpără-ţi mâine nişte haine. Ai bani?

— Am ceva.

— Bun. Cumpără-ţi. Sau fură, sau despoaie pe primul nenorocit pe care-l scurtezi de cap cu treaba aia pe care o porţi pe umăr. L-aş pune pe unul din oamenii mei să te ducă la un han, dar asta ar însemna şi mai multe căutături curioase şi şuşoteli. A fost oarece zarvă pe râu, şi cei de-acolo îşi spun şi aşa prea multe parascovenii cu năluci. Vântul se potoleşte acum şi se lasă ceaţa – ceea ce o să înrăutăţească şi mai mult lucrurile. Încotro te îndrepţi?

— Sunt trimis cu treabă în Thrax.

Peltastul care mă iscodise a întrebat:

— Îl crezi ce spune, Centurionule? Nu ne-a dovedit prin nimic că e ceea ce zice că e.

Centurionul privea din nou pe fereastră, şi-acum am zărit şi eu fuioarele de ceaţă gălbuie.

— Dacă nu ţi-e de folos capul, foloseşte-ţi nasul, a răspuns el. Ce miasme au pătruns aici odată cu el?

Peltastul a zâmbit şovăielnic.

— De fier care rugineşte, a continuat centurionul, de sudoare rece, de sânge în descompunere. Un impostor ar mirosi a veşminte noi sau a zdrenţe culese dintr-un cufăr. Dacă nu-ţi înveţi meseria cât mai iute cu putinţă, Petronax, o să ajungi la miazănoapte, să te lupţi cu ascienii.

— Dar, Centurionule…, a dat să spună peltastul, aruncându-mi o privire atât de plină de ură, încât l-am crezut în stare să mă atace după ce voi fi părăsit turela.

— Arată-i băiatului ăstuia că eşti cu adevărat din Ghilda Torţionarilor.

Peltastul nu bănuia nimic, aşa că nu mi-a fost greu. Cu mâna dreaptă i-am dat brusc la o parte scutul, călcându-l pe piciorul drept cu piciorul meu stâng, pentru a-l ţintui locului, în timp ce-i striveam nervul acela din grumaz care stârneşte convulsii.

XV
Baldanders

La capătul apusean al podului, oraşul arăta cu totul diferit de ceea ce lăsasem în urmă. La început, ungherele erau luminate de făclii, iar pe uliţe era acelaşi du-te-vino de trăsuri şi căruţe ca şi pe pod. Înainte să părăsesc turela, îl rugasem pe centurion să-mi spună unde puteam să-mi petrec restul nopţii; acum, simţind oboseala care mă părăsise pentru scurt timp, mă târâm uitându-mă după însemnul hanului.

După o vreme însă, cu fiecare pas pe care-l făceam, întunericul părea să se adâncească, şi undeva trebuie s-o fi luat pe un drum greşit. Nevrând să mă întorc pe unde venisem, am încercat să merg tot spre miazănoapte, mângâindu-mă cu gândul că, deşi poate că mă pierdusem, fiecare pas mă ducea mai aproape de Thrax. Într-un târziu am dat peste un han mic. N-am văzut nicio pancartă, poate că nici nu avea, dar am simţit miros de mâncare gătită şi am auzit clinchetul pocalelor, aşa că am intrat, dând uşa de perete şi prăbuşindu-mă pe un scaun vechi ce se afla chiar lângă ea, fără să mă sinchisesc prea mult unde nimerisem sau în a cui tovărăşie.

După ce am şezut acolo destul cât să-mi recapăt suflul, m-am gândit să-mi găsesc un loc unde să-mi scot încălţările (deşi mai aveam mult până să mă simt în stare să mă ridic şi să-mi caut un cotlon). Atunci, trei bărbaţi care băuseră într-un colţ s-au ridicat şi au plecat, iar un bătrân care chitise, bag seamă, că nu-i voi umple buzunarele cu bani s-a apropiat de mine şi m-a întrebat ce poftesc. I-am zis că vreau o cameră.

— N-avem.

— Nici că se poate mai bine – tot n-aveam cu ce s-o plătesc.

— Atunci va trebui să pleci de-aci.

Am clătinat din cap.

— Încă nu. Sunt prea istovit.

(Îmi ziseseră nişte calfe să mă folosesc de şmecheria asta când mă aflu în oraş.)

— Eşti carnifex, nu-i aşa? Eşti ăla care retezi capete.

— Adu-mi doi peşti din cei pe care-i adulmec, şi-o să rămâi cu capul pe umeri.

— Pot să chem Garda Oraşului. Or să te arunce ei afară.

Din tonul vocii lui am ştiut că nici el nu crede ce spune, aşa că i-am zis să-i cheme, n-are decât, dar până una-alta să-mi aducă peştii, iar bătrânul s-a îndepărtat mormăind. M-am îndreptat în scaun, punând-o pe *Terminus Est* (pe care trebuise s-o dau jos de pe umăr ca să mă pot aşeza) în picioare, între genunchi. În afară de mine, mai erau cinci oameni în încăpere, dar toţi îşi fereau privirile de-ale mele. Şi curând doi dintre ei au plecat.

Bătrânul s-a întors cu un peşte mic care-şi dăduse duhul pe-o bucată de pâine ca iasca, şi mi-a zis:

— Mănâncă asta şi valea.

A stat şi s-a uitat la mine cât am mâncat. După ce-am isprăvit, l-am întrebat unde-aş putea dormi.

— N-am camere. Ţi-am zis.

Un palat să fi stat cu porţile larg deschise, la o jumătate de lanţ depărtare, şi tot nu cred că m-aş fi putut îndura să părăsesc hanul acela ca să mă duc dincolo.

— Atunci o să dorm aici, pe scaun, am zis eu. Oricum nu prea mai ai vad în noaptea asta.

— Aşteaptă, a spus el, părăsindu-mă.

L-am auzit vorbind cu o femeie într-o altă încăpere.

Când m-am trezit, el mă scutura de umăr.

— Vrei să dormi cu încă doi în pat?

— Cu cine?

— Doi optimaţi, pe-onoarea mea. Oameni unul şi unul, tovarăşi de călătorie.

Femeia din bucătărie a strigat ceva ce eu n-am înţeles.

— Ai auzit ce-a zis? a continuat bătrânul. Unul din ei nici n-a venit încă. La ceasul ăsta din noapte poate că nici nu mai vine. Aşa că rămâneţi numai doi.

— Dacă oamenii ăştia au închiriat o cameră…

— N-or să zică nimic, pe cuvânt. Adevărul e, Carnifexule, că mi-s datori. Stau de trei nopţi şi n-au plătit decât pentru prima.

Carevasăzică, urma să fiu folosit drept avertizare de evacuare. Nu că mi-ar fi păsat, ba, la urma urmei, părea mai degrabă ca o promisiune – dacă omul care dormea în noaptea aia acolo avea să plece, camera rămânea numai a mea. M-am ridicat cu greu în picioare şi l-am urmat pe bătrân în sus, pe-o scară dărăpănată.

Am intrat într-o cameră a cărei uşă nu fusese încuiată, dar înăuntru era întuneric de mormânt. Auzeam o răsuflare grea.

— Gospodare! a strigat bătrânul, uitând că zisese despre

chiriaşul său că era optimat. Cum-îţi-zice? Balcâzu? Baldanders? Ţi-am adus un tovarăş. Dacă nu-ţi plăteşti chiria, trebuie să primeşti pe cineva în pensiune.

Niciun răspuns.

— Poftim, domnule Carnifex, mi s-a adresat bătrânul. Îţi fac puţină lumină.

Şi a suflat într-o bucată de iască până când aceasta s-a încins destul cât să aprindă un ciot de lumânare.

Camera era mică şi n-avea decât un pat. Pe acesta, adormit pe-o parte (aşa părea, cel puţin), cu spatele la noi şi cu picioarele strânse la piept, se găsea cel mai mătăhălos om pe care-l văzusem vreodată – un om care cu îndreptăţire putea fi socotit uriaş.

— N-ai de gând să te trezeşti, gospodare Baldanders, să vezi cine ţi-e tovarăşul de cameră?

Voiam să mă vâr în pat, aşa că i-am spus bătrânului să ne lase. A protestat, eu l-am împins afară din cameră şi, de cum s-a făcut nevăzut, m-am aşezat pe partea neocupată a patului şi mi-am scos cizmele şi ciorapii. La flăcăruia firavă a lumânării am văzut băşicile cu care mă alesesem. Mi-am dat jos mantia şi am întins-o pe cuvertura roasă. O clipă am stat la îndoială dacă să-mi scot şi cureaua, şi pantalonii, sau să dorm aşa cum eram; prevederea şi oboseala au ales în locul meu – aveam să-i las pe mine, mai ales că observasem că uriaşul părea complet îmbrăcat. Cu o senzaţie de sfârşeală greu de închipuit şi de uşurare totodată, am suflat în lumânare şi m-am întins ca să-mi petrec prima noapte, din câte-mi puteam aminti, în afara Turnului Matachin.

— Niciodată.

Vocea avea un ton atât de adânc şi de răsunător (aproape ca notele cele mai de jos ale unei orgi), încât în prima clipă n-am fost sigur de înţelesul acelui cuvânt sau dacă fusese cu adevărat un cuvânt.

— Ce-ai zis?

— Baldanders.

— Ştiu, mi-a zis hangiul. Eu sunt Severian.

Zăceam pe spate, cu *Terminus Est* (pe care o luasem cu mine în pat, pentru mai multă siguranţă) pusă între noi. În întuneric nu-mi dădeam seama dacă tovarăşul meu de cameră se răsucise cu faţa spre mine sau nu, dar cu siguranţă aş fi simţit dacă

imensitatea aceea ar fi făcut o mişcare.

— Tu… retezi.

— Înseamnă că ne-ai auzit când am intrat. Credeam că dormi.

Buzele mele au dat să spună că nu eram un carnifex, ci o calfă din Ghilda Torţionarilor. Dar mi-am amintit de căderea mea în dizgraţie şi de faptul că Thrax trimisese vorbă că aveau nevoie de un călău. Aşa că am zis:

— Da, sunt gâde, dar n-ai de ce să te temi de mine. Nu fac decât ceea ce sunt plătit să fac.

— Atunci, pe mâine.

— Da, mâine vom avea destul răgaz să ne cunoaştem şi să stăm de vorbă.

Apoi am visat, deşi poate că şi vorbele lui Baldanders fuseseră un vis. Dar parcă nu-mi vine să cred, iar dacă au fost, atunci e vorba despre un cu totul alt vis.

În vis, călăream pe o vietate uriaşă, cu aripi de piele, sub un cer greu de nori. La o distanţă egală între vălătucii norilor şi pământul amurgit, alunecam în jos, pe-o pală de vânt. Mi se părea că zburătoarea aceea aproape că nu-şi mişca aripile îngherate. Soarele se stingea în faţa noastră şi parcă pluteam tot atât de iute pe cât se învârtea Urth, căci astrul se afla în acelaşi loc la orizont, deşi noi zburam fără oprire.

La un moment dat, am băgat de seamă că pământul de sub noi se schimbă şi întâi am crezut că ceea ce vedeam era un deşert. În depărtare nu se zăreau nici oraşe, nici ferme, nici codri ori câmpuri, doar un pustiu drept ca-n palmă, roşu-închis, fără nimic distinctiv şi aproape static. Vietatea cu aripi de piele l-a văzut şi ea, ori poate a adulmecat ceva în văzduh. Am simţit cum se încordează sub mine muşchii de fier şi aripile au bătut de trei ori, nu mai mult.

Pustiul purpuriu a apărut pătat cu alb. După o vreme, am realizat că acea aparentă nemişcare era o amăgire născută din monotonie – oriunde mă uitam, vedeam acelaşi lucru, dar ceea ce vedeam era într-o permanentă mişcare – marea – Uroboros, Fluviul-Lumii – în care se leagănă Urth.

Şi atunci, pentru prima oară, m-am uitat în urmă, văzând cum întregul meleag al omenirii este înghiţit de noapte.

După ce a dispărut, iar sub noi (cât cuprindeai cu ochii) peste tot numai întinderea apei unduitoare şi nimic altceva, vietatea şi-a răsucit capul ca să mă privească. Avea un cioc asemenea celui

de ibis, chipul, ca al unei cotoroanţe; pe cap purta o mitră făcută din oase. Ne-am privit o clipă, şi aş fi zis că-i citeam gândul: *Visezi, dar dacă te-ai trezi din trezia ta, tot acolo aş fi.*

Mişcarea ei s-a schimbat, la fel ca cea a lugherului atunci când marinarii îi schimbă cursul. O aripă s-a lăsat în jos, cealaltă s-a ridicat drept în sus, spre cer, iar eu am încercat cu disperare să mă agăţ de pielea solzoasă, dar m-am prăbuşit în mare.

Şocul impactului m-a trezit. Mădularele îmi zvâcneau din încheieturi. Lângă mine l-am auzit pe uriaş mormăind în somn. Am murmurat şi eu ceva şi am pipăit să văd dacă spada mai e lângă mine, apoi am adormit la loc.

Apa s-a închis deasupra mea, dar eu nu m-am înecat. Simţeam că aş fi putut aspira apă, dar n-am făcut-o. Totul era atât de limpede, încât aveam impresia că mă prăbuşisem într-un gol mult mai transparent decât aerul.

În depărtare se întrezăreau nişte forme mari – toate de sute de ori mai mari de-un stat de om. Unele păreau corăbii, altele nori; una era un cap viu, lipsit de trup; alta avea o sută de capete. O ceaţă albastră le acoperea, iar sub mine am văzut un tărâm de nisip, crestat de curenţi. Acolo se înălţa un palat, mai mare decât Citadela noastră, dar căzut în ruină, cu sălile la fel de neîngrijite ca şi grădinile sale; prin el se mişcau siluete imense, albe precum lepra.

Cădeam tot mai aproape de siluetele acestea şi ele şi-au ridicat chipurile spre mine, chipuri asemenea celor pe care le văzusem odată sub undele Gyollului; erau femei, despuiate, iar părul le era spumă verde de mare şi drept ochi aveau corali. Râzând, îmi urmăreau căderea, şi râsetele lor urcau spre mine în bulbuci. Dinţii le erau albi şi ascuţiţi, fiecare lung de-un deget.

Am căzut şi mai aproape. Mâinile lor s-au întins spre mine şi m-au mângâiat, aşa cum îşi mângâie o mamă pruncul. În grădinile palatului se găseau bureţi şi anemone-de-mare, şi sumedenie de alte frumuseţi ale căror nume nu le cunoşteam. Femeile acelea uriaşe m-au înconjurat, iar eu eram doar o păpuşă în faţa lor.

„Cine sunteţi?” le-am întrebat eu. „Şi ce faceţi aici?”

„Suntem soţiile lui Abaia. Alesele inimii şi jucăriile lui, păpuşelele şi iubiţelele lui. Uscatul nu ne-a putut îndura. Sânii noştri sunt ca berbecii, dosurile noastre ar frânge spinările

taurilor. Aici ne hrănim, plutind şi crescând, până când suntem destul de mari ca să ne împreunăm cu Abaia, care într-o bună zi va devora continentele.”

„Şi cine sunt eu?”

Atunci ele au râs toate odată, iar hohotele lor erau asemenea valurilor pe-o plajă de sticlă.

„Îţi vom arăta”, au zis ele. „Îţi vom arăta!”

Două dintre ele m-au luat fiecare de câte o mână, ca şi când ar fi fost două surori care-l iau de mâini pe pruncul unei alte surori, şi m-au ridicat, şi au înotat cu mine prin grădină. Degetele lor erau unite printr-o membrană şi erau la fel de lungi ca braţul meu de la umăr la cot.

S-au oprit şi s-au lăsat în jos în apă, asemenea unor carace care se scufundă, până când picioarele lor şi ale mele au atins fundul. În faţa noastră se găsea un zid scund, iar pe el o scenă mică şi o cortină, ca acelea din teatrele ambulante de marionete.

Apa tulburată de noi părea să mişte cortina de mărimea unei basmale. Pânza s-a vălurit, s-a legănat şi a început să se dea la o parte, parcă trasă de-o mână nevăzută. De îndată a şi apărut o siluetă micuţă de om, făcută din beţe. Mădularele îi erau rămurele ce încă mai aveau coajă şi muguri verzi. În loc de trup avea un ciot de ramură lung de-un sfert de palmă, gros cât degetul meu mare, iar drept cap un nod ale cărui inele îi desenau ochii şi gura. Ducea cu sine o bâtă (pe care o agita înspre noi) şi se mişca de parcă era viu. Când omuleţul de lemn ne-a ameninţat şi a izbit cu bâta lui în scenă, ca să-şi arate ferocitatea, a apărut un alt personaj, un băiat înarmat cu o spadă. Marioneta aceasta era tot atât de desăvârşit finisată pe cât era de grosolană cealaltă – ai fi zis că e un băieţel adevărat redus la dimensiunea unui şoarece.

După ce amândoi s-au înclinat în faţa noastră, micile figurine au început să se bată. Bărbatul de lemn făcea nişte sărituri nemaipomenite şi părea să umple scena cu loviturile toroipanului său; băiatul dansa ca un fir de praf în raza soarelui, ferindu-se de toroipan, şi se repezea spre omul de lemn ca să-l spintece cu tăişul său cât un ac de mic.

În cele din urmă, figurina de lemn s-a prăbuşit. Băiatul s-a îndreptat spre ea, ca pentru a-şi pune piciorul pe pieptul ei; dar înainte să poată face astfel, figurina de lemn a părăsit scena plutind şi, răsucindu-se, şontâcăit, încet, s-a înălţat până s-a făcut nevăzut, lăsând în urmă băiatul, bâta şi spada – acestea din

urmă rupte amândouă. Mi s-a părut că aud răsunând nişte trâmbiţe de jucărie (fără doar şi poate că de fapt era scârţâitul unor roţi de căruţă, afară în stradă).

M-am trezit pentru că în încăpere intrase un al treilea ins. Un bărbat mic de statură, sprinten, cu păr roşu aprins, îmbrăcat bine, chiar spilcuit. Văzând că mă trezisem, a deschis obloanele care acoperiseră ferestrele, lăsând să pătrundă înăuntru lumina roşie a soarelui.

— Partenerul meu întotdeauna doarme tun, a zis el. Nu te-a asurzit sforăitul lui?

— Şi eu am dormit buştean, i-am zis eu. Iar dacă a sforăit, eu unul nu l-am auzit.

Vorbele mele au părut să-i fie pe plac omuleţului, care a zâmbit, dezvelindu-şi un şir întreg de dinţi de aur.

— Sforăie. Sforăie de se cutremură Urth-ul, crede-mă pe cuvânt. Socoate-te fericit că ai putut să te odihneşti.

Şi-a întins spre mine o mână delicată, bine îngrijită.

— Sunt Doctorul Talos.

— Calfa Severian, am zis eu, dând pledul subţire la o parte şi ridicându-mă ca să-i strâng mâna.

— Porţi negru, din câte văd. Ce ghildă-i asta?

— E negrul fuliginos al torţionarilor.

— Aha!

Şi-a înclinat capul într-o parte, ca un sturz, şi a ţopăit în jurul meu ca să mă privească din diferite unghiuri.

— Eşti un bărbat înalt – ce păcat – dar costumaţia asta neagră ca funinginea e de-a dreptul impresionantă.

— Noi o socotim practică, am spus eu. Temniţa subterană este un loc murdar, iar pe negrul fuliginos nu se văd petele de sânge.

— Ai umor! Excelent! Puţine lucruri sunt mai profitabile pentru un ins ca umorul, ascultă-mă pe mine. Umorul atrage mulţimea. Umorul potoleşte gloata sau o grădiniţă de copii. Umorul îţi deschide uşi şi te scoate din belea, şi atrage asimii ca un magnet.

Nu prea pricepeam unde bate dar, văzând că era într-o dispoziţie prietenoasă, am îndrăznit să-i spun:

— Sper că nu te-am incomodat. Hangiul mi-a zis că pot dormi aici, şi de altfel mai era loc în pat pentru încă o persoană.

— Nu, nu, nicidecum! Nici n-am venit acasă – am găsit un loc

mai bun ca să-mi petrec noaptea. Dorm foarte puţin, nu mă jenez să ţi-o spun, şi am un somn foarte uşor. Dar am petrecut bine, o noapte excelentă. Încotro te îndrepţi în dimineaţa asta, optimatule?

Scotoceam sub pat după cizme.

— Întâi să caut ceva de mâncare, presupun. Apoi părăsesc oraşul şi mă îndrept spre nord.

— Excelent! Fără doar şi poate că partenerul meu va fi încântat să servească micul dejun – îi va prinde foarte bine. Şi noi călătorim spre nord. După un tur extrem de reuşit al oraşului, mă-nţelegi. Ne-ntoarcem acasă. Am dat spectacole venind încoace pe malul răsăritean, iar acum le vom da mergând înapoi, pe malul apusean. Poate o să ne oprim la Casa Absolută în drum spre miazănoapte. Ăsta-i visul pe care-l nutrim în profesia noastră, înţelegi. Să dai spectacol în palatul Autocratului. Sau să mai dai unul, dacă ai mai fost acolo. Se strâng căciuli de chrisoşi.

— Am mai întâlnit cel puţin o persoană care visa să se întoarcă acolo.

— Nu face mutra asta plouată – trebuie să-mi povesteşti despre persoana asta într-o bună zi. Dar acum, dacă e să luăm micul dejun – *Baldanders!* Scoală! Hai, Baldanders, hai! Trezirea!

S-a dus în paşi de dans la capătul patului şi l-a apucat pe uriaş de o gleznă.

— Baldanders! Nu-l apuca de umăr, optimatule! (Nu făcusem niciun gest în acest sens.) Uneori trăsneşte câte-un dos de palmă. BALDANDERS!

Uriaşul a murmurat şi s-a urnit.

— O zi nouă, Baldanders! Eşti încă în viaţă! E vremea să mănânci, să te caci şi să faci amor – şi mai câte altele! Hai, sus, altfel nu mai ajungem niciodată acasă.

Niciun semn că uriaşul l-ar fi auzit. Ca şi când murmurul dinainte fusese un protest îngăimat în vis ori horcăitul de pe urmă. Doctorul Talos a apucat cuverturile jegoase cu amândouă mâinile şi le-a aruncat cât colo.

Forma monstruoasă a partenerului său se înfăţişa acum privirilor noastre. Era chiar mai lung decât îmi închipuisem eu, aproape prea lung pentru patul acela, deşi dormea cu genunchii strânşi până la bărbie. Spatele îi era lat de-un cot, iar umerii, înalţi şi gheboşaţi. Faţa nu i-o zăream, ca să-mi dau seama dacă hangiul îi pocise cu dreptate numele; şi-o vârâse în pernă. Pe gât şi pe urechi purta cicatrice ciudate.

— *Baldanders!*

Avea păr cărunt şi foarte des.

— Baldanders! Să-mi fie cu iertare, optimatule, dar îmi dai voie să împrumut spada aia?

— Nu, am zis. Nu-ţi dau voie.

— Oo, dar n-am de gând să-l omor sau mai ştiu eu ce. Nu folosesc decât latul tăişului.

Am clătinat din cap, iar Doctorul Talos, văzând că nu mă înduplecam, s-a apucat să scotocească prin cameră.

— Mi-am lăsat bastonul jos. Prost obicei, o să mi-l şterpelească vreunul într-o bună zi. Ar trebui să învăţ să merg şchiopătat, zău aşa. Aici nu găsesc nimic.

S-a repezit pe uşă afară şi cât ai clipi s-a şi întors, aducând cu sine un baston din lemn de carpen, cu o măciulie din alamă lustruită.

— Acum să vedem! *Baldanders!*

Loviturile se abăteau pe spinarea lată a uriaşului, asemenea stropilor mari de ploaie dinaintea unei furtuni. Dintr-odată, uriaşul s-a ridicat în capul oaselor.

— M-am trezit, Doctore.

Faţa îi era lată, cu trăsături grele, dar în acelaşi timp blajină şi tristă.

— Te-ai hotărât să mă omori în sfârşit?

— Cum adică, Baldanders? Aha, vorbeşti de optimatul de-aici. N-o să-ţi facă niciun rău – a împărţit patul cu tine şi-acum o să ia micul dejun cu noi.

— A dormit aici, Doctore?

Doctorul Talos şi eu am încuviinţat din cap.

— Atunci ştiu de unde mi s-a tras visul pe care l-am avut.

Îmi stăruia încă în minte imaginea cu femeile acelea cât toate zilele, din adâncul monstruoasei mări, aşa că l-am întrebat ce anume visase, cu toate că simţeam o oarecare teamă faţă de el.

— Nişte grote subpământene, unde picura sânge din nişte dinţi de piatră… Şi braţe dezmembrate împrăştiate pe poteci de nisip, şi nişte nu-ştiu-ce zornăind lanţuri în întuneric.

S-a aşezat pe marginea patului, curăţându-şi cu ditamai degetul dinţii rari şi surprinzători de mici.

— Haideţi, amândoi, a zis Doctorul Talos. Dacă e să mâncăm şi să apucăm să facem ceva azi, atunci trebuie să ne urnim. Avem multe de vorbit şi multe de făcut.

Baldanders a scuipat într-un colţ al camerei.

XVI
Prăvălia de vechituri

Abia când am mers pe străzile oraşului Nessus încă adormit m-a năpădit pentru prima oară şi cu toată puterea durerea ce avea să mă bântuie adesea. Cât fusesem întemniţat în oubliette, enormitatea faptei mele şi gravitatea pedepsei pe care eram sigur că aveam s-o primesc din partea Maestrului Gurloes o înăbuşiseră. Cu o zi înainte, urmând Drumul Apei, bucuria libertăţii şi amarul exilului o alungaseră. Acum însă mi se părea că nicio altă realitate a lumii nu mai exista în afara faptului real că Thecla murise. Fiecare pată de întuneric printre umbre îmi amintea de părul ei; fiecare lucire de alb îmi aducea în memorie pielea ei. Cu greu mă stăpâneam să nu mă reped înapoi în Citadelă, să văd dacă nu cumva o găseam şezând în celula ei, citind la lumina lămpii de argint.

Am găsit o cafenea cu mese înşirate de-a lungul străzii aproape pustii la acea oră prea matinală. La colţul străzii zăcea un om mort (din câte mi-am dat seama, fusese sufocat cu un lambrechin – erau unii care se pricepeau la această artă). Doctorul Talos i-a scotocit buzunarele, dar n-a găsit nimic.

— Carevasăzică, a spus el, trebuie să cumpănim, să punem la cale un plan.

O chelneriţă a adus căni cu mocca, iar Baldanders a împins una către Doctor, care s-a apucat s-o amestece cu degetul.

— Prietene Severian, poate că ar trebui să lămuresc situaţia noastră. Suntem de loc, Baldanders, care e singurul meu pacient, şi cu mine, din regiunea ce împrejmuieşte Lacul Diuturna. Casa noastră a ars şi, având nevoie de ceva bani ca s-o reparăm, am hotărât s-o pornim prin lume. Prietenul meu e un om de-o forţă nemaiîntâlnită. Eu strâng mulţimea, el frânge câţiva buşteni şi ridică zece oameni deodată, iar eu îmi vând leacurile. Cam puţin, vei zice. Dar asta nu-i tot. Am o piesă şi ne-am făcut rost de ceva recuzită. Când ocazia e prielnică, noi doi interpretăm câteva scene şi chiar invităm câţiva spectatori să ni se alăture. Acuma, prietene, zici că te-ndrepţi spre nord şi, socotind după patul de azi-noapte, înţeleg că nu prea eşti gros la pungă. Îmi dai voie să-ţi propun o colaborare?

Baldanders, care se pare că înţelesese numai prima parte a

logosului companionului său, a zis molcom:

— Nu e distrusă chiar de tot. Pereţii sunt de piatră, foarte groşi. Câteva bolte au scăpat de foc.

— Corect. Avem de gând să restaurăm locul acela atât de drag nouă. Dar avem o dilemă, înţelegi – suntem acum la jumătatea drumului de întoarcere cu turneul nostru şi capitalul pe care l-am strâns este departe de-a fi suficient. Ce propun eu…

Chelneriţa, o tânără subţirică şi cu păr răvăşit, a venit cu un blid de fiertură de orez pentru Baldanders, pâine şi fructe pentru mine, şi o plăcintă pentru Doctorul Talos.

— Ce fată atrăgătoare! a zis el.

Ea i-a zâmbit.

— Poţi să iei loc? Se pare că suntem singurii tăi muşterii.

După ce a aruncat o privire în direcţia bucătăriei, ea a ridicat din umeri şi şi-a tras un scaun.

— Poate vrei să te serveşti puţin din asta – o să fiu prea ocupat cu vorbitul ca să mănânc o asemenea cocă uscată. Şi o înghiţitură de mocca, dacă nu te deranjează să bei după mine.

— Aţi zice că ne lasă să mâncăm pe daiboj, nu-i aşa? a întrebat ea. Nu ne lasă. Ne pune să plătim totul la preţul casei.

— Aha! Înseamnă că nu eşti fiica proprietarului. M-am temut că eşti fiica lui. Sau nevastă-sa. Cum de-a lăsat o asemenea floare să înflorească neprihănită?

— Muncesc aici doar de-o lună. Nu m-aleg decât cu bacşişul de la clienţi. Domniile Voastre sunteţi trei. Dacă nu-mi lăsaţi nimic, înseamnă că v-am servit pe daiboj.

— Aşa e, aşa e! Dar să presupunem că noi vrem să-ţi facem un dar generos, l-ai refuza oare?

Vorbind astfel, Doctorul Talos s-a aplecat spre ea, şi m-a surprins să observ că faţa lui nu numai că semăna cu aceea a unei vulpi (o comparaţie poate prea la îndemână, date fiind sprâncenele lui roşietice şi zbârlite, şi nasul ascuţit, care te făceau pe loc să te gândeşti la o vulpe), ci a unei vulpi împăiate. I-am auzit adesea pe cei care-şi câştigă traiul săpând, că nu există palmă de pământ unde, atunci când sapă, să nu dea peste vestigii ale trecutului. Indiferent unde hârleţul răstoarnă pământul, el scoate la iveală caldarâm spart şi metale mâncate de vreme; iar savanţii scriu că nisipul pe care artiştii îl numesc policrom (deoarece în albeaţa lui se amestecă firicele din toate culorile) nu este de fapt nisip, ci sticla din trecut, transformată în pulbere de eonii scurşi în răscolirile mării vuitoare. Dacă există

straturi de realitate sub realitatea pe care o vedem, aşa cum există straturi de istorie sub pământul de sub tălpile noastre, atunci în una din realităţile mai adânci, chipul Doctorului Talos era o mască de vulpe atârnată pe un perete, şi eram uimit s-o văd acum întorcându-se şi aplecându-se spre femeie, reuşind ca prin aceste mişcări, care îţi dădeau senzaţia că expresia şi gândul se întretaie jucăuşe cu umbrele nasului şi sprâncenelor, să creeze o uimitoare şi autentică impresie de vivacitate.

— L-ai refuza? a repetat el întrebarea, iar eu m-am scuturat ca dintr-un somn.

— Cum adică? n-a priceput femeia. Unul dintre Domniile Voastre e carnifex. Darul de care vorbiţi e cel al morţii? Autocratul, ai cărui pori sunt mai strălucitori decât înseşi stelele, protejează vieţile supuşilor săi.

— Darul morţii? O, nu! Doctorul Talos a izbucnit în râs. Nu, draga mea, pe acesta îl ai toată viaţa. Darul pe care-l oferim noi este frumuseţea, cu faima şi bogăţia pe care le atrage.

— Dacă vreţi să-mi vindeţi ceva, eu n-am niciun sfanţ.

— Să-ţi vindem? Nicidecum! Dimpotrivă, noi îţi oferim o slujbă nouă. Eu sunt un taumaturg, iar aceşti nobili domni sunt actori. Ţi-ai dorit vreodată să ajungi pe scenă?

— Mi s-a părut mie ceva caraghios la Domniile Voastre.

— Avem nevoie de o ingenuă. Poţi să capeţi acest rol, dacă doreşti. Dar trebuie să vii cu noi acum – nu avem vreme de pierdut şi nu ne mai întoarcem pe acest drum.

— Dacă mă fac actriţă nu-nseamnă că mă fac frumoasă.

— O să te fac eu frumoasă, pentru că avem nevoie de tine ca actriţă. E una din puterile pe care le am. Doctorul s-a ridicat în picioare şi a continuat: Acum ori niciodată. Vii?

Chelneriţa s-a ridicat şi ea, încă uitându-se la el.

— Trebuie să mă duc în cameră…

— Ce-ai acolo altceva decât zdrenţe? Trebuie să te fac să străluceşti şi să te învăţ replicile într-o singură zi. N-am timp s-aştept.

— Daţi-mi banii pentru micul dejun, şi mă duc să-i spun că plec.

— Prostii! Ca membră a trupei noastre, trebuie să ne ajuţi să economisim fondurile de care avem nevoie pentru sulemenelile tale. Ca să nu mai spun că mi-ai mâncat plăcinta. Plăteşte-o singură.

O clipă, fata a ezitat.

— Poţi să ai încredere în el, a zis Baldanders. Doctorul vede lumea în felul său aparte, dar minte mai puţin decât s-ar crede.

Vocea molcomă, adâncă părea să-i redea încredere chelneriţei.

— În regulă, a zis ea. Merg cu voi.

În foarte scurt timp ne şi aflam, toţi patru, la câteva străzi depărtare, trecând prin dreptul unor prăvălii oblonite mai toate. După ce-am mers o bucată de drum, Doctorul Talos ne-a anunţat:

— Şi-acum, dragi prieteni, trebuie să ne despărţim. Eu o să-mi dedic timpul ca să scot ce-i mai bun din această silfidă. Baldanders, tu trebuie să recuperezi prosceniul tot mai şubred şi celelalte catrafuse ale noastre de la hanul în care ţi-ai petrecut noaptea cu Severian – am convingerea că nu vei întâmpina nicio piedică în a face acest lucru. Severian, cred că vom da spectacol la Crucea lui Ctesiphon. Ştii locul?

Am dat din cap, deşi nu aveam habar unde se afla. Adevărul e că nici nu-mi trecea prin gând să-i întâlnesc din nou. Până una-alta, Doctorul Talos a luat-o iute la picior, chelneriţa urmându-l în pas alergător, iar eu m-am pomenit că rămân singur cu Baldanders pe strada altfel pustie. Nerăbdător să-l văd şi pe el plecat, l-am întrebat încotro se duce. Parcă vorbeam cu o statuie, nu cu un om.

— E un parc lângă râu, unde se poate dormi în timpul zilei, nu şi noaptea. O să mă trezesc înainte să se-ntunece şi-o să mă duc să iau calabalâcul.

— Mie însă nu mi-e somn. O să dau o raită prin oraş.

— Atunci ne vedem la Crucea lui Ctesiphon.

Simţeam, nu ştiu de ce, că ştia ce intenţionam să fac.

— Da, am zis. De bună seamă.

Ochii îi erau stinşi, ca ai unui bou, atunci când a făcut stânga-mprejur şi a pornit cu paşi mari şi greoi spre Gyoll. Parcul lui Baldanders se afla la răsărit, iar Doctorul Talos plecase cu chelneriţa spre apus, aşa că eu am hotărât s-o apuc spre miazănoapte şi astfel să-mi continui drumul spre Thrax, Oraşul Odăilor Fără Ferestre.

Deocamdată, Nessus, Oraşul Nepieritor (oraşul în care trăiam de-o viaţă, dar din care văzusem atât de puţin) mă înconjura din toate părţile. Am mers pe-o stradă lată, pavată cu cremene, neştiind şi nepăsându-mi dacă era o stradă laterală ori strada principală a cartierului. De-o parte şi de alta era mărginită de alei

mai late, pentru pedeştri, şi o a treia alee la mijloc, pentru a despărţi traficul ce se îndrepta spre sud de cel care se îndrepta spre nord.

De-a dreapta şi de-a stânga, clădirile păreau să crească din pământ, asemenea plantelor însămânţate prea aproape unele de altele, chinuindu-se parcă să-şi câştige mai mult loc; niciuna dintre clădirile acelea nu era la fel de mare ca Marele Bastion sau la fel de veche; din câte ştiu eu, niciuna nu avea pereţi de metal asemenea turnului nostru, laţi de cinci paşi; cu toate acestea, Citadela nu avea nimic la fel de colorat sau de original ca alcătuire, nimic la fel de neobişnuit şi de fantastic precum era fiecare din aceste construcţii, deşi erau cu sutele, nu una singură. După cum e moda în unele părţi ale oraşului, cele mai multe clădiri adăposteau prăvălii la etajele inferioare, chiar dacă ele în sine nu fuseseră construite pentru a fi prăvălii, ci case ale ghildelor, bazilici, amfiteatre, conservatoare, trezorerii, oratorii, turnuri de pază, aziluri, manufacturi, capele, ospicii, lazarete, ţesătorii, refectorii, morgi, abatoare şi teatre. Arhitectura lor reflecta aceste destinaţii, dar şi o mulţime de gusturi contradictorii. Foişoarele şi minaretele aveau un aspect războinic; luminatoarele, cupolele şi rotondele te îmbiau; trepte abrupte urcau pe ziduri drepte; iar balcoanele îmbrăcau faţadele şi adăposteau adevărate livezi de chitri şi rodii.

Mă minunam de toate aceste grădini suspendate în pădurea de marmură roşie şi roz, de sardonix roşu, de cărămizi albastre-cenuşii, bej şi negre, de gresie verde, galbenă, purpurie, când vederea unui lăncier pedestraş păzind intrarea într-o cazarmă mi-a amintit de promisiunea pe care i-o făcusem comandantului peltaştilor cu o noapte înainte. Deoarece aveam puţini bani şi-mi dădeam prea bine seama că îmi va fi de trebuinţă în timpul nopţii căldura pe care mi-o dădea mantia ghildei mele, cel mai bun lucru părea să fie acela de a cumpăra o pelerină largă făcută dintr-o ţesătură ieftină, ce putea fi purtată pe deasupra. Prăvăliile începeau să-şi deschidă uşile, dar cele care vindeau îmbrăcăminte păreau să vândă mărfuri nepotrivite pentru planul meu şi la preţuri mai mari decât suma pe care-o aveam în buzunare.

Ideea de a-mi câştiga traiul cu profesiunea mea înainte de a ajunge în Thrax încă nu-mi trecuse prin cap; iar dacă mi-ar fi trecut, aş fi alungat-o, presupunând că serviciile unui torţionar erau într-atât de puţin căutate, încât mai mare daraua decât

ocaua să-i caut pe cei care-ar fi avut nevoie de ele. Pe scurt, credeam că cei trei asimi şi oricalcurile şi aeşii din buzunarul meu trebuiau să-mi ajungă până în Thrax; în plus, habar n-aveam cât urma să primesc pentru slujba mea de-acolo. Acestea fiind zise, mă holbam la balmacane şi surtuce, la dolmane şi vestoane din tafta matlasată şi dintr-o sumedenie de alte ţesături scumpe, fără a intra în prăvăliile care le ofereau spre vânzare şi fără a mă opri măcar să le cercetez.

În curând, atenţia mi-a fost atrasă de alte mărfuri. La vremea respectivă nu ştiam că mii de mercenari se echipau pentru campania de vară. Ca atare, se găseau cape militare şi valtrapuri minunate, şei cu oblâncuri blindate, ca să ferească vintrele, chipie roşii, un soi de halebarde cu coadă lungă, numite ketene, evantaie din folie argintie, pentru semnalizare, arcuri curbate şi răscurbate, din cele folosite de cavalerie, săgeţi care se vindeau în snopuri de zece sau douăzeci, tocuri pentru arcuri, făcute din piele tăbăcită, cu ţinte din alamă şi sidef, şi gărzi pentru arcaşi, ca să le apere încheietura mâinii stângi de coarda arcului. Văzând toate acestea, mi-am amintit ce-mi spusese Maestrul Palaemon, înainte să mi se pună masca, despre bătaia tobei; şi cu toate că resimţisem oarecare dispreţ pentru servanţii Citadelei, îmi părea că aud răpăitul îndelung al chemării la paradă şi răsunetul provocator al goarnelor de pe parapeţi. Şi uitasem ce anume căutam, când deodată o femeie suplă, de vreo douăzeci şi ceva de ani, a ieşit dintr-una din prăvăliile întunecate ca să descuie grilajele. Purta un veşmânt din brocart colorat ca o coadă de păun, uimitor de bogat şi de zdrenţuit totodată, şi în timp ce-o priveam, soarele a luminat o sfâşietură chiar sub talie, dând o nuanţă de auriu foarte palid pielii ce se zărea prin ea.

Nu pot să explic dorinţa pe care am simţit-o pentru ea, nici atunci, nici mai târziu. Dintre toate femeile pe care le-am cunoscut, îmi vine să cred că ea a fost cea mai puţin frumoasă – mai puţin graţioasă decât femeia pe care am iubit-o cel mai mult, mai puţin voluptuoasă decât alta pe care am iubit-o, cu mult mai puţin princiară decât Thecla. Era mijlocie de statură, avea un nas scurt, pometţi laţi şi ochi căprui, alungiţi, aşa cum se potrivesc adesea la asemenea pometţi. M-am uitat la ea cum ridică grilajul şi am simţit pentru ea o iubire fatală şi în acelaşi timp frivolă.

De bună seamă că m-am dus la ea. N-aş fi putut să-i rezist

mai mult decât aş fi putut să rezist lăcomiei oarbe a Urth-ului dacă m-aş fi prăbuşit de pe-o stâncă. Nu ştiam ce să-i spun şi mă speria gândul că ar putea să se retragă îngrozită văzându-mi spada şi mantia neagră ca funinginea. Dar ea a zâmbit şi de fapt a părut să-i placă înfăţişarea mea. După câteva clipe, cum eu nu spuneam nimic, m-a întrebat ce voiam, iar eu am întrebat-o dacă ştia cumva de unde aş putea cumpăra o manta.

— Eşti sigur că ai nevoie de una?

Vocea ei era mai adâncă decât mă aşteptasem.

— Ai o mantie atât de frumoasă. Îmi dai voie s-o ating?

— Te rog. Dacă vrei.

A apucat-o de margine şi a frecat uşor ţesătura între palme.

— N-am văzut niciodată un asemenea negru – atât de întunecat încât nu vezi niciun fald. Iar mâna parcă-mi dispare când o ating. Şi spada! Ăla e opal?

— Vrei s-o cercetezi şi pe ea?

— Nu, nu. Câtuşi de puţin. Dar dacă într-adevăr vrei o manta…

A făcut un gest către vitrină şi am văzut că era plină cu articole de îmbrăcăminte purtată, tot ce vrei şi ce nu vrei: djellabe, mantale cu glugă, halate din pânză groasă, simare şi multe altele.

— Câtuşi de puţin scumpe. Preţuri rezonabile, zău. Dacă intri, sunt sigură că vei găsi ce doreşti.

Am intrat printr-o uşă clincănitoare, dar tânăra nu m-a urmat (aşa cum sperasem eu cu înfocare).

Încăperea era slab luminată, însă de cum m-am uitat în jur, mi-am zis că înţeleg de ce înfăţişarea mea n-o tulburase pe femeie. Bărbatul din spatele tejghelei era mai înspăimântător decât orice torţionar. Avea un chip aproape ca al unui schelet, cu găvane negre în loc de ochi, obraji supţi şi o gură lipsită de buze. Dacă n-ar fi vorbit şi nu s-ar fi mişcat, n-aş fi crezut că e om viu, ci un cadavru lăsat în picioare în spatele tejghelei, pentru a satisface dorinţa morbidă a cine ştie cărui fost client.

XVII
Provocarea

Dar s-a mişcat – s-a răsucit să se uite la mine atunci când am intrat; şi a vorbit:

— Foarte frumoasă. Da, foarte frumoasă. Mantia ta, optimatule – pot să mă uit la ea?

M-am îndreptat spre el traversând o podea făcută din dale roase de vreme şi inegale. O dâră roşie de lumină de soare, forfotind de fire de praf, stătea dreaptă ca un tăiş între noi.

— Veşmântul tău, optimatule.

Am apucat mantia şi mi-am întins mâna stângă, iar el a atins ţesătura cam la fel cum o atinsese tânăra, afară în stradă.

— Da, foarte frumoasă. Moale. Parcă ar fi de lână, dar e mai moale, mult mai moale. Amestec de in şi vigonie? Şi ce culoare minunată! Strai de torţionar. Am auzit că straiele adevărate n-ar fi atât de fine, dar poţi să zici ceva despre o asemenea ţesătură? S-a aplecat sub tejghea şi a reapărut cu un braţ de zdrenţe. Mi-ar fi îngăduit să examinez spada? Voi fi foarte atent, pe cuvânt de onoare.

Am scos-o din teacă pe *Terminus Est* şi-am pus-o pe cârpe. El s-a aplecat asupra ei, fără s-o atingă sau să scoată vreun cuvânt. Între timp, ochii mi se obişnuiseră cu întunecimea prăvăliei, aşa că am observat panglica neagră şi subţire ce-i ieşea din părul de deasupra urechilor şi-i înainta spre faţă cam de-un deget.

— Porţi mască, i-am zis eu.

— Trei chrisoşi. Pentru spadă. Încă unul pentru mantie.

— N-am venit aici să vând, am zis eu. Scoate-o.

— Cum vrei. În regulă, patru chrisoşi pentru spadă.

Şi-a ridicat mâinile şi capul de mort a căzut în ele. Chipul lui, cu obrajii teşiţi, bronzat, semăna izbitor de mult cu acela al tinerei pe care-o văzusem afară.

— Vreau să cumpăr o manta.

— Cinci chrisoşi pentru ea. Zău că e ultima mea ofertă. Va trebui să-mi dai o zi ca să strâng banii.

— Ţi-am spus, această spadă nu-i de vânzare.

Am luat-o pe *Terminus Est* de pe tejghea şi am vârât-o înapoi în teacă.

— Şase.

Întinzându-se peste tejghea, bărbatul m-a apucat de mână.

— E mai mult decât face. Ascultă, e ultima ta şansă. Vorbesc serios. Şase.

— Am intrat să cumpăr o manta. Sora ta – asta bănui că este – mi-a zis că pot găsi la voi una la un preţ rezonabil.

— În regulă, a oftat el, îţi vând una la un preţ rezonabil. Vrei însă mai întâi să-mi spui de unde ai făcut rost de spada asta?

— Mi-a fost dăruită de un maestru al ghildei mele. I-am văzut chipul cuprins, preţ de o clipă, de o expresie pe care n-am putut-o defini, aşa că l-am întrebat: Nu mă crezi?

— Te cred, asta-i problema. De fapt, ce eşti tu?

— O calfă din Ghilda Torţionarilor. Nu prea ajungem pe partea asta a râului, şi nici atât de departe spre nord. Dar te surprinde cu adevărat atât de mult?

A dat din cap.

— Parcă aş întâlni un psyhopompos. Pot să te-ntreb de ce te afli în partea asta a oraşului?

— Poţi, dar e ultima întrebare la care am de gând să-ţi răspund. Mă îndrept spre Thrax, să-mi iau în primire slujba ce mi s-a dat acolo.

— Mulţumesc, a spus el. Nu te mai iscodesc. Nici nu trebuie, de fapt. Acuma, pentru că vei vrea să le faci o surpriză prietenilor când îţi vei scoate mantaua – am dreptate? – Ar trebui să aibă o culoare care să contrasteze cu aceea a veşmântului tău. Albul ar fi bun, dar albul însuşi e o culoare destul de dramatică şi foarte greu de păstrat curată. Ce-ai zice de un brun şters?

— Panglicile care ţi-au ţinut masca, am spus eu. Încă sunt acolo.

Trăgea în jos nişte cutii din spatele tejghelei, aşa că nu mi-a răspuns. După o clipă sau două, am fost întrerupţi de clinchetul clopoţelului de deasupra uşii. Noul muşteriu era un tânăr al cărui chip era ascuns într-un coif încrustat, strâmt pe cap, din care nişte coarne se curbau în jos şi se împleteau, formând viziera. Purta o armură din piele lăcuită; o himeră de aur, cu un chip gol, holbat, de femeie nebună, tresărea pe platoşa lui.

— Da, hiparhule. Prăvăliaşul a lăsat cutiile să cadă, pentru a putea face o plecăciune servilă. Cu ce îţi pot fi de folos?

O mână vârâtă într-o mănuşă de fier s-a întins spre mine cu degetele unite, ca şi când voia să-mi dea o monedă.

— Primeşte, m-a îndemnat prăvăliaşul cu o şoaptă înspăimântată. Indiferent ce-ar fi.

Mi-am întins şi eu mâna şi am primit o sământă neagră, lucioasă, de mărimea unei stafide. L-am auzit pe prăvăliaş icnind; silueta în armură s-a răsucit pe călcâie şi a ieşit.

După plecarea hiparhului, am pus sământa pe tejghea.

— Nu încerca să mi-o dai mie, a ţipat prăvăliaşul ca din gură de şarpe şi s-a tras îndărăt.

— Ce-i asta?

— Nu ştii? Sâmburele avernei. Oare ce-ai făcut de l-ai supărat pe-un ofiţer al Trupelor Stăpânirii?

— Nimic. De ce mi-a dat asta?

— Ai fost provocat. Eşti chemat.

— La monomahie? Imposibil. Eu nu fac parte din clasa luptătorilor.

A dat din umeri, un gest mai grăitor decât cuvintele.

— Va trebui să te lupţi, altfel or să te asasineze. Singura întrebare este dacă într-adevăr l-ai ofensat pe hiparh, sau nu cumva în spatele tărăşeniei se ascunde vreun înalt slujbaş de la Casa Absolută?

La fel de limpede precum îl vedeam pe prăvăliaş, îl zăream şi pe Vodalus în necropolă, ţinând piept celor trei paznici voluntari; şi cu toate că prudenţa îmi spunea să arunc cât colo sâmburele avernei şi să fug din oraş, n-am putut s-o fac. Cineva – poate însuşi Autocratul sau tenebrosul Părinte Inire – aflase adevărul despre moartea Theclei şi acum căuta să mă distrugă fără a dezonora ghilda. Prea bine, voi lupta. Dacă învingeam, acel cineva s-ar putea să-şi schimbe părerea; dacă eram omorât, înseamnă că se făcea dreptate, nimic mai mult. Cu gândul încă la sabia lui Vodalus, am zis:

— Singura armă pe care ştiu s-o mânuiesc este spada aceasta.

— N-o să vă bateţi în săbii sau spade – de fapt, cel mai bine ar fi s-o laşi la mine.

— Cu niciun chip.

A oftat din nou.

— Văd că nu ştii nimic despre poveştile astea, şi totuşi la apusul soarelui urmează să te lupţi pentru viaţa ta. Prea bine, eşti clientul meu, iar eu nu mi-am lăsat niciodată baltă clienţii. Voiai o manta. Poftim.

S-a dus încă o dată în fundul prăvăliei şi s-a întors cu un veşmânt ce avea culoarea frunzelor veştede.

— Încearc-o pe asta. Dacă îţi vine bine, te costă patru ori-

calcuri.

O manta atât de largă şi cu o croială atât de generoasă nu putea decât să mi se potrivească, doar dacă nu era prea scurtă sau prea lungă. Preţul părea mai mult decât pipărat, dar am plătit şi, punând-o pe mine, am făcut încă un pas în a deveni actorul în care acea zi părea cu tot dinadinsul să mă oblige să mă preschimb.

— Aşa, carevasăzică, a spus prăvăliaşul, eu trebuie să rămân aici, să-mi văd de prăvălie, dar o s-o trimit pe sora mea să te ajute să-ţi iei averna. Ea a fost adesea pe Câmpia Sangvinară, aşa că poate o să te şi înveţe câte ceva despre cum să te baţi cu floarea.

— A pomenit cineva de mine?

Tânăra pe care o întâlnisem în faţa prăvăliei a apărut acum dintr-una din încăperile de depozit din spate. Cu nasul ei cârn şi ochii ciudat de oblici, semăna atât de mult cu fratele ei, încât aş fi băgat mâna-n foc că sunt gemeni, dar silueta suplă şi trăsăturile delicate ce păreau a nu se potrivi defel cu fratele ei la ea erau de-a dreptul irezistibile. Cu siguranţă că fratele i-a explicat ce mi se întâmplase. Nu pot şti, pentru că nu l-am auzit. Eu nu aveam ochi decât pentru ea.

Încep din nou să scriu. A trecut multă vreme (de două ori am auzit gărzile schimbându-se la uşa încăperii mele de lucru) de când am aşternut rândurile pe care voi le-aţi citit doar cu câteva clipe mai înainte. Nu sunt sigur că e bine să consemnez atât de detaliat aceste scene care poate sunt importante doar pentru mine. Am petrecut zile istovitoare citind istoriile predecesorilor mei, care în afară de relatări ca aceea care urmează nu au mai multe de spus. De exemplu, cea a lui Ymar:

> Deghizându-se, a plecat la ţară şi acolo a stat şi s-a uitat o vreme la un muni care medita sub un platan. Autocratul i s-a alăturat şi a şezut cu spatele la trunchi până când Urth a început să-şi întoarcă faţa de la soare. Cavalerişti purtând o oriflamă au trecut în galop pe lângă ei, un negustor şi-a mânat catârul deşelat de greutatea aurului, şi au mai trecut o femeie frumoasă cocoţată pe umerii eunucilor şi, în sfârşit, un câine, tropăind prin colb. Ymar s-a ridicat în picioare şi, râzând, l-a urmat pe câine.

Presupunând că această anecdotă este adevărată, cât de uşor poate fi explicată: Autocratul demonstrase că el îşi alegea viaţa activă printr-un act de voinţă, şi nu pentru că se lăsa ademenit de ispitirile lumii.

Dar Thecla avusese mulţi dascăli şi fiecare îi explicase acelaşi lucru, numai că în alt chip. În acest caz, bunăoară, un alt dascăl ar spune că Autocratul era o dovadă împotriva acelor lucruri care-i atrag pe oamenii obişnuiţi, însă nu avea puterea să-şi stăpânească pasiunea pentru vânătoare.

Iar un al treilea ar zice că Autocratul voia să-şi arate dispreţul faţă de muni, care tăcuse tot timpul când, în fapt, ar fi putut să împărtăşească din învăţăturile sale şi să primească la rândul său încă şi mai multe. Dar nu-şi putea arăta dispreţul plecând, când nu avea cu cine se însoţi pe drum – căci singurătatea îi atrage numai pe înţelepţi. Şi nici când au trecut soldaţii ori negustorul cu bogăţiile sale, ori femeia – acestea sunt lucruri după care tânjesc cei lipsiţi de înţelepciune, iar muniul l-ar fi socotit o dată în plus ca fiind lipsit de înţelepciune.

Un al patrulea dascăl ar fi tălmăcit-o astfel: Autocratul s-a luat după câine deoarece acesta mergea singur – soldaţii aveau alţi soldaţi alături, negustorul îşi avea catârul şi catârul îl avea pe negustor, iar femeia era însoţită de sclavii ei; cât despre muni, acesta nu se clintea din loc.

Bine, bine, dar de ce a râs Ymar? Cine ne va lămuri? Oare negustorul îi urma pe soldaţi ca să le cumpere prada? Iar femeia îl urma pe negustor ca să-şi vândă sărutările şi pântecul? Era oare câinele un câine de vânătoare, sau o potaie din acelea cu picioare scurte pe care le ţin femeile ca să latre când le pipăie oarecare în timp ce dorm? Cine ne va lămuri acum? Ymar e mort, iar amintirile despre el, care s-or mai fi păstrat o vreme în sângele urmaşilor săi, s-au stins demult.

Aşa se vor stinge cu timpul şi cele despre mine. Sunt sigur de asta: niciuna din explicaţiile comportamentului lui Ymar nu a fost corectă. Adevărul, oricare ar fi fost acesta, era mai simplu şi mai subtil. Despre mine s-ar putea pune întrebarea de ce am acceptat-o drept ajutor pe sora prăvăliaşului – tocmai eu, care în toată viaţa mea nu avusesem niciodată un companion adevărat. Şi cine va înţelege – citind numai cuvintele „sora prăvăliaşului” – de ce am rămas cu ea după ceea ce, în acest moment al povestirii mele, urmează să se întâmple? Cu siguranţă nimeni.

Am spus că nu pot explica de ce o doream, şi e adevărat. O

iubeam cu o iubire însetată şi disperată. Simţeam că noi doi puteam comite un act atât de atroce, încât lumea, văzându-ne, îl va considera irezistibil.

Nu-i nevoie de prea multă minte ca să vezi siluetele ce aşteaptă dincolo de vidul morţii – orice copil îşi dă seama că ele există, strălucind de glorii întunecate ori luminoase, învăluite într-o putere mult mai străveche decât universul. Ele formează substanţa celor dintâi vise ale noastre şi ale viziunilor noastre muribunde. Pe drept cuvânt simţim că vieţile noastre de ele sunt călăuzite, şi pe drept cuvânt simţim şi cât de puţin contăm pentru ele, care sunt constructorii a tot ce nu poate fi închipuit, luptătorii războaielor ce se poartă dincolo de întregul existenţei.

Greu este să învăţăm că noi înşine avem în noi puteri la fel de mari. Noi spunem „Vreau” şi „Nu vreau” şi ne imaginăm că suntem propriii noştri stăpâni (deşi ne supunem în fiecare zi poruncilor unei persoane prozaice), când adevărul e că stăpânii noştri dorm. Se trezeşte cineva în noi care ne mână ca pe nişte dobitoace, cu toate că acela care ne călăreşte nu este decât o parte din noi, încă neştiută.

Poate că, într-adevăr, aşa se explică povestea lui Ymar. Cine ar putea şti?

Cum-necum, am lăsat-o pe sora prăvăliaşului să mă ajute să-mi prind mantaua. Puteam s-o strâng în jurul gâtului şi, când o purtam astfel, mantia fuliginoasă a ghildei mele nu se mai zărea dedesubt. Fără să mi-o dezbrac, puteam să întind mâinile fie prin deschizătura din faţă, fie prin tăieturile laterale. Am desprins-o pe *Terminus Est* din cureaua ei, ţinând-o ca pe o cârjă, aşa aveam s-o ţin tot timpul cât aveam să port acea manta, şi deoarece teaca îi acoperea aproape în întregime garda şi avea vârful îmbrăcat în fier negru, mulţi dintre cei care mă vedeau chiar asta şi credeau că e, o cârjă.

Pentru prima oară în viaţă acopeream veşmântul ghildei mele, pentru a-l ascunde. I-am auzit pe alţii spunând că aşa deghizat te simţi ca un caraghios, şi cu siguranţă astfel mă simţeam în acea manta. Cu toate acestea, nu puteam spune că eram deghizat. Mantalele acestea largi, demodate, au apărut odată cu ciobanii (care încă le poartă), iar de la ei au ajuns la armată în vremea în care au avut loc luptele cu ascienii aici, în sudul rece. De la armată s-au inspirat apoi pelerinii religioşi, care fără îndoială s-au ales cu un veşmânt ce putea fi transformat

într-un mic cort mai mult sau mai puţin satisfăcător, dar practic. Declinului religiei i se datorează în mare măsură dispariţia mantalelor din Nessus, unde n-am văzut niciodată vreuna în afara celei purtate de mine. Dacă aş fi ştiut mai multe despre mantale atunci când am îmbrăcat-o pe-a mea în prăvălia de vechituri, aş fi cumpărat şi o pălărie din cele moi, cu boruri largi, care s-ar fi potrivit de minune; dar nu ştiam, iar sora prăvăliaşului mi-a spus că arătam ca un pelerin sadea. Desigur că a spus-o cu aerul acela de bătaie de joc cu care spunea orice altceva, dar eu eram preocupat de felul în care arătam, aşa că n-am băgat de seamă. Le-am zis ei şi fratelui ei că îmi părea rău că nu ştiam mai multe despre religie.

Au zâmbit amândoi şi fratele a spus:

— Dacă pomeneşti de aşa ceva, nimeni n-o să vrea să-ţi vorbească despre asta. În plus, poţi să te alegi cu reputaţia de om de treabă dacă porţi o asemenea manta *fără* să vorbeşti despre religie. Dacă întâlneşti pe cineva cu care nu vrei să vorbeşti, cere-i o pomană.

Astfel am devenit, cel puţin în înfăţişare, un pelerin care se îndrepta spre un loc sfânt neştiut, undeva la miazănoapte. V-am spus oare că timpul ne transformă minciunile în adevăruri?

XVIII
Distrugerea altarului

Liniştea primelor ore ale dimineţii dispăruse cât am stat eu în prăvălia de vechituri. Căruţe şi cotigi treceau hurducăind, într-o avalanşă de dobitoace, lemn şi fier; abia ce-am ieşit pe uşă împreună cu sora prăvăliaşului, că am şi auzit o navetă trecând în zbor printre turnurile oraşului. Mi-am ridicat privirile tocmai la timp ca s-o văd, lucioasă ca un strop de ploaie pe un ochi de geam.

— Probabil că acela e ofiţerul care te-a provocat, a zis tânăra. Se întoarce la Casa Absolută. Un hiparh din Garda Septentrionilor – nu asta ţi-a spus Agilus?

— E fratele tău? Da, ceva de felul ăsta. Tu cum te numeşti?

— Agia. Şi zici că n-ai habar de monomanie? Şi vrei să te instruiesc? Ei bine, să te ajute marele Hypogeon! Pentru început, va trebui să mergem până la Grădinile Botanice, să-ţi tăiem o avernă. Din fericire, n-avem mult de mers până acolo. Ai destui bani să luăm un fiacru?

— Cred că da. Dacă e nevoie…

— Atunci cu adevărat nu eşti un armiger costumat. Eşti… ce-i fi.

— Torţionar. Da. Când trebuie să-l întâlnesc pe hiparh?

— Abia mai târziu în după-masa asta, când începe lupta pe Câmpia Sangvinară şi averna îşi deschide floarea. Avem destul timp, dar cred că mai bine l-am folosi ca să-ţi facem rost de-o floare şi să te învăţ cum să te lupţi cu ea.

Un fiacru tras de o pereche de onagri tocmai se îndrepta spre noi, aşa că ea a făcut semn cu mâna.

— O să fii omorât, să ştii.

— Din ce-mi spui, aşa se pare.

— E aproape sigur, aşa că nu-ţi face griji din pricina banilor.

Agia a păşit pe stradă şi, pentru o clipă, a părut ca o statuie comemorativă – atât de fine erau trăsăturile acelui chip delicat, atât de graţioasă curbura trupului atunci când şi-a ridicat braţul. M-am gândit că o să fie şi ea omorâtă. Fiacrul a tras lângă ea şi animalele nărăvaşe au făcut câţiva paşi în buiestru, ca şi când tânăra ar fi fost o tiacină. Agia a sărit înăuntru. Deşi era uşoară, greutatea ei a făcut ca micul vehicul să se clatine. Am urcat

lângă ea. Coapsele ne stăteau strâns lipite în spaţiul acela strâmt. Vizitiul s-a răsucit spre noi.

— La pasarela pentru Grădinile Botanice, a spus Agia şi cu o smucitură am luat-o din loc. Prin urmare, mi s-a adresat ea, moartea nu te tulbură.

M-am prins cu mâna de spătarul caprei.

— Cu siguranţă că nu e ceva neobişnuit, am spus eu. Or fi mii, poate chiar milioane de oameni ca mine. Oameni obişnuiţi cu moartea, care simt că singura parte din viaţa lor care a însemnat cu adevărat ceva s-a încheiat.

Soarele se înălţase chiar deasupra celor mai înalte fleşe, iar lumina potopitoare care colora în auriu roşcat pavajul colbuit mă făcea să filosofez. Cărţulia cafenie din sabretaşul meu cuprindea povestea unei îngerese (poate chiar una dintre războinicele înaripate despre care se spune că l-ar sluji pe Autocrat) care, venind pe Urth cu cine ştie ce treabă măruntă, a fost lovită de săgeata unui copilandru şi a murit. Cu straiele sale străluminoase, mânjite acum de sângele curs din inima ei, aşa cum bulevardele sunt pătate de suflarea tot mai stinsă a soarelui, îngereasa l-a întâlnit pe însuşi Gabriel. Sabia sclipea orbitor în mâna lui, în cealaltă mână legăna marea sa bardă cu două capete, iar pe spate, agăţată de curcubeu, îi atârna trâmbiţa cea mare de luptă a cerurilor. „Încotro pornit-ai, micuţo, cu pieptu-ţi mai purpuriu decât al măcăleandrului?” a întrebat-o Gabriel, şi îngereasa i-a răspuns: „Am fost omorâtă şi acum mă întorc să-mi reunesc materia cu Pancreatorul.” „Nu vorbi într-aiurea. Tu eşti îngerească, spirit pur, nu poţi muri.” „Cu toate acestea, sunt moartă”, a zis îngereasa. „Vezi doar cum mi-am pierdut sângele – nu vezi oare şi cum nu mai iese în ţâşnituri, ci abia de se mai prelinge? Şi uite cât de palidă sunt la chip. Oare atingerea îngerului nu este caldă şi luminoasă? Ia-mi mâna, şi-o să crezi că ţii o grozăvenie abia trasă afară dintr-o baltă puturoasă. Adulmecă-mi răsuflarea – nu este ea greţoasă, respingătoare, nu pute a seu ars?” Gabriel nu a răspuns, aşa că îngereasa a continuat: „Frate, şi mai mult decât atât, chiar dacă nu te-am făcut să crezi, în ciuda dovezilor pe care ţi le-am adus, te conjur să nu-mi stai în cale. Voi scăpa universul de fiinţa mea.” „Ba te cred”, a zis Gabriel, dându-se la o parte din drumul îngeresei. „Doar că mă gândeam că, dacă aş fi ştiut că suntem şi noi pieritori, n-aş fi fost întotdeauna atât de îndrăzneţ.”

Agiei i-am spus:

— Mă simt ca arhanghelul din poveste – dacă aş fi ştiut că-mi pot părădui viaţa atât de uşor şi de repede, n-aş fi făcut-o – poate. Cunoşti legenda? Dar acum hotărârea e luată şi nu mai pot nici să zic, nici să fac altceva. În această după-masă, Septentrionul mă va omorî cu... ce? O plantă? O floare? E ceva ce nu înţeleg. Cu puţin timp în urmă, îmi zisesem că mă voi duce într-un loc numit Thrax şi acolo voi trăi cât mi-o mai fi rămas din viaţă. Ei bine, noaptea trecută am împărţit camera cu un uriaş. Ceva la fel de fantasmagoric ca şi ce mi se întâmplă acum.

Tânăra nu mi-a răspuns, iar după un timp am întrebat-o eu:

— Ce-i clădirea aia de-acolo? Cu acoperişul stacojiu şi coloanele bifurcate. Am impresia că în mortar s-a amestecat piment. Cel puţin, îmi vine la nas ceva de soiul ăsta de-acolo.

— Refectoriul monahilor. Ştii că eşti un ins înspăimântător? Când ai intrat în prăvălia noastră, credeam că eşti un armiger tânăr, ca mulţi alţii, care te-ai costumat ca să faci pe nebunul. Apoi, când am aflat că într-adevăr eşti torţionar, mi-am zis că, la urma urmei, nu poate fi chiar atât de rău – eşti doar un tânăr ca mulţi alţi tineri.

— Şi îmi închipui că tu ai cunoscut mulţi tineri.

Adevărul e că speram să fie aşa. Voiam să aibă mai multă experienţă decât mine; şi cu toate că nu mă consideram a fi pur, îmi plăcea gândul că ea ar fi şi mai puţin pură decât mine.

— Dar pe lângă asta, mai văd ceva la tine, a continuat ea. După chipul tău, aş zice că urmează să moşteneşti două palatinate şi o insulă naiba ştie pe unde, iar manierele tale sunt cele ale unui cizmar, şi când spui că nu ţi-e frică să mori, crezi că într-adevăr aşa este, dar mai în adâncul tău de fapt nu crezi în ceea ce spui. Însă în străfundul străfundului fiinţei tale chiar nu ţi-e frică. Puţin ţi-ar păsa să mă scurtezi de cap, nu-i aşa?

Pe lângă noi treceau în sus şi-n jos tot felul de maşinării, vehicule cu roţi sau fără roţi, trase de animale şi sclavi, oameni care mergeau pe jos, alţii călare pe dromaderi, boi, metamino-doni şi cai. Un fiacru deschis, ca acela în care ne aflam noi, a ajuns în dreptul nostru. Agia s-a aplecat spre cuplul aflat înăuntru şi le-a strigat:

— Vă întrecem.

— Încotro? a strigat la rândul său bărbatul din fiacru, şi l-am recunoscut a fi Sieur Racho, pe care-l întâlnisem o dată, când fusesem trimis la Maestrul Ultan după nişte cărţi.

Am prins-o pe Agia de braţ.

— Cine e nebun, el sau tu?

— Pasarela Grădinii, pentru un chrisos!

Al doilea fiacru a ţâşnit înainte, cu al nostru pe urmele lui.

— Mai repede! a strigat Agia vizitiului nostru. Apoi către mine: Ai un pumnal? E mai bine să-i vâri vârful în spate, ca să poată spune că a mânat aşa pentru că l-ai ameninţat cu moartea dacă opreşte.

— De ce faci asta?

— E un test. Nimeni nu va crede că eşti ceea ce lasă de înţeles costumaţia asta. Dar oricine va crede că eşti un armiger deghizat de carnaval. Tocmai am dovedit-o. (Fiacrul nostru s-a înclinat într-o parte când a ocolit o cotigă plină cu nisip.) Pe lângă asta, o să câştigăm. Îl ştiu pe vizitiu şi bidiviii lui sunt odihniţi. Caii ăluilalt au plimbat-o pe târfa aia jumătate de noapte.

Mi-am dat seama atunci că, dacă învingeam, trebuia să-i dau Agiei banii, şi că femeia cealaltă – dacă ei câştigau – îl va pune pe Racho să-mi ceară chrisosul (pe care nu-l aveam). Însă plăcerea de a-l umili era atât de dulce! Viteza şi apropierea morţii (căci eram sigur că voi fi într-adevăr răpus de hiparh) m-au făcut să fiu mai nechibzuit decât oricând în viaţa mea. Am tras-o din teacă pe *Terminus Est* şi, mulţumită lungimii lamei, mi-a fost uşor să ajung până la onagri. Crupele lor erau scăldate de sudoare şi tăieturile puţin adânci pe care le-am crestat în ele cu siguranţă că-i ardeau ca focul.

— Aşa-i mai bine decât cu un pumnal, a zis Agia.

Îmbulzeala de pe străzi se despărţea asemenea apelor în faţa biciurilor celor doi vizitii, mamele îşi înşfăcau în fugă plozii, soldaţii se sprijineau în lănci şi se săltau pe pervaze, ca să se ferească. Cursa era în favoarea noastră: fiacrul din faţă ne deschidea oarecum calea, dar totodată era împiedicat de celelalte vehicule mai mult decât noi. Nici noi însă nu puteam înainta cu mult mai repede şi, pentru a câştiga un avantaj de câţiva coţi, vizitiul nostru, care fără doar şi poate se aştepta la un bacşiş gras dacă învingea, i-a mânat pe onagri în sus pe nişte trepte late de calcedonie. Marmură şi monumente, pilaştri şi coloane păreau să ne izbească în faţă. Ne-am repezit printr-un gard viu verde şi înalt cât casa, am răsturnat o teleagă plină cu zaharicale, am trecut printr-o arcadă, am coborât o scară pe jumătate în spirală şi-am ajuns din nou în stradă, fără să aflăm vreodată a cui grădină o călcasem sub roţi.

Roaba unui brutar, trasă de două oi, s-a strecurat în spaţiul

strâmt dintre fiacrul nostru şi celălalt, şi roata mare din spate a fiacrului nostru a agăţat-o, făcând să se reverse în stradă o ploaie de pâini proaspete şi răsturnând trupul zvelt al Agiei peste al meu – o apropiere atât de plăcută, încât am înconjurat-o cu braţul şi am ţinut-o lipită de mine. Mai îmbrăţişasem şi alte femei în felul acesta – pe Thecla adesea, dar şi trupuri din oraş, plătite cu ora. Acum plăcerea era dulce-amară, stârnită de atracţia nemiloasă pe care o resimţeam pentru Agia.

— Mă bucur că ai făcut asta, mi-a susurat ea în ureche. Îi urăsc pe bărbaţii care mă apucă brutal, a mai zis ea, acoperindu-mi faţa cu sărutări.

Vizitiul s-a răsucit spre noi cu un rânjet de triumf, lăsându-i pe onagri, înnebuniţi de spaimă, să meargă pe unde-i tăia capul, şi ne-a strigat:

— O luăm pe Calea Şerpuită – i-am prins acum – prin piaţă, şi le ieşim înainte cu vreo sută de coţi.

Fiacrul s-a legănat şi s-a repezit printr-o deschizătură făcută într-o barieră de tufişuri. În faţa noastră s-a ivit deodată o construcţie imensă. Vizitiul a încercat să-şi strunească animalele, dar era prea târziu. Ne-am izbit de perete, care s-a sfâşiat precum ţesătura unui vis, şi ne-am pomenit într-un spaţiu cavernos, abia luminat şi mirosind a fân. În faţă era un altar în trepte, mare cât o colibă şi împestriţat cu luminiţe albastre. L-am văzut, dar mi-am dat seama că-l vedeam prea bine – vizitiul nostru fusese azvârlit de pe capră, sau sărise ca să se ferească. Agia a ţipat.

Ne-am izbit de altar. Au urmat un talmeş-balmeş de obiecte zburătoare imposibil de identificat şi sentimentul că totul se învârtea şi se prăbuşea, fără să se izbească de ceva, la fel ca în haosul dinaintea Facerii. Podeaua a părut să salte spre mine; şi m-a lovit cu atâta forţă, că urechile au început să-mi ţiuie.

Cred că o ţinusem pe *Terminus Est* în mână cât zburasem prin aer, dar acum n-o mai aveam. Am încercat să mă ridic de jos ca s-o caut, însă n-aveam nici suflu, nici vlagă. Undeva în depărtare am auzit o voce bărbătească strigând. M-am rostogolit pe-o parte, apoi am izbutit să-mi trag sub mine picioarele parcă fără viaţă.

Aş fi zis că ne aflam undeva la mijlocul construcţiei aceleia, care era la fel de mare ca Marele Bastion, însă complet goală: fără ziduri interioare, scări sau mobilă de vreun fel. Prin aerul auriu, prăfos, am văzut coloane strâmbe ce păreau făcute din

lemn pictat. Lămpile, simple puncte de lumină, atârnau la mai mult de-un lanţ deasupra capului. Şi încă şi mai sus de ele, un acoperiş din multe culori se unduia şi se zbătea în bătaia unui vânt pe care eu nu-l simţeam.

Stăteam pe paie – paie împrăştiate peste tot, într-un covor galben nesfârşit, ca un ogor al unui titan după seceriş. De jur împrejurul meu, şipcile din care fusese construit altarul: fragmente de lemn subţire, împodobite cu foiţă de aur şi încrustate cu turcoaze şi ametiste violete. Încercat de gândul că trebuie să-mi caut spada, m-am ridicat în picioare şi am pornit cu pas şovăitor, împiedicându-mă aproape imediat de scheletul dezmembrat al fiacrului. Unul dintre onagri zăcea nu departe; îmi amintesc că mi-am zis că probabil îşi frânsese grumazul. Cineva a strigat „Torţionarule!” şi, întorcându-mi privirile, am zărit-o pe Agia – în picioare, dar clătinându-se. Am întrebat-o dacă e întreagă.

— Vie, în orice caz, însă trebuie să plecăm de-aici imediat. Animalul ăla e mort?

Am încuviinţat din cap.

— Aş fi putut să-l călăresc. Acum va trebui să mă duci tu, dacă poţi. Nu cred că piciorul drept o să mă ţină.

În timp ce spunea acestea, am văzut-o clătinându-se, şi a trebuit să mă reped s-o prind ca să nu cadă.

— Trebuie să plecăm, a zis ea. Uită-te în jur… vezi vreo uşă? Iute!

Nu vedeam.

— De ce trebuie să ne grăbim aşa?

— Foloseşte-ţi nasul dacă ochii nu ţi-s de folos să te uiţi la podea.

Am adulmecat. În aer nu se mai simţea miros de fân, ci de fân arzând; aproape în acelaşi moment am văzut flăcările, strălucind în întunecime, dar încă mici, semn că în urmă cu câteva clipe fuseseră doar nişte scântei. Am încercat să fug, dar nu izbuteam decât să merg şontâcăit.

— Unde suntem?

— În Catedrala Pelerinelor – unii o numesc Catedrala Ghearei. Pelerinele sunt nişte preotese care străbat continentul în lung şi-n lat. Niciodată…

Agia a tăcut pentru că ne apropiam de-un grup de persoane îmbrăcate în veşminte stacojii. Sau poate că ele se apropiau de noi, căci mi se părea că apăruseră în faţa noastră de neunde.

Bărbaţii aveau capetele rase şi duceau iatagane scăpărătoare, curbate ca luna nouă şi orbindu-ne cu strălucirea aurului; o femeie, înaltă ca un exultant, ţinea în mâini o spadă în teacă: pe *Terminus Est* a mea. Femeia purta glugă şi o pelerină strâmtă, împodobită cu ciucuri lungi.

— Animalele noastre au luat-o razna, Sfântă Domnicellae…, a început Agia.

— Nu încape discuţie, a spus femeia care ţinea spada mea.

Era frumoasă femeia, dar nu avea frumuseţea femeilor care trezesc dorinţa.

— Aceasta este a bărbatului care te duce acum. Spune-i să te pună pe picioarele tale şi să şi-o la înapoi. Poţi să mergi?

— Puţin. Fă aşa cum spune ea, Torţionarule.

— Nu-i ştii numele?

— Mi l-a spus, dar l-am uitat.

— Severian, am zis eu şi am lăsat-o jos pe Agia, sprijinind-o cu o mână, iar cu cealaltă luând-o pe *Terminus Est.*

— Foloseşte-o ca să pui capăt gâlcevilor, mi-a spus femeia în stacojiu. Iar nu pentru a le stârni.

— Podeaua de paie a acestui cort mare a luat foc, Chatelaine. Ştii asta?

— Va fi stins. Surorile şi servitorii noştri tocmai asta fac acum, sting jăraticul. Femeia a tăcut, trecându-şi iute privirile de la Agia la mine şi înapoi la Agia, apoi a spus: În ceea ce a mai rămas din înaltul nostru altar am găsit doar un singur lucru ce părea a fi al vostru, şi să aibă o anumită valoare pentru voi – spada aceea. V-am înapoiat-o. Vreţi acum să ne înapoiaţi ceea ce poate aţi găsit voi şi care are valoare pentru noi?

Mi-am amintit de ametiste.

— N-am găsit nimic de valoare, Chatelaine.

Agia a clătinat din cap şi eu am continuat:

— Am văzut bucăţi mici de lemn, bătute în pietre preţioase, dar le-am lăsat acolo unde au căzut.

Bărbaţii şi-au strâns mâinile pe plăselele armelor lor şi şi-au înfipt bine picioarele în podea, dar femeia înaltă a rămas nemişcată, uitându-se lung la mine, apoi la Agia şi din nou la mine.

— Apropie-te, Severian.

Am făcut spre ea trei sau patru paşi. Simţeam imboldul de a trage *Terminus Est* din teacă, pentru a mă apăra împotriva iataganelor bărbaţilor, dar m-am înfrânat. Stăpâna lor m-a prins

de încheieturile mâinilor şi m-a privit în ochi. Ai ei erau calmi, şi în lumina aceea ciudată păreau duri asemenea berilului.

— El nu poartă nicio vină, a zis ea.

Unul dintre bărbaţi a murmurat:

— Te înşeli, Domnicellae.

— N-are vină, ascultă-mă pe mine. Treci la locul tău, Severian, şi las-o pe femeie să se apropie.

M-am supus, iar Agia a înaintat şchiopătând, până la doi paşi de ea. Deoarece n-a vrut să mai facă nici o jumătate de pas în plus, femeia înaltă a venit în faţa ei şi i-a apucat încheieturile mâinilor, aşa cum le apucase şi pe ale mele. După o clipă, s-a uitat la celelalte femei care stătuseră în aşteptare în spatele spadasinilor. Înainte să-mi dau seama ce se întâmplă, două dintre ele i-au ridicat Agiei veşmântul şi i l-au scos peste cap.

— Nimic, maică.

— Cred că asta este ziua prorocită.

Cu mâinile încrucişate peste sâni, Agia a murmurat spre mine:

— Pelerinele astea sunt nebune. Toată lumea ştie, şi dacă aş fi avut timp, ţi-aş fi spus şi ţie.

— Daţi-i înapoi zdrenţele, a zis femeia înaltă. Gheara n-a dispărut niciodată, din câte se ştie, dar se face nevăzută când vrea ea şi noi n-am avea cum s-o oprim şi nici nu ne-ar fi îngăduit să încercăm acest lucru.

Una dintre femei a murmurat:

— S-ar putea s-o găsim totuşi printre ruine, Maică.

— N-ar trebui să-i punem să plătească? a adăugat o a doua.

— Să-i omorâm! a zis un bărbat.

Femeia înaltă n-a dat semn că i-ar fi auzit. Ne întorsese spatele şi se îndepărta de noi, cu un mers ce aducea mai mult a alunecare peste paie. Femeile au urmat-o, aruncându-şi una alteia priviri, iar bărbaţii şi-au coborât tăişurile scăpărătoare şi s-au retras.

Agia se chinuia să se îmbrace. Am întrebat-o ce ştia despre Gheară şi cine erau Pelerinele astea.

— Scoate-mă de-aici, Severian, şi-o să-ţi spun. Aduce ghinion să vorbim despre ele în propria lor casă. Pare-se că-i o ruptură în peretele ăla, ce zici?

Ne-am îndreptat în direcţia arătată de ea, împiedicându-ne când şi când în podeaua moale de paie. Nu era nicio ruptură, dar am izbutit să ridic marginea peretelui de mătase, destul ca să ne putem strecura afară pe sub ea.

XIX
Grădinile Botanice

Lumina soarelui era orbitoare; parcă păşisem din înserare în plină zi. Firişoare aurii de paie pluteau în aerul proaspăt din jur.

— E mai bine acum, a zis Agia. Aşteaptă puţin să mă aranjez. Cred că Treptele Adamniene sunt în dreapta. Vizitiul nostru n-ar fi apucat-o pe ele în jos – sau poate că ar fi făcut-o, era nebun de legat – dar ele ar trebui să ne ducă la pasarelă pe cel mai scurt drum. Dă-mi din nou braţul, Severian. Încă mă mai supără piciorul.

Mergeam pe iarbă; catedrala-cort, din câte vedeam acum, fusese înălţată pe un şes înconjurat de case semifortificate; turnurile sale imateriale o vegheau din spatele parapeţilor. O stradă lată, pavată, mărginea pajiştea, şi când am ajuns pe ea am întrebat încă o dată cine erau Pelerinele.

Agia m-a privit pieziş:

— Iartă-mă, te rog, dar nu-mi vine uşor să vorbesc despre fecioare de profesie unui bărbat care tocmai m-a văzut goală. Deşi, în altă împrejurare, poate că aş face-o. A tras adânc aer în piept şi a continuat: Adevărul e că nu prea ştiu multe despre ele, dar avem câteva veşminte de-ale lor în prăvălia noastră, şi odată l-am întrebat pe fratele meu despre ele, apoi am fost atentă la tot ce auzeam. E o costumaţie des întâlnită la carnavaluri – pentru că e roşie. Oricum, Pelerinele sunt un ordin al convenţionaliştilor, sunt sigură că ai observat asta. Roşul este pentru lumina tot mai stinsă a Soarelui Nou, iar ele poposesc pe domeniile latifundiarilor cu catedrala lor şi le cer atâta pământ cât să şi-o poată ridica. Ordinul lor susţine că are în stăpânire cea mai preţioasă relicvă ce există pe această lume, Gheara Conciliatorului, aşa că roşul poate fi şi pentru Rănile Ghearei.

Încercând să fiu spiritual, am zis:

— Nu ştiam că are gheare.

— Nu-i o gheară adevărată – se zice că-i o gemă. Nu se poate să nu fi auzit de ea. Nu înţeleg de ce se numeşte Gheară şi mă îndoiesc că preotesele alea pricep mai mult decât mine. Dar presupunând că, la un moment dat, a avut o legătură reală cu Conciliatorul, poţi să-ţi dai seama de însemnătatea ei. La urma urmei, ceea ce ştim despre el ţine numai de istorie – cu alte

cuvinte, fie suntem de acord că a avut contact cu seminţia noastră în trecutul îndepărtat, fie negăm asta. Dacă Gheara este ceea ce susţin Pelerinele că este, înseamnă că el a trăit cândva, iar acum e mort.

Căutătura speriată a unei femei care ducea un timpanon mi-a dat de înţeles că mantaua pe care o cumpărasem de la fratele Agiei nu stătea cum trebuie, lăsând la vedere prin cele două aripi ale ei negrul mantiei mele (care trebuie să-i fi părut bietei femei ca o întunecime vidă). În timp ce aranjam mantaua şi prindeam mai bine fibula, am spus:

— La fel ca multe discuţii religioase, şi aceasta îşi pierde rostul pe măsură ce-o continuăm. Presupunând că într-un trecut îndepărtat Conciliatorul a umblat printre noi şi că acum e mort, mai are importanţă pentru cineva în afară de istorici şi fanatici? Legenda lui are valoare pentru mine deoarece face parte din trecutul sacru, dar am impresia că ceea ce contează în ziua de azi e legenda, iar nu pulberea Conciliatorului.

Agia şi-a frecat mâinile, ca pentru a şi le încălzi în lumina soarelui.

— Să presupunem… pe după colţul ăsta o luăm, Severian, uite capul scării, acolo unde sunt statuile eponimilor… să presupunem că a trăit, înseamnă că prin definiţie a fost Stăpânul Puterii. Ceea ce înseamnă transcendenţa realităţii şi negarea timpului. Am dreptate?

Am încuviinţat din cap.

— Atunci, nimic nu-l poate opri să vină, de unde s-o fi aflat în urmă cu, să zicem, treizeci de mii de ani, în ceea ce noi numim prezent. Mort sau nu, dacă a existat vreodată, s-ar putea ivi la următorul colţ de stradă sau la începutul săptămânii următoare.

Ajunsesem în capul scării. Treptele erau făcute dintr-o piatră la fel de albă precum sarea, uneori atât de late, încât aveai nevoie de mai mulţi paşi ca să cobori de pe una pe următoarea, alteori la fel de abrupte ca fusceii. Cofetari, neguţători de maimuţe şi alţi asemenea îşi întinseseră tarabele ici şi colo. Nu ştiu de ce, dar îmi plăcea foarte mult să discut despre tot felul de taine cu Agia, în timp ce coboram treptele.

— Şi toate acestea, am zis eu, pentru că femeile acelea spun că au una din unghiile lui strălucitoare. Presupun că poate tămădui în chip miraculos?

— Uneori, da, aşa pretind ele. De asemenea, are puterea să ierte nedreptăţi, să-i învie pe morţi, să plămădească noi rase de

fiinţe din ţărână, să cureţe de pofte trupeşti şi câte şi mai câte. Se pare că toate acestea le-a făcut el însuşi.

— Acum îţi râzi de mine.

— Nu, râd doar razelor ăstora de soare – ştii ce se spune că fac razele soarelui chipului unei femei.

— Îi întunecă pielea.

— I-o urâţesc. Întâi soarele o usucă şi-o zbârceşte şi aşa mai departe. Apoi scoate la iveală toate defectele. Urvasi l-a iubit pe Pururavas – cunoşti povestea – până când l-a văzut în lumină puternică. Oricum, le-am simţit pe chipul meu şi mi-am zis: „Nu-mi pasă de *tine.* Sunt încă prea tânără ca să-mi pese de tine, iar anul următor o să-mi caut o pălărie în magazia noastră plină de vechituri."

Chipul Agiei era departe de-a fi perfect în lumina clară a soarelui, dar nu avea de ce se teme din pricina astrului. Imperfecţiunile ei mă făceau să tânjesc şi mai mult după ea. Agia avea curajul plin de speranţă şi neajutorare al celor săraci, poate cea mai atrăgătoare calitate umană; şi mă bucurau toate defectele care o făceau să-mi pară cu atât mai reală.

— Oricum, a continuat ea, strângându-mă de mână, trebuie să recunosc că n-am priceput niciodată de ce Pelerinele şi cei de teapa lor cred că oamenii de rând trebuie să se purifice de poftele trupeşti. Din propria mea experienţă, oamenii de rând şi le ţin bine în frâu şi singuri, şi chiar în fiecare zi. Ceea ce le trebuie celor mai mulţi dintre noi este o fiinţă alături de care să dea frâu liber acestor pofte.

— Înseamnă că-ţi pasă că te iubesc.

Am zis-o glumind, dar numai pe jumătate.

— Fiecărei femei îi pasă dacă e iubită, şi cu cât e iubită de mai mulţi bărbaţi, cu atât mai bine! Dar eu n-am să te iubesc la rândul meu, dacă asta voiai să spui. Mi-ar fi foarte uşor s-o fac azi, plimbându-mă cu tine prin oraş. Dar dacă diseară vei fi ucis, o să mă simt groaznic timp de două săptămâni.

— Şi eu.

— Tu nu. Nici măcar nu-ţi pasă. Nici de asta, nici de altceva, nici acum, nici altă dată. Dacă eşti mort, nu te mai doare, şi eşti cel mai în măsură dintre toţi oamenii să ştii acest lucru.

— Aproape că-mi vine să cred că toată povestea asta e o şmecherie de-a ta sau de-a fratelui tău. Erai afară când a intrat Septentrionul – i-ai spus ceva ca să-l stârneşti împotriva mea? E iubitul tău?

Agia a izbucnit în râs şi dinţii ei au sclipit în soare.

— Uită-te la mine. Am un veşmânt de brocart, dar ai văzut ce-i dedesubt. Picioarele mi-s desculţe. Vezi inele sau cercei? Vreo lamia de argint răsucită în jurul gâtului meu? Îmi sunt braţele strânse de brăţări de aur? Dacă nu, atunci fără să greşeşti poţi presupune că nu am drept amorez niciun ofiţer din Trupele Stăpânirii. Există un marinar sărac, pocit şi bătrân, care mă bate la cap să trăiesc cu el. În afară de asta, ei bine, Agilus şi eu suntem proprietarii prăvăliei. Ne-a fost lăsată de mama noastră şi nu avem datorii doar pentru că nu găsim pe nimeni într-atât de neghiob încât să ne împrumute ceva luând prăvălia drept chezăşie. Uneori, mai zdrenţuim unele vechituri din ce-avem acolo şi le vindem fabricanţilor de hârtie în schimbul unui blid de linte, ca să avem ce mânca amândoi.

— În seara asta ar trebui să mâncaţi pe cinste, am zis eu. I-am dat fratelui tău un preţ bun pe manta.

— Ce?? Umorul părea să-i fi revenit. S-a dat un pas înapoi şi şi-a luat o expresie mâhnită, căscând gura la mine: Adică n-ai să-mi cumperi cina în seara asta? După ce mi-am petrecut toată ziua dându-ţi sfaturi şi călăuzindu-te?

— Şi obligându-mă să iau parte la distrugerea altarului ridicat de Pelerine.

— De asta îmi pare rău. Zău. N-am vrut să-ţi oboseşti picioarele. O să ai nevoie de ele la luptă. Apoi au apărut ceilalţi şi am crezut că aşa ai şi tu ocazia să mai câştigi nişte bani.

Privirile ei îmi părăsiseră chipul şi poposiseră pe unul din busturile cioplite grosolan care flancau scara.

— Asta a fost tot, cu adevărat? am întrebat-o eu.

— Ca să fiu sinceră, am vrut să creadă că eşti armiger. Armigerii umblă mult pentru că tot timpul se duc la petreceri sau turniruri, iar tu ai faţă de armiger. Şi eu am crezut acelaşi lucru când te-am văzut prima oară. Şi, înţelegi, dacă ai fi fost într-adevăr ceea ce credeam că eşti, atunci eu eram cineva la care o persoană ca tine, un armiger şi cine ştie dacă nu bastardul unui exultant, ar putea să ţină. Chiar dacă numai în glumă. N-aveam de unde să ştiu ce se va întâmpla.

— Înţeleg, am zis eu, şi dintr-odată am izbucnit în râs. Ce caraghioşi trebuie să fi arătat, hurducaţi de fiacrul ăla.

— Dacă înţelegi, sărută-mă.

M-am uitat lung la ea.

— Sărută-mă! Crezi că o să ai de multe ori ocazia asta? O să-ţi

mai dau şi din ce vrei tu… A tăcut, apoi a izbucnit şi ea în râs: Poate după cină. Dacă o să găsim un loc liniştit, deşi n-o să-ţi prindă bine la luptă.

Apoi s-a aruncat în braţele mele, ridicându-se pe vârfuri ca să mă sărute pe buze. Sânii îi erau tari şi înalţi, şi i-am simţit mişcarea şoldurilor.

— Poftim, a zis, îndepărtându-mă de ea. Uită-te acolo jos, Severian. Printre piloni. Ce vezi?

Apa sclipea ca o oglindă în soare.

— Râul.

— Da, Gyollul. Acum la stânga. Din pricina pădurii de nenufari, insula nu se vede. Dar pajiştea este de un verde mai deschis şi mai strălucitor. Nu vezi sticla? Acolo unde reflectă lumina?

— Văd ceva. Clădirea e toată din sticlă?

A încuviinţat din cap.

— Acolo sunt Grădinile Botanice, într-acolo ne îndreptăm. Or să te lase să-ţi tai averna – nu trebuie decât să le-o ceri, e dreptul tău.

Până jos am coborât în tăcere. Treptele Adamniene şerpuiau pe coasta lungă a unui deal, fiind un loc îndrăgit de cei cărora le place să se plimbe şi care plătesc pentru a fi duşi până sus, de unde coboară la vale. Am văzut multe cupluri îmbrăcate elegant, bărbaţi cu chipuri vârstate de greutăţi trecute şi copii zburdalnici. Ca să mă întristez şi mai mult, am văzut, din varii locuri, turnurile întunecate ale Citadelei pe malul celălalt şi, a doua sau a treia oară când le-am văzut, mi-a venit în minte că atunci când înotam lângă malul răsăritean, scufundându-mă de pe treptele pontonului şi luându-mă la trântă cu puştanii locului, zărisem o dată sau de două ori această linie îngustă de alb pe malul apusean, atât de departe în amonte, încât aproape că se pierdea din vedere.

Grădinile Botanice se aflau pe-o insulă din apropierea ţărmului, închise într-o clădire de sticlă (aşa ceva nu mai văzusem până atunci şi nu ştiam că poate exista). Nu avea turnuri sau creneluri: doar un tolos cu faţete, care se înălţa până se pierdea în cer şi ale cărui sclipiri de-o clipă se confundau cu stelele palide. Am întrebat-o pe Agia dacă vom avea timp să vizităm grădinile, apoi, înainte să apuce să-mi răspundă, i-am spus că le voi vizita, indiferent dacă aveam sau nu timp. Fapt e că nu mă deranja să întârzii la condamnarea mea la moarte şi

îmi era tot mai greu să iau în serios o luptă ce se purta cu nişte flori.

— Dacă vrei să-ţi petreci ultima după-amiază vizitând grădinile, aşa să fie, mi-a răspuns ea. Eu vin adesea aici singură. Nu trebuie să plăteşti intrarea – Autocratul e cel care are grijă de ele – şi te poţi şi distra, dacă nu eşti prea mofturos.

Am urcat pe nişte trepte de sticlă de un verde palid. Am întrebat-o pe Agia dacă uriaşa construcţie există doar pentru a oferi vizitatorilor flori şi fructe.

Ea a clătinat din cap, râzând, şi a arătat spre marea arcadă din faţa noastră.

— De-o parte şi de alta a acestui coridor se găsesc încăperi şi fiecare încăpere este un biodom. Te previn însă că, din pricină că acest coridor este mai scurt decât clădirea în sine, încăperile se vor mări pe măsură ce pătrundem în ele mai adânc. Unii oameni îşi pierd cumpătul din cauza asta.

Am intrat şi, deodată, am pătruns într-o asemenea linişte, încât mi-am zis că aceea trebuie să fi fost liniştea din zorii lumii, înainte ca strămoşii oamenilor să fi turnat clopote de bronz, să fi construit roţile scârţâitoare ale carelor şi să fi plescăit cu vâslele lor mari în apele Gyollului. Aerul era îmbălsămat, jilav şi mai cald decât afară. De-o parte şi de alta a podelei mozaicate, pereţii erau şi ei de sticlă, dar atât de groasă, încât abia o puteai pătrunde cu privirea; uitându-te prin aceşti pereţi la frunze şi flori, şi chiar la copacii cât toate zilele, aveai impresia că se vălureau de parcă îi vedeai prin apă. Pe o uşă lată scria:

GRĂDINA SOMNULUI

— Puteţi intra în oricare doriţi, a zis un bătrân, ridicându-se de pe scaunul lui dintr-un colţ. Şi în câte doriţi.

Agia a clătinat din cap.

— N-o să avem timp pentru mai mult de una sau două.

— E pentru prima oară că veniţi aici? De regulă, nou-veniţilor le place Grădina Pantomimei.

Bătrânul purta o robă decolorată ce-mi amintea de ceva ce nu puteam desluşi. L-am întrebat dacă era veşmântul vreunei ghilde.

— Într-adevăr, aşa este. Suntem curatorii – n-ai întâlnit până acum pe nimeni din frăţia noastră?

— Ba da, cred că de două ori.

— Suntem foarte puţini, dar sarcina noastră este cea mai importantă din această societate – să avem grijă de ceea ce nu

mai este. Ai văzut Grădina Antichităţilor?

— Încă nu.

— Ar trebui s-o vizitezi. Sute şi sute de plante dispărute, dintre care unele n-au mai fost văzute de zeci de milioane de ani.

— Planta aia agăţătoare purpurie, de care eşti atât de mândru, a zis Agia, am văzut-o crescând în sălbăticie pe-o colină, în Cartierul Cizmarilor.

Curatorul a clătinat trist din cap.

— Am pierdut nişte spori, din păcate. Ştim de planta aceea... S-a spart un ochi de geam din acoperiş, iar sporii au zburat afară.

Nefericirea a părăsit iute chipul zbârcit, dispărând aşa cum dispar şi necazurile oamenilor simpli. Bătrânul a zâmbit:

— O să-i meargă bine. Toţi duşmanii ei sunt duşi de pe lumea asta, aşa cum duse sunt şi tulburările pe care le tămăduiau frunzele ei.

Un huruit m-a făcut să mă răsucesc. Doi lucrători împingeau o teleagă printr-una din uşi. Am întrebat ce făceau cei doi.

— Acolo e Grădina de Nisip. O reconstruiesc. Cactuşi şi yucca – plante din acestea. Mă tem că prea multe nu aveţi ce vedea acolo, deocamdată.

Am luat-o pe Agia de mână şi i-am zis:

— Haide, aş vrea să văd şi eu ce-i pe-aici.

Ea a zâmbit curatorului, a ridicat pe jumătate din umeri, dar m-a urmat docilă.

Nisip era, nu-i vorbă, dar nici urmă de grădină. Am pătruns într-un spaţiu aparent nesfârşit, presărat cu bolovani. Alte pietre alcătuiau stânci înalte în spatele nostru, ascunzând peretele prin care tocmai intrasem. Lângă uşă se întindea o plantă mare, pe jumătate tufiş, pe jumătate viţă, cu ţepi foarte ascuţiţi şi îndoiţi la vârf; am presupus că era ultimul vestigiu al florei de demult, ce nu fusese încă îndepărtat. Altă vegetaţie nu se zărea şi niciun semn că ar fi fost adusă alta nouă, aşa cum ne dăduse de înţeles curatorul, în afară de cele două urme paralele de la roţile telegii lucrătorilor, şerpuind printre bolovani.

— Cam asta-i tot, a zis Agia. De ce nu vrei să te duc în Grădina Desfătării?

— Uşa e deschisă în spatele nostru – de ce am sentimentul că nu pot părăsi acest loc?

M-a privit dintr-o parte.

— Mai devreme sau mai târziu, toată lumea simte acelaşi lucru în grădinile astea, dar de obicei nu atât de repede ca tine.

Ar fi mai bine pentru tine să ieşim acum.

A mai zis ceva ce eu n-am auzit. În depărtare, îmi părea că aud valuri spărgându-se de marginea lumii.

— Stai…, am spus eu.

Dar Agia m-a tras afară, pe coridor. Picioarele noastre au adus cu ele nisip, nu mai mult decât ar încăpea în palma unui copil.

— Nu mai avem mult timp, crede-mă, a zis Agia. Lasă-mă să-ţi arăt Grădina Desfătării, apoi îţi culegem averna şi plecăm.

— Nu poate fi mai târziu de mijlocul dimineţii.

— E trecut de prânz. Am stat mai mult de-un rond în Grădina de Nisip.

— Acum chiar că mă minţi.

O clipă, am văzut o scăpărare de mânie pe chipul ei. Ca imediat să fie acoperită de un strat de ironie filosofică, născută din orgoliul ei jignit. Eram cu mult mai puternic decât ea şi, în ciuda sărăciei mele, mai bogat; în sinea ei îşi spunea (aveam senzaţia că aproape îi auzeam vocea şoptindu-i în ureche) că dacă accepta asemenea insulte, mă stăpânea.

— Severian, ai vorbit întruna, şi până la urmă a trebuit să te trag afară de-acolo. Grădinile au efectul ăsta asupra oamenilor – asupra anumitor oameni sugestionabili. Se spune că Autocratul vrea ca unele persoane să rămână în fiecare din încăperile acestea, ca să confere mai multă autenticitate scenei, astfel că arhimagul lui, Părintele Inire, le-a învestit cu o vrajă. Dar pentru că te-ai lăsat într-o asemenea măsură pradă acelei vrăji, nicio alta nu va mai avea aceeaşi putere asupra ta.

— Simţeam că locul meu e acolo, i-am explicat eu. Că trebuia să întâlnesc pe cineva… şi că o anumită femeie era undeva în preajmă, dar ascunsă vederii.

Tocmai treceam prin dreptul altei uşi pe care scria:

GRĂDINA-JUNGLĂ

aşa că am zis:

— Spui că celelalte n-or să mai aibă putere asupra mea – atunci hai să intrăm aici.

— Dacă ne pierdem vremea cu asta, n-o să mai ajungem deloc la Grădina Desfătării.

— O clipă doar.

Era atât de hotărâtă să mă ducă în grădina pe care o alesese ea, fără a vedea niciuna din celelalte, încât mi s-a făcut deodată frică de ce-aş putea găsi acolo sau de ce-aş putea aduce cu mine.

Uşa grea a Grădinii-Junglă s-a deschis spre noi, lăsând să iasă un curent de aer încărcat de aburi. Dincolo de prag, lumina era slabă şi verde. Lianele astupau pe jumătate intrarea şi un copac mare, putrezit până la măduvă, căzuse peste potecă la câţiva paşi depărtare de prag. O mică pancartă încă atârna de trunchiul căzut: *Caesalppinia sappan.*

— Jungla adevărată moare la miazănoapte, din pricină că se răceşte soarele, a spus Agia. Un cunoscut de-al meu zice că jungla tot moare de nici nu se mai ştie câte secole. Aici, vechea junglă se păstrează aşa cum a fost când soarele era tânăr. Hai să intrăm. Voiai să vezi locul ăsta.

Am păşit înăuntru. În urma noastră, uşa s-a închis şi a dispărut.

XX
Oglinzile Părintelui Inire

Aşa după cum spusese Agia, adevăratele jungle se îngrămădeau la miazănoapte, departe. Nu le văzusem niciodată, dar Grădina-Junglă îmi dădea impresia că le ştiam bine. Chiar şi acum, când stau la masa mea de scris, în Casa Absolută, câte un zgomot îndepărtat îmi readuce în urechi ţipătul papagalului cu pieptul roşu aprins şi spatele verde-albastru, care zbura din copac în copac, urmărindu-ne cu ochi dezaprobatori, înconjuraţi de un cerc alb – şi asta pentru că, fără îndoială, mintea mi se îndrepta deja spre acea regiune bântuită. Prin ţipetele păsării, un sunet nou – o voce nouă – răzbătea dintr-o lume roşie, încă necucerită de gând.

— Ce-i asta? am întrebat, atingând braţul Agiei.

— Un smilodon. Dar e departe şi nu vrea decât să înspăimânte căprioare care, speriate, se reped drept în fălcile lui. Ar fugi de tine şi de spada ta mult mai iute decât ai izbuti tu să fugi de el.

Veşmântul Agiei se sfâşiase mai devreme într-o creangă, lăsându-i un sân la vedere. Întâmplarea n-a avut darul s-o binedispună.

— Încotro duce poteca? Şi cum poate pisica aia să fie atât de departe, când tot ce-i aici se găseşte într-o singură încăpere a clădirii pe care am văzut-o din capul Treptelor Adamniene?

— N-am pătruns niciodată atât de adânc în grădina asta. Tu ai vrut să vii aici.

— Răspunde-mi la întrebare, i-am cerut, apucând-o de umăr.

— Dacă această potecă este asemenea celorlalte – adică asemenea celor din restul grădinilor –, înseamnă că face o buclă largă şi se întoarce la uşa prin care am intrat. N-ai de ce te teme.

— Uşa a dispărut când am închis-o.

— E doar o amăgire. N-ai văzut tablouri din acelea în care e înfăţişat un pietist cu un chip meditativ, atunci când îl priveşti dintr-o latură a camerei, în schimb se holbează la tine când te uiţi la el din cealaltă latură? O să vedem uşa când ne vom apropia de ea din partea cealaltă.

Un şarpe cu ochi lucitori de carneol se târa pe potecă în direcţia noastră – a ridicat un cap veninos ca să se uite la noi,

apoi a dispărut alunecând. Am auzit-o pe Agia icnind şi am spus:

— Cine se teme acum? Şarpele ăla o şterge la fel de iute pe cât ai şterge-o tu? Acum răspunde-mi ce-i cu smilodonul. Este într-adevăr departe? Şi dacă da, cum e posibil?

— Nu ştiu. Crezi că aici există răspunsuri la orice? Aşa e acolo de unde vii tu?

Mi-am amintit de Citadelă şi de străvechile datini ale ghildelor.

— Nu, am răspuns eu. Acolo unde este casa mea sunt tot felul de rituri şi datini inexplicabile, cu toate că în timpurile astea decadente nu-şi prea mai au rostul. Sunt şi turnuri în care nimeni n-a intrat vreodată, încăperi pierdute, tuneluri ale căror intrări nimeni nu le-a văzut vreodată.

— Şi nu poţi pricepe că şi aici e la fel? Când ne-am aflat în capul scărilor şi te-ai uitat în jos şi ai văzut grădinile acestea, ai putut vedea şi întreaga clădire?

— Nu, am recunoscut eu. Erau piloni şi fleşe în cale, şi colţul zăgazului.

— Chiar şi aşa, ţi-ai dat seama într-adevăr de marginile a ceea ce vedeai?

Am ridicat din umeri.

— Din pricina sticlei nu-mi dădeam seama unde se termina clădirea.

— Atunci cum de îmi pui asemenea întrebări? Sau, dacă le pui, nu pricepi că eu nu am neapărat şi răspunsurile? După cum răsuna urletul smilodonului, am ştiut că e departe. Se prea poate să nu se afle câtuşi de puţin aici, ori e posibil ca distanţa să fie în timp.

— Când am privit în jos la clădirea aceasta, am văzut un dom faţetat. Acum îmi ridic privirile şi nu văd decât cerul printre frunze şi liane.

— Suprafeţele faţetelor sunt mari. Nu ştiu dacă nu cumva marginile lor sunt ascunse de crăci, a zis Agia.

Ne-am continuat drumul, trecând peste un fir de apă în care se scălda o reptilă cu dinţi ameninţători şi aripioare pe spate. Am tras-o pe *Terminus Est* din teacă, temându-mă că arătania se va repezi la picioarele noastre.

— Aici copacii sunt prea deşi ca să văd până departe, oriunde m-aş uita, înţeleg asta, i-am spus Agiei. Şi totuşi, priveşte prin deschizătura asta, pe unde curge pârâiaşul. În susul lui nu văd decât junglă. În josul lui în schimb zăresc sclipirea apei, ca şi

când s-ar vărsa într-un lac.

— Te-am prevenit că încăperile se lărgesc şi că acest lucru te-ar putea tulbura. Se mai spune că pereţii locurilor ăstora sunt nişte specule a căror putere de reflectare dă impresia de spaţiu imens.

— Odată am cunoscut o femeie care l-a întâlnit pe Părintele Inire. Mi-a spus o poveste despre el. Vrei s-o auzi?

— Fă cum crezi...

De fapt, eu eram cel care voiam s-o aud, aşa că am făcut cum am crezut: mi-am spus-o mie însumi, în cotloanele minţii, auzind-o acolo aproape întocmai cum o auzisem întâiaşi dată, când mâinile Theclei, albe şi reci precum crinii luaţi de pe un mormânt plin cu apă, stătuseră strânse între ale mele.

„Aveam treisprezece ani, Severian, şi aveam o prietenă, pe nume Domnina. Era o fată drăguţă, care arăta cu câţiva ani mai tânără decât era în realitate. Poate că de aceea el a îndrăgit-o.

Ştiu că tu nu ştii nimic despre Casa Absolută. Trebuie să mă crezi pe cuvânt că într-un anume loc, în Sala Înţelesului, se găsesc două oglinzi. Fiecare e lată de vreo trei sau patru coţi şi fiecare se înalţă până în tavan. Între ele nu se găseşte nimic în afară de podeaua de marmură, lată de câţiva zeci de paşi. Cu alte cuvinte, cine străbate Sala Înţelesului se vede multiplicat la infinit. Fiecare oglindă reflectă imaginile din oglinda geamănă.

Fără doar şi poate este un loc care te atrage atunci când eşti o jună copilă şi te închipui a fi o frumuseţe. Într-o seară mă jucam acolo cu Domnina, fâţâindu-ne în faţa oglinzilor şi probând tot felul de camizole. Adusesem mai aproape două candelabre – unul de-a stânga uneia dintre oglinzi, celălalt de-a stânga celeilalte oglinzi – adică în colţuri opuse, dacă mă înţelegi ce vreau să spun.

Eram atât de preocupate să ne admirăm, încât nu l-am observat pe Părintele Inire decât când ajunsese la un pas de noi. De regulă, înţelegi, fugeam şi ne ascundeam când îl vedeam venind, deşi abia dacă ne întrecea în înălţime. Purta robe irizate care păreau să pălească într-un fel de cenuşiu atunci când mă uitam la ele, de-aş fi zis că se înmuiau în negură.

«Trebuie să fiţi cu băgare de seamă, copilelor, când vă uitaţi aşa la voi însevă», ne-a zis el. «E un aghiuţă acolo, care-aşteaptă în sticla argintată şi se vâră în ochii celor ce privesc în ea.»

Ştiind ce voia să spună, am roşit. Dar Domnina a zis: «Cred că

l-am văzut. Are forma unei lacrimi sclipitoare?»

Părintele Inire n-a stat o clipă pe gânduri înainte să-i răspundă, nici măcar n-a clipit – cu toate acestea, am priceput că era surprins. «Nu, acela e altcineva, dulcineeo», a răspuns el. «Poţi să-l vezi cu limpezime? Nu? Atunci vino în sala mea de recepţie mâine, puţin după prânz, şi o să ţi-l arăt.»

Eram speriate de-a binelea când a plecat Părintele Inire. Domnina s-a jurat de o sută de ori că nu se va duce. Eu am aplaudat hotărârea ei şi am încercat s-o conving să nu se abată de la ea. Mai mult chiar, am stabilit să rămână cu mine în acea noapte şi în ziua următoare.

Degeaba. Cu puţin înainte de ora fixată, un servitor, îmbrăcat într-o livrea cum niciuna dintre noi nu mai văzuse până atunci, a venit s-o ia pe biata Domnina.

Cu câteva zile înainte, primisem în dar un set de marionete de hârtie. Subrete, colombine, corifei, arlechini, balerini şi altele asemenea – nimic deosebit. Îmi amintesc că am aşteptat-o pe Domnina aşezată pe pervaz toată după-masa, jucându-mă cu omuleţii aceia, colorându-le costumele cu creioane de ceară, aranjându-i în tot felul de poziţii şi inventând jocuri pe care aveam să le joc împreună cu ea, după ce se va fi întors.

Într-un târziu, doica m-a chemat la masă. La ora aceea, îmi închipuiam că Părintele Inire o omorâse pe Domnina sau o trimisese înapoi la mama ei, cu poruncă să nu ne mai viziteze niciodată.

Tocmai când isprăveam de mâncat supa, cineva a bătut la uşă. Am auzit-o pe servanta mamei că se duce să deschidă; în clipa următoare, Domnina a dat buzna înăuntru. N-o să-i uit nicicând chipul – alb ca feţele păpuşilor. Plângea, şi doica mea a mângâiat-o, şi până la urmă am reuşit să aflăm ce se întâmplase.

Bărbatul care fusese trimis după ea o dusese prin tot felul de săli despre care ea habar n-avusese că există. Un lucru înspăimântător în sine, înţelegi, Severian. Amândouă crezusem că ştim tot ce se află în aripa noastră din Casa Absolută, în sfârşit, a dus-o în ceea ce trebuie să fi fost sala de consiliu. Era o încăpere mare, ne-a spus ea, cu perdele de-un roşu compact şi întunecat, şi aproape fără nicio mobilă, în afară de nişte vaze mai înalte de-un stat de om şi mai largi decât braţele ei desfăcute.

În mijloc era ceva ce ei i s-a părut a fi o altă cameră în acea încăpere. Pereţii erau octogonali, pictaţi cu labirinturi. Din pragul sălii de consiliu, Domnina a văzut deasupra părelnicei camere o

lampă arzând – şi era cea mai strălucitoare lampă pe care o văzuse în viaţa ei. Ne-a zis că era alb-albăstrie şi că la acea neînchipuită strălucire nici măcar un vultur nu ar fi putut privi.

Apoi a auzit pocnetul zăvorului atunci când uşa s-a închis în spatele ei. N-a zărit nicio altă ieşire. A alergat la perdele, nădăjduind să găsească o altă uşă în spatele lor, dar de cum a tras de o perdea, unul dintre cei opt pereţi pictaţi cu labirinturi s-a deschis şi Părintele Inire a păşit în sală. În spatele lui, ea a zărit o gaură fără fund, plină cu lumină – aşa i s-a părut ei a fi.

«Iată-te», i-a spus el, «ai venit tocmai la timp. Copilo, peştele e aproape prins. O să vezi cum se agaţă cârligul şi-o să afli cum anume i se vor încurca solzii săi de aur în plasa noastră de pescuit.»

Şi cu acestea, a luat-o de braţ şi a dus-o în împrejmuirea aceea octogonală.”

În acel moment al poveştii, a trebuit să mă întrerup ca s-o ajut pe Agia să treacă de nişte tufişuri care înghiţiseră aproape complet poteca.

— Vorbeşti de unul singur, mi-a zis ea. Te aud murmurând în urma mea.

— Îmi istorisesc povestea de care ţi-am pomenit. Nu păreai interesată s-o auzi, iar eu voiam s-o mai ascult o dată – unde mai pui că se pomeneşte în ea de speculele Părintelui Inire, şi cine ştie dacă unele lucruri nu ne-ar putea fi de folos.

„Domnina s-a tras îndărăt. În centrul acelei îngrădituri, chiar sub lampă, era un fel de abur de lumină galbenă. Se mişca încontinuu, ne-a spus ea. În sus şi-n jos, dintr-o parte în alta, cu scăpărări rapide, fără să părăsească o clipă acel spaţiu de vreo patru palme înălţime şi patru lungime. Într-adevăr, îi amintea de-un peşte. Mai mult decât acele flagae palide pe care le zărise în oglinzile din Sala Înţelesului – un peşte înotând în aer, închis într-un bol invizibil. Părintele Inire a tras peretele octogonului în urma lor şi l-a închis. Peretele era o oglindă în care ea îi zărea reflectate faţa, mâna şi veşmintele lucitoare, indefinite. Şi propria siluetă, precum şi pe aceea a peştelui… dar părea să mai fie o fată – şi chipul ei se iţea de după umărul acesteia; apoi încă una, şi încă una, şi încă una, fiecare cu un chip tot mai mic în spatele ei. Şi tot aşa, *ad infinitum,* un lanţ nesfârşit de chipuri tot mai străvezii ale Domninei.

Şi-a dat seama, când le-a văzut, că peretele îngrăditurii aceleia ortogonale prin care trecuse ea se afla faţă în faţă cu o altă oglindă. De fapt, toţi ceilalţi pereţi erau oglinzi. Lumina lămpii alb-albastre era prinsă de ele toate şi reflectată de la una la alta, aşa cum şi-ar arunca nişte băietani unii altora mingi de argint, împletindu-se şi întreţesându-se într-un dans fără sfârşit. În centru, peştele scăpăra ba într-o parte, ba în alta, părând că lumina aceea care se strângea în acelaşi punct îi dădea formă.

«Iată-l», a zis Părintele Inire. «Cei de demult, care cunoşteau acest proces cel puţin la fel de bine ca noi, dacă nu şi mai bine, socoteau că Peştele era cel mai puţin important şi cel mai banal dintre speciile care populau speculul. Noi nu avem de ce ne bate capul cu acea falsă credinţă a lor, anume că toate creaturile pe care le invocau ei existau dintotdeauna în adâncurile sticlei. Cu timpul însă, au început să se preocupe de o chestiune mult mai importantă: Prin ce mijloace se poate călători atunci când punctul de plecare se găseşte la o distanţă astronomică faţă de punctul de sosire?»

«Pot să-mi trec mâna prin el?»

«Acum da, copila mea. Mai târziu însă, te-aş sfătui să nu încerci.»

Aşa a făcut şi a simţit o căldură alunecoasă.

«Aşa vin cacogenii?» a întrebat ea.

«Mama ta te-a luat vreodată în naveta ei?»

«De bună seamă.»

«Şi ai văzut navetele-jucărie pe care copiii mai mari le fac seara, pe verandă, cu fuzelaje din hârtie şi felinare din pergament. Ceea ce vezi aici se poate compara cu mijloacele folosite pentru a călători între sori, întocmai aşa cum se pot compara acele navete de jucărie cu cele adevărate. Şi totuşi putem invoca Peştele, şi poate şi alte lucruri, cu oglinzile acestea. Şi întocmai aşa cum navetele băieţilor pot să incendieze uneori acoperişul unui pavilion, la fel şi oglinzile noastre nu sunt lipsite de primejdii, chiar dacă puterea lor de focalizare nu este mare.»

«Credeam că pentru a călători spre stele trebuie să te aşezi pe oglindă.»

Părintele Inire a zâmbit. Era pentru prima oară că-l vedea zâmbind şi, deşi ştia că era doar un semn că-l înveselise şi-l încântase (poate mai mult decât o femeie în toată firea), zâmbetul nu i-a făcut plăcere.

«Nu, nicidecum. Dă-mi voie să te lămuresc. Atunci când ceva se mişcă foarte, foarte iute – la fel de iute pe cât vezi toate obiectele familiare din camera ta atunci când guvernanta aprinde lumânarea –, acel ceva devine mai greu. Nu mai mare, să fim bine înţeleşi, ci mai greu. Este atras de Urth sau de orice altă planetă cu mai multă putere. Dacă s-ar mişca încă şi mai repede, ar deveni o planetă în sine, atrăgând alte obiecte la rândul său. Nimic nu se mişcă atât de repede, însă dacă ar fi ceva care s-o facă, asta s-ar întâmpla. Şi totuşi, nici măcar lumina lumânării tale nu se mişcă într-atât de iute încât să călătorească printre sori.»

(Peştele unduia în sus şi-n jos, înainte şi-napoi.)

«Nu s-ar putea face o lumânare mai mare?»

Sunt sigură că Domnina se gândea la lumânarea pascală pe care-o vedea în fiecare primăvară, mai groasă decât coapsa unui bărbat.

«S-ar putea face o asemenea lumânare, dar lumina ei n-ar zbura mai iute. Şi cu toate că lumina n-are pic de greutate, ea apasă asupra tuturor lucrurilor pe care cade, la fel cum vântul, pe care nu-l vedem, împinge braţele unei mori. Vezi ce se-ntâmplă când luminăm nişte oglinzi aflate faţă în faţă: imaginea pe care ele o reflectă călătoreşte de la una la alta şi se întoarce. Să presupunem că se întâlneşte cu sine însăşi atunci când se întoarce – ce crezi că s-ar petrece?»

Domnina a râs, deşi îi era frică, şi a spus că nu-şi putea închipui ce s-ar petrece.

«Păi, s-ar anula pe sine însăşi. Gândeşte-te la două fetiţe care aleargă pe o pajişte fără să se uite încotro se îndreaptă. Când se întâlnesc, nu mai sunt două fetiţe care aleargă. Dar dacă oglinzile sunt făcute aşa cum trebuie şi distanţa dintre ele este cea corectă, imaginile nu se întâlnesc. Ci se urmează una pe alta. Ceea ce nu se întâmplă când lumina vine de la o lumânare sau o stea obişnuită, deoarece atât prima lumină cât şi următoarea, care în altă condiţie tinde să o împingă pe prima înainte, sunt doar lumini albe sporadice, asemenea valurilor pe care le-ar provoca o fetiţă care aruncă un pumn de pietriş într-un iaz cu nuferi. Dar dacă lumina provine de la o sursă continuă şi formează imaginea reflectată de o oglindă perfectă din punct de vedere optic, orientarea fronturilor de unde este aceeaşi, deoarece imaginea este aceeaşi. Şi cum nimic nu poate depăşi viteza luminii în universul nostru, lumina accelerată îl părăseşte

pe acesta şi pătrunde în altul. Când îşi micşorează viteza, reintră în universul nostru – desigur în alt loc.»

«E doar o reflexie?» a întrebat Domnina, uitându-se la Peşte.

«La un moment dat se va transforma într-o creatură reală, dacă nu astupăm lampa şi nu mutăm din loc oglinzile. Când o imagine reflectată există fără un obiect care s-o genereze, ceea ce este o violare a legilor universului nostru, înseamnă că ia naştere un obiect.»”

— Uite, ajungem la ceva, a spus Agia.

Umbra copacilor tropicali era atât de intensă, încât petele de soare de pe potecă păreau să lucească asemenea aurului topit. Mi-am mijit ochii pentru a vedea ceva dincolo de razele arzătoare.

— O casă aşezată pe nişte catalige de lemn galben. E acoperită cu frunze de palmier. N-o vezi?

Ceva s-a mişcat şi coliba a părut să-mi sară în ochi, atât de brusc s-a ivit din mozaicul galben, verde şi negru. O pată de umbră s-a dovedit a fi o intrare; două linii oblice, înclinarea acoperişului. Un bărbat îmbrăcat în haine deschise la culoare stătea pe o verandă minusculă, uitându-se de-a lungul potecii, la noi. Mi-am aranjat mantaua.

— Nu-i nevoie să ţi-o îndrepţi, mi-a spus Agia. Aici nu contează. Dacă ţi-e cald, scoate-ţi-o.

Mi-am dezbrăcat mantaua şi am împăturit-o, punându-mi-o pe braţ. Bărbatul de pe verandă s-a răsucit cu o expresie de groază nedisimulată şi a intrat în colibă.

XXI
Coliba din junglă

O scară ducea la verandă. Era făcută din acelaşi lemn noduros ca şi coliba, trunchiuri legate între ele cu fibră vegetală.

— Doar nu vrei să urci acolo? a protestat Agia.

— Dacă e să vedem ce e de văzut acolo, va trebui să urcăm. Şi, amintindu-mi de starea veşmintelor tale, presupun că te-ai simţi mai bine dacă ţi-aş lua-o înainte.

M-a surprins s-o văd că roşeşte.

— Scara asta duce la o casă ca acelea construite în regiunile fierbinţi ale lumii, în zilele de demult. O să te plictiseşti curând, crede-mă.

— Atunci o să coborâm şi nu vom fi pierdut prea mult timp.

Am început să urc. Scara s-a îndoit sub greutatea mea şi a trosnit îngrijorător, dar ştiam că nu putea fi cu adevărat primejdioasă atâta vreme cât se afla într-un parc de distracţii. Când am ajuns pe la jumătatea scării, am simţit-o pe Agia în spatele meu.

Interiorul nu era cu mult mai larg decât oricare dintre celulele noastre, dar numai la atât se rezuma asemănarea. În oubliette, te copleşea sentimentul de soliditate şi masivitatea. Plăcile de metal de pe pereţi răsfrângeau până şi cele mai slabe zgomote; podelele răsunau sub paşii calfelor şi nici măcar nu tresăreau sub greutatea celui care călca pe ele; tavanul nu avea cum să cadă – iar de s-ar întâmpla să cadă, ar zdrobi totul dedesubt.

Dacă este adevărat că fiecare dintre noi are undeva un frate ca un fel de antipod, un geamăn luminos dacă suntem întunecaţi, şi întunecat dacă noi suntem luminoşi, atunci acea colibă era o astfel de replică la celulele noastre. Avea ferestre de toate părţile, în afară de aceea în care se afla deschiderea uşii prin care am intrat; ferestrele acestea erau nezăbrelite şi fără ochiuri de geam. Podelele, pereţii şi cercevelele erau făcute din ramurile copacului galben: ramuri netăiate în scânduri, ci lăsate în rotunjimea lor, încât pe alocuri puteam zări lumina soarelui prin pereţi, şi dacă aş fi scăpat un oricalc subţiat de folosinţă, fără doar şi poate că ar fi ajuns până jos, pe pământ. Tavan nu exista, doar un spaţiu triunghiular sub acoperiş, unde atârnau crătiţi şi saci de alimente.

O femeie citea cu voce tare într-un colţ, iar la picioarele ei se găsea ghemuit un bărbat în pielea goală. Bărbatul pe care-l văzusem din potecă stătea la o fereastră, opusă uşii, privind afară. Am bănuit că ştia că venisem (şi chiar dacă nu ne-ar fi văzut cu câteva clipe înainte, cu siguranţă simţise coliba tremurând când urcasem scara), dar prefera să nu dea semne că ar fi făcut-o. Ceva din linia spatelui îţi spune când un om se răsuceşte anume ca să nu vadă, şi spatele acestui bărbat trăda întocmai acest fapt.

Femeia citea:

— „Şi-atunci a lăsat el în urmă câmpia şi a urcat pe Muntele Nebo, acel promontoriu ce dă spre oraş, şi Milostivul i-a arătat întreaga ţară, tot pământul până la Marea Apuseană. Apoi i-a spus: «Acesta este pământul pe care am jurat părinţilor voştri că-l voi da fiilor lor. L-ai văzut, dar nu-ţi vei vedea picioarele atingându-l.» Astfel că el acolo a murit şi a fost înmormântat în ravină."

Despuiatul de la picioarele ei a dat din cap.

— Aşa e şi cu stăpânii noştri, Preceptoareo. Tot ce se dă, cu degetul mic se dă. Dar degetul ăl mare e făcut cârlig în darul acela, iar omul ia darul, şi numai ce sapă în podeaua casei sale şi acoperă apoi totul cu un preş, că degetul mare începe să tragă şi încet-încet darul iese din ascunzătoare, urcă spre cer şi nimeni nu-l mai vede vreodată.

Femeia l-a ascultat nerăbdătoare să-l întrerupă:

— Nu, Isangoma…

Dar bărbatul de la fereastră s-a băgat în vorbă fără să se răsucească:

— Taci, Marie. Vreau să aud ce are el de spus. O să explici mai târziu.

Şi despuiatul a continuat:

— Un nepot de-al meu, un membru al cercului meu de foc, nu avea peşte. Aşa că şi-a luat gowdalia şi s-a dus la un iaz anume. S-a aplecat peste apă şi a rămas atât de nemişcat, încât ai fi zis că-i un copac.

Zicând acestea, l-am văzut pe despuiat sărind în picioare, şi trupul său musculos s-a postat ca şi când ar fi vrut să străpungă picioarele femeii cu o suliţă de aer.

— Îndelung a stat el aşa… până când maimuţele nu s-au mai temut de el şi au reînceput să arunce beţe în apă, iar hesperornisul s-a îndreptat spre cuibul său, fluturându-şi aripile.

Un peşte mare s-a ivit din bârlogul lui dintre trunchiurile scufundate. Nepotul meu l-a urmărit cum dă roată încet de tot. Peştele s-a ridicat spre suprafaţă şi tocmai când nepotul meu se pregătea să-şi înfigă harponul cu trei colţi, peştele s-a făcut nevăzut şi-n locul lui s-a ivit o prea-frumoasă femeie. Întâi, nepotul meu a crezut că peştele era regele-peştilor, care şi-a schimbat înfăţişarea pentru a nu fi omorât cu harponul. Apoi a văzut peştele mişcându-se pe sub chipul femeii şi a înţeles că ceea ce vedea el era o reflexie. Şi-a ridicat imediat privirile, dar n-a zărit nimic altceva în afara vrejurilor de viţă. Femeia dispăruse!

Privirile despuiatului s-au înălţat şi ele, imitând foarte sugestiv uluiala pescarului.

— În noaptea aceea, nepotul meu s-a dus la Semeţul Numen şi a despicat gâtlejul unui oreodont, spunând…

În acea clipă, Agia mi-a şoptit:

— În numele lui Theoanthropos, cât ai de gând să rămâi aici? Asta ar putea dura o zi întreagă.

— Lasă-mă să dau o raită prin colibă, i-am murmurat eu, şi apoi plecăm.

— Puternic e Semeţul, sacre toate numele sale. Tot ce se găseşte sub frunzişuri al său este, furtunile pe braţele sale sunt duse, otrava nu ucide până nu se abate blestemul lui asupra ei!

— Nu cred că avem nevoie să te auzim lăudându-ţi fetişul, Isangoma, a zis femeia. Soţul meu doreşte să-ţi audă povestea. Prea bine, spune-o şi cruţă-ne de litaniile tale.

— Semeţul îl apără pe cel care se roagă la el. Oare nu s-ar face de ocară dacă cel care-l adoră îşi dă duhul?

— Isangoma!

De la fereastră, bărbatul a spus:

— Se teme, Marie. Nu simţi din vocea lui?

— N-au de ce a se teme cei ce poartă semnul Semeţului! Răsuflarea lui e negura ce-l apără pe puiul de uakaris de ghearele sălbaticului margai!

— Robert, dacă nu iei măsuri, iau eu. Isangoma, taci din gură. Sau pleacă şi să nu te mai întorci aici.

— Semeţul ştie că Isangoma o iubeşte pe Preceptoare. El ar salva-o dacă ar putea.

— Să mă salveze de ce anume? Crezi că-i vreuna din fiarele tale îngrozitoare prin preajmă? Dacă ar fi, Robert ar împuşca-o cu puşca lui.

— Tokoloşii, Preceptoareo. Tokoloşii vin. Dar Semeţul ne va apăra. El este puternicul comandant al tuturor tokoloşilor! Când urlă el, tokoloşii se ascund sub frunzele căzute.

— Robert, cred că şi-a pierdut minţile.

— El are ochi, Marie, tu nu ai.

— Ce vrei să spui cu asta? Şi de ce te tot uiţi pe fereastră?

Încet, bărbatul s-a răsucit cu faţa spre noi. Preţ de o clipă s-a uitat la Agia şi la mine, apoi şi-a întors faţa de la noi. Expresia lui era aceea pe care am văzut-o adesea pe chipurile clienţilor noştri atunci când Maestrul Gurloes le arăta instrumentele ce urmau să fie folosite în anacriză.

— Robert, pentru numele Atotputernicului, spune-mi ce-i cu tine.

— După cum zice Isangoma, tokoloşii sunt aici. Nu ai lui, cred eu, ci ai noştri. Moartea şi Doamna. Ai auzit de ele, Marie?

Femeia a clătinat din cap. Se ridicase de la locul ei şi deschisese capacul unui sipet mic.

— De bună seamă că n-ai auzit. Este un tablou – mai degrabă o temă artistică. Tablouri de mai mulţi artişti. Isangoma, nu cred că Semeţul tău are vreo putere asupra acestor tokoloşi. Ăştia vin de la Paris, unde mi-am făcut eu studenţia, ca să mă dojenească pentru că am renunţat la artă pentru asta.

— Ai febră, Robert, a zis femeia. E limpede. O să-ţi dau ceva şi în curând o să te simţi mai bine.

Bărbatul s-a uitat din nou spre noi, la chipul Agiei şi la al meu, ca şi când nu voia s-o facă, dar nu se simţea în stare să-şi stăpânească mişcarea ochilor.

— Dacă sunt bolnav, Marie, atunci bolnavul ştie lucruri pe care sănătosul nu le-a băgat în seamă. Şi Isangoma ştie că tokoloşii sunt aici, nu uita. N-ai simţit podeaua tremurând în timp ce îi citeai? Atunci au intrat, aşa cred.

— Tocmai ţi-am turnat nişte apă în pahar, ca să înghiţi chinina. Nu văd să se încreţească.

— Ce sunt ăştia, Isangoma? Tokoloşi – dar ce sunt tokoloşii?

— Spirite rele, Preceptorule. Când bărbatul are gând rău sau femeia face lucru rău, apare încă un tokoloş. Tokoloşul rămâne. Bărbatul gândeşte: *Nimeni nu ştie, toţi morţi.* Dar tokoloşii rămân până la sfârşitul lumii. Atunci toţi vor vedea, vor şti ce-a făcut bărbatul.

— Ce idee îngrozitoare, a zis femeia.

Mâinile soţului ei s-au încleştat pe lemnul galben al

pervazului.

— Nu înţelegi că ei sunt doar rezultatul a ceea ce facem noi? Sunt spiritele viitorului, noi le creăm.

— Prostii păgâne, Robert, asta înţeleg eu că sunt. Ascultă. Eşti atât de stăpânit de viziunea ta încât nu poţi să asculţi o clipă?

— Ascult. Ce vrei să spui?

— Nimic. Vreau doar să asculţi. Ce auzi?

În colibă s-a lăsat liniştea. Am ascultat şi eu, şi n-aş fi putut face altminteri chiar dacă aş fi vrut. Afară, maimuţele se ciorovăiau, iar papagalii ţipau, la fel ca înainte. Apoi am auzit, peste zgomotele junglei, un bâzâit slab, ca şi când o insectă mare cât o barcă zbura în depărtare.

— Ce-i asta? a întrebat bărbatul.

— Avionul poştei. Dacă ai noroc, o să-l vezi curând.

Bărbatul şi-a întins gâtul afară pe fereastră, iar eu, curios să văd la ce se uită, m-am dus la fereastra din stânga lui şi m-am uitat şi eu afară. Frunzişul era atât de des, încât la început părea imposibil să vezi ceva, dar bărbatul se uita aproape drept înainte, dincolo de marginea acoperişului de frunze – acolo era o pată de albastru, am descoperit-o şi eu.

Bâzâitul a devenit mai puternic. În faţa ochilor noştri s-a ivit cea mai ciudată navetă pe care o văzusem în viaţa mea. Avea aripi, ca şi când fusese construită de o rasă care încă nu realizase că, întrucât oricum nu va da din aripi ca o pasăre, nu există niciun motiv ca înălţarea ei să nu se producă direct din fuzelaj, asemenea unui zmeu. Pe fiecare aripă argintie se vedea o umflătură bulbucată, şi o a treia în partea din faţă a fuzelajului; lumina părea să scapere în faţa acestor umflături.

— În trei zile am putea fi la pista de aterizare, Robert. Data viitoare când mai vine, noi suntem acolo în aşteptare.

— Dacă Stăpânul ne-a trimis aici…

— Da, Preceptorule, trebuie să facem ce doreşte Semeţul! Nimeni altcineva nu-i ca el! Preceptoareo, dă-mi voie să dansez pentru Semeţ şi să-i cânt cântecul. Poate că aşa or să plece tokoloşii de-aici.

Despuiatul i-a smuls femeii cartea şi a început să bată în ea cu palma – bătăi ritmice, ca şi când bătea într-un tambur. Tălpile sale se frecau de podeaua zgrunţuroasă, iar vocea lui, începând cu un ţiuit melodic, a devenit vocea unui copil:

„Noaptea, când totul e tăcere,

Auzi-l cum ţipă în vârful copacilor!
Vezi-l cum dansează în foc!
Trăieşte în otrava săgeţii,
Mic precum un licurici galben!
Mai străluminos ca o stea căzătoare!
Bărbaţi păroşi străbat pădurea…”

— Plec, Severian, a spus Agia şi a ieşit pe uşa din spatele nostru. Dacă vrei să rămâi şi să fii martor la aşa ceva, n-ai decât. Dar va trebui să-ţi iei singur averna şi să găseşti şi drumul spre Câmpia Sangvinară. Ştii ce se va întâmpla dacă nu te duci acolo?

— Or să plătească nişte asasini, mi-ai spus.

— Iar asasinii or să folosească şarpele numit barbăgalbenă. La început nu împotriva ta. Ci asupra familiei tale, dacă ai vreuna, şi asupra prietenilor. Deoarece te-am însoţit peste tot în cartierul nostru, probabil că eu sunt prietena ta acum.

„El vine când soarele apune,
Vezi-i picioarele pe apă!
Urme de flăcări peste apă!”

Incantaţia a continuat, dar incantatorul ştia că noi plecam: în cântarea lui străbătea o notă de triumf. Am aşteptat ca Agia să ajungă jos pe pământ, apoi am urmat-o.

— Credeam că n-o să mai pleci, mi-a spus ea. Acum că eşti aici, chiar îţi place locul ăsta atât de mult?

Pe fundalul verdelui rece al frunzelor nefiresc de întunecate, culorile metalice ale veşmântului ei păreau la fel de supărate ca şi ea.

— Nu, am răspuns eu. Dar mi se pare interesant. Ai văzut naveta lor?

— Atunci când v-aţi uitat tu şi bărbatul din colibă afară pe fereastră? Doar n-am înnebunit.

— N-am văzut niciodată aşa ceva. Aş fi zis că mă uit la una din faţetele acoperişului acestei clădiri, şi când colo am văzut naveta pe care *el* se aştepta s-o vadă. Sau cel puţin asta a părut să fie. Ceva dintr-o cu totul altă lume. Mai adineaori voisem să-ţi vorbesc despre o prietenă a unei prietene de-a mele, care a fost prinsă în oglinzile Părintelui Inire. S-a pomenit într-o altă lume, şi chiar şi după ce s-a întors la Thecla – aşa se numea prietena mea – nu era sigură că găsise drumul de întoarcere la punctul exact

din care pornise. Mă întreb dacă nu cumva noi încă suntem în lumea părăsită de acei oameni, în loc să fie ei în lumea noastră.

Agia pornise între timp pe potecă la vale. Fulgi de lumină solară păreau să-i vopsească părul castaniu-închis în blond cenuşiu.

— Ţi-am zis că anumiţi vizitatori sunt atraşi de anumite biodomuri, mi-a spus ea peste umăr.

Am grăbit pasul ca s-o prind din urmă.

— Pe măsură ce trece timpul, minţile lor se modifică în aşa fel încât să se adapteze la ceea ce-i înconjoară, şi poate că le modifică şi pe alte noastre. E foarte posibil ca ceea ce ai zărit să fi fost doar o navetă obişnuită.

— Bărbatul ne-a văzut. Şi sălbaticul la fel.

— Din ceea ce-am auzit, cu cât este deformată mai mult conştiinţa locuitorului, cu atât rămân mai multe percepţii reziduale. Când întâlnesc în aceste grădini monştri, oameni sălbatici şi alte asemenea creaturi, descopăr că îşi dau mult mai mult seama de existenţa mea decât celelalte fiinţe.

— Explică-mi atunci ce s-a întâmplat cu bărbatul, i-am cerut eu.

— Nu eu am construit locul ăsta, Severian. Tot ce ştiu e că, dacă te întorci pe potecă, locul acela pe care l-am văzut probabil că nu mai e acolo. Ascultă, vreau să-mi promiţi că, atunci când vom ieşi de-aici, mă laşi să te duc direct la Grădina Somnului Nesfârşit. Nu mai avem timp pentru nimic altceva, nici măcar pentru Grădina Desfătării. Şi nu eşti chiar genul de persoană care să viziteze locul ăsta.

— Din cauză că am vrut să rămân în Grădina de Nisip?

— În parte, da. O să ne bagi în belea aici, mai devreme sau mai târziu, presimt asta.

În timp ce vorbea astfel, am urmat una din sinuozităţile parcă fără sfârşit ale potecii. Calea ne era blocată de un trunchi de care era prins un mic dreptunghi alb, pe care poate era înscrisă specia copacului; printre frunzele dese din stânga noastră vedeam peretele, sticla sa verzuie formând un fundal discret pentru frunziş. Agia aproape că era să treacă de ieşire. Dar eu am mutat-o pe *Terminus Est* în cealaltă mână şi am deschis larg uşa.

XXII
Dorcas

Când auzisem întâi şi-ntâi despre floare, îmi imaginasem că avernele cresc pe etajere, în şiruri, aşa ca florile din sera Citadelei. Mai târziu, aflând de la Agia mai multe despre Grădinile Botanice, mi-am închipuit un loc asemenea necropolei în care mă zbenguisem în copilărie, cu copaci şi morminte desfundate, şi alei pavate cu oase.

Realitatea era cu totul alta – un loc întunecat, într-o mlaştină nesfârşită. Picioarele ni se cufundau în rogoz şi un vânt rece şuiera pe lângă noi, fără ca vreo barieră să-l stăvilească înainte de-a ajunge la mare – cel puţin aşa părea. Papura creştea pe marginea drumeagului pe care mergeam noi, şi o dată sau de două ori o pasăre de apă a zburat pe deasupra noastră, neagră pe un cer ceţos.

Tocmai îi povestisem Agiei de Thecla. Acum ea mi-a atins braţul:

— Poţi să le vezi de-aici, deşi va trebui să ocolim jumătate din lacul ăsta ca să putem rupe una. Uită-te în direcţia în care arăt eu… pata aia de alb.

— De aici nu arată periculoase.

— Au răpus mulţi oameni, te asigur. Presupun că unii au fost înmormântaţi chiar aici, în grădina asta.

Prin urmare, existau şi morminte. Am întrebat-o unde erau mausoleele.

— Nu există aşa ceva. Nici sicrie, nici urne mortuare, nimic din toate astea. Uită-te la apa care-ţi udă cizmele.

M-am uitat. Era maronie, ca ceaiul.

— Are proprietatea de a conserva cadavrele. Trupurile sunt îngreunate de plumbul care le e îndopat în gâtlejuri, apoi sunt scufundate aici, iar locurile respective sunt însemnate pe o hartă, pentru ca leşurile să poată fi scoase la suprafaţă dacă cineva vrea să se uite la ele.

Aş fi fost gata să jur că nu se găsea niciun cadavru cale de-o leghe din locul în care ne oprisem. Sau cel puţin (dacă segmentele clădirii de sticlă într-adevăr delimitau spaţiile pe care le închideau înăuntrul lor, aşa cum ar fi trebuit s-o facă) între hotarele Grădinii Somnului Nesfârşit. Dar abia rostise Agia

cuvintele acelea, că s-au şi ivit capul şi umerii unui bătrân peste vârfurile unor ierburi, la mai puţin de douăzeci de paşi de noi.

— Nu-i adevărat, a strigat capul. Ştiu că aşa se spune, dar nu-i corect.

Agia, care-şi lăsase partea sfâşiată a veşmântului să atârne în voie, şi-a acoperit brusc sânul.

— Nu ştiam că stau de vorbă cu altcineva în afară de escorta mea.

Bătrânul nu s-a sinchisit de admonestare. Fără îndoială, gândurile sale erau prea preocupate de ceea ce auzise fără voia lui ca să-i mai pese de altceva.

— Am harta aici – vreţi s-o vedeţi? Tu, tinere Sieur – eşti o persoană educată, se vede de la o poştă. Vrei să te uiţi?

Părea să aibă cu el o cârjă. I-am văzut capul înălţându-se şi dispărând de câteva ori înainte să înţeleg că înainta în direcţia noastră împingându-se cu o prăjină.

— Altă belea, a zis Agia. Hai s-o luăm din loc.

Am întrebat dacă nu era posibil ca bătrânul să ne traverseze cu barca de partea cealaltă a lacului, scutindu-ne astfel să batem atâta drum.

El a clătinat din cap.

— Prea grei pentru bărcuţa mea. Nu-i loc în ea decât pentru Cas şi pentru mine. S-ar răsturna cu voi, ăştia marii.

Prora s-a ivit şi ea, şi atunci mi-am dat seama că bătrânul nu minţea: luntrea era atât de mică, încât te mirai cum de-l ţine la suprafaţă, cu toate că era într-atât de gârbovit şi împuţinat de vârstă (părea mai bătrân chiar şi decât Maestrul Palaemon), de n-ai fi zis că depăşea în greutate un puşti de zece ani. Altcineva în afară de el nu mai era în bărcuţă.

— Să-mi fie cu iertare, Sieur, a spus el. Dar nu mă pot apropia mai mult. O fi ea udă, însă pentru mine e prea uscată, altfel n-aţi putea merge pe ea. Poţi să păşeşti aici, pe margine, ca să-ţi arăt numărul?

Eram curios să văd ce anume voia de la noi, aşa că am făcut cum mi-a cerut. Agia m-a urmat fără tragere de inimă.

— Să-ţi arăt. Băgând mâna în tunică, bătrânul a scos de acolo un sul mic. Iată poziţia. Priveşte, tinere Sieur.

În capul sulului era un nume, apoi urma o lungă descriere a locului unde locuise persoana respectivă, a cui soţie fusese, cu ce îşi câştigase soţul ei existenţa; trebuie să recunosc că doar m-am prefăcut a citi totul. Polilogia aceea era urmată de o hartă

stângace şi două numere.

— Înţelegi, Sieur, ar trebui să fie foarte uşor. Primul număr, acela, arată paşii *peste* apă de la Fulstrum. Al doilea număr – paşii în *sus.* M-ai crede dacă-ţi spun că de atât amar de ani încerc s-o găsesc, şi încă n-am găsit-o?

Uitându-se la Agia, s-a îndreptat de spate până când aproape că stătea drept în picioare.

— Eu te-aş crede, a zis Agia. Şi dacă te mulţumeşte, îţi spun că-mi pare rău pentru dumneata. Dar noi nu suntem de vină.

S-a răsucit pe călcâie, gata să plece, dar bătrânul şi-a avântat prăjina în faţă, împiedicându-mă s-o urmez.

— N-asculta la ce zice lumea. Oamenii îi pun acolo unde arată cifrele, dar ei nu rămân la locurile lor. Cică au fost văzuţi şi-n râu. Şi-a îndreptat ochii spre un orizont abia ghicit şi a adăugat: Acolo, departe.

I-am spus că mă îndoiam că aşa ceva era cu putinţă.

— Da' toată apa de-aici, de unde crezi că vine? E o conductă pe sub pământ care-o aduce, şi de n-ar fi aşa, lacul ar seca. Iar când încep să se mişte încoa' şi-ncolo, ce-l împiedică pe câte unul să-noate prin conductă? Ce i-ar împiedica pe douăzeci? Curenţi nu-s pe-aici. Tu şi cu ea – aţi venit să luaţi o avernă, nu-i aşa? Întâi şi-ntâi, de ce le-au plantat aici?

Am clătinat din cap.

— Pentru lamantini. Îs în râu, şi veneau prin conductă. Speriau toată suflarea când li se iveau boturile săltând în lac, aşa că Părintele Inire i-a pus pe grădinari să planteze averne. Eram aici, l-am văzut cu ochii mei. O mână de om, cu gât zbârcit şi picioare strâmbe. Dacă vine-ncoa' un lamantin, florile alea îl omoară noaptea. Într-una din dimineţi am venit s-o caut pe Cas, aşa cum fac mereu dacă nu trebuie să mă-n-grijesc de altceva, şi văd doi curatori pe mal, cu un harpon. Cică e un lamantin mort în lac, zic ei. M-am dus cu cârligul meu şi l-am prins, numa' că nu era lamantin, ci un om. Şi-o fi scuipat plumbul sau n-or fi băgat destul în el. Arăta la fel de bine ca tine sau ea, şi mult mai bine ca mine.

— Era mort de mult?

— N-am de unde şti, da' apa asta îi murează. O să auzi spunându-se că le face pielea ca pielea tăbăcită, şi aşa e. Da' dacă îi auzi, nu te gândi la talpa cizmei. Mai degrabă la o mănuşă de femeie.

Agia se depărtase mult de noi, aşa că am pornit după ea.

Bătrânul ne urma, împingând luntrea cu prăjina, de-a lungul potecii de rogoz plutitor.

— Le-am zis că am avut într-o singură zi mai mult noroc pentru ei decât am avut pentru mine în patruzeci de ani. Uite ce folosesc – şi a ridicat o cange de fier, legată de o bucată de funie. Nu-i vorbă, am prins destule şi de tot soiul. Dar nu pe Cas. Am început în locul unde-mi arată numărul, la un an după ce-a murit. Nu era acolo, aşa că am continuat să caut. După cinci ani de căutare, ajunsesem mult mai departe – aşa credeam atunci – de semnul de pe hartă. Am început să mă tem că, la urma urmei, tot acolo ar putea fi, aşa că am luat-o de la capăt. Întâi unde ziceau numerele, apoi tot mai departe. Zece ani tot aşa. Şi iar m-a cuprins frica, aşa că acum încep dimineaţa unde zice harta, acolo arunc cangea întâi. Apoi mă duc unde m-am oprit ultima oară şi caut în cerc mai departe de locul cu pricina. Nu e unde zice harta – ştiu asta, îi ştiu pe toţi care-s acolo acum, pe unii i-am tras afară de-o sută de ori. Da' ea hălăduieşte, şi-mi tot zic că poate s-o întoarce acasă.

— A fost soţia ta?

Bătrânul a încuviinţat din cap şi, spre surprinderea mea, n-a spus nimic.

— De ce vrei să-i scoţi trupul?

Nici acum n-a zis nimic. Prăjina lui aluneca prin apă, ieşind, intrând, fără nici cel mai mic zgomot; luntrea abia dacă lăsa valuri în urmă, mici încreţituri care lingeau marginile potecii de rogoz ca nişte limbi de pisoi.

— Dacă ai găsi-o, eşti sigur că ai recunoaşte-o, după atâta amar de vreme?

— Da... da. A dat din cap, întâi încet, apoi energic. Te-i fi gândind că poate am pescuit-o. Că am tras-o în sus, m-am uitat la faţa ei şi am aruncat-o înapoi în apă. Aşa-i? Nu-i chip. Să n-o ştiu pe Cas? Te-ntrebai de ce-o vreau înapoi. O pricină e cum mi-o amintesc – cea mai puternică amintire dintre toate e cum s-a-nchis apa asta maronie peste faţa ei. Ochii ei închişi. Ştii ce-nseamnă asta?

— Nu prea înţeleg ce vrei să spui.

— Au un ciment pe care-l pun pe pleoape. Cică să le ţină coborâte pentru totdeauna, dar când apa le loveşte, se deschid. Explică-mi cum e cu putinţă. Asta-mi amintesc, asta-mi vine în gând când încerc să dorm. Apa asta maronie rostogolindu-se peste faţa ei, şi ochii ei se deschid albaştri prin maroniul apei. Mă

chinuiesc să adorm de cinci sau şase ori pe noapte, şi tot de-atâtea ori mă trezesc. Înainte s-ajung să zac şi eu aici, aş vrea să mai văd ceva acolo – faţa ei ieşind la suprafaţă, chiar dacă agăţată de cârligul meu. Înţelegi ce-ţi spun?

M-am gândit la Thecla şi la firicelul de sânge prelins pe sub uşa celulei ei, şi am încuviinţat din cap.

— Şi mai e ceva. Noi doi, Cas şi cu mine, am avut o prăvălioară. Vindeam mai ales *cloisonné*-uri. Tatăl şi cu fratele ei au pus trebuşoara pe roate şi ne-au dat-o nouă, deschizând prăvălia pe Strada Semnalului, puţin mai încolo de mijlocul ei, lângă casa de licitaţii. Casa mai e şi acum în picioare, da' nu mai locuieşte nimeni în ea. Eu treceam pe la rubedenii şi luam lăzile în cârcă şi le duceam acasă, şi le deschideam, şi puneam piesele pe rafturi. Cas le preţăluia, le vindea şi ţinea totul curat ca lacrima! Ştii câtă vreme am făcut asta? Cât am ţinut prăvălioara noastră?

Am clătinat din cap.

— Patru ani, mai puţin cu o lună şi-o săptămână. Apoi ea a murit. Cas a murit. N-a trecut mult şi totul s-a dus de râpă, da' a fost cea mai mare parte din viaţa mea. Acum am unde să dorm, într-un pod. Un om pe care l-am cunoscut cu mulţi ani în urmă, după ce n-a mai fost Cas, mă lasă să dorm acolo. Nu-i nici măcar un *cloisonné* în podul ăla, niciun veşmânt, nici măcar un cui din vechea prăvălie. Am încercat să păstrez un medalion şi pieptenul lui Cas, dar şi astea s-au dus. Lămureşte-mă acum. De un' să ştiu că n-am visat toate astea?

Îmi făcea impresia că bătrânul era cuprins de un fel de vrajă, aşa cum fuseseră oamenii din casa de lemn galben; aşa că i-am spus:

— N-am de unde să ştiu asta. Poate că a fost vis, aşa cum zici. Cred că te chinuieşti prea mult.

Starea lui de spirit s-a schimbat dintr-odată, tot aşa cum se schimbă cea a copiilor: a izbucnit în râs.

— E uşor de văzut, Sieur, că în ciuda veşmântului de sub manta nu eşti un torţionar. Şi tare-aş vrea să te pot duce în bărcuţa asta împreună cu femeiuşca ta. Eu unul nu pot, da' e un flăcău ceva mai încolo, care are o barcă mai mare. Vine pe-aici adesea şi uneori îmi vorbeşte, aşa cum ai făcut şi Domnia Ta. Spune-i că trag nădejde să te poată duce în partea cealaltă a lacului.

I-am mulţumit şi m-am grăbit s-o prind din urmă pe Agia, care

între timp se îndepărtase, nu glumă. Şchiopăta, şi mi-am amintit cât de mult mersese pe jos după ce-şi scrântise piciorul. Când eram aproape de-a o ajunge şi de a-i oferi braţul meu, am făcut una din acele greşeli care în clipa respectivă par o adevărată catastrofă şi o umilinţă cumplită, dar de care râzi mai târziu; şi făcând asta, am declanşat un incident dintre cele mai ciudate petrecute în cariera mea la fel de ciudată, trebuie să recunosc. Am început să fug, şi astfel m-am apropiat prea mult de partea interioară a unui cot al drumeagului.

Fugeam pe rogozul mlădios când, deodată, m-am pomenit scufundându-mă în apa maronie, rece ca gheaţa, iar mantaua îmi stânjenea orice mişcare. Preţ de o clipă am simţit din nou groaza că mă voi îneca; apoi mi-am împins picioarele în jos şi am scos capul deasupra apei. Deprinderile formate în toate acele partide de înot în Gyoll, vara, şi-au spus cuvântul: am suflat apa din nas şi gură, am tras adânc aer în piept şi mi-am împins de pe faţă gluga muiată în apă.

Abia de-mi căpătasem suflul, că mi-am dat seama că o scăpasem pe *Terminus Est,* şi în acea clipă faptul că-mi pierdusem spada mi s-a părut mult mai îngrozitor decât pericolul morţii. Fără măcar să încerc să-mi zvârl din picioare cizmele, m-am scufundat croindu-mi cu greu drum printr-un fluid cafeniu care nu era doar apă, ci apă ţesută şi îngroşată de tulpinile fibroase ale păpurişului. Tocmai aceste tulpini, care altfel sporeau însutit pericolul de a mă îneca, mi-au salvat-o pe *Terminus Est* – fără doar şi poate ar fi ajuns înaintea mea pe fundul lacului şi s-ar fi cufundat în mâlul de-acolo, în ciuda firului de aer ascuns în teacă, dacă scufundarea ei n-ar fi fost împiedicată. Dar aşa, la opt sau zece cubiţi sub suprafaţa apei, o mână care orbecăia disperată a dat peste forma familiară, binecuvântată a mânerului de onix.

În aceeaşi clipă, cealaltă mână a atins ceva cu totul diferit. Era o altă mână de om, iar strânsura acesteia (căci o apucase pe-a mea în momentul în care o atinsesem) a coincis atât de perfect cu regăsirea lui *Terminus Est,* încât s-ar fi zis că proprietarul mâinii îmi dădea înapoi ceea ce-mi aparţinea, aşa cum făcuse stăpâna cea înaltă a Pelerinelor. M-am simţit copleşit de o recunoştinţă nebună, apoi spaima i-a luat locul, de zece ori mai intensă: mâna o trăgea pe-a mea în jos, şi odată cu ea pe mine.

XXIII
Hildegrin

Cu ultimele puteri – căci cu siguranţă erau ultimele – am izbutit s-o arunc pe *Terminus Est* pe drumeagul de rogoz plutitor şi să mă prind de marginea lui zdrenţuită, înainte să mă cufund din nou.

Cineva m-a prins de încheietura mâinii. Am privit în sus, aşteptându-mă s-o văd pe Agia; nu era ea, ci o femeie şi mai tânără, cu păr blond şi lung. Am încercat să-i mulţumesc, dar, în loc de vorbe, din gură mi s-a revărsat apă. Ea a tras, eu m-am zvârcolit, şi într-un sfârşit zăceam răstignit pe rogoz, atât de vlăguit, încât nu mai eram în stare de altceva.

Cred că am zăcut acolo cel puţin atât cât îţi ia să zici un angelus, poate mai mult. Simţeam frigul, care se făcea tot mai aprig, şi simţeam cum se înmoaie toată ţesătura de plante putregăioase, care se îndoia sub mine până când am ajuns din nou pe jumătate în apă. Trăgeam adânc aer în piept, dar plămânilor mei tot nu le ajungea, şi tuşeam, scuipând apă; şi din nări tot apă îmi curgea. Cineva (o voce de bărbat, puternică, pe care parcă o mai auzisem cândva, demult) a spus:

— Trage-l de-acolo, altfel se scufundă.

Am fost ridicat de brâul pantalonilor. După alte câteva clipe, m-am putut ţine pe picioare, deşi îmi tremurau atât de tare, că m-am temut să nu mă prăbuşesc.

Agia era acolo, şi fata blondă care mă trăsese pe rogoz, şi un bărbat mătăhălos, cu faţă bovină. Agia a vrut să ştie ce se întâmplase şi, cu toate că încă nu-mi venisem de tot în fire, am băgat de seamă că era albă la faţă ca varul.

— Dă-i puţin răgaz, a zis mătăhălosul. O să-şi vină iute în fire. Apoi l-am auzit întrebând: În numele lui Phlegethon, tu cine eşti?

Se uita la fată, care părea la fel de ameţită ca şi mine. A scos un „D-d-d-d” bâlbâit, apoi şi-a lăsat capul în piept şi n-a mai spus nimic. Din cap până-n picioare era mânjită cu noroi şi puţinele veşminte ce-i acopereau trupul erau zdrenţuite.

Mătăhălosul s-a răsucit către Agia:

— Asta de unde-a apărut?

— Nu ştiu. Când m-am uitat în urmă să văd ce-l reţinea pe Severian, ea-l trăgea pe poteca asta plutitoare.

— Şi bine a făcut. Pentru el, cel puţin. E nebună? Sau sub puterea vreunei vrăji? Ce crezi?

— Oricum ar fi, m-a salvat, am zis eu. N-aveţi să-i daţi ceva să se acopere? Îngheaţă.

Îmi venisem destul în fire ca să simt că, de fapt, şi eu îngheţam.

Mătăhălosul a clătinat din cap şi parcă s-a înfofolit mai strâns în haina lui grea.

— Până nu se curăţă, n-am ce să-i dau. Şi n-o să se cureţe până nu-i băgată din nou în apă şi bălăcită puţin în ea. Dar am ceva aici, care până una-alta e mai bun decât orice altceva.

Dintr-un buzunar al hainei sale a scos un clondir de metal, în formă de câine, pe care mi l-a întins.

Un os în gura câinelui s-a dovedit a fi dopul. I-am oferit fetei blonde clondirul, dar fata părea să nu ştie cum să-l folosească. Agia i-a luat clondirul din mână şi i l-a dus la buze, ţinându-l acolo până când fata a băut câteva înghiţituri, apoi mi l-a dat înapoi. Înăuntru era ceva ce aducea la gust cu rachiul de prune; parcă mi-a luat gura foc, dar cel puţin scăpasem de gustul amar de mlaştină, şi încă într-un mod foarte plăcut. Când am pus osul la loc în gura câinelui, pântecul său s-o fi golit pe jumătate.

— Aşa, carevasăzică, a spus mătăhălosul, cred că ar trebui să mă lămuriţi cine sunteţi şi ce căutaţi aici – şi nu care cumva să vă aud zicând că aţi venit să admiraţi grădina. Am avut parte de destui gură-cască în ultima vreme, ca să-i recunosc încă înainte să-i aud. M-a aţintit cu privirile: Că veni vorba, frumos satârul ăla cât toate zilele.

— Armigerul e costumat, a zis Agia. A fost provocat şi a venit să taie o avernă.

— El e costumat, dar tu nu eşti, aş zice. Crezi că nu ştiu cum arată brocartul pe care-l poartă actorii pe scenă? Şi picioarele goale, atunci când le văd?

— N-am spus că eu aş fi costumată, şi nici că aş fi de acelaşi rang cu el. Cât despre pantofi, i-am lăsat la intrare, ca să nu-i stric în apa asta.

Mătăhălosul a dat din cap într-un fel din care nu înţelegeai dacă o crede sau nu.

— Acum tu, blondino. Împopoţonata asta a apucat să spună că habar n-are cine eşti. Iar după cum arată el, nu cred că peştele ei – pe care i l-ai scos din apă, o trebuşoară pe cinste, n-am ce zice – ştie mai multe decât mine. Poate nici măcar atât. Prin

urmare, cine eşti?

Blonda a înghiţit în sec şi a rostit:

— Dorcas.

— Şi cum ai ajuns aici, Dorcas? Şi cum ai ajuns în apă? Căci acolo ai fost, atâta lucru e limpede. Nu te-ai putut mura în halul ăsta doar trăgându-l afară pe junele tău amic.

Licoarea readusese o urmă de roşeaţă în obrajii fetei, dar chipul îi era la fel de pierdut şi uluit ca înainte, ori aproape la fel.

— Nu ştiu, a şoptit ea.

— Nu-ţi aminteşti că ai venit aici?

Dorcas a clătinat din cap.

— Care-i ultimul lucru pe care ţi-l aminteşti?

A urmat o tăcere lungă. Vântul părea să sufle mai tare decât oricând înainte şi, în ciuda băuturii, mi-era îngrozitor de frig. Într-un târziu, Dorcas a murmurat:

— Că şedeam la fereastră… Erau lucruri drăguţe în fereastră. Tăvi şi cutii, şi un crucifix.

— Lucruri drăguţe? Mă rog, dacă zici că ai fost acolo, înseamnă că erau, într-adevăr.

— E nebună, a zis Agia. Ori e dată în grija cuiva de la care a fugit, ori n-are nimeni grijă de ea, ceea ce mi se pare a fi situaţia, dacă mă uit la halul în care arată hainele de pe ea, şi a intrat aici pe sub nasul curatorilor.

— Poate că a pocnit-o careva în cap, i-a luat lucrurile şi a aruncat-o aici, crezând-o moartă. Sunt mai multe căi de intrare, Cucoană Paţachină, de care curatorul habar n-are. Ori poate că a adus-o cineva ca s-o scufunde, pe când ea era doar bolnavă şi dormea, sau era în – cum se numeşte aia? – comă, şi apa a trezit-o.

— Dar tot ar fi văzut-o cineva…

— Cică se poate sta mult în coma aia, aşa am auzit. Mă rog, nici nu mai are importanţă cum a ajuns aici. E aici şi aş zice că e treaba ei să afle de unde vine şi cine este.

Dădusem jos mantaua maronie şi încercam să storc mantia ghildei, dar mi-am ridicat privirile când am auzit-o pe Agia spunând:

— Ne-ai întrebat pe toţi cine suntem. Dar tu cine eşti?

— Aveţi tot dreptul să ştiţi, a răspuns matahala. Tot dreptul din lume, şi-o să vă arăt mai multă bună-credinţă decât mi-a arătat oricare dintre voi. Dar după asta mă duc să-mi văd de treburile mele. Am venit ca orice om de omenie, când l-am văzut

pe armigerul ăsta tânăr înecându-se. Dar, ca orice om, am şi eu ale mele de care trebuie să mă-ngrijesc.

Zicând acestea, şi-a dat jos de pe cap pălăria înaltă şi dinăuntru a scos un carton soios, de două ori mai mare decât o carte de vizită din cele pe care le văzusem uneori în Citadelă. I-a dat-o Agiei, iar eu m-am uitat peste umărul ei. Pe carton erau scrise cu litere înflorate următoarele:

HILDEGRIN VIEZURELE
Escavări de *orice* fel,
un singur săpător sau 20 la număr.
Nicio piatră nu-i prea tare,
nici noroiul nu-i prea moale.
Întrebaţi pe Strada *Argosiei,* la firma
LOPATA OARBĂ
Sau întrebaţi la Alticamelus,
După colţ, pe Veleităţii.

— Ăsta mi-s, Cucoană Paţachină şi tinere Sieur – sper că nu te deranjează că-ţi spun aşa, întâi pentru că eşti cel mai tânăr dintre noi doi, şi în al doilea rând pentru că arăţi cu mult mai tânăr decât ea, cu toate că poate c-ar fi doar doi ani diferenţă între voi. Şi-acuma plec.

L-am oprit.

— Înainte să cad, am întâlnit un bătrân într-o bărcuţă – el mi-a spus că e cineva mai jos pe drumeag care ne-ar putea duce cu o barcă pe malul celălalt. Cred că tu eşti omul acela despre care vorbea. Ne duci?

— Aa, bătrânul care-şi caută nevasta, săracul de el. Păi, de multe ori s-a dovedit un prieten de nădejde, aşa că, dacă v-a trimis la mine, înseamnă că trebuie să vă duc. Luntrea mea poate duce patru la nevoie.

A pornit-o înainte, făcându-ne semn să-l urmăm; am băgat de seamă că cizmele lui, care păreau unse cu grăsime, se scufundau în rogoz mai mult decât ale mele.

— Ea nu vine cu noi, a decis Agia.

Dar bineînţeles că ea (Dorcas) se luase după noi, abia târându-şi picioarele în spatele Agiei şi având un aer atât de pierdut, încât am rămas şi eu în urmă, ca să încerc s-o încurajez.

— Ţi-aş da mantaua mea, i-am şoptit, dacă n-ar fi atât de udă – cu ea ţi-ar fi şi mai frig. Dar dacă o apuci pe drumeagul ăsta în

sens invers, o să ieşi de-aici şi dai într-un coridor unde e mai cald şi mai uscat. Apoi caută o uşă pe care scrie *Grădina-Junglă,* şi pe-acolo poţi să intri într-un loc unde soarele e cald, şi o să-ţi fie mai bine.

În aceeaşi clipă mi-am amintit de pelycosaurul pe care-l văzusem în junglă. Din fericire, aş zice, Dorcas nu părea să fi auzit nimic din ce-i spusesem. Ceva pe chipul ei dădea de înţeles că se temea de Agia, sau cel puţin că simţea, cu o anume resemnare, că o nemulţumise; dar niciun alt semn nu arăta că ar fi fost mai conştientă decât un somnambul de ceea ce se petrecea în jurul ei.

Îmi era limpede că nu izbutisem s-o scot din starea ei de buimăceală neputincioasă, aşa că am început din nou să-i vorbesc:

— În coridorul acela e un om, un curator. Sunt sigur că măcar o să încerce să-ţi facă rost de nişte haine şi să te ducă la un foc.

Vântul a zburlit părul castaniu al Agiei atunci când ea s-a uitat peste umăr la noi:

— Severian, sunt prea multe fete din astea cerşetoare ca să-i pese cuiva de una singură. Inclusiv ţie.

Auzind vocea Agiei, Hildegrin s-a uitat şi el în urmă:

— Cunosc o femeie care ar putea-o lua în grijă. Da, s-o spele şi să-i dea nişte haine. Sub noroiul ăla se ascunde ceva de soi, chiar dacă-i cât un ţipar de subţire.

— Dar tu ce cauţi aici? s-a răstit Agia la el. Angajezi muncitori, aşa scrie pe cartonul tău, dar ce treabă ai aici?

— Întocmai cum ai spus, cucoană. Treaba mea.

Pe Dorcas o apucase tremuratul.

— Zău aşa, i-am zis eu văzând-o, nu trebuie decât să te-ntorci din drum şi s-o apuci invers. E mult mai cald în coridor. Nu te duce în Grădina-Junglă. Te-ai putea duce în Grădina de Nisip. E însorită şi uscată.

Ceva din ceea ce spusesem a părut să atingă o coardă în ea.

— Da, a şoptit ea. Da.

— Grădina de Nisip? Ţi-ar plăcea acolo?

A murmurat abia auzit:

— Soare.

— Uite bătrâna luntre, a anunţat Hildegrin. Fiind atât de mulţi, va trebui să fim foarte atenţi cum ne aşezăm. Şi nu trebuie să ne mişcăm – o să se scufunde foarte mult. Una dintre femei la prora, vă rog, iar cealaltă şi junele armiger la pupa.

— Aş fi fericit să trec la o vâslă, am zis eu.

— Ai vâslit vreodată? Bănuiam eu că nu. Nu, mătăluţă vei sta la pupa, aşa cum ţi-am zis. Nu-i cu mult mai greu să tragi la două vâsle decât la una, am făcut-o de multe ori, crede-mă, deşi aveam vreo şase cu mine în luntre.

Ambarcaţiunea semăna cu el – lată, grosolan construită, greoaie după cum arăta. Pupa şi prora erau retezate drept, furcheţii erau la mijloc, iar carena, mai puţin adâncă la capete. Hildegrin a urcat primul şi, încălecând bancheta, a folosit o vâslă ca să aducă luntrea mai aproape de ţărm.

— Tu, a zis Agia, apucând-o pe Dorcas de braţ. Tu şezi acolo, în faţă.

Dorcas a dat să se supună, dar Hildegrin a oprit-o.

— Dacă nu te superi, cucoană, i s-a adresat el Agiei, aş prefera să stai matale la prora. N-o să pot s-o supraveghez când vâslesc, înţelegi, decât dacă stă la pupa. Nu se simte bine, lucru vădit pentru amândoi, şi, cum luntrea se va cufunda mult, vreau să ştiu dacă încep s-o apuce pandaliile.

Spre surprinderea noastră, am auzit-o pe Dorcas spunând:

— Nu-s nebună. Doar că… mă simt ca şi când de-abia m-am trezit din somn.

Dar tot cu mine a pus-o Hildegrin să stea.

— Ei bine, a zis el, împingându-ne de la mal, n-o să uitaţi cât veţi trăi ce faceţi acum. Traversarea Lacului Păsărilor din mijlocul Grădinii Somnului Nesfârşit.

Vâslele se scufundau în apă cu un sunet înfundat şi oarecum melancolic.

L-am întrebat de ce se numea Lacul Păsărilor.

— Pentru că au fost găsite multe păsări moarte în apă, aşa zic unii. Dar poate pentru că sunt multe aici. Se spun tot felul împotriva Morţii. Adică de ăia care-s pe moarte, cică ar fi ca o cotoroanţă cu un sac, şi lucruri d-astea. Dar Moartea e prietenă bună de-a păsărilor, zău. Oriunde se găsesc oameni morţi şi nu e freamăt în jur, numai ce se strâng păsările ciopor, eu aşa am văzut la viaţa mea.

Amintindu-mi cum cântau sturzii în necropola noastră, i-am dat dreptate.

— Acuma, de priviţi peste umărul meu, o să vedeţi malul celălalt şi o mulţime de lucruri pe care nu le-aţi putut zări mai înainte, din pricina papurii care vă înconjura pe malul ăla din toate părţile. O să băgaţi de seamă, dacă nu e ceaţă prea deasă, că pământul se înalţă mai încolo. Acolo se termină mlaştina şi

încep copacii. Îi vedeţi?

Am încuviinţat din nou din cap, şi lângă mine Dorcas a dat şi ea din cap.

— Asta din pricină că tot acest kinetoscop e menit să semene cu gura unui vulcan stins. Unii zic că-i gura unui mort, dar nu-i chiar aşa. Dacă ar fi aşa, i-ar fi pus şi nişte dinţi. Dar amintiţi-vă că atunci când intraţi aici, de fapt intraţi printr-o conductă pe sub pământ.

Încă o dată, Dorcas şi eu am dat din cap. Deşi Agia era doar la doi paşi de noi, nu se zărea din pricina umerilor laţi ai lui Hildegrin şi a sumanului său.

— Dincolo, a continuat el, indicându-ne direcţia cu bărbia lui pătrată, ar trebui să puteţi vedea o pată de negru. Cam la jumătatea distanţei între mlaştină şi marginea de sus. Unii văd pata şi cred că pe-acolo au ieşit, dar gura aia e în spatele vostru şi mult mai jos şi mai mică. Ceea ce vedeţi acum este Peştera Cumaeanei – vrăjitoarea care cunoaşte viitorul şi trecutul şi tot restul. Unii spun că locul ăsta a fost construit anume pentru ea, dar eu nu cred.

— Cum s-ar putea una ca asta? a întrebat Dorcas încet.

Hildegrin n-a înţeles întrebarea sau s-a prefăcut a nu o înţelege.

— Autocratul o vrea aici, zic oamenii, ca să poată veni să stea de vorbă cu ea fără să călătorească până în partea cealaltă a lumii. Eu n-am habar de aşa ceva, dar uneori văd pe câte unul urcând într-acolo, şi văd şi câte-o scăpărare, de metal sau de nestemată. Nu am de unde şti cine e, şi cum eu unul nu vreau să-mi aflu viitorul – cât despre trecut, mi-l cunosc mai bine decât mi l-ar şti ea – nu mă apropii de peşteră. Uneori vin oameni care trag nădejde să afle când se vor însura, ori dacă vor avea noroc în negoţ. Dar am băgat de seamă că nu se prea întorc de-acolo.

Aproape că ajunsesem în mijlocul lacului. Grădina Somnului Nesfârşit se înălţa în jurul nostru asemenea pereţilor unui castron uriaş, cu buza acoperită de pini ca de un muşchi, şi cu fundul mâzgos din pricina papurii şi rogozului. Încă mi-era foarte frig, mai cu seamă din cauză că şedeam nemişcat în barcă în timp ce altul vâslea; începea să mă frământe întrebarea ce avea să se întâmple cu tăişul lui *Terminus Est* din pricina apei în care căzuse, dacă nu-l ştergeam şi nu-l ungeam cu ulei cât mai curând cu putinţă, dar, în ciuda frământării mele, locul în care ne găseam mă vrăjea. (Şi era o vrajă în grădina aceea, fără doar şi

poate. Aproape că o auzeam murmurând peste apă, voci care cântau într-un grai pe care nu-l ştiam dar îl înţelegeam.) Cred că toţi eram vrăjiţi, chiar şi Hildegrin, chiar şi Agia. O vreme, am înaintat în tăcere; în depărtare am văzut gâşte, vii şi mulţumite, din câte îmi puteam da seama, cufundându-şi capetele în apă; şi o dată, parcă în vis, chipul aproape uman al unui lamantin, privindu-mă prin câteva palme de apă maronie.

XXIV
Floarea disoluţiei

Lângă mine, Dorcas a cules o zambilă de apă şi şi-a pus-o în păr. În afara unei urme palide de alb pe malul îndepărtat, era prima floare pe care o vedeam în Grădina Somnului Nesfârşit; m-am uitat după altele, dar n-am mai zărit niciuna.

Oare floarea să fi apărut doar pentru că Dorcas se întinsese după ea? În plină zi, ştiu prea bine că aşa ceva e imposibil; dar eu scriu noaptea, iar atunci, când şedeam în barcă şi zambila era doar la o palmă distanţă de ochii mei, m-a mirat lumina aceea slabă şi mi-am amintit de vorbele spuse de Hildegrin cu câteva clipe înainte, care dădeau de înţeles (deşi poate că el nu ştia) că peştera clarvăzătoarei şi prin urmare şi grădina se aflau de partea cealaltă a lumii. Acolo, aşa cum ne învăţase Maestrul Malrubius cu atât de mult timp în urmă, totul era răsturnat: la miazăzi cald, la miazănoapte frig; lumină în timpul nopţii şi beznă în timpul zilei; zăpadă, vara. Prin urmare, frigul pe care-l simţeam era cum nu se poate mai potrivit, căci în curând avea să vină vara, cu lapoviţă adusă de vânt; întunecimea ce stăruia între ochii mei şi florile albastre ale zambilei era şi ea potrivită, căci nu mai era mult până la lăsarea nopţii, iar cerul mai avea puţin şi se lumina de tot.

Increatul păstrează ordinea firească a lucrurilor, fără doar şi poate; după spusa teologilor, lumina este umbra lui. Nu este atunci de la sine înţeles că în întuneric ordinea piere încetul cu încetul şi florile vor răsări din senin în mâinile fetelor, aşa cum, primăvara, în lumină, ele răsar din glod? Poate că atunci când noaptea ne închide ochii, există mai puţină ordine pe lume decât ne închipuim noi. Poate că, într-adevăr, lumea reală este tocmai această lipsă de ordine pe care noi o percepem drept întunecime, succesiunea întâmplătoare a valurilor de energie (asemenea valurilor mării), câmpurile de energie (asemenea câmpurilor unei ferme) care apar în faţa ochilor noştri amăgiţi – cărora lumina le conferă o ordine de care ele singure sunt incapabile.

Din apă se ridica negură, amintindu-mi mai întâi de firele învârtejite de paie din acea catedrală imaterială a Pelerinelor, apoi de aburul din oala cu supă pe care Fratele Bucătar o aducea

în refectoriu în după-amiezile de iarnă. Se spunea că vrăjitoarele făceau ca aburul să iasă din acele oale; dar eu n-am văzut vreuna, cu toate că turnul lor se afla la mai puţin de-un lanţ de-al nostru. Şi mi-am amintit că noi traversam cu barca un crater de vulcan. Te pomeneşti că era, în fapt, oala Cumaeanei? Focurile Urth-ului se stinseseră de mult, aşa învăţasem de la Maestrul Malrubius; nu era câtuşi de puţin exclus ca ele să se fi răcit cu mult înainte ca omul să se fi înălţat din poziţia de fiară şi să-i fi împovărat faţa cu oraşele sale. Dar vrăjitoarele – aşa se spunea – îi readuceau pe morţi la viaţă. Atunci oare Cumaeana nu putea retrezi focurile răcite, pentru a-şi da în clocot cazanul? Mi-am înmuiat degetele în apă; era rece ca zăpada.

Hildegrin se apleca spre mine când cufunda vâslele în apă, şi se dădea în spate când trăgea de ele.

— Mergi la moarte, a zis el. La asta te gândeşti. Ţi-o citesc pe chip. Pe Câmpia Sangvinară, şi-o să te omoare, ori-cine-ar fi ăla ce-o va face.

— Aşa e? a întrebat Dorcas, prinzându-mă de mână.

Eu n-am răspuns, dar Hildegrin a încuviinţat din cap în locul meu.

— Nu trebuie s-o faci, să ştii. Îs mulţi care nu se supun legilor, da’ nimeni nu-i prinde.

— Greşeşti, am zis eu. Nu mă gândeam la monomanie – şi nici la moarte.

Şoptindu-mi la ureche, foarte încet, încât cred că Hildegrin n-a auzit, Dorcas mi-a spus:

— Ba da, te gândeai. Chipul îţi era plin de frumuseţe, de un fel de nobleţe. Când lumea este îngrozitoare, gândurile sunt înalte, pline de graţie şi măreţie.

M-am uitat la ea, crezând că-şi bate joc de mine, dar ea vorbea serios.

— Lumea e plină pe jumătate cu rău şi pe jumătate cu bine. Putem s-o înclinăm în faţă, pentru ca să se reverse mai mult bine în minţile noastre, sau în spate, pentru ca binele să se scurgă mai mult aici. Cu o mişcare a ochilor ei a cuprins tot lacul. Şi a continuat: Dar cantităţile sunt aceleaşi, schimbăm doar proporţiile, aici sau acolo.

— Aş înclina-o spre spate cât mai mult cu putinţă, până când şi ultimul rău să iasă cu totul afară, am răspuns eu.

— Se poate însă ca binele să fie cel care iese. Dar eu sunt ca tine; aş da timpul înapoi dacă aş putea.

— Nu cred nici că gândurile frumoase – ori cele înţelepte – sunt primejduite de necazuri exterioare.

— N-am zis gânduri frumoase, ci gânduri despre graţie şi măreţie, deşi poate că asta înseamnă un fel de frumuseţe. Să-ţi arăt.

Mi-a ridicat mâna şi, strecurând-o sub zdrenţele cu care era îmbrăcată, mi-a lipit-o de sânul ei drept. Simţeam sfârcul, tare ca o cireaşă, şi căldura colnicului blând de sub sfârc, delicat, moale ca o pană, pulsând de sânge.

— Prin urmare, a zis ea, ce gânduri îţi trec prin minte în clipa asta? De ţi-am îndulcit lumea exterioară, oare gândurile nu ţi-s mai puţin nobile decât înainte?

— Unde-ai învăţat asta? am întrebat-o.

Chipul i s-a golit de înţelepciune, care i s-a condensat în picuri cristalini la colţurile ochilor.

Ţărmul pe care cresc avernele e mai puţin mlăştinos decât celălalt. După ce-am mers pe rogozul potecii şi am plutit pe apă atâta vreme, am avut o senzaţie ciudată când am pus din nou piciorul pe uscatul acela moale. Acostasem la o oarecare depărtare de plantele cu pricina; dar suficient de aproape ca ele să nu mai fie doar un mal alb, ci o vegetaţie cu forme şi culori bine definite, şi de a cărei mărime nu puteam să-mi dau seama prea bine.

— Nu sunt de-aici, nu-i aşa? am întrebat eu. Nu-s de pe Urth.

Nu mi-a răspuns nimeni; cred că vorbisem prea încet ca să mă audă vreunul din ei (cu excepţia poate a lui Dorcas).

Aveau o rigiditate şi o precizie geometrică, provenind fără doar şi poate de pe un alt soare. Culoarea frunzelor era aceea a unui spate de scarabeu, dar cu tente mai profunde şi totodată mai translucide. Părea să-ţi dea de înţeles că exista o lumină undeva, la o distanţă greu de imaginat, un spectru care ar fi putut ofili lumea, sau ar fi înnobilat-o, cine ştie.

Pe măsură ce ne apropiam, cu Agia în frunte – eu venind în urma ei, apoi Dorcas şi ultimul Hildegrin –, am văzut că fiecare frunză era ca lama unui pumnal, ţeapănă, ascuţită, cu muchii tăioase cât să-l mulţumească până şi pe Maestrul Gurloes. Deasupra acestor frunze, florile albe, pe jumătate închise, pe care le văzusem de pe malul celălalt al lacului păreau nişte creaţii de o frumuseţe pură, fantezii virginale păzite de o sută de cuţite. Erau mari, pline de sevă, cu petale curbate într-un fel ce

ar fi putut da impresia de zbârlire, dacă n-ar fi alcătuit un vârtej complex care atrăgea ochiul asemenea unei spirale desenate pe un disc rotitor.

— Buna rânduială cere să-ţi culegi planta singur, Severian, a spus Agia. Dar o să merg cu tine, ca să-ţi arăt cum să faci. Şmecheria e să o prinzi de sub frunza cea mai de jos şi să-i rupi dintr-odată tulpina, chiar deasupra pământului.

— Ba să nu faci asta, cucoană, i-a zis Hildegrin, prinzând-o de umăr. Apoi către mine: Du-te singur, dacă eşti hotărât, tinere Sieur. Eu le duc pe muieri într-un loc mai ferit.

Făcusem deja câţiva paşi, dar m-am oprit când l-am auzit vorbind. Din fericire, în aceeaşi clipă Dorcas a strigat: „Fii atent!”, aşa că m-am putut preface că strigătul ei îmi oprise paşii.

Adevărul era însă altul. Din clipa în care-l văzusem pe Hildegrin, aş fi jurat că-l mai întâlnisem cândva, cu toate că n-avusesem până în acea clipă şocul recunoaşterii, pe care-l resimţisem aproape imediat de cum dădusem din nou ochii cu Sieur Racho. Acum, în schimb, m-a ţintuit locului, cu o forţă paralizantă.

După cum am mai spus, îmi amintesc absolut totul; dar adeseori regăsesc un fapt, un chip, un sentiment doar după o căutare lungă. Presupun că în acest caz problema a fost că, din clipa în care se aplecase asupra mea pe drumeagul de rogoz, îl avusesem cu claritate în faţa ochilor, câtă vreme prima dată nu-l văzusem aproape deloc. Abia când a spus *„Eu le duc pe muieri într-un loc mai ferit”,* memoria mea şi-a amintit de vocea lui.

— Frunzele sunt otrăvite, a strigat Agia. Dacă-ţi răsuceşti mantaua strâns în jurul braţului, o să te aperi întrucâtva, dar încearcă să nu le atingi. Şi fii atent – de o avernă eşti întotdeauna mai aproape decât crezi.

Am dat din cap în semn că am înţeles.

Dacă averna este ucigătoare pentru vietăţile din lumea ei, nu am de unde şti. N-o fi, poate e primejdioasă doar pentru noi, dată fiind natura ei care, din întâmplare, este duşmănoasă naturii noastre. Oricare ar fi răspunsul, pământul dintre plante şi de sub ele era acoperit de iarbă scurtă şi foarte subţire, cu totul diferită de iarba aspră care creştea în altă parte; şi iarba asta scurtă era înţesată de albine moarte, făcute colac, şi presărată cu oase albe de păsări.

Când mai aveam doar vreo doi paşi până la plante, m-am

oprit, dându-mi dintr-odată seama de o problemă la care nu mă gândisem înainte. Averna pe care o alegeam avea să-mi fie armă în lupta ce urma – dar pentru că nu ştiam nimic despre cum se folosea în luptă, nu puteam să judec nici care plantă va fi cea mai potrivită. Aş fi putut să mă întorc şi s-o întreb pe Agia, dar mi se părea absurd să-i cer unei femei sfatul în această privinţă, aşa că, până la urmă, am hotărât să mă încred în judecata mea, dat fiind că Agia m-ar fi trimis fără doar şi poate înapoi, să-mi rup alta, dacă prima alegere s-ar fi dovedit complet nepotrivită.

Avernele erau de înălţimi diferite, de la răsaduri abia mai mari de-o palmă, până la plante bătrâne înalte de trei cubiţi sau poate puţin mai mici. Plantele astea mai bătrâne aveau frunze mai puţine dar mai late. Cele ale plantelor mai tinere erau mai înguste, şi atât de dese, încât ascundeau tulpinile cu totul; frunzele plantelor mari erau mai mult late decât lungi şi oarecum separate pe tulpinile acelea cu aspect cărnos. Dacă Septentrionul şi eu urma să ne folosim plantele drept ghioage (cel puţin aşa părea), cea mai mare plantă, cu tulpina cea mai lungă şi frunzele cele mai ţepene, părea alegerea potrivită. Dar acestea creşteau la o distanţă bună de marginile plantaţiei, încât ar fi trebuit să frâng destul de multe plante mici ca să ajung la celelalte; şi a face acest lucru aşa cum mă învăţase Agia era în mod limpede imposibil, deoarece frunzele multora dintre plantele mai mici creşteau aproape de pământ.

În cele din urmă, am ales o floare înaltă de doi cubiţi. Îngenuncheasem lângă ea şi tocmai întindeam mâna când, deodată, ca şi când s-ar fi dat la o parte un văl, am băgat de seamă că vârful ascuţit ca un ac al celei mai apropiate frunze, care mi se părea că se afla încă la câteva palme de mâna mea, mai avea puţin şi mă-nţepa. Mi-am tras iute mâna înapoi; planta părea aproape de neatins – într-adevăr, nu eram sigur că-i puteam atinge tulpina nici măcar dacă mă întindeam pe burtă. Tentaţia de a-mi folosi spada era foarte mare, dar simţeam că a face acest lucru m-ar fi dezonorat în ochii Agiei şi ai lui Dorcas, şi ştiam şi că oricum voi fi nevoit să mânuiesc planta aceea în timpul luptei.

Mi-am întins din nou mâna, precaut, de data aceasta ţinându-mi antebraţul lipit de pământ, şi am descoperit că, deşi trebuia să-mi lipesc şi umărul de iarbă, ca să-mi feresc braţul de înţepăturile frunzelor de jos, puteam să ajung la tulpină. Un vârf ce părea să se afle la o jumătate de cubit de faţa mea tremura

când respiram.

În timp ce rupeam tulpina – o treabă anevoioasă în sine – am priceput de ce sub averne creştea doar iarbă scurtă şi moale. Una din frunzele plantei pe care tocmai o rupeam tăiase pe jumătate un fir de iarbă aspră de mlaştină, şi întreaga suprafaţă de iarbă, de vreun cot lăţime, a început să se veştejească.

Odată ruptă, planta s-a dovedit o adevărată belea, lucru pe care ar fi trebuit să-l bănuiesc dinainte. Clar, mi-era imposibil s-o duc în barca lui Hildegrin fără să omor pe vreunul dintre noi, dacă nu pe toţi, aşa că, înainte să urcăm în barcă, a trebuit să mă caţăr pe o pantă şi să tai un copăcel. După ce l-am curăţat de crengi, am legat averna, ajutat de Agia, de unul din capetele tulpinii lungi şi subţiri, încât atunci când, mai târziu, am străbătut oraşul, păream să duc un fel de stindard grotesc.

Apoi Agia mi-a explicat felul cum se folosea floarea aceea drept armă; am mai rupt o plantă (cu toate că Agia s-a opus, iar eu am riscat chiar şi mai mult decât prima dată, deoarece căpătasem brusc prea multă încredere) şi am făcut exerciţii după cum mă instruise ea.

Averna nu este – aşa cum crezusem eu – doar o ghioagă cu colţi de viperă. Frunzele ei pot fi desprinse de tulpină prin răsucirea lor între degetul mare şi cel arătător, în aşa fel încât mâna să nu atingă muchiile sau vârful. Ca urmare, frunza devine un tăiş fără mâner, plin de venin şi ascuţit ca briciul, numai bun de aruncat. Luptătorul ţine planta cu mâna stângă, la baza tulpinii, şi rupe frunzele cu mâna dreaptă, de jos în sus, şi le aruncă. Totuşi, Agia m-a învăţat să-mi ţin planta în aşa fel încât adversarul să nu mi-o poată atinge, deoarece, pe măsură ce rup frunzele, tulpina rămâne dezvelită, încât adversarul mi-o poate smulge din mână şi-o foloseşte apoi împotriva mea.

În timp ce învârteam în aer a doua plantă şi mă învăţam s-o mânuiesc în luptă, să rup şi să arunc frunzele, am descoperit că averna mea era un pericol la fel de mare pentru mine cât era şi pentru Septentrion. Dacă o ţineam aproape de mine, riscam să mă înţep la braţ sau în piept cu frunzele mai lungi de jos; cât despre floarea în sine, cu spirala petalelor ei, îmi reţinea privirea de câte ori mă uitam în jos ca să rup o frunză, şi cu acea lăcomie uscată a morţii încerca să mă atragă spre ea. Toate aceste amănunte erau cum nu se poate mai neplăcute; dar m-am învăţat să-mi feresc privirile de corola pe jumătate închisă şi mi-am spus că şi adversarul meu va avea de înfruntat aceleaşi primejdii.

Aruncarea frunzelor era o treabă mult mai uşoară decât îmi închipuisem. Suprafaţa lor era lucioasă, asemenea celei a multor plante pe care le văzusem în Grădina-Junglă, încât părăseau iute degetele şi erau destul de grele ca să zboare la distanţă, drept spre ţintă. Puteau fi aruncate cu vârful înainte, la fel ca pumnalele, sau puteau fi făcute să se rotească în zbor, pentru a tăia cu marginile lor ucigătoare tot ce întâlneau în cale.

De bună seamă că mă ardea dorinţa să-l întreb pe Hildegrin despre Vodalus; dar nu s-a ivit nicio ocazie înainte să ne ducă înapoi peste lacul tăcut. Atunci abia, când Agia încerca din răsputeri s-o alunge pe Dorcas, am izbutit să-l trag deoparte şi să-i şoptesc că şi eu eram prieten cu Vodalus.

— Mă iei, tinere Sieur, drept altcineva – vorbeşti de Vodalus proscrisul?

— Nu uit niciodată o voce şi nimic altceva, i-am răspuns eu. Apoi, în înflăcărarea mea, am simţit impulsul să adaug poate cel mai rău lucru pe care l-aş fi putut spune: Ai încercat să-mi zbori creierii cu lopata.

În clipa următoare, chipul lui a devenit o mască, iar el a urcat înapoi în barcă şi, vâslind, s-a îndepărtat pe apa maronie.

Când am părăsit cu Agia Grădinile Botanice, Dorcas încă ne urma. Agia ţinea morţiş s-o alunge, şi o vreme am lăsat-o să încerce: asta pentru că, pe de o parte, mă temeam că, fiind Dorcas în preajmă, îmi va fi imposibil s-o conving pe Agia să se culce cu mine. Dar mai mult din pricină că aveam oarece remuşcări gândindu-mă la durerea pe care ar resimţi-o Dorcas – aşa pierdută şi descurajată cum era acum – dacă m-ar vedea murind. Cu puţin timp în urmă, îmi mărturisisem faţă de Agia toată suferinţa ce mi-o pricinuise moartea Theclei. Acum, aceste noi griji îi luaseră locul şi mi-am dat seama că într-adevăr o revărsasem pe toată afară, aşa cum ai vărsa vin acru pe pământ. Folosind limbajul suferinţei, anulasem suferinţa în sine – într-atât de puternică este vraja cuvintelor, care reduce în entităţi uşor de controlat de către noi toate pasiunile care altfel ne-ar înnebuni şi ne-ar distruge.

Oricare ar fi fost motivele mele şi oricare ar fi fost cele ale Agiei, ori ale lui Dorcas pentru a ne urma, Agiei nu i-a reuşit nicio stratagemă. Încât, în cele din urmă, am ameninţat-o că o plesnesc dacă nu se potoleşte şi am chemat-o la mine pe Dorcas, care se afla la vreo cincizeci de paşi în urma noastră.

După care ne-am continuat toţi trei drumul în tăcere, atrăgând multe priviri ciudate. Eu eram murat din cap până-n picioare şi nu-mi mai păsa dacă mantaua îmi acoperea mai mult sau mai puţin mantia fuliginoasă de torţionar. Agia, în rochia ei sfâşiată, trebuie să fi arătat aproape la fel de ciudat ca mine. Dorcas încă era mânjită cu noroi – se uscase pe ea în vântul cald de primăvară care învăluia acum oraşul, acoperindu-i ca o crustă părul auriu şi lăsându-i urme de praf maroniu pe pielea deschisă. Deasupra noastră, averna semăna cu un stindard; din ea se răspândea un parfum ca de mir. Floarea avernei, pe jumătate închisă, încă lucea la fel de albă ca un os, dar frunzele arătau aproape negre în lumina soarelui.

XXV
Hanul Iubirilor Pierdute

Norocul – sau ghinionul, cine ştie – a făcut ca locurile cu care viaţa mea a avut legături într-un fel sau altul să aibă, cu foarte puţine excepţii, o natură permanentă. Mâine, dacă vreau, mă pot întoarce în Citadelă şi (cred) chiar la acelaşi prici pe care am dormit ca ucenic. Gyollul curge încă pe lângă Nessus, oraşul meu; Grădinile Botanice strălucesc şi acum sub soare, faţetate cu acele ciudate biodomuri în care este conservată pentru eternitate o singură stare de spirit, şi numai una. Când mă gândesc la ce este efemer în viaţa mea, îmi vin în minte mai cu seamă bărbaţi şi femei. Dar se numără aici şi câteva case, şi prima dintre ele este un han la marginea Câmpiei Sangvinare.

Toată după-masa aceea am mers de-a lungul unor străzi largi şi în susul unor uliţe strâmte, şi peste tot construcţiile care se îngrămădeau în jurul nostru erau făcute din piatră şi cărămidă. Într-un târziu, am ajuns la nişte grădini ce nu semănau cu grădinile obişnuite, pentru că în mijlocul lor nu se ridica nicio vilă somptuoasă. Îmi amintesc că am avertizat-o pe Agia că se pregătea o furtună – simţeam apăsarea aerului şi de-a lungul orizontului am văzut o linie întunecată şi ameninţătoare.

Agia a izbucnit în râs:

— Ceea ce vezi şi ceea ce simţi nu este altceva decât Zidul Oraşului. Întotdeauna e aşa aici. Zidul împiedică mişcarea aerului.

— Linia aia întunecată? Dar urcă până aproape de cer.

Agia a râs din nou, însă Dorcas s-a lipit de mine.

— Mi-e teamă, Severian.

Agia a auzit-o şi i-a spus:

— De Zid? Nu-ţi face niciun rău, decât dacă se prăbuşeşte peste tine, dar el stă acolo de nici nu se ştie câte evuri.

M-am uitat întrebător la ea.

— Cel puţin atât pare de vechi, a adăugat ea, şi poate că e şi mai vechi. Cine poate şti?

— Parcă ar împrejmui întreaga lume. Înconjoară tot oraşul?

— Asta îi e menirea. Oraşul e cel împrejmuit, deşi la nord e teren deschis, aşa am auzit, şi leghe întregi de ruine la sud, unde nu locuieşte nimeni. Dar acum uitaţi-vă printre plopii ăia. Vedeţi

hanul?

Eu nu-l vedeam, şi i-am spus-o.

— Sub copac. Mi-ai promis o cină, şi acolo vreau s-o primesc. Avem doar atâta timp cât să mâncăm înainte să-l întâlneşti pe Septentrion.

— Dar nu acum, am spus eu. Îţi voi da fericit să mănânci după ce se isprăveşte duelul. Dacă vrei, aranjez totul de-acum.

Încă nu vedeam clădirea, dar parcă începusem să desluşesc ceva ciudat în jurul copacului: o scară din lemn negeluit, răsucită în jurul trunchiului.

— Aşa să faci. Dacă o să fii omorât, o să-l invit pe Septentrion – şi dacă el nu vrea să vină, atunci pe marinarul ăla sărăntoc, care tot trage de mine. O să bem pentru tine.

O lumină a pâlpâit sus, printre crengile copacului, şi abia atunci am văzut că o potecă ducea până la scară. Acolo, o pancartă pictată înfăţişa o femeie scăldată în lacrimi, trăgând după ea o sabie însângerată. Un bărbat monstruos de gras, încins cu un şorţ, a păşit afară din umbră şi s-a oprit lângă pancartă, frecându-şi mâinile şi aşteptând apropierea noastră. Distingeam, foarte stins, zăngănitul oalelor.

— Abban, sluga dumneavoastră, a zis grasul când am ajuns lângă el. Ce vă pofteşte inima?

Am observat că arunca priviri neliniştite avernei mele.

— O cină pentru două persoane, pregătită pentru… – şi m-am uitat la Agia.

— Pentru rondul următor, a spus ea.

— Bine, bine. Dar aşa devreme nu se poate, Sieur. Pregătirile vor dura mai mult. Doar dacă nu cumva vă mulţumiţi cu carne rece, o salată şi o sticlă de vin?

Agia dădea semne de nerăbdare.

— Vrem pasăre la cuptor – una tânără.

— Cum doriţi. O pun pe bucătăreasă să înceapă pregătirile şi, după victoria lui Sieur, vă veţi putea înfrupta din turte la cuptor până va fi gata pasărea.

Agia a dat din cap şi a schimbat o fulgerare de privire cu grăsanul, ceea ce m-a încredinţat că ei doi se mai întâlniseră cândva.

— Între timp, a continuat hangiul, dacă mai aveţi răgaz, vă pot da un ciubăr cu apă caldă şi un burete pentru domnişoara astălaltă, şi poate că v-ar prinde bine un pahar de Medoc şi nişte fursecuri?

Dintr-odată mi-am dat seama că nu mai pusesem nimic în gură de la micul dejun în zori, cu Baldanders şi Doctorul Talos, şi poate că Agia şi Dorcas nu mâncaseră nimic toată ziua. Când am încuviinţat din cap, hangiul ne-a condus în sus, pe scara lată şi negeluită; trunchiul în jurul căruia se răsucea aceasta avea cel puţin zece paşi în circumferinţă.

— Aţi mai fost pe la noi, Sieur?

Am clătinat din cap.

— Tocmai voiam să vă întreb ce fel de han este ăsta. N-am văzut în viaţa mea aşa ceva.

— Şi nici nu veţi vedea, Sieur, decât aici. Dar ar fi trebuit să veniţi – avem o bucătărie vestită, iar mâncatul în aer liber deschide grozav apetitul.

M-am gândit că trebuie să fi avut dreptate dacă reuşea să aibă un asemenea pântec într-un loc unde la fiecare cameră se ajungea pe trepte, dar am preferat să ţin observaţia pentru mine.

— Înţelegeţi, Sieur, legea interzice orice construcţie atât de aproape de Zid. Noi suntem îngăduiţi pentru că nu avem nici pereţi, nici acoperiş. Cei care vizitează Câmpia Sangvinară vin aici – vestiţii combatanţi şi eroii, spectatorii şi doctorii, chiar şi eforii. Aici se află camera Domniei Voastre.

Era o platformă circulară şi perfect dreaptă. În jurul şi deasupra ei, frunzişul de un verde palid închidea afară orice privelişte sau sunet. Agia s-a aşezat pe un scaun de canafas, iar eu (foarte obosit, trebuie să mărturisesc) m-am trântit lângă Dorcas, pe o canapea făcută din piele şi din coarne de lechwe şi antilopă, împletite între ele. După ce-am aşezat averna în spatele canapelei, am tras-o afară pe *Terminus Est* şi m-am apucat să-i curăţ lama. O fată de la bucătărie a adus apă şi un burete pentru Dorcas şi, văzând cu ce mă îndeletnicesc, mi-a adus şi mie nişte cârpe şi puţin ulei. La un moment dat, am încercat să scot mânerul spadei, ca să eliberez tăişul de tot harnaşamentul şi să-l curăţ ca lumea.

— Nu poţi să te duci să te speli? a întrebat-o Agia pe Dorcas.

— Ba da, aş vrea să mă spăl, dar fără să vă uitaţi la mine.

— Severian se întoarce cu spatele dacă-l rogi. S-a descurcat de minune azi-dimineaţă, fără să i-o cer.

— Şi Domnia Ta, Madame, a zis Dorcas încet. Aş prefera să nu te uiţi la mine. Mi-ar plăcea un loc numai al meu, dacă aş putea avea unul.

Agia a zâmbit auzind-o, însă eu am chemat-o pe fata de la bucătărie şi i-am dat un oricalc pentru a aduce un paravan pliant. După ce acesta a fost instalat, i-am spus lui Dorcas că o să-i cumpăr un veşmânt nou, dar poate găseam ceva chiar la han.

— Nu, a refuzat ea.

Am întrebat-o în şoaptă pe Agia ce părere are despre purtarea fetei.

— Îi place ceea ce are, e limpede. Eu trebuie să merg cu o mână ridicată ca să-mi ţin corsajul rupt, dacă nu vreau să mă fac de râs pentru totdeauna. Şi-a lăsat mâna în jos, astfel că sânii ei înalţi au lucit în ultimele raze ale soarelui, şi a continuat: Dar zdrenţele alea îi lasă la vedere taman bine picioarele şi pieptul. Mai e o ruptură şi în dreptul pântecului, deşi aş îndrăzni să spun că n-ai băgat de seamă.

Hangiul ne-a întrerupt, venind cu un chelner care aducea un platou cu fursecuri, o sticlă şi pahare. Le-am explicat că hainele îmi erau ude, aşa că hangiul a cerut să fie adus şi un vas cu jăratic – la care s-a aşezat şi el să se încălzească, de parcă s-ar fi aflat în propria sa locuinţă.

— E bun pentru vremea asta a anului, a spus el. Soarele e mort şi-ncă n-o ştie, da' noi o ştim. Dacă o să fiţi omorât, n-o să mai aveţi parte de iarna următoare, iar dacă o să fiţi rănit rău, o să staţi în casă. Asta le spun tuturor. Desigur, cele mai multe lupte se dau în ajunul solstiţiului de vară, când e mai potrivit să le spun asemenea vorbe, ca să zic aşa. Nu ştiu dacă le aduce sau nu vreo mângâiere, dar rău n-are cum să le facă.

Mi-am scos mantaua maronie şi mantia ghildei, mi-am pus cizmele pe un scaun lângă vasul cu cărbuni şi m-am aşezat lângă hangiu, să-mi usuc pantalonii şi ciorapii; l-am întrebat dacă toţi cei care veneau pe acest drum pentru monomahie se opreau să se înviorezé la el. Asemenea oricărei fiinţe omeneşti care simte că i se apropie sfârşitul, aş fi fost fericit să ştiu că luam parte la o tradiţie împământenită.

— *Toţi?* Oo, nu, a răspuns el. Binecuvântat să fiţi, Sieur, de cumpătare şi Sfântul Amand. Dacă toţi cei care vin aici ar trage la hanul meu, nu ar mai fi hanul meu – l-aş fi vândut de mult şi aş trăi confortabil într-o casă mare de piatră, cu atrocşi la uşă şi câţiva tineri înarmaţi cu pumnale, stând pe lângă mine ca să încheie socotelile cu duşmanii. Nu, mulţi trec pe-aici fără să arunce o privire măcar, şi nici nu se gândesc că atunci când vor trece pe-aici a doua oară s-ar putea să fie prea târziu să-mi bea

vinul.

— Că veni vorba, a zis Agia, întinzându-mi un pahar.

Era plin până-n buză de o licoare purpuriu-închis. Nu cred că era un vin bun – mă ciupea pe limbă şi în gustul delicios se simţea ceva aspru. Dar un vin minunat, mai bun decât doar bun, în gura cuiva frânt de oboseală şi îngheţat ca mine. Agia îşi umpluse şi ea paharul dar, văzându-i ochii sclipitori şi obrajii îmbujoraţi, mi-am dat seama că deja dăduse pe gât unul, dacă nu mai multe. I-am spus să păstreze ceva şi pentru Dorcas.

— Pentru virgina aia care bea numai apă şi lapte? a întrebat ea drept răspuns. N-o să-l bea, iar de curaj tu vei avea nevoie, nu ea.

I-am spus că nu mi-e frică – ceea ce nu era întru totul adevărat.

— Asta-i calea! a exclamat hangiul. Să nu-ţi fie teamă şi să nu-ţi împui capul cu cine ştie ce gânduri nobile despre moarte şi ultimele zile şi alte de-astea. Ăia care se gândesc la aşa ceva e cei care nu se mai întorc, zău. Acuma, aveaţi parcă de gând să comandaţi o cină pentru după, pentru Domnia Voastră şi cele două tinere femei?

— Am şi comandat-o, i-am răspuns eu.

— Comandat, da, nu şi plătit, asta voiam să zic. Şi mai e vinul, şi ce-i aici, *gâteaux secs.* Pentru astea trebuie plătit aici şi acum, pen’ că acum şi aici le mâncaţi şi beţi. Pentru cină, cer un avans de trei oricalcuri, şi încă două când vă întoarceţi să mâncaţi.

— Şi dacă nu mă-ntorc?

— Atunci nu mai sunteţi dator, Sieur. Numai astfel pot să-mi ofer cinele la preţurile astea mici.

Totala lipsă de sensibilitate a omului m-a dezarmat; i-am dat banii şi el a plecat. Agia a tras cu ochiul în spatele paravanului, unde Dorcas se îmbăia ajutată de fata de la bucătărie, iar eu m-am aşezat la loc pe canapea, am luat un fursec şi am băut vinul rămas în pahar.

— Severian, dacă am putea bloca balamalele paravanului ăstuia, am avea şi noi câteva clipe să ne bucurăm unul de altul fără să fim întrerupţi. Am putea pune un scaun în dreptul lui, dar parcă văd că alea două or să se apuce în cel mai nepotrivit moment să ţipe şi să răstoarne totul.

Tocmai voiam s-o iau puţin peste picior, când am observat o bucăţică de hârtie, împăturită de mai multe ori, ce fusese pusă sub tava adusă de chelner, astfel încât să nu poată fi văzută

decât de cineva care şedea acolo unde mă aflam eu.

— Asta-i prea de tot! am exclamat eu. Întâi sunt provocat, şi-acum primesc bileţele misterioase.

Agia s-a apropiat de mine.

— Ce spui acolo? Te-ai şi îmbătat.

Mi-am pus o mână pe rotunjimea plină a coapsei ei şi, cum ea nu a protestat, m-am folosit de acel mâner plăcut ca s-o trag spre mine, până când a putut şi ea să vadă hârtia.

— Ce crezi că scrie acolo? „Commonwealth-ul are nevoie de tine – porneşte fără întârziere…”, „Prietenul tău e cel care-ţi va dezvălui camarila…”, „Păzeşte-te de roşcovan…”

Agia a intrat şi ea în joc.

— „Vino când auzi în geam trei pietricele…” Aici s-ar potrivi *frunze.* „Trandafirul a înţepat irisul care dăruie nectar…” E limpede, averna ta mă va ucide. „Îţi vei recunoaşte adevărata iubire după pânza roşie din jurul şalelor…” S-a aplecat să mă sărute, apoi mi s-a aşezat în poală şi m-a întrebat: N-ai de gând să te uiţi?

— Tocmai asta *fac.*

Corsajul sfâşiat căzuse din nou.

— Nu aici. Acoperă-mi pieptul cu mâna şi apoi uită-te la scrisorică.

Am făcut cum mi-a spus, dar n-am luat biletul.

— Zău că e prea de tot, am zis-o şi adineaori. Misteriosul Septentrion şi provocarea lui, apoi Hildegrin, iar acum asta. Ţi-am vorbit de Chatelaine Thecla?

— Nu numai o dată în timpul plimbării noastre.

— Am iubit-o. Ea citea foarte mult – nu prea avea ce face când eram plecat, decât să citească, şi să coasă, şi să doarmă – şi când eram cu ea obişnuiam să râdem de intrigile din unele poveşti. Personajelor de-acolo li se întâmpla mereu câte-o treabă din asta şi se pomeneau târâte în tot felul de afaceri dubioase şi melodramatice, la care nu se pricepeau câtuşi de puţin.

Agia a izbucnit şi ea în râs şi iar m-a sărutat. De data asta îndelung. Când buzele noastre s-au despărţit, ea mi-a spus:

— Ce te-a apucat cu Hildegrin? Mi s-a părut un individ oarecare.

Am mai luat un fursec, am atins biletul cu el, apoi i l-am vârât Agiei pe jumătate în gură.

— Cu ceva vreme în urmă am salvat viaţa unui om pe nume Vodalus…

Agia s-a ridicat din poala mea, aproape înecându-se cu firimituri de fursec.

— Vodalus? Glumeşti!

— Câtuşi de puţin. Aşa i-a spus pe nume prietenul său. Eram încă băietan, dar preţ de-o clipă am oprit tăişul unei barde. Lovitura l-ar fi omorât, iar pentru fapta mea mi-a dat un chrisos.

— Stai. Ce-are asta a face cu Hildegrin?

— Când l-am văzut întâi pe Vodalus, era însoţit de un bărbat şi o femeie. I-au atacat duşmanii, iar Vodalus a rămas să lupte cu ei, în vreme ce bărbatul a dus-o pe femeie la un loc sigur.

(Mă hotărâsem că era mai înţelept să nu spun nimic despre cadavru sau despre faptul că-l ucisesem pe omul cu barda.)

— M-aş fi băgat şi eu în luptă – şi-ar fi fost trei luptători în loc de unul singur. Povesteşte mai departe.

— Hildegrin era bărbatul care-l însoţea pe Vodalus, asta-i tot. Dacă l-am fi întâlnit pe el mai întâi, aş fi priceput oarecum, sau aş fi crezut că pricep, de ce un hiparh al Gărzilor Septentrionilor ar vrea să se lupte cu mine. Şi de ce a ales cineva să-mi trimită pe furiş un mesaj. Ştii, toate lucrurile acelea de care râdeam cu Chatelaine Thecla, iscoade şi intrigi, întâlniri între personaje mascate, moştenitori pierduţi… Ce s-a-ntâmplat, Agia?

— Te scârbesc? Sunt chiar atât de urâtă?

— Eşti frumoasă, dar arăţi de parcă îţi vine să vomiţi. Cred că ai băut prea repede.

— Uite.

O răsucire rapidă a lăsat-o pe Agia fără veşmântul multicolor; acesta zăcea în jurul picioarelor ei măslinii, acoperite de colb, asemenea unei grămezi de nestemate. O văzusem goală în catedrala Pelerinelor, dar acum (poate din cauza vinului pe care-l băusem, ori a celui băut de ea, din cauză că lumina pălise ori devenise mai puternică, ori doar pentru că atunci îi fusese frică şi ruşine şi-şi acoperise sânii şi feminitatea dintre coapse) mă atrăgea şi mai mult. Dorinţa mă făcea să mă simt caraghios, cu capul greu şi limba năclăită, în timp ce-i lipeam căldura trupului de răceala trupului meu.

— Severian, aşteaptă. Nu-s o boarfă, orice-ai gândi despre mine. Dar trebuie să plăteşti.

— Ce anume?

— Trebuie să-mi promiţi că nu vei citi biletul acela. Aruncă-l în jăratic.

Am îndepărtat-o de mine şi am făcut un pas îndărăt.

Lacrimi i-au umplut ochii, ţâşnind asemenea izvoarelor între stânci.

— Păcat că nu vezi cum te uiţi acum la mine, Severian. Nu, nu ştiu ce scrie acolo. Doar că... n-ai auzit niciodată că unele femei au o capacitate supranaturală? Premoniţii? Că ştiu lucruri pe care n-au cum să le fi aflat din altă parte?

Dorinţa care mă arsese aproape s-a stins. Eram speriat şi furios, deşi nu ştiam de ce. I-am spus:

— Avem o ghildă cu asemenea femei, suratele noastre din Citadelă. Nici chipurile lor, nici trupurile nu-s ca ale tale.

— Ştiu că eu nu sunt ca ele. Tocmai de aceea trebuie să faci ce te sfătuiesc eu. N-am avut niciodată vreo premoniţie puternică, dar o am acum. Nu înţelegi că asta înseamnă că este ceva atât de adevărat şi de important pentru tine, încât nu poţi şi nu ai voie s-o ignori? Arde biletul.

— Cineva încearcă să mă avertizeze, iar tu nu vrei să ştiu ce-i în bilet. Te-am întrebat dacă Septentrionul este iubitul tău. Mi-ai spus că nu e, şi te-am crezut.

A dat să zică ceva, dar am oprit-o:

— Te cred şi acum. Vocea ta n-a sunat a minciună. Şi totuşi, faci tot ce poţi ca să mă trădezi într-un fel. Spune-mi că nu e adevărat. Spune-mi că ceea ce faci este în folosul meu şi nu ai alt scop.

— Severian...

— Spune-mi!

— Severian, ne-am întâlnit abia azi-dimineaţă. N-am cum să te cunosc prea bine, şi nici tu nu ai. La ce te aştepţi şi la ce te-ai putea aştepta acum, când nu mai eşti protejat de ghilda ta? Am încercat să te ajut din când în când. Încerc să te ajut şi acum.

— Îmbracă-te, i-am spus şi am luat biletul.

Ea s-a repezit la mine, dar nu mi-a fost greu s-o opresc cu o singură mână. Biletul fusese scris cu o pană de cioară şi cu o caligrafie lăbărţată; în lumina slabă am reuşit să descifrez doar câteva cuvinte.

— Aş fi putut să-ţi distrag atenţia şi să-l arunc în foc. Asta ar fi trebuit să fac. Severian, dă-mi drumul...

— Taci din gură.

— Săptămâna trecută aveam un pumnal. Un misericord cu mâner din rădăcină de iederă. N-aveam ce pune în gură, aşa că Agilus l-a amanetat. Dacă l-aş mai avea, te-aş înjunghia cu el!

— L-ai ţine în veşmânt, iar veşmântul tău *e* pe podea.

Am îmbrâncit-o şi ea s-a dat câţiva paşi îndărăt, clătinându-se (era destul vin în stomacul ei încât clătinătura să nu vină numai de la gestul meu violent) şi s-a prăbuşit pe scaunul de canafas; eu m-am dus într-un loc unde ultima rază de soare pătrundea prin plasa deasă a frunzelor.

„Femeia care-i cu tine a mai fost aici.
Să n-ai încredere în ea. Trudo spune
că bărbatul e torţionar. Tu eşti
mama mea reînviată din morţi.”

XXVI
Chemarea goarnelor

Abia am avut răgazul să asimilez acele cuvinte, că Agia a sărit de pe scaun, mi-a smuls biletul din mână şi l-a aruncat peste marginea platformei. O clipă a rămas în faţa mea, uitându-se de la chipul meu la *Terminus Est* pe care între timp o reasamblasem şi acum stătea rezemată de-un braţ al canapelei. Cred că se temea că o să-i retez capul şi o să-l arunc acolo unde aruncase ea biletul. Eu însă n-am făcut niciun gest, şi atunci ea a spus:

— L-ai citit? Severian, spune-mi că nu l-ai citit!

— L-am citit, dar nu-l înţeleg.

— Atunci nu te mai gândi la el.

— Linişteşte-te, te rog. Nu-mi era adresat. Poate că era pentru tine, dar, în acest caz, de ce-a fost pus acolo unde nu-l putea vedea altcineva în afară de mine? Agia, ai un copil? Câţi ani ai?

— Douăzeci şi trei. Am destui ani, dar nu şi copii. Îţi arăt pântecul dacă nu mă crezi.

Am încercat să fac un calcul în minte şi mi-am dat seama că nu ştiam prea multe despre vârsta la care ajung femeile la maturitate.

— Când ai avut primul period?

— La treisprezece ani. Dacă aş fi rămas gravidă, aş fi născut la paisprezece ani. Asta încerci să afli?

— Da. Şi copilul ar avea acum nouă ani. Dacă ar fi un copil inteligent, ar fi în stare să scrie un asemenea bilet. Vrei să-ţi spun ce scria în el?

— Nu!

— Câţi ani crezi că are Dorcas? Optsprezece? Poate nouăsprezece?

— Nu te mai gândi la asta, Severian. Indiferent ce-a fost scris în biletul ăla.

— N-am timp de glume acum. Eşti femeie – câţi ani are?

Agia şi-a strâns buzele pline.

— Aş zice că pârlita aia de necunoscută a ta are şaisprezece sau şaptesprezece ani. Abia dacă a ieşit din copilărie.

Uneori, după cum cred că aţi observat şi Domniile Voastre, a vorbi despre persoane absente pare să le invoce ca pe nişte spirite. Aşa s-a întâmplat şi acum. O aripă a paravanului s-a dat

la o parte şi din spatele ei a apărut Dorcas – nu mai era creatura mânjită de noroi cu care ne obişnuisem, ci o fată cu sâni rotunzi, zveltă, de o graţie neobişnuită. Dorcas părea să strălucească. Spălat de murdărie, părul îi era de un blond palid; ochii, la fel ca înainte: un albastru adânc, ca al râului-lumii, Uroboros, din visele mele. Când a văzut-o pe Agia goală, a încercat să se întoarcă la adăpostul paravanului, dar trupul planturos al fetei de la bucătărie îi stătea în cale.

— Mai bine-mi pun din nou zdrenţele pe mine, înainte să-ţi leşine animalul preferat, a spus Agia.

— Nu mă uit, a murmurat Dorcas.

— Puţin îmi pasă dacă te uiţi sau nu, i-a aruncat Agia, dar s-a întors totuşi cu spatele la noi, ca să se îmbrace. Adresându-se peretelui de frunze, a adăugat: Acum chiar că trebuie să mergem, Severian. Din clipă în clipă o să auzim goarna sunând.

— Şi-asta ce-nseamnă?

— Nu ştii? S-a răsucit brusc spre noi: Când meterezele Zidului Oraşului par să atingă marginea discului solar, pe Câmpia Sangvinară răsună o goarnă – prima. Unii cred că rostul ei este să pună în ordine luptele ce se dau acolo, dar nu e aşa. E un semnal dat gărzilor din interiorul Zidului, ca să închidă porţile. E şi semnalul de începere a luptei, şi dacă eşti acolo când răsună, e semn că începe lupta ta. Când soarele coboară sub linia orizontului şi lasă loc nopţii depline, un gornist de pe Zid sună stingerea. Înseamnă că porţile nu se vor mai deschide nici măcar pentru cei care au permise speciale şi totodată e semn că, dacă cel care a lansat sau a primit o provocare la luptă nu a venit pe Câmpia Sangvinară, el a refuzat să primească ori să dea satisfacţie. Poate fi atacat oriunde este găsit, iar un armiger ori un exultant poate angaja asasini fără să-şi mânjească onoarea.

Fata de la bucătărie, care în tot acest timp stătuse lângă scară şi ascultase, dând din cap a confirmare, s-a retras în lături ca să-i facă loc hangiului – stăpânul ei – să urce.

— Sieur, a început el, dacă într-adevăr aveţi o înfruntare pe viaţă şi pe moarte, ar…

— Tocmai asta îmi spunea şi prietena mea, i-am tăiat eu vorba. Trebuie să plecăm.

Dorcas a întrebat dacă putea primi şi ea puţin vin. Oarecum surprins, am încuviinţat din cap. Hangiul i-a umplut un pahar pe care ea l-a luat cu ambele mâini, aşa cum fac copiii. L-am întrebat pe hangiu dacă aveau ustensile de scris pentru oaspeţi.

— Vreţi să faceţi un testament, Sieur? Veniţi cu mine – avem un pavilion pregătit anume pentru această treabă. Nu vă costă nimic şi, dacă vreţi, îl voi pune pe-un băiat să vă ducă documentul avocatului Domniei Voastre.

Mi-am luat spada şi l-am urmat, lăsându-le pe Agia şi Dorcas să-mi păzească averna. Pavilionul cu care se lăudase gazda noastră era cocoţat pe o cracă scurtă şi groasă, şi abia încăpea în el o masă de scris, însă mai erau acolo şi un scaun, câteva pene de cioară, hârtie şi o călimară cu cerneală. M-am aşezat şi am notat cuvintele de pe bilet, iar cerneala lăsa aceeaşi urmă de negru şters. Am presărat nisip peste scris, am împăturit hârtia şi am pus-o într-un buzunar al sabretaşului meu, pe care-l foloseam rareori, apoi i-am spus hangiului că nu va fi nevoie de niciun mesager şi l-am întrebat dacă îi era cunoscut cineva cu numele de Trudo.

— Trudo, Sieur?

Hangiul a făcut o mutră mirată.

— Da. E un nume destul de obişnuit.

— Aşa este, Sieur, ştiu asta. Doar că încercam să mă gândesc dacă îmi e cunoscut cineva care să aibă – mă-nţelegeţi, Sieur – un rang atât de înalt ca al Domniei Voastre. Un armiger sau…

— Oricine, am zis eu. Absolut oricine. Nu cumva este, să zicem, numele ospătarului care ne-a servit pe noi?

— Nu, Sieur. Ăla se numeşte Ouen. Am avut odată un vecin pe nume Trudo, Sieur, dar asta a fost cu mulţi ani în urmă, înainte să cumpăr locul ăsta. Nu cred că pe acela îl căutaţi. Apoi e grăjdarul de-aici – numele lui e Trudo.

— Aş dori să stau de vorbă cu el.

Hangiul a încuviinţat din cap, şi bărbia i-a dispărut în grăsimea care-i înconjura gâtul.

— Cum doriţi, Sieur. Numai că nu ştiu dacă e-n stare să vă spună ceva.

Treptele scârţâiau sub greutatea lui.

— De origine e de undeva de departe, din sud, vă avertizez. (Cu alte cuvinte, din partea de miazăzi a oraşului, şi nu din regiunile sălbatice, lipsite de copaci în cea mai mare parte, învecinate cu gheţurile.) Şi-n plus, de peste râu. N-o să izbutiţi să scoateţi prea multe de la el, cu toate că e un băiat foarte muncitor.

— Bănuiesc că ştiu din ce parte a oraşului vine, am răspuns eu.

— Zău? Interesant, Sieur. Foarte interesant. Am mai auzit pe câte unul zicând că poate spune asemenea lucru, luându-se după cum se îmbracă omul sau după cum vorbeşte, dar n-am băgat de seamă că l-aţi fi măsurat pe Trudo din priviri, ca să zic aşa.

Ne apropiam de pământ şi hangiul a urlat:

— *Trudo! Tru-u-do!* Iar apoi: REINS!

Nu s-a ivit nimeni. La piciorul scării se afla o singură lespede, mare cât suprafaţa unei mese, şi pe ea am păşit noi.

Tocmai în acel moment, umbrele prelungi au încetat a mai fi umbre, preschimbându-se în iazuri de întuneric, ca şi când un fluid mai întunecat chiar şi decât apele Lacului Păsărilor ieşea din pământ. Sute de oameni, unii singuri, alţii în grupuri, străbăteau pajiştile în grabă mare, venind dinspre oraş. Toţi păreau concentraţi, încovoiaţi de o nerăbdare pe care o duceau în cârcă şi pe umeri ca pe-o raniţă. Cei mai mulţi erau neînarmaţi, sau poate că nu-şi duceau armele la vedere, dar unii aveau casete cu florete, şi la o oarecare depărtare am desluşit floarea albă a unei averne, purtate, din cât îmi dădeam seama, pe o prăjină sau o cârjă, aşa ca a mea.

— Păcat că n-or să se oprească aici, a zis hangiul. Nu-i vorbă, câţiva tot se vor abate la întoarcere, dar banii se fac servind cina înainte. Vă zic sincer, Sieur, căci, deşi vă văd tânăr, aveţi destul scaun la cap ca să înţelegeţi că afacerile se fac pentru a câştiga bani. Eu mă străduiesc să dau marfă bună şi, după cum v-am zis, bucătăria noastră e vestită. *Tru-u-do!* Trebuie să am bucătărie bună, pentru că altă mâncare mie nu-mi prieşte – aş muri de foame, Sieur, dacă aş fi obligat să mănânc ce mănâncă cei mai mulţi. *Trudo, păduche puturos, pe unde-mi umbli?*

Un băietan jegos şi-a făcut apariţia de undeva din spatele trunchiului, ştergându-şi nasul cu braţul.

— Nu-i acolo, stăpâne.

— Da' unde-i? Du-te de-l caută.

Eu încă mă uitam la mulţimile care veneau dinspre oraş.

— Înseamnă că toţi se duc pe Câmpia Sangvinară?

Cred că pentru prima oară îmi dădeam pe deplin seama că aveam toate şansele să mor înainte de răsăritul lunii. A-mi mai păsa de biletul acela părea fără rost şi copilăresc.

— Nu toţi merg acolo să lupte, înţelegeţi? Mulţi se duc numai ca să privească, unii vin o singură dată, pentru că e cineva cunoscut care se luptă, sau doar pentru că li s-a povestit ori au

citit cine ştie unde, ori au auzit un cântec. De obicei, ăştia-s cei cărora li se face rău, pentru că vin aici şi rad câte-o sticlă sau mai multe după ce se termină totul. Da’ sunt şi unii care vin în fiecare seară, ori cel puţin patru-cinci seri la rând în fiecare săptămână. Sunt cunoscători şi-i interesează numai o anumită armă sau poate două, şi se laudă că se pricep mai bine la alea decât cei care le folosesc, şi poate că unii chiar se pricep. După victoria Domniei Voastre, Sieur, vor fi vreo doi-trei care vor vrea să vă facă cinste cu o băutură. Dacă îi lăsaţi să vă cumpere băutura, or să vă spună unde-aţi greşit şi unde poate a greşit celălalt, da’ fiecare o s-o ţină pe-a sa, o să vedeţi.

— Vreau ca cina noastră să n-aibă parte de alţi muşterii, am zis eu şi, în timp ce spuneam asta, am auzit lipăitul surd al unor tălpi desculţe pe treptele din spatele nostru.

Agia şi Dorcas coborau scara; Agia aducea averna care, în lumina tot mai stinsă, îmi părea şi mai mare.

Cititorule, ţi-am spus mai devreme cât de mult o doream pe Agia. Când stăm de vorbă cu femeile, vorbim ca şi când iubirea şi dorinţa ar fi două calităţi separate; şi femeile, care ne iubesc adesea şi uneori ne doresc, se prefac a gândi la fel. Fapt e că sunt feţe ale aceluiaşi lucru – ca şi când i-aş fi vorbit hangiului despre faţa dinspre miazănoapte şi cea dinspre miazăzi ale copacului său. Dacă dorim o femeie, curând ajungem s-o iubim pentru bunăvoinţa cu care ni se supune (într-adevăr, acesta a fost întâiul temei al iubirii mele pentru Thecla), şi deoarece, dacă o dorim, ea ni se supune în imaginaţie cel puţin, un element al iubirii este mereu prezent. Pe de altă parte, dacă o iubim, curând ajungem s-o dorim, deoarece atracţia este unul din atributele pe care o femeie ar trebui să-l posede, şi noi nu suportăm să o credem lipsită de vreun atribut; astfel, bărbaţii ajung să dorească femei ale căror picioare sunt înţepenite de paralizie, iar femeile să dorească bărbaţi care sunt impotenţi cu oricine altcineva în afara bărbaţilor asemenea lor.

Dar nimeni nu poate spune din ce se naşte ceea ce noi numim (aproape spre propria noastră plăcere) *iubire* sau *dorinţă.* În timp ce Agia cobora, un obraz îi era luminat de ultima rază a zilei, iar celălalt era adumbrit; fusta crăpată aproape până în talie lăsa să se întrevadă o scăpărare de coapsă mătăsoasă. Şi tot ceea ce mai adineaori, când o împinsesem de la mine, se stinsese în simţămintele mele faţă de ea s-a trezit acum din nou cu şi mai multă intensitate. Mi-a citit asta pe chip, ştiu, iar Dorcas, la mai

puţin de-un pas în urma ei, a desluşit acelaşi lucru şi şi-a ferit privirile. Dar Agia încă era supărată pe mine (cum poate că avea tot dreptul să fie), aşa că reuşea destul de bine să se stăpânească, deşi zâmbea, din prudenţă, şi nu putea ascunde, chiar dacă ar fi vrut, faptul că o durea spatele.

Cred că tocmai în aceasta constă adevărata deosebire între femeile cărora trebuie să le oferim viaţa noastră, dacă vrem să rămânem bărbaţi, şi cele pe care – tot astfel, dacă vrem să rămânem bărbaţi – trebuie să le dominăm şi să le întrecem în viclenie, şi să le folosim cum n-am folosi nicicând un animal: anume că aceste din urmă femei nu ne-ar îngădui să le dăruim ceea ce dăm primelor. Agiei îi făcea plăcere că o admiram şi mângâierile mele ar fi adus-o în culmea extazului; dar chiar de-ar fi fost să mă golesc în ea de o sută de ori, ne-am fi despărţit tot ca nişte străini. Am înţeles acest lucru în timp ce cobora ultimele trepte, ţinându-şi cu o mână corsajul rochiei, iar în cealaltă aducând averna şi folosindu-se de tulpina de care legasem floarea ca de o cârjă episcopală. Şi totuşi o iubeam, sau aş fi iubit-o dacă aş fi putut.

Băiatul s-a apropiat în fugă.

— Bucătăreasa zice că Trudo a plecat. Ea s-a dus s-aducă apă pen’ că fata nu era acolo, şi cică l-a văzut fugind şi catrafusele lui nu mai e-n grajd.

— Înseamnă c-a plecat de tot, a zis hangiul. Când? Acum?

Băiatul a încuviinţat din cap.

— A auzit că-l căutaţi, Sieur, de-asta mă tem. Se prea poate ca unul dintre băieţi să vă fi auzit întrebându-mă de numele ăsta şi-a dat fuga şi i-a spus. A furat ceva de la Domnia Voastră?

Am clătinat din cap:

— Nu mi-a făcut niciun rău şi am bănuiala că a încercat să facă un bine prin fapta lui. Îmi pare rău că ai pierdut un servitor din pricina mea.

Hangiul şi-a desfăcut larg braţele:

— Mă costa bani, aşa că nu pierd nimic.

Când hangiul ne-a întors spatele, Dorcas a şoptit:

— Şi mie-mi pare rău că ţi-am stricat plăcerea acolo sus. Nu te-aş fi lipsit de-aşa ceva. Dar, Severian, te iubesc.

De undeva de nu foarte departe, vocea argintie a unei goarne a salutat primele stele.

XXVII
E mort?

Câmpia Sangvinară, despre care cu siguranţă au auzit toţi cititorii mei, deşi trag nădejde că unii n-au fost niciodată acolo, se întinde la nord-vest de zona construită a capitalei noastre Nessus, între o enclavă rezidenţială de armigeri orăşeni şi garnizoana şi grajdurile Xenagiei Dimarhilor Albaştri. Este destul de aproape de Zid ca să pară chiar lângă el unuia ca mine, care nu mai ajunsese nicicând în acel loc, şi totuşi la câteva leghe bune de mers întins pe străzi întortocheate de la baza Zidului. Câte lupte pot să aibă loc acolo în acelaşi timp nu ştiu. Poate că balustradele care separă fiecare teren de luptă – şi de care spectatorii se reazemă ori pe care se aşază, după cum le vine – pot fi mutate şi reaşezate după nevoile fiecărei seri. Eu unul am fost acolo o singură dată, dar mie mi s-a părut un loc tare ciudat şi melancolic, cu iarba aceea călcată în picioare şi spectatorii tăcuţi, apatici.

În puţinul timp de când sunt pe tron, multe probleme s-au dovedit mai importante decât monomahia. De-o fi bună sau rea (după cum îmi vine mie să cred că este), cert e că nu poate fi eradicată într-o societate ca a noastră, care, pentru a supravieţui, trebuie să pună virtuţile militare mai presus de orice, şi în care atât de puţini slujbaşi înarmaţi ai statului pot fi însărcinaţi să menţină ordinea în rândul populaţiei.

Dar chiar o fi rea?

Epocile acelea care au stigmatizat-o (şi, din câte am citit, au fost sute) au înlocuit-o în mare măsură cu omuciderea – în general, omucideri din cele pe care monomahia pare menită să le împiedice: omucideri ce au loc în urma unor certuri între familii, prieteni şi cunoscuţi. În aceste cazuri, mor doi oameni, nu numai unul singur, căci legea ia urma ucigaşului (o persoană devenită criminală nu prin natura sa, ci printr-o întâmplare) şi-l ucide, ca şi când moartea lui ar readuce victima la viaţă. Astfel, dacă, să zicem, o mie de lupte îngăduite de lege între indivizi s-ar încheia cu moartea a o mie de combatanţi (ceea ce e puţin probabil, deoarece majoritatea unor asemenea lupte nu se sfârşesc neapărat în moarte) dar ar împiedica cinci sute de crime, statul n-ar avea nimic de suferit.

Mai mult chiar, supravieţuitorul unei astfel de lupte poate să fie individul cel mai potrivit pentru a apăra statul şi de asemenea cel mai potrivit pentru a concepe copii sănătoşi; în vreme ce majoritatea crimelor nu lasă niciun supravieţuitor, iar ucigaşul (dacă ar fi să supravieţuiască) n-ar avea decât calitatea de a fi ticălos, nu şi puternic, ager sau inteligent.

Şi totuşi, cât de uşor alimentează această practică intrigile.

Am auzit strigându-se numele când încă ne aflam la o sută de paşi de locul cu pricina, fiind anunţate cu un glas răsunător şi solemn ce acoperea trilurile broaştelor hyla din copaci.

— *Cadroe din Cele Şaptesprezece Pietre!*

— *Sabas din Pajiştea Împărţită!*

— *Laurentia din Casa Harfei!*

Aceasta fusese o voce de femeie.

— *Cadroe din Cele Şaptesprezece Pietre!*

Am întrebat-o pe Agia cine erau cei care strigau astfel.

— Sunt cei care au aruncat mănuşa sau cărora li s-a aruncat mănuşa. Strigându-şi numele – sau punând un servitor s-o facă în locul lor –, ei dau de ştire că au sosit şi anunţă publicul că adversarul lor nu a venit.

— *Cadroe din Cele Şaptesprezece Pietre!*

Soarele ce dispărea, al cărui disc se ascunsese pe sfert dincolo de negrul impenetrabil al Zidului, colorase cerul în galben răşinos, roz-alburiu, stacojiu şi violet roşiatic. Aceste culori, că-zând pe mulţimea monomahiştilor şi a celor care căscau gura, asemenea razelor aurite ale graţiei divine care cad asupra ierarhilor în picturi, le conferea un aspect ireal, taumaturgic, ca şi când ar fi fost cu toţii creaţi doar cu o clipă înainte prin fluturarea unei pânze şi ar dispărea în văzduh la un simplu fluierat.

— *Laurentia din Casa Harfei!*

— Agia, am spus eu, şi de undeva din apropiere am auzit icnetul pe care-l produce moartea în gâtlejul unui om. Agia, tu trebuie să strigi „Severian din Turnul Matachin”.

— Nu-s servitoarea ta. N-ai decât să-ţi urli singur numele, dacă aşa vrei.

— *Cadroe din Cele Şaptesprezece Pietre!*

— Nu mă privi aşa, Severian. Mai bine *nu* veneam niciunul aici! *Severian! Severian din Ghilda Torţionarilor! Severian din Citadelă! Din Turnul Durerii! Moartea! A venit Moartea!*

Mâna mea a atins-o chiar sub ureche, iar ea a căzut ca

secerată, cu averna legată de tulpină lângă ea.

Dorcas m-a prins de braţ:

— N-ar fi trebuit să faci asta, Severian.

— A fost doar o palmă. O să-şi revină.

— O să te urască încă şi mai mult.

— Înseamnă că tu aşa crezi, că mă urăşte?

Dorcas n-a răspuns, şi în clipa următoare chiar şi eu am uitat, pentru o vreme, că pusesem acea întrebare – la o oarecare depărtare, în mulţime, zărisem o avernă.

Terenul era un cerc perfect neted, cu un diametru de vreo cincisprezece paşi, împrejmuit, lăsând deschise doar două intrări, într-o parte şi-n alta.

Eforul a strigat:

— Judecata avernei a fost oferită şi acceptată. Acesta este locul. Clipa a sosit. Rămâne doar să hotărâţi dacă vă veţi înfrunta aşa cum sunteţi, în pielea goală, sau altfel. Ce aveţi de spus?

Înainte să apuc să deschid gura, Dorcas a strigat:

— În pielea goală. Omul acela e în armură.

Coiful grotesc al Septentrionului s-a legănat dintr-o parte în alta a negaţie. Asemenea multor coifuri de cavaleri, şi acesta lăsa urechile descoperite, pentru ca purtătorul său să audă mai bine goarnele şi ordinele strigate de superiori. În umbra din spatele apărătoarelor de obraji mi s-a părut că zăresc o fâşie neagră, îngustă, şi-am încercat să-mi amintesc unde mai văzusem aşa ceva.

— Refuzi, hiparhule? a întrebat eforul.

— Bărbaţii din ţara mea nu umblă goi decât în faţa femeilor.

— Poartă armură, a strigat Dorcas din nou. Bărbatul acesta nu are nici măcar cămaşă.

Vocea ei, atât de moale până atunci, răsunase în amurg ca un clopot.

— Mi-o dau jos.

Septentrionul şi-a desfăcut capa şi şi-a ridicat mâna înmănuşată la umărul platoşei. Platoşa a alunecat de pe el şi i-a căzut la picioare. Mă aşteptam la un piept la fel de lat ca al Maestrului Gurloes, dar cel ce mi s-a dezvăluit ochilor era mai îngust decât al meu.

— Şi coiful?

Septentrionul a clătinat din nou din cap, iar eforul a întrebat:

— Refuzul îţi este categoric?

— Da.

Dar parcă era o mică ezitare în vocea lui.

— Nu pot să spun decât că am fost instruit să nu-l scot.

Eforul s-a răsucit spre mine:

— Niciunul dintre noi n-ar dori, cred eu, să-l punem pe hiparh într-o situaţie stânjenitoare, cu atât mai puţin pe acea persoană de rang înalt pe care o serveşte. Cred că soluţia cea mai înţeleaptă ar fi să vă permitem dumneavoastră, Sieur, un avantaj compensator. Aveţi vreo sugestie?

Agia, care tăcuse de când o lovisem, a spus:

— Refuză înfruntarea, Severian. Sau păstrează-ţi avantajul până vei avea nevoie de el.

Dorcas, care desfăcea zdrenţele ce ţineau averna legată, a zis şi ea:

— Refuză înfruntarea.

— Dacă am ajuns până aici, nu mai pot da înapoi.

Eforul m-a întrebat apăsat:

— V-aţi hotărât, Sieur?

— Cred că da.

În sabretaş aveam masca mea de torţionar. Asemenea tuturor celor folosite în ghildă, era făcută din piele subţire, întărită cu aşchii de os. Nu aveam de unde să ştiu dacă mă va feri de frunzele avernei, aruncate de adversar – dar am avut un sentiment de satisfacţie auzindu-i pe cei din public ţinându-şi răsuflarea atunci când am desfăcut-o cu un pocnet scurt.

— Sunteţi gata? Hiparhule? Sieur? Sieur, va trebui să daţi spada aceea cuiva să v-o ţină. Nu e îngăduită altă armă în afară de avernă.

M-am uitat în jur, după Agia, dar ea dispăruse în mulţime. Dorcas mi-a întins floarea ucigătoare, iar eu i-am dat-o pe *Terminus Est.*

— Începeţi!

O frunză tăioasă mi-a şuierat pe lângă ureche. Septentrionul avansa cu o mişcare neregulată, strângându-şi averna în mâna stângă, sub cele mai de jos frunze, iar mâna dreaptă întinzându-şi-o în faţă, ca pentru a-mi smulge mie floarea din mână. Mi-am amintit că Agia mă avertizase asupra acestui pericol, aşa că o ţineam cât mai aproape cu putinţă de mine.

Timp de cinci răsuflări ne-am învârtit în cerc. Apoi am abătut o lovitură asupra mâinii lui întinse. A parat-o cu planta lui. Am ridicat-o pe-a mea deasupra capului, ca pe o spadă, şi făcând

aceasta mi-am dat seama că poziţia era ideală – tulpina vulnerabilă nu mai putea fi atinsă de adversarul meu, iar mie îmi permitea să lovesc în jos cu toată planta, dacă voiam, şi în acelaşi timp să desprind frunzele cu mâna dreaptă.

Am pus la încercare această ultimă descoperire fără să mai stau pe gânduri, rupând o frunză şi proiectând-o spre faţa lui. În ciuda protecţiei pe care i-o oferea coiful, s-a aplecat, iar gloata din spatele lui a trebuit să se risipească, pentru a se feri de proiectil. După prima frunză am mai aruncat una, care a lovit-o pe-a sa în zbor.

Rezultatul a fost uluitor. În loc să taie avântul celeilalte şi să se prăbuşească amândouă la pământ, aşa cum ar face nişte tăişuri neînsufleţite, frunzele au părut să se veştejească şi să-şi răsucească lungimile tăioase una în jurul celeilalte, sfârtecându-se şi înţepându-se cu vârfurile lor cu o asemenea repeziciune, încât înainte să fi căzut preţ de-un cubit, nu mai rămăseseră decât nişte fâşii zdrenţuite negre-verzi, care căpătau zeci de culori şi se învârteau ca un titirez…

Ceva sau cineva mă apăsa din spate. Ca şi când un necunoscut stătea lipit cu spatele lui de spatele meu şi mă împingea uşor. Mi-era frig, încât am fost recunoscător pentru căldura acelui trup.

— *Severian!*

Era vocea lui Dorcas, dar părea să vină de undeva de departe.

— *Severian! Nu-l ajută nimeni? Lăsaţi-mă să trec!*

Zvonul unei orgi de clopote. Culorile, pe care le crezusem a fi ale frunzelor înlănţuite în luptă, erau ale cerului, unde, dedesubtul aurorei, apăruse un curcubeu. Lumea era un uriaş ou pascal pe care se înghesuiau toate culorile paletei. Aproape de capul meu, o voce a întrebat: *„E mort?”,* iar altcineva a răspuns nepăsător: *„Asta e. Alea întotdeauna omoară. Vrei să vezi cum îl scot de-aici?”*

Vocea Septentrionului (care mi se părea ciudat de cunoscută) zicea:

— Revendic dreptul învingătorului asupra hainelor şi armelor sale. Daţi-mi spada.

M-am ridicat în capul oaselor. La câţiva paşi de cizmele mele, frunzele încă se luptau, deşi nu mai rămăseseră din ele decât nişte smocuri. Septentrionul stătea dincolo de ele, cu averna în mână. Am tras aer în piept ca să întreb ce se întâmplase, şi în aceeaşi clipă ceva mi-a căzut de pe piept în poală; era o frunză,

cu vârful murdar de sânge.

Văzându-mă, Septentrionul s-a rotit şi şi-a ridicat averna. Eforul a păşit între noi, cu braţele întinse. De la gardul împrejmuitor, un spectator a strigat:

— *Spiritul cavaleresc! Spiritul cavaleresc, soldat! Lasă-l să se ridice şi să-şi ia arma!*

Abia mă mai puteam ţine pe picioare. M-am uitat buimac în jur, după averna mea, şi într-un târziu am găsit-o doar pentru că zăcea lângă picioarele lui Dorcas, care se lupta cu Agia.

— Ar trebui să fie mort! a strigat Septentrionul.

— Nu este, hiparhule, a zis eforul. După ce-şi ia arma, puteţi continua lupta.

Am atins tulpina avernei şi, pentru o clipă, am avut senzaţia că ating coada unui animal cu sânge rece, dar viu. Parcă s-ar fi mişcat în mâna mea, iar frunzele au foşnit. Agia a strigat: *„Sacrilegiu!”* şi eu m-am oprit ca să mă uit la ea, apoi am ridicat averna şi m-am răsucit către Septentrion.

Ochii îi erau umbriţi de coif, dar citeam groaza în fiecare fibră a trupului său. Mi s-a părut că se uită scurt de la mine la Agia. Apoi a făcut stânga-mprejur şi a rupt-o la fugă spre deschizătura din gardul împrejmuitor, aflată în partea sa de arenă. Spectatorii i s-au pus în cale, iar el şi-a folosit averna ca pe un bici, abătând-o în stânga şi-n dreapta. S-a auzit un ţipăt, apoi ţipetele s-au înteţit. Propria mea avernă mă trăgea în spate, sau mai corect ar fi să spun că averna mea dispăruse şi cineva mă prinsese de mână. Dorcas. Undeva departe, Agia ţipa: *„Agilus!”,* şi o altă femeie striga: *„Laurentia din Casa Harfei!”*

XXVIII
Carnifex

M-am trezit a doua zi dimineaţa într-un lazaret, o încăpere lungă, înaltă, unde noi, bolnavii şi răniţii, zăceam pe paturi înguste. Eram despuiat; multă vreme, în timp ce somnul (sau poate moartea) îmi trăgea în jos pleoapele, mi-am trecut încet mâinile peste trup, căutând niscaiva răni, întrebându-mă, cu detaşarea pe care aş fi resimţit-o pentru eroul unui cânt, cum aveam să trăiesc fără haine sau bani, cum îi voi explica Maestrului Palaemon pierderea spadei şi a mantiei pe care el mi le dăduse.

Căci eram sigur că le pierdusem – sau mai curând că eu eram, într-un anumit sens, pierdut de ele. O maimuţă cu cap de câine fugea pe culoarul dintre paturi – s-a oprit în dreptul patului meu, ca să mă privească, apoi şi-a continuat fuga. Un lucru la fel de ciudat ca şi lumina care, intrând printr-o fereastră pe care nu o puteam vedea, cădea pe pătura mea.

* * *

M-am trezit din nou şi m-am ridicat în capul oaselor. O clipă am fost convins că eram din nou în dormitorul nostru, că eram căpitanul ucenicilor, că tot restul, primirea măştii, moartea Theclei, bătălia avernelor, fusese doar un vis. Nu era singura dată când avea să mi se întâmple acest lucru. Apoi am văzut că tavanul nu era cel metalic familiar, ci unul tencuit, iar bărbatul din patul alăturat era înfăşurat în bandaje. Am aruncat pătura la o parte şi mi-am dat picioarele jos din pat. Dorcas şedea adormită, cu spatele la perete, la capul patului. Era învelită chiar în mantaua mea maronie; *Terminus Est* zăcea în poala ei, plăselele şi vârful tecii ieşind într-o parte şi-n alta din calabalâcul meu pus grămadă. Am izbutit să-mi iau cizmele şi ciorapii, pantalonii şi mantia, precum şi cureaua de care era atârnat sabretaşul fără să o trezesc pe Dorcas, dar când am încercat să-mi iau spada, ea a murmurat ceva şi s-a încleştat de armă, aşa că i-am lăsat-o în seamă.

Mulţi bolnavi erau treji şi se uitau lung la mine, dar niciunul nu scotea un cuvânt. Uşa de la un capăt al încăperii se deschidea spre nişte scări ce coborau într-o curte unde destrierii izbeau cu copitele în pământ, în semn de nerăbdare. Iar am crezut că

visez: cinocefalul se căţăra pe crenelurile zidului, însă era un animal la fel de real ca şi armăsarii care muşcau zăbala, şi când am aruncat cu o bucată de lemn după el, şi-a dezvelit nişte colţi la fel de impresionanţi ca ai lui Triskele.

Un cavalerist îmbrăcat cu o cămaşă lungă de zale a ieşit să-şi caute ceva în raniţa agăţată de şa – l-am oprit şi l-am rugat să-mi spună unde mă aflam. Închipuindu-şi că întrebam în ce parte a fortăreţei, a arătat spre un foişor din spatele lui, zicându-mi că acolo era Sala Dreptăţii; apoi mi-a spus că, dacă merg cu el, o să-mi facă rost de ceva mâncare.

Abia a rostit aceste cuvinte, că mi-am şi dat seama cât de flămând eram. L-am urmat de-a lungul unui coridor întunecat şi am intrat într-o încăpere mult mai scundă şi mai întunecoasă decât lazaretul, unde vreo douăzeci sau treizeci de dimarhi – cum era şi însoţitorul meu – luau masa de prânz: pâine proaspătă, carne de vită şi legume fierte. Noul meu amic m-a sfătuit să-mi iau o farfurie şi să spun bucătarilor că am fost instruit să vin aici să mănânc. Am făcut întocmai şi, cu toate că m-au privit puţin surprinşi la vederea mantiei mele fuliginoase, m-au servit fără proteste.

Dacă bucătarii nu erau curioşi, soldaţii întruchipau curiozitatea însăşi. M-au întrebat cum mă cheamă, de unde veneam şi ce rang purtam (presupunând ei că ghilda noastră avea o organizare militară). M-au întrebat unde mi-e barda şi, când le-am spus că noi foloseam spada, au vrut să ştie unde mi-o lăsasem; le-am explicat că eram însoţit de o femeie care o păzea, şi-atunci m-au avertizat că femeia ar putea fugi cu spada, apoi m-au sfătuit să iau nişte pâine cu mine pentru femeie şi s-o ascund sub mantie, pentru că ei nu i s-ar îngădui să vină să mănânce în sala aceea. Am descoperit că, la un moment sau altul al vieţii lor, cei mai în vârstă dintre ei întreţinuseră femei – însoţitoare de tabără, soiul cel mai folositor poate, şi cel mai puţin periculos – deşi doar câţiva le mai aveau în preajmă. În acel an îşi petrecuseră vara în bătălii la miazănoapte şi fuseseră trimişi să ierneze în Nessus, unde îndatorirea lor fusese aceea de a păstra ordinea. Acum aşteptau să plece iar spre nord în mai puţin de-o săptămână. Femeile lor se întorseseră în satele lor, la părinţi sau rude. I-am întrebat dacă femeile n-ar fi vrut să vină după ei în sud.

— N-ar fi vrut? a pufnit amicul meu. Ba bine că nu. Dar cum s-o facă? Una e să urmezi cavaleria care îşi croieşte drum spre

nord cu armata şi luptă, căci asta înseamnă să străbată o leghe, cel mult două în zilele cele mai bune, şi dacă într-o săptămână curăţă de duşmani trei leghe, se prea poate să piardă două săptămâna următoare. Dar cum să ţină pasul pe drum înapoi, spre oraş? Cincisprezece leghe pe zi. Şi ce-ar mânca? Aşa că mai bine aşteaptă. Dacă în sectorul nostru soseşte o nouă xenagie, or să aibă parte de prospătură bărbătească. Şi-or să vină şi fete noi, iar unele din cele vechi se retrag, aşa că fiecare poate să aibă parte de-o schimbare dacă doreşte. Am auzit că noaptea trecută au adus un carnifex de-al vostru, dar era aproape mort. Ai fost să-l vezi?

I-am spus că nu fusesem.

— Una din patrulele noastre ne-a spus de el, şi când chiliarhul a auzit aceasta, i-a trimis înapoi ca să-l aducă aici, căci, fără doar şi poate, o să avem nevoie de unul într-o zi sau două. Cei din patrulă jură că nu l-au atins, dar au trebuit să-l aducă pe-o targă. Nu ştiu dacă-i vreunul dintre camarazii tăi, dar poate vrei să te duci să vezi.

Le-am promis că mă voi duce şi, după ce le-am mulţumit soldaţilor pentru ospitalitate, i-am părăsit. Îmi făceam griji pentru Dorcas, şi iscodirile lor, cu toate că în mod vădit erau bine intenţionate, m-au neliniştit. Erau prea multe lucruri pe care nu le puteam explica – de exemplu, cum de ajunsesem să fiu rănit, dacă recunoşteam că eu eram cel adus pe targa cu o noapte înainte, şi de unde venea Dorcas. Iar faptul că eu însumi nu pricepeam cu adevărat aceste lucruri mă îngrijora în egală măsură şi simţeam, aşa cum simţim întotdeauna când o parte întreagă a existenţei noastre nu poate fi lămurită, că oricât de puţină legătură ar fi avut ultima întrebare cu fiecare dintre tainele bine îngropate, următoarea tot avea să ajungă la ţintă.

Dorcas se trezise, stătea în picioare lângă patul meu, unde cineva lăsase un blid cu fiertură fierbinte. Era atât de încântată să mă vadă, încât eu însumi m-am simţit fericit, ca şi când bucuria era la fel de contagioasă ca ciuma.

— Credeam că ai murit, mi-a spus ea. Dispăruseşi, hainele tale nu mai erau aici, şi am crezut că le-au luat ei ca să te îngroape în ele.

— N-am păţit nimic. Ce s-a-ntâmplat seara trecută?

Dorcas a devenit imediat serioasă. Am pus-o să se aşeze pe pat cu mine, să mănânce pâinea pe care i-o adusesem, să bea fiertura şi-n acest timp să-mi răspundă.

— Sunt sigură că-ţi aminteşti că te-ai luptat cu omul care purta coiful acela ciudat. Ţi-ai pus o mască şi ai intrat în arenă împreună cu el, cu toate că te-am rugat să nu te duci. Aproape imediat te-a şi lovit în piept, şi ai căzut. Îmi amintesc că am văzut frunza, ceva oribil, ca o tenie făcută din fier, pe jumătate înfiptă în trupul tău şi devenind roşie pe măsură ce-ţi sugea sângele. Apoi s-a desprins şi a căzut. Nu ştiu cum să descriu asta. Ca şi când tot ce văzusem fusese *aiurea.* Dar nu era aiurea – îmi amintesc bine ce-am văzut. Te-ai ridicat şi arătai… nu ştiu. Parcă pierdut, sau o parte din tine era foarte departe. Am crezut că o să te omoare în clipa următoare, dar eforul te-a apărat, spunând că trebuia să te lase să-ţi iei averna. A lui era liniştită, aşa cum fusese a ta când ai rupt-o din locul acela îngrozitor, dar acum a ta începuse să se chircească şi să-şi deschidă floarea – îmi făcuse impresia că fusese deschisă încă înainte, floarea aceea cu vârtejul ei ameţitor de petale, dar acum cred că în gândul meu îmi stăruiau prea mult trandafirii, şi de fapt nu fusese deschisă defel. Era ceva dedesubt, altceva, un chip ca acela pe care l-ar avea otrava, dacă otrava ar avea chip. Tu n-ai băgat de seamă, a continuat ea. Ai ridicat-o şi averna a început să se încline spre tine, încet, ca şi când era numai pe jumătate trează. Dar celălalt om, hiparhul, nu-şi putea crede ochilor ceea ce vedea. Se holba la tine, iar femeia aia, Agia, striga la el. Şi dintr-odată s-a răsucit pe călcâie şi a rupt-o la fugă. Oamenii care priveau nu voiau să-l vadă fugind, ei voiau să vadă pe cineva căzând ucis. Aşa că au încercat să-l oprească, iar el…

Ochii îi pluteau în lacrimi; şi-a ferit faţa ca eu să nu i le văd.

— I-a lovit pe câţiva cu averna lui, am zis eu, şi presupun că i-a ucis. Apoi ce s-a întâmplat?

— Nu numai că i-a lovit. După ce căzuseră primii doi, averna *se repezea* la ei să-i lovească, asemenea unui şarpe. Cei care fuseseră tăiaţi de frunze n-au murit imediat, ţipau, şi unii dintre ei au fugit, au căzut, dar s-au ridicat şi iar au fugit orbeşte, trântindu-i pe alţii la pământ. Şi-n cele din urmă, o matahală de om l-a lovit pe hiparh din spate şi o femeie care se lupta cu altcineva a venit cu un braquemar. A tăiat averna – nu dintr-o parte, ci de-a lungul tulpinii, crăpând-o. Apoi câţiva oameni l-au prins pe hiparh şi am auzit tăişul mânuit de femeie lovindu-se de coiful lui. Tu stăteai acolo, pur şi simplu. Nu sunt sigură că îţi dădeai seama că el plecase şi că averna ta ţi se înclina spre faţă. M-am gândit la ce făcuse femeia, aşa că am lovit averna cu spada ta.

Era grea, atât de grea la început, apoi parcă nu mai avea greutate. Dar când am izbit cu ea, am simţit că aş fi putut reteza şi capul unui bizon. Doar că uitasem să-i scot teaca. Totuşi ţi-a smuls averna din mână, apoi te-am luat şi te-am dus de-acolo…

— Unde? am întrebat eu.

Ea a fost cuprinsă de-un fior şi a cufundat o bucată de pâine în fiertura aburindă.

— Nu ştiu. Nu-mi păsa unde. Pur şi simplu era minunat că puteam să merg cu tine, să ştiu că aveam grijă de tine aşa cum avuseseşi tu grijă de mine înainte să-ţi culegi averna. Dar mi s-a făcut frig, îngrozitor de frig, când s-a lăsat noaptea. Te-am învelit în mantie, ţi-am prins-o în faţă, dar ţie nu părea să-ţi fie frig, aşa că am luat mantaua asta şi m-am învelit în ea. Rochia cădea de pe mine de zdrenţuită ce era. Cade şi acum.

— Am vrut să-ţi cumpăr alta când am fost la han, i-am spus eu.

A clătinat din cap, rozând coaja tare.

— Ştii, cred că e prima oară că mănânc după foarte multă vreme. Mă doare stomacul – de aceea am băut vin acolo – dar mâncarea asta e ca un pansament. Nici nu mi-am dat seama cât eram de slăbită. Dar de acolo nu mi-am dorit o rochie nouă, pentru că ar fi trebuit s-o port multă vreme şi mi-ar fi amintit tot timpul de acea zi. Acum poţi să-mi cumperi o rochie, dacă vrei, pentru că o să-mi amintească de *această* zi, când am crezut că eşti mort, iar tu de fapt te simţi foarte bine… Mă rog, a continuat ea, ne-am întors în oraş, nu ştiu cum. Speram să găsesc un loc unde să ne oprim şi să te poţi întinde, dar peste tot numai case mari cu terase şi balustrade. Sau ceva asemănător. Apoi au apărut nişte soldaţi călare, care m-au întrebat dacă eşti carnifex. Nu cunoşteam cuvântul, dar mi-am amintit ce-mi spuseseşi, aşa că le-am zis că eşti torţionar, pentru că soldaţii întotdeauna mi-au părut a fi un fel de torţionari, şi am ştiut că ne vor ajuta. Au încercat să te urce pe un cal, dar ai căzut din şa. Atunci câţiva dintre ei şi-au legat capele între două lănci şi te-au întins pe ele, iar capetele lăncilor le-au vârât prin scările şeilor de pe doi destrieri. Un soldat a zis să mă aburce în şa, dar eu n-am vrut. Am mers pe lângă tine tot drumul şi uneori îţi vorbeam, dar nu cred că mă auzeai. A sorbit ultima înghiţitură de fiertură, apoi a spus: Acum vreau să-ţi pun o întrebare. Când mă spălam în spatele paravanului, v-am auzit pe tine şi pe Agia şuşotind ceva despre un bilet. Mai târziu ai căutat pe cineva la han. Vrei să-mi

spui despre ce era vorba?

— De ce nu m-ai întrebat până acum?

— Pentru că era Agia cu noi. Dacă ai descoperit ceva, nu voiam ca ea să audă.

— Sunt sigur că Agia ar fi putut să descopere singură acelaşi lucru, am zis eu. N-o cunosc bine, şi de fapt nu cred că o cunosc la fel de bine pe cât te cunosc pe tine. Dar o ştiu suficient să-mi dau seama că e mult mai isteaţă decât mine.

Dorcas a clătinat din nou din cap.

— E genul de femeie care se pricepe să facă din orice o ghicitoare, dar nu şi să le rezolve pe cele pe care nu le-a născocit ea însăşi. Cred că felul ei de-a gândi este – cum să zic – aşa, încâlcit. Ca să nu-l poată pricepe nimeni. E genul acela de femeie despre care oamenii spun că gândeşte ca un bărbat, dar femeile acelea nu gândesc câtuşi de puţin ca bărbaţii adevăraţi, de fapt gândesc mai puţin ca bărbaţii adevăraţi decât majoritatea femeilor. Pur şi simplu nu gândesc ca femeile. Felul în care gândesc e greu de urmărit, ceea ce nu înseamnă însă că e limpede sau adânc.

I-am spus despre bilet şi despre conţinutul acestuia, adăugând că, deşi fusese distrus, îl copiasem pe hârtia de la han şi astfel descoperisem că era aceeaşi hârtie şi aceeaşi cerneală.

— Prin urmare, cineva l-a scris acolo, a zis ea gânditoare. Vreun servitor de la han, poate grăjdarul, pentru că hangiul i-a spus pe nume. Dar ce înseamnă?

— Nu ştiu.

— Îţi pot spune de ce a fost pus acolo unde a fost pus. Am şezut în locul acela, pe canapeaua aia din coarne împletite. Eram fericită, îmi amintesc, pentru că te-ai aşezat lângă mine. Mai ştii cumva dacă ospătarul – el e cel care-a adus biletul, fără doar şi poate, chiar dacă nu l-a scris el – a pus tava acolo înainte să mă ridic şi să mă duc să mă spăl?

— Îmi aduc aminte totul, am răspuns, în afară de seara de ieri. Agia şedea într-un scaun pliant din canafas, tu şedeai pe canapea, aşa e, iar eu m-am aşezat lângă tine. Dusesem averna legată de parul acela şi spada – am culcat averna în spatele canapelei. Fata de la bucătărie a venit cu apă şi prosoape pentru tine, apoi a ieşit şi s-a întors cu ulei şi cârpe pentru mine.

— Ar fi trebuit să-i dăm ceva, a spus Dorcas.

— I-am dat un oricalc, să aducă paravanul. Probabil că atâta primeşte pentru o săptămână întreagă. Oricum, tu te-ai dus în

spatele paravanului şi o clipă mai târziu hangiul l-a adus pe ospătar cu tava şi vinul.

— Înseamnă că de aceea n-am văzut biletul. Dar ospătarul trebuie să fi ştiut unde şezusem, pentru că alt loc nici nu era. Aşa că a lăsat biletul sub tavă, sperând că-l voi vedea după ce mă întorceam la locul meu. Cum suna prima parte?

— „Femeia care e cu tine a mai fost aici. Să nu ai încredere în ea.”

— Mie trebuie să-mi fi fost adresat. Dacă ar fi fost pentru tine, ar fi făcut deosebire între Agia şi mine, probabil după culoarea părului. Iar dacă ar fi fost pentru Agia, ar fi fost pus pe partea cealaltă a mesei, ca să-l vadă ea imediat.

— Prin urmare, i-ai amintit cuiva de propria sa mamă.

— Da.

Am văzut din nou lacrimi în ochii ei.

— Nu eşti destul de în vârstă ca să ai un copil care să fi putut scrie acel bilet.

— Nu-mi amintesc, a zis şi şi-a îngropat chipul în faldurile largi ale mantalei maronii.

XXIX
Agilus

Când doctorul de serviciu m-a examinat şi a constatat că nu aveam nevoie de tratament, ne-a cerut să părăsim lazaretul, deoarece, ne-a spus el, mantia şi spada mea îi neliniştea pacienţii.

În partea cealaltă a clădirii în care mâncasem împreună cu cavaleriştii, am găsit o prăvălie care îi aproviziona pe soldaţi cu toate cele trebuincioase. Pe lângă giuvaiericale false şi nimicuri pe care asemenea bărbaţi le dăruiau drăguţelor lor, în prăvălie se găseau şi veşminte muiereşti, şi cu toate că banii mei se împuţinaseră considerabil din pricina mesei de seară de care nu mai avusesem parte la Hanul Iubirilor Pierdute, pentru că nu ne mai întorsesem acolo, am putut să-i cumpăr lui Dorcas o simară.

Intrarea în Sala Dreptăţii nu era departe de această prăvălie. O mulţime de vreo sută de oameni se strânsese în faţa ei şi, întrucât oamenii arătau cu degetul şi-şi dădeau coate la vederea mantiei mele fuliginoase, ne-am retras din nou în curtea unde erau priponiţi destrierii. Acolo ne-a găsit un portărel care ieşise din Sala Dreptăţii – un bărbat impozant, cu frunte înaltă, albă, asemenea pântecului unei carafe.

— Tu eşti carnifexul, a zis el. Mi s-a spus că te simţi destul de bine ca să-ţi faci meseria.

I-am spus că mă simţeam în stare să fac tot ce era de făcut în acea zi, dacă mai-marele lui o cerea.

— Azi? Nu, nu e posibil. Procesul nu se va termina decât după-amiază.

I-am atras luarea-aminte că, dacă venise să se asigure că mă simţeam în stare să duc la îndeplinire execuţia, înseamnă că era sigur că prizonierul va fi găsit vinovat.

— Ooo, nici nu încape vorbă – câtuşi de puţin. La urma urmei, au murit nouă oameni, iar vinovatul a fost arestat la locul faptei. Nu este o persoană de rang, prin urmare nu are cum să fie iertat sau să facă apel. Curtea se va reuni mâine, la mijlocul dimineţii, dar de tine va fi nevoie abia la amiază.

Deoarece nu avusesem nicio experienţă directă cu judecătorii sau tribunalele (la Citadelă, clienţii noştri ne erau mereu trimişi, şi Maestrul Gurloes era cel care avea de-a face cu acele persoane oficiale care uneori veneau să întrebe despre ducerea

la îndeplinire a uneia sau alteia dintre sentinţe), şi deoarece eram dornic să-mi fac meseria pentru care mă pregătisem atâta vreme, am venit cu ideea că poate chiliarhul are bunăvoinţa să se gândească la o ceremonie la lumina torţelor, chiar în acea noapte.

— Imposibil aşa ceva. Trebuie să cumpănească la verdictul pe care-l va da. Ce părere şi-ar face oamenii? Şi-aşa sunt mulţi cei care cred că magistraţii din armată se pripesc şi au toane. Şi, ca să fiu sincer, un judecător civil ar fi aşteptat poate o săptămână întreagă, ceea ce ar fi fost chiar şi mai bine pentru caz, deoarece atunci ar fi fost timp suficient să apară cineva cu noi mărturii, ceea ce în situaţia dată nu se va întâmpla.

— Atunci să fie mâine după prânz, am zis eu. O să avem nevoie de găzduire în noaptea asta. De asemenea, vreau să mă uit la eşafod şi la butuc, şi să-mi pregătesc clientul. Am nevoie de un permis ca să-l văd?

Portărelul m-a întrebat dacă nu puteam sta în lazaret, şi când am clătinat din cap, ne-am îndreptat toţi trei într-acolo, pentru ca portărelul să încerce să-l înduplece pe doctorul de serviciu, care, după cum bănuisem, a refuzat să ne primească – pe Dorcas şi pe mine – înapoi. A urmat o lungă discuţie cu subofiţerul xenagiei, care i-a explicat portărelului că nu ne era îngăduit să stăm în cazarmă împreună cu soldaţii, şi că dacă am fi fost găzduiţi într-una din camerele reţinute pentru ofiţeri de grad superior, nimeni n-ar mai vrea să ocupe acea încăpere în viitor. În cele din urmă, a fost pregătită o cămară pentru noi, o odăiţă fără ferestre, în care, după ce-a fost golită de ceea ce era înăuntru, s-au adus două paturi şi alte câteva piese de mobilier (toate într-o stare jalnică). Lăsând-o pe Dorcas acolo, m-am dus să mă asigur că la momentul critic n-avea să-mi intre piciorul în vreo scândură putrezită a eşafodului şi că n-o să fiu nevoit să-l ţin pe client pe genunchii mei ca să-l scurtez de cap, apoi m-am îndreptat spre celule, ca să îndeplinesc ritualul cerut de tradiţia noastră.

Cel puţin din punct de vedere subiectiv, există o mare diferenţă între o închisoare cu care eşti obişnuit şi una în care intri pentru prima oară. Dacă aş fi intrat în temniţa noastră subterană, aş fi avut sentimentul că mă întorc acasă, în sensul cel mai literal al cuvântului – poate ca să mor, dar, oricum, mă întorceam acasă. Deşi teoretic mi-aş fi dat seama că acele coridoare metalice şerpuitoare şi uşi cenuşii înguste îi umpleau de groază pe cei închişi acolo, eu nu aş fi resimţit niciun fior de

groază, şi dacă vreunul dintre prizonieri mi-ar fi spus că ar fi fost firesc să mă simt îngrozit, m-aş fi grăbit să-i atrag luarea-aminte asupra confortului de care se bucurau – cearşafuri curate, pături suficiente, mese regulate, lumină potrivită, intimitate arareori întreruptă, şi alte asemenea.

Acum, coborând o scară de piatră îngustă şi întortocheată spre o temniţă de o sută de ori mai mică decât a noastră, sentimentele ce mă stăpâneau erau exact contrare celor pe care le-aş fi simţit în oubliette. Mă apăsau ca o greutate întunericul şi duhoarea. Gândul că aş putea fi eu însumi închis acolo prin cine ştie ce întâmplare nefericită (un ordin prost înţeles, bunăoară, sau vreo răutate nebănuită din partea portărelului) revenea, în ciuda străduinţei mele de a-l alunga.

Am auzit o femeie suspinând şi, pentru că portărelul îmi vorbise de un bărbat, am presupus că suspinele veneau dintr-o altă celulă decât cea în care era închis clientul meu. Era a treia pe dreapta, mi se spusese. Am numărat: unu, doi, trei. Uşa era făcută din lemn legat cu fier, dar broaştele (câtă eficienţă militară!) fuseseră unse cu ulei. Dincolo de uşă, suspinele au şovăit şi aproape au încetat când s-a răsucit cheia în broască.

Înăuntru se găsea un bărbat în pielea goală, întins pe paie. Un lanţ ducea de la inelul de fier din jurul gâtului său până la perete. O femeie, dezbrăcată şi ea, stătea aplecată asupra lui, iar părul ei lung şi castaniu cădea pe chipul ei şi-al lui, părând a-i uni. Femeia s-a răsucit să se uite la mine, şi-atunci am văzut că era Agia.

— Agilus! a sâsâit ea, şi bărbatul s-a ridicat în capul oaselor.

Chipurile lor semănau atât de mult, încât aş fi zis că Agia se reflecta într-o oglindă.

— Tu! am zis eu. Dar e imposibil!

Dar chiar în timp ce spuneam acestea, mi-am amintit cum se purtase Agia pe Câmpia Sangvinară, şi de fâşia neagră pe care o văzusem lângă urechea hiparhului.

— Tu! a zis Agia la rândul ei. Pentru că tu ai supravieţuit, el trebuie să moară.

— Chiar Agilus e? am reuşit eu să îngaim.

— De bună seamă.

Vocea clientului meu era cu o octavă mai joasă decât a surorii lui gemene, dar mai nesigură:

— Nici acum nu pricepi, nu-i aşa?

Am clătinat din cap, neputincios.

— Agia a fost în prăvălie. În costumul Septentrionului. A intrat pe uşa din dos în timp ce eu vorbeam cu tine şi i-am făcut un semn când tu te-ai încăpăţânat să nu-mi vinzi spada.

— Nu puteam vorbi, a spus Agia, ţi-ai fi dat seama că e voce de femeie, dar platoşa îmi ascundea sânii, iar mănuşile, mâinile. A merge cu pas bărbătesc nu e chiar atât de greu pe cât îşi închipuie bărbaţii.

— Te-ai *uitat* la spada aceea? Trebuie să aibă semnătura lângă mâner, a spus Agilus.

Mâinile lui s-au ridicat preţ de o clipă, parcă pentru a apuca spada, numai să fi putut, iar Agia a adăugat cu o voce neutră:

— O are, Jovinian. Am văzut semnătura la han.

În spatele celor doi era o ferestruică, sus de tot în perete, şi prin ea, ca şi când marginea unui acoperiş sau un nor ajunsese sub discul soarelui, s-a strecurat o rază de lumină care i-a învăluit pe amândoi. M-am uitat la cele două chipuri aureolate, mutându-mi privirea de la unul la celălalt.

— Aţi încercat să mă ucideţi. Doar pentru spada mea.

— Speram să mi-o laşi – nu-ţi aminteşti? m-a întrebat Agilus. Am încercat să te conving să pleci, să te deghizezi şi să fugi. Ţi-aş fi dat eu haine şi câţi bani puteam.

— Severian, nu înţelegi? Valora de zece ori mai mult decât prăvălia noastră, şi tot ce aveam era prăvălia.

— Aţi mai făcut aşa ceva şi înainte. Fără doar şi poate. Totul a mers ca uns. O crimă legală, niciun cadavru care să fie înghiţit de apele râului.

— O să-l omori pe Agilus, nu-i aşa? Cu siguranţă că de-asta te afli aici – dar n-ai ştiut că e vorba de noi până n-ai deschis uşa. Ce-am făcut noi din ceea ce n-ai să faci tu?

Mai puţin stridentă, vocea fratelui a urmat-o pe a Agiei:

— A fost o luptă dreaptă. Am avut aceleaşi arme, iar tu ai acceptat condiţiile. Îmi acorzi şi mâine o asemenea înfruntare?

— Ştiai că, odată cu lăsarea serii, căldura mâinilor mele avea să stimuleze averna şi că ea va încerca să mă lovească peste faţă. Tu purtai mănuşi şi nu-ţi rămânea decât să aştepţi. De fapt, nici n-a trebuit să faci asta, pentru că mai aruncaseşi şi în alte daţi frunze de avernă.

Agilus a zâmbit:

— Înseamnă că treaba cu mănuşile nici n-a contat prea mult, la urma urmei. Şi-a desfăcut larg mâinile: Am câştigat. Dar în realitate tu ai câştigat, printr-o măiestrie tainică pe care nici sora

mea, nici eu nu o pricepem. Ai greşit faţă de mine de trei ori până acum şi vechea pravilă spunea că un om căruia i s-a făcut de trei ori nedreptate poate să ceară orice favoare de la cel care l-a nedreptăţit. Recunosc, vechea pravilă a fost dată deoparte, dar scumpa mea surioară îmi spune că ai o slăbiciune pentru timpurile apuse, când ghilda ta era măreaţă, iar fortăreaţa voastră – inima Commonwealth-ului. Cer să mi se acorde o favoare. Eliberează-mă.

Agia s-a ridicat în picioare, scuturând paiele ce i se lipiseră pe genunchi şi coapsele rotunde. Parcă dându-şi seama abia acum că era în pielea goală, a cules de pe jos veşmântul verde-albastru de brocart, pe care mi-l aminteam atât de bine, şi l-a strâns la piept, ca să se acopere.

— Ce rău ţi-am făcut eu ţie, Agilus? Mie mi se pare că tu mi-ai făcut mie rău, sau ai încercat să-mi faci.

— Întâi prin amăgire. Aveai asupră-ţi o moştenire din bătrâni care valorează cât o vilă în oraş, fără să ai habar ce duceai cu tine. Ca proprietar al ei, era datoria ta să ştii, iar ignoranţa ta ameninţă să mă coste viaţa mâine, dacă nu mă eliberezi azi. În al doilea rând, prin refuzul de a accepta orice ofertă a mea de a o cumpăra. În societatea noastră comercială, fiecare poate să ceară un preţ cât vrea el de mare, dar a refuza să vinzi la indiferent ce preţ înseamnă trădare. Poate că Agia şi cu mine purtam armura înzorzonată a unui barbar – dar tu ai în piept o inimă de barbar. În al treilea rând, prin vicleşugul cu care ai câştigat lupta noastră. Spre deosebire de tine, m-am pomenit înfruntând puteri ce-mi depăşeau înţelegerea. M-am pierdut cu firea, cum s-ar pierde orice om, şi iată-mă aici. Îţi cer să mă eliberezi.

Hohotele de râs au izbucnit fără să vreau, aducând cu ele gustul de fiere.

— Îmi ceri să fac pentru tine, pe care am toate motivele să te dispreţuiesc, ceea ce n-am făcut pentru Thecla, pe care am iubit-o mai presus decât propria mea viaţă. Nu. Sunt un neghiob, şi dacă n-am fost înainte, cu siguranţă prea scumpa ta soră a reuşit să mă prostească. Dar nu-s chiar într-atât de neghiob.

Agia a lăsat să-i scape din mâini veşmântul şi s-a aruncat asupra mea cu o asemenea violenţă, încât o clipă am crezut că mă atacă. În fapt, mi-a acoperit gura cu sărutări, mi-a prins mâi-nile şi mi-a pus una pe sânul ei, iar pe cealaltă pe coapsa catifelată. Mai erau fărâme de paie mucegăite acolo, ca şi pe

spatele ei pe care mi-am aşezat mâinile în clipa următoare.

— Severian, te iubesc! Te-am dorit când am fost împreună şi am încercat să mă dăruiesc ţie de nu ştiu câte ori. Nu-ţi aminteşti de Grădina Desfătării? Cât de mult am vrut să te duc acolo! Am fi fost în culmea fericirii amândoi, dar tu n-ai vrut să mergem. Fii sincer măcar o dată. (O spunea de parcă sinceritatea era ceva nefiresc, un fel de manie.) Nu mă iubeşti? Ia-mă acum… aici. Agilus n-o să se uite, îţi promit.

Degetele i se strecuraseră între brâul pantalonilor şi pântecul meu, şi nu mi-am dat seama că cealaltă mână ridicase capacul sabretaşului meu, decât când am auzit foşnet de hârtie în acel loc.

I-am dat o palmă peste încheietura mâinii, poate mai tare decât s-ar fi cuvenit, şi atunci ea s-a repezit să-şi înfigă degetele în ochii mei şi să mi-i scoată, aşa cum făcea Thecla uneori, când nu mai putea îndura gândul că era întemniţată şi că va muri. Am împins-o – de data asta nu într-un scaun, ci în perete. Capul i s-a izbit de piatră, şi deşi poate că părul ei bogat i-a apărat ţeasta, zgomotul pe care l-a scos a fost la fel de puternic precum căderea barosului unui zidar. Parcă i s-a scurs toată vlaga din genunchi; a alunecat în jos, până a ajuns să şadă pe paie. N-aş fi crezut niciodată că Agia era în stare să plângă, dar iată că plângea.

— Ce-a făcut? m-a întrebat Agilus.

O întrebare fără pic de emoţie în ea, doar curiozitate.

— Nu se poate să nu fi văzut. A încercat să-mi scotocească în sabretaş.

Am cules dintr-unul din buzunarele sabretaşului monedele pe care le mai aveam: două oricalcuri de aramă şi şapte aeşi de cupru.

— Sau poate voia să-mi fure scrisoarea către arhontele din Thrax, am continuat eu. I-am vorbit deunăzi despre ea, dar n-o ţin aici.

— Voia monedele, sunt sigur. Mie mi-au dat să mănânc, dar ei trebuie să-i fie foame.

Am ridicat-o pe Agia şi i-am aruncat în braţe veşmântul, apoi am deschis uşa şi am condus-o afară. Era încă ameţită, dar când i-am dat un oricalc, l-a azvârlit pe jos şi a scuipat pe el.

Am intrat înapoi în celulă şi l-am găsit pe Agilus şezând turceşte, cu spatele lipit de zid.

— Să nu mă întrebi de Agia, a spus el. Tot ceea ce bănuieşti

este adevărat – îţi ajunge? Mâine o să mor şi ea o să se mărite cu bătrânul care-i trage clopotele sau cu altcineva. Am vrut s-o facă mai curând. El n-ar fi putut-o împiedica să mă vadă pe mine, fratele ei. Acum voi pieri, iar ea n-o să mai aibă de ce să-şi facă griji.

— Da, o să mori mâine. De aceea am venit, ca să discutăm despre asta. Îţi pasă cum o să arăţi pe eşafod?

A stăruit cu privirea asupra mâinilor sale, prelungi, mai curând moi, aşa cum zăceau în raza de lumină care, mai adineaori, îi împodobise ca o aureolă capul, şi pe al Agiei de asemenea.

— Da, a răspuns el. S-ar putea să vină şi ea. Sper să nu vină, însă da, îmi pasă.

Şi-atunci i-am spus (aşa cum fusesem învăţat) să mănânce puţin dimineaţa, ca să nu i se facă rău când va veni clipa, şi l-am prevenit să-şi golească băşica udului, care se relaxează odată cu lovitura. L-am instruit totodată asupra acelei amăgitoare rutine cu care îi deprindem pe toţi cei care trebuie să moară, încât să creadă că încă nu e ultima clipă când, în fapt, ea a sosit, amăgitoarea rutină care-i lasă să moară cu mai puţină teamă. Nu ştiu dacă m-a crezut, dar aşa sper; dacă în ochii Pancreatorului există vreo minciună justificată, aceasta este.

Când am părăsit celula, oricalcul dispăruse. În locul lui, un desen pe pietrele murdare, scrijelit fără îndoială cu muchia monedei. Putea să fie chipul rânjit al lui Jurupari, sau o hartă, şi era înconjurat cu litere necunoscute mie. L-am şters cu cizma.

XXX
Noaptea

Erau cinci, trei bărbaţi şi două femei. Aşteptau afară strânşi unii în alţii, oarecum în faţa uşii, dar nu aproape de ea, ci la vreo doisprezece paşi depărtare. Stând aşa, vorbeau între ei, doi sau trei deodată, mai că strigau, râdeau, îşi fluturau braţele, se înghionteau. O vreme, i-am privit din umbră. Nu mă puteau vedea acolo, oricum nu m-ar fi văzut din pricina mantiei mele fuliginoase în care mă înfăşurasem, iar eu mă prefăceam că nu ştiam cine erau; puteau să fie nişte petrecăreţi, puţin afumaţi.

S-au apropiat nerăbdători, dar şovăitori, temându-se să nu fie alungaţi şi totodată hotărâţi să înainteze. Unul dintre bărbaţi era mai înalt decât mine, cu siguranţă bastardul vreunui exultant, avea vreo cincizeci de ani şi un pântec la fel de voluminos ca al hangiului de la Hanul Iubirilor Pierdute. Alături, aproape lipită de el, mergea o tânără care nu părea să aibă mai mult de douăzeci de ani; avea ochii cei mai lacomi pe care-i văzusem vreodată. Când grăsanul a păşit în faţa mea, blocându-mi drumul cu burdihanul său, femeia aproape că m-a îmbrăţişat (un fel de-a spune), apropiindu-se atât de mult, încât ai fi zis că-i o minune că nu ne-am atins, mâinile ei cu degete lungi îndreptându-se spre deschiderea mantiei mele, cu dorinţa de a-mi mângâia pieptul, dar neducându-şi gestul chiar până la capăt, astfel că am avut impresia că acuşi-acuşi devin victima unei stafii însetate de sânge, un sucub sau o lamie. Ceilalţi s-au îngrămădit în jurul meu, înghesuindu-mă în zid.

— Mâine e, nu-i aşa? Cum te simţi?

— Care-i numele tău adevărat?

— E unul din ăia răi, nu-i aşa? Un monstru?

Niciunul n-a aşteptat să răspund întrebărilor şi, din câte mi-am dat seama, nu credeau că vor primi răspuns, ori nu şi-l doreau. Căutau doar apropierea şi experienţa de a fi vorbit cu mine.

— O să-l frângi întâi? O să-l stigmatizezi cu fierul roşu?

— Ai omorât vreodată o femeie?

— Da, am răspuns eu. Da, o dată.

Unul dintre bărbaţi, scund, slăbănog, cu fruntea înaltă şi bombată a unui cărturar, mi-a strecurat un asimi în palmă, zi-

când:

— Ştiu că de-alde voi nu câştigaţi mare lucru, iar ăla-i un sărăntoc, din câte-am auzit, nu-ţi poate da bacşiş.

O femeie, cu păr cărunt ce-i cădea în laţe pe faţă, a încercat să mă facă să iau o batistă cu margine de dantelă.

— Mânjeşte-o cu sânge. Cât vrei tu de mult, sau doar un strop. Îţi plătesc după aceea.

Toţi îmi stârneau mila şi repulsia; dar mai cu seamă unul dintre ei. Era încă şi mai mic decât cel care-mi dăduse moneda, mai cărunt decât femeia căruntă; şi-n ochii lui întunecaţi şi stinşi era o nebunie, umbra unui gând stăruitor pe jumătate înăbuşit, care se tocise în temniţa minţii lui până ce-şi pierduse pe de-a-ntregul nerăbdarea şi nu-i mai rămăsese decât energia. Omul părea să-i aştepte pe ceilalţi patru să termine de vorbit, şi cum acel moment nu se arăta la orizont, le-am făcut semn să tacă şi l-am întrebat ce vrea.

— M-m-maestre, când am fost pe *Quasar,* am avut o para-coită, o păpuşă, genicon, înţelegi, atât de frumoasă, cu pupilele ei mari, întunecate ca nişte fântâni, irişii ei purpurii ca ochiul-b-b-boului ori ca panseluţele ce înfloresc vara, maestre, şiruri întregi de asemenea flori au fost c-c-culese – îmi spuneam – ca să fie făcuţi ochii ăia, şi carnea ei care părea mereu încălzită de soare. U-u-unde e ea acum, scopolagna mea, păpuşica mea? Cârlige să se-nfigă în m-m-mâinile care-au luat-o! Zdrobeşte-le sub pietre, m-m-maestre. Unde s-a dus ea din cutia din lemn de lămâi pe care-o făcusem pentru ea, în care ea nu dormea niciodată, căci toată noaptea zăcea lângă mine, nu în cutie, cutia din lemn de lămâi în care aştepta toată ziua, cu ochii larg deschişi, m-m-maestre, zâmbind când o aşezam înăuntru ca să-mi zâmbească şi când o scoteam. Cât de moi erau mâinile ei, mâinile ei micuţe. Ca nişte p-p-porumbei. Ar fi putut să zboare cu ele prin cabină, dar ea voia să stea întinsă lângă mine. Înfăşoară-le maţele în jurul tamburului, îndeasă-le ochii în gură. Jugăneşte-i, retează-le totul acolo jos, ca ţiitoarele lor să nu-i mai recunoască, ibovnicele să-i alunge, lasă-i de râsul deşucheat al g-g-gurilor deşucheate ale dezmăţatelor. Fă-ţi voia cu aceia vinovaţi. Unde le-a fost mila faţă de cea nevinovată? Când s-au înfiorat, când au plâns? Ce oameni au putut să facă ceea ce-au făcut ei – hoţi, prieteni mincinoşi, trădători, răi camarazi de vas, ba defel camarazi, ucigaşi şi hoţi de oameni. F-f-fără tine, unde le sunt coşmarurile, unde le este răsplata îndelung p-p-promisă? Unde le sunt

lanţurile, cătuşele, fiarele, jugurile? Unde sunt fiarele înroşite în foc care-i vor lăsa orbi? Unde e defenestraţia care le va frânge oasele, unde e estrapada care le va smulge m-m-mădularele? Unde e ea, preaiubita pe care am pierdut-o?

Dorcas îşi găsise o margaretă pentru păr; dar în timp ce ne plimbam pe-afară (eu învelit în mantie, încât oricine aflat la o distanţă ceva mai mare de câţiva paşi ar fi zis că ea mergea neînsoţită), floarea şi-a închis petalele, aşa că Dorcas a cules o altă floare, albă, în formă de trâmbiţă, numită floarea-lunii, din pricină că apar verzi în lumina verde a lunii. Niciunul dintre noi nu avea multe de spus în afară de faptul că vom fi complet singuri, nu ne vom avea decât unul pe altul. Mâinile noastre mărturiseau acest lucru, una strângând-o pe cealaltă.

Cantinierii forfoteau, căci soldaţii se pregăteau de plecare. La nord şi la est, Zidul ne copleşea, făcând ca murul care împrejmuia cazărmile şi clădirile administrative să pară doar un joc de copii, o îngrăditură de nisip ce-ar putea fi călcată în picioare din greşeală. Spre sud şi vest se întindea Câmpia Sangvinară. Am auzit goarna răsunând acolo şi strigătele noilor monomahişti care-şi căutau vrăjmaşii. Cred că amândoi ne temeam, la momentul respectiv, că celălalt va veni cu ideea să mergem acolo şi să urmărim luptele. Dar niciunul dintre noi n-a făcut-o.

Când ultimul clopot de seară a răsunat de pe Zid, ne-am întors, cu o lumânare împrumutată, în odăiţa noastră fără ferestre şi foc. Uşa nu avea zăvor, aşa că am proptit-o cu masa, pe care am aşezat lumânarea. Îi spusesem lui Dorcas că e liberă să plece, dar că de acum încolo se va spune despre ea că e femeia unui torţionar, care s-a dăruit sub eşafod pentru bani mânjiţi de sânge. „Banii aceia m-au îmbrăcat şi m-au hrănit”, îmi răspunsese ea.

Acum şi-a dat jos mantaua maronie (care-i atârna pân’ la călcâie – şi chiar până-n pământ, dacă nu era atentă, încât poala se târa în colb) şi a netezit pânza aspră, gălbui-cafenie a simarei ei.

Am întrebat-o dacă îi e frică.

— Da, a spus ea. Apoi iute: Aaa, nu de tine.

— Atunci de ce?

Mă dezbrăcam. De m-ar fi rugat, n-aş fi atins-o toată noaptea. Dar doream să mi-o ceară – ba chiar să mă implore; şi plăcerea

pe care mi-ar fi provocat-o abstinenţa ar fi fost la fel de mare (aşa gândeam) ca aceea pe care aş fi resimţit-o dacă aş fi posedat-o, adăugând încă o plăcere – aceea de a şti că în noaptea următoare s-ar simţi chiar mai îndatoritoare, deoarece o cruţasem.

— De mine însămi. De gândurile ce m-ar bântui dacă m-aş culca din nou cu un bărbat.

— Din nou? Îţi aminteşti să o fi făcut înainte?

Dorcas a clătinat din cap.

— Dar sunt sigură că nu-s virgină. Te-am dorit adesea, şi ieri, şi azi. Pentru cine crezi că m-am îmbăiat? Noaptea trecută te-am ţinut de mână cât ai dormit, şi-am visat că ne satisfăcusem unul pe altul şi zăceam ţinându-ne în braţe. Dar plăcerea satisfăcută îmi este la fel de cunoscută ca şi dorinţa – înseamnă că m-am culcat cu un bărbat cel puţin. Vrei să-mi scot asta înainte să suflu în lumânare?

Era suplă, cu sâni înalţi şi şolduri înguste, ciudat de copilă în aparenţă, deşi femeie din cap până-n picioare.

— Ce mică-mi pari! i-am zis, lipind-o de mine.

— Iar tu îmi pari atât de mare!

Mi-am dat seama atunci că, oricât m-aş fi străduit, tot i-aş fi pricinuit durere, şi-n seara aceea, şi mai apoi. Ştiam de asemenea că nu eram capabil s-o cruţ. Cu o clipă înainte, m-aş fi abţinut dacă mi-ar fi cerut-o. Acum nu mai puteam; şi aşa cum acum m-aş fi aruncat înainte chiar de mi-ar fi fost trupul străpuns cu o suliţă, aşa aveam s-o urmez mai târziu, în încercarea de a o convinge să rămână cu mine.

Dar nu trupul meu avea să fie tras în ţeapă, ci al ei. Stăteam în picioare şi-mi plimbam mâinile peste trupul ei şi-i sărutam sânii care erau ca nişte fructe rotunde tăiate în două. Am ridicat-o în braţe şi împreună ne-am prăbuşit pe unul din paturi. A ţipat, pe jumătate de plăcere, pe jumătate de durere, şi m-a împins la o parte înainte să se încleşteze de mine.

— Îmi pare bine. Îmi pare atât de bine, a spus ea şi m-a muşcat de umăr.

Trupul i s-a arcuit pe spate.

Mai apoi am împins paturile unul în altul, ca să putem dormi alături. Totul a fost mai pe îndelete a doua oară; a treia oară n-a mai vrut.

— Trebuie să-ţi cruţi puterile pentru mâine, a spus ea.

— Înseamnă că nu-ţi pasă.

— De-ar fi să fie lucrurile aşa cum vrem noi, niciun bărbat n-ar umbla pe coclauri sau n-ar vărsa sânge. Dar nu femeile au făcut lumea. Toţi sunteţi torţionari, într-un fel sau altul.

În noaptea aceea a plouat, atât de tare încât auzeam ploaia duruind pe ţiglele acoperişului de deasupra, un potop purificator, sfărâmător, nesfârşit. Am aţipit şi am visat că lumea se-ntorsese cu fundul în sus. Gyollul era acum deasupra noastră, revărsându-şi asupră-ne apele pline de peşte, zoaie şi flori. Am văzut chipul cel mare pe care-l văzusem sub apă când aproape mă înecasem – o piază-rea albă şi de culoarea coralului, văzută în cer, zâmbind cu dinţi ascuţiţi.

Thrax se numeşte Oraşul Odăilor fără Ferestre. Încăperea fără ferestre în care ne aflam noi era o pregătire pentru Thrax, mi-am zis eu. Aşa o să fie Thrax. Sau te pomeneşti că Dorcas şi eu suntem deja acolo, că nu era chiar atât de departe la nord pe cât îmi închipuisem, atât de departe pe cât fusesem făcut să cred…

Dorcas s-a ridicat să iasă, iar eu am însoţit-o, ştiind că nu era prudent să umble singură noaptea într-un loc unde erau atât de mulţi soldaţi. Coridorul în care dădea încăperea noastră urma un zid exterior găurit de ambrazuri; apa intra prin fiecare dintre acestea, stropind uşor. Voiam s-o ţin pe *Terminus Est* în teacă, dar o spadă atât de mare este greu de scos. După ce ne-am întors în cameră şi-am împins masa în uşă, am luat cutea şi am ascuţit muchia destinată bărbaţilor, trăgând tăişul până când partea lui dinspre vârf, cea pe care aveam s-o folosesc, putea să despice un fir de aţă aruncat în aer. Apoi am şters şi am uns cu ulei întreaga lamă şi am sprijinit spada de perete, la capul patului şi al meu.

A doua zi avea să fie prima mea apariţie pe eşafod, asta dacă chiliarhul n-avea să hotărască în ultima clipă să-şi exercite clemenţa. Exista întotdeauna o posibilitate, un risc. Istoria arată că fiecare epocă are o nevroză acceptată ca atare, iar Maestrul Palaemon mă învăţase că nevroza noastră este clemenţa, un fel de a spune că un condamnat mai puţin este totuşi ceva, că atâta vreme cât legea umană nu trebuie să fie logică, nici justiţia nu trebuie să fie astfel. În cărţulia cafenie există undeva un dialog între doi iniţiaţi, în care unul spune următoarele: cultura este un rezultat al viziunii Increatului, logic şi îndrituit, menit, prin armonia lui interioară, să-i împlinească promisiunile şi ameninţările. Dacă aşa stau lucrurile, mi-am spus eu, fără doar şi

poate vom muri acum, iar invazia dinspre miazănoapte, pentru a cărei stăvilire atâţia şi-au dat viaţa, nu este decât ca vântul care răstoarnă un copac de mult putregăit.

Justiţia e un lucru mare, iar în acea noapte, în care stăteam întins lângă Dorcas ascultând ploaia, eram tânăr şi nu-mi doream decât lucruri mari. De aceea, cred, îmi doream atât de mult ca ghilda noastră să-şi recâştige poziţia şi respectul de care se bucurase odată. (O dorinţă ce-mi stăruia în suflet chiar şi după ce fusesem alungat din ea.) Poate că din aceeaşi pricină iubirea pentru fiinţele vii, pe care o resimţisem cu atâta putere în copilărie, se împuţinase până când abia dacă rămăsese o amintire atunci când îl găsisem pe Triskele, bietul de el, sângerând lângă Turnul Ursului. Viaţa, la urma urmei, nu este un lucru mare, şi în multe feluri este opusul purităţii. Acum sunt înţelept, dacă nu mai în vârstă, şi sunt sigur că e bine să ai de toate, şi mari, şi mici, decât să le ai numai pe cele mari.

Prin urmare, în cazul în care chiliarhul nu hotăra să acorde clemenţă, mâine aveam să iau viaţa lui Agilus. Nimeni nu poate spune ce înseamnă asta. Corpul este o colonie de celule (când Maestrul Palaemon îmi spusese asta, gândul îmi fugise la închi-soarea noastră subterană). Împărţit în două părţi mari, el piere. Dar nu ai de ce deplânge distrugerea unei colonii de celule: o asemenea colonie moare de fiecare dată când bagi pâinea în cuptor. Dacă omul nu e altceva decât o asemenea colonie, omul nu e nimic; dar ştim instinctiv că omul e ceva mai mult. Ce se întâmplă atunci cu partea aceea care e mai multul?

O fi pierind şi ea, dar poate mai încet. Există multe clădiri bântuite, tuneluri, poduri; numai că eu am auzit că, în acele cazuri în care spiritul ţine de fiinţa umană şi nu e o stihie, apariţiile sale sunt tot mai rare şi până la urmă el dispare cu totul. Istoriografii spun că în trecutul îndepărtat oamenii cunoşteau numai această lume, Urth-ul, şi nu se temeau de fiarele care se găseau aici şi călătoreau nestingheriţi de pe acest continent spre miazănoapte; dar nimeni n-a văzut vreodată fantomele acelor oameni.

Se prea poate să piară pe loc – sau să rătăcească printre constelaţii. Acest Urth, fără îndoială, nu este nici măcar un sat în imensitatea universului. Şi dacă un om trăieşte într-un sat, iar vecinii săi îi ard casa, el părăseşte locul cu pricina dacă nu moare acolo. Dar atunci trebuie să ne întrebăm cum a venit în acel loc anume.

Maestrul Gurloes, care a dus la împlinire foarte multe execuţii, spunea că numai un neghiob se teme să nu comită vreo greşeală în ritual: să alunece în sânge sau să nu observe că acela aflat pe butuc poartă perucă şi să vrea să-i ridice capul prinzându-l de păr. Primejdiile mai mari erau să-ţi pierzi cumpătul, ceea ce ar face ca mâna ta să tremure şi să abată lovitura strâmb, şi să simţi o dorinţă de răzbunare, ceea ce ar preschimba actul justiţiar într-o simplă reglare de conturi. Înainte să adorm din nou, am încercat să mă oţelesc împotriva amândurora.

XXXI
Umbra torţionarului

Face parte din regula profesiei noastre să stăm pe eşafod fără mantie, cu masca pusă şi spada trasă din teacă, multă vreme înainte să fie adus clientul. Unii spun că acesta ar fi simbolul omniprezenţei neadormite a justiţiei, dar eu cred că adevăratul motiv este acela de a atrage întreaga atenţie a mulţimii şi de a-i da sentimentul că urmează să se întâmple ceva.

O mulţime nu este suma indivizilor care o compun. Mai curând este o specie de animal, fără grai sau conştiinţă reală, care se naşte când indivizii se strâng şi moare când aceştia se despart. În faţa Sălii Dreptăţii, dimarhii stăteau cerc în jurul eşafodului, cu lăncile în mâini, iar pistolul pe care-l purta mai-marele lor putea să omoare, după părerea mea, vreo cincizeci-şaizeci înainte ca cineva să i-l poată smulge din mâini, iar pe el să-l izbească de pietrele pavajului până-i crapă capul. Dar e bine să ai un centru în care să se concentreze atenţia, şi un simbol vădit al puterii.

Oamenii care veniseră să vadă execuţia nu erau câtuşi de puţin cu toţii săraci, nici măcar în cea mai mare parte a lor. Câmpia Sangvinară se găseşte în apropierea unuia dintre cartierele mai acătării ale oraşului, încât vedeam multă mătase roşie şi galbenă, şi chipuri care fuseseră spălate cu săpun parfumat în acea dimineaţă. (Dorcas şi eu ne stropisem la fântâna din curte.) Asemenea oameni reacţionează mai încet la violenţă, dar, odată stârniţi, sunt mai periculoşi, deoarece nu sunt obişnuiţi să se lase intimidaţi de forţă şi, contrar celor spuse de demagogi, au mult mai mult curaj.

Iar eu stăteam cu mâinile pe braţele gărzii lui *Terminus Est,* mă răsuceam în dreapta, în stânga, aranjam butucul astfel ca umbra mea să cadă chiar pe el. Chiliarhul nu se vedea – dar mai târziu am aflat că pândea de la o fereastră. M-am uitat după Agia în mulţime, dar n-am zărit-o; Dorcas stătea pe treptele Sălii Dreptăţii, un loc pe care îl rugasem pe un portărel să i-l păstreze.

Grăsanul care mă încolţise cu o zi înainte reuşise să se apropie foarte mult de eşafod, riscând să-şi înţepe pântecul în vârful unei lăncii. Femeia cu ochi flămânzi se găsea la dreapta lui, iar femeia căruntă la stânga; îi vârâsem batista în carâmbul

cizmei mele. Scundacul care-mi dăduse un asimi şi bărbatul cu ochii întunecaţi care se bâlbâia şi vorbea atât de ciudat nu se zăreau nicăieri. I-am căutat din priviri pe acoperişuri, de unde ar fi putut să vadă bine, aşa scunzi cum erau, dar chiar dacă eu nu i-am dibuit, ei s-ar fi putut foarte bine să fie acolo.

Patru ofiţeri cu coifuri înalte îl aduceau pe Agilus. Am văzut mulţimea despărţindu-se în două în faţa lor, asemenea apei în urma bărcii lui Hildegrin, înainte să-i zăresc pe ei ca atare. Urmau penajul stacojiu, apoi scăpărarea armurilor, şi-n cele din urmă părul castaniu al lui Agilus şi chipul lui lătăreţ, de copil, ţinut în sus din pricină că lanţurile ce-i legau braţele îi apropiau omoplaţii. Mi-am amintit cât de elegant arătase în armura de ofiţer de gardă, cu himera de aur întinsă pe piept. Părea o tragedie a sorţii că nu putea fi însoţit de bărbaţii din unitatea care într-un fel fusese a lui, în locul acelor soldaţi de rând, cu chipuri însemnate de cicatrice, încinşi în armurile de oţel lustruite ca oglinda. Nu mai rămăsese nimic din ferchezuiala lui dinainte, iar eu aşteptam să-l primesc, având pe faţă masca fuliginoasă pe care o purtasem şi când mă bătusem cu el. Femeile bătrâne şi lipsite de judecată cred că Judecătorul Suprem ne pedepseşte cu înfrângeri şi ne răsplăteşte cu victorii: eu simţeam că fusesem răsplătit cu mult mai mult decât îmi doream.

Câteva clipe mai târziu, a urcat pe eşafod şi astfel a început scurta ceremonie. Când aceasta s-a încheiat, soldaţii l-au obligat să îngenuncheze, iar eu mi-am înălţat spada, stingând pentru totdeauna soarele.

Dacă lama e ascuţită aşa cum trebuie, iar lovitura este aplicată corect, se simte doar o uşoară ezitare, atunci când spintecă şira spinării, apoi muşcătura solidă a tăişului în butuc. Aş fi în stare să jur că am adulmecat mirosul sângelui lui Agilus în văzduhul spălat de ploaie înainte să-i cadă căpăţâna. Mulţimea s-a retras întâi, apoi s-a împins înainte, înspre lăncile îndreptate spre ea. Am auzit cu claritate cum a dat grăsanul aerul afară din piept, exact sunetul pe care l-ar fi făcut în momentul culminant când ar fi transpirat călărind o femeie plătită. Din depărtare a răzbit un ţipăt, vocea Agiei, tot atât de inconfundabilă ca un chip luminat de fulger. Ceva din timbrul vocii mi-a dat sentimentul că nu urmărise cele întâmplate, dar a ştiut clipa în care fratele ei geamăn n-a mai fost.

Ceea ce urmează după o execuţie dă adesea mult mai mare

bătaie de cap decât actul în sine. Imediat după ce capul a fost înfăţişat mulţimii, poate fi aruncat înapoi în coş. Dar trupul decapitat (care continuă să piardă mult sânge o vreme îndelungată după ce activitatea inimii a încetat) trebuie îndepărtat de-acolo, cu demnitate şi totuşi într-un mod umilitor. Unde mai pui că nu trebuie doar luat „de acolo”, ci şi dus într-un anumit loc, unde va fi ferit de orice pângărire. Datina cere ca un exultant să fie pus de-a curmezişul şeii de pe destrierul său şi leşul să fie predat familiei fără întârziere, însă persoanelor de rang mai modest trebuie să li se ofere un loc de odihnă veşnică ferit de necrofagi; şi cel puţin până sunt duşi din faţa ochilor mulţimii, trebuie târâţi. Călăul nu poate face acest lucru, deoarece are în grijă căpăţâna retezată şi spada, cât despre ceilalţi implicaţi – soldaţi, oficiali de la tribunal şi alţii – nu se prea întâmplă să se ofere pentru o asemenea treabă. (La Citadelă, ea revenea calfelor, două la număr, prin urmare nu era nicio problemă.) Chiliarhul, cavalerist prin pregătire şi fără îndoială cavaler prin fire, a rezolvat dilema ordonând ca leşul să fie tras în spatele calului de povară. Animalului însă nu i s-a cerut părerea şi, fiind mai degrabă soiul truditor şi nu luptător, s-a speriat de sânge şi a dat să sară într-o parte. Am avut de furcă până am izbutit să-l depunem pe sărmanul Agilus într-un ungher unde gură-cască nu aveau acces.

Îmi curăţăm cizmele când m-am pomenit lângă mine cu portărelul. Văzându-l, mi-am zis că a venit să-mi dea banii cuveniţi, dar el m-a lămurit că superiorul lui dorea să mă plătească el însuşi. O onoare neaşteptată, după cum i-am spus eu portărelului.

— A urmărit totul, a zis portărelul. Şi a fost foarte mulţumit. M-a trimis să-ţi spun că tu şi femeia care te însoţeşte sunteţi bine-veniţi să vă petreceţi noaptea aici, dacă vreţi.

— O să plecăm la lăsatul serii, i-am zis eu. Cred că aşa e cel mai bine.

A stat pe gânduri câteva clipe, apoi a încuviinţat din cap, dovedind că e mai inteligent decât crezusem eu:

— Ticălosul ăsta o fi avut familie şi prieteni – deşi fără îndoială că nu ştii mai multe despre ei decât ştiu eu. Bănuiesc însă că e o dificultate cu care te confrunţi adesea.

— Am fost prevenit de cei cu mai multă experienţă din ghilda mea.

Spusesem că aveam să plecăm la lăsatul serii, dar apoi ne-am

hotărât să aşteptăm până se întuneca de tot, în parte ca măsură de precauţie, şi-n parte pentru că mi s-a părut cu scaun la cap să luăm cina înainte de plecare.

De bună seamă că nu ne-am putut îndrepta direct spre Zid şi spre Thrax. Poarta (aveam doar o idee vagă unde anume se afla) mai mult ca sigur era închisă, în plus toată lumea îmi spusese că nu existau hanuri între cazarmă şi Zid. Prin urmare, ceea ce aveam de făcut era ca mai întâi să ne pierdem urma, apoi să găsim un loc unde să ne petrecem noaptea şi de unde s-o pornim fără probleme a doua zi dimineaţa. Portărelul mă lămurise pe îndelete pe unde şi cum s-o luăm, cu toate acestea tot ne-am rătăcit, însă a trecut oarece timp până ne-am dat seama, după care ne-am continuat drumul destul de veseli. Chiliarhul încercase să-mi dea banii în mână, în loc să mi-i arunce la picioare (aşa cum e obiceiul), încât avusesem ceva bătăi de cap să-l conving să o facă, dacă ţinea la reputaţia lui. I-am povestit lui Dorcas cu lux de amănunte această întâmplare, care mă amuzase şi mă măgulise în egală măsură. Terminând ce avusesem de povestit, ea mi-a pus o întrebare practică:

— Presupun că te-a plătit bine, nu-i aşa?

— De două ori şi ceva mai mult decât se dă îndeobşte pentru serviciile unei calfe. Plată de maestru. Şi de bună seamă că am mai primit şi câteva bacşişuri, din cele care se primesc la asemenea ceremonii. Ştii ceva, cu toate că am cheltuit atâta bănet cât a fost Agia cu mine, am mai mulţi bani acum decât aveam când am părăsit turnul nostru. Încep să cred că, dacă o să-mi fac meseria deprinsă în ghildă cât durează călătoria noastră, o să avem din ce trăi tu şi cu mine.

Mi-a făcut impresia că Dorcas se înveleşte mai strâns în mantaua maronie.

— Eu speram să nu mai trebuiască să faci ce-ai făcut. Măcar pentru o vreme, dar cât mai lungă. Te-ai simţit atât de rău după aceea, şi te înţeleg perfect.

— O stare nervoasă, nimic altceva – mă temeam să n-o zbârcesc undeva.

— Îţi era milă de el. Ştiu asta.

— Presupun că da. Era fratele Agiei şi aş zice că îi semăna în tot şi-n toate, în afară de sex.

— Ţi-e dor de Agia, nu-i aşa? Îţi plăcea chiar atât de mult?

— N-o ştiam decât de-o zi – cu mult mai puţin decât de când te cunosc pe tine acum. Dacă ar fi fost după ea, la ora asta eram

mort. Una din cele două averne mi-ar fi pus capăt zilelor.

— Dar frunza nu te-a omorât.

Îmi amintesc şi acum tonul vocii ei când mi-a spus asta; e de ajuns să-mi închid ochii, şi-i aud din nou vocea şi retrăiesc şocul pe care l-am simţit când mi-am dat seama că, de când mă ridicasem în capul oaselor şi-l zărisem pe Agilus încă strângând planta în mână, eu ocoleam acest gând. Frunza nu mă ucisese, dar eu refuzasem să mă gândesc la faptul că supravieţuisem, aşa cum un om care suferă de o boală mortală reuşeşte printr-o mie de şiretlicuri să nu privească moartea în faţă; sau mai curând ca o femeie care, singură fiind într-o casă mare, se fereşte să se uite în oglinzi, făcându-şi în schimb de lucru cu tot felul de fleacuri, ca să nu zărească făptura ai cărei paşi îi aude când şi când pe scări.

Supravieţuisem, când ar fi trebuit să fiu mort. Eram bântuit de propria mea viaţă. Mi-am vârât mâna sub mantie şi, ezitant la început, mi-am pipăit trupul. Era ceva ca o cicatrice şi puţin sânge închegat încă lipit de piele; dar nu sângeram şi nu mă durea nimic.

— Frunzele alea nu omoară, am zis eu. Asta-i tot.

— Ea a spus că omoară.

— Ea a spus multe minciuni.

Urcam o pantă lungă, scăldată în lumina palidă şi verde a lunii. În faţa noastră, silueta neagră ca smoala a Zidului – părând mult mai aproape decât în realitate, aşa cum se întâmplă uneori să-ţi pară munţii. În urma noastră, luminile din Nessus, ca o auroră care murea încet, pe măsură ce noaptea se adâncea. M-am oprit în vârful dealului ca să le admir, iar Dorcas m-a luat de braţ.

— Câte case! Câţi oameni locuiesc în oraş?

— Nu se ştie.

— Şi-i lăsăm pe toţi în urmă. Cât de departe este Thrax, Severian?

— Departe, ţi-am spus doar. La poalele primei cataracte. Nu te oblig să mergi. Ştii asta.

— Vreau să merg. Dar să zicem… Severian, să zicem că mai târziu vreau să mă întorc. Ai încerca să mă împiedici?

— Ar fi primejdios să încerci să faci călătoria de una singură, i-am spus eu; aşa că s-ar putea să încerc să te conving să-ţi schimbi gândul. Dar nu te-aş ţine legată ori întemniţată, dacă asta voiai să afli.

— Mi-ai spus că ai notat undeva conţinutul biletului pe care mi l-a lăsat cineva în hanul ăla. Îţi aminteşti? Dar nu mi l-ai arătat niciodată. Acum aş vrea să-l văd.

— Ţi-am spus întocmai ce-am notat, iar hârtia de-acum nu e biletul de-atunci, ştii doar. Pe acela l-a aruncat Agia. Sunt sigur că cineva – poate Hildegrin – încerca să mă avertizeze.

Îmi deschisesem sabretaşul; scotocind după hârtie, degetele mele au atins un alt obiect, ceva rece, cu o formă ciudată.

— Ce-i? m-a întrebat Dorcas, văzându-mi chipul.

Am scos obiectul. Mai mare decât un oricalc, dar nu cu mult, şi puţin mai gros. Materia rece (orice-ar fi fost aceasta) răspundea cu străluciri alb-albastre razelor îngheţate ale lunii. Parcă aş fi ţinut în mână un far ce putea fi văzut până-n partea cealaltă a oraşului, şi m-am grăbit să-l arunc înapoi în sabretaş şi să-l închid bine.

Dorcas mă strângea tare de braţ, ca o brăţară de fildeş şi aur care crescuse de-un stat de om.

— Ce-a fost aia? a şoptit ea.

Am clătinat din cap ca să-mi limpezesc gândurile.

— Nu-i a mea. Nici n-am ştiut că o am. O nestemată, o piatră preţioasă…

— Nu se poate. Nu i-ai simţit căldura? Uită-te la spada ta – aia e nestemată. Dar ce-ai scos tu de-acolo?

M-am uitat la opalul negru fixat în măciulia spadei. Lucea în lumina lunii, dar semăna tot atât de mult cu obiectul pe care-l scosesem din sabretaş pe cât seamănă oglinda unei doamne cu soarele.

— Gheara Conciliatorului, am spus eu. Agia a pus-o acolo. Mai mult ca sigur, atunci când am distrus altarul, ca să nu fie găsită asupra ei dacă ar fi fost percheziţionată. Ea şi Agilus ar fi pus din nou mâna pe ea când Agilus a revendicat dreptul învingătorului, şi pentru că eu n-am murit, ea a încercat să mi-o fure în celulă.

Dorcas nu se mai uita la mine. Îşi ridicase faţa şi şi-o întorsese spre oraş şi spre lucirea celestă a miriadelor de lămpi de acolo.

— Severian, a spus ea, aşa ceva nu poate fi adevărat.

Atârnând deasupra oraşului, ca un munte care zboară în vis, se găsea o clădire enormă – o construcţie cu turnuri şi contraforturi, şi cu un acoperiş arcuit. O lumină de culoarea carminului se revărsa prin ferestre. Am încercat să spun ceva, să neg miracolul care se afla în faţa ochilor mei; dar înainte să apuc să articulez o silabă, clădirea a dispărut ca o băşică de aer într-o

fântână, lăsând în urmă doar o cascadă de scântei.

XXXII
Piesa de teatru

Abia după acea viziune a clădirii imense atârnând şi apoi dispărând deasupra oraşului, mi-am dat seama că ajunsesem să o iubesc pe Dorcas. Am apucat-o pe drum – găsisem un drum nou, chiar în vârful dealului – şi ne-am cufundat în întuneric. Şi pentru că gândurile noastre erau acaparate în totalitate de ceea ce tocmai văzusem, spiritele noastre se înlănţuiau fără oprelişti, fiecare trecând prin acele câteva clipe de viziune ca printr-o uşă ce nu fusese niciodată deschisă până atunci şi nici nu avea să se mai deschidă vreodată.

Acum nu mai ştiu încotro ne îndreptam atunci. Îmi amintesc de-un drum şerpuit în josul dealului, de un pod arcuit la poale, un alt drum mărginit, preţ de o leghe sau mai bine, de un gard şubred de lemn. Oriîncotro ne-am fi îndreptat, ştiu că n-am vorbit defel despre noi înşine, ci numai despre ceea ce văzusem şi ce putea să însemne acel lucru. Şi ştiu că la începutul călătoriei mă uitam la Dorcas doar ca la o tovarăşă de drum întâlnită întâmplător, pe care, da, o doream, dar mi-era şi milă de ea. Pentru ca la sfârşitul ei să o iubesc aşa cum nu mai iubisem până atunci nicio altă fiinţă umană. Ceea ce nu însemna că aş fi iubit-o pe Thecla mai puţin – ci mai curând iubirea pentru Dorcas mă făcea s-o iubesc mai mult pe Thecla, deoarece Dorcas era un alt eu (aşa cum Thecla avea să devină într-o manieră pe cât de cumplită, pe atât de frumoasă), şi dacă eu o iubeam pe Thecla, şi Dorcas o iubea.

— Crezi că a mai văzut cineva construcţia aia? m-a întrebat ea.

Nu mă gândisem la asta, dar i-am răspuns că, deşi suspendarea aceea în văzduh durase doar o clipă, se petrecuse totuşi deasupra celui mai mare dintre oraşe; şi dacă nu o văzuseră chiar milioane sau zeci de milioane de oameni, vreo câteva sute tot o văzuseră.

— Oare nu e posibil ca acea viziune să ne fi fost hărăzită numai nouă?

— Dorcas, eu n-am avut niciodată viziuni.

— Nici eu nu ştiu să fi avut vreuna vreodată. Când încerc să-mi amintesc de ceea ce a fost înainte să te scot din apă, nu-mi

vine în minte decât că eu însămi eram în apă. Tot ce a fost înainte este ca o viziune spartă în cioburi, doar frânturi mici şi luminoase, un degetar pe care l-am văzut odată pe catifea, lătratul unui căţelandru dincolo de o uşă. Dar nu aşa ceva. Nimic asemănător cu ceea ce am văzut azi.

Vorbele ei mi-au amintit de bucata de hârtie după care scotoceam când degetele mele atinseseră Gheara, şi de la asta gândul mi-a zburat la cărţulia cafenie ce se găsea în buzunarul sabretaşului, lângă bucata de hârtie. Am întrebat-o pe Dorcas dacă, după ce vom fi găsit un loc unde să ne oprim, ar dori să vadă cartea care odată fusese a Theclei.

— Cum să nu, a zis ea. Când vom sta din nou lângă un foc, aşa cum am stat pentru scurt timp la han.

— Faptul că am găsit relicva aceea – pe care de bună seamă va trebui s-o înapoiez înainte să părăsesc oraşul – şi tot ceea ce am vorbit noi îmi aduc aminte de ceva ce am citit odată în cărţulie. Ai auzit de cheia universului?

Dorcas a chicotit.

— Nu, Severian, eu, care abia ştiu cum mă cheamă, nu am auzit niciodată de cheia universului.

— Nu asta am vrut să spun. Ci dacă ştii ceva despre teoria că universul ar avea o cheie tainică. O propoziţie, o expresie, unii spun că un singur cuvânt care poate fi smuls de pe buzele unei anumite statui sau poate fi citit pe bolta cerului, sau pe care un anahoret de undeva dintr-o lume de peste mări îl dezvăluie discipolilor săi.

— Pruncii ştiu cuvântul acela sau ce-o fi, a răspuns Dorcas. Îl ştiu încă înainte de a învăţa să vorbească, dar când ajung la vârsta la care încep cu adevărat să vorbească, l-au uitat. Aşa mi-a spus cineva odată.

— Da, cam la aşa ceva m-am referit şi eu. Cărţulia cafenie este o colecţie de mituri din trecut şi are o secţiune care înşiruie toate cheile universului – toate lucrurile pe care le-au spus oamenii că ar alcătui Taina ce le era dezvăluită după ce stăteau de vorbă cu mistagogi din lumi îndepărtate, sau studiau *Popol Vuh* al magicienilor, sau posteau în trunchiurile copacilor sacri. Le citeam împreună cu Thecla şi apoi vorbeam amândoi despre ele, şi-ntr-una din poveşti se spunea că totul, tot ce se întâmplă, are trei înţelesuri. Primul este cel practic, adică „ce vede plugarul", cum se zice în carte. Vaca are botul plin de iarbă, iarba e reală, vaca e reală – înţelesul acesta e la fel de important

şi de adevărat ca oricare dintre celelalte două. Al doilea înţeles este dat de percepţia lumii asupra faptului în sine. Fiecare obiect e în contact cu toate celelalte, astfel că înţelepţii pot să afle despre acestea observând un singur obiect. E aşa-numitul înţeles al prezicătorilor, fiind cel pe care aceşti oameni îl folosesc atunci când profeţesc o întâlnire norocoasă citind urmele şerpilor, sau confirmă rezultatul unei relaţii amoroase punând valetul dintr-un pachet de cărţi de joc peste dama din alt pachet de cărţi de joc.

— Şi al treilea înţeles? a vrut să ştie Dorcas.

— Al treilea este înţelesul transsubstanţial. Deoarece toate obiectele îşi au originea supremă în Pancreator şi toate au fost puse în mişcare de acesta, înseamnă că toate obiectele trebuie să exprime voinţa lui – ceea ce reprezintă realitatea de un rang mai înalt.

— Vrei să zici că ceea ce am văzut noi a fost un semn.

Am încuviinţat din cap.

— Cartea spune că totul e un semn. Stâlpul gardului de colo este un semn, la fel e şi felul în care se înclină copacul peste gard. Unele semne pot să trădeze al treilea înţeles înaintea celorlalte.

Am mers amândoi în tăcere vreo sută de paşi. Apoi Dorcas a spus:

— Din câte pricep eu, dacă este adevărat ceea ce spune cartea lui Chatelaine Thecla, înseamnă că oamenii văd şi înţeleg totul pe dos. Noi am văzut o construcţie măreaţă săltând în văzduh şi preschimbându-se în neant, nu-i aşa?

— Eu n-am văzut decât că atârna deasupra pământului. A săltat?

Dorcas a încuviinţat din cap. Vedeam cum îi luceşte părul bălai în lumina lunii.

— Ceea ce spui tu că e al treilea înţeles mi se pare foarte limpede. Dar al doilea este mai greu de desluşit, cât despre primul, care ar trebui să fie cel mai uşor, este cu neputinţă de descifrat.

Tocmai voiam să-i spun că pricepeam ce-mi zicea – cel puţin în privinţa primului înţeles – când am auzit la o oarecare depărtare un vuiet huruitor, ca un tunet lung.

— Ce-i asta? a tresărit Dorcas şi mi-a luat mâna în mâna ei mică şi caldă, gest care mi-a făcut deosebită plăcere.

— Nu ştiu, dar cred că vine din crângul ăla de sus.

Ea a încuviinţat din cap.

— Acum aud voci.

— Înseamnă că ai auzul mai fin decât al meu, i-am spus eu.

Huruitul a răsunat din nou, mai tare şi mai prelung; de data aceasta, poate doar pentru că ne apropiasem puţin mai mult, am avut impresia că zăresc scăpărarea unor lumini printre trunchiurile fagilor tineri din faţa noastră.

— Uite-acolo! a exclamat Dorcas, arătând spre un punct ceva mai la nord de copaci. Aia nu poate fi stea, a continuat ea. E prea jos şi prea luminoasă, şi se mişcă prea iute.

— Pare-a fi un felinar. Agăţat de-o căruţă. Sau dus în mână de cineva.

Iar s-a auzit huruitul şi de data asta am recunoscut zgomotul: duduitul unei tobe. Acum auzeam şi eu nişte voci, abia răzbăteau, iar una dintre ele cu osebire, mai adâncă decât toba şi aproape la fel de răsunătoare.

Dând ocol crângului, am văzut vreo cincizeci de oameni strânşi în jurul unui mic podium. Pe acesta, între făclii aprinse, un uriaş care ţinea sub braţ un timpan, un fel de tam-tam. Un bărbat mult mai mic ca statură, îmbrăcat somptuos, se afla în dreapta lui, iar în stânga, aproape goală, cea mai frumoasă şi mai aţâţătoare femeie pe care mi-a fost dat s-o văd vreodată.

— Toată lumea e aici, spunea omuleţul, cu voce tare şi foarte precipitată. Toată lumea e aici. Ce-aţi dori să vedeţi? Iubire şi frumuseţe? – şi a arătat spre femeie. Forţă? Curaj? – a întrebat el, fluturându-şi bastonul spre uriaş. Amăgire? Mister? – şi s-a bătut cu mâna pe piept. Viciu? – a arătat din nou spre uriaş. Ia priviţi – vedeţi cine tocmai a sosit? Vechiul nostru duşman, Moartea, care vine întotdeauna, mai devreme sau mai târziu.

Zicând acestea, a arătat spre mine şi chipurile tuturor celor strânşi acolo s-au răsucit ca să se uite la noi.

Erau Doctorul Talos şi Baldanders; din clipa în care i-am recunoscut, prezenţa lor mi s-a părut inevitabilă. Pe femeie nu-mi aminteam s-o fi văzut vreodată.

— Moartea! a exclamat Doctorul Talos. A venit Moartea. În zilele astea două din urmă, m-am îndoit de tine, prietene; ar fi trebuit să-mi iau seama.

M-am aşteptat ca publicul să izbucnească în râs la această glumă macabră, dar n-a râs nimeni. Câţiva au mormăit ceva în barbă şi o hoaşcă bătrână şi-a scuipat în palme şi şi-a îndreptat două degete spre pământ.

— Şi cine-i cea pe care a adus-o cu sine?

Doctorul Talos s-a aplecat în faţă şi, în lumina făcliilor, şi-a

mijit ochii spre Dorcas.

— Inocenţa, aşa-mi pare ochilor. Da, e Inocenţa. Acum toată lumea e aici! Spectacolul va începe îndată. Nu-i pentru cei slabi de înger! Aşa ceva n-aţi mai văzut în viaţa voastră, nu, nu! Toată lumea e aici.

Frumoasa dispăruse; într-atât subjuga vocea Doctorului, încât nici n-am băgat de seamă când plecase femeia aceea.

Dacă ar fi să descriu acum piesa Doctorului Talos, aşa cum mi s-a părut mie (un simplu participant), v-aş zăpăci cu totul. Dacă o descriu aşa cum a părut ea publicului (lucru pe care am de gând să-l fac la momentul potrivit în această poveste), se prea poate să nu fiu crezut pe cuvânt. Într-o dramă cu cinci personaje, dintre care două nu-şi învăţaseră rolul, au mărşăluit armate, au cântat orchestre, a căzut zăpada şi Urth-ul s-a cutremurat. Doctorul Talos a provocat imaginaţia cu poveştile lui, cu maşinării simple însă ingenioase, cu umbre aruncate pe paravane, proiecţii holografice, zgomote înregistrate, fundaluri-oglindă şi orice alt artificiu imaginabil, şi una peste alta şi toate la un loc i-au ieşit admirabil, stând mărturie pentru aceasta suspinele, strigătele şi oftaturile care pluteau spre noi, când şi când, din întuneric.

Triumf însă nu a fost. Căci dorinţa lui fusese aceea de a comunica, de a spune o poveste măreaţă ce exista doar în mintea lui şi nu putea fi redusă la cuvintele graiului obişnuit; iar din cei de faţă – şi încă şi mai puţin noi, care ne mişcăm pe scena lui şi rosteam ce şi când ne spunea el să rostim – nimeni nu a plecat de-acolo înţelegând cu adevărat ce anume văzuse. Povestea nu putea fi exprimată (ne-a spus Doctorul Talos) decât prin răsunetul clopotelor şi bubuitul exploziilor, şi uneori prin interpretarea ei ca pe un ritual. Dar, aşa cum s-a dovedit în cele din urmă, nu putea fi exprimată nici prin toate acestea la un loc. Era o scenă în care Doctorul Talos s-a bătut cu Baldanders până şi-au umplut amândoi feţele de sânge; într-alta, Baldanders o căuta pe îngrozita Jolenta (aşa se numea cea mai frumoasă femeie din lume) într-o încăpere dintr-un palat subpământean, şi în cele din urmă s-a aşezat pe cufărul în care se ascunsese ea. În ultima parte, eu m-am aflat în centrul scenei, supraveghind o cameră de interogatoriu, în care Baldanders, Doctorul Talos, Jolenta şi Dorcas erau legaţi în diferite aparate de tortură. Sub privirile auditoriului, am provocat cele mai bizare şi ineficiente (dacă ar fi fost reale) chinuri asupra fiecăruia în parte. În scena

respectivă, n-am putut să nu bag de seamă cât de ciudat au început să murmure cei prezenţi în timp ce eu mă pregăteam, pasămite, să-i smulg lui Dorcas picioarele din încheieturi. Deşi eu nu observasem acest lucru, cei din public au văzut cum Baldanders se eliberează din lanţuri. Câteva femei au ţipat când lanţul a căzut zornăind pe scenă; eu m-am uitat încurcat spre Doctorul Talos, aşteptând indicaţii de regie, dar acesta se şi repezise spre public, după ce se eliberase cu şi mai puţin efort.

— Tablou vivant, a strigat el. Toată lumea, tablou vivant.

Am îngheţat în poziţia în care eram, căci între timp învăţasem ce înseamnă „tablou vivant”.

— Binevoitori spectatori, aţi urmărit micul nostru spectacol cu o atenţie admirabilă. Acum vă cerem să vă deschideţi puţin băierile punguliţelor şi vă mai cerem un strop din timpul vostru. La încheierea piesei veţi vedea ce se petrece după ce monstrul a scăpat în sfârşit din lanţuri.

Doctorul Talos îşi întindea jobenul către public şi am auzit clinchetul câtorva monede care cădeau înăuntru. Nemulţumit, Doctorul Talos a sărit jos de pe scenă şi a început să umble printre oameni.

— Ţineţi cont că, odată eliberat, nimic nu mai stă între el şi satisfacerea dorinţelor sale brutale. Ţineţi minte că eu, schingiuitorul lui, sunt acum cu mâinile legate şi la mila lui. Ţineţi minte că încă n-aţi aflat – mulţumesc, Sieur – identitatea misterioasei apariţii văzute de Contesă prin ferestrele cu perdele. Mulţumesc. Că deasupra temniţei pe care o vedeţi acum, statuia plângătoare – mulţumesc – încă sapă sub scoruşul-de-munte. Haideţi, aţi fost foarte generoşi cu timpul vostru. Nu vă cerem decât să fiţi la fel de darnici şi când e vorba de banii voştri. Câţiva, e adevărat, ne-au tratat bine, dar noi nu jucăm doar pentru câţiva. Unde sunt asimii strălucitori care ar fi trebuit să curgă cu nemiluita în biata mea pălărie cu mult timp în urmă, de la voi toţi ceilalţi? Cei puţini nu trebuie să plătească pentru cei mulţi! Dacă nu aveţi asimi, măcar oricalcuri; dacă nici de-astea n-aveţi, pun rămăşag că nu e unul aici care să nu aibă măcar un aes!

Până la urmă s-au strâns destui bani, iar Doctorul Talos a sărit înapoi pe scenă şi cu îndemânare şi-a pus din nou legăturile acelea care păreau să-l înlănţuie într-o îmbrăţişare de spini. Baldanders a scos un urlet şi şi-a întins în faţă braţele lungi, ca pentru a mă apuca pe mine, astfel că publicul a putut vedea că

un al doilea lanţ, neobservat înainte, încă îl ţinea legat.

— Fereşte-te de el, m-a sfătuit Doctorul Talos sotto-voce. Ţine-l la distanţă cu una dintre făclii.

M-am prefăcut că descopăr abia acum că braţele lui Baldanders erau libere şi am scos o torţă din suportul ei din colţul scenei. Dintr-odată, ambele torţe au început să pâlpâie; flăcările, care înainte fuseseră de un galben curat deasupra miezului roşu, deveniseră acum albastre cu scăpărări de verde palid, aruncând scântei, trosnind, mărindu-se de două, chiar de trei ori cu un sâsâit ameninţător, ca în clipa următoare să se micşoreze brusc, până aproape s-au stins. Am aruncat spre Baldanders torţa pe care o luasem din suport, strigând „Nu! Nu! Înapoi! Înapoi!”, după cum îmi şoptise Doctorul Talos. Baldanders a răspuns cu un urlet mai furios decât oricând înainte. S-a încordat în lanţ într-un fel care-a făcut ca peretele decorului, de care era legat, să crape şi să plesnească, iar gura lui a început, nici mai mult, nici mai puţin, să spumege – un lichid dens şi alb i se scurgea pe la colţurile buzelor, umezindu-i bărbia şi lăsându-se ca o nea pe hainele lui negre şi ponosite. Cineva din public a ţipat, lanţul s-a rupt cu un zgomot ca de pleasna de bici. Între timp, chipul uriaşului se schimonosise de nebunia ce zăcea în el, iar a-i sta în cale era tot atât de nechibzuit din parte-mi ca a încerca să opresc o avalanşă; dar înainte de a apuca să fac un pas ca să scap de el, îmi şi smulsese torţa din mână şi mă doborâse la pământ, lovindu-mă cu coada ei de fier.

Mi-am înălţat capul tocmai la timp ca să-l văd smulgând şi cealaltă torţă din suport şi îndreptându-se cu amândouă spre public. Urletele bărbaţilor au înecat ţipetele femeilor – ca şi când ghilda noastră îşi demonstra arta asupra a o sută de clienţi deodată. M-am ridicat cu greu în picioare şi am vrut s-o apuc pe Dorcas şi să ne găsim scăparea în pădurice, când l-am văzut pe Doctorul Talos. Părea stăpânit de ceva ce n-aş putea numi altfel decât o bună dispoziţie malignă, şi, cu toate că se elibera din propriile cătuşe, nu se grăbea deloc. Jolenta îşi desfăcea şi ea legăturile, şi dacă pe chipul ei desăvârşit se putea desluşi vreo expresie, aceasta era de uşurare.

— Excelent! a exclamat Doctorul Talos. Într-adevăr excelent. Acum poţi să te întorci, Baldanders. Nu ne lăsa în întuneric. Iar către mine: Ţi-a plăcut experienţa de noviciat pe scenă, Maestre Torţionar? Pentru un începător care joacă fără nicio repetiţie, te-ai descurcat binişor.

Am reuşit să încuviinţez din cap.

— În afară de momentul când te-a trântit Baldanders la pământ. Trebuie să-l ierţi, ar fi putut să-şi dea seama că nu te pricepi destul ca să cazi singur. Veniţi cu mine acum. Baldanders are ceva talente, nu-i vorbă, dar nu şi pe acela de a fi atent la amănunte. Am nişte lumini în spatele scenei, iar tu şi Inocenţa o să ne ajutaţi să culegem.

N-am înţeles ce voia să spună, dar în scurt timp torţele erau la locul lor, iar noi, ajutaţi de felinare, cercetam pământul din faţa scenei, călcat în picioare.

— E un joc de noroc, mi-a explicat Doctorul Talos. Şi mărturisesc că-mi place la nebunie. Banii din pălărie sunt ceva sigur – la încheierea primului act pot să pun rămăşag pe-un oricalc câţi o să strâng. Dar ce cade pe jos! Uneori doar două mere şi un nap, alteori ce nici cu gândul nu gândeşti. Am găsit odată un purceluş. Delicios, aşa a zis Baldanders când l-a hăpăit. Am găsit şi un bebeluş adevărat. Am găsit un baston cu măciulie de aur, pe care l-am păstrat pentru mine. Broşe vechi. Pantofi... Pantofi găsim adesea, de toate soiurile. Şi-acum găsesc o umbrelă de damă! A ridicat-o în sus: Este tocmai ce ne trebuie ca s-o ferim de soare pe frumoasa noastră Jolenta, când vom porni mâine la drum.

Jolenta s-a îndreptat de spate ca cineva care face efortul să nu meargă gârbovit. Deasupra taliei, abundenţa ei albicioasă îi obliga coloana să se îndoaie spre spate pentru a compensa greutatea.

— Dacă e să mergem la un han în noaptea asta, aş vrea să plecăm acum, a spus ea. Sunt foarte obosită, Doctore.

Şi eu eram sfârşit de oboseală.

— La han? În noaptea asta? Ce risipă criminală de fonduri. Uite cum să priveşti lucrurile, draga mea. Cel mai apropiat han este la o leghe depărtare, cel puţin, iar lui Baldanders şi mie ne-ar trebui un rond ca să împachetăm decorul şi toate catrafusele, chiar şi cu ajutorul acestui prietenos Înger al Supliciului. Până să apucăm să ajungem la han în condiţiile astea, orizontul a coborât sub discul soarelui, cocoşii au început să cânte şi mai mult ca sigur că o mie de nebuni s-ar trezi, ar izbi uşile şi şi-ar arunca zoaiele.

Baldanders a mârâit (mi s-a părut că astfel îi întărea el spusele), apoi a izbit cu cizma, ca pentru a strivi o vietate veninoasă pe care o descoperise în iarbă.

Doctorul Talos şi-a desfăcut larg braţele ca să îmbrăţişeze universul:

— În vreme ce aici, draga mea, sub stelele care sunt proprietatea privată şi preţuită a Increatului, avem tot ce-şi poate dori cineva pentru cea mai salubră odihnă. Aerul suficient de răcoros pentru ca somnoroşii să binecuvânteze căldura acoperământului lor şi fierbinţeala focului, cât despre ploaie, nici vorbă. Aici ne vom face tabăra, aici vom băga ceva în burdihane mâine-dimineaţă, şi de aici vom pleca înviorați în veselele ore dintâi ale dimineţii.

— Ai pomenit de mâncare, am zis eu. E ceva de pus în gură acum? Lui Dorcas şi mie ne e foame.

— Bineînţeles că e. Văd că Baldanders a şi înhăţat un coş de cartofi dulci.

Câţiva membri ai publicului nostru de mai adineaori or fi fost fermieri care se întorseseră de la târg cu legumele pe care nu reuşiseră să le vândă. Pe lângă cartofii aceia dulci, ne-am mai înfruptat, până la urmă, şi cu o pereche de porumbei şi câteva tulpini tinere de trestie de zahăr. Aşternuturi nu erau prea multe, însă nu lipseau cu desăvârşire, iar Doctorul Talos nu şi-a pregătit niciun culcuş, spunând că va sta lângă foc, să-l păzească, şi poate va trage şi un pui de somn mai târziu, pe scaunul care, cu puţin timp în urmă, fusese tronul Autocratului şi banca Inchizitorului.

XXXIII
Cinci picioare

Vreme de-un rond, sau poate puţin mai mult, am stat treaz. Curând mi-am dat seama că Doctorul Talos nu avea de gând să doarmă, dar nutream speranţa că va pleca de lângă noi dintr-o pricină sau alta. O vreme a stat cufundat parcă în gânduri, apoi s-a ridicat şi a-nceput să se plimbe în sus şi-n jos prin dreptul focului. Chipul lui era imobil şi totuşi expresiv – o uşoară tresărire a unei sprâncene sau ridicarea capului îi schimba expresia cu totul şi, în timp ce trecea înainte şi înapoi prin faţa ochilor mei pe jumătate închişi, am văzut cum pe masca aceea de vulpe scapără ba tristeţe, ba veselie, ba dorinţă, plictis, hotărâre şi nu ştiu câte alte emoţii fără nume.

La un moment dat, a început să-şi abată bastonul asupra tufelor de flori sălbatice. În scurt timp a decapitat toate florile de jur împrejurul focului, până la o depărtare de vreo doisprezece paşi. Am aşteptat până nu i-am mai zărit silueta dreaptă, plină de energie, şi nu mai auzeam decât vag loviturile şuierătoare ale bastonului. Abia atunci am scos încet gema.

Parcă aş fi ţinut în mână o stea, ceva ce ardea în lumină. Dorcas dormea, şi cu toate că sperasem să putem cerceta piatra împreună, nu mă lăsa inima s-o trezesc. Strălucirea de un albastru de gheaţă sporea, încât la un moment dat m-am temut că Doctorul Talos o s-o vadă, chit că se depărtase mult de noi. Am apropiat gema de ochi, gândind copilăreşte să privesc focul prin ea, ca printr-o lentilă, apoi am îndepărtat-o brusc – lumea familiară, cu iarbă şi oameni care dormeau, se transformase într-un dans de scântei, spintecate de un tăiş de iatagan.

Nu ştiu sigur câţi ani aveam când a murit Maestrul Malrubius. Se întâmplase cu câţiva ani buni înainte să devin căpitan, prin urmare mai mult ca sigur eram încă băietan. Totuşi îmi amintesc foarte bine cum a fost când Maestrul Palaemon i-a luat locul ca mai-marele ucenicilor; un rang pe care îl căpătase Maestrul Malrubius încă de pe vremea când abia aflasem că există aşa ceva şi, timp de săptămâni sau poate luni, eu am socotit că Maestrul Palaemon (de care, de altfel, îmi plăcea la fel de mult, dacă nu şi mai mult) nu putea fi cu adevărat mai-marele nostru,

aşa cum fusese Maestrul Malrubius. Impresia de dislocare şi irealitate era sporită de faptul că ştiam că Maestrul Malrubius nu murise, nici măcar nu plecase… ci pur şi simplu zăcea în cabina lui, zăcea în acelaşi pat în care dormise în fiecare noapte pe vremea când ne învăţa şi ne instruia pe noi. E o vorbă care zice că dacă lumea nu te vede înseamnă că nu exişti; dar în cazul ăsta lucrurile stăteau tocmai pe dos – nevăzut, Maestrul Malrubius era mult mai prezent în mod real decât oricând înainte. Maestrul Palaemon refuza să afirme că Malrubius nu se va mai întoarce, încât fiecare acţiune sau gest era cântărit cu o dublă măsură: *„Oare Maestrul Palaemon ar îngădui asta?” şi „Ce-ar spune Maestrul Malrubius?”*

(În cele din urmă nu a spus nimic. Torţionarii nu se duc în Turnul Tămăduirii, oricât ar fi de suferinzi; stăruie o credinţă – nu ştiu cât adevăr e în ea – că acolo se plătesc socoteli vechi.)

Dacă aş scrie această istorie pentru a vă distra ori chiar pentru a vă învăţa câte ceva, nu m-aş abate acum ca să vă vorbesc despre Maestrul Malrubius, care, în clipa în care am pus deoparte Gheara, cu siguranţă era de mult praf şi pulbere. Dar într-o istorie, ca şi în alte lucruri, există necesităţi şi necesităţi. La ceea ce se numeşte stil literar nu mă pricep; dar am învăţat pe măsură ce am înaintat în scris, şi găsesc că arta aceasta nu se deosebeşte chiar atât de mult pe cât s-ar putea crede de cea dinainte pe care am practicat-o.

Oamenii vin cu zecile, uneori cu sutele, să vadă o execuţie, şi mi-a fost dat să văd balcoane smulse din ziduri de greutatea spectatorilor, omorând în cădere mai mulţi deodată decât am omorât eu în toată cariera mea. Zecile şi sutele acestea pot fi comparate cu cei care citesc o relatare scrisă.

Dar, pe lângă aceşti spectatori, mai sunt şi alţii care trebuie satisfăcuţi: cei care reprezintă autoritatea în numele căreia acţionează carnifexul; cei care i-au dat acestuia bani pentru ca osânditul să aibă o moarte uşoară (sau grea); şi carnifexul însuşi.

Spectatorii vor fi mulţumiţi dacă nu se tărăgănează prea mult, dacă i se îngăduie osânditului să spună câteva cuvinte şi dacă vorbele acestuia sunt meşteşugite, dacă tăişul ridicat sclipeşte în soare preţ de o clipă înainte de a coborî, astfel dându-le răgazul să-şi ţină răsuflarea şi să se înghiontească unii pe alţii, şi dacă scăfârlia cade cu o satisfăcătoare gâlgâire a sângelui. La fel şi Domniile Voastre, care într-o bună zi vă veţi petrece timpul în biblioteca Maestrului Ultan, veţi cere de la mine să nu tărăgănez

prea mult; veţi vrea personaje cărora să li se îngăduie să vorbească, dar să o facă meşteşugit; anumite pauze dramatice care vă vor da de veste că urmează să se petreacă ceva însemnat; veţi vrea emoţii şi o cantitate satisfăcătoare de sânge.

Autorităţile în numele cărora acţionează carnifexul, chiliarhii sau arhonţii (dacă îmi permiteţi să prelungesc puţin figura de stil) nu vor avea pricină să se plângă dacă cel condamnat este împiedicat să fugă sau să stârnească prea mult spiritele în rândul gloatei; şi dacă, de bună seamă, este mort ca toţi morţii la sfârşitul ceremoniei. În scrisul meu, mi se pare că această autoritate este tocmai impulsul ce mă împinge să fac ceea ce fac. El îmi cere ca subiectul acestei scrieri să rămână în miezul ei – şi să nu se refugieze în introduceri sau în glosare, ori într-o cu totul altă scriere; îmi cere să nu fie îngreunată de limbuţie; şi să se încheie satisfăcător.

Cei care i-au plătit carnifexului să execute o sentinţă cu mai multă sau mai puţină durere pot fi asemuiţi tradiţiilor literare şi modelelor acceptate în faţa cărora mă simt obligat să mă înclin. Îmi aduc aminte că într-o zi de iarnă, când ploaia rece bătea în geamul încăperii în care ne preda lecţii, Maestrul Malrubius – poate văzând că nu prea ne stătea mintea la studiu serios, sau poate că el însuşi era lipsit de chef – ne-a vorbit despre un anume Maestru Werenfrid, din ghilda noastră, care în vremuri de demult, aflându-se la mare ananghie, s-a învoit să primească bani de la duşmanii condamnatului şi totodată de la prietenii acestuia; apoi i-a pus pe unii în dreapta butucului şi pe ceilalţi în stânga, şi fiind el foarte priceput în meseria asta, i-a făcut şi pe unii, şi pe alţii să creadă că rezultatul era cum nu se poate mai mulţumitor. La fel se întâmplă şi cu forţele potrivnice ale tradiţiei, care trag, fiecare de partea sa, de autorii istoriilor. Da, trag chiar şi de autocraţi. Una doreşte uşurinţă; cealaltă, dovada unei bogăţii a experienţei în execuţie… în scris. Iar eu trebuie să încerc, fiind sfâşiat de aceeaşi dilemă, precum a Maestrului Werenfrid, dar neavând talentele sale, să satisfac şi o tabără, şi cealaltă. Întocmai acest lucru încerc să-l fac.

Mai rămâne carnifexul însuşi; adică eu. Nu-i este de ajuns să câştige laude şi dintr-o parte, şi din alta. Nu-i este de ajuns nici măcar să-şi facă treaba într-un fel pe care el îl consideră pe deplin onorabil şi respectând învăţătura maeştrilor săi şi litera tradiţiilor străvechi. Pe lângă toate acestea, dacă e să simtă deplină satisfacţie în momentul în care Timpul îi va ridica de

chică propriul cap retezat, el trebuie să adauge execuţiei o trăsătură, oricât de mică, ce este în întregime a sa proprie şi pe care nu o va mai repeta niciodată. Doar aşa se va putea simţi un artist liber.

Când am dormit în acelaşi pat cu Baldanders, am avut un vis ciudat; şi alcătuind această istorie, nu am ezitat să-l descriu, redarea viselor făcând parte deplină din tradiţia literară. La vremea despre care scriu acum, când Dorcas şi eu dormeam sub panoplia stelelor, alături de Baldanders şi Jolenta, iar Doctorul Talos şedea în preajmă, am avut o experienţă poate nu chiar ca un vis, ci poate dimpotrivă, mai măreaţă decât un vis; şi această experienţă nu face parte din tradiţie. Îi avertizez pe aceia dintre Domniile Voastre care vor citi mai târziu cele ce urmează că ele nu au nicio legătură cu tot ce se va petrece curând; şi scriu aici despre acea experienţă doar pentru că la vremea respectivă m-a nedumerit şi pentru că îmi face plăcere să scriu despre ea. Dar se poate întâmpla ca, în măsura în care mi-a pătruns în minte şi a rămas acolo din acea clipă, să-mi fi înrâurit faptele de mai târziu.

După ce am pus Gheara în siguranţă, am rămas întins pe un pled vechi, lângă foc. Dorcas dormea cu capul lângă al meu; Jolenta, cu picioarele la picioarele mele; Baldanders, pe spate, de cealaltă parte a focului, cu cizmele cu talpă groasă printre cărbunii încinşi. Scaunul Doctorului Talos se afla lângă mâna uriaşului, dar cu speteaza spre foc. Nu am de unde şti dacă şedea pe el, cu faţa spre noapte; în unele momente din acel timp despre care urmează să povestesc, păream să îmi dau seama de prezenţa lui pe scaun, în altele simţeam că nu e acolo. Îmi părea că cerul se lumina mai mult decât ar fi firesc în toiul nopţii.

La urechi mi-a ajuns zgomot de paşi, fără însă a-mi tulbura odihna, paşi grei dar care se târşâiau uşor; apoi o răsuflare, un animal care adulmeca. Dacă eram treaz, ţineam ochii deschişi; dar eram atât de aproape de a adormi, încât nu mi-am răsucit capul. Animalul s-a apropiat de mine şi mi-a adulmecat hainele, faţa. Era Triskele, şi Triskele s-a întins lângă mine, cu spinarea lipită de trupul meu. Atunci nu mi s-a părut ciudat că mă găsise, deşi îmi amintesc faptul că am resimţit o anume plăcere de a-l revedea.

Încă o dată am auzit paşi, acum călcătura înceată, fermă a unui om; am ştiut pe dată că e Maestrul Malrubius – îmi aminteam paşii lui pe coridoarele de sub turn, în zilele când

făceam împreună rondul celulelor; acelaşi sunet. A ajuns în raza privirilor mele. Mantia îi era prăfuită, aşa cum era întotdeauna, în afară de împrejurările cele mai deosebite. Şi-a înfăşurat-o în jurul trupului, cu gestul său obişnuit, şi s-a aşezat pe o ladă plină cu recuzită.

„Severian, numeşte-mi cele şapte principii ale guvernării."

Îmi venea foarte greu să vorbesc, dar am reuşit (în vis, dacă era vis) să spun:

„Nu-mi amintesc să fi învăţat aşa ceva, Maestre."

„Ai fost întotdeauna cel mai neatent elev al meu", mi-a spus el, apoi a tăcut.

Am avut o presimţire; ca şi când, dacă nu răspundeam, se va petrece o tragedie. Într-un târziu, am zis fără vlagă:

„Anarhia…"

„Asta nu-i guvernare, ci lipsa ei. V-am învăţat că ea precede orice guvernare. Acum înşiră cele şapte principii."

„Ataşament faţă de persoana monarhului. Ataşament faţă de o dinastie în linie directă sau altă formă de succesiune. Ataşament faţă de monarhie. Ataşament faţă de un cod ce legitimează statul care guvernează. Ataşament faţă de lege şi numai de lege. Ataşament faţă de un comitet elector mai numeros sau mai puţin numeros, cu rol de legiuitor. Ataşament faţă de o abstracţiune concepută astfel încât să includă comitetul elector, alte organe care formează comitetul şi numeroase alte elemente, în cea mai mare parte ideale."

„Acceptabil. Dintre acestea, care este prima formă, şi care este cea superioară?"

„Dezvoltarea e în ordinea dată, Maestre", am răspuns eu. „Dar nu-mi aduc aminte să ne fi întrebat vreodată care este cea superioară."

Maestrul Malrubius s-a aplecat în faţă, cu ochii arzând mai strălucitori decât cărbunii focului.

„Care e cea superioară, Severian?"

„Ultima, Maestre?"

„Adică ataşamentul faţă de o abstracţiune concepută astfel încât să includă comitetul elector, alte organe care formează comitetul şi numeroase alte elemente, în cea mai mare parte ideală?"

„Da, Maestre."

„Severian, ce formă de ataşament arăţi tu faţă de Entitatea Divină?"

N-am spus nimic. Poate că mă gândeam; dacă asta făceam, mintea îmi era mult prea năclăită de somn ca să-şi dea seama de propriile-i gânduri. În schimb, am devenit profund conştient de lumea fizică ce mă înconjura. Cerul de deasupra chipului meu, cu toată grandoarea sa, părea să fi fost făcut numai pentru mine, şi pentru ca numai eu să-l pot cerceta. Zăceam pe pământ ca pe o femeie, şi aerul însuşi care mă înconjura părea ceva la fel de minunat precum cristalul şi la fel de fluid ca vinul.

„Răspunde-mi, Severian."

„Atunci prima, dacă e să răspund ceva."

„Faţă de persoana monarhului?"

„Da, pentru că nu există succesiune."

„Animalul care odihneşte lângă tine acum şi-ar da viaţa pentru tine. Ce fel de ataşament e cel pe care-l dovedeşte el faţă de tine?"

„Primul?"

Nu era nimeni acolo. M-am ridicat în capul oaselor. Malrubius şi Triskele dispăruseră, dar trupul meu părea cald într-o parte.

XXXIV
Dimineaţa

— Te-ai trezit, a zis Doctorul Talos. Sper că ai dormit bine?

— Am avut un vis ciudat, am spus, stând în capul oaselor şi uitându-mă în jur.

— Nu-i nimeni aici, în afară de noi.

Ca şi când ar fi liniştit un copil, Doctorul Talos mi i-a arătat pe Baldanders şi pe femeile adormite.

— Mi-am visat câinele – pe care l-am pierdut acum mulţi ani – că s-a întors şi s-a culcat lângă mine. Când m-am trezit, încă îi mai simţeam căldura trupului.

— Ai dormit lângă foc, a ţinut să-mi amintească Doctorul Talos. N-a fost niciun câine aici.

— Un bărbat, îmbrăcat cam aşa cum sunt eu îmbrăcat.

Doctorul Talos a clătinat din cap.

— L-aş fi văzut.

— Poate că ai aţipit.

— Doar aseară, la un moment dat. De două ronduri sunt treaz.

— Păzesc eu scena şi recuzita, dacă vrei să dormi şi tu puţin, i-am spus.

Adevărul e că mă temeam să mă întind la loc.

Doctorul Talos a părut să ezite, apoi a zis: „Ce drăguţ din partea ta”, şi imediat s-a întins pe pledul meu ud de rouă.

M-am aşezat pe scaunul lui, întorcându-l astfel încât să pot privi focul. O vreme, am rămas singur cu gândurile mele – am cugetat întâi la visul pe care-l avusesem, apoi la Gheară, măreaţa relicvă pe care şansa o adusese în mâinile mele. Am fost bucuros când Jolenta a început să se mişte şi în cele din urmă s-a ridicat şi şi-a întins mădularele planturoase spre cerul împroşcat cu roşu.

— Apă e? a întrebat ea. Vreau să mă spăl.

I-am spus că mi se păruse că Baldanders adusese apa pentru cină din direcţia crângului, iar ea a dat din cap şi a plecat să caute izvorul. Înfăţişarea ei mi-a tulburat gândurile; m-am pomenit trecându-mi privirile de la silueta ei care se îndepărta la cea a lui Dorcas, întinsă pe jos. Frumuseţea Jolentei era perfectă. A niciunei alte femei pe care am văzut-o vreodată în viaţă nu se

poate compara cu a Jolentei – statura mândră şi înaltă a Theclei părea vulgară şi bărbătoasă, delicateţea bălaie a lui Dorcas la fel de slăbănoagă şi infantilă ca a Valeriei, fata uitată pe care o întâlnisem în Atriumul Timpului.

Dar nu mă simţeam atras de Jolenta aşa cum fusesem atras de Agia; n-o iubeam aşa cum o iubisem pe Thecla; şi nu doream intimitatea spiritului şi a sufletului ce se născuse între Dorcas şi mine, şi nici nu o credeam posibilă. Asemenea fiecărui bărbat care o vedea, o doream şi eu, dar aşa cum îţi doreşti o femeie pe care o vezi într-un tablou. Şi în timp ce o admiram, n-am putut să nu observ (aşa cum făcusem şi în seara dinainte, pe scenă) cât de împiedicat mergea, tocmai ea care părea atât de graţioasă când stătea întinsă. Coapsele acelea rotunde se frecau una de alta, carnea aceea minunată o trăgea în jos cu greutatea ei, încât Jolenta îşi ducea voluptatea aşa cum o altă femeie ar fi purtat un copil în pântec. Când s-a întors din crâng cu picuri de apă limpede lucindu-i în gene, şi la fel de pură şi perfectă precum arcul curcubeului, m-am simţit la fel de singur ca şi înainte.

— … am spus că sunt fructe, dacă vrei. Doctorul mi-a cerut să pun câteva deoparte, ca să avem ceva şi la micul dejun.

Avea o voce răguşită şi uşor gâfâită. Ca o muzică, aşa-mi părea.

— Iartă-mă, m-am scuzat eu. Mă gândeam la ceva. Da, aş vrea nişte fructe. Eşti foarte amabilă.

— Eu nu-ţi aduc, du-te şi ia-ţi singur. Acolo, în spatele armurii ăleia.

Armura cu pricina era de fapt făcută dintr-o ţesătură întinsă pe o structură de sârmă şi vopsită în argintiu. În spatele ei am găsit un coş vechi conţinând struguri, un măr şi o granată.

— Aş vrea şi eu ceva, a zis Jolenta. Strugurii ăia, cred.

I-am dat strugurii şi, gândindu-mă că poate Dorcas îşi va dori mărul, l-am pus lângă mâna ei, iar eu mi-am luat granata.

Jolenta a ridicat în sus strugurii.

— Crescuţi sub sticlă de grădinarul vreunui exultant – e prea devreme pentru cei naturali. Nu cred că viaţa asta de hălăduială va fi prea rea. În plus, primesc o treime din bani.

Am întrebat-o dacă mai călătorise şi înainte cu Doctorul şi uriaşul.

— Nu-ţi aminteşti de mine, nu-i aşa? Mi-am închipuit eu.

Şi-a aruncat o boabă de strugure în gură şi, din câte mi-am dat seama, a înghiţit-o întreagă.

— Nu, n-am mai călătorit. Am făcut o repetiţie, deşi cu fata aia băgată în poveste pe nepusă masă, a trebuit să schimbăm totul.

— Cred că eu am tulburat apele mai mult decât ea. Ea a fost pe scenă mult mai puţin decât mine.

— Da, însă tu îţi aveai locul tău acolo. Când am repetat, Doctorul Talos a interpretat şi rolurile tale pe lângă al său, şi-mi dădea mie şi replicile tale.

— Înseamnă că se aştepta să mă reîntâlnească.

Doctorul însuşi a ţâşnit în capul oaselor la aceste vorbe, aproape cu un pocnet. Avea aerul că era treaz de-a binelea.

— Desigur, desigur. Ţi-am spus la micul dejun unde vom fi şi, dacă n-ai fi apărut seara trecută, am fi prezentat „Scene măreţe din…” şi am mai fi aşteptat o zi. Jolenta, acum n-ai să mai primeşti a treia parte din încasări, ci doar a patra – aşa e cinstit, să împărţim şi cu cealaltă femeie.

Jolenta a dat din umeri şi a mai înghiţit o boabă.

— Trezeşte-o, Severian. Trebuie să plecăm. Eu îl trezesc pe Baldanders, împărţim banii şi plecăm.

— Eu nu merg cu voi, am zis.

Doctorul Talos s-a uitat întrebător la mine.

— Trebuie să mă întorc în oraş. Am o treabă cu Ordinul Pelerinelor.

— Atunci poţi rămâne cu noi până ajungem la drumul principal. Pe el ajungi cel mai repede în oraş.

Poate pentru că s-a abţinut să mă iscodească, am simţit că ştie mai multe decât lăsa să se înţeleagă prin ceea ce spusese.

Ignorând discuţia noastră, Jolenta şi-a înghiţit un căscat şi a murmurat:

— Va trebui să mai trag un pui de somn până diseară, altfel ochii mei n-or să arate tot atât de bine pe cât ar trebui.

— Aşa voi face, am spus eu, dar când ajungem la drum, vă părăsesc.

Doctorul Talos se şi întorsese cu spatele, ca să-l trezească pe uriaş, scuturându-l şi lovindu-i umerii cu bastonul său subţire.

— Faci cum vrei, a spus el.

Dar n-aş fi putut spune dacă mie mi se adresase, ori Jolentei.

Am mângâiat-o pe Dorcas pe frunte şi i-am şoptit că trebuia s-o luăm din loc.

— Păcat că m-ai trezit. Tocmai visam cel mai minunat vis… Foarte amănunţit, foarte real.

— Şi eu… adică înainte să mă trezesc.

— Te-ai trezit de mult? Mărul ăsta-i pentru mine?

— Mă tem că e tot ce-ai să primeşti la micul dejun.

— E tot ce-mi trebuie. Uită-te la el, ce rotund e, ce roşu! Cum e vorba aia? „Roşu ca merele din…” Nu-mi amintesc. Vrei o muşcătură?

— Am mâncat deja. O granată.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama după petele de pe gura ta. Am crezut că ai supt sânge toată noaptea.

Probabil că am făcut o mutră şocată când a zis asta, pentru că s-a grăbit să adauge:

— Chiar arătai ca un liliac negru, aşa cum stăteai aplecat asupra mea.

Baldanders se ridica şi el în capul oaselor şi se freca la ochi cu pumnii, ca un copil nefericit. Dorcas i-a strigat peste foc:

— Îngrozitor să trebuiască să te trezeşti atât de devreme, nu-i aşa, gospodare? Şi tu visai?

— Fără vise, a răspuns Baldanders. Nu visez niciodată.

(Doctorul Talos s-a uitat la mine şi a clătinat din cap ca pentru a spune: *Foarte nesănătos.)*

— Îţi dau atunci de la mine. Severian spune că şi el are o grămadă.

Deşi părea complet treaz, Baldanders s-a holbat la ea:

— Tu cine eşti?

— Sunt…

Dorcas s-a răsucit speriată spre mine.

— Dorcas, am zis eu.

— Da, Dorcas. Nu-ţi aminteşti? Ne-am întâlnit aseară, în spatele cortinei. Tu… prietenul tău ne-a făcut prezentările şi mi-a spus că nu trebuie să-mi fie frică de tine, pentru că tu doar te prefaci că le faci rău oamenilor. În spectacol. I-am spus că înţeleg, pentru că Severian face lucruri îngrozitoare, dar în fapt e un om foarte bun. Dorcas s-a uitat din nou la mine: Îţi aduci aminte, Severian, nu-i aşa?

— Bineînţeles. Nu cred că trebuie să te neliniştească Baldanders doar pentru că a uitat. E masiv, ştiu, dar mătăhăloşenia lui e ca veşmântul meu fuliginos – îl face să arate mai rău decât este.

— Ai o ţinere de minte minunată, i-a spus Baldanders lui Dorcas. Mi-ar plăcea să-mi pot aminti totul aşa ca tine.

Vocea lui era ca rostogolitul unor bolovani.

În timp ce vorbeam, Doctorul Talos a scos cutia cu bani. A zornăit-o ca să ne întrerupă.

— Haideţi, prieteni, v-am promis o împărţeală dreaptă şi echitabilă a încasărilor pentru spectacol şi, după ce isprăvim cu asta, e timpul s-o luăm din loc. Întoarce-te, Baldanders, desfă-ţi mâinile în poală. Sieur Severian, doamnelor, vă strângeţi şi Domniile Voastre în jurul meu?

Fără îndoială, băgasem de seamă că atunci când Doctorul vorbise mai înainte despre împărţirea câştigului de cu o seară înainte, pomenise răspicat despre împărţirea în patru părţi; dar presupusesem că, dintre noi, Baldanders, care părea sclavul lui, va fi cel care nu va primi nimic. Şi totuşi, acum, după ce-a scotocit în cutie, Doctorul Talos a aruncat un asimi strălucitor în mâinile uriaşului, mie mi-a dat un al doilea, lui Dorcas un al treilea, şi un pumn de oricalcuri Jolentei; apoi a început să împartă oricalcurile cu bucata.

— Aţi observat, fără doar şi poate, că până acum banii sunt din cei buni, ne-a spus el. Regret să vă informez că e un număr destul de mare de monede dubioase. După ce soiul neîndoielnic se isprăveşte, veţi primi câte o porţie şi din astea.

— Tu ţi le-ai şi luat pe-ale tale, Doctore? a întrebat Jolenta. Socotesc că şi noi s-ar fi cuvenit să fim prezenţi.

Preţ de o clipă, mâinile Doctorului Talos, care se repeziseră până atunci de la unul la altul, împărţind monedele, s-au oprit.

— Eu nu-mi iau partea din astea, a răspuns el.

Dorcas s-a uitat la mine ca pentru a-şi confirma judecata, apoi a şoptit:

— Nu mi se pare cinstit.

— Nu e cinstit, am zis eu. Doctore, ai avut un rol la fel de important în piesa de aseară ca oricare dintre noi, şi ai strâns şi banii, şi, din ceea ce-am văzut eu, ai pus la dispoziţie scena şi decorurile. Încât ar trebui să iei de două ori mai mult ca noi.

— Nu iau nimic, a zis Doctorul Talos încet.

Pentru prima oară îl vedeam stânjenit.

— E plăcerea mea să regizez ceea ce pot acum numi „trupa”. Am scris piesa pe care o jucăm şi, asemenea… (s-a uitat în jur, căutând parcă ceva cu care putea să compare)… armurii ăleia de colo, mi-am interpretat rolul. Sunt plăcerea mea lucrurile astea, şi de altă răsplată n-am nevoie. Acum, prieteni, cred că aţi observat că nu mai avem destule oricalcuri ca să închidem din nou cercul. Mai precis, mai sunt doar două monede. Cine doreşte

le poate cere pe amândouă, renunţând la un aes şi la firfiricile astea dubioase. Severian? Jolenta?

Oarecum spre surprinderea mea, Dorcas a anunţat:

— Le iau eu.

— Foarte bine. Nu mai stau să număr măruntişul, vi-l dau cât o fi, şi-atât. Vă avertizez să fiţi atenţi când îl daţi mai departe. Există pedepse pentru asemenea bănuţi, deşi în afara Zidului… Ce-i asta?

Am urmat direcţia privirii lui şi am văzut un om în zdrenţe cenuşii venind spre noi.

XXV
Hethor

Nu ştiu de ce trebuie să fie umilitor să primeşti un străin în timp ce stai aşezat pe pământ, dar aşa este. Amândouă femeile s-au ridicat în picioare în timp ce silueta cenuşie se apropia, şi la fel am făcut şi eu. Chiar şi Baldanders s-a ridicat greoi, încât atunci când nou-venitul a ajuns destul de aproape ca să ne auzim unii pe alţii, numai Doctorul Talos, care între timp reocupase singurul nostru scaun, a rămas aşezat.

Cu toate acestea, era greu de imaginat o figură mai puţin impresionantă. Mic de statură, cu haine mult prea largi pentru el, din care pricină părea şi mai mărunt. Bărbia tremurătoare îi era acoperită de ţepi de barbă; apropiindu-se, şi-a scos şapca soioasă, dezvăluind un cap pe care părul se împărţise de o parte şi de alta a scalpului, lăsând la vedere o linie şerpuitoare asemenea crestei unui burginot vechi şi murdar. Îl mai văzusem undeva, eram sigur de asta, dar mi-au trebuit câteva clipe până să-l recunosc.

— Domnilor, a zis el. Oo, domniţe şi domni ai creaţiei, femei cu bonete de mătase, cu părul ca mătasea, şi bărbaţi care conduc imperii şi armiile v-v-vrăjmaşilor F-f-fotosferei noastre! Turn trainic, aşa ca piatra de trainic, aşa ca stejarul de trainic, stejarul care dă f-f-frunze noi după foc! Şi stăpânul meu, stăpânul meu întunecat, izbânda morţii, vicerege peste n-n-noapte! Îndelung am slujit pe corăbiile cu pânze de argint, cele cu o sută de catarge care se înălţau până la stele, eu plutind printre focurile lor, cu Pleiadele arzând dincolo de arboretul rândunicii, dar nicicând nu mi-a fost dat să văd pe vreunul ca tine! He-he-hethor mi-e numele, am venit să te slujesc, să-ţi răzuiesc noroiul de pe mantie, să-ţi ascut spada cea mare, s-s-să-ţi duc coşul cu ochii victimelor care se holbează în sus la mine, Maestre, ochi asemenea lunilor moarte ale lui Verthandi când se va fi stins soarele. Când se va fi stins soarele! Unde sunt ei atunci, strălucitorii actori? Cât vor arde torţele? M-m-mâinile de gheaţă vor să le apuce, dar cupele torţelor sunt mai reci decât orice gheaţă, mai reci decât tăria care face ca lacul să spumege. Unde este imperiul, unde-s Armiile Soarelui, cu lăncile lor lungi şi stindardele aurii? Unde sunt femeile cu părul ca mătasea, pe

care le-am iubit nu mai târziu de noaptea t-t-trecută?

— Înţeleg că ne-ai fost spectator, a zis Doctorul Talos. Sunt alături de tine în dorinţa de a vedea din nou spectacolul. Dar nu vom putea să-ţi satisfacem dorinţa decât diseară, vreme la care trag nădejde să fim la oarece distanţă de-aici.

Hethor, pe care-l întâlnisem în faţa temniţei unde fusese închis Agilus şi care venise împreună cu omul acela gras, cu femeia cu ochi flămânzi şi toţi ceilalţi, nu părea să-l fi auzit pe Doctorul Talos. Se uita fix la mine, aruncând câte o ocheadă lui Baldanders şi lui Dorcas.

— Te-a rănit, nu-i aşa? Te-ai zvârcolit, zvârcolit. Te-am văzut cu sângele c-c-curgând, roşu ca ofranda Rusaliilor. Ce-onoare pentru tine! Şi tu îl serveşti, iar m-m-menirea ta e mai nobilă decât a mea.

Dorcas a clătinat din cap şi şi-a ferit faţa. Uriaşul nu făcea altceva decât să se holbeze. Doctorul Talos a spus:

— Cu siguranţă ai priceput că ceea ce-ai văzut a fost doar un spectacol de teatru.

(Îmi amintesc că mi-am spus atunci că, dacă cei mai mulţi dintre spectatori ar fi nutrit această idee cu mai multă convingere, ne-am fi trezit în faţa unei dileme stânjenitoare atunci când Baldanders sărise de pe scenă.)

— Î-î-înţeleg mai mult decât crezi, eu, bătrânul căpitan, bătrânul locotenent, bătrânul b-b-bucătar în vechea lui bucătărie, pregătind fiertură pentru animalele de casă pe moarte! Stăpânul meu este real, dar unde ţi-s armiile? Real, şi unde ţi-s imperiile? Oare curge sânge mincinos dintr-o rană adevărată? Unde-ţi este puterea când sângele se va fi dus, unde e lucirea părului mătăsos? Îi v-v-voi prinde într-o cupă de sticlă, eu, bătrânul c-c-căpitan de pe bătrâna c-c-corabie poticnită, cu echipajul ei care se vede negru pe pânzele ca argintul, şi C-c-calea Laptelui în spatele ei.

Poate că ar trebui să spun aici că, la vremea respectivă, n-am prea dat atenţie vălmăşagului de vorbe poticnite ale lui Hethor, deşi memoria mea de neşters îmi îngăduie să le reproduc acum pe hârtie. Vorbărie de marinar, cu o ploaie de stropi fini răzbind printre ştirbeniile din gura lui. Cu mintea sa greoaie, Baldanders poate că înţelegea ceva din dondăneala lui. În ceea ce-o privea pe Dorcas, eram sigur că bătrânul îi provoca o asemenea repulsie, încât nu prea auzea ce spune. Ne-a întors spatele, aşa cum ar întoarce spatele oricine mormăielilor şi trosniturilor de

oase atunci când un alzabo sfârtecă o carcasă; cât despre Jolenta, ea nu asculta nimic din ce n-o privea pe ea.

— Poţi vedea şi singur că tânăra nu a păţit nimic, a zis Doctorul Talos, ridicându-se şi punând deoparte cutia cu bani. Îmi face întotdeauna plăcere să stau de vorbă cu cineva care ne apreciază evoluţia scenică, dar mă tem că avem treabă. Trebuie să împachetăm. Prin urmare, vrei te rog să pleci?

Acum că discuţia se desfăşura numai cu Doctorul Talos, Hethor şi-a pus şăpculia pe cap, trăgând-o în jos până când aproape şi-a acoperit ochii.

— Împachetare? La aşa ceva nimeni nu se pricepe mai bine decât mine, bătrânul supraveghetor de încărcare, bătrânul negustor de aprovizionare şi steward, bătrânul hamal stivuitor. Cine altul să pună boabele înapoi pe c-c-cocean, să vâre puiul înapoi în g-g-găoace? Cine să strângă fluturele de noapte cu aripile sale solemne, mari fiecare cât o pânză de c-c-corabie, înapoi în c-c-coconul atârnând, lăsat deschis ca un sarcofag? De dragul stăpânului aş face-o, de dragul stăpânului o voi face. Şi-l urmez oriunde, oriunde se va d-d-duce.

Am dat din cap, neştiind ce să spun. Tocmai în acel moment, Baldanders – care, din cât se părea, prinsese câte ceva din aluziile la împachetare, chiar dacă restul trecuse pe lângă urechile lui – a cules de pe scenă o cortină de fundal şi s-a apucat s-o înfăşoare în jurul suportului ei. Hethor a sărit pe scenă cu o agilitate neaşteptată, ca să strângă decorul de la încăperea Inchizitorului şi firele proiectorului. Doctorul Talos s-a răsucit spre mine ca pentru a spune: *La urma urmei, tu răspunzi de el, aşa cum răspund eu de Baldanders.*

— Sunt mulţi ca el, i-am zis eu. Suferinţa le face plăcere şi vor să se asocieze cu de-alde noi la fel cum un bărbat normal ar dori să stea în preajma lui Dorcas şi a Jolentei.

Doctorul a încuviinţat din cap:

— Ce să zic? Nu-i greu să-ţi imaginezi un servitor ideal care slujeşte doar din dragoste pentru stăpânul său, aşa cum îţi poţi imagina un ţăran ideal care, din dragoste pentru natură, să nu-şi dorească altceva decât să sape pământul, sau o farfuză ideală care-şi cască picioarele de douăşpe’ ori pe noapte doar pentru că-i place să se copuleze. Dar asemenea creaturi fabuloase nu se întâlnesc în realitate.

În mai puţin de un rond eram pe drum. Micul nostru teatru

încăpea cum nu se poate mai bine într-o teleagă cât toate zilele, făcută din piese ale scenei, iar Baldanders, care punea în mişcare această maşinărie, mai ducea în spinare şi alte câteva catrafuse ce nu mai avuseseră loc înăuntru. Doctorul Talos se afla în fruntea cetei, urmat de Dorcas, Jolenta şi de mine, iar Hethor venea după Baldanders, la vreo sută de paşi în spatele nostru.

— E ca mine, mi-a spus Dorcas, uitându-se peste umăr. Iar Doctorul e ca Agia, dar nu aşa de rău ca ea. Îţi aminteşti? N-a izbutit să mă alunge, iar până la urmă ai convins-o să nu se mai ostenească atâta.

Îmi aminteam, şi-am întrebat-o de ce ne urmase cu atâta încăpăţânare.

— Eraţi singurii oameni pe care-i cunoşteam. Mai mult mă temeam de singurătate decât de Agia.

— Vasăzică *te temeai* de Agia.

— Da, foarte tare. Şi încă mi-e teamă. Dar… nu ştiu unde am fost până acum, cred însă că am fost singură, oriunde m-am aflat. O vreme foarte lungă. Nu mai voiam asta. N-ai să înţelegi – şi n-o să-ţi placă – dar…

— Da?

— Chiar dacă m-ai fi urât la fel de mult pe cât mă ura Agia, tot te-aş fi urmat.

— Nu cred că Agia te ura.

Dorcas şi-a ridicat ochii spre mine, şi încă şi acum văd faţa aceea dulce a ei, la fel de limpede de parcă s-ar reflecta în fântâna liniştită a cernelii stacojii. Poate că era puţin prea suptă şi palidă, prea copilăroasă pentru a se spune că era o mare frumuseţe; dar ochii erau rupţi din bolta azurie a cine ştie cărei lumi tainice care aştepta Omul; puteau rivaliza cu ai Jolentei.

— Mă ura, a murmurat Dorcas. Acum mă urăşte încă şi mai mult. Îţi aminteşti cât erai de ameţit după luptă? Nu te-ai uitat nicio clipă în urmă când te-am dus de acolo. Eu m-am uitat şi i-am văzut chipul.

Jolenta se plângea Doctorului Talos din pricină că trebuia să meargă pe jos. Ne-am pomenit că vocea adâncă, mată, a lui Baldanders răsună chiar în spatele nostru:

— O să te duc eu.

Jolenta s-a uitat peste umăr spre el.

— Ce? Călare pe tot mormanul ăsta?

El n-a răspuns.

— Când spun că vreau să nu mai merg pe jos, nu vreau să spun, aşa cum pari să gândeşti, să merg ca un măscărici în cârca ta.

În mintea mea, l-am văzut pe uriaş consfinţind trist cu o mişcare a capului.

Jolenta se temea să nu arate ca o caraghioasă, şi ceea ce urmează să scriu acum va suna cu adevărat caraghios, cu toate că întru totul adevărat. Dumneata, cititorul meu, poţi să râzi pe socoteala mea. În acea clipă mi-am dat seama cât eram de norocos, cât de norocos fusesem de când părăsisem Citadela. Ştiam că Dorcas mi-e prietenă – mai mult decât o iubită, un companion adevărat, deşi eram împreună de numai câteva zile. Călcătura grea a uriaşului din spatele meu mă făcea să mă gândesc la mulţimea de oameni care hălăduiesc de unii singuri pe Urth. Am înţeles atunci (sau aşa credeam) de ce Baldanders a ales să i se supună Doctorului Talos, punându-şi teribila forţă în slujba lui pentru a împlini tot ce-i cerea acesta.

O atingere pe umăr m-a trezit din reveria mea. Era Hethor, care-şi părăsise locul din coada şirului şi se apropiase neauzit.

— Maestre, a zis el.

I-am cerut să nu-mi spună aşa, explicându-i că eram doar o calfă în ghilda mea şi probabil nu voi ajunge niciodată maestru.

A dat umil din cap. Printre buzele lui întredeschise am văzut că incisivii îi erau rupţi.

— Stăpâne, încotro mergem?

— Dincolo de poartă, i-am răspuns eu şi imediat m-am gândit că spusesem asta pentru că voiam ca Hethor să-l urmeze pe Doctorul Talos, nu pe mine.

Adevărul e că-mi stăruia în minte frumuseţea neobişnuită a Ghearei şi-mi spuneam ce minunat ar fi s-o duc cu mine în Thrax, în loc de a-mi îndrepta paşii spre centrul oraşului Nessus. Am arătat spre Zid, care acum se înălţa în depărtare aşa cum poate se înalţă zidurile unei fortăreţe obişnuite în faţa ochilor unui şoarece. Negru ca vârfurile întunecate ale norilor de furtună, iar în jurul crestei se vedeau câţiva norişori.

— Îţi duc eu spada, stăpâne.

Oferta părea făcută cu sinceritate, dar tot mi-a amintit că acel complot urzit împotriva mea de Agia şi fratele ei se născuse din dorinţa lor de a pune mâna pe *Terminus Est.* Astfel că i-am zis pe un ton ce nu admitea replică:

— Nu. Nici acum, nici altcândva.

— Mi-e milă de tine, stăpâne, văzându-te cum mergi cu ea pe umăr. Trebuie să fie foarte grea.

Tocmai îi spuneam, fără a minţi, că nu era atât de grea pe cât părea, când, ocolind o colină, am văzut la vreo jumătate de leghe în faţa noastră un drum drept care ducea până la o deschizătură în Zid. Pe drum se îngrămădeau care, furgoane şi felurite alte vehicule, şi toate păreau pitice în faţa Zidului şi a porţii înalte; oamenii semănau cu nişte căpuşe, iar animalele cu nişte furnici ce trăgeau firimituri. Doctorul Talos s-a răsucit, mergând acum cu spatele, şi a arătat spre Zid cu mândrie, de parcă el l-ar fi construit:

— Cred că unii dintre voi nu l-au văzut. Severian? Doamnelor? Aţi fost vreodată în preajma lui?

Chiar şi Jolenta a clătinat din cap, iar eu am zis:

— Nu. Am trăit până acum atât de aproape de centrul oraşului, încât Zidul nu arăta decât ca o linie întunecată la orizontul nordic, şi-asta când ne uitam din încăperea cu acoperiş de sticlă din vârful turnului nostru. Sunt uimit, trebuie să recunosc.

— Cei din vechime se pricepeau să construiască, nu-i aşa? Ia gândiţi-vă – după atâtea milenii, toată zona aceasta deschisă pe care am străbătut-o astăzi poate fi folosită pentru creşterea oraşului. Dar Baldanders dă din cap. Oare nu vezi, dragul meu pacient, că toate aceste tufe şi aceste pajişti îmbietoare printre care am trecut în drumul nostru în această dimineaţă vor fi într-o bună zi înlocuite de clădiri şi străzi?

— Ei nu au încuviinţat creşterea oraşului Nessus, a spus Baldanders.

— Desigur, desigur. Sunt convins că ai fost acolo şi ştii tot ce s-a întâmplat. Doctorul ne-a făcut semn cu ochiul. Baldanders e mai în vârstă decât mine şi îşi închipuie că ştie totul. Uneori.

În curând am ajuns la vreo sută de paşi de drum, iar atenţia Jolentei a fost complet acaparată de trafic.

— Dacă se poate închiria o lectică, trebuie să-mi închiriezi una, i-a spus ea Doctorului Talos. N-o să pot juca diseară dacă sunt nevoită să merg toată ziua pe jos.

Doctorul a clătinat din cap:

— Uiţi că n-am bani. Dacă vezi o lectică şi vrei s-o închiriezi, n-ai decât s-o faci. Dacă nu poţi apărea pe scenă diseară, te poate înlocui dublura ta.

— Dublura mea?

Doctorul a făcut semn către Dorcas.

— Sunt sigur că e nerăbdătoare să încerce rolul principal, şi o va face cu măiestrie. De ce crezi că i-am dat voie să ni se alăture şi să-şi ia partea din câştig? Trebuie să rescriu mai puţin decât dacă am avea două femei.

— Ea o să plece cu Severian, netotule. Nu zicea el azi-dimineaţă că se întoarce să caute… Jolenta s-a răsucit spre mine, şi furia o făcea mai frumoasă ca oricând înainte: Cum le-ai zis ălora? Mantile?

— Pelerine.

Auzindu-mă, un bărbat care călărea pe un mericip la marginea traficului de oameni şi animale şi-a strunit căluţul şi s-a răsucit către noi.

— Dacă le cauţi pe Pelerine, a zis el, drumul tău e şi al meu – dincolo de porţi, nu înspre oraş. Au trecut pe drumul ăsta noaptea trecută.

Am grăbit pasul ca să-l prind de partea din faţă a şeii şi l-am întrebat dacă era sigur de ceea ce-mi spusese.

— M-am trezit când clienţii de la hanul în care dormeam s-au repezit în stradă să primească binecuvântarea lor, a răspuns omul călare pe mericip. M-am uitat pe geam afară şi le-am văzut procesiunea. Servitorii lor duceau icoane înfăţişând Curtea Cerească, luminate de lumânări dar purtate cu capul în jos, iar preotesele înseşi îşi sfâşiaseră veşmintele. Chipul bărbatului, prelung, ridat, vesel, s-a lărgit într-un zâmbet strâmb: Nu ştiu ce s-a-ntâmplat, a continuat el, dar poţi să mă crezi pe cuvânt – plecarea lor era impresionantă şi fără tăgadă – aşa zice ursul despre petrecăreţii la iarbă verde, ştii vorba.

Doctorul Talos i-a şoptit Jolentei:

— Cred că îngerul agoniei de colo şi dublura ta vor mai rămâne o vreme cu noi.

După cum s-a dovedit, greşea doar pe jumătate. Fără îndoială că Domniile Voastre, care aţi văzut Zidul de multe ori şi poate că aţi trecut prin una sau alta dintre porţi, vă veţi pierde răbdarea acum; dar înainte să continui această poveste a vieţii mele, găsesc că, pentru propria mea linişte, trebuie să scriu câteva cuvinte despre el.

Despre înălţimea lui v-am vorbit. Cred că puţine specii de păsări s-ar avânta peste el. Vulturul şi marele teratornis-de-munte, poate şi gâştele sălbatice şi suratele lor; şi alte câteva.

Când am ajuns la baza lui, eram deja pregătit pentru o asemenea înălţime: Zidul se tot aflase în faţa ochilor noştri timp de multe leghe, şi nimeni dintre cei care-l vedeau, cu norii mişcându-se pe peretele său asemenea valurilor pe suprafaţa unui lac, nu putea să nu-şi dea seama de înălţimea sa. E făcut din metal negru, asemenea zidurilor Citadelei, şi din această pricină mie unul mi se păruse mai puţin înspăimântător – clădirile pe care le văzusem în oraş erau construite din piatră şi cărămidă, încât acum, când dădeam peste materia pe care o cunoşteam din cea mai fragedă pruncie, nu era câtuşi de puţin un lucru neplăcut.

Dar a păşi pragul acelei porţi era ca şi cum intrai într-o mină, şi nu mi-am putut stăpâni un tremur. Observându-i pe cei din jurul meu, aş fi zis că şi ei aveau acelaşi simţământ, în afară de Doctorul Talos şi Baldanders. Dorcas mi-a strâns şi mai tare mâna, iar Hethor şi-a lăsat capul în piept. Jolenta părea să caute apărare la Doctor, cu care tocmai se ciondănise; dar cum el n-a luat-o în seamă când ea l-a atins pe braţ, şi continua să meargă ţanţoş înainte şi să izbească în pavaj cu bastonul, aşa cum făcuse şi în zona luminată de soare, ea s-a îndepărtat de el şi, spre surprinderea mea, a apucat scara bărbatului călare pe mericip.

Laturile porţii se înălţau mult deasupra noastră şi erau străpunse din loc în loc de ferestre făcute dintr-un material mai gros dar mai limpede decât sticla. În spatele acestor ferestre se puteau vedea siluete mişcătoare de femei şi bărbaţi, şi de creaturi care nu erau nici bărbaţi şi nici femei. Cred că erau cacogeni, fiinţe pentru care avernele erau ceea ce sunt gălbenelele sau margaretele pentru noi. Alte siluete păreau a fi nişte fiare ce aduceau prea mult cu oamenii, încât capete încornorate ne urmăreau cu ochi mai mult decât înţelepţi, şi guri ce păreau să vorbească lăsau la vedere dinţi asemenea unor cuie sau cârlige. L-am întrebat pe Doctorul Talos ce creaturi erau acelea.

— Soldaţi, mi-a răspuns el. Pandurii Autocratului.

Jolenta, pe care teama o făcea să-şi lipească latura unuia dintre sânii ei generoşi de coapsa bărbatului călare pe mericip, a şoptit:

— A cărui sudoare e aur pentru supuşii săi.

— Chiar în Zid, Doctore?

— Ca şoarecii. În ciuda grosimii sale nemaipomenite, e ca un

fagure peste tot – aşa mi s-a spus. În coridoarele şi galeriile sale sălăşluieşte o armie de miriade de soldaţi, gata să-l apere aşa cum termitele îşi apără muşuroaiele de pământ, mari cât un taur, din pampasul de la miazănoapte. E a patra oară că eu şi Baldanders trecem prin el, pentru că o dată, aşa cum ţi-am povestit, am venit în sud, intrând în Nessus prin această poartă şi ieşind un an mai târziu prin poarta care se numeşte a Plângerii. Iar de curând ne-am întors din sud, cu puţinul pe care l-am câştigat acolo, intrând prin cealaltă poartă sudică, cea a Preamăririi. În toate aceste treceri am văzut Zidul dinăuntru, aşa cum îl vezi şi tu acum, şi chipurile acestor sclavi ai Autocratului s-au îndreptat asupra noastră. Nu am nicio îndoială că printre ei se află mulţi care caută anumiţi răufăcători şi că, dacă l-ar zări pe cel pe care-l caută, s-ar repezi afară şi ar pune laba pe el.

La aceste vorbe, bărbatul de pe mericip (al cărui nume era Jonas, după cum am aflat mai pe urmă) a spus:

— Să-mi fie cu iertare, optimatule, dar am auzit fără să vreau ce-ai spus. Pot să te luminez şi mai mult, dacă doreşti.

Doctorul Talos mi-a aruncat o privire cu ochii lui sclipitori.

— Vai, dar ar fi o adevărată plăcere, însă trebuie să punem o clauză. Vom vorbi numai despre Zid şi despre cei care locuiesc înăuntrul lui. Ceea ce înseamnă că nu-ţi vom pune nicio întrebare legată de persoana ta. Iar tu, aşijderea, vei avea aceeaşi bună învoială faţă de noi.

Străinul şi-a împins pe ceafă pălăria boţită şi atunci am văzut că acolo unde ar fi trebuit să fie mâna dreaptă, omul avea un mecanism ingenios, din oţel, cu articulaţii.

— M-ai înţeles mai bine decât voiam eu, cum a spus omul când s-a uitat în oglindă. Recunosc că mă gândisem să te întreb de ce-ai pornit la drum cu carnifexul şi de ce această doamnă, cea mai frumoasă pe care am văzut-o vreodată, umblă pe jos în colbul ăsta.

Jolenta a dat imediat drumul scării de la şa, spunând:

— Eşti sărac, gospodare, după cum arăţi, şi nici tânăr nu mai eşti. Nu se cade câtuşi de puţin să pui întrebări care mă privesc.

Chiar şi în umbra porţii am văzut roşeaţa care a cuprins obrajii străinului. Ea spusese numai adevărul. Hainele lui erau ponosite şi murdare de drum, dar nu soioase ca ale lui Hethor. Vânturile îi înăspriseră chipul trecut. Cât am mai făcut noi vreo doisprezece paşi, n-a scos un cuvânt, dar în cele din urmă a glăsuit. Vocea îi era egală, nici piţigăiată, nici gravă, dar trădând un umor sec:

— În vremurile de demult, mai-marii acestei lumi nu se temeau de nimeni, doar de propriii supuşi, şi pentru a se apăra împotriva lor au construit o mare fortăreaţă în vârful dealului la miazănoapte de oraş. Pe atunci nu se numea Nessus, căci râul nu era otrăvit. Ridicarea citadelei i-a mâniat pe mulţi oameni, pentru că ei gândeau că e dreptul lor să-şi ucidă stăpânii dacă aşa voiau. Alţii însă s-au urcat în navele lor, zburând de la o stea la alta şi întorcându-se cu avuţii şi ştiinţă. Odată s-a întors o femeie care nu strânsese drept avuţie nimic altceva decât un pumn de boabe de fasole neagră.

— Aha, a zis Doctorul Talos. Eşti un povestitor profesionist. Ar fi fost bine să ne spui asta de la bun început, căci şi noi, aşa cum poate ţi-ai dat seama, suntem un fel de povestitori.

Jonas a clătinat din cap.

— Nu, asta e singura poveste pe care o ştiu – vorba vine. S-a uitat în jos spre Jolenta şi a întrebat: Pot să continui, prea-minunată între femei?

Atenţia mi-a fost atrasă de lumina zilei ce ne stătea înainte şi de dezordinea ce părea să fi cuprins vehiculele care se încurcau unele pe altele pe drum, întrucât multe dintre ele voiau să se întoarcă îndărăt, iar vizitiii îşi biciuiau animalele înhămate şi izbeau cu biciul în dreapta şi-n stânga, pentru a-şi croi drum.

— … a arătat boabele stăpânilor oamenilor şi le-a spus că, dacă nu i se dă ascultare, le va arunca în mare şi astfel va pune capăt lumii. Mai-marii au prins-o şi au sfârtecat-o în bucăţi, căci domnia lor era de-o sută de ori mai puternică decât a Autocratului nostru.

— Fie să apuce să vadă Soarele Nou, a murmurat Jolenta.

Dorcas m-a strâns mai tare de braţ şi m-a întrebat:

— De ce sunt atât de speriaţi?

Apoi a ţipat şi şi-a îngropat faţa în mâini, când capătul de fier al unei plesne i-a şfichiuit obrazul. Mi-am făcut loc pe lângă capul mericipului, am prins glezna căruţaşului care-o lovise şi l-am tras jos de pe capră. Între timp, poarta se umpluse de urlete şi înjurături, de ţipetele celor răniţi, de mugetele animalelor speriate; iar dacă străinul şi-a continuat povestirea, eu unul n-am mai auzit-o.

Căruţaşul pe care-l trăsesem de pe capră o fi murit imediat. Pentru că dorisem s-o impresionez pe Dorcas, sperasem să pot executa tortura pe care noi o numim *două caise;* dar el căzuse sub picioarele călătorilor şi sub roţile grele ale carelor. Chiar şi

ţipetele lui se pierduseră.

Aici mă opresc, după ce te-am dus, iubite cititorule, de la o poartă la alta – de la poarta încuiată şi învăluită în negură a necropolei noastre, până la această poartă cu fuioarele ei de fum unduitoare, poarta aceasta care poate că e cea mai mare din toate câte există. Intrând prin acea primă poartă, am păşit pe drumul care m-a adus la această a doua poartă. Şi cu siguranţă că atunci când am păşit peste pragul acestei a doua porţi, am început iarăşi să păşesc pe un drum nou. Mergând înainte de la poarta cea mare, însemna să rămân multă vreme în afara Oraşului Nepieritor şi printre pădurile, pajiştile, munţii şi junglele de la miazănoapte.

Aici mă opresc. Cititorule, dacă nu vrei să mă însoţeşti mai departe, nu te pot condamna. Drumul nu e uşor.

Anexă
Notă despre traducere

Redând în engleză această carte scrisă iniţial într-o limbă care încă nu s-a inventat, m-aş fi putut scuti de multă bătaie de cap dacă aş fi născocit tot felul de termeni; dar nu am făcut acest lucru. Astfel că, în multe cazuri, am fost obligat să înlocuiesc noţiuni încă nedescoperite cu cele mai apropiate echivalenţe existente în secolul XX. Cuvinte precum *peltast, androgin* şi *exultant* sunt asemenea înlocuitori, iar rostul lor este mai degrabă sugestiv decât definitoriu. Termenul de *metal* este de obicei – nu de fiecare dată – folosit pentru a desemna o substanţă de genul celei pe care cuvântul respectiv o sugerează în mintea cititorului contemporan.

Când manuscrisul face referire la specii de animale ce rezultă din manipulare biogenetică sau prin importarea de animale de prăsilă din universul extrasolar, am folosit fără rezerve denumirea unei specii asemănătoare dispărute. (Severian chiar pare să-şi închipuie uneori că a fost readusă la viaţă o specie dispărută.) Natura animalelor de călărie şi cărăuşie este adeseori neclară în textul original. Am avut scrupule în a numi aceste animale cai, deoarece sunt sigur că termenul nu este întocmai corect. „Destrierii" din *Cartea Soarelui Nou* sunt neîndoielnic mult mai iuţi şi mai rezistenţi decât armăsarii pe care-i ştim noi, iar iuţeala celor folosiţi în scopuri militare pare potrivită pentru lansarea unor atacuri ale cavaleriei împotriva duşmanilor ajutaţi de armament dotat cu energie înaltă.

Latina este folosită o dată sau de două ori pentru a indica faptul că inscripţiile şi alte texte de acelaşi gen sunt scrise într-o limbă pe care Severian pare să o considere învechită. Nu am de unde şti cum era limba respectivă în realitate.

Celor care au studiat înaintea mea lumea postistorică, şi în special acelor colecţionari – prea numeroşi pentru a-i numi aici – care mi-au îngăduit să studiez artefacte ce au supravieţuit timp de atâtea secole din viitor, şi mai ales celor care mi-au îngăduit să vizitez şi să fotografiez cele câteva clădiri dispărute ale erei, le sunt extrem de recunoscător.

G.W.

Pământul a îmbătrânit și soarele e pe moarte. În marea Citadelă a Orașului Nepieritor, Severian, ucenic în Ghilda Torționarilor, își calcă jurământul. Exilat, Severian își începe odiseea fantastică prin lumea întunecată și plină de primejdii a unui viitor îndepărtat.

„O carte magică... o capodoperă... cea mai bună scriere de science-fiction pe care am citit-o de mulți ani încoace!... Total originală, inedită, incomparabilă: începutul unei opere mărețe." – Ursula K. Le Guin

„O capodoperă a genului science fantasy, comparabilă cu marile creații ale lui Tolkien și C.S. Lewis."
– Publishers Weekly

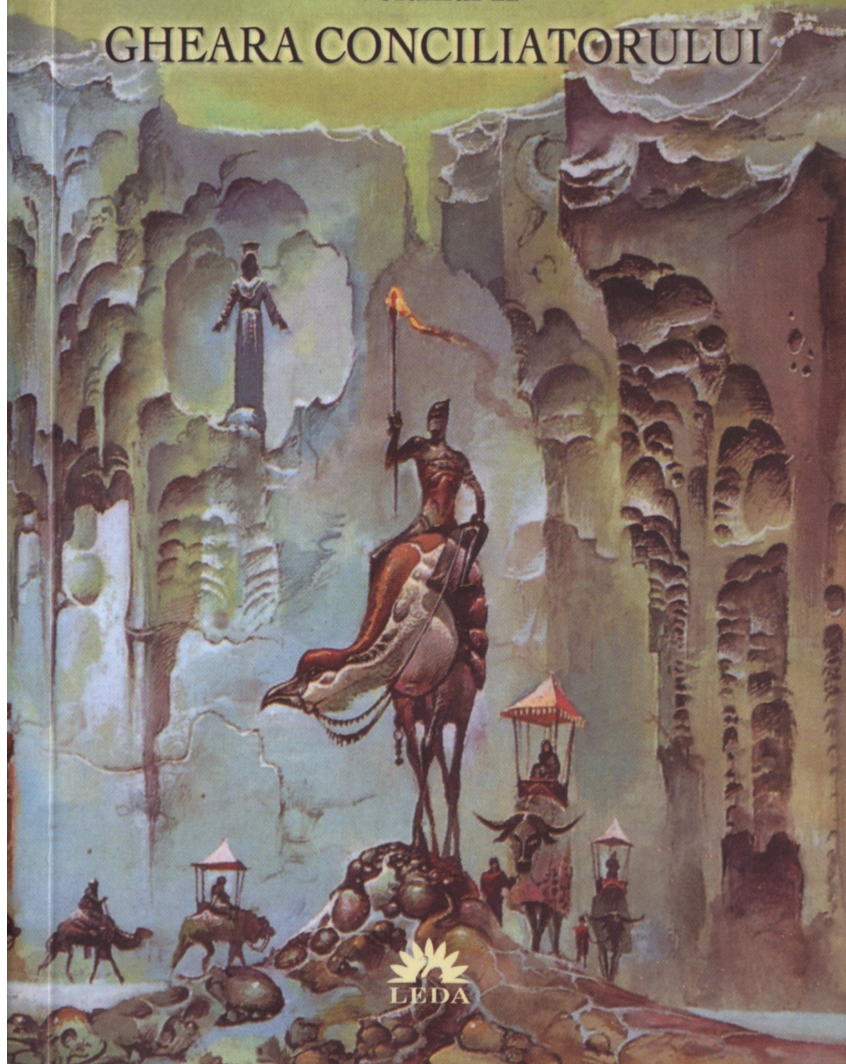
LEDA, *imprint al*
GRUPULUI EDITORIAL CORINT

Designul copertei: Andreea Apostol
Imaginea copertei © Bruce Pennington

FANTASY
ISBN: 978-973-102-220-8

www.ledabooks.ro
www.edituracorint.ro

GENE WOLFE
CARTEA SOARELUI NOU
Volumul II
GHEARA CONCILIATORULUI
LEDA

Volumul II

Gheara Conciliatorului

Dar ghimpii tăi mai au putere,
Abisurile tale cântă;
Îţi culci pe inima mea umbra,
Asemeni unui trandafir
Prin nopţi ca vinu-mbătătoare.[1]

[1] Traducere de Ion Horea (n. red.).

Cuprins

I

Satul Saltus

Chipul Morwennei plutea în singura rază de lumină, minunat, încadrat de părul la fel de întunecat ca mantia mea; sângele ţâşnea din gâtul ei, împroşcând pietrele. Buzele ei se mişcau fără să scoată un sunet. În loc de vorbe, am zărit conturându-se în cadrul lor (ca şi când eu aş fi fost Increatul, trăgând cu ochiul printr-o crăpătură în Eternitate, pentru a vedea Lumea Timpului) ferma, soţul ei Stachys zvârcolindu-se în agonie pe patul său, micul Chad la iaz, udându-şi faţa arsă de febră.

Afară, Eusebia, cea care o acuza pe Morwenna, urla ca o vrăjitoare. Am încercat să ajung la zăbrele, să-i spun să tacă, şi-ntr-o clipă m-am pierdut în întunericul celulei. Când am dat în sfârşit peste lumină, era drumul verde care se întindea de la umbra Porţii Îndurătoare. Sângele ţâşnea din obrazul lui Dorcas şi, deşi erau atâtea ţipete şi strigăte în jur, îl auzeam picurând pe pământ. Zidul era o construcţie atât de urieşească, încât împărţea lumea, la fel cum sunt despărţite două cărţi de simpla linie dintre cotoarele lor; în faţa noastră se afla acum o pădure asemenea celor care creşteau poate încă de când a fost întemeiat Urth-ul, copaci la fel de înalţi ca stâncile, înveliţi în verde pur. Între ei se întindea drumul, tăiat în iarba proaspătă, şi pe el se găseau trupuri de bărbaţi şi femei. O caryotă arzândă mânjea cu fum văzduhul limpede.

Cinci călăreţi stăteau cocoţaţi pe destrieri ai căror dinţi ca nişte cârlige erau încrustaţi cu lazurit. Bărbaţii purtau coifuri şi cape de un albastru indantren şi duceau lănci ale căror vârfuri împroşcau focuri albastre; chipurile lor semănau între ele mai mult decât dacă ar fi fost fraţi. În faţa acestor călăreţi, mulţimea călătorilor se spărgea ca un val de o stâncă, unii luând-o la dreapta, alţii la stânga. Dorcas mi-a fost smulsă din braţe, iar eu am scos-o pe *Terminus Est* din teacă pentru a-i spinteca pe cei care se puseseră între noi, şi m-am pomenit că eram cât pe ce să-l lovesc pe Maestrul Malrubius, care stătea calm în mijlocul întregului tumult, avându-l alături pe Triskele, câinele meu. Văzându-l astfel, am ştiut că visez, şi de aici am înţeles, chiar în timp ce dormeam, că viziunile cu el pe care le avusesem înainte nu fuseseră vise.

Am azvârlit păturile la o parte. Zvonul clopotelor din turn îmi răsuna în urechi. Era timpul să mă scol, timpul să dau fuga la bucătărie, îmbrăcându-mă din goană, timpul să amestec în oala Fratelui Bucătar şi să fur de pe grătar un cârnat – un cârnat cu pieliţa plesnită, savuros, aproape ars. Era timpul şi mă spăl, să servesc calfele la masă, să-mi repet lecţiile ca pe o incantaţie, înainte să răspund întrebărilor Maestrului Palaemon.

M-am trezit în dormitorul ucenicilor, dar nimic nu părea să fie la locul ştiut: un perete gol acolo unde ar fi trebuit să se afle o deschidere rotundă, o fereastră pătrată care ar fi trebuit să fie un perete despărţitor. Rândul de priciuri tari, înguste, dispăruse, tavanul era prea jos.

Apoi m-am trezit de tot. Prin fereastră pătrundeau mirosuri de la ţară – asemănătoare cu aromele plăcute ale florilor şi copacilor ce pluteau odată peste curtina ruinată din necropolă, dar amestecate acum cu miasma caldă a unui grajd. Şi din nou dangătul clopotelor, răsunând într-o campanilă, nu foarte departe, chemându-i pe puţinii ce-şi mai păstraseră credinţa să se roage pentru venirea Soarelui Nou. Deşi încă era foarte devreme, vechiul soare nu apucase să-şi lepede de pe chip vălul Urth-ului, şi în afară de clopote în sat era linişte.

După cum descoperise Jonas cu o noapte înainte, urciorul nostru de apă era plin cu vin. Am luat o înghiţitură, ca să-mi clătesc gura, şi gustul stifos al licorii a făcut-o chiar mai bună decât apa; dar tot aveam nevoie de apă, ca să-mi stropesc faţa şi să-mi netezesc părul. Înainte să mă culc, împăturisem mantia – punând Gheara la mijloc – ca s-o folosesc drept pernă. Acum am netezit-o şi, amintindu-mi cum încercase Agia odată să-şi strecoare mâna în sabretaşul ce-l ţineam prins la brâu, am vârât Gheara în tureatca cizmei.

Jonas încă dormea. După experienţa mea, oamenii arată mai tineri când dorm decât când sunt treji, dar Jonas părea mai bătrân – sau doar dintr-un alt timp; cu nasul acela drept şi fruntea lată, avea un chip pe care-l zărisem adesea în vechile picturi. Am îngropat focul mocnit sub propria lui spuză şi am ieşit fără să-l trezesc pe Jonas.

Până să termin cu spălatul – găsisem o găleată la fântâna din curte –, uliţa din faţa hanului nu mai era liniştită, ci răsuna de copitele care nimereau în băltoacele rămase după ploaia de cu o noapte înainte şi de pocnetul coarnelor încovoiate care se loveau unele de altele. Dobitoacele, negre sau bălţate, erau mai înalte

de-un stat de om şi-şi roteau în cap ochii pe jumătate orbiţi de părul ce le cădea pe faţă. Din câte îmi aminteam, tatăl Morwennei fusese văcar; poate că cireada asta era a lui, deşi probabil că nu. Am aşteptat până a trecut şi ultimul animal greoi şi m-am uitat în urma călăreţilor. Erau trei, plini de colb şi fără a avea nimic deosebit în înfăţişare; învârteau în aer nişte bâte cu vârfuri de fier, mai lungi decât ei; îi însoţeau nişte câini din cei mai obişnuiţi, dar fioroşi şi pânditori.

Am intrat înapoi în han şi am cerut să mi se aducă micul dejun – am fost servit cu pâine caldă, abia scoasă din cuptor, unt proaspăt, ouă de raţă marinate şi spumă de ciocolată cu piper. (Cea din urmă fiind un semn limpede – cu toate că la acea vreme nu ştiam asta – că mă aflam printre oameni care-şi trăgeau obiceiurile de la miazănoapte.) Gazda noastră, un gnom chelbos – care fără îndoială mă zărise stând de vorbă, cu o noapte înainte, cu alcaldele – se tot învârtea în jurul mesei mele, îşi ştergea nasul de mânecă şi la fiecare fel pe care mi-l servea mă întreba dacă-mi place – adevărul e că toate erau foarte bune –, promiţându-mi ceva şi mai bun la cină şi dând vina pe bucătăreasă, care era soţia lui. Mi se adresa cu *Sieur,* nu pentru că mă credea un exultant incognito, cum crezuseră unii despre mine în Nessus, ci pentru că aici un torţionar, ca braţ eficient al legii, era o persoană sus-pusă. Asemenea celor mai mulţi peoni, nu putea concepe decât existenţa unei singure clase sociale mai presus de a sa.

— Patul a fost comod? Cuverturile destule? Mai aducem.

Aveam gura plină, aşa că am încuviinţat din cap.

— O s-aducem. Trei vor fi de-ajuns? Domnia Voastră şi celălalt Sieur, vă simţiţi bine împreună?

Am dat să spun că aş prefera camere separate (nu credeam că Jonas era hoţ, dar mă temeam că Gheara era o tentaţie mult prea mare pentru oricine şi, în plus, nu eram obişnuit să dorm cu cineva în pat), când mi-a trecut prin cap gândul că Jonas s-ar putea să nu poată plăti o cameră separată.

— O să fiţi acolo azi, Sieur? Când sparg zidul? Un zidar ar putea să scoată pietrele una câte una, dar lumea l-a auzit pe Barnoch mişcându-se înăuntru, e posibil să-i mai fi rămas ceva vlagă. O fi găsit vreo armă. Păi, ar putea să-l muşte pe zidar de degete, zău aşa!

— N-o să fiu în calitate oficială. Dar dacă pot, o să privesc.

— Toată lumea o să se strângă acolo, zise chelbosul şi-şi frecă

mâinile, care alunecau una peste alta ca unse cu ulei. O să fie şi iarmaroc, să ştiţi. Aşa a zis alcaldele. Are cap bun pentru afaceri, alcaldele ăsta al nostru. Să luăm, bunăoară, un om obişnuit – vă vede aici în sala mea şi habar n-are cine sunteţi. Sau ştie doar că sunteţi ăla care-o va scurta de cap pe Morwenna. Alta-i treaba cu alcaldele nostru! El vede lucrurile. Vede ce poate face cu ele. Ai zice că numa' ce clipeşti din ochi şi tot iarmarocul ţâşneşte din capul lui, corturi colorate, panglici, carne rumenită şi vată de zahăr, toate-toate. Azi? Păi, azi deschidem casa zăvorâtă şi-l tragem pe Barnoch afară ca pe-un bursuc din bârlogul lui. Asta o să-i înviorează pe oameni, o să-i atragă încoace de la multe leghe depărtare. Apoi o să vă vedem pe Domnia Voastră cum îi executaţi pe Morwenna şi pe ţăranul ăla. Iar mâine o să vă ocupaţi de Barnoch – de obicei începeţi cu fier înroşit, nu-i aşa? Şi toată lumea o să vrea să fie acolo. Şi peste încă o zi, îl daţi gata şi corturile or să fie strânse. Nu se face să fie lăsaţi să mai zăbovească pe-aici după ce şi-au cheltuit banii, pentru că or să se apuce de cerşit, or să se încaiere şi alte de-astea. Totul e pus la punct, totul a fost gândit în amănunt! Ăsta da, alcalde!

După micul dejun am ieşit din nou afară şi am urmărit cum prind viaţă minunatele gânduri ale alcaldelui. Ţăranii veneau în sat aducând poame, animale şi baloturi de ţesături făcute în casă, pentru a le vinde; printre aceştia se numărau şi câţiva localnici, ce duceau blănuri sau şiruri de păsări negre şi verzi omorâte cu sarbacana. Îmi doream să mai fi avut mantaua pe care mi-o vânduse fratele Agiei, căci mantia mea fuliginoasă atrăgea priviri ciudate. Tocmai voiam să intru înapoi în han, când am auzit zgomot de paşi mărşăluind grăbit, un sunet familiar mie de la instrucţiile din garnizoana Citadelei şi pe care nu-l mai auzisem de când plecasem de-acolo.

Vitele zărite de mine în acea dimineaţă coborâseră la râu, unde urmau să fie încărcate pe barje şi duse mai departe, până la abatoarele din Nessus. Soldaţii veneau însă în sus, dinspre apă. Poate că ofiţerii lor socoteau că marşul îi va fortifica, ori ambarcaţiunile care-i aduseseră erau de trebuinţă în altă parte, sau poate că soldaţii înşişi aveau de îndeplinit vreo misie în vreun ţinut departe de Gyoll – eu unul nu ştiam pricina. Când s-au apropiat de mulţimea tot mai deasă, am auzit cum li se dă ordin să cânte, şi aproape odată cu acest strigăt au răsunat şi loviturile pe care le aplicau vingtnerii cu biciuştile lor, şi urletele nefericiţilor asupra cărora se abăteau.

Soldaţii erau kelau, fiecare dintre ei înarmat cu o praştie cu mâner lung de doi coţi şi ducând cu sine un săculeţ de piele pictată, plin cu proiectile incendiare. Puţini păreau mai mari în vârstă decât mine, cei mai mulţi arătau mai tineri, dar brigandinele lor strălucitoare ca aurul, centurile bogat lucrate şi tecile arătoase ale pumnalelor lor lungi îi trădau ca făcând parte din trupele de elită ale erentariilor. Cântecul lor nu vorbea despre bătălii sau femei, aşa cum o fac cele mai multe cântece soldăţeşti, ci era un adevărat cântec de aruncător cu praştia. Iată care sunt stihurile sale, aşa cum le-am auzit în acea zi:

„Când eram băietan, mama-mi spunea, venind lângă mine:
«Lasă, nu plânge, hai la culcare mai bine;
Viaţa-i va fi cu drumuri şi depărtări datoare
Fiului meu, născut sub o stea căzătoare.»

Peste ani, tata părea să-mi spună şi el adevărul,
Când mă bătea, smulgându-mi câteodată şi părul:
«Nu mori de-o zgârietură, ce te mai plângi că doare,
Tu, cel născut sub o stea căzătoare!»

Un mag, ieşit în cale, mi-a spus parcă-nadins:
«Te-aşteaptă vremuri grele, un viitor încins,
De foc şi de răscoale, războaie-ngrozitoare,
Pe tine, o, născutul sub o stea căzătoare!»

Cândva, un păstor mi-a spus cu vorbe foarte ciudate:
«Noi, oile, ne ducem unde suntem mânate,
Spre Poarta Aurorei, acolo unde îngeri stau să zboare
Urmând şi ei în stoluri o stea căzătoare!»”[1]

Şi tot aşa, vers după vers, unele criptice (aşa mi se păreau mie), altele caraghioase de-a dreptul, iar altele vădit puse laolaltă doar de dragul rimelor, care se repetau iară şi iară.

— Frumoasă privelişte, nu-i aşa?

Vocea era a hangiului, al cărui cap chel era chiar lângă umărul meu.

— Sudişti, a continuat el, priviţi câţi au părul blond şi pielea pistruiată! Sunt obişnuiţi cu frigul acolo jos, şi-or să fie trimişi la munte. Dar când îi auzi cum cântă, mai că-ţi vine să li te alături.

---

[1] Traducere de Ion Horea (n. red.).

Câţi or fi, după socoteala Domniei Voastre?

Tocmai apăreau în raza privirilor noastre catârii cărăuşi, deşelaţi de provizii şi mânaţi de la spate cu ascuţişul săbiilor.

— Două mii. Poate două mii cinci sute.

— Mulţumesc, Sieur. Îmi place să le ţin socoteala. Nu m-aţi crede dacă v-aş spune câţi au străbătut drumul ăsta al nostru. Aşa-i războiul, n-ai ce face, gândesc eu. Mereu încerc să-mi spun că încă sunt acolo – adică acolo unde s-or fi dus –, dar şi Domnia Voastră ştiţi, şi ştiu şi eu că mulţi n-or să se mai întoarcă niciodată. Da’ cântecul ăsta al lor zău că te face să li te alături.

L-am întrebat dacă avea veşti despre război.

— O, da, Sieur. De ani de zile tot urmăresc ce se întâmplă, cu toate că bătăliile pe care le duc ei par cam toate la fel, dacă mănţelegeţi ce vreau să spun. S-ar zice că nu se apropie de noi, dar nici nu se îndepărtează. Bănuiala mea din totdeauna e că Autocratul nostru şi al lor aleg un loc unde să se bată şi, când ia sfârşit bătălia, fiecare pleacă acasă. Nevastă-mea, săracă cu duhul cum e, nici nu crede că-i război.

Mulţimea strânsese din nou rândurile în urma ultimului conducător de catâri şi devenise tot mai compactă cât stătusem noi de vorbă. Cuprinşi de agitaţie, bărbaţii înălţau tribune şi pavilioane, îngustând uliţa şi sporind astfel înghesuiala; măşti fioroase, prinse de pari înalţi, apăruseră ca din senin şi din pământ, asemenea unor copaci.

— Atunci unde-şi închipuie soţia dumitale că se duc soldaţii? I-am întrebat pe hangiu.

— Să-l caute pe Vodalus, aşa zice ea. Ca şi când Autocratul – ale cărui mâini întorc aurul ca lopeţile şi ai cărui duşmani îi sărută călcâiele – şi-ar trimite întreaga oaste să prindă un bandit!

Abia dacă am mai auzit cuvintele ce urmaseră după *Vodalus.*

Aş da tot ce am ca să fiu ca voi, care vă plângeţi cât e ziua de lungă că vă pierdeţi ţinerea de minte. Eu nu mi-o pierd niciodată pe-a mea. Amintirile îmi sunt mereu la fel de vii ca în prima clipă, încât, de cum le invoc, ele mă învăluie în vraja lor. Îmi amintesc că m-am depărtat de hangiu şi m-am amestecat în mulţimea de ţărani băgăcioşi şi negustori gălăgioşi, dar nu vedeam mulţimea şi nici pe hangiu. Eu simţeam sub tălpi potecile pavate cu oase ale necropolei şi zăream prin ceaţa mişcătoare a râului silueta zveltă a lui Vodalus care tocmai îi dădea iubitei sale pistolul şi trăgea sabia din teacă. Acum (ce trist e când devii bărbat în

toată firea) eram surprins de extravaganţa gestului său. El, care în sute de afişe clandestine îndemna la lupta pentru tradiţie, pentru străvechea şi nobila civilizaţie pe care Urth o pierduse, tocmai el abandona arma cea mai eficientă a acelei civilizaţii.

Dacă amintirile mele despre trecut rămân intacte, poate că asta se datorează faptului că trecutul există numai în memorie. Vodalus, care a dorit, ca şi mine, să-l reînvie, a rămas totuşi o fiinţă a prezentului. Putem fi numai ce suntem – iată păcatul nostru de neiertat.

Fără îndoială că, dacă aş fi unul dintre voi aceştia care vă pierdeţi memoria, l-aş fi alungat din gândurile mele în acea dimineaţă în timp ce-mi croiam drum prin mulţime, şi astfel, într-un fel, aş fi scăpat de moartea asta vie care mă apucă strâns chiar în vreme ce scriu aceste cuvinte. Sau poate că nu aş fi scăpat defel. Da, mai curând n-aş fi scăpat. Şi oricum, vechile emoţii, retrăite, erau prea puternice. Eram prizonierul admiraţiei pe care o nutream faţă de ceea ce admirasem odată, aşa cum rămâne o muscă prizonieră în chihlimbarul unui pin de mult dispărut.

II
Omul din întuneric

Casa banditului nu se deosebea prin nimic de casele obişnuite din sat. Era construită din piatră neşlefuită din mină, cu un singur cat, un acoperiş aproape plat, făcut din lespezi din aceeaşi piatră, care dădea impresia de trăinicie. Uşa şi singura fereastră pe care o zăream din stradă fuseseră acoperite cu zidărie făcută de mântuială. Vreo sută de oameni veniţi la iarmaroc se strânseseră în faţa casei, vorbind între ei şi arătând cu degetul; dinăuntrul casei nu se auzea niciun zgomot, iar pe horn nu ieşea fum.

— Aşa-i obiceiul prin părţile astea? l-am întrebat pe Jonas.

— Da, aşa-i tradiţia. Cunoşti vorba aia: „O legendă, o minciună şi-o asemănare fac o tradiţie”?

— Mie mi se pare că de-acolo se poate ieşi uşor. Ar putea sparge o fereastră sau chiar zidul în timpul nopţii, sau ar putea săpa un tunel. Bineînţeles, dacă ar fi bănuit una ca asta – iar dacă aşa e tradiţia şi el chiar era iscoada lui Vodalus, nu văd de ce n-ar fi bănuit-o – ar fi putut să-şi facă rost de unelte şi de mâncare şi băutură.

Jonas a clătinat din cap.

— Înainte să zidească uşa şi ferestrele, cercetează casa de sus până jos şi iau tot ce găsesc de-ale gurii, unelte, lămpi şi lumânări, şi tot ce e de valoare.

Am auzit deodată o voce răsunătoare:

— De bună seamă că aşa facem, pentru că suntem oameni cu scaun la cap, după cum ne place să credem.

Era alcaldele, care se apropiase pe la spate, fără ca vreunul dintre noi să-l observe în mulţime.

L-am salutat, iar el m-a salutat la rândul său. Era un bărbat solid, spătos, a cărui faţă deschisă era urâţită de o viclenie anume a ochilor.

— Mi-a făcut mie impresia că te cunosc, Maestre Severian, cu sau fără haine colorate. Astea-s noi? Aşa arată. Dacă nu-s pe gustul dumitale, nu te sfii să-mi spui. Încercăm să aducem la iarmarocul nostru numai negustori cinstiţi. Doar aşa se face treabă bună. Dacă nu face straie care să-ţi placă, oricare ar fi croitorul cu pricina ajunge hrană la peşti, fii sigur de-asta. Unu’

sau doi trimişi pe fundul apei e de-ajuns ca ceilalţi să nu se simtă tocmai cu boii acasă. Alcadele s-a oprit din vorbit ca să facă un pas îndărăt şi să mă cerceteze mai cu luare-aminte, dând din cap ca pentru a zice că e teribil de impresionat. Apoi spuse: Îţi vin bine. Trebuie să recunosc că ai o siluetă de invidiat. Şi un chip frumos, poate că puţin prea palid, dar vremea asta caldă de la noi, aici, în nord, o să-ţi aducă în curând culoarea în obraji. Oricum, straiele astea-ţi vin ca turnate şi par să ţină la tăvăleală. Dacă te întreabă careva de unde le ai, ai putea spune că le ai de la iarmarocul din Saltus. O minciunică din asta nu face niciun rău.

I-am promis că aşa voi face, deşi mai mare grijă aveam pentru siguranţa spadei *Terminus Est,* lăsată ascunsă în camera noastră, la han, decât pentru înfăţişarea mea ori trăinicia veşmintelor de mirean pe care le cumpărasem de la un negustor de bulendre.

— Dumneata şi ajutorul dumitale aţi venit să vedeţi cum îl scoatem afară pe răufăcător, aşa presupun. Ajungem la el acuşica, numai să aducă Mesmin şi Sebald parul. I-am zis berbece parului, când am lăsat să se-nţeleagă ce-avem de gând să facem, dar mă tem că nu-i decât un trunchi de copac, şi nici măcar mare – altfel satul ar fi fost nevoit să plătească prea mulţi bărbaţi ca să-l mânuiască. Dar ar trebui să-şi facă treaba. Nu cred că aţi auzit despre ce s-a petrecut aici acum optsprezece ani?

Am clătinat amândoi din cap.

Alcaldele şi-a împins pieptul în afară, aşa cum fac politicienii când prind vreo ocazie să rostească mai mult de câteva fraze.

— Eu îmi amintesc bine, cu toate că nu eram decât un ţângău. O femeie. Nu mai ştiu cum o chema, dar noi îi spuneam Mama Pyrexia. Casa i-a fost zidită, aşa cum vedeţi aici, căci sunt cam aceiaşi care fac treaba asta, şi au făcut-o la fel şi atunci. Doar că era cândva la celălalt capăt al verii, la vremea când se culeg merele, şi de lucrul ăsta îmi aduc bine aminte, pentru că oamenii beau cidru nou când se strânseseră să privească, iar eu ţineam un măr în mână, ca să-l mănânc în vreme ce mă uitam. Anul următor, când porumbul era deja crescut, cineva a vrut să cumpere casa. Proprietatea condamnatului devine proprietatea târgului, înţelegeţi. Aşa răsplătim noi treaba asta, cei care-o fac îşi iau drept plată ce găsesc înăuntru, iar târgul se alege cu pământul şi casa. Ce s-o mai lungesc, a continuat alcaldele, ne-am făcut un berbece şi am străpuns uşa cu mare artă, gândind să

măturăm oasele bătrânei şi să dăm casa noului proprietar.

Alcaldele s-a oprit şi a izbucnit în râs, răsturnându-şi capul pe spate. Era ceva ca de pe altă lume în râsul acela, poate doar pentru că se împletea cu zgomotele hoardei, ceea ce-l făcea să pară mai degrabă mut.

— Nu murise? am întrebat.

— Depinde ce înţelegi dumneata prin asta. Eu zic atâta – o femeie închisă în întuneric vreme îndelungată se poate transforma în ceva foarte ciudat, asemenea ciudăţeniilor pe care le găseşti în lemnul putrezit într-o pădure cu arbori măreţi. Aici, în Saltus, suntem mineri cei mai mulţi dintre noi, deprinşi să găsim tot felul de lucruri sub pământ, dar atunci am făcut stânga-mprejur şi ne-am întors cu torţe. Nu-i plăcea lumina şi nici focul.

Jonas m-a atins pe umăr şi a arătat spre o tulburare în mijlocul mulţimii. O ceată de bărbaţi pe ale căror chipuri se citea hotărârea îşi croia drum de-a lungul străzii. Niciunul nu avea coif ori armură, dar câţiva duceau cu ei nişte drugi de lemn cu vârfuri ascuţite de metal, iar ceilalţi, doage legate în alamă. N-am putut să nu-mi amintesc de străjerii voluntari care ne lăsaseră pe Drotte, Roche, Eata şi pe mine în necropolă, cu atât de multă vreme în urmă. În spatele acestor oameni înarmaţi veneau alţi patru care aduceau trunchiul despre care ne spusese alcaldele, un buştean de vreo două palme în diametru şi lung poate de şase cubiţi.

La ivirea lor, mulţimea şi-a ţinut răsuflarea, ca la un semn; apoi însă oamenii s-au dezlănţuit în strigăte şi chiuituri binedispuse. Alcaldele ne-a părăsit ca să preia comanda, instruindu-i pe cei câţiva cu doagele alămite să elibereze un spaţiu în preajma uşii zidite a casei, şi folosindu-şi autoritatea pentru a convinge mulţimea să ne facă loc atunci când eu şi Jonas ne-am împins în faţă să vedem mai bine.

Crezusem că, după ce demolatorii îşi vor fi ocupat poziţiile, vor trece la treabă fără să mai stea pe gânduri. Cu alte cuvinte, fără prezenţa alcaldelui. Dar iată-l pe alcalde, chiar în ultima clipă, urcând pe treapta casei zidite, fluturându-şi pălăria ca să facă linişte şi adresându-se mulţimii:

— Bine aţi venit, oaspeţi şi consăteni! Până să vă trageţi de trei ori răsuflarea, ne veţi vedea sfărâmând această barieră şi târându-l afară pe banditul Barnoch. Fie că-i mort, fie că-i viu – după cum avem toate motivele să credem, deoarece nu e-nchis

acolo de prea multă vreme. Ştiţi ce-a făcut. A lucrat mână în mână cu toţi cultelarii ăia ai trădătorului de Vodalus, informându-i despre sosirile şi plecările celor care ar putea deveni victimele lor! Domnule Voastre gândiţi acum – şi mare dreptate aveţi! – că o asemenea fărădelege ticăloasă nu merită clemenţă. Da, zic eu! Da, zicem cu toţii. Sute, chiar mii zac în morminte fără piatră la căpătâi din pricina acestui Barnoch. Sute, chiar mii au avut parte de o soartă mult mai rea. Şi totuşi, înainte ca pietrele acestea să fie doborâte, vă rog să cumpăniţi. Vodalus a pierdut o iscoadă. O să-şi caute alta. Aş zice că nu peste mult timp de acum încolo, într-o noapte liniştită, va veni vreun străin la unul dintre voi. Cu siguranţă va avea multe de spus…

— Ca şi matale! a strigat cineva, stârnind hohote în mulţime.

— Încă şi mai multe, şi mai iscusit zise – eu sunt doar un miner necioplit, după cum ştiţi mulţi dintre Domniile Voastre. Vorbă mieroasă, stăruitoare – aşa trebuia să spun – şi poate pe lângă ea vor fi şi nişte bani. Înainte să încuviinţaţi dând din cap, vreau să vă aduceţi aminte această casă a lui Barnoch, aşa cum arată acum, cu pietrele astea în locul uşii. Gândiţi-vă la propria voastră casă fără uşi şi ferestre, dar cu voi înăuntru. Apoi, a continuat alcaldele, gândiţi-vă la ceea ce veţi vedea că va păţi Barnoch după ce-l vom fi scos de-acolo. Pentru că vă spun, mai ales celor străini de aceste locuri: ce urmează să vedeţi aici este doar începutul a ceea ce veţi vedea la iarmarocul nostru din Saltus! Pentru tot ce se va petrece în următoarele zile l-am angajat pe unul dintre cei mai pricepuţi din Nessus! Veţi vedea *cel puţin d*ouă persoane executate aici în stilul oficial, prin retezarea capului dintr-o singură lovitură. Una este o femeie, aşa că vom folosi scaunul! Asta e ceva ce o mulţime de oameni care se laudă că-s umblaţi şi se umflă-n pene cu spoiala cosmopolită a învăţăturii lor n-au văzut nicicând. Şi-o să-l vedeţi pe omul ăsta – oprindu-se din vorbit, alcaldele a lovit cu palma pietrele luminate de soare ce astupau uşa –, Barnoch ăsta, pe care o călăuză destoinică îl va conduce spre Moarte! Poate că şi-o fi scobit până acum o găurică în zid. Cei mai mulţi aşa fac; prin urmare, dacă şi-a săpat-o, mă poate auzi.

A urmat un moment de tăcere. Pe mine mă chinuia gândul că în curând voi fi nevoit să-mi demonstrez Arta asupra unui discipol al lui Vodalus. Alcaldele şi-a înălţat braţul drept deasupra capului, apoi l-a coborât cu o mişcare hotărâtă:

— În regulă, băieţi, la treabă fără şovăire!

Cei patru care aduseseră berbecele au numărat *unu, doi, trei,* toţi într-un glas, ca şi când aşa se înţeleseseră dinainte, şi s-au repezit spre uşa zidită, pierzând puţin din avânt când primii doi au urcat singura treaptă. Berbecele s-a izbit de pietre cu o bufnitură răsunătoare, dar fără alt rezultat.

— În regulă, băieţi, a repetat alcaldele. Să încercăm din nou. Arătaţi-le ce flăcăi se nasc în Saltus!

Cei patru au atacat a doua oară. La această încercare, primii doi s-au descurcat mai bine cu treapta; pietrele zidite peste uşă au părut să se cutremure sub lovitură şi din mortar s-a ridicat un praf fin. Un voluntar din mulţime, un ins voinic, cu barbă neagră, s-a alăturat celor patru şi împreună s-au repezit a treia oară; nu s-ar fi zis că bufnitura berbecelui a răsunat mai tare, în schimb a fost însoţită de o trosnitură, parcă se frânseseră nişte oase.

— Încă o dată doar, a strigat alcaldele.

A avut dreptate. Următoarea lovitură a trimis pietrele izbite drept în casă, căscând o gaură de mărimea unui cap de om. După care mânuitorii berbecelui nu s-au mai ostenit să-şi ia avânt; ci au dărâmat pietrele rămase prin simpla balansare a berbecelui, până când deschizătura s-a lărgit cât să poată pătrunde un om înăuntru.

Cineva pe care nu-l observasem până atunci adusese torţe, iar un băietan a dat fuga la casa vecină ca să le aprindă de la focul din bucătărie. Apoi bărbaţii cu drugi şi doage au luat torţele. Dovedind mai mult curaj decât aş fi crezut că are dacă-l judecam după ochii aceia vicleni, alcaldele a scos o măciucă scurtă de sub cămaşă şi a intrat primul. Noi, spectatorii, ne-am înghesuit în spatele oamenilor înarmaţi şi, întrucât ne aflasem în primul rând al privitorilor, Jonas şi eu am ajuns la spărtură aproape imediat.

Înăuntru puţea îngrozitor, mai cumplit decât mă aşteptasem. De jur împrejur zăcea mobilă făcută bucăţi, ca şi când Barnoch îşi încuiase scrinurile şi dulapurile când veniseră cei care aveau să-l zidească în casă, iar aceştia făcuseră ţăndări totul ca să pună mâna pe bunurile sale. Pe o masă rămasă fără un picior am văzut ceara scursă a unei lumânări care arsese până la tăblie. Oamenii din spatele meu mă împingeau ca să intre mai în adâncul casei; eu însă împingeam îndărăt – lucru care m-a surprins oarecum.

Din fundul casei s-a auzit zarvă – paşi grăbiţi, nehotărâţi, un strigăt – apoi un ţipăt ascuţit, neomenesc.

— L-au prins! a zis cineva în spatele meu, iar vestea s-a răspândit iute la cei rămaşi afară.

Un grăsunel – după înfăţişare ai fi zis că e un sătean ceva mai înstărit – a venit în fugă din întunericul casei, cu o torţă într-o mână şi o doagă în cealaltă.

— Daţi-vă la o parte! La o parte, toţi! Îl scot de-acolo!

Nu ştiu ce mă aşteptam să văd… Poate o creatură jegoasă, cu păr vâlvoi, încâlcit. Dar ceea ce-a apărut de-acolo era o stafie. Barnoch fusese un om înalt; şi acum era înalt, dar îndoit de spate şi foarte slab, iar pielea îi era atât de palidă încât părea să lucească dinlăuntru, la fel cum luceşte lemnul putrezit. Ţeasta pleşuvă, obrazul spân; în acea după-amiază am aflat de la cei care-l păzeau că singur îşi smulsese părul. Dar cel mai rău arătau ochii: holbaţi, aparent orbi, întunecaţi ca şi abcesele negre din gura lui. M-am răsucit cu spatele, să nu-l mai văd. Iar când am auzit o voce, am ştiut că e a lui:

— O să fiu liber, spunea vocea. Vodalus! Vodalus o să vină!

Cât mi-am dorit atunci să nu fi fost nicicând întemniţat eu însumi, căci vocea lui mi-a readus în minte toate acele zile lipsite de aer când aşteptasem în oubliette, sub Turnul Matachin. Şi eu visasem să fiu salvat de Vodalus, visasem la o revoluţie care să mături duhoarea de animal şi degenerarea epocii prezente şi să restaureze cultura înaltă, strălucitoare, pe care a avut-o odată Urth.

Şi iată că fusesem salvat, nu de Vodalus şi de armata sa spectrală, ci de pledoaria Maestrului Palaemon – şi fără îndoială a lui Drotte şi Roche şi a altor câtorva prieteni – care-i convinsese pe fraţi că ar fi prea primejdios să mă omoare şi prea nedemn să mă aducă în faţa unui tribunal.

Barnoch nu avea să fie salvat. Eu, care ar fi trebuit să fiu tovarăşul său, aveam să-l ard cu fierul roşu, să-i zdrobesc oasele pe roată şi în cele din urmă să-i retez capul. Am încercat să-mi spun că poate făcuse ceea ce făcuse doar ca să câştige bani; dar în timp ce-mi spuneam asta, un obiect metalic, probabil vârful oţelit al unui drug, s-a lovit de piatră şi parcă am auzit clinchetul monedei pe care mi-o dăduse Vodalus, clinchetul ei atunci când o lăsasem să cadă în gaura de sub podeaua de piatră a mausoleului ruinat.

Uneori, când toată atenţia ne este concentrată asupra amintirilor, ochii noştri, care nu mai sunt călăuziţi de noi, disting dintr-o multitudine de detalii câte un singur obiect, prezentându-l

cu o claritate pe care n-o ai niciodată când te concentrezi. Aşa s-a întâmplat şi cu mine. Dintre toate chipurile care se-nghesuiau şi se agitau dincolo de uşă, am văzut unul anume, ridicat în sus, luminat de soare. Era al Agiei.

III
Cortul măscăriciului

Clipa aceea a îngheţat, ca şi când noi doi şi toţi cei din jurul nostru făceam parte dintr-un tablou. Chipul ridicat al Agiei, ochii mei larg deschişi; aşa am rămas în mijlocul norului aceluia de săteni cu veşmintele şi sarsanalele lor viu colorate. Apoi eu m-am mişcat, iar ea a dispărut. Aş fi fugit după ea dacă aş fi putut; dar tot ce-am reuşit să fac a fost să-mi croiesc cu greu drum printre privitori şi după vreo sută de bătăi ale inimii să ajung în locul unde stătuse ea.

Dar între timp ea se făcuse nevăzută, iar mulţimea se unduia şi se muta din loc asemenea apei sub prora bărcii. Barnoch fusese dus de acolo, ţipând înspre soare. L-am apucat pe un miner de umăr şi, strigând, i-am pus o întrebare, dar el nu băgase de seamă că lângă el se aflase o tânără şi prin urmare nu observase încotro o luase. M-am lăsat şi eu dus de mulţimea ce-l urma pe prizonier, până când m-am convins că femeia nu se afla acolo, apoi, neştiind ce altceva să fac, am început s-o caut prin iarmaroc, uitându-mă în corturi şi la tarabe, luându-le la întrebări pe nevestele fermierilor, care veniseră să-şi vândă aromata pâine cu nucşoară, şi pe tarabagiii care vindeau carne prăjită.

Toate aceste acţiuni – în vreme ce scriu, depănând încet firul de cerneală stacojie a Casei Absolute – par calme şi chiar metodice. Nici că se poate ceva mai departe de adevăr. Gâfâiam, eram scăldat în sudoare în timp ce făceam ce am povestit mai sus, strigând întrebări ale căror răspunsuri n-aveam răbdare să le-ascult. Asemenea unui chip văzut în vis, al Agiei îmi plutea în faţa ochilor minţii: lătăreţ, cu pomeţii turtiţi şi o bărbie uşor rotunjită, pielea pistruiată, bronzată, ochii prelungi, râzători, batjocoritori. De ce anume venise nu puteam pricepe; ştiam doar că era acolo şi faptul că o zărisem o clipă îmi readusese dureros aminte de ţipătul ei.

— *Aţi văzut o femeie atât de înaltă, cu păr castaniu?* întrebam eu şi-n stânga, şi-n dreapta, asemenea duelistului ăluia care strigase: *„Cadroe de la Şaptesprezece Pietre”,* până când întrebarea şi-a pierdut sensul, sunând mai curând a ţârâit de cicadă.

— Da. Toate ţărăncuţele care vin aici aşa arată.

— Cum o cheamă?
— O femeie? De bună seamă că-ţi pot da una.
— Unde-ai pierdut-o?
— Nu-ţi face griji, o s-o găseşti curând. Iarmarocul nu-i chiar atât de mare încât să te pierzi în el prea multă vreme. Nu v-aţi dat un loc de întâlnire? Ia, serveşte-te din ceaiul meu – arăţi istovit.
M-am scotocit în buzunar să găsesc o monedă.
— Nu trebuie să-mi plăteşti, am dever bun aici. Mă rog, dacă insişti. Te costă un aes. Poftim.
Bătrâna şi-a vârât mâna în buzunarul şorţului şi a scos-o plină de mărunţiş, apoi din oală a turnat într-o cană de lut ceaiul care încă mai clocotea şi mi-a dat un pai dintr-un metal ce părea argintat. L-am refuzat.
— E curat. Îl clătesc după fiecare client.
— Nu-s obişnuit să beau cu aşa ceva.
— Atunci fii atent la buza canei – o să fie fierbinte. Ai căutat la masa juriului? Acolo se strâng mulţi oameni.
— Acolo unde-s vitele? Da.
Ceaiul era maté, condimentat şi puţin amar.
— Ştie că o cauţi?
— Nu cred. Chiar dacă m-a văzut, nu m-ar fi recunoscut. Nu… nu-s îmbrăcat aşa cum mă îmbrac de obicei.
Bătrâna a pufnit pe nas şi şi-a ascuns sub năframă o şuviţă rebelă de păr cărunt.
— La iarmarocul din Saltus? De bună seamă că nu. Toată lumea poartă cele mai bune straie pe care le are, şi orice fată isteaţă ar trebui să ştie asta. Dar jos, pe malul apei, unde l-au dus pe prizonier în lanţuri, ai căutat?
Am clătinat din cap:
— Parcă a intrat în pământ.
— Însă dumneata n-ai renunţat. Am ghicit asta după cum te uiţi la oamenii care trec, în loc să te uiţi la mine. Bravo, ce să zic. O s-o găseşti, deşi lumea vorbeşte că în ultima vreme s-au întâmplat tot felul de ciudăţenii prin părţile locului. Au prins un om verde, ştiai? Acolo-l ţin, unde-i cortul ăla. Verzuliii ăştia ştiu totul, aşa zice lumea, numa’ să izbuteşti să-i faci să vorbească. Apoi mai e povestea cu catedrala. Cred c-ai auzit despre asta?
— Catedrala?
— Am auzit lumea vorbind că nu e chiar ceea ce oamenii numesc catedrală – ştiu că eşti de la oraş, după cum bei ceaiul –

dar e singura catedrală pe care cei mai mulţi dintre noi ăştia din Saltus au văzut-o vreodată, şi una chiar frumoasă, cu toate lămpile alea atârnate şi ferestrele de pe laturi, făcute din mătase colorată. Eu una nu cred – sau mai curând cred că dacă Pan-creatorului nu-i pasă de mine, n-are de ce să-mi pese nici mie de el. Şi de ce mi-ar păsa? Dar e o ruşine ce-au făcut, dacă într-adevăr au făcut ce se zice. Cică i-au dat foc.

— Vorbeşti de Catedrala Pelerinelor?

Bătrâna a dat din cap cu înţelepciune.

— Poftim, ai zis-o chiar mata. Faci aceeaşi greşeală ca şi ei. Nu era Catedrala Pelerinelor, ci Catedrala Ghearei. Carevasăzică nu era a lor, ca s-o ardă cum poftesc ele.

Ca pentru mine, am murmurat:

— Au reaprins focul.

— Poftim? Bătrâna şi-a dus mâna la ureche: N-am auzit.

— Am spus că i-au dat foc. Probabil că au aprins podeaua de paie.

— Aşa am auzit şi eu. Ele au stat cu mâinile-n sân şi s-au uitat cum arde. Catedrala s-a ridicat spre Pajiştile Infinite ale Soarelui Nou, să ştii.

Pe partea cealaltă a aleii, un om a început să bată într-o tobă. Când s-a oprit din bubuit, am zis:

— Ştiu că anumite persoane s-au jurat că au văzut-o înălţându-se în văzduh.

— Oho, şi ce s-a mai înălţat! Când nepotu-meu a auzit povestea asta, a stat ca lovit de dambla o jumate de zi. Apoi a făcut din hârtie un fel de pălărie şi a ţinut-o deasupra sobei mele, şi pălăria s-a înălţat, apoi şi-a zis că înălţarea în văzduh a catedralei n-a fost mare scofală, nici vorbă de miracol. Asta-nseamnă să fii neghiob – nu i-a trecut nicio clipă prin cap că anume sunt lucrurile făcute astfel, pentru ca acea catedrală să se înalţe aşa cum s-a înălţat. El nu vede Mâna în natură.

— El n-a văzut-o? am întrebat. De Catedrală vorbesc.

Ea n-a priceput.

— O, ba da, a văzut-o când au trecut pe-aici, de cel puţin douăsprezece ori.

Incantaţia omului cu toba – asemănătoare cu aceea pe care o auzisem odată la Doctorul Talos, doar glasul era mai aspru, iar textul lipsit de inteligenţa maliţioasă a doctorului – ne-a întrerupt dialogul:

— *Ştie tot! Ştie pe toată lumea! Verde ca agrişa! Veniţi să-l*

vedeţi cu ochii voştri!

(Şi chemarea insistentă a tobei: BUM! BUM! BUM!)

— Crezi că omul verde poate şti unde-i Agia?

Bătrâna a zâmbit:

— Prin urmare, ăsta i-e numele, aşa-i? Acum o să ştiu dacă-l va pomeni cineva. Poate că da. Ai bani, de ce nu te duci să-l întrebi?

Chiar aşa, de ce nu? mi-am zis eu.

— *Adus din jun-glele de la Miazănoapte! Nu mănâncă niciodată! Ru-bede-nie cu tu-fele şi ier-burile!*

BUM! BUM!

— *Viitorul şi trecutul îndepărtat sunt totuna pentru el!*

Când m-a văzut apropiindu-mă de intrarea în cortul lui, toboşarul şi-a oprit hărmălaia.

— Doar un aes ca să-l vezi. Doi ca să-i vorbeşti. Trei ca să rămâi singur cu el.

— Cât pot rămâne singur? l-am întrebat în timp ce număram trei aeşi de cupru.

Un rânjet pocit a traversat chipul toboşarului:

— Cât vrei.

I-am dat banii şi am păşit înăuntru.

Este limpede că nu se gândise că voi sta mult, iar eu mă aşteptasem la o miasmă sau ceva la fel de neplăcut Dar m-a întâmpinat doar un miros uşor de fân. În mijlocul cortului, într-o rază de soare în care dansa praful şi care pătrundea printr-o deschizătură în acoperişul cortului, stătea înlănţuit un bărbat de culoarea jadului palid. Purta o fustanelă de frunze veştede; lângă el, o oală de lut plină până-n buză cu apă limpede.

Preţ de o clipă am rămas tăcuţi amândoi. Eu stăteam uitându-mă la el. El îşi ţinea privirile-n pământ.

— Nu-i vopsea, am zis eu. Nici colorant nu-mi vine să cred că e. Şi n-ai mai mult păr decât omul pe care l-am văzut târât afară din casa lui zidită.

Şi-a ridicat privirile, apoi le-a coborât din nou. Chiar şi albul ochilor avea o tentă verzuie.

Am încercat să-l încolţesc:

— Dacă eşti ceva vegetal, aşa cum se zice, mă gândesc că părul tău ar trebui să fie iarbă.

— Ba deloc.

Avea vocea moale şi doar faptul că era adâncă o salva de la a fi vocea unei femei.

— Chiar eşti ceva vegetal? Un fel de plantă-vorbitoare?
— Nu eşti de la ţară.
— Am părăsit Nessusul acum câteva zile.
— Şcolit într-o anumită măsură.
M-am gândit la Maestrul Palaemon, apoi la Maestrul Malrubius şi la sărmana mea Thecla, şi am dat din umeri:
— Ştiu să scriu şi să citesc.
— Dar nu ştii nimic despre mine. Nu sunt o vegetală vorbitoare, după cum ar trebui să vezi şi singur. Chiar dacă o singură plantă din câteva milioane ar urma o cale evolutivă care duce la inteligenţă, ar fi imposibil să imite în lemn şi frunze forma unei fiinţe umane.
— Acelaşi lucru s-ar putea spune despre pietre, şi totuşi există statui.
Cu tot aerul său disperat (chipul lui era cu mult mai trist decât al prietenului meu Jonas), ceva îi juca la colţurile gurii.
— Bine spus. N-ai nicio pregătire ştiinţifică, dar ai mai multe cunoştinţe decât îţi dai seama.
— Dimpotrivă, toată pregătirea mea a fost ştiinţifică, deşi nu are nimic în comun cu toate aceste fantasmagorii. Ce eşti tu?
— Un mare văzător. Un mare mincinos, asemenea oricărui bărbat care a căzut într-o capcană.
— Dacă-mi spui ce eşti, o să încerc să te ajut.
M-a privit şi parcă o plantă înaltă făcuse ochi şi primise o faţă umană.
— Te cred, a zis el. Oare de ce tocmai tu, dintre sutele care vin în acest cort, ştii ce înseamnă mila?
— Nu ştiu ce e mila, dar mi-a intrat în sânge respectul pentru dreptate, şi îl cunosc bine pe alcaldele acestui sat. Un om verde tot om rămâne; iar dacă e sclav, stăpânul său trebuie să arate cum de-a ajuns în starea asta şi cum el însuşi a devenit stăpânul lui.
Omul verde a spus:
— Oi fi nebun de-mi pun toată încrederea în tine. Şi totuşi o fac. Sunt om liber şi am venit din viitorul vostru ca să vă cercetez epoca.
— Nu-i cu putinţă.
— Culoarea verde care vă uimeşte atât de mult este doar cea ce voi numiţi mătasea-broaştei. Am modificat-o astfel încât a ajuns să trăiască în sângele nostru şi cu ajutorul ei am făcut în sfârşit pace în lungul război al umanităţii cu soarele. Micile plante

trăiesc şi mor în noi, iar trupurile noastre se hrănesc din ele şi din cele care mor şi nu au nevoie de altă hrană. Toată foametea şi toată truda de a creşte şi cultiva cele trebuincioase hranei au luat sfârşit.

— Dar ai nevoie de soare.

— Da, a zis omul verde. Iar aici nu am destul. Ziua e mai luminoasă în epoca mea.

Această simplă observaţie mi-a produs o tulburare cum nu mai simţisem de când dădusem cu ochii de capela fără acoperiş în Curtea Spartă din Citadela noastră.

— Înseamnă că Soarele Nou vine întocmai cum s-a profeţit, am spus eu, şi că există cu adevărat o a doua viaţă pentru Urth – dacă ceea ce spui e adevărat.

Omul verde şi-a dat capul pe spate şi a izbucnit în râs. Mult mai târziu aveam să aud zgomotul pe care îl face alzaboul când străbate platourile înzăpezite ale zonei muntoase; râsul său este îngrozitor, dar cel al omului verde era cu mult mai cumplit, încât m-am dat câţiva paşi îndărăt.

— Nu eşti fiinţă omenească, am spus eu. Acum în niciun caz, dar mă întreb dacă ai fost vreodată.

A râs din nou:

— Şi când mă gândesc că mi-am pus speranţa în tine. Ce creatură jalnică sunt. Credeam că mă resemnasem să mor aici, printre oameni care nu sunt altceva decât praf umblător; dar la cea mai mică scăpărare, m-am depărtat de toată resemnarea mea. Sunt om adevărat, prietene. Tu însă nu eşti, şi în câteva luni voi fi mort.

Mi-am adus aminte de ceea ce era înrudit cu el. De nenumărate ori văzusem tulpinile îngheţate ale florilor văratice măturate de vânt lângă soclurile mausoleelor din necropola noastră.

— Te înţeleg. Vin zilele calde ale verii, dar când vor fi trecut acestea, şi tu te vei duce cu ele. Împrăştie-ţi sămânţa cât mai poţi.

A devenit dintr-odată serios.

— Nu mă crezi, nici măcar nu înţelegi că sunt un om ca tine, şi cu toate acestea ţi-e milă de mine. Poate ai dreptate, şi pentru noi a venit un soare nou, şi tocmai pentru că a venit am uitat de el. Dacă voi izbuti vreodată să mă întorc în evul meu, o să le povestesc celor de-acolo despre tine.

— Dacă într-adevăr vii din viitor, de ce nu poţi merge înainte,

acolo la tine, şi să scapi de-aici?

— Pentru că sunt legat în lanţuri, după cum poţi vedea.

Şi-a întins piciorul, ca să-i văd cătuşa prinsă de gleznă.

Carnea lui ca beriliul se umflase în jurul metalului, aşa cum am văzut coaja umflată pe un copac crescut printr-un inel de fier. Pânza de la intrarea în cort s-a dat la o parte şi toboşarul şi-a vârât capul înăuntru.

— Tot aici eşti? Mai am şi alţii care-aşteaptă.

I-a aruncat o privire plină de înţeles omului verde şi s-a retras.

— Vrea să spună că trebuie să te alung, altfel închide ferestruica prin care intră soarele. Îi trimit la plimbare pe cei care plătesc să mă vadă, prezicându-le viitorul, aşa că o să ţi-l prezic şi ţie. Acum eşti tânăr şi viguros. Dar înainte ca această lume să se fi învârtit încă de zece ori în jurul soarelui, vei fi mai puţin viguros şi n-o să-ţi mai recapeţi niciodată vigoarea pe care o ai acum. Dacă vei aduce pe lume băieţi, îţi vei prăsi propriii duşmani. Dacă...

— Destul! am zis. Ce-mi spui acum este soarta fiecărui bărbat. Răspunde-mi la o singură întrebare, dar sincer, şi plec. Caut o femeie, pe nume Agia. Unde o pot găsi?

Preţ de o clipă ochii i s-au rostogolit în sus, până când printre pleoape nu s-a mai zărit decât o semilună îngustă de verde palid. L-a cuprins un tremur abia vădit; s-a ridicat, şi-a întins braţele şi şi-a fluturat degetele ca pe nişte aripi. Încet a zis:

— Deasupra pământului.

Tremurul a încetat, şi el s-a aşezat pe locul său, arătând mai bătrân şi mai palid ca înainte.

— Înseamnă că eşti un şarlatan, i-am spus eu, întorcându-i spatele. Iar eu un nătâng că m-am încrezut în tine, chiar şi numai cât negrul sub unghie.

— Nu, a şoptit omul verde. Ascultă. Venind aici, am trecut prin întreg viitorul tău. Unele părţi ale lui rămân cu mine, oricât de nebuloase sunt. Ţi-am spus numai adevărul – şi dacă eşti într-adevăr prieten cu alcaldele acestui loc, îţi voi spune încă ceva ce ai putea să-i zici lui, ceva ce am aflat din întrebările celor care au venit să mi le adreseze mie. Oameni înarmaţi caută să-l elibereze pe unul care se numeşte Barnoch.

Mi-am scos cutea din sabretaşul de la brâu, am frânt-o de vârful parului ce ţinea lanţul şi i-am dat jumătate omului verde. În primul moment n-a priceput ce ţinea în mână. Apoi am văzut cum i se luminează chipul a înţelegere, încât părea să înfloreas-

că, atât de mare îi era bucuria, ca şi când se desfăta în lumina mai puternică a zilei din evul său.

IV
Buchetul

Părăsind eu cortul măscăriciului, mi-am înălţat ochii spre soare. Orizontul apusean urcase între timp mai mult de jumătate pe cer; într-un rond, poate mai puţin, urma să-mi fac apariţia. Agia dispăruse şi orice speranţă de a-i da de urmă se risipise în acel răstimp hăbăuc în care mă repezisem de la un capăt la altul al iarmarocului; măcar m-am simţit mângâiat de profeţia omului verde, pe care am descifrat-o ca însemnând că mă voi mai întâlni cu Agia înainte să moară unul dintre noi, şi de gândul că, deoarece venise să-l vadă pe Barnoch tras afară la lumină, la fel ar putea veni şi să vadă execuţia Morwennei şi a hoţului de vite.

Asemenea socoteli se învârteau în capul meu în timp ce mă întorceam la han. Dar înainte să ajung în odaia pe care o împărţeam cu Jonas, în locul lor s-au strecurat amintirile legate de Thecla şi înălţarea mea la rangul de calfă, amândouă izvorând din nevoia de a-mi lepăda noile straie şi a îmbrăca veşmântul fuliginos al ghildei. Într-atât de puternică e forţa asociaţiei, încât a putut fi stârnită de mantia ce încă nu se zărea, fiind agăţată în cuiul din cameră, şi de *Terminus Est,* care stătea ascunsă sub saltea.

Pe vremea când încă mai aveam grijă de Thecla, mă amuza să descopăr că pot anticipa multe din cele ce avea să-mi zică, mai cu seamă primele ei vorbe, judecând numai după natura darului pe care-l aveam asupra mea când intram în celula ei. Dacă, bunăoară, îi aduceam mâncarea preferată, furată de la bucătărie, o provocam să descrie mâncărurile servite la Casa Absolută, iar felul de mâncare pe care-l aduceam determina natura mesei descrise: carnea, un dineu cu vânat, ţipetele şi mugetele sălbăticiunilor prinse vii răzbătând din abatoarele de dedesubt, şi multe vorbe despre ogarce, şoimi şi leoparzi vânători; dulciurile, un dejun intim oferit de o Chatelaine din cele mari câtorva prietene, minunat de intim şi bine stropit cu bârfuliţe; fructele, o petrecere la iarbă vede, în amurg, în parcul imens al Casei Absolute, luminat de o mie de torţe şi animat de jongleri, actori, dănţuitori şi spectacol pirotehnic.

Thecla mânca fie aşezată, fie în picioare, fie străbătând dintr-o parte în alta cei trei paşi cât măsura celula, în vreme ce ţinea

farfuria cu mâna stângă şi gesticula cu dreapta.

„Uite-aşa, Severian, aşa ţâşnesc toate în văzduhul răsunător, împroşcând scântei verzi şi albastre, iar pocnitorile bubuie ca tunetul.”

Dar biata ei mână nu prea putea arăta cum ţâşneau rachetele mai sus de capul ei, căci tavanul însuşi nu era cu mult mai înalt decât ea.

„Te plictisesc, văd. Acum câteva clipe, când mi-ai adus piersicile alea, arătai atât de fericit, iar acum ţi-a pierit zâmbetul. Treaba e că mie, aici, îmi prinde bine să-mi amintesc de lucrurile astea. Cât o să mă bucur când o să le văd din nou!”

De bună seamă că nu eram plictisit. Ci doar mă întrista s-o văd astfel întemniţată pe ea, o femeie încă tânără şi dăruită cu o frumuseţe nemaivăzută…

Când am intrat în cameră, Jonas tocmai o scotea pe *Terminus Est* de sub saltea, pregătindu-mi-o. Mi-am turnat o cupă de vin.

— Cum te simţi? m-a întrebat el.

— Dar tu? Pentru tine e prima oară.

El a dat din umeri:

— Eu nu trebuie decât să iau şi să duc. Tu ai mai făcut-o? Măntreb doar pentru că arăţi atât de tânăr.

— Da, am mai făcut-o. Dar nu asupra unei femei.

— Crezi că e nevinovată? m-a întrebat, în timp ce-mi dezbrăcăm cămaşa.

După ce mi-am eliberat braţele, mi-am şters faţa cu ea şi am clătinat din cap.

— Sunt sigur că nu e, am zis. M-am dus la ea aseară şi-am stat de vorbă – au pus-o în lanţuri la marginea apei, acolo-s musculiţe foarte afurisite. Ţi-am povestit despre asta.

Jonas s-a întins după vin, iar mâna lui de metal a clincănit când a atins cupa.

— Mi-ai spus că e frumoasă şi că are păr negru la fel ca…

— Thecla. Dar al Morwennei este drept. Al Theclei era ondulat.

— La fel ca Thecla, pe care se pare că ai iubit-o aşa cum o iubesc eu pe prietena ta Jolenta. Recunosc că tu ai avut mai mult răgaz decât mine să te îndrăgosteşti. Şi mi-ai spus că ea zicea că soţul şi copilul ei muriseră de un fel de boală, poate din pricina apei rele. Soţul fusese ceva mai în vârstă decât ea.

— Cam de vârsta ta, aşa cred, am zis eu.

— Şi mai fusese acolo o femeie, şi ea mai în vârstă, care şi ea

îl dorise, iar acum o chinuie pe prizonieră.

— Doar cu vorba.

În ghildă, singurii care poartă cămăşi sunt ucenicii. Am îmbrăcat pantalonii şi mi-am pus mantia (mantia fuliginoasă, mai neagră decât negrul) peste umerii goi.

— Clienţii care sunt daţi astfel în vileag de autorităţi sunt de obicei bătuţi cu pietre. Când ajung la noi, sunt plini de vânătăi şi cel mai adesea le lipsesc câţiva dinţi. Uneori au oase frânte. Iar femeile sunt violate.

— Zici că e frumoasă. Poate că oamenii cred că-i nevinovată. Poate că le e milă de ea.

Mi-am luat spada şi-am tras-o din teaca moale, pe care am lăsat-o să cadă.

— Nevinovaţii au duşmani. Se tem de ea.

Am ieşit împreună.

Când intrasem în han, fusesem nevoit să-mi croiesc drum prin mulţimea de băutori. Acum calea mi se deschidea de la sine. Purtam masca şi o duceam pe *Terminus Est* agăţată de umăr, fără teacă. Afară, zarva iarmarocului se domolea pe măsură ce înaintam, până n-a mai rămas decât un murmur, de-aş fi zis că străbăteam un loc pustiu, plin de frunze.

Execuţiile urmau să aibă loc în miezul festivităţilor, unde se şi strânsese o masă compactă de oameni. Un caloger îmbrăcat în roşu stătea lângă eşafod, strângând în mână cărţulia cu textul de ceremonie; era un om bătrân, aşa cum sunt mai toţi din ghilda lui. Cei doi prizonieri stăteau lângă el, înconjuraţi de oamenii care-l scoseseră afară pe Barnoch şi-l duseseră de-acolo. Alcaldele purta veşmântul galben al rangului său şi colanul de aur.

După cum cere datina străveche, nu avem voie să folosim treptele (deşi pe Maestrul Gurloes îl văzusem ajutându-se cu spada ca să sară pe eşafod). Se prea poate ca eu să fi fost singura persoană acolo de faţă care cunoşteam datina; dar n-am încălcat-o, şi un urlet nemaipomenit, ca al unei fiare neştiute, a scăpat din piepturile celor prezenţi când am sărit sus, cu mantia înfoindu-se în jurul meu.

— *Increatule,* a citit calogerul, *ne este ştiut că aceia care pier aici nu-s mai plini de păcate în faţa ochilor tăi decât noi. Mâinile lor sunt mânjite cu sânge. Ale noastre aşijderea.*

Am cercetat butucul. Toată lumea ştie că butucii folosiţi în afara ghildei noastre nu sunt buni când nu sunt pregătiţi de noi:

„Lat precum şezutul scaunului, tare precum capul neghiobului, găunos precum judecata domnului”. Cel de-acum îndeplinea peste măsură primele două persiflări din descrierea proverbială, dar, slavă Sfintei Katharine, era doar uşor scobit şi, chiar dacă lemnul ăla afurisit de tare avea să bontească puţin tăişul pe care urma să-l abat asupra bărbatului, mă găseam în situaţia norocoasă de a avea în faţa mea doi condamnaţi de ambele sexe, încât fiecare urma să fie executat cu un tăiş proaspăt.

— *...prin voia ta, la acel ceas îşi vor fi purificat într-atât spiritele încât se vor putea bucura de graţia ta. Ci noi asupră-le osânda o vom împlini, şi sângele li-l vom vărsa azi...*

Mi-am luat poziţia, cu picioarele depărtate şi sprijinit în spadă, ca şi când eu aş fi controlat deplin întreaga ceremonie.

— *Tu, eroule care vei distruge viermele negru ce devorează soarele; tu, pentru care cerurile se desfac asemenea unei perdele; tu, a cărui răsuflare îi va veşteji pe uriaşii Erebus, Abaia şi Scylla care se bălăcesc sub valuri; tu, care vieţuieşti aşijderea în învelişul celei mai mici seminţe din cea mai îndepărtată pădure, sământa ce s-a rostogolit în întunecime, unde ochiul omenesc nu străpunge.*

Femeia Morwenna urca treptele, precedată de alcalde şi urmată de-un bărbat cu o ţepuşă de fier, pe care o folosea ca s-o împingă pe condamnată. Cineva din mulţime a făcut o sugestie obscenă.

— *...ai milă de cei care nu au milă. Ai milă de noi care nu vom avea milă acum.*

Calogerul a isprăvit, aşa că a început alcaldele:

— Cel mai neplăcut şi mai nefiresc…

Vocea îi era stridentă, neasemănându-se câtuşi de puţin cu vocea lui când vorbea şi cu tonul retoric pe care-l adoptase când se adresase mulţimii în faţa casei lui Barnoch. După ce am ascultat absent câteva momente (mă uitam după Agia în mulţime), mi-am dat seama că alcaldelui îi e frică. Era nevoit să fie martor la tot ce urma să se întâmple cu ambii prizonieri, şi-ncă de aproape. Am zâmbit, dar masca mi-a acoperit zâmbetul.

— ... din respect pentru sexul tău. Dar tu vei fi însemnată cu fierul roşu pe obrazul drept şi pe cel stâng, picioarele îţi vor fi rupte, iar capul despărţit de trup.

(Speram să fi avut destulă minte să-şi amintească faptul că era nevoie de un vas pentru jăratic.)

— Prin puterea înaltei judecăţi ce a fost încredinţată braţului

meu nevolnic prin bunăvoinţa Autocratului – ale cărui gânduri sunt ca o muzică pentru supuşii săi – declar acum… declar acum…

Uitase cuvintele. I-am şoptit eu:

— Că a sosit clipa pentru tine.

— Declar acum că a sosit clipa pentru tine, Morwenna.

— Dacă vrei să invoci clemenţa Conciliatorului, fă-o în inima ta.

— Dacă vrei să invoci clemenţa Conciliatorului, fă-o.

— Dacă ai sfaturi pentru copiii femeilor, nu-ţi vor mai auzi vocea după această clipă.

Alcaldele îşi recâştiga stăpânirea de sine, aşa că a repetat cuvânt cu cuvânt ce-i spusesem:

— Dacă ai sfaturi pentru copiii femeilor, nu-ţi vor mai auzi vocea după această clipă.

Cu voce limpede însă stinsă, Morwenna a spus:

— Ştiu că dintre voi cei mai mulţi mă socotesc vinovată. Sunt nevinovată. N-aş face niciodată faptele oribile de care m-aţi acuzat.

Mulţimea s-a apropiat ca s-o audă mai bine.

— Mulţi dintre voi au fost martori că l-am iubit pe Stachys. L-am iubit pe copilul pe care mi l-a dat Stachys.

O pată de culoare mi-a prins privirea, ceva negru-purpuriu în soarele acela puternic de primăvară. Era un buchet de trandafiri mortuari, din cei pe care o persoană mută i-ar duce la o înmormântare. Femeia care-i ţinea în braţe se numea Eusebia, o întâlnisem când o chinuise pe Morwenna pe malul râului. În timp ce o priveam, ea a inspirat cu voluptate parfumul lor, apoi s-a folosit de cozile lor spinoase ca să-şi taie drum prin mulţime şi astfel a ajuns la picioarele eşafodului.

— Ăştia sunt pentru tine, Morwenna. Să mori înainte să se ofilească ei.

Am bătut în scândurile eşafodului cu vârful bont al spadei mele, cerând astfel să se facă linişte.

— Omul bun care mi-a citit litania, a zis Morwenna, şi care mi-a vorbit înainte să fiu adusă aici m-a rugat să te iert dacă voi cunoaşte extazul înaintea ta. Până acum nu mi-a stat în putere să împlinesc o rugăminte, dar pe aceasta o pot împlini. Te iert acum.

Eusebia a dat să mai spună ceva, dar privirea mea a făcut-o să-şi înghită vorba. Bărbatul de lângă ea, care rânjea cu o gură

ştirbă, mi-a făcut semn cu mâna; cu o tresărire l-am recunoscut pe Hethor.

— Eşti gata? m-a întrebat Morwenna. Eu sunt.

Jonas tocmai pusese pe eşafod găleata cu jăratic încins. Din găleată ieşea ceea ce bănuiam a fi mânerul fierului de însemnat; dar nu vedeam nicăieri scaunul. I-am aruncat alcaldelui o privire din care el să înţeleagă ce voiam.

Dacă m-aş fi uitat la un stâlp, tot aia ar fi fost. În cele din urmă am spus:

— Putem avea un scaun, Înălţimea Voastră?

— Am trimis doi oameni să aducă unul. Şi nişte funie.

— Când?

(Mulţimea începuse să se foiască şi să murmure.)

— Acum câteva clipe.

Cu o seară înainte mă asigurase că totul va fi pregătit ca la carte, dar nu avea rost să-i amintesc acest lucru acum. Experienţa mi-a dovedit că nimeni nu se tulbură mai tare pe eşafod ca mai-marele unui sat. Pe de o parte, îl arde dorinţa de a fi în centrul atenţiei (o poziţie ce nu-i este hărăzită la o execuţie), iar pe de alta îl macină teama, aş zice îndreptăţită, că îi lipsesc capacitatea şi pregătirea ce l-ar putea ajuta să se comporte bine. În nouăsprezece cazuri din douăzeci, cel mai laş client, atunci când urcă treptele ştiind prea bine că ochii îi vor fi scoşi din orbite, se comportă cu mult mai bine. Până şi pe-un cenobit sfiicios, nedeprins cu gălăgia oamenilor şi temător până la lacrimi, poţi să pui mai mult temei.

— Hai, isprăveşte odată! s-a auzit un glas.

M-am uitat la Morwenna. Cu chipul acela supt de foame, cu pielea deschisă, zâmbetul gânditor, ochii mari şi negri, era o prizonieră care putea stârni sentimente de simpatie în rândul mulţimii, ceea ce nu era de dorit.

— Putem s-o aşezăm pe butuc, i-am spus eu alcaldelui şi nu m-am putut abţine să nu adaug: Oricum, aşa ar fi mai potrivit.

— N-avem cu ce s-o legăm.

Şi-aşa îmi îngăduisem o observaţie nepermisă, încât mi-am muşcat limba ca să nu spun ce credeam despre cei care cer ca prizonierii lor să fie legaţi.

M-am mulţumit s-o pun pe *Terminus Est* culcată pe jos, în spatele butucului, i-am făcut semn Morwennei să se aşeze, mi-am ridicat braţele în salutul străvechi, am apucat fierul cu mâna dreaptă şi, prinzându-i Morwennei încheieturile mâinilor cu

stânga, i-am lipit fierul întâi pe-un obraz, apoi pe celălalt, după care am ridicat fierul ce încă lucea aproape alb. Ţipătul a amuţit mulţimea preţ de-o clipă; dar acum spectatorii urlau.

Alcaldele s-a îndreptat de spate, cu gestul celui care vrea să devină un om cu totul nou.

— Lasă-i s-o vadă, mi-a zis el.

Sperasem să pot evita acest lucru. Am ajutat-o pe Morwenna să se ridice. Ţinând-o de mâna dreaptă, ca şi când luam parte la un dans popular, am înconjurat încet platforma, ca într-o prezentare ceremonioasă. Hethor era încântat peste poate şi, cu toate că am încercat să-i ignor vocea, tot l-am auzit lăudându-se în jur că mă cunoaşte. Eusebia şi-a ridicat buchetul către Morwenna, strigându-i:

— Ia-le, or să-ţi trebuiască în curând.

După încheierea unui tur, m-am uitat la alcalde şi, după câteva momente care i-au trebuit ca să se lămurească de ce mă oprisem, am primit semnalul să continui.

Morwenna m-a întrebat şoptit:

— Cât e până se termină?

— Aproape că am terminat. O aşezasem din nou pe butuc, iar acum îmi luam de jos spada. Închide ochii. Încearcă să-ţi aminteşti că aproape toţi cei care au trăit odată au şi murit, chiar şi Conciliatorul, care se va înălţa sub înfăţişarea Soarelui Nou.

Pleoapele ei palide, cu gene lungi, s-au închis, încât Morwenna nu a văzut spada ridicată. Scăpărarea oţelului a amuţit încă o dată mulţimea şi, când tăcerea a fost deplină, am repezit latul spadei peste coapsele ei; plesnetul metalului pe carne a fost acoperit de trosnetul femururilor care se rupeau, crac, crac, asemenea sunetului pe care-l scot croşeurile unui boxer. Preţ de o clipă, Morwenna a rămas nemişcată pe butuc, leşinată, însă fără să se răstoarne; în aceeaşi clipă am făcut un pas îndărăt şi i-am retezat grumazul cu o lovitură perfectă, orizontală, care este cu mult mai greu de executat decât cea verticală.

Sincer să fiu, abia când am văzut sângele ţâşnind ca jetul unei fântâni şi am auzit bufnetul capului căzut pe scândurile eşafodului am înţeles că dusesem treaba la bun sfârşit. Fără să-mi dau seama, fusesem la fel de tulburat ca şi alcaldele…

Acela e momentul în care, conform aceleiaşi tradiţii străvechi, sobrietatea cerută de ghilda noastră poate fi dată uitării. Îmi venea să râd şi să dănţuiesc. Alcaldele mă scutura de umăr şi bolborosea ceva, aşa cum bolboroseam şi eu în sinea mea; n-am

crezut ce mi-a spus – o prostie glumeaţă. Mi-am ridicat spada, am apucat capul de chică şi l-am înălţat şi pe acesta, şi am făcut turul eşafodului. Nu o singură dată, ci de două, de trei, de patru ori. Vântul începuse să sufle; mi-a mânjit cu stropi purpurii masca, braţele, pieptul dezgolit. Din mulţime răsunau glumele inevitabile: „Vrei să retezi şi chica soţiei mele (soţului meu)?” „Îţi dau juma de livră de cârnaţi când isprăveşti.” „Îmi dai mie pălăria ei?”

Am râs de glumele lor şi m-am prefăcut că azvârl capul spre ei, când cineva m-a prins de gleznă. Era Eusebia, şi încă înainte de a-i ieşi primul cuvânt pe gură, am ştiut că simte acea nevoie să vorbească pe care o resimt – din câte am băgat eu de seamă – clienţii din turnul nostru. Ochii îi sclipeau de agitaţie, chipul îi era pocit de efortul de a-mi atrage atenţia, încât apărea mai bătrână şi totodată mai tânără decât înainte. N-am desluşit ce voia să-mi zică, aşa că m-am aplecat spre ea.

— *Nevinovată! Era nevinovată!*

Nu era momentul să-i desluşesc că nu eu judecasem faptele Morwennei. M-am mărginit să dau din cap.

— *Ea mi l-a luat... pe Stachys! Acum e moartă. Înţelegi? Ea n-a fost vinovată, dar mă bucur!*

Am încuviinţat iarăşi din cap şi am făcut încă un tur al eşafodului, ţinând ţeasta ridicată.

— *Eu am omorât-o!* a ţipat Eusebia. *Nu tu...!*

— Fie cum zici! i-am strigat la rândul meu.

— *Nevinovată! O cunoşteam... era atât de grijulie. Ar fi păstrat ceva asupra ei... Otravă pentru sine! Ar fi murit înainte să apuci tu s-o omori.*

Hethor a prins-o de mână şi a arătat spre mine:

— *Stăpânul meu! Al meu! Al meu şi numai al meu!*

— *Aşa că altcineva a ucis-o. Sau boala...*

Am strigat:

— Dreptatea este doar a Demiurgului!

Mulţimea era încă zgomotoasă, totuşi se mai potolise întrucâtva.

— *Dar ea mi l-a furat pe Stachys, şi-acum s-a stins şi ea.* Şi cu un strigăt şi mai răsunător: *Ah, ce minunat! S-a stins!*

Zicând acestea, Eusebia şi-a cufundat faţa în buchet, ca pentru a-şi umple cât mai mult plămânii cu parfumul săţios al trandafirilor. Eu am aruncat capul Morwennei în coşul care-l aştepta şi am şters tăişul cu o pânză roşie pe care mi-o dăduse

Jonas. Când m-am uitat din nou la Eusebia, zăcea fără suflare, răstignită pe jos, în mijlocul unui cerc de curioşi.

La vremea respectivă, n-am zăbovit cu gândul asupra acestei întâmplări, bănuind doar că inima ei nu îndurase atâta bucurie. Însă mai târziu în acea după-masă, alcaldele a cerut ca buchetul să fie cercetat de un spiţer, care a descoperit între petale o otravă puternică dar subtilă, pe care el unul n-o putea identifica. Presupun că Morwenna o avusese în mână când urcase treptele şi probabil că o aruncase între florile buchetului când am încercuit împreună eşafodul, după însemnarea cu fierul roşu.

Dă-mi voie, cititorule, să mă opresc aici din povestit şi să-ţi vorbesc aşa, ca de la o minte la alta, cu toate că fără doar şi poate ne desparte un abis de eoni. Deşi ceea ce am scris până acum – de la poarta încuiată până la iarmarocul din Saltus – cuprinde cea mai mare parte din viaţa mea adultă, iar ceea ce rămâne de înfăţişat acoperă numai câteva luni, simt că n-am ajuns nici măcar la jumătate cu povestea mea. Pentru a nu umple o bibliotecă la fel de mare ca aceea a bătrânului Ultan, voi sări (iată că ţi-o spun pe şleau) peste multe lucruri. Am descris executarea lui Agilus, fratele Agiei, dat fiind însemnătatea acestui fapt în naraţiune, iar pe a Morwennei datorită împrejurărilor neobişnuite în care s-a petrecut. Nu voi mai relata despre altele asemenea decât dacă prezintă vreun interes special. Dacă eşti amator de suferinţele şi moartea vreunui semen de-al tău, ei bine, de la mine n-o să primeşti prea multă satisfacţie. E de-ajuns să spun că am îndeplinit aceleaşi operaţiuni asupra hoţului de vite, încheindu-le cu execuţia finală; în viitor, când îmi voi descrie călătoriile, trebuie să înţelegi că am practicat tainele ghildei noastre acolo unde aveam şi un câştig din asta, dar voi trece sub tăcere unde şi când anume.

V
Tărâmul

În acea seară, am cinat împreună cu Jonas în camera noastră, numai noi doi. Am descoperit că e foarte plăcut să fii îndrăgit de gloată şi toată lumea să te cunoască; dar este şi obositor, şi după o vreme te saturi să răspunzi aceloraşi întrebări naive şi să refuzi politicos invitaţii la un pahar de vorbă.

Am avut o mică neînţelegere cu alcaldele în legătură cu plata pe care urma s-o primesc pentru munca mea, căci la început ne tocmisem să-mi dea, pe lângă sfertul din toată suma primit la angajare, plata datorată după executarea fiecărui client, în vreme ce alcaldele voia – zicea el – să-mi plătească suma întreagă doar după ce-i executam pe toţi condamnaţii. Nici în ruptul capului nu m-aş fi învoit cu o asemenea târguială, mai ales dacă puneam la socoteală avertismentul pe care mi-l dăduse omul verde (pe care, din loialitate faţă de Vodalus, nu-l dezvăluisem nimănui). Dar după ce-am ameninţat că nu mă voi înfăţişa a doua zi după-masă, mi-am primit plata şi totul s-a rezolvat prin bună învoială.

Acum Jonas şi eu şedeam în faţa unui castron aburind şi a unei sticle de vin. Uşa era încuiată şi zăvorâtă, iar hangiul primise poruncă să nege că eu m-aş găsi în stabilimentul lui. Şi m-aş fi simţit pe deplin în apele mele dacă vinul din pocal nu mi-ar fi amintit cu atâta intensitate de vinul cu mult mai bun pe care Jonas îl descoperise în urciorul nostru cu o seară înainte, după ce în taină privisem cu atenţie Gheara.

Bănuiesc că Jonas mi-a văzut chipul în timp ce mă holbam la lichidul de un roşu palid; şi-a umplut şi el pocalul şi a zis:

— Nu trebuie să uiţi că nu tu eşti răspunzător de sentinţele date. Dacă nu ai fi venit tu aici, ei tot ar fi fost pedepsiţi, şi poate că mâini mult mai puţin pricepute le-ar fi pricinuit chinuri mai mari.

I-am spus că nu înţeleg despre ce vorbeşte.

— Văd că te frământă… ce s-a petrecut astăzi.

— Eu cred că totul a mers bine, am zis.

— Ştii ce-a spus octopodul când a coborât din patul de varec al Sirenei: „Eu nu-ţi pun la îndoială măiestria – dimpotrivă. Ci ai aerul că nu ţi-ar strica să te-nveseleşti puţin.”

— După ce se săvârşeşte totul, suntem întotdeauna puţin abătuţi. Aşa ne spunea Maestrul Palaemon şi am descoperit că, în ceea ce mă priveşte, este adevărat. El o numea o funcţie psihologică pur mecanică, ceea ce, la vremea respectivă, mi s-a părut un oximoron, dar acum nu sunt convins că nu avea dreptate. Ai văzut ce s-a întâmplat, sau ţi s-a dat prea multă treabă de făcut?

— Am stat pe trepte în spatele tău aproape tot timpul.

— Înseamnă că ai văzut bine, că ai văzut cum s-a petrecut – totul a decurs fără nicio problemă după ce am hotărât să nu mai aşteptăm scaunul. Măiestria cu care mi-am îndeplinit datoria a fost aplaudată şi toată lumea m-a admirat. După care apare un sentiment de moleşeală. Maestrul Palaemon ne vorbea adesea despre melancolia mulţimii şi melancolia curţii, şi spunea că unii dintre noi le resimţim pe amândouă, alţii nu sunt cuprinşi de niciuna, şi sunt din cei care simt ori una, ori cealaltă. Ei bine, eu sufăr de melancolia mulţimii; nu cred că în Thrax o să am vreo-dată şansa să descopăr dacă sufăr şi de melancolia curţii sau nu.

— Asta ce înseamnă? m-a întrebat Jonas, cu privirile aţintite în fundul pocalului său.

— Un torţionar, să zicem un maestru din Citadelă, intră uneori în contact cu exultanţi de cel mai înalt rang. Să zicem că un prizonier extrem de sensibil este bănuit a deţine informaţii preţioase. Este posibil ca o oficialitate din vârful ierarhiei să fie delegată să asiste la interogarea acestui prizonier. Foarte adesea, această oficialitate n-a avut cum să afle despre operaţiunile mai delicate, prin urmare îi va pune maestrului întrebări şi poate îi va mărturisi anumite temeri ale sale privitoare la temperamentul sau la sănătatea supusului. În atare împrejurări, torţionarul se simte în miezul lucrurilor…

— Apoi se simte dezamăgit, ca să zic aşa, când totul se termină. Da, cred că înţeleg.

— Ai văzut vreodată o asemenea treabă când lucrurile au fost făcute de mântuială rău de tot?

— Nu. Nu vrei să mănânci din carnea asta?

— Nici eu n-am văzut, dar mi s-a povestit şi de aceea eram încordat. Au fost cazuri când clientul a luat-o la fugă prin mulţime. Sau când a fost nevoie de mai multe lovituri pentru a despărţi capul de trup. Ori când torţionarul s-a pierdut cu firea şi nu şi-a mai făcut treaba. Când am sărit pe eşafod, n-aveam de unde şti că nu mi se va întâmpla ceva asemănător. Iar dacă s-ar

fi întâmplat, aş fi fost terminat pentru tot restul vieţii.

— „Totuşi, e cumplit să-ţi câştigi astfel traiul” – aşa i-a spus scaietele sfrânciocului, ştii vorba.

— Chiar nu…

M-am întrerupt pentru că zărisem o mişcare în capătul celălalt al camerei. Întâi am crezut că e un şobolan, o specie care-mi provoacă o silă cumplită; prea mulţi clienţi am văzut muşcaţi în subterana de sub turnul nostru.

— Ce-i?

— Ceva alb.

Am dat ocol mesei, ca să mă uit.

— O foaie de hârtie. Cineva a strecurat un bilet pe sub uşa noastră.

— Încă o femeie care vrea să se culce cu tine, a zis Jonas, dar eu apucasem să ridic foaia.

Era într-adevăr caligrafia delicată a unei femei, scrisă cu cerneală cenuşie pe pergament. M-am apropiat de lumânare, ca s-o citesc.

Preaiubitul meu Severian,

De la unul dintre oamenii buni care mă ajută am aflat că te găseşti în satul Saltus, oarecum în apropiere. E o veste mult prea minunată ca să fie adevărată, dar acum trebuie să descopăr dacă mă poţi ierta.

Îţi jur că orice suferinţă ai îndurat de dragul meu nu cu voia mea ţi-a fost pricinuită. Din prima clipă am vrut să-ţi spun totul, dar ceilalţi nici n-au vrut s-audă de-aşa ceva. Au socotit că nimeni nu trebuia să ştie, afară de aceia care trebuiau să ştie (cu alte cuvinte, nimeni altcineva în afară de ei înşişi), şi în cele din urmă mi-au spus pe şleau că, dacă nu mă supun vrerii lor *în tot şi-n toate,* vor abandona planul şi mă vor lăsa să mor. Ştiam că ţi-ai fi dat viaţa pentru mine, astfel că am îndrăznit să sper că, dacă ţi-ar fi fost dat să alegi, ai fi ales şi să suferi pentru mine. Iartă-mă.

Dar acum am scăpat de acolo şi sunt aproape liberă – propria mea stăpână atâta vreme cât mă supun ordinelor simple şi umane ale bunului Părinte Inire. Aşa că îţi voi spune tot, în speranţa că atunci când vei fi aflat totul, mă vei ierta cu adevărat.

Ştii despre arestarea mea. Îţi aminteşti, cu siguranţă, şi cât de preocupat era Maestrul Gurloes al vostru pentru confortul meu, şi cât de adesea venea în vizită la mine în celulă, ca să stăm de vorbă, sau cerea să fiu dusă la el pentru ca el şi ceilalţi maeştri să mă supună la interogatorii. Aceasta deoarece protectorul meu, bunul Părinte Inire, îl însărcinase să fie extrem de atent cu mine.

Cu timpul, când a devenit limpede că Autocratul nu mă va elibera, Părintele Inire a aranjat lucrurile în aşa fel încât să mă elibereze el. Nu ştiu în ce fel a fost ameninţat Maestrul Gurloes sau cum a fost mituit. Dar a avut efect şi, cu câteva zile înainte să mor – aşa cum ai crezut tu, preaiubitul meu Severian –, mi-a explicat care era planul. De bună seamă că nu era de ajuns să fiu eliberată. Trebuia să fiu eliberată în aşa fel încât nimeni să nu mă caute. Ceea ce înseamnă că trebuia să pară că murisem; dar Maestrul Gurloes primise poruncă să nu care cumva să mă lase să mor.

Acum poţi să-ţi închipui şi singur cum ne-am strecurat prin această plasă de piedici. Au ticluit în aşa fel încât să fiu pusă într-o maşinărie care avea efect numai asupra interiorului trupului, iar Maestrul Gurloes a aranjat-o înainte astfel încât să nu mă rănească în niciun fel. Apoi, când tu aveai să crezi că mă aflam în agonie, urma să-ţi cer ceva ca să-mi curm suferinţa şi viaţa nenorocită. Totul a mers după plan. Tu mi-ai dat cuţitul, eu mi-am făcut o tăietură mică în braţ, m-am ghemuit lângă uşă ca să se scurgă un fir de sânge pe sub ea, apoi m-am mânjit pe gât şi m-am trântit de-a latul patului, ca să mă vezi dacă te-ai fi uitat prin geamlâc.

Te-ai uitat? Am zăcut nemişcată ca moartă. Ochii îmi erau închişi, dar parcă ţi-am simţit durerea când m-ai văzut acolo. Îmi venea să plâng şi-mi amintesc ce speriată eram că ai putea să-mi vezi lacrimile curgând. Apoi ţi-am auzit paşii îndepărtându-se, mi-am bandajat braţul, mi-am spălat faţa şi gâtul. După o vreme, a venit Maestrul Gurloes şi m-a luat de-acolo. Iartă-mă.

Acum aş vrea să te văd din nou, şi dacă Părintele Inire obţine iertarea pentru mine, aşa cum mi-a promis solemn că va face, nu văd de ce ne-am mai despărţi tu şi cu mine. Dar vino la mine neîntârziat – eu îi aştept solul, iar dacă acesta soseşte, va trebui să zbor la Casa Absolută, să mă arunc la picioarele Autocratului, fie-i numele binecuvântat de trei ori şi balsam pe frunţile pârjolite ale sclavilor săi.

Nu vorbi *nimănui* despre asta, însă din Saltus apuc-o spre nord-est, până dai de un pârâu care curge şerpuit spre Gyoll. Ia-o de-a lungul lui în sens opus şi-o să vezi că izvorăşte din gura unei mine.

Acum trebuie să-ţi împărtăşesc o taină mare, pe care cu niciun chip să n-o dezvălui altora. Această mină este o vistierie a Autocratului, în care el a pus la păstrare mormane de monede, lingouri şi nestemate, pentru a le avea atunci când va fi poate obligat să părăsească Tronul Phoenix. Este păzită de câţiva servitori ai Părintelui Inire, dar tu n-ai de ce te teme de ei. Au primit poruncă să mi se supună, iar eu le-am spus de tine şi le-am poruncit să te lase să treci fără să-ţi stea în cale. Prin urmare, după ce intri în mină, urmează cursul apei până la capăt, adică acolo unde izvorăşte ea dintr-o piatră. Aici te aştept eu, aici îţi scriu, în speranţa că o vei ierta

pe a ta

Thecla.

Nu pot să descriu valul de bucurie pe care l-am simţit în timp ce citeam şi reciteam această scrisoare. Văzându-mi chipul, Jonas întâi a sărit de pe scaun – o fi gândit că îmi vine să leşin – apoi însă s-a retras ca din faţa unui lunatic. Când, în sfârşit, am împăturit scrisoarea şi am pus-o în sabretaş, el nu mi-a adresat nicio întrebare (căci Jonas era un prieten adevărat), ci mi-a dat de înţeles, după cum mă privea, că era gata să mă ajute.

— Am nevoie de iapa ta, am zis. Pot s-o iau?

— Bucuros. Dar…

Dintr-un pas am fost la uşă şi-am tras zăvorul.

— Nu poţi veni. Dacă totul merge bine, o să am grijă să se întoarcă la tine.

Am alergat pe scări în jos, am ieşit în curtea interioară şi-n tot acest timp textul scrisorii îmi răsuna în urechi, citit cu vocea Theclei; iar când am intrat în grajd, eram nebun de-a binelea. M-am uitat după mericipul lui Jonas, însă în locul iepuşoarei m-am pomenit în faţă cu un destrier din cei mari, a cărui spinare se desena mai sus de ochii mei. N-aveam idee cine ar fi putut veni călare pe-un asemenea armăsar de luptă în satul ăsta, aşa că n-am zăbovit cu gândul. Fără să mai pierd vremea, am sărit în şa, am scos-o pe *Terminus Est* din teacă şi cu o lovitură am retezat hamul ce-l ţinea priponit.

În viaţa mea nu văzusem un armăsar mai grozav. Dintr-un salt a ieşit din grajd, iar din alte două a ajuns în uliţa principală. Preţ de-o răsuflare m-am temut că o să se împiedice de frânghia vreunui cort, dar avea călcătura la fel de sigură ca paşii unui dansator. Uliţa se îndrepta la răsărit spre râu; de cum am lăsat casele în urma noastră, l-am mânat spre stânga: a sărit peste un gard, ca un băietan care sare peste un băţ, şi m-am pomenit galopând ca vântul peste o pajişte unde taurii îşi înălţau coarnele în lumina verde a lunii.

Nu mă prea pricep la călărie, iar atunci mă pricepeam încă şi mai puţin. În ciuda şeii înalte, cred că aş fi căzut de pe spinarea unui animal de rând înainte să fi străbătut jumătate de leghe; dar destrierul meu furat alerga, chiar şi la acea viteză, la fel de lin ca o umbră. Şi cu adevărat ca o umbră trebuie să fi şi arătat amândoi, el cu pielea lui neagră, eu cu mantia mea fuliginoasă. În acelaşi galop am trecut împroşcând peste pârâul pomenit în

scrisoare. Acolo l-am strunit – pe jumătate trăgând de căpăstru, pe jumătate cu vorba, căreia i-a dat ascultare asemenea unui frate. Potecă nu se zărea pe niciun mal şi, în curând, fără să fi apucat să înaintăm prea mult, copacii crescuţi aproape de apă ni s-au pus în cale. L-am mânat pe destrier prin albie (cu toate că n-a făcut-o cu tragere de inimă) şi am înaintat urcând terase înspumate, ca şi când am fi urcat trepte, şi am înotat în ochiuri de apă adânci.

Mai mult de-un rond ne-am luptat cu pârâul acesta printr-o pădure ce semăna mult cu aceea prin care trecusem cu Jonas după ce ne rătăcisem de Dorcas, de Doctorul Talos şi de ceilalţi, la Poarta Îndurătoare. Apoi malurile au devenit mai înalte şi mai gloduroase, copacii mai mici, contorsionaţi. Pârâul era presărat cu bolovani; muchiile lor drepte îmi dădeau de înţeles că erau tăiaţi cu mâna şi că ne aflam în ţinutul minelor, iar undeva mai jos de noi se găseau ruinele unui oraş mare. Drumul era tot mai abrupt şi, cu toată îndrăcirea lui, bidiviul îşi pierdea pasul pe pietrele alunecoase, încât am fost nevoit să descalec şi să-l duc de căpăstru. Astfel am trecut prin mai multe vâlcele mici, aproape ireale, cufundate în umbrele întunecate aruncate de malurile înalte, dar stropite din loc în loc de lumina verde a lunii, fiecare răsunând de murmurul apei – singurul zgomot de altfel, restul fiind numai tăcere.

Într-un târziu am intrat într-o văioagă mai mică şi mai îngustă decât toate celelalte; la capătul ei, cam la un lanţ distanţă, unde lumina lunii se revărsa peste un perete prăpăstios, am văzut o deschizătură întunecată. De acolo izvora pârâul, scurgându-se afară precum saliva printre buzele unui titan împietrit. Am găsit un petic de pământ lângă apă, suficient de neted pentru ca armăsarul meu să poată sta acolo, şi am reuşit chiar să-l priponesc, înnodând ce mai rămăsese din hamul lui în jurul unui copac pitic.

Fără doar şi poate că, odată, în mină se ajungea pe o estradă de lemn, dar aceasta putrezise de mult şi se făcuse praf şi pulbere. Cu toate că în lumina lunii urcuşul până la deschizătură părea imposibil, am izbutit să găsesc nişte prize în peretele străvechi, astfel că m-am căţărat de-a lungul jetului căzător.

Tocmai mă prinsesem de buza deschizăturii, când am auzit, sau mi s-a părut că aud, un zgomot în valea de sub mine. M-am oprit şi mi-am răsucit capul ca să mă uit peste umăr. Vuietul apei ar fi înăbuşit orice alt zgomot mai slab decât un sunet de goarnă

sau o explozie, şi acoperise şi ceea ce auzisem eu, cu toate acestea percepusem ceva – poate ecou de piatră căzând pe piatră ori plescăitul a ceva azvârlit în apă.

Văioaga părea liniştită şi tăcută. Apoi mi-am zărit destrierul schimbându-şi poziţia, capul lui mândru cu urechile ciulite apărând o clipită în lumină. Mi-am zis totuşi că ceea ce auzisem nu fusese altceva decât copita lui cu potcoavă de oţel, care lovise stânca, semn că era nemulţumit pentru că-l priponisem atât de strâns. M-am săltat în deschizătura minei şi, făcând aceasta – după cum aveam să aflu mai târziu –, mi-am salvat viaţa.

Un om cu mintea la cap, care s-a pornit la drum aşa ca mine şi ştia că va trebui să pătrundă într-un asemenea loc, şi-ar fi adus un felinar şi o provizie serioasă de lumânări. Dar eu fusesem atât de înnebunit de gândul că Thecla era încă în viaţă, încât nu luasem cu mine nimic de-acest soi. Astfel că m-am târât înainte, în întuneric, şi abia dacă făcusem vreo doisprezece paşi, când lumina lunii din văioagă a dispărut în urma mea. Cizmele îmi erau în pârâu, încât mergeam aşa cum mersesem şi când îl dusesem pe destrier în susul albiei. *Terminus Est* îmi atârna de umărul stâng şi nu mă temeam că vârful tecii s-ar uda în apă, pentru că tunelul era atât de jos încât mergeam îndoit de spate. Şi aşa am înaintat vreme îndelungată, temându-mă tot timpul că nu nimerisem unde trebuia, iar Thecla mă aştepta în altă parte şi va aştepta în van.

VI
Lumină albastră

Mă obişnuisem într-atât cu sunetul apei îngheţate, încât dacă Domniile Voastre m-aţi fi întrebat, v-aş fi răspuns că umblam în linişte deplină; dar nu era aşa, şi când, deodată, tunelul strâmt s-a deschis într-un spaţiu larg, la fel de întunecos, mi-am dat seama de acest lucru după cum se schimbase muzica pârâului. Am mai făcut un pas, încă unul, şi mi-am înălţat capul. Nicio piatră rugoasă de care să mă lovesc. Mi-am înălţat braţele. Nimic. Am prins-o pe *Terminus Est* de mânerul de onix şi am rotit-o fără să-i scot tăişul din teacă. Tot nimic.

Apoi am făcut ceva ce Domniile Voastre, care citiţi această mărturie, veţi socoti a fi prostesc într-adevăr, deşi vă veţi fi amintind că mi se spusese că aceia care păzesc mina fuseseră preveniţi de venirea mea şi li se poruncise să nu-mi facă niciun rău. Am strigat numele Theclei.

Iar ecourile au răspuns: *„Thecla… Thecla… Thecla…”*

Şi din nou liniştea. Mi-am adus aminte că ar fi trebuit să urmez albia până unde apa izvora dintr-o stâncă şi că nu făcusem acest lucru. Poate că aici se scurgea prin tot atâtea galerii prin câte vâlcele cursese în afara minei. Am început din nou să mă opintesc prin apă, pipăindu-mi fiecare pas, de frică să nu cad în cap la următorul.

Abia dacă am făcut cinci paşi când am auzit ceva; departe, totuşi cu claritate, peste şopotul apei care acum curgea lin. Încă vreo cinci paşi, şi am zărit o lumină.

Nu era reflectarea de smaragd a legendarelor păduri de pe lună şi nici acea lumină pe care ar purta-o cu ei străjerii – flama roşie a torţei, strălucirea galbenă a lumânării sau chiar raza albă, străpungătoare, pe care uneori o zăream noaptea când navetele Autocratului se înălţau deasupra Citadelei. Mai curând era o ceaţă luminoasă, acum părând incoloră, acum de-un verde-gălbui murdar. Imposibil de spus cât era de departe, şi părea să n-aibă nicio formă. O vreme a tremurat în faţa ochilor mei, iar eu, urmând încă pârâul, plescăiam spre ea. Apoi i s-a mai alăturat una.

Îmi este greu să mă concentrez asupra evenimentelor ce au avut loc în următoarele câteva minute. Poate că fiecare ascunde

în subconştient anumite clipe de groază, aşa cum tăinuia temniţa noastră subterană, în cel mai adânc nivel populat, pe acei clienţi ale căror minţi fuseseră de mult distruse ori transformate în stări de veghe ce nu mai aveau nimic omenesc în ele. Asemenea lor, aceste amintiri urlă şi izbesc în ziduri cu lanţurile lor, dar arar sunt aduse îndeajuns de sus pentru a vedea lumina.

Ceea ce am trăit sub munte a rămas cu mine, aşa cum fiinţele acelea au rămas cu noi, ceva ce mă străduiesc să zăvorăsc în cele mai îndepărtate cotloane ale minţii, dar din când în când devin conştient de ele. (Nu cu mult timp în urmă, când *Samru* se găsea încă aproape de gura râului Gyoll, am privit noaptea peste parapetul de la pupa; şi-am văzut acolo cum fiecare cufundare a vâslelor apărea ca un strop de foc fosforescent şi, preţ de-o clipă, mi-am închipuit că aceia de sub munte veniseră în cele din urmă să mă înşface. Acum ei se află sub comanda mea, dar acest fapt mă linişteşte prea puţin.)

Luminii pe care o văzusem i s-a alăturat o a doua, aşa cum am mai spus, apoi o a treia, şi primelor trei o a patra, iar eu continuam să merg. Curând erau prea multe lumini ca să le mai număr; dar neştiind ce sunt, mă simţeam în fapt liniştit văzându-le, şi încurajat, imaginându-mi-o pe fiecare ca pe o scânteie de la vreun soi de torţă necunoscut mie, o torţă ţinută de unul dintre paznicii despre care pomenea scrisoarea. După ce am mai făcut vreo doisprezece paşi, am văzut că petele astea de lumină se reuneau într-un desen şi că desenul era o javelină ori un vârf de săgeată îndreptat asupra mea. Şi am auzit, foarte slab, un muget din cele pe care le auzeam îndeobşte răsunând dinspre turnul numit al Urşilor, când fiarelor li se împărţea hrana. Chiar şi atunci – îmi vine să cred – aş fi putut scăpa dacă aş fi făcut stânga-mprejur şi aş fi fugit

Dar n-am fugit. Mugetul creştea – nici ca un zgomot de animal, dar nici ca urletul celei mai înnebunite gloate umane. Am văzut că picăţelele de lumină nu erau chiar lipsite de formă, aşa cum mi se păruse înainte. Ci fiecare avea acea formă care în artă se numeşte stea, cu cinci colţuri inegale.

Abia atunci, mult prea târziu, m-am oprit.

La momentul respectiv, lumina nesigură, lipsită de aură, pe care o aruncau stelele acelea sporise destul ca să văd formele din jurul meu, ca nişte umbre vagi. De-o parte şi de alta erau nişte suprafeţe ale căror laturi unghiulare sugerau că fuseseră dăltuite de oameni – părea că mă aflu în oraşul îngropat (aici

anume nesurpat sub greutatea pământului aşezat peste el) din care minerii din Saltus îşi extrăgeau comorile. Printre aceste suprafeţe se aflau coloane scurte şi groase, de-o iregularitate ordonată, aşa cum am observat uneori la stivele de lemne de foc, din care fiecare băţ iese în afară şi totuşi compune cu celelalte întregul. Coloanele acestea luceau uşor, trimiţând înapoi lumina cadaverică a stelelor mişcătoare şi făcând-o să pară mai puţin sinistră sau cel puţin mai frumoasă decât cea pe care o primiseră.

O clipă m-am minunat de coloanele acelea; apoi m-am uitat din nou la formele stelare şi pentru prima oară le-am văzut cu adevărat. V-aţi îndreptat vreodată noaptea spre ceea ce pare să fie geamlâcul unei colibe, numai ca să descoperiţi că este focul de avertizare al unei mari fortăreţe? Sau urcând, alunecaţi, vă prindeţi şi, privind în jos, vedeţi hăul de o sută de ori mai adânc decât vi l-aţi închipuit? Dacă aţi păţit aşa ceva, veţi avea o oarecare idee despre ceea ce am simţit eu. Stelele nu erau scântei de lumină, ci forme asemănătoare cu oamenii, mici doar pentru că peştera în care mă aflam era mai uriaşă decât îmi imaginasem vreodată că poate fi un asemenea loc. Iar oamenii, care nu păreau să fie oameni, fiind mai laţi în umeri şi mai cocârjaţi decât oamenii, se repezeau spre mine. Mugetul pe care-l auzeam era răsunetul vocilor lor.

M-am răsucit şi, când am văzut că nu pot fugi prin apă, am urcat malul spre locul unde se înălţau structurile întunecate. Creaturile aproape că mă încolţiseră şi unele îmi dădeau un ocol larg prin dreapta şi prin stânga, tăindu-mi calea spre lumea de afară.

Erau cumplite la vedere, într-un fel pe care nu-s sigur că-l pot explica – păreau nişte maimuţe, căci aveau trupuri păroase şi strâmbe, braţe lungi, picioare scurte şi gâturi groase. Dinţii ai fi zis că-s colţi de smilodon, curbaţi, cu margini zimţate, coborând de-un deget sub fălcile lor masive. Dar nimic din toate acestea şi nici lumina noctilucentă ce parcă stătea agăţată de blana lor nu-mi stârneau groaza pe care o resimţeam. Pricina era ceva de pe chipurile lor, poate din ochii uriaşi, cu irişi palizi, care îmi spunea că erau la fel de oameni ca şi mine. Aşa cum bătrânii sunt întemniţaţi în trupuri putrezinde şi femeile în trupuri neputincioase care le fac prăzi uşoare pentru poftele murdare ale multor altora, aşa şi oamenii aceştia erau înveşmântaţi în costume lugubre de maimuţe, şi erau conştienţi de asta. În timp

ce strângeau cercul în jurul meu, le-am citit în ochi că ştiau, şi cel mai rău lucru dintre toate era că ochii aceia erau singura parte din întregul lor care nu lucea.

Am tras aer în piept ca să mai strig o dată *Thecla.* În clipa următoare am înţeles totul, am închis gura şi am scos-o din teacă pe *Terminus Est.*

O creatură, mai mare sau poate mai îndrăzneaţă decât celelalte, a înaintat spre mine. Avea în mână o ghioagă cu coadă scurtă, făcută dintr-un femur. Păstrându-se la o distanţă la care n-o putea atinge spada, m-a ameninţat cu ghioaga, mugind şi lovind capul de metal al armei sale de laba ei lungă.

Ceva a tulburat apa din spatele meu, şi m-am răsucit la timp să-l văd pe unul dintre oamenii-maimuţă lucitori înaintând prin pârâu. A sărit înapoi când am lovit cu spada spre el, dar vârful tăiat în muchii l-a atins chiar la subsuoară. Atât de fină era lama, atât de magnific de călită şi de bine ascuţită, încât şi-a tăiat drum până în partea cealaltă a sternului.

S-a prăbuşit şi apa i-a dus leşul, dar înainte ca lovitura să-şi nimerească ţinta apucasem să bag de seamă că mergea prin apă cu scârbă şi că undele acelea îi încetiniseră mişcările cel puţin tot atât cât le încetiniseră pe ale mele. Răsucindu-mă ca să-i am sub ochi pe toţi atacatorii mei, m-am dat înapoi spre albie şi încet-încet am început să mă îndrept cu spatele spre locul unde pârâul ieşea în lumea de afară. Simţeam că, dacă aş putea ajunge la tunelul îngust, m-aş afla în siguranţă; dar ştiam şi că ei n-or să mă lase să fac acest lucru.

S-au strâns şi mai mulţi în jurul meu, până când s-au făcut câteva sute. Lumina pe care o răspândeau era atât de puternică, încât am putut vedea că suprafeţele acelea dreptunghiulare pe care le zărisem mai devreme erau într-adevăr clădiri, aparent extrem de vechi, construite fiecare dintr-un singur bloc de piatră cenuşie şi mânjite peste tot de scârna liliecilor.

Coloanele neregulate erau stive de lingouri în care fiecare strat era pus peste celălalt de-a curmezişul. Culoarea lor mă făcea să cred că era vorba de argint. Fiecare stivă avea o sută de lingouri, şi cu siguranţă în oraşul îngropat se găseau sute de stive.

Toate acestea le-am văzut cât am făcut şase paşi. La al şaptelea, s-au repezit spre mine, cel puţin douăzeci, şi din toate părţile. Nu era timp pentru lovituri curate la gât. Loveam în cercuri şi zbârnâitul lamei a umplut lumea aceea subpământeană, iar

zidurile şi tavanul de piatră au răspuns cu ecou, care se auzea peste mugete şi ţipete.

Simţul timpului o ia cu totul razna în asemenea momente, îmi amintesc de iuţeala atacului şi de loviturile mele înnebunite, dar, gândindu-mă retrospectiv, totul pare să se fi petrecut dintr-o răsuflare. Doi, cinci, zece au căzut la pământ, până când apa din jurul meu apărea neagră de sânge în lumina leşurilor, aproape zăgăzuită de muribunzi şi morţi; dar ei veneau încă şi mai mulţi. O lovitură în umăr mi s-a părut ca izbitura unui pumn de uriaş. *Terminus Est* mi-a alunecat din mână şi greutatea trupurilor m-a împins în jos, până am ajuns sub apă, orb, zbătându-mă. Colţii duşmanului meu mi-au sfâşiat braţul ca două suliţe, dar el s-a temut să se scufunde prea mult, aşa cred. Căci părea să nu mai poată lupta ca până atunci. Mi-am înfipt degetele în nările lui largi şi i-am răsucit grumazul, cu toate că părea mai solid decât al unui om.

Dacă mi-aş fi putut ţine atunci respiraţia cât să-mi croiesc drum până la tunel, aş fi reuşit să scap. Oamenii-maimuţă s-ar fi zis că nu mă mai vedeau, iar eu m-am lăsat dus de curent pe sub apă, la oarece distanţă de ei. Dar plămânii îmi stăteau gata să explodeze; mi-am scos faţa deasupra apei, şi-n clipa următoare s-au aruncat asupra mea.

Fără îndoială că fiecărui om îi vine vremea să moară. Aceea era vremea mea, aşa am gândit. Viaţa pe care am avut-o de atunci încoace o socotesc drept un chilipir, un dar nemeritat. Armă nu aveam, iar braţul drept mi-era inert şi sfâşiat. Oamenii-maimuţă prinseseră curaj. Curajul acela al lor mi-a mai dăruit o clipă de viaţă, pentru că atât de mulţi se îmbulzeau să mă omoare, încât se împiedicau unii de alţii. L-am pocnit pe unul în faţă. Un al doilea m-a prins de cizmă; o scăpărare de lumină, şi (împins de cine ştie ce instinct sau inspiraţie) am tras de ea. În mână ţineam Gheara.

Ca şi când ar fi strâns în ea toată lumina cadavrelor, vopsind-o în culoarea vieţii, Gheara a revărsat o rază de azur limpede care a umplut peştera. Preţ de o bătaie de inimă, oamenii-maimuţă s-au oprit ca la lovitura unui gong, iar eu am ridicat gema deasupra capului; ce groază speram (dacă speram ceva) să stârnesc nu mai ştiu acum.

Dar ceea ce s-a întâmplat a fost cu totul altceva. Oamenii-maimuţă n-au fugit ţipând şi nici nu şi-au înnoit atacul. Ci s-au retras până când cei aflaţi mai aproape de mine au ajuns la trei

paşi distanţă, şi s-au ghemuit, cu feţele lipite de podeaua minei. Liniştea se înstăpânise din nou, aşa cum fusese la început, când intrasem în peşteră, singurul zgomot fiind susurul pârâului; doar că acum puteam să văd totul, de la stivele de lingouri de argint, mânjite, în apropierea cărora mă aflam, până la capătul îndepărtat unde oamenii-maimuţă coborâseră de pe un zid ruinat, apărând atunci în faţa ochilor mei ca nişte picăţele de foc palid.

Am început să mă retrag. Oamenii-maimuţă şi-au înălţat feţele, care arătau acum ca ale fiinţelor umane. Văzându-le astfel, mi-am dat seama de eonii de lupte în întunecime, care făcuseră să apară acei colţi şi ochii mari cât farfuriile, şi urechile clăpăuge. Din câte spun magii, şi noi am fost maimuţe odată, maimuţe fericite în păduri înghiţite de deşerturi cu atât de multă vreme în urmă, încât nu li se mai ştiu numele. Bătrânii se întorc la deprinderi copilăreşti când anii le înnourează în cele din urmă minţile. Oare lumea nu se va întoarce (asemenea bătrânilor) la imaginea decăzută a ceea ce a fost odată, dacă va fi ca soarele cel bătrân să moară într-un târziu, şi noi vom rămâne să ne păruim pentru oase în întuneric? Am văzut viitorul nostru – în sfârşit viitorul nostru – şi am simţit mai multă tristeţe pentru cei care triumfaseră în bătăliile întunecate decât pentru cei care-şi vărsaseră sângele în acea noapte fără sfârşit.

M-am dat un pas în spate (aşa cum am spus), şi încă unul, dar oamenii-maimuţă n-au făcut nicio mişcare pentru a mă opri. Apoi mi-am amintit de *Terminus Est.* Dacă mi-aş fi găsit scăparea din cea mai cruntă bătălie, şi tot m-aş fi dispreţuit pentru că fugisem fără spadă. Să ies de-acolo nevătămat dar fără ea era mai mult decât puteam să îndur. Am început din nou să înaintez, căutând în lumina Ghearei să-i zăresc tăişul lucitor.

La aceasta, chipurile acelor oameni ciudaţi, cocârjaţi, au părut să se lumineze şi din înfăţişarea lor am înţeles că trăgeau nădejdea că aveam intenţia să rămân cu ei, astfel ca Gheara şi strălucirea ei albastră să fie a lor pentru totdeauna. Ce cumplit îmi pare acum când scriu aceste rânduri; deşi aş zice că în realitate nu ar fi fost atât de cumplit. Oricât ar fi arătat de animalici, citeam adoraţie pe chipul fiecărei brute, încât mi-am spus (aşa cred acum) că dacă sunt în multe privinţe mai răi decât suntem noi, oamenii aceştia din oraşele ascunse sub Urth sunt mai buni în alte privinţe, binecuvântaţi cu o inocenţă urâtă.

Am căutat în toate părţile, de la un mal la celălalt; dar n-am

văzut nimic, deşi mi s-a părut că lumina Ghearei devenise mai puternică, şi tot mai puternică, până când, într-un târziu, fiecare colţ de piatră ce atârna de tavanul acelui spaţiu cavernos arunca în spatele său o umbră ascuţită, neagră ca smoala. Aşa că am strigat oamenilor care stăteau înclinaţi până-n pământ:

— Spada mea… Unde mi-e spada? A luat-o vreunul dintre voi?

Nu le-aş fi vorbit dacă n-aş fi fost pe jumătate înnebunit de teama de-a nu o pierde; dar mi s-a părut că m-au înţeles. Au început să bolborosească între ei şi către mine şi să-mi facă semne – fără să-şi îndrepte spinările – ca să-mi dea de înţeles că nu mai voiau să se lupte, întinzându-mi ghioagele şi suliţele din oase ascuţite, ca să le iau eu.

Apoi, peste murmurul apei şi peste mormăielile oamenilor-maimuţă, am auzit un alt sunet, şi brusc oamenii aceia au amuţit. Dacă un căpcăun ar roade înşişi stâlpii lumii, scrâşnetul dinţilor săi ar scoate întocmai acest zgomot. Albia pârâului (în care încă stăteam) s-a cutremurat sub mine, iar prin apă, care fusese atât de limpede, a început să curgă un fuior de mâl fin, ca şi când o panglică de fum ar fi şerpuit prin ea. De undeva de jos, din depărtare, am auzit un pas ce ar fi putut fi mersul unui turn în Ziua de pe Urmă, când se zice că toate oraşele de pe Urth vor porni să întâmpine zorii Soarelui Nou.

Şi apoi încă unul.

Într-o clipită, oamenii-maimuţă s-au ridicat şi, făcând stânga-mprejur, au rupt-o la fugă, mai mult în patru labe, spre capătul îndepărtat al galeriei, tăcuţi şi iuţi ca tot atâţia lilieci zburători. Lumina s-a dus odată cu ei, căci, din cât se părea, şi aşa cum mă şi temusem oarecum, Gheara se aprinsese pentru ei, nu pentru mine.

Un al treilea pas s-a auzit din adânc, şi-n aceeaşi clipă ultima scăpărare de lumină s-a stins; dar tot atunci, în acea ultimă scăpărare, am văzut-o pe *Terminus Est* zăcând pe fundul albiei, unde era apa mai adâncă. M-am aplecat în beznă şi, vârând Gheara în carâmbul cizmei, am apucat spada; iar când am făcut aceasta, am descoperit că neputinţa îmi părăsise braţul, care părea acum la fel de vânjos pe cât fusese înainte de luptă.

Un al patrulea pas a răsunat şi atunci, răsucindu-mă pe călcâie, am rupt-o la fugă, încercându-mi cu spada drumul dinainte. Cred că acum ştiu ce creatură chemasem de la rădăcinile continentului. Atunci însă nu ştiam, şi nu ştiam nici dacă mugetul oamenilor-maimuţă, sau lumina Ghearei, sau o

altă pricină o trezise la viaţă. Ştiam doar că departe în adânc, sub noi, era ceva din faţa căruia oamenii-maimuţă, cu toată spaima pe care-o stârneau înfăţişarea şi numărul lor, s-au risipit asemenea scânteilor la suflarea vântului.

VII
Asasinii

Când îmi amintesc a doua mea trecere prin tunelul ce ducea spre lumea de-afară, simt ca şi când mi-a luat mai bine de-un rond. N-am stat niciodată bine cu nervii, aş zice, chinuiţi cum sunt şi-au fost mereu de memoria mea fără sfârşit. La momentul acela erau întinşi la maximum, încât trei paşi păreau să-mi ia o viaţă. De bună seamă că eram speriat. De când am fost băietan de-o şchioapă nu m-a făcut nimeni laş, iar în anumite împrejurări au fost unii care mi-au lăudat curajul. Mi-am îndeplinit obligaţiile de membru al ghildei fără să clipesc, m-am luptat şi în bătăliile mele personale, şi în război, am urcat steiuri şi de câteva ori aproape m-am înecat. Dar cred că nu există altă deosebire între cei care sunt numiţi curajoşi şi cei care sunt etichetaţi drept fricoşi decât aceea că ultimii se tem de pericol înainte, iar primii după ce acesta a trecut.

De bună seamă că nimeni nu poate fi foarte speriat într-un timp de mare şi inevitabilă primejdie – mintea e mult prea concentrată pe lucrul în sine şi pe acţiunile necesare pentru a-i face faţă ori a o evita. Înseamnă că laşul e laş în atare situaţie pentru că şi-a adus teama cu el; persoane despre care credem că-s laşe ne pot uimi uneori prin curajul lor, dacă n-au fost prevenite asupra primejdiei.

Maestrul Gurloes, pe care, când eram băietan, îl crezusem a avea un curaj de neînfrânt, era fără doar şi poate un laş. În perioada în care Drotte era căpitanul ucenicilor, Roche şi eu obişnuiam să facem cu schimbul în a-i sluji pe Maestrul Gurloes şi Maestrul Palaemon; într-una din nopţi, după ce Maestrul Gurloes s-a retras în cabina lui, dar mi-a cerut să rămân ca să-i umplu cupa, a început să mi se destăinuie:

— Băiete, o ştii pe clienta ta? Fiica unui armiger, frumuşică aş zice.

Ca ucenic, aveam puţin de-a face cu clienţii; am clătinat din cap.

— Trebuie să fie necinstită.

Neavând habar ce voia să spună cu asta, am zis:

— Da, Maestre.

— Aceasta este cea mai mare dezonoare pentru o femeie. Sau

pentru un bărbat. Să fie necinstită. De către un torţionar.

Şi-a atins pieptul şi şi-a dat capul pe spate, ca să mă privească. Avea un cap mult prea mic pentru un trup atât de mătăhălos; dacă ar fi purtat cămaşă ori jachetă (ceea ce desigur că nu purta niciodată), ai fi fost tentat să crezi că-i căptuşită.

— Da, Maestre.

— N-ai de gând să te oferi s-o faci în locul meu? Un tânăr aşa ca tine, plin de zeamă. Să nu-mi spui că încă nu ţi-au crescut perişorii.

În sfârşit am înţeles unde bătea şi i-am răspuns că nu crezusem că e îngăduit aşa ceva, căci încă eram ucenic; dar dacă-mi poruncea astfel, de bună seamă că aveam să mă supun.

— Mi-am închipuit eu. Nu-i rea, să ştii. Da-i înaltă, şi mie nu-mi plac înaltele. În familia aceea, acum o generaţie sau două a fost un bastard de exultant, bag mâna-n foc. Sângele apă nu se face, cum se zice, deşi numai noi ştim ce-nseamnă asta. Vrei s-o faci?

A ridicat cupa şi eu i-am umplut-o.

— Dacă aşa doriţi, Maestre.

Adevărul e că mă excitase gândul. Niciodată nu posedasem o femeie.

— Nu poţi. Eu trebuie s-o fac. Dacă o să fiu luat la întrebări? Apoi mai trebuie şi să adeveresc – să semnez documentele. Sunt maestru al ghildei de douăzeci de ani, şi niciodată n-am falsificat documente. Presupun că te gândeşti că n-o pot face.

Gândul nu-mi trecuse nicio clipă prin minte, aşa cum gândul opus (anume că ar mai avea ceva potenţă în el) nu-mi trecuse nicicând prin minte în ceea ce-l privea pe Maestrul Palaemon, care, cu părul lui alb, umerii căzuţi şi lentilele pentru văzut, părea ca un om care a fost întotdeauna decrepit.

— Ei bine, ia priveşte, a zis Maestrul Gurloes şi s-a ridicat din jilţ.

Era genul de om care poate merge drept şi vorbi limpede chiar când este foarte beat; s-a îndreptat spre un scrin, sigur pe sine, cu toate că preţ de-o clipă am crezut că avea să scape vasul din porţelan albastru pe care tocmai îl scotea de-acolo.

— Acesta este un leac rar şi puternic. A ridicat capacul şi mi-a arătat o pulbere maronie. Nu dă greş niciodată. Într-o bună zi va trebui să-l încerci şi tu, prin urmare trebuie să ştii de el. Iei pe vârful unui cuţit doar cât îţi încape sub unghie, înţelegi? Dacă iei prea mult, n-o să poţi să te înfăţişezi în faţa altor oameni câteva zile bune.

— O să ţin minte, Maestre.

— De bună seamă că e o otravă. Toate sunt, şi-asta-i cea mai bună – puţin mai mult decât *atât* te-ar omorî. Şi nu trebuie să iei altă porţie decât când se schimbă luna, pricepi?

— Poate că ar fi mai bine să-l rugaţi pe Fratele Corbinian să măsoare doza, Maestre.

Corbinian era spiţerul nostru; mă îngrozea gândul că Maestrul Gurloes ar putea înghiţi o lingură întreagă în faţa ochilor mei.

— Eu? N-am nevoie.

Dispreţuitor, a acoperit la loc vasul şi l-a izbit la locul lui pe raftul din scrin.

— Prea bine, Maestre.

— În plus (şi mi-a făcut semn cu ochiul) am şi asta.

Din sabretaşul de la brâu a scos un falus de fier. Era lung de-o palmă şi jumătate şi avea o curea de piele petrecută prin capătul opus vârfului.

Poate vi se pare o prostie ce citiţi acum, dar pentru o clipă nu mi-am putut imagina la ce serveşte un asemenea obiect, în ciuda formei sale oarecum exagerat de realistă. Îmi spuneam cu disperare că poate vinul îl făcea să fie infantil, ca un băieţel care nu crede că există o deosebire fundamentală între calul de lemn şi unul adevărat. Îmi venea să şi râd.

— „A necinsti”, ăsta-i cuvântul lor. Şi astfel, înţelegi tu, ne-au lăsat o cale de ieşire.

Lovise falusul de fier de palmă – acelaşi gest, acum că mă gândesc la asta, pe care-l făcuse cu ghioaga sa omul-maimuţă, când mă ameninţase. Apoi am înţeles şi m-a cuprins greaţa.

Dar nici măcar acea greaţă nu este senzaţia pe care aş simţi-o acum dacă m-aş găsi în aceeaşi situaţie. Nu aveam nicio simpatie faţă de clientă, pentru că nu mă gândeam la ea câtuşi de puţin; ci numai un fel de scârbă faţă de Maestrul Gurloes, care, în ciuda masivităţii şi a forţei sale, era obligat să se bizuie pe pulberea aceea maronie şi, încă şi mai rău, pe falusul de fier pe care-l văzusem, un obiect care ar fi putut fi tăiat de la o statuie, şi poate că şi fusese. Şi totuşi, l-am văzut în altă împrejurare, când treaba trebuia să fie îndeplinită pe loc, de teamă că ordinul n-ar fi putut fi executat întocmai înainte să moară clienta, l-am văzut acţionând fără preget, şi fără pulberi sau falus, ba chiar fără dificultate.

Înseamnă că Maestrul Gurloes era laş. Totuşi, poate că laşitatea lui era mai bună decât curajul pe care l-aş fi dovedit eu în

locul lui, căci curajul nu este întotdeauna o virtute. Fusesem curajos (cum sunt socotite asemenea atitudini) când mă luptasem cu oamenii-maimuţă, dar curajul meu nu era altceva decât un amestec de îndrăzneală nesăbuită, surprindere şi disperare; acum, în tunel, când nu mai aveam pricină a mă teme, m-a cuprins frica şi aproape că mi-am spart capul de tavanul jos; dar nu m-am oprit, nici nu mi-am domolit fuga înainte să văd deschizătura în faţa mea, pe care binecuvântata lumină strălucitoare a lunii o desena cu limpezime. Abia atunci m-am oprit; şi socotind că mă aflam în siguranţă, mi-am şters spada cât am putut mai bine, cu poala zdrenţuită a mantiei, şi am vârât-o înapoi în teacă.

Isprăvind trebuşoara asta, mi-am atârnat-o de umăr, am ieşit şi-am început să cobor, pipăind cu vârfurile cizmelor ude ieşiturile care mă ajutaseră să urc. Tocmai ajunsesem la o a treia, când două săgeţi de arbaletă au lovit stânca exact deasupra capului meu. Una trebuie să-şi fi înfipt vârful în vreo crăpătură din străvechea scară, căci a rămas lipită de perete, arzând cu o flacără albă. Îmi amintesc cât de uimit am fost şi cum, în cele câteva clipe înainte ca a doua să lovească şi mai aproape, cât pe ce să mă orbească, am sperat ca arbaletierii să nu fie din acel soi care scot un nou proiectil în coardă când armează şi trag încă o dată aproape imediat.

Când o a treia săgeată s-a izbit de stâncă şi a explodat, am ştiut ce fel de arbaletieri erau şi m-am lăsat să cad înainte ca ţintaşii care mă rataseră să tragă a patra oară.

Era acolo, aşa cum probabil ştiam că trebuia să fie, un iaz adânc în care pârâul cădea din gura minei. M-am scufundat pentru a doua oară, dar oricum eram ud şi, în fapt, scufundarea a stins petele de flăcări ce mi se lipiseră de faţă şi braţe.

Era cu neputinţă să încerc viclenia de a rămâne sub apă. Căci undele m-au prins ca şi când aş fi fost un beţigaş şi m-au aruncat la suprafaţă, unde au vrut ele. Am avut mare noroc să mă împingă la oarece distanţă de faţa stâncii şi astfel să-mi văd atacatorii din spate, în timp ce mă căţăram pe mal. Era şi o femeie cu ei, stăteau toţi şi priveau la locul unde cădea cascada.

Scoţând-o pe *Terminus Est* pentru ultima oară în acea noapte, am strigat:

— Aici, Agia.

Ghicisem ceva mai înainte că ea era, dar când s-a răsucit (mai iute decât oricare dintre bărbaţii care-o însoţeau) i-am zărit

chipul în lumina lunii. O faţă ce mie mi s-a părut cumplită (şi totuşi minunată, în ciuda părerii pe care Agia o avea despre sine), pentru că, văzând-o, am înţeles că Thecla era neîndoielnic moartă.

Bărbatul aflat cel mai aproape de mine s-a dovedit într-atât de nesocotit încât a încercat să-şi ducă arbaleta la umăr înainte să apese pe trăgaci. M-am aplecat în faţă şi i-am retezat picioarele de sub el, în vreme ce săgeata celuilalt a zbârnâit pe deasupra mea ca un meteorit.

Până să apuc să mă îndrept de spate, al doilea bărbat şi-a aruncat arbaleta şi a scos sabia scurtă. Agia a fost mai rapidă, crestându-mă la gât cu o athame înainte ca sabia lui să iasă din teacă. M-am ferit de prima ei lovitură, am parat-o pe-a doua, deşi lama lui *Terminus Est* nu era potrivită pentru duel. Propriul meu atac a făcut-o pe Agia să se dea înapoi.

— Treci în spatele lui, i-a strigat celui de-al doilea arbaletier. Eu îl atac din faţă.

Bărbatul nu a răspuns. Dar gura lui s-a deschis larg şi sabia i s-a rotit în aer. Înainte să-mi dau seama că nu la mine se uita, ceva foarte strălucitor a trecut în salturi pe lângă mine. Am auzit sunetul urât al unei ţeste care se sparge. Graţioasă ca o pisică, Agia s-a răsucit şi cu siguranţă l-ar fi atins pe omul-maimuţă, dar eu i-am smuls cu o lovitură tăişul otrăvit din mână, care-a zburat în apă. Agia a dat să fugă, eu am prins-o de păr şi am trântit-o la pământ.

Omul-maimuţă bolborosea aplecat deasupra arbaletierului pe care-l omorâse – n-am aflat niciodată dacă voia să-l jefuiască ori pur şi simplu înfăţişarea acestuia îi stârnise curiozitatea. Eu i-am pus Agiei piciorul pe gât, iar omul-maimuţă s-a îndreptat de spate şi s-a răsucit spre mine, apoi a căzut la pământ, aşa cum îi văzusem pe fârtaţii lui făcând în peşteră, şi şi-a ridicat braţele. Nu mai avea o mână; am recunoscut tăietura curată făcută de *Terminus Est.* Omul-maimuţă a bolborosit ceva ce eu n-am priceput.

Am încercat să răspund:

— Da, eu am făcut asta. Îmi pare rău. Acum am căzut la pace.

Privirea rugătoare stăruia şi omul-maimuţă iar a bolborosit ceva. Sângele curgea încă din ciot, cu toate că specia lor trebuie să aibă un mecanism care închide venele, aşa cum se spune că li se întâmplă thylacodonilor; fără a fi îngrijit de un felcer, un om ar fi murit din pricina sângelui scurs dintr-o asemenea rană.

— Eu am tăiat-o, am zis. Dar s-a întâmplat când încă ne mai luptam, înainte ca voi să vedeţi Gheara Conciliatorului.

Atunci mi-a trecut prin cap că mă urmase afară ca să mai vadă o dată gema, înfruntându-şi spaima stârnită de ceea ce trezisem în adâncul muntelui, orice o fi fost acel ceva. Am vârât mâna în tureatca cizmei şi-am scos Gheara, şi-n clipa în care am făcut acest lucru mi-am dat seama ce neghiob eram să-mi ţin cizma şi încărcătura sa preţioasă atât de aproape de Agia, căci ochii ei s-au căscat largi, plini de lăcomie, în vreme ce omul-maimuţă s-a ghemuit şi mai mult, întinzând spre mine ciotul său vrednic de milă.

O clipă am rămas toţi trei nemişcaţi în acele poziţii, iar cine ne-ar fi văzut astfel în lumina lugubră ne-ar fi socotit un grup tare ciudat. O voce uluită – a lui Jonas – a strigat „Severian!” de pe înălţimile de deasupra noastră. Asemenea răsunetului unei trompete într-o piesă de umbre, care dizolvă toată iluzia, strigătul său a pus capăt tabloului nostru vivant. Am lăsat Gheara în jos şi am ascuns-o în palmă. Omul-maimuţă s-a repezit spre peretele de stâncă, iar Agia a început să se zbată şi să blesteme sub talpa mea.

O lovitură uşoară cu latul spadei a potolit-o, dar mi-am ţinut cizma pe ea până când Jonas mi s-a alăturat, astfel că eram doi acum care-o puteam împiedica să scape.

— M-am gândit că s-ar putea să ai nevoie de ajutor, mi-a zis el. Văd că m-am înşelat.

Se uita la cadavrele bărbaţilor care veniseră cu Agia.

— Nu asta a fost lupta adevărată, am răspuns eu.

Agia se ridică în capul oaselor, frecându-şi gâtul şi umerii.

— Au fost patru, şi te-am fi învins, dar corpurile creaturilor ălora, oamenii-tigru, cu scăpărici, au început să se reverse din gaură, şi pe doi i-a apucat frica şi au fugit.

Jonas s-a scărpinat în creştet cu mâna lui de oţel, scoţând un sunet ca şi când ar fi ţesălat un cal de luptă.

— Înseamnă că într-adevăr am văzut ce-am crezut că văd. Începusem să mă îndoiesc.

L-am întrebat ce crezuse că vede.

— O fiinţă lucitoare într-un veşmânt de blană, înclinându-se în faţa ta. Tu ţineai în mână o cupă cu o licoare arzândă, aşa cred. Ori era tămâie? Asta ce-i?

S-a aplecat şi a cules ceva de pe buza malului, unde stătuse ghemuit omul-maimuţă.

— O măciucă.

— Da, văd.

La capătul mânerului de os era o buclă făcută dintr-un tendon, şi Jonas şi-a petrecut-o peste încheietura mâinii.

— Cine-s oamenii ăştia care-au încercat să te omoare?

— L-am fi ucis, a zis Agia, dacă n-ar fi avut mantia. L-am văzut ieşind din gaură, dar mantia l-a acoperit când a început să coboare, iar oamenii mei n-au mai văzut ţinta, doar pielea braţelor lui.

Am povestit cât mai scurt cu putinţă cum am intrat în cârdăşie cu Agia şi fratele ei geamăn, şi am descris moartea lui Agilus.

— Iar acum ea a venit să i se alăture, a spus Jonas, trecându-şi privirea de la Agia la lungimea purpurie a spadei mele şi ridicând din umeri. Mi-am lăsat iepuşoara ceva mai încolo, poate ar trebui să mă duc să văd ce face. Astfel o să pot spune mai târziu că n-am văzut nimic. Asta-i femeia care-a trimis scrisoarea?

— Ar fi trebuit să-mi dau seama. Îi povestisem despre Thecla. Tu nu ştii nimic despre Thecla, ea însă da, şi tocmai despre asta era vorba în scrisoare. I-am povestit în timp ce ne plimbam prin Grădinile Botanice din Nessus. Erau greşeli în scrisoare şi lucruri pe care Thecla nu le-ar fi spus niciodată, dar nu m-am oprit să cuget la ele când am citit-o. M-am îndepărtat câţiva paşi şi am pus Gheara înapoi în cizmă, vârând-o cât mai adânc. Mai bine te-ai duce să-ţi îngrijeşti animalul, cum ai spus. Al meu pare să-şi fi rupt legătura şi să fi fugit, aşa că mă tem că va trebui să călărim pe-al tău, cu schimbul.

Jonas a încuviinţat din cap şi a început să urce înapoi pe unde coborâse.

— Mă aşteptai, nu-i aşa? am întrebat-o pe Agia. Am auzit ceva, iar destrierul şi-a ciulit urechile la zgomot. Tu erai. De ce nu m-ai omorât atunci?

— Eram acolo sus – a arătat spre înălţimi – şi voiam ca oamenii pe care i-am plătit pentru asta să te omoare când te apropiai prin pârâu. Dar au fost proşti şi încăpăţânaţi, aşa cum sunt bărbaţii întotdeauna, şi-au spus că nu-şi irosesc săgeţile – că fiinţele alea dinăuntru or să te răpună. Am împins în jos un pietroi, cel mai mare pe care l-am putut urni din loc, dar a fost prea târziu.

— Ei ţi-au spus despre mină?

Agia a dat din umeri, iar lumina lunii i-a preschimbat umerii

goi în ceva mult mai nepreţuit şi mai frumos decât carnea.

— Acum o să mă omori, aşa că ce mai contează? Toţi localnicii spun tot felul de poveşti despre locul ăsta. Spun că fiinţele alea ies noaptea când e furtună şi fură animalele din staule, şi uneori pătrund în case, după copii. E şi o legendă care zice că păzesc o comoară acolo înăuntru, aşa că am pus şi asta în scrisoare. M-am gândit că, dacă nu pentru Thecla ta, măcar pentru comoară tot ai să vii. Pot să stau cu spatele la tine, Severian? Dacă e totuna, nu vreau s-o văd venind.

Când a spus acestea, am simţit cum mi se ridică o povară de pe suflet: nu eram sigur că o voi putea lovi dacă voi fi nevoit s-o privesc în faţă.

Mi-am înălţat propriul meu falus de fier şi, făcând aceasta, am simţit că mai era o întrebare pe care voiam să i-o pun Agiei, dar nu-mi aminteam care era.

— Loveşte, a zis ea. Sunt gata.

Am căutat un loc bun pentru picior, iar degetele mele au găsit capul de femeie de la un capăt al gărzii, capul care marca tăişul pentru femei.

Câteva clipe mai târziu, din nou:

— Loveşte!

Dar eu apucasem să ies din vale.

VIII
Cultelarii

Ne-am întors la han în tăcere şi atât de încet încât cerul de la răsărit era gri la ceasul la care am ajuns în sat. Jonas deşeua mericipul când i-am zis:

— N-am omorât-o.

A încuviinţat din cap fără să mă privească.

— Ştiu.

— Te-ai uitat? Ziceai că n-o să te uiţi.

— I-am auzit vocea când tu ajunseseşi lângă mine. O să încerce din nou?

Am rămas pe gânduri, în timp ce el a dus şaua mică în încăperea pentru harnaşamente. După ce a ieşit de-acolo, i-am spus:

— Da, sunt sigur că o să încerce. N-am smuls nicio promisiune de la ea, dacă la asta te gândeai. Oricum nu şi-ar fi ţinut-o.

— În locul tău aş fi omorât-o.

— Da, am spus. Asta ar fi trebuit să fac.

Am ieşit împreună din grajd. Era destulă lumină în ogradă ca să vedem fântâna şi porţile cele mari care dădeau spre han.

— Nu cred că ar fi fost bine – spun doar că aş fi făcut-o, zise Jonas. Mi-aş fi imaginat că sunt înjunghiat în somn, că mor pe-un pat jegos cine ştie unde, şi i-aş fi retezat capul. Nu că aşa ar fi fost bine.

Jonas a ridicat ghioaga lăsată pe mal de omul-maimuţă şi a izbit cu ea, imitând, brutal şi fără graţie, lovitura unei spade. Capul ghioagei a prins lumina zilei şi amândoi am rămas cu gurile căscate.

Era făcută din aur masiv.

Niciunul dintre noi n-avea chef să participe la festivităţile pe care iarmarocul încă le oferea celor care benchetuiseră toată noaptea. Ne-am retras în odaia noastră şi ne-am pregătit pentru somn. Când Jonas mi-a propus să împartă aurul cu mine, am refuzat. Înainte avusesem eu bani cu ghiotura şi primisem şi o parte din plata ce mi se cuvenea, iar el trăise de pe urma dărniciei mele, ca să spun aşa. Acum eram fericit că n-o să se mai simtă îndatorat faţă de mine. Mi-era şi ruşine văzând câtă

încredere avea în mine în privinţa aurului său şi mi-am amintit cum îi tăinuisem (şi, de fapt, încă îi tăinuiam) existenţa Ghearei. M-am simţit obligat să-i spun despre ea; totuşi nu i-am spus şi-am căutat să-mi scot piciorul din cizma udă în aşa fel încât Gheara să cadă până în vârful ei.

M-am trezit pe la prânz şi, după ce m-am asigurat că Gheara era tot la locul ei, l-am trezit pe Jonas, aşa cum mă rugase.

— Or fi la iarmaroc giuvaiergii care mi-ar da ceva pe aurul ăsta, mi-a spus el. Măcar mă pot târgui cu ei. Vrei să vii cu mine?

— Ar trebui să mâncăm ceva înainte şi, până isprăvim, se face vremea să mă duc la eşafod.

— Înapoi la treabă, prin urmare.

— Da.

Îmi luasem mantia. Era jalnic de sfâşiată, cizmele nu mai aveau glanţ şi încă erau jilave.

— Una din servitoarele de la han poate să ţi-o coasă. N-o să arate ca nouă, dar oricum mult mai bine ca acum. Jonas a deschis uşa. Haide odată, dacă eşti flămând. Ce faci mutra asta gânditoare?

În sala mare a hanului, cu bucate îmbelşugate între noi, şi în vreme ce într-o altă încăpere soţia hangiului îşi încerca acul pe mantia mea, i-am povestit ce se întâmplase sub munte, încheind cu paşii pe care-i auzisem în adâncul pământului.

— Eşti un ciudat, s-a mulţumit Jonas să-mi spună.

— Tu eşti mai ciudat decât mine. Nu vrei ca oamenii să afle asta, dar eşti un străin, nu ştiu de ce soi.

A zâmbit:

— Un cacogen?

— Un străin de pe alt meleag.

Jonas a clătinat din cap, apoi a încuviinţat.

— Da, poate că sunt. Dar tu – tu ai acest talisman care te-ajută să stăpâneşti coşmarurile, şi-ai descoperit o comoară de argint. Cu toate acestea, vorbeşti despre ea aşa cum altul ar vorbi despre vreme.

Am luat o îmbucătură de pâine şi i-am răspuns:

— E ciudat, recunosc. Dar ciudăţenia cea mare este Gheara, ea, şi nu eu. Cât despre faptul că ţi-am vorbit despre ea, de ce n-aş face-o? Dacă ţi-aş fura aurul, l-aş putea vinde şi-aş cheltui banii, dar nu cred că i-ar prii celui care ar fura Gheara. Nu ştiu de ce cred asta, dar aşa cred, şi de bună seamă Agia a furat-o. Cât despre argint…

— Şi ţi-a pus-o ţie în buzunar?

— În sabretaşul ce-mi atârnă la brâu. Credea că fratele ei o să mă omoare, ţi-am spus doar. Apoi urmau să-mi revendice cadavrul – aşa plănuiseră –, ca să-mi ia spada şi mantia. Ar fi primit astfel spada mea, hainele mele, gema de asemenea, iar dacă gema ar fi fost găsită între timp, eu aş fi fost învinovăţit, nu ea. Îmi amintesc…

— Ce?

— Pelerinele. Ne-au oprit când am încercat să ieşim. Jonas, crezi că-i adevărat că unii oameni pot citi gândurile altora?

— De bună seamă.

— Alţii nu sunt atât de siguri. Maestrul Gurloes obişnuia să vorbească de bine despre această idee, dar Maestrul Palaemon nici să n-audă de ea. Şi totuşi, eu cred că marea preoteasă a Pelerinelor avea această putere, măcar într-o oarecare măsură. Ştia că Agia luase ceva, şi nu eu. A pus-o pe Agia să se dezbrace, ca să o poată percheziţiona, pe mine însă m-au lăsat în pace. Mai târziu şi-au distrus catedrala şi cred că asta a fost din pricină că dispăruse Gheara – la urma urmei, era Catedrala Ghearei.

Jonas a încuviinţat din cap gânditor.

— Dar nu despre toate astea voiam să te întreb, am continuat eu. Aş vrea să-ţi aflu părerea despre paşii aceia. Toată lumea ştie despre Erebus şi Abaia şi celelalte fiinţe din mare care într-o bună zi vor veni pe uscat. Cu toate acestea, simt că tu ştii mai multe despre ele decât oricare dintre noi.

Chipul lui Jonas, atât de deschis de felul său, arăta închis acum şi precaut.

— De ce crezi asta?

— Pentru că ai fost marinar, şi datorită poveştii despre fasole – cea pe care ne-ai spus-o la poartă. Trebuie să fi văzut cărţulia mea cafenie, din care am citit sus în cameră. Ea dezvăluie tainele lumii sau, să zicem, ceea ce au spus despre ele unii sau alţii dintre magi. N-am citit-o pe toată, nici măcar pe jumătate, cu toate că împreună cu Thecla obişnuiam să citim câte-un paragraf la câteva zile şi să petrecem timpul dintre lecturi certându-ne pe ceea ce se spunea acolo. Dar am băgat de seamă că toate lămuririle din cartea asta sunt simple şi aş zice copilăreşti.

— Ca şi povestea mea.

Am încuviinţat din cap.

— Povestea ta pare scoasă din cartea cafenie. Când i-am dus-

o întâi şi-ntâi Theclei, am crezut că e pentru copii ori pentru adulţi cărora le plac copilăriile. Dar discutând noi despre unele cugetări cuprinse în ea, am înţeles că numai astfel ar fi putut fi exprimate, nicicum altfel. Dacă autorul voia să descrie un fel nou de a face vinul sau cel mai bun mod de a face dragoste, ar fi putut folosi un limbaj complex şi exact. Dar în carte a scris astfel: „La început a fost numai hexameronul” sau „Nu trebuie să vedem icoana stând nemişcată, ci însăşi nemişcarea.” Ceea ce am auzit sub pământ… era una dintre taine?

— N-am văzut cartea, a răspuns Jonas, ridicându-se. Mă duc să vând ghioaga, dar mai întâi vreau să-ţi spun ceea ce toate nevestele le spun bărbaţilor lor mai devreme sau mai târziu: „Înainte să mai pui întrebări, gândeşte-te dacă într-adevăr vrei să afli răspunsurile.”

— O ultimă întrebare, am zis eu, şi apoi promit să nu te mai întreb nimic. Când treceam prin Zid, ai spus că ceea ce vedeam acolo înăuntru erau soldaţi şi ai dat de înţeles că erau încartiruiţi în acel loc ca să ţină piept lui Abaia şi altora asemenea. Oamenii-maimuţă sunt soldaţi de acest soi? Şi dacă sunt, ce pot face nişte războinici de statură omenească atunci când vrăjmaşii sunt mari cât munţii? Şi de ce n-au folosit vechii autocraţi soldaţi din spiţa oamenilor?

Jonas învelise ghioaga într-o zdreanţă şi acum stătea mutând-o dintr-o mână în cealaltă.

— Astea-s trei întrebări şi singura căreia îi pot da un răspuns lămurit este a doua. Am o bănuială în privinţa celorlalte două, dar te cred pe cuvânt: e ultima oară când vorbim despre asemenea lucruri… Întâi ultima întrebare. Vechii autocraţi, care nu erau autocraţi şi nici nu erau numiţi astfel, se foloseau de soldaţi-oameni. Dar războinicii pe care i-au creat dând alcătuire umană animalelor şi poate, în taină, dând alcătuire animalică oamenilor, erau mult mai loiali. Aşa trebuiau să fie, pentru că populaţia – care-şi ura conducătorii – îi ura pe servitorii ăştia neumani încă şi mai mult. Astfel, servitorii puteau fi făcuţi în aşa fel încât să îndure lucruri pe care soldaţii-oameni nu le îndurau. De aceea or fi fost folosiţi în Zid. Sau poate că explicaţia este cu totul alta. Jonas a tăcut şi s-a dus la drum, uitându-se nu la stradă, ci la norii de sus. Apoi a continuat: Nu ştiu dacă oamenii ăia maimuţă ai tăi sunt acelaşi soi de hibrizi. Cel pe care l-am văzut arăta destul de uman, doar că avea blană, prin urmare mă gândesc, la fel ca şi tine, că sunt fiinţe umane care au suferit nişte modificări

în natura lor profundă, ca urmare a vieţii lor în mină şi a contactului cu relicvele oraşului îngropat acolo. Urth e foarte bătrân acum. E foarte bătrân şi fără doar şi poate multe comori au fost tăinuite în vremuri apuse. Aurul şi argintul nu se alterează, dar cei care le păzesc pot să sufere metamorfoze mai ciudate decât cele care preschimbă strugurii în vin şi nisipul în perle.

— Dar noi, afară, îndurăm întunericul în fiecare noapte, iar comorile scoase din mine la noi ajung. De ce nu ne-am schimbat şi noi?

Jonas n-a răspuns, iar eu mi-am amintit promisiunea de a nu-l mai întreba nimic. Cu toate acestea, când s-a întors spre mine era ceva în ochii lui care-mi spunea că sunt neghiob, că noi *ne-am schimbat.* S-a răsucit iarăşi spre fereastră şi şi-a îndreptat încă o dată privirile spre cer.

— Bun, am zis eu, nu trebuie să-mi răspunzi la întrebarea asta. Dar ce-i cu cealaltă întrebare la care ai făgăduit că-mi răspunzi? Cum pot soldaţii umani să ţină piept monştrilor din ape?

— Ai avut dreptate când ai spus că Erebus şi Abaia sunt mari cât munţii şi, sincer să fiu, am fost mirat că ştii acest lucru. Majoritatea oamenilor n-au destulă imaginaţie să conceapă ceva atât de uriaş, şi-şi închipuie că nu-s mai mari decât casele ori corăbiile. Dar sunt atât de uriaşi încât, cu toate că se află pe lumea asta, nu pot părăsi apa – propria lor greutate i-ar strivi. Să nu te gândeşti că vor veni să bată cu pumnii în Zid sau că vor arunca bolovani în dreapta şi-n stânga. Dar cu gândurile lor ei îşi atrag slujitori şi-i asmut împotriva tuturor cârmuitorilor care se împotrivesc mai-marilor lor.

Zicând acestea, Jonas a deschis uşa hanului şi s-a strecurat afară, în iureşul drumului; eu am rămas la locul meu, sprijinit într-un cot pe masa la care luasem micul dejun, şi mi-am amintit visul pe care-l avusesem când dormisem în acelaşi pat cu Baldanders. *Uscatul nu ne-a putut îndura,* spuseseră femeile acelea monstruoase.

Am ajuns la o parte a poveştii mele unde sunt nevoit să scriu despre ceva ce am evitat până acum. Domniile Voastre care citiţi nu se poate să nu fi observat că nu am avut reţineri să povestesc cu de-amănuntul despre lucruri care s-au petrecut cu mulţi ani în urmă şi să redau întocmai cuvintele celor care au vorbit cu mine,

şi întocmai cuvintele mele când le-am răspuns; şi probabil că aţi gândit că era un procedeu convenţional pe care l-am adoptat pentru ca povestea mea să curgă mai lin. Ei bine, adevărul e că sunt unul dintre cei blestemaţi cu ceea ce se numeşte aducere-aminte perfectă. Nu ne putem aduce aminte totul – aşa am auzit pe unii spunând, ceea ce e o neghiobie. Mă rog, nu-mi amintesc bunăoară ordinea cărţilor pe rafturile din biblioteca Maestrului Ultan. Dar îmi amintesc mult mai multe alte lucruri decât ar crede unii: poziţia fiecărui obiect pe o masă prin dreptul căreia am trecut în copilărie, şi chiar că mi-am amintit ceva înainte de a trece pe lângă ea, şi cum se deosebeşte acea întâmplare memorată de amintirea pe care o am acum despre ea.

Puterea ţinerii mele de minte a făcut din mine elevul preferat al Maestrului Palaemon, prin urmare cred că ea trebuie trasă la răspundere pentru existenţa acestei poveşti, căci dacă Maestrul nu m-ar fi îndrăgit, nu aş fi fost trimis la Thrax, purtându-i spada.

Unii spun că puterea aceasta e legată de-o gândire slabă – eu unul nu pot judeca o asemenea afirmaţie. Ceea ce nu înseamnă că nu e periculoasă într-alt fel, unul cu care m-am confruntat de multe ori. Când îmi îndrept mintea spre trecut, aşa cum fac acum şi am făcut atunci când am căutat să-mi amintesc visul, trecutul îmi vine în memorie atât de limpede, încât îmi pare că iarăşi retrăiesc acea zi de mult dusă, o zi veche-nouă şi neschimbată ori de câte ori o scot la suprafaţa minţii mele, cu nălucile sale la fel de reale ca şi mine. Chiar şi acum pot să închid ochii şi să intru în celula Theclei, aşa cum am făcut într-o noapte de iarnă; şi curând degetele mele vor simţi căldura veşmântului său, iar parfumul fiinţei ei îmi umple nările, asemenea parfumului crinilor încălziţi în faţa unui foc. Îi ridic veşmântul de pe trup şi-i îmbrăţişez trupul de fildeş, simţindu-i sfârcurile lipite de chipul meu…

Înţelegeţi? E foarte uşor să pierd ore şi zile cu asemenea amintiri, şi uneori mă cufund atât de adânc în ele, încât mă simt ca drogat, beat. Aşa era şi acum. Paşii pe care-i auzisem în peştera oamenilor-maimuţă încă îmi răsunau în minte şi, căutând o lămurire, m-am întors la visul meu, încredinţat acum că ştiam de unde venea şi trăgând nădejdea că mărturisea mai mult decât dorise cel care îl ţesuse.

Din nou călăresc armăsarul cu mitră şi aripi de piele. Sub noi, pelicani zboară cu lovituri de aripi puternice, măreţe, pescăruşi

se rotesc şi ţipă a jale.

Cad din nou, rostogolindu-mă cu şuier prin abisul văzduhului, spre mare, şi totuşi suspendat, o vreme, între val şi nor. Îmi arcuiesc trupul, mă răstorn cu capul în jos, îmi las picioarele să mă urmeze ca un stindard şi astfel spintec apa şi văd plutind în cel mai limpede azur capul cu păr de şerpi şi fiara cu multe capete, iar apoi grădina de nisip învârtejindu-se departe jos. Giganticele îşi ridică braţe groase cât trunchiurile de siconuri, fiecare deget având la vârf o unghie purpurie. Apoi, dintr-odată, eu care fusesem orb înainte am înţeles de ce-mi trimisese Abaia acest vis, încercând să mă înregimenteze în marele şi zdrobitorul război de pe Urth.

*

Dar acum tirania memoriei mi-a copleşit voinţa. Deşi vedeam odaliscele titanice şi grădina lor, şi ştiam că nu-s altceva decât alcătuiri morfeice rechemate în amintire, nu puteam scăpa de fascinaţia lor şi de amintirea visului. Mâini m-au apucat ca pe-o păpuşă şi, cum mă legănam eu aşa între meretricele lui Abaia, am fost ridicat de pe jilţul cu braţe late din hanul din Saltus; cu toate acestea, preţ de încă vreo sută de bătăi de inimă, nu mi-am putut elibera mintea de marea aceea şi de femeile ei cu păr verde.

— Doarme.

— Ochii îi sunt deschişi.

O a treia voce:

— Să aducem spada?

— Aduceţi-o – s-ar putea să aibă de lucru.

Titanicele au pălit. Bărbaţi îmbrăcaţi în piei de căprioară şi lână aspră mă ţineau fiecare de câte-un braţ, şi unul cu o faţă însemnată de cicatrice îşi înfipsese vârful stiletului în gâtul meu. Bărbatul din dreapta mea a apucat-o pe *Terminus Est* cu mâna liberă; era voluntarul cu barbă neagră care pusese umărul la spargerea casei zidite.

— Vine cineva.

Bărbatul cu faţa crestată s-a furişat de lângă mine. Am auzit uşa zăngănind şi exclamaţia lui Jonas când a fost tras înăuntru.

— Asta-i stăpânul tău, nu-i aşa? Ei bine, să nu te mişti, amice, şi să nu cumva să strigi. Vă omorâm pe amândoi.

IX
Liege al Frunzelor

Ne-au ţinut cu faţa la perete cât ne-au legat mâinile. Mantiile ne-au fost apoi legate pe umeri, ca să ascundă legăturile, încât păream că mergem cu mâinile împreunate la spate, şi astfel am fost scoşi în curtea hanului, unde un baluciter uriaş se legăna de pe-un picior pe celălalt sub un howdah simplu, făcut din fier şi os. Omul care mă ţinea de braţul stâng şi-a întins braţul celălalt şi l-a lovit pe animal cu coada unei ţepuşe în spatele încheieturii genunchiului, ca să-l facă să îngenuncheze, şi am fost puşi să ne urcăm pe spinarea lui.

Când venisem cu Jonas în Saltus, poteca pe care mersesem urca dealuri de sfărâmături din mine, dealuri făcute mai cu seamă din pietre şi cărămizi sparte. Când călărisem chemat de rugămintea mincinoasă din scrisoarea Agiei, trecusem în galop pe lângă alte multe dealuri asemenea, cu toate că drumul meu se aşternea mai ales prin pădure, în partea ei cea mai apropiată de sat. Acum eram duşi printre grămezi de tot felul de resturi, pe unde nu era nicio potecă. Aici, pe lângă sfărâmături, minerii azvârliseră tot ce aduseseră la lumină din trecutul îngropat, care altfel ar fi făcut de ruşine şi satul lor, şi meseria ce-o aveau. Spurcăciuni zăceau de-a valma în mormane de zece ori mai înalte, dacă nu şi mai mult, decât spinarea colosală a baluciterului – statui obscene, sparte, fărâmându-se, oase umane de care încă stăteau lipite fâşii de carne şi jurubiţe de păr. Şi împreună cu acestea, zece mii de bărbaţi şi femei; cei care, căutând o înviere personală, ceruseră să li se îmbălsămeze leşurile pentru a fi veşnic nemuritoare, zăceau aici asemenea unor beţivi după orgie, cu sarcofagele lor de cristal sparte, cu mădularele atârnând în poziţii groteşti, cu veşminte putrezite sau putrezinde, şi ochii holbaţi goi către cer.

La început, Jonas şi cu mine încercasem să-i descoasem pe răpitori, dar ne amuţiseră cu lovituri. Acum, când baluciterul îşi croia drum prin acest tărâm sumbru, păreau şi ei mai împăciuitori, aşa că i-am întrebat din nou unde anume ne duceau. Omul cu faţa crestată a răspuns:

— În sălbăticie, unde trăiesc bărbaţi liberi şi femei minunate.

Gândul mi-a fugit la Agia şi l-am întrebat dacă pe ea o slujea;

a râs şi a clătinat din cap.

— Stăpânul meu este Vodalus al Pădurii.

— Vodalus!

— Aha, a zis el. Înseamnă că-l cunoşti – şi l-a înghiontit pe omul cu barbă neagră, care călărea în acelaşi howdah cu noi. Tare frumos o să se poarte Vodalus cu tine, nu mă îndoiesc de asta, pentru că ai primit cu atâta bună dispoziţie să-l supui la cazne pe unul din servitorii lui.

— Într-adevăr îl ştiu, am spus şi am dat să-i povestesc omului cu faţa crestată despre legătura mea cu Vodalus, căruia îi salvasem viaţa în ultimul meu an înainte de a deveni căpitan al ucenicilor.

Dar dintr-odată m-a apucat îndoiala că Vodalus îşi amintea de întâmplare şi am zis că de-aş fi ştiut că Barnoch este servitorul lui Vodalus, n-aş fi primit cu niciun chip să duc la împlinire schingiuirea lui. De bună seamă minţeam; pentru că ştiusem şi îmi împăcasem cugetul că aveam să primesc o răsplată, gândindu-mă că voi reuşi să-l feresc pe Barnoch de şi mai multă suferinţă. Minciuna nu mi-a fost de niciun folos; toţi trei au râs în hohote, chiar şi dresorul care călărea pe grumazul fiarei.

Când veselia lor s-a potolit, am spus:

— Noaptea trecută am călărit afară din Saltus, spre nord-est. Într-acolo ne îndreptăm acum?

— Prin urmare, acolo ai fost. Stăpânul nostru a venit să te caute şi s-a întors cu mâna goală.

Omul cu faţa crestată a zâmbit şi am citit pe chipul lui că nu era câtuşi de puţin neplăcut gândul că se întorcea acum victorios acolo unde Vodalus însuşi dăduse greş.

Jonas mi-a şoptit:

— Mergem spre miazănoapte, se vede după soare.

— Da, a zis faţă-crestată, care pare-se că avea auzul ascuţit. Spre miazănoapte, dar nu pentru multă vreme.

Apoi, ca să treacă timpul mai iute, s-a apucat să-mi descrie cum se purta stăpânul său cu prizonierii, cei mai mulţi dintre aceştia fiind fiinţe cum nu se poate mai primitive, şi cum felul său de a se purta era mult mai bogat în efecte teatrale decât în agonie adevărată.

Ca şi când o mână invizibilă întinsese o cortină peste noi, umbrele copacilor au căzut peste howdah. Scăpărarea miriadelor de cioburi de sticlă a rămas în urmă, dimpreună cu privirile fixe ale ochilor morţi, iar noi am intrat în răcoarea şi umbra verde a

pădurii înalte. Printre acele trunchiuri măreţe, chiar şi baluciterul, care era de trei ori mai înalt decât un stat de om, părea doar o jivină măruntă, tropăind din picioruşe; iar noi, care călăream pe spinarea lui, arătam ca nişte pigmei dintr-un basm pentru copii, îndreptându-ne spre fortăreaţa ca un muşuroi de furnici a unui monarh al spiriduşilor.

Şi mi-a venit gândul că aceşti copaci nu fuseseră cu mult mai mici nici înainte de-a mă naşte eu, şi că se înălţau la fel ca acum şi când eu eram un copilandru, jucându-mă printre chiparoşii şi mormintele liniştite ale necropolei noastre, şi încă vor mai sta în picioare ca şi acum, sorbind ultima rază a soarelui muritor, atunci când eu voi fi murit de tot atâta vreme cât şi cei care zăceau morţi acolo. Mi-am dat seama cât de puţin cântărea în balanţa lucrurilor dacă eu trăiam sau muream, deşi viaţa îmi era nepreţuită. Şi din cele două gânduri mi-am făurit o stare de spirit ce mă pregătea pentru a mă agăţa de orice şansă, oricât de mică, de a trăi, dar în acelaşi timp să nu-mi pese prea mult dacă scăpam cu viaţă sau nu. Datorită acestei stări de spirit am rămas în viaţă, aşa gândesc acum; mi-a fost un prieten atât de bun încât am încercat s-o port cu mine de atunci încoace, reuşind să fac asta, dacă nu întotdeauna, măcar adesea.

— Severian, ţi-e bine?

Jonas fusese cel care mă întrebase. L-am privit poate cu oarece uimire.

— Da. Arătam ca şi cum mi-era rău?

— Preţ de-o clipă.

— Mă gândeam doar cât de familiar îmi pare locul ăsta şi încercam să pricep de ce. Cred că-mi aminteşte de multe zile de vară în Citadela noastră. Copacii ăştia sunt aproape la fel de înalţi ca turnurile de-acolo, şi multe turnuri sunt acoperite de iederă, încât în zilele de vară cu vreme liniştită, lumina dintre ele are această nuanţă de smaragd. Şi aici e la fel de multă linişte ca şi acolo…

— Da?

— Trebuie că ai călătorit de multe ori în bărci, Jonas.

— Când şi când, da.

— E ceva ce mi-am dorit de mult să fac, şi am făcut-o întâiaşi dată când am fost dus, împreună cu Agia, pe insula pe care se află Grădinile Botanice, şi apoi încă o dată când am traversat Lacul Păsărilor. Mişcarea bărcii seamănă mult cu mişcarea acestui

dobitoc, şi e la fel de tăcută, şi doar plescăitul acela se aude, uneori, când vâslele intră în apă. Mă simt acum ca şi când aş călători prin Citadelă pe un râu, iar cineva vâsleşte cu solemnitate.

La aceste vorbe, Jonas m-a privit atât de serios, încât am izbucnit în râs văzându-i faţa, şi m-am ridicat în picioare, vrând (cred acum) să mă uit peste marginea howdahului şi, spunând ceva despre solul pădurii, să-l las să înţeleagă că îmi dădusem frâu liber fanteziei, nimic altceva.

Dar abia m-am ridicat în picioare, că faţă-crestată s-a ridicat şi el şi, repezindu-şi stiletul la un deget de gâtul meu, mi-a spus să mă aşez la locul meu. În derâdere am clătinat din cap.

El şi-a agitat arma:

— Stai jos, sau îţi spintec maţele!

— Şi să nu te mai întorci glorios că m-ai adus? Nu cred că asta vrei. Aşteaptă până ceilalţi îi vor spune lui Vodalus că m-ai avut şi că m-ai înjunghiat când aveam mâinile legate.

Şi-acum urmează răsturnarea de soartă. Bărbosul, care o ţinea pe *Terminus Est,* a încercat s-o scoată din teacă şi, neştiind cum se mânuieşte o spadă atât de lungă – anume, cu o mână prinzi spada de mâner, cu cealaltă prinzi teaca de capătul de sus şi, deschizându-ţi larg braţele spre dreapta şi spre stânga, tragi spada afară – a încercat s-o scoată trăgând-o în sus, ca şi cum ar fi smuls o buruiană din pământ. În această trebuşoară stângace a fost surprins de un pas rostogolit al baluciterului şi s-a prăbuşit peste omul cu faţa crestată. Muchiile tăişului, destul de subţiri cât să despice un fir de păr, i-au tăiat pe amândoi; faţă-crestată s-a aruncat pe spate, iar Jonas, vârându-şi un picior în dosul piciorului omului şi împingându-i acelaşi picior cu călcâiul celuilalt picior al său, a reuşit să-l răstoarne peste marginea howdahului.

Între timp, bărbatul cu barbă neagră o scăpase pe *Terminus Est* din mână şi se holba la rana căpătată, foarte lungă dar câtuşi de puţin adâncă. Îmi ştiam arma la fel de bine cum îmi ştiu propria mână, încât nu mi-a trebuit decât o secundă ca să mă răsucesc, să mă ghemuiesc, să o apuc de plăsele şi apoi, strângând-o între călcâie, să-mi tai legăturile de la mâini. Barbă-neagră a scos un pumnal şi m-ar fi omorât fără doar şi poate dacă Jonas nu l-ar fi izbit între picioare.

Barbă-neagră s-a îndoit de mijloc şi, cu mult înainte să izbutească să se îndrepte de spate, eu eram în picioare, cu *Terminus Est* pregătită.

Contracţia musculaturii sale i-a ridicat brusc trupul, aşa cum se întâmplă îndeobşte când omul nu e pus să îngenuncheze; cred că stropii de sânge au fost primul semn pentru dresor (atât de repede se petrecuse totul) că ceva nu era în regulă. S-a uitat la noi peste umăr, iar eu, aplecându-mă peste marginea howdahului, am reuşit să-l execut foarte curat, avântând, în lovitura orizontală, spada cu o singură mână.

Abia apucase capul lui să atingă pământul, că baluciterul a păşit printre doi copaci uriaşi care crescuseră atât de apropiaţi încât animalul părea să se strecoare asemenea unui şoarece printr-o crăpătură din zid. Dincolo de copaci se afla o poiană mai mare decât tot ce-mi fusese dat să văd în pădurea aceea – în care creştea şi iarbă, şi ferigă, iar petele de lumină solară, neadumbrite de verde şi la fel de strălucitoare ca auripigmentul, dansau pe brazdele de iarbă. Aici pusese Vodalus să i se ridice tronul, sub un baldachin împletit din viţe înflorate; şi întâmplarea făcea ca, tocmai când am intrat noi, el să şadă acolo, cu Chatelaine Thea lângă el, împărţind sentinţe şi răsplăţi ciracilor săi.

Jonas n-a văzut nimic din toate acestea, fiind încă ghemuit pe jos în howdah, chinuindu-se să-şi taie legăturile de la mâini cu pumnalul. Am privit eu şi-n locul lui, deoarece stăteam în picioare, căutând să-mi ţin echilibrul, din pricină că spinarea baluciterului se înclina în faţă, şi ridicându-mi spada în aer, roşie acum până la plăsele. O sută de chipuri s-au răsucit spre noi, al exultantului de pe tron aşijderea, ca şi cel în formă de inimă al consoartei lui; şi în ochii lor am văzut ceva ce probabil vedeau ei în acea clipă: uriaşul animal călărit de un om fără cap, cu toată partea sa din faţă mânjită cu sânge; eu în picioare pe spinarea animalului, purtând spada şi mantia fuliginoasă.

Dacă m-aş fi lăsat să alunec în jos pe pământ şi să fug ori să mân baluciterul să o ia la picior, cu siguranţă aş fi murit. În loc de asta, prin virtutea stării de spirit ce se formase în mine când văzusem leşurile de mult moarte printre rămăşiţele scoase din galeriile minelor, şi copacii veşnici, am rămas unde eram; iar baluciterul, care nu mai avea dresor care să-l strunească, înainta cu pas neabătut (discipolii lui Vodalus dându-i-se la o parte din drum, ca să-i facă loc), până când platforma pe care se aflau tronul şi baldachinul au ajuns în faţa lui. Abia acolo s-a oprit şi decapitatul a fost azvârlit în faţă, prăvălindu-se pe platformă, la picioarele lui Vodalus; iar eu, întinzându-mă mult peste marginea

howdahului, am lovit fiara cu latul spadei, în dosul unui picior şi al celuilalt, făcând-o să îngenuncheze.

Vodalus a schiţat un zâmbet subţire ce mărturisea multe lucruri, printre care şi amuzament, şi poate că acesta în primul şi în primul rând.

— Mi-am trimis oamenii să-l aducă pe gâde, a zis el. Văd că au izbutit.

Am salutat cu spada, ţinând plăselele în dreptul ochilor, aşa cum fusesem învăţaţi să facem când un exultant venea să ia parte la o execuţie în Curtea cea Mare.

— Sieur, vi l-am adus pe antigâde – cândva, capul Domniei Voastre s-ar fi rostogolit pe pământul proaspăt săpat dacă n-aş fi fost eu.

Atunci m-a privit mai îndeaproape, cercetându-mi chipul şi nu spada sau mantia, şi după o clipă a spus:

— Da, tu ai fost tânărul. Atâta a trecut de-atunci?

— Destul, Sieur.

— O să vorbim despre asta între patru ochi, dar acum am treburi obşteşti de orânduit. Stai aici.

Şi a arătat spre pământ, la stânga platformei.

Am coborât de pe baluciter, cu Jonas urmându-mă, şi doi rândaşi au dus fiara de-acolo. Am aşteptat în locul arătat, şi l-am auzit pe Vodalus împărţind porunci, vorbind despre planurile sale, pedepsind şi răsplătind, vreme de aproape un rond. Toată mult lăudata panoplie de pilaştri şi arce făcute de mâna omului sunt doar o imitaţie în piatră seacă a trunchiurilor şi rămurişurilor boltite ale pădurii, iar în acel loc mi se părea a nu exista aproape nicio deosebire între cele două, doar că una era cenuşie sau albă, iar cealaltă cafenie sau de un verde palid. Şi am crezut că înţeleg atunci de ce toţi soldaţii Autocratului şi toate suitele numeroase ale exultanţilor nu puteau să-l îngenuncheze pe Vodalus – el ocupa cea mai măreaţă fortăreaţă de pe Urth, mai mare cu mult decât Citadela noastră pe care eu o asemănasem cu aceasta.

În sfârşit, a făcut semn mulţimii să plece, fiecare bărbat şi fiecare femeie la locul său, iar el a coborât de pe platformă ca să stea de vorbă cu mine, aplecându-se asupra mea ca şi când s-ar fi aplecat asupra unui copil.

— Mi-ai fost de ajutor odată, a spus el. Pentru aceasta îţi voi cruţa viaţa, orice s-ar întâmpla, cu toate că s-ar putea să fie nevoie să rămâi oaspetele meu o vreme. Ştiind că viaţa nu-ţi mai

este în primejdie, mă vei sluji din nou?

Jurământul făcut Autocratului atunci când fusesem înălţat în rang nu avea puterea să înfrângă amintirea acelei seri ceţoase cu care mi-am început povestea vieţii. Jurămintele sunt doar însemne slabe ale onoarei, în comparaţie cu beneficiile pe care le oferim altora, care ţin de spirit; dacă salvăm o dată viaţa cuiva, ai acelei fiinţe vom rămâne pentru totdeauna. Am auzit adesea spunându-se că nu există gratitudine. Ceea ce nu e adevărat – cei care spun aşa ceva au căutat gratitudinea acolo unde nu trebuia. Cel care face un bine cuiva este, preţ de o clipă, egal Pancreatorului, şi în semn de recunoştinţă pentru această egalitate îl va sluji pe celălalt până la capătul zilelor sale; astfel i-am răspuns lui Vodalus.

— Bine! a zis el şi m-a bătut pe umăr. Vino. Nu departe de aici ni s-a pregătit masa. Dacă tu şi prietenul tău veţi şedea şi veţi mânca împreună cu mine, îţi voi spune ce e de făcut.

— Sieur, mi-am dezonorat ghilda o dată. Nu cer decât să nu fiu silit s-o dezonorez încă o dată.

— Nimic din ce vei face nu se va afla, a spus Vodalus.

Vorbele lui m-au mulţumit.

X
Thea

Împreună cu alţi doisprezece am plecat pe jos din poiană şi, la o jumătate de leghe depărtare, am găsit o masă pregătită între copaci. Am fost aşezat în stânga lui Vodalus şi, în timp ce alţii se înfruptau, eu m-am prefăcut doar a face acelaşi lucru, dar ochii mei se desfătau privind la el şi la doamna lui, pe care mi-o amintisem adesea când zăcusem întins pe priciul meu, printre ucenici, în turnul nostru.

Când îi salvasem lui viaţa, încă eram un băietan, cel puţin mental, şi unui băietan toţi oamenii mari îi par înalţi, chiar dacă sunt foarte mici de statură. Acum vedeam că Vodalus era la fel de înalt ca Thecla, poate chiar mai înalt, şi că sora vitregă a Theclei, Thea, era la fel de înaltă ca ea. Şi am ştiut, fără urmă de îndoială, că erau de sânge de exultant, nu doar de armiger, aşa cum fusese Sieur Racho.

De Thea mă îndrăgostisem întâi şi-ntâi, venerând-o pentru că era femeia bărbatului pe care-l salvasem. Pe Thecla o iubisem, la început, pentru că îmi amintea de Thea. Acum (aşa cum toamna e pe sfârşite, şi urmează iarna, şi primăvara, şi apoi vara, sfârşitul anului ca şi începutul lui), o iubeam din nou pe Thea – pentru că îmi amintea de Thecla.

— Eşti un admirator al femeilor, a spus Vodalus, iar eu mi-am plecat ochii.

— Am fost necuviincios într-o adunare cuviincioasă, Sieur. Rog să fiu iertat.

— Îţi împărtăşesc admiraţia, aşa că nu am ce ierta. Dar trag nădejde că nu cercetai acel gât zvelt cu gândul de a-l reteza?

— Nicidecum, Sieur.

— Sunt încântat să aud asta.

A luat un platou cu sturzi, a ales unul şi mi l-a pus în farfurie. Era un semn de favoare deosebită.

— Dar trebuie să recunosc, a continuat el, că sunt puţin surprins. Aş fi crezut că un om cu îndeletnicirea ta se uită la noi, bieţii oameni, mai curând aşa cum se uită un măcelar la vite.

— Despre aceasta nu ştiu ce să vă spun, Sieur. N-am fost crescut ca măcelar.

Vodalus a izbucnit în râs.

— *Touché!* Aproape că-mi pare rău că ai consimţit să intri în slujba mea. Dacă ai fi ales să rămâi prizonierul meu, am fi avut multe conversaţii minunate în timp ce eu te-aş fi folosit – aşa cum intenţionasem – ca să plăteşti astfel pentru viaţa nefericitului de Barnoch. Dar aşa, până mâine-dimineaţă vei fi plecat de-aici. Cred totuşi că am o misie pentru tine, care se va potrivi de minune cu înclinaţiile tale.

— Dacă misia vine de la Domnia Voastră, Sieur, se va împlini.

— Te iroseşti pe eşafod. A zâmbit şi a continuat: Nu peste mult o să-ţi găsim o slujbă mai acătării. Dar dacă vrei să mă slujeşti bine, trebuie să înţelegi câte ceva despre poziţia pieselor pe tablă şi despre ţinta jocului pe care-l jucăm. Să spunem că cele două tabere sunt una albă şi una neagră, şi în onoarea veşmintelor tale – ca să ştii de partea cui trebuie să fii –, noi vom fi cei negri. Fără îndoială că ţi s-a spus că noi, negrii, suntem doar bandiţi şi trădători, dar oare ştii ce ne străduim noi să facem?

— Să daţi şah mat Autocratului, Sieur?

— Bun răspunsul, dar este doar un pas şi câtuşi de puţin ţinta noastră finală. Tu vii din Citadelă – vezi bine că ştiu câte ceva despre drumurile şi povestea vieţii tale –, acea mare fortăreaţă din zilele de odinioară, prin urmare trecutul nu-ţi este indiferent. Ţi-a trecut vreodată prin minte că, în urmă cu o mie de ani, omenirea a fost cu mult mai bogată şi mai fericită decât e acum?

Iar eu am răspuns:

— Toată lumea ştie că am decăzut mult faţă de zilele glorioase din trecut.

— Aşa cum a fost atunci, va fi din nou. Oamenii de pe Urth, navigând printre stele, sărind dintr-o galaxie în alta, stăpânii fiicelor soarelui.

Chatelaine Thea, care probabil ascultase tot ce spusese Vodalus, deşi n-o arătase, s-a uitat la mine pe după umărul lui şi a spus cu o voce dulce, gângurită:

— Ştii care este numele nou al lumii noastre, torţionarule? Oamenii răsăritului s-au dus pe Verthandi cel roşu, care apoi a fost numit *Războiul.* Şi pentru că au socotit că numele nu suna bine şi-i va descuraja pe alţii să-i urmeze, i-au pus un alt nume, botezându-l *Prezentul.* Era o ironie în limba lor, căci acelaşi cuvânt însemna şi *Acum,* şi *Darul.* Sau cel puţin aşa ne-a explicat odată mie şi surorii mele unul dintre tutorii noştri, cu toate că nu înţeleg cum poate o limbă să îndure o asemenea confuzie.

Vodalus o asculta ca şi când era nerăbdător să vorbească el

însuşi, dar era prea manierat s-o întrerupă.

— Apoi alţii – care, din pricini numai de ei ştiute, ar fi atras un popor în cea mai străfundă lume locuibilă – au intrat şi ei în joc, numind lumea aceea Skuld, Lumea Viitorului. Astfel, a noastră a devenit Urth, Lumea Trecutului.

— Mă tem că aici greşeşti, i-a spus Vodalus. Am aflat de la cineva care cunoaşte bine aceste lucruri că lumea asta a noastră şi-a căpătat numele în cele mai îndepărtate evuri ale antichităţii. Şi totuşi, greşeala ta este atât de fermecătoare, încât prefer să spun că tu ai dreptate şi eu greşesc.

Thea a zâmbit la vorbele lui, iar Vodalus s-a întors din nou spre mine.

— Deşi nu explică de ce Urth se numeşte astfel, povestea dragei mele Chatelaine pune punctul pe i, anume că în acele timpuri omenirea călătorea cu propriile ei nave dintr-o lume în alta, o stăpânea pe fiecare şi zidea pe ele oraşele Omului. Acelea au fost marile zile ale rasei noastre, când părinţii părinţilor părinţilor noştri doreau să stăpânească universul.

S-a oprit şi, pentru că părea să aştepte ca eu să spun ceva, am zis:

— Sieur, înţelepciunea noastră s-a împuţinat mult de-atunci încoace.

— Aha, acum loveşti chiar în inimă. Dar, în ciuda perspicacităţii tale, greşeşti. Nu, nu suntem mai puţin înţelepţi. Puterea ni s-a împuţinat. Învăţătura a progresat fără întrerupere, dar în timp ce oamenii au învăţat tot ceea ce e trebuincios pentru a deveni stăpâni, puterea lumii a slăbit de tot. Existăm acum, în nesiguranţă, pe ruinele celor care au trăit înaintea noastră. În vreme ce unii străbat văzduhul în navetele lor, câte zece mii de leghe pe zi, noi ceilalţi ne târâm pe scoarţa lui Urth, fără să fim în stare să mergem de la un orizont la altul înainte ca apusul cel mai apusean să se înalţe ca să acopere Soarele. Ziceai mai adineaori să dăm şah mat neghiobului ăluia miorlăitor, Autocratul. Acum vreau să-ţi închipui doi autocraţi – două mari puteri care se luptă pentru supremaţie. Albul caută să păstreze starea de lucruri aşa cum este, negrul – să pună din nou piciorul Omului pe drumul puterii. N-am zis „negru” la întâmplare, dar e bine de ţinut minte că noaptea vedem stelele strălucind, stele care sunt îndepărtate şi nevăzute în lumina roşie a zilei. Acum, din cele două puteri, pe care ai sluji-o?

Vântul tulbura copacii şi mie mi s-a părut că toată lumea de la

masă amuţise, ca să-l asculte pe Vodalus şi să aştepte acum un răspuns de la mine. Drept care am zis:

— Negrul, de bună seamă.

— Bun! Dar ca om cu judecată, trebuie să înţelegi că drumul spre recucerirea puterii nu este uşor. Cei care nu doresc schimbarea vor ţine etern cu dinţii de scrupulele lor. *Noi* trebuie să facem totul. *Noi* trebuie să încercăm totul!

Ceilalţi se reapucaseră de mâncat şi de vorbit. Eu mi-am coborât vocea, ca numai Vodalus să mă poată auzi:

— Sieur, e ceva ce nu v-am spus. Nu îndrăznesc să tăinuiesc prea multă vreme, de teamă să nu mă socotiţi necredincios.

La intrigi pricepându-se mai bine decât mine, s-a răsucit spre farfuria lui, prefăcându-se a mânca, înainte să-mi răspundă:

— Şi care poate fi taina? S-o aud.

— Sieur, am o relicvă, aceea care se spune că este Gheara Conciliatorului.

Când spuneam acestea, el tocmai muşca din pulpa rumenită a unei bibilici. L-am văzut oprindu-se; ochii i s-au îndreptat spre mine, fără să-şi mişte capul.

— Vreţi s-o vedeţi, Sieur? E foarte frumoasă şi o am aici, în carâmbul cizmei.

— Nu, a şoptit el. Da, poate, dar nu aici… Nu, mai bine deloc.

— Atunci cui ar trebui s-o dau?

Vodalus a mestecat şi a înghiţit.

— Am auzit de la prieteni de-ai mei din Nessus că a dispărut. Vasăzică e la tine. Trebuie s-o păstrezi până vei putea s-o dai înapoi. Nu încerca s-o vinzi – ar fi imediat recunoscută. Ascunde-o undeva. Dacă n-ai de ales, arunc-o într-un hău.

— Dar, Sieur, fără doar şi poate este foarte preţioasă.

— Este dincolo de orice valoare, ceea ce înseamnă că nu are valoare. Tu şi cu mine suntem oameni cu judecată.

În ciuda cuvintelor sale, în vocea lui era o vibraţie de teamă.

— Norodul însă o crede sacră, făcătoare de tot felul de minuni. Dacă ar fi s-o am eu asupră-mi, m-ar socoti un pângăritor şi-un duşman al Teologumenonului. Mai-marii noştri ar crede că am devenit un trădător. Trebuie să-mi spui…

Chiar în clipa aceea, un bărbat pe care nu-l văzusem până atunci s-a apropiat în fugă de masă, cu o privire ce arăta că avea veşti importante. Vodalus s-a ridicat şi s-a dus câţiva paşi mai încolo cu mesagerul, şi mi-a făcut impresia că semăna foarte mult cu un dascăl de şcoală chipeş împreună cu un şcolar,

deoarece capul mesagerului nu-i trecea de umăr.

Am continuat să mănânc, gândindu-mă că se va întoarce curând; dar după ce l-a descusut îndelung pe mesager, Vodalus a plecat împreună cu acesta, dispărând printre trunchiurile groase ale copacilor. Unul câte unul s-au ridicat şi ceilalţi meseni, până n-am mai rămas decât frumoasa Thea, Jonas şi eu, şi încă un bărbat.

— O să vă alăturaţi nouă, a spus Thea la un moment dat, cu vocea ei gângurită. Dar nu ne ştiţi obiceiurile. Aveţi nevoie de bani?

Eu am ezitat, Jonas însă a spus:

— Banii sunt întotdeauna bine-veniţi, Chatelaine, asemenea nenorocirilor unui frate mai mare.

— Vi se va pune deoparte ceea ce vi se cuvine din tot ceea ce luăm noi, începând cu această zi. Când vă veţi întoarce la noi, vi se va da partea voastră. Până atunci, am o punguliţă pentru fiecare dintre voi, ca să aveţi de cheltuială pe drum.

— Prin urmare, plecăm? am întrebat eu.

— Încă nu vi s-a spus? Vodalus o să vă instruiască la cină.

Crezusem că mâncarea din care ne înfruptam era ultima în acea zi, şi probabil că acest gând mi se citea pe chip.

— O să fie o cină în seara asta, când luna va fi sus pe cer, a spus Thea. O să vină cineva să vă ia.

Apoi a recitat câteva stihuri:

„În zori să mănânci, ochii să ţi se limpezească,
La prânz să mănânci, puterea să-ţi crească,
La apus să mănânci, vorba să-ţi sporească,
Noaptea să mănânci, înţelepciunea să-ţi înflorească…”

— Iar acum servitorul meu Chuniald o să vă ducă într-un loc unde vă veţi odihni după călătoria voastră.

Omul, care până atunci tăcuse, s-a ridicat şi a spus:

— Veniţi cu mine.

Eu m-am adresat Theei:

— Aş dori să-ţi vorbesc, Chatelaine, când vom avea puţin răgaz. Ştiu ceva privitor la colega de şcoală a Domniei Tale.

A văzut că nu glumesc în ceea ce spun, iar eu am văzut că ea văzuse. Apoi l-am urmat pe Chuniald printre copaci – după socoteala mea, să tot fi mers mai bine de-o leghe – şi la un moment dat am ajuns la un mal ierbos, lângă un pârâu.

— Aşteptaţi aici, a zis el. Dormiţi dacă puteţi. Nimeni nu va veni să vă tulbure înainte de lăsarea întunericului.

— Şi dacă plecăm? l-am întrebat eu.

— Pădurea e plină de aceia care ştiu de orânduiala seniorului în ceea ce vă priveşte, a spus el şi, făcând stânga-mprejur, s-a îndepărtat.

Apoi i-am spus lui Jonas ce văzusem lângă mormântul deschis, întocmai aşa cum am scris aici.

— Înţeleg acum de ce vrei să i te alături lui Vodalus, a zis el după ce mi-am încheiat povestea. Dar trebuie să înţelegi şi tu că eu sunt prietenul tău, nu al lui. Ceea ce doresc eu este s-o găsesc pe femeia numită Jolenta. Tu vrei să-l slujeşti pe Vodalus şi să te duci în Thrax, să începi o viaţă nouă în exil, şi astfel să ştergi pata pe care spui că ai adus-o onoarei ghildei tale – deşi, mărturisesc, nu înţeleg cum aşa ceva poate fi pătat –, s-o găseşti pe femeia numită Dorcas şi să faci pace cu femeia numită Agia şi, nu în ultimul rând, să duci înapoi femeilor numite Pelerine ceva despre care amândoi ştim. Zâmbea când a încheiat această înşiruire, iar eu râdeam în hohote. Şi, continuă el, deşi îmi aminteşti de vânturelul-roşu al bătrânului din poveste, care a stat cocoţat pe stinghie timp de douăzeci de ani şi apoi şi-a luat zborul în toate direcţiile, eu trag nădejde că vei duce la bun sfârşit toate aceste lucruri. Dar sunt încredinţat că îţi dai seama că este cu putinţă – foarte mică putinţă, e adevărat, şi totuşi putinţă – ca unul sau două dintre ele să se pună în drumul a patru sau cinci dintre celelalte.

— Ceea ce spui tu este întru totul adevărat, am recunoscut eu. Mă străduiesc să le împlinesc pe toate cele şi, deşi n-ai să mă crezi, îmi pun întreaga putere şi mare parte din atenţia mea în slujba tuturor acestor lucruri. Deşi trebuie să spun că treaba nu merge chiar atât de bine pe cât mi-aş fi dorit. Ambiţiile mele împărţite în atâtea părţi m-au adus doar până la umbra acestui copac, unde nu-s altceva decât un rătăcitor fără acoperiş deasupra capului. În vreme ce tu, care ai o singură ţintă şi toată puterea asupra ei ţi-e îndreptată… poftim unde-ai ajuns.

Astfel vorbind, ne-am petrecut rondurile după-amiezii târzii. Păsările ciripeau în văzduh şi era foarte plăcut să ai un prieten ca Jonas, loial, chibzuit, plin de înţelepciune, umor şi prevedere. La vremea respectivă habar n-aveam de povestea vieţii lui, dar simţeam că era ceva necurat cu originile sale şi am căutat, fără a-i pune întrebări directe, să-l descos. Am aflat (sau, mai corect,

aşa credeam) că tatăl său fusese meşteşugar; că fusese crescut de ambii părinţi, aşa cum cresc toţi copiii, cum s-a exprimat el, ceea ce în fapt e un lucru cu totul rar; şi că era de loc dintr-un oraş de coastă, din sud, dar când fusese acolo ultima oară îl găsise atât de schimbat, încât n-a mai vrut să rămână acasă.

Când îl întâlnisem întâiaşi dată lângă Zid, înfăţişarea lui mă făcuse să cred că era cu zece ani mai mare decât mine. Dar din ce spunea acum (şi în mai mică măsură din alte discuţii pe care le avusesem înainte) m-am convins că era mult mai în vârstă; dădea de înţeles că citise multe cronici din trecut, iar eu eram încă prea naiv şi necitit, în ciuda atenţiei cu care Maestrul Palaemon şi Thecla îmi modelaseră mintea, să-mi închipui că o persoană care nu atinsese încă mijlocul vieţii putea să aibă erudiţia lui. Arăta o detaşare uşor cinică faţă de omenire, care sugera că văzuse o mare parte a lumii.

Încă mai vorbeam când am desluşit silueta graţioasă a lui Chatelaine Thea mişcându-se printre copaci, la o oarecare depărtare. L-am înghiontit pe Jonas şi am tăcut amândoi, ca să o privim. Venea spre noi fără să ne fi văzut, ceea ce înseamnă că umbla orbeşte, aşa cum merg oamenii care urmează instrucţiuni. Când şi când, o săgeată de lumină cădea pe faţa ei care, când se întorcea în profil, semăna atât de mult cu a Theclei, încât la vederea ei simţeam o sfâşiere în piept. Chiar şi mersul îi semăna cu al Theclei, pasul mândru al phorusracosului care n-ar trebui niciodată închis în colivie.

— Pare într-adevăr să se tragă dintr-o familie foarte veche, i-am şoptit lui Jonas. Uită-te la ea! Ca o driadă. Parcă e o trestie umblătoare.

— Acele familii străvechi sunt cele mai noi dintre toate, a răspuns el. În vremurile de demult nu exista aşa ceva.

Nu cred că se apropiase destul cât să ne audă vorbele, dar vocea părea să i-o fi auzit şi s-a uitat către noi. I-am făcut semn cu mâna şi ea a grăbit pasul, fără să alerge, apropiindu-se iute, pentru că pasul ei era foarte mare. Ne-am ridicat şi, după ce ea a ajuns la noi şi s-a aşezat pe eşarfa ei, cu faţa spre pârâiaş, ne-am aşezat şi noi.

— Ziceai că ai să-mi spui ceva despre sora mea?

Vocea o făcea să pară mai puţin impresionantă, iar aşezată abia dacă mă întrecea în înălţime.

— Am fost ultimul ei prieten, i-am spus. Mi-a zis că aveau de gând să încerce să te facă să-l convingi pe Vodalus să se predea,

ca să o salvezi pe ea. Ştiai că era ţinută prizonieră?

— Ai fost servitorul ei? Thea părea să mă cântărească din priviri. Da, am auzit că au dus-o în locul ăla îngrozitor din mahalaua oraşului Nessus, unde am înţeles că a murit curând după aceea.

Mi-am amintit de timpul pe care îl petrecusem în dreptul uşii de la celula Theclei, până când firul roşu de sânge se strecurase pe sub uşă, dar am încuviinţat din cap.

— Cum a fost arestată – ştii cumva?

Thecla îmi spusese detaliile şi le-am redat acum întocmai cum le aflasem de la ea, fără să las nimic deoparte.

— Înţeleg, a zis Thea, şi câteva clipe a rămas tăcută, uitându-se la apa mişcătoare. Curtea mi-a lipsit, desigur. Auzind despre oamenii aceia şi despre cum au înfăşurat-o într-o tapiserie – cât de caracteristic! – îmi amintesc de motivele pentru care am plecat de-acolo.

— Cred că uneori şi ei îi lipsea, am zis eu. Cel puţin vorbea despre curte foarte mult. Dar mi-a spus că, dacă ar fi scăpat din temniţă, nu s-ar mai fi întors acolo. Mi-a povestit despre casa de la ţară, de la care şi-a primit şi titlul, şi mi-a zis că voia s-o repare şi să organizeze dineuri acolo pentru mai-marii ţinutului, şi să vâneze.

Chipul Theei s-a schimonosit într-un zâmbet amar.

— M-am săturat de vânătoare cât pentru zece vieţi. Dar când Vodalus va deveni Autocrat, eu voi fi consoarta lui. Atunci mă voi plimba din nou pe lângă Fântâna Orhideelor, de data aceasta cu fiicele a cincizeci de exultanţi în suita mea, ca să mă binedispună cu cântecul lor. Gata cu asta; mai sunt câteva luni până atunci. Deocamdată am... ce am.

S-a uitat înnegurată la Jonas şi la mine, s-a ridicat foarte graţioasă, indicând cu un gest că noi trebuia să rămânem pe loc.

— Sunt fericită că am auzit câte ceva despre sora mea vitregă. Casa aceea despre care ai vorbit este a mea acum, să ştii, deşi nu pot să mi-o revendic. Ca să te răsplătesc, vreau să te previn asupra cinei la care ne vom găsi împreună. N-ai părut deschis la aluziile pe care ţi le-a făcut Vodalus. Le-ai înţeles?

Cum Jonas tăcea, eu am clătinat din cap. Ea a continuat:

— Dacă este să izbândim noi şi aliaţii şi stăpânii noştri care aşteaptă în ţările de sub valuri, trebuie să învăţăm tot ce se poate despre trecut. Ai auzit vreodată de alzaboul analeptic?

— Nu, Chatelaine, am zis eu, dar am auzit povestindu-se despre un animal purtând acest nume. Se zice că poate vorbi şi

că vine noaptea la casa în care a murit un copil şi plânge să fie lăsat înăuntru.

Thea a încuviinţat din cap.

— Animalul acela a fost adus din stele acum mult timp, aşa cum au fost aduse multe alte lucruri, de pe urma cărora Urth a avut de câştigat. E o fiară care nu e mai inteligentă decât un câine, poate chiar mai puţin. Dar devorează leşuri şi scurmă mormintele cu ghearele, şi dacă apucă să se înfrupte din carne de om, ştie, cel puţin pentru o vreme, vorbirea şi obiceiurile oamenilor! Alzaboul analeptic este preparat dintr-o glandă aflată la baza craniului animalului. Mă înţelegi?

După ce ea a plecat, Jonas nu s-a uitat la mine şi nici eu nu i-am căutat chipul; amândoi am înţeles la ce fel de banchet aveam să mergem în noaptea aceea.

XI
Thecla

După ce am stat o vreme îndelungată – aşa mi s-a părut (deşi poate că nu trecuseră mai mult de câteva clipe) –, n-am mai putut îndura ceea ce simţeam. M-am dus pe malul pârâiaşului, am îngenuncheat acolo pe pământul moale şi-am dat afară din mine tot ce mâncasem cu Vodalus; şi când n-am mai avut ce scoate, am rămas acolo, cu spasme şi tremurând din tot corpul, clătindu-mi chipul şi gura, în vreme ce apa rece şi limpede a dus la vale vinul şi carnea doar pe jumătate digerată pe care le vomitasem.

Într-un târziu am reuşit să mă ridic în picioare, m-am întors la Jonas şi i-am spus:

— Trebuie să plecăm.

Mi-a aruncat o privire ca şi când îi era milă de mine, şi chiar cred că-i era.

— Luptătorii lui Vodalus sunt peste tot în jurul nostru.

— Din câte văd, ţie nu ţi s-a făcut rău aşa ca mie. Doar ai auzit cine le sunt aliaţii. Chuniald poate că minţea.

— I-am auzit pe gardienii noştri mişunând printre copaci – nu sunt chiar silenţioşi. Tu ai o spadă, Severian, eu un cuţit, dar oamenii lui Vodalus or fi având arcuri. Am băgat de seamă că mai toţi cei care au şezut cu noi la masă aveau. Putem să încercăm să ne ascundem în spatele copacilor, ca nişte alouatte…

Am înţeles unde bătea şi i-am zis:

— Alouattele sunt vânate în fiecare zi.

— Dar nimeni nu le vânează noaptea. Peste un rond sau chiar mai curând va fi întuneric.

— Mergi cu mine dacă aşteptăm până atunci? l-am întrebat şi i-am întins mâna.

Jonas mi-a strâns-o într-a sa.

— Severian, bietul meu prieten, mi-ai povestit că l-ai văzut pe Vodalus – şi pe această Chatelaine Thea, şi încă un om – lângă un mormânt pângărit. Nu ştiai ce aveau de gând cu ceea ce-ar fi găsit înăuntru?

Ştiusem desigur, însă la vremea respectivă ce ştiam era ceva îndepărtat şi aparent irelevant. Acum m-am pomenit că nu

aveam ce să spun, şi aproape niciun gând în afară de speranţa că noaptea va coborî cât mai iute.

Dar oamenii trimişi de Vodalus să ne ia au venit mai curând decât noaptea: patru matahale, ţărani după înfăţişare, înarmaţi cu barde, şi un al cincilea, având ceva de armiger în ţinută, care purta o sabie de ofiţer. Se prea poate ca oamenii aceştia să se fi aflat în mulţimea din faţa platformei şi ne văzuseră venind; fapt e că păreau hotărâţi să nu-şi pună pielea în joc cu noi, astfel că ne-au înconjurat cu armele pregătite, chiar dacă ne-au salutat prieteneşte, ca pe nişte vechi camarazi. Jonas şi-a luat un aer cât mai curajos cu putinţă şi a pălăvrăgit cu ei tot timpul cât ne-au escortat pe cărările pădurii; eu nu mă puteam gândi la altceva decât la greaua încercare ce ne aştepta şi mergeam ca şi când era sfârşitul lumii.

Între timp, Urth şi-a întors faţa de la soare. Nicio scăpărare de lumină stelară nu părea să pătrundă prin desişul de frunze, dar călăuzele noastre cunoşteau drumul atât de bine, încât n-au încetinit nicio clipă. Cu fiecare pas pe care-l făceam, inima îmi dădea ghes să-ntreb dacă vom fi siliţi să luăm parte la festinul spre care eram duşi, dar, fără să întreb, am ştiut că, dacă refuzam – sau măcar dădeam semne că doresc să refuz –, aş fi spulberat bruma de încredere pe care mi-o arătase Vodalus, primejduindu-mi libertatea şi poate chiar viaţa.

Cei cinci paznici ai noştri, care se arătaseră scumpi la vorbă la început, tăcând la toate glumele şi iscodirile lui Jonas, s-au binedispus pe măsură ce eu eram cuprins de o tot mai mare disperare, bârfind de-ai fi zis că merg la chermeză ori la bordel. Şi cu toate că recunoşteam acea notă de nerăbdare din vocile lor, le înţelegeam zeflemelile la fel de puţin ca un copilandru care aude clevetelile unor desfrânaţi:

— Mergi până departe azi? Mergi până te-neci din nou?

(Vorbise omul din coada şirului, o voce fără trup în întuneric.)

— Pe Erebus, o să mă scufund atât de departe, încât n-o să mă mai vezi până-n iarnă.

O voce pe care am recunoscut-o ca fiind a armigerului a întrebat:

— A văzut-o careva dintre voi?

Ceilalţi păruseră să se laude doar, însă în vorbele simple ale armigerului descifram o foame cu totul nouă pentru mine. Parcă auzeam un călător rătăcit care întreabă de casa lui.

— Nu, Waldgrave.
(O altă voce.)
— Alcmund zice că-i bună, nici bătrână, nici prea tânără.
— Să nu fie tot o tribadă.
— Nu şt…
Vocea a tăcut, sau poate că n-am mai fost eu atent la ceea ce a răspuns. Văzusem o strălucire printre copaci.
După alţi câţiva paşi, am desluşit torţele şi am auzit zvon de multe glasuri. Cineva din faţă ne-a strigat să ne oprim, iar armigerul a luat-o înainte şi a şoptit o parolă.
Curând şedeam pe covorul de frunze al pădurii, cu Jonas în dreapta mea şi un jilţ din lemn sculptat în stânga. Armigerul se postase în dreapta lui Jonas, şi ceilalţi aflaţi de faţă (care parcă aşteptaseră sosirea noastră) formaseră un cerc în mijlocul căruia se găsea un felinar portocaliu-fumuriu, atârnat de crengile unui copac.
Nu mai mult de o treime din cei care fuseseră prezenţi în poiană erau acum aici, dar după veşminte şi arme îmi păreau a fi dintre cei de rang foarte înalt şi, pe lângă aceştia, câţiva dintre războinicii de frunte aflaţi cu osebire în graţii. Bărbaţii erau de patru sau cinci ori mai mulţi decât femeile; dar femeile păreau la fel de războinice ca bărbaţii, şi chiar mai nerăbdătoare decât ei să înceapă petrecerea.
Aşteptam de ceva vreme când Vodalus şi-a făcut o apariţie impresionantă din întuneric şi a traversat cu paşi mari cercul. Toţi cei de faţă s-au ridicat în picioare şi nu şi-au reluat locurile decât după ce el s-a aşezat în jilţul sculptat de lângă mine.
Aproape imediat, un bărbat îmbrăcat cu o livrea de servitor superior într-o casă de viţă nobilă a înaintat până în centrul cercului, sub lumina portocalie. Ducea un platou pe care se aflau o sticlă mare, una mică şi un pocal de cristal. S-a stârnit un murmur – nu neapărat vorbe desluşite, ci sunetul a o sută de zgomote mici de satisfacţie, gâfâieli scurte şi limbi care lingeau buze. Bărbatul cu platoul a stat nemişcat până s-a stins murmurul, apoi a înaintat spre Vodalus, cu paşi măsuraţi.
În spatele meu, am auzit vocea gângurită a Theei:
— Alzaboul de care ţi-am vorbit se află în sticla mică. Cealaltă conţine un amestec de ierburi care astâmpără stomacul. Să iei o înghiţitură plină din mixtură.
Vodalus s-a răsucit să se uite la ea cu o privire surprinsă.
Ea a păşit în cerc, trecând printre Jonas şi mine, apoi printre

Vodalus şi bărbatul care purta platoul, şi în sfârşit s-a oprit în stânga lui Vodalus. Vodalus s-a aplecat spre ea şi a dat să-i spună ceva, dar bărbatul cu platoul începuse să amestece în pocal conţinutul sticlelor, încât Vodalus a părut să socotească nepotrivit momentul.

Platoul a fost rotit în cercuri mici, pentru ca lichidul să se învârtă încet în pocal.

— Foarte bine, a spus Vodalus.

Cu ambele mâini a luat pocalul de pe platou şi l-a ridicat la buze, apoi mi l-a dat mie.

— Aşa cum ţi-a spus Chatelaine, trebuie să iei o înghiţitură plină. Dacă iei mai puţin, cantitatea va fi neîndestulătoare şi înseamnă că nu va fi împărtăşire. Dacă iei mai mult, ţie nu-ţi va fi mai de folos, iar drogul, care este foarte preţios, se va irosi.

Am luat din pocal o înghiţitură întocmai cum mi se spusese. Amestecul era îngrozitor de amar, ca pelinul, şi părea rece şi fetid, amintindu-mi de o zi de iarnă de demult când mi se poruncise să curăţ canalul exterior prin care curgeau zoaiele din cartierul ucenicilor. O clipă am crezut că mi se răscoală măruntaiele, cum mi se întâmplase la pârâu, cu toate că nu mai aveam nimic în stomac ce ar fi putut să iasă. M-am înecat, am înghiţit, i-am trecut pocalul lui Jonas, apoi mi-am dat seama că salivez din abundenţă.

Nici lui nu i-a fost mai uşor decât mie, ba aş zice dimpotrivă, dar a reuşit până la urmă şi i-a dat pocalul lui Waldgrave, căpitanul paznicilor noştri. Apoi am urmărit pocalul care făcea încet înconjurul cercului. Părea să aibă destul amestec pentru zece degustători; când s-a golit, omul în livrea a şters buza pocalului, l-a umplut din nou din sticlele de pe platou şi degustarea a continuat de unde rămăsese.

Treptat, bărbatul a părut să-şi piardă consistenţa firească pentru un corp compact, devenind doar o siluetă, o simplă figură colorată, tăiată în lemn. Mi-am amintit de marionetele pe care le văzusem în vis, în noaptea în care dormisem în acelaşi pat cu Baldanders.

Cercul însuşi în care stăteam cu toţii, deşi ştiam că numără treizeci sau patruzeci de persoane, parcă fusese tăiat din hârtie şi îndoit ca o coroană de jucărie. Vodalus, în stânga mea, şi Jonas, în dreapta, arătau încă normali; dar armigerul parcă nu se mai vedea decât pe jumătate, la fel şi Thea.

Când omul în livrea a ajuns la Thea, Vodalus s-a ridicat şi,

mişcându-se cu atâta uşurinţă de-ai fi zis că e împins de adierea nopţii, a plutit spre felinarul portocaliu. În lumina aceea galben-roşiatică, părea foarte departe, cu toate acestea îi simţeam privirea, aşa cum simţi căldura de la vasul pentru jăratic pe care se încing fiarele.

— E un jurământ ce trebuie făcut înainte de împărtăşire, a spus el, şi copacii de deasupra noastră şi-au înclinat vârfurile a consfinţire. Juraţi pe a doua viaţă ce urmează s-o primiţi, că nu-i veţi trăda niciodată pe cei adunaţi aici? Şi că veţi consimţi să vă supuneţi, fără ezitare sau scrupule, chiar să vă daţi viaţa de va fi nevoie, lui Vodalus cel al vostru ales cârmuitor?

Am încercat să dau din cap la fel ca şi copacii, dar am avut simţământul că nu-i destul doar atât, şi am zis: „Jur”, şi Jonas, „Da”.

— Şi că veţi da ascultare, aşa cum îi veţi da ascultare lui Vodalus, oricărei persoane alese de Vodalus a vă fi mai-marele?

— Da.

— Da.

— Şi că veţi pune acest jurământ mai presus de orice alt jurământ, făcut până acum ori după?

— Aşa vom face, a zis Jonas.

— Da, am zis şi eu.

Adierea dispăruse, ca şi când un duh fără linişte bântuise conclavul şi apoi pierise dintr-odată. Vodalus şedea la locul său în jilţ, în stânga mea. S-a aplecat către mine. Dacă vocea lui era nedesluşită, n-am băgat de seamă; dar ceva în ochii lui mi-a spus că era sub influenţa alzaboului, poate la fel de profund cum eram şi eu.

— Nu sunt un învăţat, a început el, dar ştiu că se spune despre cele mai înalte cauze că sunt adesea însoţite de cele mai josnice mijloace. Naţiunile sunt unite prin negoţ, frumosul fildeş şi esenţele rare de lemn ale altarelor şi relicvariilor – prin hoiturile fierte ale unor vietăţi ignobile, bărbaţii şi femeile – prin organele eliminării. Astfel suntem uniţi şi noi – tu şi eu. Astfel noi doi vom fi uniţi, peste câteva clipe, de o făptură omenească moartă care va trăi din nou – cu putere, o vreme – în noi, prin efluviile stoarse din momiţele uneia dintre cele mai murdare fiare. Astfel apar florile din mocirlă.

Am încuviinţat din cap.

— Am învăţat aceasta de la aliaţii noştri, cei care aşteaptă ca omul să se purifice din nou şi să fie pregătit să li se alăture în

cucerirea universului. Ceilalţi au fost cei care au adus-o, pentru rosturi mârşave pe care nădăjduiau să le ţină tăinuite. Îţi spun toate acestea pentru că tu, atunci când te vei duce la Casa Absolută, se prea poate să-i întâlneşti pe aceia pe care oamenii de rând îi numesc cacogeni, extrasolarieni cultivaţi sau hieroduli. Trebuie să fii cu grijă să nu le atragi atenţia cu niciun chip, pentru că, dacă te scrutează, vor şti, după anumite semne, că ai folosit alzabo.

— Casa Absolută?

Chiar şi numai pentru o clipă, gândul a risipit ceaţa drogului.

— Întocmai. Am pe cineva acolo căruia trebuie să-i transmit anumite instrucţiuni, şi am aflat că trupa de actori din care ai făcut parte la un moment dat va fi primită acolo peste câteva zile, la un thias. Te vei alătura lor şi vei profita de ocazie să dai ce-ţi voi da eu – şi s-a scotocit în tunică – celui care îţi va spune: „Argosia pelagică vede pământ.” Şi dacă-ţi încredinţează vreun mesaj drept răspuns, îl vei transmite mai departe celui ce-ţi va spune: „Eu sunt din altarul de stejar.”

— Liege, i-am spus eu, capul mi-e cuprins de ameţeală. (Apoi, minţind:) Nu pot ţine minte asemenea cuvinte – ba chiar le-am şi uitat. Am auzit bine când aţi spus că Dorcas şi ceilalţi vor fi în Casa Absolută?

Vodalus mi-a apăsat în palmă un obiect mic, nu un cuţit şi totuşi având această formă. M-am holbat la el; o bucată de oţel, ca un amnar cu care loveşti cremenea ca să aprinzi focul.

— O să-ţi aminteşti, a zis el. Şi nu vei uita niciodată jurământul ce mi l-ai făcut. Mulţi din cei pe care-i vezi aici şi-au închipuit că vin doar o dată.

— Dar, Sieur, Casa Absolută…

Notele suave ale unei upanga au răsunat dinspre copacii din partea cealaltă a luminişului, în spatele cercului.

— Curând trebuie să plec, s-o escortez pe mireasă, dar tu să nu te temi. Cu ceva timp în urmă, ai întâlnit un viezure de-al meu…

— Hildegrin! Sieur, nu mai înţeleg nimic.

— E un nume pe care-l foloseşte, printre altele câteva. I s-a părut destul de neobişnuit să vadă un torţionar atât de departe de Citadelă – şi pomenind de mine – ca să considere că merită osteneala să te pună sub urmărire, cu toate că habar n-avea că în noaptea aceea îmi salvaseşi viaţa. Din nefericire, urmăritorii ţi-au pierdut urma la Zid; de atunci au pândit mişcările tovarăşilor

tăi de călătorie, în speranţa că li te vei alătura. Bănuiam că un surghiunit ar alege să ni se alăture şi să cruţe viaţa bietului meu Barnoch până când vom reuşi noi să-l eliberăm. Noaptea trecută, eu însumi am plecat călare spre Saltus, ca să-ţi vorbesc, dar, drept răsplată pentru strădania mea, cineva mi-a furat calul şi altceva n-am izbândit. Astfel că azi a fost nevoie să punem mâna pe tine, prin orice mijloace, pentru a te împiedica să-ţi exersezi îndemânarea asupra servitorului meu; încă mai trăgeam nădejde că ne vei sprijini cauza, şi din această pricină i-am instruit pe oamenii pe care i-am trimis după tine să mi te aducă viu. Ceea ce m-a costat trei şi am câştigat doi. Întrebarea acum e dacă cei doi vor cântări mai mult decât cei trei.

Zicând acestea, Vodalus s-a ridicat, cam nesigur pe picioare; eu i-am mulţumit Sfintei Katharine că nu trebuia să mă ridic, fiind convins că picioarele nu m-ar fi ţinut. Ceva palid, alb şi de două ori mai înalt de-un stat de om plutea printre copaci, pe trilurile upangăi. Toate grumazurile s-au întins să privească, şi Vodalus a pornit, ca purtat de vânt, în întâmpinarea formei. Thea s-a aplecat peste jilţul lui gol, ca să-mi vorbească:

— E minunată, nu-i aşa? Au făcut adevărate minuni.

Era o femeie, aşezată pe o lectică de argint, purtată pe umeri de şase bărbaţi. O clipă am crezut că e Thecla – într-atât semăna cu ea în lumina aceea portocalie. Apoi mi-am dat seama că mai curând era o statuie înfăţişând-o pe ea, făcută probabil din ceară.

— Se spune că e periculos, a gângurit Thea, dacă l-ai cunoscut pe cel împărţit când era în viaţă; amintirile comune te ameţesc de cap. Dar eu, care am iubit-o, îmi asum acest risc şi, înţelegând din privirea ta, când ai vorbit despre ea, că ţi-ai dori şi tu acelaşi lucru, nu i-am spus nimic lui Vodalus.

Acesta se întinsese ca să atingă braţul statuii care era purtată înăuntrul cercului; odată cu ea s-a insinuat şi o mireasmă dulce, de neconfundat. Îmi amintea de agoutii serviţi la banchetele noastre de primire a măştii, cu blana lor din nucă de cocos condimentată şi ochii din fructe conservate, şi am ştiut atunci că ceea ce vedeam era întocmai o asemenea recreare a unei fiinţe umane în carne rumenită.

Cred că aş fi înnebunit pe loc de n-ar fi fost alzaboul. Stătea între simţurile mele şi realitate, asemenea unui uriaş de ceaţă, prin care puteai vedea totul, dar nu pricepeai nimic. Mai aveam un aliat: ştiam cu tot mai multă certitudine că dacă acum

consimţeam să înghit o parte din trupul Theclei, urmele minţii ei, care altfel ar fi trebuit să se şteargă cu totul în curând, aveau să pătrundă în mine şi să dăinuiască, oricât de firave, atât cât trăiam şi eu.

Şi am consimţit. Ceea ce urma să fac nu mi se mai părea scârbavnic sau înspăimântător. Ci m-am deschis cu totul în faţa Theclei şi cu bucurie mi-am pregătit esenţa fiinţei pentru a o primi. Dorinţa s-a făcut şi ea simţită, stârnită de drog, o foame pe care nicio hrană n-o putea ostoi, şi, uitându-mă la cei care alcătuiau cercul, am văzut aceeaşi foame întipărită pe fiecare chip în parte.

Servitorul cu livrea – îmi vine să cred că era unul dintre foştii servitori ai lui Vodalus plecaţi în exil împreună cu el – s-a alăturat celor şase care o aduseseră pe Thecla înăuntrul cercului şi i-a ajutat să pună lectica pe pământ. Preţ de câteva răsuflări, spinările lor mi-au ascuns-o vederii. Când s-au dat la o parte, ea dispăruse; tot ce mai rămăsese erau cărnuri fumegânde aşezate pe ceva ce aducea a faţă de masă albă…

Am mâncat şi am aşteptat, implorând iertare. Ea merita cel mai magnific sepulcru, din marmură nepreţuită, îmbinată într-o armonie desăvârşită. În loc de asta, avea să fie înmormântată în camera de lucru a unui torţionar, acela fiind eu, cu pardoseala frecată şi instrumentele de tortură pe jumătate ascunse sub ghirlande de flori. Aerul nopţii era rece, dar eu transpiram. Am aşteptat-o să vină, simţind cum mi se preling broboanele pe pieptul gol şi ţinându-mi privirile pironite în pământ pentru că mi-era frică să n-o văd pe chipurile celorlalţi înainte să-i simt prezenţa în mine.

Şi tocmai când începusem să disper – numai ce o simt acolo, umplându-mă ca o melodie ce umple o colibă. Eram cu ea, alergând de-a lungul râului Acis, când eram amândoi un singur copil. Ştiam vila străveche, împrejmuită de un lac întunecat, priveliştea ce se vedea prin ferestrele prăfuite ale belvederii şi spaţiul tainic în acel ungher ciudat dintre două încăperi, unde şedeam amândoi la ceasul prânzului, ca să citim la lumânare. Cunoşteam viaţa la curtea Autocratului, unde otrava aştepta într-o cupă de diamant. Am aflat ce însemna pentru acela care nu văzuse niciodată o celulă şi nu simţise pleasna biciului să fie prizonier la torţionari, am aflat ce însemna să fii pe moarte şi să mori.

Am aflat că am însemnat mai mult pentru ea decât îmi închipuisem vreodată şi, într-un târziu, am căzut într-un somn în

care nu am visat-o decât pe ea. Nu erau amintiri – din acestea avusesem din belşug înainte. Îi ţineam bietele ei mâini reci într-ale mele şi nu mai purtam zdrenţele de ucenic, nici negrul fuliginos al calfelor. Eram, ea şi eu, o singură fiinţă, despuiată, fericită, curată, şi ştiam că ea nu mai era şi că eu încă trăiam, dar nu ne împotriveam acestei stări de lucruri, ci, cu pletele amestecate unele în altele, citeam din aceeaşi carte şi vorbeam şi cântam despre cu totul altceva.

XII
Notulii

M-am trezit din visele cu Thecla în plină dimineaţă. Adineaori ne plimbam tăcuţi amândoi prin ceea ce negreşit era paradisul deschis, din câte se spune, de Soarele Nou tuturor celor care, în clipele de pe urmă, îl invocă; şi cu toate că înţelepţii ne învaţă că este închis celor ce-şi sunt propriii călăi, nu pot să nu mă gândesc că acela care iartă atât de multe trebuie uneori să uite şi acest lucru. Iar în clipa următoare am simţit lumina rece, deloc bine-venită, şi am auzit ciripitul păsărilor.

M-am ridicat. Mantia îmi era îmbibată de rouă, şi tot rouă mi se aşternuse pe faţă, parcă eram asudat. Lângă mine, Jonas începea să se mişte. Zece paşi mai încolo, doi destrieri mari – unul, de culoarea vinului alb, celălalt, negru din cap până-n picioare – îşi muşcau zăbalele şi loveau cu copitele a nerăbdare. Din tot banchetul şi din benchetuitori – nicio urmă, cum nu rămăsese vreo urmă nici din Thecla, pe care n-am mai văzut-o niciodată, iar acum nici nu mai am speranţa s-o mai văd în această viaţă.

Terminus Est zăcea în iarbă, lângă mine, pusă în siguranţă în teaca ei tare şi bine unsă. Am luat-o de-acolo şi am pornit la vale, până am găsit un pârâu, unde am făcut ce era de făcut ca să mă împrospătez. Când m-am întors, Jonas se trezise. L-am îndrumat spre apă şi, cât a lipsit el, mi-am luat rămas-bun de la Thecla cea moartă.

Dar o parte din ea este şi acum cu mine; uneori, eu cel care îmi amintesc nu sunt Severian, ci Thecla, ca şi când mintea mi-ar fi un tablou înrămat sub sticlă, iar Thecla stă în faţa acelei sticle şi se reflectă în ea. Şi mai e ceva: din acea noapte, când mă gândesc la ea fără să mă gândesc şi la un anumit moment şi un anumit loc, Thecla cea care apare în imaginaţia mea stă în faţa unei oglinzi, într-un veşmânt licăritor, de un alb de promoroacă, ce abia îi acoperă sânii, dar cade în cascade mereu schimbătoare de la talie în jos. O văd oprită acolo preţ de-o clipă; amândouă mâinile sunt ridicate pentru a ne atinge chipul.

Apoi e luată ca de-un vârtej şi dusă într-o cameră ai cărei pereţi, tavan şi pardoseală sunt numai oglinzi. Fără îndoială că ceea ce văd eu este amintirea ei despre propria imagine în acele oglinzi, dar după un pas sau doi, ea dispare în întuneric şi n-o

mai văd.

Când s-a întors Jonas, izbutisem să-mi stăpânesc durerea şi acum mă prefăceam a cerceta îndeaproape caii.

— Cel negru e-al tău, a zis el, iar albiciosul pentru mine, desigur. Oricum amândoi arată cu mult mai de preţ decât oricare dintre noi, cum i-a spus marinarul felcerului care i-a retezat picioarele. Încotro mergem?

— Spre Casa Absolută. I-am citit neîncrederea pe chip. L-am întrebat: M-ai auzit vorbind cu Vodalus noaptea trecută?

— Am prins numele, dar nu şi că mergem într-acolo.

Eu nu sunt călăreţ, după cum v-am mai spus, dar mi-am băgat un picior în scara negrului şi m-am aburcat pe spinarea lui. Armăsarul pe care i-l furasem lui Vodalus cu două nopţi înainte purtase o şa de război, înaltă, duşmănos de incomodă, însă din care nu aveai cum să cazi; calul negru era înşeuat cu o şa aproape plată, din catifea vătuită, care era şi luxoasă, şi înşelătoare. Abia am apucat să-l încalec şi să-l strâng între pulpe, că armăsarul a şi-nceput să danseze de nerăbdare.

Poate că momentul era cel mai nefericit cu putinţă; dar nici n-aş fi avut altul. Aşa că am întrebat:

— Cât îţi aminteşti?

— Despre femeia de noaptea trecută? Nimic.

A ocolit armăsarul negru, a dezlegat hăţurile celui alb-gălbui şi a sărit în şa.

— Eu n-am mâncat. Vodalus era cu ochii pe tine, dar după ce-au înghiţit drogul, nimeni nu se mai uita la mine, şi oricum am deprins arta de-a mă preface că mănânc fără a şi mânca în fapt.

M-am uitat uimit la el.

— Am făcut-o de câteva ori şi cu tine – bunăoară ieri, la micul dejun. Nu prea am poftă de mâncare, încât prefăcătoria asta este utilă în societate. Mânându-şi alb-gălbuiul la vale pe o potecă din pădure, mi-a aruncat peste umăr: Se întâmplă să ştiu drumul destul de bine, în cea mai mare parte în orice caz. Dar te-ar supăra să-mi spui de ce mergem acolo?

— Acolo sunt Dorcas şi Jolenta, i-am răspuns eu. Şi trebuie să împlinesc o solie pentru seniorul nostru, Vodalus.

Fiind aproape sigur că eram supravegheaţi, m-am gândit că e mai bine să nu-i spun că nu aveam de gând s-o duc la îndeplinire.

Ajuns aici, dacă nu vreau ca povestea cursului vieţii mele să dureze la nesfârşit, trebuie să trec foarte iute peste întâmplările petrecute de-a lungul mai multor zile. În timp ce călăream, i-am povestit lui Jonas tot ceea ce-mi spusese Vodalus, şi încă şi mai multe. Ne-am oprit în sate şi oraşe întâlnite pe drum, şi unde am poposit mi-am făcut meseria după cum era cazul – nu pentru că am fi avut trebuinţă de banii pe care-i câştigam (căci aveam pungile dăruite de Chatelaine Thea, o bună parte din plata primită la Saltus precum şi banii luaţi de Jonas pentru aurul omului-maimuţă), ci pentru a nu stârni bănuieli.

În a patra dimineaţă, încă ne îndreptam spre miazănoapte. Gyollul se însorea în dreapta noastră, asemenea unui dragon leneş care păzea drumul interzis ce se lăsase înghiţit de iarbă în apropierea malului. Cu o zi înainte, văzusem ulani patrulând, oameni călare, aşa cum eram şi noi, purtând lănci, ca aceia care-i uciseseră pe drumeţi la Poarta Îndurătoare.

Jonas, care nu prea fusese în apele sale de când plecasem la drum, a mormăit:

— Trebuie să ne grăbim dacă vrem să ajungem la Casa Absolută până diseară. Ar fi fost bine ca Vodalus să-ţi fi spus când anume începe thiasul şi cât o să dureze.

— Mai e mult până la Casa Absolută? am întrebat eu.

Mi-a arătat cu degetul o insulă pe râu.

— Parcă mi-o amintesc, şi a treia zi după ce-am trecut de ea, nişte pelerini mi-au spus că undeva în apropiere se găseşte Casa Absolută. M-au avertizat asupra pretorienilor, şi păreau să ştie despre ce vorbesc.

Urmându-i exemplul, îmi lăsasem calul la trap.

— Mergeai pe jos, am zis eu.

— Călăream pe mericipul meu – presupun că niciodată n-o să-mi mai văd biata iepuşoară. Când gonea cu toată puterea, era mai înceată decât armăsarii ăştia când nu-şi dau niciun pic de osteneală, poţi să mă crezi pe cuvânt. Dar nu cred că ăştia doi sunt în stare să alerge mai repede decât o fac acum.

Am dat să-i spun că nu credeam că Vodalus ne-ar fi trimis la drum în acea dimineaţă dacă n-ar fi socotit că putem ajunge la Casa Absolută la timp, când ceva ce semăna cu un liliac uriaş a trecut razant la o palmă de capul meu.

Eu nu ştiam ce putea fi zburătoarea aceea, dar Jonas ştia. A strigat nişte vorbe pe care nu le-am priceput şi mi-a biciuit armă-

sarul cu capătul hamului său. Armăsarul a ţâşnit înainte, aproape azvârlindu-mă din şa, şi-n clipa următoare goneam amândoi ca nebunii. Îmi amintesc că am trecut ca fulgerul printre doi copaci atât de apropiaţi încât abia dacă era o palmă între mine şi ei de ambele părţi, şi că vedeam zburătoarea desenându-se pe cer ca un fulg de funingine. O clipă mai târziu, huruia printre crengile rămase în urma noastră.

Când am ieşit din pădure şi am intrat în valea seacă de la poala ei, zburătoarea nu se zărea nicăieri; dar când am ajuns în fundul văii şi am început să urcăm malul opus, numai ce s-a ivit dintre copaci, parcă şi mai zdrenţuită.

Cât să zic o rugăciune, a părut să nu ne mai vadă, zburând înclinat chiar de-a lungul potecii noastre, ca apoi să se repeadă din nou spre noi, într-o alunecare lungă, paralelă cu pământul. Mi-am scos spada din teacă şi, trăgând de hăţuri, mi-am adus armăsarul între zburătoare şi Jonas.

Oricât ar fi fost de iuţi destrierii noştri, zburătoarea se dovedea şi mai iute. Dacă aş fi avut un tăiş ascuţit la vârf, cred că aş fi reuşit s-o trag în ţeapă când cobora în picaj; şi de-aş fi făcut astfel, fără doar şi poate c-aş fi pierit. Aşa însă, am lovit-o cu spada ţinând-o cu ambele mâini. Parcă am despicat văzduhul şi, chiar şi pentru tăişul acela neîndurător, ţinta mi s-a părut mult prea uşoară şi în acelaşi timp greu de nimerit. O clipă mai târziu, s-a rupt în două, ca o cârpă; am avut o senzaţie scurtă de căldură, ca şi când s-ar fi deschis uşa unui cuptor şi apoi s-ar fi închis fără zgomot.

Aş fi descălecat, să cercetez ce anume fusese, dar Jonas a strigat la mine şi mi-a făcut semn cu mâna. Lăsasem departe în urmă semeaţa pădure din jurul satului Saltus şi acum intram într-un ţinut de dealuri abrupte şi cedri zburliţi. Un pâlc se găsea chiar în vârful povârnişului; ne-am repezit ca bezmeticii în desişul lor încâlcit, lipiţi de grumazurile armăsarilor noştri.

Curând, frunzişul lor s-a îndesit într-atât încât mai repede am fi înaintat pe jos decât călare. Câţiva paşi încă, şi am ajuns la poalele unei stânci abrupte care ne-a obligat să ne oprim. Cum nu mai frângeam crengile împletite, ca să ne facem loc, am auzit în spatele nostru un foşnet uscat, ca şi când o pasăre rănită dădea din aripi printre vârfurile copacilor. Aroma de spiţerie a cedrilor îmi apăsa plămânii.

— Trebuie să ieşim de-aici, a îngăimat Jonas abia respirând, sau măcar să ne mişcăm.

Ciotul aşchios al unei ramuri îi crestase obrazul; un firicel de sânge se prelingea acum din rană. După ce s-a uitat în ambele direcţii, a hotărât s-o luăm la dreapta, spre râu, şi şi-a biciuit calul să-şi taie drum prin ceea ce arăta a fi un desiş de netrecut.

L-am lăsat s-o ia înainte, gândind că, dacă zburătoarea aceea întunecată ne prindea din urmă, puteam oareşicum să-i ţin piept. Curând am văzut-o prin frunzişul gri-verzui; câteva clipe mai târziu, a mai apărut una, asemănătoare cu cealaltă, la mică distanţă în urma ei.

Pădurea s-a sfârşit şi am putut din nou să dăm pinteni cailor, ca s-o ia la galop. Fărâmele acelea de noapte fâlfâitoare erau pe urmele noastre dar, cu toate că, mici cum erau, păreau mai iuţi, zburau mai încet decât atunci când formaseră un singur corp mai mare.

— Trebuie să găsim un foc, a strigat Jonas ca să acopere duduitul copitelor. Sau un animal mai mare pe care să-l ucidem. Dacă ai spinteca pântecul unuia dintre armăsarii ăştia, poate că ar fi de-ajuns. Dar dacă n-ar fi, n-am mai reuşi să scăpăm.

Am încuviinţat din cap, în semn că nici eu nu voiam să-l ucid pe unul dintre destrieri, cu toate că al meu îmi făcea impresia că avea curând să se prăbuşească de oboseală. Jonas a trebuit să-l strunească pe-al său, ca să nu se depărteze prea mult de mine.

— Sânge le trebuie lor? am întrebat eu.

— Nu. Căldură.

Jonas şi-a smucit destrierul spre dreapta şi l-a lovit peste crupă cu mâna lui de oţel. O fi fost o lovitură straşnică, pentru că animalul s-a repezit înainte ca muşcat de streche. Am sărit peste o albie secată, am coborât în buiestru o coastă colbuită, mai mult alunecând şi prăvălindu-ne, şi am ajuns la teren deschis, cu gruiuri mici, unde destrierii îşi puteau da adevărata măsură.

În urma noastră zburau zdrenţele negre. Zburau de două ori mai sus decât un copac înalt şi păreau purtate de vânt, cu toate că unduirea ierbii dovedea că zburau împotriva vântului.

În faţa noastră, suprafaţa pământului se schimba pe nesimţite aproape, şi totuşi la fel de abrupt ca o ţesătură la tighel. O panglică sinuoasă de verde se întindea la fel de dreaptă ca şi când ar fi fost pusă acolo cu mâna, şi l-am mânat pe destrier de-a lungul ei, strigându-i în urechi şi îmboldindu-l cu latul spadei. Destrierul era scăldat în sudoare şi mânjit de sângele scurs din zgârieturile pricinuite de ramurile rupte ale cedrilor. În urma noastră, auzeam strigătele prevenitoare ale lui Jonas, dar nu le-

am dat ascultare.

Panglica făcea un cot, şi după acesta am zărit, printr-un răriş, lucirea râului. Încă un cot, şi armăsarul meu negru începea să dea iarăşi semne de oboseală – când, în depărtare, a apărut priveliştea pe care-o aşteptam. Poate că n-ar trebui s-o spun, dar atunci mi-am ridicat spada spre Ceruri, spre soarele împuţinat şi cu inima sfredelită de vierme; şi-am strigat:

— Viaţa lui pentru a mea, Soare Nou, spre mânia ta şi nădejdea mea!

Fără doar şi poate că ulanul (unul singur era) a crezut că-l ameninţ şi, într-adevăr, asta făceam. Strălucirea albastră din vârful lăncii lui sporea pe măsură ce se apropia de noi.

Deşi în plin galop, armăsarul negru s-a rotit deodată, ca un iepure hăituit. O simplă smucire a hăţului, şi destrierul a frânat şi s-a răsucit, copitele lui muşcând din tivul verde al drumului. În mai puţin de-o clipită, schimbasem direcţia şi acum goneam spre zburătoarele ce ne urmăreau. Dacă Jonas mi-a înţeles intenţia, nu am de unde şti, dar a făcut întocmai ca mine, ca şi când o pricepuse, fără să-şi domolească galopul.

Una dintre creaturile acelea înaripate s-a repezit în jos, arătând, pentru întregul Urth, ca o gaură în univers, căci era la fel de fuliginoasă şi de uşoară ca mantia mea. Aş fi zis că Jonas era ţinta ei, dar s-a apropiat de mine cât s-o ating cu spada, iar eu am despicat-o aşa cum mai făcusem şi iarăşi am simţit un suflu cald. Ştiind acum de unde venea acea căldură, mi s-a părut mult mai îngrozitoare decât orice miasmă, oricât de puturoasă; simpla senzaţie pe piele mi-a făcut rău. Am tras de hăţuri şi m-am depărtat brusc de râu, temându-mă ca ulanul să nu arunce cu lancea după mine. Abia părăsisem drumul, când pârjolul a cuprins pământul şi a preschimbat în pălălaie un copac uscat.

Iar am tras de hăţuri, făcându-l pe destrier să se cabreze şi să necheze. O clipă m-am uitat după cele trei înaripate întunecate, aşteptându-mă să le văd în jurul copacului ce ardea ca o torţă. Nu erau acolo. Atunci m-am uitat spre Jonas, temându-mă să nu-l fi ajuns pe el din urmă şi să-l atace cumva, nici eu nu ştiam cum.

Nu le-am văzut acolo, dar ochii lui mi-au arătat încotro se îndreptaseră: zburau în jurul ulanului, iar acesta – chiar în timp ce eu priveam – căuta să se apere cu lancea. Lovitură după lovitură spintecau văzduhul, răsunând ca un tunet continuu. Cu fiecare lovitură, lumina soarelui părea să se stingă tot mai mult, dar tocmai energiile cu care el încerca să nimicească

zburătoarele păreau să le dea şi mai multă putere. Privindu-le, îmi părea că nu mai zboară, ci scapără ca nişte raze de întuneric, apărând ba într-un loc, ba-n altul, tot mai aproape de ulan, până când, în mai puţin timp decât mi-a trebuit mie să scriu despre această întâmplare, cele trei îi atacaseră faţa. Ulanul s-a prăbuşit din şa, lancea i-a căzut din mână şi s-a stins.

XIII
Gheara Conciliatorului

— A murit? am strigat eu, iar Jonas a încuviinţat din cap.

Eu mi-aş fi văzut de drum, dar el mi-a făcut semn să-l urmez şi a descălecat. Când ne-am întâlnit lângă leşul ulanului, mi-a spus:

— Putem să le distrugem, ca să nu mai fie trimise împotriva noastră ori să fie folosite pentru a vătăma pe altcineva. Acum sunt sătule şi cred că le putem prinde. Avem nevoie de ceva în care să le băgăm – ceva din metal sau sticlă, în care să nu intre apa.

N-aveam la mine nimic de acest fel, şi i-am spus-o.

— Nici eu n-am.

A îngenuncheat lângă ulan şi l-a căutat prin buzunare.

Fumul parfumat ce se înălţa din copacul cuprins de flăcări se răspândea în jur ca fumul de tămâie, şi am avut sentimentul că mă aflu din nou în Catedrala Pelerinelor. Covorul de vreascuri şi frunze uscate pe care zăcea ulanul îmi amintea de podeaua acoperită cu paie; iar trunchiurile celor câţiva copaci din jur, de pilaştrii de susţinere.

— Ia te uită! a exclamat Jonas, ridicând o cutie mică din alamă.

I-a deşurubat capacul, a golit-o de ierburi, apoi l-a răsturnat pe ulanul mort pe spate.

— Unde sunt? am întrebat eu. Le-a absorbit trupul?

Jonas a clătinat din cap şi în clipa următoare a început, foarte atent şi delicat, să tragă afară din nara stângă a ulanului una din creaturile întunecate. Nu era doar complet opacă, ci semăna cu o foiţă de hârtie dintre cele mai fine.

M-a mirat prudenţa cu care o trăgea afară.

— Dacă o rupi, ce se întâmplă altceva decât că or să fie două în loc de una?

— Aşa e, dar acum e sătulă. Dacă o rup în două, pierde din energie şi n-o mai pot stăpâni. Că veni vorba, mulţi oameni au murit pentru că au descoperit că le pot tăia, şi le-au ţinut piept tot tăindu-le, până când au fost înconjuraţi de atâtea încât nu s-au mai putut apăra.

Un ochi al ulanului stătea pe jumătate deschis. Văzusem

multe cadavre la viaţa mea, dar nu puteam scăpa de sentimentul dătător de fiori că, într-un fel, mă urmărea pe mine, omul care-l ucisese ca să-şi salveze propria viaţă. Ca să-mi abat gândurile, am spus:

— După ce-am spintecat prima creatură, a părut că zboară mai încet.

Jonas vârâse scârboşenia în cutie şi extrăgea acum o a doua din nara dreaptă.

— Viteza fiecărei zburătoare din astea depinde de mărimea aripilor. Dacă n-ar fi aşa, adepţii care folosesc asemenea creaturi le-ar rupe în bucăţi înainte să le trimită la treabă, aşa cred eu.

— Vorbeşti de parcă ai mai avut de-a face cu ele şi înainte.

— Am acostat odată într-un port unde erau folosite în omucideri ritualice. Mai devreme sau mai târziu, cineva tot aducea câteva acasă, dar acestea sunt primele pe care le văd aici.

A deschis capacul de alamă şi a vârât a doua înaripată fuliginoasă în cutie, peste prima, care a tresărit uşor.

— Or să se reîmpreuneze aici înăuntru – asta-i ceea ce fac adepţii pentru a le reface. Mă îndoiesc că ai băgat de seamă, dar când au străbătut pădurea s-au sfâşiat într-o oarecare măsură, iar în zbor s-au vindecat.

— Uite încă una, am zis eu.

A încuviinţat din cap şi s-a folosit de mâna lui de oţel ca să deschidă cu forţa gura mortului; dar în loc de dinţi şi o limbă şi gingii livide, gura era o gaură fără fund, şi preţ de-o clipă am simţit că-mi vine să vomit. Jonas a tras afară o a treia creatură mânjită de saliva mortului.

— Ar fi scăpat cu o nară sau cu gura neînfundată dacă n-aş fi despicat creatura asta încă o dată?

— Până şi-ar fi croit drum în plămânii lui. De fapt, suntem norocoşi că am ajuns la el atât de iute. Altfel, ar fi trebuit să-i spintecăm trupul ca să le scoatem.

Un fuior de fum mi-a amintit de cedrul care ardea.

— Dacă ceea ce-şi doreau era căldura…

— Căldura vieţii le place lor, cu toate că uneori se lasă ademenite de focul materiei vegetale care arde. Cred că ceea ce le atrage e mai mult decât căldura. Poate o energie radiantă ce se află în celulele care se dezvoltă. Jonas a introdus a treia creatură în cutie şi a trântit capacul peste ea. Noi le numeam notuli, a continuat el, pentru că de obicei apăreau după lăsarea

întunericului, când nu puteau fi zărite, şi primul avertisment despre prezenţa lor era o pală caldă; nu ştiu însă cum le numesc oamenii din partea locului.

— Unde-i insula aceea?

M-a cercetat cu o privire ciudată.

— E departe de coastă? Întotdeauna mi-am dorit să văd Uroborosul, dar am bănuiala că-i un loc primejdios.

— E foarte departe, mi-a răspuns el cu o voce plată. Chiar foarte departe. Aşteaptă-mă puţin.

Am aşteptat urmărindu-l cum se îndreaptă spre malul râului. Acolo a azvârlit vasul cu toată puterea – a căzut aproape în mijlocul apei. Când s-a întors la mine, l-am întrebat:

— N-am fi putut folosi noi creaturile alea? Nu-mi vine să cred că acela care le-a trimis, oricine ar fi, o să se dea bătut taman acum, şi s-ar putea să avem şi noi nevoie de aşa ceva.

— „Nu ne-ar da ascultare şi, oricum, lumea e mai bună fără ele” – aşa i-a spus bărbatului ei nevasta măcelarului, în timp ce-l jugănea. Acum am face bine s-o luăm din loc. Uite că vine cineva pe drum.

M-am uitat în direcţia arătată de Jonas şi am văzut două siluete care veneau pe jos. Jonas îşi apucase de frâu destrierul care se adăpa, şi tocmai voia să urce în şa.

— Stai aşa, l-am oprit eu. Sau mergi preţ de-un lanţ sau două şi aşteaptă-mă.

Îmi venise în minte ciotul sângerând al omului-maimuţă şi mi se părea că zăresc atârnând printre copaci palidele lumini votive ale catedralei, purpurii şi fucsine. Mi-am vârât mâna în carâmb, până în adânc, unde împinsesem Gheara pentru siguranţă, şi am scos-o.

Era pentru prima oară că o vedeam în lumina zilei. A prins soarele şi a scăpărat de-ai fi zis că ea însăşi e Soarele Nou, şi nu mai era doar albastră, ci în toate nuanţele de la violet la azuriu. Am pus-o pe fruntea ulanului şi câteva clipe am încercat cu voinţa mea să-l readuc la viaţă.

— Vino, a strigat Jonas. Ce faci acolo?

N-am ştiut ce să-i răspund.

— Nu-i mort de tot, a strigat Jonas. Pleacă de pe drum înainte să-şi găsească lancea!

Zicând acestea, şi-a biciuit armăsarul.

O voce stinsă, pe care mi s-a părut c-o recunosc, a strigat: „Stăpâne!” Mi-am întors capul şi m-am uitat în lungul drumului

năpădit de iarbă.

— Stăpâne!

Unul dintre drumeţi şi-a fluturat braţul şi cei doi au rupt-o la fugă spre mine.

— E Hethor, am spus eu, dar Jonas dispăruse.

M-am uitat din nou la ulan. Ambii ochi îi erau deschişi, pieptul i se ridica şi cobora. I-am luat Gheara de pe frunte şi am pus-o înapoi în cizmă, iar ulanul s-a ridicat în capul oaselor. Le-am strigat lui Hethor şi celui care-l însoţea să iasă de pe drum, dar nu păreau să mă fi înţeles.

— Cine eşti?

— Un prieten, am răspuns eu.

În ciuda slăbiciunii ce-o simţea, ulanul a încercat să se ridice în picioare. O clipă s-a uitat ca buimac în jur – la mine, la cei doi oameni care se apropiau în fugă, la râu, la copaci. Părea înspăimântat de destrieri, chiar şi de-al său, care-şi aştepta răbdător călăreţul.

— Ce-i locul ăsta?

— Doar o bucată din vechiul drum de-a lungul Gyollului.

Şi-a scuturat capul şi l-a apăsat cu mâinile.

Hethor a ajuns la noi gâfâind, cu aerul unui câine răsfăţat care a venit fuga la chemarea stăpânului şi acum aşteaptă să fie mângâiat. Însoţitorul său, pe care-l întrecuse cu mai bine de-o sută de paşi, purta veşminte bătătoare la ochi şi avea purtarea mieroasă a unui negustor mărunt.

— S-s-stăpâne, s-a bâlbâit Hethor, n-ai idee câte n-n-necazuri, câte pierderi teribile şi greutăţi am înfruntat ca să te ajungem din urmă peste munţi, peste mările suflate de vânturi şi peste câmpiile ţ-ţ-ţârâitoare ale acestei lumi minunate. Ce-s eu, s-s-sclavul tău, doar o c-c-cochilie abandonată, jucăria a o mie de maree, aruncat aici, în locul ăsta pustiu din pricină că nu-mi găsesc o-o-odihna fără tine? C-c-cum ai putea, stăpân al cleştelui înroşit în foc, să ai habar de truda fără sfârşit la care ne-ai supus?

— Multă trudă, aş zice, dacă mă gândesc că v-am lăsat în Saltus, unde nu aveaţi cai. Iar eu am mers numai călare în zilele astea din urmă.

— Întocmai, a zis el. Întocmai.

Şi s-a uitat cu subînţeles la tovarăşul său de drum, ca şi când vorbele mele întăriseră ceva ce-i spusese el mai devreme, apoi s-a lăsat în jos, pe pământ, ca să-şi tragă sufletul.

— Eu sunt Cornet Mineas, a spus încet ulanul. Voi cine sunteţi?

Hethor şi-a lăsat capul în piept, ca pentru a face o plecăciune.

— S-s-stăpânul e nobilul Severian, slujitorul Autocratului – a cărui urină este vinul supuşilor săi –, din Ghilda Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei. H-h-hethor este umilul său slujitor. Beuzec, şi el, este umilul său slujitor. Presupun că omul care a plecat călare este tot umilul său slujitor.

I-am făcut semn să termine cu pălăvrăgeala.

— Suntem cu toţii drumeţi sărmani, Cornet. Te-am văzut zăcând aici ca lovit de dambla şi am căutat să te ajutăm. Adineaori te credeam mort; în orice caz, moartea îţi dădea târcoale.

— Ce-i locul ăsta? a-ntrebat din nou ulanul.

Hethor s-a grăbit să răspundă:

— Drumul la miazănoapte de Quiesco. S-s-stăpâne, eram pe-o barcă, străbătând apele întinse ale Gyollului în bezna nopţii. Am d-d-debarcat la Quiesco. Am muncit pe punte şi la pânzele ei, Beuzec şi cu mine, ca să ne plătim călătoria. Atât de-ncet am înaintat în susul râului, în vreme ce norocoşii zbârnâiau pe deasupra noastră, îndreptându-se spre C-c-casa Absolută, iar ea î-î-înainta fără o-o-oprire, şi când dormeam, şi când eram treji, şi aşa v-am prins din urmă.

— Casa Absolută? a murmurat ulanul.

— Nu cred că-i departe de-aici, am spus eu.

— Trebuie să fiu cu ochii-n patru.

— Sunt sigur că vreunul dintre tovarăşii tăi va sosi aici cât de curând.

Mi-am luat calul de căpăstru şi m-am săltat pe spinarea lui înaltă.

— S-s-stăpâne, doar n-ai de g-g-gând să ne părăseşti din nou? Beuzec nu te-a văzut în acţiune decât de două ori.

Am dat să-i răspund lui Hethor, când am zărit deodată o scăpărare albă printre copacii de peste drum. Ceva uriaş se mişca acolo. Mi-a şi trecut prin cap gândul că acela care trimisese notulii o mai avea şi alte arme la îndemână, drept care mi-am înfipt călcâiele în pântecul armăsarului meu negru.

A ţâşnit ca din puşcă. Mai bine de-o jumătate de leghe am gonit de-a lungul fâşiei înguste de pământ ce despărţea drumul de râu. Când, în sfârşit, l-am zărit pe Jonas, m-am îndreptat în galop spre el, ca să-l avertizez, şi i-am povestit ce văzusem.

În timp ce vorbeam, el a părut cufundat în gânduri. Iar, când am isprăvit, mi-a zis:

— Nu ştiu de nicio fiinţă care să semene cu aceea descrisă de tine, dar s-ar putea să fie multe aduse din alte părţi, despre care eu să n-am habar.

— Dar o asemenea creatură doar n-ar hălădui de capul ei, ca o vită rătăcită!

În loc să-mi răspundă, Jonas a arătat spre pământ la câţiva paşi în faţa noastră.

O potecă de pietriş, nu cu mult mai lată de-un cubit, şerpuia printre copaci. Pe margini crescuseră flori sălbatice, atât de multe cum nu mai văzusem niciodată la un loc, iar pietricelele erau atât de egale ca mărime, şi de o albeaţă atât de strălucitoare, încât fără doar şi poate fuseseră aduse de pe o plajă tainică şi îndepărtată.

Fără să descălecăm, ne-am apropiat să cercetăm mai de aproape poteca. L-am întrebat pe Jonas care putea fi rostul unei asemenea poteci în acel loc.

— Unul singur, de bună seamă – anume acela că ne aflăm de-acum pe pământurile Casei Absolute.

Şi deodată mi-am amintit de locul acela.

— Da, am zis eu. Odată am plecat la pescuit împreună cu Josepha şi alte câteva prietene şi am ajuns până aici. Am trecut pe lângă stejarul răsucit…

Jonas s-a uitat la mine ca la un nebun şi, o clipă, am crezut acelaşi lucru despre mine. Călărisem de multe ori la vânătoare înainte, dar acum stăteam pe spinarea unui cal de luptă, şi nu era vorba de nicio vânătoare. Mâinile mi s-au ridicat de la sine şi, ca nişte păianjeni, s-au apropiat de ochi, să mi-i scoată – şi-ar fi făcut aşa dacă omul zdrenţăros de lângă mine nu le-ar fi lovit în jos cu propria lui mână, care era de oţel.

— Nu eşti Chatelaine Thecla, mi-a spus el. Eşti Severian, din Ghilda Torţionarilor, care a avut ghinionul s-o iubească. Priveşte-te!

Şi şi-a ridicat mâna de oţel, ca să văd reflectat în palma şle-fuită de trudă chipul unui străin, supt, urât, uluit.

Atunci mi-am amintit de turnul nostru, de pereţii curbaţi, fă-cuţi din metal întunecat, neted.

— Sunt Severian, am zis eu.

— Corect. Chatelaine Thecla e moartă.

— Jonas…

— Da?

— Ulanul e viu acum – l-ai văzut. Gheara l-a readus la viaţă. Am pus-o pe fruntea lui, dar poate că a văzut-o cu ochii lui morţi. S-a ridicat în capul oaselor. Jonas, respira şi mi-a vorbit.

— Nu era mort.

— L-ai văzut, am repetat eu.

— Sunt mult mai bătrân decât tine. Mai bătrân decât îţi închipui tu. Dacă am învăţat ceva din multele mele călătorii, este că morţii nu învie, şi nici anii nu se-ntorc. Ce-a fost şi a trecut nu se mai întoarce.

Chipul Theclei încă se mai afla în faţa ochilor mei, dar un vânt întunecat sufla peste el, până ce l-a făcut să fluture şi să dispară. Şi-atunci am spus:

— Dacă aş fi folosit-o, dacă m-aş fi folosit de puterea Ghearei acolo, la banchetul morţilor…

— Ulanul aproape se sufocase, dar nu murise de tot. Când am scos notulii din el, a putut din nou să respire şi după o vreme şi-a recăpătat cunoştinţa. Dar pe Thecla ta, nicio putere din Univers nu ar fi putut-o readuce la viaţă. Presupun că au dezgropat-o când tu te aflai încă în închisoare, în Citadelă, şi au pus-o la păstrare într-o peşteră de gheaţă. Înainte s-o vedem noi, au spintecat-o şi au golit-o de măruntaie, ca pe-o potârniche, şi i-au rumenit carnea. M-a prins de braţ, zicând mai departe: Severian, nu fi neghiob!

În acele clipe, nu-mi doream decât să pier. Dacă ar fi reapărut notulul, l-aş fi îmbrăţişat. Dar ceea ce a apărut, departe pe potecă, era o formă albă, asemănătoare celei pe care o zărisem în apropierea râului. M-am smuls din strânsoarea lui Jonas şi-am pornit în galop spre ea.

XIV
Antecamera

Există fiinţe – şi artefacte – care ne fac să ne batem mintea ca să le pricepem şi, până la urmă, ne împăcăm cu situaţia, mulţumindu-ne să spunem: „A fost o nălucire, ceva cum nu se poate mai frumos şi mai cumplit.”

Undeva, printre lumile rotitoare pe care foarte curând urmează să le explorez, trăieşte o rasă asemănătoare celei umane, şi totuşi diferită. Făpturile acelea nu sunt mai înalte decât noi. Trupurile lor sunt ca ale noastre, doar că n-au niciun cusur, dar felul lor de a fi ne este cu totul străin. Ca şi noi, au ochi, nas, gură; numai că ele folosesc aceste elemente ale chipului (care sunt fără cusur, după cum am spus) pentru a exprima emoţii netrăite de noi vreodată, încât a le privi chipurile este ca şi când am privi un alfabet străvechi şi cumplit al sentimentelor, extrem de important şi totodată cu desăvârşire neinteligibil.

Rasa aceasta există, doar că eu nu cu un exemplar al ei m-am întâlnit la marginea grădinilor Casei Absolute. Ceea ce am văzut mişcându-se printre copaci şi spre care m-am avântat – până când, în sfârşit, am putut să o văd cu limpezime – era mai curând imaginea gigantică a unei asemenea făpturi, căreia i se insuflase viaţă. Carnaţia era din piatră albă, ochii aveau orbita rotundă şi perfect netedă (ca două secţiuni tăiate din coji de ouă) pe care o vedem la statuile făcute de oameni. Se mişca încet, ca o fiinţă drogată ori somnambulă, dar sigură pe picioare. Nu părea să vadă, şi totuşi ai fi zis că îşi dă seama de ce e în jur, chiar dacă mai anevoie.

Tocmai am făcut o pauză ca să recitesc cele scrise mai sus, şi îmi dau seama că n-am reuşit defel să redau esenţa acelei creaturi. Spiritul ei era identic cu al unei sculpturi. Dacă vreun înger căzut ar fi auzit conversaţia mea cu omul verde, ar fi putut născoci o asemenea enigmă doar ca să-şi bată joc de mine. Cu fiecare mişcare a sa purta în sine seninătatea şi statornicia pietrei; simţeam că fiecare gest, fiecare poziţie a capului, a mădularelor, a torsului putea să fie ultima. Sau că fiecare se putea repeta la nesfârşit, aşa cum poziţiile gnomonilor de pe

cadranul cu multe faţete al Valeriei se repetau de-a lungul coridoarelor curbate ale clipelor.

Spaima mea iniţială, după ce bizareria statuii albe îmi topise orice dorinţă de-a muri, a fost una instinctivă, anume că-mi va pricinui o suferinţă de-un fel sau altul.

A doua spaimă a fost aceea că n-ar încerca să-mi facă niciun rău. Şi ar fi fost o umilinţă insuportabilă să fiu atât de îngrozit de ceva cum fusesem de acea arătare tăcută, neomenească, şi apoi să descopăr că nu-mi voia răul. Uitând o clipă de stricăciunea ce i-aş fi pricinuit-o tăişului dacă aş fi lovit piatra aceea vie, am tras-o pe *Terminus Est* din teacă şi-am strunit armăsarul. Vântul însuşi a părut să se oprească odată cu noi, armăsarului negru nu-i tremura aproape niciun muşchi, eu stăteam cu spada ridicată, nemişcaţi şi calul, şi eu, de-ai fi zis că suntem şi noi nişte statui. Adevărata statuie venea spre noi, chipul ei, de trei sau patru ori mai mare decât un chip adevărat, marcat de-o emoţie greu de imaginat, mădularele – de-o frumuseţe cumplită şi desăvârşită.

L-am auzit pe Jonas strigând şi a răsunat o lovitură. Abia am apucat să-l văd trântit la pământ, luptându-se cu nişte bărbaţi ce purtau coifuri înalte, cu creastă, care dispăreau şi reapăreau în faţa ochilor mei, când ceva a şuierat pe lângă urechea mea; altceva m-a lovit în încheietura mâinii şi m-am pomenit că mă zbat într-o plasă de funii care se strângeau în jurul meu ca nişte şerpi boa. Cineva m-a prins de picior, a tras şi eu am căzut.

Când mi-am revenit destul ca să-mi dau seama ce se întâmplă, în jurul gâtului aveam un laţ de sârmă, iar unul dintre cei care mă luaseră în captivitate scotocea în sabretaşul meu. Îi vedeam cu limpezime mâinile, repezindu-se ca nişte vrăbii maronii. Îi zăream şi chipul, o mască impasibilă, suspendată deasupra mea, ca spânzurată de vergeaua unui magician. O dată sau de două ori, mişcările lui au făcut să sclipească armura formidabilă pe care-o purta; apoi am văzut-o aşa cum se vede un pocal de cristal cufundat în apă limpede. Reflecta lumina, şlefuită fiind, aşa-mi vine să cred, cu o dibăcie ce întrecea orice pricepere omenească, încât propria sa materie era invizibilă, nu se zăreau decât culorile verzi şi maro ale pădurii, curbate de formele platoşei, gardei şi gambierelor.

Am protestat, spunând că eram un membru al ghildei, cu toate acestea, pretorianul mi-a luat toţi banii (dar mi-a lăsat cărţulia cafenie a Theclei, bucata de cută, uleiul, cârpa de flanelă

şi alte obiecte ce se găseau în sabretaş). Apoi a îndepărtat în doi timpi şi trei mişcări funiile ce mă strângeau şi le-a vârât (din câte mi-am dat seama) la subsuoara armurii, dar apucasem să le văd. Mi-au amintit de biciul pe care noi îl numeam de obicei „pisica” – în fapt, un mănunchi de curele legate laolaltă la un capăt şi purtând greutăţi la celălalt; de atunci am aflat că arma aceasta se numeşte *achico.*

Cel care mă luase captiv a tras în sus de laţul de sârmă, până când m-am ridicat în picioare. Eram conştient, aşa cum fusesem în alte câteva împrejurări asemănătoare, că, într-un anumit fel, participam la un joc. Pretindeam amândoi că eu mă aflam total în puterea lui, când în realitate aş fi putut să refuz să mă ridic, până când fie m-ar fi sugrumat, fie şi-ar fi chemat câţiva camarazi să mă ducă pe sus. Aş fi putut face şi alte lucruri – cum ar fi, să prind sârma şi să-ncerc să i-o smulg din mână, să-l lovesc peste faţă. Aş fi putut să evadez, să fiu omorât, să fiu lovit ca să-mi pierd cunoştinţa, să fiu supus la cazne; dar nimeni nu mă putea obliga să fac ceea ce tocmai făcusem.

Măcar ştiam că e vorba de-un joc, şi am zâmbit când a băgat-o pe *Terminus Est* în teacă şi apoi m-a dus unde stătea Jonas.

— N-am făcut nimic rău, a zis Jonas. Daţi-i înapoi prietenului meu spada, daţi-ne înapoi animalele şi plecăm.

N-a urmat niciun răspuns. În tăcere, doi pretorieni (patru vrăbii agitate, ca să zic aşa) i-au apucat de dârlogi pe destrierii noştri şi i-au dus de-acolo. Cât se asemănau cu noi animalele acelea, cu mersul lor răbdător spre oareunde, cu capetele lor masive urmând nişte curele subţiri de piele. Aş zice că nouă zecimi din viaţă constă din atare capitulări.

Am fost obligaţi să-i urmăm pe aceia care ne luaseră captivi, afară din pădure, în josul unui clin ierbos care curând s-a transformat într-o pajişte. Statuia venea după noi, şi alte câteva asemenea acesteia, până s-au făcut douăsprezece, poate mai multe, toate uriaşe, toate altminteri, toate frumoase. L-am întrebat pe Jonas cine erau soldaţii şi unde ne duceau; el n-a răspuns, iar eu mai-mai să fiu gâtuit pentru această curiozitate.

Din câte-mi dădeam seama, erau acoperiţi de armuri din cap până-n picioare, cu toate acestea, lustrul desăvârşit al metalului din care erau făcute armurile le dădea o aparentă moliciune, o consistenţă aproape lichidă care tulbura profund ochiul şi le ajuta ca la o distanţă de numai câţiva paşi să se piardă pe fundalul

cerului sau al ierbii. După ce-am mers vreo jumătate de leghe pe acea pajişte, am pătruns într-un crâng de pruni în floare, şi de îndată coifurile cu creastă şi umerii armurilor ieşiţi în afară au fost acoperiţi de o revărsare de roz şi alb.

Am dat de-o potecă acolo, care cotea şi iar cotea. Când să ieşim din crâng, ne-am oprit, iar Jonas şi eu am fost împinşi cu violenţă în spate. Am auzit paşii acelor alcătuiri din piatră, care veneau după noi, scrâşnind pe pietriş atunci când şi ele au trebuit să se oprească brusc; cu un strigăt care mie mi s-a părut fără cuvinte, unul dintre soldaţi le-a prevenit să nu se apropie. Eu m-am uitat printre flori, încercând să văd ce se întâmplă.

În faţa noastră se afla o alee mult mai lată decât cea pe care venisem până acolo. De fapt, era o potecă de grădină ce se lăţea până se transforma într-un impresionant drum pentru procesiuni. Era pavat cu piatră albă şi mărginit de balustrade de marmură. Pe el înainta o ceată pestriţă. Cei mai mulţi mergeau pe jos, dar câţiva călăreau tot felul de dobitoace. Unul îl conducea de dârlogi pe un arctother flocos; altul stătea cocoţat pe grumazul unui unau de pământ, mai verde decât pajiştea. Abia ce a trecut acest grup, şi altele i-au urmat. Încă se aflau prea departe să le pot distinge trăsăturile, dar tot am observat un grup în care capul plecat al unui individ se găsea mai sus cu vreo trei cubiţi, dacă nu şi mai bine, decât toate celelalte. Câteva clipe mai târziu, l-am recunoscut pe un altul ca fiind Doctorul Talos, mărşăluind cu pieptul avântat înainte şi capul lăsat pe spate. Dorcas a mea, draga de ea, îl urma îndeaproape, având mai mult decât oricând aerul unui copil pierdut, ajuns aici din cine ştie ce sfere mai înalte. Cu văluri fâlfâitoare şi giuvaieruri scăpărătoare sub parasol, Jolenta călărea un ponei pe care era prinsă o şa de damă; iar în urma tuturor acestora, împingând cu răbdare la careta încărcată cu tot ceea ce nu putea duce în spate, mergea greoi cel pe care nu-l identificasem de la prima ochire, uriaşul Baldanders.

Mă durea să-i văd trecând fără să pot să-i strig, iar pentru Jonas trebuie să fi fost o adevărată tortură. Când Jolenta a ajuns aproape în faţa noastră, de partea cealaltă a drumului, şi-a întors capul. În acea clipă, mie mi s-a părut că ea îi simţise dorinţa, aşa cum, în munţi – din cât se povesteşte –, anumite spirite necurate sunt atrase de mirosul cărnii care a fost aruncată în foc anume pentru ele. Fără îndoială că în adevăr ceea ce-i atrăsese atenţia erau pomii în floare în mijlocul cărora stăteam noi. L-am auzit pe

Jonas inspirând adânc; dar prima silabă a numelui ei a fost retezată de bufnetul loviturii care a urmat, iar el a căzut grămadă la picioarele mele. Aducându-mi acum aminte de acea scenă, zăngănitul mâinii lui de metal pe pietrişul aleii este la fel de viu ca şi mireasma florilor de prun.

După trecerea trupei de actori, doi pretorieni l-au ridicat pe bietul Jonas şi l-au luat pe sus. Îl duceau cu uşurinţa cu care ar fi dus un copil; dar la vremea aceea am socotit că asta se datora puterii lor. Am traversat drumul pe care veniseră actorii şi am pătruns într-un gard de trandafiri mai înalt de-un stat de om, acoperit de flori albe imense şi plin de păsări care cuibăreau acolo.

Dincolo de gard se întindeau grădinile. De-ar fi să le descriu, aţi crede că am împrumutat vorbăria fără şir, bâlbâită, a lui Hethor. Fiecare deal, fiece copac şi floare păreau aranjate de o inteligenţă supremă (despre care am aflat ulterior că este cea a Părintelui Inire), pentru a alcătui o privelişte ce-ţi tăia răsuflarea. Privitorul simte că se află în centru, iar tot ceea ce vede se îndreaptă spre punctul în care se află el; dar după ce străbate o sută de paşi, sau o leghe, descoperă că tot în centru se află; şi fiecare privelişte pare să mărturisească un adevăr ce nu poate fi rostit, asemenea acelor intuiţii inefabile hărăzite numai eremiţilor.

Atât de frumoase erau acele grădini, încât, deşi ne găseam în ele de ceva vreme, abia într-un târziu mi-am dat seama că nu se înălţa niciun turn deasupra lor. Numai păsările şi norii şi, dincolo de aceştia, bătrânul soare şi stelele palide se aflau mai sus de vârfurile copacilor; îţi venea să crezi că rătăceam printr-o sălbăticie divină. Apoi am ajuns pe creasta unui val de pământ, mai minunat decât orice val de cobalt al lui Uroboros, şi deodată un adânc s-a căscat la picioarele noastre, atât de brusc încât mi s-a oprit respiraţia. Am spus adânc, dar nu era câtuşi de puţin ca abisul întunecat asociat îndeobşte cu acest cuvânt. Ci mai curând o grotă plină cu fântâni şi flori ale nopţii şi, din loc în loc, oameni, mai minunaţi decât orice floare, care adăstau lângă apele ei şi şuşoteau în umbrele ei.

În clipa următoare, ca şi când un zid s-ar fi prăbuşit ca să lase lumina să pătrundă într-un mormânt, multe amintiri despre Casa Absolută, devenite ale mele acum după ce le absorbisem din viaţa Theclei, s-au contopit. Şi am priceput ceva ce exista implicit în piesa doctorului şi în multe dintre poveştile pe care mi le

spusese Thecla, deşi ea niciodată nu făcuse referire la asta: tot acest măreţ palat, în întregul său, se afla sub pământ – sau mai exact, acoperişurile şi zidurile sale erau căptuşite cu pământ plantat şi transformat într-un peisaj minunat, astfel că în tot acest timp noi mersesem chiar pe locaşul puterii Autocratului, despre care crezusem că se afla încă departe.

Noi n-am intrat în grota aceea care, fără îndoială, se deschidea în încăperi nepotrivite pentru a adăposti nişte prizonieri, şi n-am intrat nici în alte grote asemenea, prin dreptul cărora treceam. Într-un târziu, am ajuns totuşi la una care nu arăta câtuşi de puţin îmbietoare, cu toate că era la fel de frumoasă ca şi celelalte. Scara pe care am coborât fusese tăiată astfel încât să amintească de aşezarea firească a stâncilor negre, cu trepte neregulate, adesea înşelătoare. De deasupra picura apa, ferigi şi iederă neagră creşteau în partea de sus a acestei peşteri artificiale în care o rază firavă de soare izbutise să-şi croiască drum. În afundul peşterii, la o mie de trepte sub pământ, pereţii erau acoperiţi cu fungi orbi; unii radiau o luminiscenţă; alţii impregnau aerul cu miasme ciudate, jilave; şi erau unii care se făceau să te gândeşti la fetişuri falice dintre cele mai bizare.

În mijlocul acestei grădini întunecate, atârnau nişte gonguri, sprijinite pe schele şi acoperite de cocleală verde-gri. M-am gândit că poate gongurile acestea trebuiau să răsune în bătaia vântului; dar nu prea vedeam cum putea vântul să ajungă vreodată la ele.

Sau cel puţin aşa gândeam, până când unul dintre pretorieni a deschis o uşă grea, de bronz şi lemn ros de cari, ce se afla pe unul dintre pereţii întunecaţi de piatră. Şi prin uşa aceea deschisă a năvălit un curent de aer rece, uscat, care a legănat gongurile şi le-a făcut să se lovească unele de altele, şi erau atât de bine acordate încât dangătul lor semăna cu o muzică scrisă anume de un compozitor ale cărui gânduri erau acum exilate aici.

M-am uitat în sus la gonguri (fără ca pretorienii să mă împiedice) şi am zărit statuile, cel puţin patruzeci, care ne urmaseră tot drumul prin grădini. Stăteau una lângă alta pe buza hăului, în sfârşit nemişcate, privind în jos la noi, asemenea unei frize cu cenotafe.

Mă aşteptasem să fiu singurul ocupant al unei celule mici,

poate pentru că, inconştient, transferasem practicile din închisoarea noastră subterană în acest loc necunoscut. Dar nu mi-aş fi putut închipui ceva mai diferit decât ceea ce am văzut acolo. Intrarea dădea nu într-un coridor de uşi înguste, ci într-o încăpere spaţioasă, cu podeaua acoperită cu un covor şi o a doua intrare la capătul opus. Hastarii cu lănci aprinse stăteau ca santinele în faţa acestei a doua intrări. La un cuvânt al unuia dintre pretorieni, au deschis cele două aripi ale uşii; dincolo de prag, o încăpere uriaşă, întunecoasă, goală, cu un tavan foarte jos. Câteva zeci de suflete, bărbaţi, femei şi câţiva copii, erau răspândite peste tot în încăperea aceea – cei mai mulţi de unii singuri, dar şi câte doi sau în grupuri. Familiile ocupau alcovuri, iar în unele locuri fuseseră spânzurate zdrenţe, drept paravan, pentru a oferi puţină intimitate.

Acolo am fost îmbrânciţi. Sau, mai exact, eu am fost îmbrâncit, iar bietul Jonas a fost aruncat. Am încercat să-l prind din cădere şi măcar am reuşit să-l feresc să-şi izbească ţeasta de podea; în aceeaşi clipă, am auzit uşile trântindu-se în spatele meu.

XV
Focul nebunului

Am fost înconjurat de chipuri. Două femei l-au luat pe Jonas de lângă mine şi, promiţând să aibă grijă de el, l-au dus de-acolo. Ceilalţi s-au năpustit asupra mea cu întrebări. Care mi-era numele? Ce veşminte erau acelea pe care le purtam? De unde veneam? Îl ştiam pe cutare sau pe cutare, sau pe cutare? Am fost vreodată în oraşul ăla sau în celălalt? Eram din Casa Absolută? Din Nessus? De pe malul răsăritean al Gyollului, sau de pe cel apusean? Din ce cartier? Autocratul mai trăia? Dar Părintele Inire? Cine era arhonte în oraş? Care era soarta războiului? Aveam veşti despre cutare comandant? Sau despre cum-îl-cheamă, cavalerist? Sau cum-îl-cheamă, chiliarhul? Mă pricepeam să cânt, să recit, să cânt la vreun instrument?

După cum vă puteţi închipui, la o asemenea grindină de întrebări n-am fost în stare să răspund aproape la niciuna. După ce a trecut prima rafală, un bătrân cu barba sură şi o femeie ce părea aproape la fel de bătrână i-au redus la tăcere pe ceilalţi şi i-au tras deoparte. Metoda lor, care cu siguranţă n-ar fi avut efect în altă parte decât acolo, era să-l bată pe fiecare pe umăr, să-i arate cel mai îndepărtat colţ al încăperii şi să spună răspicat: *„Vreme destulă”.* Treptat, ceilalţi au amuţit şi s-au îndreptat spre ceea ce părea să fie limita până la care se putea auzi în acel loc, şi în cele din urmă încăperea scundă s-a cufundat în aceeaşi linişte care o stăpânise când se deschiseseră uşile.

— Eu sunt Lomer, a spus bătrânul. Şi-a dres glasul cu zgomot. Ea e Nicarete.

I-am spus numele meu şi pe-al lui Jonas.

Bătrâna o fi citit îngrijorarea din vocea mea.

— N-o să păţească nimic, stai liniştit. Fetele alea or să-l îngrijească bine, pentru că speră ca în curând să fie în stare să stea de vorbă cu ele.

A izbucnit în râs şi ceva din felul în care şi-a dat pe spate capul bine proporţionat m-a făcut să-i ghicesc frumuseţea de altădată.

Am început şi eu să-i descos, dar bătrânul m-a întrerupt.

— Vino cu noi, în ungherul nostru, mi-a zis el. Acolo putem şedea comod şi pot să-ţi ofer o ceaşcă de apă.

De cum a rostit acest cuvânt, mi-am dat seama că îmi era cumplit de sete. Ne-a condus în spatele paravanului de zdrenţe aflat cel mai aproape de uşă şi mi-a turnat apă dintr-un urcior de lut, într-o ceaşcă delicată de porţelan. Erau perne acolo şi o măsuţă nu mai înaltă de-o palmă.

— Întrebare la întrebare, a zis el. Asta-i o regulă străveche. Ţi-am spus cum ne cheamă, ne-ai spus cum vă cheamă, acum e iar rândul nostru. De ce-aţi fost prinşi?

Le-am spus că n-aveam habar, poate doar pentru că intrasem pe pământurile lor fără să ne dăm seama.

Lomer a încuviinţat din cap. Pielea lui avea culoarea palidă a celor pe care soarele nu-i vede niciodată; cu barba rară şi dinţii inegali, ar fi fost respingător în orice alt loc de pe pământ; dar el aparţinea acelui loc la fel de mult ca şi dalele pardoselii, pe jumătate tocite.

— Răutatea lui Chatelaine Leocadia m-a adus aici. Eram seneşalul lui Chatelaine Nympha, rivala ei, şi când Chatelaine m-a adus cu ea aici, în Casa Absolută, pentru a putea verifica toate cheltuielile şi veniturile moşiei sale, în vreme ce ea lua parte la ceremoniile philomatului Phocas, Chatelaine Leocadia m-a prins cu ajutorul Sanchei, care...

Bătrâna Nicarete l-a întrerupt, exclamând:

— Uite! O cunoaşte.

Într-adevăr, o cunoşteam. O odaie colorată în roz şi ivoriu; îmi apăruse în minte, o cameră cu doi pereţi de sticlă transparentă, minunat înrămată. În şemineuri de marmură ardeau focuri, pălind în lumina razelor de soare ce pătrundeau prin geamuri, dar umplând camera cu o căldură uscată şi aromă de lemn de santal. O bătrână învelită în multe şaluri şedea într-un jilţ ca un tron; o carafă de cristal faţetat şi câteva sticluţe maronii erau aşezate lângă ea, pe o masă încrustată.

— O femeie mai în vârstă, cu nas coroiat, am spus eu. Văduva din Fors.

— Chiar o cunoşti, a zis Lomer dând încet din cap, ca şi când răspundea întrebării rostite de propria-i gură. Eşti primul de mulţi, mulţi ani.

— Să spunem că mi-o amintesc.

— Da. Bătrânul a dat din cap. Se zice că a murit. Dar pe vremea mea era o femeie tânără, sănătoasă, frumoasă. Chatelaine Leocadia a convins-o să intre în toată povestea asta, apoi a făcut în aşa fel încât să fim descoperiţi, lucru de care Sancha ştia

că se va întâmpla. Avea numai paisprezece ani, ea n-a fost învinovăţită de nimic. Oricum nu făcusem nimic, noi doi; abia începuse să mă dezbrace.

— Şi dumneata trebuie să fi fost un om tânăr, am zis eu.

N-a spus nimic, aşa că a răspuns Nicarete în locul lui:

— Avea douăzeci şi opt de ani.

— Iar dumneata, am întrebat-o eu, dumneata de ce te afli aici?

— Eu sunt voluntară.

M-am uitat la ea cu oarece surprindere.

— Cineva trebuie să îndrepte cumva răul de pe Urth, altfel Soarele Nou nu va mai veni niciodată. Şi cineva trebuie să atragă atenţia asupra acestui loc şi a altora asemenea. Eu mă trag dintr-o familie de armigeri, care poate că îşi mai aduce aminte de mine, astfel că paznicii de pe-aici trebuie să ne poarte de grijă, mie şi tuturor celorlalţi, atâta vreme cât mă aflu aici.

— Vrei să spui că poţi pleca, însă nu vrei?

— Nu, a zis ea şi a clătinat din cap. Avea părul alb, pe care îl purta despletit, curgându-i pe umeri, aşa cum îl poartă femeile tinere. Voi pleca, dar numai cu o condiţie, anume să fie eliberaţi toţi cei care se află aici de atâta vreme încât şi-au uitat propriile fărădelegi.

Mi-am amintit de cuţitul de bucătărie pe care-l furasem pentru Thecla şi de panglica purpurie ce se furişase pe sub uşa celulei sale din temniţa noastră.

— E adevărat că prizonierii chiar îşi uită fărădelegile aici? am spus eu.

Auzindu-mă, Lomer şi-a ridicat privirile:

— Nu-i cinstit! Întrebare contra întrebare – asta-i regula, vechea regulă. Aici încă respectăm regulile vechi. Noi suntem ultimii din vechea gardă, Nicarete şi cu mine, dar atâta vreme cât noi mai trăim, legile vechi dăinuiesc. Întrebare contra întrebare. Ai prieteni care se pot zbate ca să fii pus în libertate?

Dorcas ar face-o, fără doar şi poate, dacă ar şti unde mă aflu. Doctorul Talos era la fel de imprevizibil ca siluetele desenate de nori, şi tocmai din acest motiv ar încerca să mă vadă în libertate, chiar dacă n-avea niciun motiv real s-o facă. Dar cel mai important era faptul că eram mesagerul lui Vodalus, iar Vodalus avea cel puţin un agent în Casa Absolută – cel căruia trebuia să-i transmit mesajul lui. În timp ce călărisem cu Jonas spre miazănoapte, încercasem de două ori să arunc oţelul, dar, lucru

de mirare, nu fusesem în stare; aş zice că alzaboul îmi învăluise mintea într-o altă vrajă. Acum eram bucuros că n-o făcusem.

— Ai prieteni? Rude? Dacă ai, poate o să reuşeşti să faci ceva pentru noi toţi ceilalţi.

— Prieteni, poate, am răspuns eu. Şi poate or să încerce să mă ajute dacă află ce mi s-a întâmplat. Au cum să reuşească?

Astfel am stat de vorbă vreme îndelungată; de-ar fi să scriu totul aici, istoria asta nu s-ar mai sfârşi. În acea încăpere, n-ai altceva de făcut decât să stai de vorbă şi să joci câteva jocuri simple, şi prizonierii asta şi fac, până când toate îşi pierd savoarea şi rămân ca un zgârci pe care lihnitul îl roade o zi întreagă. În multe privinţe, prizonierilor acestora le este mult mai bine decât clienţilor din adâncul turnului nostru; în timpul zilei n-au de ce se teme de suferinţe şi nimeni nu e singur. Dar din pricină că cei mai mulţi sunt acolo de atâta vreme, iar prea puţini din clienţii noştri rămân închişi timp îndelungat, ai noştri sunt stăpâniţi de un sentiment de speranţă, în vreme ce prizonierii din Casa Absolută sunt cuprinşi de disperare.

După vreo zece ronduri, poate mai mult, lămpile arzânde din tavan au început să pălească şi le-am spus lui Lomer şi Nicarete că nu mai puteam de somn. M-au dus într-un loc departe de uşă, unde era foarte întuneric, şi mi-au explicat că va fi al meu până murea unul dintre prizonieri, când puteam spera la un loc mai bun.

Când au plecat, am auzit-o pe Nicarete spunând:

— Or să vină în seara asta?

Lomer i-a răspuns ceva, dar n-am auzit ce anume şi, fiind rupt de oboseală, nici n-am întrebat. Picioarele îmi spuneau că pe podea se găsea o saltea subţire; m-am aşezat pe ea şi am dat să mă întind cât eram de lung, când mâna mea a atins un trup viu.

Şi am auzit vocea lui Jonas:

— Nu sări ca ars. Eu sunt.

— De ce n-ai spus nimic? Te-am văzut mişunând, dar n-am putut să mă rup de cei doi bătrâni. De ce n-ai venit la noi?

— N-am spus nimic pentru că m-am tot gândit, şi n-am venit la voi pentru că nu m-am putut rupe de femeile care au pus mâna pe mine, asta la început. După care, nu s-au mai putut ele rupe de mine. Severian, trebuie să scap de-aici.

— Cred că toată lumea vrea. Şi eu, de bună seamă.

— Dar eu *trebuie.*

Mâna lui subţire, tare – mâna lui stângă, de carne – a apucat-o

pe-a mea.

— Dacă n-o fac, o să mă omor sau o să înnebunesc. Sunt prietenul tău, nu-i aşa?

Vocea lui s-a stins într-o şoaptă abia auzită.

— Oare talismanul ăla pe care-l ai... gema albastră... nu ne poate elibera? mă întrebă. Ştiu că pretorienii n-au găsit-o; m-am uitat atent când te-au percheziţionat.

— Nu vreau s-o scot, am zis eu. Străluceşte foarte tare în întuneric.

— O să ridic una din saltelele astea pe-o parte, să ne acopere.

Am aşteptat până am simţit că salteaua e ridicată şi am scos Gheara. Lumina ei era atât de palidă, încât ar fi fost de-ajuns s-o feresc cu mâna.

— Moare? a întrebat Jonas.

— Nu, adesea e aşa. Dar când e activă – când a preschimbat apa din carafa noastră, şi când i-a făcut pe oamenii-maimuţă să se prosterneze – străluceşte cu putere. Dacă îi stă în puteri să ne scoată de-aici, nu cred că o va face acum.

— Trebuie s-o ducem la uşă. Poate că desface încuietoarea.

Vocea îi tremura.

— Mai târziu, când vor fi adormit ceilalţi. O să-i eliberez şi pe ei dacă noi reuşim să scăpăm; dar dacă uşa nu se deschide – şi nu cred că o va face – nu vreau ca ei să ştie că am Gheara. Acum spune-mi de ce trebuie mort-copt să scapi fără întârziere.

— În timp ce tu vorbeai cu bătrânii, am fost luat la întrebări de o familie întreagă, a început Jonas. Erau câteva bătrâne, un bărbat de vreo cincizeci de ani, altul de vreo treizeci, încă trei femei şi un cârd de copii. M-au dus în mica lor nişă din perete, înţelegi, unde ceilalţi prizonieri nu puteau veni decât dacă erau invitaţi, ceea ce nu s-a întâmplat. Credeam c-or să mă întrebe despre prieteni aflaţi afară, sau despre treburi politice, sau despre luptele din munţi. În loc de asta, mi s-a părut că eu nu-s altceva decât un motiv de amuzament pentru ei. Voiau să audă despre râu, unde fusesem, câţi oameni se îmbracă aşa ca mine. Şi despre mâncarea de-afară – mi-au pus multe întrebări despre mâncare, unele dintre ele de-a dreptul caraghioase. Am văzut vreodată cum se măcelăresc animalele? Şi se roagă animalele să le cruţi vieţile? Şi e adevărat că alea care fac zahăr poartă săbii otrăvite şi se luptă să apere zahărul?... N-au văzut în viaţa lor albine şi par să creadă că-s mari ca iepurii. După o vreme, a continuat Jonas, am început să pun şi eu întrebări şi am aflat că

niciunul dintre ei, nici măcar cea mai bătrână femeie, n-a fost vreodată liber. În încăperea asta sunt puşi la grămadă bărbaţi şi femei, aşa am înţeles, şi la timpul cuvenit aduc pe lume copii. Unii dintre ei sunt duşi de-aici, însă cei mai mulţi rămân aici toată viaţa. N-au nimic care să fie al lor şi nicio nădejde să fie eliberaţi. De fapt, nici nu ştiu ce-i aia libertate – bărbatul mai în vârstă şi o fată mi-au spus, cu toată seriozitatea, că ar vrea să iasă în lumea de-afară, dar nu mi-au dat de înţeles că ar vrea să şi rămână acolo. Bătrânele sunt a şaptea generaţie de prizonieri, aşa zic ele – dar uneia i-a scăpat că şi mama ei a fost a şaptea generaţie de prizonieri. În unele privinţe, sunt nişte fiinţe remarcabile. Pe dinafară sunt modelaţi în întregime de acest loc, unde şi-au petrecut toată viaţa. Dar pe dinăuntru…

Jonas s-a oprit din vorbit, iar eu am simţit tăcerea lăsându-se grea peste tot în jurul nostru.

— Cred că aş putea să le numesc amintiri de familie, a zis Jonas mai departe. Tradiţii din lumea de-afară, ce le-au fost transmise din generaţie în generaţie, de la primii prizonieri din care se trag. Au uitat înţelesul unor cuvinte, dar se agaţă de tradiţii, de poveşti, pentru că asta e tot ce au, poveştile şi numele lor.

A tăcut. Vârâsem mica scânteiere a Ghearei înapoi în cizmă, iar acum stăteam amândoi în beznă deplină. Răsuflarea lui chinuită semăna cu aerul pompat de foaie într-o fierărie.

— I-am întrebat cum se numea primul prizonier, cel mai îndepărtat strămoş al lor. Kimleesoong… Ai auzit de numele ăsta?

N-auzisem, i-am răspuns eu.

— Sau ceva asemănător? Poate la origine au fost trei cuvinte.

— Nu, nimic de felul ăsta, am spus eu. Cei mai mulţi oameni pe care-i cunosc au nume dintr-un singur cuvânt, ca al tău, asta doar dacă o parte din nume nu e un titlu sau vreo poreclă ce a fost cu timpul legată de nume pentru că erau prea mulţi Bolcani sau Altoşi sau mai ştiu eu ce.

— Odată mi-ai spus că ţi se pare că numele meu e neobişnuit. Kim Lee Soong ar fi fost un nume foarte obişnuit pe vremea… copilăriei mele. Un nume comun în regiuni care acum sunt înghiţite de apele mării. Ai auzit vreodată de corabia mea, Severian? Se numea *Norul Norocos.*

— O corabie cazinou? N-am auzit, dar…

Privirea mi-a fost atrasă de o lucire de lumină verde, atât de firavă încât până şi în acea întunecime abia putea fi zărită.

Deodată s-a auzit murmur de voci, pe care ecoul îl făcea să sporească în încăperea aceea întinsă, joasă, întortocheată. L-am auzit pe Jonas ridicându-se în picioare. Am făcut acelaşi lucru, dar abia ce m-am ridicat că am şi fost orbit de o scăpărare de foc albastru. Durerea pe care-am simţit-o a fost mai puternică decât tot ce simţisem vreodată; parcă mi se sfâşiase chipul. Aş fi căzut dacă n-ar fi fost peretele.

Undeva mai departe, focul albastru a scăpărat din nou şi o femeie a scos un ţipăt.

Jonas blestema – cel puţin tonul vocii sale îmi spunea că blestema, deşi rostea cuvintele în graiuri necunoscute mie. I-am auzit cizmele pe podea. Încă o scăpărare, şi am recunoscut scânteierile ca nişte fulgere pe care le văzusem în ziua în care Maestrul Gurloes, Roche şi cu mine o supusesem pe Thecla revoluţionarei. Fără îndoială că şi Jonas a ţipat aşa cum ţipasem şi eu, dar între timp se stârnise un asemenea vacarm încât nu-i mai puteam distinge vocea.

Lumina verzuie s-a intensificat şi, în timp ce eu priveam, aproape paralizat de durere şi înnebunit de o frică pe care nu-mi amintesc s-o mai fi trăit vreodată, lumina s-a închegat într-o faţă monstruoasă ce se holba la mine cu ochi cât farfuria, apoi a pălit iute, topindu-se în întuneric.

Toate acestea au fost cu mult mai înspăimântătoare decât va putea condeiul meu să descrie vreodată, oricât m-aş chinui cu această parte a poveştii mele. Era spaima de orbire şi durere, deşi aş fi zis că eram deja cu toţii orbi. Nicio lumină nicăieri, şi nici nu puteam face noi lumină. Nimeni dintre noi nu putea aprinde o lumânare, cu atât mai puţin să aprindă iasca de la cremene. Peste tot în încăperea cavernoasă, voci ţipau, plângeau, se rugau. În larma aceea sălbatică, am desluşit hohotele de râs ale unei tinere; apoi s-au stins.

XVI
Jonas

Tânjeam după lumină cum tânjeşte flămândul după carne şi, în cele din urmă, am riscat şi am scos Gheara. Mai corect ar fi să spun că ea m-a împins să risc; părea că nu-mi mai pot controla mâna care s-a strecurat în tureatcă şi a apucat-o.

În clipa următoare, durerea a dispărut. Vacarmul s-a înteţit din pricină că nenorociţii care trăiau acolo, văzând strălucirea, s-au înspăimântat că altă grozăvenie apăruse între ei. Am vârât gema înapoi în cizmă şi, când lumina ei s-a făcut nevăzută, am început să-l caut pe Jonas.

Nu-şi pierduse cunoştinţa, aşa cum mă temusem, ci zăcea chircit la vreo douăzeci de paşi distanţă de culcuşul nostru. L-am dus în braţe (descoperind cu uimire că era foarte uşor) şi, după ce am tras mantia mea peste amândoi, i-am atins fruntea cu Gheara.

N-a trecut mult şi s-a ridicat în capul oaselor. I-am spus să se întindă la loc şi să se odihnească, pentru că ceea ce fusese cu noi în închisoarea aceea dispăruse.

A tresărit şi a murmurat:

— Trebuie să punem în funcţiune compresoarele înainte să se strice ventilaţia.

— E-n regulă, i-am spus eu. Totul e-n regulă, Jonas.

Mă dispreţuiam pentru faptul că vorbeam cu el ca şi când era un ucenic din cei foarte tineri, aşa cum îmi vorbise şi mie, cu ani în urmă, Maestrul Malrubius.

Ceva tare şi rece mi-a atins încheietura mâinii, mişcându-se ca şi când ar fi fost viu. L-am prins şi atunci am descoperit că era mâna de oţel a lui Jonas; după o clipă mi-am dat seama că încercase să mă apuce de mână cu ea.

— Simt greutatea! Vocea lui prindea putere. Probabil că-s luminile, a mai spus el.

S-a răsucit şi i-am auzit mâna pocnind şi zgâriind când a atins peretele. A început să vorbească pentru sine, într-un grai nazal, monosilabic, pe care nu-l pricepeam.

Riscând o dată în plus, am scos Gheara din nou şi l-am atins cu ea. Era la fel de palidă ca şi prima oară când o cercetasem în acea seară, iar Jonas nu s-a simţit mai bine; dar încetul cu încetul

am reuşit să-l liniştesc. Într-un târziu, mult după ce tăcerea se aşternuse în încăpere, ne-am întins ca să dormim.

Când m-am trezit, lămpile chioare ardeau din nou, deşi simţeam, nu ştiu cum, că afară era încă noapte, sau cel mult abia se iviseră zorii.

Jonas zăcea lângă mine, dormind. În tunica lui am zărit o ruptură lungă şi arsura cu care-l însemnase lumina albastră. Amintindu-mi de mâna retezată a omului-maimuţă, m-am asigurat că nu ne vede nimeni şi am început să plimb Gheara peste arsură.

În lumină, gema strălucea mai tare decât cu o seară înainte; şi, cu toate că cicatricea neagră n-a dispărut cu totul, părea să se fi îngustat, iar carnea din jurul ei era mai puţin inflamată. Ca să ajung la capătul de jos al rănii, am ridicat uşor ţesătura. Mi-am vârât mâna dedesubt şi am auzit un clinchet uşor; gema atinsese ceva de metal. Ridicând şi mai mult tunica, am văzut că pielea prietenului meu se sfârşea la fel de brusc precum se sfârşeşte iarba în jurul locului pe care stă un bolovan mare, iar de acolo se continua cu argint lucitor.

Primul gând care mi-a trecut prin minte a fost că avea armură; dar curând am văzut că nu era câtuşi de puţin vorba de armură. Ci mai curând că acolo unde trebuia să fie carne era metal, acelaşi metal din care îi era făcută şi mâna dreaptă. Până unde se întindea metalul ăsta nu mi-am putut da seama, şi m-am ferit să-i ating picioarele, de teamă să nu-l trezesc.

Am ascuns Gheara şi m-am ridicat. Voiam să fiu singur, doar cu gândurile mele, aşa că m-am îndepărtat de Jonas şi m-am dus spre mijlocul încăperii. Spaţiul acela mi se păruse ciudat şi cu o zi înainte, când toată lumea fusese trează şi prinsă de grijile fiecărei zile. Acum părea şi mai ciudat, o încăpere ca vai de lume, neregulată, zdrenţuită de tot felul de unghere, strivită sub tavanul prea jos. Sperând că puţină mişcare îmi va pune mintea la treabă (aşa cum se întâmplă adesea), am hotărât să măsor încăperea în lung şi-n lat, păşind uşor ca să nu-i trezesc pe ceilalţi.

Abia dacă făcusem patruzeci de paşi, când am zărit un obiect ce părea să nu-şi aibă locul în acea adunătură de zdrenţăroşi şi saltele de pânză jegoase. Era o eşarfă femeiască, dintr-o ţesătură bogată, moale, de culoarea piersicii. Mi-e cu neputinţă să descriu a ce mirosea, un miros care nu era nici de floare şi nici

de fruct din cele ce cresc pe Urth, dar era minunat.

Am împăturit acest obiect nemaipomenit, cu gândul să-l pun în sabretaş, şi tocmai atunci am auzit o voce de copil spunând:

— E ghinion. Ghinion îngrozitor. Nu ştiai?

Uitându-mă în jur, apoi în jos, am văzut o copiliţă cu faţă palidă şi ochi strălucitori, negri ca miezul nopţii, ce păreau prea mari pentru acel chip.

— Ce anume e ghinion, domniţă? am întrebat-o eu.

— Să păstrezi lucruri găsite. Or să se întoarcă după ele mai târziu. De ce porţi hainele astea negre?

— Sunt fuliginoase, un negru mai întunecat decât negrul. Dă-mi mâna, să-ţi arăt. Vezi cum pare să dispară când trec marginea mantiei peste ea?

Căpşorul ei, care, deşi mic, tot părea prea mare pentru umerii ce-l purtau, s-a înclinat solemn.

— Groparii poartă negru. Tu îngropi oameni? Când navigatorul a fost îngropat, au venit furgoane negre şi oameni în haine negre mergeau alături. Ai văzut vreodată o asemenea înmormântare?

M-am lăsat pe vine, ca să văd mai îndeaproape feţişoara aceea solemnă.

— Nimeni nu poartă fuligin la funeralii, domniţă, pentru că s-ar teme să nu fie luat drept un membru al ghildei mele, ceea ce ar însemna o blasfemie la adresa morţilor – de cele mai multe ori. Acum, eşarfa asta. Vezi ce drăguţă e? Vrei să spui că-i un lucru găsit?

Copila a încuviinţat din cap.

— Biciurile le lasă aici, şi trebuie să le împingi afară, pe sub uşă. Pentru că or să se-ntoarcă să şi le ia înapoi.

Ochii ei nu-i mai aţinteau pe-ai mei, ci se uitau la cicatricea ce-mi brăzda obrazul drept.

Mi-am atins cicatricea.

— Astea-s biciurile? Cele care mi-au făcut asta? Cine-s? Am văzut un chip verde.

— Şi eu. Râse şi râsetul ei părea clinchet de clopoţei. Credeam c-or să mă mănânce.

— Nu-mi pari înspăimântată.

— Mama zice că lucrurile pe care le vezi în întuneric nu-nseamnă nimic – aproape de fiecare dată sunt altfel. Doar biciurile fac rău, iar ea m-a ţinut ascunsă în spatele ei, între ea şi zid. Prietenul tău se trezeşte. De ce faci mutra asta caraghioasă?

(Îmi aminteam că râdeam cu alţi oameni; trei tineri şi două

femei de vârsta mea. Guibert mi-a dat un bici cu un mâner greu şi şfichiu din cupru împletit. Lollian pregătea pasărea de foc, pe care avea s-o rotească legată de-o coardă lungă.)

— *Severian!* Jonas mă striga, şi m-am repezit spre el. Mă bucur că eşti aici, a zis când m-am ghemuit lângă el. Am... crezut că ai plecat.

— N-aş prea avea cum face asta, ţi-aminteşti doar.

— Da. Îmi amintesc acum. Ştii cum se numeşte locul ăsta, Severian? Mi-au spus ieri. Este antecamera. Văd că ştiai.

— Ba nu.

— Ai dat din cap.

— Mi-am amintit numele când l-ai rostit şi am ştiut că într-adevăr acesta este. Eu... Thecla a fost aici, cred. Ea nu l-a considerat niciodată ca pe un loc ciudat pentru o închisoare, poate pentru că a fost singurul loc pe care l-a văzut înainte să fie dusă în turnul nostru, dar mie mi se pare ciudat. Nişte celule individuale sau măcar câteva camere separate mi s-ar părea mult mai practice. Poate am prejudecăţi.

Jonas s-a împins în sus, sprijinindu-se cu spatele de perete. Pielea lui oacheşă pălise şi s-a acoperit de broboane de sudoare când el mi-a spus:

— Oare nu-ţi poţi da seama cum a apărut locul ăsta? Uită-te în jur.

Am făcut întocmai, nevăzând nimic mai mult decât văzusem înainte: încăperea răşchirată, lămpile chioare.

— Aici a fost un apartament – probabil mai multe apartamente. Pereţii au fost dărâmaţi şi peste vechile pardoseli s-a pus una nouă. Sunt sigur că tavanul e fals – aşa numeam noi pe vremuri asemenea tavane. Dacă ridici o tăblie din acelea, o să vezi deasupra structura originală.

M-am ridicat şi am făcut încercarea; dar cu toate că am atins cu vârfurile degetelor tăbliile pătrate, nu eram într-atât de înalt să le pot şi împinge în sus. Copiliţa, care ne privise de la vreo zece paşi depărtare şi fără îndoială ascultase fiecare cuvânt, a zis:

— Ridică-mă şi-o să împing eu.

A alergat spre noi. Am prins-o în braţe şi, ţinând-o de mijloc, am înălţat-o cât ai clipi până deasupra capului meu. Preţ de câteva secunde, micile ei braţe s-au chinuit cu pătratul de deasupra. Apoi acesta s-a ridicat, scuturând asupra noastră o ploaie de colb. Dincolo de el am văzut o reţea de bare subţiri de metal

şi printre ele un tavan boltit, cu multe frize şi o pictură murală cu nori şi păsări, care se scorojea. Braţele fetiţei au obosit, tăblia a căzut la locul ei, împrăştiind şi mai mult colb, şi n-am mai putut vedea nimic.

După ce-am pus-o pe copilă jos, m-am reîntors la Jonas.

— Ai dreptate. Deasupra tavanului ăstuia e unul vechi, pentru o încăpere mult mai mică decât aceasta. Cum de-ai ştiut?

— Păi, am vorbit cu oamenii. Ieri. Şi-a ridicat mâinile, cea de oţel şi cea de carne, şi a părut să-şi frece faţa cu amândouă. Fă-o pe copilă să plece de-aici.

I-am spus fetiţei să se ducă la mama ei, deşi cred că n-a făcut decât să traverseze încăperea şi să se furişeze înapoi pe lângă perete, până aproape de noi, ca să tragă cu urechea.

— Mă simt ca şi când tocmai mă trezesc din somn, a zis Jonas. Parcă ieri am spus că mă temeam că o să-nnebunesc. Dar probabil că îmi revine mintea la cap, ceea ce e la fel de rău, poate chiar mai rău.

Până în clipa aceea, şezuse în capul oaselor, pe salteaua de pânză pe care dormise. Acum s-a trântit cu spatele de perete şi a rămas aşa cum ar şedea un cadavru lipit cu spatele de-un copac – mi-a fost dat să văd unul de atunci încoace.

— Obişnuiam să citesc, atunci când eram pe navă. Odată am citit o carte de istorie. Nu cred că ai habar de ea. Au trecut atâtea milenii de-atunci.

— Nici eu nu cred.

— Atât de diferită de lumea de-aici, şi totuşi foarte asemănătoare. Obiceiuri mărunte ciudate, maniere ciudate… unele câtuşi de puţin mărunte. Instituţii ciudate. Am cerut de la navă încă o carte, şi ea mi-a dat alta.

Încă transpira şi mi s-a părut că mintea lui era în altă parte. Am luat peticul de flanelă pe care îl duceam cu mine ca să şterg tăişul spadei, şi i-am tamponat fruntea.

— Cârmuitori din tată-n fiu, supuşi din tată-n fiu, şi tot felul de oficialităţi bizare. Lăncieri cu mustăţi albe, lungi.

Preţ de-o clipă, pe chipul lui a apărut nălucа vechiului său zâmbet plin de umor.

— Cavalerul Alb alunecă în jos pe vătrai. Îşi ţine cu greu echilibrul, după cum i-a şi spus caietul de însemnări al Regelui.

În capătul îndepărtat al încăperii s-a iscat agitaţie. Prizonierii care dormiseră până atunci sau stătuseră liniştiţi de vorbă în grupuri mici se ridicau acum şi se-ndreptau într-acolo. Lui Jonas i-

a făcut impresia că şi eu vreau să mă duc, drept care m-a prins de umăr cu mâna stângă; o mână lipsită de vlagă, parcă era a unei femei.

— Nimic n-a început astfel.

Vocea lui tremurătoare a căpătat deodată intensitate:

— Severian, regele era ales pe Câmpul lui Marte. Conţii erau numiţi de rege. Epoca aceea se numea evul întunecat. Un baron era doar un libert din Lombardia.

Copiliţa pe care o ridicasem până în tavan a apărut ca din senin şi ne-a strigat:

— Se dă de mâncare. Nu veniţi şi voi?

Aşa că m-am ridicat şi am zis:

— Aduc eu ceva. Poate o să te facă să te simţi mai bine.

— S-a învechit. A durat prea mult.

Îndreptându-mă spre gloată, l-am auzit spunând:

— Oamenii nu ştiau.

Prizonierii se întorceau cu nişte pâinici în îndoitura braţului. Când am ajuns şi eu la uşă, nu mai era atâta buluceală, astfel că am văzut că uşile stăteau deschise. Dincolo de ele, în coridor, un servitor purtând o mitră din voal alb scrobit servea dintr-un cărucior de argint. Prizonierii părăseau antecamera şi dădeau ocol acestui om. M-am luat după ei, simţind pentru o clipă că am fost eliberat.

Dar amăgirea s-a risipit curând. La ambele capete ale coridorului stăteau de pază hastariii, şi alţi doi îşi încrucişaseră armele în dreptul uşii care ducea la Fântâna Clopotelor Verzi.

Cineva mi-a atins braţul şi, când m-am răsucit, am văzut-o pe Nicarete, cea cu părul alb.

— Trebuie să iei ceva, mi-a spus ea. Dacă nu pentru tine, măcar pentru prietenul tău. Niciodată n-aduc destul.

Am dat din cap şi, întinzându-mă peste capetele câtorva din faţa mea, am reuşit să iau două pâinici lipicioase.

— De câte ori aduc mâncare?

— De două ori pe zi. Ieri aţi sosit chiar după a doua masă. Fiecare încearcă să nu ia prea mult, dar niciodată nu e destulă mâncare.

— Astea-s patiserii, am zis eu.

Vârfurile degetelor mi-erau acoperite cu glazură de zahăr aromată cu lămâie, nucşoară şi şofran.

Bătrâna a încuviinţat din cap.

— Aşa-s întotdeauna, deşi în fiecare zi sunt altfel. În ibricul ăla

e cafea, şi pe raftul de jos al căruciorului sunt ceşti. Celor mai mulţi dintre cei închişi aici nu le place şi nu beau aşa ceva. Cred că sunt câţiva care nici nu ştiu ce-i aia cafea.

Nu mai rămăsese nicio pâinică şi ultimii prizonieri, în afară de Nicarete şi de mine, s-au întors în încăperea scundă. Eu am luat o ceaşcă de pe raftul de jos şi am umplut-o. Cafeaua era foarte tare şi fierbinte, fără pic de lapte şi îndulcită până la greaţă cu ceea ce-mi părea a fi miere de cimbru.

— N-o bei?

— I-o duc lui Jonas. Or să zică ăştia ceva dacă iau cana?

— Mă-ndoiesc, a răspuns Nicarete, dar în acelaşi timp a răsucit capul în direcţia soldaţilor.

Îşi ţineau lăncile în faţă, semn că erau în gardă, şi focurile din vârful lăncilor ardeau cu mai multă strălucire. M-am întors cu Nicarete în antecameră, iar uşile s-au închis în urma noastră.

I-am amintit lui Nicarete că-mi spusese cu o zi înainte că se găsea aici din proprie voinţă, şi am întrebat-o dacă ştia de ce prizonierii erau hrăniţi cu asemenea patiserii şi cafea din sud.

— Ştii şi singur, a zis ea. O aud în vocea ta.

— Nu. Dar cred că Jonas ştie.

— Poate. Motivul e că această închisoare n-ar trebui şi fie închisoare. Demult de tot – cred că înaintea domniei lui Ymar – obiceiul era ca Autocratul însuşi să judece pe oricine era acuzat de o fărădelege comisă între hotarele Casei Absolute. Pesemne autocraţii socoteau că, dacă ascultau mărturiile împricinaţilor, vor ghici comploturile ce se urzeau împotriva lor. Ori poate că doar sperau ca, judecându-i cu dreptate pe cei din anturajul lor, să demaşte ura şi să descurajeze gelozia. Cazurile importante erau imediat judecate, dar cei care comiteau fărădelegi mărunte erau trimişi aici, să aştepte...

Uşile, care abia se închiseseră, s-au deschis din nou. Un bărbat mărunţel, zdrenţăros şi ştirb a fost împins înăuntru. A căzut răstignit pe podea, apoi s-a ridicat şi s-a aruncat la picioarele mele. Era Hethor.

Întocmai cum se întâmplase când ajunsesem cu Jonas acolo, prizonierii s-au strâns cu mic, cu mare în jurul lui, ridicându-l şi potopindu-l cu întrebări. Întâi Nicarete, apoi şi Lomer i-au făcut să se retragă şi i-au cerut lui Hethor să-şi spună numele. Strângându-şi la piept căciula (văzându-l, mi-am amintit deodată de acea dimineaţă în care mă găsise în apropiere de Crucea lui Ctesiphon, unde făcusem popas), Hethor a răspuns:

— Sunt sclavul stăpânului meu, mult-umblatul, de hărţi s-s-sătulul Hethor sunt eu, de colb sufocat şi de două ori părăsit…

Şi cât a spus acestea, s-a uitat la mine tot timpul, cu ochi luminoşi, tulburaţi, parcă era un şobolan din aceia fără blană, de-ai lui Chatelaine Lelia, şobolani care, când băteai din palme, alergau în cerc şi-şi muşcau propriile cozi.

Eram atât de dezgustat de înfăţişarea lui şi atât de îngrijorat din pricina lui Jonas, încât i-am întors spatele fără să mai stau pe gânduri şi m-am îndreptat spre culcuşul nostru. Când m-am aşezat, încă îmi stăruia în faţa ochilor imaginea unui şobolan tremurător, cu carnea cenuşie; apoi, ca şi când singură şi-a amintit că nu era altceva decât o imagine furată dintre amintirile moarte ale Theclei, a dispărut din mintea mea, asemenea peştelui Domninei.

— S-a întâmplat ceva? a întrebat Jonas.

Parcă îi mai reveniseră puterile.

— Nu-mi dau pace nişte gânduri.

— Ceea ce nu-i prea bine pentru un torţionar, dar mă bucur că-mi eşti alături.

I-am pus pâinile dulci în poală şi cana lângă mână.

— Cafea de oraş – n-are piper. Aşa-ţi place?

A încuviinţat din cap, a luat ceaşca şi a sorbit din ea.

— Tu nu bei?

— Eu am băut-o pe-a mea acolo. Mănâncă pâinea, e foarte bună.

A muşcat dintr-una.

— Trebuie să-mi descarc cuiva sufletul, aşa că tu trebuie să fii acela, cu toate că, după ce voi fi terminat, o să crezi despre mine că-s un monstru. Şi tu eşti un monstru, ştii asta, prietene Severian? Un monstru, pentru că ţi-ai ales drept profesie ceea ce majoritatea oamenilor fac doar ca hobby.

— Eşti peticit cu metal, am zis eu. Nu-i doar mâna ta. Ştiu asta de ceva vreme, prietene monstru Jonas. Acuma mănâncă-ţi pâinea şi bea-ţi cafeaua. Cred că vor trece vreo opt ronduri până ne vom hrăni din nou.

— Ne-am prăbuşit. Trecuse atâta vreme pe Urth, încât nu mai exista niciun port, niciun doc. Apoi mi-am pierdut mâna şi faţa. Tovarăşii mei de pe navă m-au cârpit cât au putut de bine, dar nu mai existau piese de schimb, doar material biologic.

Cu mâna de oţel – pe care eu o crezusem întotdeauna a fi doar ceva mai mult decât un cârlig – şi-a apucat mâna de muşchi

şi oase, cu aerul unui om care ridică un gunoi, ca să-l arunce.

— Ai febră. Te-a rănit biciul, dar o să te faci bine şi-o să ieşim de-aici şi-o s-o găsim pe Jolenta.

Jonas a încuviinţat din cap.

— Îţi aminteşti că, atunci când ne-am apropiat de capătul Porţii Îndurătoare, în toată harababura aia de-acolo, ea şi-a întors capul şi soarele a lucit pe-un obraz al ei?

Într-adevăr, i-am spus eu.

— N-am iubit niciodată înainte, niciodată de când s-a risipit echipajul nostru.

— Dacă nu mai poţi mânca, ar trebui să te odihneşti acum.

— Severian! M-a prins de umăr, aşa cum mai făcuse şi înainte, dar de data asta cu mâna de oţel; parcă era o menghină, atât era de puternică. Trebuie să stai de vorbă cu mine. Nu mai pot îndura încâlceala din propriile mele gânduri.

O vreme am vorbit despre orice-mi trecea prin cap, fără să primesc niciun răspuns. Apoi mi-am amintit de Thecla, care adeseori se chinuise în acelaşi fel, iar eu îi citeam. Am scos cărţulia ei cafenie şi-am deschis-o la întâmplare.

XVII
Povestea învăţăcelului şi a fiului său

Partea I
Fortăreaţa magicienilor

Odată demult, la marginea mării neţărmurite, se găsea un oraş de turnuri palide. Aici sălăşluiau înţelepţii. Oraşul avea o lege şi un blestem. Legea suna astfel: pentru toţi sălăşluitorii lui, viaţa avea doar două drumuri – fie creşteau şi rămâneau să vieţuiască printre înţelepţi şi umblau purtând capişoane în miriade de culori, fie părăseau oraşul şi se pierdeau în lumea neprietenoasă.

Unul dintre locuitorii oraşului studiase multă vreme toată magia cunoscută în oraş, ceea ce însemna cam toată magia cunoscută în lume. Crescuse şi acum se apropia de vârsta la care trebuia să-şi aleagă drumul în viaţă. În toiul verii, când florile cu petale galbene şi nepăsătoare creşteau până şi pe pereţii întunecaţi ce se înălţau deasupra mării, tânărul s-a dus la unul dintre înţelepţi, care nici nu se mai ştia de când îşi umbrea chipul cu miriadele de culori şi de mult era dascălul acestui învăţăcel pentru care venise vremea alegerii. Şi învăţăcelul i-a spus:

— Cum aş putea – tocmai eu, care nu ştiu nimic – să-mi găsesc locul printre înţelepţii oraşului? Căci în toate zilele ce le am de trăit eu vreau să studiez descântece care *nu* sunt sacre, nicidecum să plec în lumea neprietenoasă, unde să mă spetesc şi să-mi fac griji pentru pâinea de zi cu zi.

Atunci bătrânul a râs şi a spus:

— Îţi aminteşti că, pe vremea când nu erai decât un băietan, te-am învăţat cum să plămădim fii din materia viselor? Cât de priceput erai în acele zile, pe toţi îi întreceai! Te du acum şi plămădeşte un fiu, iar eu îl voi arăta purtătorilor de capişoane şi tu vei fi asemenea nouă.

Dar învăţăcelul a spus:

— Anotimpul următor. Să mai treacă un anotimp şi-o să fac tot ce mă sfătuieşti să fac.

A venit toamna şi sicomorii oraşului de turnuri palide, pe care

zidurile sale înalte îi fereau de vânturile mării, îşi scuturau frunzele aurii precum aurul făurit de stăpânii oraşului. Gâştele sălbatice de mare se revărsau în zbor printre turnurile palide, urmate de vulturii-pescari şi de zăgani. Atunci bătrânul a trimis din nou după tânărul ce-i fusese învăţăcel şi i-a spus:

— Acum a sosit cu adevărat vremea să plămădeşti pentru tine o creaţie din vise, aşa cum ţi-am spus să faci. Pentru că purtătorii de capişoane au început să fie nerăbdători. În afară de noi, tu eşti cel mai în vârstă din oraş, şi dacă nu treci la treabă acum, se prea poate ca înainte de venirea iernii să te alunge de-aici.

Dar învăţăcelul a răspuns:

— Încă mai am de învăţat, pentru a dobândi ceea ce caut. Nu poţi să mă protejezi încă un anotimp?

Şi bătrânul ce-i era dascăl s-a gândit la frumuseţea copacilor care-i încântau ochii de atâta amar de ani, asemenea mădularelor albe ale femeilor.

Şi a venit vremea ca toamna aurie să se sfârşească, şi iarna a pătruns cu paşi mari în ţară, dinspre oraşul său îngheţat, unde soarele se rostogoleşte de-a lungul tivului lumii, asemenea unei mingi de beteală aurită, iar focurile ce curg între stele şi Urth încing cerul. Atingerea sa a preschimbat valurile în oţel, iar oraşul magicienilor i-a urat bun sosit, atârnând pancarte de gheaţă de balcoanele sale şi înălţând acoperişurile cu ţuţudane de zăpadă. Bătrânul l-a chemat din nou la sine pe învăţăcel, iar acesta i-a dat acelaşi răspuns.

Primăvara a venit şi, odată cu ea, bucuria întregii naturi, dar în acea primăvară oraşul era sub un văl negru; iar ura şi scârba faţă de propriile puteri – care roade ca un vierme inima – i-au cuprins pe magicieni. Pentru că oraşul avea o singură lege şi un singur blestem, şi dacă legea era stăpână tot anul, blestemul devenea stăpân primăvara. Primăvara, cele mai frumoase fecioare ale oraşului, fiicele magicienilor, erau înveşmântate în verde; şi, în vreme ce vânturile blânde ale primăverii se jucau şturlubatice în pletele lor bălaie, ele treceau desculţe prin portalul oraşului, urmau poteca îngustă ce ducea la cheu şi se urcau la bordul corăbiei cu pânze negre care le aştepta. Şi din pricina părului lor bălai şi a veşmintelor din fai verde, şi pentru că magicienilor li se părea că erau culese asemenea grânelor, fecioarele primiseră numele de Fecioarele-Grâne.

Când bărbatul care de multă vreme era învăţăcelul bătrânului dar încă nu purta capişon a auzit tânguirile şi bocetele şi,

uitându-se pe fereastră, a văzut fecioarele mergând în şir, a lăsat deoparte cărţile şi a început să deseneze nişte siluete cum niciun om nu văzuse vreodată şi să scrie în multe graiuri din cele deprinse de-a lungul timpului de la maestrul său.

Partea a II-a
Întruparea eroului

Zi după zi a trudit el. Când apărea la fereastră prima rază a zilei, penelul său nu se oprise de ore întregi; iar când luna îşi rătăcea spinarea cocârjată printre turnurile palide, lampa lui strălucea. La început i-a părut lui că toată arta ce-o deprinsese de la maestrul său de atâta vreme îl părăsise, căci de la prima rază a zilei şi până la răsăritul lunii stătea singur în odăile lui, în compania doar a fluturelui de noapte care bătea uneori din aripi pentru a etala amprenta Morţii la flacăra neînfricată a lumânării lui.

Apoi, când i se întâmpla să picotească deasupra mesei, în visele sale se strecura cineva; şi el, ştiind cine era acel cineva, îi ura bun venit, cu toate că visele zburau şi iute alunecau în uitare.

Şi-a continuat munca şi ceea ce se străduia el să creeze se strângea în jurul său la fel cum se strânge fumul în jurul lemnelor azvârlite în focul aproape stins. Uneori (mai cu seamă când începea lucrul foarte devreme dimineaţa ori îl continua până foarte târziu, şi când, în sfârşit, îşi punea alături ustensilele artei sale şi se întindea pe patul îngust de care aveau parte cei care încă nu câştigaseră capişonul multicolor) auzea, întotdeauna în altă încăpere, paşii omului căruia nădăjduia să-i dea viaţă.

Cu timpul, aceste manifestări, la început rare şi, într-adevăr, limitate aproape în întregime la acele nopţi când tunetul bubuia printre turnurile palide, au devenit ceva obişnuit şi erau semne neîndoioase ale prezenţei celuilalt: o carte pe care n-o scosese de zeci de ani din raft zăcea lângă un scaun; ferestre şi uşi care se deschideau, pasămite, de la sine; un străvechi alfange, care timp de ani de zile fusese un simplu ornament, prin nimic mai ucigător decât un desen *trompe l'oeil,* era acum curăţat de negreală, lustruit şi bine ascuţit.

Într-o după-amiază aurie, când vântul juca jocurile inocente ale copilăriei cu sicomorii proaspăt înmuguriţi, a auzit un ciocănit

în uşa odăii lui de lucru. Neîndrăznind să se răsucească spre uşă, nici să trădeze în tonul vocii chiar şi o fărâmă din ceea ce simţea, şi nici măcar să se întrerupă din muncă, a strigat: „Intră!”

Aşa cum se deschid uşile la miezul nopţii, cu toate că nicio fiinţă vie nu se mişcă prin preajmă, aşa a început şi această uşă să se deschidă încet, cât de-un fir de păr odată. Dar pe măsură ce se mişca, prindea parcă putere, încât atunci când s-a deschis (şi-a spus el, judecând după sunet) destul ca o mână să se poată strecura în odaie, adierea jucăuşă ce pătrunsese prin fereastră a părut să-i însufleţească inima lemnoasă. Şi după ce s-a mai deschis – şi-a spus el din nou – încă şi mai larg, cât să facă loc unui ilot sfios cu o tavă în mâini, deodată a părut că o furtună marină o prinsese în ghearele sale şi o izbise de perete. Apoi a auzit paşi în spatele său – iuţi, hotărâţi – şi o voce tânără, respectuoasă, dar adâncă, precum vocea primei bărbăţii, i s-a adresat spunând:

— Tată, nu-mi place câtuşi de puţin să te necăjesc atunci când eşti aplecat asupra artei tale. Dar inima mea este adânc tulburată de zile întregi şi te implor, pentru dragostea ce mi-o porţi, să mă ierţi că am intrat nechemat şi să-mi dai sfaturi pentru frământările mele.

Atunci învăţăcelul şi-a luat inima-n dinţi, s-a răsucit în scaun şi a văzut în faţa lui un tânăr, ’nalt de stat, lat în umeri şi vânos. Gura lui hotărâtă trăda voinţă, ochii strălucitori – înţelepciune şi cunoaştere, chipul – temeritate. Pe fruntea lui era aşezată acea coroană pe care nu orice ochi o poate vedea, dar pe care o pot vedea până şi orbii; coroana fără de preţ ce-i atrage pe temerari spre aventuri eroice şi dă curaj celor slabi de înger. Atunci învăţăcelul a spus:

— Fiul meu, nu te teme că mă rupi de la ale mele, nici acum, nici altă dată, căci nu există nimic sub Bolta Cerească mai drag ochilor mei decât chipul tău. Ce anume te frământă?

— Tată, a zis tânărul, în fiecare noapte, de multe nopţi încoace, somnul meu a fost sfâşiat de ţipete de femei şi adesea am văzut – asemenea unui şarpe verde ademenit de sonurile unui fluier – o coloană de verde furişându-se în josul stâncii de sub oraşul nostru, până pe cheu. Şi uneori, în vis, mi se îngăduie să mă apropii, şi atunci văd că toate cele care merg în acea coloană sunt femei frumoase şi toate plâng şi ţipă şi se poticnesc mergând, încât îmi închipui despre ele că sunt un lan de grâne tinere bătute de-un vânt tânguitor. Care-i tâlcul acestui vis?

— Fiul meu, a spus învăţăcelul, a venit vremea când trebuie să-ţi spun ce am ţinut ascuns de tine până acum, de teamă că în nechibzuinţa tinereţii tale ai putea să te avânţi prea departe înainte să fi sosit clipa potrivită. Află dar că acest oraş este asuprit de un căpcăun care în fiecare an cere să i se aducă cele mai frumoase fiice ale oraşului, întocmai cum ai văzut în vis.

La acestea, ochii tânărului au scăpărat, iar el a întrebat:

— Cine e căpcăunul acesta şi ce formă are, şi unde sălăşluieşte?

— Numele nimeni nu i-l cunoaşte, căci niciun om nu se poate apropia prea mult de el. Forma lui este aceea de naviscaput, ceea ce înseamnă că oamenilor el le apare ca o navă ce are pe punte – de fapt umerii lui – un castel, care îi este capul, şi în acest castel un singur ochi. Dar trupul lui înoată în apele adânci alături de calcan şi rechin, cu braţe mai lungi decât orice catarg, şi picioare asemenea unor piloni ce se înalţă drepţi de pe fundul mării. Sălaşul lui e o insulă, spre soare-apune, unde un canal cu multe coturi şi şerpuiri, care se tot bifurcă şi iar se bifurcă, ajunge până în inima insulei. Pe această insulă – după cum spun legendele pe care le-am învăţat – sunt obligate să trăiască Fecioarele-Grâne; şi acolo stă el ancorat, în mijlocul lor, întorcându-şi ochiul de la dreapta la stânga, pentru a le privi în deznădejdea lor.

Partea a III-a
Întâlnirea cu prinţesa

A plecat atunci tânărul şi a strâns în jurul său alţi tineri ai oraşului magicienilor, care să-i alcătuiască echipajul, şi de la cei care purtau capişoanele colorate a primit o corabie solidă, şi cât a fost vara de lungă el şi tinerii pe care-i alesese au blindat-o şi au montat pe laturile ei cea mai puternică artilerie născocită la acea dată, şi au exersat de-o sută de ori cum se înalţă şi se coboară pânzele şi cum se armează şi se trage cu tunurile, până când corabia s-a supus voinţei lor asemenea unei iepe pursânge care ascultă de căpăstru. De mila pe care-o simţeau pentru Fecioarele-Grâne, au botezat corabia *Ţara Virginelor.*

În sfârşit, când frunzele aurii au prins să se scuture din sicomori (aşa cum aurul făurit de magicieni cade, în cele din urmă, din mâinile oamenilor), şi gâştele de mare cu penajul

cenuşiu au împânzit văzduhul printre turnurile palide ale oraşului, iar zăganii şi vulturii-pescari le urmau ţipând, tinerii au ridicat pânzele şi au pornit la drum. Până la insula căpcăunului au trecut prin multe peripeţii care nu-şi au locul aici; dar la capătul acelor aventuri, marinarii de veghe au văzut în faţa lor un uscat cu dealuri roşiatice stropite cu verde; şi când şi-au dus mâna streaşină la ochi, să vadă mai bine, punctele verzi au început să se mărească tot mai mult. Atunci tânărul pe care învăţăcelul îl întrupase din vise a ştiut fără urmă de îndoială că aceea era insula căpcăunului şi că Fecioarele-Grâne se grăbeau spre ţărm, ca să-i vadă corabia.

Au pregătit ei dară tunurile cele mari şi au înălţat flamurile oraşului magicienilor, care sunt toate galbene cu negru. S-au apropiat din ce în ce mai mult, până când, temându-se să nu se înnămolească, au întors corabia şi au înaintat de-a lungul coastei. Fecioarele-Grâne îi urmau şi tot mai multe surate de-ale lor li se alăturau, până ce au acoperit uscatul, asemenea grânelor. Dar tânărul nu uitase ce i se spusese: căpcăunul trăia printre Fecioarele-Grâne.

După ce au navigat ei astfel o jumătate de zi, la un moment dat au ocolit un promontoriu şi au văzut coasta isprăvindu-se brusc într-un canal adânc al cărui capăt nu se zărea, dar care şerpuia printre dealurile mici ale ţinutului, pierind din vedere. La gura acestui canal se găsea o cupolă de marmură albă, înconjurată de grădini, şi aici tânărul a dat poruncă fârtaţilor săi să arunce ancora şi a coborât pe ţărm.

Abia a apucat să pună piciorul pe pământul insulei, că în întâmpinarea lui a venit o femeie de o mare frumuseţe, cu pielea măslinie, părul negru şi ochi luminoşi. El a făcut o plecăciune în faţa ei, spunând:

— Prinţesă ori Regină, văd că nu eşti una din Fecioarele-Grâne. Veşmintele lor sunt verzi; al Domniei Tale are culoarea nisipului. Dar şi dacă ai purta un veşmânt verde, tot te-aş deosebi, pentru că ochii Domniei Tale nu sunt trişti, iar lumina ce sclipeşte în ei nu este de pe Urth.

— Adevăr grăieşti, a spus prinţesa. Căci eu sunt Noctua, fiica Nopţii şi a celui pe care ai venit să-l răpui.

— Atunci nu putem fi prieteni, Noctua, a zis tânărul. Dar să nu fim nici duşmani.

Căci, deşi nu ştia de ce anume, fiind plămădit din materia viselor, se simţea atras de ea; iar ea, ai cărei ochi purtau lumina

stelară, se simţea atrasă de el.

Auzindu-i vorbele, prinţesa şi-a desfăcut braţele şi a rostit:

— Află, dar, că tatăl meu a luat-o pe mama cu de-a sila, iar pe mine mă ţine împotriva voinţei mele aici, şi mi-aş pierde iute minţile de n-ar veni mama la sfârşitul fiecărei zile. Dacă nu vezi tristeţe în ochii mei este pentru că tristeţea îmi stă în inimă. Ca să mă eliberez, sunt gata să te sfătuiesc ce şi cum să faceţi să-l atacaţi pe tatăl meu şi să învingeţi.

Toţi tinerii din oraşul magicienilor au tăcut la aceste vorbe şi s-au apropiat să asculte.

— Întâi trebuie să înţelegeţi că pe această insulă cursurile apelor sunt atât de întortocheate şi şerpuite încât nu pot fi desenate pe hartă. Nu puteţi folosi pânzele când le veţi străbate, dar va trebui să aprindeţi focul în cuptoare cu cât veţi înainta.

— De-asta nu mă tem, a spus tânărul întrupat din vise. O jumătate de codru a fost retezată pentru a ne umple magaziile, şi roţile acelea mari pe care le vezi vor străbate apele acestea cu o călcătură de uriaş.

Dar prinţesa a fost scuturată de-un fior şi a spus:

— Ah, nu vorbi de uriaşi, pentru că nu ştii ce spui. Multe corăbii au venit aşa cum aţi venit şi voi, pân-au albit de tigve fundurile nămoloase ale acestor canale nesfârşite. Căci este obiceiul tatălui meu să-i lase să rătăcească printre ostroave şi strâmtori până ce-şi ard toate lemnele – oricât ar avea de multe – şi apoi îi atacă în timpul nopţii, când îi poate vedea după lucirea focurilor lor muribunde, iar ei nu-l văd, şi-i răpune.

Cu inima tulburată dintr-odată, tânărul întrupat din vise a spus:

— Îl vom găsi, aşa cum am jurat că vom face, dar nu există nicio cale prin care să putem scăpa de soarta celorlalţi?

La aceasta, prinţesei i s-a făcut milă de el, căci toţi cei care au în ei plămada viselor par frumoşi, cel puţin în ochii fetelor Nopţii, iar el era cel mai frumos dintre toţi. Astfel că ea a spus:

— Ca să-l găseşti pe tatăl meu înainte să ardă ultimul lemn pe care-l aveţi, trebuie să cauţi cea mai întunecată apă, căci pe unde trece el trupul lui uriaş stârneşte un noroi urât mirositor, şi căutând noroiul îl vei găsi pe el. Dar în fiecare zi trebuie să începi căutarea în zori, şi să te opreşti la prânz; căci altfel vei da peste el în amurg, şi va fi vai şi-amar de voi.

— Pentru acest sfat mi-aş fi dat viaţa, a spus tânărul, şi toţi fârtaţii săi care coborâseră pe ţărm împreună cu el au început să

chiuie de bucurie. Căci acum fără doar şi poate îi vom veni de hac căpcăunului.

Dar chipul solemn al prinţesei a devenit şi mai grav, iar ea a spus:

— Nu, câtuşi de puţin „fără doar şi poate”, pentru că este un potrivnic primejdios în orice luptă pe mare. Dar eu ştiu o stratagemă care s-ar putea să vă ajute. Ziceai că aţi venit cu provizii îndestulătoare. Aveţi smoală, să vă călăfătuiţi corabia dacă va lua apă?

— Butoaie din belşug, a răspuns tânărul.

— Atunci, când vă veţi bate, aşezaţi-vă în aşa fel încât vântul să sufle dinspre voi spre el. Şi când lupta se încinge – ceea ce se va întâmpla curând după ce veţi fi început –, pune-i pe oamenii tăi să toarne smoală în cuptoare. Nu pot făgădui că vă va aduce victoria, dar vă va ajuta mult.

Auzind-o, tinerii i-au mulţumit peste poate, iar Fecioarele-Grâne, care stătuseră sfioase în preajmă cât au vorbit unul cu altul tânărul întrupat din vise şi fiica Nopţii, au chiuit aşa cum numai fecioarele ştiu să chiuie, un chiuit nu neapărat puternic, dar plin de bucurie.

Apoi tinerii s-au pregătit de plecare, aprinzând focurile în marile cuptoare din pântecul corăbiei, până s-a ivit spectrul alb care împinge corăbiile bune înainte, oricum ar bate vântul. Şi prinţesa i-a condus cu privirea de pe mal, dându-le binecuvântarea ei.

Dar când marile roţi au început să se-nvârtă, atât de încet la început încât păreau să stea pe loc, prinţesa l-a strigat pe tânărul întrupat din vise să vină la parapet şi i-a spus:

— Poate o să-l găsiţi pe tatăl meu. Dacă-l veţi găsi, poate că o să-l învingeţi, dovedindu-vă astfel mai dibaci decât el. Dar chiar şi aşa, veţi avea mult de furcă să vă găsiţi drumul înapoi spre mare, căci canalele insulei ăsteia sunt măiestrit croite. Există însă o cale. De la mâna dreaptă a tatălui meu trebuie să retezi vârful primului deget. Pe el vei vedea întreţesute o mie de linii. Să nu te descurajezi, ci să le observi cu atenţie; căci este harta pe care a urmat-o când a alcătuit plasa canalelor, şi pe care trebuie mereu s-o aibă cu sine.

Partea a IV-a
Bătălia cu căpcăunul

Spre uscat şi-au întors cârma şi curând, aşa cum le spusese prinţesa, canalul s-a împărţit în două şi iar în două, până ce au ajuns să fie o mie de braţe de canale şi zece mii de insuliţe. Când umbra catargului principal a rămas doar cât o pălărie de mare, tânărul întrupat din vise a poruncit să fie aruncate ancorele, iar focurile să fie îngrădite, pentru a arde mai încet, şi acolo au aşteptat, o după-amiază lungă, ungând armele, pregătind praful de puşcă şi tot ceea ce ar fi putut fi de trebuinţă în bătălia cea mai grea ce urmau s-o dea.

În sfârşit a venit Noaptea şi au văzut-o cum păşeşte de pe-o insulă pe alta, cu liliecii zburând în jurul umerilor ei şi lupii călcându-i pe urme. Nu părea să se afle mai departe de-o împuşcătură de canonadă de la locul în care ancoraseră, şi totuşi au văzut cu toţii că nu trecuse prin faţa lui Hesperus sau măcar a lui Sirius; ci ele trecuseră prin faţa ei. Preţ de-o clipă şi-a întors chipul spre ei, dar niciunul n-ar fi putut spune ce se citea pe acel chip. Însă cu toţii s-au întrebat dacă într-adevăr căpcăunul o luase împotriva voinţei ei, aşa cum spusese prinţesa; iar dacă fiica ei spusese adevărul, oare nu-şi pierduse cumva resentimentul pe care fiica bănuia că l-ar fi nutrit? La ivirea primilor zori, pe punte a răsunat trâmbiţa şi lemne au fost puse pe focuri; dar cum briza era bună pe canalul unde ancoraseră, tânărul a dat ordin să fie pregătite pânzele simple până se puneau în mişcare roţile cele mari. Şi când spectrul alb s-a trezit, corabia a prins de două ori mai multă viteză.

Canalul acela se întindea pe multe leghe, nu drept, dar destul de drept ca ei să nu fie nevoiţi să strângă pânzele, nici măcar să cârmească. Alte o sută de canale le-au tăiat calea şi la fiecare întretăiere ei priveau atent apa; dar în fiecare canal apa era limpede precum cristalul. Pentru a povesti despre priveliştile ciudate văzute de ei pe insuliţele prin dreptul cărora treceau ar fi nevoie de douăsprezece poveşti tot atât de lungi ca aceasta – femei crescute din tulpini, asemenea florilor, se înclinau peste parapetul corăbiei şi-i sărutau, încercând să le mânjească feţele cu pudra de pe obrajii lor; bărbaţi cărora vinul le pricinuise moartea cu mult timp în urmă zăceau lângă izvoare de vin şi nu se opreau din băut, cu minţile prea amorţite ca să-şi dea seama că vieţile lor se sfârşiseră; fiare ce prevesteau timpurile viitoare,

cu mădulare răsucite şi blănuri în culori nemaivăzute, aşteptau apropierea bătăliilor, cutremurelor, regicidelor.

Într-un târziu, tânărul care era secundul celui întrupat din vise s-a apropiat de acesta, acolo unde se afla, lângă cârmaci, şi i-a spus:

— Departe am pătruns pe acest canal, iar soarele, care nu şi-a arătat chipul când am învergat pânzele, se apropie de zenit. Urmând canalul, am traversat alte o mie, şi niciunul n-avea urme de căpcăun. Poate că urmăm o cale nefericit aleasă? N-ar fi mai înţelept să cârmim când se va ivi primul prilej şi să încercăm alt canal?

Atunci tânărul a răspuns:

— Tocmai trecem pe lângă un canal la tribord. Uită-te în jos şi spune-mi dacă apa lui este mai tulbure decât a noastră.

Tânărul a făcut aşa cum fusese rugat şi a răspuns:

— Nu, ci mai limpede.

— Uite că alt canal se deschide la babord. Până la ce adâncime poţi vedea?

Tânărul a aşteptat să ajungă în dreptul acelui canal şi apoi a răspuns:

— Până jos de tot, văd epava unei corăbii de demult, la zeci de stânjeni sub apă.

— Şi la fel de adânc poţi să vezi şi în canalul pe care-l străbatem acum?

Secundul a privit la apele pe care le spintecau şi le-a văzut devenind ca cerneala; şi stropii înşişi ce zburau din roţile truditoare ai fi zis că sunt ciori şi corbi. De îndată a înţeles ce se întâmplă şi a strigat către toţi să treacă la arme, căci nu le putea spune să se pregătească celor care erau pregătiţi de-atâta vreme.

În faţă se afla o insuliţă mai înaltă decât cele mai multe, încununată cu arbori maiestuoşi; aici canalul cotea uşor, încât vântul, care murise la pupa, bătea acum dintr-o parte. Cârmaciul şi-a încleştat mâinile pe cârmă, omul de cart a slăbit câteva şcote, a strâns altele, iar prora corăbiei a luat curba strâmtă din jurul stâncii şi-acolo, în faţa lor, se afla o carenă lungă şi îngustă, cu un castel de fier la mijlocul ei şi un singur tun ieşind din ambrazură, mai mare decât oricare dintre tunurile lor.

Atunci tânărul întrupat din vise şi-a deschis gura ca să strige echipajului său de la tunul de la prova să tragă. Înainte să apuce să rostească vreun cuvânt, marele tun al duşmanului lor a bu-

buit, iar bubuitul nu semăna cu un tunet şi cu nimic cunoscut de urechile omeneşti; ci mai curând tinerilor li s-a părut că stătuseră într-un turn înalt făcut din pietre şi că toate se prăbuşiseră în jurul lor într-o clipită.

Iar ghiuleaua a nimerit culata primului tun din bateria lor de la tribord şi, lovind-o, a făcut-o fărâme şi s-a făcut şi ea fărâme, astfel că fărâmele amândurora s-au împrăştiat peste tot prin corabie, asemenea unor frunze întunecate în faţa unui vânt mare, şi mulţi au pierit din pricina lor.

Văzând acestea, cârmaciul, nemaiaşteptând vreun ordin, a răsucit cârma şi corabia până când bateria de la babord a ajuns în faţa duşmanului, şi tunurile au tras de voie după cum îi venea fiecărui tunar, aşa cum urlă lupii la lună. Iar ghiulelele zburau de-o parte şi de alta a castelului duşmanului, şi unele au nimerit în plin şi pereţii săi au răsunat precum clopotul de jale pentru cei care pieriseră cu câteva clipe înainte, şi altele au nimerit în apă, chiar în faţa carenei pe care se înălţa castelul, şi au mai fost câteva care au nimerit puntea (şi ea făcută din fier) din care ricoşau şuierând ascuţit spre cer.

Şi-atunci singurul tun al duşmanului a răspuns.

Astfel a continuat lupta, iar minutele păreau ani. Într-un târziu, tânărul şi-a amintit de ce-i spusese prinţesa, fiica Nopţii; dar cu toate că vântul bătea cu putere, bătea de la pupa, încât, dacă ar fi vrut să întoarcă astfel corabia încât vântul să sufle dinspre el spre duşman (aşa cum îl sfătuise prinţesa), ar fi trecut mult timp fără ca vreun tun să poată trage asupra duşmanului, în afară de tunurile de la prova, iar când ar fi ajuns o baterie în poziţie de tragere, ar fi fost cea de la tribord, din care un tun era distrus şi mulţi membri ai echipajului pieriseră.

Dar deodată tânărului i-a trecut prin cap că ei se luptau aşa cum se luptaseră şi alţii o sută înaintea lor, şi că aceşti o sută alţii muriseră cu toţii, corăbiile lor fuseseră scufundate, oasele lor, împrăştiate prin miriadele de canale ce vălătuceau şi încâlceau suprafaţa insulei căpcăunului. I-a dat prin urmare un ordin cârmaciului; dar n-a primit niciun răspuns, cârmaciul era mort, iar cârma pe care o ţinuse până atunci îl ţinea acum pe el. Văzând aceasta, tânărul întrupat din vise a apucat cârma în mâinile sale şi a răsucit corabia cu prora îngustă spre duşman. Şi atunci se văzu cum cele trei Moire îl ajută pe cel îndrăzneţ, căci următoarea lovitură dinspre duşmanul lor, care ar fi despicat corabia de la prora la pupa, a lovit-o la babord cât de-o vâslă în

adâncime.

Iar duşmanul, care stătuse neclintit până în acea clipă, fără a încerca să fugă ori să se apropie, s-a răsucit pe loc. Văzând că dă să spele putina ca să scape, echipajul a scos un strigăt ca şi când ar fi câştigat de-acum bătălia. Dar, să vezi şi să nu crezi, castelul pe care toţi îl crezuseră până atunci nemişcat s-a răsucit în sens invers, încât marele său tun, mai mare decât oricare tun al lor, era îndreptat tot asupra lor.

O clipă mai târziu, ghiuleaua tunului a nimerit în mijlocul corăbiei, răsturnând din afet un tun al bateriei de la tribord, aşa cum un om beat ar răsturna un prunc din leagănul său, iar tunul a alunecat pe punte, măturând totul în calea sa. Atunci tunurile bateriei – cele rămase – au răspuns în cor de flăcări şi fier. Şi pentru că distanţa se înjumătăţise faţă de cea de la început (ori poate din pricină că duşmanul lor, dovedind teamă, slăbise carcasa fiinţei sale), canonada lor n-a mai lovit castelul cu un dangăt gol, ci cu un trosnet, ca şi când clopotul ce urma să bată sfârşitul lumii se spărgea; şi crăpături zdrenţuite au apărut pe negreala uleioasă a fierului.

Atunci tânărul a strigat prin gosport celor care rămăseseră pe poziţii în încăperea motoarelor, hrănind cuptoarele cu trunchiuri de copaci, şi le-a spus să arunce smoală în flăcări, aşa cum îi sfătuise prinţesa. Întâi s-a temut că toţi muriseră acolo, apoi că ordinul nu fusese priceput în vacarmul bătăliei. Dar o umbră a căzut pe apa luminată de soare care se întindea între el şi duşmanul lor, şi tânărul a privit în sus.

Din cât se povesteşte, în vremurile străvechi o copilă zdrenţăroasă, fiica unui pescar, a găsit pe nisip un clondir pecetluit şi, rupând pecetea şi scoţând dopul, a devenit regină de la un pol la celălalt. Povestea părea să se repete acum, când o făptură primordială, a cărei forţă era aceea a creaţiei originare, s-a desprins din pilaştrii de fum ai corăbiei, dându-se de-a berbeleacul, cu o bucurie întunecată şi iute crescând, parcă umflată de vânt.

Şi vântul chiar a venit şi a cuprins-o cu mâinile sale nenumărate şi a purtat-o ca pe-o masă solidă asupra duşmanului lor. Şi chiar când nimic nu se mai vedea – nici carena lungă, întunecată, cu puntea de fier, nici tunul a cărui gură rostise vorbe ce-i condamnau la pieire – ei n-au stat nicio clipă pe gânduri, ci s-au repezit la tunuri şi au tras în negreala aceea. Când şi când auzeau tunul duşmanului lor trăgând; dar n-au văzut nicio

scăpărare, şi nu puteau spune unde nimeriseră acele lovituri.

Poate că încă nu loviseră nimic şi încă şi acum ghiulelele dau ocol lumii, căutându-şi ţinta.

Şi au tras până când ţevile arătau ca nişte lingouri abia ieşite din creuzet. Apoi fumul care se vălătucea de atâta vreme a început să se risipească şi cei de sub punte au strigat prin gosport că nu mai aveau smoală, iar tânărul întrupat din vise a ordonat încetarea focului şi oamenii care serviseră la tunuri s-au prăbuşit pe punte asemenea multelor leşuri, prea istoviţi să ceară apă.

Norul negru s-a topit. Nu aşa cum se topeşte ceaţa în soare, ci aşa cum o armată ce ţine piept răului se împrăştie în faţa atacurilor repetate, cedând aici, încăpăţânându-se să reziste dincolo, reuşind să mai strângă o mână de trăgători când totul pare pierdut.

În zadar au căutat pe valurile scăpărătoare urma duşmanului lor. Nu se vedea nimic: nici carena, nici castelul, nici tunul, nici scândură, nici stâlp.

Încet, atât de prudenţi încât ai fi crezut că se temeau de-un vrăjmaş nevăzut, au înaintat chiar până unde stătuse ancorat duşmanul şi au văzut copacii doborâţi şi pământul brăzdat pe insuliţa aflată ceva mai departe, semn că acolo îşi irosise energiile canonada lor. Când au trecut de locul unde se aflase carena lungă, tânărul întrupat din vise a dat ordin ca roţile cele mari să-şi schimbe direcţia de rotire şi, în cele din urmă, s-au oprit şi ei au rămas la fel de nemişcaţi pe apă precum stătuse şi duşmanul lor. Apoi tânărul s-a apropiat de parapet şi a privit în jos; dar cu o asemenea expresie pe chip încât nimeni, nici cel mai curajos, n-a îndrăznit să se uite la el.

Când în sfârşit şi-a ridicat ochii, chipul îi era încordat şi încruntat, şi, fără să rostească vreun cuvânt, el s-a dus în cabina sa şi s-a încuiat pe dinăuntru. Atunci tânărul secund a dat ordin de întoarcere a corăbiei, ca să pornească spre cupola albă a prinţesei; şi a mai dat ordin ca rănile să fie oblojite, pompele să fie puse în mişcare şi stricăciunile să fie drese. Dar pe morţi nu i-au abandonat, ci i-au luat cu ei, pentru a-i îngropa în largul mării.

Partea a V-a
Moartea învăţăcelului

Se prea poate ca acel canal să nu fi fost chiar atât de drept pe

cât crezuseră. Sau poate îşi pierduseră direcţia în luptă, fără să-şi dea seama. Sau toate canalele se răsuceau (după cum spuneau unii) asemenea viermilor în stârv, atunci când nu le vedea nimeni. Oricare ar fi adevărul, au navigat cu cazanele duduind şi aburii ieşind vălătuci – vântul murise între timp – şi în ultima licărire a zilei au văzut că nu făcuseră altceva decât să se plimbe printre insuliţe necunoscute. Toată noaptea au plutit în derivă, iar a doua zi dimineaţa secundul i-a chemat la sine pe toţi cei pe care-i credea în stare să-i dea cele mai bune sfaturi; dar niciunul n-a putut spune altceva decât că trebuia chemat tânărul întrupat din vise (ceea ce nu voiau cu niciun chip să facă) sau să continue să înainteze până ajungeau în larg sau la cupola prinţesei.

Asta au şi făcut, toată ziua, străduindu-se să păstreze un curs drept, dar cotind fără voia lor prin nenumăratele meandre ale canalelor. Şi când noaptea a coborât din nou, nu se găseau într-o poziţie mai dătătoare de speranţă.

Dar în dimineaţa celei de-a treia zile, tânărul întrupat din vise a ieşit din cabina lui şi a-nceput să măsoare puntea în lung şi-n lat, cum îi era obiceiul, examinând reparaţiile ce se făcuseră şi întrebând de sănătate pe răniţii care, din pricina durerilor, se treziseră cu noaptea-n cap. Atunci tânărul secund şi aceia cu care ţinuse sfat au venit la el şi i-au spus despre toate câte le făcuseră şi l-au întrebat cum ar putea ieşi din nou la mare, ca să-şi îngroape morţii şi să se întoarcă la casele lor din oraşul magicienilor.

Auzindu-i, tânărul întrupat din vise şi-a ridicat privirile spre bolta cerului. Unii au crezut că se roagă, alţii, că încearcă să-şi stăpânească mânia ce i-o stârniseră ei, iar alţii – că nădăjduia să găsească vreun sfat salvator în înalt. Dar el a stat atât de mult timp cu privirile aţintite la boltă, încât pe fârtaţii lui i-a cuprins spaima, ca atunci când tânărul privise în adâncul apelor, şi unul sau doi au dat să se furişeze de-acolo. Dar tânărul le-a spus:

— Priviţi! Nu vedeţi păsările mării? Se revarsă din toate colţurile cerului. Urmaţi-le.

Până târziu dimineaţa au urmat păsările, atât cât le lăsau canalele cale liberă. Şi în cele din urmă le-au văzut zburând roată şi plonjând în apă, iar aripile lor albe şi capetele negre semănau cu un nor atârnând jos în drumul lor, un nor frumos la înfăţişare, dar ameninţător pe dinăuntru. Apoi tânărul întrupat din vise le-a spus să umple o canonadă numai cu praf de puşcă şi să tragă; când a răsunat bubuitura, toate păsările s-au ridicat piuind şi ţipând. Şi

acolo unde fuseseră ele, echipajul a văzut plutind o halcă uriaşă de hoit, care lor li s-a părut a fi o fiară a uscatului, căci credeau să aibă un cap şi patru picioare. Dar era mai mare decât orice elefant.

Apropiindu-se, tânărul a poruncit să fie coborâtă o barcă în apă şi, când s-a suit în barcă, ceilalţi au văzut că-şi vârâse la brâu un alfange mare, al cărui tăiş a prins sclipirea soarelui. O vreme s-a chinuit cu hoitul, şi când s-a întors aducea cu sine o hartă, cea mai mare pe care o văzuseră ei vreodată, desenată pe-o piele netăbăcită.

Spre lăsarea nopţii au ajuns la cupola prinţesei. Au aşteptat pe punte, căci prinţesa era vizitată de mama ei; dar după ce-a plecat înfricoşătoarea femeie, toţi cei care se puteau ţine pe picioare au coborât pe ţărm, şi Fecioarele-Grâne i-au înconjurat, o sută pentru fiecare tânăr, şi tânărul întrupat din vise a prins-o pe fiica Nopţii în braţele sale şi au început să dănţuiască, şi odată cu ei toţi ceilalţi. Niciunul dintre ei n-a uitat acea noapte.

Roua i-a găsit sub copacii din grădina prinţesei, pe jumătate îngropaţi în flori. Au dormit acolo o vreme, dar când după-amiaza a alungat umbrele catargelor, s-au trezit. Atunci prinţesa şi-a luat rămas-bun de la insulă şi s-a jurat să nu mai calce niciodată pe ea, chiar dacă se va duce să vadă fiecare ţară peste care păşea mama ei, şi Fecioarele-Grâne au jurat aşijderea. Prea multe fecioare erau acolo să încapă toate pe corabie; dar corabia le-a cuprins totuşi, iar punţile erau verzi de veşmintele lor şi aurii datorită părului lor. Prin multe peripeţii au trecut pe drumul de întoarcere spre oraşul magicienilor. Povestea aceasta ar putea să vă spună cum şi-au aruncat morţii în mare, însoţindu-i cu rugăciuni, dar noaptea îi vedeau între vele; sau cum unele Fecioare-Grâne s-au măritat cu acei prinţi care, după ce şi-au petrecut atâta amar de ani sub puterea vrăjilor şi nu mai doresc să părăsească viaţa ce-au dus-o (şi după ce-au desluşit multe taine ale vrăjitoriei), îşi construiesc palate pe frunze de nufăr şi arareori se lasă văzuţi de oameni.

Dar toate aceste lucruri nu-şi au locul aici. Să mai spunem doar că, apropiindu-se ei de stânca pe vârful căreia se înalţă oraşul magicienilor, învăţăcelul care-l întrupase pe tânăr din vise stătea pe creneluri, scrutând marea ca să-i vadă. Şi când le-a zărit pânzele negre, mânjite de funinginea ce le orbise duşmanul, a crezut că sunt în doliu pentru tânăr, astfel că s-a aruncat de pe ziduri şi a murit. Căci niciun om nu poate trăi multă vreme atunci

când visele îi pier.

XVIII
Oglinzi

Cât am citit această poveste fără noimă, mă uitam din când în când la Jonas, dar n-am prins nici cea mai firavă schimbare de expresie pe chipul lui, cu toate că nu dormea. Iar la sfârşit am spus:

— Nu-s sigur că înţeleg de ce învăţăcelul a presupus, aşa, nitam-nisam, că fiul său murise atunci când a văzut pânzele negre. Corabia pe care o trimitea căpcăunul avea într-adevăr pânze negre, dar aceasta venea doar o dată pe an, iar în anul acela venise o dată.

— Ştiu, a spus Jonas.

Vocea lui era ternă, cum nu o auzisem niciodată.

— Adică ştii răspunsul la această întrebare?

N-a zis nimic şi o vreme am rămas amândoi tăcuţi, eu încă ţinând cărţulia cafenie (care-mi aducea cu insistenţă aminte de Thecla şi de serile petrecute împreună) deschisă cu degetul arătător, el cu spatele la peretele rece al încăperii-închisoare, iar mâinile lui, una de metal, cealaltă de carne, zăcând de-o parte şi de alta a trupului, ca şi când uitase de ele.

Într-un târziu, o voce subţirică a îngăimat:

— E o poveste foarte veche.

Era fetiţa care înălţase tăblia tavanului.

Eram atât de îngrijorat pentru Jonas, încât pentru o clipă m-am supărat pe ea că ne întrerupsese tăcerea, dar Jonas a murmurat:

— Da, e o poveste foarte veche, în care eroul i-a spus regelui, tatăl său, că, dacă nu izbândeşte, se va întoarce la Atena cu pânzele negre.

N-am prea priceput ce voia să spună cu acele vorbe, poate că delira; dar cum acestea au fost printre ultimele cuvinte ale lui Jonas, simt că trebuie să le consemnez aici, aşa cum am consemnat şi basmul care le-a inspirat.

O vreme, am încercat împreună cu fetiţa să-l convingem să vorbească. N-a vrut şi, în cele din urmă, ne-am lăsat păgubaşi. Mi-am petrecut restul zilei şezând lângă el şi, după un rond sau două, Hethor (a cărui minusculă rezervă de isteţime fusese fără doar şi poate golită de prizonieri) a venit să ni se alăture. M-am

înţeles cu Nicarete şi Lomer să-i pregătească locul de dormit în partea cealaltă a încăperii.

Orice-ar spune unii şi alţii, cu toţii suferim uneori de tulburări de somn. Unii chiar nu dorm deloc, iar alţii care dorm cu nemiluita se jură că nu fac aşa ceva. Unii sunt tulburaţi de vise după vise, câţiva fericiţi sunt vizitaţi de vise minunate. Unii vor spune că au avut cândva probleme cu somnul, dar şi-au „revenit”, ca şi când starea de trezie ar fi o boală, cum poate chiar este.

Cât despre mine, de obicei dorm fără vise demne de ţinut minte (deşi uneori am asemenea vise, după cum bine ştie cititorul care m-a însoţit până aici) şi arareori mă trezesc înainte de revărsatul zorilor. Dar în noaptea cu pricina somnul meu a fost atât de diferit de natura sa obişnuită, încât m-am întrebat adeseori dacă pot să-l numesc somn. Poate că a fost o altă stare ce s-a dat drept somn, aşa cum alzabourile, după ce s-au înfruptat din carne de om, se dau drept oameni.

Dacă a fost urmarea unor cauze naturale, atribui acest fapt unei combinaţii de împrejurări nefericite. Eu, care toată viaţa mea am fost obişnuit cu munca grea şi exerciţii violente, în acea zi zăcusem închis fără să fac nici una, nici alta. Povestea din cărţulia cafenie îmi afectase imaginaţia – care încă îmi era aţâţată mai mult de cartea în sine şi de asocierea ei cu Thecla, precum şi de faptul că ştiam că mă aflam între zidurile Casei Absolute, despre care o auzisem pe Thecla vorbind adesea. Poate că mai important era că gândurile mele erau apăsate de grijile pricinuite de Jonas, şi de sentimentul (ce-mi sporise pe parcursul zilei) că în acel loc se sfârşea călătoria mea; că nu voi ajunge niciodată în Thrax; că nu o voi mai întâlni pe Dorcas niciodată; că nu voi mai da niciodată Gheara înapoi şi nici n-o să scap de ea; că, de fapt, Increatul, pe care-l slujise posesorul Ghearei, hotărâse ca eu, care văzusem atâţia prizonieri murind, să îmi sfârşesc propria viaţă ca prizonier.

Am dormit – dacă somn se poate numi – doar o clipă. Am avut senzaţia de cădere; un spasm, încordarea instinctivă a unei victime aruncate de la o fereastră aflată la înălţime, mi-a smucit toate mădularele. M-am ridicat în capul oaselor, dar în jurul meu nu vedeam altceva decât beznă. L-am auzit pe Jonas respirând, iar degetele mele mi-au spus că încă şedea aşa cum îl lăsasem, cu spatele proptit de zid. M-am întins şi am adormit la loc.

Sau mai corect ar fi să spun că am încercat să dorm şi am trecut în acea stare confuză care nu e nici somn, nici trezie. Alteori mi-a plăcut această stare, dar nu şi acum – eram conştient că aveam nevoie de somn şi în acelaşi timp că nu dormeam. Dar nu eram „conştient” în sensul obişnuit al cuvântului. Auzeam voci stinse în curtea hanului şi simţeam oarecum că în curând clopotele din campanilă vor bate şi se va face zi. Mădularele mi-au zvâcnit din nou şi m-am ridicat în capul oaselor.

O clipă mi-am închipuit că zărisem o scăpărare de foc verde, dar n-a fost nimic. Mă acoperisem cu mantia; am aruncat-o cât colo şi, făcând aceasta, mi-am amintit că mă aflam în Casa Absolută şi că părăsisem hanul din Saltus, care rămăsese foarte departe în urmă, cu toate că Jonas zăcea lângă mine, liniştit, întins pe spate, cu mâna cea bună pusă sub cap. Lucirea aceea palidă pe care-o zărisem era albul ochiului său drept, deşi suspinul respiraţiei sale semăna cu al cuiva care doarme. Încă eram eu însumi prea adormit ca să am chef de vorbă şi aveam presentimentul că oricum nu-mi va răspunde.

M-am întins la loc şi m-am lăsat copleşit de iritarea că nu pot dormi. M-am gândit la cireada mânată prin Saltus şi am numărat vitele: o sută treizeci şi şapte – iată că ţinusem minte. Au urmat soldaţii care urcaseră cântând dinspre Gyoll. Hangiul mă întrebase câţi erau şi eu îi dădusem o cifră la întâmplare, dar de numărat abia acum i-am numărat. Poate că era şi el iscoadă, sau poate că nu.

Maestrul Palaemon, care ne învăţase atât de multe lucruri, nu ne învăţase niciodată cum să dormim – niciun ucenic nu avusese vreodată nevoie să înveţe acest lucru după o zi de îndatoriri ce trebuiau îndeplinite, de frecat podele şi de rânit în bucătărie. În fiecare seară, timp de jumătate de rond, ne hârjoneam în dormitoarele noastre, apoi dormeam ca orice alt locuitor al necropolei, până când venea el să ne trezească şi să ne pună să lustruim podelele şi să golim ţucalele.

Deasupra mesei pe care Fratele Aybert tranşează carnea e un raft de cuţite. Unu, doi, trei, patru, cinci, şase, şapte cuţite, toate cu tăişuri mai simple decât al cuţitului Maestrului Gurloes. Unul căruia îi lipseşte un nit din mâner, unul cu mânerul puţin ars din pricină că Fratele Aybert l-a pus o dată lângă sobă…

Eram din nou treaz de-a binelea, sau aşa credeam că sunt, şi

nu ştiam de ce. Lângă mine, Drotte dormea neîntors. Am închis ochii încă o dată şi am încercat să dorm aşa ca el.

Trei sute nouăzeci de trepte de pe pământ până la dormitorul nostru. Câte mai erau până în încăperea unde se găseau tunurile care bubuiau în vârful turnului? Unu, două, trei, patru, cinci, şase tunuri. Unu, două, trei niveluri de celule folosite în oubliette. Una, două, trei, patru, cinci, şase, şapte, opt aripi la fiecare nivel. Una, două, trei, patru, cinci, şase, şapte, opt, nouă, zece, unsprezece, douăsprezece, treisprezece, paisprezece, cincisprezece, şaisprezece, şaptesprezece celule în fiecare aripă. Una, două, trei zăbrele la mica ferestruică din uşa celulei mele.

M-am trezit cu o tresărire şi o senzaţie de frig, dar sunetul care îmi tulburase somnul fusese doar trântitul unui chepeng undeva pe coridor. Lângă mine, amantul meu copil, Severian, zăcea în somnul uşor al tinereţii. M-am ridicat, gândind să-mi aprind lumânarea şi să mă uit o clipă la culorile proaspete ale acestui chip cu trăsături fine. De fiecare dată când se întorcea la mine, aducea o scânteie de libertate ce scăpăra pe chipul lui. De fiecare dată o luam, suflam asupra ei şi-o strângeam la piept, şi de fiecare dată pâlpâia şi murea; uneori însă nu murea, şi atunci, în loc să mă cufund şi mai adânc sub această povară de pământ şi metal, mă înălţăm prin pământ şi metal, spre vânt şi cer.

Sau cel puţin aşa-mi spuneam. Dacă nu era adevărat, tot îmi mai rămânea o bucurie, să mă îmbăt cu acea scânteie.

Dar când am întins mâna după lumânare, aceasta dispăruse, şi ochii şi urechile mele şi însăşi pielea chipului meu îmi spuneau că celula dispăruse odată cu ea. Era o lumină palidă în jur – foarte slabă, dar nu aceea de la lumânarea torţionarului de pe coridor, lumina care se filtra prin cele trei zăbrele ale ferestruicii de la celula mea. Ecouri abia auzite mă anunţau că mă găseam într-un spaţiu mai larg decât o sută de asemenea celule; obrajii şi fruntea, care se tociseră dându-mi semne despre cât de apropiaţi erau pereţii celulei, adevereau acest lucru.

M-am ridicat, mi-am netezit rochia şi am început să merg, aproape ca o somnambulă… Unu, doi, trei, patru, cinci, şase, şapte paşi, apoi mirosul trupurilor ţinute în spaţiu închis şi strâmt mi-a spus unde mă aflam. Era antecamera! Am simţit o strângere de inimă. Oare poruncise Autocratul să fiu adusă aici în timp ce dormeam? Ceilalţi îşi vor opri biciuirile când mă vor

vedea? Uşa! Uşa!

Zăpăceala mea era atât de mare încât aproape am căzut, împinsă de învălmăşeala din mintea mea.

Mi-am frânt mâinile, dar mâinile pe care le frângeam nu erau ale mele. Mâna mea dreaptă a simţit o mână mult prea mare şi prea puternică, şi în aceeaşi clipă mâna mea stângă a simţit acelaşi lucru.

Thecla s-a desprins de mine ca un vis. Sau ar trebui să spun că s-a risipit până n-a mai rămas nici urmă şi, risipindu-se, a dispărut înăuntrul meu, până când am redevenit eu însumi şi aproape singur.

Dar făcusem descoperirea. Locul unde se afla uşa, uşa secretă prin care tinerii exultanţi pătrundeau noaptea cu biciurile lor pline de curent, făcute din sârmă împletită, încă îmi stăruia în minte. Cu tot ce mai văzusem sau gândisem. Puteam evada mâine. Sau acum.

— Te rog, a zis o voce de lângă mine, unde a plecat doamna?

Iarăşi copila, fetiţa cu păr negru şi ochi mari. Am întrebat-o dacă văzuse o femeie.

Mi-a luat mâna în mânuţa ei.

— Da, o doamnă înaltă, şi mi-e teamă. E ceva îngrozitor în întuneric. Oare a găsit-o pe doamnă?

— Parcă nu te temeai de lucruri îngrozitoare, sau ai uitat? Ai râs de chipul verde.

— Asta-i altfel, ceva negru care fornăie în întuneric.

În vocea ei răzbătea o teamă neprefăcută, şi mâna care-o strângea pe-a mea tremura.

— Cum arăta doamna?

— Nu ştiu. Am văzut-o doar pentru că era mai întunecată decât umbrele, dar am văzut că-i doamnă după felul cum mergea. Când m-am apropiat să văd cine era, nu era nimeni aici în afară de tine.

— Înţeleg, am zis eu, deşi mă îndoiesc că tu vei înţelege vreodată. Acum trebuie să te întorci la mama ta, să te culci.

— Vine de-a lungul zidului, mi-a spus ea.

Apoi mi-a dat drumul la mână şi a dispărut, dar sunt convins că nu m-a ascultat. Mai mult ca sigur că ne-a urmat pe mine şi pe Jonas, căci am zărit-o de două ori de când m-am întors aici, în Casa Absolută, unde fără îndoială trăieşte şterpelind mâncare. (E posibil să se fi întors şi în antecameră uneori, ca să mănânce, dar

eu am poruncit ca toţi prizonierii de-acolo să fie eliberaţi, chiar dacă pe cei mai mulţi dintre ei va trebui – şi aşa cred că se va întâmpla – să-i împingem afară cu vârful suliţei. Am poruncit de asemenea ca Nicarete să fie adusă la mine şi, când scriam, mai adineaori, despre captivitatea noastră, şambelanul meu a intrat să mă anunţe că ea îmi aşteaptă poruncile.)

Jonas zăcea aşa cum îl lăsasem, şi din nou i-am văzut albul ochilor în întuneric.

— Spuneai că trebuie să pleci ca să rămâi întreg la minte, i-am zis eu. Haide. Cel care a trimis notulii, oricare ar fi acesta, a pus mâna pe-o armă nouă. Am găsit calea de ieşire de-aici, şi plecăm acum.

Nu s-a clintit, astfel că, în cele din urmă, a trebuit să-l iau de braţ şi să-l ridic cu forţa în picioare. Multe din părţile lui din metal or fi fost făurite din aliajele acelea albe care, când le iei în mână, te amăgesc cu greutatea lor mică, fiindcă aveam impresia că ridic în braţe un copil; dar părţile metalice şi ceea ce era făcut din carne se umeziseră cu un strat subţire de materie vâscoasă. Talpa mea a nimerit în aceeaşi mâzgă pe podea, lângă el, iar peretele era şi el mânjit. Acel ceva asupra căruia mă avertizase fetiţa se apropiase şi se depărtase cât stătusem eu de vorbă cu ea, şi cu siguranţă nu pe Jonas îl căutase.

Uşa prin care intrau schingiuitorii nu era departe de culcuşul nostru, în mijlocul peretelui din fundul antecamerei: se deschidea cu un descântec, aşa cum se întâmplă mai întotdeauna cu toate lucrurile din vremurile străvechi. L-am şoptit şi am trecut amândoi prin portalul ascuns şi l-am lăsat deschis în urma noastră, bietul Jonas mergând alături de mine ca un obiect făcut în întregime din metal.

O scară îngustă, ornată cu plase de păianjeni albicioşi şi acoperită cu un covor de praf, şerpuia întortocheat în jos. Atât îmi aminteam, nu şi ceea ce se găsea dincolo de scară. Orice urma să se întâmple, aerul stătut mirosea a libertate, încât numai faptul de a-l respira era o plăcere. Eram îngrijorat, nu-i vorbă, dar îmi venea să râd în hohote.

Uşi tainice se deschideau la multe paliere, dar era posibil, mai mult decât posibil, să întâlnim pe cineva dacă păşeam pragul vreuneia, câtă vreme scara părea părăsită. Înainte să fiu văzut de cineva din Casa Absolută, doream să mă depărtez cât mai mult de antecameră.

Să fi coborât vreo sută de paşi, când am ajuns la o uşă pe

care era pictat un semn teratoid purpuriu, o hieroglifă – aşa mi se părea mie – din cine ştie ce limbă de dincolo de ţărmurile lui Urth. În acea clipă am auzit ceva ca o călcătură pe scări. Uşa n-avea nici mâner, nici zăvor, dar eu m-am izbit în ea – întâi a rezistat, apoi s-a deschis larg. Jonas m-a urmat; iar uşa s-a închis în urma noastră atât de iute, încât m-aş fi aşteptat la un bubuit, dar n-a răsunat niciunul.

Nimerisem într-o încăpere slab luminată, însă lumina a sporit după intrarea lui Jonas. M-am asigurat că nu era nimeni acolo în afară de noi şi am profitat de lumina aceea ca să mă uit mai bine la Jonas. Faţa lui era încă imobilă, cum fusese şi când stătuse în antecameră, cu spatele lipit de zid, dar nu era un chip lipsit de viaţă, aşa cum mi temusem. Era aproape chipul unui om pe punctul de a se trezi din somn, iar lacrimile lăsaseră dâre ude pe obraji.

— Mă recunoşti? l-am întrebat, iar el a încuviinţat din cap, fără să vorbească. Jonas, trebuie să mi-o iau înapoi pe *Terminus Est,* dacă pot. Am fugit ca un laş, dar acum că mă gândesc la asta, îmi dau seama că trebuie să mă întorc după ea. Scrisoarea mea către arhontele din Thrax este pusă în buzunarul tecii, pe lângă asta nu mă pot despărţi de spadă. Dar dacă vrei să încerci să scapi din acest loc, te înţeleg. Nu eşti legat de mine.

Părea să nu mă fi auzit.

— Ştiu unde suntem, a zis el şi şi-a ridicat un braţ, îndreptându-l ţeapăn spre ceva ce eu credeam a fi un paravan pliant.

Eram încântat să-i aud vocea şi, sperând să-l fac să mai vorbească, l-am întrebat:

— Adică unde suntem?

— Pe Urth, a răspuns el şi a traversat încăperea spre tăbliile pliate.

Abia acum am văzut că acestea erau încrustate pe spate cu ciorchini de diamante şi emailate cu semne răsucite, asemănătoare aceluia de pe uşă. Erau ciudate, nu-i vorbă, dar tot nu întreceau în ciudăţenie ceea ce a făcut prietenul meu Jonas după ce a desfăcut tăbliile. Rigiditatea pe care o remarcasem la el doar cu o clipă mai devreme dispăruse cu totul – dar tot nu era Jonas cel dinainte.

Şi atunci am înţeles. Ne-a fost dat tuturor să vedem cum o persoană care şi-a pierdut o mână (aşa ca el) şi a înlocuit-o cu un cârlig sau altă unealtă artificială întreprinde o acţiune pentru care are nevoie de ambele mâini, şi cea adevărată, şi cea

artificială. Aşa a făcut şi Jonas, când a deschis tăbliile; doar că la el mâna-proteză era cea făcută din carne. Şi înţelegând acest fapt, am înţeles şi ce spusese mai devreme: că atunci când s-a prăbuşit nava lui, chipul îi fusese distrus.

— Ochii..., am spus eu. Nu ţi i-au putut înlocui. Aşa e? Şi ţi-au dat chipul ăsta. Celălalt a fost şi el omorât?

S-a întors şi s-a uitat la mine într-un fel ce mărturisea că uitase că sunt acolo.

— Era pe pământ, a răspuns el. L-am omorât fără să vrem, când ne-am prăbuşit. Aveam nevoie de ochii şi laringele lui, şi am mai luat şi alte părţi.

— De aceea ai putut să mă tolerezi pe mine, un torţionar. Eşti o maşină.

— Iar tu nu eşti mai rău decât ceilalţi din specia ta. Nu uita că în urmă cu mulţi ani, înainte să te fi cunoscut pe tine, devenisem unul de-al vostru. Acum sunt mai rău decât tine. Tu nu m-ai fi părăsit, eu însă te părăsesc. Acum am şansa, şi este şansa pe care am căutat-o ani de zile, în toate peregrinările mele pe cele şapte continente ale acestei lumi, încercând să iau urma hierodulilor şi cârpindu-mă cu tot felul de mecanisme incomode.

M-am gândit la tot ce se întâmplase de când îi dusesem Theclei cuţitul; şi cu toate că nu urmărisem tot ce-mi spusese Jonas, am zis:

— Dacă este singura ta şansă, du-te, şi mult noroc. Dacă o voi mai vedea pe Jolenta, îi voi spune că ai iubit-o odată, nimic altceva.

Jonas a clătinat din cap:

— Nu înţelegi? Mă voi întoarce după ea, dar întâi trebuie să mă repar. Să fiu întreg la minte şi la trup.

Apoi a păşit în cercul tăbliilor şi o lumină strălucitoare s-a aprins în aer deasupra capului său.

E o prostie să le numeşti oglinzi. Se aseamănă cu oglinzile aşa cum se aseamănă firmamentul atotînvăluitor cu balonul unui copil. Nu-i vorbă, reflectă lumina; dar îmi vine să cred că nu aceasta este funcţia lor adevărată. Ele reflectă realitatea, substanţa metafizică ce stă la baza lumii materiale.

Jonas a închis cercul şi a păşit în centrul lui. Cât să apuci să zici o rugăciune din cele foarte scurte, ceva făcut din sârme şi praf scăpărător, metalic a dansat deasupra tăbliilor, înainte să dispară totul şi eu să rămân singur.

XIX
Debarale

Eram singur, şi nu mai fusesem cu adevărat singur de când intrasem în camera de la han şi văzusem umerii laţi ai lui Baldanders ieşind de sub pătură. Urmase Doctorul Talos, apoi Agia, apoi Dorcas, apoi Jonas. Boala ţinerii de minte m-a copleşit, astfel că am văzut silueta bine conturată a lui Dorcas, i-am văzut pe uriaş şi pe ceilalţi, aşa cum îi văzusem când Jonas şi cu mine fusesem duşi prin crângul de pruni. Fuseseră acolo şi oameni cu animale, şi alţi artişti, de toate felurile, şi fără îndoială că toţi se îndreptau spre acea parte a grădinii unde (aşa cum îmi spusese Thecla adeseori) se desfăşurau petrecerile în aer liber.

Am început să cercetez încăperea, nutrind o vagă speranţă că-mi voi găsi spada. Nu era acolo şi mi-a trecut deodată prin minte gândul că probabil exista o magazie lângă antecameră unde se păstrau bunurile prizonierilor – mai mult ca sigur la acelaşi cat. Scara pe care coborâsem avea să mă ducă înapoi în antecameră; dar ieşirea din încăperea oglinzilor dădea într-o altă încăpere, una în care erau depozitate tot felul de obiecte ciudate. Într-un târziu am găsit o uşă ce se deschidea într-un coridor întunecat şi tăcut, cu un covor pe podea şi tablouri atârnate pe pereţi. Mi-am pus masca şi m-am învelit în mantie, socotind că, deşi gărzile care ne prinseseră în pădure nu dăduseră semne că aveau habar de existenţa ghildei, cei pe care i-aş fi putut întâlni în sălile Casei Absolute s-ar putea să fie ceva mai ştiutori.

Când totuşi am întâlnit pe cineva, nu mi s-a pus în cale. Un bărbat îmbrăcat în straie bogate şi ales croite s-a tras la o parte, iar câteva femei frumoase m-au fixat cu priviri curioase; am simţit cum tresar amintirile Theclei la vederea chipurilor lor. Mai încolo am găsit o altă scară – nu îngustă şi ascunsă ca aceea care ne dusese pe Jonas şi pe mine în încăperea oglinzilor, ci una lată, cu trepte adânci, pe care o putea folosi oricine.

Am urcat câteva trepte, am dat peste un alt coridor şi am făcut o recunoaştere, asigurându-mă că încă mă aflam mai jos de antecameră, şi iar am urcat, când, deodată, am zărit o femeie tânără coborând treptele în direcţia mea.

Ochii ni s-au întâlnit.

În acea clipă, sunt sigur că şi ea a simţit, ca şi mine, că ne

mai privisem astfel şi înainte. În amintire, am auzit-o spunând din nou: „Preaiubita mea soră”, cu vocea aceea gângurită, şi chipul de forma inimii s-a ivit în faţa ochilor mei. Nu era Thea, consoarta lui Vodalus, ci femeia care arăta ca ea (şi fără îndoială îi împrumuta numele) şi care trecuse pe lângă mine pe treptele din Casa Azurie – ea coborând şi eu urcând, ca şi acum. Târfe, prin urmare, şi amfitrioane – chemate să participe la festivitatea aceea care tocmai se organiza.

Aproape doar din întâmplare am descoperit catul la care se afla antecamera. Abia părăsisem scara, când mi-am dat seama că mă aflam exact în locul unde stătuseră hastarii când eu şi Nicarete vorbisem lângă căruciorul de argint. Mă găseam, prin urmare, în cea mai mare primejdie, aşa că am avut grijă să merg încet. Pe peretele din dreapta erau vreo douăsprezece uşi, fiecare cu toc din lemn sculptat, şi fiecare (căci m-am oprit să le cercetez) bătută în cuie de toc şi pecetluită cu vopsea veche de ani de zile. În stânga, singura uşă era cea mare, din stejar ros de cari, prin care soldaţii ne trăseseră pe Jonas şi pe mine. În partea cealaltă, chiar în faţa ei, intrarea în antecameră, mai departe – un alt şir de uşi pironite, la fel ca primele, iar la capăt o altă scară. Din câte se părea, antecamera crescuse până ocupase întregul etaj din această aripă a Casei Absolute.

Dacă ar fi fost cineva în preajmă, n-aş fi îndrăznit să mă opresc; dar coridorul fiind pustiu, am îndrăznit să mă reazem, preţ de-o clipă, de-un stâlp al balustradei celei de-a doua scări. Doi soldaţi mă ţinuseră, al treilea mi-o luase pe *Terminus Est.* Era prin urmare logic să cred că, în vreme ce eram dus împreună cu Jonas prin uşa antecamerei, acel al treilea om o fi urcat câteva trepte spre locul unde erau ţinute armele capturate. Dar nu-mi aminteam nimic; soldatul rămăsese în urmă când coborâsem în grotă şi de atunci nu-l mai văzusem. Poate că nici nu intrase cu noi.

Deznădăjduit, m-am întors la uşa roasă de cari şi am deschis-o. Mirosul jilav al fântânii a pătruns imediat în coridor şi am auzit gongurile verzi începând să glăsuiască. Afară, lumea se cufundase în noapte. În afară de licăririle cadaverice ale fungilor, pereţii neregulaţi nu se zăreau şi doar un cerc de stele deasupra capului arătau unde cobora fântâna în pământ.

Am închis uşa; abia de s-a închis cu un hârşâit, când am auzit paşi urcând scara pe care urcasem şi eu. Nu aveam unde să mă ascund, şi dacă m-aş fi repezit spre a doua scară, aş fi avut

puţine şanse să ajung la ea înainte să fiu zărit. Aş fi putut să mă furişez afară pe uşa grea de stejar şi s-o închid în urma mea, dar am hotărât să rămân pe loc.

Cel care s-a ivit era un om durduliu, de vreo cincizeci de ani, îmbrăcat în livrea. Chiar şi de unde eram, am văzut că a pălit când a dat cu ochii de mine. Totuşi, s-a apropiat iute şi, la vreo douăzeci-treizeci de paşi de mine, a început să facă plecăciuni, spunând:

— Pot să vă ajut, Domnia Voastră? Sunt Odilo, majordomul. Din câte văd, sunteţi într-o misiune de taină la… Părintele Inire?

— Da, am spus eu. Dar mai întâi trebuie să-mi iau spada de la tine.

Nu ştiu de ce crezusem că o văzuse pe *Terminus Est* şi mi-o va aduce, dar chipul său era gol.

— Am fost condus aici mai devreme. Atunci mi s-a spus că trebuie să-mi predau spada, dar că mi se va înapoia înainte ca Părintele Inire să-mi ceară s-o folosesc.

Mărunţelul a clătinat din cap:

— Vă rog să mă credeţi, în poziţia mea aş fi fost informat dacă vreunul dintre ceilalţi servitori…

— Un pretorian mi-a spus.

— Aha, trebuia să-mi dau seama. Au mişunat peste tot, fără să dea socoteală nimănui. A evadat unul dintre prizonierii noştri, presupun că aţi auzit, Domnia Voastră.

— Nu.

— Un bărbat pe nume Beuzec. Se zice că nu-i periculos, dar el şi încă un ins au fost găsiţi pândind într-un copac. Beuzec ăsta a reuşit să scape înainte să fie închis. Se zice c-or să-l prindă iute; nu ştiu dacă aşa va fi. Credeţi-mă, trăiesc în Casa Absolută de când mă ştiu, şi are câteva unghere ciudate – nişte unghere foarte ciudate.

— Poate că spada mea e într-un ungher din ăsta. Vrei s-o cauţi?

A făcut o jumătate de pas în spate, ca şi când îmi înălţasem mâna asupra lui.

— Oo, o voi căuta. Domnia Voastră, o voi căuta. Încercam doar să fac puţină conversaţie. Probabil că e aici jos. Dacă vreţi să mă urmaţi…

Ne-am îndreptat spre cealaltă scară şi-am observat că, în căutarea mea grăbită, trecusem cu vederea o uşă, una îngustă, sub scară. Era vopsită în alb, încât se confunda uşor cu piatra.

Majordomul a scos un inel greu de chei şi a descuiat uşa cu pricina. Camera triunghiulară era mult mai mare decât mi-aş fi imaginat, întinzându-se adânc sub scară şi având chiar şi un fel de pod, spre fundul ei, la care se ajungea pe-o scară de lemn şubredă. Lampa semăna cu acelea din antecameră, doar că mai chioară.

— O vedeţi? m-a întrebat majordomul. Staţi, e-o lumânare pe-aici pe undeva, din câte ştiu. Lampa aia nu prea-i de folos, rafturile aruncă umbre grele.

În timp ce vorbea, eu cercetam rafturile. Erau pline cu haine, din loc în loc o pereche de pantofi, o furculiţă de buzunar, un penar, o mingiucă aromată.

— Când eram un copilandru, servitorii de la bucătărie descuiau lacătul şi intrau aici, să răscolească. Am pus capăt trebuşoarei ăsteia – am fixat o broască zdravănă – dar mă tem că lucrurile mai de soi au dispărut de mult.

— Ce-i locul ăsta?

— La origine, o debara pentru petiţionari. Haine, pălării şi cizme – de-astea. Asemenea locuri se umplu cu lucruri pe care norocoşii uită să le ia cu ei când pleacă, iar această aripă a fost întotdeauna a Părintelui Inire, şi eu cred că întotdeauna au fost unii care au venit să-l vadă şi niciodată n-au mai ieşit, ca şi aceia care au ieşit fără să fi intrat vreodată pe aici. S-a oprit şi s-a uitat în jur. A trebuit să le dau soldaţilor chei ca să-i opresc să dărâme uşile atunci când l-au căutat pe Beuzec, aşa că poate v-or fi pus spada aici. Dacă n-au pus-o, or fi luat-o cu ei în camera de gardă. Mă-ndoiesc să fie asta, nu-i aşa?

Dintr-un colţ a tras o spadă străveche.

— Cu niciun chip.

— E cam singura spadă pe-aici, mă tem. Pot să vă spun cum să ajungeţi în camera gărzilor. Sau pot să-l trezesc pe unul dintre paji, să se ducă şi să-ntrebe.

Scara ce ducea în pod se clătina, dar am urcat totuşi până sus, după ce i-am cerut majordomului să-mi dea lumânarea. Puţin probabil ca soldatul s-o fi pus pe *Terminus Est* acolo, dar eu voiam un răgaz de câteva clipe ca să mă gândesc ce puteam face mai departe.

În timp ce urcam, am auzit un zgomot uşor venind de sus şi am crezut că e furişarea unui rozător; dar când am ajuns cu capul şi lumânarea deasupra podelei podului, l-am văzut pe pirpiriul care-l însoţise pe Hethor pe drum, şezând îngenuncheat

într-o atitudine de implorare intensă. Era Beuzec, de bună seamă; dar abia acum că-l vedeam mi-am amintit de numele lui.

— E ceva acolo, Domnia Voastră?

— Zdrenţe. Şobolani.

— Aşa m-am gândit şi eu, a spus majordomul când am coborât de pe ultimul fuscel. Ar trebui să mai arunc şi eu câte-o privire din când în când, dar la vârsta mea mi-e cam frică să urc o scară atât de şubredă. Aţi dori să mergeţi chiar Domnia Voastră în camera gărzilor, ori îl trezesc pe unul din băieţi?

— Mă duc eu.

A dat din cap ca un înţelept.

— E cel mai bine, aşa cred. S-ar putea să n-o dea unui paj, poate nici n-ar recunoaşte că o au. Acum vă găsiţi în Hipogeul Apotropaic, presupun că ştiţi. Dacă nu vreţi să fiţi oprit de patrule, e mai bine să mergeţi prin interior, aşa că urcaţi scările astea, sub care ne aflăm acum, până la al treilea palier, apoi o luaţi la stânga. Urmaţi galeria preţ de vreo mie de paşi, până ajungeţi la hypetrală. E întuneric acolo, s-ar putea să n-o observaţi, prin urmare uitaţi-vă după plante. Acolo intraţi, mai mergeţi două sute de paşi. La uşă e mereu o santinelă.

I-am mulţumit şi am reuşit s-o iau înaintea lui în sus pe scări, în timp ce el se chinuia cu broasca, şi m-am ascuns într-un coridor de la primul palier, lăsându-l pe majordom să treacă pe lângă mine. După ce s-a îndepărtat destul, am coborât înapoi, în coridorul antecamerei.

Îmi spuneam că, dacă spada mea fusese într-adevăr dusă în camera gărzilor, nu prea aveam cum s-o capăt înapoi, decât prin furt sau violenţă, şi voiam ca mai întâi să fiu sigur că nu fusese lăsată într-un loc mai la îndemână, înainte să trec la celelalte fapte. Mai era posibil şi ca Beuzec s-o fi văzut când se furişase şi se ascunsese, şi voiam să-l iau la întrebări.

Pe lângă asta, mă îngrijora soarta prizonierilor din antecameră. Între timp (îmi închipuiam eu) or fi descoperit uşa pe care Jonas şi cu mine o lăsasem deschisă, şi s-or fi răspândit prin acea aripă a Casei Absolute. În scurtă vreme avea să fie prins vreunul şi avea să-nceapă vânătoarea celorlalţi.

Când am ajuns la uşa debaralei de sub scări, mi-am lipit urechea de ea, doar-doar l-oi auzi pe Beuzec mişunând pe-acolo. Dar nu se auzea nimic. L-am strigat încet pe nume, fără să primesc vreun răspuns, apoi am încercat să deschid uşa, împingând-o cu umărul. Nu se clintea şi mi-era teamă să fac

zgomot izbindu-mă în ea. În cele din urmă am reuşit să împing între uşă şi toc oţelul pe care mi-l dăduse Vodalus şi să forţez broasca.

Beuzec dispăruse. N-am căutat mult până am găsit o gaură în fundul debaralei, ce dădea într-o nişă centrală a unui perete. Probabil că se furişase în debara, în căutarea unui spaţiu mai larg în care să-şi întindă picioarele, şi tot pe-acolo fugise din nou. Se spune că în Casa Absolută asemenea ascunzişuri sunt populate de o specie de lupi albi care s-au furişat înăuntru din codrii înconjurători, cu mult timp în urmă. O fi căzut pradă acestor creaturi, pentru că de-atunci nu l-am mai văzut.

În acea noapte n-am încercat să-i dau de urmă, ci am închis uşa debaralei, mascând cât am putut de bine stricăciunea ce-o adusesem broaştei. Abia atunci am observat simetria coridorului: intrarea în antecameră – în centru, uşile pecetluite – de-o parte şi de alta a ei, scările – la un capăt şi la celălalt. Dacă acest hipogeu era rezervat pentru Părintele Inire (după cum îmi spusese majordomul şi după cum sugera numele însuşi), alegerea se putea datora, cel puţin în parte, acestei caracteristici de imagine în oglindă. Dacă aşa stăteau treburile, cu siguranţă că exista o debara asemănătoare şi sub cealaltă scară.

XX
Tablouri

Întrebarea era de ce Odilo, majordomul, nu mă dusese acolo; dar nu m-am oprit din fuga mea prin coridor ca să mă gândesc la asta şi, când am ajuns, răspunsul mi s-a relevat deodată. Uşa aceea fusese de mult spartă – nu numai broasca, ci toată structura fuseseră sfărâmate, doar două aşchii decolorate, atârnate de balamale, mărturiseau că acolo fusese demult o uşă. Lampa dinăuntru se stinsese cine ştie când, lăsând interiorul pradă întunericului şi păianjenilor.

I-am întors spatele şi am făcut un pas sau doi, dar m-am oprit deodată, sub imboldul acelei conştiinţe a erorii care se trezeşte adesea în noi înainte să avem habar în ce constă eroarea. Jonas şi eu fuseserăm aruncaţi în antecameră târziu după-amiaza. În acea noapte, tinerii exultanţi veniseră cu biciurile lor. A doua zi dimineaţa, Hethor fusese prins şi, din cât se pare, Beuzec scăpase din mâinile pretorienilor cărora majordomul le dăduse cheile ca să-l caute pe fugar în hipogeu. Când mă întâlnisem ceva mai devreme cu acelaşi majordom, Odilo, şi-i spusesem că *Terminus Est* îmi fusese luată de-un pretorian, el bănuise că sosisem acolo în timpul zilei, după evadarea lui Beuzec.

Dar lucrurile nu stătuseră aşa; prin urmare, pretorianul care o luase pe *Terminus Est* nu ar fi putut s-o pună în debaraua încuiată de sub a doua scară.

M-am reîntors la debaraua cu uşa fărâmată. În lumina ce pătrundea pieziş din coridor, mi-am dat seama că odată fuseseră rafturi înăuntru, la fel ca şi în cealaltă debara, identică acesteia; dar acum nu mai era nimic aici, rafturile fuseseră scoase şi folosite în alte scopuri, nu mai rămăseseră decât armăturile care ieşeau inutile din pereţi. Nu mai vedeam niciun alt obiect acolo, dar mi-am dat seama şi că niciun străjer căruia i s-ar fi cerut să cerceteze debaraua nu ar fi intrat de bună voie în colbul şi pânzele de păianjen de-acolo. Fără să mă ostenesc să-mi vâr capul înăuntru, am întins mâna în spatele tocului uşii sfărâmate şi – cu un amestec greu de descris de triumf şi familiaritate – mi-am strâns pumnul pe plăselele atât de dragi mie.

Eram din nou un om întreg. Sau mai corect, mai mult decât un om: o calfă a ghildei. Acolo, în coridor, am verificat dacă scri-

soarea mai era în buzunarul tecii, apoi am scos tăişul lucios, l-am şters, l-am uns cu ulei şi l-am şters din nou, încercându-i tăişurile cu arătătorul şi degetul mare, în timp ce mă depărtam de-acolo. Acum n-are decât să-şi facă apariţia vânătorul din întuneric.

Următoarea mea ţintă era s-o găsesc pe Dorcas, dar nu ştiam unde se află trupa Doctorului Talos, doar că urma să dea un spectacol la un thias organizat în grădină – în una din multele grădini, fără doar şi poate. Dacă ieşeam acum, când afară era noapte, probabil că pretorienii cu greu m-ar fi văzut în mantia mea fuliginoasă, dar nici eu nu i-aş fi văzut mai uşor. Însă nu prea aveam cui să cer ajutor; şi când orizontul răsăritean avea să coboare sub soare, aş fi fost prins aşa cum fusesem prinşi – Jonas şi cu mine – când abia păşisem pe pământurile acelea. Dacă rămâneam în Casa Absolută, aş fi putut scăpa fără să fiu luat la întrebări, după cum mi-o dovedise întâlnirea cu majordomul, şi cine ştie dacă nu dădeam peste cineva care să-mi ofere nişte informaţii; chiar aşa, mă gândeam să zic oricui aş fi întâlnit în drum că fusesem chemat la thias (presupuneam că nu era neobişnuit ca la o asemenea festivitate să aibă loc şi ceva torturi) şi că plecasem din locul ce-mi fusese destinat drept găzduire şi mă rătăcisem. Astfel poate reuşeam să descopăr unde stăteau Dorcas şi restul trupei.

Urcam scara în timp ce puneam la cale acest plan, şi la al doilea palier am apucat-o pe un coridor pe care nu-l văzusem înainte. Era mult mai lung şi mai somptuos decorat decât cel în care dădea antecamera. Picturi întunecate atârnau pe pereţi în rame de aur, iar între ele, pe piedestaluri, se găseau urne, busturi şi obiecte ale căror denumiri nu le ştiam. Uşile care se deschideau din coridor se aflau la o sută şi mai bine de paşi depărtare una de cealaltă, semn că în spatele lor erau nişte încăperi imense; dar toate erau încuiate şi, când le-am încercat mânerele, am băgat de seamă că acestea aveau o formă necunoscută mie, ca şi metalul din care erau făurite, nefiind făcute pentru fi atinse de mână omenească.

După ce am mers pe coridorul acela vreo jumătate de leghe, după calculele mele, am văzut în faţa mea pe cineva şezând (aşa am crezut întâi) pe un scaun înalt. Apropiindu-mă, am observat că ceea ce crezusem a fi un scaun înalt era în fapt o scară, iar omul cocoţat pe ea, un bătrân, curăţa un tablou.

— Vă rog, domnule, am zis eu.

S-a răsucit şi s-a uitat uluit la mine.

— Îţi cunosc vocea, aşa-i?

Am recunoscut-o şi eu pe-a lui. Era Rudesind, curatorul, bătrânul pe care-l întâlnisem demult de tot, când Maestrul Gurloes mă trimisese întâiaşi dată să aduc nişte cărţi pentru Chatelaine Thecla.

— Deunăzi ai venit să-l cauţi pe Ultan. L-ai găsit?

— Da, l-am găsit. Dar n-a fost deunăzi.

A părut să se oţărască la mine când a zis:

— Deunăzi nu înseamnă azi! Dar n-a fost de mult. Păi îmi amintesc peisajul pe care-l curăţăm, ceea ce înseamnă că n-a trecut chiar atât de mult de-atunci.

— Şi eu mi-l amintesc, i-am spus eu. Un deşert cafeniu reflectat în viziera aurie a unui bărbat în armură.

El a încuviinţat din cap şi supărarea lui parcă s-a topit. Apucându-se de laturile scării, a început să coboare, încă ţinând buretele în mână.

— Întocmai. Acela întocmai. Vrei să ţi-l arăt? A ieşit foarte frumos.

— Atunci am fost în altă parte, Maestre Rudesind. Eram în Citadelă. Aici suntem în Casa Absolută.

Bătrânul nu mi-a luat în seamă vorbele.

— A ieşit frumos... E aici pe undeva. Artiştii aceia de odinioară – de neîntrecut la desen, chiar dacă au pălit culorile. Şi crede-mă că mă pricep la artă. Am văzut armigeri, chiar şi exultanţi, care vin şi se uită la ele şi zic una-alta, dar n-au habar de nimic. Cine s-a uitat îndeaproape la tablourile astea? S-a lovit cu buretele în piept, apoi s-a aplecat spre mine, şoptind, cu toate că nu se găsea nimeni altcineva pe coridor în afară de noi: Acum îţi voi spune un secret pe care niciunul dintre ei nu-l ştie – în unul din tablouri sunt chiar eu!

Din politeţe am spus că vreau să-l văd.

— Îl caut şi când o să dau de el o să-ţi spun unde se află. Ăştia habar n-au, şi tocmai din pricina asta le curăţ tot timpul. Aş fi putut ieşi la pensie. Dar încă sunt aici şi muncesc mai mult decât oricare dintre ei, în afară doar de Ultan. El nu mai vede nisiparniţa.

Zicând acestea, bătrânul a izbucnit într-un hohot de râs prelung, spart.

— Mă-ntreb dacă mă puteţi ajuta, am zis eu. Sunt nişte actori aici, aduşi anume pentru thias. Ştiţi cumva unde sunt găzduiţi?

— Am auzit ceva, a zis el nesigur. Se numeşte Camera Verde.

— Puteţi să mă duceţi acolo?

El a clătinat din cap:

— Acolo nu-s tablouri, prin urmare n-am fost niciodată, deşi apare într-un tablou. Vino cu mine. O să găsesc tabloul şi ţi-o arăt.

M-a tras de marginea mantiei şi eu l-am urmat.

— Mai bine m-aţi duce la cineva care poate să mă îndrume într-acolo.

— Pot să fac şi asta. Bătrânul Ultan are o hartă undeva în biblioteca lui. Băiatul ăla al lui o să ţi-o dea.

— Aici nu-i Citadela, i-am reamintit eu. Dar cum de-aţi ajuns să fiţi aici? V-au adus să curăţaţi tablourile?

— Aşa e. Aşa e. S-a sprijinit de braţul meu şi a continuat: Există o explicaţie logică pentru orice lucru, să nu uiţi asta. Aşa trebuie să se fi întâmplat. Părintele Inire a vrut să curăţ tablourile, şi iată-mă. A tăcut, a căzut pe gânduri. Ba, stai puţin, alta e explicaţia. Când eram băietan aveam talent – asta trebuie să spun. Părinţii mei, înţelegi, m-au încurajat întotdeauna, şi stăteam ceasuri întregi şi desenam. Îmi amintesc că odată mi-am petrecut o întreagă zi de vară însorită desenând cu creta pe zidul din spate al casei.

În stânga noastră se deschidea un coridor mai îngust, şi el m-a tras pe acel coridor. Deşi era mai puţin luminat (de fapt, era aproape întuneric) şi atât de ticsit încât te frecai aproape de toate obiectele îngrămădite acolo, de pereţi atârnau tablouri mult mai mari decât cele din coridorul principal, umplându-i din podea până-n tavan şi fiind mai late decât deschiderea braţelor. Din cât puteam eu vedea, tablourile erau proaste – simple mâzgăleli. L-am întrebat pe Rudesind cine anume îi spusese că trebuie să-mi povestească despre copilăria lui.

— Cum cine, Părintele Inire, a răspuns el înclinându-şi capul într-o parte ca să se uite la mine. Cine-ar fi crezut? Şi cu voce scăzută: Senil. Aşa zice lumea. A fost vizirul nu ştiu câtor autocraţi după Ymar. Acum ţine-ţi gura şi ascultă-mă. Ţi-l găsesc eu pe bătrânul Ultan. Un artist, a continuat el, unul adevărat, a trecut pe la noi pe-acasă. Mama, care era foarte mândră de mine, i-a arătat câteva dintre desenele făcute de mine. Fechin, Fechin însuşi era artistul, iar portretul pe care mi l-a făcut atârnă aici de-atunci, privindu-te cu ochii mei căprui. Stau aşezat la o masă, pe care se află nişte pensule şi o mandarină. Mi se promisese că le voi primi după ce isprăveam cu pozatul.

— Nu cred că am timp să-l văd acum, l-am întrerupt eu.

— Aşa că am devenit eu însumi artist. Curând m-am apucat să curăţ şi să restaurez lucrările maeştrilor. De două ori am curăţat propriul meu portret. E ciudat, crede-mă, să-mi curăţ propria mea feţişoară. Mi-ar plăcea să-mi cureţe altcineva portretul, să scoată cu buretele murdăria strânsă în ani de zile. Dar nu asta vreau să-ţi arăt acum – tu cauţi Camera Verde, nu-i aşa?

— Da, am zis nerăbdător.

— Ei bine, avem un tablou cu această cameră chiar aici. Priveşte. Când ai s-o vezi, ai s-o recunoşti.

Mi-a arătat un tablou banal, din cele mari. Nu înfăţişa o cameră, ci mai curând o grădină, un parc mărginit de garduri vii înalte, cu un iaz acoperit de nuferi şi nişte sălcii bătute de vânt. Un bărbat, într-un costum fantezist de llanero, cânta la chitară, aparent doar pentru sine, nefiind altcineva în preajmă. În spatele lui, nori mânioşi goneau pe un cer sumbru.

— Acum te poţi duce în bibliotecă, să te uiţi pe harta lui Ultan, a zis bătrânul.

Tabloul era genul acela enervant care se dizolvă în simple pete de culoare dacă nu-l poţi vedea în întregime. M-am dat un pas îndărăt, să am o perspectivă mai bună, apoi încă un pas…

La al treilea pas, mi-am dat seama că ar fi trebuit să mă lipesc de peretele din spate, ceea ce nu se întâmplase. În loc de asta, mă aflam în tabloul care atârna de acel perete: o cameră întunecată, cu scaune de piele străvechi şi mese de abanos. M-am răsucit ca să mă uit la cameră, şi când m-am întors din nou, coridorul în care stătusem cu Rudesind dispăruse, în locul lui fiind un perete acoperit cu tapet de hârtie vechi şi decolorat.

O scosesem pe *Terminus Est* instinctiv, dar nu era niciun vrăjmaş pe care să-l lovesc. Tocmai voiam să încerc singura uşă a încăperii, când aceasta s-a deschis şi înăuntru a intrat un personaj îmbrăcat în robă galbenă. Păr scurt şi alb, pieptănat lins pe spate, dezvelind o frunte bombată, un chip ce ar fi putut fi al unei femei durdulii de patruzeci de ani; atârnat la gât, un şip în formă de falus, pe care mi l-am amintit atârnând de un lanţ mai subţire.

— Aha, a zis personajul. Mă-ntrebam cine poate fi. Bun venit, Moarte.

Am încercat să nu-mi pierd cumpătul şi am spus:

— Sunt calfa Severian, din Ghilda Torţionarilor, după cum poţi vedea. Intrarea mea aici a fost cu totul involuntară şi, sincer să

fiu, ţi-aş fi recunoscător dacă m-ai putea lămuri cum anume s-a întâmplat asta. Când mă aflam afară, în coridor, această cameră nu părea altceva decât un tablou. Dar când m-am dat un pas sau doi îndărăt, ca să mă uit la tabloul de pe peretele celălalt, m-am trezit aici. Prin ce meşteşug se poate face aşa ceva?

— Prin niciun meşteşug, a răspuns omul în robă galbenă. Uşile tainice nu sunt câtuşi de puţin o invenţie originală, iar constructorul acestei camere n-a făcut altceva decât să găsească un mijloc de a masca o uşă deschisă. Camera nu este adâncă, după cum poţi vedea; e mai puţin adâncă decât crezi chiar şi acum că este, doar dacă nu ţi-ai dat deja seama că unghiurile podelei şi ale tavanului converg, iar peretele din capăt nu este la fel de înalt ca acela prin care ai intrat.

— Înţeleg, am zis eu, şi nu minţeam.

În timp ce el îmi spunea toate acestea, camera aceea strâmbă pe care mintea mea, deprinsă cu încăperile obişnuite, mă amăgise s-o văd ca având o formă normală, mi-a apărut întocmai cum era de fapt, cu un tavan înclinat şi trapezoidal, şi o podea trapezoidală. Înseşi scaunele opuse peretelui prin care intrasem erau înguste, încât cu greu te puteai aşeza pe ele; mesele nu erau mai late decât nişte scânduri.

— Ochiul este amăgit într-un tablou de asemenea linii convergente, a continuat omul cu robă galbenă încât atunci când le întâlneşte în realitate, aproape fără adâncime, la care se adaugă efectul iluminării monocrome, ochiul crede că vede un alt tablou – mai ales după ce a fost pregătit printr-o succesiune lungă de tablouri adevărate. Intrarea ta cu o armă atât de mare a făcut ca un zid adevărat să se ridice în spatele tău, ca să-ţi aţină calea până ai fost cercetat. Inutil să-ţi mai spun că pe partea cealaltă peretele este pictat cu tabloul pe care ai crezut că-l vezi.

Eram peste poate de uluit.

— Dar cum putea camera să ştie că am o spadă la mine?

— E ceva prea complicat ca să-ţi pot explica aşa cum trebuie… mult mai complicat decât biată odăiţa asta. Pot doar să-ţi spun că uşa e învelită cu fire de metal şi aceste fire ştiu când alte metale, fârtaţii şi suratele lor, trec prin dreptul lor.

— Dumneata ai făcut asta?

— Oo, nu. Toate aceste lucruri… – s-a oprit –… şi o sută de altele asemănătoare alcătuiesc ceea ce noi numim A Doua Casă. Au fost create de Părintele Inire, care a fost chemat de primul

Autocrat să construiască un palat tainic între zidurile Casei Absolute. Tu sau eu, fiul meu, am fi construit doar o simplă suită de camere ascunse. El s-a gândit ca această casă tainică să fie peste tot, cu alte cuvinte să coexiste cu aceea ştiută de toţi.

— Dar dumneata nu eşti el, am zis eu. Pentru că acum ştiu cine eşti! Mă cunoşti? l-am întrebat şi mi-am scos masca, astfel încât să-mi vadă chipul.

El a zâmbit:

— Ai venit o singură dată. Înseamnă că nu te-a satisfăcut kaibita.

— M-a satisfăcut mai puţin decât femeia drept care se dădea – sau mai bine spus, pe cealaltă o iubeam mai mult. În seara asta am pierdut un prieten, dar, din câte văd, mă-ntâlnesc în schimb cu vechi cunoştinţe. Pot să întreb cum de-ai venit aici din Casa Azurie? Ai fost chemat la thias? Mai devreme am văzut-o pe una din femeile dumitale.

A încuviinţat din cap cu un aer absent. O oglindă înclinată ciudat, aflată deasupra unei firide dintr-o latură a acelei încăperi ciudate şi puţin adânci, i-a prins profilul, delicat ca o camee, şi mi-am spus că trebuie să fie un androgin. M-am simţit inundat de milă şi neajutorare, gândindu-mă cum deschidea bărbaţilor uşa, noapte de noapte, la stabilimentul său din Cartierul Algedonic.

— Da, a spus el. Rămân aici pentru sărbătoare, apoi plec.

Mintea mi-era plină de tabloul pe care mi-l arătase Rudesind în coridorul de afară, astfel că am spus:

— Înseamnă că îmi poţi arăta unde se află grădina.

Mi-am dat seama imediat că fusese prins pe picior greşit, poate pentru prima oară de mulţi ani. Citeam suferinţă în ochii lui şi mâna lui stângă s-a mişcat (foarte puţin) spre şipul de la gât.

— Prin urmare, ai auzit de ea…, a zis el. Să presupunem că ştiu drumul, de ce ţi l-aş arăta? Mulţi vor încerca să fugă pe-acel drum dacă argosia pelagică vede pământ.

XXI
Hidromanţie

Au trecut câteva secunde bune până am înţeles pe deplin ce spusese androginul. Apoi aroma cărnii rumenite a Theclei, rămasă în memoria mea, mi-a umplut dulce-greţoasă nările şi mi s-a părut că simt neliniştea frunzelor. Uitând sub presiunea momentului cât de inutile erau asemenea precauţii în acea încăpere atât de amăgitoare, m-am uitat în jur, căutând să mă asigur că nimeni nu ne aude, apoi m-am pomenit că, fără să vreau (căci gândul meu fusese acela de a-l lua la întrebări înainte de a-mi trăda legătura cu Vodalus), mâna mea scosese oţelul în formă de cuţit din cel mai adânc buzunar al sabretaşului meu.

Androginul a zâmbit:

— Am simţit că tu trebuie să fii acela. De zile-ntregi te-aştept, şi l-am ţinut pe bătrân afară şi pe mulţi alţii cu poruncă să-i aducă la mine pe străinii promiţători.

— Am fost ţinut prizonier în antecameră. Din pricina asta am întârziat.

— Dar văd că ai scăpat. N-ai fi fost eliberat înainte să vină omul meu să cerceteze locul. Bine-ai făcut că ai fugit – n-a mai rămas mult timp… cele trei zile ale petrecerii, apoi trebuie să plec. Haide, îţi arăt drumul spre Grădină, deşi nu-mi vine să cred că vei fi lăsat să intri.

A deschis uşa prin care intrase şi de data asta am văzut că nu era chiar dreptunghiulară. Dincolo de ea, cealaltă încăpere era doar cu puţin mai mare decât cea pe care tocmai o părăsisem; dar unghiurile ei păreau normale şi era bogat mobilată.

— Cel puţin ai nimerit unde trebuie în Casa Tainică, a zis androginul. Altfel am fi fost nevoiţi să străbatem un drum istovitor. Scuză-mă, până citesc mesajul pe care l-ai adus.

S-a îndreptat spre ceea ce crezusem a fi o masă cu tăblia de sticlă şi a pus oţelul sub ea, pe o poliţă. De îndată s-a aprins o lumină, strălucind în jos din sticlă, deşi deasupra acesteia nu era nicio lumină. Oţelul a crescut până a ajuns mare cât o sabie, iar striaţiile sale, în loc de simple crestături ca acelea de care loveşti o cremene ca să scapere scântei, s-au dovedit a fi liniile unei caligrafii.

— Stai deoparte, a spus androginul. Dacă n-ai citit asta

înainte, n-ai voie s-o citeşti acum.

Am făcut cum mi-a spus şi, o vreme, l-am privit cum se apleacă asupra micului obiect pe care-l adusesem cu mine din poiana lui Vodalus. Într-un târziu, androginul a spus:

— Carevasăzică, n-avem de ales… trebuie să luptăm pe două fronturi. Dar asta nu e treaba ta. Vezi dulapul acela cu o eclipsă sculptată în uşă? Deschide-l şi ia cartea pe care-o găseşti înăuntru. Şi pune-o pe suportul ăsta.

Deşi mă temeam de o capcană, am deschis uşa dulapului arătat de el. Înăuntru era o carte monstruoasă – aproape la fel de înaltă ca mine şi lată de mai bine de doi cubiţi – care stătea cu coperta din piele marmorată, albastră-verzuie, spre mine, aşa cum ar sta un cadavru dacă aş deschide un coşciug pus în picioare. Mi-am vârât spada în teacă şi am apucat tomul acela uriaş cu ambele mâini, punându-l pe suport. Androginul m-a întrebat dacă-l mai văzusem înainte, iar eu i-am răspuns că nu-l mai văzusem.

— Arătai ca şi când ţi-a fost teamă, şi ai încercat… aşa mi s-a părut… să-ţi fereşti faţa de el când l-ai adus.

În timp ce vorbea, a deschis coperta. Prima pagină, ce s-a înfăţişat astfel ochilor noştri, era scrisă cu cerneală roşie şi cu litere pe care nu le cunoşteam.

— Acesta e un avertisment pentru cei care caută drumul, a zis el. Să ţi-l citesc?

— Mi s-a părut, am bâiguit eu, că am văzut un mort în pielea aia şi că mortul eram eu.

El a închis coperta şi a mângâiat-o cu mâna.

— Pigmenţii ăştia ce imită culorile păunului sunt munca meşterilor de demult… liniile şi ondulaţiile de dedesubt sunt doar cicatricele de pe spinările bietelor animale, urmele lăsate de căpuşe şi biciuri. Dar dacă te temi, nu trebuie să mergi.

— Deschide-o, am zis eu. Arată-mi harta.

— Nu e vorba de nicio hartă. Ci de cartea în sine, a spus el, şi cu asta a deschis coperta şi prima pagină.

Aproape că am orbit, aşa cum mi se întâmplă în nopţile întunecate când ţâşneşte fulgerul. Paginile interioare păreau făcute din argint curat, bătut, lustruit, care prindea orice fărâmă de lumină din cameră şi o arunca îndărăt sporită de o sută de ori.

— Astea-s oglinzi, am zis eu şi, spunând aceasta, mi-am dat seama că nu erau oglinzi, ci acele lucruri pentru care nu avem alt cuvânt decât *oglinzi,* acele lucruri care, cu mai puţin de-un rond

în urmă, îl trimiseseră pe Jonas înapoi spre stele. Dar cum pot avea putere, am întrebat eu, când nu stau faţă-n faţă?

Androginul a răspuns:

— Gândeşte-te cât timp au stat faţă-n faţă când cartea a fost închisă. Acum câmpul va suporta o vreme tensiunea pe care o exercităm asupra lui. Hai, du-te, dacă ai curaj.

N-am avut curaj. În timp ce el vorbea, ceva a prins formă în aerul luminos de deasupra paginilor deschise. Nu era nici femeie, nici fluture, ci un amestec din amândouă, şi aşa cum ştim, când ne uităm la un munte pictat în fundalul unui tablou, că în realitate este mare cât o insulă, aşa am ştiut şi acum că vedeam apariţia aceea de foarte departe – îmi vine să cred că aripile sale se luptau cu vânturile de protoni ale spaţiului şi întregul Urth ar fi putut fi un fir de praf tulburat de mişcarea lui. Şi aşa cum am văzut eu acea făptură, m-a văzut şi ea pe mine, cam în acelaşi fel în care, cu o clipă înainte, androginul văzuse prin sticla aceea volutele şi ondulaţiile caligrafiei de pe oţel. Căci s-a oprit, s-a răsucit spre mine şi şi-a deschis aripile, ca să le văd. Erau însemnate cu ochi.

Androginul a închis cartea cu o pocnitură, ca şi când ar fi trântit o uşă.

— Ce-ai văzut? m-a întrebat el.

Nu mă gândeam la altceva decât că nu mai eram obligat să mă uit în paginile acelea, aşa că am spus:

— Mulţumesc, Sieur. Oricine ai fi, sunt servitorul dumitale de-aici încolo.

El a încuviinţat din cap:

— Odată şi odată poate am să-ţi amintesc ce-ai spus. Dar nu te voi mai întreba ce-ai văzut. Poftim, şterge-ţi fruntea. Priveliştea te-a marcat.

Mi-a dat o bucată de pânză curată, iar eu mi-am şters fruntea, aşa cum mi-a spus, căci simţeam cum îmi curge sudoarea pe faţă. Când m-am uitat la bucata de pânză, era înroşită de sânge.

Parcă citindu-mi gândurile, a zis:

— Nu eşti rănit. Cred că în limbajul medical se numeşte hemathidroză. În stare de emoţii puternice, vene minuscule la nivelul pielii în partea afectată… uneori la nivelul întregii piei… se rup în timpul transpiraţiei abundente. Mă tem că o să ai o vânătaie cam urâtă acolo.

— De ce-ai făcut asta? l-am întrebat eu. Credeam că o să-mi arăţi o hartă. Nu vreau decât să ştiu unde se află Camera Verde –

cum a numit-o Rudesind, bătrânul de-acolo de-afară –, unde sunt găzduiţi actorii. Aşa zice mesajul lui Vodalus, că trebuie să-l omori pe cel care ţi l-a adus?

Mâna mea căuta mânerul spadei, însă când în sfârşit s-a încleştat pe el, m-am pomenit că sunt prea vlăguit ca s-o trag din teacă.

Androginul a izbucnit în râs. La început, hohotul lui a fost plăcut, ceva între felul în care râde o femeie şi felul în care râde un băiat, dar apoi s-a transformat în chicoteală de beţiv. Amintirile Theclei au tresărit în mine; aproape că s-au trezit la viaţă.

— Asta-i tot ce ţi-ai dorit? a întrebat el când a reuşit să-şi stăpânească hohotul. Mi-ai cerut să-ţi aprind lumânarea, iar eu am încercat să-ţi dau soarele, şi acum eşti ars. Eu am greşit… poate că am încercat să-mi amân propriul timp, dar chiar şi aşa, nu te-aş fi lăsat să călătoreşti atât de departe dacă n-aş fi citit în mesaj că eşti purtătorul Ghearei. Iar acum îmi pare sincer rău, dar nu pot să nu râd. Unde te vei duce, Severian, după ce vei fi găsit Camera Verde?

— Unde mă trimiţi. După cum mi-ai amintit chiar Domnia Ta, am jurat că-l voi sluji pe Vodalus.

De fapt, mă temeam de el, şi mă temeam că androginul avea să-l informeze dacă mă răzvrăteam.

— Şi dacă nu am ce porunci să-ţi dau? Te-ai descotorosit de Gheară?

— N-am putut.

S-a lăsat tăcerea. El n-a scos un cuvânt.

— O să mă îndrept spre Thrax, am spus eu. Am o scrisoare pentru arhontele de-acolo; ar trebui să-mi dea de lucru. Pentru a apăra onoarea ghildei mele, aş dori să mă duc într-acolo.

— Prea bine. Cât de mare este de fapt iubirea ta pentru Vodalus?

Din nou am simţit coada bardei în mâna mea. În cazul Domniilor Voastre, memoria moare, aşa mi s-a spus; a mea nici măcar nu păleşte. Ceaţa care învăluia necropola în acea noapte mi-a scăldat din nou chipul şi am retrăit tot ce simţisem când primisem moneda de la Vodalus şi îl privisem cum pleca spre un loc unde nu-l puteam urma.

— Odată i-am salvat viaţa, am răspuns eu.

— Atunci iată ce trebuie să faci, a spus androginul. Trebuie să te duci la Thrax, aşa cum ai plănuit, zicând tuturor… chiar şi ţie

însuţi... că te duci să-ţi iei în primire postul care te-aşteaptă acolo. Gheara este periculoasă. Îţi dai seama de asta?

— Da. Vodalus mi-a spus că, dacă s-ar afla că se găseşte în mâinile noastre, am putea pierde sprijinul gloatei.

O clipă androginul a rămas din nou tăcut. Apoi a spus:

— Pelerinele sunt la miazănoapte. Dacă ţi se iveşte vreun prilej, trebuie să le dai Gheara înapoi.

— Asta şi nădăjduiam să fac.

— Bine. Trebuie să mai faci ceva. Autocratul e aici, dar cu mult înainte să soseşti tu la Thrax, el va fi ajuns în nord împreună cu armata. Dacă vine în apropiere de Thrax, trebuie să te duci la el. Cu timpul o să descoperi cum anume să-i iei viaţa.

Tonul vocii sale l-a trădat la fel de mult ca şi gândurile Theclei. Am vrut să îngenunchez, dar el a bătut din palme şi un omuleţ cocârjat s-a strecurat tăcut în cameră. Purta un veşmânt cu glugă, ca al unui cenobit. Autocratul i s-a adresat, spunându-i ceva ce n-am înţeles, atât eram de tulburat.

În lumea asta mare sunt puţine privelişti mai frumoase ca aceea a soarelui la răsărit văzut prin miile de ape ţâşnitoare ale Fântânii Oraculare. Nu sunt estet, dar clipa în care am dat prima oară cu ochii de dansul ei (despre care auzisem prea adesea) trebuie să fi acţionat ca un fortifiant. De câte ori mi-o readuc în minte îmi face plăcere şi o văd din nou ca atunci când servitorul acoperit cu glugă mi-a deschis uşa – după atât de multe leghe prin coridoarele întortocheate ale celei de-a Doua Case – şi am văzut şuvoaiele argintii desenând ideograme pe discul solar.

— Drept în faţă, a murmurat glugatul. Urmează poteca prin Poarta Copacilor. O să fii la adăpost printre actori.

Uşa s-a închis în spatele meu şi s-a preschimbat în panta ierboasă a unei coline.

Am înaintat cu mers împiedicat spre fântână, care m-a împrospătat cu stropii bătuţi de vânt. De jur împrejur, pavaj de serpentine; am stat acolo o vreme, încercând să-mi citesc viitorul în formele dănţuitoare, şi într-un târziu am scotocit în sabretaş, după o monedă drept ofrandă. Pretorienii îmi luaseră toţi banii, dar în timp ce căutam printre puţinele lucruri ce-mi mai rămăseseră (o flanelă, bucata de cută şi o sticluţă cu ulei pentru *Terminus Est;* un pieptene şi cărţulia cafenie, pentru sufletul meu) am zărit o monedă nimerită între pietrele verzi de la picioarele mele. Nu m-am chinuit prea mult s-o dezghioc – un

asimi, atât de subţiat de folosinţă, încât aproape nu mai rămăsese nicio urmă din efigii. Şoptind o dorinţă, am azvârlit-o chiar în mijlocul fântânii. Un jet a prins-o şi a aruncat-o spre cer, încât a scăpărat o clipă înainte de a cădea. Am început să citesc simbolurile pe care le desena apa în faţa soarelui.

O spadă. Se vădea cu limpezime. Aveam să fiu pe mai departe un torţionar.

Apoi un trandafir, sub el un râu. Voi înainta în susul râului Gyoll, aşa cum plănuisem, căci acela era drumul spre Thrax.

Acum valuri mânioase, devenind curând o hulă lungă, posacă. Marea, cine ştie; dar, m-am gândit eu, nu se poate ajunge la mare urcând spre izvoarele râului.

Un sceptru, un scaun, o mulţime de turnuri, şi am început să mă gândesc că puterile oraculare ale fântânii, în care nu crezusem niciodată prea mult, erau pe de-a-ntregul mincinoase; dar când i-am întors spatele, am zărit o stea cu multe colţuri crescând tot mai mult.

De când m-am întors în Casa Absolută, am vizitat de două ori Fântâna Oraculară. O dată am venit chiar la prima rază a zorilor, ieşind spre ea prin aceeaşi uşă prin care o văzusem întâia oară. Dar n-am mai îndrăznit niciodată să-i mai pun întrebări.

Slujitorii mei, care jură de la primul până la ultimul că au aruncat oricalcuri în fântână atunci când în grădină nu se găsea niciun oaspete, îmi spun de la primul la ultimul că nu s-au ales cu nicio profeţie adevărată în schimbul banilor lor. Dar nu sunt cu totul sigur, dacă-mi aduc aminte de omul verde care-şi alunga vizitatorii cu poveştile sale despre viitorul lor. Oare nu e posibil ca aceşti slujitori ai mei, având în faţa ochilor doar o viaţă de tăvi şi mături şi clopoţei care sună, să o respingă? I-am întrebat şi pe miniştrii mei, care fără îndoială că aruncă înăuntru chrisoşi cu pumnul, dar răspunsurile lor sunt îndoielnice şi amestecate.

Era greu să stau cu spatele la fântână şi la mesajele ei minunate, criptice, şi să mă îndrept spre bătrânul soare. Uriaş, asemenea chipului unui gigant, de un roşu-închis, se ivea spânzurat deasupra orizontului care cobora. Plopii din grădină se decupau pe discul lui, făcându-mă să mă gândesc la Noaptea cocoţată în vârful caravanseraiului de pe malul apusean al Gyollului, pe care o văzusem adesea cu soarele în spatele ei, la sfârşitul câte uneia din partidele noastre de înot.

Fără să-mi dau seama că acum mă aflam departe în interiorul

hotarelor Casei Absolute, prin urmare departe de patrulele de la periferie, mă temeam că în orice moment aş putea fi oprit şi aruncat, cine ştie, înapoi în antecameră – a cărei uşă secretă, eram sigur, fusese descoperită între timp şi zăvorâtă. Dar nu s-a întâmplat nimic de acest fel. Cât cuprindeam cu ochii, nu zăream nicio mişcare în leghele de tufişuri şi pajişti catifelate, flori şi ape şopotitoare – eu eram singurul suflet viu. Crini mai înalţi decât mine, cu chipurile lor ca nişte stele stropite de rouă netulburată, atârnau deasupra potecii; suprafaţa acesteia, fără cusur, nu trăda în urma mea decât amprenta propriilor mei paşi. Privighetori, unele în libertate, altele spânzurate de ramurile copacilor în colivii de aur, încă nu-şi curmaseră cântul.

La un moment dat am văzut înaintea mea, cu o rămăşiţă din vechiul sentiment de groază, una din statuile umblătoare. Ca un om de dimensiuni colosale (deşi nu era om), prea graţioasă şi prea înceată ca să fie fiinţă omenească, a traversat o pajişte mai retrasă, mişcându-se parcă în ritmul unui cânt neauzit ce însoţea o procesiune ciudată. Mărturisesc că m-am oprit locului până a trecut, întrebându-mă dacă mă putea simţi acolo unde rămăsesem ascuns în umbre, şi dacă-i păsa că stăteam aşa.

Tocmai când mă apucase disperarea că nu găsesc Poarta Copacilor, am văzut-o. Era imposibil să n-o văd. Aşa cum grădinarii de rând agaţă crengi de peri pe spaliere de-a lungul zidurilor, grădinarii de soi ai Casei Absolute, care trudesc timp de generaţii pentru a-şi desăvârşi opera, modelaseră ramurile uriaşe ale stejarilor până când fiecare crenguţă era dispusă conform unei viziuni pe deplin arhitecturale, iar eu, preumblându-mă pe acoperişurile celui mai mare palat din Urth, fără să zăresc vreo piatră, am văzut înălţându-se într-o latură acea mare intrare verde, făurită din lemn viu, ca şi când ar fi fost zidită din blocuri de stâncă.

Şi am fugit spre ea.

XXII
Personificări

Am fugit prin arcul măreţ al Porţii Copacilor şi am ieşit pe o pajişte mare, presărată cu corturi. Undeva, un megateriu mugea şi-şi scutura lanţul. Păreau singurele zgomote. M-am oprit şi am ascultat, iar megateriul, nemaifiind tulburat de paşii mei, s-a scufundat din nou în somnul comatos al speciei sale. Auzeam roua scurgându-se de pe frunze şi ciripitul stins, întrerupt al păsărilor.

Dar mai era ceva acolo. Un *hârşt, hârşt* abia auzit, rapid, neregulat, care însă sporea în intensitate în timp ce ascultam. Am apucat-o pe o potecă printre corturile tăcute, luându-mă după sunet. Cu siguranţă că mă înşelasem, pentru că Doctorul Talos m-a văzut înainte să-l văd eu.

— Prietene! Partenerul meu! Dorm cu toţii – Dorcas a ta şi ceilalţi. Toţi în afară de tine şi de mine. Vino-ncoace!

În timp ce vorbea, îşi flutura bastonul; *hârşt, hârşt*-ul acela era zgomotul făcut de bastonul care reteza corolele florilor.

— Ai revenit în mijlocul nostru tocmai la timp. Tocmai la timp! Jucăm în seara asta, şi aş fi fost obligat să-l angajez pe unul din băieţii ăştia ca să interpreteze rolul tău. Sunt încântat să te văd! Îţi datorez nişte bani – îţi aminteşti? Nu mulţi, şi, fie vorba între noi, cred că-s bani falşi. Dar sunt totuşi bani câştigaţi şi eu plătesc întotdeauna.

— Mă tem că nu-mi amintesc despre aşa ceva, aşadar nu poate fi o sumă mare. Dacă lui Dorcas îi merge bine, sunt dispus să uit de ei, numai să-mi dai ceva de mâncare şi să-mi arăţi unde pot dormi câteva ronduri.

Nasul ascuţit doctorului s-a lăsat o clipă în piept, exprimând regret.

— Poţi să dormi pe săturate până te trezesc ceilalţi. Dar din păcate n-avem nimic de mâncare. Baldanders, ştii doar, rade tot, ca pârjolul. Mareşalul thiasului a promis să ne aducă azi ceva la toţi. Şi-a fluturat vag bastonul spre oraşul neuniform de corturi şi a continuat: Dar mă tem că asta n-o să se întâmple mai devreme de mijlocul dimineţii.

— E bine şi-aşa. Sunt prea obosit să mănânc, dar dacă-mi arăţi unde mă pot întinde...

— Ce-ai păţit la cap? Nu-i nimic – o s-o ascundem cu fard. Pe-aici!

O şi pornise înaintea mea. L-am urmat prin labirintul de frânghii ale corturilor spre un dom heliotrop. Roaba lui Baldanders stătea la intrare, iar eu am fost în sfârşit sigur că o regăsisem pe Dorcas.

Când m-am trezit, a fost ca şi când nu ne despărţisem niciodată. Dorcas avea acelaşi farmec delicat din totdeauna; strălucirea Jolentei îl punea în umbră, ca şi înainte, dar mă făcea să doresc, atunci când eram toţi trei împreună, ca Jolenta să plece, ca să pot să nu am ochi decât pentru Dorcas. L-am luat pe Baldanders deoparte, la vreun ceas după ce ne-am trezit, şi l-am întrebat de ce mă părăsise în pădurea de dincolo de Poarta Îndurătoare.

— Eu nu cu tine eram, a răspuns el încet. Ci cu Doctorul Talos al meu.

— Şi eu eram cu Doctorul Talos. Am fi putut să-l căutăm împreună şi să ne ajutăm reciproc.

A urmat o lungă ezitare; aveam senzaţia că simt pe chipul meu greutatea ochilor acelora stinşi şi, în ignoranţa mea, mi-am spus că ar fi cumplit dacă Baldanders ar avea energia şi voinţa de a-şi pierde cumpătul şi a se înfuria. Într-un târziu, el a zis:

— Erai cu noi când am părăsit oraşul?

— De bună seamă. Şi Dorcas, şi Jolenta, şi eu, toţi eram cu voi.

Încă o ezitare.

— Înseamnă că te-am găsit acolo.

— Da, nu-ţi aminteşti?

A clătinat încet din cap şi atunci am văzut că acea claie de păr negru începuse să încărunţească.

— M-am trezit într-o dimineaţă şi numai ce te-am văzut acolo. Mă gândeam şi eu aşa. În scurt timp m-ai părăsit.

— Altele au fost împrejurările atunci – vorbisem să ne întâlnim din nou.

(Am simţit un ghimpe de vinovăţie când mi-am amintit că nu intenţionasem niciodată să onorez promisiunea.)

— Şi ne-am întâlnit, a spus Baldanders greoi; apoi, văzând că răspunsul nu mă satisfăcea, a adăugat: Nimic nu e real pentru mine aici, în afară de Doctorul Talos.

— Loialitatea ta este foarte lăudabilă, dar ai fi putut să-ţi

aduci aminte că voia să fiu cu el la fel de mult ca şi tine.

Nu puteam să mă supăr pe uriaşul acesta blând, posomorât.

— Aici în sud o să strângem bani, şi atunci vom construi din nou, aşa cum am construit şi înainte, după ce vor fi uitat.

— Aici e nordul. Dar aşa e, casa voastră a fost distrusă, nu-i aşa?

— A fost arsă, a spus Baldanders.

Aproape că vedeam flăcările reflectându-se în ochii lui.

— Îmi pare rău dacă ţi s-a întâmplat ceva rău, a adăugat el. Vreme lungă nu m-am gândit decât la castel şi la munca mea.

L-am lăsat să şadă acolo şi m-am dus să inspectez proprietăţile teatrului nostru – nu părea să aibă nevoie de o asemenea inspecţie şi nici că aş fi putut descoperi şi alte lipsuri decât cele care oricum săreau în ochi. Câţiva oameni care se îndeletniceau cu teatrul făcuseră roată în jurul Jolentei, iar Doctorul Talos i-a alungat de-acolo şi Jolentei i-a poruncit să intre în cort. Un moment mai târziu, am auzit plesnetul bastonului său pe carne: apoi Doctorul Talos a ieşit din cort rânjind, dar mânia nu i se răcorise.

— Nu-i vina ei, am zis eu. Dacă arată cum arată!

— Prea bătătoare la ochi. Mult prea bătătoare la ochi. Ştii ce-mi place la tine, Sieur Severian? Că o preferi pe Dorcas. Că veni vorba, pe unde e? Ai văzut-o de când te-ai întors?

— Te avertizez, Doctore. Să nu care cumva s-o loveşti.

— Nici nu mi-ar trece prin minte aşa ceva. Mă tem numai să nu se rătăcească.

Aerul său mirat m-a convins că spunea adevărul.

— Abia dacă am apucat să schimbăm câteva cuvinte, i-am spus eu. S-a dus după apă.

— Curajoasă fată, a zis el, iar la expresia mea nedumerită a adăugat: Se teme de apă. Nu se poate să nu fi băgat de seamă. De curată, e curată, dar chiar şi când se spală, apa-i adâncă doar de-un deget; când trecem pe poduri, se ţine de Jolenta şi tremură toată.

Tocmai atunci s-a întors Dorcas şi, dacă doctorul a mai spus ceva, eu unul nu l-am mai auzit. Când ne întâlnisem în acea dimineaţă, niciunul dintre noi nu fusese în stare de altceva decât să zâmbească şi să-l atingă pe celălalt cu mâini neîncrezătoare. Acum s-a îndreptat spre mine, a lăsat jos căldările şi a părut să mă devoreze cu ochii.

— Mi-a fost atât de dor de tine, a zis ea. M-am simţit atât de

singură fără tine.

Faptul că-i era cuiva dor de mine m-a făcut să izbucnesc în râs. Am ridicat pulpana fuliginoasei:

— De asta ţi-a fost dor?

— Adică de moarte, vrei să zici. Dacă mi-a fost dor de moarte? Nu, de tine mi-a fost dor.

Mi-a luat pulpana din mână şi s-a folosit de ea ca să mă tragă spre şirul de plopi care alcătuia un zid al Camerei Verzi.

— Am găsit o bancă printre straturile de ierburi aromate. Vino să şezi acolo cu mine. Ne pot lăsa puţin în pace după atâtea zile, iar Jolenta o să găsească apa când o să iasă din cort – doar pentru ea am adus-o.

De cum ne-am îndepărtat de freamătul dintre corturi, unde jonglerii îşi aruncau cuţitele, iar acrobaţii propriii copii, ne-a învăluit liniştea grădinilor. Aş zice că formează cea mai întinsă suprafaţă de pământ din toată lumea, anume gândită şi cultivată doar de dragul frumuseţii, neîntrecându-le decât sălbăticiile care sunt grădinile Increatului şi ale căror cultivatori sunt nevăzuţi ochilor noştri. Garduri vii suprapuse desenau o uşă strâmtă. Am trecut într-un crâng de pomi cu ramuri albe şi parfumate, ce-mi aminteau cu tristeţe de prunii înfloriţi printre care pretorienii ne târâseră pe Jonas şi pe mine, deşi aceia păreau să fi fost plantaţi doar de ornament, câtă vreme aceştia aş fi zis că erau plantaţi pentru fructele lor. Dorcas a rupt o crenguţă ce avea pe ea şase flori şi şi-a prins-o în pletele bălaie.

Dincolo de livadă se găsea o grădină atât de veche, încât am fost aproape sigur că toată lumea o uitase, în afară de servitorii care o îngrijeau. Banca de piatră avea gravate în ea capete, dar vremea le tocise aproape de tot trăsăturile. Mai rămăseseră câteva straturi de flori simple, şi altele îmbălsămate de mirosul plantelor aromate – rozmarin, anghelică, mentă, busuioc şi virnanţ, toate crescând într-un sol întunecat ca ciocolata, rod al trudei de ani fără număr.

Era şi un pârâiaş acolo, mai mult ca sigur că de-aici luase Dorcas apă. Poate că odată fusese o fântână – acum era doar un fel de izvor ce se înălţa dintr-un bol puţin adânc de piatră, se revărsa peste marginea acestuia şi curgea prin mici canale mărginite de pietre neşlefuite, pentru a ajunge la rădăcinile pomilor. Ne-am aşezat pe bancă, mi-am rezemat spada de braţul de piatră, iar Dorcas mi-a luat mâinile într-ale sale.

— Mi-e teamă, Severian. Am nişte vise îngrozitoare.

— De când am plecat?

— Tot timpul.

— Când am dormit unul lângă altul pe câmp, mi-ai spus că te treziseşi dintr-un vis bun. Mi-ai spus că era foarte amănunţit şi părea real.

— Dacă a fost bun, l-am uitat cu desăvârşire.

Băgasem de seamă că avea grijă să nu care cumva să privească spre apa ce se scurgea din fântâna ruinată.

— În fiecare noapte visez că merg pe străzi pline de prăvălii. Sunt fericită sau cel puţin mulţumită. Am bani de cheltuială şi am o listă lungă de lucruri pe care vreau să le cumpăr. Îmi tot repet lista în cap şi încerc să mă hotărăsc în care parte a cartierului pot să găsesc fiecare lucru şi să fie de cea mai bună calitate şi la cel mai mic preţ. Dar cu timpul, tot trecând de la o prăvălie la alta, îmi dau seama că toţi cei care mă văd mă urăsc şi mă dispreţuiesc, şi eu ştiu că asta se întâmplă pentru că ei mă cred a fi un spirit necurat care s-a învelit în trupul femeii pe care-l văd ei. La urmă intru într-o prăvălioară ai cărei proprietari sunt un bătrân şi o bătrână. Ea şade şi croşetează dantele, iar el întinde marfa pe tejghea, să o cercetez. Aud în spatele meu zgomotul pe care-l face aţa femeii când trece prin lucrătură.

— Ce te-ai dus să cumperi? am întrebat-o eu pe Dorcas.

— Hăinuţe – şi Dorcas şi-a ţinut mâinile mici, albe, la o distanţă de-o palmă una de alta. Poate hăinuţe pentru păpuşi. Îmi amintesc mai cu seamă de nişte cămăşuţe din lână moale. În sfârşit aleg una şi-i dau bătrânului banii. Dar nu-s bani – doar o grămăjoară de scârnă.

Umerii i se scuturau, aşa că am înconjurat-o cu braţul, ca s-o liniştesc.

— Vreau să strig că mă judecă greşit, că nu sunt spectrul spurcat pe care-l bănuiesc ei. Dar ştiu că, dacă voi face asta, orice voi spune va fi luat drept dovada ultimă a faptului că ei au dreptate, încât vorbele mă îneacă. Cel mai rău e că tocmai atunci se opreşte şi fâşâitul aţei. Îmi luase mâna într-ale sale, iar acum mi-a strâns-o ca pentru a-mi transmite înţelesul celor spuse de ea şi a adăugat: Ştiu că nimeni n-ar putea înţelege dacă n-a avut visul acesta, dar este îngrozitor. Îngrozitor.

— Poate că acum, că sunt din nou cu tine, visele astea or să înceteze.

— Şi apoi dorm sau cad în întunecime. Dacă nu mă trezesc atunci, urmează un al doilea vis. Mă aflu într-o barcă trasă pe un

lac spectral…

— Asta cel puţin n-are nimic misterios, am spus eu. Doar ai fost într-o asemenea barcă împreună cu mine şi Agia. Era a omului ăluia, Hildegrin. De călătoria asta trebuie să-ţi aminteşti.

Dorcas a clătinat din cap.

— Nu-i barca aia, ci una mult mai mică. O împinge cu prăjina un bătrân, iar eu zac întinsă la picioarele lui. Sunt trează, dar nu mă pot mişca. Mâna mi se târăşte în apa neagră. Tocmai când să ajungem la ţărm, cad din barcă, dar bătrânul nu mă vede, şi-n timp ce mă scufund în apă îmi dau seama că nici nu a ştiut că m-am aflat acolo. Curând lumina piere şi mie mi-e foarte frig. Departe, deasupra mea, aud o voce dragă mie, care mă strigă pe nume, dar nu-mi amintesc a cui e vocea.

— A mea, eu te strig ca să te trezesc.

— Poate.

Semnul biciului cu care se alesese Dorcas la Poarta îndurătoare ardea pe obrazul ei asemenea unui stigmat.

O vreme am şezut fără să scoatem un cuvânt. Privighetorile tăcuseră, în schimb cânepariii cântau în toţi pomii şi am văzut trecând ca fulgerul printre crengi un papagal înveşmântat în roşu şi verde, ca un mic mesager în livrea.

Într-un târziu, Dorcas a spus:

— Ce lucru îngrozitor este apa. N-ar fi trebuit să te aduc aici, dar a fost singurul loc din apropiere care mi-a venit în minte. Mi-ar fi plăcut să şedem în iarbă, sub pomii aceia.

— De ce urăşti apa? Mie mi se pare minunată.

— Pentru că e aici, în lumina soarelui, dar prin natura ei ea curge mereu în jos, departe de lumină.

— Însă iese din nou la suprafaţă, am zis eu. Ploaia pe care o vedem primăvara este aceeaşi apă pe care am văzut-o curgând prin rigole cu un an în urmă. Aşa ne-a învăţat Maestrul Malrubius.

Zâmbetul lui Dorcas a scăpărat ca o stea.

— Merită să crezi în asta, indiferent dacă e sau nu adevărat. Severian, e o prostie să spun că eşti cea mai bună persoană pe care o cunosc, pentru că eşti singura persoană bună pe care o cunosc. Dar cred că, dacă aş întâlni o sută de alte persoane, tot cel mai bun ai fi. Despre asta am vrut să vorbesc cu tine.

— Dacă ai nevoie de protecţia mea, o ai. Ştii asta.

— Dar nu despre asta-i vorba. Într-un anume fel, *eu* vreau să te protejez. Asta chiar sună ca o prostie, nu-i aşa? Familie n-am, în afară de tine n-am pe nimeni altcineva, totuşi îmi vine să cred

că te pot proteja.

— Îi ştii pe Jolenta şi Doctorul Talos, şi pe Baldanders.

— Nu-s nimeni. Nu simţi asta, Severian? Şi eu tot un nimeni sunt, dar ei sunt chiar şi mai puţin decât mine. Eram toţi cinci azi-noapte în cort, cu toate astea tu erai singur. Mi-ai spus odată că nu ai multă imaginaţie, dar trebuie să fi simţit acest lucru azi-noapte.

— De-asta vrei să mă protejezi – de singurătate? Primesc cu bucurie o asemenea protecţie.

— Atunci îţi voi da tot ce pot şi câtă vreme pot. Dar mai cu seamă aş vrea să te apăr de ceea ce crede lumea. Severian, îţi aminteşti ce ţi-am spus despre visul meu? Cum toţi oamenii din prăvălii şi de pe stradă credeau că eu nu sunt altceva decât o fantomă hidoasă? Poate că au dreptate.

Tremura toată, aşa că am strâns-o la piept.

— Asta-i doar o parte a motivului pentru care visul este atât de dureros. Cealaltă parte vine din aceea că ştiu că într-un anumit fel ei greşesc. Spectrul acela respingător se află în mine. Chiar eu sunt acela. Dar mai sunt şi alte lucruri în mine care, ca şi spectrul, mă fac să fiu ceea ce sunt.

— N-ai putea niciodată să fii respingătoare, nici ca spectru, nici ca altceva.

— O, ba da, a spus ea serioasă şi şi-a ridicat privirile, iar chipul ei mic, înălţat spre mine, n-a fost nicicând mai frumos sau mai pur ca atunci în lumina soarelui. O, ba da, Severian, aş putea. Întocmai aşa cum tu poţi fi ceea ce spun ei că eşti. Şi ceea ce şi eşti uneori. Îţi aminteşti cum am văzut catedrala săltând în văzduh şi arzând într-o clipită? Şi cum am mers pe-un drum printre copaci, până am văzut o lumină în faţa noastră, şi erau Doctorul Talos şi Baldanders, pregătiţi să-şi înceapă spectacolul cu Jolenta?

— Mă ţineai de mână, am spus eu. Şi vorbeam despre filosofie. Cum să uit aşa ceva?

— Când am ajuns la lumină şi Doctorul Talos ne-a văzut – îţi aminteşti ce-a spus?

M-am dus cu gândul înapoi la acea seară, sfârşitul zilei în care-l executasem pe Agilus. În amintire am auzit mugetul mulţimii, ţipătul Agiei şi apoi duduitul tobei lui Baldanders.

— A spus că toată lumea a venit şi că tu erai Inocenţa, iar eu Moartea.

Dorcas a încuviinţat solemn din cap.

— Aşa e. Dar tu nu eşti cu adevărat Moartea, ştii asta, oricât de adesea te numeşte el aşa. Nu eşti Moartea cum nu e nici măcelarul care retează grumazurile juncanilor de dimineaţă până seara. Pentru mine tu eşti Viaţa şi un tânăr pe nume Severian, şi dacă ai vrea să te îmbraci cu alte haine şi să devii tâmplar sau pescar, nimeni nu te-ar putea opri.

— Nu-mi doresc câtuşi de puţin să-mi părăsesc ghilda.

— Dar ai putea. Astăzi. Asta trebuie să ţii minte. Oamenii nu vor ca şi alţii să fie oameni. Aruncă peste ei tot felul de nume şi-i ferecă înăuntrul acestora, dar eu nu vreau să-i laşi să te ferece înăuntrul unui nume. Doctorul Talos e cel mai rău dintre toţi. În felul său e un mincinos…

Nu şi-a dus acuzaţia până la capăt, aşa că am îndrăznit să zic:

— L-am auzit o dată pe Baldanders zicând că doctorul arareori minte.

— Am spus „în felul său”. Baldanders are dreptate, Doctorul Talos nu minte în sensul în care înţeleg alţi oameni minciuna. Când te-a numit Moarte nu-nseamnă că a spus o minciună, ci o… o…

— Metaforă, am sugerat eu.

— O metaforă, da, însă una rea, primejdioasă, şi ţie ţi-a adresat-o ca pe o minciună.

— Vrei să zici că Doctorul Talos mă urăşte? Aş fi zis că e unul dintre puţinii oameni care mi-au arătat bunătate de când am părăsit Citadela. Tu, Jonas – care a dispărut între timp –, o bătrână pe care am cunoscut-o în temniţă, un bărbat cu robă galbenă – că veni vorba, şi el mi-a spus că-s Moartea – şi Doctorul Talos. O listă scurtă.

— Nu cred că el urăşte în felul în care înţelegem noi ura, a răspuns Dorcas încet. Sau că iubeşte. El vrea să manipuleze tot ce-i iese în cale, să schimbe totul după propria sa voinţă. Şi pentru că e mai uşor să demolezi decât să construieşti, el asta face mai tot timpul.

— Dar Baldanders pare să-l iubească. Am avut odată un câine olog, şi l-am văzut pe Baldanders uitându-se la doctor aşa cum se uita Triskele la mine.

— Înţeleg ce spui, dar eu am altă impresie. Te-ai gândit cum trebuie să fi arătat tu când te uitai la câine? Ştii ceva despre trecutul lor?

— Doar că amândoi au trăit lângă Lacul Diuturna. Din câte-am înţeles, oamenii din părţile locului le-au dat foc la casă, pentru a-i

alunga de-acolo.

— Crezi că Doctorul Talos ar putea fi fiul lui Baldanders?

Ideea era atât de absurdă, încât am izbucnit în râs, fericit că mă pot elibera de tensiune.

— Mă rog, cam aşa se poartă, a continuat Dorcas. Un tată încet la minte, muncind ca o vită, şi un fiu sclipitor, excentric. Aşa-mi par mie.

Abia când am părăsit banca şi ne-am îndreptat spre Camera Verde (care semăna cu tabloul pe care mi-l arătase Rudesind la fel de mult pe cât ar fi semănat orice altă grădină) m-a izbit gândul dacă nu cumva faptul că Doctorul Talos o numise pe Dorcas „Inocenţa” fusese o metaforă de acelaşi soi.

XXIII
Jolenta

Vechea livadă şi grădina de ierburi de dincolo de ea fuseseră atât de liniştite, scufundate în uitare, încât îmi amintiseră de Atriumul Timpului şi de Valeria cu faţa ei desăvârşită, încadrată de blănuri. Camera Verde era un adevărat pandemoniu. Toată lumea se trezise şi parcă toţi ţipau în acelaşi timp. Copiii se căţărau în copaci, să elibereze păsările din colivii, iar în urma lor se repezeau măturile mamelor şi proiectilele taţilor. Se ridicau corturi noi, deşi începuseră repetiţiile – am văzut o piramidă de pânză aparent bine ancorată cu funii prăbuşindu-se asemenea unui stindard azvârlit pe jos şi înfăţişând astfel ochilor noştri ceea ce se-ntâmpla dincolo de el: un megateriu cabrat şi o dansatoare făcând piruete pe fruntea lui.

Baldanders şi cortul nostru dispăruseră, dar deodată a apărut Doctorul Talos, cu pas grăbit, călăuzindu-ne iute pe tot felul de alei întortocheate, pe lângă balustrade şi cascade, şi grote pline de topaze brute şi muşchi înflorit, până la copaia unei pajişti bine tunse, unde uriaşul se străduia să construiască scena, sub privirile a douăsprezece căprioare albe.

Urma să fie o scenă mult mai elaborată decât aceea pe care jucasem înăuntrul Zidului, în Nessus. Din câte se părea, servitorii din Casa Absolută aduseseră scânduri şi cuie, scule şi vopsea, şi pânză în cantităţi mult mai mari decât ne-ar fi trebuit. Generozitatea lor trezise înclinaţia doctorului spre grandios (o înclinaţie niciodată îndeajuns ostoită), şi ba ne ajuta pe Baldanders şi pe mine cu ceea ce era mai greu la ridicarea scenei, ba completa febril manuscrisul piesei.

Uriaşul era tâmplarul nostru şi, cu toate că se mişca încet, muncea atât de susţinut şi cu o asemenea forţă – înfigând o ţepuşă groasă cât degetul meu mare dintr-o lovitură sau din două, şi tăind o scândură (pentru care mie mi-ar fi trebuit un rond ca s-o pot tăia cu ferăstrăul) numai din câteva lovituri de topor – încât ai fi zis că trudeau zece sclavi sub ameninţarea biciului.

Dorcas şi-a descoperit talentul pentru vopsit, ceea ce m-a cam mirat. Împreună am înălţat plăcile negre care absorb soarele, nu numai ca să strângem energie pentru spectacolul din acea seară, dar şi ca să alimentăm proiectoarele chiar atunci.

Maşinăriile astea pot să ofere un decor care să sugereze la fel de uşor un spaţiu de o mie de leghe sau interiorul unei colibe, dar iluzia îşi face efectul doar în întuneric deplin. Prin urmare, cel mai bine e să le adaugi în fundal nişte scene pictate, iar Dorcas le-a zugrăvit cu măiestrie, stând cufundată pân’ la brâu în munţi şi mişcând bidineaua printre imaginile pe care lumina soarelui le făcea să pălească.

Jolenta şi cu mine nu prea făceam mare lucru. Eu n-aveam mână de pictor şi nici nu prea înţelegeam de ce anume era nevoie în piesă, ca să-l ajut pe doctor în aranjarea calabalâcului nostru. Cât despre Jolenta, cred că se revolta fizic şi psihic împotriva oricărui fel de muncă şi cu siguranţă împotriva celei de-acum. Picioarele acelea lungi, cu gambe atât de zvelte şi coapse atât de dolofane încât stăteau să plesnească, nu erau potrivite pentru a purta prea multă greutate peste cea a propriului trup; sânii proeminenţi se găseau într-o primejdie permanentă de a-şi zdrobi sfârcurile între scânduri sau de a le mânji cu vopsea. Nu avea Jolenta nimic din acea stare de spirit care îi animă pe membrii unui grup pentru a trudi împreună întru folosul grupului. Dorcas îmi spusese că fusesem singur cu o noapte înainte şi probabil că avusese mai multă dreptate decât eram eu dispus să cred, dar Jolenta era chiar şi mai singură. Dorcas şi cu mine ne aveam unul pe altul, Baldanders şi doctorul, prietenia lor ciudată, şi cu toţii ne reuneam în interpretarea piesei. Jolenta nu se avea decât pe sine, un rol fără pauză, al cărui unic scop era acela de a stârni admiraţia.

Mi-a atins braţul şi, fără să scoată un cuvânt, şi-a rotit uriaşii ei ochi de smaragd ca să-mi indice marginea amfiteatrului nostru natural, unde un crâng de castani înălţau lumânări albe printre frunzele lor palide.

Am văzut că niciunul dintre ceilalţi nu se uita la noi şi am încuviinţat din cap. În comparaţie cu Dorcas, Jolenta, mergând acum alături de mine, părea la fel de înaltă ca Thecla, doar că făcea paşi mici, câtă vreme Thecla obişnuise să meargă cu pas mare şi legănat. Era cel puţin cu un cap mai înaltă decât Dorcas, coafura o înălţa şi mai mult, iar în picioare purta cizme de călărie cu tocuri înalte.

— Vreau s-o văd, a zis ea. E singura şansă pe care o s-o am vreodată.

O minciună sfruntată, dar, prefăcându-mă că o iau în serios, am zis:

— Şansa e simetrică. Azi şi numai azi Casa Absolută are prilejul să te vadă.

A dat din cap, aprobând: rostisem un adevăr profund.

— Am nevoie de cineva – cineva de care să se teamă aceia cărora nu vreau să le vorbesc. Adică toţi circarii şi mimii. Cât ai lipsit tu, numai Dorcas mergea cu mine, iar de ea nu se teme nimeni. Poţi să scoţi spada aia şi s-o porţi pe umăr?

I-am îndeplinit rugămintea.

— Dacă nu mă vezi zâmbind, alungă-i. Ai înţeles?

Iarba care creştea printre castani era mai înaltă decât cea din amfiteatrul natural, dar mai moale decât ferigile: poteca era acoperită cu pietricele de cuarţ stropite cu aur.

— Dacă m-ar vedea Autocratul, ar tânji după mine. Crezi că va veni la piesa noastră?

Ca să-i fac plăcere am încuviinţat din cap, dar am adăugat:

— Am auzit că nu se prea foloseşte de femei, oricât ar fi de frumoase, decât pe post de sfetnici, iscoade şi scutieri.

S-a oprit, s-a răsucit spre mine, a zâmbit:

— Tocmai asta e. Nu-nţelegi? Pot să fac pe oricine să mă dorească, iar el, Unicul Autocrat, ale cărui vise sunt realitatea noastră, ale cărui amintiri sunt istoria noastră, mă va dori şi pe mine, chiar dacă-i lipsit de bărbăţie. Şi tu ai dorit alte femei în afară de mine, nu-i aşa? Şi le-ai dorit foarte tare?

Am recunoscut că aşa era.

— Prin urmare, şi pe mine mă doreşti aşa cum le-ai dorit pe ele.

S-a întors şi a mers mai departe, şchiopătând puţin, aşa cum părea să şchioapete tot timpul, dar învigorată oareşicum de propriul raţionament.

— Eu îi fac pe toţi bărbaţii să se învârtoşeze şi pe toate femeile să simtă mâncărimi. Femei care n-au iubit niciodată femei doresc să mă iubească pe mine – ştiai asta? Odată ce ne-au văzut piesa, spectatoarele vin şi iar vin, şi-mi trimit mâncare şi flori, eşarfe, şaluri, batiste brodate şi, ah, bilete pline de afecţiune, parcă mi-ar fi surori sau mame. Vor să mă *protejeze,* să mă protejeze de doctor, de uriaşul său, de soţii şi fiii şi vecinii lor. Iar *bărbaţii!* Baldanders e nevoit să-i arunce în râu.

Am întrebat-o dacă e şchioapă şi, când am ieşit dintre castani, m-am uitat în jur după vreun mijloc de deplasare pentru ea, dar n-am văzut nimic.

— Pulpele mi se freacă una de alta, încât mă dor când merg.

Am o pomadă care mă ajută întrucâtva, iar un bărbat mi-a cumpărat un ponei, să-l călăresc, dar nu ştiu pe unde paşte acum. Mă simt bine doar când pot să stau cu picioarele desfăcute.

— Te-aş putea duce eu.

Ea a zâmbit, arătându-şi dinţii perfecţi:

— Ce ne-ar mai plăcea la amândoi treaba asta, nu-i aşa? Dar mă tem că n-ar arăta onorabil. Nu, o să merg pe picioarele mele – sper numai să n-am mult de mers. N-o să merg *eu* departe, orice-ar fi. Probabil că persoanele importante dorm până târziu, ca să se pregătească pentru festivităţile de diseară. Va trebui să dorm şi eu, cel puţin patru ronduri, înainte de spectacol.

Am auzit foşnetul apei curgând peste pietre şi, neavând altă ţintă mai bună, ne-am îndreptat spre ea. Am trecut prin gardul de păducel, ale cărui floricele albe cu picăţele păreau, de la distanţă, o barieră insurmontabilă, şi am văzut un râu nu mai lat de-o uliţă, pe care pluteau lebede asemenea unor sculpturi de gheaţă. Era un pavilion acolo şi lângă el trei bărci, fiecare având forma unei flori mari de nenufar. Pe dinăuntru erau căptuşite cu brocard gros de mătase şi, când am coborât în una din bărci, am simţit un miros de mirodenii, fără doar şi poate emanat de acea căptuşeală.

— Minunat, a spus Jolenta. N-o să se supere nimeni dacă luăm una, nu-i aşa? Iar dacă se supără, o să fiu dusă în faţa cuiva important, aşa cum se întâmplă şi în piesă, şi când o să mă vadă, n-o să mă mai lase să plec. O să-l conving pe Doctorul Talos să rămână cu mine şi, dacă vrei, poţi rămâne şi tu. Cu siguranţă or să-ţi găsească un rost.

I-am spus că trebuie să-mi continui călătoria spre miazănoapte şi, prinzându-i cu braţul talia aproape la fel de subţire ca a lui Dorcas, am ridicat-o ca s-o pun în barcă.

S-a întins de îndată jos, pe perne, unde petalele înălţate îi ofereau o umbră ideală pentru chipul ei. Îmi amintea de Agia, cum râdea la soare când coboram Treptele Adamniene şi se lăuda cu pălăria cu boruri largi pe care avea s-o poarte anul următor. Toate trăsăturile Agiei erau inferioare celor ale Jolentei; abia o întrecea pe Dorcas în înălţime, coapsele îi erau mult prea late, sânii ca nişte slăbături pe lângă revărsările generoase ale Jolentei; ochii prelungi, căprui, şi pomeţii înalţi trădau mai curând viclenie şi determinare decât pasiune şi capitulare. Cu toate acestea, Agia stârnise în mine un rut sănătos. Râsetul ei, când

râdea, era adesea la limita dispreţului; dar erau hohote adevărate. Sudoarea ei provenea din propria ei fierbinţeală; câtă vreme dorinţa Jolentei nu era decât dorinţa de a fi dorită, încât mă făcea să-mi doresc, nu să o mângâi pentru singurătatea ei, aşa cum mi-aş fi dorit s-o mângâi pe Valeria, nici să caut o expresie pentru dragostea chinuitoare pe care o simţisem pentru Thecla, nici s-o protejez, aşa cum doream s-o protejez pe Dorcas; ci s-o umilesc şi s-o pedepsesc, să-i distrug stăpânirea de sine, să-i umplu ochii cu lacrimi, să-i smulg părul, aşa cum dăm foc părului cadavrelor ca să chinuim duhurile ce au ieşit din ele. Se lăudase că le transforma pe femei în tribade. Pe mine aproape mă transforma într-un algofil.

— Ştiu că acesta va fi ultimul meu spectacol. O simt. Publicul o să-şi ia un captiv dintre noi…

A căscat şi s-a întins. Impresia că trupul întins o să plesnească era atât de puternică, încât mi-am ferit ochii. Când m-am uitat din nou la ea, dormea.

O vâslă subţire atârna în apă la coada bărcii. Am luat-o şi am descoperit că, deşi deasupra apei carena era circulară, dedesubt avea chilă. În mijlocul râului, curentul era destul de puternic, încât nu trebuia decât să cârmesc înaintarea noastră domoală de-a lungul unor meandre graţioase. Aşa cum trecusem împreună cu servitorul cu glugă nevăzuţi prin apartamente şi alcovuri şi arcade, când mă escortase pe căile tainice spre A Doua Casă, aşa treceam acum, adormita Jolenta şi eu, fără zgomot sau efort, aproape neobservaţi, prin leghe întregi de grădină. Pe iarba moale zăceau cupluri, sub copaci şi în confortul mult mai rafinat al pavilioanelor, părând să nu vadă altceva în bărcuţa noastră decât o decoraţie aşezată la întâmplare pe firul apei, pentru deliciul lor. Ori, dacă îmi vedeau capul deasupra petalelor curbate, puteau bănui că avem propriile noastre treburi. Filosofi singuratici meditau în jilţuri rustice, şi sindrofii, nu neapărat erotice, continuau netulburate în lucarne şi arboriumuri.

Într-un târziu, a început să mă irite somnul Jolentei. Am lepădat vâsla şi am îngenuncheat lângă ea, pe perne. Chipul ei adormit avea o puritate, oricât de artificială, pe care n-o observasem niciodată când era trează. Am sărutat-o, şi ochii ei mari, deschişi doar pe jumătate, semănau cu ochii prelungi ai Agiei, iar părul auriu-roşcat apărea aproape şaten. I-am desfăcut îmbrăcămintea. Parcă era drogată, poate din pricina vreunui

soporific din mormanul de perne, sau poate de vină era epuizarea pricinuită de plimbarea noastră sub cerul liber şi greutatea unui asemenea morman de carne voluptuoasă. I-am eliberat sânii, fiecare aproape la fel de mare cât capul ei, şi coapsele largi, care păreau să adăpostească între ele un pui abia ieşit din găoace.

*

Când ne-am întors, toată lumea ştia unde fusesem, deşi nu-mi vine să cred că lui Baldanders îi păsa. Dorcas a plâns singură, dispărând o vreme şi reapărând cu ochii umflaţi şi un zâmbet de eroină. Doctorul Talos părea să şovăie între furie şi încântare. Impresia pe care mi-am făcut-o (şi pe care o am şi în ziua de azi) era că el nu se înfruptase din Jolenta şi că numai lui, dintre toţi bărbaţii de pe Urth, ea i s-ar fi dăruit de bună voie şi nesilită de nimeni.

Am petrecut rondurile rămase până la căderea întunericului ascultându-l pe Doctorul Talos cum se tocmea cu tot felul de oficiali de la Casa Absolută, şi făcând repetiţii. Deoarece v-am spus înainte câte ceva despre ce înseamnă să joci în piesele Doctorului Talos, vă propun să vă prezint un text aproximativ – nu aşa cum exista pe bucăţile de hârtie soioasă pe care ni le-am trecut din mână în mână în acea după-masă, care nu cuprindeau de regulă decât nişte idei improvizate, ci aşa cum ar fi fost înregistrat de un grefier conştiincios, aflat în rândul publicului; şi de fapt, ca să zic aşa, cum a fost înregistrat de martorul demonic aflat îndărătul ochilor mei.

Dar mai întâi trebuie să vă imaginaţi teatrul nostru. Marginea truditoare a Urth-ului urcase din nou deasupra discului roşu; lilieci cu aripi lungi săgetează văzduhul deasupra capetelor noastre şi secera verde a lunii atârnă aproape lipită de bolta răsăriteană. Imaginaţi-vă văioage abia schiţate, măsurând de la o buză la alta vreo sută de paşi, aşezate între coline domoale acoperite de iarbă. În colinele acestea există uşi, unele doar atât de largi cât uşa unui iatac obişnuit, altele mari cât porţile unei bazilici. Uşile acestea stau deschise şi prin ele se revarsă o lumină lăptoasă. Poteci pavate cu dale şerpuiesc în jos spre mica arcadă a prosceniumului nostru; sunt punctate de bărbaţi şi femei în costumele fantastice ale unui bal mascat – costume provenind în mare parte din epoci depărtate, încât eu, care nu am decât spoiala de istorie primită de la Thecla şi Maestrul Palaemon, cu greu recunosc vreunul dintre ele. Servitori se

mişcă printre mascaţi, ducând tăvi pline cu pocale şi pahare, încărcate cu mormane de cărnuri şi patiserii cu mirosuri delicioase. Scaune negre din catifea şi fildeş, delicate ca nişte taburete, sunt aşezate în faţa scenei noastre, dar multe persoane din public preferă să stea în picioare, şi cât ţine reprezentaţia spectatorii vin şi pleacă fără întrerupere, mulţi rămânând să audă numai câteva replici. Broaştele hyla cântă în copaci, privighetorile triluie şi sus, pe dealuri, statuile umblătoare se mişcă încet, schimbându-şi mereu poziţiile. Toate rolurile din piesă sunt interpretate de Doctorul Talos, Baldanders, Dorcas, Jolenta şi de mine.

XXIV
Piesa Doctorului Talos: Escatologie şi Geneză

Fiind o dramatizare (după propria lui declaraţie) a unor părţi din Cartea Soarelui Nou, *pierdută acum*

Personajele Piesei:

Gabriel
Uriaşul Nod
Meschia, Primul Bărbat
Meschiane, Prima Femeie
Jahi
Autocratul
Contesa
Camerista
Doi Soldaţi
O Statuie
Un Profet
Generalisimul
Doi Demoni (deghizaţi)
Inchizitorul
Mâna Dreaptă a Inchizitorului
Fiinţe Angelice
Soarele Nou
Soarele Vechi
Luna

Scena întunecată în fundal. Apare GABRIEL, *scăldat în lumină aurie şi ducând o trâmbiţă de cristal.*

GABRIEL: Salutare. Am venit să vă pregătesc scena – în fond, ăsta-i rolul meu. Este noaptea ultimei zile şi noaptea dinaintea primei. Soarele cel Vechi a apus. N-o să mai apară pe cer. Mâine va răsări Soarele Nou, iar fraţii mei şi cu mine îl vom saluta. În seara asta… În seara asta nimeni nu ştie. Toată lumea doarme.

Paşi apăsaţi, înceţi. Intră NOD.

GABRIEL: Omniscienţă! Apără-ţi servitorul!

NOD: Pe el îl serveşti? Ca şi noi pe Nephilim. Aşa că nu-ţi voi face niciun rău, decât dacă o cere el.

GABRIEL: Eşti dintre apropiaţii lui? Cum comunicaţi?

NOD: Să-ţi spun adevărul, nu comunicăm. Sunt obligat să ghicesc ce vrea de la mine.

GABRIEL: Mă temeam că aşa e.

NOD: L-ai văzut pe fiul lui Meschia?

GABRIEL: Dacă l-am văzut? Păi, găgăuţă, încă nu s-a născut. Ce vrei cu el?

NOD: Urmează să vină şi să locuiască împreună cu mine, în ţara mea aflată la răsărit de această grădină. O să i-o dau pe una din fiicele mele drept soaţă.

GABRIEL: Prietene, n-ai nimerit Facerea – ai întârziat cu cincizeci de milioane de ani.

NOD: *(Încuviinţează încet din cap, fără să înţeleagă.)* Dacă-l vezi…

Intră MESCHIA *şi* MESCHIANE, *urmaţi de* JAHI. *Toţi sunt în pielea goală, dar* JAHI *poartă bijuterii.*

MESCHIA: Ce loc frumos! Încântător! Flori, fântâni şi statui – nu-i aşa că-i minunat?

MESCHIANE: *(Timidă.)* Am văzut un tigru blând, cu colţi mai lungi decât mâna mea. Cum să-l numim?

MESCHIA: Cum vrea el. *(Către* GABRIEL) Cine-i proprietarul locului ăstuia minunat?

GABRIEL: Autocratul.

MESCHIA: Şi ne dă voie să locuim aici. Foarte amabil din partea lui.

GABRIEL: Nu-i chiar aşa. E cineva în urma voastră, prietene. Aveţi idee cine e?

MESCHIA: *(Fără să se uite.)* Şi în spatele tău e cineva.

GABRIEL: *(Flutură trâmbiţa care este însemnul funcţiei sale.)* Da, *El* e în spatele meu!

MESCHIA: Şi aproape de tine. Dacă ai de gând să sufli în trâmbiţa aia ca să ceri ajutor, mai bine-ai face-o acum.

GABRIEL: Măi, ce simţ de observaţie ai! Dar n-a sosit încă momentul.

Lumina aurie se stinge încet şi GABRIEL *dispare de pe scenă.* NOD *rămâne nemişcat, sprijinit în măciuca lui.*

MESCHIANE: Eu o să fac focul, iar tu mai bine te-ai apuca să ne

construieşti o casă. Sunt sigură că aici plouă des – uită-te cât de verde e iarba.

MESCHIA: *(Uitându-se atent la* NOD.) Aha, e doar o statuie. Nu-i de mirare că nu se temea de el.

MESCHIANE: Poate învie. Am auzit odată o poveste despre fiii creaţi din piatră.

MESCHIA: Odată! Păi, de-abia te-ai născut. Ieri, parcă.

MESCHIANE: Ieri! Nu-mi aduc aminte... Sunt doar un copil, Meschia. Nu-mi amintesc nimic dinainte de a fi păşit în lumină şi a te fi văzut pe tine vorbind unei raze de soare.

MESCHIA: Nu era rază de soare! Era... ca să fiu sincer, încă nu m-am gândit la un nume pentru ce era aia.

MESCHIANE: Atunci m-am îndrăgostit de tine.

Intră AUTOCRATUL.

AUTOCRATUL: Cine sunteţi?

MESCHIA: Dacă-i pe-aşa, cine eşti *tu?*

AUTOCRATUL: Proprietarul acestei grădini.

MESCHIA *face o plecăciune,* MESCHIANE *o reverenţă, deşi nu are fustă pe care să şi-o ţină.*

MESCHIA: Tocmai am vorbit cu unul dintre servitorii Domniei Tale. Dacă stau să mă gândesc, asemănarea lui cu augusta dumitale Persoană e uluitoare. Doar că era... ăăă...

AUTOCRATUL: Mai tânăr?

MESCHIA: Cel puţin la înfăţişare.

AUTOCRATUL: Păi, cred că e inevitabil. Nu că aş încerca să găsesc vreo scuză. Dar am fost tânăr şi, deşi cel mai bine ar fi să te limitezi la femei mai aproape de rangul tău, sunt uneori situaţii – după cum ai înţelege, tinere, dacă ai fi fost vreodată în poziţia mea – când o slujnicuţă ori o ţărăncuţă căreia îi poţi suci minţile cu un pumn de arginţi sau o bucată de catifea şi care nu va voi, în cel mai nepotrivit moment, moartea vreunui rival sau postul de ambasador pentru bărba-su... Mă rog, când o asemenea făptură măruntă devine cea mai încântătoare opţiune...

În timp ce AUTOCRATUL *spune acestea,* JAHI *se furişează în spatele lui* MESCHIA. *Îşi pune o mană pe umărul lui.*

JAHI: Eh, vezi, cel pe care-l adulezi drept divinitatea ta îngăduie şi sprijină tot ce ţi-am propus eu. Înainte să răsară Soarele Nou, hai s-o luăm de la-nceput noi doi.

AUTOCRATUL: Ce creatură frumuşică! Cum de se face, copilă, că văd flăcările luminoase ale lumânărilor reflectate în fiecare

ochi, în vreme ce sora ta de colo încă suflă în iască rece?

JAHI: Nu-i soră-mea!

AUTOCRATUL: Atunci rivala ta. Dar vino cu mine. O să-i las pe ăştia doi să-şi facă tabăra aici, iar tu vei purta un veşmânt bogat în această noapte, iar gura ta se va umple de vin, şi silueta asta suplă o să devină ceva mai puţin graţioasă din pricina ciocârliilor umplute cu migdale şi smochine glasate.

JAHI: Valea, moşulică.

AUTOCRATUL: Ce? Ştii tu cine-s eu?

JAHI: Eu sunt singura de-aici care ştie cine eşti. Eşti doar o fantomă, nici măcar atât, o coloană de cenuşă ţinută-n sus de vânt.

AUTOCRATUL: Înţeleg, e nebună. Ce vrea să faci, prietene?

MESCHIA: *(Uşurat.)* Nu eşti pornit împotriva ei? Frumos din partea Domniei Tale.

AUTOCRATUL: Nu-s deloc pornit! Aş zice că o amantă nebună poate fi o experienţă cum nu se poate mai interesantă – sunt de-a dreptul nerăbdător, crede-mă, şi puţine lucruri mă fac nerăbdător după tot ce-am văzut şi-am făcut la viaţa mea. Nu muşcă, nu? Adică, nu tare?

MESCHIANE: Ba muşcă, şi-are venin în colţi.

JAHI *face-un salt, vrând să o zgârie cu unghiile.* MESCHIANE *fuge de pe scenă, urmată de* JAHI.

AUTOCRATUL: O să-i pun pe pichenari să le caute în grădină.

MESCHIA: Nu-ţi face griji, se-ntorc amândouă curând. O să vezi. Până atunci, mă bucur de fapt că astfel pot să rămân o clipă singur cu Domnia Ta. Am câteva întrebări pe care vreau de mult să ţi le pun.

AUTOCRATUL: Nu acord audienţe după ora şase – e-o regulă pe care a trebuit s-o impun ca să rămân întreg la minte. Sunt convins că mă-nţelegi.

MESCHIA: *(Oarecum descumpănit.)* E bine de ştiut. Dar nu aveam de gând să cer ceva, serios. Doar nişte informaţii, pentru înţelepciunea divină.

AUTOCRATUL: În cazul ăsta, te ascult. Dar te avertizez, trebuie să plăteşti un preţ. Vreau ca în seara asta să-l am numai pentru mine pe îngerul ăla ţicnit.

MESCHIA *cade în genunchi.*

MESCHIA: E ceva ce n-am priceput niciodată. De ce trebuie să stau de vorbă cu Domnia Ta, când Domnia Ta îmi cunoşti fiecare gând? Prima mea întrebare era: Ştiind-o că se trage din

acea seminţie pe care ai alungat-o, n-ar trebui totuşi să fac ceea ce-mi cere? Pentru că ea ştie că eu ştiu, şi-n adâncul sufletului cred că ea se comportă astfel pentru că îşi zice că o s-o resping, ştiind de unde se trage.

AUTOCRATUL: *(Aparte:)* Şi ăsta-i nebun, bag seamă, şi din pricina robei mele galbene crede că-s venit din ceruri. *(Către* MESCHIA:) Niţel adulter acolo n-a făcut niciun rău niciunui bărbat. Doar dacă-l comite nevastă-sa.

MESCHIA: Atunci, dacă-l comit eu îi fac ei rău? Eu…

Intră CONTESA *şi* CAMERISTA.

CONTESA: Domnul meu Suprem! Ce faci aici?

MESCHIA: Sunt la rugăciune, fiica mea. Măcar descalţă-ţi pantofii, acesta e pământ sfânt.

CONTESA: Liege, cine-i nebunul ăsta?

AUTOCRATUL: Un nebun pe care l-am găsit hălăduind împreună cu două femei la fel de nebune ca şi el.

CONTESA: Înseamnă că-s mai mulţi decât noi, dacă slujnica mea e şi ea dusă cu pluta.

CAMERISTA: Alteţă!

CONTESA: Ceea ce nu mă-ndoiesc că este. În această după-masă mi-a pregătit o eşarfă purpurie, pentru mantaua mea verde. Ca să arăt ca un stâlp împopoţonat cu aurore, zău aşa.

MESCHIA*, a cărui mânie sporeşte pe măsură ce ea vorbeşte, o pălmuieşte, trântind-o la pământ. Nevăzut în spatele lui,* AUTOCRATUL *o şterge.*

MESCHIA: Fetică! Nu-ţi bate joc de lucrurile sfinte când sunt eu în preajmă şi să nu-ndrăzneşti să faci altceva decât ceea ce-ţi spun eu.

CAMERISTA: Cine eşti dumneata, domnule?

MESCHIA: Sunt părintele rasei umane, copila mea. Iar tu *eşti* copila mea, ca şi ea.

CAMERISTA: Trag nădejde s-o ierţi – şi să mă ierţi şi pe mine. Noi am auzit că ai murit.

MESCHIA: Nu trebuie să-ţi ceri iertare. Cei mai mulţi sunt morţi, la urma urmei. Dar eu m-am întors, după cum vezi, ca să salut zorii cei noi.

NOD*: (Vorbind şi mişcându-se după lunga lui tăcere şi imobilitate.)* Noi am venit prea devreme.

MESCHIA: *(Arătând cu degetul.)* Un uriaş! Un uriaş!

CONTESA: Of! Solange! Kyneburga!

CAMERISTA: Sunt aici, Alteţă. Lybe e aici.

NOD: Prea devreme pentru Soarele Nou, puţin prea devreme.

CONTESA: *(Începe să plângă.)* Vine Soarele cel Nou! O să ne topim precum visele.

MESCHIA: *(Vizând că* NOD *n-are intenţii violente.):* Coşmaruri. Dar pentru voi va fi cel mai bun lucru, îţi dai seama de-asta, nu-i aşa?

CONTESA: *(Revenindu-şi puţin.)* Ceea ce nu înţeleg este cum tu, care dintr-odată pari atât de înţelept, poţi să-l confuzi pe Autocrat cu Mintea Universală.

MESCHIA: Ştiu că voi sunteţi fiicele mele în vechea Facere. Nu se poate să nu fiţi, atâta vreme cât sunteţi femei umane, iar în noua Facere n-am nicio fiică.

NOD: Fiul lui o s-o ia pe fiica mea de nevastă. Este o onoare pentru care familia noastră n-a prea făcut nimic s-o merite – noi suntem oameni de jos, copiii Geei – dar vom fi înălţaţi. Eu voi fi... ce voi fi eu, Meschia? Socrul fiului tău. Poate cândva, dacă n-o să ai nimic împotrivă, voi veni împreună cu soţia mea s-o vizităm pe fiica noastră în aceeaşi zi în care veţi veni voi să vă vizitaţi fiul. N-o să ne refuzaţi un loc la masă, nu-i aşa? O să ne aşezăm pe podea, fireşte.

MESCHIA: Fireşte că nu. Acolo şade câinele – sau o să şadă când o să-l vedem. *(Către* CONTESĂ:) Nu ţi-a trecut prin cap că s-ar putea să ştiu mai multe despre cel căruia tu îi spui Mintea Universală decât ştie Autocratul despre sine însuşi? Nu numai Mintea Universală aia a ta, ci chiar puteri mai modeste poartă umanitatea noastră ca pe o pelerină, oricând au chef, uneori ne poartă astfel doar pe doi sau trei dintre noi. Iar cei care suntem purtaţi, arareori ne dăm seama că, având impresia că suntem noi înşine, altuia îi părem de fapt a fi Demiurg, Protector sau Duşman.

CONTESA: Prea târziu aflu această înţelepciune, dacă voi pieri la răsăritul Soarelui Nou. A trecut de miezul nopţii?

CAMERISTA: Aproape, Alteţă.

CONTESA: *(Arată spre public.)* Toţi oamenii ăştia frumoşi – ce se va întâmpla cu ei?

MESCHIA: Ce li se întâmplă frunzelor când le trece anul şi sunt bătute de vânt?

CONTESA: Dacă...

MESCHIA *se răsuceşte să se uite la cerul răsăritean, parcă pentru a zări primul semn al zorilor.*

CONTESA: Dacă...

MESCHIA: Dacă ce?

CONTESA: Dacă trupul meu ar cuprinde o parte din trupul tău – stropi de ţesut lichefiabil închis între coapsele mele…

MESCHIA: Dacă ar fi aşa, ai mai hălădui o vreme pe Urth, ceva rătăcit care n-ar reuşi niciodată să-şi găsească drumul spre casă. Dar n-o să mă culc cu tine. Crezi că eşti altceva decât un cadavru? Nici măcar atât.

CAMERISTA *leşină.*

CONTESA: Zici că eşti părintele a tot ce este fiinţă omenească. Aşa trebuie să fie, dacă pentru femei eşti moartea.

Scena se întunecă. Când revine lumina, MESCHIANE *şi* JAHI *zac amândouă întinse sub un scoruş de munte. În clina dealului din spatele lor e o uşă. Buza lui* JAHI *este spartă şi umflată, dându-i un aer bosumflat. Din buză îi picură sânge pe bărbie.*

MESCHIANE: Încă aş mai avea putere să mă duc să-l caut, dacă aş fi sigură că n-o să te iei după mine.

JAHI: Am forţa Lumii de Dedesubt când mă mişc şi te voi urma până la al doilea sfârşit al Urth-ului, dacă va fi nevoie. Dar dacă mă mai loveşti o dată, o să-ţi pară rău.

MESCHIANE *îşi ridică pumnul şi* JAHI *se fereşte speriată.*

MESCHIANE: Îţi tremurau picioarele mai rău ca mie când am hotărât să ne odihnim aici.

JAHI: Sufăr mai mult ca tine. Dar forţa Lumii de Dedesubt este de a îndura dincolo de orice îndurare – sunt mai frumoasă decât tine, dar şi o creatură cu mult mai delicată.

MESCHIANE: Mda, am văzut asta.

JAHI: Te-avertizez din nou, şi nu va fi o a treia oară. Mă loveşti pe propriul tău risc.

MESCHIANE: Ce-ai să faci? Le chemi pe Erinii să mă distrugă? Nu mă tem de-aşa ceva. Dacă ai puterea asta, ai fi făcut-o demult.

JAHI: Mai rău. Dacă mă loveşti din nou, o să-nceapă să-ţi placă.

Intră PRIMUL SOLDAT *şi* AL DOILEA SOLDAT, *înarmaţi cu lănci.*

PRIMUL SOLDAT: Ia te uită!

AL DOILEA SOLDAT: *(Către femei:)* Jos, jos! Nu în picioare, altfel vă străpung ca pe-un bâtlan. O să veniţi cu noi.

MESCHIANE: În patru labe?

PRIMUL SOLDAT: Nu fi obraznică!

O înţeapă cu lancea şi, când face asta, se aude un geamăt aproape mult prea adânc pentru a fi auzit. Scena vibrează în ton cu geamătul şi pământul se cutremură.

AL DOILEA SOLDAT: Ce-a fost asta?

PRIMUL SOLDAT: Nu ştiu.

JAHI: Sfârşitul Urth-ului, nebunule. Hai, străpunge-o. Oricum ăsta-i sfârşitul vostru.

AL DOILEA SOLDAT: Habar n-ai tu! Pentru noi e începutul. Când am primit ordin să cercetăm grădina, voi două aţi fost pomenite în mod special şi ni s-a ordonat să vă aducem înapoi. Dacă nu primim zece chrisoşi pe voi poţi să-mi spui fazan.

O apucă pe JAHI *şi, cum face asta,* MESCHIANE *se repede în întuneric.* PRIMUL SOLDAT *aleargă după ea.*

AL DOILEA SOLDAT: Mă muşti, hai?

O plesneşte pe JAHI *cu coada lăncii. Se luptă.*

JAHI: Neghiobule! Aia scapă!

AL DOILEA SOLDAT: Asta-i treaba lui Ivo. Eu mi-am prins prizoniera, iar el, dacă nu şi-o prinde, o lasă să scape. Hai, mergem la chiliarh.

JAHI: Nu vrei să mă drăgosteşti înainte să părăsim locul ăsta fermecător?

AL DOILEA SOLDAT: Şi să mă trezesc cu bărbăţia retezată şi vârâtă pe gât? Nu mi-s eu ăla!

JAHI: Ar trebui mai întâi să ţi-o găsească.

AL DOILEA SOLDAT: Ce-ai zis? *(O zgâlţâie.)*

JAHI: Faci ce-a făcut Urth mai adineaori. Da' stai niţel – dă-mi drumul o clipă, să-ţi arăt nişte lucruri minunate.

AL DOILEA SOLDAT: Le şi văd, mulţumită lunii.

JAHI: Pot să fac din tine un om bogat. Zece chrisoşi sunt ca şi nimic pentru tine. Dar n-am nicio putere dacă mă ţii aşa strâns.

AL DOILEA SOLDAT: Picioarele tale sunt mai lungi decât ale celeilalte femei, dar am văzut că nu te prea ţii bine pe ele. Chiar aşa, îmi vine să cred că nu te prea ţii defel.

JAHI: Nici nu mă ţin.

AL DOILEA SOLDAT: Te ţin de lanţul de la gât – pare destul de ţeapăn. Dacă asta-ţi ajunge, arată-mi ce poţi. Dacă nu-ţi ajunge, vii cu mine. Mai liberă de-atât n-ai să fii cât eşti prizoniera mea.

JAHI *ridică ambele mâini, cu degetele mici, arătătoarele şi degetele mari întinse în faţă. O clipi domneşte tăcerea, apoi răsună o muzică ciudată, înceată, plini de triluri. Ninge cu fulgi molcomi.*

AL DOILEA SOLDAT: Isprăveşte!

O prinde de un braţ şi-l apasă în jos. Muzica se opreşte brusc.

Câţiva ultimi fulgi se aşază pe capul lui.

AL DOILEA SOLDAT: N-a fost aur.

JAHI: Dar ai văzut.

AL DOILEA SOLDAT: În satul meu e-o bătrână care poate schimba vremea. Nu-i la fel de iute ca tine, recunosc, dar e mai bătrână şi şubredă.

JAHI: Oricine-ar fi, nu-i nici a mia parte la fel de bătrână ca mine.

Intră STATUIA, *mişcându-se încet şi parcă orbeşte.*

JAHI: Ce-i drăcovenia asta?

AL DOILEA SOLDAT: Una din jucărelele preferate ale Părintelui Inire. Nu te-aude, nu poate scoate niciun sunet. Nici nu cred că-i vie.

JAHI: Dacă-i pe-aşa, nici eu nu sunt vie.

Când STATUIA *trece pe lângă ea,* JAHI *îi mângâie pieptul cu mâna liberă.*

JAHI: Iubitule… iubitule… iubitule. N-ai niciun cuvânt de salut pentru mine?

STATUIA: E-e-e-i!

AL DOILEA SOLDAT: Ce-i asta? Termină! Femeie, spuneai că n-ai putere dacă te ţin.

JAHI: Iată-l pe sclavul meu. Poţi să te lupţi cu el? Hai – rupe-ţi lancea de pieptul ăsta lat.

STATUIA *îngenunchează şi-i sărută lui* JAHI *piciorul.*

AL DOILEA SOLDAT: Nu, dar pot să-l întrec.

O aruncă pe JAHI *pe umăr şi porneşte în fugă. Uşa din deal se deschide. El intră şi uşa se trânteşte în urma lui.* STATUIA *izbeşte în uşă cu pumnii ei uriaşi, dar uşa nu cedează. Lacrimi îi curg pe faţă. În cele din urmă se depărtează de uşă şi începe să sape cu mâinile.*

GABRIEL: *(În culise.)* Asemenea imagini de piatră păstrează chipul zilei ce-a pierit. Singure în deşertul de unde omul a fugit.

STATUIA *continuă să sape şi-n acest timp scena se întunecă. Când se reaprind luminile,* AUTOCRATUL *şade pe tronul său. E singur pe scenă, dar siluete proiectate pe panouri de-o parte şi de alta a lui indică faptul că e înconjurat de curteni.*

AUTOCRATUL: Şed aici de parcă aş fi stăpânul a o sută de lumi. Şi nu-s stăpân nici măcar pe aceasta.

Din culise răsună tropăit de oameni care mărşăluiesc, apoi un ordin strigat.

AUTOCRATUL: Generalisime!

Intră un PROFET. *Poartă o piele de capră şi o cârjă al cărei cap a fost sculptat cu stângăcie pentru a înfăţişa un simbol ciudat.*

PROFETUL: O sută de semne rău prevestitoare s-au arătat. La Incusus, a fost fătat un viţel fără cap dar cu boturi în încheieturile picioarelor. O femeie din cele avute a visat că a rămas grea cu un câine, noaptea trecută o ploaie de stele a căzut sfârâind pe gheaţa de la miazăzi, iar profeţii au pornit-o în bejenie prin lume.

AUTOCRATUL: Şi tu eşti profet.

PROFETUL: Autocratul i-a văzut cu ochii săi!

AUTOCRATUL: Arhivarul meu, care-i cel mai erudit în privinţa istoriei acestui loc, m-a informat odată că aici au fost ucişi peste o sută de profeţi – lapidaţi, arşi, sfâşiaţi de fiare, înecaţi. Unii au fost bătuţi în cuie, ca nişte vermine, de uşile noastre. Acum aş vrea să aflu de la tine despre venirea Soarelui Nou, de atâta vreme profetizat. Cum adică o să vină? Ce-nseamnă asta? Vorbeşte, ori o să-i oferim bătrânului arhivar încă o scrijelitură pe răbojul lui şi-o să călăuzim palida floare a lunii să se caţere pe cârja aia.

PROFETUL: Mă tem că nu-ţi pot îndeplini mulţumitor dorinţa, dar voi încerca.

AUTOCRATUL: Adică nu ştii?

PROFETUL: Ştiu. Dar te ştiu pe Domnia Ta ca un om practic, preocupat numai de problemele acestui univers, rareori privind mai sus de stele.

AUTOCRATUL: De treizeci de ani mă mândresc cu asta.

PROFETUL: Dar chiar şi Domnia Ta trebuie să ştii că inima vechiului soare e roasă de cancer. În centrul său, materia se prăbuşeşte în sine însăşi, ca şi când acolo s-ar afla o groapă fără fund, al cărei vârf o înconjură.

AUTOCRATUL: Astronomii mi-au spus de mult acest lucru.

PROFETUL: Gândeşte-te la un măr putrezit încă din stadiul de mugur. Frumos pe-afară, până când, în cele din urmă, pică putrezit de tot.

AUTOCRATUL: Orice bărbat care încă se simte în puteri în a doua jumătate a vieţii s-a gândit la acel fruct.

PROFETUL: Cam asta-i despre Soarele Vechi. Dar ce-i cu acest cancer care-l macină? Ce ştim despre acesta, fără doar că văduveşte Urth-ul de căldură şi lumină şi, în cele din urmă, de viaţă?

În culise se aud zgomote de luptă. Un ţipăt de durere şi un

trosnet, ca şi când o vază mare a fost răsturnată de pe piedestalul său.

AUTOCRATUL: O să aflăm curând care-i pricina acestei zarve, Profetule. Continuă.

PROFETUL: Ştim că e mai mult de-atât, căci e vorba de o discontinuitate în universul nostru, o sfâşiere în ţesătura sa, ce nu se supune niciunei legi cunoscute de noi. De acolo nu vine nimic – totul intră acolo, nimic nu mai scapă. Şi totuşi de-acolo poate să iasă orice, deoarece, dintre toate lucrurile pe care le cunoaştem, acesta nu-şi este propriei naturi sclav.

Intră NOD, *sângerând, înţepat de lănci ţinute în culise.*

AUTOCRATUL: Ce-i pocitania asta?

PROFETUL: Însăşi dovada acelor pieze rele despre care ţi-am vorbit, Domnia Ta. În timpuri viitoare, aşa se povesteşte de multă vreme, moartea Soarelui Vechi va distruge Urth-ul. Iar din mormântul său se vor ivi monştri, o nouă seminţie, şi Soarele Nou. Bătrânul Urth va înflori atunci aşa cum iese fluturele din coconul său uscat, iar Noul Urth se va numi Ushas.

AUTOCRATUL: Dar tot ce ştim va fi distrus? Această casă străveche în care stăm acum? Tu? Eu?

NOD: Eu n-am înţelepciune. Dar am auzit un înţelept – care în curând îmi va fi rudă, prin căsătorie – spunând nu de mult că totul e spre bine. Noi nu suntem decât vise, iar visele nu au o viaţă a lor proprie. Vezi, eu sunt rănit. *(Îşi arată mâna.)* Când rana se va vindeca, va dispărea. Ar trebui să spună, cu buzele ei însângerate, că-i pare rău că se vindecă? Încerc doar să explic ceea ce a spus altcineva, dar cred că asta a vrut să spună.

Clopote bat adânc în culise.

AUTOCRATUL: Ce-i asta? Tu, Profetule, du-te şi vezi cine-a poruncit să se facă zarva asta, şi de ce.

Exit PROFETUL.

NOD: Sunt aproape sigur că deja clopotele au început să întâmpine Soarele Nou. Eu am venit anume pentru asta. E obiceiul nostru ca atunci când soseşte un oaspete de seamă, să urlăm şi să ne lovim cu pumnii în piept, şi batem cu bucurie pământul şi trunchiurile copacilor din jur, şi ridicăm cele mai mari stânci pe care le putem ridica, şi le rostogolim în josul prăpăstiilor în onoarea lui. O să fac asta în această dimineaţă, dacă-mi daţi drumul, şi sunt sigur că Urth-ul însuşi mi se va

alătura. Munţii vor sări în apă când se va înălţa astăzi Soarele Nou.

AUTOCRATUL: Şi de unde ai venit? Spune-mi, şi te voi elibera.

NOD: Păi de unde, din propria mea ţară, aflată la răsărit de Paradis.

AUTOCRATUL: Şi unde-i aia?

NOD *arată spre răsărit.*

AUTOCRATUL: Şi unde-i Paradisul? În aceeaşi direcţie?

NOD: Cum, ăsta-i Paradisul – suntem în Paradis, sau cel puţin sub el.

Intră GENERALISIMUL*, care mărşăluieşte spre tron şi salută.*

GENERALISIMUL: Autocratule, am răscolit toată ţara de deasupra acestei Case Absolute, aşa cum ai poruncit. Contesa Carina a fost găsită şi, cum rănile ei nu sunt grave, am escortat-o în apartamentele sale. Am găsit şi colosul, pe care-l vezi în faţa Domniei Tale, femeia plină de bijuterii şi doi negustori.

AUTOCRATUL: Şi ceilalţi doi, despuiatul şi nevastă-sa?

GENERALISIMUL: Nici urmă de ei.

AUTOCRATUL: Mai căutaţi o dată, şi de data asta bine.

GENERALISIMUL: *(Salută.)* La dispoziţia Autocratului meu.

AUTOCRATUL: Şi vezi să mi-o trimiţi pe femeia înzorzonată.

NOD *dă să iasă din scenă, dar este oprit cu suliţe.* GENERALISIMUL *scoate pistolul.*

NOD: Nu-s liber să plec?

GENERALISIMUL: Cu niciun chip!

NOD: *(Către* AUTOCRAT:) Ţi-am spus unde se află ţara mea. La răsărit de acest loc.

GENERALISIMUL: Acolo se află mai multe decât doar ţara ta. Cunosc bine acea regiune.

AUTOCRATUL: *(Epuizat.)* A spus adevărul, atât cât îl ştie. Poate singurul adevăr care există.

NOD: Înseamnă că sunt liber să plec.

AUTOCRATUL: Cred că acela pentru care ai venit ca să-l întâmpini va sosi, fie că eşti liber, fie că nu. Există însă o şansă – şi asemenea creaturi ca tine nu pot fi lăsate nicicum să umble haihui. Nu, nu eşti liber, şi nici nu vei mai fi vreodată.

NOD *ţâşneşte din scenă, urmat de* GENERALISIM. *Împuşcături, ţipete şi trosnituri. Siluetele din jurul* AUTOCRATULUI *se estompează. În toiul tărăboiului, clopotele bat din nou.* NOD *revine în scenă cu o arsură de laser pe obraz.* AUTOCRATUL *îl loveşte cu sceptrul: fiecare lovitură produce o explozie şi o ploaie*

de scântei. NOD *îl apucă pe* AUTOCRAT *şi e gata să-l izbească de podeaua scenei, când doi* DEMONI *deghizaţi în negustori intră, îl doboară pe* NOD *la pământ şi-l repun pe* AUTOCRAT *pe tron.*

AUTOCRATUL: Mulţumesc. Veţi fi răsplătiţi cu generozitate. Îmi pierdusem speranţa că voi fi salvat de gărzile mele şi văd că nu m-am înşelat. Pot să întreb cine sunteţi?

PRIMUL DEMON: Gărzile tale zac moarte. Uriaşul ăsta le-a zdrobit ţestele de zidurile tale şi le-a frânt spinările de genunchii săi.

AL DOILEA DEMON: Suntem doar nişte negustori. Ne-au arestat soldaţii tăi.

AUTOCRATUL: Mai bine ar fi ei negustori, iar în locul lor să am soldaţi aşa ca voi! Şi totuşi, după înfăţişare îmi apăreţi atât de firavi încât nu v-aş crede în stare nici măcar de puterea firească.

PRIMUL DEMON: *(Făcând o plecăciune.)* Puterea noastră este inspirată de stăpânul pe care-l slujim.

AL DOILEA DEMON: Te vei mira de ce noi – doi oarecare negustori de sclavi – am fost prinşi hălăduind pe pământurile tale la ceas de noapte. Fapt e că am venit să te avertizăm. În ultima vreme, călătoriile noastre ne-au dus în junglele de la miazănoapte şi acolo, într-un templu mai bătrân decât omul, un altar într-atât de îngropat în vegetaţie luxuriantă încât semăna mai degrabă cu o movilă înfrunzită, am vorbit cu un şaman bătrân ca vremea, care a prorocit că regatul tău se află într-o mare primejdie.

PRIMUL DEMON: Aflând acestea, ne-am grăbit încoace, să te avertizăm înainte să fie prea târziu, şi am ajuns în ultima tresărire a timpului.

AUTOCRATUL: Şi ce trebuie să fac?

AL DOILEA DEMON: Lumea asta pe care şi tu şi noi o preţuim într-atâta s-a învârtit atât de mult în jurul soarelui încât temelia spaţiului său s-a ros cu totul şi cade sub formă de praf şi scame delicate încă de la originile timpului.

PRIMUL DEMON: Continentele înseşi sunt la fel de bătrâne ca femeile sleite ale căror frumuseţe şi fertilitate au pierit de mult. Vine Soarele cel Nou…

AUTOCRATUL: Ştiu!

PRIMUL DEMON: … şi o să le năruiască în mare ca pe nişte corăbii scufundate.

AL DOILEA DEMON: Şi din mare le va înălţa din nou – strălucind de aur, argint, fier şi cupru. Cu diamante, rubine şi turcoaze,

pământuri dospindu-se din ţărâna milioanelor de milenii, spălată de mare cu atât de mult timp în urmă.

PRIMUL DEMON: Pentru a popula aceste pământuri, o nouă rasă este pregătită. Omenirea pe care o ştii va fi împinsă la o parte, aşa cum iarba, care a prosperat pe câmpie atâta vreme, cade sub plug şi lasă loc grânelor.

AL DOILEA DEMON: Dar ce se întâmplă dacă sămânţa este arsă? Ce se întâmplă atunci? Bărbatul înalt şi femeia slabă pe care i-ai întâlnit nu cu mult timp în urmă sunt asemenea seminţe. Odată exista speranţa că sămânţa ar putea fi otrăvită în pământ, dar cea trimisă pentru a face acest lucru n-a mai găsit-o prin iarba moartă şi bruşi, şi din pricina câtorva prestidigitaţii a fost dată pe mâna Inchizitorului tău, pentru o cercetare amănunţită. Dar sămânţa încă poate fi arsă.

AUTOCRATUL: Gândul pe care-l lăsaţi să se înţeleagă mi-a trecut şi mie prin minte.

PRIMUL şi AL DOILEA DEMON: *(În cor.)* Desigur!

AUTOCRATUL: Dar oare moartea celor doi va opri cu adevărat venirea Soarelui Nou?

PRIMUL DEMON: Nu. Dar ţi-ai dori asta? Noile pământuri vor fi ale tale.

Panourile devin strălucitoare. Apar dealuri împădurite şi oraşe de fleşe. AUTOCRATUL *se răsuceşte să se uite la ele. Urmează o pauză.* AUTOCRATUL *scoate un aparat de emisie-recepţie din roba sa.*

AUTOCRATUL: Fie ca Soarele Nou să nu vadă niciodată ce facem aici… Corăbii! Trec peste noi cu flăcări până se pârjoleşte totul.

Când cei doi DEMONI *dispar,* NOD *se ridică în picioare. Oraşele şi dealurile pălesc, iar ecranele înfăţişează imaginea* AUTOCRATULUI *multiplicată de multe ori. Scena se întunecă.*

Când luminile se aprind din nou, INCHIZITORUL *şade la un birou înalt, în mijlocul scenei.* MÂNA DREAPTĂ, *îmbrăcat ca un torţionar şi purtând mască, stă lângă birou. De-o parte şi de alta se găsesc variate instrumente de tortură.*

INCHIZITORUL: Ad-o înăuntru, Frate, pe femeia despre care se spune că e vrăjitoare.

MÂNA DREAPTĂ: Contesa aşteaptă afară şi, pentru că este de sânge de exultant şi o favorită a suveranului, te rog s-o vezi pe ea mai întâi.

Intră CONTESA.

CONTESA: Am auzit ce s-a spus aici, şi pentru că nu mi-am

imaginat că o să rămâi surd, Inchizitorule, la o asemenea rugăminte, mi-am luat inima-n dinţi şi am intrat fără să stau pe gânduri. Crezi că am îndrăznit prea mult?

INCHIZITORUL: Te joci cu vorbele. Însă da, recunosc, aşa cred.

CONTESA: Atunci te-nşeli. De opt ani, de când eram doar o copilă, trăiesc în această Casă Absolută. De când pântecul meu a sângerat pentru prima oară şi mama m-a adus aici, m-a avertizat să nu mă apropii niciodată de apartamentele tale, unde s-a scurs sângele atât de multora, fără a lua seamă la fazele lunii capricioase. Şi nici nu m-am apropiat până acum, iar acum am venit tremurând.

INCHIZITORUL: Aici cei buni n-au a se teme. Dar chiar şi aşa, cred că propria-ţi mărturie te face şi mai îndrăzneaţă.

CONTESA: Şi sunt bună? Tu eşti? Este el? Confesorul meu ţi-ar spune că nu sunt. Al tău ce-ţi spune, ori se teme? Şi este Mâna ta Dreaptă un om mai bun decât tine?

MÂNA DREAPTĂ: N-aş dori să fiu.

CONTESA: Nu, nu sunt îndrăzneaţă – şi nici în siguranţă aici, din câte ştiu. Teama este cea care m-a împins spre aceste încăperi sumbre. Ţi s-a povestit despre omul acela despuiat care m-a lovit. A fost arestat?

INCHIZITORUL: N-a fost adus în faţa mea.

CONTESA: Cu mai puţin de-un rond în urmă, nişte soldaţi m-au găsit gemând în grădină, unde camerista mea încerca să mă consoleze. Pentru că mă temeam că întunericul m-ar putea prinde afară, m-au dus în apartamentul meu prin acea galerie care se numeşte Calea Aerului. O ştii?

INCHIZITORUL: Bine.

CONTESA: Atunci ştii şi că acolo sunt peste tot ferestre, încât toate încăperile şi coridoarele din preajma ei să se bucure de aceleaşi avantaje. Trecând pe-acolo, am văzut într-una din încăperi silueta unui bărbat înalt şi zvelt, lat în umeri, subţire în talie.

INCHIZITORUL: Mulţi bărbaţi arată astfel.

CONTESA: Aşa credeam şi eu. Dar nu peste mult l-am văzut apărând la o altă fereastră – şi apoi la alta. Atunci le-am cerut soldaţilor care mă duceau să tragă asupra lui. Au crezut că-s nebună şi n-au vrut să tragă, dar au trimis câţiva să-l prindă, însă cei trimişi s-au întors cu mâna goală. Cu toate acestea, bărbatul acela continua să mă privească prin ferestre şi părea să se legene.

INCHIZITORUL: Şi crezi că bărbatul acela pe care l-ai văzut este cel care te-a lovit?

CONTESA: Mai rău. Mă tem că nu era el, cu toate că semăna cu el. În plus, s-ar purta frumos cu mine, sunt sigură, dacă i-aş trata nebunia cu respect. Nu, în această noapte ciudată, când noi, care suntem lujerele ucise de iarnă ale vechilor răsaduri ale omului, ne pomenim atât de amestecaţi cu sămânţa anului următor, mă tem că el e ceva cu totul necunoscut pentru noi.

INCHIZITORUL: Aşa o fi, dar aici n-ai să-l găseşti, şi nici pe bărbatul care te-a lovit. *(Către* MÂNA DREAPTĂ:) Ad-o pe vrăjitoare, Frate.

MANA DREAPTĂ: Toate-s vrăjitoare – doar că unele sunt mai rele ca altele.

Iese şi se întoarce aducând-o pe MESCHIANE *legată de-un lanţ.*

INCHIZITORUL: Eşti acuzată că i-ai vrăjit pe şapte soldaţi ai suveranului nostru Autocratul în asemenea măsură încât şi-au încălcat jurământul şi şi-au întors armele împotriva camarazilor şi ofiţerilor lor. *(Se ridică şi aprinde o lumânare mare aflată în dreapta biroului său.)* Te conjur acum cât se poate de solemn să-ţi mărturiseşti păcatul şi, dacă ai păcătuit astfel, ce putere anume te-a ajutat să-l comiţi şi numele celor care te-au învăţat să invoci acea putere.

MESCHIANE: Soldaţii n-au văzut altceva decât că nu voiam să fac niciun rău şi s-au temut pentru mine. Eu…

MÂNA DREAPTĂ: Gura!

INCHIZITORUL: Protestele acuzatei n-au nicio greutate dacă nu sunt făcute din constrângere. Mâna mea Dreaptă te va pregăti.

MÂNA DREAPTĂ *o apucă pe* MESCHIANE *şi o ţintuieşte într-unul din mecanisme.*

CONTESA: Atât de puţin timp i-a mai rămas omenirii, încât n-o să-mi pierd vremea aici să privesc la ce se-ntâmplă. Eşti prietenă cu bărbatul ăla despuiat din grădină? Mă duc să-l caut şi să-i spun ce s-a ales de tine.

MESCHIANE: Ah, te rog s-o faci! Sper să vină înainte să fie prea târziu.

CONTESA: Iar *eu* sper să mă accepte pe mine în locul tău. Fără îndoială că ambele speranţe sunt la fel de zadarnice şi curând vom fi surori în disperare.

Exit CONTESA.

INCHIZITORUL: Mă duc şi eu, ca să stau de vorbă cu aceia care au salvat-o. Pregăteşte subiectul, pentru că o să mă întorc

iute.

MÂNA DREAPTĂ: Mai este una, Inchizitorule. Cu fărădelegi asemănătoare, dar poate mai puţin eficiente.

INCHIZITORUL: De ce nu mi-ai spus? Le-aş fi putut examina pe amândouă odată. Ad-o.

MÂNA DREAPTĂ *iese şi se întoarce aducând-o pe* JAHI.

INCHIZITORUL *caută prin maldărul de hârtii de pe masă.*

INCHIZITORUL: Te conjur acum cât se poate de solemn să-ţi mărturiseşti păcatul şi, dacă ai păcătuit astfel, ce putere anume te-a ajutat să-l comiţi şi numele celor care te-au învăţat să invoci acea putere.

JAHI: *(Mândră.)* Am făcut tot ceea ce mi se aduce ca vină şi încă şi mai multe decât ai habar. Nu îndrăznesc însă a numi puterea, de teamă ca nu cumva această vizuină de şobolani atât de bine capitonată să explodeze şi să se facă praf şi pulbere. Cine ne-a învăţat? Păi cine-nvaţă un copil să-şi strige tatăl?

MÂNA DREAPTĂ: Mama?

INCHIZITORUL: N-am de unde şti. Pregăteşte-o. Mă-ntorc iute.

Exit INCHIZITORUL.

MESCHIANE: Şi pentru tine s-au luptat? Ce trist că au trebuit să moară atâţia!

MÂNA DREAPTĂ: *(Imobilizând-o pe* JAHI *într-o maşinărie, de partea cealaltă a biroului.)* A citit tot hârtia care te privea pe tine. O să-i atrag atenţia asupra acestei erori – diplomatic, fiţi fără teamă – când se va întoarce.

JAHI: I-ai vrăjit pe soldaţi? Atunci vrăjeşte-l şi pe neghiobul ăsta şi eliberează-ne.

MESCHIANE: N-am niciun descântec de putere şi n-am vrăjit decât şapte din cincizeci.

Intră NOD, *legat, împins cu o suliţă de* PRIMUL SOLDAT.

MÂNA DREAPTĂ: Ăsta ce-i?

PRIMUL SOLDAT: Cum ce-i, un prizonier cum altul nici c-ai văzut. A omorât o sută de bărbaţi cum am omorî noi nişte căţelandri. Ai cătuşe destul de mari pentru unu’ ca ăsta?

MÂNA DREAPTĂ: O să trebuiască să leg câteva împreună, dar găsesc eu ceva.

NOD: Nu-s om, ci mai puţin şi mai mult – m-am născut din lut, din Mama Geea, ale cărei animale de suflet sunt fiarele. Dacă voi sunteţi stăpâni peste oameni, mie trebuie să-mi daţi drumul.

JAHI: Nici noi nu suntem oameni. Eliberează-ne şi pe noi!

PRIMUL SOLDAT: *(Râde.)* E limpede ca bună ziua că nu sunteţi. Nu m-am îndoit nicio clipă.

MESCHIANE: Asta nu-i femeie. Nu te lăsa amăgit.

MÂNA DREAPTĂ: *(Prinzând ultima cătuşă în jurul lui* NOD.) Nu mă las. Crede-mă, vremea şmecheriilor s-a dus.

PRIMUL SOLDAT: După ce plec, o să te distrezi, ai să vezi.

Îşi întinde mâna spre JAHI, *care scuipă ca o mâţă.*

PRIMUL SOLDAT: Nu vrei să fii băiat de treabă şi să te-ntorci o clipă cu spatele?

MÂNA DREAPTĂ: *(Pregătindu-se s-o tortureze pe* MESCHIANE.) Dacă aş fi băiat de treabă, m-aş pomeni frânt pe propria mea roată cât ai zice peşte. Dar dacă aştepţi aici până se-ntoarce stăpânul meu Inchizitorul, te poţi pomeni tu zăcând lângă ea, aşa cum îţi doreşti.

PRIMUL SOLDAT *ezită, apoi îşi dă seama ce înseamnă asta şi se grăbeşte să iasă.*

NOD: Femeia aia o să fie mama ginerelui meu. Să nu-i faci niciun rău. *(Se încordează în lanţuri.)*

JAHI: *(Înăbuşindu-şi un căscat.)* O să stau trează toată noaptea şi cu toate că spiritul este la fel de plin de dorinţă ca întotdeauna, carnea asta e pregătită să se odihnească. Nu poţi să termini mai iute cu ea şi să mă iei pe mine la rând?

MÂNA DREAPTĂ: *(Fără să se uite.)* Aici nu există odihnă.

JAHI: Serios? De fapt, nici nu-i chiar atât de intim pe cât mi-aş dori.

JAHI *cască şi, când îşi mişcă o mână ca să şi-o ducă la gură, cătuşa cade.*

MESCHIANE: Trebuie s-o ţii bine – nu înţelegi? Ea nu-i făcută din lut, prin urmare fierul n-are nicio putere asupra ei.

MÂNA DREAPTĂ: *(Cu ochii tot la* MESCHIANE, *pe care o tortureză.)* E ţinută bine, nu te teme.

MESCHIANE: Uriaşule! Te poţi elibera? Lumea întreagă depinde de asta!

NOD *se încordează în legături, dar nu le poate rupe.*

JAHI: *(Desfăcându-se din toate cătuşele.)* Da. Eu sunt cea care răspunde, pentru că în lumea realităţii eu sunt mult mai mare decât oricare dintre voi. *(Dă ocol mesei şi se apleacă peste umărul lui* MÂNA DREAPTĂ.) Ce interesant! Plin de cruzime, dar interesant.

MÂNA DREAPTĂ *se răsuceşte şi se holbează la ea, iar ea fuge, râzând. El aleargă împiedicat după ea şi, o clipă mai târziu, se*

întoarce plouat.

MÂNA DREAPTĂ: *(Gâfâind.)* A şters-o.

NOD: Da. Liberă.

MESCHIANE: Liberă să-i ia urma lui Meschia şi să distrugă totul, aşa cum a mai făcut şi înainte.

MÂNA DREAPTĂ: Nu-ţi dai seama ce înseamnă asta. Stăpânul meu se întoarce curând, iar eu voi fi un om mort.

NOD: Lumea e moartă. Doar ţi-a zis-o femeia asta.

MESCHIANE: Torţionarule, mai ai o şansă – ascultă-mă. Trebuie să-l eliberezi şi pe uriaş.

MÂNA DREAPTĂ: Iar el mă omoară pe mine şi te eliberează pe tine. O să mă gândesc la asta. Cel puţin o să fie o moarte rapidă.

MESCHIANE: El o urăşte pe Jahi şi, cu toate că nu-i isteţ, îi cunoaşte şmecheriile şi e foarte puternic. Pe lângă asta, îţi pot spune un jurământ pe care nu-l va încălca niciodată. Dă-i cheia de la cătuşele care-l ţin legat, apoi stai lângă mine cu spada la gâtul meu. Fă-l să jure c-o va găsi pe Jahi, c-o va aduce aici şi că se va încătuşa la loc.

MÂNA DREAPTĂ *ezită.*

MESCHIANE: N-ai nimic de pierdut. Stăpânul tău nici măcar nu ştie că el ar trebui să fie aici. Dar dacă ea nu este aici când el se întoarce…

MÂNA DREAPTĂ: Aşa am să fac! *(Desprinde o cheie de pe inelul de la brâu.)*

NOD: Jur că trag nădejde să mă leg prin căsătorie de familia Omului, încât noi uriaşii să putem fi numiţi Fiii Tatălui. Şi-l voi prinde pe sucub pentru tine şi-l voi aduce aici, şi-l voi ţine ca să nu mai scape, şi mă voi lega aşa cum sunt acum.

MÂNA DREAPTĂ: Ăsta-i jurământul?

MESCHIANE: Da!

MÂNA DREAPTĂ *îi aruncă lui* NOD *cheia, apoi îşi trage spada din teacă şi o ţine pregătită ca s-o lovească pe* MESCHIANE.

MÂNA DREAPTĂ: O poate găsi?

MESCHIANE: Trebuie s-o găsească!

NOD: *(Descuindu-şi cătuşele.)* O voi prinde. Trupul acela îşi pierde puterea, aşa cum a spus ea. Poate să şi-l modeleze oricât pofteşte, dar nu va învăţa niciodată că modelarea nu rezolvă totul. *(Exit.)*

MÂNA DREAPTĂ: Trebuie să continui cu tine. Sper că înţelegi…

MÂNA DREAPTĂ *o tortureazǎ pe* MESCHIANE, *care ţipă.*

MÂNA DREAPTĂ: *(Sotto-voce.)* Ce frumoasă e! Păcat că nu… ne-am întâlnit în vremuri mai bune.

Scena se întunecă; se aud paşii lui JAHI *fugind. După o vreme, o lumină palidă îl arată pe* NOD *alergând în salturi prin coridoarele Casei Absolute. Imagini cu urne, tablouri şi mobilier se perindă în fundal, sugerând înaintarea lui* NOD. JAHI *apare printre aceste imagini, el iese din scenă prin dreapta, în urmărirea ei.* JAHI *intră în scenă prin stânga, urmată îndeaproape de* AL DOILEA DEMON.

JAHI: Unde putea să se ducă? Grădinile sunt pârjolite. Carnea ta e doar o amăgire… nu te poţi transforma într-o bufniţă şi să-l cauţi pentru mine?

AL DOILEA DEMON: *(Batjocoritor.)* Pe cine-e-e-e?

JAHI: Pe Meschia! Aşteaptă numai s-audă Tatăl cum te-ai purtat cu mine şi ai trădat toate eforturile noastre.

AL DOILEA DEMON: De la tine să afle? Tu l-ai părăsit pe Meschia, te-ai lăsat ademenită de femeie. Ce-ai să spui? „Femeia m-a ispitit”? Am scăpat cu ea basma curată o dată, demult, încât nimeni nu-şi mai aminteşte în afară de tine şi mine, iar acum ai stricat minciunica făcând-o să se împlinească.

JAHI: *(Răsucindu-se spre el.)* Măi, smiorcăit nenorocit ce eşti! Pânditorule la ferestre!

AL DOILEA DEMON: *(Făcând un salt în spate.)* Şi-acum eşti exilată în ţara lui Nod, la răsărit de Paradis.

Paşii grei ai lui NOD *se aud în culise.* JAHI *se ascunde în dosul unei clepsidre, iar* AL DOILEA DEMON *scoate la iveală o suliţă şi îşi ia poziţia unui soldat atunci când intră* NOD.

NOD: De când stai aici?

AL DOILEA DEMON: *(Salutând.)* De când vreţi Domnia Voastră, Sieur.

NOD: Ce noutăţi mai sunt?

AL DOILEA DEMON: Orice noutăţi doriţi, Sieur. Un uriaş înalt cât o turlă a ucis gărzile tronului, iar Autocratul nu e de găsit. Am căutat în grădini atât de mult timp, încât dacă am duce cu noi bălegar în loc de lănci, margaretele ar fi mari cât umbrelele. Penele raţelor sunt pe jos, speranţele în văzduh – şi păstârnacul la fel. Mâine ar trebui să fie frumos, cald, senin… *(se uită semnificativ spre clepsidră)* şi o femeie despuiată a fugit prin holuri.

NOD: Ce-i asta?

AL DOILEA DEMON: Un ceas cu apă, Sieur. Adicătelea, dacă ştiţi cât e ceasul, atunci puteţi spune câtă apă s-a scurs.

NOD: *(Examinând clepsidra.)* În ţara mea nu se găseşte aşa ceva. Păpuşile astea sunt mişcate cu ajutorul apei?

AL DOILEA DEMON: Cea mare nu, Sieur.

JAHI *fuge de pe scenă, urmată de* NOD, *dar înainte ca el să dispară cu totul din vederea publicului, ea se aruncă printre picioarele lui şi revine pe scenă. El fuge înainte, dându-i ei timp să se ascundă într-o ladă. Între timp,* AL DOILEA DEMON *a dispărut.*

NOD: *(Reintrând.)* Hei! Opreşte-te! *(Aleargă în partea cealaltă a scenei şi se întoarce.)* Vina mea! Vina mea! În grădină acolo – a trecut o dată aproape de mine. M-aş fi putut întinde şi s-o fac piftie, ca pe-o pisică… un vierme… un şoarece… un şarpe. *(Se întoarce spre public.)* Să nu râdeţi de mine! V-aş putea omorî pe toţi! Toată rasa asta otrăvită a voastră! Ah, aş putea împrăştia oasele voastre albe prin toate văile! Dar sunt terminat… sunt terminat! Iar Meschiane, care a avut încredere în mine, este terminată şi ea!

NOD *loveşte clepsidra, împrăştiind pe scenă tigăi de alamă şi apă.*

NOD: La ce-mi foloseşte acest dar al vorbirii, poate doar că pot să mă blestem singur. Mamă bună a tuturor fiarelor, ia-mi acest dar. Mai bine să fiu aşa cum am fost şi să urlu fără vorbe printre dealuri. Raţiunea dovedeşte că raţiunea nu poate aduce decât suferinţă – ce înţelept e să uiţi şi să fii din nou fericit!

NOD *se aşază pe lada în care e ascunsă* JAHI *şi-şi îngroapă chipul în mâini. În timp ce lumina se stinge, lada începe să se frângă sub greutatea lui.*

Când luminile se aprind din nou, scena înfăţişează încă o dată încăperea INCHIZITORULUI. MESCHIANE *se află în scaunul de tortură.* MÂNA DREAPTĂ *răsuceşte roata. Ea ţipă.*

MANA DREAPTĂ: Te-a făcut să te simţi mai bine, nu-i aşa? Ţi-am zis că aşa o să fie. Pe lângă asta, află şi vecinii că suntem treji aici. N-ai crede dacă ţi-aş spune că toată această aripă este plină de încăperi goale şi sinecuri. Aici stăpânul şi cu mine încă ne vedem de treaba noastră. Încă o facem, şi de aceea rezistă Commonwealth-ul. Şi noi vrem ca ei să ştie asta.

Intră AUTOCRATUL. *Veşmintele îi sunt ferfeniţite, pătate cu sânge.*

AUTOCRATUL: Ce loc e ăsta? *(Se aşază pe podea, cu capul în mâini, într-o atitudine ce aminteşte de a lui* NOD.)

MÂNA DREAPTĂ: Ce loc? Păi, încăperile Milei, idiotule. Poţi să vii aici fără să ştii unde te afli?

AUTOCRATUL: Am fost atât de fugărit în propria mea casă în această noapte, încât m-aş putea afla oriunde. Adu-mi nişte vin – sau apă, dacă n-ai vin aici – şi pune drugul la uşă.

MANA DREAPTĂ: Avem bordo, nu şi vin. Şi nu prea pot să pun drugul la uşă, pentru că-mi aştept stăpânul să se-ntoarcă.

AUTOCRATUL: *(Cu mai multă autoritate.)* Fă ce-ţi spun.

MÂNA DREAPTĂ: *(Foarte încet.)* Eşti beat, prietene. Ieşi.

AUTOCRATUL: Sunt – ce contează? Sfârşitul e aici. Sunt un om nici mai bun, nici mai rău decât tine.

Pasul apăsat al lui NOD *se aude în depărtare.*

MÂNA DREAPTĂ: N-a izbândit – sunt sigur!

MESCHIANE: A reuşit! Nu s-ar întoarce atât de repede cu mâinile goale. Lumea mai poate fi salvată!

AUTOCRATUL: Ce vrei să spui?

Intră NOD. *Nebunia pentru care s-a rugat l-a cuprins deja, dar o trage pe* JAHI *după sine.* MÂNA DREAPTĂ *fuge spre el, cu cătuşele.*

MESCHIANE: Trebuie s-o ţină cineva, altfel va scăpa aşa cum a mai scăpat.

MÂNA DREAPTĂ *îi pune lui* NOD *cătuşele, le închide cu un pocnet, apoi prinde cu un lanţ un braţ al lui* NOD *peste trupul acestuia, în aşa fel încât s-o cuprindă pe* JAHI. NOD o strânge şi mai tare pe JAHI.

MÂNA DREAPTĂ: O omoară! Slăbeşte strânsoarea, nătărăule.

MANA DREAPTĂ *apucă bara cu care învârtea roata şi o abate asupra lui* NOD. NOD *urlă, încearcă să-l apuce şi-o scapă pe jos pe* JAHI *care şi-a pierdut cunoştinţa.* MÂNA DREAPTĂ *o apucă de-un picior şi-o trage lângă* AUTOCRAT.

MÂNA DREAPTĂ: Hei, tu, ia ţine-o tu.

Îl smuceşte pe AUTOCRAT *în picioare şi-l înlănţuie în aşa fel încât un braţ înconjură talia lui* JAHI, *apoi se întoarce din nou la* MESCHIANE, *pentru a continua tortura. Nevăzut în spatele lui,* NOD *se eliberează din lanţuri.*

XXV
Atacul asupra Hierodulilor

Deşi ne găseam afară, unde zgomotele se pierd atât de uşor sub imensitatea boltei, auzeam zăngăniturile pe care le provoca Baldanders în timp ce se prefăcea că se luptă cu fiarele care-l înlănţuiau. Oamenii din public vorbeau între ei, şi auzeam şi aceste conversaţii: una despre piesă, descoperind în ea semnificaţii la care nu mă gândisem niciodată şi pe care aş zice că Doctorul Talos nu le avusese în vedere; iar alta despre un caz judiciar despre care unul dintre vorbitori, cu intonaţia tărăgănată a unui exultant, părea sigur că nu va fi judecat cu dreptate de către Autocrat. Când am răsucit tamburul roţii, lăsând clichetul să cadă cu un clinchet satisfăcător, am îndrăznit să arunc o privire piezişă lungă către cei care ne urmăreau.

Doar zece scaune erau ocupate, dar nişte siluete înalte stăteau pe margini şi în spatele auditoriului. Câteva femei în ţinută de curte, foarte asemănătoare cu acelea pe care le văzusem odată la Casa Azurie, rochii cu decolteu adânc şi fuste largi, adesea crăpate într-o parte sau garnisite cu dantelă. Coafuri simple, împodobite însă cu flori, bijuterii sau larve extrem de luminiscente.

Majoritatea celor care ne urmăreau păreau să fie bărbaţi şi tot mai veneau şi alţii. Cei mai mulţi erau la fel de înalţi ca Vodalus. Stăteau înveliţi în mantalele lor, ca şi când i-ar fi înfiorat aerul blând al primăverii. Chipurile le erau umbrite de petasurile cu boruri largi şi calote turtite.

Lanţurile lui Baldanders au căzut cu un clămpănit, iar Dorcas a ţipat ca să mă înştiinţeze că se eliberase. M-am răsucit către el, apoi m-am retras de frică, smulgând cea mai apropiată făclie din suportul ei, ca să-l ţin la distanţă. Făclia a început să pâlpâie, uleiul din burduful ei aproape înăbuşind flacăra, şi scuipând scântei s-a reaprins cu şi mai multă putere când pucioasa şi sărurile minerale pe care Doctorul Talos le lipise de jur împrejurul buzei au luat foc.

Uriaşul îşi juca nebunia aşa cum cerea rolul său. Părul câlţos îi atârna în ochi; în dosul acestui paravan, ochii scânteiau atât de sălbatici, încât le vedeam sclipirea în ciuda şuviţelor. Gura îi stătea căscată, din ea curgea salivă, iar dinţii galbeni erau lăsaţi

la vedere. Braţe de două ori mai lungi decât ale mele se întindeau spre mine.

Ce mă speria – şi recunosc că eram speriat şi tare îmi doream s-o am în mâini pe *Terminus Est* şi nu făclia de fier – era ceea ce nu pot numi altfel decât expresia din spatele lipsei de expresie de pe chipul lui. Era acolo asemenea apei negre pe care o zărim uneori mişcându-se sub gheaţa unui râu îngheţat. Baldanders era de-a dreptul fericit să fie aşa cum era el în mod firesc; şi când m-am răsucit spre el, mi-am dat seama pentru prima oară că nu se prefăcea a fi nebun pe scenă, ci mai curând se prefăcea a fi întreg la minte şi umil în afara ei. Şi m-am întrebat atunci în ce măsură influenţase scrierea piesei, deşi poate era vorba doar de faptul că Doctorul Talos îşi înţelesese (fără doar şi poate) pacientul mai bine decât îl înţelesesem eu.

De bună seamă că nu stătea în intenţia noastră să-i înspăimântăm pe curtenii Autocratului, aşa cum îi înspăimântasem pe oamenii de rând. Baldanders îmi va smulge din mâini făclia, se va preface că-mi rupe spinarea şi va încheia scena. Dar n-a făcut aşa. O fi fost într-adevăr atât de nebun pe cât se prefăcea a fi, ori poate chiar era înfuriat de publicul tot mai numeros, nu ştiu. Poate că ambele explicaţii sunt corecte.

Fapt e că mi-a smuls făclia din mână şi s-a răsucit spre spectatori, învârtind-o în mâini astfel încât uleiul aprins a curs în jurul lui ca o ploaie de foc. Spada mea, cu care ameninţasem capul lui Dorcas cu numai câteva clipe mai devreme, zăcea lângă picioarele mele, şi m-am aplecat instinctiv după ea. Până să mă îndrept din nou de spate, Baldanders ajunsese în mijlocul publicului. Făclia se stinsese, iar acum o mânuia ca pe-o ghioagă.

Cineva a tras cu pistolul. Glonţul i-a aprins costumul, dar nu i-o fi nimerit trupul. Mai mulţi exultanţi îşi scoseseră săbiile şi cineva – n-am văzut cine – avea asupra sa un vis, una din armele acelea rare. Se mişca asemenea unui fum tyrian, dar mult mai rapid, şi într-o clipită îl învăluise pe uriaş. Şi a părut atunci Baldanders ca înfăşurat în tot ce însemna trecutul şi mult din ceea ce încă nu fusese niciodată: o femeie cu păr sur i-a înmugurit din şold, o barcă de pescuit i-a atârnat chiar deasupra capului, un vânt rece a biciuit flăcările care îl împresuraseră.

Dar viziunile, despre care se spune că-i lasă pe soldaţi ameţiţi şi neajutoraţi, devenind o povară în împlinirea misiunii lor, nu prea aveau putere asupra lui Baldanders. A continuat să înainteze cu paşi mari, şi atunci făclia a despicat o potecă în faţa lui.

O clipă doar am mai privit (căci îmi venisem destul în fire ca să fug de acea luptă de nebuni) şi am văzut câteva siluete aruncându-şi pelerinele cu glugă şi – din cât părea – şi chipurile. Sub acele chipuri care, nemaifiind purtate, aminteau de materia imaterială din care erau alcătuiţi notulii, se găseau nişte monstruozităţi cum nu crezusem că realitatea poate să îndure: o gură circulară mărginită de dinţi ca nişte ace; ochi compuşi fiecare din alţi o mie de ochi, suprapuşi asemenea solzilor unui con de pin; fălci ca nişte cleşti. Mi-au rămas toate în amintire aşa cum îmi rămân toate celelalte lucruri, şi nu o dată le-am văzut în rondurile întunecate ale nopţii. Sunt foarte bucuros că, atunci când în sfârşit am izbutit să-mi întorc chipul spre stele şi norii inundaţi de lună, nu le văzusem decât pe cele mai apropiate de luminile scenei noastre. Am spus că o rupsesem la fugă. Dar bobul acela de zăbavă, în care am ridicat-o pe *Terminus Est* şi am stat şi l-am privit pe Baldanders în atacul lui furibund, aproape că m-a costat cumplit de mult: când m-am răsucit s-o iau pe Dorcas şi s-o duc la adăpost, ea nu mai era acolo.

Am rupt-o atunci la fugă nu atât din faţa furiei lui Baldanders sau de cacogenii din public, sau de pretorienii Autocratului (care, eram sigur, aveau să apară curând), ci pe urmele lui Dorcas. Am căutat-o, i-am strigat numele în timp ce fugeam, dar n-am găsit decât boscheţii, fântânile şi puţurile adânci ale acelei grădini fără capăt; şi, într-un târziu, nemaiputând să respir şi cu dureri în picioare, mi-am potolit fuga.

Îmi este cu neputinţă să pun pe hârtie amărăciunea pe care am simţit-o atunci. Era aproape de nesuportat faptul de a o fi regăsit pe Dorcas şi a o fi pierdut atât de curând. Femeile cred – sau cel puţin aşa pretind ele – că toată tandreţea noastră faţă de ele izvorăşte din iubire; că le iubim când nu ne-am înfruptat din ele o vreme, şi le îndepărtăm, când suntem îndestulaţi sau, mai corect spus, epuizaţi. Nimic mai fals, cu toate că o atare idee poate fi făcută să pară adevărată. Când suntem învârtoşaţi de dorinţă, suntem în stare să arătăm o mare tandreţe, în speranţa de a împlini acea dorinţă; dar, în fapt, nicicând nu suntem mai înclinaţi spre a trata femeile cu brutalitate şi mai puţini capabili de a simţi orice altă emoţie profundă, în afară de una singură. Umblând eu aşa prin grădinile înnoptate, nu mă stăpânea nicio nevoie fizică faţă de Dorcas (cu toate că nu mă mai bucurasem de ea de când dormisem împreună în fortăreaţa dimarhilor, dincolo de Câmpia Sangvinară), pentru că îmi revărsasem

bărbăţia iară şi iară cu Jolenta, în barca împodobită cu nenufari. Dar dacă aş fi găsit-o pe Dorcas, aş fi sufocat-o cu sărutări; cât despre Jolenta, pe care fusesem înclinat s-o displac, iată că acum resimţeam pentru ea o oarecare afecţiune.

Nici Dorcas, nici Jolenta nu au apărut, n-am văzut sosind în fugă nici soldaţi şi nici pe petrecăreţii pe care venisem să-i distrăm nu i-am zărit. Thiasul, din câte se vădea, era organizat într-un anume loc în acea grădină, de care eu eram foarte departe. Nici măcar acum nu ştiu până unde se întinde Casa Absolută. Există hărţi, fără doar şi poate, dar sunt incomplete şi contradictorii. A Doua Casă nu are hărţi, şi chiar şi Părintele Inire îmi spune că a uitat de mult mare parte din misterele ei. Rătăcind prin coridoarele ei înguste, n-am văzut lupi albi; am găsit în schimb scări care duc la domuri sub râu şi la chepenguri ce se deschid în păduri aparent virgine. (Unele dintre acestea sunt însemnate, la suprafaţa pământului, de stele căzute în ruină, pe jumătate înghiţite de vegetaţie; altele n-au niciun semn.) De când am închis asemenea chepenguri şi m-am retras, cu părere de rău, într-un aer artificial încă brăzdat de arome de vegetaţie şi putreziciune, m-am întrebat adesea dacă nu cumva unul sau altul dintre acele tuneluri ajunge până la Citadelă. Bătrânul Ultan a zis o dată, ca într-o doară, că rafturile de cărţi ale bibliotecii se întindeau până la Casa Absolută. Ce altceva să însemne asta decât că însăşi Casa Absolută s-ar întinde până la rafturile bibliotecii sale? Unele părţi ale celei de-a Doua Case seamănă cu acele coridoare oarbe în care l-am căutat pe Triskele; poate că sunt aceleaşi coridoare, deşi, dacă aşa stau lucrurile, înseamnă că mă aflasem într-o primejdie cu mult mai mare decât ştiam la acea dată.

Că au sau nu rădăcini reale speculaţiile mele, la vremea despre care scriu acum nu aveam habar de ele. Eram atât de inocent încât bănuiam că hotarele Casei Absolute – care se întindeau şi în spaţiu, şi în timp cu mult mai departe decât şi-ar fi închipuit neiniţiaţii – puteau fi strict delimitate; şi că mă apropiam, sau mă voi apropia curând de ele, dacă nu cumva trecusem deja de ele. Astfel am mers cât a fost noaptea de lungă, îndreptându-mi paşii spre miazănoapte după cum mă călăuzeau stelele. Şi, mergând, mi-am desfăşurat în minte viaţa întocmai aşa cum am încercat de atâtea ori să nu fac în timp ce aşteptam să vină somnul. Şi din nou înotam cu Drotte şi Roche în rezervorul rece de sub Donjonul Clopotului; din nou înlocuiam

drăcuşorul de jucărie al Josephinei cu broasca furată; şi iar întindeam mâna să prind coada bardei care l-ar fi răpus pe marele Vodalus şi astfel ar fi salvat-o pe Thecla încă neîntemniţată; încă o dată vedeam panglica purpurie târându-se de sub uşa Theclei, pe Malrubius, aplecându-se asupra mea, pe Jonas dispărând în infinitatea dintre dimensiuni. Mă jucam din nou cu pietricelele în curtea de lângă curtina prăbuşită, în vreme ce Thecla se ferea de copitele gărzilor călare ale tatălui meu.

Multă vreme după ce văzusem ultima balustradă, m-am temut de soldaţii Autocratului; dar după o vreme, când nici măcar n-am întrezărit vreo patrulă îndepărtată, frica a fost înlocuită de dispreţ faţă de ei, crezând că ineficienţa lor făcea parte din acea dezorganizare generală pe care o observasem adesea în Commonwealth. Cu sau fără ajutorul meu, simţeam că Vodalus îi va distruge pe cârpacii ăştia – ar putea s-o facă şi acum, dintr-o singură lovitură.

Cu toate acestea, androginul în robă galbenă care cunoscuse parola lui Vodalus şi primise mesajul lui ca şi când îl aştepta era fără nicio îndoială Autocratul, stăpânul acelor soldaţi şi, în fapt, al întregului Commonwealth, în măsura în care recunoştea existenţa unui stăpân. Thecla îl văzuse adesea; amintirile Theclei erau acum ale mele şi el apărea în ele. Dacă Vodalus izbândise între timp, de ce rămânea ascuns? Sau poate că Vodalus era doar o creatură a Autocratului? (Şi dacă da, de ce vorbise Vodalus despre Autocrat ca şi când acesta era un simplu servitor?) Am încercat să mă conving singur că tot ce se întâmplase în încăperea tabloului şi în celelalte părţi ale celei de-A Doua Case fusese un vis; dar ştiam că nu e aşa, şi nu mai aveam nici oţelul.

Gândul la Vodalus mi-a amintit de Gheară, pe care Autocratul însuşi mă îndemnase s-o dau înapoi ordinului preoteselor numite Pelerine. Am scos-o din ascunzătoare. Lumina ei era blândă acum, nu scăpăra cum făcuse în mina oamenilor-maimuţă, şi nici nu era pală, aşa cum fusese când o cercetasem împreună cu Jonas în antecameră. Deşi o ţineam în palmă, îmi apărea ca un iaz mare de apă albastră, mai curată ca aceea din rezervor, cu mult mai curată decât apele Gyollului, în care m-aş putea cufunda… deşi, făcând aceasta, într-un fel de neînţeles m-aş cufunda *în sus.* Mângâietor gândul şi în acelaşi timp neliniştitor, încât am băgat gema înapoi în tureatcă şi mi-am văzut de drum.

Zorile m-au găsit pe o potecă îngustă ce se furişa printr-o pă-

dure mult mai grandioasă în descompunerea ei decât aceea care se întindea în afara Zidului ce împresura Nessusul. Arcele răcoroase formate de ferigi, pe care le văzusem acolo, nu existau aici, dar viţe ca nişte degete cărnoase se agăţau, asemenea unor hetaire, de mahagonii şi de alţi copaci tropicali, preschimbându-şi mădularele lungi în nori de verde plutitor şi lăsând să atârne spre pământ perdele dense presărate cu flori. Păsări necunoscute mie glăsuiau deasupra capului şi, o dată, o maimuţă, care, de n-ar fi avut patru mâini, aş fi jurat că e o zbârcitură de om cu barbă roşie, îmbrăcat în blană, m-a iscodit din vârful unui arac înalt cât o fleşă. Când nu m-am mai putut ţine pe picioare, am găsit un loc uscat şi umbros, între nişte rădăcini cât trunchiurile de groase, şi m-am învelit în mantia mea.

Adeseori a trebuit să vânez somnul ca şi când ar fi cea mai amăgitoare himeră, pe jumătate legendă, pe jumătate văzduh. Acum însă m-a încolţit. Abia de-am închis ochii, şi mi-a şi apărut în minte uriaşul cuprins de pandalii. De data asta o aveam pe *Terminus Est* în mână, dar parcă aş fi ţinut o nuieluşă. În loc să mă aflu pe scenă, stăteam pe-un parapet îngust. De o parte ardeau torţele unei armate. De partea cealaltă, un perete abrupt care se termina într-un lac întins care era şi nu era iazul azuriu al Ghearei. Baldanders îşi înălţă făclia cumplită, iar eu mă transformasem oarecum în silueta aceea de copil pe care o văzusem pe fundul mării. Simţeam că femeile acelea gigantice nu puteau fi departe. Şi ghioaga a izbit.

Trecuse de amiază, furnici roşii ca focul îmi traversau în şir pieptul. După ce am mers timp de două sau trei ronduri prin frunzele palide ale acelei păduri nobile dar sortite pieirii, am ajuns la o potecă mai lată şi, după încă un rond (în vreme ce umbrele se lungeau), m-am oprit, am adulmecat văzduhul şi am descoperit că mirosul pe care-l simţisem era într-adevăr o urmă de fum. Eram lihnit de foame, aşa că am grăbit pasul.

XXVI
Despărţirea

La un moment dat, poteca întretăia o alta şi la acea răscruce patru oameni şedeau pe pământ, în jurul unui foc mic. Întâi am recunoscut-o pe Jolenta – aura ei de frumuseţe făcea poiana să semene cu un paradis. Aproape în aceeaşi clipă, Dorcas m-a recunoscut şi a fugit spre mine, să mă sărute, iar eu am zărit chipul vulpaşin al Doctorului Talos peste umărul masiv al lui Baldanders.

Uriaşul, pe care ar fi trebuit să-l recunosc din prima clipă, era atât de schimbat încât nici nu mi-am dat seama imediat cine e. Capul îi era înfăşurat în bandaje murdare şi, în locul hainei negre lăbărţate pe care o purta îndeobşte, spinarea lui lată era acoperită cu o alifie lipicioasă ce se asemăna cu argila şi mirosea a baltă.

— Ce-ntâlnire, ce-ntâlnire! a strigat Doctorul Talos. Cu toţii ne-ntrebam ce s-a întâmplat cu tine.

Cu o uşoară înclinare a capului, Baldanders a dat de înţeles că, de fapt, Dorcas era cea care se întreba, lucru pe care cred că l-aş fi ghicit şi fără ajutor. Am răspuns:

— Am fugit. Ca şi Dorcas, ştiu. Mă mir că voi ceilalţi n-aţi fost omorâţi.

— Cât pe ce, a recunoscut doctorul, dând din cap.

Jolenta a ridicat din umeri, făcând ca această simplă mişcare să pară o ceremonie desăvârşită.

— Şi eu am fugit, a zis ea, prinzându-şi sânii uriaşi cu mâinile. Dar nu cred că sunt bine dotată pentru fugă, ce zici? Oricum, în întuneric m-am ciocnit de un exultant care mi-a spus că nu trebuie să mai fug, pentru că o să mă apere el. Dar apoi au apărut nişte spahii – mi-ar plăcea ca într-o bună zi să-mi pot înhăma la şaretă animalele lor – şi cu ei era şi un mahăr din ăia cărora nu le plac femeile. Mi-am zis atunci că poate o să fiu dusă la Autocrat – ai cărui pori sunt mai strălucitori chiar şi decât stelele –, aşa cum aproape că se întâmplă în piesă. Dar ăştia l-au făcut pe exultant să plece şi m-au dus înapoi la teatru unde erau el – şi a făcut un gest către Baldanders – şi doctorul. Doctorul îl ungea cu pomadă, iar soldaţii urmau să ne omoare, cu toate că vedeam că pe mine nu prea-i trăgea aţa să mă omoare. Apoi ne-

au lăsat să plecăm, şi iată-ne aici.

Doctorul Talos a adăugat:

— Pe Dorcas am găsit-o la spartul zorilor. Sau mai degrabă ea ne-a găsit pe noi, şi de atunci ne îndreptăm încet spre munţi. Încet, din pricină că, aşa rău cum se simte, Baldanders este singurul dintre noi care are forţa să ne care calabalâcul – om fi aruncat noi parte din el, dar de câteva piese tot nu ne putem descotorosi.

Eram surprins, am zis eu, să aud că Baldanders era doar rănit, când fusesem sigur că murise.

— Doctorul Talos l-a oprit, a spus Dorcas. Nu-i aşa, Doctore? Aşa a fost prins. De mirare că n-au fost ucişi amândoi.

— Dar uite, a spus Doctorul Talos zâmbind, uite că încă umblăm printre cei vii. Şi cu toate că o ducem mai prost cu îmbrăcămintea, suntem bogaţi. Baldanders, arată-i lui Severian banii.

Cu o grimasă de suferinţă, uriaşul şi-a schimbat poziţia şi a scos dintr-un buzunar o pungă de piele doldora. După ce s-a uitat la doctor ca pentru a mai primi şi alte instrucţiuni, a deznodat şnururile şi a vărsat în mâna lui uriaşă un şuvoi de chrisoşi nou bătuţi.

Doctorul Talos a luat o monedă şi a ridicat-o, ca să prindă în ea lumina focului, şi a întrebat:

— Câtă vreme crezi că un bărbat dintr-unul din satele de pescari de lângă Lacul Diuturna ar munci pentru un chrisos la ridicarea zidurilor? – la care eu am răspuns:

— Cred că cel puţin un an.

— Doi! Zi de zi, iarnă şi vară, fie ploaie, fie soare, dacă-l împărţim în fărâme de cupru, şi aşa vom face. O să ne luăm cincizeci asemenea ajutoare ca să ne reconstruim casa. Aşteaptă şi-ai să vezi!

Baldanders a adăugat cu vocea lui groasă:

— Numa’ să muncească.

Roşcovanul doctor s-a răsucit brusc spre el:

— Or să muncească! Am învăţat câte ceva de ultima dată, fii sigur.

M-am băgat în vorbă:

— Presupun că o parte din banii ăştia sunt ai mei, iar altă parte, a femeilor ăstora – nu-i aşa?

Doctorul Talos s-a relaxat:

— Ah, da, am uitat. Femeile şi-au primit deja partea. Jumătate

din ăştia sunt ai tăi. La urma urmei, nu i-am fi căpătat dacă n-ai fi fost tu.

A luat banii din mâna uriaşului şi s-a apucat să facă două grămezi pe pământ, în faţa lui.

Mi-am zis că voise să spună doar că îmi adusesem umila contribuţie la succesul piesei, atât şi nimic mai mult. Dar Dorcas, care probabil simţise că în vorbele lui se ascundea ceva mai mult decât doar recunoaşterea meritelor, a întrebat:

— De ce spui asta, Doctore?

Faţă-de-vulpe a zâmbit:

— Severian are prieteni sus-puşi. Şi am gândul ăsta de-o bucată de vreme – un torţionar care să bată drumurile ca un vagabond e ceva greu de înghiţit chiar şi de către Baldanders; cât despre mine, eu mă tem că am un gâtlej extrem de strâmt.

— Dacă am asemenea prieteni, am zis, eu unul nu-i ştiu.

Grămezile erau egale acum, iar doctorul a împins una spre mine şi pe cealaltă spre uriaş.

— La început, când te-am găsit în pat cu Baldanders, am crezut că poate ai fost trimis să ne avertizezi să nu jucăm piesa mea – în anumite privinţe, după cum ai observat, este, cel puţin aparent, o critică la adresa Autocratului.

— Oarecum, a molfăit Jolenta sarcastică.

— Da’ ca să trimiţi un torţionar din Citadelă ca să bagi spaima în doi comedianţi vagabonzi mi se părea o reacţie absurd de exagerată. Apoi mi-am dat seama că noi, prin simplul fapt că prezentam piesa, de fapt te ascundeam pe tine. Puţini ar bănui că un slujitor al Autocratului s-ar asocia cu o asemenea trebuşoară. Aşa că am introdus rolul lui Mâna Dreaptă, ca să te putem ascunde mai bine, dând astfel o justificare veşmântului tău.

— N-am habar despre ce vorbeşti, am spus eu.

— Desigur. Nu doresc să te forţez să-ţi trădezi secretul. Dar când pregăteam ieri scena, un slujbaş de rang înalt din Casa Absolută – cred că era un agamet, şi cei de soiul ăsta sunt mereu aproape de urechea autorităţilor – a venit să-ntrebe dacă trupa noastră este aceea în care joci tu, şi dacă eşti cu noi. Tu şi Jolenta vă făcuserăţi nevăzuţi, dar am răspuns că într-adevăr aşa e. A întrebat apoi cât primeşti din ce câştigăm şi, când i-am spus, a zis că a primit instrucţiuni să ne plătească pe loc pentru spectacolul de seară. Şi chiar că am avut noroc, pentru că netotul ăsta cât un munte a pornit la atac în publicul nostru.

A fost una din puţinele dăţi când mi s-a părut că Baldanders se simte afectat de măscările doctorului său. Cu toate că era limpede că-i pricinuia o mare suferinţă, şi-a răsucit matahala de trup până a ajuns cu spatele la noi.

Dorcas îmi spusese că, atunci când dormisem în cortul Doctorului Talos, dormisem singur. Acum am avut impresia că aşa se simţea uriaşul; că, pentru el, în luminişul acela nu se găseau decât el şi nişte vietăţi mici, nişte animale de companie, care începeau să-l obosească.

— A plătit pentru nesocotinţa lui, am zis eu. Arată ars rău.

Doctorul a încuviinţat din cap:

— De fapt, Baldanders a avut noroc. Hierodulii şi-au îndreptat în jos razele şi-au încercat să-l întoarcă din drum, nu să-l omoare. Trăieşte acum datorită îngăduinţei lor şi o să se regenereze.

— Adică o să se vindece? a murmurat Dorcas. Sper să se întâmple astfel. Mi-e atât de milă de el, cum nu pot spune.

— Eşti bună! Poate prea bună. Dar Baldanders creşte încă, iar copiii care cresc au mare putere de recuperare.

— Creşte încă? m-am mirat eu. Părul îi e pe jumătate încărunţit

Doctorul a izbucnit în râs:

— Poate că îi creşte cărunţeala. Dar acum, dragi prieteni – s-a ridicat şi şi-a scuturat pantalonii de colb –, acum am ajuns, şi bine a spus poetul, în locul unde destinaţiile lor îi despart pe oameni. Ne-am oprit aici, Severian, nu numai din pricină că eram sleiţi, ci din pricină că aici se desparte drumul spre Thrax, unde te îndrepţi tu, de acela care duce la Lacul Diuturna şi în ţara noastră. Mi-era nu ştiu cum să trec de punctul ăsta, ultimul unde trăgeam nădejde să te văd, fără să fi făcut o împărţeală dreaptă a câştigului nostru – dar acum asta s-a înfăptuit. De-o fi să mai stai la taclale cu binefăcătorii tăi din Casa Absolută, vrei te rog să le spui că ai fost plătit cu dreptate?

Grămada de chrisoşi se mai afla încă pe pământ, în faţa mea.

— Aici se află de o sută de ori mai mulţi bani decât m-am aşteptat vreodată să primesc, am spus eu. Da. De bună seamă.

Am cules monedele şi le-am vârât în sabretaş.

Jolenta şi Dorcas au schimbat o privire scurtă, iar Dorcas a spus:

— Eu mă duc la Thrax împreună cu Severian, dacă el într-acolo se îndreaptă.

Jolenta şi-a ridicat o mână către doctor, aşteptându-se de

bună seamă s-o ajute să se ridice.

— Baldanders şi cu mine vom călători singuri, a spus el, şi vom merge toată noaptea. O să ne fie dor de voi toţi, dar a sosit vremea să ne despărţim. Dorcas, copila mea, sunt încântat că vei avea un protector. (Mâna Jolentei se găsea, în acel moment, pe coapsa lui.) Vino, Baldanders, trebuie s-o luăm din loc.

Uriaşul s-a ridicat cu greu în picioare şi, cu toate că nu a gemut, vedeam limpede că suferea îngrozitor. Bandajele îi erau ude şi mânjite de sudoare amestecată cu sânge. Ştiam ce am de făcut, şi am spus:

— Am ceva de vorbit cu Baldanders, între patru ochi. Pot să vă rog pe toţi să vă depărtaţi vreo sută de paşi?

Femeile s-au urnit din loc, să-mi îndeplinească rugămintea, Dorcas luând-o pe o potecă, iar Jolenta (ajutată de Dorcas să se ridice), pe cealaltă; dar Doctorul Talos a rămas neclintit, obligându-mă să-mi repet rugămintea.

— Vrei să plec şi eu? N-are rost. Baldanders îmi va spune tot ce-i zici, de cum vom fi numai noi doi. Jolenta! Vino-ncoa, drăguţă.

— S-a îndepărtat pentru că am rugat-o eu, aşa cum te-am rugat şi pe tine.

— Da, numai că merge în direcţia greşită, şi nu pot să admit aşa ceva. Jolenta!

— Doctore, nu vreau decât să-l ajut pe prietenul tău – sau pe sclavul tău, sau ce-o fi.

Pe neaşteptate, vocea adâncă a lui Baldanders a răzbit prin turbanul de bandaje:

— Eu sunt stăpânul lui.

— Întocmai, a spus doctorul, în timp ce culegea de pe pământ grămada de chrisoşi pe care o împinsese spre Baldanders şi o lăsa să cadă în buzunarul pantalonilor uriaşului.

Jolenta se întorsese şchiopătând, lacrimile îi brăzdau chipul minunat.

— Doctore, nu pot merge cu voi?

— De bună seamă că nu, a răspuns el rece, ca unui copil care cere o a doua porţie de tort.

Jolenta s-a prăbuşit la picioarele lui.

Eu m-am uitat în sus, la uriaş.

— Baldanders, te pot ajuta. Cu ceva timp în urmă, un prieten de-al meu a fost ars la fel de rău ca şi tine, şi am putut să-l ajut. Dar pe tine n-am să te ajut dacă Doctorul Talos şi Jolenta se uită.

Vrei să vii cu mine puţin mai încolo, înapoi pe poteca spre Casa Absolută?

Încet, capul uriaşului s-a clătinat dintr-o parte în alta.

— Ştie ce lenitiv îi oferi, a râs Doctorul Talos. El însuşi l-a oferit multora, dar iubeşte viaţa prea mult

— Eu ofer viaţă… nu moarte.

— Serios? a ridicat doctorul o sprânceană. Unde ţi-e prietenul?

Uriaşul apucase mânerele roabei lui.

— Baldanders, ştii cine a fost Conciliatorul?

— Asta a fost demult, a răspuns Baldanders. N-are importanţă.

Şi a pornit-o pe poteca nealeasă de Dorcas. Doctorul Talos a făcut câţiva paşi în urma lui, cu Jolenta agăţată de braţul său, apoi s-a oprit.

— Severian, ai păzit mulţi prizonieri, cel puţin aşa mi-ai spus. Dacă Baldanders ar mai da un chrisos dintr-ai săi, ai vrea s-o ţii pe creatura asta până vom fi plecat de-aici?

Încă mă chinuia gândul la suferinţa uriaşului şi la eşecul meu; dar am izbutit să spun:

— Ca membru al ghildei mele, pot accepta însărcinări numai de la autorităţile constituite legal.

— Atunci o s-o omorâm după ce nu ne vei mai vedea.

— Asta vă priveşte pe voi şi pe ea, am spus, pornind după Dorcas.

Abia am ajuns-o din urmă, când am auzit ţipetele Jolentei. Dorcas s-a oprit şi mi-a strâns şi mai mult mâna, întrebându-mă ce erau zgomotele acelea; i-am spus despre ameninţarea doctorului.

— Şi ai lăsat-o pe mâinile lor?

— N-am crezut că vorbeşte serios.

În timp ce spuneam acestea, am şi făcut stânga-mprejur, luând-o înapoi pe drum. Am apucat să facem vreo doisprezece paşi, când ţipetele au fost urmate de o tăcere atât de adâncă, încât am auzit foşnetul unei frunze veştede. Am grăbit pasul; dar încă înainte să ajungem la răscruce, am fost sigur că era prea târziu, încât, dacă e să spun adevărul, mă grăbeam doar pentru că aş fi dezamăgit-o pe Dorcas dacă n-aş fi făcut-o.

Am greşit crezând că Jolenta murise. După un cot al potecii, am văzut-o alergând spre noi, cu genunchii lipiţi, ca şi când picioarele i-ar fi fost împiedicate de coapsele ei generoase, iar braţele îi erau încrucişate peste sâni, ca să-i împiedice să salte.

Părul ei glorios, auriu-roşcat, îi cădea în ochi, iar cămaşa subţire de organdi pe care o purta fusese ruptă în fâşii. A leşinat când Dorcas a îmbrăţişat-o.

— Demonii ăia au bătut-o, a zis Dorcas.

— Acum o clipă ne-am temut că or s-o omoare. M-am uitat la urmele de lovituri de pe spatele frumoasei femei şi am spus: Cred că astea-s urmele bastonului doctorului. A avut noroc că doctorul nu l-a asmuţit pe Baldanders asupra ei.

— Dar ce putem face?

— Putem să încercăm cu asta. Am pescuit Gheara din tureatcă şi i-am arătat-o lui Dorcas. Îţi aminteşti obiectul găsit în sabretaşul meu? Despre care ai spus că nu e o nestemată adevărată? Asta era şi, uneori, pare să-i ajute pe răniţi. Am vrut s-o folosesc şi asupra lui Baldanders, dar nu m-a lăsat.

Am ţinut Gheara deasupra capului Jolentei, apoi am purtat-o peste rănile de pe spatele ei, însă gema nu-şi sporea luminozitatea, iar Jolenta nu părea să-şi vină în fire.

— Nu are efect, am spus eu. Voi fi nevoit s-o duc în braţe.

— Mai bine ţi-o aburci peste umeri, ca să n-o ţii tocmai de unde a fost rănită mai rău.

Dorcas a luat spada, iar eu am făcut aşa cum îmi spusese, descoperind că Jolenta era aproape la fel de grea ca un bărbat. Şi astfel ne-am târât o bună bucată de drum, pe sub baldachinul verde al frunzelor, înainte ca Jolenta să deschidă ochii. Dar chiar şi atunci, abia se putea ţine pe picioare fără să fie ajutată, şi nu era în stare nici măcar să-şi treacă degetele prin părul acela formidabil, ca să şi-l ridice de pe faţă şi să-i vedem mai bine ovalul mânjit de lacrimi.

— Doctorul nu m-a lăsat să mă duc cu el, a zis ea.

Dorcas a încuviinţat din cap:

— Aşa se pare.

Parcă se adresa cuiva cu mult mai tânăr decât ea.

— O să fiu distrusă.

Am întrebat-o de ce spune asta, dar ea doar a clătinat din cap. După o vreme, a spus:

— Pot să merg cu tine, Severian? N-am niciun ban. Baldanders mi-a luat tot ce-mi dăduse doctorul. I-a aruncat lui Dorcas o căutătură piezişă. Şi ea are bani… mai mulţi decât am primit eu. Cam tot atâţia cât ţi-a dat ţie doctorul.

— Ştie, a răspuns Dorcas. Şi ştie şi că toţi banii pe care-i am sunt ai lui dacă are nevoie de ei.

— Poate ar trebui să ştiţi amândouă, am schimbat eu vorba, că eu s-ar putea să nu mă îndrept spre Thrax, sau cel puţin nu direct. Trebuie să descopăr pe unde se află ordinul Pelerinelor.

Jolenta s-a uitat la mine ca la un nebun:

— Din câte-am auzit, hălăduiesc peste tot în lume. În plus, nu primesc în rândul lor decât femei.

— Nu vreau să mă alătur lor, doar să le găsesc. Ultima oară când mi s-a spus de ele, se îndreptau spre miazănoapte. Dar dacă reuşesc să aflu unde sunt, va trebui să mă duc după ele. Chiar dacă asta înseamnă să o apuc din nou spre miazăzi.

— Eu merg oriunde mergi tu, a declarat Dorcas. Chiar dacă nu la Thrax.

— Eu nu mă duc nicăieri, a oftat Jolenta.

Când n-a mai fost nevoie s-o sprijinim pe Jolenta, m-am îndepărtat puţin de ea împreună cu Dorcas. După ce-am mers o vreme, m-am răsucit să mă uit la Jolenta. Nu mai plângea, dar aproape că nu mai recunoşteam frumuseţea care-l însoţise înainte pe Doctorul Talos. Îşi ţinuse capul cu mândrie, chiar aroganţă. Umerii îi fuseseră traşi spre spate, ochii ei magnifici scăpăraseră ca smaragdul. Acum umerii îi atârnau istoviţi, privirile îi erau aplecate în pământ.

— Despre ce-ai vorbit cu doctorul şi uriaşul? m-a întrebat Dorcas în timp ce mergeam.

— Ţi-am spus.

— O dată ai strigat atât de tare, încât te-am auzit şi eu. Ai strigat: „Ştii cine a fost Conciliatorul?” Dar nu mi-am dat seama dacă nici tu nu ştiai, sau doar voiai să afli dacă ei ştiau.

— Ştiu foarte puţine – de fapt, mai nimic. Am văzut portrete care, din cât se spune, l-ar înfăţişa pe el, dar sunt atât de diferite unul de altul, încât îmi vine greu să cred că reprezintă acelaşi om.

— Există legende.

— Multe din cele auzite sunt de-a dreptul caraghioase. Ce-aş vrea să fie Jonas aici! El ar avea grijă de Jolenta şi ar şti multe despre Conciliator. Jonas era omul pe care l-am întâlnit la Poarta Îndurătoare, cel care călărea pe mericip. O vreme mi-a fost prieten bun.

— Unde-i acum?

— Asta a vrut să ştie Doctorul Talos. N-am habar şi nu vreau să vorbesc despre asta. Spune-mi despre Conciliator, dacă vrei

neapărat să spui ceva.

Fără doar şi poate că era o prostie, dar de cum am pomenit numele, am simţit tăcerea pădurii ca pe o greutate. Suspinul unei pale de vânt oareundeva, printre ramurile cele mai înalte, putea fi suspinul unui bolnav; verdele pal al frunzelor flămânde după lumină mă făcea să mă gândesc la chipurile palide ale copiilor lihniţi.

— Nimeni nu ştie prea multe despre el, a început Dorcas, iar eu ştiu poate mai puţin decât tine. Nu-mi amintesc acum nici măcar cum am aflat tot ce ştiu. Sunt însă unii care spun că era un băieţel. Alţii spun că nu era fiinţă umană – nu era cacogen, ci gândul, tangibil pentru noi, al unei inteligenţe uriaşe pentru care existenţa noastră nu e mai reală decât teatrele de hârtie pentru vânzătorii de jucării. Se povesteşte că odată a luat de mână o femeie muribundă, iar în cealaltă mână a luat o stea, şi de atunci are puterea să împace universul cu spiţa omenească, şi spiţa omenească s-o apropie de univers, punând capăt străvechii rupturi. Are un fel al său de-a dispărea şi de-a reapărea când toată lumea l-a crezut mort – reapare la un anumit timp după ce-a fost îngropat. Poate fi întâlnit sub forma unui animal, vorbind cu grai omenesc, iar unei femei pioase i-a apărut sub formă de trandafiri.

Mi-am amintit de ziua în care mi s-a pus masca pentru prima oară.

— Cred că Sfintei Katharine, când a fost executată.

— Sunt şi alte legende, mai sumbre.

— Spune-mi-le.

— Mă înspăimântau, a spus Dorcas. Acum nici nu mi le mai aduc aminte. Cărţulia aia cafenie pe care-o porţi cu tine nu-l pomeneşte?

Am scos-o şi am văzut că-l pomenea, dar pentru că nu puteam citi cum trebuie în timp ce mergeam, am pus-o la loc în sabretaş, hotărând să parcurg acel capitol după ce ne vom fi găsit un adăpost pentru noapte, ceea ce trebuia să facem curând.

XXVII
Spre Thrax

Poteca noastră a continuat să străbată pădurea muribundă până la ultima rază de lumină; se lăsase întunericul de vreun rond când am ajuns la malul unui râu mai îngust şi mai iute decât Gyollul, şi în lumina lunii am văzut pe malul celălalt câmpuri întinse cultivate cu trestie, unduindu-se în suflarea vântului. La un moment dat, Jolenta începuse să plângă de oboseală, aşa că am hotărât cu Dorcas să ne oprim. N-aş fi riscat niciodată să încerc tăişul ascuţit al lui *Terminus Est* pe ramurile grele ale copacilor din pădure, drept care am fi avut puţine lemne de foc acolo; vreascurile peste care dădusem pe drum erau jilăvite de umezeală şi înmuiate de putreziciune. Malul râului era însă plin de beţe răsucite, tari, uşoare, uscate.

Apucasem să rupem o mulţime şi să potrivim focul, înainte să-mi amintesc că nu mai aveam oţelul, îl lăsasem la Autocrat, cel care, fără doar şi poate, fusese „slujbaşul de rang înalt” care-i umpluse Doctorului Talos mâinile de chrisoşi. Avea în schimb Dorcas şi cremene, şi o bucată de oţel, şi iască printre puţinele lucruri din bocceaua ei, astfel că în curând ne încălzeam la flăcările vuitoare. Jolenta se temea de sălbăticiuni, cu toate că mă străduisem să-i explic că era puţin probabil ca soldaţii să lase sălbăticiuni primejdioase să trăiască într-o pădure ce se întindea până la grădinile Casei Absolute. De hatârul ei am pus pe foc capetele a trei ramuri groase, încât, dacă ar fi fost nevoie, le-am fi scos de-ndată din foc şi am fi ameninţat creaturile de care se temea ea.

Fiare nu s-au ivit, focul nostru a alungat ţânţarii, iar noi ne-am întins pe spate şi am privit cum urcă scânteile spre cer. Mult mai în înalt, luminile navetelor treceau dintr-o parte în alta, umplând cerul, preţ de-o clipă sau două, de zori fantomatici amăgitori, ceea ce însemna că miniştrii şi generalii Autocratului se întorceau în Casa Absolută sau plecau la război. Încercam cu Dorcas să ghicim ce puteau gândi când se uitau în jos – doar o clipă, înainte de a se îndepărta – şi zăreau steaua noastră roşie; probabil, ne-am zis în cele din urmă, şi ei îşi puneau întrebări legate de noi, aşa cum ne întrebam şi noi despre ei, neştiind cine am putea fi şi încotro ne îndreptăm, şi de ce. Dorcas mi-a cântat

un cântec, despre o fată care se plimbă într-un crâng la vreme de primăvară, neavând pe altcineva drept companie decât prietenii de cu un an înainte, frunzele căzute.

Jolenta se întinsese între foc şi apă, poate pentru că se simţea mai în siguranţă acolo. Eu stăteam cu Dorcas de partea cealaltă a focului, nu numai pentru că, pe cât posibil, nu voiam să fim văzuţi de ea, ci şi pentru că lui Dorcas, după cum îmi spusese, nu-i plăceau priveliştea şi sunetul pârâului întunecat şi rece care curgea la vale.

— E ca un vierme, a zis ea. Un şarpe mare, de abanos, care acum nu e flămând, dar ştie unde suntem şi ne va hăpăi curând. Nu te temi de şerpi, Severian?

Thecla se temuse de şerpi; am simţit umbra fricii ei tresărind la auzul întrebării şi am încuviinţat din cap.

— Am auzit că, în pădurile calde de la miazănoapte, Autocratul Tuturor Şerpilor este Uroboros, fratele lui Abaia, şi că vânătorii care-i descoperă vizuina cred că au dat peste un tunel pe sub mare şi, coborând prin el, intră în gura lui şi, neştiutori fiind cu toţii, pătrund în gâtlejul lui, încât sunt morţi în timp ce încă mai cred că sunt vii; alţii însă spun că Uroboros este doar râul cel mare ce curge spre propriul lui izvor, sau marea însăşi care-şi devorează propriile ei obârşii.

Dorcas s-a tras mai aproape în timp ce-şi amintea aceste lucruri, iar eu am cuprins-o cu braţul, ştiind că dorea să fac dragoste cu ea, deşi nu puteam fi siguri că Jolenta adormise de partea cealaltă a focului. Într-adevăr, din timp în timp se mişca, iar coapsele ei pline, talia subţire şi părul înfoiat o făceau să pară că se unduieşte ca un şarpe. Dorcas şi-a ridicat spre mine chipul mic şi înduioşător de nevinovat, iar eu am sărutat-o şi am simţit-o lipindu-se de mine, tremurând de dorinţă.

— Mi-e atât de frig, a şoptit ea.

Era goală, deşi n-o văzusem dezbrăcându-se. Când am înfăşurat-o cu mantia mea, pielea îi era încinsă – ca şi a mea – de la căldura focului. Mâinile ei mici s-au furişat sub hainele mele, mângâindu-mă.

— Ce bine, a spus ea. Atât de netedă. Şi-apoi (deşi ne împreunasem şi înainte) m-a întrebat, cu glas ca de copil: N-o să fiu prea mică?

Când m-am trezit, luna (aproape de necrezut că era aceeaşi lună care mă călăuzise prin grădinile Casei Absolute) fusese

aproape înghiţită de orizontul apusean care se înălţa. Lumina de beriliu se revărsa pe râu la vale, dând fiecărei unde umbra neagră a unui val.

Aveam o stare de nelinişte, nu ştiam de ce. Teama de sălbăticiuni a Jolentei nu mai părea atât de prostească, încât m-am ridicat şi, după ce m-am asigurat că ea şi Dorcas erau în siguranţă, m-am dus să mai strâng lemne pentru foc. Mi-am amintit de notuli, despre care Jonas îmi spusese că erau adesea trimişi noaptea, şi de ceea ce intrase în antecameră. Pe deasupra capului planau păsări de noapte – nu numai bufniţe, din care aveam o mulţime cuibărind în turnurile ruinate ale Citadelei, păsări pe care le recunoşteai după capetele rotunde şi aripile scurte, late, neauzite, dar şi alte soiuri de păsări, având cozi despicate în două şi în trei, păsări care plonjau în apă şi ciripeau în zbor. Din când în când, fluturi de noapte cu mult mai mari decât orice văzusem în viaţa mea treceau dintr-un copac în altul. Aveau aripi însemnate cu chipuri şi largi cât braţele unui om, şi vorbeau între ele, la fel ca oamenii, dar cu glasuri aproape prea ascuţite ca să fie prinse de ureche omenească.

După ce-am aţâţat focul, mi-am pus spada la îndemână şi am privit o vreme la chipul inocent al lui Dorcas, cu genele ei lungi şi moi închise în somn; apoi m-am întins din nou ca să mă uit la păsările ce călătoreau printre constelaţii şi să pătrund încă o dată în acea lume a memoriei care, oricât ar fi de dulce ori de amară, nu este niciodată pe deplin închisă pentru mine.

Am căutat să trezesc la viaţă sărbătoarea din ziua Sfintei Katharine, din anul ce urmase înălţării mele la rangul de căpitan al ucenicilor; dar abia începuseră pregătirile pentru banchet, când alte amintiri s-au bulucit nestăvilite în jurul primei. În bucătăria noastră mi-am dus la buze o cupă de vin furat – şi m-am pomenit transformându-se într-un sân cu lapte cald. Era sânul mamei mele şi cu greu mi-am stăpânit extazul (care ar fi putut şterge cu totul amintirea) că reuşisem să mă întorc atât de departe în timp, până la ea, după atât de multe încercări nereuşite. Braţele mele au încercat s-o cuprindă şi, dacă aş fi putut, mi-aş fi înălţat ochii, să-i văd chipul. Fără îndoială era mama, întrucât copiii pe care-i iau torţionarii nu cunosc sânul. Înseamnă că acel cenuşiu de la marginea câmpului meu vizual era metalul peretelui de la celula ei. Curând avea să fie dusă de-acolo, ca să ţipe în Aparat sau să gâfâie în Colanul lui Allowin. Am încercat s-o reţin, ca să marchez momentul şi să mă-ntorc la

el ori de câte ori vreau; dar ea a pălit în timp ce căutam s-o leg de mine, risipindu-se precum ceaţa atunci când vântul prinde putere.

Eram din nou copil... copilă... Thecla. Mă găseam într-o cameră magnifică, ale cărei ferestre erau oglinzi, oglinzi care luminau şi totodată reflectau. În jurul meu erau femei frumoase, de două ori mai înalte sau chiar mai mult, unele mai dezbrăcate decât altele. Aerul era greu de parfum. Căutam pe cineva, dar, uitându-mă la feţele boite ale femeilor înalte, minunate, într-adevăr desăvârşite, am început să mă îndoiesc că voi reuşi s-o recunosc. Lacrimi mi se rostogoleau pe obraji. Trei femei s-au repezit la mine, iar eu am privit de la una la alta. Şi-n timp ce făceam asta, ochii li s-au micşorat la două puncte de lumină şi o aluniţă în formă de inimă, lângă buzele celei mai apropiate, a întins nişte aripi palmate.

— *Severian.*

M-am ridicat în capul oaselor, nesigur de momentul în care amintirea se transformase în vis. Vocea aceasta era dulce, dar foarte adâncă, şi, deşi eram conştient că o mai auzisem, nu mi-am putut aminti pe loc unde anume. Luna era acum aproape în spatele orizontului apusean, iar focul nostru murea a doua oară. Dorcas aruncase deoparte acoperământul zdrenţuit, încât dormea cu trupul ei subţire neferit de aerul nopţii. Văzând-o astfel, cu pielea ei palidă încă şi mai palidă în lumina pierindă a lunii, în afară de locul unde lucirea tăciunilor o făceau să apară roşie, am fost cuprins de o asemenea dorinţă cum nu mai simţisem niciodată – nici când o strânsesem la piept pe Agia pe Treptele Adamniene, nici când o văzusem întâiaşi dată pe Jolenta pe scena Doctorului Talos, nici măcar în numeroasele împrejurări când mă grăbisem să mă duc la Thecla, în celula ei. Dar nu pe Dorcas o doream; abia mă bucurasem de ea cu puţin timp în urmă şi, cu toate că eram pe deplin încredinţat că mă iubea, nu puteam fi sigur că mi s-ar fi dat cu deplină încuviinţare dacă ar fi avut cea mai mică bănuială că o pătrunsesem pe Jolenta în după-amiaza dinaintea piesei şi dacă ar fi crezut că Jolenta ne urmărea din partea cealaltă a focului.

Nici pe Jolenta n-o doream, care zăcea pe-o parte şi sforăia. Ci le voiam pe amândouă, şi pe Thecla, şi pe meretricea fără nume care se dăduse drept Thecla în Casa Azurie, şi pe prietena ei care se dăduse drept Thea, femeia pe care o văzusem pe scară, în Casa Absolută. Şi pe Agia, Valeria, Morwenna, şi pe o mie de

altele. Îmi aminteam de vrăjitoare, de nebunia lor şi de dansul lor dezlănţuit în Curtea Veche, în nopţile ploioase; de frumuseţea rece, virginală a Pelerinelor cu robe roşii.

— *Severian.*

Nu era vis. Păsări pe jumătate adormite, cocoţate pe crengi, la marginea pădurii, tresăriseră la auzul acelei chemări. Am scos-o pe *Terminus Est* şi am mânuit-o astfel ca tăişul ei să prindă lumina rece a zorilor, încât oricine ar fi vorbit să ştie că eram înarmat.

Apoi s-a lăsat din nou tăcerea – mai adâncă acum decât oricând în timpul nopţii. Am aşteptat, întorcându-mi încet capul în încercarea de a localiza fiinţa care mă strigase pe nume, deşi eram conştient că ar fi fost mai bine dacă aş fi dat de înţeles că descoperisem direcţia corectă. Dorcas s-a mişcat şi a gemut, dar nu s-a trezit, şi nici Jolenta; nu era niciun alt zgomot, decât trosnetul focului, vântul din zori printre frunze, clipocitul apei.

— Unde eşti? am şoptit eu, dar n-am primit răspuns.

Un peşte a sărit cu un plescăit argintiu, şi iar tăcere.

— *Severian.*

Oricât de adâncă era vocea, aparţinea unei femei, palpitând de pasiune, umezită de dorinţă; mi-am amintit de Agia şi n-am vârât spada înapoi în teacă.

— *Bancul de nisip…*

Deşi mă temeam că era doar un vicleşug pentru a mă face să mă întorc cu spatele la copaci, am cercetat cu ochii râul până l-am văzut, la vreo două sute de paşi de focul nostru.

— *Vino la mine.*

Nu era vicleşug, sau cel puţin nu vicleşugul de care mă temusem la început. Vocea îmi vorbea din josul râului.

— *Vino. Te rog. Nu te aud de acolo de unde eşti.*

— Nu am vorbit, am spus eu, dar n-a urmat niciun răspuns.

Am aşteptat, nevrând să le las singure pe Dorcas şi Jolenta.

— *Te rog. Când soarele o să atingă această apă, trebuie să plec. S-ar putea să nu mai fie nicio altă şansă.*

Micul râu era mai lat la bancul de nisip decât mai jos ori mai sus de el, şi puteam să merg pe banc fără să mă ud, până aproape de mijlocul apei. În stânga, apa verzuie se îngusta şi se adâncea treptat. În dreapta se găsea un ochi adânc, de vreo douăzeci de paşi lăţime, din care apa curgea iute însă lin. M-am oprit pe nisip, strângând cu amândouă mâinile spada şi ţinând-o cu vârful în muchii drepte înfipt între labele picioarelor.

— Sunt aici, am spus. Unde eşti? Acum mă poţi auzi?

Ca şi când râul însuşi îmi răspundea, trei peşti au sărit odată din apă şi iar au sărit, stârnind o serie de explozii domoale la suprafaţa undelor. Un mocasin de apă, cu spinarea sa neagră însemnată de inele înlănţuite de auriu şi negru, a alunecat până aproape de vârfurile cizmelor mele, s-a răsucit ca pentru a ameninţa peştii săltăreţi şi a scos un fel de sâsâit, apoi a intrat în vad prin partea de sus a bancului şi s-a îndepărtat înotând cu unduiri prelungi. La trup era la fel de gros ca antebraţul meu.

— Nu te teme. Priveşte. Uită-te la mine. Să ştii că n-am să-ţi fac niciun rău.

Apa din verde se făcuse şi mai verde. O mie de tentacule de jad se frământau acolo, fără să străpungă suprafaţa. În timp ce priveam, prea fascinat ca să-mi fie teamă, printre tentacule, la vreo trei paşi distanţă, s-a ivit un disc alb, ridicându-se încet spre suprafaţă.

Abia când a ajuns la câteva degete de micile creţuri am înţeles ce era – şi atunci doar pentru că a deschis ochii. Un chip mă privea prin apă, chipul unei femei care l-ar fi putut legăna pe Baldanders ca pe-o jucărie. Ochii îi erau stacojii, gura avea buze pline, de un roşu atât de închis încât în prima clipă nici nu am crezut că sunt buze. La adăpostul lor, o armie de dinţi ascuţiţi; tentaculele verzi ce-i încadrau chipul erau părul ei plutitor.

— *Am venit după tine, Severian,* a zis ea. *Nu, nu visezi.*

XXVIII
Odalisca lui Abaia

Am spus:

— Te-am visat o dată.

Îi zăream vag trupul gol în apă, imens, lucitor.

— *L-am urmărit pe uriaş, şi aşa te-am găsit. Vai, te-am pierdut prea curând, apoi voi doi v-aţi despărţit. Ai crezut atunci că erai urât, fără să ştii cât de mult erai iubit. Mările întregii lumi s-au cutremurat de jalea noastră după tine, valurile au plâns cu lacrimi de sare şi s-au aruncat disperate pe stânci.*

— Şi ce vrei de la mine?

— *Doar iubirea ta. Doar iubirea ta.*

În timp ce vorbea, mâna ei dreaptă a ieşit la suprafaţă şi a plutit acolo asemenea unei plute din cinci buşteni albi. Cu adevărat aceea era mâna căpcăunului, care avea pe buricul degetului harta moşiei sale.

— *Nu sunt frumoasă? Unde-ai mai văzut piele mai limpede ca a mea sau buze mai roşii?*

— Eşti ameţitoare, am zis şi nu minţeam. Dar pot să te întreb de ce erai cu ochii pe Baldanders când l-am întâlnit eu? Şi de ce nu erai cu ochii pe mine, deşi, din cât se pare, asta voiai?

— *Îl urmărim pe uriaş pentru că el creşte. În privinţa asta ni se aseamănă şi seamănă cu tatăl-soţul nostru Abaia. Va veni vremea când va trebui să coboare în apă, când pământul nu-l va mai putea duce. Dar tu poţi veni acum, dacă vrei. Vei respira – noi îţi dăm darul acesta – la fel de uşor precum respiri vântul subţire şi slab de-aici, şi oricând vrei te poţi întoarce pe uscat, să-ţi iei coroana. Râul ăsta, Cephissus, se varsă în Gyoll, şi Gyollul în marea cea liniştită. Acolo poţi călări pe delfini prin câmpurile de corali şi perle, prin care trec curenţii. Surorile mele şi cu mine o să-ţi arătăm uitatele oraşe construite în străvechime unde o sută de generaţii de-ale seminţiei tale s-au înmulţit şi au murit întemniţate, date uitării de voi, cei de deasupra.*

— Nu am nicio coroană de luat, am spus eu. Mă iei drept altcineva.

— *Toate vom fi ale tale acolo, în adâncurile roşii şi albe, unde se adună peştii-leu.*

În timp ce vorbea, ondina şi-a înălţat încet bărbia, lăsându-şi

capul pe spate, până când toată întinderea chipului s-a aflat la aceeaşi adâncime şi chiar sub oglinda apei. Capul i-a fost urmat de grumazul alb, iar sânii cu sfârcuri de culoarea carminului au spart oglinda, astfel că vălurele săltăreţe le mângâiau laturile. O mie de bulbuci scăpărau în apă. Abia de-am tras de câteva ori aer în piept, că ea se întinsese în râu cât era de lungă, cel puţin patruzeci de coţi de la labele de alabastru la părul încâlcit.

Nimeni din cei care citesc aceste pagini nu va înţelege cum de puteam fi atras de ceva atât de monstruos; şi totuşi voiam s-o cred, să mă duc împreună cu ea, aşa cum un om care se îneacă vrea să tragă aer în plămâni. Dacă m-aş fi încrezut pe deplin în făgăduielile ei, m-aş fi aruncat în vâltoare în acea clipă, dând orice altceva uitării.

— Ai o coroană, cu toate că nu ştii nimic despre asta. Îţi închipui tu că noi, care înotăm în atâtea ape – chiar printre stele – nu vedem decât o clipă? Am văzut ce vei deveni şi ce ai fost. Nu mai departe de ieri zăceai în căuşul palmei mele şi te-am înălţat deasupra buruienilor încâlcite, ca să nu te îneci în Gyoll, şi te-am salvat pentru această clipă.

— Dă-mi puterea să respir în apă, am spus, şi lasă-mă s-o încerc de partea cealaltă a bancului. Dacă descopăr că ai vorbit adevărul, voi merge cu tine.

Am văzut cum se despart buzele acelea uriaşe. Nu pot să spun cât de tare vorbea în apă, încât s-o aud eu de-afară; dar încă o dată peştii au săltat la vorbele ei.

— Asta nu se face atât de uşor. Trebuie să vii cu mine, să ai încredere în mine, chiar dacă nu-ţi ia decât o clipă. Vino.

Şi-a întins mâna spre mine, dar tocmai atunci am auzit vocea chinuită a lui Dorcas strigând după ajutor.

M-am răsucit să fug la ea. Şi totuşi, dacă ondina ar fi aşteptat, nu ştiu dacă nu m-aş fi întors la ea. Dar nu m-a aşteptat. Râul însuşi a părut să-şi iasă din matcă cu un muget ca de brizanţi care se sparg. Parcă un întreg lac îmi căzuse în cap – m-a lovit ca o piatră şi m-a răsucit în învolburarea sa ca pe-un băţ. O clipă mai târziu, când s-a retras, m-am pomenit departe pe mal, ud tot, plin de vânătăi, fără spadă. Cincizeci de paşi mai încolo, trupul alb al ondinei se înălţa pe jumătate din râu. Fără sprijinul apei, carnea i se fleşcăise pe oasele care păreau să plesnească sub greutatea ei, iar părul îi atârna lins pe nisipul ud. În timp ce-o priveam, din nări îi curgea apă amestecată cu sânge.

Am fugit şi, când am ajuns la Dorcas, la focul nostru, ondina

dispăruse, rămăsese doar un vârtej de mâl care întuneca apa mai jos de bancul de nisip.

Chipul lui Dorcas era palid ca nisipul.

— Ce-a fost asta? a întrebat ea. Unde ai fost?

— Ai văzut-o, prin urmare. M-am temut că…

— Ce îngrozitor. Dorcas s-a aruncat în braţele mele, lipindu-şi trupul de-al meu. Îngrozitor.

— Dar nu de-asta ai strigat, nu-i aşa? N-ai fi putut s-o vezi de-aici, până nu a ieşit din vâltoare.

Fără un cuvânt, Dorcas a arătat spre cealaltă parte a focului şi am văzut că pământul pe care zăcea Jolenta era îmbibat cu sânge.

La încheietura mâinii stângi avea două tăieturi fine, fiecare cam de lungimea degetului meu mare; şi cu toate că le-am atins cu Gheara, sângele care curgea din ele nu se închega. După ce-am mânjit mai multe bandaje rupte din puţinele haine pe care le avea Dorcas, am pus la fiert aţă şi ac într-o crăticioară – luate tot din bocceaua lui Dorcas – şi am suturat tăieturile. Jolenta aproape leşinase; din când în când deschidea ochii, dar ei se închideau singuri aproape imediat şi privirea sa nu arăta ca şi când ar fi recunoscut ceva. A vorbit doar o dată, spunând:

— Eh, vezi, cel pe care-l adulezi drept divinitatea ta îngăduie şi sprijină tot ce ţi-am propus eu. Înainte să răsară Soarele Nou, hai s-o luăm de la-nceput noi doi.

La vremea respectivă, n-am recunoscut replica ei din piesă.

După ce rana a încetat să mai sângereze şi am mutat-o pe Jolenta pe pământ curat şi am spălat-o, m-am reîntors la locul unde mă aflasem când se retrăsese apa şi, după ce am căutat o vreme, am descoperit-o pe *Terminus Est,* din care ieşeau din pământul umed numai măciulia şi o parte din plăsele, cât de două degete.

Am curăţat lama şi am uns-o cu ulei, apoi am vorbit cu Dorcas despre ce-ar trebui să facem. I-am povestit visul meu din noaptea dinainte de a-i cunoaşte pe Baldanders şi pe Doctorul Talos, apoi despre cum auzisem vocea ondinei în timp ce ea şi Jolenta dormeau şi ce anume îmi spusese.

— Crezi că mai e acolo? Te-ai dus până în acel loc atunci când ţi-ai găsit spada. Crezi că ai fi putut s-o vezi prin apă, dacă ar fi zăcut pe fundul ei?

Am clătinat din cap:

— Nu cred că mai e. S-a rănit cumva când a încercat să iasă

din râu ca să mă oprească şi, judecând după paloarea pielii ei, mă îndoiesc să stea prea mult într-o apă mai puţin adâncă decât Gyollul, când străluceşte soarele într-o zi senină. Dar nu cred că aş fi zărit-o dacă ar fi fost acolo – apa era prea răscolită.

Dorcas, care nicicând nu arătase mai fermecătoare ca în acel moment – aşa cum şedea pe pământ, cu bărbia sprijinită de un genunchi –, a tăcut o vreme, părând a urmări norii de la răsărit, pictaţi în cireşiu şi purpuriu de eterna şi misterioasa speranţă a zorilor. Într-un târziu, a spus:

— Cumplit trebuie să te fi dorit.

— Ca să iasă aşa din apă? Fără doar şi poate că a trăit pe uscat înainte să crească într-atât de mult, şi o clipă a uitat că n-o mai putea face.

— Dar înainte de asta a înotat în susul apelor murdare ale Gyollului şi apoi în susul râuşorului ăstuia îngust. Probabil spera să te prindă când aveam să traversăm, dar a descoperit că nu poate trece de bancul de nisip, aşa că te-a chemat la ea. Oricum, nu cred că a fost o călătorie plăcută pentru cineva obişnuit să înoate printre stele.

— Înseamnă că o crezi?

— Când am rămas cu Doctorul Talos, după ce tu dispăruseşi, el şi Jolenta îmi spuneau că sunt prostuţă pentru că dădeam crezare oamenilor pe care-i întâlneam pe drum, şi celor spuse de Baldanders şi chiar şi celor spuse de ei. Aşa o fi, dar eu gândesc că până şi cei despre care se zice că sunt mincinoşi spun mult mai adesea adevărul decât minciuni. E mult mai uşor! Dacă povestea aceea despre salvarea ta n-a fost adevărată, de ce s-o spună? N-ar putea decât să te înspăimânte dacă te gândeşti în urmă la ea. Şi dacă ea *nu* înoată printre stele, n-ar avea rost s-o spună. Dar e ceva ce nu-ţi dă pace. Ce-i?

N-am vrut să-i descriu amănunţit întâlnirea cu Autocratul, aşa că am zis:

— Nu cu mult timp în urmă, am văzut o ilustraţie – într-o carte – înfăţişând o fiinţă care trăieşte în golf. Avea aripi. Nu ca ale păsărilor, ci nişte suprafeţe enorme, dintr-o singură bucată de material subţire, pigmentat. Aripi ce acopereau lumina stelelor atunci când băteau.

Dorcas a părut interesată:

— E în cărţulia cafenie?

— Nu, într-o altă carte. N-o am la mine.

— Nu contează, dar mi-am amintit că voiam să ne uităm ce

spune cărţulia ta despre Conciliator. O ai la tine?

O aveam. Am scos-o din sabretaş. Se udase şi ea odată cu mine, aşa că am deschis-o şi am pus-o pe pământ acolo unde soarele putea să-i mângâie paginile, iar adierile ce se stârniseră când faţa Urth-ului privise din nou spre a Soarelui să se zbenguie peste ele. În timp ce vorbeam cu Dorcas, paginile se întorceau singure, prinzându-mi privirile, printre vorbe, cu imagini de bărbaţi şi femei şi monştri, astfel că se întipăreau în mintea mea, şi încă şi azi mai sunt acolo. Din când în când, propoziţii şi chiar scurte fragmente străluminau şi păleau când lumina prindea şi apoi elibera lucirea cernelii metalice: „războinic fără suflet!”, „galben luminos”, „prin înecare colectivă”. Mai încolo: „Aceste vremuri sunt cele străvechi, când lumea e străveche.” Şi: „Iadul nu are stavile şi nu are hotare; căci acolo unde ne aflăm este Iadul, şi unde se află Iadul, trebuie să fim şi noi.”

— Nu vrei s-o citeşti acum? a întrebat Dorcas.

— Nu. Vreau să aud ce s-a întâmplat cu Jolenta.

— Nu ştiu. Dormeam şi visam ce… ce visez eu îndeobşte. Intram într-o prăvălie de jucării. Erau rafturi de-a lungul peretelui, pline cu păpuşi, şi o fântână în mijlocul podelei, pe ghizdul căreia erau aşezate alte păpuşi. Îmi amintesc că-mi spuneam în gând că pruncul meu era prea mic pentru păpuşi, dar erau atât de drăgălaşe, iar eu nu mai avusesem păpuşi de când fusesem mică, aşa că voiam să cumpăr una, s-o păstrez pentru pruncul meu, şi până atunci aveam s-o scot din când în când, să mă uit la ea şi poate să o fac să stea în picioare în faţa oglinzii din camera mea. Am arătat spre cea mai frumoasă, una din cele de pe ghizd, şi când vânzătorul a ridicat-o pentru mine, am văzut că era Jolenta, şi a alunecat din mâinile lui. Am văzut-o căzând departe, spre apa neagră. Atunci m-am trezit. Bineînţeles că m-am uitat să văd dacă se întâmplase ceva cu Jolenta…

— Şi ai văzut-o sângerând?

Dorcas a încuviinţat din cap; părul ei auriu lucea în lumină.

— Aşa că te-am strigat – de două ori – şi apoi te-am văzut acolo, lângă bancul de nisip, şi arătarea aia a ieşit din apă după tine.

— N-ai de ce să fii atât de palidă, i-am spus eu. Jolenta a fost muşcată de-un animal, e limpede. Habar n-am de ce soi, muşcătura arată că a fost un animal mic, şi n-ai de ce te teme de el mai mult decât de orice alt animal mic, cu dinţi ascuţiţi şi ţâfnos.

— Severian, îmi aduc aminte că mi s-a spus odată că departe, la miazănoapte, ar exista lilieci vampiri. Când eram mică, cineva mă speria povestindu-mi despre liliecii ăştia. După ce-am mai crescut, a intrat odată un liliac în casă. L-a omorât cineva, iar eu l-am întrebat pe tata dacă era un vampir şi dacă într-adevăr existau asemenea lilieci. El mi-a spus că existau, într-adevăr, dar trăiau la miazănoapte, în pădurile aburinde din mijlocul lumii. Muşcau oameni care dormeau şi animale care păşteau noaptea, iar saliva lor era otrăvitoare, făcând ca rănile lăsate de colţii lor să nu se mai oprească din sângerat. Dorcas s-a oprit din vorbit şi şi-a ridicat privirile spre copaci. Apoi a continuat: Tata spunea că, de când există, oraşul s-a tot întins încet spre miazănoapte, de-a lungul râului, după ce la început a fost un sătuc de băştinaşi, la locul de vărsare a Gyollului în mare, şi va fi îngrozitor atunci când va ajunge în ţinuturile în care zboară liliecii vampiri, care s-ar putea aciua în clădirile dărăpănate. Probabil că pentru oamenii din Casa Absolută este cumplit încă de pe-acum. Nu pot să cred că ne-am şi depărtat de ea atât de mult.

— Îl compătimesc pe Autocrat, am spus eu. Dar parcă nu te-am mai auzit vorbind atât de mult despre trecutul din viaţa ta. Îţi aminteşti acum de tatăl tău şi de casa în care a fost omorât liliacul?

S-a ridicat; încerca să pară curajoasă, însă tremura toată.

— În fiecare dimineaţă, după ce visez, îmi amintesc tot mai mult. Dar, Severian, trebuie să plecăm acum. Jolenta îşi pierde puterile. Are nevoie de hrană şi de apă curată de băut. Nu putem rămâne aici.

Eu însumi eram rupt de foame. Am pus cărţulia cafenie înapoi în sabretaş şi am vârât în teacă tăişul proaspăt uns al lui *Terminus Est.* Dorcas şi-a strâns puţinele lucruri în legăturica ei.

Şi astfel am pornit din nou la drum, traversând râul mult mai sus de bancul de nisip. Jolenta nu era în stare să meargă singură; trebuia s-o sprijinim noi, de-o parte şi de alta. Chipul îi era supt şi, cu toate că-şi recăpătase cunoştinţa când o ridicasem în picioare, abia dacă vorbea. Iar când o făcea, rostea doar un cuvânt sau două. Acum, pentru prima oară, vedeam cât de subţiri îi erau buzele, iar cea de jos îşi pierduse fermitatea şi atârna, dezvelindu-i dinţii şi gingia lividă. Parcă tot corpul ei, ieri atât de opulent, se înmuiase asemenea cerii, încât în loc să arate ca o femeie (aşa cum arătase înainte) în comparaţie cu trupul de copil al lui Dorcas, părea ca o floare de mult trecută, o ultimă

rămăşiţă a verii faţă de primăvara lui Dorcas.

Mergeam noi astfel de-a lungul unei poteci înguste, colbuite, printre trestii de zahăr crescute mai înalte decât mine, şi deodată m-am pomenit frământat de gândul că o dorisem pe Jolenta cu atâta intensitate în scurtul timp de când o cunoşteam. Memoria, perfectă şi vie, mai îmbătătoare decât orice drog, îmi înfăţişa femeia aşa cum credeam că o văzusem prima oară, când ieşisem cu Dorcas noaptea dintr-un crâng şi dădusem peste scena Doctorului Talos, strălucind de lumini, în mijlocul unui colnic. Ce ciudat mi se păruse atunci s-o văd în lumina zilei, la fel de perfectă ca în lucirea linguşitoare a făcliilor de cu o noapte înainte. Acea dimineaţă, când pornisem spre miazănoapte, a fost cea mai glorioasă din tot ce-mi amintesc.

Se spune că iubirea şi dorinţa nu-s mai mult decât verişoare, şi aşa crezusem şi eu, până când am fost nevoit să merg cu un braţ fleşcăit al Jolentei în jurul gâtului meu. Dar nu e chiar aşa. Mai degrabă aş zice că iubirea pentru femei era partea întunecată a unui ideal feminin pe care mi-l făurisem, în mintea mea, visând la Valeria şi Thecla, şi Agia, la Dorcas şi Jolenta, şi la ibovnica lui Vodalus, cea cu faţa în formă de inimă şi voce gângurită, femeia despre care ştiam acum că era Thea, sora vitregă a Theclei. Astfel că, în timp ce ne târâm cu greu printre pereţii de trestie, când dorinţa dispăruse cu totul şi mă uitam la Jolenta doar cu milă, am descoperit că, deşi crezusem că nu-mi păsa decât de cărnurile ademenitoare, rozalii, şi de graţia stângace a mişcărilor ei, de fapt o iubeam.

XXIX
Păstorii

Am mers pe drumul acela prin trestiiş aproape toată dimineaţa, fără să întâlnim niciun alt suflet. Jolenta nu-şi recăpăta puterile, dar, din câte-mi dădeam seama, nu era nici mai vlăguită; în schimb, îmi făcea impresia că foamea şi oboseala pricinuită de faptul că trebuia s-o sprijin, ca şi strălucirea nemiloasă a soarelui îşi spuneau cuvântul asupra mea, căci de două sau trei ori, privind-o pe Jolenta cu coada ochiului, parcă n-o vedeam pe ea, ci o altă făptură, o femeie de care-mi aminteam dar pe care n-o puteam recunoaşte. Atunci când îmi întorceam capul s-o privesc, impresia aceasta (foarte vagă, de fiecare dată) dispărea cu desăvârşire.

Astfel ne-am continuat drumul, abia vorbind din când în când. Şi pentru prima oară de când o primisem pe *Terminus Est* de la Maestrul Palaemon, simţeam spada ca pe-o povară. Cureaua de care atârna îmi făcuse rană pe umăr.

Am tăiat nişte trestie ca să mâncăm şi am ros tulpinile, sugându-le seva dulce. Jolentei îi era tot timpul sete şi, pentru că nu putea merge decât cu ajutorul nostru şi nu avea vlagă nici să-şi roadă tulpina de trestie în timpul mersului, eram nevoiţi să ne oprim adesea. Era ciudat să vezi cât de nefolositoare erau picioarele acelea lungi, atât de minunat modelate, cu glezne zvelte şi coapse împlinite.

Ne-a luat o zi să ajungem la capătul lanului de trestie, unde începea pampa, marea de iarbă. Se mai zăreau câţiva copaci, dar atât de îndepărtaţi unii de alţii încât nu se vedeau decât doi, cel mult trei odată. De fiecare trunchi era ţintuit corpul unei fiare de pradă, legat cu fâşii de piele netăbăcită, cu mădularele dinainte răscrăcănate ca nişte braţe deschise. Erau mai cu seamă tigri tărcaţi, fiare ce sălăşluiau pe acel meleag al ţării; dar am zărit şi nişte atrocşi, cu păr ca al oamenilor, şi smilodoni ai căror colţi semănau cu săbiile. Din cei mai mulţi nu mai rămăseseră decât oasele, dar unii mai erau încă vii şi scoteau zgomotele acelea care, după cum cred oamenii, au menirea să sperie alţi tigri, atrocşi şi smilodoni ce ar ataca vitele dacă nu s-ar înspăimânta.

Vitele însă reprezentau, pentru noi, o primejdie mult mai

mare decât felinele. Taurii cirezilor atacă tot ce se apropie de ele, încât am fost nevoiţi să păstrăm faţă de cirezile pe care le întâlneam în cale o distanţă suficient de mare ca ochii lor cu vederea slabă să nu ne zărească, şi să ne mişcăm tot timpul cu vântul din pupa lor, cum s-ar zice, ca să nu ne adulmece. În atare împrejurări, n-aveam încotro şi-o lăsam pe Dorcas să sprijine trupul greu al Jolentei cât putea ea de bine, pentru ca eu s-o iau înaintea lor şi oarecum mai aproape de animale. Odată a trebuit să sar în lături şi să retez căpăţâna unui taur care se repezise la mine. Apoi am făcut un foc şi am rumenit câteva hălci de carne.

A doua oară când s-a întâmplat să fiu atacat, mi-am amintit de Gheară şi cum pusese aceasta capăt atacului oamenilor-maimuţă. Prin urmare am scos-o şi fiorosul taur negru s-a apropiat încet şi mi-a adulmecat mâna. Am pus-o pe Jolenta pe spinarea lui, Dorcas s-a urcat şi ea, ca s-o sprijine, iar eu am mers lângă capul dobitocului, ţinând gema astfel ca el să-i vadă lumina albastră.

De următorul copac la care am ajuns – care părea să fie şi ultimul – era legat un smilodon viu, iar eu m-am temut să nu-l înspăimânte pe taur. Dar când am trecut prin dreptul lui, parcă i-am simţit ochii în spate, ochi galbeni la fel de mari ca ouăle de porumbel. Limba părea să mi se fi umflat de setea fiarei. I-am dat lui Dorcas gema s-o ţină, m-am întors şi i-am tăiat smilodonului legăturile, gândindu-mă tot timpul că mă va ataca. A căzut la pământ, prea slăbit să se ţină pe picioare, iar eu, cum nu aveam apă să-i dau să bea, mi-am văzut de drum.

Abia trecuse de amiază, când am zărit un hoitar zburând roată în înalt, deasupra noastră. Se zice că păsările astea adulmecă moartea, şi-mi amintesc că o dată sau de două ori, când calfele îşi vedeau de treaba lor în camera de interogatoriu, noi, ucenicii, trebuiserăm să ieşim şi să aruncăm cu pietre în hoitarii ce se aşezaseră pe dărâmăturile curtinei, ca să nu strice şi mai mult proasta reputaţie de care se bucura Citadela. Mă înfiora gândul că Jolenta ar fi putut muri, şi aş fi dat orice să am un arc şi să ochesc pasărea în zbor; dar n-aveam de unde să fac rost de-unul, aşa că nu-mi rămânea decât dorinţa.

După un timp ce mi s-a părut nesfârşit de lung, acelei prime păsări i s-au alăturat altele două ceva mai mici; judecând după penajul viu colorat de pe capetele lor, pe care-l zăream când şi când chiar şi de la o asemenea distanţă, am ştiut că sunt

catartide. Prima, aşadar, ale cărei aripi, când se întindeau, erau de trei ori mai mari decât ale celorlalte două, era teratornisul-de-munte, specia despre care se spune că-i atacă pe căţărători, zgâriindu-le feţele cu gheare otrăvitoare şi lovindu-i cu încheieturile de la vârfurile aripilor lor uriaşe, până când bieţii oameni se prăbuşesc în hău. Când ceilalţi doi hoitari se apropiau prea mult de primul, acesta se năpustea asupra lor. Şi-atunci auzeam un ţipăt ascuţit ce se prăvălea de pe meterezele castelului lor de văzduh. Aflându-mă într-o dispoziţie funestă, chiar le-am făcut semn păsărilor să ni se alăture. Toate trei au plonjat în jos, iar eu mi-am rotit spada în direcţia lor, după care nu le-am mai făcut niciun semn.

Când orizontul apusean a urcat până aproape de soare, am ajuns la o casă scundă, mai curând o colibă, făcută din brazde de iarbă. Un bărbat vânos, îmbrăcat în pantaloni de piele strâmţi pe trup, şedea pe o bancă în faţa ei, bea maté şi se prefăcea că admiră culorile norilor. Dar în fapt el trebuie să ne fi văzut cu mult înainte de a-l fi văzut noi pe el, pentru că era mic de statură, cu pielea cafenie, aproape confundându-se cu mica lui cocioabă cafenie, câtă vreme siluetele noastre se desenaseră pe fundalul cerului.

Am ascuns Gheara de cum am dat ochii cu păstorul, cu toate că n-aveam habar ce-o să facă taurul când n-o va mai vedea. Dar animalul n-a făcut nimic, a mers înainte, cu pas mărunt, cu cele două femei pe spinarea lui. Am ajuns astfel la casa de iarbă, le-am coborât pe femei pe pământ, animalul şi-a înălţat botul şi a adulmecat aerul, apoi s-a uitat la mine cu un singur ochi. Eu am arătat cu mâna iarba unduitoare, ca să-i dau de înţeles că nu mai aveam nevoie de el şi ca să-i arăt că mâna mi-era goală. El a făcut cale-ntoarsă şi s-a depărtat cu paşi mărunţi.

Păstorul şi-a scos dintre buze pipa de cositor.

— Ăla era un bou, a spus el.

Am încuviinţat din cap.

— Am avut nevoie de el ca s-o duc pe biată femeia asta, care e bolnavă, aşa că l-am împrumutat. E al dumitale? Trag nădejde că nu te-ai supărat şi, la urma urmei, nu i-am făcut niciun rău.

— Nu, nu. Păstorul a făcut un gest vag dezaprobator. Am zis-o doar pentru că atunci când l-am văzut întâi am crezut că-i destrier. Ochii nu-mi mai sunt la fel de buni ca pe vremuri. Ne-a spus cât de buni îi fuseseră ochii odată, şi-ntr-adevăr îi fuseseră buni. Dar, cum ziceaţi şi voi, era bou, a mai spus el.

De această dată, a încuviinţat şi Dorcas din cap.

— Vedeţi ce-nseamnă să îmbătrâneşti? Aş fi lins lama cuţitului ăstuia – a bătut cu palma plăselele de metal ce ieşeau deasupra brâului lat – şi aş fi îndreptat-o spre soare ca să jur că am văzut ceva între picioarele boului. Dar dacă n-aş fi atât de nătâng, aş şti că nimeni nu poate călări buhaii pampei. Pantera roşie o face, dar se ţine cu ghearele, şi chiar şi ea moare uneori. Fără îndoială că era un uger moştenit de la maică-sa. O ştiam pe maică-sa, şi ea avea unul.

I-am spus că eu eram orăşean, cu totul neştiutor de tot ce e legat de vite.

— Aha, a zis el şi a sorbit din maté. Sunt un om şi mai neştiutor decât tine. În afară de mine, toţi de pe-aici sunt nişte eclectici neştiutori. Îi ştii pe ăştia cărora li se spune eclectici? Ăştia n-au habar de nimic – cum poate un om să-nveţe ceva cu asemenea vecini?

— Te rog, a spus Dorcas, ne laşi s-o ducem pe femeia asta înăuntru, ca să se poată întinde? Mă tem că e pe moarte.

— V-am zis că nu ştiu nimic. Ar trebui să-l întrebi pe omul ăsta de-aici – el poate duce un bou – mai c-am zis buhai – ca pe-un câine.

— Dar el n-o poate ajuta! Doar tu poţi.

Păstorul mi-a făcut cu ochiul, iar eu am priceput că trăsese concluzia lămuritoare pentru el că nu Dorcas, ci eu eram acela care îmblânzise taurul.

— Îmi pare foarte rău pentru prietena ta, a zis el, văd că a fost o femeie frumoasă odată. Dar chiar dacă şed aici şi mă ţin de glume cu voi, am şi eu un prieten, şi tocmai acum zace înăuntru. Te temi că-ţi moare prietena. Eu ştiu că al meu moare şi vreau să-l las să se stingă fără să fie tulburat de nimeni.

— Înţelegem, dar n-o să-l tulburăm. Poate chiar îl putem ajuta.

Păstorul şi-a trecut privirile de la Dorcas la mine şi înapoi la Dorcas.

— Ciudaţi mai sunteţi – da’ ce ştiu eu? La fel de mult ca şi eclecticii ăia ignoranţi. Intraţi, atunci. Dar să nu faceţi zgomot şi nu uitaţi că sunteţi oaspeţii mei.

S-a ridicat şi a deschis uşa, care era atât de scundă încât a trebuit să mă aplec pentru a putea trece. Casa avea o singură încăpere, întunecată, mirosind a fum. Un bărbat mult mai tânăr şi, am bănuit eu, mult mai înalt decât gazda noastră zăcea pe o

saltea de paie, în faţa focului. Avea aceeaşi piele cafenie, dar sub pigment nu era urmă de sânge; obrajii şi fruntea îi păreau mânjite cu noroi. Nu se zărea niciun alt culcuş în afară de acela pe care zăcea bolnavul, dar noi am întins pe podeaua de lut pătura zdrenţuită a lui Dorcas şi acolo am culcat-o pe Jolenta. Preţ de o clipă ochii i s-au deschis. Nu arătau ca şi când şi-ar fi dat seama de ceva, iar verdele lor limpede de odinioară pălise asemenea unei cârpe lăsate în soare.

Gazda noastră a clătinat din cap şi a şoptit:

— N-o să trăiască mai mult decât eclecticul ăsta neştiutor, Manahen. Poate nici atât.

— Are nevoie de apă, i-a spus Dorcas.

— Am în spatele casei un butoi. Aduc eu.

Am auzit uşa închizându-se în urma lui şi atunci am scos Gheara. De data asta a scăpărat cu o flamă albastră atât de intensă, încât m-am temut că o să treacă prin pereţi. Tânărul care zăcea pe salteaua de paie a tras adânc aer în piept, apoi a dat aerul afară cu un suspin. Am ascuns Gheara de îndată.

— Pe ea n-a ajutat-o, a spus Dorcas.

— Poate o s-o ajute apa. A pierdut mult sânge.

Dorcas s-a aplecat spre Jolenta, să o mângâie pe păr. Probabil cădea, aşa cum se întâmplă îndeobşte cu părul bătrânelor şi al celor care suferă de fierbinţeală mare; atât de multe fire s-au lipit de palma umedă a lui Dorcas încât le vedeam cu limpezime, chiar şi în întunericul din încăpere.

— Cred că întotdeauna a fost bolnavă, a şoptit Dorcas. De când o ştiu eu. Doctorul Talos i-a dat ceva care a întremat-o o vreme, dar acum a alungat-o – Jolenta a fost tot timpul o sclifosită, şi i-a venit lui vremea să se răzbune.

— Nu pot să cred că a vrut într-adevăr să fie atât de aspru.

— Nici mie nu-mi vine să cred. Severian, ascultă: el şi Baldanders se vor opri cu siguranţă să joace piesa şi să cerceteze terenul. Poate dăm de ei.

— Să cerceteze terenul?

Probabil că pe chipul meu s-a răsfrânt uluiala pe care o resimţeam.

— Aşa mi s-a părut mie cel puţin, că pribegeau nu numai ca să câştige bani, ci şi să descopere ce se petrece în lume, iar o dată Doctorul Talos aproape că a recunoscut asta, cu toate că n-am reuşit să aflu ce anume căutau.

Păstorul a intrat cu o tidvă plină cu apă. Am ridicat-o pe

Jolenta în capul oaselor, iar Dorcas i-a dus tidva la buze. Apa s-a scurs, a udat cămaşa zdrenţuită a Jolentei, dar ceva-ceva tot i-a ajuns în gâtlej, iar după ce tidva s-a golit şi păstorul a umplut-o la loc, Jolenta a reuşit să şi înghită. L-am întrebat pe păstor dacă ştia unde se află Lacul Diuturna.

— Sunt un neştiutor, a zis el. N-am călărit niciodată atât de departe. Mi s-a spus – şi a arătat cu degetul – că s-ar afla la miazănoapte şi la apus. Într-acolo vreţi să mergeţi?

Am încuviinţat din cap.

— Atunci va trebui să treceţi printr-un loc rău. Poate că vor fi mai multe locuri rele, dar negreşit veţi trece prin oraşul de piatră.

— Să înţeleg că pe-aici prin apropiere se află un oraş?

— Da, e un oraş, dar nu şi locuitori. Eclecticii ignoranţi care sălăşluiesc în preajma lui cred că ori încotro s-ar îndrepta un om, oraşul de piatră se mişcă şi i se pune în cale. Păstorul a râs uşor, apoi şi-a dres glasul: Dar nu e adevărat. Totuşi, oraşul de piatră coteşte după cum înaintează calul omului, încât omul se pomeneşte cu oraşul în faţa lui când, de fapt, el crede că-i dă ocol. Înţelegi? Nu cred că înţelegi.

Mi-am amintit de Grădinile Botanice şi am încuviinţat din cap:

— Înţeleg. Continuă.

— Dar dacă mergeţi spre miazănoapte şi spre apus, trebuie oricum să treceţi prin oraşul de piatră. Nici nu va trebui să cotească după drumul pe care o veţi apuca. Unii nu găsesc acolo decât ziduri năruite. Am auzit că alţii găsesc comori. Sunt şi din cei care se întorc cu poveşti proaspete, dar şi din cei care nu se mai întorc defel. Niciuna din femeile astea nu-i virgină, nu-i aşa?

Dorcas a rămas cu gura căscată. Eu am scuturat din cap.

— Bine. Mai cu seamă ele nu se mai întorc. Încercaţi să treceţi pe-acolo în timpul zilei, cu soarele deasupra umărului drept dimineaţa, iar mai târziu în ochiul stâng. Dacă vă prinde noaptea, nu vă opriţi şi nu vă abateţi din drum. Aveţi grijă ca stelele lui Ihuaivulu să se afle înaintea voastră atunci când încep să strălucească.

Am încuviinţat din cap şi tocmai voiam să-l mai întreb una-alta, când bolnavul a deschis ochii şi s-a ridicat în capul oaselor. Pătura i-a alunecat într-o parte şi atunci am văzut că pieptul lui era înfăşurat într-un bandaj pătat de sânge. Tânărul a tresărit, s-a holbat la mine şi a strigat ceva. În clipa următoare, am simţit la gât tăişul rece al cuţitului păstorului.

— N-o să-ţi facă niciun rău, i-a spus el bolnavului. Vorbise în acelaşi dialect ca şi tânărul, dar mai rar, încât l-am putut pricepe. Nu cred că ştie cine eşti, a continuat el.

— Tată, crede-mă, este noul lictor din Thrax. Au cerut să li se trimită unul, iar clavigerii spun că e pe drum. Omoară-l! Altfel o să-i omoare el pe toţi cei care încă n-au murit.

Am fost uimit să-l aud pomenind de Thrax, care încă se afla atât de departe, şi am vrut să-l întreb despre asta. Cred că aş fi putut sta de vorbă cu el şi tatăl său şi să liniştesc lucrurile, dar Dorcas l-a izbit pe păstorul mai bătrân cu tidva peste ureche – o lovitură zadarnică, muierească, al cărei rezultat a fost spargerea tidvei şi pricinuirea unei iluzii de durere. Păstorul însă şi-a repezit spre ea cuţitul cu două muchii – am apucat să-l prind de braţ şi să i-l rup, apoi am frânt şi cuţitul sub călcâiul cizmei. Fiul său, Manahen, a încercat să se ridice de pe jos; dar dacă Gheara îl readusese la viaţă, nu-i dăduse şi puteri, aşa că Dorcas l-a împins înapoi pe saltea.

— O să murim de foame, a zis păstorul.

Chipul lui cafeniu era schimonosit de efortul de a nu urla de durere.

— Te-ai îngrijit de fiul tău, i-am spus eu. În curând o să fie din nou în puteri cât să se îngrijească de tine. Ce-a făcut?

Niciunul dintre ei n-a scos un cuvânt.

Am fixat oasele la locul lor, am prins braţul în atele, iar Dorcas şi cu mine am mâncat şi am dormit afară în acea noapte, după ce le-am spus tatălui şi fiului că-i voi omorî dacă îndrăznesc până şi să deschidă uşa ori dacă Jolenta păţeşte ceva. A doua zi dimineaţa, cât încă dormeau, am atins cu Gheara braţul rupt al păstorului. În apropierea casei era priponit un destrier – am încălecat şi, după puţină căutare, am mai găsit unul pentru Dorcas şi Jolenta. În timp ce mă întorceam cu destrierii, am băgat de seamă că pereţii de iarbă deveniseră verzi peste noapte.

XXX
Din nou Viezurele

În ciuda celor spuse de păstor, trăgeam nădejde să găsesc vreun loc asemenea satului Saltus, unde să fie apă curată, iar de câţiva aeşi să ne putem cumpăra de-ale gurii şi un culcuş peste noapte. Ceea ce-am găsit în realitate erau doar rămăşiţele unui oraş. Iarbă aspră crescuse printre pietrele nepieritoare care alcătuiseră odată caldarâmul, încât de la distanţă nu se prea deosebea de pampa înconjurătoare. Coloane prăbuşite zăceau în iarba aceasta asemenea trunchiurilor copacilor într-o pădure devastată de-o furtună dezlănţuită; câteva coloane rămăseseră în picioare, sparte şi dureros de albe în lumina soarelui. Şopârle cu ochi negri scăpărători şi spinări zimţuite zăceau împietrite în soare. Clădirile erau simple movile pe care încă şi mai multă iarbă răsărea din ţărâna adusă de vânt.

N-aveam niciun motiv să ne abatem de la drumul nostru, încât am mers mai departe spre nord-vest, îmboldindu-ne destrierii s-o ia la galop. Pentru prima oară îmi dădeam seama că în faţa noastră se găseau munţii. Încadraţi în ruinele unui arc, nu erau mai mult decât o linie palidă de albastru la orizont; dar erau o prezenţă, aşa cum în turnul nostru clienţii nebuni de la al treilea nivel din oubliette erau o prezenţă, cu toate că nu urcaseră o singură treaptă, nici măcar nu ieşiseră din celule. Lacul Diuturna se găsea undeva în acei munţi. La fel şi Thraxul; iar Pelerinele, din câte reuşisem şi descopăr, rătăceau undeva printre piscurile şi hăurile lor, îngrijindu-i pe răniţii din războiul fără sfârşit împotriva ascienilor. Şi acesta se petrecea tot în munţi. Acolo piereau sute de mii doar pentru o trecătoare.

Dar acum ajunsesem la un oraş unde nu răsuna nicio voce în afară de-a corbului. Cu toate că luasem cu noi apă în burdufuri de piele de la casa păstorului, aproape nu aveam deloc. Jolenta era tot mai slăbită, încât şi Dorcas şi eu eram aproape siguri că, dacă nu mai găseam apă până la miezul nopţii, Jolenta va muri. Când Urth a început să se rostogolească peste faţa soarelui, am ajuns la o masă sacrificială spartă, al cărei rezervor încă mai păstra apa de ploaie. Apa era stătută, puţea, dar eram atât de disperaţi, încât i-am dat Jolentei să bea câteva înghiţituri pe care le-a vomitat aproape imediat. Răsucirea Urth-ului a scos la iveală

luna, care nu mai era de mult plină, astfel că ne-am ales cu lucirea ei verzulie palidă după dispariţia luminii soarelui.

Ar fi fost un adevărat miracol să dăm peste un simplu foc sub cerul liber. Ceea ce am văzut de fapt era mai ciudat, dar mai puţin surprinzător. Dorcas a arătat spre stânga. M-am uitat şi, în clipa următoare, am zărit un meteorit – asta am crezut că este.

— O stea căzătoare, am spus eu. N-ai văzut niciuna până acum? Uneori plouă cu stele.

— Nu, e o clădire – n-o vezi? Uită-te la pata aia neagră pe cer. Probabil că are un acoperiş plat şi e cineva acolo sus care are cremene şi amnar.

Am dat să-i spun că îşi imagina prea multe, când o lucire de un roşu stins, nu mai mare decât gămălia unui ac, a apărut acolo unde căzuseră scânteile. Încă două respiraţii şi s-a zărit o mică limbă de foc.

Nu era departe, dar pietrele întunecate şi sparte peste care treceam o făceau să pară astfel, şi până am ajuns la clădire, focul lumina destul cât să vedem trei siluete ghemuite în jurul lui.

— Avem nevoie de ajutorul vostru, am strigat eu. Femeia asta e pe moarte.

Siluetele şi-au înălţat capetele şi o voce ascuţită de hârcă a întrebat:

— Cine vorbeşte? Aud voce de bărbat, dar nu văd niciun bărbat. Cine eşti?

— Aici, am strigat şi mi-am dat la o parte mantia fuliginoasă şi gluga. În stânga ta. Am haine negre, asta-i tot.

— Cu adevărat… cu adevărat. Cine-i pe moarte? Nu-i păr deschis şi firav… e roşu-auriu, bogat. Avem vin aici, şi un foc, leacuri ba. Dă colţul, acolo-s scările.

Am dus animalele după colţul clădirii, cum îmi spusese femeia. Zidurile de piatră au acoperit luna aflată aproape de orizont, lăsându-ne în beznă cu totul, dar eu am dat peste nişte trepte nefinisate, făcute probabil din pietre luate din structuri prăbuşite şi puse unele peste altele lângă zidul clădirii. După ce-am priponit picioarele destrierilor, am luat-o pe Jolenta în braţe şi am început să urc, Dorcas pornind înainte ca să încerce drumul şi să mă avertizeze asupra pericolelor.

Când am ajuns sus, am constatat că acoperişul nu era plat, ci destul de înclinat ca să mă tem de cădere la fiecare pas. Suprafaţa dură, neregulată, părea făcută din ţigle – la un

moment dat, una s-a desprins şi am auzit-o hârşâind şi clămpănind peste celelalte până a căzut peste margine şi s-a spart de lespezile neregulate de jos.

Pe vremea când eram ucenic şi prea tânăr să mi se încredinţeze alte sarcini decât cele mai simple, mi s-a dat o scrisoare pe care urma s-o duc în turnul vrăjitoarelor, aflat în Curtea Veche, vizavi de-al nostru. (Mult mai târziu mi s-a spus că exista un motiv întemeiat pentru a alege doar băieţi neajunşi încă la vârsta pubertăţii, ca să ducă mesaje vecinelor noastre vrăjitoare.) Acum, când cunosc groaza pe care-o trezea turnul ghildei mele nu numai în oamenii din cartierul nostru, ci, într-o măsură egală sau chiar mai mare, şi în ceilalţi locuitori ai Citadelei înseşi, recunosc o undă de naivitate caraghioasă în propria mea spaimă ce mi-a rămas în amintire; dar era foarte reală, pentru băieţaşul neatrăgător care eram atunci. Auzisem poveşti cumplite de la ucenicii mai mari în vârstă şi văzusem spaima ce-i stăpânea pe băieţi mult mai curajoşi decât mine. În cel mai înfricoşător dintre miriadele de turnuri ale Citadelei, noaptea luceau lumini ciudat colorate. Ţipetele pe care le auzeam prin ferestruicile dormitorului nostru nu veneau din vreo cameră de interogatoriu ca ale noastre, ci de la etajele superioare; şi ştiam că vrăjitoarele înseşi erau cele care ţipau astfel, nu clienţii lor, căci ele nu aveau clienţi în sensul în care foloseam noi acest cuvânt. Şi nici nu erau urlete de lunatici sau zbierete de agonie, ca acelea de la noi.

Mi se ceruse să mă spăl pe mâini, ca să nu pătez plicul, şi eram foarte conştient de jilăveala şi roşeaţa mâinilor mele, în timp ce ocoleam băltoacele aproape îngheţate, presărate prin curte. Mintea mea imagina o vrăjitoare extraordinar de distinsă, în faţa căreia să simt că intru în pământ de ruşine, care nu s-ar feri să mă pedepsească într-un fel odios pentru că am îndrăznit să-i aduc o scrisoare cu mâinile mele roşii, şi m-ar trimite înapoi la Maestrul Malrubius cu vorbe batjocoritoare la adresa mea.

Trebuie să fi fost într-adevăr foarte mic: am fost nevoit să sar ca să ajung la ciocănaşul uşii. Pocnetul scos de tălpile subţiri ale pantofilor mei când au atins pragul foarte tocit al vrăjitoarelor îmi stăruie şi acum în minte.

— Da?

Chipul aflat în faţa mea era aproape la aceeaşi înălţime cu al meu. Un chip – cu totul deosebit în felul său de sutele de mii de

chipuri văzute de mine în viaţa mea – din cele care te fac să te gândeşti la frumuseţe şi boală totodată. Vrăjitoarea căreia îi aparţinea chipul îmi părea bătrână, deşi avea doar vreo douăzeci de ani, poate chiar mai puţin; dar nu era înaltă şi mai umbla şi îndoită de spate, cum merg femeile foarte bătrâne. Chipul ei era atât de drăgălaş şi de palid, încât putea fi o mască cioplită în fildeş de un maestru sculptor.

Mut, i-am întins scrisoarea.

— Vino cu mine, a spus ea.

De acele cuvinte mă temusem, iar acum, când fuseseră rostite, îmi păreau la fel de inevitabile ca şi perindarea anotimpurilor.

Am intrat într-un turn foarte diferit de al nostru. Al nostru avea o soliditate apăsătoare, fiind făcut din plăci de metal atât de apropiat fixate una de alta încât, cu evuri în urmă, se contopiseră între ele, devenind o singură suprafaţă, iar etajele inferioare ale turnului erau calde şi jilăveala se scurgea pe pereţi. Nimic nu părea solid în turnul vrăjitoarelor şi, cu adevărat, puţine lucruri erau. Mult mai târziu, Maestrul Palaemon avea să-mi explice că era mai vechi decât aproape tot ce exista în Citadelă, fusese construit când alcătuirea turnurilor era doar ceva mai mult decât imitarea în materiale lipsite de viaţă a fiziologiei umane, încât scheletele de oţel erau folosite pentru a susţine o ţesătură de substanţe netrainice. Cu trecerea secolelor, scheletul acela se corodase aproape cu totul – până când structura căreia odată îi conferise rigiditate se mai ţinea în picioare doar datorită reparaţiilor pe bucăţi făcute de generaţiile trecute. Încăperi uriaşe erau despărţite de pereţi groşi doar cât o draperie; nici duşumelele şi nici scările nu erau drepte; fiecare balustradă şi fiecare parapet pe care le atingeam păreau să se desprindă din locul lor. Desene gnostice în alb, verde şi purpuriu fuseseră trasate cu creta pe pereţi, mobilă însă nu exista aproape deloc şi parcă era mai frig înăuntru decât afară.

După ce am urcat câteva trepte şi o scară de lemn încropită din ramurile nedecojite ale unui copac aromat, am fost dus în faţa unei femei bătrâne care şedea pe singurul scaun pe care-l văzusem până atunci în acel turn, privind printr-o tăblie de sticlă la ceea ce părea să fie un peisaj artificial populat de nişte animale fără păr şi oloage. I-am dat scrisoarea şi am fost condus afară; dar preţ de-o clipă ea se uitase la mine, iar chipul ei, ca şi cel al femeii tinere-bătrâne care mă adusese la ea, a rămas, de

bună seamă, întipărit în mintea mea.

Amintesc de toate acestea acum deoarece am avut impresia, în timp ce o întindeam pe Jolenta pe ţigle, lângă foc, că femeile care stăteau ghemuite acolo erau aceleaşi. Ceea ce era cu neputinţă; bătrâna căreia îi dădusem scrisoarea murise, fără doar şi poate, iar tânăra (dacă mai trăia) trebuie să fi devenit de nerecunoscut, aşa cum devenisem şi eu. Şi totuşi, chipurile care s-au răsucit spre mine erau aceleaşi pe care mi le aminteam. Sau te pomeneşti că pe lume sunt doar două vrăjitoare care se nasc şi se renasc mereu.

— Ce-a păţit? a întrebat femeia mai tânără, iar Dorcas şi cu mine i-am explicat cum ne-am priceput mai bine.

Cu mult înainte să isprăvim noi de povestit, bătrâna luase capul Jolentei în poala ei şi îi turna cu de-a sila pe gât vin dintr-o butelcă de lut.

— I-ar face rău dacă ar fi atât de tare încât să facă rău, a zis ea. Dar pe trei sferturi e apă curată. Şi cum nu vreţi s-o vedeţi murind, veţi fi avut noroc că aţi nimerit la noi. Dar nu pot spune dacă şi ea va avea noroc.

I-am mulţumit şi am întrebat-o unde se dusese a treia persoană care stătuse cu ele la foc.

Bătrâna a oftat, s-a uitat scurt la mine, apoi şi-a întors atenţia la Jolenta.

— N-am fost decât noi două, a spus tânăra. Ai văzut trei?

— Cu limpezime, în lumina focului. Bunica ta – dacă bunică îţi e – şi-a ridicat privirea la mine şi mi-a vorbit. Tu şi cine mai era cu voi v-aţi înălţat capetele, apoi le-aţi lăsat din nou în jos.

— Ea e Cumaeana.

Mai auzisem cuvântul, dar pe loc nu mi-am amintit unde, iar chipul femeii mai tinere, imobil precum al unei oreade, într-un tablou, nu mă ajuta cu nimic.

— Vizionara, m-a lămurit Dorcas. Apoi, către femeie: Iar tu cine eşti?

— Acolita ei. Numele meu este Merryn. Are poate un tâlc faptul că voi, care sunteţi trei, aţi văzut că eram trei la foc, în vreme ce noi, care suntem două, am văzut la început doar pe doi dintre voi.

S-a uitat la Cumaeană ca pentru a i se întări spusele, apoi, ca şi când i-ar fi fost adeverite, şi-a întors ochii spre noi, cu toate că nu văzusem niciun schimb de priviri între ele.

— Sunt sigur că am văzut o a treia persoană, mai mare la trup decât oricare dintre voi, am spus eu.

— E o seară ciudată aceasta şi sunt făpturi care călăresc pe aerul nopţii şi uneori îşi aleg o înfăţişare omenească. Întrebarea e de ce-ar dori o asemenea putere să ţi se înfăţişeze ţie.

Efectul ochilor ei negri şi al chipului senin era atât de mare, încât poate că m-aş fi încrezut în vorbele ei dacă n-ar fi fost Dorcas, care mi-a dat de înţeles, cu o mişcare abia perceptibilă a capului, că al treilea membru al grupului din jurul focului ar fi putut să se ferească de noi traversând acoperişul şi ascunzându-se pe marginea lui îndepărtată.

— S-ar putea să trăiască, a spus Cumaeana, fără să-şi ridice privirile de pe chipul Jolentei. Cu toate că nu şi-o doreşte.

— E bine pentru ea că voi două aveţi atâta vin, am spus eu.

Bătrâna n-a muşcat din momeală, spunând doar:

— Da, aşa e. Pentru voi şi poate chiar şi pentru ea.

Merryn a cules de pe jos un băţ şi a zgândărit focul.

— Nu există moarte.

Am râs uşor, mai mult, cred, din pricină că nu mai eram chiar atât de îngrijorat pentru soarta Jolentei.

— Cei care au profesia mea gândesc altfel.

— Cei care au profesia ta greşesc.

Jolenta a murmurat:

— *Doctore?*

În acea dimineaţă era prima oară că vorbea.

— Nu ai nevoie de tămăduitor acum, a spus Merryn. Aici se află cineva mult mai bun.

Cumaeana a şoptit:

— Îşi caută iubitul.

— Care nu e acest bărbat în fuligin, Mamă? Mi s-a părut mie că e prea de rând pentru ea.

— E doar un torţionar. Ea caută unul mai rău.

Merryn a încuviinţat din cap ca pentru sine, apoi mi s-a adresat:

— Poate că nu vreţi s-o mişcaţi de-aici în noaptea asta, dar trebuie să vă rugăm s-o faceţi. O să găsiţi o sută de locuri mai bune de popas de partea cealaltă a ruinelor, aici s-ar putea să fie primejdios să rămâneţi.

— Primejdie de moarte? am întrebat eu. Dar mi-ai spus că nu există moarte – prin urmare, dacă te cred, de ce să mă tem? Şi dacă nu te pot crede, de ce te-aş crede acum?

M-am ridicat totuşi în picioare.

Cumaeana şi-a înălţat privirile.

— Are dreptate, a croncănit ea. Deşi nu ştie şi vorbeşte fără să se gândească, aşa cum cârâie un graur în colivie. Moartea nu e nimic, şi din această pricină trebuie să te temi de ea. De ce altceva să te temi?

Am râs din nou.

— Nu mă pot încontra cu cineva atât de înţelept ca tine. Şi pentru că ne-ai ajutat cum ai putut, vom pleca acum, pentru că aşa vrei.

Cumaeana mi-a îngăduit s-o iau pe Jolenta din braţele ei, dar a spus:

— Nu aşa vreau. Acolita mea încă mai crede că universul este al ei şi-l poate stăpâni, că e o tablă pe care poate muta piesele pentru a alcătui orice model îşi doreşte ea. Magii găsesc potrivit să mă numere printre ei atunci când îşi scriu scurta lor listă, şi mi-aş pierde locul de pe ea dacă n-aş şti că oamenii ca noi sunt doar nişte peşti mici care trebuie să înoate în unde nevăzute dacă nu vor să piară din lipsă de hrană. Acum trebuie să înveleşti făptura asta nenorocită în mantia ta şi s-o pui aici, lângă focul meu. Când locul ăsta va ieşi din umbra Urth-ului, o să mă uit din nou la rana ei.

Am rămas în picioare, ţinând-o pe Jolenta în braţe, neştiind dacă trebuia să plecăm sau să rămânem. Cumaeana părea să aibă gânduri prieteneşti, dar metafora ei îmi trezise în minte neplăcuta amintire a ondinei; şi, privind atent la chipul ei, am început să mă îndoiesc de faptul că era o bătrână şi să-mi amintesc cu prea mare claritate de chipurile hidoase ale caco-genilor care-şi scoseseră măştile când se repezise Baldanders printre ei.

— Mă faci să mă ruşinez, Mamă, a zis Merryn. Să-l chem?

— Ne-a auzit. Va veni fără să-l chemi.

Avea dreptate. Apucasem să aud scrâşnetul cizmelor pe ţiglele din partea cealaltă a acoperişului.

— Te-a apucat frica. N-ar fi mai bine s-o pui jos pe femeie, aşa cum te-am instruit, ca să-ţi poţi apuca spada şi să-ţi aperi metresa? Dar nu va fi nevoie.

Până să termine ea de vorbit, zărisem o pălărie înaltă, un cap mare şi nişte umeri laţi desenându-se pe cerul nopţii. Am întins-o pe Jolenta lângă Dorcas şi am tras-o pe *Terminus Est* din teacă.

— N-ai nevoie de ea, a zis o voce adâncă. Nu-i deloc nevoie,

tinere. M-aş fi ivit mai devreme ca să reînnoiesc cunoştinţa noastră, dar nu ştiam dacă Chatelaine doreşte asta. Stăpânul meu – şi-al tău – îţi trimite salutări.

Era Hildegrin.

XXXI
Purificarea

— Poţi să-i spui stăpânului tău că i-am transmis mesajul, am zis eu.

Hildegrin a zâmbit:

— Şi ai vreun mesaj în schimb, armigerule? Adu-ţi aminte că eu sunt din altarul de stejar.

— Nu. Niciunul.

Dorcas şi-a ridicat privirile:

— Am eu unul. O persoană pe care am întâlnit-o în grădinile Casei Absolute mi-a zis că îmi va ieşi în cale cineva care va rosti aceste cuvinte, iar eu va trebui să-i spun: „Când frunzele vor fi crescut, pădurea va porni spre miazănoapte.”

Hildegrin şi-a dus un deget lângă nas.

— *Toată* pădurea? Asta a zis?

— Nu, doar cuvintele pe care ţi le-am spus adineaori, nimic altceva.

— Dorcas, mie de ce nu mi-ai spus? am întrebat-o eu.

— N-am prea avut ocazia să vorbesc cu tine între patru ochi de când ne-am întâlnit la răscruce. Pe lângă asta, mi-am dat seama că ceea ce aflasem era ceva primejdios. Şi nu vedeam de ce să te pun şi pe tine în primejdie. Cel care mi-a spus aceste cuvinte era acelaşi om care i-a dat Doctorului Talos toţi banii ăia. Dar nu i-a transmis şi mesajul – ştiu asta pentru că i-am ascultat vorbind. N-a zis decât că e prieten cu tine, apoi mi le-a zis mie.

— Şi ţi-a spus să mi le transmiţi mie.

Dorcas a clătinat din cap.

Chicotul gutural al lui Hildegrin părea să vină din adâncul pământului:

— Mă rog, nu mai are importanţă acum, nu-i aşa? A fost transmis şi, în ce mă priveşte, nu m-ar fi deranjat dacă mai aşteptai niţel. Dar aici suntem printre prieteni, în afară doar de fata asta bolnavă, care nu cred că aude ce vorbim sau că ar putea pricepe tâlcul vorbelor noastre. Cum ziceai că se numeşte? Nu te-am auzit prea bine din partea cealaltă a acoperişului.

— Asta pentru că nu i-am rostit numele, am răspuns eu. O cheamă Jolenta.

Cum am pronunţat *Jolenta,* m-am uitat la ea şi, văzând-o în

lumina focului, mi-am dat seama că nu mai era Jolenta – în chipul acela supt nu mai rămăsese nimic din femeia frumoasă pe care-o iubise Jonas.

— Şi zici că o muşcătură de liliac e pricina? Înseamnă că în ultima vreme au devenit neobişnuit de puternici. Şi eu am fost muşcat de două ori.

L-am săgetat pe Hildegrin cu privirea, iar el a adăugat:

— O, da, am mai văzut-o pe femeia asta, tinere Sieur, ca şi pe tine, şi pe mica Dorcas. Doar nu ţi-ai imaginat că v-am lăsat pe voi şi pe cealaltă femeiuşcă să părăsiţi Grădinile Botanice singuri-singurei? Mai cu seamă după ce mi-ai spus că te-ndrepţi spre miazănoapte şi că urmează să te lupţi cu un ofiţer de-al Septentrionilor. Te-am văzut luptând şi te-am văzut cum l-ai scurtat de cap pe omul ăla – că veni vorba, am dat o mână de ajutor la prinderea lui, pentru că am crezut că, în adevăr, era unul de la Casa Absolută – şi am stat în spatele oamenilor care te-au urmărit pe scenă în noaptea aia. Nu te-am pierdut din ochi până la întâmplarea de la poartă, a doua zi. V-am văzut pe voi şi am văzut-o şi pe ea, cu toate că n-a mai rămas mare lucru din ea acum, doar părul, şi cred că şi ăsta s-a schimbat.

— Să le spun, Mamă? a întrebat-o Merryn pe Cumaeană.

Bătrâna a încuviinţat din cap:

— Dacă poţi, copilă.

— A fost îmbibată cu un farmec care a făcut-o să fie frumoasă. Acum frumuseţea asta păleşte din pricina sângelui pe care l-a pierdut şi din pricină că a făcut prea multă mişcare. Până mâine-dimineaţă abia de vor mai rămâne nişte urme.

Dorcas s-a dat un pas îndărăt:

— Vrajă, adică?

— Nu-i vrajă. Doar ştiinţă, mai mult sau mai puţin ocultă.

Hildegrin se uita ţintă la Jolenta, cu o expresie gânditoare pe chip.

— Nu ştiam că înfăţişarea poate fi schimbată atât demult. Ceva ce chiar ar putea fi de folos. Stăpâna ta e în stare să facă aşa ceva?

— Ar fi în stare de şi mai multe, numai să vrea.

Dorcas a şoptit:

— Dar cum a fost cu putinţă?

— E vorba de nişte substanţe extrase din glandele fiarelor, care i-au fost injectate în sânge, ca să schimbe tiparul în care i-a fost depusă carnea. Substanţele acestea i-au subţiat talia, i-au

făcut sânii ca nişte pepeni şi aşa mai departe. Se prea poate să i se fi adăugat şi nişte carne de viţel la picioare, cum se obişnuieşte uneori. Curăţarea şi aplicarea pe piele a unor fierturi de însănătoşire i-au împrospătat chipul. Dinţii i-au fost şi ei curăţaţi, unii i-au fost piliţi şi au fost îmbrăcaţi cu coroane false – dacă vă uitaţi, o să vedeţi că una a şi căzut. Părul i-a fost vopsit şi îndesit prin coaserea unor fire de mătase colorată de pielea capului. Fără îndoială că a fost distrusă o mare parte a părului de pe corp şi cel puţin asta aşa va rămâne. Mai mult, i s-a promis frumuseţe în timp ce se afla în stare de transă. Încrederea în asemenea promisiuni este mult mai mare decât a oricărui copil, iar încrederea ei v-a făcut şi pe voi să credeţi.

— Nu se poate face nimic pentru ea? a întrebat Dorcas.

— Eu una nu pot, iar Cumaeana nu s-ar apuca de-o asemenea treabă decât la mare ananghie.

— Dar va trăi?

— Cum v-a spus Mama – doar că ea nu-şi doreşte asta.

Hildegrin şi-a dres glasul şi a scuipat peste marginea acoperişului.

— Asta e, prin urmare. Am făcut tot ce-am putut pentru ea şi e tot ce putem face. Aşa că eu zic să continuăm ceea ce am venit să facem. Cum spuneai, Cumaeană, e bine că au venit ăştialalţi. Am primit mesajul pe care trebuia să-l primesc, iar ei sunt prieteni cu Liege al Frunzelor, la fel ca mine. Armigerul aici de faţă mă poate ajuta să isprăvesc cu Apu-Punchau ăsta, şi cum tovarăşii mei au fost ucişi pe drum, mă bucur că-l am pe el aici. Aşa că ce ne împiedică să continuăm?

— Nimic, a murmurat Cumaeana. Steaua este în ascendent.

— Dacă e să vă ajutăm cu ceva, n-ar trebui să ştim despre ce e vorba? a întrebat Dorcas.

— Despre aducerea înapoi a trecutului, i-a răspuns Hildegrin pe un ton înfumurat. Despre scufundarea în vremurile de măreţie ale bătrânului Urth. A locuit cineva chiar aici, în casa asta pe care stăm noi acum, care ştia lucruri ce ar putea schimba multe. Am de gând să-l aduc aici. Va fi punctul cel mai înalt, dacă pot să spun aşa, al unei cariere care este şi acum privită ca spectaculoasă în cercurile de cunoscători.

— Adică ai să deschizi mormântul? am întrebat eu. Păi, chiar şi alzaboul…

Cumaeana şi-a întins mâna ca s-o mângâie pe Jolenta pe frunte.

— Putem să-l numim mormânt, dar nu mormânt i-a fost, a spus ea. Ci mai curând casă.

— Înţelegi, a început Hildegrin să explice, muncind eu atât de aproape de ea, într-un fel i-am făcut acestei Chatelaine câte o favoare din când în când. Mai mult de una, îndrăznesc să spun, şi mai mult de două. Ei, am socotit că a venit vremea să-mi încasez răsplata. I-am vorbit de micul meu plan Stăpânului Pădurii, fii sigur de asta. Şi iată-ne.

— Din câte mi s-a dat de înţeles, am spus eu, Cumaeana îl slujea pe Părintele Inire.

— Ea îşi plăteşte datoriile, s-a umflat în pene Hildegrin. Cei de calitate aşa fac. Şi nu trebuie să fii femeie înţeleaptă ca să ştii că ar fi înţelept să ai câţiva prieteni în tabăra cealaltă, dacă se întâmplă ca acea tabără să câştige.

Dorcas a întrebat-o pe Cumaeană:

— Cine a fost acest Apu-Punchau, şi de ce palatul lui încă este în picioare, în vreme ce restul oraşului e doar piatră prăvălită?

Bătrâna nu a răspuns, aşa că Merryn a zis:

— N-a fost chiar o legendă, pentru că nici măcar învăţaţii nu-şi mai amintesc povestea lui. Mama ne-a spus că numele lui înseamnă Capul Zilei. În eonii de început, apărea în mijlocul oamenilor de aici şi-i învăţa multe taine minunate. Dispărea adeseori, dar se întorcea de fiecare dată. În cele din urmă nu s-a mai întors, iar invadatorii au pustiit oraşele lui. Acum se va întoarce pentru ultima oară.

— Aha. Fără magie?

Cumaeana şi-a ridicat privirile spre Dorcas, cu ochi ce păreau la fel de luminoşi ca şi stelele:

— Cuvintele sunt simboluri. Merryn preferă să delimiteze o asemenea magie care nu există, prin urmare fără magie. Dacă voi vreţi să numiţi magie ceea ce urmează să facem aici, înseamnă că magia se manifestă în timp ce noi facem ce facem. În zilele de demult, pe un tărâm foarte îndepărtat, existau două imperii, despărţite de munţi. Un imperiu îşi îmbrăca soldaţii în galben, celălalt, în verde. Timp de o sută de generaţii s-au luptat între ele. Văd că bărbatul care e cu tine cunoaşte povestea.

— Şi după o sută de generaţii, am continuat eu, a venit un eremit în mijlocul lor şi l-a sfătuit pe împăratul armatei galbene să-şi îmbrace soldaţii în verde, iar pe stăpânul verzilor să-şi îmbrace soldaţii în galben. Dar bătălia a continuat ca şi înainte. În sabretaşul meu am o carte numită *Minunile de pe Urth şi din Cer*

şi-acolo e spusă povestea asta.

— Cartea aceea este cea mai înţeleaptă dintre cărţile oamenilor, a spus Cumaeana. Dar sunt puţini cei care au vreun câştig citind-o. Copilo, explică-i bărbatului acestuia, care cu timpul va ajunge un mare înţelept, ce facem noi în noaptea asta.

Vrăjitoarea cea tânără a încuviinţat din cap.

— Timpul există în întregul său. Acesta este adevărul din spatele legendelor spuse de epopţi. Dacă viitorul n-ar exista acum, cum am putea călători spre el? Iarăşi, dacă trecutul n-ar exista, cum l-am putea lăsa în urmă? În somn, mintea este încercuită de propriul ei timp, şi din această pricină atât de adesea auzim acolo vocile morţilor şi primim informaţii despre lucruri ce se vor petrece. Aceia care, asemenea Mamei, au învăţat să intre în aceeaşi stare în timp ce sunt treji, trăiesc înconjuraţi de propriile lor vieţi, la fel cum Abraxas percepe timpul în întregul său ca pe o clipă eternă.

În noaptea aceea vântul nu prea suflase, dar am băgat de seamă că acel vânt, oricât de slab ar fi fost, încetase cu totul. În văzduh atârna o asemenea linişte, încât, în ciuda vocii stinse a lui Dorcas, vorbele ei păreau să răsune:

— Asta o să facă femeia pe care o numiţi Cumaeana? O să intre în acea stare şi o să vorbească aici cu vocea morţilor ca să-i spună omului ăstuia ceea ce el doreşte să afle?

— Ea nu poate. Este foarte bătrână, dar acest oraş a fost devastat cu multe evuri înainte ca ea să vină pe lume. Doar timpul ei o încercuieşte, pentru că mintea ei doar acest timp îl înţelege prin cunoaştere directă. Pentru a reconstrui oraşul, trebuie să folosim o minte care a existat când oraşul a fost întreg.

— Şi e cineva pe lume atât de bătrân?

Cumaeana a clătinat din cap:

— În lume? Nu. Dar există o asemenea minte. Uită-te în direcţia pe care o arăt eu, copilo, chiar deasupra norilor. Steaua aceea roşie de acolo se numeşte Gura Peştelui, şi pe singura lume a ei care a supravieţuit trăieşte o minte străveche şi pătrunzătoare. Merryn, ia-mă de mână, şi tu, Viezure, ia-mă de cealaltă. Torţionarule, ia mâna dreaptă a prietenei tale bolnave şi pe a lui Hildegrin. Metresa ta s-o ia de cealaltă mână pe femeia bolnavă, şi pe a lui Merryn... Acum suntem uniţi, bărbaţii de o parte, femeile de cealaltă.

— Şi ar fi bine să trecem iute la treabă, a bodogănit Hildegrin.

Îmi pare că vine furtuna.

— O să trecem la treabă cât se poate de iute. Acum trebuie să mă folosesc de toate minţile voastre, şi chiar şi a femeii ăsteia ne va ajuta puţin. O să simţiţi că vă călăuzesc gândurile. Faceţi aşa cum vă spun eu.

Dând drumul pentru o clipă mâinii lui Merryn, femeia bătrână (dacă într-adevăr era femeie) şi-a băgat mâna în corsaj şi a scos o vergea ale cărei vârfuri au dispărut în noapte, ca şi când se aflau la marginile câmpului meu vizual, cu toate că vergeaua era cu puţin mai lungă decât un pumnal. Bătrâna şi-a deschis gura, am crezut că voia să ţină vergeaua între dinţi, dar ea a înghiţit-o. O clipă mai târziu, am putut să-i întrevăd imaginea luminiscentă, stinsă, cu o nuanţă de purpuriu, sub pielea atârnândă a gâtului ei.

— Închideţi ochii, toţi… E o femeie aici pe care n-o cunosc, o femeie de rang înalt, înlănţuită… nu contează, Torţionarule, acum ştiu cine e. Nu te retrage din mâna mea…

În letargia ce urmase după banchetul lui Vodalus, descoperisem ce înseamnă să-mi împart mintea cu altcineva. Dar acum era cu totul altfel. Cumaeana nu apărea aşa cum o văzusem eu, ori ca o versiune tânără a ei înseşi, ori ca orice altceva (aşa cum mi-a părut mie). Ci mai curând, m-am pomenit că gândul meu este împresurat de-al ei, aşa cum un peşte într-un bol pluteşte printre bulbuci de apă invizibilă. Thecla era acolo cu mine, dar pe ea n-o vedeam întreagă; era ca şi când ea stătea în picioare în spatele meu şi, la un moment dat, i-am văzut mâna peste umărul meu şi, în clipa următoare, i-am simţit răsuflarea pe obraz.

Apoi a dispărut şi ea cu totul. Mi-am simţit mintea smulsă afară în noapte, pierzându-se printre ruine.

*

Când mi-am venit în fire, zăceam pe ţigle, lângă foc. Gura îmi era udă de spuma salivei mele amestecate cu propriul meu sânge, căci îmi muşcasem buzele şi limba. Picioarele îmi erau prea vlăguite ca să mă ţină, dar m-am ridicat în capul oaselor.

La început, am crezut că ceilalţi muriseră. Acoperişul era solid sub mine, dar ceilalţi deveniseră, în faţa ochilor mei, la fel de aburoşi precum fantomele. O fantomă Hildegrin era răstignită în dreapta mea – mi-am vârât mâna în pieptul lui şi i-am simţit inima bătând lipită de mâna mea, asemenea unui fluture de noapte care se lupta să scape. Jolenta era cea mai puţin vizibilă,

aproape că nu mai era prezentă. Mult mai multe se făcuseră asupra trupului ei decât bănuise Merryn; am văzut sârme şi benzi de metal sub carnea ei, deşi chiar şi acestea erau nedesluşite. Apoi m-am uitat la mine, la picioarele şi labele mele, şi am descoperit că vedeam Gheara arzând ca o flamă albastră prin pielea cizmei mele. Am apucat-o, dar degetele mele nu aveau putere; n-am izbutit s-o scot.

Dorcas zăcea ca adormită. Pe buze nu avea nici urmă de spumă şi era mult mai vizibilă decât Hildegrin. Merryn se prăbuşise, arăta ca o păpuşă îmbrăcată în negru, atât de subţire şi de firavă, încât mlădia Dorcas părea robustă pe lângă ea. Acum că inteligenţa nu mai anima acea mască ivorie, am văzut că nu era decât pergament întins pe oase.

După cum bănuisem, Cumaeana nu era câtuşi de puţin femeie; dar nu era niciuna din ororile pe care le văzusem în grădinile Casei Absolute. Ceva ca o reptilă lucioasă se încolăcise în jurul vergelei luminiscente. Am căutat din priviri capul, dar nu l-am găsit, cu toate că fiecare dintre desenele de pe spinarea reptilei era un chip, şi ochii fiecărui chip păreau pierduţi în extaz.

Dorcas s-a trezit în timp ce eu priveam de la unul la altul.

— Ce s-a întâmplat cu noi? a întrebat ea.

Hildegrin se mişca şi el.

— Cred că ne vedem dintr-o perspectivă mai lungă decât aceea a unei singure clipe.

Gura ei s-a deschis, dar ţipătul n-a izbucnit.

Cu toate că norii ameninţători nu aduseseră nicio pală de vânt, praful se învârtejea pe străzile de sub noi. Nu ştiu cum să descriu ce se întâmpla decât spunând că părea ca şi când o armată fără de număr de insecte minuscule, de o sută de ori mai mici decât musculiţele, stătuse ascunsă în crăpăturile caldarâmului hârtopit, iar acum era atrasă de lumina lunii să-şi execute zborul nupţial. Nu se auzea mei un sunet, şi în mişcările armatei zburătoare nu era nicio regularitate, dar după o vreme masa aceea amorfă s-a alcătuit în roiuri care se mişcau încoace şi-ncolo, crescând tot mai mari şi mai dense, ca până la urmă să se lase din nou pe pietrele crăpate.

Atunci mi s-a părut că insectele nu mai zburau, ci se târau unele peste altele, fiecare încercând să ajungă în mijlocul roiului.

— Sunt vii, am spus eu.

— Ba sunt moarte, a şoptit Dorcas.

Avea dreptate. Roiurile care clocotiseră de viaţă cu o clipă

înainte arătau acum ca nişte coaste descărnate; firele de praf, unindu-se între ele – aşa cum fac savanţii când împreunează cioburi de sticlă străveche, ca să recreeze pentru noi o fereastră colorată spartă cu mii de ani în urmă –, alcătuiau cranii ce luceau verzi în lumina lunii. Sălbăticiuni – aelurodoni, spelaeae greoaie şi forme furişânde pe care nu ştiam cum să le numesc, toate mai nelămurite decât noi, care le priveam de pe acoperiş – se mişcau printre cadavre.

Unul câte unul, cadavrele s-au ridicat în picioare şi sălbăticiunile s-au făcut nevăzute. La început timid, cadavrele au început să-şi reconstruiască oraşul; pietrele au fost ridicate din nou, bârne plămădite din cenuşă au fost fixate în găurile din zidurile reclădite. Oamenii, care păruseră cu puţin mai mult decât nişte leşuri umblătoare atunci când se ridicaseră de jos, prindeau puteri chiar în timp ce trudeau, devenind o seminţie cu picioare crăcănate, cu mers clătinat, ca al marinarilor, şi rostogoleau bolovani ciclopici cu forţa umerilor lor laţi. Oraşul a fost reconstruit în întregime, iar noi am aşteptat să vedem ce urmează să se întâmple.

Tobe au spart tăcerea nopţii; după sunetul lor, am ştiut că atunci când răsunaseră ultima oară, oraşul fusese înconjurat de o pădure, pentru că reverberau aşa cum reverberează sunetele printre trunchiurile marilor copaci. Un şaman cu ţeasta rasă mărşăluia pe stradă, în pielea goală, vopsit pe trup cu pictograme dintr-o scriere pe care n-o mai văzusem niciodată, atât de expresivă încât simplele forme ale cuvintelor păreau să-şi urle înţelesurile.

În urma lui veneau dănţuitorii, o sută sau mai mulţi, mişcându-se toţi odată, într-un singur şir, fiecare ţinându-şi mâna pe creştetul dansatorului din faţa lui. Chipurile le erau ridicate, făcându-mă să mă întreb (şi încă o mai fac şi acum) dacă nu cumva dansul lor imita şarpele cu o sută de ochi pe care noi îl numeam Cumaeana. Se încolăceau, şerpuiau în susul şi-n josul străzii, în jurul şamanului şi înapoi, până când, în cele din urmă, au ajuns la intrarea în casa de pe care îi priveam noi. Cu o bubuitură ca de tunet, lespedea de piatră a uşii s-a prăbuşit. Văzduhul s-a umplut de o mireasmă ca de mir şi trandafiri.

Un om a ieşit să-i întâmpine pe dănţuitori. Nici dacă ar fi avut o sută de braţe şi şi-ar fi dus capul pe mâini n-aş fi fost atât de uimit, căci chipul lui îmi era cunoscut din copilărie, chipul bronzului funerar din mausoleul unde mă jucam ca băietan. Pe

braţe purta brăţări de aur masive, brăţări bătute cu hiacinte şi opale, carneole şi smaragde scăpărătoare. Cu paşi măsuraţi, el a înaintat până a ajuns în centrul procesiunii, iar dănţuitorii se legănau în jurul lui. Apoi s-a întors spre noi şi şi-a ridicat privirile. Se uita la noi, şi atunci am ştiut că el, singurul dintre sutele care se aflau acolo, ne-a văzut cu adevărat.

Fusesem atât de vrăjit de spectacolul de jos, din stradă, încât nu băgasem de seamă că Hildegrin părăsise acoperişul. Acum s-a repezit – dacă despre un om atât de masiv se poate spune că se repede – în mulţime şi l-a înşfăcat pe Apu-Punchau.

Ceea ce a urmat zău că nu ştiu cum să descriu. Într-un fel era ca mica dramă din casa de lemn galben din Grădinile Botanice; în fapt, era mult mai ciudat, măcar pentru că atunci ştiusem că femeia şi fratele ei şi sălbaticul se găseau intr-o stare de transă. Iar acum aveam impresia că Hildegrin, Dorcas şi cu mine eram învăluiţi în vrajă. Sunt sigur că dănţuitorii nu-l vedeau pe Hildegrin; dar îşi dădeau oarecum seama de prezenţa lui şi hui-duiau, loveau aerul cu măciuci cu ţinte de piatră.

Şi mai eram sigur că Apu-Punchau îl *vedea,* aşa cum ne vă-zuse şi pe noi pe acoperiş, şi aşa cum Isangoma ne văzuse pe Agia şi pe mine. Dar nu cred că-l vedea pe Hildegrin aşa cum îl vedeam eu, şi se prea poate că ceea ce vedea i se părea la fel de ciudat cum mi se păruse Cumaeana mie. Hildegrin îl ţinea, dar nu-l putea supune. Apu-Punchau se lupta, dar nu se putea eli-bera. Hildegrin şi-a ridicat privirile spre mine şi a strigat după ajutor.

Nu ştiu de ce i-am răspuns. Cu siguranţă nu mai voiam, în mod conştient, să-i slujesc pe Vodalus şi scopurile sale. O fi fost efectul prelungit al alzaboului sau doar amintirea legată de cum ne traversase Hildegrin pe Dorcas şi pe mine Lacul Păsărilor în barca lui.

Am încercat să-i împing la o parte pe oamenii crăcănaţi, dar una din loviturile lor întâmplătoare m-a nimerit în cap dintr-o parte, prăbuşindu-mă în genunchi. Când m-am ridicat din nou în picioare, parcă nu l-am mai zărit pe Apu-Punchau printre dănţuitorii care ţopăiau şi ţipau. În schimb, erau doi Hildegrini, unul care se încleştase în luptă cu mine, şi unul care se lupta cu cineva invizibil. Cu un efort sălbatic, am scăpat de primul şi am încercat să vin în ajutorul celui de-al doilea.

*

— Severian!

Ploaia ce-mi biciuia chipul ridicat în sus m-a trezit – stropi mari de ploaie rece care înţepau ca grindina. Tunetul se rostogolea peste pampă. Preţ de o clipă am crezut că orbisem; apoi, o scăpărare de fulger mi-a adus în faţa ochilor iarba culcată de vânt şi pietre rostogolite.

— Severian!

Era Dorcas. Am dat să mă ridic şi mâna mea a atins o ţesătură şi noroi. Am apucat ţesătura şi am tras-o din noroi – o fâşie lungă, îngustă de mătase, cu ciucuri la capete.

— Severian!

În strigătul ei desluşeam groaza.

— Aici! am strigat eu. Sunt aici jos!

Un alt fulger mi-a arătat clădirea şi silueta disperată a lui Dorcas decupată pe acoperiş. Am dat ocol pereţilor orbi şi am găsit treptele. Caii noştri dispăruseră. Dispăruseră şi vrăjitoarele de pe acoperiş; nu mai era decât Dorcas, aplecată peste trupul Jolentei. La lumina fulgerului am văzut faţa moartă a chelneriţei care ne servise pe Doctorul Talos, Baldanders şi pe mine la cafeneaua din Nessus. Nu mai avea nicio urmă din frumuseţea dinainte. Când tragi linie, nu rămâne decât iubirea, numai această divinitate. Faptul că suntem capabili doar de a fi ceea ce suntem rămâne păcatul nostru de neiertat.

Aici mă opresc din nou, după ce te-am purtat, cititorule, din loc în loc – din Saltus, micul sat de mineri, până în dezolantul oraş de piatră al cărui nume s-a pierdut de mult prin anii învârtejiţi. Saltus a fost pentru mine poarta spre lumea de dincolo de Oraşul Nepieritor. Iar oraşul de piatră a fost, la rândul său, o poartă, poarta spre munţii pe care-i zărisem prin arcele sale ruinate. Multă vreme după aceea aveam să călătoresc prin defileurile şi printre bastioanele lor, printre ochii orbi şi chipurile lor gânditoare.

Mă opresc aici. Dacă nu vrei să mă însoţeşti mai departe, cititorule, nu te condamn. Nu e un drum uşor.

Anexe
Relaţii sociale în Commonwealth

Una dintre cele mai dificile sarcini ale traducătorului este redarea corectă a problemei privind castele şi rangurile în termeni pe înţelesul societăţii sale. În cazul *Cărţii Soarelui Nou,* lipsa unui material ajutător face această sarcină de două ori mai dificilă, iar în cele ce urmează nu e oferită decât o schiţă.

Din cât se poate deduce din manuscrise, societatea Commonwealth-ului este compusă din şapte grupe de bază. Dintre acestea, cel puţin una pare complet închisă. O femeie sau un bărbat trebuie să se nască *exultant* şi, dacă se naşte astfel, rămâne exultant toată viaţa. Deşi e posibil să existe gradaţii în aceasta clasă, manuscrisele nu indică niciuna. Femeile sunt denumite „Chatelaine”, iar bărbaţii prin varii titluri. În afara oraşului pe care am hotărât să-l numesc Nessus, această clasă administrează treburile de zi cu zi. Preluarea ereditară a puterii este în contradicţie profundă cu spiritul Commonwealth-ului şi explică suficient tensiunea evidentă între exultanţi şi autocraţie; totuşi, e greu de văzut cum ar putea guvernarea locală să se desfăşoare mai bine în condiţiile date – democraţia ar degenera inevitabil în ciorovăieli, iar o birocraţie desemnată nu e posibilă fără un grup suficient de numeros de executivi educaţi şi relativ neremuneraţi, care să-i ocupe posturile. În orice caz, înţelepciunea autocraţilor include fără îndoială principiul că ataşamentul total faţă de clasa conducătoare este cea mai mortală boală a statului. În manuscrise, Thecla, Thea şi Vodalus sunt fără îndoială exultanţi.

Armigerii par asemănători cu exultanţii, doar că pe o treaptă mai jos. Numele indică o clasă de luptători, dar nu sunt arătaţi că ar fi monopolizat rolurile majore în armată; fără îndoială că poziţia lor poate fi asemănată cu aceea a samurailor care îl slujeau pe daimio în Japonia feudală. Lomer, Nicarete, Racho şi Valeria sunt armigeri.

Optimaţii sunt negustorii mai mult sau mai puţin bogaţi. Dintre cele şapte grupe, ei apar cel mai puţin în manuscrise, deşi există câteva indicii că Dorcas a aparţinut la origine acestei clase.

Ca în orice societate, există şi *gloata.* În general mulţumiţi de

condiţia lor, ignoranţi pentru că naţiunea lor e prea săracă să-i poată educa, membrii ei detestă aroganţa exultanţilor şi-l venerează pe Autocrat, care este, totuşi, în ultimă instanţă, idealul lor deificat. Jolenta, Hildegrin şi sătenii din Saltus aparţin toţi acestei clase, la fel şi nenumărate alte personaje ce apar în manuscrise.

În jurul Autocratului – care, din cât se pare, nu are încredere în exultanţi, şi fără îndoială cu deplină justificare – se găsesc *slujitorii tronului.* Aceştia sunt administratorii şi consilierii Autocratului, atât în viaţa militară, cât şi în cea civilă. Provin din rândul gloatei şi trebuie notat că pun preţ pe bruma de educaţie pe care o capătă. (Vezi, în schimb, atitudinea Theclei, care respinge o asemenea educaţie.) Se poate spune că Severian însuşi şi ceilalţi locuitori ai Citadelei, cu excepţia lui Ultan, aparţin acestei clase.

Religioşii sunt aproape la fel de enigmatici ca şi zeul pe care-l slujesc, un zeu care pare fundamental solar, dar nu şi apollinian. (Deoarece Conciliatorului i se dă o Gheară, există tentaţia de a face asociaţia, cea mai la îndemână, cu vulturul lui Iov şi soarele; totuşi, e o asociaţie neconvingătoare.) Asemenea clericilor romano-catolici din zilele noastre, ei par să fie membri ai mai multor ordine, dar, spre deosebire de aceştia, nu se supun niciunei autorităţi unificatoare. Uneori, ordinul lor aminteşte de hinduism, în ciuda monoteismului evident. Pelerinele, care în manuscrise joacă un rol mai important decât orice altă comunitate sfântă, pot fi considerate surate ale preoteselor şi sunt însoţite de servitori înarmaţi (aşa cum şi trebuie să fie un grup atât de rătăcitor, la vremea lor şi pe acele meleaguri).

În sfârşit, *cacogenii* reprezintă, într-un fel pe care-l putem doar intui, acel element străin care, tocmai prin caracterul său străin, este cel mai universal cu putinţă, existând în aproape orice societate care ne este cunoscută. Numele lor are o componentă vulgară şi pare să indice faptul că sunt temuţi sau cel puţin detestaţi de gloată. Prezenţa lor la festivalul Autocratului se doreşte un semn că sunt acceptaţi la curte (poate din constrângere). Deşi populaţia din vremea lui Severian îi consideră, aparent, ca formând un grup omogen, mai curând s-ar zice că sunt foarte diverşi. În manuscrise, Cumaeana şi Părintele Inire reprezintă acest element.

Titlul pe care l-am tradus prin *Sieur* ar putea părea propriu numai claselor de sus, dar este de multe ori folosit peiorativ şi la

nivelurile inferioare ale societăţii. *Gospodar* înseamnă proprietarul unei gospodării, nimic altceva.

Bani, unităţi de măsură şi timpul

Mi-a fost imposibil să găsesc echivalenţe exacte ale valorilor monedelor menţionate în textul original al *Cărţii Soarelui Nou.* Lipsind orice certitudine în aceasta privinţă, am folosit *chrisos* pentru a desemna orice piesă de aur ştanţată cu profilul unui autocrat; deşi diferă oarecum în greutate şi puritate, se pare că toate au cam aceeaşi valoare.

Monedele de argint ale perioadei, mult mai variate, au fost reunite sub termenul de *asimi.*

Monedele mari de aramă (care, din cât se deduce din manuscrise, reprezintă mijlocul principal de schimb al oamenilor obişnuiţi) sunt desemnate prin termenul *oricalcuri.*

Miriadele de monede mici din bronz şi piesele de cupru (bătute nu de guvernul central, ci de arhonţii locali, ori de câte ori e nevoie, şi menite să circule doar în provincie) le-am numit aeşi. Cu un aes cumperi un ou; cu un oricalc plăteşti ziua de muncă a unui muncitor obişnuit; cu un asimi – o haină bine croită pentru un optimat; un chrisos valorează un cal bun.

E important să ţineţi minte că unităţile de măsură pentru lungime sau distanţă nu sunt măsurabile în sensul strict al cuvântului, în această carte, *leghe* desemnează o distanţă de aproximativ trei mile; este măsura corectă pentru distanţele între oraşe şi în cadrul oraşelor mari, cum e Nessus.

Palma este distanţa dintre degetul mare întins şi degetul arătător – aproximativ 20 de centimetri. Un *lanţ* este lungimea unui lanţ de măsurat format din 100 de inele, în care fiecare inel măsoară o palmă; prin urmare, are 20 de metri.

Un *cot* reprezintă lungimea tradiţională a săgeţii militare: cinci palme sau aproximativ 1 metru.

Pasul, aşa cum e folosit aici, indică un singur pas, sau aproximativ 75 de centimetri. Un *pas mare* e format din doi paşi normali.

Cea mai obişnuită unitate de măsură dintre toate este distanţa de la cotul braţului până la vârful degetului mijlociu (aproximativ 45 de centimetri), redat în carte prin cuvântul *cubit* (de remarcat că pe parcursul întregii mele traduceri am preferat termeni moderni care să poată fi înţeleşi de orice cititor, în încercarea de a reproduce – cu alfabetul latin – termenii

originali).

Termeni indicând durata apar arareori în manuscrise; uneori poţi intui că sentimentul, al autorului şi al societăţii căreia îi aparţine, de trecere a timpului a fost tocit ca urmare a relaţiilor cu inteligenţe care au fost supuse paradoxului einsteinian al timpului sau care au depăşit acest paradox. Acolo unde totuşi apar aceşti termeni, un *ciliad* desemnează 1.000 de ani. Un *ev* este intervalul între epuizarea unui mineral sau a altei resurse în forma sa naturală (de exemplu sulful) şi următoarea epuizare a altui mineral. *Luna* (cea de atunci) corespunde revoluţiei Lunii, adică 28 de zile, iar săptămâna este astfel egală cu a noastră: un sfert de lună – de revoluţie a lunii – sau şapte zile. Un rond reprezintă perioada în care o santinelă face de serviciu: a zecea parte dintr-o noapte, sau aproximativ o oră şi 15 minute.

G.W.

În adâncurile întunecate ale unui viitor fantastic, torționarul Severian își continuă călătoria de exilat către cetatea Thrax. Poartă cu el vechea spadă *Terminus Est* și Gheara Conciliatorului, o superbă gemă înzestrată cu o putere extraterestră. Într-o lume de frumuseți magice și amenințări cumplite, Severian se îndreaptă, pe un drum plin de primejdii, către propriul său destin.

„Cartea Soarelui Nou *este* Ulysses *a SF-ului*."
– Peter Wright

LEDA, *imprint al* GRUPULUI EDITORIAL CORINT

Designul copertei: Andreea Apostol
Imaginea copertei © Bruce Pennington

FANTASY
ISBN: 978-973-102-223-9

www.ledabooks.ro
www.edituracorint.ro

GENE WOLFE

CARTEA SOARELUI NOU

Volumul 3

SPADA LICTORULUI

Volumul III

Spada lictorului

În zări pustii, mormane de cranii se destramă.
Prin lume trec şovăitor, de nimenea luat în seamă.
O, dar în cărţile iubirii şi-n jocuri de copii, nepieritoarele,
Din moarte mă voi ridica, să spun şi eu odată: soarele![1]

Osip Mandelstam

[1] Traducere de Ion Horea (n. red.).

Cuprins

I
Stăpânul Casei Lanţurilor

— Era în părul meu, Severian, a spus Dorcas. Aşa că am stat sub căderea de apă, în încăperea aceea fierbinte, de piatră – nu ştiu dacă partea bărbaţilor e rânduită la fel. Şi de câte ori ieşeam afară, le auzeam vorbind despre mine. Pe tine te numeau măcelarul negru şi mai ştiu eu cum, nume pe care nu vreau să ţi le repet.

— E firesc, am spus eu. Probabil erai prima persoană străină care a intrat în acel loc de-o lună încoace, încât e de aşteptat să vorbească despre tine, iar cele câteva femei care ştiu cine eşti să fie mândre de lucrul ăsta şi poate că puţin să se şi umfle în pene. Cât despre mine, eu m-am obişnuit de-acum şi cu siguranţă că ai mai auzit o grămadă de asemenea expresii pe drum încoace, şi nu numai o dată; eu unul am auzit.

— Într-adevăr, a recunoscut ea, aşezându-se pe pervazul ambrazurii.

Dedesubt, în oraş, lămpile prăvăliilor viermuitoare începeau să umple valea râului Acis cu o iradiere galbenă, asemenea petalelor de coprine, dar ea părea să nu le vadă.

— Înţelegi acum de ce regulile breslei îmi interzic să-mi iau o nevastă – deşi, pentru tine, le-aş încălca, aşa cum ţi-am spus de atâtea ori, doar să-mi spui că asta vrei.

— Să-nţeleg că mi-ar fi mai bine dacă aş locui în altă parte şi aş veni să te văd numai o dată sau de două ori pe săptămână, sau te-aş aştepta pe tine să vii să mă vezi.

— Cam aşa se face de obicei. Iar la un moment dat femeile care au vorbit azi despre noi îşi vor da seama că s-ar putea ca ele sau fiii sau soţii lor să nimerească cine ştie când sub mâna mea.

— Dar nu-ţi dai seama că nu asta e problema? Problema e că…

Dorcas a tăcut; apoi, după ce niciunul dintre noi n-a scos un cuvânt o vreme mai lungă, ea s-a ridicat şi a început să măsoare camera în sus şi-n jos, ţinându-şi o mână încleştată pe cealaltă mână. Nu o mai văzusem făcând asta, şi m-am simţit tulburat.

— Ei, care-i problema? am întrebat-o eu.

— Că atunci nu era adevărat. Dar acum este.

— Am profesat Arta ori de câte ori mi s-a dat de lucru. M-am angajat în slujba judecătorilor din oraşe şi din provincii. De câteva ori m-ai urmărit de la câte o fereastră, cu toate că niciodată nu ţi-a plăcut să te afli în mulţime – lucru pentru care nu te pot condamna.

— Nu mă uitam, a spus ea.

— Îmi amintesc că te-am văzut.

— Nu mă uitam. Nu atunci când se întâmpla cu adevărat. Erai concentrat pe ceea ce făceai, nu mă vedeai când intram înăuntru sau îmi acopeream ochii. Stăteam şi mă uitam, şi îţi făceam semn cu mâna când săreai sus pe eşafod. Tare mândru mai erai, stăteai la fel de drept ca spada ta şi-arătai atât de chipeş. Erai onest. Îmi amintesc că m-am uitat o dată, când lângă tine era nu ştiu ce slujbaş de rang înalt şi mai erau condamnatul şi un arhiemonah. Dintre toate, chipul tău era singurul onest.

— Nu se poate să mi-l fi văzut. Cu siguranţă purtam masca.

— Severian, n-a trebuit să-l văd. Doar ştiu cum arăţi.

— Şi nu arăt la fel acum?

— Ba da, a zis ea cu reţinere. Dar am fost acolo jos. Am văzut oamenii puşi în lanţuri, în tuneluri. Când o să dormim în seara asta, tu şi cu mine, în patul nostru moale, o să dormim deasupra lor. Câţi ziceai că sunt, atunci când m-ai dus jos?

— Vreo mie şase sute. Chiar crezi că cei o mie şase sute ar fi puşi în libertate dacă eu n-aş mai fi aici ca să-i păzesc? Adu-ţi aminte că erau aici când am venit.

Dorcas refuza să mă privească.

— E ca o groapă comună, a spus ea.

Îi vedeam umerii tremurând.

— Cam aşa este, am spus eu. Arhontele i-ar putea elibera, dar cine i-ar putea elibera pe cei pe care ei i-au omorât? Tu n-ai pierdut pe nimeni niciodată, nu-i aşa?

Nu mi-a răspuns.

— Întreabă-le pe nevestele, mamele şi surorile bărbaţilor pe care prizonierii noştri i-au lăsat să putrezească sus, în munţi, dacă Abdiesus ar trebui să le dea drumul.

— Nu m-am întrebat decât pe mine, a zis Dorcas şi a suflat în lumânare.

Thrax este un pumnal curbat care pătrunde în inima muntelui. Se găseşte într-un defileu îngust al văii râului Acis şi se întinde de-a lungul acesteia până la Castelul Acies. Harena, panteonul şi

celelalte clădiri publice ocupă tot terenul plat dintre castel şi zidul (numit Capulus) care închide capătul de jos al secţiunii înguste a văii. Clădirile private ale oraşului urcă pe stânci de-o parte şi de alta, şi numeroase dintre ele sunt într-o bună măsură scobite în stâncă, ceea ce i-a şi adus oraşului Thrax una dintre porecle – Oraşul Odăilor fără Ferestre.

Sursa prosperităţii sale este tocmai aşezarea în capul părţii navigabile a râului Acis. În Thrax, toate mărfurile trimise spre miazănoapte pe calea apei (dintre care multe au străbătut nouă zecimi din lungimea râului Gyoll înainte să pătrundă pe gura râului mai mic, despre care nu se ştie dacă nu cumva este adevăratul izvor al Gyollului) trebuie să fie descărcate şi transportate pe spinarea animalelor dacă urmează să fie duse mai departe. Şi invers, hatmanii triburilor din munţi şi proprietarii de pământuri din partea locului, care vor să-şi trimită lâna spre oraşele de la miazăzi, le aduc la Thrax pentru a fi încărcate pe corăbii, mai jos de cataracta ce mugeşte prin barajul arcuit al Castelului Acies.

Aşa cum se întâmplă întotdeauna când o fortăreaţă impune ordinea într-o regiune frământată, arhontele oraşului se îngrijea în primul şi în primul rând să aplice legea. Pentru a-şi impune voinţa asupra celor aflaţi în afara zidurilor, care altfel i s-ar fi opus, putea să ceară ajutorul a şapte escadroane de dimarhi, fiecare având câte un comandant. Curtea se întrunea în fiecare lună, din prima zi a lunii noi până în ziua cu lună plină, începând cu al doilea rond al dimineţii şi continuând atât cât era nevoie până isprăveau ce era pe rol în acea zi. Ca executant principal al sentinţelor arhontelui, mi se cerea să iau parte la aceste întruniri, astfel încât el să fie sigur că pedepsele pe care le dădea nu aveau să fie nici îmblânzite şi nici înăsprite de cei care aveau sarcina să mi le transmită; totodată, trebuia să supraveghez în detaliu tot ce se petrecea în Vincula, unde erau încarceraţi prizonierii. O responsabilitate doar cu ceva mai modestă decât aceea a Maestrului Gurloes, în Citadela noastră, şi care, în primele câteva săptămâni petrecute în Thrax, mi-a apăsat greu pe umeri.

Maestrul Gurloes obişnuia să spună că nicio închisoare nu este aşezată ideal. Asemenea multor zicale înţelepte invocate pentru iluminarea tinerilor, maxima lui nu putea fi contrazisă, dar nici nu era de vreun folos. Toate evadările pot fi împărţite în trei categorii – adică se petrec fie prin furişare, fie prin violenţă, fie prin trădare din partea celor puşi să păzească. Un loc îndepărtat

îngreunează mult evadările prin furişare şi din această pricină sunt cu osebire alese de cei mai mulţi dintre cei care s-au gândit îndelung la această problemă.

Din nefericire, deşerturile, ţancurile munţilor şi insulele singuratice oferă cele mai fertile locuri pentru evadări violente – dacă sunt asediate de prietenii prizonierilor, e greu să afli ce se petrece acolo înainte să fie prea târziu şi e aproape imposibil să trimiţi întăriri; la fel şi dacă prizonierii se răzvrătesc – foarte puţin probabil ca trupele să poată fi trimise la locul cu pricina înainte ca situaţia să se tranşeze.

O temniţă într-o zonă bine populată şi bine apărată înlătură aceste greutăţi, dar iscă altele şi mai mari. În asemenea locuri, un prizonier are nevoie nu de o mie de prieteni, ci de unul sau doi; iar aceştia nu trebuie să fie oameni care să ştie să lupte – o servitoare şi un negustor ambulant sunt de-ajuns, dacă dau dovadă de isteţime şi hotărâre. Mai mult, odată ce prizonierul a scăpat de zidurile temniţei, se amestecă de îndată cu gloata fără chip, încât prinderea lui nu mai e treaba gonacilor şi a dulăilor, ci a agenţilor şi informatorilor.

În cazul nostru, nici nu putea fi vorba de o închisoare situată într-un loc îndepărtat. Chiar dacă ar fi avut un număr îndeajuns de mare de trupe, pe lângă clavigerii ei, ca să respingă atacurile autohtonilor, zoantropilor şi cultelarilor care bântuiau provincia, ca să nu mai vorbesc de alaiurile înarmate ale exultanţilor mărunţi (în care nu puteai avea încredere), tot ar fi fost cu neputinţă s-o aprovizionezi fără ajutorul unei armate care să escorteze convoaiele de provizii. Prin urmare, Vincula din Thrax este localizată, de nevoie, în oraş – mai exact, cam la jumătatea povârnişului stâncos de pe malul stâng şi la vreo jumătate de leghe depărtare de Capulus.

Arhitectura ei este străveche şi întotdeauna am avut impresia că a fost gândită de la bun început ca o închisoare, cu toate că o legendă spune că la origine a fost un mormânt, şi doar cu câteva sute de ani în urmă a fost lărgită şi preschimbată în ceea ce e acum. Pentru un observator de pe malul răsăritean, mult mai lesnicios, apare ca o turelă rectangulară ţâşnind din stâncă, o turelă înaltă de patru etaje pe partea îndreptată spre vale, al cărei acoperiş plat, dinţat se termină la peretele stâncii. Această parte vizibilă a structurii – pe care mulţi dintre cei care vizitează oraşul o iau fără doar şi poate a fi întregul – este în fapt cea mai mică şi mai neînsemnată secţiune. La vremea când am fost eu

lictor, cuprindea numai birourile administrative, o cazarmă pentru clavigeri şi locuinţa mea.

Prizonierii erau ţinuţi într-un tunel înclinat, scobit în stâncă. Tunelul nu avea nici celule individuale, aşa cum aveam noi în oubliette pentru clienţii noştri, nici încăperea comună în care ajunsesem eu când fusesem închis în Casa Absolută. Aici în tunel, prizonierii erau înlănţuiţi, fiecare cu un inel solid de fier în jurul gâtului, de-a lungul pereţilor, astfel încât să lase în mijloc un culoar destul de larg pentru ca doi clavigeri să poată merge alături fără a se teme că le sunt smulse cheile.

Tunelul măsura vreo cinci sute de paşi lungime şi avea peste o mie de locuri pentru prizonieri. Apa venea dintr-un rezervor scufundat în piatră, în vârful stâncii, iar dejecţiile erau îndepărtate cu şuvoaie revărsate în tunel ori de câte ori rezervorul ameninţa să se reverse. Un canal săpat în capătul de jos al tunelului purta zoaiele într-o conductă aflată la baza stâncii, care străbătea zidul Capulus şi se vărsa în Acis, mai jos de oraş.

Turela rectangulară ce stătea agăţată de stâncă şi tunelul însuşi trebuie să fi reprezentat la origine toată Vincula. Mai apoi a fost încâlcită de un labirint de galerii ramificate şi tuneluri paralele rămase din încercări din trecut de eliberare a prizonierilor, când se sfredelise muntele dinspre locuinţele aflate pe faţa stâncii, şi de alte tuneluri săpate tocmai pentru a împiedica asemenea încercări – toate puteau oferi oricând adăposturi suplimentare.

Existenţa acestor adăugiri neplanificate sau prost gândite îmi îngreuna mult sarcina care altfel ar fi fost mai uşoară, şi una dintre primele mele acţiuni a fost să mă apuc să închid galeriile nedorite ori inutile, umplându-le cu un amestec de piatră de râu, nisip, apă, var nestins şi pietriş, şi să lărgesc şi să unesc galeriile rămase, în aşa fel încât să ajungă până la urmă să alcătuiască o structură raţională. Oricât ar fi fost de necesară această treabă, înainta foarte încet, pentru că nu puteau fi eliberaţi decât câteva sute de prizonieri odată, care să trudească, şi cei mai mulţi dintre ei erau ca vai de lume.

În primele săptămâni după ce-am sosit cu Dorcas în oraş, treburile pe care le aveam de făcut nu mi-au lăsat răgaz pentru nimic altceva. Dorcas a explorat oraşul pentru amândoi, iar eu am însărcinat-o să afle ce-o putea despre Pelerine. În lunga mea călătorie începută în Nessus, faptul că ştiam că purtam asupra

mea Gheara Conciliatorului fusese o povară grea. Acum, când nu mai călătoream şi nu mai aveam cum să iau urma Pelerinelor pe drum şi nici măcar să mă asigur că mergeam în direcţia ce m-ar fi dus într-un târziu la ele, povara era aproape de nesuportat. În timpul călătoriei, dormisem sub cerul liber, ţinând gema în tureatcă, iar când reuşeam să ne adăpostim undeva, o piteam în vârful cizmei. Acum descopeream că nu puteam nicicum dormi dacă n-o aveam asupra mea, ca să fiu sigur, oricând mă trezeam în timpul nopţii, că se află în posesia mea. Dorcas a cusut un săculeţ din piele de căprioară, în care s-o pun, astfel că o ţineam atârnată la gât, zi şi noapte. De nu ştiu câte ori în acele prime săptămâni am visat că vedeam gema arzând, atârnată în văzduh, deasupra mea, asemenea catedralei ei cuprinse de flăcări, şi când mă trezeam o găseam strălucind atât de puternic, încât prin pielea subţire răzbătea o lucire palidă. Şi o dată sau de două ori, trezindu-mă, m-am găsit zăcând pe spate, cu săculeţul apăsându-mi greu pieptul (cu toate că-l puteam ridica în mână fără niciun efort), aproape tăindu-mi răsuflarea.

Dorcas făcea tot ce putea să mă aline şi să mă ajute; dar vedeam că-şi dă seama de schimbarea bruscă a relaţiei noastre, fapt ce pe ea o tulbura mai mult decât pe mine. Din câte ştiu eu, asemenea schimbări sunt întotdeauna neplăcute – măcar pentru că te fac să te aştepţi la alte schimbări. Pe tot parcursul călătoriei noastre împreună (şi am călătorit împreună mai iute sau mai încet, din clipa în care, în Grădina Somnului Nesfârşit, Dorcas m-a ajutat să mă caţăr, pe jumătate înecat, pe poteca plutitoare de rogoz), fusesem egali şi tovarăşi, fiecare străbătând leghe după leghe pe propriile picioare, ori călărind fiecare pe câte-un armăsar. Dacă eu îi oferisem lui Dorcas protecţie fizică, ea îmi dăruise în egală măsură un adăpost moral, căci puţini se puteau preface că dispreţuiau frumuseţea ei inocentă, ori se puteau arăta îngroziţi de meseria mea când, uitându-se la mine, nu aveau cum să n-o vadă şi pe ea. Dorcas îmi dăduse sfaturi ori de câte ori mă găsisem în încurcătură şi-mi fusese prieten adevărat în zeci de locuri pustii.

Când intrasem în cele din urmă în Thrax şi-i arătasem arhontelui scrisoarea Maestrului Palaemon, fireşte că toate acestea luaseră sfârşit. În veşmântul meu fuliginos, nu mai trebuia să mă tem de mulţime – ci mai curând ei se temeau de mine, fiind eu cel mai însemnat slujbaş al celui mai de temut braţ al statului. Dorcas trăia acum nu ca egală, ci ca metresă, aşa

cum o numise odată Cumaeana, în locuinţa pregătită pentru mine în Vincula. Sfaturile ei nu-mi mai erau aproape de niciun folos, pentru că necazurile ce mă apăsau ţineau de lege şi administraţie, şi pentru a le înfrunta mă pregătisem ani la rând, iar ea n-avea habar de ele; dar şi pentru că rareori aveam timpul sau vlaga să i le desluşesc şi astfel să le putem întoarce împreună pe toate feţele.

Aşa se face că, în vreme ce eu stăteam rond după rond la curtea arhontelui, Dorcas şi-a luat obiceiul să hoinărească prin oraş, iar noi, care nu ne despărţisem o clipă în acel sfârşit de primăvară, acum, în vară, abia apucam să ne mai vedem, la câte o cină seara, după care ne băgăm obosiţi într-un pat în care nu prea făceam altceva decât să dormim unul în braţele celuilalt.

Şi iată că a răsărit şi luna plină. Cu câtă bucurie am privit-o de pe acoperişul turelei, verde ca un smaragd în mantaua ei silvestră, rotundă precum gura unei cupe! Încă nu eram liber, deoarece tot ceea ce ţinea de torturi şi administraţie, şi care se strânsese cât îl slujisem pe arhonte, trebuia îndeplinit; acum însă cel puţin eram liber să mă îngrijesc numai de ele, ceea ce aproape că-mi dădea un sentiment de libertate. O invitasem pe Dorcas să mă însoţească a doua zi, când aveam să inspectez subteranele Vinculei.

A fost o greşeală. În aerul puturos, în mijlocul scârnăviilor în care trăiau prizonierii, lui Dorcas i s-a făcut rău. În acea noapte, aşa cum am povestit, mi-a spus că se dusese la baia publică (lucru rar pentru ea, a cărei teamă de apă era atât de mare încât se spăla câte un pic, câte un pic, înmuind un burete într-un lighean nu mai adânc decât o farfurie de supă) ca să scape de miasma din tunel, ce i se lipise de păr şi piele, şi acolo le auzise pe femei vorbind între ele despre ea.

II
Deasupra cataractei

A doua zi dimineaţă, înainte să plece din turelă, Dorcas şi-a tăiat părul atât de scurt, încât aproape arăta ca un băietan, şi şi-a înfipt un bujor alb pe sub banda care i-l ţinea. Eu am stat şi m-am ocupat de documente până după-masă, apoi am împrumutat un jelab de mirean de la sergentul clavigerilor mei şi am ieşit, sperând s-o întâlnesc pe Dorcas.

Cărţulia cafenie pe care o duc cu mine zice că nimic nu este mai ciudat decât să explorezi un oraş cu totul diferit de toate cele pe care le cunoşti, deoarece a face aceasta este o explorare a unui alt ego, neaşteptat. Pentru mine altceva e şi mai ciudat: anume să explorezi un asemenea oraş numai după ce ai trăit în el o vreme, fără să ştii nimic despre el.

N-aveam habar unde se găseau băile despre care îmi vorbise Dorcas, dar eram sigur că există, căci auzisem pomenindu-se despre ele şi la curte. N-aveam habar unde se afla bazarul de unde îşi cumpăra ea veşmintele şi sulemenelile, şi nici dacă nu cumva erau mai multe. Pe scurt, nu cunoşteam nimic dincolo de ceea ce puteam vedea de la ambrazură, şi de scurtul drum de la Vincula până la palatul arhontelui. Aveam poate o încredere prea mare în abilitatea mea de a mă descurca într-un oraş cu mult mai mic decât Nessus; cu toate acestea, am avut grijă ca, din când în când, să mă asigur că – în timp ce înaintam pe străzile întortocheate ce şerpuiau în josul stâncii, printre case-caverne săpate în rocă şi altele ce ţâşneau din piatră ca nişte cuiburi de rândunică – încă puteam zări forma familiară a turelei, cu poarta sa baricadată şi gonfalonul său negru.

În Nessus, bogaţii locuiesc în partea de nord, unde apele Gyollului sunt mai curate, iar săracii în sud, unde apele sunt murdare. Aici, în Thrax, acest obicei nu era urmat, întâi pentru că Acis curgea atât de repede că excrementele celor din susul albiei (care, desigur, numărau doar a mia parte dintre cei care locuiau de-a lungul albiei dinspre miazănoapte a Gyollului) abia dacă apucau să-i spurce apele, şi în al doilea rând pentru că apa luată de mai sus de cataractă era îndreptată spre fântânile publice şi casele bogătaşilor prin apeducte, astfel că nimeni nu folosea apă din râu atunci când era nevoie de cantităţi mari – în manufacturi

sau pentru spălarea rufelor.

Prin urmare, în Thrax împărţirea asta era dată de terenul mai jos sau mai înalt. Cei bogaţi locuiau pe pantele mai joase, lângă râu, ca să fie aproape de prăvălii şi clădirile publice; de aici, o scurtă plimbare îi ducea până la docuri, de unde puteau călători de-a lungul oraşului în caice mânate de vâslaşi sclavi. Cei mai puţin bogaţi îşi aveau casele mai sus, clasa de mijloc încă şi mai sus, şi tot aşa, până la cei foarte săraci, care trăiau chiar la poalele fortificaţiilor, pe vârful stâncilor, adeseori în cocioabe de lut şi stuf, la care se putea ajunge urcând scări lungi agăţate de perete.

Aveam să văd câteva dintre văgăunile acelea mizere, deocamdată însă mă găseam în cartierul negustoresc din apropierea apei. Acolo, pe uliţele înguste, era atâta îmbulzeală de oameni, încât întâi am crezut că e vreo sărbătoare sau poate războiul – care mi se păruse atât de îndepărtat pe vremea când eram în Nessus, dar, pe măsură ce mă îndreptasem cu Dorcas spre miazănoapte, se apropiase tot mai mult – destul cât să umple oraşul de cei care se refugiau din calea lui.

Nessus este atât de întins încât – din câte am auzit – are câte cinci clădiri pentru fiecare locuitor. În Thrax, proporţia aceasta este fără doar şi poate răsturnată, iar în acea zi anume mi se părea uneori că sub fiecare acoperiş se adăposteau cincizeci de suflete. Unde mai pui că Nessus este un oraş cosmopolit, încât, cu toate că vedeai mulţi străini acolo şi uneori veneau chiar şi cacogeni cu nave din alte lumi, întotdeauna ştiai că *sunt* străini, aflaţi departe de casele lor. Aici, în schimb, străzile viermuiau de cele mai felurite chipuri, dar chipurile acestea nu făceau decât să oglindească natura felurită a ţinutului montan, astfel că atunci când vedeam, bunăoară, un om a cărui pălărie era făcută din piele de pasăre, cu aripile drept apărătoare pentru urechi, sau un om într-o haină miţoasă, din blană de kaberu, sau un om cu faţa tatuată, după colţ puteam să văd încă o sută de asemenea tribali.

Oamenii ăştia erau eclectici, descendenţi ai coloniştilor de la miazăzi, care-şi amestecaseră sângele cu acela al autohtonilor bondoci şi oacheşi, le adoptaseră unele obiceiuri, amestecându-le cu altele pe care le deprinseseră de la amfitrionii aflaţi mai la miazănoapte, iar pe acelea, uneori, cu ale altor seminţii mai puţin cunoscute, neguţători sau neamuri izolate.

Mulţi dintre aceşti eclectici preferă pumnalele curbate – sau

îndoite, cum li se mai spune –, care au două segmente aproape drepte şi un cot mai spre vârf. Se spune că, datorită acestei forme, străpung mai uşor inima când sunt înfipte sub stern; lamele sunt întărite cu o nervură centrală, au tăişuri de ambele părţi, care sunt tot timpul bine ascuţite; gardă n-au, iar plăselele sunt făcute de obicei din os. (Am descris pumnalele acestea în amănunt deoarece sunt mai caracteristice decât orice altceva pentru partea aceea de ţară, dar şi pentru că de la ele şi-a primit Thrax încă un nume: Oraşul Pumnalelor Strâmbe. Chiar şi planul oraşului seamănă cu tăişul unui asemenea pumnal, curbura defileului amintind de curbura lamei, râul Acis, de nervura centrală, Castelul Acies, de vârful lamei, iar Capulus de linia la care oţelul dispare în plăsele.)

Unul dintre paznicii Turnului Ursului mi-a spus odată că nu există animal mai primejdios ori mai sălbatic şi mai greu de stăpânit ca hibridul zămislit de pe urma împreunării unui câine de luptă cu o lupoaică. Suntem obişnuiţi să ne gândim la fiarele codrilor şi ale munţilor ca la nişte sălbăticiuni, iar la oamenii ce par să răsară din lutul acelor locuri ca fiind sălbatici. Dar adevărul e că există o sălbăticie mult mai ticăloasă (de care ne-am da seama cu mult mai bine dacă n-am fi atât de obişnuiţi cu ea) în anumite animale domestice, cu toate că înţeleg atât de bine vorbirea omenească şi chiar pot rosti câteva cuvinte; şi există o sălbăticie adâncă în femeile şi bărbaţii ai căror străbuni au trăit în oraşe mai mari sau mai mici încă de la începuturile rasei umane. Vodalus, în ale cărui vene curgea sângele nepângărit a mii de exultanţi – exarhi, etnarhi şi starosti – era în stare de o violenţă inimaginabilă faţă de autohtonii care străbăteau străzile din Thrax, fără nimic altceva pe ei decât mantiile din păr de huanaco.

Asemenea lupilor-câini (pe care nu i-am văzut niciodată, căci erau prea răi ca să fie de vreun folos), aceşti eclectici moşteneau tot ce era mai crud şi mai nesupus în obârşia lor amestecată; ca prieteni ori acoliţi erau morocănoşi, neloiali şi cârcotaşi; ca duşmani – fioroşi, vicleni, răzbunători. Mă rog, aşa mi-au spus subordonaţii mei de la Vincula, unde eclecticii numărau jumătate dintre prizonieri.

De câte ori am întâlnit bărbaţi cu graiuri, veşminte sau deprinderi străine, m-am întrebat ce natură au femeile rasei lor. Întotdeauna există o legătură, căci bărbaţii şi femeile sunt vlăstare ale uneia şi aceleiaşi culturi, la fel cum frunzele unui copac,

văzute de ochiul omenesc, şi fructele, nevăzute din pricină că stau ascunse în dosul frunzelor, sunt vlăstare ale unuia şi aceluiaşi organism. Numai că observatorul care încearcă să ghicească forma şi gustul fructului luându-se după forma câtorva ramuri înfrunzite văzute (ca să zic aşa) de la distanţă, trebuie să ştie multe despre frunze şi fructe dacă nu vrea să se facă de râs.

Bărbaţii belicoşi pot să se nască din femei galeşe sau au surori aproape la fel de vânjoase ca şi ei şi încă şi mai îndârjite. Astfel că eu, mergând prin mulţimea formată în mare parte din aceşti eclectici şi din orăşeni (care mie mi se păreau a nu se deosebi prea mult de locuitorii din Nessus, doar că îmbrăcămintea şi purtarea lor erau oarecum mai puţin rafinate), m-am pomenit închipuindu-mi femei cu ochi negri şi pielea oacheşă, femei cu părul negru şi lucios, gros precum cozile armăsarilor bălţaţi ai fraţilor lor, femei ale căror chipuri le vedeam în mintea mea dârze şi totuşi delicate, femei în stare de împotrivire feroce şi capitulare fulgerătoare, femei ce puteau fi cucerite dar nu şi cumpărate – dacă asemenea femei există pe lumea asta.

Din braţele lor am călătorit în închipuire spre locurile unde ar putea fi găsite – în colibele singuratice pitite lângă izvoarele munţilor, în iurtele de piei, înălţându-se solitare pe păşunile înalte. Curând, gândul la munţi m-a ameţit la fel de tare ca imaginea mării înainte ca Maestrul Palaemon să-mi fi spus unde anume se găsea Thrax. Cât de glorioşi sunt ei, idolii de nezdruncinat ai lui Urth, sculptaţi cu unelte făr’ de număr în vremuri neînchipuit de vechi, încă înălţând deasupra marginii lumii capete neînduplecate, încoronate cu mitre, tiare şi diademe împodobite cu zăpadă, capete ale căror ochi sunt la fel de uriaşi precum oraşele, siluete ale căror umeri sunt înveşmântaţi cu codri!

Astfel, deghizat în jelabul mohorât al unui orăşean, mi-am croit drum pe uliţele ticsite de oameni şi duhnind a zoaie şi mâncare, cu închipuirea mea plină de viziuni cu pietre atârnânde şi izvoare cristaline ca nişte coliere.

Îmi vine să cred că Thecla a fost dusă măcar o dată în dealurile de la poalele acestor înălţimi, fără îndoială ca să scape de vreo vară toridă; pentru că multe dintre scenele ce apăreau (ca de la sine) în mintea mea erau vădit ale unui copil. Am văzut plante iubitoare de piatră, iar florile lor virginale erau atât de aproape de ochii mei, cum niciun adult nu le poate percepe fără

să îngenuncheze: abisuri care apăreau nu numai înspăimântătoare, ci şi surprinzătoare, ca şi când existenţa lor sfrunta însăşi legile naturii; ţancuri atât de înalte încât păreau pur şi simplu să nu aibă capăt, ca şi când întreaga lume se prăbuşea dintotdeauna şi întru eternitate dintr-un cer inimaginabil, care încă ţinea în chingi aceşti munţi.

Într-un târziu, după ce aproape am străbătut oraşul dintr-un capăt în celălalt, am ajuns la Castelul Acies. Le-am spus gărzilor de la poarta din spate cine sunt, am fost lăsat să intru şi am urcat în vârful donjonului, aşa cum urcasem odată în Turnul Matachin, înainte să mă despart de Maestrul Palaemon.

Când mă dusesem acolo să-mi iau rămas-bun de la singurul loc pe care-l cunoscusem, mă oprisem într-unul dintre cele mai înalte puncte ale Citadelei, ea însăşi aflată în vârful celui mai înalt loc din Nessus. Oraşul se întindea în faţa mea cât vedeam cu ochii, Gyollul desenându-se dintr-o parte în alta a lui asemenea dârei lipicioase verzi lăsate de un limax pe-o hartă; zărisem chiar şi Zidul, din loc în loc, la orizont, şi acolo sus niciun creştet nu arunca asupra mea o umbră mai lungă decât a mea.

Aici, impresia era cu totul alta. Mă aflam deasupra râului Acis, care sărea spre mine în josul unui şir de trepte de stâncă, fiecare de două sau de trei ori mai înaltă decât un copac înalt. Preschimbat într-o albeaţă de spumă ce sclipea în lumina soarelui, dispărea sub mine şi reapărea ca o panglică de argint gonind printr-un oraş cuminte, aşezat în scobitura sa ca un sat de jucărie într-o ladă pe care eu (de fapt Thecla) mi-o aminteam că o primisem la o zi de naştere.

Şi totuşi, într-un anumit fel, mă aflam pe fundul unei căldări. De jur împrejur, se sumeţeau pereţii de stâncă, încât, privind la oricare dintre ei, îţi venea să crezi, măcar pentru o clipă, că gravitaţia fusese răsturnată prin jocul cu cifre închipuite al unui vrăjitor, până ajunsese la un unghi drept cu sine însăşi, iar verticala pe care o vedeam era în fapt planul orizontal al lumii.

Vreme de un rond sau poate mai mult, am stat şi m-am uitat la pereţii aceia şi am urmărit păienjenişul de cascade ce se repezeau în jos bubuind şi răspândind în jur o vrajă neîntinată, pentru a se uni cu Acis, şi am privit norii prinşi între ele ca într-o capcană, părând să se împingă blând în povârnişurile neclintite, asemenea unor oi rătăcite şi înspăimântate într-un ţarc de pietre.

Apoi măreţia munţilor şi visele mele cu munţi au început să mă obosească – poate nu să mă obosească, ci să mă ameţească,

până când am simţit că mi se învârte capul şi parcă vedeam înălţimile acelea nemiloase chiar dacă închideam ochii, şi am mai simţit că în visele mele, în acea noapte şi în multe nopţi de atunci încolo, voi cădea în prăpăstiile lor sau mă voi agăţa cu degete însângerate de pereţii lor fără de speranţă.

Mi-am întors în sfârşit privirea către oraş şi mi-am venit în fire când am zărit turela Vinculei, un cub foarte mic, bine lipit de-o stâncă ce era doar o undă printre miriadele de valuri de piatră din jur. Am urmat cu privirea firele principalelor străzi, căutând (ca într-un joc, ca să mă dezmeticesc după ce privisem atât de mult munţii) să le identific pe cele pe care mersesem eu ca să ajung la castel şi să observ, din această nouă perspectivă, clădirile şi pieţele pe care le văzusem pe drum. Din ochi am jefuit bazarurile – erau două, câte unul pe fiecare mal al râului – şi am fixat încă o dată reperele familiare pe care mă deprinsesem să le văd de la ambrazura Vinculei – harena, panteonul şi palatul arhontelui. Şi după ce am recunoscut din noul meu punct de observaţie tot ceea ce văzusem din stradă, simţind că înţelegeam relaţia spaţială între locul în care stăteam şi ceea ce ştiusem înainte despre planul oraşului, m-am apucat să explorez ulicioarele, urmând cu ochii mijiţi potecile întortocheate ce urcau stâncile şi scrutând aleile înguste care adeseori păreau doar nişte panglici de întuneric printre clădiri.

Tot căutându-le, privirea mi-a ajuns în cele din urmă înapoi la marginea râului, poposind pe pontoane, magazii şi piramide de butoaie, lăzi şi baloturi care aşteptau acolo să fie încărcate pe-un vas. Apa nu mai era înspumată, decât acolo unde o zăgăzuiau digurile. Avea o culoare aproape indigo şi, asemenea umbrelor indigo văzute la apus într-o zi cu zăpadă, părea să alunece încet, sinuoasă, îngheţată; dar mişcarea caicelor şi felucilor încărcate arăta câtă frământare zăcea ascunsă sub acea suprafaţă netedă, căci corăbiile mai mari îşi avântau bompresele lungi ca pe nişte suliţe, şi atât caicele cât şi felucile o luau din când în când înapoi când vâslele nimereau în bulboanele iuţi.

După ce am cercetat tot ce se afla la vale, la malurile râului, m-am aplecat peste parapet să văd râul în apropiere de donjon şi un ponton aflat la vreo sută de paşi de poarta din spate. Uitându-mă la hamalii care trudeau acolo jos să descarce una dintre bărcile lungi şi înguste de pe râu, am zărit lângă ei o siluetă nemişcată, mică şi cu păr strălucitor. Întâi am crezut că e o copilă, atât părea de mărunţică lângă muncitorii vânjoşi, aproape

dezbrăcaţi; dar era Dorcas, şedea chiar la marginea apei, cu faţa cufundată în mâini.

III
În faţa cocioabei

Când am ajuns la Dorcas, nu am reuşit s-o fac să vorbească. Era supărată pe mine, dar nu era singurul motiv, deşi atunci aşa mi-am închipuit. Tăcerea se aşternuse peste ea ca o boală, fără să-i fi vătămat limba şi buzele, ci făcându-i voinţa – ori poate chiar şi dorinţa – neputincioasă în a şi le mişca, aşa cum unele infecţii ne distrug dorinţa de a simţi plăcere şi chiar înţelegerea noastră pentru bucuria altora. Dacă eu nu-i ridicam chipul spre mine, ea nu privea spre nimic, ţinându-şi ochii aţintiţi spre pământul de sub picioarele ei, fără să-l vadă nici măcar pe acela, aş zice eu, sau acoperindu-şi chipul cu mâinile aşa cum şi-l ţinuse acoperit când o găsisem eu.

Voiam să vorbesc cu ea, la acel ceas credeam că aş putea spune ceva, cu toate că nu eram sigur ce anume, ceva care s-o ajute să-şi vină în fire. Dar nu puteam face asta acolo, pe ponton, cu toţi hamalii holbându-se la noi, şi o vreme nu m-am putut gândi la niciun loc unde aş fi putut-o duce.

Pe o străduţă din apropiere, care urca panta malului răsăritean, am văzut firma unui han. În sala de mese, o încăpere îngustă, mâncau câţiva clienţi, dar pentru un pumn de aeşi am reuşit să închiriez o cameră la etaj, în care, în afară de un pat, nu mai era nicio altă mobilă şi nici loc n-ar fi fost pentru altceva, iar tavanul era atât de jos încât, la unul din capete, abia dacă puteam sta în picioare. Hangiţa credea că închiriasem camera pentru o întâlnire amoroasă, un gând firesc în împrejurarea dată – dar, din pricina disperării de pe chipul lui Dorcas, se mai gândea şi că o ţineam cu forţa sau o cumpărasem de la un codoş, astfel că i-a aruncat o privire de simpatie înduioşată, pe care Dorcas nu cred că a observat-o câtuşi de puţin, iar mie una acuzatoare.

Am închis uşa, am zăvorât-o, am silit-o pe Dorcas să se întindă în pat; apoi m-am aşezat lângă ea şi am încercat s-o fac să vorbească, întrebând-o ce se întâmplase şi ce aş putea face să îndrept ceea ce o tulbura, şi aşa mai departe. Văzând că întrebările mele nu aveau niciun efect, am început să vorbesc despre mine, bănuind că numai groaza ce i-o stârniseră condiţiile din Vincula o făcea să refuze să stea de vorbă cu mine.

— Toţi ne dispreţuiesc, am spus eu. Încât nu văd de ce nu m-ai dispreţui şi tu. Nu faptul că ai ajuns să mă urăşti acum mă surprinde, ci că ţi-a trebuit atât de mult timp să simţi şi tu ceea ce simt toţi. Dar pentru că te iubesc, o să încerc să apăr cauza breslei noastre şi astfel şi pe mine, în nădejdea că poate după aceea nu te vei mai simţi atât de rău că ai iubit un torţionar, chiar dacă acum nu mă mai iubeşti. Nu suntem cruzi, mi-am început eu pledoaria. Nu simţim nicio plăcere în ceea ce facem decât numai că ne facem treaba bine, ceea ce înseamnă să executăm repede şi să nu facem nimic mai mult sau mai puţin decât ne îngăduie legea. Ne supunem judecătorilor care îndeplinesc această îndatorire cu încuviinţarea poporului. Sunt unii care ne spun că n-ar trebui să facem nimic din ceea ce facem, că nimeni n-ar trebui s-o facă. După părerea lor, pedeapsa aplicată cu sânge-rece este o crimă mai mare decât orice fărădelege pe care ar fi comis-o clienţii noştri. Poate că au dreptate, dar e o dreptate ce ar distruge întregul Commonwealth. Nimeni nu s-ar putea simţi în siguranţă şi nimeni n-ar mai fi în siguranţă, iar în cele din urmă poporul s-ar răscula – la început împotriva hoţilor şi ucigaşilor, apoi împotriva oricui ar nesocoti tot ceea ce oamenii numesc bună-cuviinţă, şi la urmă împotriva oricărui străin sau proscris. Şi astfel s-ar întoarce la vechile grozăvenii – lapidarea, arderea pe rug – când fiecare om caută să fie mai crud decât vecinul său, de teamă ca nu cumva mâine să se creadă despre el că ar nutri vreo milă pentru nenorocitul care moare astăzi. Sunt unii care spun că anumiţi clienţi merită cea mai cruntă pedeapsă, dar nu şi alţii, şi că ar trebui să refuzăm să aplicăm pedeapsa asupra acestora din urmă. Fără doar şi poate că unii sunt mai vinovaţi decât restul, şi se prea poate chiar ca unii dintre cei care sunt daţi pe mâna noastră să nu fi făcut nimic rău, nici răul de care sunt acuzaţi, nici altele. Dar aceia care vorbesc astfel nu fac decât să se pună judecători peste judecătorii numiţi de Autocrat, judecători cu mai puţină ştiinţă într-ale legii, şi fără a avea autoritatea de a chema martori. Ei cer să nu ne supunem adevăraţilor judecători şi să le dăm în schimb lor ascultare, dar nu dovedesc prin nimic că ar merita să ne supunem lor. Şi mai sunt din cei care gândesc că n-ar trebui torturaţi clienţii noştri şi nici executaţi, ci ar trebui făcuţi să trudească pentru Commonwealth, să sape canale, să construiască turnuri de pază, munci din astea. Dar când pui la socoteală cât costă paznicii şi lanţurile, mai bine angajezi muncitori cinstiţi care altfel n-ar avea

ce mânca. De ce să moară de foame muncitorii ăştia loiali pentru ca ucigaşii să nu moară, ori ca hoţii să nu sufere de durere? Unde mai pui că ucigaşii şi hoţii ăştia, care nu respectă legea şi n-au nicio speranţă de răsplată, nu ar munci decât mânaţi cu biciul. Iar biciul ce e, dacă nu tot un fel de tortură sub un alt nume? Alţii zic că toţi cei judecaţi şi găsiţi vinovaţi ar trebui închişi în confort şi fără suferinţă, vreme de mulţi ani – dacă nu chiar pentru toată viaţa. Dar cei care trăiesc în confort şi fără dureri au viaţă lungă şi fiecare oricalc irosit pentru a-i întreţine astfel ar trebui cheltuit pentru o cauză mai bună. Nu ştiu multe despre război, dar ştiu destul ca să înţeleg de câţi bani e nevoie ca să se cumpere arme şi să fie plătiţi soldaţii. Lupta se dă acum în munţi, la miazănoapte, încât ne luptăm ca în spatele a o sută de ziduri. Dar ce s-ar întâmpla dacă ar ajunge în pampa? Ar fi cu putinţă să-i respingem pe ascieni, când ar fi atâta loc de manevră? Şi cum ar căpăta Nessus hrană dacă turmele de acolo ar cădea în mâinile lor? Dacă vinovaţii nu vor fi închişi în confort şi nu vor fi torturaţi, ce urmează? Dacă sunt cu toţii omorâţi, şi omorâţi toţi în acelaşi fel, atunci o femeie sărmană care fură va fi socotită la fel de ticăloasă ca o mamă care îşi otrăveşte propriul copil, aşa cum a făcut Morwenna din Saltus. Asta ţi-ai dori? Pe vreme de pace, mulţi ar fi expulzaţi. Dar a-i expulza acum ar însemna să le oferi pe tavă ascienilor o trupă de spioni care ar fi instruiţi şi li s-ar da bani şi ar fi trimişi înapoi la noi. Curând, nu te-ai mai putea încrede în nimeni, chiar dacă ar vorbi graiul nostru. Asta ţi-ai dori?

Dorcas zăcea atât de tăcută pe pat încât o clipă am crezut că adormise. Dar ochii ei, ochii aceia enormi, de un albastru perfect, erau deschişi; şi când m-am aplecat să mă uit la ea, ochii s-au mişcat şi au părut, o vreme, să mă privească aşa cum ar fi privit unduirile tot mai largi de pe suprafaţa unui lac.

— În regulă, suntem diavoli, am zis eu. Fie cum vrei tu. Dar e nevoie de noi. Chiar şi puterile Cerului găsesc potrivit să-i folosească pe diavoli.

Ochii i s-au umplut de lacrimi, dar nu puteam spune dacă plângea din pricină că mă îndurerase pe mine, sau din pricină că îşi dădea seama că încă eram acolo. Nădăjduind să retrezesc în ea vechea ei afecţiune pentru mine, am început să vorbesc despre zilele în care încă ne găsisem pe drumul spre Thrax, amintindu-i cum ne întâlnisem în poiană după ce fugiserăm de pe pământurile Casei Absolute şi cum stătusem noi de vorbă în

grădinile acelea mari, înaintea piesei Doctorului Talos, plimbându-ne prin livada în floare şi aşezându-ne în cele din urmă pe o bancă veche, lângă o fântână spartă, şi amintindu-i tot ce-mi spusese ea atunci şi tot ce-i spusesem eu.

Şi mi s-a părut că parcă se înseninează întrucâtva, dar asta numai până ce i-am pomenit de fântână, a cărei apă curgea din ciubărul ei spart şi împletea un pârâiaş pe care cine ştie ce grădinar îl trimisese şerpuind printre pomi, să-i înviorez, şi sfârşea udând pământul; dar apoi o întunecime ce nu se găsea nicăieri în încăpere, ci numai pe chipul lui Dorcas, s-a înstăpânit acolo, asemenea uneia dintre făpturile acelea stranii care ne urmăriseră pe Jonas şi pe mine printre cedri. Şi Dorcas n-a mai vrut să se uite la mine, iar după o vreme chiar a adormit.

M-am ridicat cât am putut de încet, am tras zăvorul şi am coborât scara strâmbă. Hangiţa încă trebăluia în sala de jos, dar muşteriii plecaseră. I-am explicat hangiţei că femeia pe care o adusesem era bolnavă, am plătit camera pentru mai multe zile şi, promiţând să mă întorc şi să plătesc pentru orice alte cheltuieli, am rugat-o să urce din când în când la ea şi să-i dea de mâncare dacă dorea să mănânce.

— Ah, e o binecuvântare pentru noi să avem pe cineva în camera aia, a zis hangiţa. Dar dacă drăguţa ta e bolnavă, oare Cuibul Raţei e cel mai bun loc pe care l-ai putut găsi pentru ea? N-o poţi duce acasă?

— Mă tem că tocmai faptul că a stat la mine acasă a îmbolnăvit-o. Nu vreau să risc să se îmbolnăvească şi mai rău dacă o duc acolo.

— Draga de ea, sărmana! Hangiţa a clătinat din cap. E atât de drăguţă şi, după cum arată, ai zice că-i doar un copil. Câţi ani are?

I-am spus că nu ştiu.

— Mda, păi o să urc s-o văd şi-o să-i duc nişte supă când va vrea să mănânce. M-a privit ca pentru a-mi spune că va veni şi clipa aceea, numai să plec eu de-acolo. Dar vreau să înţelegi că n-o s-o ţin prizonieră pentru tine. Dacă vrea să plece, e liberă s-o facă.

Am plecat de la han şi am vrut să mă întorc la Vincula pe drumul cel mai scurt; dar am socotit greşit închipuindu-mi, deoarece ulicioara pe care se afla Cuibul Raţei se îndrepta aproape drept spre miazăzi, că voi ajunge mai iute dacă o ţin tot de-a lun-

gul ei şi traversez Acisul ceva mai la vale, decât să o apuc înapoi pe drumul pe care venisem cu Dorcas, care m-ar fi dus la poala zidului din spate al Castelului Acies.

Dar ulicioara m-a trădat, aşa cum ar fi trebuit să bănuiesc dacă aş fi fost mai familiarizat cu drumurile din Thrax. Şi asta pentru că toate străduţele alea întortocheate care şerpuiesc pe pante s-or fi întretăind ele, dar în fapt toate urcă şi coboară; încât, pentru a ajunge de la o casă agăţată pe stâncă asemenea unui cuib la alta trebuie să cobori până la strada principală de lângă râu şi să urci înapoi (asta dacă nu sunt foarte apropiate între ele sau una deasupra celeilalte). Aşa se face că, în scurtă vreme, m-am pomenit tot atât de sus pe stânca răsăriteană pe cât era Vincula pe cea apuseană, şi cu tot atât de puţine şanse să ajung la ea pe cât fusesem când părăsisem hanul.

Ca să fiu sincer, descoperirea nu era cu totul neplăcută. Treabă aveam acolo, nu-i vorbă, dar nu mă prea trăgea aţa s-o fac, mintea fiindu-mi încă plină de gânduri legate de Dorcas. Mă simţeam mai bine dacă-mi puneam picioarele la treabă şi astfel mă eliberam de frustrări, încât m-am hotărât să urmez strada care se hârtopea, până sus dacă era nevoie, şi să privesc Vincula şi Castelul Acies de pe acea înălţime, apoi să arăt însemnul funcţiei mele santinelelor aflate la fortificaţiile de-acolo, să merg de-a lungul lor până la Capulus şi să traversez râul pe drumul cel mai de jos.

Dar după o jumătate de rond de efort istovitor, am văzut că nu pot înainta. Uliţa se sfârşea la piciorul unui perete drept, înalt de trei sau patru lanţuri, şi aş zice că în fapt se sfârşea mult mai înainte, căci ultimii câţiva zeci de paşi îi făcusem pe ceea ce nu părea altceva decât o potecă menită doar să ducă la cocioaba prăpădită, din lut şi nuiele, în faţa căreia mă oprisem.

După ce am căutat în zadar o cale să o ocolesc şi m-am convins că nici pe culme nu aveam cum să urc de acolo de unde stăteam, am dat să mă întorc dezgustat, când deodată din cocioabă a ieşit un copil, a înaintat spre mine îndrăzneţ şi temător totodată, privindu-mă numai cu ochiul drept, şi mi-a întins o mânuţă neînchipuit de murdară, aşa cum fac toţi cei care cerşesc. Poate că aş fi râs de fiinţa aia pirpirie şi amărâtă, atât de timidă şi de insistentă, dacă aş fi fost într-o dispoziţie mai bună, dar aşa, i-am pus în palma murdară câţiva aeşi.

Încurajat, copilul a prins glas:

— Sora mea e bolnavă. Foarte bolnavă, Sieur.

Timbrul vocii sale mi-a dat de înţeles că e băiat; şi pentru că şi-a întors aproape de tot faţa spre mine în timp ce vorbea, am văzut că ochiul stâng îi era închis din pricina unei umflături provocate de o infecţie. Lacrimi de puroi i se scurseseră din el şi se uscaseră pe obraz.

— Foarte, foarte bolnavă.

— Îmi dau seama, am zis eu.

— O, nu, Sieur. De aici nu vă puteţi da seama. Dar dacă vreţi, vă puteţi uita înăuntru din prag – n-o s-o tulburaţi.

Chiar în clipa aceea, un bărbat a strigat:

— Ce-i, Jader? Ce vrea ăsta?

Bărbatul, care purta un şorţ de piele jerpelit, din cele purtate de zidari, se îndrepta cu paşi mari spre noi.

Uşor de închipuit că întrebarea n-a făcut decât să-l sperie pe băiat şi să-l amuţească.

— Îl întrebam, am spus eu, cum pot să ajung mai uşor în partea de jos a oraşului.

Zidarul nu a răspuns, ci s-a oprit la vreo opt paşi de mine şi şi-a împletit la piept braţele care păreau mai dure decât pietrele pe care le spărgeau. Arăta mânios şi neîncrezător, deşi n-aş fi putut desluşi pricina. Poate că accentul meu trăda faptul că veneam de la miazăzi; sau din cauza felului în care eram îmbrăcat, care, nefiind nicidecum somptuos ori fistichiu, dădea seama că ţineam de-o clasă socială mai presus de a sa.

— Am încălcat o proprietate? am întrebat. Locul ăsta e al dumitale?

Niciun răspuns. Indiferent ce simţăminte avea faţă de mine, era limpede că, după părerea lui, nu putea exista comunicare între noi doi. Dacă îi vorbeam, era doar aşa cum vorbeşte un om unui animal, şi nici măcar unui animal inteligent, ci aşa cum strigă văcarul la vite. La rândul său, socotea că atunci când îi vorbeam eu era ca şi când o fiară i-ar fi vorbit unui om, scoţând nişte sunete din gâtlej.

Am băgat de seamă că în cărţi astfel de blocaje nu se petrec niciodată; autorii sunt atât de nerăbdători să treacă mai departe cu poveştile (oricât de greoaie ar fi, urnindu-se asemenea unor care încărcate cu bucate, cu roţi scârţâitoare care nu se opresc niciodată, cu toate că nu se îndreaptă decât spre sate colbuite unde farmecul peisajului se pierde iar plăcerile oraşului nu se vor găsi niciodată), încât nu întâlneşti în ele asemenea neînţelegeri ori refuzuri de a cădea la învoială. Asasinul care ţine un cuţit la

gâtul victimei sale este dispus să trăncănească despre toată tărăşenia atât cât doreşte victima sau autorul. Amanţii pătimaşi care se îmbrăţişează înflăcăraţi sunt dispuşi, cel puţin în aceeaşi măsură amândoi, să amâne împreunarea, dacă nu s-o şi dea uitării.

În viaţă nu-i la fel. Eu mă uitam lung la zidar şi el la mine. Simţeam că l-aş putea omorî, dar nu eram pe deplin sigur că aş fi reuşit, întâi pentru că arăta neobişnuit de puternic, apoi pentru că n-aveam cum şti dacă nu cumva ţinea ascunsă o armă sau avea prieteni pitiţi în cocioabele mizere din împrejurimi. Îmi făcea impresia că-i vine să scuipe în potecă, între noi, şi dacă ar fi făcut-o, mi-aş fi aruncat jelabul peste capul lui şi l-aş fi imobilizat. Dar n-a făcut-o şi, după ce ne-am uitat stăruitor unul la altul timp de câteva secunde, băiatul, care mai mult ca sigur n-avea habar ce se petrece, a repetat:

— Puteţi să vă uitaţi din prag, Sieur. N-o s-o tulburaţi pe sora mea.

Chiar a îndrăznit să mă tragă uşor de mânecă în nerăbdarea lui de a-mi arăta că nu minţise, nepărând a-şi da seama că simpla lui înfăţişare justifica cerşetoria.

— Te cred, am zis eu.

Apoi am înţeles că a spune că îl cred însemna să-l jignesc arătându-i că nu aveam într-atâta încredere în ceea ce spusese încât să-i pun vorbele la încercare. M-am aplecat şi m-am uitat, deşi la început n-am văzut aproape nimic, întrucât eu priveam dinspre soare în interiorul greu de umbre al cocioabei.

În spatele meu, lumina cădea aproape vertical. Îi simţeam apăsarea la ceafă şi eram conştient că zidarul mă putea ataca fără teamă, acum că stăteam cu spatele la el.

Oricât de mică era încăperea aceea, nu era înghesuită. Pe peretele opus uşii fuseseră îngrămădite nişte paie, pe care zăcea copila. Se afla în acel stadiu al bolii când nu mai resimţim milă pentru suferindul care ne stârneşte groaza. Chipul ei era ca de mort, cu pielea atât de întinsă şi translucidă încât părea pielea unei tobe. Buzele nu-i mai acopereau dinţii nici măcar în somn, iar sub coasa febrei, părul îi căzuse, nu mai rămăseseră decât câteva şuviţe.

M-am sprijinit cu mâinile de peretele de lut şi nuiele de lângă uşă şi m-am îndreptat de spate.

— Vedeţi, Sieur, e foarte bolnavă. Sora mea, a spus băiatul şi iar şi-a întins mâna.

Am văzut – o am şi acum înaintea ochilor – dar nu mi s-a imprimat în minte imediat. Nu mă gândeam decât la Gheară; şi-mi părea că mă apasă pe coşul pieptului, nu ca o greutate, ci precum încheieturile unui pumn nevăzut. Mi-am amintit de ulan, care păruse mort până i-am atins buzele cu Gheara, o întâmplare care în acea clipă mi-a părut să ţină de trecutul îndepărtat; şi mi-am amintit de omul-maimuţă, cu braţul lui ciuntit, şi de felul în care arsurile lui Jonas păliseră după ce trecusem Gheara peste ele. Nu o mai folosisem şi nici nu mă mai gândisem s-o folosesc de când nu izbutisem s-o salvez pe Jolenta.

Între timp, îi păstrasem taina atâta vreme că mi-era teamă s-o mai încerc. Poate că aş fi atins-o pe muribundă cu ea, dacă fratele ei n-ar fi stat acolo, privind; aş fi atins cu ea ochiul bolnav al fratelui, dacă n-ar fi fost acolo zidarul morocănos. Dar aşa stând lucrurile, n-am făcut decât să mă străduiesc să respir, în ciuda forţei ce-mi apăsa coastele, şi am pornit pe pantă la vale, fără să mă uit încotro o apucasem. Am auzit saliva zidarului zburându-i din gură şi plescăind pe piatra mâncată de vreme a potecii din spatele meu; dar nu m-am dumirit ce zgomot fusese acela decât după ce aproape ajunsesem la Vincula şi îmi venisem oarecum în fire.

IV
În turela Vinculei

— Vă aşteaptă cineva, Lictore, mi-a spus santinela şi, când am dat simplu din cap, în semn că am auzit ce-mi spusese, a adăugat: Poate că ar fi mai bine ca mai întâi să vă schimbaţi veşmintele, Lictore.

N-a mai fost nevoie să-l întreb cine era musafirul; numai prezenţa arhontelui putea explica tonul în vocea santinelei.

Nu era greu să ajung în încăperile mele fără să trec neapărat prin camera de lucru de unde supravegheam tot ceea ce se întâmpla în Vincula şi unde ţineam toate socotelile. Cât m-am dezbrăcat de jelabul împrumutat şi mi-am pus mantia fuliginoasă, am încercat să ghicesc de ce arhontele, care până atunci nu venise niciodată la mine şi pe care, de altfel, arareori îl văzusem în afara curţii sale, ar găsi de cuviinţă să viziteze Vincula – şi fără anturaj, din câte îmi dădeam seama.

Încercarea de a ghici era bine-venită, pentru că ţinea la distanţă anumite gânduri. În dormitorul nostru se găsea un geam mare argintat, o oglindă mult mai eficientă decât micile talere de metal lustruit cu care eram eu obişnuit; iar pe geamul acesta, în faţa căruia m-am pus ca să-mi cercetez înfăţişarea, am văzut, abia acum, că Dorcas mâzgălise cu săpun patru versuri dintr-un cântec pe care mi-l cântase odată:

Corni de pe Urth, trimiteţi spre cer, ca niciodată,
De note verzi, de note verzi un şir ce nu se pierde,
Şi-n pasul meu cântaţi-l peste poiana verde,
Suindu-mă, suindu-mă-n pădurea răsturnată![1]

În camera de lucru se aflau câteva jilţuri mari, iar eu mă aşteptam să-l găsesc pe arhonte într-unul dintre ele (cu toate că-mi trecuse prin minte şi că ar putea profita de ocazie ca să-mi răscolească prin hârtii – ceea ce avea tot dreptul să facă dacă voia). El însă stătea la ambrazură, cuprinzându-şi oraşul cu privirea, aşa cum privisem şi eu de la parapetul Castelului Acies mai devreme în acea după-amiază. Îşi ţinea mâinile încleştate la

[1] Traducere de Ion Horea (n. red.).

spate şi, în timp ce mă uitam la el, le-am văzut mişcându-se ca şi când fiecare avea o viaţă a sa proprie, trezită de gândurile lui. A trecut o vreme până când arhontele s-a răsucit şi a dat cu ochii de mine.

— Eşti aici, Maestre Torţionar. Nu te-am auzit intrând.

— Sunt doar calfă, Arhonte.

A zâmbit şi s-a aşezat pe pervaz, cu spatele la prăpastia de dincolo de ambrazură. Chipul îi era aspru, cu nas coroiat şi ochi mari, mărginiţi de piele întunecată, dar nu era un chip masculin; mai degrabă ai fi spus că e chipul unei femei urâte.

— După ce te-am însărcinat să porţi responsabilitatea acestui loc, tot calfă ai rămas?

— Nu pot fi înălţat în rang decât de maeştrii breslei mele, Arhonte.

— Dar eşti cea mai bună calfă a lor, judecând după scrisoarea pe care o aveai asupra ta, după faptul că te-au ales să vii aici şi după munca pe care ai făcut-o de când ai venit. Oricum, nimeni de aici nu ar şti deosebirea dacă ai începe să te dai drept ce nu eşti. Câţi maeştri sunt?

— Eu însă aş şti, Arhonte. Şi sunt numai doi, asta dacă n-o mai fi fost înălţat vreunul în rang de când am plecat eu.

— O să le scriu şi o să-i rog să te înalţe *in absentia.*

— Vă mulţumesc, Arhonte.

— Pentru nimic, a spus el şi s-a răsucit să se uite dincolo de ambrazură, ca şi când împrejurarea îl stânjenea. Ar trebui să primeşti răspunsul în vreo lună, aşa cred.

— N-or să mă înalţe, Arhonte. Dar Maestrul Palaemon o să fie fericit când va auzi că aveţi numai vorbe bune despre mine.

S-a răsucit din nou, să mă privească.

— Nu-i nevoie să fim atât de ceremonioşi. Numele meu este Abdiesus şi nu văd de ce nu l-am folosi când suntem numai noi doi. Tu eşti Severian, aşa-i?

Am dat din cap.

Şi iar s-a întors către ambrazură.

— Asta-i o deschidere foarte joasă. Am cercetat-o înainte să intri tu, zidul abia trece de genunchi. Mă tem că se poate cădea foarte uşor de-aici.

— Numai cineva la fel de înalt ca tine, Abdiesus.

— În trecut se făceau uneori execuţii aruncând victima de la o fereastră înaltă sau de pe buza unei prăpăstii, nu-i aşa?

— Şi într-un fel, şi-n celălalt.

— Dar nu de către tine.
Acum era întors cu totul spre mine.
— Din câte ştiu eu, nimeni din cei care sunt încă în viaţă azi nu a pomenit asemenea execuţii. Eu am executat decapitări – şi pe butuc, şi pe scaun – dar asta-i tot.
— Dar n-ai avea nimic împotrivă să foloseşti şi alte mijloace? Dacă ţi s-ar cere să le foloseşti?
— Mă aflu aici pentru a duce la împlinire sentinţele arhontelui.
— Uneori, Severian, execuţiile publice servesc binelui public. Dar alteori fac numai rău, pentru că stârnesc neliniştea publică.
— Se-nţelege, Abdiesus, am spus eu.
Aşa cum am văzut uneori în ochii unui băieţaş neliniştea bărbatului care va să devină într-o bună zi, la fel vedeam vina viitoare care cuprinsese de pe-acum chipul arhontelui (poate fără ca el s-o ştie).
— În seara asta or să fie câţiva oaspeţi la palat. Sper să te numeri şi tu printre ei, Severian.
Am făcut o plecăciune.
— Abdiesus, după cum e împărţirea rolurilor în administraţie, vechiul obicei e ca aceia asemenea mie să fie excluşi din societatea celorlalţi.
— Un fapt pe care-l consideri nedrept, ceea ce e firesc. În seara asta vom îndrepta oarecum starea asta de lucruri, şi m-aş bucura s-o iei ca atare.
— Noi, cei din Ghildă, nu ne-am plâns niciodată de nedreptate. Dimpotrivă, ne-am bucurat de izolarea noastră fără egal. Dar în seara asta ceilalţi ar putea socoti că au motiv să ţi se plângă.
Un zâmbet i-a tresărit în colţul gurii.
— Nu-i motiv de îngrijorare pentru mine. Poftim, cu ăsta vei putea intra.
A întins mâna în care ţinea cu delicateţe, ca şi când se temea să nu îşi la zborul dintre degetele lui, unul dintre acele discuri de hârtie tare, nu mai mare decât un chrisos şi înscris în foiţă de aur cu litere înflorate, despre care adesea îmi vorbise Thecla (am simţit-o tresărind în mintea mea când am atins discul), dar pe care nu le văzusem niciodată înainte.
— Mulţumesc, Arhonte. În seara asta, ai spus? O să încerc să găsesc haine potrivite.
— Vino îmbrăcat aşa cum eşti. O să fie un ridotto – veşmântul tău îţi va fi costumaţia. S-a ridicat în picioare şi s-a întins cu aerul

cuiva care e pe cale să încheie o însărcinare lungă şi neplăcută – aşa mi s-a părut mie. Mai adineaori, a continuat el, am vorbit despre unele dintre felurile mai puţin complicate în care ţi-ai putea îndeplini funcţia. Poate că ar fi bine să aduci cu tine ustensilele de care vei avea nevoie diseară.

Am priceput. N-aveam să am nevoie decât de mâini, ceea ce i-am şi spus; apoi, simţind că nu mă dovedisem o gazdă bună, l-am poftit să servească din gustările pe care le aveam acolo.

— Nu, a zis el. Dacă ai şti de câte ori sunt obligat să mănânc şi să beau din politeţe, ai înţelege cât de plăcută mi-e compania cuiva ale cărui oferte ospitaliere le pot refuza. Nu cred că ghilda voastră s-a gândit vreodată să folosească drept tortură mâncarea şi nu înfometarea.

— Se numeşte îmbuibare, Arhonte.

— Odată va trebui să-mi povesteşti despre asta. Văd că ghilda voastră îmi depăşeşte cu mult imaginaţia – cu vreo douăsprezece secole. După vânătoare, ştiinţa voastră trebuie să fie cea mai veche dintre toate. Dar acum nu mai pot zăbovi. Te vom vedea diseară?

— Aproape că e seară, Arhonte.

— Atunci la sfârşitul rondului următor.

A ieşit, dar abia după ce uşa s-a închis în urma lui am simţit uşoara aromă de mosc ce-i parfumase roba.

M-am uitat la micul cerc de hârtie din mână, întorcându-l pe cealaltă parte. Pe revers erau înfăţişate câteva măşti, printre care am recunoscut una dintre ororile – un chip ce nu era altceva decât o gură mărginită de colţi – văzute de mine în grădina Autocratului, când cacogenii îşi smulseseră travestiurile, şi chipul unui om-maimuţă din mina abandonată de lângă Saltus.

Eram ostenit după plimbarea lungă dar şi din pricina muncii (aproape cât pentru o zi întreagă, pentru că mă trezisem devreme) pe care-o făcusem înainte; aşa că, până să ies din nou, m-am dezbrăcat şi m-am spălat, am mâncat nişte fructe şi carne rece, am sorbit un pahar din ceaiul nordic condimentat. Când mă tulbură ceva peste măsură, îmi rămâne în minte chiar dacă nu-mi dau seama de asta. Aşa s-a întâmplat atunci: deşi nu eram conştient de existenţa lor, gândul la Dorcas zăcând la han, în cămăruţa îngustă, cu tavan în pantă, şi amintirea fetei muribunde pe aşternutul de paie îmi stăteau ca o legătură peste ochi şi-mi astupau urechile. Probabil că din această pricină nu l-am auzit pe sergent şi n-am ştiut, până n-a intrat el, că luasem

surcele pentru foc din lada de lângă şemineu şi le rupsesem cu mâinile. Sergentul m-a întrebat dacă ies din nou şi, deoarece răspundea de buna funcţionare a Vinculei în absenţa mea, i-am spus că da, plecam din nou şi nu ştiam când mă voi întoarce. Apoi i-am mulţumit pentru că-mi împrumutase jelabul, spunându-i şi că nu voi mai avea trebuinţă de veşmânt.

— Cu plăcere, oricând aveţi nevoie de el, Lictore. Dar nu din pricina asta am venit. Voiam să vă sfătuiesc să luaţi cu Domnia Voastră pe doi dintre clavigerii noştri atunci când coborâţi în oraş.

— Mulţumesc, am zis eu. Dar e destulă poliţie acolo şi nu voi fi în niciun pericol.

Şi-a dres glasul:

— În joc e prestigiul Vinculei, Lictore. În calitate de comandant al nostru, ar trebui să aveţi o escortă.

Era vădit că minte, dar la fel de vădit era că minţea pentru ceea ce socotea el a fi binele meu, astfel că am spus:

— Dacă alegi doi bărbaţi prezentabili, de care să te poţi lipsi, mă mai gândesc.

S-a luminat dintr-odată.

— Dar, am continuat eu, nu vreau să aibă arme la ei. Mă duc la palat şi ar fi o insultă la adresa stăpânului nostru arhontele să sosesc acolo însoţit de o gardă înarmată.

La aceste vorbe a început să se bâlbâie; m-am răsucit spre el ca şi când aş fi fost furios şi am azvârlit cât colo lemnele rupte, care au căzut cu zgomot pe podea.

— Zi odată! Crezi că-s ameninţat. Ce se-ntâmplă?

— Nimic, Lictore. Nimic privitor la Domnia Voastră anume. Doar că...

— Doar că ce?

Ştiind că acum va vorbi, m-am apropiat de bufet şi am turnat pentru amândoi două cupe de rosolio.

— Au fost câteva crime în oraş, Lictore. Trei noaptea trecută, două răsalaltă noapte. Mulţumesc, Lictore. În sănătatea Domniei Voastre.

— Şi-n a ta. Dar crimele nu-s ceva neobişnuit, nu-i aşa? Eclecticii se-njunghie tot timpul.

— Oamenii ăştia au fost arşi de vii, Lictore. Prea multe nu ştiu, sincer să fiu – nimeni nu pare să ştie. Poate ştie Domnia Voastră.

Chipul sergentului era tot atât de lipsit de expresie ca o sculptură într-o piatră cafenie, neşlefuită; dar am văzut că, în

timp ce vorbea, a aruncat o privire scurtă vetrei reci a şemineului şi am priceput că punea faptul că rupsesem surcelele (surcele tari şi uscate în mâna mea, dar pe care nu simţisem că le ţin decât la ceva vreme după ce intrase el, aşa cum Abdiesus poate că nu-şi dăduse seama că-şi contempla propria moarte decât multă vreme după ce intrasem eu şi îmi aţintisem privirile asupra lui) pe seama cine ştie cărei taine întunecate pe care mi-o împărtăşise arhontele, când în fapt nu era nimic altceva decât amintirea legată de Dorcas şi disperarea ei, şi de fata cerşetoare pe care o luam drept Dorcas.

— Am doi băieţi buni care vă aşteaptă afară, Lictore, a spus sergentul. Sunt gata să plece când sunteţi şi Domnia Voastră, şi vă vor aştepta până veţi dori să vă întoarceţi.

I-am spus că e bine aşa, şi pe loc el s-a întors cu spatele la mine, ca să nu bănuiesc că ştia, sau credea că ştie, mai multe decât îmi raportase mie; dar umerii lui înţepeniţi şi gâtul vânos, ca şi paşii grăbiţi pe care i-a făcut spre uşă trădau mai mult decât ar fi făcut-o vreodată ochii lui ca de piatră.

Mă escortau doi bărbaţi vârtoşi, aleşi anume pentru forţa lor. Învârtindu-şi măciucile mari, de fier, mergeau alături de mine – eu având-o pe *Terminus Est* atârnată de umăr –, pe străzile ce şerpuiau în jos; mă încadrau de-o parte şi de alta, dacă drumul era îndeajuns de lat, iar dacă nu era lat, mergeau unul în faţă şi celălalt în spate. Pe malul râului Acis, le-am spus că sunt liberi şi, ca să-i alung şi mai repede, am adăugat că le dădeam voie să-şi petreacă restul serii cum doreau ei, şi am închiriat un caic mic şi îngust (cu un baldachin vopsit în culori vesele, care nu-mi folosea la nimic acum, când trecuse şi ultimul rond al zilei) ca să mă ducă în susul râului, până la palat.

Era pentru prima oară că aveam să plutesc pe undele râului. Aşezându-mă la pupa, între cârmaci, care era şi stăpânul caicului, şi cei patru vâslaşi ai lui, cu apele limpezi şi reci ca gheaţa curgând iute pe lângă barcă, atât de aproape încât îmi puteam târî ambele mâini prin ea dacă doream, mi se părea imposibil că această găoace de lemn – care de la ambrazură turelei noastre cu siguranţă ar fi părut doar o gâză dănţuitoare – putea să înainteze chiar cât de-o palmă împotriva curentului. Apoi cârmaciul a dat semnalul de plecare şi am pornit – fără să ne depărtăm de mal, simţeam că zburăm deasupra apei, ca o piatră aruncată, într-atât erau de rapide şi întocmai sincronizate

loviturile celor opt vâsle, iar bărcuţa noastră într-atât de uşoară, de îngustă şi lină în mişcarea ei, mai curând plutind prin văzduhul de deasupra râului, decât în apele acestuia. De etambou atârna un felinar pentagonal, cu faţetele făcute din sticlă de ametist; tocmai în clipa în care am crezut, în ignoranţa mea, că dintr-o clipă în alta curentul ne va trage între alte bărci, ne va răsturna şi ne va scufunda, trimiţându-ne în Capulus, cârmaciul a lăsat fusul cârmei să atârne în legăturile lui, iar el a aprins fitilul.

De bună seamă că el avea dreptate, nu eu. Când uşiţa felinarului s-a închis, acoperind flăcăruia dinăuntru, galbenă ca untul, iar razele violete au ţâşnit din felinar, o bulboană ne-a prins, ne-a învârtit, ne-a îmbrâncit în susul râului vreo sută de paşi mari, dacă nu şi mai bine, în vreme ce vâslaşii îşi mânuiau vâslele, apoi ne-a abandonat într-un golfuleţ la fel de liniştit ca un iaz de moară, pe jumătate plin cu bărci pentru plimbări, care mai de care mai împopoţonată. Din adâncul râului ieşeau nişte trepte, foarte asemănătoare cu acelea de pe care, băietan fiind, mă cufundam în Gyoll ca să înot, şi urcau spre torţele orbitor de luminoase şi spre porţile lucrate cu măiestrie ale domeniului palatului.

Adeseori văzusem acest palat din Vincula, prin urmare ştiam că nu copia câtuşi de puţin structura subpământeană a Casei Absolute, aşa cum aş fi putut să bănuiesc. Şi nu arăta nici ca o fortăreaţă sumbră, precum Citadela noastră – aş fi zis că arhontele şi înaintaşii săi socotiseră Castelul Acies şi Capulus bastioane în sine, legate între ele de cele două şiruri de ziduri şi de fortăreţe ce se întindeau de-a lungul crestelor stâncoase, drept pavăză cât se poate de bună pentru siguranţa oraşului. Aici, meterezele nu erau altceva decât garduri de cimişir menite să ţină departe ocheadele curioşilor şi poate să-i descurajeze pe niscaiva hoţi. Clădiri cu domuri aurite erau răspândite într-un parc ce părea intim şi plin de culoare; din ambrazura mea îmi păruseră a fi mai degrabă nişte peridote rupte dintr-un şirag şi scăpate pe desenul unui covor.

La porţile filigranate stăteau santinele, cavalerişti pedeştri, cu platoşe şi coifuri de oţel, cu lănci scăpărătoare şi spate de cavalerie, cu tăişuri lungi; dar aveau aerul de actoraşi amatori, veseli, bărbaţi tenaci care se bucură de câteva clipe de odihnă după atâtea lupte şi patrulări în bătaia vântului. Cei doi cărora le-am arătat cercul meu de hârtie colorată abia au catadicsit să-i

arunce o privire înainte să-mi facă semn să intru.

V
Cyriaca

Am sosit printre primii. Mai mulţi servitori decât mascaţi, parcă abia începuseră pregătirile şi erau hotărâţi să le isprăvească în clipa următoare. Aprindeau candelabre cu lentile de cristal şi *coronas lucis* suspendate de ramurile cele mai de sus ale copacilor, duceau tăvi cu bucate şi băuturi, le aşezau, le schimbau locul, le duceau înapoi într-una dintre clădirile cu domuri – cele trei acte fiind îndeplinite de trei servitori, dar uneori (de bună seamă din pricină că ceilalţi erau prinşi cu altă treabă) de unul singur.

O vreme am hălăduit prin parc, admirând florile în lumina amurgului, care se stingea iute. Apoi, zărind oameni în costume printre coloanele unui pavilion, am păşit înăuntru, să mă alătur lor.

Am scris despre cum arată o asemenea adunare la Casa Absolută. Aici, unde societatea era în întregime provincială, semăna mai degrabă cu o reuniune de copii care se joacă de-a costumatul în veşmintele vechi ale părinţilor; vedeam bărbaţi şi femei costumaţi în autohtoni, chipurile fiindu-le sulemenite cu roşu în obraji şi pudrate cu alb, şi am văzut chiar şi un bărbat care chiar era un autohton şi cu toate acestea se costumase ca un autohton, veşmintele nefiindu-i mai mult sau mai puţin autentice decât ale celorlalţi, încât eram gata să râd de el înainte să-mi dau seama că, deşi poate că numai el şi cu mine ştiam acest lucru, el era în fapt costumat mult mai original decât toţi ceilalţi, anume ca un cetăţean din Thrax care este costumat. În jurul tuturor acestor autohtoni, reali ori doar închipuiţi, erau mulţi alţii nu mai puţin absurzi – ofiţeri costumaţi ca femei, şi femei costumate ca soldaţi, eclectici tot atât de fraudatori ca şi autohtonii, gimnozofişti, ablegaţi şi acoliţii lor, eremiţi, eidoloni, zoantropi jumătate fiare, jumătate oameni, şi deodanţi, şi remontadoşi în zdrenţe pitoreşti, cu ochi sălbatici din pricina boielii.

M-am pomenit gândindu-mă cât de ciudat ar fi dacă Soarele Nou, însuşi Astrul zilei, ar apărea acum la fel de brusc pe cât a apărut cu atâta vreme în urmă, când i s-a dat numele de Conciliatorul, făcându-şi apariţia aici tocmai pentru că era un loc nepotrivit şi lui i-au plăcut întotdeauna cele mai nepotrivite

locuri, şi să-i vadă pe toţi oamenii ăştia cu ochi mult mai proaspeţi decât i-am avea noi vreodată; şi dacă el, apărând aici astfel, ar fi să hotărască, prin teurgie, că toţi până la unul (eu necunoscându-i pe niciunul, şi niciunul necunoscându-mă pe mine) trebuie să trăiască de acum încolo întocmai rolurilor pe care şi le aleseseră în acea seară – autohtonii ghemuindu-se peste focuri afumătoare în colibe de piatră sus în munţi, adevăraţii autohtoni ca orăşeni la un ridotto, femeile zorind spre vrăjmaşii Commonwealth-ului, cu săbiile în mână, ofiţerii brodând la ferestrele dinspre miazănoapte şi ridicându-şi privirile ca să ofteze la vederea drumurilor pustii, deodanţii jelindu-şi în pustie mârşăviile înfiorătoare şi îndreptându-şi ochii spre înălţimile munţilor; numai eu aş rămâne neschimbat, după cum se spune că viteza luminii nu poate fi schimbată de transformările matematice.

Şi în timp ce zâmbeam pentru mine la adăpostul măştii, mi s-a părut că Gheara, în punguţa ei de piele moale, mă apasă pe piept, să-mi aducă aminte că nu se face să-ţi râzi de Conciliator şi că eu însumi duceam cu mine o fărâmă din puterea lui. Şi-n acea clipă, uitându-mă spre celălalt capăt al încăperii, peste toate capetele împănate şi încoifate şi zburlite, am văzut o Pelerină.

Mi-am croit drum spre ea cât am putut de iute, împingându-i la o parte pe cei care nu mi se dădeau din drum. (Au fost puţini aceştia, căci, cu toate că niciunul nu-şi închipuia că eram ceea ce mă dădeam a fi, statura mea înaltă îi făcea să mă ia drept exultant, nefiind în fapt niciun exultant adevărat în preajmă.)

Pelerina nu era nici tânără, nici bătrână; sub masca îngustă, chipul îi părea a fi oval şi neted, rafinat şi îndepărtat asemenea chipului marii preotese, care îmi îngăduise să pătrund în cortul-catedrală după ce Agia şi cu mine distrusesem altarul. Ţinea în mână un mic pocal cu vin, ca pentru a se juca cu el, dar când am îngenuncheat la picioarele ei, l-a pus pe masă, ca să-mi întindă degetele să i le sărut.

— Primeşte-mi spovedania, Domnicellae, am implorat-o eu. V-am făcut ţie şi tuturor surorilor tale cel mai mare rău cu putinţă.

— Moartea ne face rău tuturor, a răspuns ea.

— Eu nu sunt moartea.

Mi-am ridicat privirile spre ea şi m-a cuprins primul val de îndoială.

Peste vacarmul vocilor mulţimii am auzit-o şuierând când a

tras aer în piept.

— Nu eşti?

— Nu, Domnicellae.

Şi cu toate că îndoielile în privinţa ei mi se confirmau, m-am temut să nu fugă de mine, aşa că mi-am întins mâna să apuc de capătul cingătorii ce i se legăna la brâu.

— Domnicellae, iartă-mă, dar chiar eşti o membră a ordinului?

Fără să vorbească, ea a clătinat din cap, apoi s-a prăbuşit la podea.

Nu este neobişnuit ca unul sau altul dintre clienţii noştri să se prefacă a leşina, dar impostura poate fi recunoscută cu uşurinţă. Cel care se preface leşinat închide ochii deliberat şi-i ţine închişi. Când e vorba de un leşin adevărat, victima, fie bărbat, fie femeie, întâi pierde controlul asupra ochilor, astfel că, preţ de o clipă, aceştia nu mai privesc în aceeaşi direcţie; uneori ochii dau să se rostogolească sub pleoape. Pleoapele, la rândul lor, arareori se închid de tot, deoarece închiderea lor nu este ceva voit, ci numai o relaxare a muşchilor. De obicei se zăreşte între pleoape o curbură subţire a albului ochilor, şi asta am văzut şi eu când a căzut femeia.

Mai mulţi bărbaţi m-au ajutat s-o duc într-un alcov şi toţi au început să spună ba că e prea cald, ba că-i prea multă agitaţie, cu toate că nici prea cald nu era, nici agitaţie. O vreme a fost cu neputinţă să-i alung pe privitori – apoi curiozitatea a dispărut, încât mi-ar fi fost tot atât de cu neputinţă să-i mai ţin acolo, chiar dacă aş fi vrut. Între timp, femeia îmbrăcată în stacojiu a început să se mişte, iar eu aflasem de la o femeie cam de aceeaşi vârstă, îmbrăcată ca un copil, că leşinata era soţia unui armiger a cărui vilă se afla undeva în apropiere de Thrax, dar care plecase la Nessus, cu cine ştie ce treabă. M-am întors la masă, i-am luat pocalul şi i-am atins buzele cu lichidul roşu aflat înăuntru.

— Nu, a zis ea cu glas pierdut. Nu vreau… E sangria şi nu-mi place… L-am… l-am ales numai pentru că se potriveşte la culoare cu costumul meu.

— De ce ai leşinat? Din pricină că am crezut că eşti o monahie adevărată?

— Nu, ci pentru că am ghicit cine eşti tu, a răspuns ea şi o clipă am tăcut amândoi, ea încă întinsă pe jumătate pe divanul pe care o adusesem cu ajutorul celorlalţi, iar eu şezând la picioarele ei.

Mi-am retrezit în minte momentul în care îngenuncheasem în

faţa ei; după cum am mai spus, am puterea să reconstruiesc astfel fiecare clipă a vieţii mele. Şi într-un târziu a trebuit s-o întreb:

— Cum ţi-ai dat seama?

— Întrebat dacă e Moartea, oricine altcineva costumat astfel ar fi răspuns că este… din pricina costumului, de bună seamă. Cu o săptămână în urmă mă aflam la curtea arhontelui, când soţul meu l-a acuzat de hoţie pe unul dintre peonii noştri. În acea zi te-am văzut stând în preajmă, cu braţele încrucişate pe garda spadei pe care o duci acum cu tine, şi când te-am auzit spunând ceea ce ai spus, după ce mi-ai sărutat degetele, te-am recunoscut şi am crezut… O, nu ştiu ce-am crezut! Presupun că am crezut că ai îngenuncheat în faţa mea din pricină că voiai să mă ucizi. Când te-am văzut în curte, doar din felul în care stăteai păreai să fii o persoană care se poartă frumos cu bieţii oameni ale căror capete urmează să le reteze, şi mai ales faţă de femei.

— Am îngenuncheat în faţa ta pentru că sunt nerăbdător să le găsesc pe Pelerine, iar costumul tău, la fel ca şi al meu, nu părea să fie o costumaţie de carnaval.

— Nici nu este. Adică nu sunt îndreptăţită să-l port, dar nu e ceva croit special de servitoarele mele. Ci un veşmânt adevărat. A tăcut, apoi a continuat: Ştii că nu-ţi cunosc numele?

— Severian. Iar al tău este Cyriaca – una dintre femei l-a pomenit în timp ce aveam grijă de tine. Pot să te întreb cum de ai asemenea veşmânt şi dacă ştii cumva unde se află acum Pelerinele?

— Întrebarea n-are nicio legătură cu slujba ta, nu-i aşa? O clipă, s-a uitat fix în ochii mei, apoi a clătinat din cap. E ceva personal. Am fost crescută de ele. Adică, eram o postulantă, înţelegi? Am străbătut continentul în sus şi-n jos şi luam lecţii minunate de botanică doar uitându-mă la copacii şi florile prin dreptul cărora treceam. Uneori, când mă gândesc la zilele acelea, mi se pare că într-o singură săptămână am lăsat în urmă palmierii şi am ajuns la pini, cu toate că ştiu că aşa ceva nu poate fi adevărat. Urma să depun jurământul monahal, a continuat ea; în anul dinaintea confirmării, îţi croiesc veşmântul şi te pun să-l încerci, ca să-l facă pe măsura ta, iar apoi ţi-l dau să-l vezi printre hainele obişnuite de câte ori îţi deschizi cufărul. Ca atunci când o copilă se uită la rochia de mireasă a mamei, care a fost şi a bunicii, şi ştie că o va îmbrăca şi ea la măritiş, dacă se va mărita vreodată. Doar că eu nu am apucat să-mi port

niciodată veşmântul şi, când m-am întors acasă, l-am luat cu mine. Şi nu m-am mai gândit la el timp îndelungat. Abia când am primit invitaţia arhontelui l-am scos din nou, hotărând să-l port în seara asta. Sunt mândră de silueta mea – n-a fost nevoie decât să-l mai lărgesc pe ici, pe colo. Îmi vine bine, aşa cred, şi chipul meu e potrivit pentru o Pelerină, doar ochii mi-s altfel decât ai lor. Niciodată n-am avut ochi potriviţi – îmi închipuiam că o să-i capăt şi eu când îmi depun jurământul, sau după aceea. Mai-marea postulantelor avea privirea aceea. Stătea şi cosea, şi dacă te uitai la ochii ei, aveai impresia că vedeau până la capătul lui Urth, unde trăiesc perischiii, răzbind prin veşmântul vechi şi sfâşiat, şi prin pereţii cortului, răzbind prin orice. Nu, nu ştiu unde se află acum Pelerinele – nici chiar ele nu cred că ştiu, dar poate ştie Maica.

— Trebuie să fi avut prietene printre ele, am zis eu. Dintre suratele tale postulante n-a mai rămas niciuna în ordin?

Cyriaca a ridicat din umeri.

— Niciuna nu mi-a scris vreodată. Chiar nu ştiu.

— Te simţi în putere să te întorci la dans?

Muzica începea să pătrundă în alcovul nostru.

Capul nu i s-a mişcat, dar i-am văzut ochii: în timp ce ea povestise despre Pelerine, aceştia măsuraseră coridoarele anilor, iar acum s-au întors către mine, privindu-mă pieziş.

— Asta vrei să faci?

— Nu cred. Nu mă prea simt în largul meu în mulţime, decât dacă sunt prietenii mei în preajmă.

— Vrei să spui că ai prieteni?

Părea sincer mirată.

— Nu aici… mă rog, aici am unul. În Nessus îi aveam pe fraţii din ghilda noastră.

— Înţeleg. A ezitat. Nu văd de ce ne-am duce dincolo. Petrecerea o să ţină cât e noaptea de lungă, iar în zori, dacă arhontele încă se distrează, or să coboare perdelele, ca să nu intre lumina, şi poate or să întindă uraniscul peste grădină. Putem şedea aici cât ne pofteşte inima şi de fiecare dată când trece vreun servitor, ne luăm ce vrem de mâncare şi de băut. Şi dacă trece cineva cu care vrem să stăm la taclale, îl oprim şi-l poftim să ni se alăture.

— Mă tem că aş începe să te plictisesc înainte să treacă jumătate de noapte, am spus eu.

— Câtuşi de puţin, pentru că nu am de gând să te las să vor-

beşti prea mult. O să vorbesc eu, iar tu o să mă asculţi. Pentru început – ştii că eşti foarte chipeş?

— Ştiu că nu sunt. Dar cum nu m-ai văzut niciodată fără masca asta, nu ai de unde să ştii cum arăt.

— Dimpotrivă.

S-a aplecat în faţă, ca pentru a-mi cerceta chipul prin găurile pentru ochi ale măştii. Propria ei mască, de aceeaşi culoare cu veşmântul, era atât de mică, încât era mai mult de formă, două laţuri migdalate dintr-o ţesătură oarecare, ce-i împrejmuiau ochii; dar îi dădeau un aer exotic pe care altfel nu l-ar fi avut, şi totodată parcă o undă de mister, ca şi când ascundea ceva şi astfel o absolvea de orice răspundere.

— Sunt sigură că eşti un om foarte inteligent, dar n-ai fost la asemenea petreceri la fel de mult ca mine, altfel ai fi deprins arta de a judeca feţele oamenilor fără a le vedea. Cel mai greu, de bună seamă, e când persoana la care te uiţi poartă o vizieră de lemn ce nu împrumută trăsăturile feţei, dar chiar şi atunci poţi să-ţi dai seama de multe. Ai o bărbie ascuţită, nu-i aşa? Cu o despicătură mică.

— Da, bărbiei ascuţite. Nu, despicăturii.

— Mă minţi ca să mă descurajezi, ori poate n-ai observat-o niciodată. Îmi dau seama de forma bărbiei uitându-mă la încheieturile mâinilor, mai ales la bărbaţi, pentru că ei mă interesează. O încheietură îngustă înseamnă o bărbie ascuţită, iar masca asta de piele lasă la vedere atât cât să pot să-mi dau seama. Chiar dacă ochii ţi-s adânciţi în orbite, sunt mari şi mobili, ceea ce, la un bărbat, înseamnă despicătură în bărbie, mai ales când chipul e prelung. Ai pometţi înalţi – li se desenează puţin conturul prin mască iar obrajii supţi îi fac să pară şi mai înalţi. Păr negru, pentru că îl văd pe dosul mâinilor, buze subţiri ce apar prin gura măştii. Nu le văd de tot, ceea ce înseamnă că se curbează, o trăsătură cum nu se poate mai atrăgătoare la buzele unui bărbat.

N-am ştiu ce să spun şi, sincer să fiu, aş fi dat orice s-o părăsesc în clipa aceea; în cele din urmă am întrebat-o:

— Vrei să-mi scot masca, să vezi cât de corecte ţi-s afirmaţiile?

— O, nu, nu ai voie. Nicidecum înainte de a se cânta aubada. Şi-apoi, trebuie să ţii seamă de sentimentele mele. Dacă ţi-o scoţi şi descopăr că nu eşti chipeş, mă lipseşti de-o noapte interesantă. Şezuse aplecată în faţă. Acum a zâmbit şi s-a întins

la loc pe divan, cu părul răsfirat în jurul capului, ca o aureolă întunecată. Nu, Severian, în loc să-ţi scoţi masca, mai bine dezvăluie-ţi spiritul. O scoţi mai târziu, arătându-mi ce-ai face dacă ai fi liber să faci tot ce ţi-ai dori, dar acum povesteşte-mi tot ce vreau să aflu despre tine. Vii din Nessus – asta am aflat. De ce eşti atât de dornic să le găseşti pe Pelerine?

VI
Biblioteca Citadelei

Când am dat să-i răspund la întrebare, un cuplu a trecut agale prin dreptul alcovului nostru, bărbatul îmbrăcat într-un sanbenito, iar femeia costumată în midinetă. Ne-au aruncat o privire fugară, dar ceva – felul în care îşi ţineau capetele înclinate unul către celălalt, sau vreo expresie a ochilor – mi-a dat de înţeles că ştiau, sau cel puţin bănuiau, că nu eram costumat. M-am prefăcut totuşi a nu fi observat nimic şi am spus:

— Ceva ce aparţine Pelerinelor a ajuns în mâinile mele din întâmplare. Şi vreau să li-l înapoiez.

— N-o să le faci nimic rău, nu-i aşa? m-a întrebat Cyriaca. Poţi să-mi spui despre ce e vorba?

N-am îndrăznit să-i spun adevărul şi ştiam că o să-mi ceară să-i arăt orice ar fi fost acel obiect, aşa că am spus:

— O carte – o carte veche, minunat ilustrată. Nu vreau să mă dau cunoscător într-ale cărţilor, dar sunt sigur că are o importanţă religioasă şi e foarte valoroasă – şi spunând acestea, am scos cărţulia cafenie ce se găsise în biblioteca Maestrului Ultan şi pe care o luasem cu mine când părăsisem celula Theclei.

— Da, e veche, a zis Cyriaca. Şi văd că e cam pătată de apă. Pot să mă uit la ea?

I-am dat-o, ea a răsfoit-o şi s-a oprit la o ilustraţie înfăţişând nimfe şi satiri, şi a ridicat-o până a prins lucirea unui felinar ce ardea într-o nişă, deasupra divanului nostru. În lumina pâlpâitoare, bărbaţii încornoraţi păreau să ţopăie, iar silfidele să se zvârcolească.

— Nici eu nu mă pricep la cărţi, a zis ea, dându-mi-o îndărăt. Dar un unchi de-al meu se pricepe şi cred că ar da orice s-o aibă pe aceasta. Păcat că nu-i aici în noaptea asta, s-o vadă – dar poate că e mai bine aşa, pentru că probabil aş încerca să ţi-o iau cumva. La fiecare pentadă călătoreşte tot atât de departe cât am călătorit eu cu Pelerinele, doar ca să caute cărţi vechi. S-a dus chiar până la arhivele pierdute. De astea ai auzit?

Am clătinat din cap.

— Ştiu doar ce mi-a povestit el odată, după ce-a băut din vinul din podgoria noastră mai mult decât de obicei, şi se prea poate să nu-mi fi spus chiar totul, pentru că, în timp ce stăteam de

vorbă, am avut sentimentul că se temea un pic să nu încerc să mă duc şi eu. Nu m-am dus niciodată, cu toate că uneori îmi pare rău. Oricum, în Nessus, departe spre miazăzi faţă de oraşul pe care-l vizitează îndeobşte oamenii, atât de departe la vale pe marele râu încât cei mai mulţi oameni îşi închipuie că oraşul s-a sfârşit cu mult înainte, se găseşte o fortăreaţă străveche. Toată lumea, în afară poate de Autocrat – fie ca spiritul lui să trăiască în o mie de erezi – au dat-o de mult uitării şi se crede că e bântuită. Se înalţă pe un deal, străjuind Gyollul, aşa mi-a spus unchiul meu, veghind un câmp de sepulcre căzute în ruină, fără a avea ceva de străjuit.

S-a oprit din vorbit şi şi-a mişcat mâinile, ca să sugereze, în văzduhul din faţa ei, forma dealului şi a fortăreţei din vârf. Mi se părea că spusese povestea de multe ori, poate copiilor ei. Dintr-odată, mi-am dat seama că era destul de trecută în ani să fie mamă a unor copii destul de mari şi ei ca să fi ascultat de multe ori povestea asta şi numeroase altele. Anii nu lăsaseră urme pe chipul ei neted, senzual; dar lumânarea tinereţii, care ardea încă atât de radioasă în Dorcas şi o împresurase chiar şi pe Jolenta în lumina ei limpede, venită de pe altă lume, şi care strălucise atât de intensă şi de luminoasă în spatele puterii Theclei, şi care alungase întunericul de pe potecile afundate în neguri ale necropolei când sora ei Thea luase pistolul lui Vodalus, lângă mormânt, se stinsese în Cyriaca atât de demult, încât nu mai rămăsese nici măcar parfumul flăcăruii ei. Şi m-a cuprins mila pentru ea.

— Trebuie să ştii povestea despre cum au ajuns în stele cei din rasa din vremurile străvechi şi cum, pentru a face asta, au renunţat la jumătatea sălbatică a naturii lor, încât nu le-a mai păsat de gustul vântului palid, nici de iubire, nici de pofte, nici să mai compună cântece noi, nici să le cânte pe cele vechi, şi nici de vreunul dintre animalele pe care credeau că le aduseseră cu ei din junglă, la începutul timpului – cu toate că, din câte mi-a spus unchiul meu, animalele cu pricina i-au adus pe ei. Şi ştii, sau ar trebui să ştii, că aceia cărora le-au vândut acele animale, şi care erau creaţii făcute de ei înşişi cu mâinile lor, îi urau din adâncul inimii. Şi chiar aveau inimi, cu toate că oamenii care-i făcuseră n-au recunoscut asta niciodată. Oricum, şi-au pus în gând să-i distrugă pe cei care i-au creat, şi au făcut asta aducând înapoi, după ce omenirea se răspândise pe o mie de sori, tot ceea ce fusese lăsat în grija lor cu mult timp în urmă. Însă ar

trebui să ştii toate astea. Mi le-a spus unchiul meu, aşa cum ţi le-am spus eu acum, iar el le-a găsit, dimpreună cu multe alte lucruri, însemnate într-o carte din colecţia lui. O carte pe care el credea că nimeni n-o mai deschisese de-un ciliad. Dar cum anume au făcut ceea ce-au făcut nu se prea ştie, a continuat ea. Îmi aduc aminte că, în copilăria mea, îmi închipuiam maşinile rele săpând – săpând noaptea, până îndepărtau rădăcinile răsucite ale vechilor copaci, şi descopereau un cufăr de fier pe care îl îngropaseră când lumea era foarte tânără, şi când spărgeau cuitoarea cufărului, toate lucrurile despre care am vorbit ieşeau de acolo zburând ca un roi de albine aurii. E caraghios ce-ţi spun, dar chiar şi acum îmi vine greu să-mi imaginez cum puteau să arate cu adevărat acele maşinării gânditoare.

Mi l-am amintit pe Jonas, cu metalul uşor, strălucitor, unde ar fi trebuit să fie pielea de pe vintrele sale, dar nu mi-l puteam închipui pe Jonas punând în libertate o năpastă care să chinuiască omenirea, şi am clătinat din cap.

— Dar unchiul meu mi-a spus că acea carte a lui vorbea lămurit despre ce anume făcuseră maşinăriile, iar ceea ce eliberaseră ele nu era un roi de insecte, ci un şuvoi de artefacte de toate soiurile, gândite de ele astfel încât să readucă la viaţă toate acele gânduri pe care oamenii le lăsaseră în urmă, deoarece nu puteau fi scrise cu cifre. Construirea a toate cele, de la oraşe până la cănile pentru smântână, se afla în mâinile maşinilor, şi după o mie de vieţi de construit oraşe care erau ca nişte maşinării uriaşe, se apucară de construit oraşe care erau ca nişte troiene de nori înaintea unei furtuni, iar altele asemenea unor schelete de dragoni.

— Când a fost asta? am întrebat eu.

— Cu mult timp în urmă – cu mult înainte să se fi pus pietrele de temelie ale oraşului Nessus.

Îmi întinsesem un braţ în jurul umerilor ei, iar acum ea şi-a lăsat mâna să se strecoare în poala mea; i-am simţit căldura şi căutarea înceată.

— Şi au urmat acelaşi principiu în tot ce au făcut. În modelarea mobilei, bunăoară, în croiul veşmintelor. Şi pentru că erau de mult morţi cârmuitorii care hotărâseră cu atâta timp în urmă ca toate gândurile simbolizate de veşminte şi mobilier, şi de oraşe, să fie date uitării de omenire, iar oamenii le uitaseră chipurile şi vorbele lor înţelepte, aceiaşi oameni erau încântaţi de

lucrurile cele noi. Astfel a pierit întregul imperiu care fusese construit la ordin. Dar cu toate că imperiul se dizolvase, lumile au agonizat îndelung. La început, pentru ca obiectele pe care le dădeau înapoi oamenilor să nu fie din nou respinse, maşinile au pus la cale tot felul de parade şi fantasmagorii, la vederea cărora oamenii visau la prosperitate sau răzbunare, sau la lumea nevăzută. Mai târziu, au dat fiecărui bărbat şi fiecărei femei câte un însoţitor, nevăzut de ochii celorlalţi, care să le fie sfătuitor. Copiii aveau de mai demult asemenea însoţitori. Iar când puterea maşinilor a slăbit şi mai tare – aşa cum doriseră înseşi maşinile să se întâmple –, n-au mai putut să ţină fantoşele acelea în minţile stăpânilor şi n-au mai putut construi alte oraşe, din pricină că oraşele care mai existau rămăseseră aproape pustii. Unchiul meu mi-a spus că ajunseseră în acel punct în care speraseră ca omenirea să se ridice împotriva lor şi să le distrugă, dar aşa ceva nu s-a întâmplat, deoarece între timp maşinile, care fuseseră înainte dispreţuite ca orice sclav sau venerate ca nişte demoni, erau acum îndrăgite peste măsură. Aşa că i-au strâns în jurul lor pe toţi cei care le îndrăgeau mai mult şi ani în şir i-au învăţat toate acele lucruri pe care seminţia lor le dăduse uitării, apoi una după alta maşinile au murit. Şi atunci toţi cei pe care maşinile îi iubiseră şi care le iubiseră la rându-le s-au strâns să se sfătuiască ce să facă şi cum să dreagă pentru ca învăţăturile să fie păstrate, căci ştiau că seminţia maşinilor nu se va mai reîntoarce pe Urth. Dar învrăjbiri cumplite s-au iscat între ei. De învăţat, nu învăţaseră împreună, ci fiecare bărbat sau femeie ascultase o singură maşină, ca şi cum pe lume nu s-ar fi aflat decât ei doi. Şi pentru că era atâta ştiinţă pe lume şi doar puţini care să şi-o însuşească, maşinile îl învăţaseră pe fiecare în alt fel şi altceva. Aşa s-au împărţit oamenii în două tabere, şi fiecare tabără în alte două tabere, şi fiecare nouă tabără în altele două, până când, în cele din urmă, fiecare om a rămas de unul singur, neînţeles, ocărât de ceilalţi şi ocărându-i la rândul său. Şi fiecare a plecat, fie ieşind din oraşele în care se aflaseră maşinile, fie afundându-se şi mai adânc în ele, şi doar foarte puţini – cei care îndeobşte stăteau în palatele maşinilor – au rămas de veghe lângă leşurile lor.

Un somelier ne-a adus cupe cu vin aproape la fel de limpede ca apa şi la fel de neclintit ca ea, până când cea mai mică tresărire a cupei îl trezea. Îmbălsăma aerul asemenea acelor flori pe care niciun om nu le poate vedea, florile ce pot fi găsite doar

de către orbi; iar a bea acel vin era ca şi când sorbeai puterea din inima unui taur. Cyriaca şi-a luat nerăbdătoare cupa, a golit-o dintr-o înghiţitură şi a aruncat-o într-un colţ, iar cupa a căzut zăngănind.

— Mai povesteşte-mi despre arhivele pierdute, am rugat-o eu.

— Când şi cea de pe urmă maşină a rămas nemişcată şi rece, şi fiecare din cei care învăţaseră de la ele ştiinţa interzisă, pe care omenirea o îndepărtase de la sine, s-a despărţit de toţi ceilalţi, în inima fiecăruia şi-a făcut loc spaima. Căci fiecare ştia despre sine că era muritor şi cei mai mulţi nu mai erau tineri. Şi fiecare vedea că, odată cu propria moarte, va muri şi cunoaşterea, ce-i era cea mai dragă. Aşa că fiecare – socotindu-se singurul care făcea astfel – a început să pună pe hârtie ceea ce învăţase în anii îndelungaţi în care ascultase învăţăturile primite de la maşinile ce răspândiseră în lume întreaga tăinuită cunoaştere despre tot ce e sălbatic. Multe cunoştinţe au pierit dar şi mai multe au supravieţuit, uneori nimerind în mâinile celor care le-au copiat, însufleţindu-le cu propriile adăugiri sau slăbindu-le prin ceea ce lăsau deoparte… Sărută-mă, Severian.

În ciuda măştii mele care ne împiedica, buzele ni s-au unit. Când Cyriaca s-a retras, amintirile ca nişte umbre ale vechilor zbenguieli amoroase ale Theclei, petrecute prin budoarele subterane şi pseudotirumurile Casei Absolute, s-au răsculat în mine, iar eu am spus:

— Nu ştii că pentru aşa ceva un bărbat trebuie să-şi concentreze întreaga atenţie?

Cyriaca a zâmbit.

— Tocmai de aceea am făcut-o, să aflu dacă mă asculţi… Oricum, vreme îndelungată – cred că nimeni nu ştie cât timp anume, şi oricum lumea nu se afla atât de aproape de moartea soarelui, iar anii îi erau, la acea vreme, mai lungi – aceste scrieri au circulat, dacă nu s-au făcut praf şi pulbere în cenotafuri, unde cei care le scriseseră le ascunseseră pentru a le păstra bine. Erau fragmentare, contradictorii şi exegetice. Apoi, când un oarecare autocrat (deşi la vremea aceea autocraţii nu se numeau autocraţi) a sperat să recâştige dominaţia pe care o avusese primul imperiu, scribii au fost adunaţi laolaltă de servitorii lui, bărbaţi îmbrăcaţi în robe albe, care au prădat mansardele, au dărâmat androsfincşii înălţaţi întru aducerea aminte a maşinilor şi au pătruns în criptele prezicătoarelor de mult moarte. Prada lor a fost apoi strânsă într-un morman uriaş, în oraşul Nessus abia

construit la acea vreme, pentru a fi arsă.

Dar în noaptea dinainte să li se dea foc, autocratul din acele timpuri, care niciodată înainte nu visase visele dezlănţuite ale nopţii, ci nutrise numai visurile de stăpânire la care visa cu ochii deschişi, a avut în sfârşit un vis. Şi în el a văzut cum toate lucrurile neîmblânzite ale vieţii şi morţii, piatră şi râu, fiară şi copac, îi scapă din mâini pentru totdeauna.

Şi când a venit dimineaţa, a poruncit ca torţele să nu fie aprinse, ci să se zidească o bortă măreaţă pentru a găzdui toate tomurile şi sulurile adunate de oamenii în robe albe. Căci, şi-a zis el, dacă noul imperiu pe care gândea să-l întemeieze avea să-l trădeze până la urmă, se va retrage în acea bortă şi va pătrunde în lumile pe care era hotărât să le înlăture, aşa cum făcuseră şi cei din vremurile de demult.

Imperiul l-a trădat, aşa cum şi trebuia să facă. Trecutul nu poate fi găsit în viitor, căci nu se află acolo – decât atunci când lumea metafizică, mult mai mare şi mult mai înceată decât lumea fizică, îşi va fi încheiat mişcarea de revoluţie şi Soarele Nou va fi venit. Dar el nu s-a retras, aşa cum plănuise, în acea bortă şi înăuntrul curtinei pe care ceruse să fie construită în jurul ei, pentru că tot ce e sălbatic, atunci când va fi rămas în urma omului pentru totdeauna, ştie să se ferească de capcane şi nu mai poate fi prins.

Cu toate acestea, se povesteşte că înainte ca tot ceea ce strânsese să fie zidit în bortă, a pus un om de pază. Şi când i s-a încheiat vremea pe Urth, acel paznic a găsit un altul, şi acesta un altul, încât ei continuă să împlinească plini de credinţă poruncile autocratului, pentru că ei sunt plini de gândurile sălbatice izvorâte din învăţăturile salvate de maşini, şi o asemenea credinţă se numără printre acele lucruri sălbatice.

În timp ce femeia mi-a povestit toate acestea, eu am dezbrăcat-o şi i-am sărutat sânii; în cele din urmă am întrebat-o:

— Toate acele gânduri despre care ai pomenit, au dispărut de pe lume după ce autocratul le-a închis în bortă? Oare n-am auzit niciodată de ele?

— Ba cum să nu, pentru că au fost trecute de la unul la altul vreme foarte îndelungată şi au pătruns în sângele tuturor oamenilor. Şi se mai zice şi că uneori cel care le păzeşte le trimite afară şi, cu toate că se reîntorc la el până la urmă, apucă să fie citite, de unul sau de mai mulţi, înainte să se cufunde încă o dată în întunecime.

— O poveste minunată, am zis eu. Îmi vine să cred că ştiu mai mult din povestea asta decât tine, şi totuşi n-am auzit-o până acum.

Am descoperit că avea picioare lungi care se subţiau domol de la coapsele ca nişte perniţe de mătase, până la gleznele zvelte; de altfel, întregul ei trup era modelat pentru plăceri.

Degetele ei au atins agrafa ce-mi ţinea mantia pe umeri.

— Trebuie s-o scoţi? a întrebat ea. Nu ne poate acoperi?

— Ba da, am spus.

VII
Atracţii

Aproape că m-am înecat în plăcerile pe care mi le-a dăruit, căci, cu toate că n-o iubeam aşa cum o iubisem odată pe Thecla, şi nici cum încă o mai iubeam pe Dorcas, şi nu era nici atât de frumoasă precum fusese Jolenta odată, am simţit pentru ea o tandreţe care nu era decât în parte izvorâtă din vinul tulburător, iar ea era o femeie asemenea celora la care visam când eram un băietan zdrenţuit în Turnul Matachin, înainte să zăresc faţa în formă de inimă a Theei, lângă mormântul deschis; unde mai pui că ştia cu mult mai multe despre arta iubirii decât oricare dintre cele trei.

Ne-am ridicat şi ne-am dus la un havuz de argint, cu apă curgătoare, să ne spălăm. Acolo erau două femei care se iubiseră aşa cum ne iubisem noi; s-au uitat lung la noi şi au izbucnit în râs; dar când au văzut că nu le-aş cruţa viaţa doar pentru că sunt femei, au fugit ţipând.

Apoi ne-am curăţat unul pe altul. Ştiu că Cyriaca era sigură că o voi părăsi atunci şi acolo, şi aşa credeam şi eu; dar nu ne-am despărţit (deşi poate că ar fi fost mai bine dacă o făceam) şi am ieşit în grădina mică şi tăcută, plină de noapte, oprindu-ne lângă o fântână singuratică.

Ne-am luat de mână, aşa cum fac copiii.

— Ai vizitat vreodată Casa Absolută? m-a întrebat ea.

Se uita la chipurile noastre oglindite în apa scăldată de lună, iar vocea ei era atât de stinsă, încât abia o puteam auzi.

I-am spus că da, şi când mi-a auzit răspunsul, mâna ei a strâns-o pe-a mea.

— Te-ai dus şi la Fântâna Orhideelor, care se află acolo?

Am clătinat din cap.

— Şi eu am fost la Casa Absolută, şi nici eu n-am văzut Fântâna Orhideelor. Se spune că atunci când Autocratul are o consoartă – al nostru nu are aşa ceva – ea îşi ţine curtea acolo, în cel mai minunat loc de pe pământ. Chiar şi acum, numai cele mai frumoase au voie să se plimbe pe-acolo. Când am fost acolo, am stat, domnul stăpânul meu şi cu mine, într-o cămăruţă anume potrivită rangului nostru armigerial. Într-o seară, în care domnul stăpânul meu era plecat şi nu ştiam unde se dusese, am ieşit pe

coridor şi, stând eu acolo, uitându-mă şi-ntr-o parte şi-n alta, un slujbaş din cei mari ai curţii a trecut pe lângă mine. Nu-i ştiam numele ori rangul, dar l-am oprit şi l-am întrebat cum pot să ajung la Fântâna Orhideelor.

A tăcut. Cât să tragi aer în piept de trei sau patru ori, nu s-a auzit nimic altceva decât muzica de la pavilioane şi picurul fântânii. Apoi Cyriaca a continuat:

— Slujbaşul s-a oprit şi s-a uitat la mine, parcă oarecum surprins. N-ai habar cum te simţi când eşti o biată armigetă de la miazănoapte, cu un veşmânt croit de servitoarele tale şi cu bijuterii provinciale, şi să se uite aşa la tine cineva care şi-a petrecut toată viaţa printre exultanţii din Casa Absolută. Apoi a zâmbit. Cyriaca m-a strâns din nou de mână, foarte tare de data asta, şi a continuat. Şi mi-a spus: O iei pe coridorul cutare şi pe coridorul cutare, coteşti după statuia cutare, urci treptele cutare şi o apuci pe cărarea de fildeş. Ah, Severian, iubitul meu!

Chipul îi radia asemenea lunii. Mi-am dat seama că ceea ce-mi descrisese fusese clipa cea mai importantă a vieţii ei şi că acum preţuia întrucâtva iubirea pe care i-o dăruisem şi poate nu numai întrucâtva, ci în mare măsură, pentru că o făcuse să-şi aducă aminte de acel moment, când frumuseţea îi fusese preţăluită de cineva care, după părerea ei, ar fi putut s-o stăpânească oricum, şi care nu fusese câtuşi de puţin dezamăgit de ceea ce vedea.

Raţiunea îmi spunea că ar trebui să mă simt jignit, dar nu găseam nici urmă de resentiment în mine.

— El a plecat şi eu am mers aşa cum mă îndrumase el – să fi făcut vreo douăzeci de paşi, poate patruzeci. Şi m-am pomenit nas în nas cu domnul stăpânul meu şi el mi-a poruncit să mă întorc în cămăruţa noastră.

— Înţeleg, am spus, potrivindu-mi mai bine spada.

— Cred şi eu. Şi-atunci e rău să-l trădez în felul acesta? Ce zici?

— Nu sunt judecător.

— Toată lumea mă judecă… toţi prietenii… toţi iubiţii, tu nefiind nici primul, nici ultimul; chiar şi femeile din caldarium, mai adineaori.

— Suntem deprinşi încă din copilărie să nu judecăm, ci numai să ducem la îndeplinire pedepsele transmise de tribunalele din Commonwealth. Nu te voi judeca, şi nici pe el nu-l voi judeca.

— Eu judec, a spus ea şi şi-a întors faţa către lumina

strălucitoare, neîndurătoare a stelelor.

Pentru prima oară de când o zărisem în partea cealaltă a sălii de bal pline de oameni, am înţeles de ce o confundasem cu o monahă din ordinul celor al căror veşmânt îl purta.

— Sau cel puţin eu aşa consider, că judec. Şi mă găsesc vinovată, dar nu mă pot opri. Cred că-i atrag pe oameni ca tine. Te-ai simţit atras. Erau femei acolo mult mai drăguţe decât sunt eu acum, ştiu asta.

— Nu sunt sigur, am zis eu. Când veneam spre Thrax…

— Aha, şi tu ai o poveste! Spune-mi-o, Severian. Eu ţi-am povestit aproape singurul lucru interesant ce mi s-a întâmplat vreodată.

— Pe drum încoace – nu eram singur, o să-ţi explic mai încolo cu cine călătoream –, am dat peste o vrăjitoare care era împreună cu famula şi clientul ei, veniseră toţi trei într-un anumit loc, pentru a reînsufleţi trupul unui bărbat mort de mult.

— Serios?

Ochii Cyriacăi au scăpărat.

— Ce minunat! Am auzit despre asemenea lucruri, dar nu le-am văzut niciodată. Povesteşte-mi totul, vezi numai să spui adevărul.

— Prea multe nu-s de povestit. Drumul nostru trecea printr-un oraş părăsit şi când le-am zărit focul, ne-am îndreptat într-acolo pentru că duceam cu noi pe cineva bolnav. Când vrăjitoarea l-a adus în mijlocul nostru pe bărbatul pentru a cărui retrezire la viaţă venise ea, am crezut c-o să învie întregul oraş. Abia câteva zile mai târziu am înţeles.

M-am pomenit că nu pot spune ce înţelesesem; anume că, de fapt, înţelesul se găsea la un nivel superior celui al limbii, un nivel despre care ne place să credem că nici nu prea există, deşi dacă n-ar fi disciplina constantă pe care ne-am deprins s-o exercităm asupra gândurilor noastre, ele ar năzui mereu să urce spre acest nivel, fără să ne dăm seama.

— Continuă.

— De bună seamă că nu înţelesesem. Încă mă gândesc la asta, şi tot nu înţeleg. Dar ştiu oarecum că ea îl rechema printre cei vii, iar *el* aducea cu sine întregul oraş de piatră, în care apoi să trăiască. Uneori mi-am spus că poate oraşul nu a avut niciodată o altă realitate separată de a lui, încât atunci când mergeam pe străzile oraşului şi treceam peste dărâmăturile zidurilor sale, de fapt mergeam printre oasele lui.

— Şi chiar a venit? a întrebat ea. Spune-mi!

— Da, s-a întors, şi apoi clientul a murit şi a murit şi femeia bolnavă care era cu noi. Iar Apu-Punchau – aşa se numea mortul – a dispărut din nou. Vrăjitoarele au fugit sau au zburat, nu ştiu. Dar ceea ce voiam să spun este că a doua zi am pornit mai departe pe jos şi în noaptea următoare ne-am adăpostit în coliba unei familii sărace. Şi în acea noapte, în timp ce femeia care era cu mine dormea, am vorbit cu bărbatul din colibă, care părea să ştie o mulţime despre oraşul de piatră, cu toate că nu-i cunoştea numele de origine. Apoi am vorbit cu mama bărbatului, care mi-a dat impresia că ştia încă şi mai multe, dar de spus a spus puţine… Am ezitat, îmi venea greu să vorbesc despre asemenea lucruri cu femeia asta. Dar am urmat: La început am crezut că străbunii lor şi-or fi avut obârşia în oraşul de piatră, dar mi-au zis că fusese distrus cu mult înainte de venirea seminţiei lor. Cu toate acestea, ştiau o sumedenie de legende şi poveşti despre el, dat fiind că bărbatul căutase comori acolo încă de pe vremea când era băietan, dar – aşa zicea el – nu găsise mare lucru, doar pietre crăpate şi oale sparte, şi urmele celorlalţi căutători care fuseseră acolo cu mult înaintea lui. „În vremurile de demult”, mi-a povestit mama lui, „se credea că poţi scoate aurul îngropat dacă pui câteva monede de-ale tale în pământ şi apoi rosteşti un descântec. Mulţi au făcut-o, unii au uitat locul sau ceva i-a împiedicat să-şi dezgroape aurul ascuns. Asta-i ceea ce găseşte fiul meu. Asta-i pâinea pe care-o mâncăm.”

Mi-am amintit-o pe femeie aşa cum era în noaptea aceea, bătrână, îndoită de şale. Îşi încălzea mâinile la un foc mic de turbă. Poate că semăna cu vreuna dintre bonele Theclei, pentru că ceva din înfăţişarea ei a adus-o pe Thecla mai aproape de suprafaţa minţii mele decât oricând de când Jonas şi cu mine am fost închişi în Casa Absolută, încât o dată sau de doua ori, privindu-mi întâmplător degetele, m-am mirat să le văd atât de groase şi de cafenii, şi fără inele.

— Continuă, Severian, m-a îmboldit Cyriaca din nou.

— Apoi bătrâna mi-a spus că era ceva în oraşul de piatră ce-i atrăgea pe aceia asemenea într-acolo. „Ai auzit poveşti despre necromanţi care caută spiritele morţilor”, a zis ea. „Ştii că există vivimanţi printre cei morţi, care-i cheamă la ei pe aceia care-i pot face să trăiască din nou? În oraşul de piatră e unul dintre aceştia, şi o dată sau de două ori la fiecare saros unul dintre chemaţii la el cinează cu noi.” S-a răsucit către fiul ei şi i-a zis: „Poate îţi

aduci aminte de omul ăla tăcut, care a dormit lângă toiagul său. Erai copil, dar cred că îţi mai aminteşti de el. Acela a fost ultimul până acum.” Şi atunci am ştiut că şi eu fusesem atras de vivimantul Apu-Punchau, deşi nu simţisem nimic.

Cyriaca m-a privit chiorâş.

— Înseamnă că eu sunt moartă? Asta vrei să spui? Mi-ai spus că era acolo o vrăjitoare, adică necromanta, şi că ai ajuns întâmplător la focul ei. Îmi vine să cred că tu însuţi erai vrăjitoarea de care mi-ai povestit şi fără îndoială persoana bolnavă de care ai pomenit era clienta ta, iar femeia – servitoarea ta.

— Crezi asta din pricină că am ocolit să-ţi spun toate amănuntele care au o oarecare însemnătate în poveste, am zis eu.

Îmi venea să râd că putea să mă creadă vrăjitor; dar Gheara mă apăsa pe coşul pieptului, spunându-mi că prin puterea pe care i-o furasem eram într-adevăr un vrăjitor în toate cele, în afară de cunoaştere; şi am înţeles – în acelaşi sens în care „înţelesesem” şi înainte – că deşi Apu-Punchau o adusese la îndemâna lui, nu a putut (sau n-a vrut?) să mi-o ia. Am continuat:

— Cel mai important lucru e că atunci când strigoiul a dispărut, una dintre capele Pelerinelor, asemenea celei pe care o porţi tu acum, a rămas în urmă, în noroi. O am în sabretaşul meu. Oare Pelerinele cochetează cu necromanţia?

N-am auzit niciodată răspunsul la întrebare, pentru că în timp ce vorbeam, silueta înaltă a arhontelui s-a apropiat pe aleea îngustă ce ducea la fântână. Purta mască şi era costumat în câine negru, şi nu l-aş fi recunoscut dacă l-aş fi văzut în lumină bună; dar umbrele adânci ale grădinii îi înlăturau masca, parcă i-o smulgeau nişte mâini omeneşti, şi atunci când i-am zărit silueta înaltă şi mersul, l-am recunoscut de îndată.

— Aha, a zis el. Ai găsit-o. Ar fi trebuit să prevăd asta.

— Am bănuit, dar nu eram sigur, am zis eu.

VIII
Pe stâncă

Am părăsit domeniul palatului prin una din porţile dinspre uscat. Şase cavalerişti stăteau de pază acolo, fără ca vreunul să aibă aerul relaxat al celor doi de la treptele dinspre râu, cu câteva ronduri în urmă. Unul dintre ei, politicos însă aţinându-mi vădit calea, m-a întrebat dacă trebuia să plec atât de devreme. I-am spus cine sunt şi că, din păcate, chiar trebuie să plec – încă mai aveam treabă de făcut, i-am spus (ceea ce era adevărat), iar a doua zi mă aştepta încă şi mai multă muncă (ceea ce iar era adevărat).

— Atunci sunteţi un erou, a zis soldatul pe un ton ceva mai prietenos. N-aveţi escortă, Lictore?

— Am avut doi clavigeri, dar le-am dat liber. Nu văd de ce nu mi-aş găsi singur drumul până la Vincula.

— Puteţi rămâne înăuntru până mâine-dimineaţă, s-a băgat în vorbă un alt cavalerist. O să vi se găsească un cotlon liniştit unde să puneţi capul.

— Aşa e, dar munca mea nu se face de la sine. Mă tem că trebuie s-o iau din loc.

Soldatul care mi se pusese în drum s-a dat la o parte.

— Mai bine aş trimite doi oameni cu dumneavoastră. Numa' să aşteptaţi niţel. Trebuie să primesc învoire de la ofiţerul pazei.

— Nu-i nevoie, i-am spus eu şi am plecat înainte să mai apuce vreunul să se împotrivească.

Ceva stârnea nelinişte în oraş, asta era limpede – cine ştie dacă nu era tocmai făptuitorul crimelor despre care-mi vorbise sergentul meu; s-ar fi zis că se mai petrecuse o crimă cât stătusem în palatul arhontelui. Gândul m-a umplut de-o tulburare plăcută – nu pentru că eram atât de nebun încât să mă socotesc în stare să ţin piept oricărui atac, ci din pricină că ideea de a fi atacat, de a risca să mor în acea noapte pe străzile întunecate din Thrax mi-a risipit într-o oarecare măsură întristarea ce m-ar fi cuprins altfel. Spaima asta difuză, această ameninţare fără chip a nopţii era prima dintre toate spaimele mele din copilărie; încât acum, când copilăria mea rămăsese în urmă, o resimţeam ca pe ceva apropiat, aşa cum ni se par toate lucrurile din copilărie după ce creştem mari.

Mă aflam pe acelaşi mal al râului pe care se afla şi cocioaba la care ajunsesem în acea după-amiază, aşa că nu era nevoie să iau o barcă; dar străzile îmi apăreau ciudate şi, în întuneric, aş fi zis că fuseseră gândite ca un labirint, anume ca să mă zăpăcească. Am luat-o de câteva ori aiurea înainte să găsesc ulicioara pe care o căutam, ce urca în sus pe stâncă.

Sălaşurile de o parte şi de alta, care aşteptaseră tăcute ca măreţul perete de stâncă din faţa lor să se ridice şi să acopere soarele, se umpluseră de murmur de voci şi câteva ferestruici luceau de lumina lămpilor cu grăsime. În timp ce Abdiesus se desfăta în palatul lui de la poale, norodul lumii de pe stânca înaltă era şi el în sărbătoare, cu o veselie alta decât a lui Abdiesus, fiind, ea, mai puţin gălăgioasă. Trecând, am auzit sunetele amorului, aşa cum le auzisem în grădina arhontelui după ce o părăsisem de tot pe Cyriaca, şi ici şi colo voci de bărbaţi şi femei vorbind liniştit, tachinându-se. Flori aromaseră grădina palatului, acolo văzduhul era spălat de fântânile sale şi de marea fântână a recelui Acis care curgea ca un iureş chiar pe lângă ea. Aici, acele mirosuri dispăruseră; un vânt sufla printre cocioabe şi peşteri cu guri astupate, aducând uneori duhoarea excrementelor, alteori aromă de ceai dat în clocot sau de tocană din resturi, iar uneori doar aerul curat al munţilor. Când am ajuns sus, pe faţa stâncii, unde nu sălăşluia nimeni dintre cei cu dare de mână să-şi îngăduie ceva mai multă lumină decât cea a unui foc de gătit, m-am întors şi m-am uitat înapoi la oraş, aşa cum mă uitasem în jos la el – chiar dacă într-o cu totul altă stare de spirit – de pe meterezele Castelului Acies în acea după-masă. Lumea vorbeşte că în munţi sunt crevase atât de adânci încât pe fundul lor se văd stelele – crevase ce străbat, carevasăzică, lumea dintr-o parte într-alta. Acum aveam sentimentul că găsisem una. Parcă priveam într-o constelaţie, parcă întregul Urth dispăruse şi eu priveam într-un gol înstelat.

Pesemne că la vremea aceea porniseră în căutarea mea. Mi-au venit în minte dimarhii arhontelui, străbătând în galop mic străzile tăcute, după ce-or fi înşfăcat făclii din grădină. Mult mai rău era gândul la clavigerii al căror comandant fusesem până acum, revărsându-se din Vincula. Lumini mişcătoare însă nu vedeam şi nici nu auzeam strigăte stinse, răguşite, iar dacă Vincula se agita, agitaţia aceea nu tulbura uliţele întunecate ce se împleteau pe stânca de pe malul celălalt al râului. Ar fi trebuit să se zărească clipirea unei lumini acolo unde s-ar fi deschis

poarta cea mare ca să lase să iasă bărbaţii abia treziţi din somn, şi iar s-ar fi închis, şi iar s-ar fi deschis, dar nu era nimic acolo. În cele din urmă, am întors spatele oraşului şi am început din nou să urc. Încă nu se dăduse alarma. Dar curând avea să răsune.

În cocioabă nu era lumină, voci nu răsunau. Am scos Gheara din săculeţul ei mic înainte să intru, de teamă că, odată înăuntru, nu aş mai fi avut curajul s-o fac. Uneori scăpăra ca un foc de artificii, aşa cum se întâmplase în hanul din Saltus. Alteori n-avea mai multă lumină decât un ciob. În noaptea aceea, în cocioabă nu strălucea, avea însă o incandescenţă de un albastru atât de adânc încât lumina însăşi părea un întuneric mai limpede. Îmi vine să cred că, dintre toate numele Conciliatorului, cel care este cel mai puţin folosit şi care întotdeauna mi s-a părut cel mai enigmatic este Soarele Negru. Am sentimentul că, din acea noapte, aproape am ajuns să-i pricep tâlcul. Nu puteam ţine gema între degete aşa cum făcusem de atâtea ori înainte şi cum aveam s-o mai fac; am pus-o în palma dreaptă, pentru ca atingerea mea să nu comită un sacrilegiu mai mare decât era absolută nevoie. Cu palma întinsă în faţă, m-am aplecat şi am păşit în cocioabă.

Fata zăcea acolo unde zăcuse şi în acea după-amiază. Dacă mai respira, eu unul n-o auzeam; nici nu se mişca. Băiatul cu ochiul puroiat dormea pe pământul gol, la picioarele ei. Probabil cumpărase de-ale gurii cu banii pe care i-i dădusem; coji de porumb şi de fructe zăceau împrăştiate pe podea. Preţ de o clipă, am îndrăznit să sper că niciunul nu se va trezi.

Lumina adâncă a Ghearei dezvăluia chipul fetei cu mult mai supt şi mai cumplit la vedere decât îmi apăruse când îl zărisem în timpul zilei, accentuând cearcănele de sub ochi şi scobiturile obrajilor. Simţeam nevoia să spun ceva, să-i invoc prin cine ştie ce vorbe pe Increat şi pe mesagerii săi, dar gura mi-era uscată şi mult mai pustie de cuvinte decât a unei fiare. Încet, mi-am coborât mâna spre fată, până când umbra mâinii a acoperit lumina ce scăldase chipul. Când mi-am înălţat din nou mâna, nimic nu se schimbase şi, amintindu-mi că Gheara n-o ajutase pe Jolenta, m-am întrebat dacă nu cumva nu avea nicio putere asupra femeilor sau dacă era nevoie s-o ţină o femeie. Apoi am atins cu ea fruntea fetei şi, pentru o clipă, a părut ca un al treilea ochi pe chipul acela ce semăna cu al morţii.

Am folosit Gheara de multe ori, însă ceea ce s-a petrecut

atunci a fost cu adevărat uimitor, şi poate că a fost singura dată în care nicidecum vreo autoamăgire de-a mea sau cine ştie ce coincidenţă, oricât de trasă de păr, n-ar fi putut explica ceea ce s-a întâmplat. Sângerarea omului-maimuţă s-o fi oprit prin puterea credinţei sale, ulanul de pe drumul spre Casa Absolută o fi fost doar ameţit şi oricum şi-ar fi venit în fire, iar aşa-zisa tămăduire a rănilor lui Jonas n-o fi fost decât un renghi jucat de lumină.

Dar acum a fost ca şi când o putere inimaginabilă acţionase între un cronon şi următorul, pentru a smulge universul de pe traiectoria lui. Ochii adevăraţi ai fetei, negri ca smoala, s-au deschis. Chipul ei nu mai era masca unei tigve, ca înainte, ci numai faţa istovită a unei tinere.

— Cine eşti tu, în straiele astea strălucitoare? a întrebat ea. Şi a adăugat: Ah, visez.

I-am spus că sunt un prieten şi că nu avea de ce să se teamă.

— Nu mi-e teamă, a spus ea. Mi-ar fi dacă aş fi trează, dar nu sunt. Arăţi ca şi când ai fi căzut din cer, dar ştiu că nu eşti decât aripa unei biete păsări. Te-a prins Jader? Cântă-mi ceva…

Ochii i s-au închis din nou; de data aceasta, auzeam suspinul uşor al respiraţiei ei. Chipul i-a rămas la fel ca atunci când ochii i se deschiseseră – slab, supt, dar amprenta morţii dispăruse…

Am luat gema de pe fruntea ei şi am atins cu ea ochiul băiatului, la fel cum atinsesem chipul surorii lui, dar nu eram sigur că mai era nevoie s-o fac. Ochiul arăta ca orice ochi sănătos chiar înainte să simtă sărutul Ghearei, tot ce se poate ca infecţia să fi dispărut încă dinainte. Băiatul s-a mişcat în somn şi a scos un strigăt, ca şi când visa că aleargă mai iute decât alţi băieţi şi-i îndeamnă să se ţină după el.

Am vârât Gheara înapoi în săculeţ şi m-am aşezat pe podeaua de pământ, printre coji, ascultându-l pe băiat. După o vreme s-a liniştit. Stelele desenau o pată de lumină palidă lângă uşă; în rest, cocioaba era cufundată în beznă. Auzeam respiraţia regulată a fetei şi pe cea a băiatului.

Fata spusese că eu, care purtam mantia fuliginoasă din ziua în care fusesem înălţat la rangul de calfă, iar înainte de ea zdrenţe cenuşii, eram îmbrăcat în straie strălucitoare. O orbise lumina de pe frunte, ştiu asta – încât orice i-ar fi părut că străluceşte, chiar şi veşmintele. Şi totuşi simţeam că, într-un anumit sens, nu greşise. N-aş zice (aşa cum fusesem tentat să scriu) că, după acel moment, am ajuns să-mi urăsc mantia, şi

pantalonii, şi cizmele; ci mai curând am început să simt că ele alcătuiau într-adevăr costumaţia pe care cei din palatul arhontelui o crezuseră a fi, sau aşa-zisa costumaţie purtată de mine când jucasem în piesa Doctorului Talos. Chiar şi torţionarul e om, şi nu e în firea lucrurilor ca un om, un bărbat, să se îmbrace mereu şi numai în acea nuanţă care e mai neagră decât negrul. Îmi dispreţuisem propria ipocrizie când mă învelisem în mantaua maronie cumpărată de la prăvălia lui Agilus; n-aş fi băgat mâna-n foc că fuliginul de dedesubt nu era o ipocrizie la fel de mare, dacă nu şi mai mare.

Apoi adevărul a început să-şi facă loc cu de-a sila în mintea mea. Dacă fusesem vreo clipă cu adevărat torţionar, un torţionar aşa cum erau torţionari Maestrul Gurloes şi chiar Maestrul Palaemon, ei bine, nu mai eram. Aici, în Thrax, mi se dăduse a doua şansă. Dădusem greş şi de data asta, iar a treia n-avea să se mai ivească. Tot ce se poate ca îndemânările şi veşmintele mele să mă ajute să-mi găsesc ceva de muncă, dar asta era tot; şi nu mă îndoiam că ar fi fost mai bine pentru mine să-mi distrug mantia şi tot restul cât mai iute cu putinţă, şi să caut să mă alătur soldaţilor care luptau în războiul de la miazănoapte, după ce izbuteam – dacă aveam s-o fac vreodată – să înapoiez Gheara.

Băiatul s-a mişcat şi a strigat un nume, o fi fost al surorii lui. Ea a murmurat ceva în somn. M-am ridicat, i-am mai privit o dată şi m-am strecurat afară, temându-mă ca nu cumva chipul meu aspru şi spada lungă să-i înspăimânte.

IX
Salamandra

Afară, stelele păreau mai luminoase şi, pentru prima oară de multe săptămâni, Gheara încetase să mă mai apese pe piept.

Coborând poteca îngustă, n-a mai fost nevoie să mă răsucesc şi să mă opresc pentru a privi oraşul. Se întindea în faţa mea cu mii şi mii de luminiţe clipitoare, de la flamele torţelor de pază ale Castelului Acies până la oglindirea ferestrelor camerei de gardă în apa ce se repezea prin Capulus.

La acel ceas, porţile îmi vor fi fost toate închise. Dacă dimarhii nu porniseră deja în galop, aveau s-o facă înainte să ajung jos, lângă râu; dar eram hotărât s-o văd pe Dorcas încă o dată înainte să părăsesc oraşul şi, nu ştiu cum, dar eram sigur că voi reuşi. Tocmai începeam să pun la cale un plan de a scăpa apoi dintre ziduri, când o nouă lumină a scăpărat departe în vale. La o asemenea depărtare, arăta mică, doar un vârf de ac, asemenea celorlalte, şi totuşi era cu totul altceva, şi mintea mea o fi luat-o drept lumină pentru că nu ştiam cu ce altceva s-o asemăn. Văzusem, în acea noapte în necropolă, când Vodalus o readusese la viaţă pe femeia moartă, ce flamă face un pistol când se trage cu el – o rază continuă de energie care spintecase ca un fulger negurile. Dar focul acesta nu era la fel, cu toate acestea cu raza aceea semăna, mai mult decât cu orice altceva din cele ştiute de mine. A scăpărat şi s-a stins, şi n-a trecut mai mult de-o bătaie de inimă până am simţit pe chip valul de fierbinţeală.

Cum-necum, pe întuneric n-am nimerit la micul han numit Cuibul Raţei. Nu voi şti niciodată dacă am cotit când nu trebuia sau am trecut pe lângă ferestrele oblonite fără să zăresc pancarta ce atârna deasupra uşii. S-a întâmplat că m-am pomenit curând mult mai departe de râu decât ar fi trebuit, mergând cu pas întins pe o uliţă ce, o vreme, urma aproape paralel faţa stâncii, iar în nări îmi stăruia – ca un stigmat – mirosul de carne arsă. Tocmai voiam s-o apuc frumuşel înapoi, când m-am izbit în întuneric de o femeie. Atât de neaşteptată şi de dură a fost ciocnirea aceasta, încât aproape că am căzut şi, în timp ce eu m-am dat clătinându-mă câţiva paşi în spate, am auzit bufnetul trupului ei pe pietrele drumului.

— Nu te-am văzut, i-am zis, aplecându-mă s-o ridic.

— Fugi! Fugi! a îngăimat ea gâfâind. Apoi: Ah, ajută-mă să mă ridic.

Parcă i-aş fi ştiut vocea.

— De ce să fug? am întrebat, ridicând-o în picioare.

În semiîntuneric i-am zărit trăsăturile clare pe care desluşeam teama ce-o stăpânea.

— L-a omorât pe Jurmin. A ars de viu. Cârja lui încă ardea când l-am găsit. Era…

Hohotele au înecat ceea ce voia să mai spună.

— Ce l-a ars pe Jurmin? Cum ea nu mi-a răspuns, am scuturat-o de umeri, ceea ce i-a înteţit suspinele. Te ştiu de undeva, nu-i aşa? Vorbeşte, femeie! Eşti stăpâna hanului Cuibul Raţei. Du-mă acolo!

— Nu pot, a zis ea. Mi-e frică. Daţi-mi braţul, Sieur, vă rog. Trebuie să ne adăpostim.

— Bine. Mergem la Cuibul Raţei. Nu poate fi departe… dar ce-i asta?

— Prea departe! a hohotit ea. Prea departe!

Era ceva acolo în stradă cu noi. Nu ştiu dacă nu-i simţisem apropierea, sau până în acea clipă nu-şi făcuse simţită prezenţa; dar dintr-odată era acolo. Am auzit de la cei care au groază de şobolani că îşi dau seama de prezenţa lor din clipa în care intră în casă, chiar dacă animalele nu se zăresc nicăieri. Aşa era şi acum. Se simţea o fierbinţeală fără căldură; şi cu toate că în văzduh nu era nicio miasmă, aerul parcă îşi pierdea cu repeziciunea puterea de a hrăni viaţa.

Femeia, care încă nu-şi dădea seama ce se întâmplă, mi-a spus:

— A ars trei noaptea trecută, lângă harenă, şi pe-un altul în seara asta, aşa am auzit, chiar lângă Vincula. Şi-acum pe Jurmin. Caută pe cineva, aşa am auzit.

Mi-am amintit de notuli şi de ce-o-fi-fost ce adulmecase pe lângă pereţii antecamerei din Casa Absolută.

— Cred că a găsit pe cine căuta, am spus eu.

I-am dat drumul femeii şi m-am răsucit, încercând să descopăr unde era acel ceva. Fierbinţeala a sporit, dar nu se zărea nicio lumină. Mi-a venit să scot Gheara, să văd ceva la lucirea ei, dar mi-am adus aminte cum stârnise ceea ce dormea în adâncul minei oamenilor-maimuţă şi m-am temut că lumina ei n-ar face altceva decât să-i îngăduie acestei creaturi – sau nu era

creatură? – să descopere unde mă aflu. Nu eram sigur că spada îi va ţine piept mai cu folos decât le ţinuse notulilor, atunci când fugisem cu Jonas de ei prin codrul de cedri; cu toate acestea, am scos-o din teacă.

Ca în clipa următoare să aud un cloncănit de copite şi un urlet, iar doi dimarhi s-au repezit de după un colţ aflat la mai puţin de două sute de paşi distanţă. De-aş fi avut răgaz, aş fi zâmbit văzând cât se asemănau cu personajele pe care mi le imaginasem. Răgaz însă nu aveam. Scăpărarea de artificii a lăncilor lor a scos la iveală o întunecare încovoiată şi cocârjată, ce se afla între noi.

Întunecarea aceea s-a răsucit către lumină şi a părut să se deschidă ca o floare, înălţându-se cu o repeziciune pe care ochiul aproape n-o putea urmări şi subţiindu-se până s-a făcut o creatură ca un fum străluminos, fierbinte şi totuşi reptilian, tot aşa cum şerpii aceia multicolori, pe care îi vezi aduşi de la miazănoapte, sunt reptile cu toate că par făcute din email colorat. Armăsarii soldaţilor s-au cabrat, au nechezat sălbatic, dar unul din oameni, cu mai mult sânge-rece decât aş fi dovedit eu, şi-a aruncat lancea în inima creaturii din faţa lui. A ţâşnit o scăpărare luminoasă.

Hangiţa de la Cuibul Raţei s-a lăsat grămadă pe mine, iar eu, nevrând s-o las de izbelişte şi s-o pierd, am sprijinit-o cu braţul liber.

— Caută căldura fiinţelor vii, aşa cred, i-am spus eu. Ar trebui să se repeadă asupra destrierilor. O să scăpăm.

Nici n-am terminat bine aceste vorbe, că fumul acela s-a şi întors către noi.

Cum am mai zis, atunci când creatura se deschisese către dimarhi, mie – care o vedeam din spate – mi se păruse ca o floare reptiliană. Aceeaşi impresie am avut-o şi acum, văzând-o în toată grozăvenia şi măreţia ei, numai că s-a mai adăugat ceva. Întâi senzaţia de fierbinţeală intensă, de pe altă lume; semăna într-adevăr cu o reptilă, dar o reptilă ce ardea într-un fel încă neştiut pe Urth, ca şi când o aspidă de deşert căzuse într-un glob de zăpadă. Apoi, senzaţia de zdrenţăroşenie ce flutură într-o pală care nu e de aer. Încă mai arăta ca o floare, dar o floare ale cărei petale albe şi palid-galbene şi roşii de flamă fuseseră sfâşiate de o furtună monstruoasă, născută în însăşi inima ei.

În toate aceste impresii, împrejmuindu-le şi îmbibându-le, stăruia o groază pe care nu o pot descrie. Mă secătuia de orice

voinţă şi forţă, încât în acele clipe n-am putut nici să fug, nici să atac. Şi creatura, şi eu păream înţepeniţi într-o matrice a timpului care nu avea nicio legătură cu ceea ce se întâmplase până atunci şi nici cu ce avea să se mai întâmple, şi pe care – întrucât ne cuprindea pe noi, singurii ei ocupanţi imobili – nimic nu o putea schimba în vreun fel.

Un strigăt a spart vraja. O a două trupă de dimarhi năvălise în galop pe stradă, în spatele nostru, şi, dând cu ochii de creatura aceea, îşi biciuiau armăsarii să se repeadă asupra ei. Nici n-am apucat să respir o dată, că toţi clocoteau în jurul nostru, şi mă gândesc că numai grija Sfintei Katharine a făcut ca noi doi să nu nimerim sub copitele cailor. Dacă m-am îndoit vreodată de curajul oastei Autocratului, orice îndoială mi se risipise acum, căci dimarhii aceia s-au azvârlit asupra monstrului asemenea ogarilor asupra unui cerb.

Zadarnic. Deodată a ţâşnit o flamă orbitoare şi am simţit o fierbinţeală înfiorătoare. Sprijinind-o pe femeia pierită de frică, am luat-o la fugă pe stradă la vale.

Voiam s-o apuc pe străduţa de pe care veniseră dimarhii, dar în spaima mea (spaimă era, şi nu numai a mea, ci şi a Theclei, care-mi ţipa în minte), am dat colţul prea târziu sau prea devreme. În loc de coborâşul abrupt spre oraş, aşa cum mă aşteptasem, m-am pomenit într-o curticică fără altă ieşire, cocoţată pe un ciot de stâncă ieşit din peretele muntelui. Dar până să-mi dau seama ce nu era cum trebuie, creatura, pres-chimbată din nou într-o piticanie cocârjată, însă radiind o energie cumplită şi invizibilă, ajunsese la intrarea în ogradă.

În lumina stelelor, aş fi putut-o lua drept un bătrân cocoşat, înveşmântat cu un suman negru, dar groaza ce m-a cuprins la vederea ei era ceva ce nu mai cunoscusem înainte. În fundul ogrăzii aceleia mici se găsea o colibă, mai mare decât dărăpănătura în care boliseră fata şi fratele ei, dar ridicată tot din nuiele şi lut. Cu o izbitură de picior am împins uşa de perete şi m-am repezit într-o vizuină cu câteva încăperi jalnice, trecând în fugă din prima în a doua, apoi în a treia, unde vreo şase bărbaţi şi femei dormeau pe jos, de-acolo în a patra – drept în faţa unei ferestre care dădea spre oraş, aşa cum dădea şi ambrazura mea din Vincula. Acolo era capătul, cea mai îndepărtată încăpere a adăpostului, atârnând ca un cuib de rândunică deasupra unei râpe ce părea, în acea clipă, fără fund.

Din încăperea pe care tocmai o părăsisem am auzit vocile

mânioase ale celor pe care-i trezisem. Uşa s-a dat de perete, dar cine venise ca să-l alunge pe intrus o fi văzut scăpărarea lui *Terminus Est,* s-a oprit brusc, a suduit, a făcut stânga-mprejur. O clipă mai târziu, s-a auzit un ţipăt şi am ştiut că piticania de foc pătrunsese în colibă.

Am încercat s-o fac pe femeie să se ţină singură pe picioare, dar ea s-a prăbuşit grămadă pe podea. Dincolo de fereastră nu era nimic – peretele din nuiele şi lut se termina la câţiva cubiţi mai jos, unde se terminau şi proptelele ce susţineau podeaua. Deasupra capului, acoperişul de stuf putrezit, care ieşea puţin în afară, îmi oferea un sprijin pentru mână, la fel de firav ca zăbranicul. M-am chinuit totuşi să mă prind de el mai cu nădejde, când deodată un puhoi de lumină a şters orice culoare şi a aruncat umbre întunecate precum fuliginul, umbre ca nişte crăpături în cosmos. Am înţeles pe loc că trebuie să mă lupt sau să mor, aşa cum făcuseră dimarhii, sau să sar pe geam afară, aşa că m-am răsucit să dau piept cu ceea ce venise să mă omoare.

Încă se găsea în penultima încăpere, dar o vedeam prin uşa deschisă. Leşul pe jumătate ars al unei biete băbătii zăcea pe podeaua de piatră, la picioarele creaturii, şi, în timp ce o priveam, mi s-a părut că se apleacă asupra leşului cu un aer cercetător – aş putea să jur că aşa a fost. Carnea babei s-a băşicat şi a crăpat aşa cum crapă grăsimea pe carnea pusă la frigare, apoi s-a desfăcut în bucăţi. Cât ai clipi, nici din oase n-a mai rămas decât o mână de cenuşă palidă pe care creatura a spulberat-o când a început din nou să înainteze.

Sunt convins că *Terminus Est* este cel mai bun tăiş făurit vreodată, dar ştiam că nu poate face nimic împotriva puterii ce înfrânsese atâţia cavalerişti; am aruncat spada cât colo, nutrind vaga speranţă că va fi găsită şi va fi dată înapoi Maestrului Palaemon; şi am scos Gheara din săculeţul ce-mi atârna de gât.

Era ultima mea şansă, firavă de tot, şi imediat mi-am dat seama că nu mă putea ajuta. Nu ştiu cum simţea creatura ceea ce se afla în jurul său (din mişcările ei, bănuisem că era ca şi oarbă pe Urth), dar desluşea gema cu limpezime şi la fel de limpede era că nu se temea de ea. Înaintarea ei înceată a devenit o curgere rapidă şi hotărâtă spre mine. A ajuns în prag – deodată, o explozie de fum, o trosnitură, şi dusă a fost. De dedesubt, o lumină scăpată prin gaura pe care o arsese în podeaua şubredă ce începea acolo unde se sfârşea ciotul de

piatră; întâi, lumina incoloră a creaturii, apoi o alternanţă de pasteluri sclipitoare – albastru-cobalt, liliachiu şi roz. La urmă, lumina roşiatică, palidă, a limbilor de foc.

X
Plumb

O clipă, am crezut că mă voi prăvăli în gaura căscată în mijlocul cămăruţei, înainte să apuc să-mi iau spada de unde o aruncasem şi s-o duc pe hangiţa de la Cuibul Raţei la adăpost, iar în clipa următoare am fost sigur că totul se va nărui – structura tremurătoare a odăii şi noi odată cu ea.

Totuşi, am scăpat teferi. Când am ajuns în stradă, nu se vedea nici urmă de dimarhi, nici de alţi locuitori – fără doar şi poate, oştenii căzuseră pradă focului de dedesubt, iar oamenii, înspăimântaţi, fugiseră la casele lor. Am sprijinit-o pe femeie cu braţul şi, cu toate că încă era prea speriată ca să-mi răspundă lămurit la întrebări, am lăsat-o să aleagă ea drumul; aşa cum bănuiam că se va întâmpla, am ajuns fără greş la han. Dorcas dormea. Nu am trezit-o, ci m-am aşezat în întuneric, pe un scăunel lângă pat, unde se găsea acum şi o măsuţă suficient de mare pentru o sticlă şi un pahar, pe care le adusesem din sala de mese de jos. Nu ştiu ce vin o fi fost acela, dar mi s-a părut tare când l-am gustat, iar după ce l-am înghiţit aş fi zis că e doar apă; până să se trezească Dorcas, golisem sticla pe jumătate, însă nu simţeam să mi se fi urcat la cap, parcă băusem suc de fructe.

Dorcas şi-a ridicat speriată capul, apoi şi l-a lăsat înapoi pe pernă.

— Severian. Trebuia să-mi dau seama că tu eşti.

— Îmi pare rău dacă te-am speriat, am spus eu. Am venit să văd cum te simţi.

— Drăguţ din partea ta. Dar parcă de câte ori mă trezesc tu stai aplecat asupra mea. Şi-a închis ochii o clipă, apoi a zis: Umbli neauzit în cizmele alea cu talpă groasă ale tale, ştiai? Asta-i unul dintre motivele pentru care oamenii se tem de tine.

— Odată mi-ai spus că-ţi amintesc de-un vampir, pentru că mâncasem o rodie şi buzele mi-erau mânjite de pete sângerii. Am râs atunci amândoi. Îţi aminteşti?

(Se întâmplase pe o pajişte, în interiorul Zidului ce împrejmuieşte Nessusul, când dormisem lângă teatrul Doctorului Talos şi, când ne trezisem, ne omenisem cu fructele scăpate cu o noapte înainte de spectatorii care fugiseră îngroziţi.)

— Da, a răspuns Dorcas. Şi vrei să mă faci şi acum să râd, nu-

i aşa? Dar mă tem că n-o să mai pot râde vreodată.

— Vrei nişte vin? L-am primit de pomană şi nu-i chiar atât de rău pe cât mă aşteptasem.

— Ca să mă veseleşti? Nu. Eu cred că omul trebuie să bea când e deja vesel. Altfel, nu torni în cupă decât şi mai mult amar.

— Măcar o gură să bei. Gazda mi-a zis că ţi-a fost rău şi că n-ai mâncat nimic toată ziua.

Am văzut capul auriu al lui Dorcas mişcându-se pe pernă – şi l-a răsucit ca să mă privească; şi cum părea foarte trează, am îndrăznit să aprind o lumânare.

— Îţi porţi veşmintele. Cred că ai speriat-o de moarte.

— Nu, nu s-a speriat. Bea orice găseşte în sticle.

— A fost bună cu mine – e o femeie de treabă. Nu fi aspru cu ea dacă bea la ceas atât de târziu.

— N-am fost aspru cu ea. Dar nu vrei să mănânci ceva? Trebuie să fie ceva de-ale gurii în bucătărie, când vrei mă duc să-ţi aduc ceva sus.

Cuvintele mele au făcut-o să schiţeze un surâs.

— Toată ziua am vomitat. Asta a vrut să spună hangiţa când ţi-a zis că mi-a fost rău. Sau poate nu ţi-a zis? Am vomitat. Mă-ntreb dacă nu simţi mirosul, deşi biata femeie a făcut tot ce i-a stat în puteri ca să spele după mine.

Dorcas s-a oprit din vorbit şi a adulmecat aerul:

— Ce miros e ăsta? De haine pârlite? O fi de la lumânare, dar nu cred că poţi scurta fitilul cu tăişul ăla mare al tău.

— Cred că-i de la mantia mea, am zis eu. Am stat prea aproape de-un foc.

— Te-aş ruga să deschizi fereastra, dar văd că-i deschisă. Îmi pare că te deranjează. Face flacăra lumânării să danseze. Te ameţesc umbrele astea care se mişcă?

— Nu, am zis eu. Dacă nu mă uit la flacără, nu mă deranjează.

— După expresia de pe chipul tău, te simţi aşa cum mă simt eu întotdeauna în preajma apei.

— În după-masa asta te-am găsit şezând chiar pe malul râului.

— Ştiu, a spus Dorcas şi a tăcut.

Tăcerea ei a durat atât de mult, încât m-am temut că n-o să mai vorbească defel, că o cuprinsese din nou tăcerea patologică (acum sunt sigur că asta a fost) care pusese stăpânire pe ea atunci. Într-un târziu, am zis:

— Am fost surprins să te găsesc acolo – îmi aduc aminte că

m-am uitat de câteva ori înainte să fiu sigur că tu eşti, cu toate că te căutasem peste tot.

— Am vomitat, Severian. Ţi-am spus doar.

— Da, mi-ai spus.

— Ştii ce-am scos din mine?

Se uita fix la tavanul jos, iar eu aveam sentimentul că acolo se găsea un alt Severian, acel Severian nobil şi bun care exista doar în mintea ei. Îmi vine să cred că, atunci când socotim că destăinuim unei alte persoane ce avem mai intim, ne adresăm de fapt unei imagini pe care o avem despre persoana căreia credem că-i vorbim. Dar în acea împrejurare era ceva mai mult decât atât; simţeam că Dorcas ar continua să vorbească şi dacă aş pleca din cameră.

— Nu, am spus eu. Apă?

— Pietre de praştie.

O fi vreo metaforă, m-am gândit eu, aşa că i-am zis oarecum nesigur

— Trebuie să fi fost foarte neplăcut.

Capul i s-a răsucit din nou pe pernă şi acum am putut să-i văd ochii albaştri, cu pupilele mari. Erau atât de goi, încât păreau două mici fantome.

— Pietre de praştie, Severian, iubitule. Proiectile de metal, mici şi grele, cât o alună de groase şi mai scurte decât degetul meu mare de la mână, iar pe ele era stanţat cuvântul *loveşte.* Mi-au ieşit zornăind din gâtlej şi au căzut în găleată, şi mi-am vârât mâna acolo – mi-am băgat mâna în vomă şi le-am scos, ca să mă uit la ele. Femeia care e stăpâna hanului ăstuia a venit şi a luat găleata, dar eu am şters proiectilele şi le-am păstrat. Sunt două, acum sunt în sertarul mesei. Ea a adus masa, ca să-mi pună cina pe ea. Vrei să le vezi? Deschide sertarul.

Habar n-aveam despre ce tot vorbea ea acolo, aşa că am întrebat-o dacă nu cumva crede că cineva încearcă s-o otrăvească.

— Nu, nicidecum. Nu vrei să deschizi sertarul? Tu eşti curajos. Nu vrei să te uiţi?

— Te cred. Dacă tu zici că în sertar sunt pietre de praştie, sunt sigur că aşa e.

— Dar nu crezi că le-am scuipat afară din mine. Nu-ţi fac vină din asta. Nu e oare o poveste despre fiica unui vânător, pe care un pardal a binecuvântat-o cu harul ca la fiecare vorbă pe care o rosteşte să-i iasă pe gură mărgele de marmură neagră? Şi apoi

soţia fratelui său i-a furat harul şi de câte ori vorbea îi săreau broaşte din gură? Mi-aduc aminte că am auzit-o, însă mi-am zis că e o poveste, nimic mai mult.

— Cum poate cineva să scuipe plumb?

Dorcas a râs, fără veselie.

— Uşor. Atât de uşor. Ştii ce-am văzut azi? Ştii despre ce nu am putut să-ţi vorbesc atunci când m-ai găsit? Şi zău că n-am putut, Severian. Trebuie să mă crezi. Ştiu că ţi-ai zis că sunt doar supărată şi îndărătnică. Dar nu eram – eram ca o piatră, mută, pentru că nimic nu părea să mai aibă importanţă şi nici acum nu sunt sigură că e ceva care să aibă importanţă. Îmi pare însă rău că ţi-am zis că nu eşti curajos. Ştiu că eşti. Nu-mi pare a fi semn de curaj ceea ce le faci bieţilor prizonieri. Ai fost atât de curajos când te-ai luptat cu Agilus, şi mai târziu când erai gata să te iei în piept cu Baldanders, pentru că am crezut că voia s-o omoare pe Jolenta… A tăcut din nou, apoi a oftat. Ah, Severian, sunt atât de obosită.

— Voiam să-ţi vorbesc despre asta, am spus eu. Despre prizonieri. Vreau să înţelegi, chiar dacă nu mă poţi ierta. Asta a fost profesia mea, asta am învăţat să fac încă din copilărie.

M-am aplecat în faţă, i-am luat mâna; părea la fel de uşoară ca o păsăruică.

— Mi-ai mai vorbit despre asta. Zău că înţeleg.

— Şi eram bun la ce făceam, Dorcas, asta *nu* înţelegi tu. Tortura şi execuţia sunt arte, iar eu am simţul, harul, binecuvântarea. Spada asta – toate ustensilele pe care le folosim prind viaţă când se află în mâinile mele. Dacă aş fi rămas în Citadelă, poate aş fi devenit maestru. Dorcas, mă asculţi? Are vreun înţeles pentru tine ceea ce-ţi spun eu?

— Da. Oarecum. Numai că mi-e sete. Dacă nu mai bei, dă-mi şi mie puţin vin, te rog.

I-am ascultat rugămintea şi i-am umplut paharul pe sfert, de teamă să nu-l verse pe aşternut.

S-a ridicat ca să-l bea – până în clipa aia nu crezusem că va fi în stare să se ridice – şi după ce a sorbit şi ultimul strop purpuriu, a aruncat paharul pe geam afară. L-am auzit spărgându-se jos, în stradă.

— Nu vreau să bei după mine, mi-a spus ea. Ştiam că dacă nu-l voi arunca, aşa ai să faci.

— Adică tu crezi că ceea ce ai tu este contagios?

A râs din nou.

— Da, însă este de mult în tine. Ai luat-o de la mama ta. Moartea. Severian, nu m-ai întrebat ce anume am văzut azi.

XI
Mâna trecutului

De cum a spus Dorcas „nu m-ai întrebat ce anume am văzut azi”, mi-am dat seama că în tot acest timp încercasem să abat discuţia noastră de la acest subiect. Presimţeam că va fi ceva fără sens pentru mine, dar care pentru Dorcas va avea un înţeles aparte, aşa cum nebunii sunt încredinţaţi că urmele viermilor sub scoarţa copacilor căzuţi sunt în fapt o scriere venită din altă lume.

— M-am gândit că ar fi mai bine să-ţi abat gândurile de la asta, indiferent ce-a fost.

— Fără îndoială ar fi mai bine, numai că nu se prea poate. A fost un scaun.

— Un scaun?

— Un scaun vechi. Şi o masă, şi alte câteva obiecte. Auzisem că e o prăvălie pe Strada Strungarilor, unde se vinde mobilă veche eclecticilor şi acelor autohtoni care şi-au însuşit într-atât cultura noastră încât îşi doresc asemenea obiecte. Aici n-au de unde face rost de marfă ca să-i mulţumească pe toţi, astfel că, de două sau trei ori pe an, proprietarul şi fiii săi merg la Nessus – în cartierele abandonate de la miazăzi – şi-şi umplu barca. Am vorbit cu proprietarul, înţelegi, am aflat tot ce era de aflat. Acolo sunt zeci de mii de case goale. Unele s-au năruit de mult, altele sunt încă întregi, întocmai cum le-au lăsat proprietarii. Cele mai multe au fost jefuite, dar pe ici, pe colo încă mai găsesc argintărie şi bijuterii. Din cele mai multe dintre ele mobila a dispărut aproape cu totul, dar tot a mai rămas câte ceva, din ce-au lăsat în urmă proprietarii când s-au mutat.

Părându-mi-se că stă să izbucnească în plâns, m-am aplecat spre ea şi am mângâiat-o pe frunte. Mi-a aruncat o privire din care am înţeles că nu voia să o mângâi, apoi s-a întins din nou pe pat, aşa cum zăcuse şi înainte.

— În unele dintre casele acelea, mobila e toată la locul ei. Mi-a spus proprietarul prăvăliei că alea sunt cele mai bune. El crede că au fost familii, sau poate doar câţiva oameni trăind singuri, care nu şi-au părăsit casele nici după ce cartierul a murit. Poate erau prea bătrâni ca să se mute, sau prea îndărătnici. M-am gândit la asta şi sunt sigură că unii dintre ei trebuie să fi avut

ceva acolo de care nu voiau cu niciun chip să se despartă. Poate un mormânt. Aşa că şi-au bătut scânduri la ferestre, să se ferească de jefuitori, şi şi-au luat câini sau chiar fiare mai cumplite care să-i apere. Până la urmă au plecat şi ei – sau au ajuns la capătul vieţii, iar animalele le-au devorat leşurile şi apoi au reuşit să fugă; dar când se întâmpla asta, cartierele rămăseseră de mult pustii, nici măcar jefuitori sau hoitari nu mai erau, până a apărut omul ăsta cu fiii lui.

— Scaune vechi sunt cu grămada, am spus eu.

— Nu ca acela. Îl ştiam în cele mai mici amănunte – lucrătura în lemn de pe picioare, chiar şi desenul fibrei de la braţe. Şi dintr-odată m-au năpădit amintirile. Şi-apoi aici, când am vomitat bucăţile alea de plumb, parcă erau nişte seminţe tari şi grele, m-am dumirit. Mai ţii minte, Severian, când am părăsit Grădinile Botanice? Tu, Agia şi cu mine am ieşit din vivariul acela mare, de sticlă, şi ai închiriat o barcă să ne ducă de pe insulă pe mal, iar râul era plin de nenufari cu flori albastre şi frunze verzi lucioase. Seminţele lor sunt aşa, tari, grele, închise la culoare, şi, din câte-am auzit, cad pe fundul râului şi rămân acolo timp de evuri de-ale lumii. Dar când întâmplarea le ridică la suprafaţă, dau colţi, oricât ar fi de bătrâne, iar florile vechi de-o mie de ani sunt văzute înflorind din nou.

— Am auzit povestea asta, am zis eu. Dar nu înseamnă nimic nici pentru mine, nici pentru tine.

Dorcas zăcea nemişcată, însă vocea îi tremura când mi-a zis:

— Ce putere le aduce la viaţă? Poţi să-mi explici?

— Soarele, presupun – însă nu pot explica.

— Şi nu există altă sursă de lumină solară în afară de cea a soarelui?

Atunci am înţeles unde bate, deşi o parte din mine se împotrivea.

— Când omul ăla, Hildegrin – pe care l-am mai întâlnit o dată pe acoperişul mormântului dintre ruinele oraşului de piatră – ne-a traversat cu barca Lacul Păsărilor, ne-a spus despre milioanele de morţi ale căror cadavre au fost scufundate în apa lacului. Cum au fost făcute să se scufunde, Severian? Cadavrele plutesc. Cum le îngreunează? Eu nu ştiu. Tu ştii?

Ştiam:

— Le îndeasă plumb pe gâtlej în jos.

— Aşa m-am gândit şi eu.

Vocea ei era atât de slabă acum, încât abia o mai puteam

auzi, chiar şi în cămăruţa aceea tăcută.

— Nu, ştiam de fapt. Am ştiut când le-am văzut.

— Crezi că te-a readus la viaţă Gheara.

Dorcas a dat din cap în semn că da.

— Recunosc că uneori a avut acest efect, am spus eu. Dar numai când am scos-o la lumină, şi nici atunci întotdeauna. Când m-ai tras afară din apă în Grădina Somnului Nesfârşit, se afla în sabretaş şi nici măcar nu ştiam că o am.

— Severian, odată mi-ai îngăduit s-o ţin în mână. Pot s-o mai văd o dată?

Am scos-o din punguţa moale şi am ridicat-o. Focurile albastre păreau adormite, dar vedeam cârligul dătător de fiori din inima gemei, de la care i se şi trăgea numele. Dorcas a întins mâna, dar eu am clătinat din cap în semn că nu, pentru că mi-am amintit de soarta pe care o avusese paharul.

— Te temi să nu-i fac ceva rău, nu-i aşa? N-o să-i fac nimic. Ar fi un sacrilegiu.

— Dacă într-adevăr crezi în ceea ce spui, şi eu aşa socotesc, înseamnă că o urăşti pentru că te-a adus înapoi…

— Din moarte. Îşi aţintise din nou privirile în tavan, zâmbind, ca şi când îi împărtăşea o taină adâncă şi amuzantă. Hai, spune, m-a îndemnat ea. Nu te costă nimic.

— Din somn, am zis eu. Dacă cineva poate fi readus la viaţă, atunci nu din moarte e readus – adică nu din moartea aşa cum am înţeles-o noi dintotdeauna, moartea care e în minţile noastre atunci când spunem *moarte.* Cu toate că trebuie să recunosc că tot mi-e cu neputinţă să cred că, deşi e mort de atâtea mii de ani, Conciliatorul încă şi acum acţionează prin această piatră ca să-i învie pe alţii.

Dorcas n-a zis nimic. Nu eram sigur nici dacă mă auzise.

— Ai pomenit de Hildegrin, am zis eu, şi cum ne-a dus el cu barca peste lac, să luăm averna. Mai ţii minte ce ne-a zis despre moarte? A zis că moartea e prietenă bună a păsărilor. Poate ar fi trebuit să pricepem atunci că o asemenea moarte nu poate fi moartea aşa cum ne-o imaginăm noi.

— Dacă îţi spun că iau de bun tot ce-mi zici, mă laşi să ţin Gheara?

Am clătinat din nou din cap.

Dorcas nu mă privea, dar probabil văzuse mişcarea umbrei mele; sau poate că Severianul din mintea ei, pe care-l vedea pe tavan, clătinase şi el din cap.

— Ai dreptate – aş fi încercat s-o distrug dacă mi-ai fi dat-o. Vrei să-ţi spun ce cred eu cu adevărat? Cred că am fost moartă – nu adormită, ci moartă. Că viaţa mea s-a petrecut cu mult, mult timp în urmă, şi atunci trăiam cu bărbatul meu deasupra unei prăvălii mici şi aveam grijă de pruncul nostru. Că acest Conciliator al tău, care a venit cu atât de mult timp în urmă, era un aventurier dintr-una dintre seminţiile străvechi care au supravieţuit morţii universale.

Mâinile i s-au încleştat pe pătură.

— Te întreb, Severian, a continuat ea, când el va veni din nou, nu va fi numit Soarele Nou? Parcă aşa se zice, nu? Şi mai cred că, atunci când a venit, a adus cu el ceva ce avea aceeaşi putere asupra timpului pe care o au oglinzile Părintelui Inire asupra spaţiului. Acel ceva e gema ta. A tăcut şi şi-a răsucit capul spre mine, ca să mă privească sfidător; cum eu nu ziceam nimic, ea a continuat: Severian, când l-ai readus pe ulan la viaţă, a fost pentru că Gheara a dat înapoi timpul până la momentul în care el mai era încă în viaţă. Când ai vindecat pe jumătate rănile prietenului tău, a fost pentru că Gheara a împins timpul până la momentul când rănile vor fi fost aproape vindecate. Şi când ai căzut în mlaştina din Grădina Somnului Nesfârşit, m-o fi atins sau aproape m-a atins, şi pentru mine timpul a redevenit acela în care trăisem eu, astfel că am început din nou să trăiesc. Dar eu am fost moartă. O vreme tare lungă am fost moartă, un leş zbârcit conservat în apa cafenie. Încă şi acum e ceva mort în mine.

— Toţi avem în noi ceva care va fi întotdeauna mort, i-am zis eu. Măcar pentru că ştim că în cele din urmă vom muri. Toţi, în afară de prunci.

— O să mă duc înapoi, Severian. Nu mai am nicio îndoială şi asta tot încercasem să-ţi spun. Trebuie să mă duc înapoi şi să aflu când am trăit şi unde, şi ce s-a întâmplat cu mine. Ştiu că nu poţi merge cu mine…

Am încuviinţat din cap.

— Şi nu-ţi cer asta. Nici nu vreau. Te iubesc, dar tu eşti un alt fel de moarte, o moarte care a stat cu mine şi s-a împrietenit cu mine, aşa cum a făcut şi moartea aia veche din lac, dar tot moarte este. Nu vreau să iau moartea cu mine când mă duc să-mi caut viaţa.

— Înţeleg.

— Poate că pruncul meu trăieşte – un om bătrân acum, dar

încă în viaţă. Trebuie să aflu.

— Da, am zis eu, însă nu m-am putut abţine să adaug: A fost o vreme când îmi spuneai că eu nu sunt moartea. Că nu trebuie să mă las convins de oameni să cred despre mine lucrul acesta. Mi-ai zis-o după ce-am trecut de livada de pe pământurile Casei Absolute. Mai ţii minte?

— Pentru mine ai fost întotdeauna moartea, a spus ea. Să spunem că am căzut în capcana despre care te-am avertizat. Poate că nu eşti moartea, dar vei rămâne ceea ce eşti, un torţionar şi-un carnifex, iar mâinile îţi vor fi mânjite de sânge. Dacă îţi aminteşti atât de bine de clipele acelea de la Casa Absolută, poate că… nu pot s-o spun. Conciliatorul, sau Gheara, sau Increatul, nu ştiu care dintre ei mi-a făcut-o. Tu nu eşti de vină.

— Ce vrei să spui?

— Doctorul Talos ne-a dat bani la amândoi, mai târziu, în poiană. Banii pe care-i primise de la un slujbaş de la curte, pentru piesa noastră. În timpul călătoriei, ţi i-am dat ţie pe toţi. Poţi să mi-i dai înapoi? O să am nevoie de ei. Dacă nu toţi, măcar o parte din ei.

Mi-am golit sabretaşul pe masă. Erau exact atâţia cât primisem de la ea, poate chiar puţin mai mulţi.

— Mulţumesc, a zis ea. N-or să-ţi trebuiască?

— Nu într-atât pe cât o să ai tu nevoie de ei. Unde mai pui că sunt ai tăi.

— Vreau să plec mâine, dacă mă simt în puteri. Sau poimâine, oricum m-aş simţi. Ai cumva habar cât de des pleacă bărcile la vale?

— Oricând vrei. Îţi împingi una pe apă şi te laşi dusă de curent.

— Nu-ţi prea stă în fire să-mi răspunzi astfel, Severian. Vorbe din astea mi-ar fi spus mai curând prietenul tău Jonas, dacă mă iau după ce mi-ai povestit despre el. Că veni vorba, nu eşti primul oaspete pe care l-am avut azi. Prietenul nostru – mă rog, prietenul tău – Hethor a fost aici. Văd că nu zâmbeşti. Iartă-mă, voiam doar să schimb vorba.

— Îi place treaba asta. Să mă urmărească.

— Mii de oameni sunt cu ochii pe tine când îţi faci meseria în public. Şi ţie îţi place ceea ce faci.

— Aceia vin ca să aibă de ce se îngrozi şi să se felicite apoi că încă sunt în viaţă. Şi pentru că le place toată agitaţia şi

aşteptarea, vor să vadă dacă pe condamnat îl apucă pandaliile sau dacă se petrece vreun accident macabru. Mie îmi place să fac ceea ce mă pricep să fac, singurul lucru la care mă pricep – îmi place să fac în aşa fel ca totul să se petreacă fără cusur. Hethor vrea cu totul altceva.

— Durerea?

— Da, durerea, dar şi altceva.

— Te venerează, ştii doar, a zis Dorcas. Am stat o vreme de vorbă şi-mi vine să cred că ar intra şi-n foc pentru tine, dacă i-ai cere-o.

Probabil că m-am crispat auzind aceasta, pentru că ea a continuat:

— Toată povestea asta despre Hethor îţi face rău, nu-i aşa? Ajunge un bolnav la casa omului. Să vorbim despre altceva.

— Nu-mi face chiar atât de rău, nicidecum. Dar nu mă pot gândi la Hethor decât aşa cum l-am văzut de pe eşafod, cu gura căscată şi ochii…

S-a foit stingherită.

— Da, ochii aceia – i-am văzut în seara asta. Ochi morţi, deşi mă găsesc taman eu să spun asta. Ochi de cadavru. Simţi, aşa, că dacă i-ai atinge ar fi uscaţi ca iasca şi nu s-ar mişca sub degetul tău.

— Nu-i deloc aşa. În Saltus, când eram pe eşafod, m-am uitat în jos şi l-am văzut – ochii îi dansau. Tu însă zici că ochii lui stinşi te duc cu gândul la ochii unui mort. Nu te-ai uitat niciodată într-o oglindă? Ochii tăi nu-s ochi de mort.

— Poate că nu, a zis Dorcas. Apoi, după o clipă de tăcere, a adăugat: îmi spuneai că sunt frumoşi.

— Nu eşti bucuroasă că trăieşti? Chiar dacă bărbatul tău a murit, şi poate şi copilul ţi-a murit, şi casa în care ai trăit odată a căzut în ruină – dacă toate astea sunt într-adevăr aşa –, nu te bucuri totuşi că eşti din nou aici? Nu eşti o fantomă, nici strigoi ca aceia pe care i-am văzut în oraşul ruinat. Uită-te în oglindă, aşa cum ţi-am zis. Sau, dacă nu vrei, uită-te la chipul meu sau al oricărui bărbat şi vezi acolo ce eşti.

Dorcas s-a ridicat încă şi mai încet şi cu mai mare greutate decât atunci când se ridicase să bea vinul, dar de data asta şi-a dat picioarele jos din pat şi am văzut că era goală puşcă sub pătură. Înainte să se îmbolnăvească, pielea Jolentei fusese fără cusur, avea netezimea şi moliciunea unor cofeturi. Pielea lui Dorcas era punctată de pistrui mici şi aurii, şi trupul îi era atât de

subţire încât întotdeauna îi simţisem oasele; şi totuşi, era mult mai apetisantă cu imperfecţiunile ei decât fusese Jolenta cu opulenţa cărnurilor ei. Îmi dădeam seama cât de vinovat m-aş fi făcut dacă aş fi posedat-o cu forţa sau chiar şi numai dacă aş fi convins-o să mi se deschidă în acele momente, în starea în care era iar eu pe picior de plecare; cu toate acestea, nu puteam înfrâna dorinţa ce se trezise în mine. Oricât de mult aş iubi o femeie – sau oricât de puţin –, mă pomenesc că o doresc cu patimă aprigă tocmai când n-o mai pot avea. Dar ceea ce simţeam pentru Dorcas era mai puternic şi mult mai complex. Îmi fusese, chiar şi pentru atât de puţin timp, prietenul cel mai apropiat pe care-l avusesem vreodată, iar felul în care ne posedasem unul pe celălalt, de la dorinţa dezlănţuită din magazia preschimbată în odaie, acolo, în Nessus, până la joaca lungă şi lenevită din dormitorul din Vincula, era actul caracteristic al prieteniei şi iubirii noastre.

— Plângi, i-am zis eu. Vrei să plec?

A clătinat din cap şi apoi, ca şi când nu-şi mai putea stăpâni cuvintele ce păreau să stea gata să explodeze, a şoptit:

— Ah, nu vrei să mergi şi tu, Severian? Nu vrei să vii? Nu vrei să vii cu mine?

— Nu pot.

S-a lăsat să cadă înapoi pe patul îngust, parcă mai mică acum, ca un copil.

— Ştiu. Ai o datorie faţă de ghilda ta. N-o poţi trăda din nou şi apoi să te priveşti în oglindă, nu-ţi cer asta. Doar că niciodată n-am pierdut cu totul speranţa că o vei face.

Am clătinat din nou din cap.

— Trebuie să fug din oraş…

— Severian!

— Spre miazănoapte. Tu te duci spre miazăzi şi, dacă te-aş însoţi, în scurtă vreme s-ar porni după noi bărcile-mesager, pline cu soldaţi.

— Severian, ce s-a întâmplat?

Chipul lui Dorcas era foarte liniştit, doar ochii îi erau larg deschişi.

— Am eliberat o femeie. Ar fi trebuit s-o sugrum şi să-i arunc trupul în Acis, şi aş fi putut s-o fac – nu simţeam nimic pentru ea, adică ceva aparte, prin urmare nu mi-ar fi fost greu. Dar cât am stat singur cu ea, m-am gândit la Thecla. Ne găseam într-un pavilion mic, aflat la marginea apei, înconjurat de tufişuri care-l

ascundeau privirilor. Îmi încleştasem mâinile pe gâtul ei, dar mi-au venit în gând Thecla şi cum voisem s-o eliberez. Însă nu găsisem calea. Ţi-am povestit vreodată asta?

Aproape imperceptibil, Dorcas a clătinat din cap în semn că nu.

— Fraţii erau peste tot, pe drumul cel mai scurt aş fi trecut pe lângă cinci. Şi toţi mă ştiau, şi-o ştiau şi pe ea. (Thecla ţipa într-un ungher al minţii mele.) Tot ce-ar fi trebuit să fac era să le fi spus că Maestrul Gurloes îmi poruncise s-o duc la el. Ceea ce ar fi însemnat să plec şi eu cu ea, numai că eu căutam o cale să rămân în ghildă. N-am iubit-o destul.

— Gata, asta s-a întâmplat demult, a zis Dorcas. Şi să ştii, Severian, că moartea nu e chiar atât de îngrozitoare pe cât crezi.

Uite că schimbasem rolurile, parcă eram doi copii rătăciţi care se încurajează pe rând.

Am dat din umeri. Fantoma pe care o mâncasem la banchetul lui Vodalus aproape se liniştise; îi simţeam pe creier degetele lungi, răcoroase, şi cu toate că nu mă puteam răsuci în propria-mi ţeastă ca s-o văd, ştiam că ochii ei adânci şi violeţi erau în spatele alor mei. Mi-a trebuit oarece stăpânire ca să nu vorbesc cu vocea ei.

— Oricum, am continuat eu, eram acolo în pavilion, cu femeia aceea, doar noi doi. Se numea Cyriaca. Ştiam – sau cel puţin bănuiam – că ştia unde se află Pelerinele – o vreme fusese şi ea o Pelerină. Există mijloace de tortură ce nu scot niciun zgomot şi n-au nevoie de instrumente; fără să fie spectaculoase, sunt eficiente. Pătrunzi în trup, ca să zic aşa, şi manipulezi direct nervii clientului. Aveam de gând să folosesc ceea ce noi numim Bagheta lui Humbaba, dar înainte să apuc s-o ating, Cyriaca mi-a spus. Pelerinele se găsesc undeva aproape de trecătoarea Orithyia, au grijă de răniţi. Femeia asta primise cu numai o săptămână în urmă o scrisoare – aşa mi-a spus ea – de la o cunoştinţă din ordin…

XII
În urma puhoiului

Pavilionul se putea lăuda cu un acoperiş solid, însă pereţii erau doar parmaclâc, încât mai curând îl împrejmuia pădurea înaltă de ferigi, plantată de jur împrejurul pereţilor, decât şipcile subţiri. Razele lunii se strecurau înăuntru. Mai multe pătrundeau prin deschizătura uşii, reflectate de apa curgătoare de afară. Chipul Cyriacăi trăda spaimă, vedeam asta, şi totodată că ştia că singura ei speranţă era ca eu să nutresc oarece iubire pentru ea; iar eu ştiam că asta însemna că nu avea nicio speranţă, pentru că nu simţeam nimic pentru ea.

— În tabăra Autocratului, a repetat ea. Aşa mi-a scris Einhildis. În Orithyia, lângă izvoarele Gyollului. Dar trebuie să fii cu băgare de seamă dacă te duci acolo ca să le dai cartea înapoi – Einhildis mai spunea că undeva, în nord, au aterizat cacogenii.

M-am uitat lung la ea, încercând să descifrez dacă minte.

— Aşa mi-a scris Einhildis. Or fi vrut să se ferească de oglinzile din Casa Absolută, ca să scape de ochii Autocratului. El ar trebui să le fie servitor, numai că uneori se poartă ca şi când ele l-ar servi pe el.

Am scuturat-o de umeri.

— Glumeşti? am întrebat-o. Autocratul le este servitor?

— Te rog! Ah, te rog…

I-am dat drumul.

— Toată lumea… Erebus! Iartă-mă. Plângea şi, cu toate că stătea în umbră, mi-am dat seama că îşi ştergea ochii şi nasul cu poala veşmântului ei stacojiu. Toată lumea ştie, în afară de peoni, de gospodari şi femeile lor. Toţi armigerii şi cei mai mulţi dintre optimaţi, şi de bună seamă exultanţii au ştiut-o dintotdeauna. Eu nu l-am văzut niciodată pe Autocrat, dar mi s-a spus că el, Viceregele Soarelui Nou, abia dacă mă întrece în înălţime. Crezi că mândrii noştri exultanţi ar îngădui unuia ca el să cârmuiască, dacă n-ar fi o mie de tunuri în spatele lui?

— Eu l-am văzut şi mi-am pus aceeaşi întrebare.

Am căutat printre amintirile Theclei să găsesc ceva ce putea întări vorbele Cyriacăi, dar n-am găsit decât zvonuri.

— Vrei să-mi povesteşti despre el? Te rog, Severian, înainte să…

— Nu, nu acum. Dar de ce-ar fi cacogenii primejdioşi pentru mine?

— Din pricină că, fără doar şi poate, Autocratul va trimite cercetaşi ca să le dea de urmă, şi-mi vine să cred că arhontele de-aici va face acelaşi lucru. Oricine va fi găsit în preajma lor va fi socotit spion de-al lor sau, şi mai rău, unul care-i caută în speranţa că-i va putea atrage în cine ştie ce complot împotriva Tronului Phoenix.

— Înţeleg.

— Severian, nu mă ucide. Te implor. Nu sunt o femeie bună – n-am fost niciodată o femeie bună, mai cu seamă după ce le-am părăsit pe Pelerine, şi nu pot să înfrunt moartea acum.

— La urma urmei, ce-ai făcut? am întrebat-o eu. De ce vrea Abdiesus să fii omorâtă? Ştii cumva?

E cel mai simplu lucru să strangulezi un individ al cărui gât n-are muşchi puternici, iar eu începusem să-mi strâng şi să-mi desfac pumnii, pregătindu-mă pentru treaba ce-o aveam de făcut; dar în acelaşi timp îmi doream să-mi fi fost îngăduit s-o folosesc pe *Terminus Est.*

— Doar că am iubit prea mulţi bărbaţi, alţii decât bărbatul meu.

Stârnită parcă de amintirea acelor îmbrăţişări, s-a ridicat şi a venit spre mine. Chipul i-a fost din nou luminat de lună; ochii îi străluceau de lacrimi înfrânate.

— A fost crud cu mine, atât de crud, după ce ne-am căsătorit... aşa că mi-am luat un iubit, să-i fac în ciudă, şi după aceea alt iubit...

(Vocea i s-a împuţinat până când abia dacă îi mai auzeam vorbele.)

— Şi până la urmă devine un obicei să-ţi iei un iubit nou, e ca şi când dai zilele înapoi şi-ţi dovedeşti că întreaga ta viaţă nu ţi s-a scurs printre degete, uite-aşa, îţi dovedeşti că încă eşti destul de tânără ca bărbaţii să-ţi facă daruri, destul de tânără ca bărbaţii să-şi dorească încă să-ţi mângâie părul. Ăsta-i motivul adevărat pentru care le-am părăsit pe Pelerine. A tăcut şi a părut că-şi strânge puterile. Ştii câţi ani am? Ţi-am spus? m-a întrebat.

— Nu, am răspuns eu.

— Atunci nici n-o să-ţi spun. Dar aproape că aş putea să-ţi fiu mamă. Dacă aş fi rămas grea în primul an sau în primii doi ani după ce am putut s-o fac. Eram departe în sud, unde gheaţa cea mare, albastră şi albă, pluteşte pe mări negre. Acolo era o colină,

pe care îmi plăcea să stau şi să privesc, şi visam că mă îmbrac cu haine călduroase şi pornesc într-o barcă spre gheaţa aceea, cu provizii de mâncare şi o pasăre dresată pe care n-am avut-o niciodată, dar mi-aş fi dorit s-o am, apoi mă caţăr pe o insulă de gheaţă care devine a mea şi cu ea călătoresc spre nord, până la o insulă cu palmieri unde voi descoperi ruinele unui castel clădit la începuturile lumii. Iar tu te-ai fi născut în timp ce mă aflam singură pe gheaţă. De ce să nu se nască un prunc imaginar în timpul unei călătorii imaginare? Ai fi crescut pescuind şi înotând într-o apă mai caldă decât laptele.

— Nicio femeie nu e omorâtă pentru că a fost necredincioasă – doar soţul ei poate s-o omoare, i-am spus eu.

Cyriaca a oftat şi visul i s-a risipit.

— Printre armigerii debarcaţi pe malurile acestea, el este unul dintre puţinii care ţin partea arhontelui. Ceilalţi trag nădejde că dacă nu se supun ordinelor lui, atât cât îndrăznesc s-o facă, şi dacă aţâţă răzmeriţe printre eclectici, pot să-l convingă pe Autocrat să-l înlocuiască. Iar eu mi-am făcut soţul de batjocură – şi, prin el, pe toţi prietenii lui şi pe arhonte.

Thecla era în mine, încât am putut vedea vila de la ţară – pe jumătate conac, pe jumătate fortăreaţă, plină de încăperi rămase aproape neschimbate de două sute de ani. Auzeam doamnele sporovăitoare, vânătorii cu pas apăsat, chemarea cornului dincolo de ferestre, hămăiturile adânci ale ogarilor pentru mistreţi. Era lumea în care Thecla sperase să se retragă; şi m-a cuprins mila pentru femeia asta care fusese obligată să se retragă acolo înainte să fi cunoscut lumea largă.

Aşa cum camera Inchizitorului din piesa Doctorului Talos, cu masa înaltă a dreptăţii, stătea în aşteptare în străfundul Casei Absolute, aşa avem fiecare dintre noi, în cotloanele cele mai colbuite ale minţii, o tejghea la care ne dăm osteneala să ne plătim datoriile trecutului cu moneda devalorizată a prezentului. La acea tejghea am oferit viaţa Cyriacăi drept plată pentru a Theclei.

Ştiu că, atunci când am scos-o din pavilion, ea era sigură că o voi omorî la marginea apei. Numai că eu i-am arătat râul.

— Asta curge iute spre miazăzi, până se întâlneşte cu puhoiul râului Gyoll care curge, mult mai încet, spre Nessus şi de acolo, mai departe, până la marea de la miazăzi. Niciun fugar nu poate fi găsit în labirintul oraşului Nessus dacă nu-şi doreşte acest lucru, pentru că acolo sunt străzi, curţi şi adăposturi fără număr,

şi chipuri de pe toate pământurile sunt văzute acolo cu nemiluita şi de sute de ori. Dacă ai putea ajunge acolo, înveşmântată aşa cum eşti acum, fără prieteni şi bani, ai face-o?

Ea a încuviinţat din cap, ţinându-şi o mână palidă la gât.

— La Capulus nicio barieră nu opreşte bărcile; Abdiesus ştie că, înainte de mijlocul verii, nu are de ce se teme de vreun atac venind pe râu în sus. Dar va trebui să treci ca fulgerul printre arce şi s-ar putea să te îneci. Chiar dacă ajungi la Nessus, va trebui să munceşti ca să-ţi câştigi pâinea – poate să speli rufele altora sau să găteşti.

— Ştiu să aranjez părul şi să cos. Severian, am auzit că uneori, ca ultimă şi cea mai cumplită tortură, îi spui prizonierei că va fi eliberată. Dacă asta faci cu mine acum, te conjur să te opreşti. Ai mers şi aşa prea departe.

— Calogerii fac asta, sau cine ştie ce slujbaş religios. Nouă nu ne-ar da crezare niciun client. Dar vreau să fiu sigur că n-o să fii nesăbuită să te întorci acasă sau să încerci să cauţi iertare la arhonte.

— Eu sunt nesăbuită, a spus Cyriaca. Dar nu. Nici măcar o nesăbuită ca mine n-ar face aşa ceva, jur.

Am mers pe mal până am ajuns la treptele unde stăteau santinelele să-i primească pe oaspeţii arhontelui şi unde erau amarate bărcile de plăcere, mici şi viu colorate. I-am spus unuia dintre soldaţi că vrem să vedem cât de iute ne duce la vale râul şi am întrebat dacă o să fie greu să angajez câţiva vâslaşi ca să ne aducă înapoi. Iar el mi-a răspuns că puteam lăsa barca la Capulus, dacă voiam, şi să ne întoarcem cu un fiacru. Când s-a răsucit cu spatele ca să-şi continue conversaţia cu tovarăşul său, eu m-am prefăcut că cercetez bărcile şi am desprins barbeta celei aflate cel mai departe de torţele postului de pază.

— Prin urmare, a zis Dorcas, acum te îndrepţi spre miazănoapte ca fugar, iar eu ţi-am luat banii.

— N-o să am nevoie de prea mulţi şi o să câştig alţii.

M-am ridicat în picioare.

— Ia măcar jumătate înapoi. Când am clătinat din cap, a zis: Atunci ia doi chrisoşi. Eu pot să preacurvesc, dacă e să fie cel mai rău, sau să fur.

— Dacă furi, ţi se taie mâna. Şi mai bine să retez eu mâini în schimbul unei cine, decât să ţi le pierzi tu pe ale tale pentru a-ţi câştiga pâinea.

Am dat să plec, dar ea a sărit din pat şi m-a prins de mantie.

— Fii cu băgare de seamă, Severian. A scăpat ceva din lanţ în oraşul ăsta – Hethor a zis că e o salamandră – şi mişună în libertate. Orice-ar fi, îşi pârjoleşte victimele.

Eu unul aveam să mă tem mai mult de soldaţii arhontelui, i-am spus, decât de salamandră, şi am ieşit din cameră înainte ca Dorcas să mai apuce să zică ceva. Dar în timp ce mă opinteam în sus pe uliţa strâmtă de pe malul apusean, despre care barcagiii mei mă încredinţaseră că ducea până în vârful stâncii, m-am întrebat dacă n-ar fi trebuit mai curând să mă tem de frigul munţilor şi de fiarele lor sălbatice. Mă nedumerea şi Hethor, şi cum mă urmase atât de departe în nord, şi m-am întrebat de ce. Dar nu la astea mă gândeam cel mai mult, ci la Dorcas şi la ceea ce fusese ea pentru mine, şi la ce fusesem eu pentru ea. Avea să treacă multă vreme până voi fi izbutit s-o zăresc din nou, măcar pentru o clipă, şi cred că într-un anume fel simţeam asta. Când părăsisem Citadela, îmi trăsesem gluga pentru ca trecătorii să nu-mi bage de seamă zâmbetele, iar acum m-am acoperit ca să nu mi se vadă lacrimile ce-mi udau obrajii.

De două ori văzusem pe timp de zi rezervorul care alimenta Vincula, dar niciodată noaptea. La lumina zilei îmi păruse mic, nu mai mare decât fundaţia unei case şi nu mai adânc decât un mormânt. Sub lumina lumii în declin, apărea cât un lac şi la fel de adânc precum rezervorul de sub Bastionul Clopotului.

Se afla la vreo sută de paşi, poate mai puţin, de zidul ce apăra marginea apuseană a oraşului Thrax. Pe zid se înălţau turnuri – unul aproape de rezervor – şi fără doar şi poate că cei din garnizoane primiseră de-acum poruncă să pună mâna pe mine dacă încercam să fug din oraş. Când şi când, mergând de-a lungul stâncii, zărisem santinelele patrulând pe zid; lăncile lor nu scăpărau, dar coifurile cu creastă se desenau pe panoplia stelelor şi uneori le prindeau sclipirea.

M-am ghemuit şi am cuprins oraşul cu privirea, punându-mi nădejdea în mantia mea fuliginoasă şi în glugă să amăgească ochii santinelelor. Grilajele cu ţepi de fier ale arcelor din Capulus fuseseră coborâte – distingeam clocotul Acisului acolo unde se izbea de ele. Nu mai aveam nicio îndoială – Cyriaca fusese oprită, sau mai curând o văzuseră şi raportaseră. Poate că Abdiesus va face tot ce-i va sta în putinţă s-o prindă – sau poate nu; îmi venea totuşi să cred că o va lăsa să dispară şi astfel nu va mai

atrage atenţia asupra ei. Pe mine în schimb ţinea să mă prindă cu orice chip şi să mă execute ca trădător faţă de autoritatea lui, aşa cum şi eram.

De la apă mi-am întors privirile spre altă apă, de la iutele Acis la rezervorul nemişcat. Cunoşteam parola pentru poarta ecluzei şi am folosit-o. Mecanismul străvechi s-a ridicat scrâşnind, parcă pus în mişcare de sclavi nevăzuţi, şi atunci apele liniştite s-au repezit puhoi, mai iuţi decât vuitorul Acis la Capulus. Undeva departe, sub locul unde stăteam eu, prizonierii le vor auzi mugetul şi cei ce se găseau aproape de intrare vor vedea spuma albă a puhoiului. Peste câteva clipe, cei aflaţi în picioare vor sta în apă până la glezne, iar cei care zăceau pe jos, dormind, se vor ridica degrabă. Peste alte câteva clipe, toţi vor fi în apă până la brâu; dar toţi erau prinşi în lanţuri, încât cei slabi vor fi sprijiniţi de cei mai în putere – trăgeam nădejde că niciunul nu se va îneca. Clavigerii de la intrare îşi vor părăsi locurile şi vor urca în goană treptele abrupte până în vârful stâncii, să vadă cine a deschis rezervoarele.

În timp ce ultimele şiroaie se scurgeau din rezervor, am auzit cum pietrele urnite din locul lor de picioarele clavigerilor se rostogolesc pe povârniş la vale. Am închis poarta ecluzei şi m-am lăsat să alunec în jos pe jgheabul noroios, aproape vertical, prin care cursese apa. Mi-ar fi fost mult mai uşor dacă n-aş fi avut cu mine spada. Ca să mă sprijin cu spatele de jgheabul acela curbat, ca un horn, al ecluzei, a trebuit s-o desfac pe *Terminus Est* din bandulieră; dar mâinile nu-mi erau libere ca s-o ţin. Aşa că mi-am trecut banduliera în jurul gâtului, i-am lăsat tăişul şi teaca să atârne şi m-am străduit să nu mă prăvălesc sub greutatea ei. De două ori am alunecat, dar de fiecare dată am scăpat de la prăbuşire mulţumită unui cot al jgheabului tot mai îngust; şi în cele din urmă, după un timp atât de lung încât clavigerii – eram sigur de asta – apucaseră să se întoarcă la posturile lor, am zărit lucirea roşie a torţelor aprinse şi am scos Gheara din punguţa de piele.

Nicicând n-aveam să-i mai văd flama atât de strălucitoare. Mă orbea, iar eu, ducând-o ridicată deasupra capului, în josul tunelului aceluia lung al Vinculei, m-am minunat că mâna nu mi se preschimbă în cenuşă. Nu cred că vreun prizonier m-a văzut. Gheara îi fascina la fel cum un felinar înmărmureşte noaptea ciutele pădurii; stăteau nemişcaţi, cu gurile căscate, cu chipurile bărboase, mânjite, ridicate, iar umbrele li se desenau în spatele

lor la fel de precise ca nişte siluete decupate în metal şi la fel de negre precum fuliginul.

La capătul tunelului, unde apa curgea în canalul lung, înclinat, ce-o ducea mai jos de Capulus, se găseau cei mai nevolnici şi mai suferinzi prizonieri; acolo am văzut cu limpezime puterea pe care Gheara le-o insufla. Bărbaţi şi femei pe care nici cel mai bătrân claviger nu şi-i amintea să fi stat vreodată în picioare păreau acum înalţi şi vânjoşi. Le-am făcut cu mâna în semn de salut cu toate că sunt sigur că niciunul n-a băgat de seamă. Apoi am vârât Gheara Conciliatorului înapoi în mica ei pungă şi m-am cufundat într-o noapte mai întunecată decât orice noapte de pe suprafaţa lui Urth.

Puhoiul curăţase canalul de scurgere, încât coboram mai uşor decât prin jgheabul ecluzei, căci, cu toate că era mai îngust, era şi mai puţin abrupt, astfel că m-am târât iute, cu capul înainte. La capătul de jos era un grilaj; dar, aşa cum băgasem de seamă odată, când cercetasem locul cu pricina, rugina îl mâncase aproape de tot.

XIII
În munţi

Primăvara se sfârşise, începea vara când m-am îndepărtat de Capulus, furişându-mă în lumina cenuşie, ceea ce nu însemna că pe platourile înalte era cald – se încălzea doar când soarele ajungea la zenit. Nu îndrăzneam să cobor în văi, unde se înghesuiau satele, astfel că întreaga zi am urcat spre înălţimi, cu mantia aruncată peste un umăr, ca să semene cât mai mult a veşmânt de eclectic. Pe *Terminus Est* am desfăcut-o în bucăţi, apoi am reasamblat tăişul fără gardă, încât, de la distanţă, spada vârâtă în teacă să pară un toiag.

Către prânz, terenul era numai stâncă şi atât de accidentat, încât mai mult mă căţăram decât mergeam. De două ori am zărit luciul armurilor departe, înspre vale, şi, uitându-mă mai bine, am văzut grupuri mici de dimarhi mânându-şi caii în galop mărunt pe poteci pe care cu greu un om s-ar încumeta să le urmeze, iar în spatele lor se învolburau capele lor militare purpurii. Nu găseam nicio buruiană bună de mâncat şi nu zăream nicio sălbăticiune bună de vânat, în afară de păsările de pradă ce se roteau în tăria văzduhului. De-aş fi văzut vreo fiară, n-aş fi izbutit s-o răpun cu spada, iar alte arme nu aveam.

O situaţie disperată, s-ar putea zice, şi totuşi eu eram emoţionat de priveliştea munţilor, de necuprinsa panoramă a imperiului de aer. În copilărie, nu ştim să preţuim peisajul, pentru că încă n-am strâns în imaginaţia noastră scene asemănătoare, cu toate emoţiile şi împrejurările ce le însoţesc, astfel că percepţia noastră nu are profunzime psihică. Acum însă priveam piscurile încununate de nori şi în acelaşi timp îmi apărea în faţa ochilor şi Nessus, aşa cum îl văzusem din conul protector al Turnului Matachin, şi Thrax, aşa cum îl văzusem de pe meterezele Castelului Acies, şi, oricât aş fi fost de amărât, încântarea mă copleşea peste măsură.

Noaptea aceea mi-am petrecut-o ghemuit la adăpostul unei stânci golaşe. Nu mai mâncasem de când îmi schimbasem veşmintele în Vincula – parcă trecuseră săptămâni de-atunci, dacă nu chiar ani. În fapt, trecuseră doar câteva luni de când îi dădusem Theclei pe furiş un cuţit de bucătărie tocit şi-i văzusem

sângele prelingându-se pe sub uşa celulei ei, asemenea unui vierme purpuriu bâjbâitor.

Măcar stânca mi-o alesesem bine. Stăvilea vântul şi, atâta vreme cât rămâneam la adăpostul ei, era ca şi când zăceam în aerul neclintit, glacial, al unei peşteri de gheaţă. Un pas doar să fi făcut într-o parte sau alta, şi vântul m-ar fi izbit cu toată puterea şi aş fi devenit sloi într-o singură clipă de suflare geroasă.

Să tot fi dormit un rond – nu-mi amintesc să fi visat ceva – şi brusc m-am trezit cu impresia – care nu era vis, ci acea încredinţare fără temei, sau pseudoîncredinţare, ce-o dobândim când suntem istoviţi şi temători – că Hethor stătea aplecat asupra mea. Îmi părea că-i simt pe chip răsuflarea puturoasă, rece ca gheaţa; ochii nu-i mai erau stinşi, ci scăpărau într-ai mei. Iar când m-am trezit de tot, am văzut că punctele de lumină pe care le luasem drept pupilele lui erau în fapt două stele, mari, foarte strălucitoare în văzduhul acela subţire şi curat.

Am încercat să adorm la loc, închizând ochii şi forţându-mă să-mi amintesc de cele mai calde şi mai tihnite locuri pe care le ştiam: încăperea ce mi se dăduse în turnul nostru când devenisem calfă, care, la vremea aceea şi după dormitorul ucenicilor, mi se păruse un adevărat răsfăţ, căci nu mă tulbura nimeni acolo iar aşternuturile erau moi; patul pe care-l împărţisem odată cu Baldanders, în care spinarea lui lată îmi ţinuse de cald ca o sobă; apartamentele Theclei, din Casa Absolută; camera liniştită din Saltus, în care fusesem găzduiţi Jonas şi cu mine.

Dar în zadar. Nu se lipea somnul de mine şi pace, dar nu cutezam nici să merg mai departe, de teamă să nu cad în vreo prăpastie, în întuneric. Aşa că mi-am petrecut restul nopţii cu ochii la stele; era pentru prima oară când îmi dădeam seama cu adevărat de maiestuozitatea constelaţiilor despre care ne vorbise Maestrul Malrubius, pe vremea când eram cel mai mic dintre ucenici. Ce ciudat ca cerul, care în timpul zilei e un tărâm nemişcat pe care vedem norii plimbându-se, să devină în timpul nopţii un fundal al înseşi mişcării lui Urth, încât îl simţim rostogolindu-se sub noi, aşa cum simte marinarul curgerea apei. În acea noapte, senzaţia acestei rotiri încete era atât de puternică, încât aproape m-a cuprins ameţeala din pricina mişcării lungi şi necurmate.

Puternic era şi sentimentul că cerul e un hău fără fund în care universul s-ar putea prăbuşi la nesfârşit. I-am auzit pe câte unii

spunând că dacă se uită prea mult la stele îi cuprinde deodată groaza, pentru că simt că sunt traşi de pe Urth. Frica mea – căci frică simţeam – nu era pricinuită de sorii îndepărtaţi, ci de vidul căscat; şi uneori frica era atât de mare, încât mă prindeam cu degetele îngheţate de stâncă, părându-mi-se, în acele clipe, că o să mă prăbuşesc de pe Urth. Neîndoielnic, fiecare simte mai mult sau mai puţin acelaşi lucru, câtă vreme se zice că nicăieri clima nu este într-atât de blândă încât oamenii să se învoiască să doarmă în case lipsite de acoperiş.

Am povestit mai sus cum m-am trezit crezând că faţa lui Hethor se afla dinainte-mi iar ochii lui mă aţinteau (o fi fost din pricină că Hethor îmi stăruise în gând de când vorbisem cu Dorcas), dar că atunci când deschisesem ochii descoperisem că niciun amănunt al acelui chip nu-mi rămăsese în minte, în afară de cele două stele strălucitoare care fuseseră ale lui. La fel mi s-a întâmplat şi când am încercat să desluşesc constelaţiile, ale căror nume le citisem adesea, cu toate că nu prea aveam habar pe ce petic de cer s-o găsesc pe fiecare. La început, toate stelele îmi apăruseră ca o suprafaţă de lumini, fără nicio noimă, chiar dacă minunată, asemenea scânteilor ce ţâşnesc dintr-un foc. Curând însă am văzut că unele erau mai luminoase decât altele, iar culorile lor nu erau câtuşi de puţin una şi aceeaşi. Şi dintr-odată, după ce mă uitasem la ele vreme îndelungată, forma unui periton a părut să prindă contur cu atâta limpezime, încât aş fi zis că trupul întreg al păsării fusese pudrat cu praf de diamante. În clipa următoare, a dispărut, şi apoi iar a apărut, şi odată cu el şi alte forme, unele asemănătoare constelaţiilor de care auzisem, altele însă, teamă mi-e a spune, doar închipuite de mine. Se desluşea cu osebire un amphisbaena – şarpele cu o ţeastă la fiecare capăt.

Iar când animalele acestea celeste au căpătat deodată formă, am fost uluit de frumuseţea lor. Însă când forma lor a devenit atât de vădită (ceea ce s-a întâmplat în foarte scurt timp) încât nu le-am mai putut face să dispară prin propria mea voinţă, spaima de ele m-a cuprins la fel de puternică precum teama de a mă prăbuşi în acel abis al miezului de noapte deasupra căruia ele se zvârcoleau; dar nu era o teamă fizică şi instinctivă, asemenea celeilalte, ci un fel de groază filosofică la gândul unui cosmos în care imagini grosolane de fiare şi monştri fuseseră pictate cu sori incandescenţi.

După ce mi-am acoperit capul cu mantia – lucru pe care l-am

făcut anume ca să nu-mi pierd minţile – m-am lăsat în voia gândului la lumile care se învârt în jurul acelor sori. Cu toţii ştim că ele există, unele fiind doar întinderi nesfârşite de stânci, altele – sfere de gheaţă sau de munţi de scorie din care curg râuri de lavă – aşa se zice că e Abaddon; dar multe altele sunt lumi mai mult sau mai puţin frumoase, locuite de creaturi ce coboară din spiţă omenească sau, dacă nu omenească, cel puţin dintr-una ce nu-i mult deosebită de a noastră. Şi am început prin a mă gândi la ceruri verzi, iarbă albastră şi toate celelalte exotisme copilăreşti care izbutesc să năpădească mintea ce visează la alte lumi decât cele asemenea lui Urth. După o vreme, am obosit de asemenea idei puerile, aşa că am început să cuget la societăţi şi feluri de a gândi cu totul altele decât ale noastre, lumi în care toţi oamenii, ştiindu-se descendenţi ai unei singure perechi de colonişti, se socotesc fraţi şi surori, lumi în care nu există bani, numai onoare, astfel că fiecare munceşte pentru a-şi câştiga dreptul de a sta alături de un bărbat sau o femeie care a salvat comunitatea, lumi în care îndelungatul război între omenire şi fiare nu se mai poartă. Şi cu acest gând au venit altele o sută noi – bunăoară, cum ar putea fi împărţită dreptatea dacă toată lumea ar iubi pe toată lumea; cum ar putea un cerşetor, căruia nu i-a mai rămas nimic în afară de natura omenească, să ceară să i se arate deferenţă; şi cum ar putea fi încălţaţi şi hrăniţi oamenii care pentru nimic în lume n-ar ucide animale simţitoare.

Eram băietan când mi-am dat seama pentru prima oară că cercul verde al lunii e, în fapt, un soi de insulă atârnată pe cer, a cărei culoare e dată de păduri, neînchipuit de bătrâne, plantate pe când rasa Omului se afla abia la început, şi atunci m-a cuprins dorinţa să mă duc acolo, adăugându-i toate celelalte lumi ale universului, pe măsură ce le descopeream existenţa. M-am depărtat de această dorinţă, lucru pe care l-am pus pe seama maturizării (aşa-mi închipuisem eu), când am aflat că reuşesc să plece de pe Urth numai oamenii ale căror poziţii în societate erau atât de înalte, încât mie îmi păreau de neatins.

Acum, acel vechi alean s-a reaprins înnoit şi, cu toate că, odată cu trecerea anilor, părea tot mai nesăbuit (căci fără îndoială mai degrabă micul ucenic ce fusesem ar fi putut, până la urmă, să zboare cu iuţeala gândului de la o stea la alta, decât proscrisul vânat care eram acum), era mult mai stăruitor şi mai puternic; asta pentru că, între timp, învăţasem ce neghiobie e să-ţi drămuieşti dorinţele numai la ceea ce e cu putinţă. Eram

hotărât să plec. Pentru tot restul vieţii aveam să pândesc fără odihnă orice prilej, oricât de mic. Doar mă aflasem odată singur în preajma oglinzilor Părintelui Inire; apoi Jonas, mult mai înţelept decât mine, se aruncase fără şovăire în curentul fotonilor. Cine poate şti dacă nu mă voi mai afla vreodată în faţa acelor oglinzi?

Stăpânit de acest gând, mi-am smuls mantia de pe cap, hotărât să mai privesc stelele încă o dată, şi numai ce-am văzut că lumina soarelui îşi trimitea suliţele peste crestele munţilor, făcându-le să pălească într-atât încât aproape nu se mai zăreau. Chipurile titanice care întârziau deasupra mea nu mai erau decât cele ale cârmuitorilor lui Urth, de mult morţi, chipuri supte de timp, cu obrajii căzuţi în avalanşe.

M-am ridicat şi m-am întins. Era limpede că nu-mi puteam petrece ziua fără mâncare, aşa cum făcusem cu o zi înainte; şi încă şi mai limpede era că nu-mi puteam petrece noaptea următoare aşa cum o petrecusem pe aceasta, fără alt acoperământ deasupra capului decât mantia mea. Nu cutezam să cobor în văile populate, însă mi-am ales poteca astfel ca să mă ducă spre pădurea pe care o vedeam că acoperă povârnişurile aflate mai jos de mine.

Mi-a luat aproape toată dimineaţa să răzbesc până acolo. Când în sfârşit am ajuns, mai mult în patru labe, la mestecenii pitici de la poala pădurii, am văzut că, deşi cobora în pantă mai abruptă decât îmi închipuisem, avea la mijlocul ei, unde terenul era ceva mai plat şi puţinul pământ se aşezase în strat mai gros, copaci teribil de înalţi şi atât de apropiaţi unii de alţii, încât distanţele între trunchiuri abia dacă măsurau mai mult decât trunchiurile înseşi. De bună seamă că nu erau copacii cu lemn tare şi frunze lucioase din pădurea tropicală pe care o lăsasem departe în urmă, pe malul sudic al râului Cephissus. Cei mai mulţi dintre ei erau conifere cu scoarţă aspră, copaci înalţi, drepţi, care, cu toată înălţimea şi vigoarea lor, stăteau înclinaţi, ferindu-se de umbra muntelui, iar dintre ei cel puţin un sfert îşi arătau rănile pricinuite de războirea lor cu vânturile şi trăsnetele.

Venisem cu speranţa să dau peste tăietori de lemne sau vânători cărora să le cer găzduirea pe care oricine o dă străinilor în sălbăticie (aşa le place orăşenilor să creadă). Dar speranţa mi-a fost deşartă vreme îndelungată. Mă tot opream să ascult, doar-doar oi auzi bufnetul vreunui topor sau hămăit de câini. Liniştea era singura care stăpânea şi, deşi copacii ar fi dat lemn destul, nu zăream nicio urmă că ar fi fost retezat vreun trunchi.

Într-un târziu am ajuns la un pârâiaş, cu apa rece ca gheaţa, ce-şi croia albie printre trunchiuri, cu malurile acoperite de ferigi pitice şi plăpânde, şi iarbă subţire ca firul de păr. Am băut pe săturate şi preţ de o jumătate de rond sau mai bine am urmat firul apei în josul pantei, printre mici cascade şi iazuri, mirat – de bună seamă, ca mulţi alţii de-a lungul mileniilor – să-l văd lărgindu-se încet, cu toate că, din câte-mi dădeam seama, nu-şi înmulţea apele de la niciun alt fârtat de-al său.

Iar într-un loc a ajuns atât de lat, încât copacii înşişi erau ameninţaţi, şi chiar am văzut, în faţa mea, un trunchi gros de patru cubiţi, dacă nu şi mai bine, căzut de-a latul albiei, cu rădăcinile despuiate. M-am apropiat de el fără prea multă prevedere, căci niciun sunet nu mă punea în gardă asupra vreunei primejdii şi, sprijinindu-mă de-un ciot, am sărit pe trunchi.

În clipa următoare, aproape că m-am prăbuşit într-un ocean de aer. Parapetul Castelului Acies, de la care o zărisem pe Dorcas în deznădejdea ei, era o simplă balustradă pe lângă această înălţime. Nu încape îndoială că Zidul oraşului Nessus este singura lucrare făcută de mâini omeneşti ce ar putea să-i stea alături. Pârâul se prăvălea fără zgomot într-un hău ce-l preschimba în miriade de stropi, dispărând într-un curcubeu. În vale, copacii păreau jucării făcute fiului său de către un tată îngăduitor, iar acolo unde se terminau aceştia, urma o palmă de ogor şi apoi o căscioară cât o pietricică şi un fuior de fum alb, precum fantoma panglicii de apă ce căzuse şi pierise, care se vălătucea spre înalt şi dispărea, asemenea râului, în neant.

La început, stânca mi-a părut uşor de coborât, căci în avântul saltului meu ajunsesem aproape de cealaltă parte a trunchiului căzut, el însuşi atârnând pe jumătate deasupra râpei. Însă după ce mi-am recăpătat echilibrul, mi-am dat seama că era aproape cu neputinţă să cobor. Faţa stâncii era netedă cât vedeam cu ochii, şi poate că dacă aş fi avut o frânghie la mine, aş fi reuşit să mă las în jos şi să ajung la casa aceea cu mult înainte de căderea nopţii, dar frânghie nu aveam şi oricum n-aş fi pus temei într-una atât de lungă pe cât mi-ar fi trebuit.

Am cercetat totuşi culmea stâncii şi până la urmă am descoperit o potecă, foarte abruptă şi îngustă, care însă arăta a fi fost folosită. Nu voi înşira aici amănuntele coborârii, nefiind de vreo însemnătate pentru povestea mea, cu toate că, la momentul acela, vă puteţi imagina că m-au absorbit cu totul.

Curând, mi-am dat seama că trebuie să fiu atent doar la potecă şi la peretele stâncos din dreapta sau din stânga mea, după cum şerpuia poteca. Nu mai lată de-un cubit, aceasta cobora abrupt. Uneori era înlocuită de trepte, la fel de abrupte, tăiate direct în piatră, iar într-un loc nu erau decât găuri pentru mâini şi picioare, pe care am coborât ca pe-o scară. Dar dacă mă gândesc la rece, toate au fost mult mai uşoare decât fisurile de care mă agăţasem în întunericul nopţii până la gura minei locuite de oamenii-maimuţă, şi cel puţin n-am avut parte de spaima ce mi-o stârniseră săgeţile de arbaletă care-mi explodaseră pe lângă urechi; în schimb, înălţimea era de o sută de ori mai mare şi de-a dreptul ameţitoare.

Poate pentru că am fost nevoit să fac efortul să nu iau seamă la prăpastia ce se deschidea ba pe-o parte, ba pe alta, am devenit extrem de conştient de felia aceea de scoarţă a lumii, vastă, secţionată, în josul căreia mă târam. În străvechime – citisem asta într-unul din textele pe care mi le trimitea Maestrul Palaemon – inima lui Urth însuşi fusese vie şi mişcările într-o parte şi-n alta ale miezului aceluia viu făceau câmpiile să erupă asemenea fântânilor, şi uneori căscau mări peste noapte între insule ce fuseseră un singur continent ultima oară când le văzuse soarele. Se zice că acum planeta noastră e moartă, se răceşte, se zgârceşte înlăuntrul mantalei sale pietroase, asemenea leşului unei bătrâne într-una din casele abandonate de care îmi vorbise Dorcas, mumificându-se în aerul închis, uscat, până când veşmintele i se adâncesc în ce mai rămâne din trup. Aşa se întâmplă şi cu Urth, din cât se vorbeşte; iar aici, o jumătate de munte se rupsese de jumătatea geamănă, depărtându-se de ea mai bine de-o leghe.

XIV
Casa văduvei

În Saltus, unde poposisem cu Jonas câteva zile şi unde executasem a doua şi a treia decapitare publică din cariera mea, minerii jefuiesc pământul de metale, pietre de construcţie şi chiar de artefacte făurite de uitate civilizaţii cu mii de ani înainte să se fi ridicat până şi temelia Zidului din Nessus. Şi pentru asta sfredelesc puţuri înguste în coastele dealurilor, până dau de-un strat bogat în ruine sau – dacă sfredelitorii sunt norocoşi din cale-afară – de o construcţie ce şi-a păstrat o parte din structură, care le şi serveşte drept galerie gata săpată.

Ceea ce se făcea cu atâta trudă acolo ar fi putut fi făcut într-o clipită pe stânca pe care coboram acum. Trecutul se-afla la umărul meu, despuiat, fără apărare, asemenea a tot ceea ce e mort, ca şi când timpul însuşi se căscase prin despicarea muntelui. Din loc în loc, oase de fosile ieşeau din faţa stâncii, oase de animale urieşeşti şi de oameni. Pădurea îşi lăsase şi ea morţii acolo, buturugi, ramuri pe care timpul le preschimbase în piatră, încât, în timp ce coboram, mă întrebam dacă nu cumva Urth nu este, aşa cum socotim noi, mai bătrân decât fiii săi, copacii, şi mi-i imaginam crescând în vid, în faţa soarelui, copac agăţat de copac, rădăcini încâlcite, ramuri împletite, până când, în cele din urmă, împreunarea asta a lor a devenit Urth al nostru, iar ei doar puful veşmântului său.

Mai în adânc se aflau clădirile şi mecanismele umanităţii. (Şi se prea poate ca alţii din alte rase să zacă şi ei acolo, căci mai multe dintre poveştile din cărţulia cafenie pe care o duceam cu mine dădeau de înţeles că odată existaseră aici colonii ale acelor fiinţe pe care noi le numim cacogeni, cu toate că ei se trag din miriade de seminţii, fiecare la fel de neîndoielnică precum a noastră.) Am văzut acolo metale colorate în verde şi albastru, aşa cum cuprul este roşu, după cum se spune, sau argintul, alb, metale colorate şi atât de ciudat modelate încât nu puteam fi sigur dacă alcătuirile lor fuseseră gândite ca opere de artă sau ca părţi pentru maşinării stranii, şi cine ştie dacă nu cumva unele dintre acele necunoscute popoare nu se deosebesc câtuşi de puţin între ele.

Într-un loc – străbătusem aproape jumătate din drum –, linia

faliei se suprapunea cu zidul acoperit de plăci de ceramică al unei clădiri mari, astfel că poteca şerpuitoare pe care mergeam tăiase o brână de-a lungul acestuia. Ce desen or fi închipuit acele plăci n-am aflat niciodată; coborând, eram prea aproape ca să-l văd, iar când am ajuns jos, era prea sus să-l desluşesc, se pierdea în ceţurile mişcătoare ale râului care se prăvălea. Dar mergând, l-am văzut aşa cum vede o insectă, ca să zic aşa, chipul dintr-un portret pe suprafaţa căruia se târăşte. Plăcile aveau tot felul de forme, cu toate că se îmbinau fără cusur, şi la început am crezut că înfăţişează păsări, şopârle, peşti şi alte asemenea creaturi, toate reunite în încleştarea vieţii. Acum am impresia că nu era chiar aşa, că erau, în schimb, contururile unei geometrii pe care nu am reuşit s-o pricep, diagrame atât de complexe încât formele vii se compuneau în ele la fel cum se compun formele animalelor reale din geometriile complicate ale moleculelor complexe.

Că aşa stătea treaba ori altminteri, formele acestea nu prea aveau legătură cu desenul sau imaginea. Linii de culoare le străbăteau şi, chiar dacă fuseseră arse în materia plăcilor în eonii străvechi, erau atât de izbitoare şi de vii încât parcă abia fuseseră întinse de pensula unui pictor gigantic. Tonurile îndeobşte folosite erau berilul şi albul; m-am oprit de câteva ori şi m-am chinuit să pricep ce era înfăţişat acolo (un scris, un chip, poate doar un desen decorativ format din linii şi unghiuri, sau o dantelă de frunze întrepătrunse), dar nici gând să mă dumiresc; or fi fost toate astea la un loc, sau poate nimic din niciuna, şi poate se schimba odată cu unghiul din care priveai şi de ceea ce erai tentat să vezi.

După ce am trecut de acest zid enigmatic, drumul la vale a fost mai uşor. N-a mai trebuit să cobor nicio săritoare şi, cu toate că în câteva locuri am mai dat peste trepte, nu erau la fel de abrupte sau de înguste ca acelea de pe stâncă. Am ajuns în vale pe neaşteptate şi m-am uitat în urmă, la poteca pe care mersesem, cu atâta uimire de parcă nici nu pusesem piciorul pe ea – şi cu adevărat vedeam câteva locuri în care părea să fi fost ruptă de fisuri în stâncă, încât ai fi zis că e de netrecut.

Casa pe care o văzusem cât se poate de limpede de sus era invizibilă acum, se pitea printre copaci; dar fumul coşului ei se zărea pe cer. Mi-am continuat drumul printr-o pădure mai puţin prăpăstioasă decât cea străbătută de pârâul pe care-l urmasem. Copacii arătau mai bătrâni. Acolo nu creşteau ferigi mari ca

acelea din sud şi, dacă mă gândesc bine, nici nu văzusem asemenea ferigi la nord de Casa Absolută, decât în grădinile lui Abdiesus, unde erau cultivate anume; în schimb, printre rădăcinile copacilor creşteau violete sălbatice, cu frunze lucioase şi flori ce aveau aceeaşi culoare ca ochii bietei Thecla, şi creştea muşchi, asemenea unei catifele verzi, groase, de-ai fi zis că pământul era acoperit cu un covor iar copacii înşişi erau drapaţi cu ţesături scumpe.

Cu mult înainte de a zări casa ori vreun semn de viaţă omenească, am auzit lătrat de câine. Brusc, liniştea şi minunaţii copaci au bătut în retragere – încă mai erau acolo, dar la o mare depărtare. Simţeam că o viaţă misterioasă, bătrână şi ciudată, însă binevoitoare, fusese gata să mi se dezvăluie, apoi se retrăsese, ca o persoană cu totul deosebită, un maestru al muzicienilor, să spunem, pe care de ani de zile mă străduisem să-l atrag la uşa mea, dar care, când să ciocănească, auzise vocea unui alt oaspete, neplăcută pentru el, aşa că îşi lăsase mâna în jos şi plecase, fără a se mai întoarce vreodată.

Cu toate acestea, am răsuflat uşurat. Timp de două zile fusesem absolut singur, întâi pe întinderile de piatră hârtopite, apoi între frumuseţile îngheţate ale stelelor şi, la urmă, în boarea liniştită a copacilor străvechi. Şi dintr-odată, zgomotul acela aspru, familiar m-a făcut din nou să mă gândesc ce mângâiere înseamnă prezenţa omenească – nu numai că mă gândeam ci mi-am şi imaginat-o cu atâta intensitate, că aproape am simţit-o. Încă înainte de a vedea câinele, am ştiut că semăna cu Triskele; şi nu m-am înşelat – avea patru picioare, nu trei, capul ceva mai lung şi mai îngust, blana mai cafenie decât cea leonină a lui Triskele, dar aceiaşi ochi vioi, coadă mişcătoare şi limbă atârnândă. M-a întâmpinat cu o declaraţie de război, pe care şi-a retras-o de cum i-am adresat primul cuvânt, iar după ce-am făcut vreo douăzeci de paşi, şi-a întins capul spre mine ca să-l scarpin după urechi. Când am păşit în poieniţa în care se găsea casa, câinele sărea ca un apucat în jurul meu.

Pereţii erau făcuţi din piatră şi abia dacă-mi treceau de cap. Acoperişul de frunze era foarte înclinat – nu mai văzusem niciodată un acoperiş atât de înclinat – şi din loc în loc erau aşezate pietre plate, ca frunzele să nu fie smulse de vântul puternic. Pe scurt, era casa unuia dintre acei ţărani temerari – o mândrie pentru Commonwealth, şi totodată motiv de disperare – care într-un an produc atât de mult încât hrănesc întregul

Nessus, iar în anul următor trebuie hrăniţi la rândul lor, ca să nu moară de foame.

Când poteca până la intrare nu e pietruită, îţi poţi da seama cât de mult e străbătută de picioarele care ies sau intră după cât de tocită e iarba. Aici nu era decât un cerculeţ de ţărână, cât o batistă de mare, în dreptul treptei de piatră. Văzându-l, m-am gândit că persoana (una singură putea fi, aşa mi-am zis) care locuia în bojdeuca aceea s-ar speria dacă m-aş înfăţişa la uşă pe neaşteptate, şi cum câinele încetase de mult să mai latre, m-am oprit la marginea poienii şi am strigat în semn de salut.

Copacii şi cerul mi-au înghiţit strigătul, şi n-a mai rămas decât tăcerea.

Am strigat din nou şi m-am îndreptat spre uşă, urmat îndeaproape de câine, şi când eram la un pas de casă, numai ce apare o femeie în prag. Avea un chip delicat, aproape frumos de n-ar fi fost ochii aceia hăituiţi; purta o rochie zdrenţuită, ca de cerşetoare, doar că era curată. O clipă mai târziu, un băieţaş cu faţă rotundă şi ochi mai mari decât ai maică-sii s-a iţit pe după fusta ei.

— Îmi pare rău dacă v-am speriat, am zis eu, dar m-am rătăcit în munţii ăştia.

Femeia a dat din cap, a ezitat, apoi s-a dat la o parte din prag, făcându-mi loc să intru. Înăuntrul zidurilor groase, căscioara era şi mai mică decât îmi imaginasem; o umplea mirosul greu şi iute ce venea de la nişte zarzavaturi puse la fiert într-un ceaun, atârnat de-un cârlig deasupra focului. Ferestre erau puţine şi mici şi, din cauza adâncimii zidurilor, păreau mai degrabă nişte cutii de umbre decât deschideri de lumină. Un bătrân şedea pe o blană de panteră, cu spatele la foc; ochii îi erau pierduţi şi goi, încât l-am crezut orb. În mijlocul încăperii era o masă, în jurul acesteia cinci scaune, dintre care trei păreau să fi fost făcute pentru adulţi. Mi-am amintit ce-mi spusese Dorcas despre mobila din casele părăsite din Nessus, cum erau aduse la miazănoapte pentru eclecticii care deprinseseră obiceiuri mai rafinate, dar mobilierul de aici arăta făcut în casă.

Femeia a văzut încotro mă uitam şi a spus:

— Bărbatul meu trebuie să vină curând. Înainte de cină.

— Nu trebuie să-ţi faci griji, i-am spus eu, nu vă fac niciun rău. Dacă vreţi să împărţiţi cu mine cina voastră şi să mă lăsaţi să dorm aici, ferit de frigul de-afară, iar mâine-dimineaţă să îmi spuneţi încotro s-o apuc, vă ajut bucuros la orice-i de făcut pe-

aici.

Femeia a dat din cap şi, pe neaşteptate, băieţaşul a întrebat cu voce piţigăiată:

— Ai văzut-o pe Severa?

Mama lui s-a răsucit spre el atât de iute, încât mi-a venit în minte Maestrul Gurloes când ne arăta cum trebuie apucaţi prizonierii ca să fie ţinuţi în frâu. Am auzit lovitura, deşi n-am văzut-o abătându-se, şi băieţaşul a ţipat. Mama lui s-a dus şi s-a pus cu spatele la uşă, iar el s-a ascuns în spatele unui scrin, în celălalt ungher al încăperii. Am priceput – sau am crezut că pricep – că Severa era o copilă sau o femeie pe care mama o socotea mai lipsită de apărare decât ea însăşi şi căreia îi spusese să se ascundă (probabil în pod, sub acoperişul de frunze) înainte să mă lase pe mine să intru. Dar mi-am zis că n-avea rost s-o încredinţez încă o dată de bunele mele gânduri – femeia o fi fost, ea, o neştiutoare, dar proastă nu era, şi cea mai bună cale de a-i câştiga încrederea era să fac în aşa fel încât s-o merit. Prin urmare, i-am cerut apă, să mă spăl, şi i-am spus că sunt gata să mă duc oriunde după apă, numai să mă lase s-o încălzesc la foc. Mi-a dat o căldare şi mi-a zis unde e izvorul.

În viaţa mea am fost prin aproape toate locurile pe care oamenii obişnuiesc să le creadă romantice – în vârful turnurilor înalte, în cotloanele cele mai adânci ale lumii, în case somptuoase, în jungle, la bordul unei nave – dar niciunul dintre acestea nu m-a impresionat aşa cum mă tulbura biata căscioară de piatră. Mi se părea a fi arhetipul grotelor în care – după cum ne învaţă cărturarii – rasa omenească îşi târăşte existenţa la începutul fiecărui nou ciclu de civilizaţie. De câte ori citesc sau aud vorbindu-se despre un loc de refugiu rustic şi idilic (tare îi mai plăcea Theclei acest gând), curăţenia şi ordinea precumpănesc. Sunt nelipsite stratul de izmă sub fereastră, lemnele stivuite lângă peretele cel mai rece, o pardoseală din lespezi lustruite şi altele asemenea. Nimic din toate astea nu se găsea aici, nimic desăvârşit; cu toate acestea, căscioara era cu mult mai desăvârşită cu toate imperfecţiunile ei, vădind că fiinţele umane pot trăi şi iubi într-un loc atât de îndepărtat, chiar şi dacă nu au putinţa să-şi preschimbe sălaşul într-un poem.

— Când te razi foloseşti spada? m-a întrebat femeia.

În sfârşit îmi vorbea fără fereală.

— Aşa e obiceiul, tradiţia. Dacă spada n-ar fi îndeajuns de ascuţită să mă rad cu ea, mi-ar fi ruşine s-o port. Iar dacă e

îndeajuns de ascuţită, ce rost are să am brişcă?

— Dar nu-i prea lesnicios să ţii ridicat un tăiş atât de greu, unde mai pui că trebuie să ai grijă să nu te tai.

— Exerciţiul îmi întăreşte braţele. În plus, îmi prinde bine să-mi mânuiesc spada ori de câte ori am prilejul, ca să-mi fie la fel de familiară pe cat îmi sunt propriile mădulare.

— Eşti soldat, prin urmare. M-am gândit eu.

— Sunt măcelar de oameni.

Vorbele mele au părut s-o buimăcească.

— N-am vrut să te jignesc.

— Nu-s jignit. Tot omul omoară câte ceva – tu ai omorât rădăcinile alea din ceaun când le-ai pus la fiert. Când omor un om, salvez vieţile tuturor făpturilor vii pe care el le-ar fi distrus dacă ar fi continuat să trăiască, printre care, poate, mulţi alţi bărbaţi, şi femei şi copii. Bărbatul tău ce face?

Femeia a schiţat un zâmbet. Primul zâmbet pe care-l vedeam pe chipul ei şi care o întinerea.

— Totul. Într-un loc ca ăsta, un bărbat trebuie să facă totul.

— Nu v-aţi născut aici, prin urmare.

— Nu. Doar Severian… Zâmbetul i s-a stins.

— Ai zis *Severian?*

— Aşa-l cheamă pe fiul meu. L-ai văzut când ai intrat, iar acum trage cu ochiul la noi. Uneori e tare nesocotit.

— Aşa mă cheamă şi pe mine. Maestrul Severian.

— Ai auzit? i-a strigat ea băiatului. Gospodarul ăsta se numeşte la fel ca tine! Iar către mine: Crezi că-i un nume bun? Îţi place?

— Mă tem că nu m-am gândit niciodată la asta, însă da, cred că da. Pare să mi se potrivească.

Isprăvind cu bărbieritul, m-am aşezat pe-un scaun, ca să şterg tăişul.

— M-am născut în Thrax, a zis femeia. Ai fost vreodată acolo?

— Tocmai de-acolo vin, i-am răspuns eu.

Dacă dimarhii ar fi luat-o la întrebări după plecarea mea, descrierea pe care ar fi făcut-o veşmântului meu m-ar fi dat de gol oricum.

— N-ai întâlnit vreo femeie numită Herais? E mama mea.

Am clătinat din cap.

— Mă rog, e un oraş mare. N-ai stat mult acolo, nu-i aşa?

— Nu, dimpotrivă. De când trăieşti în munţii ăştia, ai auzit de Pelerine? Un ordin al preoteselor, al cărui veşmânt e roşu.

— Nu, din păcate. Nu prea primim veşti aici.

— Încerc să le dau de urmă, sau, dacă nu reuşesc, să mă alătur oastei pe care Autocratul o conduce împotriva ascienilor.

— Bărbatul meu ţi-ar putea da lămuriri mai bune decât mine. Dar n-ar fi trebuit să urci până aici. Becan – adică bărbatu-meu – zice că patrulele nu se iau de soldaţii care merg spre miazănoapte, nici măcar când urmează vechile drumuri.

În timp ce ea îmi spunea despre soldaţii ce se îndreptau spre nord, altcineva, mult mai aproape, a făcut o mişcare. O mişcare atât de furişată, încât abia dacă s-a auzit peste trosnetele focului şi răsuflarea hârâită a bătrânului, şi totuşi s-a auzit. Tălpile goale, ce nu mai puteau îndura neclintirea absolută pe care o cerea tăcerea, se mişcaseră imperceptibil, iar scândurile de dedesubt scârţâiseră sub noua apăsare.

XV
E cu un pas în faţa ta!

Soţul femeii, care ar fi trebuit să se întoarcă înainte de cină, nu sosise, iar noi patru – femeia, bătrânul, băiatul şi eu – am mâncat fără el. La început, luasem vorbele femeii drept o minciună menită să mă împiedice de la orice intenţie ucigaşă pe care aş fi avut-o; dar pe măsură ce după-amiaza închisă înainta în acea linişte prevestitoare de furtună, mi-am dat seama că ea chiar vorbise serios şi acum era de-a dreptul îngrijorată.

Cina a fost simplă, dar mie îmi era atât de foame, încât a fost cea mai bună cină pe care am mâncat-o vreodată. Zarzavaturi fierte, fără sare sau unt, pâine veche şi o ciozvârtă de carne. Nici tu vin, nici tu fructe, nimic proaspăt, nimic dulce; dar cred că am mâncat mai mult decât cei trei la un loc.

Când am isprăvit masa, femeia (aflasem că se numea Casdoe) a luat dintr-un colţ un toiag lung, cu vârf de fier, şi a plecat să-şi caute bărbatul, nu înainte de a mă încredinţa că nu avea nevoie de escortă şi de a-i spune bătrânului, care nu părea s-o audă, că nu se duce departe şi se va întoarce iute. Văzându-l pe bătrân cum rămâne lângă focul lui la fel de rupt de toate, i-am făcut semn băiatului să se apropie de mine şi, după ce i-am câştigat încrederea arătându-i-o pe *Terminus Est* şi lăsându-l s-o apuce de plăsele şi să încerce să-i ridice tăişul, l-am întrebat dacă Severa n-ar trebui să coboare şi să aibă grijă de el cât e plecată mama lui.

— S-a întors aseară, a zis el.

Crezând că îmi spune de mama lui, am zis:

— Sunt sigur că o să se întoarcă şi în seara asta, dar nu crezi că Severa ar trebui să aibă grijă de tine acum, cât e ea plecată?

Aşa cum fac uneori copiii când nu vorbesc încă suficient de bine ca să răspundă în răspăr, băiatul a ridicat din umeri şi-a dat să-mi întoarcă spatele.

L-am prins de umeri şi i-am spus:

— Vreau să urci acum, micule Severian, şi să-i spui să coboare. Îţi promit că n-o să-i fac niciun rău.

El a făcut semn din cap că se supune şi s-a îndreptat spre scară, fără să se grăbească şi oarecum şovăitor.

— Femeie rea, a zis el.

Atunci, pentru prima oară de când mă aflam în casă, am auzit vocea bătrânului:

— Becan, vino-ncoa! Vreau să-ţi spun ceva despre Fechin.

N-am priceput imediat că mi se adresa crezând că sunt ginerele lui.

— Era cel mai rău dintre noi, Fechin ăsta. Un băiat înalt, sălbatic, cu mâinile şi braţele acoperite de păr roşu. Braţe de maimuţă, şi când le vedeai apărând de după un colţ ca să şterpelească ceva, ziceai că-i o maimuţă, doar că nu erau la fel de mari. Odată ne-a luat tigaia de cupru, aia în care mama prăjea carnaţii, şi i-am văzut braţul, dar n-am spus nimănui cine-a făcut-o, pentru că era prietenul meu. N-am mai găsit-o, nici c-am mai văzut-o, cu toate că eram cu el toată ziua bună ziua. Mă gândeam că o fi făcut din ea o bărcuţă şi-o trimisese pe râu la vale, pentru că asta îmi dorisem şi eu să fac cu ea. M-am dus pe malul râului la vale, s-o găsesc, şi noaptea s-a lăsat înainte să prind de veste, înainte să apuc să mă întorc acasă. Poate că i-a lustruit fundul ca să se privească – uneori îşi desena propriul chip. Poate că o umplea cu apă, să-şi vadă oglindirea.

Traversasem încăperea ca să-l ascult, şi pentru că vorbea bălmăjit, dar şi din respect pentru el, căci faţa lui îmi aducea puţin aminte de a Maestrului Palaemon, numai că ochii lui încă vedeau.

— Odată am întâlnit un om de vârsta dumitale, care-i pozase lui Fechin, i-am spus eu.

Bătrânul şi-a ridicat privirile spre mine; iute, aşa cum trece umbra unei păsări peste-o boarfă cenuşie aruncată din casă pe iarbă, am citit pe chipul lui că şi-a dat seama că nu-s Becan nici pe departe. Totuşi, nu s-a oprit din vorbit şi nici n-a făcut vreun gest. Ca şi când ceea ce spunea era atât de important încât trebuia împărtăşit cuiva, trebuia vărsat în urechile cuiva înainte să se piardă cu totul.

— La chip nu semăna cu o maimuţă. Fechin era chipeş – cel mai chipeş din împrejurimi. Întotdeauna se alegea cu mâncare sau bani de la câte o femeie. Scotea orice de la femei. Mi-amintesc că odată mergeam pe drumul ce ducea la locul unde în vremea aceea se găsea vechea moară. Aveam o bucată de hârtie pe care mi-o dăduse învăţătorul. Hârtie adevărată, nu albă de tot, ci puţin maronie, şi cu nişte punctişoare ici şi colo, încât arăta ca un păstrăv în lapte. Învăţătorul mi-o dăduse ca să-i scriu mamei o scrisoare – la şcoală scriam mereu pe tăbliţe, apoi le

ştergeam cu un burete când voiam să scriem altceva, şi când nu se uita învăţătorul la noi loveam buretele cu tăbliţa şi-l trimiteam în perete sau în capul cuiva. Dar lui Fechin îi plăcea să deseneze şi în timp ce mergeam m-am gândit la asta şi cum ar arăta faţa lui dacă ar avea hârtie să-şi facă un portret pe care să-l poată păstra. Nu păstra decât portretele. Altfel, le pierdea pe toate sau le dăruia, sau le arunca, şi ştiam că mama voia să-i spun multe, şi mi-am zis că dacă-i scriu mic de tot mi-ar încăpea pe-o jumătate de foaie. Fechin nu ştia c-o am, dar eu am scos-o şi i-am arătat-o, apoi am împăturit-o şi am rupt-o în două.

Deasupra capetelor noastre auzeam vocea piţigăiată a băieţelului, dar nu înţelegeam ce spune.

— Aia a fost cea mai senină zi din viaţa mea. Soarele avea o viaţă nouă în el, aşa ca un om care ieri a fost bolnav şi va fi bolnav şi mâine, dar azi umblă şi râde, încât dacă vine vreun străin îşi zice că nu-i nimic rău, nicio boală, iar leacurile şi patul sunt pentru altcineva. În rugăciuni aşa se zice, că Soarele Nou va fi prea strălucitor ca să te poţi uita la el, şi eu întotdeauna ziceam că ăsta nu era decât un fel de-a spune, aşa cum spui că un copil e frumos sau lauzi isprava unui om cumsecade, şi chiar de-ar fi fost doi sori pe cer ai fi putut să-i priveşti. Dar în acea zi am aflat că totul era adevărat şi lumina soarelui pe chipul lui Fechin era ceva peste puterile mele să îndur. Mi se umezeau ochii. El a mulţumit şi ne-am văzut de drum mai departe, şi am ajuns la casa în care locuia o fată. Nu-mi amintesc numele ei, dar ea era cu adevărat frumoasă, aşa cum sunt uneori cele mai tăcute fete. Până în acea clipă n-am ştiut că Fechin o cunoştea, dar el m-a rugat să-l aştept şi eu m-am aşezat pe prima treaptă, în faţa porţii.

Cineva cu un pas mai greu decât al băiatului umbla deasupra capetelor noastre, îndreptându-se spre scară.

— N-a stat mult înăuntru, dar când a ieşit şi fata s-a uitat pe geam afară, am ştiut ce făcuseră. M-am uitat la el, şi el şi-a întins braţele alea lungi, subţiri, ca de maimuţă. Cum putea să împartă cu altcineva ceea ce primise? Până la urmă, a convins-o pe fată să-mi dea o jumătate de felie de pâine şi nişte fructe. Pe o parte a foii de hârtie mi-a făcut mie portretul, pe cealaltă parte a desenat-o pe fată, dar a păstrat desenele.

Scara a trosnit, iar eu m-am răsucit să mă uit. După cum mă aşteptasem, cobora o femeie. Nu era înaltă, însă avea forme pline şi talie îngustă; veşmântul îi era aproape la fel de zdrenţuit

ca al mamei băiatului, şi mult mai murdar. Părul castaniu bogat i se revărsa pe spate. Cred că am recunoscut-o încă înainte să se răsucească spre mine şi să-i văd pomeţii înalţi şi ochii căprui prelungi – era Agia.

— Prin urmare, ai ştiut de la bun început că sunt aici, a zis ea.

— Aş putea să spun acelaşi lucru despre tine. Din câte se vede, ai ajuns înaintea mea.

— Am avut doar o bănuială că vei veni încoace. Întâmplarea a făcut să ajung cu puţin înaintea ta şi i-am spus stăpânei acestei case ce-mi vei face dacă nu mă va ascunde, a răspuns Agia.

(O fi vrut să-mi atragă luarea-aminte că avea un aliat aici, chiar dacă unul neînsemnat.)

— Ai încercat să mă ucizi de când am dat cu ochii de tine în mulţimea din Saltus.

— E o acuzaţie? Da.

— Minţi.

A fost una dintre puţinele dăţi când am prins-o pe Agia cu garda coborâtă.

— Ce vrei să spui?

— Doar că ai încercat să mă omori şi înainte de Saltus.

— Cu averna. Da, bineînţeles.

— Şi după aceea. Agia, ştiu cine e Hethor.

Am aşteptat-o să-mi spună ceva, dar ea a tăcut.

— În ziua în care ne-am întâlnit, mi-ai vorbit despre un marinar bătrân care voia să trăieşti cu el. Bătrân, urât şi sărac, aşa ai spus că e, iar eu nu puteam pricepe de ce tu, o tânără atât de drăguţă, te gândeai să-i primeşti propunerea, când nu erai chiar muritoare de foame. Îl aveai pe geamănul tău, care te proteja, şi făceaţi ceva bani cu prăvălia aia.

A fost rândul meu să fiu surprins când Agia mi-a răspuns:

— Ar fi trebuit să mă duc la el şi să-i pun jugul. I l-am pus acum.

— Credeam că o să-i promiţi să i te dai numai dacă mă ucide pe mine.

— Şi asta i-am promis, şi multe altele, şi aşa l-am prins în mreje. E cu un pas în faţa ta, Severian, aşteaptă doar un semn de la mine.

— Şi e însoţit de alte fiare din alea de-ale lui? Mulţumesc că m-ai avertizat. Asta a fost, nu-i aşa? V-a ameninţat pe tine şi pe Agilus cu animalele alea de companie ale lui, pe care le-a adus din alte lumi.

Ea a încuviinţat din cap.

— A venit să-şi vândă hainele, erau din cele care se poartă pe vechile nave ce au trecut dincolo de marginea lumii în vremuri de demult, şi nu erau costume de bal mascat sau falsuri, nici măcar veşminte vechi dezbrăcate de pe morţii din cavouri, ce au zăcut secole de-a rândul în beznă, ci haine aproape noi. Zicea că navele lui – toate – s-au pierdut în bezna dintre sori, unde anii nu se schimbă. Pierdute de nici măcar Timpul nu le mai poate găsi.

— Ştiu, am zis eu. Mi-a spus Jonas.

— După ce-am aflat că îl vei ucide pe Agilus, m-am dus la el. În anumite feluri e tare ca fierul, dar slab în altele. Dacă aş fi refuzat să-i dau trupul meu, n-aş fi putut face nimic cu el, dar m-am dedat la toate pidosniciile pe care le-a dorit şi l-am făcut să creadă că-l iubesc. Acum o să facă el tot ce-i cer. Bunăoară, te-a urmărit pas cu pas după ce l-ai omorât pe Agilus; cu arginţii lui i-am plătit pe oamenii pe care i-ai ucis la vechea mină, iar creaturile ce se află sub puterea lui te vor omorî de hatârul meu, dacă nu te omor chiar eu aici.

— Adică ai fi aşteptat până adormeam şi apoi coborai şi mă omorai, aşa aveai de gând?

— Te-aş fi trezit mai întâi, după ce ţi-aş fi pus cuţitul la gât. Dar copilul mi-a spus că ştiai că sunt aici, şi-atunci mi-am zis că o să fie cu atât mai plăcut. Spune-mi, totuşi, cum de-ai ghicit cine e Hethor?

O adiere de vânt s-a strecurat prin ferestrele înguste. Focul a fumegat, iar pe bătrân, care şedea acolo recăzut în muţenie, l-am auzit tuşind şi scuipând în tăciuni. Băieţelul, care coborâse din pod în timp ce vorbeam cu Agia, ne urmărea cu ochi mari, nedumeriţi.

— Ar fi trebuit s-o ghicesc din prima clipă, am zis eu. Prietenul meu Jonas a fost un asemenea navigator. Trebuie să ţi-l aminteşti – l-ai zărit la gura minei şi cu siguranţă ai ştiut de existenţa lui.

— Ştiam.

— Poate au fost pe aceeaşi navă. Sau poate fiecare îl recunoştea pe celălalt după un anumit semn, sau Hethor se temea să nu fie recunoscut. Oricare ar fi răspunsul, arareori s-a apropiat de mine cât am călătorit cu Jonas, cu toate că înainte nu ştia cum să facă să-mi fie în preajmă. L-am văzut în mulţime, când am executat o femeie şi un bărbat în Saltus, dar acolo n-a încercat să mi se alăture. Pe drum spre Casa Absolută, şi Jonas şi eu l-am

văzut în urma noastră, dar n-a venit în fugă decât după ce Jonas s-a îndepărtat, cu toate că era disperat să-şi ia înapoi notulul. Când a fost aruncat în antecamera din Casa Absolută, n-a cerut să stea cu noi, deşi Jonas era pe moarte; dar ceva ce lăsa o urmă mucilaginoasă a amuşinat locul după ce-am plecat noi.

Agia n-a zis nimic; aşa tăcută, ar fi putut fi femeia tânără pe care o văzusem în dimineaţa zilei de după plecarea mea din turnul torţionarilor, care desferecа grilajul ce acoperea vitrina unei prăvălii colbuite.

— Mi-oţi fi pierdut urma pe drumul spre Thrax, am continuat eu, sau un accident v-a ţinut în loc. Chiar şi după ce-aţi descoperit că ne aflam în oraş, cu siguranţă nu aţi ştiut că Vincula se află sub ordinele mele, pentru că Hethor şi-a trimis creaturile de foc să scotocească străzile în căutarea mea. Apoi, nu ştiu cum, dar aţi găsit-o pe Dorcas la Cuibul Raţei…

— Trăsesem şi noi acolo, a răspuns Agia. Ajunsesem cu câteva zile mai înainte şi pornisem în căutarea ta, când aţi sosit voi. Iar când mi-am dat seama că femeia din cămăruţa de la mansardă era nebuna pe care o găsiseşi în Grădinile Botanice, tot nu ne-am dumirit că tu erai cel care-o adusese acolo, pentru că baba de la han zicea că bărbatul purta haine de rând. Dar ne-am gândit că poate ea ştie unde te afli şi că lui Hethor îi va spune mai multe decât mie. De fapt, nici nu-l cheamă Hethor. El zice că numele lui e unul vechi, pe care aproape nimeni din ziua de azi nu l-a auzit.

— El i-a spus lui Dorcas despre creatura de foc, iar ea mi-a spus mie. Mai auzisem vorbindu-se despre creatură, dar Hethor avea şi un nume pentru ea – îi spunea Salamandra. Când Dorcas mi-a pomenit de ea, nu m-a dus cu gândul la nimic, mai târziu însă mi-am amintit că Jonas avea un nume pentru lucrul acela negru care zbura după noi în preajma Casei Absolute. L-a numit notul şi mi-a mai spus că oamenii de pe nave îl denumiseră astfel din pricină că-şi făcea simţită prezenţa cu o pală de căldură. Dacă Hethor avea un nume pentru creatura de foc, nu putea fi decât tot un nume de navigator iar el, Hethor, probabil avea o legătură cu acea creatură.

Agia mi-a adresat un zâmbet subţire.

— Prin urmare, ştii tot şi m-ai prins şi pe mine la înghesuială – numai să poţi roti aici înăuntru lama aia lungă a ta.

— Te răpun fără ea. Adu-ţi aminte că ai fost sub talpa mea la gura minei.

— Dar acum am pumnalul.

În acea clipă, mama băiatului a intrat pe uşă şi noi doi am amuţit. Mama băiatului a privit uimită de la Agia la mine; apoi, ca şi când nicio surpriză n-ar fi putut să-i străpungă amărăciunea sau s-o împiedice să facă ce avea de făcut, a închis uşa şi a pus drugul greu în proptelele lui.

— M-a auzit sus în pod, Casdoe, a spus Agia; m-a obligat să cobor. Vrea să mă omoare.

— Şi eu cum să-l împiedic? a întrebat femeia sfârşită şi s-a întors spre mine: Am ascuns-o pentru că a spus că vrei să-i faci rău. O să mă omori şi pe mine?

— Nu. Nici pe ea, şi o ştie foarte bine.

Chipul Agiei s-a schimonosit de furie, parcă era chipul unei femei frumoase, modelat în ceară colorată, poate de Fechin însuşi, care s-a transformat sub atingerea unei flăcări, s-a topit şi a ars într-o clipită.

— L-ai omorât pe Agilus şi te-ai bucurat de asta! Nu merit şi eu să mor la fel ca el? Amândoi am fost făcuţi din aceeaşi plămadă!

N-o luasem în serios când îmi spusese că are un pumnal, care acum era în mâna ei – nici n-am văzut când l-a scos –, un pumnal cu lama îndoită, asemenea celor din Thrax.

De câtăva vreme, aerul fusese apăsător, anunţând furtuna. Tunetul a bubuit deodată, rostogolindu-se printre ţancurile de deasupra noastră. Şi când ecourile şi ecourile ecourilor aproape s-au stins, ceva le-a răspuns. Nu pot descrie vocea aceea; nu era un strigăt omenesc, dar nici urletul unei fiare.

Istovirea a părăsit-o dintr-odată pe Casdoe, lăsând loc unei grabe aproape disperate. Obloane grele de lemn stăteau sprijinite de perete sub fiecare fereastră îngustă; l-a apucat pe cel mai aproape de ea şi, ridicându-l ca şi când era la fel de uşor ca o cratiţă, l-a trântit în dreptul unei ferestre. Afară, câinele lătra ca turbat, apoi a tăcut şi nu s-a mai auzit decât răpăitul primilor stropi.

— Atât de iute, a strigat Casdoe. Atât de iute! Iar fiului ei: Severian, dă-te din drum.

Printr-una dintre ferestrele încă neacoperite am auzit o voce de copil strigând:

— *Tată, nu mă poţi ajuta?*

XVI
Alzaboul

Am încercat s-o ajut pe Casdoe şi, făcând aceasta, m-am întors cu spatele la Agia şi la pumnalul ei. O greşeală care era să mă coste viaţa, căci femeia s-a repezit asupra mea de cum am ridicat în mâini un oblon. Un proverb spune că femeile şi croitorii ţin tăişul sub palmă, dar Agia a repezit pumnalul astfel încât sămi spintece măruntaiele şi să mi-l înfigă de jos în sus, până-n inimă, aşa cum fac asasinii meseriaşi. M-am răsucit tocmai la timp să-i opresc lama cu oblonul, iar vârful a pătruns prin lemn şi a ieşit pe partea cealaltă, în scăpărare de oţel.

Însăşi forţa loviturii a trădat-o. M-am răsucit într-o parte cu oblon cu tot şi l-am aruncat cât colo, cu pumnalul rămas în el. Agia şi Casdoe s-au repezit amândouă la oblon. Eu am prins-o pe Agia de-un braţ şi am îmbrâncit-o în partea cealaltă, iar Casdoe a trântit oblonul la locul lui, cu pumnalul în afară.

— Neghioabo, a spus Agia cu voce potolită, de om înfrânt. Nuţi dai seama că dăruieşti o armă celui de care te temi, oricine-ar fi acesta?

— N-are nevoie de cuţit, a răspuns Casdoe.

Casa era cufundată în întuneric, doar roşeaţa focului mai arunca o lumină. Am căutat din priviri o lumânare sau un lămpaş, dar n-am văzut nimic de-acest fel; mai târziu am aflat că familia avea câteva, însă le dusese în pod. Afară scăpărau fulgerele, desenând contururile obloanelor şi o linie frântă de lumină orbitoare în partea de jos a uşii – mi-a trebuit o clipă ca să-mi dau seama că linia era frântă, când ar fi trebuit să fie dreaptă.

— E cineva afară, am zis eu. Stă pe treaptă.

Casdoe a dat din cap.

— Am astupat fereastra tocmai la timp. Niciodată n-a venit atât de devreme. L-o fi trezit ploaia.

— Nu crezi că-i bărbatul tău?

Înainte ca femeia să apuce să-mi răspundă, o voce mai piţigăiată decât a băiatului a strigat:

— *Lasă-mă să intru, mamă!*

Chiar şi eu, care n-aveam habar cine vorbise, am descifrat ceva cu totul nelalocul lui în acele cuvinte simple, şi de aceea cu atât mai înspăimântător. Era o voce de copil, dar nu de copil de

spiţă omenească.

— *Mamă,* a strigat vocea din nou. *Începe să plouă.*

— Mai bine urcăm, a spus Casdoe. Dacă tragem şi scara, nu poate ajunge la noi, chiar dacă intră în casă.

Între timp, mă apropiasem de uşă. Fără lumina fulgerelor, picioarele a ceea ce stătea în prag nu se vedeau; dar auzeam o respiraţie aspră, domoală, ce acoperea răpăitul ploii, şi o dată un hârşâit, ca şi cum ceea ce aştepta acolo, în beznă, îşi mutase greutatea de pe un picior pe celălalt.

— Tu ai făcut asta? am întrebat-o pe Agia. E o creatură de-a lui Hethor?

Ea a clătinat din cap în semn că nu; ochii căprui, înguşti, se mişcau bezmetici.

— Bântuie munţii, ar trebui s-o ştii mai bine decât mine.

— *Mamă?*

Târşâit de picioare – după întrebarea aceea înspăimântătoare, ceea ce era afară se depărtase de uşă. Unul dintre obloane era crăpat şi am încercat să mă uit prin crăpătură; nu vedeam nimic în bezna de afară, dar am auzit o călcătură grea şi înfundată, întocmai sunetul ce se auzea câteodată acasă, prin porţile zăvorâte ale Turnului Ursului.

— A luat-o pe Severa acum trei zile, a spus Casdoe.

Încerca să-l ridice pe bătrân, care s-a supus încet, nevrând să plece de lângă focul cald.

— Nu i-am lăsat niciodată nici pe ea, nici pe Severian, să se ducă printre copaci, dar odată a venit aici, în poiană, cu un rond înainte de apus. Şi de atunci s-a întors în fiecare noapte. Câinele nu i-a adulmecat urma, dar Becan a plecat azi să-i facă de petrecanie.

Până să termine Casdoe de vorbit, ghicisem despre ce fiară era vorba.

— E un alzabo? am întrebat. Creatura din ale cărei glande e făcut analeptul?

— Da, e un alzabo, a răspuns Casdoe. Dar analeptul nu ştiu ce e.

Agia a izbucnit în râs:

— Ştie în schimb Severian. A gustat din înţelepciunea creaturii şi-şi duce iubita în el însuşi. Cică-i aude lumea şuşotindu-şi noaptea, în timp ce el transpiră făcând amor nebun.

M-am repezit să-i trag o palmă, dar ea s-a ferit sprintenă în spatele mesei care acum se afla între noi.

— Nu eşti încântat, Severian, că atunci când pe Urth au venit animalele ca să ia locul tuturor străbunilor măcelăriţi, alzaboul s-a aflat printre ele? Fără alzabo, ai fi pierdut-o pentru totdeauna pe iubita ta Thecla. Spune-i lui Casdoe aici de faţă cât de fericit te-a făcut alzaboul.

— Îmi pare foarte rău să aud că fiica ta e moartă, i-am spus eu lui Casdoe. O să apăr casa asta de sălbăticiunea de afară, dacă e nevoie.

Spada mea era sprijinită de perete şi, ca o dovadă că voiam să împlinesc ce spusesem, m-am întins după ea. Şi bine am făcut, pentru că în aceeaşi clipă o voce de bărbat a strigat de dincolo de uşă:

— *Deschide, iubito!*

Agia şi cu mine am sărit s-o oprim pe Casdoe, dar niciunul din noi n-a fost îndeajuns de iute. Înainte să ajungem la ea, femeia ridicase drugul. Uşa s-a dat de perete.

Fiara care aşteptase acolo stătea pe cele patru picioare ale sale; dar chiar şi aşa, umerii ei mătăhăloşi se găseau în dreptul capului meu. Propriul cap şi-l ţinea aplecat, iar vârfurile urechilor erau mai jos de coama de blană de pe spinare. În lumina focului, colţii îi scăpărau albi, ochii îi luceau roşii. Am văzut ochii multora dintre creaturile despre care se spune că au venit de dincolo de marginea lumii – atrase, zic unii filonoişti, de moartea celor a căror geneză aici se află, aşa cum triburi de enhori vin cu mersul lor greoi şi cuţitele lor de piatră şi focurile lor într-un ţinut ai cărui locuitori au fost decimaţi de războaie sau boli; dar ochii lor sunt numai ochi de fiare. Orbitele roşii ale alzaboului erau mai mult decât atât, fără a avea inteligenţa rasei omeneşti, nici inocenţa brutelor. Astfel trebuie să arate un demon, mi-am spus eu, după ce a izbutit în sfârşit să iasă din hăurile unei stele negre; apoi mi-am amintit de oamenii-maimuţă, pe care oamenii îi numeau demoni, numai că ei aveau ochi omeneşti.

Preţ de o clipă, mi s-a părut că uşa se închide la loc. Am văzut-o pe Casdoe, care se dăduse înapoi de groază, încercând s-o împingă. Alzaboul se mişca încet, chiar leneş, dar tot era mai iute decât ea, încât marginea uşii l-a lovit în coaste – parcă s-a lovit de-o piatră.

— Las-o deschisă, i-am strigat eu. Avem nevoie de lumină, câtă e.

O trăsesem pe *Terminus Est* din teacă şi lama a prins lumina focului, ea însăşi devenind un foc înverşunat. O arbaletă

asemenea celor ale complicilor Agiei, ale căror proiectile se aprind prin frecarea cu aerul şi explodează când îşi ating ţinta, la fel cum explodează pietrele aruncate într-un furnal, ar fi fost o armă mai potrivită, dar n-ar fi părut o prelungire a braţului meu, aşa cum părea *Terminus Est,* şi poate că, la urma urmei, o arbaletă i-ar fi dat răgaz alzaboului să sară asupra mea până apucam s-o armez încă o dată, dacă primul proiectil şi-ar fi greşit ţinta.

Lama lungă a spadei mele nu înlătura cu totul această primejdie. Vârful ei tăiat în unghi drept, neascuţit, n-avea cum să străpungă fiara dacă ar fi sărit. Ar fi trebuit s-o izbesc în plin salt şi, cu toate că n-aveam nicio îndoială că aş fi reuşit să despart căpăţâna de grumazul acela gros când s-ar fi repezit la mine, ştiam că ratarea însemna moarte. Unde mai pui că aveam nevoie de loc în jurul meu ca să execut lovitura, pentru care încăperea aceea mică nu era câtuşi de puţin potrivită; iar focul murind încet-încet, aveam nevoie de lumină.

Bătrânul, băiatul Severian şi Casdoe dispăruseră – nu eram sigur dacă urcaseră în pod în timp ce îmi concentrasem întreaga atenţie asupra ochilor fiarei, sau dacă fugiseră afară pe uşă, prin spatele ei. Doar Agia rămăsese, vârâtă într-un colţ, ţinând în mână toiagul cu vârf de fier al lui Casdoe, ca să-l folosească drept armă – ca un marinar care, cuprins de disperare, încearcă să se ferească de o galeasă cu o cange. Ştiam că, dacă i-aş fi vorbit, aş fi îndreptat atenţia asupra ei; dar poate că dacă fiara şi-ar întoarce capul spre ea, mi-am zis eu, i-aş putea spinteca şira spinării.

— Agia, am nevoie de lumină. În întuneric o să mă omoare. Odată le-ai spus oamenilor tăi că mă vei înfrunta, ca ei să mă poată ataca pe la spate. Eu o să ţin piept fiarei ăsteia ca tu să-mi poţi aduce o lumânare.

Ea a dat din cap în semn că m-a înţeles şi, când a făcut astfel, fiara s-a mişcat spre mine. N-a sărit, aşa cum mă aşteptasem, ci, vicleană, a păşit leneşă înspre dreapta mea, apropiindu-se şi în acelaşi timp căutând să se ţină departe de lamă. În prima clipă n-am priceput ce pune la cale, apoi însă mi-am dat seama că, mişcându-se către perete, se depărta de orice atac aş fi putut eu lansa, şi că ar putea să-mi dea ocol (cum aproape că şi făcuse) ca să ocupe o poziţie între foc şi mine, ceea ce însemna să pierd avantajul pe care mi-l oferea lumina focului din vatră.

Astfel am început un joc prudent, în care alzaboul căuta să

folosească scaunele, masa, pereţii în avantajul lui, iar eu căutam să-mi fac loc pentru a putea mânui spada.

Şi brusc am făcut un salt. Alzaboul s-a ferit cât de-un deget – aşa mi s-a părut – de lovitura mea, s-a repezit spre mine, dar s-a retras imediat, ca să scape de a doua lovitură a mea. Fălcile sale, largi cât să înşface capul unui om aşa cum un om muşcă dintr-un măr, mi-au clănţănit în faţă, năpădindu-mă cu duhoarea răsuflării sale fetide.

Tunetul a bubuit din nou, atât de aproape încât, după vuietul său, am auzit cum se prăbuşeşte trosnind marele copac a cărui moarte o vestise; scăpărarea trăsnetului, luminând fiecare detaliu în strălucirea sa paralizantă, m-a ameţit şi m-a orbit. Am repezit-o pe *Terminus Est* în bezna ce s-a lăsat la fel de fulgerător, am simţit-o muşcând osul, am sărit într-o parte şi, odată cu stingerea tunetului, am lovit din nou, de data asta nimerind într-o mobilă pe care am făcut-o bucăţi.

Ochii mei şi-au recăpătat vederea. În timp ce alzaboul şi eu am schimbat locurile şi ne întărâtam cu jumătăţi de atacuri, Agia se mişcase şi ea, s-o fi repezit la scară când lovise trăsnetul, pentru că acum urcase până la jumătatea ei şi am văzut-o pe Casdoe întinzând mâna ca s-o ajute. Alzaboul se afla în faţa mea, aş fi zis că întreg şi nevătămat, dar în dreptul labelor din faţă se forma o băltoacă de sânge negru. În lumina focului, blana îi părea roşie şi smocuită, iar ghearele, mai mari şi mai groase decât cele de urs, erau şi ele de un roşu-închis şi păreau translucide. Mai hidoasă decât glasul unui cadavru, vocea care strigase la uşă *„Deschide, iubito”* s-a auzit din nou:

— *Da, sunt rănit. Dar durerea e un fleac, şi mă pot ţine pe picioare, şi mă pot mişca la fel ca înainte. Nu mă poţi împiedica pentru totdeauna să ajung la familia mea.*

Din gura fiarei ieşea vocea unui bărbat sincer, hotărât, neînduplecat.

Am scos Gheara şi am pus-o pe masă, dar era doar o scânteiere de albastru.

— Lumină! i-am strigat eu Agiei.

N-a venit nicio lumină. Am auzit în schimb droncănitul scării pe podeaua podului, când femeile au tras-o în sus.

— *Vezi că nu mai ai pe unde să fugi,* a zis fiara tot cu voce omenească.

— Nici tu nu mai poţi înainta. Poţi sări până acolo sus, cu un picior rănit?

Dintr-odată, vocea s-a preschimbat în tremurul plângător al fetiţei:

— *Pot să mă caţăr. Crezi că nu mă gândesc să împing masa pană acolo, sub gaură? Eu, care pot vorbi?*

— Înseamnă că ştii că eşti o fiară.

Şi din nou vocea bărbatului:

— *Ştim că suntem înăuntrul fiarei, aşa cum odată am fost în carcasele de carne pe care le-a devorat fiara.*

— Şi ai încuviinţa, Becan, să-ţi devoreze şi soţia, şi fiul?

— *I-aş porunci. I-aş porunci. Vreau ca Severian şi Casdoe să mi se alăture aici, aşa cum m-am alăturat eu Severei astăzi. După ce focul moare, o să mori şi tu – alăturându-te nouă – şi vor muri şi ei.*

Am râs.

— Ai uitat că te-ai ales cu rana când nu vedeam? Ţinând-o pe *Terminus Est* pregătită, am traversat încăperea până la scaunul făcut bucăţi, am apucat ce mai rămăsese din spetează şi am aruncat-o în foc, stârnind un nor de scântei. O bucată de lemn bine uscat, aşa cred, şi frecat cu ceară de albine de o mână grijulie, am spus. O să ardă cu flacără mare.

— *Întunericul tot o să vină.*

Fiara – Becan – părea de o răbdare infinită.

— *Întunericul va veni şi ni te vei alătura şi tu.*

— Nu. După ce va fi ars scaunul ăsta şi nu va mai fi lumină, mă voi năpusti asupra ta şi te voi ucide. Acum aştept şi te las să sângerezi.

A urmat o tăcere, cu atât mai lugubră cu cât nimic din expresia fiarei nu dădea de înţeles că ea ar fi stat pe gânduri. Ştiam că aşa cum resturile chimiei neurale a Theclei se fixaseră în nucleii unora dintre celulele mele frontale, printr-o secreţie distilată din organele unei creaturi ca aceea din faţa mea, la fel şi bărbatul, şi fetiţa bântuiau hăţişul întunecat al creierului fiarei şi credeau că încă sunt în viaţă; dar nu aveam de unde şti ce stafie de viaţă putea fi aceea, ce visuri şi dorinţe puteau să pătrundă în ea.

Într-un târziu, vocea bărbatului a spus:

— *Peste un rond sau două, prin urmare, te voi omorî eu sau mă vei omorî tu. Sau ne vom distruge unul pe altul. Dacă fac stânga-mprejur acum şi ies în noapte şi-n ploaie, mă vei vâna când Urth se întoarce din nou spre soare? Sau rămâi aici, să mă împiedici să ajung la femeia şi copilul care sunt ai mei?*

— Nu.

— *Pe onoarea ta, câtă este? Juri pe spada aia, cu toate că n-o poţi îndrepta spre soare?*

Am făcut un pas îndărăt şi am întors-o pe *Terminus Est,* ţinând-o în aşa fel de tăiş, încât vârful ei să fie îndreptat spre inima mea.

— Jur pe această spadă, însemnul Artei mele, că dacă nu te întorci în această noapte, nu te voi vâna mâine. Şi nici nu voi rămâne în casa asta.

Iute ca un şarpe târâtor, s-a răsucit. O clipă, aş mai fi putut să-i retez spinarea groasă. Dar s-a făcut nevăzut şi n-a rămas nicio urmă a prezenţei sale în afară de uşa deschisă, scaunul distrus şi băltoaca de sânge (mai întunecat, cred, decât sângele animalelor de pe această lume), care s-a îmbibat în scândurile rindeluite ale podelei.

M-am dus la uşă şi i-am pus drugul, am vârât Gheara înapoi în săculeţul atârnat de gâtul meu şi apoi am făcut întocmai cum zisese fiara că ar face: am împins masa până sub gaura din tavan, m-am urcat pe ea şi de acolo, în doi timpi şi trei mişcări eram sus în pod. Casdoe şi bătrânul aşteptau în cotlonul cel mai îndepărtat, împreună cu băiatul al cărui nume era Severian şi în ochii căruia am văzut amintirile pe care această noapte le sădise în el pentru următorii douăzeci de ani. Ochii îi erau scăldaţi de lucirea pâlpâitoare a unui felinar agăţat de una dintre bârne.

— Am supravieţuit, după cum vedeţi, le-am spus eu. Aţi auzit ce-am vorbit jos?

Casdoe a încuviinţat din cap, fără să scoată un sunet.

— Dacă mi-aţi fi adus lumină, aşa cum v-am cerut, n-aş fi făcut ce-am făcut. Dar aşa, am socotit că nu vă datorez nimic. În locul vostru, aş părăsi casa asta de cum s-ar lumina de ziuă şi aş coborî în vale. Dar voi faceţi cum vreţi.

— Ne-a fost teamă, a murmurat Casdoe.

— Şi mie mi-a fost. Agia unde-i?

Spre surprinderea mea, bătrânul a arătat cu degetul iar eu, uitându-mă încotro arăta el, am văzut că frunzele dese fuseseră împinse într-o parte şi-n alta, ca să facă loc trupului subţire al Agiei.

În acea noapte, am dormit lângă foc, după ce-o avertizasem pe Casdoe că o să omor pe oricine coboară din pod. A doua zi dimineaţa, am dat ocol casei; după cum mă aşteptasem, pumnalul Agiei dispăruse din oblon.

XVII
Spada Lictorului

— Noi plecăm, mi-a zis Casdoe. Dar înainte de plecare, o să pregătesc micul dejun. Nu trebuie să stai cu noi la masă dacă nu vrei.

Am dat din cap şi am aşteptat afară să-mi aducă un blid de lemn plin cu fiertură de ovăz şi o lingură de lemn; le-am luat şi m-am dus lângă pârâu, să mănânc. Malul era plin de trestiiş, şi acolo m-am pitit; poate că încălcăm astfel legământul pe care-l făcusem cu alzaboul, dar am aşteptat lângă pârâu, fără să scap din ochi casa.

După o vreme, şi-au făcut apariţia Casdoe, tatăl ei şi micul Severian. Ea ducea o boccea şi toiagul soţului ei, iar bătrânul şi băiatul aveau, fiecare, câte o raniţă mică. Câinele, care probabil se târâse sub podeaua casei când venise alzaboul (nu-i port pică, dar Triskele n-ar fi făcut asta), se gudura la picioarele lor. Am văzut-o pe Casdoe căutându-mă din priviri. Nezărindu-mă nicăieri, a pus o legătură pe prag.

I-am urmărit depărtându-se de-a lungul peticului lor de ţarină, care fusese arat şi însămânţat cu vreo lună în urmă, nu mai mult, şi acum rămânea pradă păsărilor. Nici Casdoe, nici tatăl ei nu s-au mai uitat în urmă; doar băiatul Severian s-a oprit înainte să treacă de partea cealaltă a culmii şi s-a întors ca să mai arunce o privire singurei case pe care-o cunoscuse vreodată. Zidurile ei de piatră se înălţau la fel de trainice ca întotdeauna, iar fumul focului la care se gătise micul dejun se învălătucea din coş. Probabil că maică-sa l-o fi chemat pe băiat la ea, pentru că l-am văzut luând-o la fugă şi dispărând după culme.

Am părăsit ascunzişul dintre trestii şi m-am apropiat de uşă. În legătura de pe prag am găsit două pături de lână moale de huanaco şi carne uscată învelită într-o scoarţă curată. Am vârât carnea în sabretaş şi am îndoit păturile în aşa fel încât să le pot duce pe umăr.

Ploaia curăţase şi împrospătase văzduhul, şi mă îmbărbăta gândul că în curând voi lăsa în urmă căscioara de piatră şi mi-rosurile de fum şi mâncare. Am mai aruncat o privire înăuntru şi am văzut pata neagră lăsată de sângele alzaboului şi scaunul frânt. Casdoe mutase masa înapoi la locul ei – Gheara, care abia

dacă lucise pe suprafaţa ei, nu lăsase nicio urmă. Nu rămăsese nimic ce ar fi meritat să fie luat; am ieşit şi am închis uşa.

M-am aşternut la drum în aceeaşi direcţie în care porniseră Casdoe şi ai ei. N-o iertasem pentru că nu-mi adusese lumină când mă luptasem cu alzaboul – măcar ar fi putut coborî lămpaşul din pod. Dar n-o puteam nici condamna prea mult pentru că luase partea Agiei, o femeie singură printre feţele cercetătoare şi cununile de gheaţă ale munţilor; iar copilul şi bătrânul, niciunul neavând vreo vină în această împrejurare, erau tot atât de lipsiţi de apărare ca şi ea.

Poteca era moale, puteam cu adevărat merge pe urmele lor, căci vedeam întipărirea tălpilor mici ale lui Casdoe, a celor şi mai mici ale băiatului, alături de ale ei, făcând doi paşi pe lângă unul al femeii, şi întipărirea tălpilor bătrânului, cu vârfurile îndreptate în afară. Mergeam încet, ca să nu-i ajung, şi, deşi ştiam că pericolul în care mă găseam eu însumi creştea cu fiecare pas, îmi îngăduiam să sper că, dacă ar fi apărut patrulele arhontelui, le-aş fi auzit. Casdoe n-avea cum să mă trădeze, orice informaţie le-ar fi dat dimarhilor i-ar fi trimis pe aceştia într-o cu totul altă direcţie; cât despre alzabo, dacă ar fi fost prin preajmă, nădăjduiam să-l aud sau să-i simt mirosul înainte ca el să atace – la urma urmei, nu jurasem să-i las prada fără apărare, ci numai să nu-l vânez şi să nu rămân în casă.

Se prea poate ca poteca să fi fost doar o brână pentru animale, pe care Becan o lărgise; curând a dispărut cu totul. Peisajul era mai puţin prăpăstios decât cel de deasupra pădurii. Povârnişurile sudice erau acoperite de ferigi mici şi de muşchi, iar pe stânci creşteau conifere. Aproape peste tot se auzea apă curgând. Înăuntrul meu, Thecla îşi amintea că venise într-un loc ca acestea, ca să picteze, însoţită de dascălul ei şi două gărzi mohorâte. Aproape simţeam că în curând voi da peste şevalet, paletă şi cutia cu pensule murdare, abandonate toate lângă vreo cascadă după ce soarele părăsise perdeaua de stropi.

De bună seamă că n-am dat peste aşa ceva şi preţ de câteva ronduri n-am zărit niciun semn de viaţă omenească. Amestecate cu urmele lui Casdoe şi alor săi erau urme de căprioare şi de două ori am văzut urme lăsate – mai mult ca sigur în zori, după ce se oprise ploaia – de labele pisicilor ălora roşcate care le vânează.

Apoi am văzut un şir de amprente lăsate de-un picior desculţ, mai mare decât talpa încălţărilor purtate de bătrân. În fapt,

fiecare era la fel de mare ca talpa cizmelor mele, iar pasul celui care le lăsase era mai lung decât al meu. Urmele tăiau în unghi drept cele după care mă călăuzeam eu, dar una dintre ele s-a nimerit peste una a băiatului, dovadă că acela care o lăsase se găsea acum între mine şi familia lui Casdoe.

Am grăbit pasul.

M-am gândit că tălpile astea desculţe erau ale unui autohton, cu toate că pasul îmi părea mult prea lung – câtă vreme sălbaticii din munţi sunt destul de scunzi de felul lor. Dacă era într-adevăr un autohton, nu prea avea cum să le facă rău lui Casdoe şi alor ei, dar îi putea jefui de tot ce aveau la ei. Din câte auzisem, autohtonii erau vânători iscusiţi, fără a fi războinici.

Urmele de picioare desculţe au reapărut. Doi sau trei, dacă nu şi mai mulţi, se alăturaseră primului.

Mi-au venit în gând şi dezertorii din armată; cam un sfert dintre prizonierii noştri din Vincula erau asemenea dezertori şi femeile lor, iar mulţi dintre ei făptuiseră crime cumplite. Dezertorii puteau fi bine înarmaţi, dar mă aşteptam să fie şi bine încălţaţi, sau în orice caz nu desculţi.

În faţa mea a apărut un povârniş abrupt, ce trebuia urcat. Am văzut găurile lăsate de toiagul lui Casdoe şi ramurile rupte de care se prinseseră ea şi bătrânul ca să se tragă în sus – şi poate că unele rupte chiar de cei care-i urmăreau. Bătrânul o fi obosit de-acum, mi-am zis eu, şi era de mirare că fiica lui îl îmboldea să meargă mai departe; poate că bătrânul sau poate chiar toţi trei îşi dăduseră seama că erau urmăriţi. Apropiindu-mă de creastă, am auzit câinele lătrând şi apoi (ca un ecou al nopţii trecute) un urlet sălbatic, fără cuvinte.

Nu era ţipătul îngrozitor, pe jumătate omenesc, al alzaboului. Era un sunet pe care-l mai auzisem de multe ori, uneori slab, chiar şi când zăceam pe priciul meu, de lângă cel al lui Roche, şi adesea când dusesem mâncare clienţilor şi calfelor de serviciu în oubliette. Era întocmai strigătul unuia dintre clienţii de la nivelul trei, unul dintre cei care nu mai puteau vorbi coerent şi din această pricină, ca şi din motive practice, nu mai erau aduşi în camera de interogatoriu.

Erau zoantropi – fuseseră câţiva şi la ridottoul lui Abdiesus, numai că acolo era vorba de costume de carnaval. Când am ajuns în vârf, i-am zărit, ca şi pe Casdoe împreună cu tatăl şi fiul ei. Zoantropii nu pot fi numiţi oameni; dar de la acea depărtare aşa păreau, nouă bărbaţi în pielea goală, care făcuseră cerc în

jurul celor trei, sărind şi ghemuindu-se. Am rupt-o la fugă într-acolo, până când l-am văzut pe unul dintre ei lovind cu măciuca lui, şi bătrânul a căzut la pământ.

Apoi am ezitat, şi nu teama Theclei m-a oprit, ci a mea.

Poate că mă luptasem curajos cu oamenii-maimuţă, dar fusesem nevoit să mă lupt cu ei. Îl înfruntasem pe alzabo, fără izbândă de nicio parte, însă n-avusesem unde să fug altundeva decât în întunericul de-afară, unde fără doar şi poate m-ar fi ucis.

Acum aveam de ales, drept care m-am oprit.

După ce trăise acolo unde trăise, Casdoe cu siguranţă ştia despre zoantropi, dar poate că nu întâlnise niciunul. Băiatul se ţinea strâns de fusta ei, iar ea izbea cu toiagul ca şi când era o sabie. Vocea ei a ajuns la mine peste urletele zoantropilor, ascuţită, neinteligibilă şi parcă îndepărtată. Am simţit groaza pe care o trezeşte întotdeauna vederea unei femei atacate, dar pe lângă groaza asta, sau poate sub ea, se afla şi gândul că aceea care n-a vrut să lupte alături de mine trebuia acum să lupte de una singură.

De bună seamă că lupta nu putea să ţină mult. Asemenea creaturi fie se înspăimântă şi fug de-ndată, fie nu se sperie câtuşi de puţin. L-am văzut pe un zoantrop smulgându-i lui Casdoe toiagul din mână, şi-atunci am scos-o pe *Terminus Est* din teacă şi am rupt-o la fugă în josul clinei lungi, spre Casdoe. Creatura în pielea goală o trântise la pământ şi se pregătea (aşa mi s-a părut) s-o violeze.

Atunci ceva uriaş s-a năpustit dintre copacii din stânga mea. Era ceva atât de mare şi se mişca atât de iute, că mai întâi am crezut că e un destrier roib, fără călăreţ sau şa. Abia când am zărit scăpărarea colţilor şi am auzit răgetul unui zoantrop, mi-am dat seama că era alzaboul.

Ceilalţi zoantropi au sărit pe el. Înălţându-se şi căzând, capetele măciucilor lor din fier şi lemn arătau groteşti, ca nişte capete de găini când li se aruncă în colb grăunţe. Apoi un zoantrop a fost azvârlit în aer, iar acela, care înainte fusese gol-goluţ, a părut deodată înveşmântat în purpură.

Când m-am amestecat şi eu în luptă, alzaboul era la pământ şi la început nu l-am luat în seamă. *Terminus Est* zbârnâia învârtindu-se deasupra capului meu. Un despuiat a căzut, apoi altul. O piatră de mărimea unui pumn a zburat pe lângă urechea mea, atât de aproape încât i-am auzit şuierul; dacă m-ar fi lovit, aş fi căzut mort în aceeaşi clipă.

Dar aceştia nu erau oamenii-maimuţă din mină, atât de mulţi încât, până la urmă, nu i-aş fi putut dovedi. Pe unul l-am spintecat de la umăr până-n talie, simţind fiecare coastă cum se despică şi huruie pe lama mea; l-am izbit pe un altul, am crăpat o ţeastă.

Apoi s-a lăsat tăcerea şi se mai auzea doar scâncetul băiatului. Şapte zoantropi zăceau pe iarba muntelui, patru omorâţi de *Terminus Est,* aşa cred, iar trei de către alzabo. Trupul lui Casdoe se afla între fălcile lui, cu capul şi umerii devoraţi. Bătrânul care-l cunoscuse pe Fechin zăcea chircit ca o păpuşă; artistul acela vestit ar fi creat ceva minunat din moartea lui, înfăţişând-o dintr-un unghi pe care nimeni altcineva nu l-ar fi găsit şi întruchipând demnitatea şi zădărnicia întregii vieţi omeneşti în capul acela strâmb. Dar Fechin nu era aici. Câinele zăcea lângă bătrân, cu fălcile însângerate.

M-am uitat în jur, după băiat. Spre groaza mea, era ghemuit lângă spinarea alzaboului. Fără îndoială că fiara îl chemase cu vocea tatălui său, iar el se apropiase. Acum mădularele din spate ale fiarei tremurau spasmodic, ochii îi erau închişi. Când l-am luat pe băiat de braţ, limba alzaboului, mai lată şi mai groasă decât a unui taur, a ieşit ca pentru a-i linge mâna; apoi greabănul i s-a scuturat atât de violent, încât am sărit îndărăt. Limba nu s-a mai retras de tot în bot, ci a rămas inertă pe iarbă.

— Gata, s-a terminat, micule Severian, i-am spus eu, trăgându-l lângă mine. Eşti teafăr?

El a încuviinţat din cap şi a început să plângă, şi vreme îndelungată l-am ţinut strâns şi am măsurat împreună poiana aceea în sus şi-n jos.

La un moment dat, m-am gândit să folosesc Gheara, cu toate că nu-mi fusese de folos în casa lui Casdoe, aşa cum nu-mi fusese nici în alte împrejurări. Şi dacă totuşi ar fi avut efect, cine ar fi putut şti urmările? Nu voiam să-i readuc la viaţă pe zoantropi sau pe alzabo, iar trupului decapitat al lui Casdoe ce viaţă i s-ar mai fi putut da? Cât despre bătrân, el oricum se aflase în pragul morţii; acum se stinsese, şi încă iute. Mi-ar fi mulţumit pentru că-l reînviam, ca să moară din nou peste un an sau doi? Nestemata a scăpărat în lumina soarelui, dar scăpărarea sa era doar rază de soare, nicidecum lumina Conciliatorului, *gegenschein*-ul Soarelui Nou, aşa că am vârât-o la loc, în punguţă. Băiatul mă privea cu ochi mari.

Terminus Est era mânjită de sânge până la plăsele şi dincolo de ele. M-am aşezat pe un trunchi căzut şi am curăţat-o cu un lemn putregăit, în timp ce mă gândeam ce să fac, apoi am ascuţit tăişul şi l-am uns. Puţin îmi păsa de zoantropi sau de alzabo, dar a lăsa leşul lui Casdoe şi al bătrânului pradă sălbăticiunilor mi se părea o ticăloşie.

Prudenţa mă sfătuia asemenea. Dacă venea un alt alzabo şi, după ce va fi hăpăit leşul lui Casdoe, pornea pe urmele băiatului? Ce-ar fi să le duc pe amândouă înapoi la căsuţă? mi-am zis. Dar drumul nu era tocmai scurt; pe amândouă nu le puteam duce odată şi pe oricare l-aş fi lăsat în urmă eram sigur că aveam să-l găsesc sfârtecat când m-aş fi întors după el. Ademeniţi de atâta sânge, teratornişii hoitari desenau încă de pe-acum cercuri în văzduh, fiecare purtat pe aripi la fel de mari precum verga principală a unei caravele.

O vreme am încercat pământul, căutând un loc destul de moale ca să-l pot săpa cu toiagul lui Casdoe; în cele din urmă, am dus ambele cadavre până la un prag de piatră de lângă o curgere de apă şi am înălţat un tumul deasupra lor. Trăgeam nădejde că acolo aveau să zacă timp de aproape un an, până când topirea zăpezilor, cam pe la vremea sărbătorii Sfintei Katharine, avea să ducă la vale oasele fiicei şi tatălui.

Micul Severian, care la început stătuse şi privise, a adus şi el pietre mici şi le-a pus pe tumul. În timp ce ne spălam în pârâu de murdărie şi sudoare, m-a întrebat:

— Eşti unchiul meu?

— Sunt tatăl tău – până una-alta, i-am răspuns eu. Când moare tatăl cuiva, acesta trebuie să capete unul nou, dacă e aşa mic precum eşti tu. Eu sunt acela.

El a încuviinţat gânditor din cap; şi deodată mi-am amintit cum visasem, cu numai două nopţi în urmă, o lume în care toţi se ştiau între ei ca fiind înrudiţi prin legături de sânge, coborâtori cu toţii din aceeaşi pereche de colonişti. Eu, care nu ştiam numele mamei mele sau al tatălui meu, puteam prea bine să fiu înrudit cu băiatul acesta al cărui nume era ca al meu, sau cu oricare altă fiinţă omenească pe care aş fi întâlnit-o. Lumea pe care o visasem fusese, pentru mine, patul pe care zăcusem. Aş vrea să pot descrie cât de serioşi eram noi doi lângă pârâul cel vesel, cât de solemn şi de curat arăta el cu obrazul lui ud şi cu stropii sclipind pe genele ochilor lui mari.

XVIII
Severian şi Severian

Am băut apă pe săturate şi i-am spus băiatului să facă acelaşi lucru, pentru că în munţi erau multe locuri fără strop de apă şi că se prea poate ca până a doua zi să nu mai avem de unde bea. Mă întrebase dacă acum ne puteam întoarce acasă; şi cu toate că aşa mă gândisem şi eu, să o luăm înapoi spre casa care fusese a lui Casdoe şi Becan, i-am zis că n-o vom face, pentru că ar fi mult prea cumplit pentru el să vadă acel acoperiş din nou, şi ţarina, şi grădina cea mică, şi apoi să le părăsească încă o dată. La vârsta lui, putea chiar să-şi închipuie că tatăl şi mama lui, şi sora şi bunicul mai erau încă înăuntru.

Dar nici nu ne puteam continua coborârea – ajunsesem atât de jos încât călătoria devenise periculoasă pentru mine. Braţul arhontelui din Thrax se întindea pe mai bine de o sută de leghe şi acum mai mult ca sigur că Agia avea să-i îndrume pe dimarhii lui pe urmele mele.

Spre nord se găsea cel mai înalt vârf pe care-l văzusem vreodată. Nu numai creştetul, ci şi umerii săi purtau un văl de zăpadă, care cobora până aproape de mijlocul său. Nu puteam spune, şi poate nimeni n-ar putea spune acum, ce chip mândru privea spre apus, peste atât de multe ţancuri mai mici; dar nu încape îndoială că el cârmuise la începutul măreţelor zile ale omenirii şi avusese sub porunca lui energii ce puteau da formă granitului aşa cum sculptează în lemn dalta gravorului. Privindu-i chipul, mi se părea că înşişi dimarhii cei greu încercaţi, care ştiau atât de bine sălbaticele platouri înalte, stăteau cu smerenie în faţa lui. Astfel că ne-am îndreptat paşii spre el sau, mai degrabă, spre trecătoarea înaltă ce lega faldurile robei sale cu muntele unde îşi întemeiase Becan gospodăria. Deocamdată, urcuşurile nu erau grele şi mai mult am obosit mergând decât urcând.

Băiatul Severian mă ţinea adesea de mână, chiar dacă nu avea nevoie de ajutorul meu. Nu mă prea pricep să judec vârstele copiilor, dar mi se părea că era la vârsta la care, dacă ar fi fost unul dintre ucenicii noştri, ar fi intrat la clasa Maestrului Palaemon – cu alte cuvinte, era destul de mare să meargă bine şi să stăpânească limba într-atât cât să înţeleagă şi să se facă înţeles.

Preţ de un rond sau mai mult, n-a spus nimic altceva în afară de ceea ce-am zis mai sus. Apoi, în timp ce coboram o pantă ierboasă, deschisă, mărginită de pini, un loc asemănător cu acela unde murise mama lui, a întrebat:

— Severian, cine erau oamenii ăia?

Ştiam la cine se gândeşte.

— Nu erau oameni, cu toate că odată au fost oameni şi încă mai seamănă cu oamenii. Erau zoantropi, un cuvânt pentru fiarele care au formă omenească. Pricepi ce spun?

Băiatul a încuviinţat solemn din cap şi a întrebat:

— De ce nu poartă haine?

— Pentru că nu mai sunt fiinţe umane, ţi-am spus. Câinele se naşte câine, pasărea se naşte pasăre, dar ca să devii fiinţă omenească e un lucru mare – trebuie să te gândeşti la asta. Tu te tot gândeşti la asta de vreo trei sau patru ani, micule Severian, cu toate că poate nu ţi-a trecut prin cap că te gândeşti.

— Un câine nu caută decât de mâncare, a zis băiatul.

— Întocmai. Dar asta ridică întrebarea dacă o persoană trebuie obligată să se gândească la asta, şi nişte oameni au hotărât de mult de tot că nu trebuie. Poate că uneori obligăm un câine să se poarte ca un om – să umble în două picioare sau să poarte guler şi aşa mai departe. Dar nu ar trebui şi nu am putea obliga un om să se poarte ca un om. Ai vrut vreodată să adormi? Când nu erai somnoros, nici măcar obosit?

A încuviinţat din cap.

— Să ştii că s-a întâmplat din pricină că voiai să te descotoroseşti de povara de a fi băiat, măcar pentru o vreme. Uneori, beau prea mult vin, şi asta pentru că o vreme aş vrea să încetez să mai fiu om. Uneori oamenii se sinucid din pricina asta. Ştiai?

— Sau fac lucruri ce le-ar putea pricinui un rău, a zis el.

Felul în care a zis-o mi-a dat de înţeles că auzise vorbindu-se despre asta; se prea poate ca Becan să fi fost soiul ăsta de om, altfel nu şi-ar fi adus familia într-un loc atât de îndepărtat şi de primejdios.

— Da, am răspuns eu. E cam unul şi acelaşi lucru. Şi uneori unii bărbaţi şi chiar unele femei ajung să urască povara gândului, dar fără să-şi dorească moartea. Se uită la animale şi-şi doresc să ajungă asemenea lor, să răspundă adică numai instinctelor, fără să gândească. Ştii ce te face să gândeşti, micule Severian?

— Capul, a zis băiatul, fără să stea pe gânduri şi prinzându-şi-l

între mâini.

— Şi animalele au cap – chiar şi animalele alea mai proaste, cum sunt racii, boii şi căpuşele. Ce te face să gândeşti este doar o mică parte a capului tău, înăuntru, chiar deasupra ochilor, am zis eu atingându-i fruntea. Acuma, dacă din cine ştie ce pricină ai vrea să ţi se taie una din mâini, sunt oameni la care te poţi duce pentru că sunt pricepuţi să facă aşa ceva. Să presupunem, bunăoară, că mâna ta a suferit o vătămare de care nu se va tămădui niciodată. Ei pot să ţi-o reteze în aşa fel încât fiinţa ta nu va suferi niciun alt rău.

Băiatul a încuviinţat din cap.

— Prea bine, am continuat eu. Aceiaşi oameni îţi pot îndepărta şi partea aia din capul tău care te face să gândeşti. N-o pot pune la loc, înţelegi? Chiar dacă ar reuşi, tu nu i-ai putea ruga s-o facă, după ce acea parte va fi fost îndepărtată. Dar uneori oamenii îi plătesc pe meşterii ăştia pentru a îndepărta partea cu pricina. Vor să înceteze pentru totdeauna să gândească şi uneori spun că ar dori să întoarcă spatele la tot ce a făcut omenirea. Şi atunci nu mai e drept să fie trataţi ca fiinţe omeneşti – au devenit animale, chiar dacă animale cu formă omenească. Ai întrebat de ce nu purtau haine. Pentru că ei nu mai înţeleg ce-s alea haine, încât nu le-ar îmbrăca nici dacă le-ar fi foarte frig, deşi poate că s-ar întinde pe ele şi chiar s-ar înveli cu ele.

— Şi tu eşti aşa, un pic? a întrebat băiatul şi a arătat spre pieptul meu gol.

Ceea ce dădea el de înţeles nu-mi trecuse niciodată prin minte şi preţ de o clipă am rămas cu gura căscată.

— E o regulă a ghildei mele, am răspuns eu. Mie nu mi s-a îndepărtat nicio parte din cap, dacă asta vrei să ştii, şi pe vremuri purtam cămaşă... Dar, da, oi fi şi eu un pic aşa, pentru că nu m-am gândit niciodată la asta, nici măcar când mi-a fost foarte frig.

Expresia de pe chipul lui îmi spunea că îi confirmasem bănuiala.

— De aceea fugi?

— Nu, nu de aceea fug. Aş putea spune că e tocmai pe dos. Poate că acea parte a capului meu a crescut prea mult. Dar ai dreptate în privinţa zoantropilor, acesta-i motivul pentru care ei sălăşluiesc în munţi. Când un om devine animal, devine un animal primejdios, şi asemenea animale nu pot fi îngăduite în

locurile mai aşezate, unde sunt ferme şi mulţi oameni. Prin urmare, sunt izgoniţi în munţii ăştia, sau sunt aduşi aici de vechii lor prieteni sau de cei plătiţi să facă asta, încă dinainte de a se fi lepădat de puterea gândului omenesc. Mai pot ei gândi puţin, de bună seamă, aşa cum gândesc toate animalele. Destul cât să găsească hrană în sălbăticie, cu toate că mulţi mor în fiecare iarnă. Destul cât să azvârle pietre, aşa cum maimuţele aruncă nuci, şi cât să-şi folosească ciomegele şi chiar să-şi caute perechea, pentru că sunt şi femei printre ei, după cum ţi-am spus. Dar fiii şi fiicele lor arareori au viaţă lungă, şi eu cred că-i mai bine aşa, pentru că ei se nasc aşa cum te-ai născut şi tu – şi m-am născut şi eu –, cu povara gândului.

Povara aceea mă apăsa cumplit când am terminat de vorbit; atât de cumplit încât, pentru prima oară, am înţeles cu adevărat că pentru unii putea fi un blestem la fel de mare precum e uneori ţinerea de minte pentru mine.

Frumuseţea nu m-a impresionat niciodată cu adevărat, însă acum frumuseţea cerului şi a munţilor părea să-mi umple de culoare toate cugetările, încât simţeam că sunt gata să pricep ceea ce nu putea fi priceput. Când Maestrul Malrubius îmi apăruse după primul nostru spectacol cu piesa Doctorului Talos – ceea ce la vremea respectivă nu fusesem în stare să pricep şi nici măcar acum nu pricepeam nici în ruptul capului, cu toate că eram tot mai convins că se petrecuse aievea – îmi vorbise despre principiile guvernării, cu toate că eu n-aveam nimic de-a face cu guvernarea. Acum mi-a venit deodată gândul că însăşi voinţa e guvernată, dacă nu de raţiune, atunci de ceea ce se află mai prejos sau mai presus de ea. Dar unde anume se află cu adevărat, asta e foarte greu de zis. Fără doar şi poate, instinctul se află mai prejos; dar nu poate fi şi mai presus de raţiune? Când alzaboul s-a repezit la zoantropi, instinctul i-a ordonat să-şi ferească prada de ceilalţi; când a făcut-o Becan, cred că instinctul lui a fost să-şi ferească soţia şi copilul. Şi unul, şi celălalt au comis acelaşi act şi, mai mult chiar, în acelaşi trup. Oare instinctul superior şi cel primar şi-au dat mâna în spatele raţiunii? Sau există un singur instinct în spatele întregii raţiuni, încât raţiunea vede aceeaşi mână şi-ntr-o parte, şi-n cealaltă?

Dar este oare instinctul într-adevăr acel „ataşament faţă de persoana monarhului” despre care Maestrul Malrubius a dat de înţeles că este forma supremă şi totodată cea primară de guvernare? Căci este limpede că instinctul în sine n-a apărut din

nimic – şoimii care se roteau deasupra capetelor noastre îşi făceau cuiburile din instinct, de bună seamă; dar trebuie să fi fost o vreme când n-au existat cuiburi, iar primul şoim care şi-a făcut unul nu a moştenit instinctul acesta de la părinţii lui, pentru că ei nu-l aveau. Şi nici nu s-ar fi putut ca acest instinct să se închege încet, adică o mie de generaţii de şoimi să fi luat în cioc câte o rămurică, până a apărut un şoim care a luat două rămurele în cioc, şi-asta pentru că nicio singură rămurică şi nici două n-ar fi fost de folos ca să-şi facă un cuib. Poate că înaintea instinctului a fost principiul suprem şi totodată primar al guvernării voinţei – sau poate că nu. Păsările rotitoare îşi desenau hieroglifele în văzduh, dar nu mie îmi era menit să le descifrez.

În timp ce ne apropiam de şaua care unea muntele din faţa noastră de cel încă şi mai semeţ pe care l-am descris mai devreme, aveam impresia că străbăteam suprafaţa întregului Urth, trăgând o linie de la pol la ecuator; într-adevăr, suprafaţa pe care ne târâm ca nişte furnici putea fi globul însuşi, întors pe dos. Departe în spatele nostru şi departe deasupra noastră străjuiau întinsele câmpii de zăpadă sclipitoare. Sub ele se găseau povârnişuri de piatră, asemenea ţărmului mării de la miazăzi, încleştată în gheaţă. Încă şi mai jos erau pajiştile montane, cu iarbă aspră, împestriţate acum de flori sălbatice; mi le aminteam bine pe cele pe care le străbătusem cu o zi înainte şi sub aburul albastru ce înveşmânta muntele din faţa noastră distingeam panglica lor pe pieptul lui, asemenea unui firet verde; iar dedesubt pinii se zăreau atât de întunecaţi încât păreau negri.

Şaua spre care coboram era cu totul altfel, o întindere de pădure montană unde copaci cu lemnul tare şi frunze lucioase îşi înălţau capetele chinuite la trei sute de cubiţi în văzduh, către soarele muribund. Printre ei, fârtaţii lor morţi stăteau încă în picioare, sprijiniţi de cei vii şi înveliţi în mănunchiuri de liane răsucite. În apropierea micului pârâu unde ne-am oprit pentru noapte, vegetaţia îşi pierduse aproape de tot plăpânzeala montană, căpătând ceva din abundenţa văilor; şi acum, că ne aflam destul de aproape de şa iar atenţia nu-i mai era acaparată doar pe mers şi urcuş, băiatul a arătat cu degetul şi m-a întrebat dacă urma să coborâm acolo jos.

— Mâine, i-am zis eu. În curând se întunecă şi aş vrea să străbatem jungla asta într-o singură zi.

Ochii i s-au mărit auzind cuvântul *junglă.*

— E primejdios?

— Nu prea ştiu. Din câte am auzit în Thrax, insectele nu-s chiar atât de afurisite ca acelea din vale şi n-or să ne dea de furcă liliecii vampiri – o prietenă de-a mea a fost odată muşcată de un liliac din ăsta, şi nu e tocmai plăcut. Dar acolo trăiesc în schimb maimuţele cele mari şi pisicile sălbatice, şi altele de soiul ăsta.

— Şi lupi.

— Şi lupi, de bună seamă. Dar lupi sunt şi mai sus, acolo unde se află casa voastră, şi chiar şi mai sus.

Pe loc mi-a părut rău că pomenisem de vechea lui casă, pentru că ceva din bucuria de a trăi care începuse să i se întoarcă pe chip s-a stins odată cu rostirea cuvântului. Preţ de o clipă a părut să cadă pe gânduri. Apoi a spus:

— Când oamenii ăia…

— Zoantropii.

A încuviinţat din cap.

— Când au apărut zoantropii şi au rănit-o pe mama, ai venit cât ai putut tu de iute ca să ne ajuţi?

— Da. Am venit cât de iute m-am îndurat să vin.

Era adevărat, cel puţin în parte, şi totuşi m-a durut s-o spun.

— Bine, a zis el.

Am aşternut o pătură pentru el şi băiatul s-a întins pe ea. L-am învelit.

— Stelele sunt mai strălucitoare, nu-i aşa? Se fac mai luminoase când pleacă soarele.

M-am întins lângă el, cu faţa în sus.

— Nu pleacă. Urth îşi întoarce faţa de la el, încât noi credem că pleacă. Dacă nu te uiţi la mine nu înseamnă că plec, chiar dacă nu mă vezi.

— Dacă soarele mai e acolo, cum de strălucesc stelele mai tare?

Vocea lui îmi spunea că era încântat de cât de iscusite îi erau întrebările, şi mărturisesc că şi mie îmi făcea plăcere; dintr-odată am înţeles de ce-i plăcuse Maestrului Palaemon să stea de vorbă cu mine când eram copil. I-am răspuns:

— Flacăra unei lumânări aproape că nu se vede în lumina soarelui, iar stelele, care sunt sori şi ele, par să se stingă în acelaşi fel. Tablourile pictate în vremuri străvechi, atunci când soarele nostru era mai luminos, ne arată că stelele nu puteau fi

văzute deloc înainte de amurg. Vechile legende – în sabretaş am o cărţulie cafenie în care sunt povestite multe dintre ele – sunt pline de fiinţe magice care dispar încet şi reapar în acelaşi fel. Fără îndoială că poveştile astea pornesc de la felul în care arătau stelele atunci.

— Uite hidra! a arătat el spre cer.

— Cred că ai dreptate, am zis eu. Mai ştii şi altele?

Mi-a arătat crucea şi taurul cel mare, iar eu i-am arătat amphisbaena – şarpele meu – şi alte câteva.

— Şi uite lupul, acolo, lângă inorog. E şi un lup mai mic, dar nu-l găsesc.

L-am descoperit împreună, lângă linia orizontului.

— Sunt ca noi, nu-i aşa? Lupul cel mare şi lupul cel mic. Noi suntem Severian cel mare şi Severian cel mic.

Am încuviinţat că aşa e, iar el a rămas cu privirile la stele multă vreme, rozând bucata de carne uscată pe care i-o dădusem. Apoi a spus:

— Unde-i cartea cu poveşti?

I-am arătat-o.

— Şi noi am avut o carte şi câteodată mama ne citea Severei şi mie.

— A fost sora ta, nu-i aşa?

El a încuviinţat din cap.

— Eram gemeni. Severian Mare, ai avut vreodată o soră?

— Nu ştiu. Ai mei au murit cu toţii. Au murit când eram prunc. Ce poveste ţi-ar plăcea?

A cerut să vadă cartea şi i-am dat-o. După ce a răsfoit câteva pagini, mi-a dat-o înapoi.

— Nu-i ca a noastră.

— Nici nu mi-am închipuit că este.

— Vezi dacă găseşti o poveste cu un băiat care are un prieten mare şi un frate geamăn. Şi să aibă şi lupi în ea.

M-am străduit să-i îndeplinesc dorinţa şi am citit repede, luându-mă la întrecere cu lumina ce dispărea.

XIX
Povestea băiatului care se numea Broscoi

Partea I
Vară Timpurie şi fiul ei

Pe un vârf de munte, dincolo de ţărmurile lui Urth, trăia odată o femeie frumoasă care se numea Vară Timpurie. Era regina ţării aceleia, dar regele ei era un bărbat puternic, neiertător, şi pentru că ea era geloasă pe el, şi el era gelos pe ea şi ucidea orice bărbat pe care-l bănuia a fi iubitul ei.

Într-o bună zi, Vară Timpurie se plimba prin grădina ei, când deodată a zărit o floare neînchipuit de frumoasă, de un soi cum nu mai văzuse niciodată. Era mai roşie decât orice trandafir şi avea un parfum mai dulce, dar tulpina sa tare nu avea ghimpi şi era netedă asemenea fildeşului. A rupt-o, a dus-o într-un loc retras şi, cum sta ea întinsă şi o privea, numai ce i s-a părut că floarea nu mai e floare, ci iubitul după care tânjea de multă vreme, puternic şi în acelaşi timp blând ca un sărut. Iar seva plantei a pătruns în trupul reginei şi ea a rămas grea. I-a spus însă regelui că pruncul era al lui şi, pentru că regina era straşnic păzită, regele i-a dat crezare.

Pruncul era băiat şi dorinţa mamei lui a fost să i se pună numele Vânt de Primăvară. La venirea lui pe lume, pentru a i se face horoscopul au fost chemaţi toţi cei care caută în stele, şi nu numai aceia care trăiau în vârf de munte, ci şi mulţi dintre magii cei mari din Urth. Îndelung au trudit la hărţile lor şi de nouă ori s-au strâns în conclav solemn; şi într-un târziu au prorocit că în bătălie Vânt de Primăvară va fi de neînvins şi niciun prunc de-al lui nu va muri înainte să se fi făcut mare. Profeţiile acestea au fost cum nu se poate mai plăcute pentru urechile regelui.

Vânt de Primăvară creştea şi mama lui vedea cu tainică bucurie că pe băiat îl încântau câmpurile, florile şi fructele. Orice era verde creştea ca din apă sub mâna lui, iar ceea ce dorea să mânuiască era cuţitul de tuns pomii, nu sabia. Dar când s-a făcut un tânăr mândru, a venit războiul, iar el a apucat suliţa şi scutul. Pentru că avea o fire liniştită şi da ascultare regelui (pe care-l

credea a-i fi tată şi care credea că îi e tată), mulţi au socotit că profeţia nu se va împlini. Dar n-a fost aşa. Unde era bătălia mai aprigă, el lupta fără să-şi piardă cumpătul, cântărindu-şi bine cutezanţa dar şi prevederea; niciun general nu născocea atâtea stratageme ca el şi nu-l întrecea în îndemânare, şi niciun ofiţer nu era mai scrupulos cu fiecare îndatorire. Oştenii pe care-i comanda în lupta cu vrăjmaşii regelui erau instruiţi până când păreau să fie făcuţi din bronz şi însufleţiţi de foc, iar loialitatea lor faţă de el era atât de mare încât l-ar fi urmat şi-n Lumea Umbrelor, tărâmul cel mai îndepărtat de soare. Oamenii spuneau că vântul de primăvară era cel care dărâma turnurile şi vântul de primăvară era cel care răsturna corăbiile, cu toate că nu asta îşi dorise Vară Timpurie.

Întâmplarea a făcut ca războiul să-l aducă adeseori pe Vânt de Primăvară în Urth şi acolo s-a nimerit să cunoască doi fraţi care erau regi. Cel mai mare din ei avea mai mulţi fii, dar cel mai tânăr avea o singură fiică, o fată pe nume Pasărea Pădurii. Când fata asta a devenit femeie, tatăl ei fost răpus; iar unchiul ei, pentru ca ea să nu poată aduce pe lume fii care să ceară drept moştenire regatul bunicului lor, i-a trecut numele în catastiful preoteselor fecioare. S-a supărat Vânt de Primăvară auzind aceasta, pentru că prinţesa era frumoasă iar tatăl ei îi fusese prieten. Într-o bună zi, Vânt de Primăvară s-a dus de unul singur în Urth şi acolo a văzut-o pe Pasărea Pădurii dormind lângă un izvor şi a trezit-o cu sărutările sale.

Din împreunarea lor au venit pe lume doi fii gemeni, dar cu toate că preotesele ordinului o ajutaseră pe Păsărea Pădurii să-i ascundă regelui, unchiul ei, creşterea lor în pântecul ei, pe prunci nu i-au mai putut ascunde. Înainte ca Pasărea Pădurii să fi apucat să-i vadă, preotesele i-au pus într-un coş de nuiele cu aşternuturi făcute din pene şi i-au dus pe malul aceluiaşi izvor unde o găsise Vânt de Primăvară, şi acolo au dat drumul coşului pe apă, apoi au plecat.

Partea a II-a
Cum şi-a găsit Broscoi o mamă nouă

Departe a plutit coşul, peste ape dulci şi sărate. Alţi prunci ar fi murit, dar fiii lui Vânt de Primăvară nu puteau muri, pentru că încă nu se făcuseră mari. Monştrii apei, îmbrăcaţi în armuri, se

zbânţuiau în jurul coşului şi-l stropeau cu apă, maimuţele azvârleau în el cu beţe şi nuci, dar coşul plutea mai departe până când, în cele din urmă, a ajuns la un mal unde două surori sărmane spălau rufe. Femeile astea, bune la suflet, au văzut coşul şi au strigat, dar strigau în van, aşa că şi-au prins fustele în brâu, s-au avântat în râu şi au adus coşul la mal.

Pentru că au fost găsiţi în apă, băieţii au fost numiţi Peşte şi Broscoi, şi când surorile i-au arătat bărbaţilor lor şi au văzut că sunt doi copii neînchipuit de voinici şi de frumoşi, fiecare din cele două surori şi-a ales câte unul. Sora care l-a ales pe cel numit Peşte era nevasta unui păstor, iar bărbatul celei care l-a ales pe băiatul numit Broscoi era tăietor de lemne.

Sora aceasta din urmă avea multă grijă de Broscoi şi-l alăpta la sânul ei, căci aşa s-a făcut că nu cu mult timp în urmă i se prăpădise pruncul. Îl purta în spate, legat cu un şal atunci când bărbatul ei pleca în sălbăticie să taie lemne, şi de aceea cei care ţes legendele spuneau că era cea mai puternică femeie pentru că ducea un întreg imperiu în cârcă.

A trecut un an, şi la sfârşitul lui Broscoi învăţase să se ţină copăcel şi să facă şi câţiva paşi. Într-o noapte, tăietorul de lemne şi nevasta lui şedeau lângă micul lor foc, într-o poiană din sălbăticie; şi în vreme ce nevasta tăietorului de lemne pregătea cina, Broscoi s-a apropiat gol-puşcă de foc şi a stat acolo, să se încălzească. Atunci tăietorul de lemne, un om mucalit şi bun la suflet, l-a întrebat: „Îţi place?” şi, cu toate că până atunci nu vorbise niciodată, Broscoi a dat din cap şi a răspuns: „Floare Roşie.” Se povesteşte că la aceste vorbe Vară Timpurie a tresărit în patul ei din vârful muntelui de dincolo de ţărmurile lui Urth.

Tăietorul de lemne şi nevasta lui au rămas muţi de uimire, dar n-au apucat să se minuneze de cele întâmplate sau să-l îmboldească pe Broscoi să vorbească din nou, nici măcar să se gândească la ce le vor spune păstorului şi nevestei sale când se vor întâlni. Căci în poiană a răsunat un zgomot îngrozitor – cei care l-au auzit spun că este cel mai înfricoşător zgomot din Urth. Atât de puţini dintre cei care l-au auzit au supravieţuit, încât zgomotul acela nici nu are nume, dar se zice că e ceva între bâzâitul de albine şi sunetul pe care l-ar scoate o pisică, dacă pisica ar fi mai mare decât o vacă, şi ceva asemenea sunetului scos de ventrilogi când îşi învaţă meseria, un mârâit în gâtlej, care pare să vină din toate părţile în acelaşi timp. Era cântecul pe care-l cântă un smilodon când se furişează în apropierea

prăzii, cântecul care-i înspăimântă până şi pe mastodonţi, într-atât că o rup la fugă fără să ştie încotro şi sunt înjunghiaţi pe la spate.

De bună seamă că Pancreatorul cunoaşte toate tainele. El a rostit cuvântul lung care este universul nostru şi puţine lucruri se întâmplă care nu sunt cuprinse în acel cuvânt. A fost vrerea lui, prin urmare, ca nu departe de foc să se înalţe un gorgan acolo unde în vremurile din cea mai îndepărtată străvechime fusese un mormânt mare; şi cu toate că bietul tăietor de lemne şi nevasta lui habar n-aveau de asta, doi lupi îşi făcuseră sălaş acolo, o casă cu tavanul jos şi ziduri groase, cu galerii luminate de lămpaşe verzi ce coborau printre pietre funerare căzute în ruină şi urne sparte, cu alte cuvinte o casă pe placul lupilor. Acolo şedea lupul sugând din femurul unui coriphodon, iar lupoaica, nevasta lui, îşi alăpta puii.

De aproape le-a ajuns la urechi cântecul smilodonului şi l-au blestemat în Graiul Străvechi, aşa cum ştiu lupii să blesteme, căci nicio fiară legiuită nu vânează lângă vizuina altei fiare vânător, iar lupii se împacă bine cu luna.

Când şi-a încheiat blestemul, lupoaica a întrebat:

— Ce pradă poate fi aceea pe care Măcelarul, netotul ucigaş de hipopotami, a găsit-o, când tu, o, soţ al meu, care adulmeci şopârla ce se zbânţuie pe stâncile munţilor de dincolo de Urth, nici nu te-ai ostenit s-o iei în seamă?

— Nu devor mortăciuni, a răspuns scurt lupul. Nu scot nici viermi din iarba dimineţii, nici nu pescuiesc broaşte din băltoace.

— Nici Măcelarul nu cântă pentru d’alde astea, a zis soţia lui.

Atunci lupul şi-a înălţat capul şi a adulmecat văzduhul.

— Îi vânează pe fiul lui Meschia şi pe fiica lui Meschiane, şi ştii că nimic bun nu ne aduce carnea asta.

Lupoaica a dat din cap la aceste vorbe, căci ştia că, printre creaturile vii, numai fiii lui Meschia omoară tot ce le iese în cale când unul de-al lor este ucis. Şi-asta pentru că Pancreatorul le-a dat Urth-ul pe mână, iar ei au refuzat darul.

Isprăvindu-şi cântecul, Măcelarul a scos un răget de s-au cutremurat frunzele copacilor; apoi a ţipat, căci blestemele lupilor sunt blesteme puternice atunci când străluceşte luna.

— Ce rău s-a abătut peste el? a întrebat lupoaica, lingând chipul uneia dintre fiicele ei.

Lupul a adulmecat încă o dată.

— Carne arsă! A sărit în foc.

El şi nevasta lui au râs, aşa cum râd lupii, pe muteşte, arătându-şi toţi colţii; urechile lor stăteau în sus, cum stau corturile în deşert, căci îl ascultau pe Măcelar, care orbecăia prin desiş, căutându-şi prada.

Acum, uşa sălaşului celor doi lupi stătea deschisă, pentru că atunci când unul din lupii mari se găsea acasă, nu le păsa dacă intra cineva, şi puţini ieşeau dintre cei care intrau. Sălaşul fusese plin de lumina lunii (luna e întotdeauna un oaspete bine-venit în casele lupilor), dar deodată s-a făcut întuneric. Un copil stătea acolo, poate puţin temător de întuneric, dar mirosind tare a lapte. Lupul a mârâit, însă lupoaica i-a vorbit cu o voce cum nu se poate mai iubitoare:

— Intră, micule fiu al lui Meschia. Aici poţi bea şi-ţi va fi cald şi e curat. Aici ai tovarăşi de joacă, cei mai buni din lume, cu ochi strălucitori şi picioare iuţi.

Auzind acestea, băiatul a intrat şi lupoaica şi-a lăsat jos puii plini de lapte şi l-a luat pe băiat la ţâţa ei.

— La ce-i bună creatura asta? a întrebat lupul.

Lupoaica a râs:

— Stai şi sugi osul de la prada ultimei luni, şi mai întrebi? Nu-ţi aminteşti când războiul a venit aici, aproape, iar armiile Prinţului Vânt de Primăvară a pârjolit ţara? Atunci niciun fiu de-al lui Meschia nu ne-a vânat, căci se vânau între ei. După bătăliile lor, am ieşit şi noi la lumină, tu, şi eu, şi întregul Senat al Lupilor, şi chiar şi Măcelarul, şi Cel Care Râde, şi Ucigaşul Negru, şi ne-am furişat printre morţi şi muribunzi, alegând după pofta inimii.

— Aşa e, a zis lupul. Prinţul Vânt de Primăvară a făcut lucruri mari pentru noi. Dar puiul ăsta al lui Meschia nu e Prinţul.

Lupoaica a zâmbit doar şi a spus:

— Adulmec fumul bătăliei în blana de pe capul lui şi pe pielea lui.

(Era mirosul Florii Roşii.)

— Tu şi cu mine, a continuat lupoaica, vom fi pulbere când prima coloană va porni în marş de la poarta zidului său, dar acea coloană va prăsi alţi o mie care ne vor hrăni odraslele şi le vor hrăni pe odraslele lor, şi pe odraslele odraslelor lor.

Lupul a încuviinţat din cap la vorbele astea, ştiind că lupoaica e mai înţeleaptă decât el, şi aşa cum el adulmeca ceea ce se afla dincolo de ţărmurile lui Urth, aşa vedea ea zilele ce aveau să urmeze după ploile de anul viitor.

— O să-l numesc Broscoi, a zis lupoaica. Într-adevăr, o, soţ al

meu, Măcelarul pescuia broaşte.

Ea credea că vorbele acestea erau un compliment adresat lupului, pentru că se supusese fără crâcnire dorinţelor ei; dar adevărul era că sângele oamenilor de pe vârful muntelui de dincolo de Urth curgea în venele lui Broscoi, iar numele celor ce poartă sângele nu pot fi ţinute ascunse pentru multă vreme.

Afară au bubuit hohote sălbatice de râs. Vocea Celui Care Râde striga:

— E acolo, stăpâne! Acolo, acolo, acolo! Aici, aici, aici e urma! A intrat pe uşă!

— Uite ce-nseamnă să pomeneşti de rău, a zis lupul. Să-l pomeneşti înseamnă să-l invoci. Asta-i legea.

Şi-a luat sabia din cui şi i-a încercat tăişul.

Golul uşii s-a întunecat din nou. Golul era îngust, pentru că numai nebunii şi templele au uşi largi, iar lupii nu-s nebuni; Broscoi aproape umpluse golul acela. Acum Măcelarul l-a umplut de tot, răsucindu-şi umerii ca să poată intra şi aplecându-şi capul mare. Pentru că zidul era atât de gros, golul uşii era ca un tunel.

— Ce cauţi? a întrebat lupul şi a lins latul tăişului.

— Ce-i al meu, nimic mai mult, a zis Măcelarul.

Smilodonii se luptă cu un cuţit cu lamă curbată, în fiecare mână, unde mai pui că smilodonul ăsta era cu mult mai mare decât lupul, dar nu voia să-l provoace la luptă în locul acela strâmt.

— N-a fost niciodată al tău, a zis lupoaica.

Aşezându-l pe Broscoi pe jos, ea s-a apropiat atât de mult de Măcelar, încât smilodonul ar fi putut-o lovi dacă ar fi îndrăznit. Ochii ei scăpărau ca două focuri.

— Vânătoarea a fost nelegiuită, pentru o pradă nelegiuită. Acum a băut din mine şi a devenit lup pentru totdeauna, sacru în faţa lunii.

— Am văzut eu şi lupi morţi, i-a întors-o Măcelarul.

— Da, şi le-ai mâncat şi carnea, cu toate că nici muştele nu se-ating de ea, de puturoasă ce e. Poate-ai s-o mănânci şi pe-a mea, dacă mă răpune un copac în cădere.

— Zici că e lup. Va trebui adus în faţa Senatului.

Măcelarul s-a lins pe bot, dar cu limbă uscată. Poate că afară l-ar fi atacat pe lup; dar n-avea curajul să înfrunte perechea şi ştia că, dacă trecea de uşă, lupii îl vor lua pe Broscoi şi se vor refugia în galeriile de sub pământ, printre zidurile prăbuşite ale mormântului, unde lupoaica i-ar sări curând în spinare.

— Şi ce treabă ai tu cu Senatul Lupilor? l-a întrebat lupoaica.
— Poate că aceeaşi ca şi el, a răspuns Măcelarul şi a plecat să-şi caute o pradă mai la îndemână.

Partea a III-a
Aurul Ucigaşului Negru

Senatul Lupilor se adună de câte ori e lună plină. Vin toţi care pot, socotindu-se că acela care nu vine pune la cale vreo înşelăciune, oferindu-se bunăoară să păzească vitele fiilor lui Meschia în schimbul unor ciozvârte. Lupul care lipseşte la două adunări ale Senatului trebuie să se supună judecăţii atunci când se întoarce, iar dacă e găsit vinovat de către Senat este ucis de lupoaice.

Puii, şi ei, trebuie să se înfăţişeze în faţa Senatului, pentru ca orice lup mare să-i poată cerceta, dacă doreşte, pentru a se încredinţa că părintele lor a fost un lup adevărat. (Uneori, câte o lupoaică se tăvăleşte cu un câine, doar ca să facă în ciudă, dar cu toate că odraslele câinilor aduc mult a pui de lup, întotdeauna au o pată de alb undeva, albul fiind culoarea lui Meschia, care aminteşte de culoarea pură a Pancreatorului; iar fiii săi o lasă ca însemn pe tot ceea ce ating.)

Aşa se face că lupoaica s-a înfăţişat în faţa Senatului Lupilor la lună plină; puii ei se hârjoneau la picioarele ei, iar Broscoi – care cu adevărat arăta ca un broscoi când lumina lunii pătrundea prin fereastră şi-i colora pielea în verde – stătea lângă lupoaică, încleştându-se de blana fustei ei. Mai-marele Haiticului şedea pe jilţul cel mai înalt şi, dacă s-a mirat să vadă pe-un fiu al lui Meschia adus în faţa Senatului, urechile lui n-au arătat-o. Şi a cântat:

„Iată-i pe cei cinci copii!
Fii şi fiice, născuţi vii!
De sunt înşelăciune, spuneţi acuuuu-uuuuu-uuuuum!
De vreţi a vorbi, vorbiţi acuuuuu-uuuuu-uuuuum!”

Când puii sunt aduşi în faţa Senatului, părinţii lor n-au voie să-i apere dacă sunt provocaţi; dar în oricare altă împrejurare, oricine caută să le facă rău cade ucis.

— *Vorbiţi ACUUU-UUU-UUUM!*

Pereţii au răspuns cu ecou, încât în colibele din vale, fiii lui Meschia şi-au baricadat uşile, iar fiicele lui Meschiane şi-au strâns la piept pruncii.

Atunci Măcelarul, care aştepta în spatele ultimului lup, a ieşit în faţă.

— De ce vă codiţi? a întrebat el. N-oi fi eu deştept – sunt prea puternic să mai fiu şi deştept, după cum bine înţelegeţi. Dar aici sunt patru pui de lup, şi un al cincilea care nu e lup, ci prada mea.

La aceste vorbe, lupul a întrebat:

— Ce drept are *el* să vorbească aici? Doar *el* nu e lup.

Mai multe voci au răspuns:

— Oricine are dreptul să vorbească, dacă un lup îi cere să mărturisească. Vorbeşte, Măcelarule!

Atunci lupoaica şi-a slăbit sabia în teacă şi s-a pregătit pentru ultima ei bătălie, dacă la asta avea să se ajungă. Parcă era un demon, cu faţa ei suptă şi ochi arzători, căci un înger adesea e doar un demon care se pune între noi şi vrăjmaşul nostru.

— Zici că nu-s lup, a continuat Măcelarul. Şi bine zici. Ştim cum miroase un lup şi-i ştim glasul şi înfăţişarea. Lupoaica asta l-a luat pe acest fiu al lui Meschia drept pui al ei, dar cu toţii ştim că dacă ai drept mamă o lupoaică nu înseamnă că devii pui de lup.

Lupul a strigat:

— Lupi sunt aceia ai căror taţi şi mame sunt lupi! Eu îl iau pe acest pui drept fiu al meu!

S-au auzit hohote de râs la vorbele acestea şi, când hohotele s-au stins, o voce ciudată a continuat să râdă. Era Cel Care Râde, venise să-i dea sfat Măcelarului înainte de Senatul Lupilor.

— Mulţi au vorbit astfel, ha, ha, ha! a hohotit el. Dar puii lor au hrănit haiticul.

— Au fost omorâţi pentru blana lor albă, a zis Măcelarul. Pielea e sub blană. Cum să trăiască ăsta? Daţi-mi-l mie!

— Trebuie să vorbească doi, a atras Mai-Marele luarea aminte. Aşa e pravila. Cine vorbeşte în apărarea puiului aici de faţă? E un fiu de-al lui Meschia, dar e oare şi lup? Doi care nu-s părinţii lui trebuie să-i ia apărarea.

Atunci Cel Gol, care face parte din Senat pentru că e dascălul lupilor mai tineri, s-a ridicat de la locul său:

— Niciodată n-am avut drept învăţăcel un fiu de-al lui Meschia. S-ar putea să învăţ câte ceva de la el. Îi iau apărarea.

— Încă unul, a spus Mai-Marele. Unul mai trebuie să vorbească.

Tăcerea era deplină. Atunci Ucigaşul Negru a înaintat din fundul sălii. Toţi se tem de Ucigaşul Negru, căci, cu toate că mantia lui e la fel de moale ca blana unui pui din cei mici, ochii lui ard în noapte.

— Doi dintre cei care nu sunt lupi au vorbit deja aici. Oare n-am şi eu dreptul să vorbesc? Am aur.

Şi a ridicat o pungă.

— Vorbeşte! Vorbeşte! au răsunat o sută de voci.

— Pravila mai spune şi că viaţa unui pui poate fi cumpărată, a zis Ucigaşul Negru şi şi-a răsturnat aur în palmă, şi astfel a răscumpărat un imperiu.

Partea a IV-a
Brazda lui Peşte

Dacă ar fi să se înşiruie toate aventurile lui Broscoi – cum a trăit printre lupi şi a învăţat să vâneze şi să se lupte –, multe cărţi s-ar umple. Dar cei prin venele cărora curge sângele neamului din vârful muntelui de dincolo de Urth îi simt întotdeauna chemarea până la urmă; şi a venit şi clipa în care Broscoi a dus cu sine foc în Senatul Lupilor şi a spus:

— Iată Floarea Roşie. În numele ei voi cârmui.

Şi când nimeni nu i s-a împotrivit, s-a pus în fruntea lupilor şi i-a numit poporul regatului său, şi în curând au început să vină la el şi oameni, nu numai lupi, şi cu toate că încă era doar un copil, părea întotdeauna mai înalt decât oamenii din jurul său, căci prin venele lui curgea sângele lui Vară Timpurie.

Într-o noapte, când se deschideau trandafirii sălbatici, Vară Timpurie i-a apărut în vis şi i-a vorbit despre mama lui, Pasărea Pădurii, şi despre tatăl şi unchiul ei, şi despre fratele său. Şi-a găsit fratele, care se făcuse păstor, şi împreună cu lupii şi Ucigaşul Negru şi mulţi alţi oameni s-au dus la rege şi şi-au cerut moştenirea. Regele era bătrân şi fiii lui muriseră fără a avea fii, aşa că le-a dat moştenirea, iar din ea Peşte şi-a ales oraşele şi câmpurile, şi Broscoi şi-a luat înălţimile sălbatice.

Dar numărul oamenilor care-l urmau pe el creştea. Furau femei de la alte neamuri şi zămisleau prunci, şi când n-a mai fost nevoie de lupi şi aceştia s-au întors în sălbăticie, Broscoi a socotit

că oamenii lui aveau nevoie de un oraş în care să sălăşluiască şi să aibă ziduri care să-i apere când bărbaţii plecau la război. S-a dus la cirezile lui Peşte şi a luat de acolo o vacă albă şi un taur alb, i-a înjugat la un plug şi cu ajutorul lor a tras o brazdă care avea să hotărnicească zidul. Peşte a venit să-şi la înapoi vitele tocmai când oamenii se pregăteau să construiască zidul. Oamenii lui Broscoi i-au arătat brazda şi i-au spus că acela avea să fie zidul lor, dar Peşte a râs şi a sărit peste ea, iar ei, ştiind că lucrurile mici care sunt batjocorite nu cresc niciodată mari, l-au lovit de moarte. Şi cum Peşte era de-acum bărbat în toată firea, prorocirea făcută la naşterea lui Vânt de Primăvară s-a împlinit.

Când Broscoi l-a văzut pe Peşte mort, l-a îngropat în brazdă, pentru ca pământul să devină mănos. Aşa-l învăţase pe el Cel Gol, căruia i se mai spunea şi Sălbaticul, sau Squanto.

XX
Cercul vrăjitorilor

A doua zi dimineaţa, la prima geană de lumină, am pătruns în jungla muntelui ca şi când am fi intrat într-o casă. În spatele nostru, razele soarelui jucau pe iarbă, tufăriş, pietre; am trecut printr-o cortină de viţe încâlcite şi atât de dese, încât a trebuit să le retez cu spada, iar înaintea noastră nu zăream decât întunecime şi trunchiurile înalte ale copacilor. Nicio gâză nu zumzăia acolo, nicio pasăre nu ciripea. Vântul nu sufla. La început, pământul gol pe care păşeam era aproape la fel de pietros ca şi coastele muntelui, dar înainte să fi străbătut o leghe s-a mai netezit şi în cele din urmă am ajuns la o scară scurtă care cu siguranţă fusese tăiată cu hârleţul.

— Uite, a zis băiatul şi mi-a arătat ceva roşu, cu formă ciudată, aflat pe treapta cea mai de sus.

M-am oprit să mă uit. Era un cap de cocoş; ace dintr-un metal negru îi fuseseră înfipte în ochi, iar în cioc ţinea o fâşie de piele de şarpe năpârlită.

— Ce-i asta? a întrebat băiatul făcând ochi mari.

— Cred că o amuletă.

— Lăsată de o vrăjitoare? Ce înseamnă?

Am încercat să-mi aduc aminte puţinul pe care-l ştiam despre acea aşa-zisă artă. În copilărie, Thecla fusese îngrijită de o dădacă. Femeia înnoda şi deznoda noduri ca să grăbească naşterea copiilor şi zicea că la miez de noapte vede chipul viitorului soţ al Theclei (o fi fost al meu, oare?) oglindit într-un platou pe care se puneau torturile de nuntă.

— Cocoşul, i-am spus eu băiatului, este vestitorul zilei, cântatul lui în zori aduce soarele, aşa zic cei care cred în magie. A fost orbit poate ca să nu vadă când se ivesc zorile. Şarpele care îşi leapădă pielea înseamnă purificare sau reîntinerire. Cocoşul orbit ţine în cioc pielea veche.

— Şi ce înseamnă asta? a întrebat din nou băiatul.

I-am spus că nu ştiu; dar în sufletul meu eram sigur că era o vrajă împotriva venirii Soarelui Nou şi într-un fel mă durea să descopăr că cineva se împotrivea reînnoirii în care sperasem cu atâta ardoare când fusesem băietan, dar în care credeam prea puţin acum. În acelaşi timp, eram conştient că duceam asupra

mea Gheara. Duşmanii Soarelui Nou ar fi distrus Gheara fără doar şi poate dacă ar fi pus mâna pe ea.

Am mers mai departe, însă după mai puţin de-o sută de paşi am dat peste nişte bucăţi de pânză roşie agăţate de copaci; unele erau fâşii simple, pe altele însă erau tot felul de semne pictate cu negru, pe care nu le înţelegeam – sau mai bine zis îmi păreau un fel de simboluri şi ideograme de felul celor folosite de cei care se dau mai învăţaţi decât sunt, pentru a imita înscrisurile astronomilor.

— Mai bine ne-am întoarce din drum, am spus eu. Sau ocolim locul ăsta.

Nici n-am terminat bine de vorbit, că am şi auzit un zornăit în spatele meu. O clipă chiar am crezut că siluetele care păşiseră în potecă erau demoni, cu ochi uriaşi şi dungi negre, albe şi roşii; apoi am văzut că erau doar bărbaţi în pielea goală, cu trupurile pictate. La mâini aveau gheare de oţel, pe care le-au ridicat ca să le văd mai bine. Am tras-o din teacă pe *Terminus Est.*

— Nu te oprim din drum, a zis unul din ei. Mergi mai departe. Lasă-ne aici, dacă aşa vrei.

Mi s-a părut că, sub vopsea, pielea lui era albă şi părul blond, ca al celor de la miazăzi.

— Nici să nu-ncercaţi s-o faceţi. Cu tăişul ăsta lung v-aş omorî pe amândoi înainte să mă atingeţi.

— Atunci mergi, a spus bălaiul. Dacă n-ai nimic împotrivă să-l laşi pe copil cu noi.

Auzindu-i vorbele, m-am uitat spre Severian cel mic. Dar băiatul dispăruse de lângă mine.

— Dacă însă vrei să ţi-l dăm înapoi, îmi vei da spada şi vei veni cu noi.

Fără să se arate înspăimântat, bărbatul pictat s-a apropiat şi şi-a întins mâinile spre mine. Ghearele de oţel ieşeau dintre degetele lui, fiind prinse de două tije înguste de fier, pe care le ţinea în palme.

— A doua oară nu ţi-o mai cer, a zis el.

Am vârât spada în teacă, am desprins cureaua tecii şi i le-am pus pe toate în mâini.

Bărbatul a închis ochii. Pleoapele erau pictate cu puncte negre înconjurate de cercuri albe, aşa cum au unele omizi pentru ca păsările să le ia drept şerpi.

— Spada asta a băut mult sânge.

— Da, am spus eu.

A deschis ochii şi m-a privit fără să clipească. Chipul lui pictat – la fel ca şi al celuilalt, care stătea la un pas în spatele lui – era lipsit de orice expresie, ca o mască.

— O spadă abia făurită ar avea puţină putere aici, dar asta ar putea face rău.

— Mă aştept să-mi fie dată înapoi când eu şi fiul meu vom pleca. Ce-aţi făcut cu el?

N-a răspuns. M-au ocolit, unul pe-o parte, celălalt pe partea cealaltă, şi au mers pe potecă în direcţia în care mersesem şi eu cu băiatul. M-am luat după ei.

Aş putea spune că locul în care m-au dus era un sat, dar nu un sat din cele obişnuite, adică aşa ca Saltus, nici măcar un loc precum îngrămădirea de colibe ale autohtonilor, care uneori sunt numite sate. Aici copacii erau mai mari şi mai îndepărtaţi unii de alţii decât în orice pădure pe care-o văzusem în viaţa mea, iar baldachinul frunzelor lor alcătuia un tavan de nepătruns, la câteva sute de cubiţi deasupra capului. Erau atât de mari copacii aceştia, încât îţi venea să crezi că de evuri întregi creşteau; o scară ducea la o uşă în trunchiul unuia dintre ei, în care fuseseră tăiate ferestre. O casă cu câteva caturi fusese construită pe ramurile altui copac, şi ceva ca un uriaş cuib de granguri se legăna de crengile unui al treilea. Chepenguri deschise arătau că pământul de sub picioarele noastre era străbătut de galerii.

Am fost dus la unul dintre aceste chepenguri şi mi s-a spus să cobor pe o scară rudimentară ce ducea în întuneric. Preţ de o clipă m-am temut (nu ştiu de ce) să nu coboare prea în adânc, în caverne cum poate erau cele de sub vistieria întunecată a oamenilor-maimuţă. Dar n-a fost aşa. După ce am coborât cât de patru ori înălţimea mea, nu mai mult, şi am trecut printre un fel de rogojini rupte, m-am pomenit într-o încăpere subterană.

Gaura a fost acoperită şi totul s-a cufundat în beznă. Orbecăind, am explorat locul şi am măsurat că avea o suprafaţă de trei paşi pe patru. Podeaua şi pereţii erau din pământ, iar tavanul, din trunchiuri necojite; şi nicio mobilă.

Ne luaseră pe la mijlocul dimineţii. Peste şapte ronduri, avea să se întunece. Dar poate că până atunci voi fi dus în faţa vreunui mai-mare al locului. Şi-atunci aveam să fac tot ce-mi stătea în putinţă să-l conving că băiatul şi cu mine eram inofensivi, prin urmare puteam fi lăsaţi să mergem în treburile noastre. Iar dacă nu se întâmpla cum speram, aveam să urc

scara şi să încerc să sparg chepengul. Aşa că m-am aşezat frumuşel în aşteptare.

Sunt sigur că nu am dormit; ci mi-am folosit darul pe care-l am de a rechema trecutul şi astfel, măcar în spirit, am părăsit locul acela întunecat. Cel puţin o vreme am privit la animalele din necropola din spatele zidului Citadelei, aşa cum făceam când eram băietan. Am văzut gâştele, ca nişte capete de săgeţi, zburând pe cer, şi am urmărit venirile şi plecările vulpilor şi iepurilor. S-au mai luat o dată la întrecere pe iarbă, de hatârul meu, şi apoi şi-au lăsat urmele pe zăpadă. Triskele zăcea ca mort pe mormanul de gunoi dindărătul Turnului Ursului; m-am dus la el, l-am văzut tremurând şi şi-a ridicat capul, ca să mă lingă pe mână. La un moment dat, şedeam cu Thecla în celula ei strâmtă, şi ne citeam cu voce tare unul altuia şi ne întrerupeam din citit ca să discutăm în contradictoriu despre ceea ce citisem.

„Lumea se opreşte, ca un ceas", zicea ea. „Increatul e mort, cine-l va recrea? Cine-ar putea?"

„Ceasurile se opresc atunci când le mor stăpânii."

„Asta-i o superstiţie." Mi-a luat cartea din mâini ca să mi le poată ţine între mâinile ei cu degete lungi şi foarte reci. „Când stăpânul se află pe patul de moarte, nimeni nu mai toarnă apă curată înăuntru. Omul moare, iar surorile se uită la cadran, să noteze clipa precisă. Mai târziu, îl găsesc oprit, iar clipa neclintită."

„Vrei să spui că se opreşte înaintea morţii proprietarului? Prin urmare, dacă universul se opreşte acum, nu înseamnă că Increatul a murit – doar că nu a existat niciodată."

„Dar e bolnav. Uită-te în jurul tău. Uită-te la locul ăsta şi la turnurile de deasupra ta. Severian, ştii că nu te-ai uitat niciodată?"

„Dar ar putea să roage pe altcineva să umple mecanismul", am sugerat eu şi apoi, dându-mi seama ce spusesem, am roşit.

Thecla a râs: „Nu te-am mai văzut roşind de când mi-am scos prima oară veşmântul în faţa ta. Ţi-am pus mâinile pe sânii mei şi tu ai roşit ca o fragă. Îţi aminteşti? Cum adică să spună cuiva să-l umple? Unde-a dispărut tânărul ateist?"

Mi-am pus mâna pe coapsa ei. „E zăpăcit, aşa cum era şi atunci, de prezenţa divinităţii."

„Înseamnă că nu crezi în mine? Poate ai dreptate. Probabil că sunt ceea ce vă bântuie minţile vouă, torţionarilor tineri, o prizonieră frumoasă, încă nemutilată, care vă foloseşte ca să-şi

satisfacă poftele trupeşti.”

Încercând să fiu galant, i-am spus: „Asemenea visuri, cum eşti tu, îmi depăşesc puterile.”

„Ba nicidecum, atâta vreme cât tu ai putere asupra mea.”

Era ceva în celulă cu noi. M-am uitat la uşa cu zăbrele şi la felinarul Theclei, cu oglinda lui de argint, apoi în toate ungherele. Celula s-a întunecat şi odată cu lumina a dispărut şi Thecla, şi chiar şi eu, dar ceea ce pătrunsese în amintirea mea era încă acolo.

— Cine eşti, ce vrei să faci cu noi? am întrebat.

— Ştii bine cine suntem, şi noi ştim cine eşti.

Vocea era rece şi poate cea mai autoritară pe care o auzisem vreodată. Nici măcar autocratul însuşi nu vorbea astfel.

— Şi cine sunt eu?

— Severian din Nessus, Lictorul din Thrax.

— Într-adevăr, sunt Severian din Nessus. Dar nu mai sunt lictorul din Thrax.

— Aşa vrei să ne faci să credem.

S-a lăsat din nou tăcerea şi după o vreme am înţeles că anchetatorul nu mă lua la întrebări, ci voia să mă oblige ca, dacă îmi doream libertatea, să mă justific în faţa lui. Tare aş fi vrut să pun mâinile pe el – era la vreo câţiva cubiţi de mine, nu mai mult – dar ştiam că mai mult ca sigur era înarmat cu ghearele de oţel pe care mi le arătaseră paznicii de pe potecă. Şi mai voiam – şi nu era pentru prima oară – să scot Gheara din săculeţul ei de piele, cu toate că n-aş fi putut face o prostie mai mare.

— Arhontele din Thrax mi-a cerut să omor o anumită femeie. Iar eu am eliberat-o, aşa că a trebuit să fug din oraş.

— Trecând cu ajutorul magiei de posturile de soldaţi.

Întotdeauna am socotit că aceia care se dau drept făcători de minuni sunt şarlatani; dar acum, ceva din vocea anchetatorului meu mi-a dat de înţeles că, încercând să-i înşele pe alţii, se înşelau şi pe ei înşişi. Vocea era batjocoritoare, dar la adresa mea, nu a magiei.

— Poate, am zis eu. Ce ştii despre puterile mele?

— Că nu ţi-ajung să scapi din locul ăsta.

— N-am încercat să scap, dar am fost tot timpul liber.

— N-ai fost liber, a spus el puţin derutat. Ai adus-o pe femeie aici doar cu puterea minţii.

Am dat aerul afară din plămâni în aşa fel încât oftatul să nu mi se audă. În antecamera Casei Absolute, o fetiţă crezuse odată

că sunt o femeie înaltă, atunci când Thecla luase pentru câteva clipe locul personalităţii mele. Acum se pare că Thecla cea din amintire vorbise prin gura mea.

— Înseamnă, am spus eu, că sunt un necromant, care are putere asupra spiritelor morţilor. Căci femeia aceea e moartă.

— Ne-ai spus că ai eliberat-o.

— Era vorba de o altă femeie, care semăna puţin cu cea moartă. Ce-aţi făcut cu fiul meu?

— N-a zis că-i eşti tată.

— Îi umblă tot felul de gărgăuni prin cap, am spus eu.

Niciun răspuns. După o vreme, m-am ridicat şi am pipăit încă o dată pereţii temniţei mele subpământene; pământ şi iar pământ, ca şi înainte. Nu văzusem nicio lumină, nu auzisem niciun sunet. Dar mi-a trecut prin cap că poate chepengul fusese acoperit cu o rogojină sau ceva asemănător, doar pentru a ascunde orice urmă de lumină a zilei, şi dacă chepengul acela era bine construit, putea fi ridicat fără zgomot. Am urcat pe primul fuscel al scării; a trosnit sub greutatea mea.

Am mai urcat un fuscel, şi încă unul, dar fiecare a trosnit. Când am încercat să urc pe al patrulea, mi-am simţit ţeasta şi umerii înţepaţi ca de vârfuri de pumnal. Un firicel de sânge din urechea dreaptă mi s-a scurs pe gât.

M-am retras pe al treilea fuscel şi am pipăit deasupra capului. Ceea ce luasem drept rogojini rupte, când coborâsem în încăperea subterană, s-au dovedit a fi o sumedenie de aşchii de bambus, ancorate, nu ştiu cum, în puţ, cu vârfurile îndreptate în jos. Coborâsem uşor pentru că trupul meu le împinsese la o parte; dar acum mă împiedicau să scap. Am apucat o aşchie şi am încercat s-o rup; poate că aş fi reuşit dacă o apucam cu ambele mâini, însă cu una singură mi-era cu neputinţă. Să fi avut lumină şi răgaz mai mult, aş fi izbutit să-mi croiesc drum printre ele; lumină să zicem că mi-aş fi făcut, dar nu îndrăzneam să risc. Aşa că am sărit înapoi pe podea. Am mai dat o dată ocol temniţei, fără să descopăr nimic din ce nu ştiam dinainte, şi totuşi părea imposibil ca anchetatorul meu să fi urcat scara fără a scoate un sunet, deşi poate că avea el o taină ce-l ajuta să treacă printre aşchiile de bambus. M-am pus în patru labe şi am înconjurat încăperea – n-am descoperit nimic nou.

Am încercat să mut scara – în zadar, era bine fixată la locul ei; şi atunci, pornind din colţul cel mai aproape de puţ, am sărit şi am atins peretele cât mai sus cu putinţă, apoi am făcut o

jumătate de pas într-o parte şi iar am sărit. Când am ajuns la un loc ce se afla cam în partea opusă celui în care şezusem înainte, am descoperit ce căutam: o gaură dreptunghiulară, având poate un cubit în înălţime şi doi în lăţime, a cărei muchie de jos se găsea puţin mai sus de capul meu. Poate că anchetatorul meu pe aici coborâse, neauzit, cu ajutorul unei frânghii, şi tot pe aici dispăruse; dar mai curând cred că-şi scosese doar capul şi umerii în afară, pentru ca vocea să-i sune ca şi când el se afla chiar acolo, în încăpere, cu mine. M-am apucat de marginea găurii, am sărit şi m-am tras în sus.

XXI
Duelul magiei

Încăperea ce urma celei în care fusesem întemniţat părea aproape identică, doar podeaua era mai înaltă. Bineînţeles că bezna era deplină; dar acum fiind încredinţat că nu mă vedea nimeni, am scos Gheara din săculeţ şi m-am uitat în jur la lumina ei care, fără să fie puternică, îmi era de ajuns.

Acolo nu era nicio scară, dar o uşă îngustă dădea în ceea ce am bănuit a fi o a treia încăpere subterană. Am pitit Gheara, am păşit peste prag şi m-am pomenit într-un tunel, la fel de îngust pe cât era cadrul uşii şi care a cotit şi iar a cotit până să apuc să fac doisprezece paşi. Întâi am crezut că este un simplu coridor făcut anume să împiedice lumina să trădeze gaura din peretele încăperii în care stătusem prizonier. Dar ar fi fost de ajuns două sau trei coturi. Pereţii parcă se curbau şi se despărţeau; cu toate acestea, bezna era la fel de adâncă. Am mai scos Gheara o dată.

Poate din pricină că spaţiul în care mă aflam era atât de strâmt, gema a părut mai luminoasă; însă nu aveam ce vedea în afară de ceea ce mâinile îmi spuseseră înainte. Eram singur. Stăteam într-un labirint cu pereţi de pământ şi un tavan (chiar deasupra capului meu) din bârne nerindeluite; curbele erau atât de strânse, încât lumina Ghearei nu reuşea să spargă întunericul.

Tocmai voiam să pun gema la locul ei, când am simţit un miros înţepător şi necunoscut. Nasul meu nu este câtuşi de puţin la fel de fin precum al lupului din poveste – dimpotrivă, am un simţ al mirosului mai slab decât al celor mai mulţi oameni. Parcă recunoşteam mirosul, însă mi-au trebuit câteva clipe până să-mi dau seama că era acelaşi pe care-l simţisem în antecameră, în dimineaţa zilei în care evadasem, când mă întorsesem să-l iau pe Jonas după ce vorbisem cu fetiţa. Ea îmi spusese că o alcătuire fără nume, care căuta ceva, amuşinase printre prizonieri; iar eu găsisem o substanţă vâscoasă pe podea şi zid, acolo unde zăcea Jonas.

Aşa că n-am mai vârât Gheara înapoi în pungă; şi cu toate că, în rătăcirea mea prin labirint, am trecut de câteva ori peste o urmă fetidă, n-am zărit creatura care-o lăsase. După un rond şi mai bine de mers, am ajuns la o scară ce urca printr-un puţ scurt, deschis la capăt. Pătratul de lumină a zilei ce se vedea acolo era

orbitor şi totodată minunat. Am stat o vreme să-mi desfăt privirile cu ea, dar n-am pus piciorul pe scară. Dacă urcam, eram aproape sigur că aveam să fiu prins din nou; eram însă atât de flămând şi de însetat, că mă stăpâneam cu greu să nu urc, iar gândul la creatura aceea scârbavnică, aflată pe urmele mele – fără doar şi poate, unul dintre animalele dragi lui Hethor – mă împingea să ţâşnesc în sus.

Într-un târziu, am urcat prudent şi mi-am înălţat capul deasupra pământului. Nu mă aflam (aşa cum crezusem) în satul pe care-l văzusem; labirintul întortocheat mă dusese dincolo de sat, la o ieşire secretă. Copacii mari şi tăcuţi erau mai deşi aici, iar lumina ce mi se păruse atât de strălucitoare era umbra verde filtrată a frunzelor. Am ieşit de tot şi am văzut că puţul pe care-l părăsisem se afla între două rădăcini, un loc atât de pitit încât aş fi putut trece la numai un pas de el şi nu aş fi văzut gaura. Aş fi vrut s-o acopăr cu ceva greu, ca să împiedic ieşirea creaturii ce mă vâna sau cel puţin s-o ţin în loc o vreme; dar în preajmă nu era nici piatră, nici altceva care să-mi fie de folos.

Aveam eu un obicei al meu, anume să văd încotro e înclinat terenul şi, pe cât posibil, să cobor – aşa am făcut şi acum, şi în curând am descoperit un pârâiaş. Deasupra lui, printr-o spărtură în frunziş, se vedea cerul şi, privindu-l, am socotit că trecuseră vreo opt-nouă ronduri din acea zi. Am bănuit că satul nu putea fi prea departe de sursa de apă bună, şi într-adevăr l-am găsit şi pe acesta. Învelit în mantia mea fuliginoasă şi stând ascuns în umbră deasă, am urmărit ce se petrece în sat. La un moment dat, un bărbat – care nu era pictat, aşa cum fuseseră cei doi care ne opriseră pe potecă – a traversat poiana. În alt moment, un al doilea a coborât din coliba suspendată, s-a dus la pârâu, a băut şi s-a întors.

Când a început să se întunece, satul s-a trezit la viaţă. Vreo doisprezece bărbaţi au coborât din coliba suspendată şi s-au apucat să îngrămădească lemne în mijlocul poienii. Alţi trei, îmbrăcaţi cu robe şi ducând toiege cu capetele înfurcite, au ieşit din casa din copac. Alţi câţiva, care probabil păziseră potecile pădurii, s-au strecurat afară din umbre imediat ce focul a fost aprins şi au întins o ţesătură în faţa lui.

Unul dintre bărbaţii în robe stătea cu spatele la foc, iar ceilalţi doi se ghemuiseră la picioarele lui; era ceva cu totul aparte în înfăţişarea lor, amintindu-mi mai curând de aceea a exultanţilor decât de a hierodulilor pe care-i văzusem în grădinile Casei

Absolute – era ţinuta pe care o dă conştiinţa de a fi conducătorul, chiar dacă tocmai ea îl îndepărtează pe acesta de oamenii de rând. Bărbaţii pictaţi şi nepictaţi şedeau pe pământ, cu picioarele încrucişate, cu faţa spre cei trei. Am auzit murmur de voci şi glasul puternic al celui care stătea în picioare, dar eram prea departe să înţeleg ce spuneau. După o vreme, cei care stăteau ghemuiţi s-au ridicat. Unul şi-a desfăcut roba ca pe un cort şi fiul lui Becan, pe care îl adoptasem, a făcut un pas înainte. Şi celălalt şi-a desfăcut roba şi a scos-o la iveală pe *Terminus Est,* trăgând-o din teacă şi arătând mulţimii lama ei strălucitoare şi opalul negru din plăsele. Atunci unul dintre bărbaţii pictaţi s-a ridicat de jos, a venit în direcţia mea (m-am temut că o să mă vadă, cu toate că-mi acoperisem faţa cu masca), s-a oprit şi a ridicat un chepeng fixat în pământ. Curând a ieşit prin altul, mai aproape de foc, şi, cu pas ceva mai grăbit, s-a dus la bărbaţii cu robe, ca să dea raportul.

Eram aproape sigur de ceea ce le spunea. Mi-am îndreptat umerii şi m-am apropiat de foc.

— Nu sunt acolo, am spus. Sunt aici.

Surpriza le-a tăiat multora răsuflarea şi, deşi ştiam că pot muri în orice clipă, mi-a plăcut să-i aud cum icnesc. Bărbatul în robă care se afla la mijloc a zis:

— După cum vezi, nu poţi scăpa de noi. Erai liber, dar noi te-am atras înapoi.

Aceeaşi voce care mă luase la întrebări în temniţa de sub pământ.

— Dacă ai mers departe pe Cale, ştii că ai mai puţină putere asupra mea decât ar crede neştiutorii. (Nu e greu să imiţi felul de-a vorbi al oamenilor ăstora, pentru că ei, la rândul lor, imită felul de-a vorbi al asceticilor şi preoteselor, bunăoară al Pelerinelor.) Mi-aţi furat fiul, care e şi fiul Fiarei Care Vorbeşte, precum ai aflat între timp dacă l-ai tras de limbă. Pentru a-l primi înapoi, mi-am dat spada sclavilor tăi şi o vreme m-am supus ţie. Dar acum îmi iau spada îndărăt.

La umăr e un punct care, dacă îl apeşi bine cu degetul, paralizează întregul braţ. Mi-am pus mâna pe umărul bărbatului cu robă, care-o ţinea pe *Terminus Est,* şi-n clipa următoare a scăpat-o la picioarele mele. Cu o prezenţă de spirit pe care n-aş fi bănuit-o la un copil, băiatul Severian a ridicat-o şi mi-a dat-o. Bărbatul cu robă, din mijloc, şi-a înălţat toiagul şi a strigat:

— La arme!

Servitorii lui s-au ridicat ca un singur om. Mulţi aveau ghearele pe care le-am descris mai devreme, alţii au scos cuţite. Mi-am prins-o pe *Terminus Est* peste umăr, la locul ei obişnuit, şi am spus:

— Doar nu crezi că spada aceasta străveche îmi foloseşte drept armă? Are virtuţi mult mai mari, cum bine ar trebui să ştiţi cu toţii.

— Întocmai astfel ne-a spus Abundantius, s-a grăbit să răspundă bărbatul cu robă, care-l adusese pe micul Severian.

Celălalt bărbat cu robă încă îşi mai freca braţul. M-am uitat la bărbatul din mijloc, el fiind fără doar şi poate cel pomenit. Ochii îi erau ageri şi duri ca piatra.

— Abundantius este înţelept, am spus. Încercam să găsesc o cale prin care să-l pot ucide fără ca ceilalţi să se repeadă asupra noastră. Şi cred că ştie, am continuat eu, şi blestemul care se abate asupra celora care-i fac rău unui mag.

— Carevasăzică, eşti mag, a spus Abundantius.

— Eu, care i-am luat arhontelui prada din mâini şi am trecut nevăzut prin mijlocul armiei sale? Da, asta mi s-a spus că sunt.

— Atunci dovedeşte-ne că eşti mag şi te vom saluta ca pe-un frate. Dar dacă nu reuşeşti în încercarea la care te supunem sau o refuzi – noi suntem mulţi, iar tu nu ai decât o spadă.

— Dacă încercarea e dreaptă, o voi trece, am spus eu. Cu toate că nici tu, nici servitorii tăi nu aveţi căderea să mă supuneţi la aşa ceva.

Era prea deştept să se lase atras într-o asemenea discuţie.

— Toţi de-aici, în afară de tine, ştiu despre ce încercare vorbesc şi ştiu şi că e dreaptă. Toţi pe care-i vezi au trecut-o sau speră s-o treacă.

* * *

M-au dus într-o sală pe care nu o văzusem până atunci, construită din buşteni şi ascunsă între copaci. Avea o singură intrare şi nicio fereastră. Când au fost aduse torţe, am văzut că înăuntru nu era altceva decât un covor împletit din iarbă. Încăperea era atât de lungă faţă de lăţimea ei, încât părea mai curând un coridor.

— Aici te vei bate cu Decuman, a spus Abundantius şi mi l-a arătat pe bărbatul al cărui braţ îl amorţisem şi care părea oarecum surprins că fusese ales. L-ai dovedit la foc. Acum trebuie să te dovedească el, dacă poate. Poţi să şezi aici, lângă uşă, ca să fii sigur că nu intrăm să-l ajutăm. El o să stea în

capătul celălalt. Nu vă veţi apropia unul de altul şi nu vă veţi atinge, aşa cum l-ai atins tu lângă foc. Va trebui să vă ţeseţi vrăjile, iar mâine-dimineaţă venim să vedem care-a învins.

Luându-l pe micul Severian de mână, l-am dus în capătul orb al locului aceluia întunecat.

— Eu o să şed aici, am spus. Sunt încredinţat că nu veţi veni în ajutorul lui Decuman, dar voi n-aveţi de unde şti dacă nu cumva în jungla de afară se găsesc acoliţi de-ai mei. Mi-aţi arătat încredere, aşa că am şi eu încredere în voi.

— Ar fi mai bine să laşi copilul în grija noastră, a spus Abundantius.

Am clătinat din cap în semn că nu.

— Trebuie să-l am cu mine. E al meu, şi când mi l-aţi răpit pe potecă, mi-aţi răpit jumătate din putere. Nu voi îngădui să mă mai despart de el.

După o clipă, Abundantius a încuviinţat din cap.

— Cum doreşti. N-am vrut decât să nu i se întâmple nimic rău.

— Nu i se va întâmpla nimic rău, am spus eu.

Pe pereţi erau suporturi de fier, în care patru dintre bărbaţii goi au înfipt torţele înainte să plece. Decuman s-a aşezat lângă uşă, cu picioarele încrucişate şi punându-şi toiagul în poală. M-am aşezat şi eu şi l-am tras pe băiat lângă mine.

— Mi-e teamă, a zis el, înfundându-şi chipul mic în mantia mea.

— Ai şi de ce să-ţi fie teamă. Ultimele trei zile au fost rele pentru tine.

Decuman începuse o incantaţie molcomă, ritmată.

— Micule Severian, vreau să-mi spui ce s-a întâmplat cu tine pe potecă. M-am uitat după tine, dar te făcuseşi nevăzut.

Mi-a luat ceva timp să-l liniştesc şi să-l înduplec să vorbească şi până la urmă s-a oprit din plâns.

— Au apărut… oamenii în trei culori şi cu gheare, şi mi s-a făcut frică şi am fugit.

— Asta-i tot?

— Şi după aia au mai apărut nişte oameni în trei culori, m-au prins şi m-au făcut să intru într-o gaură sub pământ, unde era întuneric. Apoi m-au trezit şi m-au ridicat de acolo şi m-am trezit în haina unui om, apoi ai venit tu şi m-ai luat.

— Ţi-a pus cineva vreo întrebare?

— Un om în întuneric.

— Înţeleg. Micule Severian, să nu mai fugi niciodată aşa cum

ai fugit pe potecă – înţelegi? Fugi numai dacă fug şi eu. Dacă n-ai fi fugit când i-am întâlnit pe oamenii ăia în trei culori, n-am fi acum aici.

Băiatul a încuviinţat din cap.

— Decuman, am strigat eu. Decuman, putem sta de vorbă?

Nu m-a băgat în seamă, deşi mi-a făcut impresia că incantaţia lui murmurată se auzea puţin mai tare. Îşi ţinea faţa ridicată, ca şi când se uita la bârnele acoperişului, dar ochii îi erau închişi.

— Ce face? m-a întrebat băiatul.

— Ţese o vrajă.

— O să păţim ceva din pricina ei?

— Nu, i-am spus eu. Vrăji de felul ăsta sunt şarlatanii – ca atunci când te-au ridicat prin gaură astfel încât să arate că celălalt te-ar fi făcut să apari sub roba lui.

Dar chiar în timp ce spuneam acestea, mi-am dat seama că era mai mult decât atât. Decuman îşi concentra puterea minţii asupra mea, aşa cum puţini reuşesc s-o facă, şi simţeam că stau despuiat într-un loc puternic luminat, sub privirile a mii de ochi. Una dintre torţe a pâlpâit şi s-a stins. Când lumina din sală s-a împuţinat, cealaltă lumină, pe care n-o vedeam, a părut să devină şi mai puternică.

M-am ridicat. Există feluri de a ucide fără a lăsa urme şi mi le-am trecut pe toate prin minte în timp ce am început să înaintez.

În clipa următoare, suliţe au ţâşnit din pereţi, de-o parte şi de alta, lungi de-un cot. Nu erau ca suliţele oştenilor, arme cu energie prin ale căror capete ţâşnesc proiectile de foc, ci prăjini de lemn cu vârf de fier, asemenea parilor folosiţi de sătenii din Saltus. Cu toate acestea, puteau ucide de la apropiere, aşa că m-am aşezat la locul meu.

— Cred că sunt afară, se uită la noi prin crăpăturile dintre buşteni, a zis băiatul.

— Da, acum mi-am dat şi eu seama.

— Ce-i de făcut? a întrebat el. Şi, văzând că eu nu răspund, a continuat: Cine sunt oamenii ăştia, tată?

Pentru prima oară îmi spunea astfel. L-am tras mai aproape şi mi s-a părut că plasa pe care Decuman o înnoda în jurul minţii mele a slăbit.

— E doar o bănuială, dar aş zice că aici e o şcoală pentru magicieni – pentru cultiştii care practică artele secrete, aşa le numesc ei. Se zice că au discipoli peste tot – eu unul mă-ndoiesc de asta – şi sunt foarte cruzi. Ai auzit de Soarele Nou, micule

Severian? El e omul despre care profeţii spun că va veni şi va alunga gheaţa şi va pune ordine în lume.

— O să-l omoare pe Abaia, a zis băiatul, spre mirarea mea.

— Da, şi asta ar trebui să facă, şi multe altele. Din câte se spune, a mai venit o dată, cu mult timp în urmă. Ştiai?

Băiatul a clătinat din cap.

— Pe vremea aceea, treaba lui a fost să facă pace între omenire şi Increat, şi de aceea a fost numit Conciliatorul. A lăsat în urmă o relicvă vestită, o gemă numită Gheara.

În timp ce spuneam acestea, mâna mi s-a ridicat la ea şi, cu toate că n-am slăbit cureluşele micului sac în care o ţineam, am simţit-o prin pielea subţire. De cum am atins-o, strălucirea aceea nevăzută pe care Decuman o crease în mintea mea a dispărut aproape cu totul. Nu pot să spun de ce, vreme atât de îndelungată, crezusem că gema trebuia scoasă din ascunzişul ei pentru a-şi dovedi puterile. În acea noapte am descoperit că greşisem şi am izbucnit în râs.

Auzindu-mă, Decuman şi-a curmat incantaţia şi a deschis ochii. Micul Severian s-a strâns şi mai mult în mine.

— Nu-ţi mai e teamă?

— Nu, am răspuns eu. Ai văzut că mi-a fost teamă?

A încuviinţat solemn din cap.

— Ce voiam să-ţi spun e că existenţa relicvei cu pricina pare să le fi dat unora ideea că acel Conciliator folosea ghearele drept arme. Uneori m-am îndoit de existenţa lui; dar dacă a trăit vreodată o asemenea persoană, sunt sigur că şi-a folosit armele împotriva lui însuşi. Pricepi ce spun?

Nu prea cred că pricepea, dar el a dat din cap în semn că da.

— Când eram pe potecă, am găsit o amuletă împotriva venirii Soarelui Nou. Oamenii aceia în trei culori, despre care cred că sunt cei care au izbutit în încercarea asta de acum, folosesc gheare de oţel. Cred că vor cu tot dinadinsul să împiedice venirea Soarelui Nou, ca să-i poată lua locul şi poate să-i uzurpe puterile. Dacă…

De afară s-a auzit un ţipăt.

XXII
Poalele muntelui

Hohotul meu de râs întrerupsese concentrarea lui Decuman, chiar dacă numai pentru o clipă. Ţipătul de-afară nu l-a tulburat defel. Plasa lui, din care mare parte se năruise când apucasem Gheara în mână, se înnoda la loc, mai încet dar mai strâns.

Întotdeauna îţi vine să spui că asemenea senzaţii sunt de nedescris, deşi rareori se întâmplă să fie. Aveam senzaţia că atârn gol între doi sori însufleţiţi şi că aceşti sori erau emisferele creierului lui Decuman. Eram scăldat în lumină, dar era strălucirea orbitoare a cuptoarelor, devastatoare şi cumva paralizantă, în lumina aceea, nimic nu merita să mai aibă vreo valoare; iar eu eram infinit de mic şi demn de dispreţ.

Astfel, într-un anumit sens, şi concentrarea mea a rămas neclintită. Îmi dădeam seama, oricât de nedesluşit, că ţipătul ar putea să-mi anunţe ivirea unei împrejurări prielnice. Mult mai târziu decât ar fi trebuit s-o fac, poate după ce douăsprezece răsuflări au trecut prin nările mele, m-am ridicat cu greu în picioare.

Ceva intra pe uşă. Primul meu gând, oricât de absurd ar suna, a fost că era noroi – că o cutremurare zguduise Urth-ul şi sala avea să fie inundată de mocirla cine ştie cărei mlaştini fetide. Curgea în jurul stâlpilor uşii, orb, încet, şi în acest timp o altă torţă s-a stins. În curând avea să-l atingă pe Decuman, aşa că am strigat să-l avertizez.

Nu ştiu dacă din pricină că l-a atins creatura sau a auzit vocea mea, fapt e că Decuman s-a tras înapoi de spaimă. Iarăşi am fost conştient de ruperea vrăjii, de distrugerea capcanei care mă ţinuse între cei doi sori gemeni. Sorii şi-au luat zborul şi s-au micşorat până au dispărut, iar eu parcă am început să cresc şi să mă răsucesc într-o direcţie care nu era nici în sus, nici în jos, nici la dreapta, nici la stânga, până când m-am pomenit stând întreg în sala încercării, cu micul Severian încleştat de mantia mea.

În clipa aceea, mâna lui Decuman s-a mişcat şi ghearele au scăpărat. Habar n-avusesem că le avea la el. Orice-ar fi fost creatura aceea neagră şi aproape fără formă, marginea ei s-a despicat aşa cum se despică grăsimea sub lovitura biciului. Sângele era tot negru, sau poate verde foarte închis. Sângele lui

Decuman era roşu; când creatura s-a scurs peste el, pielea lui a părut să se topească asemenea cerii.

L-am ridicat pe băiat şi i-am spus să se prindă cu braţele de gâtul meu şi să-mi înconjoare talia cu picioarele, apoi am sărit cu toată puterea. Am atins cu vârfurile degetelor o bârnă a tavanului, dar n-am putut să mă prind de ea. Creatura se întorcea, oarbă dar hotărâtă. Poate că-şi urmărea prada după miros, dar mai curând îmi venea să cred că ceea ce-o călăuzea era gândul – astfel se explica de ce i-a fost atât de greu să mă găsească în antecameră, unde, visând, devenisem Thecla, şi atât de uşor în sala de încercare, unde mintea lui Decuman era aţintită asupra minţii mele.

Am sărit din nou, dar de data asta nici măcar n-am atins bârna. Ca să iau una din torţele rămase, trebuia să alerg spre creatură. Ceea ce am şi făcut şi am apucat torţa, dar în clipa în care am scos-o din suport, s-a stins.

Ţinându-mă cu o mână de suport, am sărit a treia oară, ajutându-mi picioarele cu forţa braţului meu; şi m-am prins, în sfârşit, cu mâna stângă de o bârnă netedă, subţire. Bârna s-a îndoit sub greutatea mea, dar am reuşit să mă trag în sus, cu băiatul în cârcă, până mi-am pus un picior pe suport.

Sub mine, creatura întunecată, fără formă, s-a ridicat, a căzut, s-a ridicat din nou. Încă ţinându-mă de bârnă, am scos-o pe *Terminus Est.* O lovitură a muşcat adânc în carnea nămoloasă, dar abia de-a ieşit tăişul din ea, că rana a părut că se închide şi se lipeşte. Atunci mi-am îndreptat spada asupra acoperişului de frunze – un vicleşug pe care mărturisesc că l-am împrumutat de la Agia. Era gros, făcut din frunzele junglei, legate cu fibre dure; primele două lovituri disperate n-au prea avut efect, dar la a treia, un snop întreg s-a desprins şi a căzut. O parte din el a nimerit în singura torţă rămasă, înăbuşindu-i flacăra, apoi scuipând o limbă de foc. M-am smucit în sus prin deschizătură şi am sărit în noapte.

Sărind aşa orbeşte, cu tăişul ascuţit scos din teacă, e o minune că nu ne-am ucis, pe băiat şi pe mine. Am scăpat şi spada, şi pe băiat când am atins pământul şi am căzut în genunchi. Pălălaia roşie a frunzelor uscate devenea tot mai mare, cu fiecare clipă ce trecea. L-am auzit pe băiat scâncind şi i-am strigat să nu fugă, apoi l-am ridicat în picioare cu o mână, am apucat-o pe *Terminus Est* cu cealaltă şi am rupt-o eu însumi la fugă.

Am alergat toată noaptea prin junglă, fără să ştim încotro. Dar am încercat s-o ţinem tot în susul pantei – nu numai pentru că drumul spre miazănoapte însemna să urcăm, dar şi pentru că ştiam că riscam mai puţin să cădem într-o râpă. Când a venit dimineaţa, încă nu ieşisem din junglă şi ştiam la fel de puţin ca înainte unde ne aflam. L-am luat pe băiat în braţe şi astfel l-am dus, iar el a adormit în braţele mele.

Peste încă un rond, nu mai aveam nicio îndoială – panta urca acum abruptă în faţa noastră şi într-un târziu am ajuns la o perdea de viţe, asemenea celei prin care ne croisem drum cu o zi înainte. Tocmai când mă pregăteam să-l pun pe băiat pe pământ, fără să-l trezesc, ca să pot scoate spada, am văzut lumina zilei revărsându-se printr-o crăpătură, în stânga mea. M-am îndreptat într-acolo, mergând cât puteam eu de repede, aproape alergând; am trecut prin ea şi am ieşit pe un platou stâncos, acoperit cu iarbă aspră şi tufişuri. După alţi câţiva paşi, am ajuns la un pârâu limpede ce susura curgând peste stânci – fără doar şi poate pârâul în apropierea căruia dormisem cu băiatul în urmă cu două nopţi. Neştiind sau nepăsându-mi dacă acea creatură fără formă mai era pe urmele noastre, m-am întins şi eu pe mal şi am adormit.

Eram într-un labirint, asemănător şi totuşi fără să semene cu întunecatul labirint subteran al magicienilor. În cel de acum, coridoarele erau mai late şi uneori păreau să fie galerii la fel de măreţe ca acelea din Casa Absolută. Unele aveau pe pereţi oglinzi în care mă vedeam cu pelerina mea zdrenţuită şi obrajii supţi, şi, aproape lipită de mine, o vedeam pe Thecla, pe jumătate străvezie, îmbrăcată cu o rochie minunată, lungă până-n pământ. Planete se roteau pe traiectorii oblice, curbate, pe care numai ele le vedeau. Urth cel albastru ducea luna verde ca pe un copil, fără a o atinge. Roşul Verthandi s-a preschimbat în Decuman, cu pielea mâncată, tăvălindu-se în propriul său sânge.

Am fugit şi am căzut, mişcându-mi convulsiv mădularele. Am văzut stele adevărate preţ de-o clipă pe cerul inundat de soare, dar somnul mă atrăgea irezistibil, asemenea gravitaţiei. Am trecut prin dreptul unui perete de sticlă şi prin el l-am văzut pe băiat fugind înspăimântat, îmbrăcat în vechea şi peticita cămaşă cenuşie pe care o purtasem ca ucenic, fugind de la nivelul patru, aşa mi s-a părut, la Atriumul Timpului. Dorcas şi Jolenta veneau mână-n mână, zâmbindu-şi una alteia, fără să mă vadă. Apoi

autohtoni, cu pielea roşie şi picioare crăcănate, cu pene şi bijuterii, dansau în spatele şamanului lor, dansau în ploaie. Ondina înota în văzduh, uriaşă ca un nor, ascunzând soarele.

* * *

M-am trezit. O ploaie molcomă îmi cădea pe faţă. Lângă mine, micul Severian încă dormea. L-am învelit cât am putut de bine cu mantia mea şi l-am dus înapoi, prin crăpătura din perdeaua de viţe. În spatele perdelei, sub copacii cu ramuri groase, ploaia nu reuşea să pătrundă; acolo ne-am întins pe pământ şi am adormit la loc. De data asta n-am mai visat şi, când m-am trezit, dormisem o zi şi-o noapte, iar lumina palidă a zorilor acoperea lumea. Băiatul se sculase şi hălăduia printre copaci. Mi-a arătat unde era izvorul, m-am spălat şi, pentru prima oară din acea după-amiază în casa de sub stâncă, m-am bărbierit cum am putut mai bine, fără apă caldă. Apoi am regăsit poteca familiară şi am apucat-o din nou spre miazănoapte.

— N-o să ne mai întâlnim cu oamenii în trei culori? m-a întrebat el, iar eu i-am spus să nu se teamă şi să nu fugă – o să am eu grijă de oamenii în trei culori.

Adevărul era că îmi făceam mai multe griji din pricina lui Hethor şi a creaturii pe care o trimisese pe urmele mele. Dacă nu pierise în foc, poate că se îndrepta spre noi; cu toate că îmi păruse a fi o vietate ce se temea de soare, întunericul junglei era însăşi esenţa amurgului.

Un singur bărbat pictat ne-a ieşit în cale, dar nu ca să ni se pună în drum, ci ca să se prosterneze. Mi-a venit să-l ucid, să isprăvesc odată cu toată povestea asta; suntem deprinşi să omorâm şi să mutilăm doar la ordinul unui judecător, dar deprinderea slăbea în mine pe măsură ce mă depărtam tot mai mult de Nessus şi mă apropiam de război şi de munţii sălbatici. Unii mistici spun că vaporii ce se înalţă din bătălii dăunează creierului, chiar şi la depărtare mare dacă-s duşi de vânt; or fi având dreptate. M-am mulţumit să-l ridic pe om de jos şi să-i spun să se dea la o parte.

— Măreţ Mag, a zis el, ce-ai făcut cu întunericul târâtor?

— L-am trimis înapoi în hăul din care l-am tras afară, i-am răspuns eu, fiind aproape sigur că, întrucât nu ne întâlnisem cu acea creatură, Hethor o chemase înapoi, dacă nu cumva murise.

— Cinci dintre noi au transmigrat, a zis omul pictat.

— Înseamnă că puterile voastre sunt mai mari decât am bănuit eu. A omorât sute într-o singură noapte.

N-aveam de unde să ştiu dacă nu cumva, întorcându-i spatele, nu avea să ne atace, dar n-a făcut-o. Poteca pe care mersesem ca prizonier cu două zile înainte arăta părăsită acum. Niciun paznic nu s-a mai ivit să ne aţină calea; câteva fâşii de pânză roşie fuseseră smulse şi călcate în picioare, dar nu puteam pricepe de ce. Vedeam multe urme de paşi pe potecă, acolo unde înainte nu fusese niciuna (sau fuseseră şterse).

— După ce te uiţi? m-a întrebat băiatul.

— După mâzga animalului de care am fugit noaptea trecută, am răspuns aproape în şoaptă, încă nefiind sigur că nu trăgea cineva cu urechea din spatele copacilor.

— Şi o vezi?

Am clătinat din cap în semn că nu.

O vreme, băiatul a mers tăcut. Apoi a spus:

— Severian Mare, de unde a venit?

— Îţi aduci aminte povestea? De undeva din vârful munţilor de dincolo de ţărmurile lui Urth.

— Unde trăia Vânt de Primăvară?

— Nu cred că era acelaşi vârf.

— Şi cum a ajuns aici?

— L-a adus un om rău, am răspuns eu. Şi-acum taci o vreme, micule Severian.

Îl repezisem pe băiat, dar asta numai din pricină că mă tulbura acelaşi gând. Hethor trebuie să fi adus toate animalele astea pe furiş la bordul navei pe care muncea el, asta era limpede; şi când plecase din Nessus după mine, probabil că o fi dus notulii într-un vas mic, sigilat, pe care-l avea asupra sa – oricât erau de cumpliţi, notulii erau la fel de subţiri ca hârtia, după cum bine ştia Jonas.

Dar care era treaba cu spurcăciunea aceea din sala de încercare? Apăruse şi în antecamera din Casa Absolută, după sosirea lui Hethor, dar cum anume? Şi i-o fi urmat pe Hethor şi Agia ca un câine, când s-au îndreptat spre miazănoapte, până în Thrax? Am căutat în amintire cum o văzusem atunci când l-a omorât pe Decuman şi am încercat să-i ghicesc greutatea: trebuie să fi cântărit cât mai mulţi bărbaţi laolaltă, poate cât un destrier. Prin urmare, ar fi fost nevoie de un car mare ca să fie transportată şi ascunsă. Să fi mânat Hethor un asemenea car prin munţii ăştia? Imposibil de crezut. Să fi împărţit grozăvenia aia vâscoasă pe care o văzusem noi un car din ăsta cu salamandra la a cărei distrugere în Thrax fusesem martor? La fel

de imposibil de crezut.

Satul părea pustiu când am ajuns în el. O parte din sala de încercare încă mai era în picioare şi ardea mocnit. În zadar am căutat acolo rămăşiţele trupului lui Decuman, dar am găsit toiagul lui pe jumătate ars. Era gol pe dinăuntru şi atât de neted încât mi-am zis că, odată îndepărtat mânerul, se transforma într-o sarbacană cu care se trăgeau săgeţi otrăvite. Cu siguranţă că ar fi fost folosită astfel dacă m-aş fi dovedit prea rezistent la vraja pe care o ţesea.

Băiatul trebuie să fi înţeles la ce mă gândeam – după expresia de pe chipul meu şi direcţia privirii mele.

— Omul ăla chiar era vrăjitor, nu-i aşa? Aproape că te-a vrăjit şi pe tine.

Am încuviinţat din cap.

— Ai zis că nu-i adevărat.

— În unele privinţe, micule Severian, nu-s cu mult mai înţelept decât tine. N-am crezut că e adevărat. Am văzut atâtea şiretlicuri – uşa secretă în încăperea subterană unde m-au ţinut şi felul în care te-au făcut să apari de sub roba omului ăluia. Dar peste tot sunt lucruri întunecate şi presupun că aceia care se chinuie să le găsească până la urmă descoperă câteva fără voia lor. Şi-atunci devin, aşa cum ai spus tu, magicieni adevăraţi.

— Dacă se pricep la magia adevărată, ar putea să spună tuturor ce să facă.

Am clătinat din cap, fără să răspund nimic, însă de atunci mă tot gândesc la asta. Aş zice că sunt două obiecţii la această idee a băiatului, care, dacă ar fi exprimată într-o formă mai matură, ar suna mult mai convingătoare.

Prima e că prea puţine cunoştinţe sunt transmise de la o generaţie la alta de către magicieni. Eu mă formasem în ceea ce s-ar putea numi fundamentul ştiinţelor aplicate; şi de aici ştiu că progresul ştiinţei ţine mult mai puţin decât se crede de obicei de consideraţii teoretice sau de investigaţie sistematică, ci mai curând de transmiterea informaţiilor solide, obţinute prin noroc sau intuiţie, de la un grup de oameni la cei care vin după ei. Natura celor care caută cu orice preţ cunoştinţe oculte este să le caute chiar şi în moarte şi să le transmită disimulat şi învăluite în minciuni gratuite, încât nu mai au nicio valoare. Uneori, auzim că unii dintre ei îi învaţă de bine pe cei dragi, sau pe copiii lor; dar e în firea acestui soi de oameni ca rareori să iubească sau să aibă copii, iar dacă totuşi au, arta lor slăbeşte în putere.

A doua e că însăşi existenţa unor asemenea puteri e dovada unei forţe contrare. Puterile din prima categorie sunt numite întunecate, cu toate că se pot folosi de o lumină ucigaşă, aşa cum a făcut Decuman; iar pe cele din a doua categorie le numim luminoase, cu toate că îmi vine să cred că uneori se folosesc de întuneric, aşa cum un om, chiar dacă e bun, tot trage perdelele patului ca să doarmă. Dar nu greşim când vorbim despre întuneric şi lumină, pentru că e limpede că una o presupune pe cealaltă. Povestea pe care i-am citit-o micului Severian spunea că universul nu e nimic altceva decât un cuvânt lung al Increatului. Prin urmare, noi suntem silabele acelui cuvânt. Dar rostirea oricărui cuvânt este inutilă dacă nu există şi alte cuvinte, cuvinte care nu sunt rostite. Dacă o fiară scoate un singur urlet, urletul acela nu are niciun înţeles; până şi vântul are o mulţime de voci, iar cei care stau la adăpost îl aud şi ştiu dacă vremea e furtunoasă ori blândă. Puterile pe care le numim întunecate îmi par a fi acele cuvinte pe care Increatul – dacă Increatul există cu adevărat – nu le-a rostit; sunt cuvinte ce trebuie păstrate într-o cvasiexistenţă, dacă este ca celălalt cuvânt, cel rostit, să iasă în evidenţă. Ce nu se spune poate fi important – dar ce se spune este mult mai important. Astfel, faptul că eu aveam cunoştinţă de existenţa Ghearei a fost aproape îndeajuns să mă împotrivesc vrăjii lui Decuman.

Şi dacă cei care caută lucruri întunecate le găsesc, de ce nu le-ar găsi pe cele luminoase cei care le caută pe acestea? Şi nu sunt cei din urmă mai nimeriţi să-şi transmită mai departe înţelepciunea? Pelerinele, bunăoară, au păzit Gheara, de la o generaţie la alta; gândindu-mă la asta, am fost şi mai hotărât decât înainte să le găsesc şi să le-o dau înapoi; căci, dacă nu ştiusem asta înainte, noaptea în care a apărut alzaboul m-a făcut să înţeleg că eram numai carne şi că voi muri şi eu, poate chiar foarte curând.

Deoarece muntele de care ne apropiasem se afla la nord şi astfel îşi arunca umbra asupra şeii acoperite de junglă, în partea aceea nu creşteau perdele de viţe. Verdele palid al frunzelor era şi mai palid, iar numărul copacilor morţi era mai mare, cu toate că aici copacii erau mai puţin înalţi. Baldachinul frunzelor, pe sub care mersesem toată ziua, s-a spart şi după alţi o sută de paşi s-a spart din nou şi în curând a dispărut cu totul.

Atunci muntele s-a înălţat în faţa noastră, prea aproape de noi

să-l distingem ca fiind chipul unui om. Imense povârnişuri cutate coborau dintr-un troian de nori; ştiam că nu sunt decât faldurile sculptate ale straielor sale. Cine ştie de câte ori s-o fi sculat din somnul său şi le-o fi îmbrăcat, poate fără să-i treacă prin minte că vor fi păstrate aici pentru toate veacurile, atât de uriaşe că aproape nu puteau fi văzute de neamul omenesc.

XXIII
Oraşul blestemat

A doua zi pe la prânz, am dat din nou peste apă, singura pe care aveam s-o bem pe muntele acela. Nu ne mai rămăseseră decât câteva fâşii din carnea uscată pe care mi-o lăsase Casdoe. Le-am împărţit cu băiatul şi am băut din izvor, care era doar un firicel, cât degetul mare de la mână. Ceea ce mi se părea ciudat, după ce văzusem atâta zăpadă pe creştetul şi umerii muntelui; mai târziu, aveam să descopăr că povârnişurile aflate mai jos de învelişul alb, unde zăpada s-ar fi putut topi odată cu venirea verii, erau măturate de vânturi. În schimb, pe înălţimi, mormanele albe puteau dăinui şi secole întregi.

Păturile noastre erau umede de rouă, aşa că le-am întins pe pietre, să se zvânte. Chiar şi fără soare, rafalele uscate ale vântului montan le-au zvântat în mai puţin de-un rond. Ştiam că ne vom petrece noaptea sus pe coasta muntelui, cam aşa cum îmi petrecusem prima noapte după ce fugisem din Thrax. Ceea ce nu a reuşit totuşi să mă descurajeze. Şi asta nu numai pentru că scăpam de primejdiile ce ne ameninţaseră în junglă, ci şi pentru că lăsam în urmă ceva scârnav. Simţeam că fusesem pângărit şi că aerul rece al muntelui mă va curăţa. O vreme, sentimentul m-a stăpânit fără să încerc să-l înţeleg; apoi, când am început să urcăm cu adevărat, mi-am dat seama că ceea ce mă tulbura era amintirea minciunilor pe care le spusesem magicienilor, prefăcându-mă, ca şi ei de altfel, că stăpâneam puteri colosale şi cunoşteam taine extraordinare. Minciunile fuseseră îndreptăţite – mă ajutaseră să-mi salvez viaţa şi s-o salvez şi pe a micului Severian. Cu toate acestea, parcă îmi pierdusem din bărbăţie din pricină că mă folosisem de ele. Maestrul Gurloes, pe care ajunsesem să-l urăsc încă înainte să părăsesc ghilda, minţise adesea; şi acum nu eram sigur dacă îl urasem pentru că minţea, sau uram să mint din pricină că el minţea.

Şi totuşi, Maestrul Gurloes fusese la fel de îndreptăţit ca şi mine, poate chiar mai mult decât mine. Minţise ca să păstreze ghilda şi să-i sporească averea, exagerând ori de câte ori le vorbea slujbaşilor statului şi dregătorilor despre munca noastră şi, când era nevoie, trecând sub tăcere greşelile noastre. Făcând aceasta, el, mai-marele de facto al ghildei, îşi apăra propria

poziţie, de bună seamă; dar o apăra şi pe a mea, şi pe a lui Drotte, a lui Roche, a lui Eata şi pe a tuturor celorlalţi ucenici şi calfe care aveau s-o moştenească la un moment dat. Dacă ar fi fost omul simplu, brutal, aşa cum dorea să-l vadă oamenii, aş fi fost sigur acum că nesinceritatea sa îi servise doar lui. Dar ştiam că nu era aşa; poate că ani întregi se văzuse pe sine aşa cum mă vedeam eu acum.

Cu toate acestea, nu eram sigur că ceea ce făcusem fusese pentru a-l salva pe micul Severian. Când el fugise şi eu îmi predasem spada, poate că ar fi fost mai bine pentru el dacă m-aş fi luptat – doar eu profitasem atunci, pe loc, de capitularea mea docilă, pentru că, dacă aş fi luptat, aş fi putut fi omorât. Iar mai târziu, după ce scăpasem, mă întorsesem de bună seamă şi pentru *Terminus Est,* nu numai pentru băiat; mă întorsesem după ea şi în mina oamenilor-maimuţă, când băiatul nu era cu mine; fără ea, aş fi devenit un simplu vagabond.

Un rond mai târziu după ce nutrisem asemenea gânduri, mă căţăram pe-un perete de stâncă, ducând în spinare şi pe băiat, şi spada, şi la fel de nesigur ca şi înainte de care din ei îmi păsa mai mult. Din fericire, eram în puteri, urcuşul nu era din cele grele, iar când am ajuns sus, am dat peste un drum străvechi.

Umblasem prin multe locuri ciudate, însă niciodată sentimentul că la mijloc e ceva nefiresc n-a fost mai puternic. În stânga noastră, la mai puţin de douăzeci de paşi, drumul acesta lat se termina, din pricina unei alunecări de stânci care-l rupseseră. În faţa noastră se întindea neted, ca în ziua în care fusese isprăvit, o panglică de piatră neagră ce şerpuia în sus, spre imensa siluetă al cărei chip se pierdea deasupra norilor.

Băiatul m-a prins de mână când l-am pus jos.

— Mama zicea că nu putem merge pe drumuri, din pricina soldaţilor.

— Mama ta avea dreptate, i-am spus eu. Dar ea voia să coboare în vale, unde sunt soldaţii. Fără îndoială că şi pe drumul ăsta au fost soldaţi cândva, dar au murit cu mult înainte să fi fost sădit cel mai mare copac din jungla de acolo de jos.

Băiatului îi era frig, aşa că i-am dat una din pături şi l-am învăţat cum să se învelească în ea ca să-i stea ca o pelerină. Dacă ne-ar fi văzut cineva, am fi apărut ca o siluetă mică, cenuşie, urmată de o umbră disproporţionat de lungă.

Am intrat în ceaţă, ceea ce mi s-a părut ciudat, aflându-ne

atât de sus. Abia după ce am urcat deasupra ei şi m-am uitat în jos, la suprafaţa ei luminată de soare, mi-am dat seama că fusese unul dintre norii pe care-i văzusem departe în zare atunci când îi privisem din şa.

Cu toate acestea, acea şa acoperită de junglă, care acum era departe sub noi, se afla ea însăşi la mii de cubiţi mai sus de Nessus şi de valea râului Gyoll. Şi mi-am zis că ajunsesem foarte departe, dacă jungla putea creşte la asemenea altitudini – aproape de mijlocul lumii, unde era mereu vară şi unde clima se schimba numai din cauza înălţimii. Dacă m-aş fi îndreptat spre apus, lăsând în urmă munţii, atunci – din ceea ce aflasem de la Maestrul Palaemon – m-aş fi pomenit într-o junglă atât de pestilenţială încât cea pe care o părăsisem ar fi părut un paradis, o junglă de coastă cu o căldură aburindă şi miriade de insecte fojgăitoare; dar chiar şi acolo aş fi văzut însemnele morţii, căci, cu toate că şi jungla aceea se bucura de soare în aceeaşi măsură ca orice alt loc de pe Urth, puterea astrului era mai mică decât în vremurile trecute şi, întocmai cum gheaţa înainta la miazăzi iar vegetaţia din regiunile temperate se retrăgea din faţa ei, tot aşa copacii şi alte plante de la tropice mureau pentru a face loc nou-veniţilor.

Cât privisem în jos la nor, băiatul mersese înainte. Deodată s-a oprit şi s-a uitat peste umăr la mine, cu ochi strălucitori.

— Cine-a făcut drumul ăsta? a strigat el.

— Oamenii care au sculptat muntele. Trebuie să fi avut energii colosale sub comanda lor şi maşini mult mai puternice decât oricare dintre cele pe care le ştim noi. Dar tot ar fi trebuit să ducă sfărâmăturile de-aici într-un fel sau altul. O mie de care şi vagoane trebuie să fi trecut odată pe-aici.

Deşi nu eram chiar convins că aşa se întâmplase, pentru că roţile de metal ale unor asemenea vehicule zgârie până şi cea mai tare piatră de pavaj din Thrax şi Nessus, pe când acest drum era la fel de neted ca o alee pentru procesiuni. Pe-aici n-au trecut decât soarele şi vântul, mi-am spus eu.

— Severian Mare, uite! Vezi mâna?

Băiatul arăta spre un pinten al muntelui, mult deasupra noastră. Mi-am întins gâtul ca să văd mai bine, dar la început n-am zărit nimic din ce nu văzusem şi înainte: un promontoriu lung de stâncă cenuşie neospitalieră. Apoi lumina soarelui a scăpărat pe ceva aflat la capătul stâncii. Sclipire de aur, n-aveam nicio îndoială; şi tot atunci am văzut că aurul acela era un inel, iar sub

inel am văzut degetul mare întinzându-se înţepenit în piatră de-a lungul stâncii, un deget lung de vreo sută de paşi, iar celelalte degete, coame deasupra lui.

N-aveam bani şi ştiam ce importanţi ar putea fi banii când o să fim obligaţi să păşim din nou pe pământuri locuite – ceea ce urma să se întâmple până la urmă. Dacă încă mai eram căutat, aurul ar fi putut să-i convingă pe urmăritori să caute în altă parte. Aurul ar fi putut să-i cumpere micului Severian un loc de ucenic într-o ghildă onorabilă, căci era limpede că nu mă poate însoţi mai departe în călătorie. Dar mai curând inelul ăla mare era doar o foiţă de aur ce poleia piatra; chiar şi aşa, dacă foiţa putea fi desprinsă şi făcută sul, se aduna ceva aur, nu glumă. Fără voia mea, m-am pomenit întrebându-mă dacă o simplă foiţă de aur ar fi rezistat atâtea secole. Nu s-ar fi desprins singură şi n-ar fi căzut cu mult timp în urmă? Iar dacă inelul era din aur masiv, era o adevărată avere; dar nici toate averile de pe Urth strânse la un loc n-ar fi putut răscumpăra această statuie măreaţă, şi-mi puteam închipui că acela care ceruse să fie făcută avea el însuşi o avere necuprinsă. Poate că inelul nu era de aur masiv chiar până la degetul de dedesubt, dar tot trebuia să aibă o oarecare grosime.

Astfel cumpăneam în timp ce urcam din greu. Cu picioarele mele lungi, o luam mereu înaintea băiatului, al cărui pas era mult mai mic. Uneori, drumul era atât de pieptiş, încât nu puteam crede că îl străbătuseră vreodată vehicule încărcate cu piatră. De două ori am trecut peste fisuri, iar una era atât de lată, că mai întâi a trebuit să-l arunc pe băiat până pe partea cealaltă şi abia după aceea am sărit şi eu. Speram să dăm peste un izvor înainte să facem popas; dar n-am găsit nici măcar un firicel, iar când s-a înnoptat, n-am avut alt adăpost decât o crăpătură în stâncă, unde ne-am ghemuit înveliţi în pături şi în mantia mea, şi cu chiu, cu vai am adormit.

Ne-am trezit dimineaţa însetaţi. Ploile aveau să vină abia în toamnă, şi totuşi i-am spus băiatului că în acea zi s-ar putea să plouă, şi uite-aşa am pornit la drum binedispuşi. Băiatul mi-a zis că dacă ţii o piatră în gură, setea se mai domoleşte. Era o şmecherie de-a muntenilor, pe care n-o ştiam. Vântul sufla mai rece decât până atunci; am început să simt cum se subţiază aerul. Din loc în loc, drumul cotea şi ne ducea până într-un punct unde ne puteam bucura de câteva raze de soare.

Dar, tot şerpuind, drumul se îndepărta din ce în ce mai mult de inel, până când, într-un târziu, în jurul nostru nu mai era decât umbră, inelul nu se mai zărea, şi ne-am trezit că ajunsesem undeva lângă genunchii statuii aflate în poziţie şezândă. Un ultim urcuş pieptiş, atât de pieptiş că mi-aş fi dorit să fi fost săpate nişte trepte acolo. Iar apoi, în faţa noastră, parcă plutind în văzduhul limpede, câteva fleşe subţiri.

— Thrax! a strigat băiatul, fericit peste poate, ceea ce mi-a dat de înţeles că mama lui i-o fi povestit despre oraş şi i-o fi promis, când plecaseră împreună cu bătrânul din casa în care el se născuse, că-l va duce acolo.

— Nu, am zis eu. Nu e Thrax. Seamănă mai degrabă cu citadela mea – Turnul Matachin, şi turnul vrăjitoarelor, şi Turnul Ursului, şi Bastionul Clopotului.

Băiatul m-a privit cu ochii mari.

— Nu, bineînţeles că nu e nici Citadela. Dar eu am fost în Thrax, iar Thrax e un oraş făcut din piatră. Turnurile astea sunt din metal, aşa cum erau şi ale noastre.

— Au ochi, a zis micul Severian.

Într-adevăr, aşa era. Întâi am crezut că-mi joacă feste imaginaţia, mai ales că nu toate turnurile aveau ochi. Apoi mi-am dat seama că unii nu erau îndreptaţi spre noi, iar turnurile nu aveau doar ochi, ci şi umeri, şi braţe; că erau, în fapt, reprezentările metalice ale catafracţilor, războinicii îmbrăcaţi în armură din cap până-n picioare.

— Nu e un oraş adevărat, i-am spus băiatului. Ce-am găsit noi aici sunt străjerii Autocratului, aşteaptă în poala lui să-i distrugă pe aceia care i-ar face lui rău.

— Nouă or să ne facă ceva?

— Te-nspăimântă gândul, nu-i aşa? Ca pe şoareci ne-ar putea zdrobi sub călcătura lor. Dar sunt sigur că n-or s-o facă. Sunt doar statui, străjeri spirituali lăsaţi aici întru aducere aminte a puterilor lui.

— Şi sunt şi case mari, a zis băiatul.

Avea dreptate. Clădirile abia de le-ajungeau imenselor figuri de metal până la mijloc şi de aceea nu le văzusem din prima clipă. Şi iarăşi mi-am amintit de Citadelă, unde construcţiile ce nu sfidează stelele se pierd printre turnuri. O fi fost din pricina aerului subţire, dar deodată mi s-a năzărit că oamenii aceia de metal se înalţă încet, apoi tot mai iute, şi-şi ridică braţele spre cer şi se cufundă în el, aşa cum ne cufundam noi odată în apele

întunecate ale rezervorului luminat de torţe.

Poate că cizmele mele scrâşniseră pe stânca măturată de vânturi, dar nu-mi amintesc să fi auzit un asemenea sunet. S-o fi pierdut în imensitatea creştetului aceluia de munte, fapt e că ne-am apropiat de siluetele verticale la fel de neauziţi ca şi când am fi păşit pe muşchi. Umbrele noastre, care ni se întinseseră în urmă şi apoi în stânga atunci când zărisem prima oară coloşii de metal, se micşoraseră cât nişte băltoace în jurul picioarelor; iar acum vedeam ochii fiecărei statui. Mi-am spus că de bună seamă pe unii îi scăpasem pur şi simplu din vedere, cu toate că luceau în soare.

Şi am ajuns şi la o potecă ce şerpuia printre coloşi, şi printre casele care-i înconjurau. Mă aşteptasem la nişte clădiri căzute în ruină, asemenea celor din uitatul oraş al lui Apu-Punchau. E drept că erau închise, misterioase, tăcute; dar parcă fuseseră construite numai cu câţiva ani în urmă. Acoperişurile nu se prăbuşiseră înăuntru; viţele nu clintiseră din loc pietrele cenuşii, pătrate ale zidurilor lor. N-aveau ferestre, arhitectura lor nu te ducea cu gândul la temple, fortăreţe, morminte sau orice altă structură cunoscută de mine. N-aveau niciun ornament şi le lipsea graţia; cu toate acestea, fuseseră construite cu măiestrie, iar formele diferite păreau să sugereze că fiecare avea un rost anume. Siluetele lucitoare se înălţau printre ele nu ca nişte statui, ci ca şi când fuseseră oprite în loc de un vânt neaşteptat, îngheţat.

Am ales o clădire şi i-am spus băiatului că vom intra în ea chiar dacă trebuie să forţăm uşa, iar dacă eram norocoşi, găseam apă şi poate şi ceva de-ale gurii. Zadarnică lăudăroşenia mea. Uşile erau la fel de solide ca şi pereţii, acoperişul la fel de trainic precum temelia. Nici dacă aş fi avut un topor, nu cred că aş fi izbutit să-mi sparg drum înăuntru, iar pe *Terminus Est* nu îndrăzneam s-o folosesc la tăiat. Tot izbind şi căutând vreun punct mai şubred, am pierdut câteva ronduri. Nici a doua şi nici a treia casă nu s-au dovedit mai primitoare.

— Uite colo o casă rotundă, a zis băiatul la un moment dat. Mă duc să mă uit şi vin să-ţi spun.

Eram sigur că în locul acela părăsit nu i se putea întâmpla nimic rău, aşa că i-am zis să se ducă.

S-a întors iute.

— Uşa e deschisă!

XXIV
Cadavrul

Nu pricepusem care era rostul celorlalte clădiri. Dar nici rostul acesteia nu-l descifram – era circulară, acoperită cu o cupolă. Pereţii îi erau de metal – nu metalul întunecat, lucios, al turnurilor din Citadela noastră, ci un aliaj deschis la culoare, asemenea argintului lustruit.

Clădirea aceasta scânteietoare se găsea pe un piedestal în trepte, ceea ce m-a mirat, atâta vreme cât impozantele statui ale catafracţilor în armurile lor străvechi stăteau de-a dreptul în stradă. Avea cinci uşi de jur împrejur (îi dădusem ocol înainte de a intra), toate deschise. M-am uitat bine la ele şi la podeaua din dreptul pragului, încercând să-mi dau seama dacă stăteau deschise de ani întregi; praf nu prea era la acea înălţime, încât n-am putut să mă dumiresc. După ce-am isprăvit inspecţia, i-am spus băiatului să mă lase să intru eu primul, şi am păşit înăuntru.

Nu s-a întâmplat nimic. Nici după ce băiatul m-a urmat, uşa nu s-a închis, niciun duşman nu s-a aruncat asupra noastră, nicio energie nu a colorat aerul, iar podeaua a rămas ţeapănă sub picioarele noastre. Cu toate acestea, trăiam senzaţia că intrasem într-un fel de capcană: că afară, pe munte, fusesem liberi, chiar dacă lihniţi de foame şi arşi de sete, iar aici nu mai eram liberi. Cred că aş fi rupt-o la fugă dacă nu era băiatul cu mine. Dar aşa, n-am vrut să par superstiţios ori înspăimântat, în plus mă simţeam dator să încerc să găsesc mâncare şi apă.

Se găseau tot felul de instalaţii în clădirea aceea, pe care nu ştiu să le numesc. Nu erau mobilă sau lăzi, nici maşinării aşa cum înţeleg eu cuvântul acesta. Majoritatea aveau forme ciudate; am văzut câteva care păreau să aibă nişe în care se putea şedea, cu toate că locul arăta foarte strâmt, iar cine s-ar fi aşezat acolo ar fi avut în faţă o parte a instalaţiei respective, în loc să-şi vadă însoţitorii. Altele aveau nişte alcovuri în care poate că odată dormise cineva.

Instalaţiile acestea se înşirau de-a lungul unor coridoare largi, care duceau spre mijlocul structurii, drepte precum spiţele unei roţi. Privind în josul celui în dreptul căruia intrasem, am întrezărit, ca prin ceaţă, un obiect roşu, iar pe el, mult mai mic, un altul maro. La început nu le-am acordat prea multă atenţie,

dar după ce m-am convins că instalaţiile pe care tocmai le-am descris nu aveau nicio valoare şi nu ne puneau viaţa în primejdie, l-am dus pe băiat într-acolo.

* * *

Obiectul roşu era un fel de pat foarte sofisticat, cu nişte curele ce împiedicau prizonierul să se ridice. În jur se aflau mecanisme al căror rost părea să fie acela de hrănire şi eliminare. Patul stătea pe o platformă, iar pe el se afla ceea ce mai rămăsese din trupul unui bărbat cu două capete. Aerul subţiat, uscat al muntelui îl deshidratase de mult – poate că lucrul acesta se întâmplase cu un an în urmă, sau poate cu o mie, aşa cum nu puteai spune când fuseseră construite casele. Fusese un bărbat mai înalt decât mine, un exultant poate, şi foarte musculos. Acum, eram sigur că aş fi reuşit să-i smulg braţul din umăr dintr-o mişcare. Nu-l acoperea nicio legătură în jurul şalelor ori vreun alt veşmânt, şi cu toate că noi suntem obişnuiţi cu schimbări bruşte în dimensiunea organelor de procreaţie, era ciudat să le văd pe acestea atât de smochinite. Pe capete îi mai rămăseseră fire de păr şi mi s-a părut că părul de pe capul drept fusese negru, iar cel de pe stângul, gălbior. Ambele perechi de ochi erau închise, gurile deschise, lăsând la vedere câţiva dinţi. Curelele care bănuiam că ar fi trebuit să lege creatura asta de pat nu erau încătărămate.

Dar în momentele acelea mă interesa mai mult mecanismul care-o hrănise cândva. Mi-am zis că maşinăriile străvechi se dovedeau adesea uimitor de trainice, şi cu toate că fusese de mult abandonat, mecanismul de-aici nici că ar fi putut avea condiţii de păstrare mai bune; am rotit fiecare disc pe care l-am găsit, am mişcat fiecare manetă, în încercarea de a obţine din el ceva de mâncare. Băiatul mă urmărea atent şi, după ce am mişcat ba una, ba alta dintre piesele maşinăriei, m-a întrebat dacă vom muri de foame.

— Nu, i-am răspuns eu. Putem rezista fără hrană mult mai mult decât crezi. Mai mare nevoie e să găsim ceva de băut, dar dacă nu găsim nimic aici, cu siguranţă vom da de zăpadă mai sus pe munte.

— Cum a murit?

Nu ştiu de ce încă nu atinsesem leşul. Băiatul însă şi-a trecut degetele plinuţe pe un braţ uscat ca iasca.

— Oamenii mor. De mirare e că un monstru ca ăsta a trăit. Cele mai multe asemenea creaturi mor la naştere.

— Crezi că ceilalţi l-au părăsit aici când au plecat? m-a întrebat băiatul.

— Adică l-au lăsat viu, asta vrei să ştii? Poate. Nu şi-ar fi avut locul în ţinuturile din vale. Sau n-o fi vrut el să plece. Mă gândesc că-l legau de patul ăsta când nu se purta bine. O fi fost nebun, o fi făcut crize de furie violentă. Şi dacă aşa o fi fost, probabil că şi-a petrecut ultimele zile hălăduind pe munte şi întorcându-se aici ca să bea şi să mănânce, iar când s-au terminat hrana şi apa de care depindea viaţa lui, a murit.

— Înseamnă că aici nu e apă, a tras băiatul concluzia.

— Aşa e. Dar nu ştim dacă într-adevăr aşa s-a întâmplat. O fi murit din alte pricini, înainte să i se fi terminat proviziile. Pe lângă asta, ceea ce-am zis mai înainte ar însemna că omul ăsta a fost un fel de animal de companie sau o mascotă pentru cei care au sculptat muntele. E un loc prea sofisticat ca să ţii aici un animal de companie. Mă rog, nu cred că o să pot da din nou drumul maşinăriei ăsteia.

— Cred că trebuie să coborâm, a declarat băiatul când părăseam clădirea circulară.

M-am întors să mă uit în urmă, gândindu-mă cât de prosteşti îmi fuseseră temerile. Uşile au rămas deschise; nimic nu se clintise, nimic nu se schimbase. Dacă fusese cândva o capcană, nu puteam să cred decât că era una care ruginise aşa, deschisă, cu secole în urmă.

— Şi eu zic la fel, am spus. Dar ziua e pe sfârşite – uită-te ce lungi ni-s umbrele. Şi n-aş vrea să ne prindă noaptea în timp ce coborâm pe partea cealaltă, aşa că vreau să văd dacă pot ajunge la inelul pe care l-am văzut azi-dimineaţă. Te pomeneşti că o să găsim şi apă, şi aur. La noapte o să dormim în casa rotundă, să nu ne bată vântul, iar mâine, la prima geană a luminii, începem să coborâm versantul nordic.

Băiatul a dat din cap în semn că a înţeles şi nu s-a împotrivit să mă însoţească în căutarea potecii care ducea la inel. Trebuia să fie undeva pe braţul sudic, prin urmare ne întorceam oarecum pe coasta pe care urcasem, cu toate că la grupul de catafracţi sculptaţi şi la clădiri ajunsesem dinspre sud-est. Mă temusem că urcuşul spre braţ va fi anevoios; în loc de asta, exact la poalele peretelui imens care era pieptul şi braţul colosului, am găsit ceea ce-mi dorisem cu mult mai devreme: o scară îngustă. Sute şi sute de trepte se înşiruiau în faţa noastră, încât urcuşul nu era cu mult mai uşor, iar pe băiat l-am dus în cârcă mai tot drumul.

Braţul era făcut din piatră netedă, dar era foarte lat, prin urmare nu era pericol ca băiatul să cadă în hău, atâta vreme cât urcam pe mijloc. I-am spus să mă ţină de mână şi astfel am mers mai departe cu pas nerăbdător şi cu mantia fluturându-mi în vânt.

În stânga noastră se afla urcuşul pe care-l începusem cu o zi înainte; mai jos era şaua dintre munţi, verde sub acoperământul junglei. Încă şi mai departe, înceţoşat din pricina depărtării, se înălţa muntele unde Becan şi Casdoe îşi zidiseră casa. În timp ce mergeam, am încercat să zăresc sau să disting măcar zona în care se afla şi, în cele din urmă, am descoperit ceea ce mi s-a părut a fi peretele stâncii de pe care coborâsem ca să ajung la casă, o pată mică de culoare pe coasta acelui munte mai puţin înalt, în mijlocul căreia scăpăra cascada, ca un fir de praf irizat.

De cum am desluşit-o, m-am oprit şi m-am întors să mă uit în sus, la vârful pe al cărui povârniş urcam. Acum îi vedeam chipul şi mitra de gheaţă, iar sub el umărul stâng, pe care o mie de cavalerişti ar fi avut loc de instrucţie sub comanda chiliarhului lor.

Băiatul, care o luase înainte, striga ceva ce nu înţelegeam şi arăta în jos, spre clădirile şi siluetele verticale ale străjerilor de metal. Mi-a trebuit o clipă să pricep ce voia să-mi spună – feţele statuilor erau răsucite pe trei sferturi spre noi, aşa cum fuseseră răsucite pe trei sferturi spre noi şi în acea dimineaţă. Capetele lor se mişcaseră. Şi pentru prima oară am urmărit direcţia ochilor lor – şi am descoperit că priveau spre soare.

Am dat din cap şi am strigat:

— Văd şi eu!

Ne găseam pe încheietura mâinii, micul platou al palmei se întindea în faţa noastră, mai lat şi mai sigur decât braţul. Am înaintat cu pas vioi şi băiatul a luat-o la fugă înaintea mea. Inelul se găsea pe al doilea deget, un deget mai gros decât trunchiul celui mai uriaş copac. Micul Severian s-a căţărat una-două pe el, ţinându-şi fără greutate echilibrul pe culme, şi l-am văzut întinzându-şi mâinile ca să atingă inelul.

A urmat o scăpărare luminoasă – puternică, dar nu orbitoare în razele soarelui de după-amiază; pentru că avea o tentă violetă, mai degrabă a părut ca o întunecime.

Când s-a stins, băiatul a rămas negru şi mistuit. Cred că a mai trăit o clipă; capul i-a ţâşnit pe spate, braţele i s-au desfăcut larg. Un nor mic de fum, spulberat imediat de vânt. Trupul a căzut,

mădularele chircindu-i-se precum picioarele unei insecte moarte, şi s-a rostogolit până a pierit din vedere, prăbuşindu-se în crăpătura dintre al doilea şi al treilea deget.

Eu, care văzusem atâtea arderi cu fierul roşu şi abacinări, şi folosisem eu însumi fierul (printre miriadele de lucruri pe care mi le amintesc în amănunt este carnea de pe obrajii Morwennei umplându-se de băşici), abia am reuşit să mă clintesc şi să mă duc să mă uit la el.

Era plin de oase acolo, în spaţiul acela îngust dintre degete, dar erau oase vechi care mi s-au sfărâmat sub picioare când am sărit înăuntru, aşa cum se sfărâmau oasele împrăştiate pe potecile necropolei noastre. Nu m-am ostenit să le cercetez. Am scos Gheara. Când m-am blestemat că nu o folosisem când trupul Theclei fusese adus la banchetul lui Vodalus, Jonas îmi spusese să nu fiu neghiob, pentru că, orice puteri ar avea Gheara, nu ar fi putut întoarce viaţa în carne arsă.

Şi n-am putut să nu mă gândesc că, dacă acum acţiona şi mi-l dădea înapoi pe micul Severian, oricât aş fi fost de bucuros, l-aş duce într-un loc sigur şi mi-aş spinteca gâtul cu *Terminus Est.* Pentru că, dacă Gheara ar face asta, înseamnă că ar fi readus-o la viaţă şi pe Thecla dacă aş fi folosit-o; iar Thecla era parte din mine, moartă pentru totdeauna.

Preţ de o clipă, mi-a părut a luci, o umbră luminoasă, sau aurie; apoi leşul băiatului s-a prefăcut în cenuşă neagră care a tremurat în văzduhul neliniştit.

M-am ridicat, am vârât Gheara la loc şi am pornit-o înapoi, dându-mi ghes întrebarea cât de greu îmi va fi să părăsesc locul acela îngust şi să mă întorc pe spatele palmei. (Până la urmă am fost nevoit s-o sprijin pe *Terminus Est* în vârful tăişului şi să-mi pun un picior pe un braţ al gardei ca să ies de acolo, apoi m-am târât cu capul în jos până am reuşit să-i prind măciulia şi s-o trag după mine.) Nu amintirile mi-erau nebuloase, ci mintea, pentru o vreme, şi-n această nebuloasă băiatul se contopea cu celălalt băiat, Jader, care trăia cu sora lui muribundă în cocioaba de pe stânca din Thrax. Pe cel care ajunsese să însemne atât de mult pentru mine nu l-am putut salva; pe celălalt, care însemnase prea puţin, îl tămăduisem. Într-un anumit sens, aveam impresia că amândoi erau unul şi acelaşi băiat. Era, fără îndoială, doar o reacţie de apărare a minţii mele, un adăpost pe care şi-l căuta împotriva nebuniei; dar totodată mi se părea că, atâta vreme cât Jader trăia, băiatul pe care mama lui îl numise Severian nu putea

pieri cu adevărat.

Mă gândisem să mă opresc pe mână şi să privesc înapoi; dar n-am putut – adevărul e că mă temeam să nu mă apropii de margine şi să mă arunc în gol. Şi nu m-am oprit până n-am ajuns la scara îngustă ale cărei sute de trepte duceau în jos, până la poala largă a muntelui. Apoi m-am aşezat şi am găsit încă o dată pata de culoare care era stânca sub care se găsise casa lui Casdoe. Mi-am amintit de lătratul câinelui cafeniu când ieşisem din pădure şi mă îndreptasem spre el. Fusese laş câinele ăla când venise alzaboul, dar murise cu colţii înfipţi în carnea sfâşiată a unui zoantrop, pe când eu, la fel de laş, ezitasem. Mi-am amintit de chipul drăgălaş şi obosit al lui Casdoe, de băiatul care se iţise din spatele fustei ei, de felul în care bătrânul şezuse cu picioarele încrucişate, cu spatele la foc, vorbind despre Fechin. Cu toţii erau morţi acum. Severa şi Becan, pe care nu-i văzusem niciodată; bătrânul, câinele, Casdoe, acum micul Severian, chiar şi Fechin, morţi cu toţii, toţi pierduţi în negurile ce ne întunecă zilele. Timpul însuşi e un lucru – aşa-l văd eu – care stă solid, ca un gard de uluci de fier, cu şirul său nesfârşit de ani; iar noi curgem pe lângă el, asemenea râului Gyoll, pe drumul nostru spre marea din care ne vom întoarce doar sub formă de ploaie.

Atunci, pe braţul uriaşei statui, am cunoscut ambiţia de a cuceri timpul, şi pe lângă această ambiţie aleanul după sorii îndepărtaţi este doar pofta unei căpetenii mărunte, împopoţonate cu pene, de a supune alte triburi.

Am şezut acolo pană când soarele a fost ascuns aproape de tot de munţii ce se înălţau la apus. Ar fi trebuit să fie mai uşor să cobor scara decât fusese s-o urc, dar mi-era cumplit de sete şi hurducătura fiecărui pas în jos îmi pricinuia dureri în genunchi. Lumina dispăruse aproape de tot, vântul era ca gheaţa. O pătură arsese împreună cu băiatul; am desfăcut-o pe cealaltă şi mi-am învelit cu ea pieptul şi umerii pe sub mantie.

Pe la jumătatea coborâşului, m-am oprit să mă odihnesc. Din zi nu mai rămăsese decât o seceră subţire, maro-roşcată. S-a subţiat şi mai mult, până a dispărut cu totul; în aceeaşi clipă, fiecare dintre uriaşii catafracţi de metal de sub mine a ridicat câte o mână în semn de salut. Erau atât de tăcuţi şi au rămas atât de nemişcaţi, încât aş fi putut să cred că fuseseră sculptaţi cu mâinile ridicate, aşa cum îi vedeam acum.

O vreme, acea privelişte uluitoare mi-a şters amărăciunea cu

totul, iar eu am stat şi m-am minunat. Am şezut acolo, privindu-i ţintă, neîndrăznind să mă mişc. Noaptea a dat năvală peste munţi; şi-n ultima geană de amurg stins, am văzut cum coboară braţele enorme.

Încă ameţit, am pătruns din nou în pâlcul tăcut de case aşezate în poala statuii. Văzusem cum nu se împlineşte un miracol, fusesem însă martor la alt miracol; şi chiar şi un miracol aparent fără rost este un izvor nesecat de speranţă, deoarece ne dovedeşte că, şi când nu înţelegem totul, înfrângerile noastre – cu mult mai numeroase decât puţinele şi vanele noastre victorii – pot fi la fel de iluzorii.

Printr-o greşeală prostească, am reuşit să mă rătăcesc atunci când am încercat să mă întorc la clădirea circulară unde îi spusesem băiatului că vom înnopta, şi eram prea istovit s-o caut. Am găsit în schimb un loc adăpostit, departe de cel mai apropiat străjer, unde mi-am frecat picioarele care mă dureau şi m-am învelit cât am putut de bine, să mă feresc de frig. Cred că am adormit aproape imediat, dar curând m-a trezit sunetul unor paşi uşori.

XXV
Typhon şi Piaton

Când am auzit paşii, am sărit din somn şi am scos spada, aşteptând în umbră mai bine de-un rond – aşa mi s-a părut – dar trebuie să fi fost mai puţin. I-am mai auzit de două ori, repezi şi uşori, însă aveam totuşi impresia că sunt ai unui om mătăhălos – un om voinic mergând grăbit, aproape alergând, cu pas uşor şi atletic.

Aici stelele se vedeau în toată splendoarea lor; tot atât de strălucitoare pe cât trebuie să se arate navigatorilor ale căror porturi sunt, când urcă în înalturi să întindă zăbranicul auriu ce înveleşte un continent. Vedeam străjerii nemişcaţi aproape ca la lumina zilei, la fel şi clădirile din jurul meu, scăldate în luminile multicolore a zece mii de sori. Ne gândim cu groază la câmpiile îngheţate de pe Dis, cel mai îndepărtat însoţitor al soarelui nostru – dar ai câtor sori om fi noi cel mai îndepărtat însoţitor? Pentru oamenii care trăiesc pe Dis (dacă or fi existând), totul e o noapte lungă şi înstelată.

Stând acolo sub stele, aproape că am adormit de câteva ori; şi când picoteam, îmi făceam griji pentru băiat, gândindu-mă că poate îl trezisem când sărisem din somn şi întrebându-mă oare unde aveam să găsesc hrană pentru el atunci când soarele se va vedea din nou. După asemenea gânduri, îmi revenea în minte amintirea morţii sale, aşa cum năpădeşte noaptea muntele, un val de negreală şi disperare. Am înţeles atunci cum s-a simţit Dorcas când a murit Jolenta. Nu fusese niciun joc sexual între mine şi băiat, aşa cum bănuiesc că fusese uneori între Dorcas şi Jolenta; dar nu iubirea lor carnală îmi trezise la acea vreme gelozia. Profunzimea sentimentului meu pentru băiat fusese la fel de mare ca profunzimea sentimentului lui Dorcas pentru Jolenta, nu mă îndoiesc de asta (şi la fel de sigur sentimentul meu a fost cu mult mai profund decât al Jolentei pentru Dorcas). Şi m-am gândit că, dacă Dorcas ar fi ştiut de acest sentiment al meu şi dacă ea m-ar fi iubit la fel de mult pe cât o iubeam eu, ar fi fost şi ea tot atât de geloasă cum fusesem eu uneori.

Într-un târziu, când n-am mai auzit paşii, m-am ascuns cât am putut de bine, m-am întins şi am adormit. Oarecum mă aşteptam

să nu mă mai trezesc din somnul acela, sau să mă trezesc cu un cuţit la gât, dar nu s-a întâmplat niciuna, nici alta. Visând apă, am dormit mult după ivirea zorilor şi m-am trezit singur, îngheţat şi cu mădularele înţepenite.

Nu-mi mai păsa nici de misterul paşilor, nici de străjeri sau de inel, nici de nimic altceva în locul acela blestemat. Singura mea dorinţă era să plec de acolo, cât mai iute cu putinţă; şi am fost încântat – deşi n-aş fi putut explica motivul – când am descoperit că nu eram nevoit să trec din nou pe lângă clădirea circulară pe drumul spre versantul nord-vestic al muntelui.

De multe ori am simţit că am înnebunit, căci am avut multe aventuri extraordinare, şi cele mai extraordinare sunt aventurile care ne înrâuresc cel mai puternic minţile. Asta s-a întâmplat atunci. Un om, mult mai înalt ca mine şi cu umeri mult mai laţi, a ieşit dintre picioarele unui catafract şi a fost ca şi când una dintre constelaţiile monstruoase de pe cerul nopţii căzuse pe Urth şi se înveşmântase în carnea omenirii. Căci omul avea două capete, ca un căpcăun dintr-o poveste uitată din *Minunile de pe Urth şi din Cer.*

Instinctiv, mi-am dus mâna la plăselele spadei de pe umăr. Unul din capete a izbucnit în râs; cred că a fost singurul hohot pe care l-am auzit vreodată la dezvelirea marelui tăiş.

— De ce te-ai înspăimântat? a strigat el. Văd că eşti la fel de bine echipat ca mine. Cum se numeşte prietena ta?

Oricât eram de surprins, i-am admirat curajul.

— *Terminus Est,* am răspuns şi am răsucit spada ca să vadă înscrisul de pe oţel.

— „Acesta e locul de despărţire.” Foarte bine. Într-adevăr, foarte bine, şi cum nu se poate mai bine că asta se citeşte aici şi acum, pentru că de data asta chiar va fi un hotar între vechi şi nou, cum lumea încă nu a văzut. Numele prietenului meu e Piaton, ceea ce mă tem că nu prea înseamnă nimic. E un servitor mai prost decât al tău, dar poate un armăsar mai bun.

Auzindu-şi numele, celălalt cap şi-a deschis larg ochii, care fuseseră închişi pe jumătate, şi i-a rotit. Gura i s-a mişcat ca pentru a vorbi, dar niciun sunet n-a ieşit din ea. O specie de idiot, fără îndoială, mi-am spus eu.

— Dar acum poţi pune la loc arma. După cum vezi, nu-s înarmat, chiar dacă am două capete, şi oricum nu vreau să-ţi fac niciun rău.

Şi-a ridicat mâinile în timp ce vorbea şi s-a răsucit într-o parte

şi-n alta, ca să văd că era complet în pielea goală, ceea ce fusese limpede din prima clipă.

— Eşti oare fiul omului mort pe care l-am văzut în clădirea rotundă de-acolo? l-am întrebat eu.

Îmi vârâsem între timp spada în teacă, iar el a făcut un pas înainte, spunând:

— Nicidecum. Sunt chiar omul acela.

Dorcas s-a ivit în gândurile mele ca prin apele maronii ale Lacului Păsărilor şi i-am simţit din nou mâna moartă prinzând-o pe-a mea. Înainte să-mi dau seama că vorbesc, am bolborosit:

— Te-am readus la viaţă?

— Să spunem mai degrabă că venirea ta m-a trezit. Credeai că-s mort, când eu eram doar uscat. Am băut şi, după cum vezi, trăiesc din nou. A bea înseamnă a trăi, a te scălda în apă înseamnă a te naşte din nou.

— Dacă e adevărat ceea ce-mi spui, e minunat. Dar eu însumi am cumplită nevoie de apă, încât nu mă pot gândi prea mult la asta. Zici că ai băut, şi după felul în care mi-o spui îmi dai de înţeles cel puţin că eşti binevoitor faţă de mine. Te rog, dovedeşte-o. N-am mâncat şi n-am băut de multă vreme.

Capul care vorbea a zâmbit.

— Ai un fel minunat de a te învoi cu ceea ce vreau eu să fac – o cuviinţă în purtare şi-n felul în care eşti îmbrăcat pe care o găsesc încântătoare. Tocmai voiam să-ţi propun să mergem unde găsim mâncare şi băutură pe săturate. Urmează-mă.

Sunt sigur că în momentul acela aş fi urmat oriunde pe oricine mi-ar fi promis apă. De atunci însă, tot încerc să mă conving că m-am dus din curiozitate sau pentru că speram să aflu taina marilor catafracţi; dar când îmi amintesc acele clipe şi-mi cercetez mintea aşa cum a fost atunci, nu găsesc nimic altceva decât disperare şi sete. Cascada aflată mai sus de casa lui Casdoe îşi împletea coloanele argintii în faţa ochilor mei, şi mi-am amintit de Fântâna Oraculară de la Casa Absolută, şi de puhoiul de apă de pe vârful stâncii din Thrax, când deschisesem poarta ecluzei ca să inunde Vincula.

Omul bicefal mergea înaintea mea ca şi când era încredinţat că-l urmez, şi la fel de încredinţat că nu-l voi ataca. Am dat un colţ, şi mi-am dat seama pentru prima oară că nu mă găsisem, aşa cum crezusem, pe una din străzile radiale care duceau spre clădirea circulară. Clădirea se înălţa acum în faţa mea. O uşă – deşi nu era aceea prin care intrasem cu micul Severian – era

deschisă ca şi înainte, şi am intrat.

— Aici, a zis capul vorbitor. Intră.

Obiectul spre care arăta semăna cu o barcă, căptuşită peste tot înăuntru, la fel ca barca în formă de nenufar din grădina Autocratului; dar nu plutea pe apă, ci în văzduh. Când am atins copastia, barca s-a clătinat şi a săltat sub mâna mea, cu toate că mişcarea a fost atât de mică încât nu s-a văzut.

— Asta trebuie să fie o navetă, am spus eu. N-am văzut niciodată una de-atât de aproape.

— Dacă naveta ar fi o rândunică, asta ar fi – ce să zic – o vrabie, poate. Sau o cârtiţă, sau pasărea de jucărie pe care copiii o lovesc cu paleta să o facă să zboare de la unul la altul. Mă tem că politeţea cere ca tu să urci primul. Te asigur că nu-i niciun pericol.

Şi totuşi am ezitat. Vasul avea ceva atât de misterios, că în acel moment n-am îndrăznit să păşesc înăuntru.

— Vin din Nessus şi de pe malul răsăritean al Gyollului, am spus eu, şi acolo am fost învăţaţi că, pe orice navă, invitatul de onoare e ultimul care urcă şi primul care coboară.

— Întocmai, a replicat capul vorbitor şi, înainte să-mi dau seama ce se întâmplă, omul bicefal m-a prins de mijloc şi m-a aruncat în barcă, aşa cum aş fi aruncat eu un băiat.

Barca s-a lăsat în jos şi s-a clătinat când am căzut înăuntru, iar în clipa următoare s-a rotit violent când bicefalul a sărit lângă mine.

— Sper că nu credeai că eşti mai presus decât mine?

A şoptit ceva şi vasul a început să se mişte. A alunecat înainte, la început încet, însă prinzând tot mai mult viteză.

— Adevărata politeţe, a continuat el, îşi câştigă numele. Politeţea înseamnă fidelitate. Când plebeul îngenunchează în faţa monarhului, îşi oferă grumazul. Şi-l oferă pentru că ştie că stăpânul său i-l poate reteza dacă vrea. Oamenii simpli de felul ăsta spun – sau mai degrabă obişnuiau să spună în vremurile de demult, mai bune – că eu nu iubesc adevărul. Dar adevărul e că eu tocmai adevărul îl iubesc, recunoaşterea deschisă a realităţii.

În tot acest timp, zăceam amândoi întinşi, la nici măcar un lat de palmă distanţă între noi. Capul idiot pe care celălalt cap îl numise Piaton se zgâia la mine şi-şi mişca buzele în timp ce capul celălalt vorbea, scoţând un fel de bolborosit.

Am încercat să mă ridic în capul oaselor. Omul bicefal m-a prins cu un braţ de fier şi m-a tras înapoi în jos, spunând:

— E periculos. Astea au fost construite ca să stai întins în ele. Doar nu vrei să-ţi pierzi capul, nu-i aşa? Crede-mă că-i la fel de rău ca atunci când te alegi cu unul în plus.

Barca s-a îndreptat cu vârful în jos şi s-a cufundat în întuneric. O clipă am crezut că o să murim, dar senzaţia pe care am avut-o deodată a fost de viteză ameţitoare, acelaşi sentiment pe care-l cunoscusem în copilărie când ne lăsam să alunecăm pe crengile sempervirescente, iarna, printre mausolee. După ce m-am obişnuit oarecum cu senzaţia aceea, am întrebat:

— Te-ai născut aşa? Sau Piaton ţi-a fost adăugat cu de-a sila cine ştie cum?

Cred că începusem deja să-mi dau seama că viaţa mea depindea de cât de mult puteam să aflu despre fiinţa asta stranie.

Capul vorbitor a izbucnit în râs:

— Numele meu e Typhon. Poţi să-mi spui aşa. Ai auzit de mine? Odată am cârmuit această planetă şi multe altele.

Eram sigur că minte, aşa că am spus:

— Încă se aud ecouri ale poveştilor despre puterea ta… Typhon.

A râs din nou:

— Ţi-a venit să-mi spui Imperator sau ceva asemănător, nu-i aşa? Încă poţi s-o faci. Nu, nu m-am născut aşa, de fapt nici n-am fost născut, în sensul în care te-ai gândit tu. Iar Piaton nu mi-a fost grefat. Eu i-am fost grefat. Ce zici de asta?

Barca se mişca atât de repede acum, încât aerul şuiera deasupra capetelor noastre, dar coborârea părea mai puţin abruptă decât înainte. Goneam aproape drept când am întrebat:

— Aşa ai vrut?

— Aşa am poruncit.

— Atunci chiar mi se pare ciudat. De ce să-ţi doreşti să ţi se facă aşa ceva?

— Ca să am viaţă, bineînţeles.

Era prea întuneric acum să văd vreunul din chipuri, cu toate că al lui Typhon era la mai puţin de-un cubit de-al meu.

— Tot ce e viu face în aşa fel încât să-şi păstreze viaţa – e ceea ce numim Legea Existenţei. Trupurile noastre, înţelegi tu, mor cu mult înaintea noastră. De fapt, ar fi cinstit să spunem că noi murim doar pentru că mor ele. Medicii mei, care bineînţeles că au fost cei mai buni din multe lumi, mi-au spus că aş putea să iau un trup nou, primul lor gând fiind de a-mi introduce creierul

în ţeasta ocupată înainte de altul, înţelegi care-i buba aici?

— Nu, mă tem că nu-nţeleg, am răspuns, neştiind dacă vorbea serios.

— Faţa… faţa! S-ar pierde faţa, şi faţa e cea căreia oamenii sunt obişnuiţi să-i dea ascultare!

Mâna lui a prins-o pe-a mea în întuneric.

— Le-am spus, a continuat el, că aşa nu merge. Atunci a venit unul care mi-a propus ca întregul cap să fie înlocuit. Va fi chiar mai uşor, zicea el, pentru că legăturile neurale complexe care controlează vorbirea şi vederea vor fi păstrate intacte. I-am promis un palatinat dacă va reuşi.

— Aş zice că…, am început eu.

Typhon a râs încă o dată:

— Că ar fi mai bine dacă mai întâi s-ar îndepărta capul original. Da, aşa m-am gândit şi eu. Dar tehnica de a realiza legăturile neurale era dificilă, iar el a constatat că cel mai bun mod – totul făcându-se cu subiecţi experimentali pe care i-i puneam eu la dispoziţie – era să se transfere chirurgical funcţiile voluntare. Odată isprăvită treaba asta, cele involuntare se transferau la un moment dat de la sine. Ar fi rămas o cicatrice, bineînţeles, dar putea fi acoperită cu o cămaşă.

— Şi ceva n-a mers cum trebuie?

Mă trăsesem cât mai departe de el cu putinţă în barca îngustă.

— În principal era o chestiune de timp.

Vigoarea teribilă a vocii lui, necruţătoare până atunci, a părut să se evapore.

— Piaton era unul dintre sclavii mei – nu cel mai masiv, dar cel mai puternic dintre toţi. L-am pus la încercare. Nu mi-ar fi trecut niciodată prin cap că cineva cu forţa lui ar putea fi la fel de puternic în a-şi urma imboldul inimii…

— Înţeleg, am zis, deşi în realitate nu înţelegeam nimic.

— Era şi o perioadă de mare confuzie. Astronomii îmi spuneau că activitatea acestui soare se va diminua treptat. Mult prea încet pentru ca schimbarea să se simtă într-o viaţă de om. S-au înşelat. Căldura lumii a scăzut cu doi la mie în numai câţiva ani, apoi s-a stabilizat. Grânele nu se mai făceau, era foamete, lumea se răscula. Atunci ar fi trebuit să plec.

— Şi de ce n-ai plecat?

— Am simţit că era nevoie de o mână fermă. Nu poate fi decât o singură mână fermă, fie că e a cârmuitorului, fie a

altcuiva… Şi atunci a apărut un făcător de minuni, aşa cum se întâmplă în asemenea împrejurări. Nu era un instigator, deşi unii dintre miniştrii mei spuneau că este. Eu mă retrăsesem aici cât dura tratamentul meu, şi cum bolile şi metehnele păreau să-l ocolească pe făcătorul ăsta de minuni, am poruncit să fie adus la mine.

— Conciliatorul, am spus şi în clipa următoare aş fi fost gata să-mi pun viaţa zălog că aveam dreptate.

— Da, ăsta era unul dintre numele lui. Ştii pe unde e acum?

— E mort de mii de ani.

— Şi totuşi e printre noi, n-am dreptate?

Vorbele lui m-au surprins în aşa măsură încât m-am uitat în jos, la săculeţul atârnat de gâtul meu, să văd dacă lumina azurie nu cumva răzbate din el.

În aceeaşi clipă, vasul în care călătoream şi-a ridicat prora şi a început să urce. Geamătul văzduhului din jurul nostru s-a preschimbat în urletul unui vârtej.

XXVI
Ochii lumii

Poate că barca era controlată de lumină – când lumina a scăpărat în jurul nostru, s-a oprit brusc. În poala muntelui suferisem de frig, dar aia n-a fost nimic pe lângă ceea ce simţeam acum. Vântul nu sufla, însă era mai frig decât în cea mai crâncenă iarnă pe care-o trăisem vreodată, iar efortul de a sta în capul oaselor m-a ameţit. Typhon a sărit afară din barcă.

— De mult n-am mai fost aici. Ah, ce bine e să fii din nou acasă.

Ne găseam într-o încăpere goală, tăiată în rocă dură, un loc mare cât o sală de bal. Două ferestre circulare la capătul îndepărtat lăsau lumina să pătrundă; într-acolo a pornit Typhon cu pas grăbit. Între ele era o distanţă de vreo sută de paşi şi fiecare era lată de zece cubiţi. L-am urmat până am băgat de seamă că picioarele lui desculţe lăsau urme întunecate, distincte. Zăpada pătrunsese prin ferestre şi acoperise podeaua de piatră. Am căzut în genunchi, am strâns zăpadă în pumni şi mi-am umplut gura cu ea.

Nicicând nu gustasem ceva atât de delicios. Fierbinţeala limbii mele părea s-o topească şi s-o transforme pe loc în nectar; zău că simţeam că puteam rămâne toată viaţa acolo unde eram, în genunchi, devorând zăpada. Typhon s-a răsucit şi, văzându-mă, a izbucnit în râs.

— Am uitat cât de sete ţi-e. Continuă. Avem timp. Berechet. Ce voiam să-ţi arăt mai poate aştepta.

Gura lui Piaton s-a mişcat şi ea, aşa cum făcuse şi înainte, şi am avut impresia că citesc o expresie de milă pe faţa idiotului. Ceea ce m-a făcut să-mi vin în fire, poate numai pentru că înghiţisem câteva guri de zăpadă topită. După ce-am mai înghiţit o gură, am rămas unde eram, am strâns încă o grămăjoară de zăpadă şi am spus:

— Mi-ai zis de Piaton. De ce nu poate vorbi?

— Nu poate respira, bietul de el, a răspuns Typhon.

Am văzut că avea o erecţie şi-şi freca mădularul cu o mână.

— După cum ţi-am spus, eu controlez toate funcţiile voluntare – în curând o să le controlez şi pe cele involuntare. Aşa că, deşi bietul Piaton încă îşi poate mişca limba şi buzele, e ca un

instrumentist care apasă clapele unui corn dar nu poate sufla în el. Când te saturi de zăpadă, spune-mi şi-o să-ţi arăt unde poţi găsi ceva de mâncare.

Mi-am umplut din nou gura şi am înghiţit.

— Gata, am terminat. Da, mi-e foarte foame.

— Bine, a spus el şi, întorcând spatele ferestrelor, s-a îndreptat spre un perete lateral al încăperii.

Când m-am apropiat de el, am văzut că măcar ăsta nu era din piatră (aşa cum crezusem), ci părea un fel de cristal sau de sticlă groasă, fumurie; prin el vedeam jimble şi tot soiul de mâncăruri ciudate, nemişcate şi desăvârşite, ca într-un tablou.

— Ai un talisman al puterii, mi-a spus Typhon. Acum trebuie să mi-l dai, ca să putem deschide dulapul ăsta.

— Mă tem că nu înţeleg ce spui. Vrei spada mea?

— Vreau obiectul pe care-l porţi atârnat de gât, a zis şi a întins mâna spre el.

M-am dat un pas îndărăt.

— N-are nicio putere.

— Atunci nu ai ce pierde. Dă-mi-l.

În timp ce Typhon vorbea, capul lui Piaton se clătina aproape imperceptibil dintr-o parte în alta.

— E doar un obiect foarte vechi, am zis eu. Odată am crezut că are puteri mari, dar când am încercat să readuc la viaţă o femeie frumoasă aflată pe moarte, n-a avut efect, iar ieri nu l-a putut învia pe băiatul care călătorea cu mine. Cum de-ai aflat de el?

— V-am urmărit, de bună seamă. Am urcat destul de sus ca să vă văd bine. Când inelul meu a ucis copilul şi te-ai dus la el, am văzut focul sacru. Nu trebuie să mi-l pui în mână dacă nu vrei – numai să faci ceea ce-ţi spun.

— Ai fi putut să ne avertizezi.

— Şi de ce, mă rog? La vremea aceea nu însemnai nimic pentru mine. Vrei să mănânci, sau nu?

Am scos gema. La urma urmei, Dorcas şi Jonas o văzuseră, şi auzisem că Pelerinele o înfăţişau într-o monstranţă cu prilejuri deosebite. Stătea în palma mea ca o bucată de sticlă albastră, fără niciun foc în ea.

Typhon s-a aplecat curios asupra ei.

— Nimic impresionant. Acum îngenunchează.

Am îngenuncheat.

— Repetă după mine: Jur pe tot ce reprezintă acest talisman

că pentru toată hrana pe care o voi primi, voi fi creatura celui pe care-l cunosc drept Typhon, şi de acum încolo...

Se închidea o capcană faţă de care plasa lui Decuman fusese doar o primă încercare primitivă. Cea de acum era atât de subtilă încât nici nu ştiam că e acolo, şi totuşi simţeam că fiecare fibră era din oţel din cel mai dur.

— ... îi voi da lui tot ce am şi tot ce voi fi, ceea ce posed acum şi ce voi poseda în zilele ce vor veni, trăind sau murind după cum va voi el.

— Am mai încălcat jurăminte la viaţa mea, am spus eu. Dacă-l fac pe ăsta, o să-l încalc.

— Atunci fă-l, a zis el. E doar o formalitate pe care trebuie s-o îndeplinim. Fă-l şi te absolv de el de cum ai terminat de mâncat.

M-am ridicat în picioare.

— Spuneai că iubeşti adevărul. Acum înţeleg de ce – adevărul e cel care leagă oamenii, am zis eu şi am pus Gheara înapoi în săculeţ.

Dacă n-aş fi făcut astfel, o clipă mai târziu aş fi pierdut-o pentru totdeauna. Typhon m-a înşfăcat, imobilizându-mi braţele pe lângă trup, ca să n-o pot scoate pe *Terminus Est,* şi a alergat cu mine spre una din ferestre. Eu m-am zvârcolit, dar parcă eram un căţeluş care se zvârcoleşte în braţele unui om puternic.

Când ne-am apropiat de fereastră, lăţimea ei formidabilă dădea impresia că nu-i nicidecum o fereastră; era ca şi când o parte din lumea exterioară pătrunsese în încăpere şi partea aceea nu erau câmpurile şi copacii de la poalele muntelui, aşa cum mă aşteptasem să văd, ci o întindere nesfârşită, un fragment de cer. Zidul de stâncă al încăperii, nu mai gros de-un cubit, a plutit înapoi, spre periferia vederii mele, asemenea liniei neclare pe care o vedem când înotăm cu ochii deschişi şi care desparte apa de văzduh.

Şi-n clipa următoare m-am pomenit afară. Acum Typhon mă ţinea strâns de glezne, dar fie din pricina grosimii cizmelor mele, fie din pricina panicii, o clipă am avut impresia că nu sunt ţinut. Atârnam cu spatele la stâncă. În punguliţa ei moale, Gheara se bălăngănea mai jos de cap, ţinută de bărbie. Îmi amintesc că am fost cuprins brusc de teamă că *Terminus Est* îmi va aluneca din teacă.

M-am tras în sus cu muşchii abdomenului, aşa cum face un gimnast când atârnă cu picioarele de o bară. Typhon mi-a dat drumul la o gleznă, ca să mă pocnească în gură cu pumnul, iar

eu am căzut înapoi. Am scos un strigăt şi am încercat să-mi şterg ochii de sângele care mi se prelingea din buze.

Tentaţia de a scoate spada, de a mă ridica din nou şi de a lovi cu ea era aproape prea mare ca să-i rezist. Dar ştiam că nu pot face asta fără să-i dau lui Typhon destul timp ca să vadă ce voiam să fac şi să mă lase să cad. Chiar dacă aş fi reuşit, aş fi murit.

— Te îndemn acum…, a răsunat vocea lui Typhon deasupra mea, parcă de la mare depărtare în acea imensitate aurie,…să-i ceri talismanului tău să te ajute aşa cum poate el.

A tăcut şi fiecare clipă mi s-a părut Eternitatea însăşi.

— Te poate ajuta?

Am reuşit să îngaim un „Nu”.

— Înţelegi unde te afli?

— Am văzut. Pe faţă. Muntele-autocrat.

— E faţa mea – ai văzut asta? Eu am fost autocratul. Eu am venit din nou. Te afli la ochii mei şi la spatele tău se află acum irisul ochiului meu drept. Pricepi? Eşti o lacrimă, o singură lacrimă neagră pe care o vărs eu. Într-o clipită, te pot lăsa să cazi şi să-mi pătezi veşmântul. Cine te poate salva, Purtător al Talismanului?

— Tu. Typhon.

— Numai eu?

— Numai Typhon.

M-a tras înapoi şi m-am lipit de el aşa cum se lipise odată băiatul de mine, până când m-am văzut înăuntrul marii încăperi care era cavitatea craniană a muntelui.

— Acum, a zis el, mai facem o încercare. Trebuie încă o dată să vii cu mine până la ochi, dar de data asta o să vii de bunăvoie. Poate o să-ţi fie mai uşor dacă mergem la ochiul stâng în loc de cel drept.

M-a prins de braţ. Se poate spune că am mers de bunăvoie, pentru că mergeam pe propriile mele picioare; dar nu cred să fi mers vreodată cu mai puţină tragere de inimă. Doar amintirea umilinţei de mai-nainte m-a împiedicat să refuz. Ne-am oprit abia când am ajuns chiar pe marginea ochiului; apoi, cu un gest, Typhon m-a forţat să mă uit afară. Sub noi se întindea un ocean de nori văluriţi, umbrit în albastru acolo unde lumina soarelui nu-l colora în roz.

— Autocratule, am zis eu, cum se face că ne aflăm aici, când vasul care ne-a adus a coborât printr-un tunel atât de lung?

A dat din umeri a nepăsare faţă de întrebarea mea.

— De ce-ar servi gravitatea planeta, când poate să-l servească pe Typhon? Dar Urth e frumos. Priveşte! Ai în faţa ochilor veşmântul lumii. Nu e frumos?

— Foarte frumos, am consimţit eu.

— Poate fi veşmântul tău. Ţi-am spus că am fost autocrat pe multe lumi. Şi-o să fiu din nou autocrat, de data asta pe lumi şi mai multe. Drept capitală mi-am ales lumea asta, cea mai veche dintre toate. Ceea ce a fost o greşeală, pentru că am zăbovit prea mult când s-a abătut dezastrul. Iar când am vrut să scap, n-am mai avut scăpare – cei cărora le dădusem comanda acelor nave care puteau ajunge până la stele fugiseră cu ele, iar eu am rămas asediat aici, pe munte. Nu mai repet greşeala. Capitala mea va fi în altă parte, iar lumea asta ţi-o voi da ţie, ca s-o cârmuieşti ca majordom al meu.

— N-am făcut nimic să merit un rang atât de înalt.

— Purtător al Talismanului, nimeni, nici măcar tu, nu-mi poate cere să-mi justific actele. Mai bine priveşte-ţi imperiul.

În timp ce el spunea acestea, departe sub noi s-a stârnit un vânt. Norii au fremătat sub biciuirea lui şi s-au adunat asemenea oştenilor, în rânduri strânse, îndreptându-se spre răsărit. Dedesubtul lor am văzut munţi şi şesurile de coastă şi, dincolo de şesuri, linia palidă, albastră a mării.

— Priveşte! a arătat Typhon şi-n aceeaşi clipă o fărâmă de lumină a apărut în munţii de la nord-est. Acolo a fost folosită o armă cu energie înaltă, a zis el. Poate de către cârmuitorul acestui ev, sau de duşmanii lui. Oricine ar fi fost, s-a arătat acum locul unde se află şi va fi distrusă. Armatele din acest ev sunt slabe. Vor fugi din calea îmblăciurilor noastre, aşa cum se risipeşte pleava.

— De unde ştii toate astea? l-am întrebat eu. Erai ca mort până am venit cu fiul meu la tine.

— Aşa e. Dar am trăit aproape o zi întreagă şi mi-am trimis gândul până în cele mai îndepărtate unghere. În mări se află puteri care vor să cârmuiască. Or să devină sclavii noştri, aşa cum hoardele de la miazănoapte sunt ai lor sclavi.

— Şi ce se va întâmpla cu oamenii din Nessus? am întrebat eu, simţind cum mă pătrunde frigul până în măduva oaselor şi cum îmi tremură picioarele.

— Nessus va fi capitala ta, dacă aşa vrei. De pe tronul tău din Nessus o să-mi trimiţi drept tribut femei şi băieţi frumoşi,

maşinării şi cărţi străvechi, şi toate lucrurile bune pe care lumea asta de pe Urth le produce.

Şi-a întins din nou mâna şi am văzut grădinile Casei Absolute, asemenea unui şal de verde şi auriu aruncat pe o pajişte, şi mai departe Zidul din Nessus şi însuşi măreţul oraş, Oraşul Nepieritor, întinzându-se pe atâtea sute de leghe încât până şi turnurile Citadelei se pierdeau în imensitatea aia de acoperişuri şi străzi şerpuitoare.

— Niciun munte nu e atât de înalt, am zis eu. Dacă acesta ar fi cel mai înalt din lume şi dacă ar fi aşezat pe creasta celui de-al doilea ca înălţime, un om aflat în vârful lui n-ar putea vedea la fel de departe pe cât văd eu acum.

Typhon m-a prins de umeri.

— Muntele acesta e atât de înalt cât vreau eu să fie. Ai uitat al cui chip îl poartă?

M-am holbat la el mut.

— Neghiobule, a zis el. Vezi prin ochii mei. Acum scoate talismanul. Vreau să juri pe el.

Am scos Gheara – pentru ultima oară, aşa mi-am imaginat – din punga de piele pe care o cususe Dorcas anume. Când am făcut aceasta, departe jos s-a mişcat ceva, foarte uşor. Priveliştea lumii de la fereastra încăperii încă depăşea orice închipuire prin măreţia ei, dar era doar ceea ce un om poate desluşi de pe un pisc înalt: farfuria albastră a lui Urth. Printre norii de dedesubt am zărit poala muntelui, cu multe clădiri dreptunghiulare, clădirea circulară din mijloc şi catafracţii. Încet, îşi întorceau chipurile de la soare şi le ridicau în sus, ca să se uite la noi.

— Mă salută, a zis Typhon.

Gura lui Piaton s-a mişcat şi ea, dar altfel decât a lui. De data asta i-am urmat îndemnul.

— Înainte ai fost la celălalt ochi, i-am spus eu lui Typhon, şi atunci nu te-au salutat. Ei salută Gheara. Autocratule, ce se întâmplă cu Soarele Nou, dacă va veni până la urmă? Vei fi şi duşmanul lui, aşa cum ai fost al Conciliatorului?

— Jură-mi şi crede-mă că atunci când va veni voi fi stăpânul lui, iar el cel mai abject sclav al meu.

Atunci am lovit.

Există un fel de a lovi nasul cu podul palmei, astfel încât osul spart e împins în creier. Trebuie însă să fii foarte rapid, pentru că, fără să gândească, omul îşi ridică mâinile să-şi apere faţa

când vede că vine lovitura. N-am fost la fel de rapid ca Typhon, dar el şi-a ridicat mâinile să-şi apere propriul chip. Eu însă l-am lovit pe Piaton şi am simţit pârâitura mică şi cumplită care e sigiliul morţii. Inima care nu l-a slujit atâtea mii de ani a încetat să mai bată.

O clipă mai târziu, am împins cu piciorul trupul lui Typhon în prăpastie.

XXVII
Pe poteci de munte

Barca plutitoare nu-mi dădea ascultare, eu neştiind cuvântul-cheie. (Adesea m-am gândit că acest cuvânt a fost unul dintre lucrurile pe care Piaton o fi încercat să mi-l spună, aşa cum îmi spusese să-i iau viaţa; şi-mi pare rău că nu l-am ascultat de la bun început.) Până la urmă am fost nevoit să cobor prin ochiul drept – cel mai cumplit coborâş din viaţa mea. În povestea asta mult prea lungă despre aventurile mele, am spus adesea că nu uit nimic; dar acea coborâre am uitat-o în mare măsură, atât eram de obosit că mă mişcăm ca prin somn. Când în sfârşit am intrat ca ameţit în oraşul tăcut şi ferecat dintre picioarele catafracţilor, trebuie să fi fost aproape noapte şi m-am întins lângă un zid ce mă ferea de vânt.

Munţii au o frumuseţe teribilă, chiar şi când te aduc în pragul morţii; mai ales atunci se vede această frumuseţe, aşa zic eu, şi mai zic că vânătorii care urcă pe munte bine îmbrăcaţi şi bine hrăniţi şi îl părăsesc bine hrăniţi şi bine îmbrăcaţi arareori îl văd. Acolo, întreaga lume poate să pară un rezervor natural cu apă limpede, nemişcată, rece ca gheaţa.

Am coborât mult în acea zi şi am găsit păşuni alpine ce se întindeau pe leghe întregi, acoperite cu iarbă dulce şi flori ce nu se găsesc niciodată la altitudini joase, flori mici ce se deschid iute, desăvârşite şi pure, aşa cum trandafirii nu pot fi niciodată.

Păşunile acestea erau mai toate împrejmuite de stânci. Nu numai o dată am crezut că nu mai am cum merge spre miazănoapte şi că trebuie să mă întorc din drum; dar întotdeauna găseam până la urmă o ieşire, în sus sau în jos, şi mergeam mai departe. N-am văzut sub mine niciun soldat călare sau mărşăluind, ceea ce într-un fel era o uşurare – căci mă temusem că patrulele arhontelui ar putea fi încă pe urmele mele –, dar mă şi neliniştea, fiind un semn că nu mă mai găseam în apropierea drumurilor pe care se duceau provizii pentru armată.

Amintirea alzaboului începea să nu-mi dea pace; ştiam că în munţi mai erau mulţi ca el. Unde mai pui că nu eram sigur că murise de tot. Cine ar putea spune ce puteri de întremare are o asemenea creatură? În timpul zilei reuşeam s-o uit, alungând-o,

ca să spun aşa, din cugetul meu cu gândul neliniştitor legat de prezenţa sau absenţa soldaţilor şi cu miile de privelişti minunate cu ţancuri, cataracte, văi râpoase ce-mi furau privirile în toate părţile; dar noaptea se reîntorcea când, ghemuit în pătură şi-n mantie, şi ars de febră, credeam că aud lipăitul uşor al labelor, zgâriişul ghearelor.

Dacă, aşa cum se spune adesea, lumea e făcută după un anumit plan (nu are importanţă dacă a fost pus la cale înaintea facerii ei, sau s-a alcătuit în scurgerea a bilioane de eoni ai existenţei sale, după logica inexorabilă a ordinii şi creşterii), atunci în toate lucrurile trebuie să se găsească şi reprezentarea în mic a gloriilor măreţe, şi imaginea mărită a lucrurilor mărunte. Ca să-mi împiedic gândul mereu mişcător să-şi amintească de monstruozitatea creaturii, încercam uneori să-mi fixez atenţia asupra acelei laturi a naturii alzaboului care ajută să încorporeze amintirile şi voinţele fiinţelor umane în fiinţa sa. Nu-mi era greu să fac o comparaţie cu lucrurile mărunte. Alzaboul ar putea fi asemănat cu anumite insecte care-şi acoperă trupul cu crenguţe sau fărâme de iarbă, ca să nu fie descoperite de inamicii lor. Dintr-un anumit punct de vedere, nu e nicio amăgire – crenguţele, bucăţelele de iarbă sunt acolo, sunt reale. Dar şi insecta e acolo, înăuntrul lor. La fel şi cu alzaboul. Când Becan, vorbind prin botul creaturii, mi-a spus că voia ca soţia şi băiatul lui să i se alăture, el credea că dă glas propriilor sale dorinţe şi cu adevărat aşa făcea; numai că acele dorinţe sfârşeau prin a hrăni alzaboul, care se afla înăuntru şi ale cărui nevoi şi conştiinţă se ascundeau în spatele vocii lui Becan.

Nu e surprinzător că era mult mai greu să fac o legătură între alzabo şi un adevăr mai înalt; în cele din urmă, am ales să-l asemăn cu absorbţia de către lumea materială a gândurilor şi faptelor fiinţelor umane care, deşi moarte, au întipărit în ea activităţi ce, într-un sens mai larg, pot fi numite opere de artă – clădiri, cântece, bătălii sau explorări – încât, pentru o vreme după stingerea acestor fiinţe umane, se poate spune că lumea materială le continuă vieţile. În felul acesta, copila Severa, cu toate că nu mai trăia, i-a dat alzaboului ideea că ar putea împinge masa în casa lui Casdoe, ca să ajungă în pod.

Eu o aveam pe Thecla să mă sfătuiască şi, deşi speranţele îmi erau slabe când am invocat-o iar ea nu prea ştia ce sfaturi să-mi dea, ea fusese adesea avertizată asupra primejdiilor din munţi, astfel că mă îmboldea să urc şi să merg înainte, şi să cobor, tot

mai jos spre ţinuturile din vale şi spre căldură, la primul ceas al zilei.

Nu-mi mai era foame, foamea e ceva ce trece dacă nu mănânci. M-a apucat însă slăbiciunea, aducând cu ea o limpezime străveche a minţii. Apoi, în seara celei de-a doua zile de când coborâsem din pupila ochiului drept, am dat peste adăpostul unui păstor, un fel de stup de piatră, iar în el am găsit o oală de gătit şi nişte mălai.

La câţiva paşi distanţă se afla un izvor de munte, dar n-aveam cu ce face focul. Mi-am petrecut seara strângând cuiburile abandonate de pe peretele unei stânci aflate la vreo jumătate de leghe depărtare, şi-n acea seară am aprins focul cu coada lamei, am fiert mălaiul (ceea ce mi-a luat ceva timp, din pricina înălţimii la care mă aflam) şi l-am mâncat. Aş zice că a fost cea mai bună mâncare din viaţa mea, şi avea un vag dar neîndoios iz de miere, ca şi când nectarul plantei se păstrase în boabele uscate, aşa cum sarea mărilor de care numai Urth îşi aminteşte a rămas în miezul unor pietre anume.

Ţineam să plătesc pentru ceea ce mâncasem şi m-am uitat în sabretaş, să caut ceva la fel de valoros pe care să-l las păstorului. La cartea cafenie a Theclei n-aş fi renunţat nici în ruptul capului; mi-am liniştit cugetul spunându-mi că mai mult ca sigur păstorul nu ştia să citească. N-aş fi lăsat nici bucata de cute – pe de o parte, pentru că îmi amintea de omul verde, pe de alta, pentru că acolo, unde pietre aproape la fel de bune zăceau peste tot în iarba tânără, ar fi fost un dar nepotrivit. Bani n-aveam – îi lăsasem lui Dorcas pe toţi, până la ultimul bănuţ. Aşa că am hotărât să las capa stacojie pe care o găsisem împreună cu ea în noroiul din oraşul de piatră, cu mult înainte să fi ajuns în Thrax. Era pătată şi mult prea subţire să ţină de cald, dar speram ca ciucurii şi culoarea vie să-i placă celui care mă hrănise.

N-am înţeles niciodată cum ajunsese capa acolo unde o găsisem noi, sau dacă personajul acela ciudat care ne chemase la el ca să aibă parte de acel scurt răstimp de viaţă renăscută o lăsase în urmă-i anume sau din întâmplare, când ploaia îl dizolvase din nou în ţărâna în care stătuse preschimbat vreme atât de îndelungată. Comunitatea străveche a preoteselor are fără doar şi poate puteri pe care le dovedeşte arareori sau niciodată, şi ar avea noimă să presupun că una dintre ele este puterea de a învia din morţi. Şi dacă e adevărat ce cred, poate că le chemase şi pe ele la el, aşa cum ne chemase pe noi, iar

capa rămăsese acolo din pură întâmplare.

Şi chiar dacă într-adevăr aşa s-au întâmplat lucrurile, s-a făcut din voia unei autorităţi mai înalte. Astfel lămuresc cei mai mulţi înţelepţi părelnicul paradox ce spune că, deşi suntem liberi să alegem să facem una sau alta, să comitem o crimă sau cu fapte altruiste să câştigăm respectul sacru al Empireului, tot Increatul e cel care porunceşte totul şi este slujit în egală măsură (adică întru totul) şi de cei care se supun, şi de cei care se răzvrătesc.

Şi nu-i numai atât. Unii, ale căror argumente le-am citit în cărţulia cafenie şi pe care le-am discutat de mai multe ori cu Thecla, susţin că, fremătând în Prezenţă, există o mulţime de fiinţe care, cu toate că apar mărunte – ba chiar neînchipuit de mici – prin comparaţie, sunt de-a dreptul mari în ochii oamenilor pentru care stăpânul lor este atât de gigantic încât e invizibil. (Însă tocmai această mărime nemărginită îl micşorează, astfel că ne raportăm la el asemenea celor care, străbătând un continent, nu văd decât pădurile, mocirlele, dunele de nisip şi aşa mai departe şi, cu toate că simt o pietricică în încălţări, nu se gândesc că pământul pe care l-au ignorat toată viaţa lor se află acolo, mergând împreună cu ei.)

Alţi înţelepţi, care se îndoiesc de existenţa puterii slujite de aceste fiinţe, ce ar putea fi numite amschaspante, afirmă totuşi existenţa lor. Şi se bizuie nu pe mărturii umane – care sunt destule, la care o adaug şi pe-a mea, pentru că am văzut o asemenea fiinţă în cartea cu pagini-oglindă din încăperile Părintelui Inire –, ci mai curând pe teorie incontestabilă, căci, spun ei, dacă universul nu a fost creat (ceea ce, din motive nu întru totul filosofice, ei preferă să pună la îndoială), înseamnă că există dintotdeauna, până în ziua de azi. Şi dacă există dintotdeauna, timpul însuşi se continuă după ziua de azi fără sfârşit, şi-ntr-un asemenea ocean infinit de timp, toate lucrurile care pot fi concepute au ajuns să se petreacă. Asemenea fiinţe precum amschaspantele pot fi concepute, deoarece ele, ca multe altele, s-au conceput singure. Dar dacă nişte creaturi atât de formidabile au ajuns să existe odată, cum ar putea fi distruse? Ceea ce înseamnă că încă există.

Astfel, prin natura paradoxală a cunoaşterii, se vede că, deşi se poate pune la îndoială existenţa lui Ylem, sursa primordială a tuturor lucrurilor, existenţa slujitorilor lui nu poate fi pusă la îndoială.

Şi cum asemenea fiinţe există fără doar şi poate, oare nu e

posibil ca ele să se amestece (dacă acesta e cuvântul potrivit) în treburile noastre prin asemenea accidente precum capa stacojie pe care am lăsat-o în adăpost? Nu e nevoie de o putere fără margini să-ţi bagi nasul în treburile interne ale unui muşuroi de furnici – un copil îl poate zgândări cu un băţ. Nu ştiu alt gând mai cumplit ca acesta. (Gândul la propria mea moarte, pe care oamenii îl socotesc atât de îngrozitor încât nici nu poate fi conceput, nu mă tulbură prea tare; descopăr în schimb că lucrul la care nu mă pot gândi, poate din pricină că memoria mea e atât de desăvârşită, este propria mea viaţă.)

Dar mai este o explicaţie: poate că toţi cei care caută să slujească Teofania şi toţi cei care pretind că o slujesc, cu toate că nouă ne apar ca fiind în mare dezacord unii cu alţii şi chiar că poartă un fel de război între ei, sunt de fapt legaţi unii de alţii, la fel ca marionetele de lemn ale băiatului şi bărbatului, văzute de mine odată într-un vis, marionete care, cu toate că păreau să se lupte una cu alta, erau controlate de un individ nevăzut ce mânuia sforile amândurora. Dacă aşa stau lucrurile, atunci şamanul pe care l-am văzut ar fi putut fi prietenul şi aliatul preoteselor care străbat cu rânduielile lor în lung şi-n lat acelaşi tărâm unde el, în sălbăticia lui primitivă, oficia cândva, cu rigiditatea liturgică a tobelor şi pârâitorilor, sacrificii în micul templu din oraşul de piatră.

În ultima rază de lumină a zilei ce a urmat înnoptării în adăpostul păstorului, am ajuns la lacul numit Diuturna. Cred că pe el, şi nu marea, îl văzusem la orizont înainte ca mintea mea să fie înlănţuită de mintea lui Typhon – dacă într-adevăr întâlnirea mea cu Typhon şi Piaton n-a fost o închipuire sau un vis din care m-am trezit de nevoie, în locul unde l-am început. Şi totuşi, Lacul Diuturna este aproape o mare, fiind într-atât de întins, că mintea nu-l poate cuprinde; şi, la urma urmei, mintea e aceea care creează rezonanţele stârnite de acest cuvânt – de n-ar fi mintea, doar o fărâmă din Urth ar fi acoperită de o apă sălcie. Cu toate că lacul se află mult mai sus decât marea adevărată, mi-a luat aproape toată după-amiaza să cobor până pe ţărm.

Drumul acela a fost o experienţă cu totul aparte, ce-mi este şi acum foarte dragă, poate cea mai frumoasă dintre toate de care-mi amintesc – deşi în mintea mea s-au adunat experienţele atâtor bărbaţi şi femei –, pentru că în timp ce coboram am trecut

prin toate anotimpurile. Când am părăsit adăpostul, deasupra mea, în urma mea şi la dreapta mea se aflau întinderi uriaşe de zăpadă şi gheaţă, prin care se iveau steiuri întunecate, încă şi mai reci şi prea bătute de vânturi ca să păstreze neaua ce aluneca în jos, topindu-se pe iarba plăpândă a pajiştilor pe care păşeam eu, iarba începutului de primăvară. Pe măsură ce coboram, iarba se făcea tot mai aspră, iar verdele ei mai viril. Sunetul insectelor, de care cel mai adesea nu-mi dau seama decât dacă nu l-am auzit o bucată de vreme, începea din nou să răsune, amintindu-mi de zgomotul acordării instrumentelor în Sala Albastră, înainte să înceapă prima cantilenă, un zgomot pe care uneori îl ascultam când zăceam pe priciul meu, lângă ferestruica deschisă din dormitorul ucenicilor.

Se iveau şi tufişuri despre care, văzându-le, ai fi zis că au tăria sârmei, dar care nu rezistaseră la înălţimile unde creştea iarba plăpândă; uitându-mă însă mai bine la ele, am descoperit că nici nu erau tufişuri, ci plante pe care le ştiam a fi copaci imenşi, şi uite că aici, din pricină că verile erau atât de scurte iar iernile crunte, creşteau sfrijiţi şi cu trunchiuri ca nişte bieţi lăstari împrăştiaţi. Într-unul din aceşti copaci închirciţi am găsit un sturz într-un cuib, prima pasăre pe care-o vedeam de ceva vreme, în afara prădătorilor ce se roteau deasupra piscurilor. După încă o leghe, am auzit fluieratul cavilor ce-şi aveau vizuinele printre ieşiturile de stâncă şi-şi iţeau capetele vărgate, cu ochi negri vioi, să-şi avertizeze clanul că mă apropiam.

Şi după încă o leghe, numai ce-mi ţâşneşte un iepure în faţă, fugind de frica rotitoarei astara, armă pe care nu o aveam. În acel loc, coboram mai repede şi abia atunci mi-am dat seama că pierdusem din puteri, nu numai din pricina foamei şi a bolii, ci şi din pricina subţirimii aerului. Ca şi când o a doua boleşniţă dăduse peste mine, de care nu avusesem habar decât după ce reapariţia copacilor şi a tufişurilor adevărate o lecuiseră.

Acolo, lacul nu mai era o linie de albastru ceţos; îl vedeam ca o întindere uriaşă, aproape fără formă, de apă de culoarea oţelului, punctată de câteva bărci făcute aproape în întregime din stuf – cum aveam să aflu mai târziu – şi cu un sat mic, îmbietor, la capătul unui golf aflat ceva mai la dreapta de drumul pe care coboram.

Aşa cum nu-mi simţisem slăbiciunea înainte, tot aşa n-am ştiut – până la vederea bărcilor şi a formei rotunde a acoperişurilor de stuf ale satului – cât de singur fusesem de când

murise băiatul. Aş zice că a fost mai mult decât singurătate. Niciodată n-am simţit nevoia să am companie, decât dacă e vorba de compania cuiva pe care-l pot socoti prieten. Şi foarte rar îmi face plăcere să stau de vorbă cu străinii sau să văd chipuri străine. Dar cred că, în singurătatea de atunci, într-un fel mi-am pierdut individualitatea; pentru sturz şi pentru iepure, nu fusesem Severian, ci Om. Cei cărora le place să fie singuri de tot, şi mai cu seamă să fie singuri de tot în sălbăticie, o fac – mă gândesc eu – pentru că le place să joace rolul respectiv. Dar eu voiam să fiu din nou o persoană anume, aşa încât am căutat oglinda altor persoane, care să-mi arate că eu nu eram ca ei.

XXVIII
Cină la hatman

Aproape se înserase până să ajung la primele case. Soarele întindea o cărare auriu-roşcată pe apa lacului, o cărare ce părea să prelungească uliţa satului până la marginea lumii, încât puteai să mergi de-a lungul ei şi să ieşi în universul larg. Satul însuşi, oricât de mic şi sărăcăcios – aşa l-am văzut că este, după ce-am ajuns acolo – era tocmai bun pentru unul ca mine, care rătăcise atâta vreme pe înălţimi îndepărtate.

Han n-am găsit, şi cum niciunul dintre oamenii care se zgâiau la mine peste pervazurile ferestrelor nu se arăta nerăbdător să mă omenească, am întrebat unde e casa hatmanului şi, ajuns acolo, am împins-o la o parte pe grăsana care mi-a deschis uşa şi m-am făcut comod. Până să vină hatmanul să vadă cine se invitase ca oaspete în casa lui, eu îmi şi scosesem cutea şi uleiul şi, în timp ce mă-ncălzeam la focul lui, m-am apucat s-o curăţ pe *Terminus Est.*

Hatmanul a început prin a face o plecăciune, dar îl ardea atât de tare curiozitatea, încât şi-a ridicat privirile spre mine, neaşteptând să se îndrepte de spate; văzându-l, mai aveam puţin şi izbucneam în râs, ceea ce ar fi făcut ca planurile mele să se ducă de râpă.

— Optimatul este bine-venit, a zis hatmanul, umflându-şi obrajii scofâlciţi. Cum nu se poate mai bine-venit. Casa mea sărăcăcioasă – tot cătunul nostru sărăcăcios – e la dispoziţia Domniei Sale.

— Nu sunt optimat, i-am zis eu. Sunt Marele Maestru Severian, din Ordinul Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei, cunoscut îndeobşte drept ghilda torţionarilor. Tu, Hatmanule, mi te vei adresa cu *Maestre.* Am avut o călătorie grea şi, dacă-mi vei da o cină bună şi un pat suportabil, nu cred că vă voi tulbura pentru altceva, pe tine şi oamenii tăi, până mâine-dimineaţă.

— Binevoiţi a dormi în patul meu, s-a grăbit el să spună. Cât despre cină, vă vom da tot ce putem.

— Cu siguranţă aveţi peşte proaspăt aici, şi păsări de apă. Vreau şi una, şi alta. Şi orez sălbatic.

Ţineam minte că odată, când Maestrul Gurloes vorbise despre relaţiile ghildei noastre cu celelalte ghilde din Citadelă, îmi

spusese că una dintre cele mai uşoare căi de a domina pe cineva este să-i ceri ceva ce nu-ţi poate da. Aşa că am continuat:

— Miere, pâine proaspătă şi unt, cam asta, în afară de legume şi salată, desigur, şi pentru că n-am vreo preferinţă anume în această privinţă, aştept să-mi faci o surpriză. Ceva bun, ceva ce n-am mai mâncat până acum, ca să am ce povesti când mă întorc în Casa Absolută.

În timp ce vorbeam, ochii hatmanului se tot rotunjeau şi se măreau, iar când am pomenit de Casa Absolută, care, fără îndoială, era doar o poveste la gura sobei în satul lui, ochii au părut să-i sară din orbite. A încercat să bolborosească ceva despre vite (probabil că, la înălţimile acelea, nu puteau trăi vaci care să dea unt), dar l-am concediat cu o fluturare a mâinii, ca apoi să-l înşfac de ceafă pentru că nu închisese uşa în urma lui.

După ce s-a făcut nevăzut, am riscat şi mi-am scos cizmele. Niciodată nu trebuie să te arăţi relaxat în preajma prizonierilor (iar el şi satul lui erau ale mele acum, mi-am zis eu, chiar dacă nu în spatele gratiilor), însă eram sigur că nimeni nu va îndrăzni să intre în odaie înainte să mi se pregătească ceva de mâncare. Am isprăvit de curăţat şi uns lama lui *Terminus Est* şi apoi am lovit-o cu cutea până i-am ascuţit tăişurile.

Când am terminat şi trebuşoara asta, am scos şi cealaltă comoară a mea (care de fapt nu era a mea) din săculeţul ei şi am cercetat-o la lumina focului cu miros înţepător din casa hatmanului. De când plecasem din Thrax, nu mă mai apăsa pe piept ca un deget de fier – ba chiar, în timpul rătăcirilor mele pe munţi, uneori uitasem de ea mai bine de-o jumătate de zi şi o dată sau de două ori dusesem mâna la gât cuprins de spaimă, crezând, când îmi aminteam brusc de ea, că o pierdusem. În odaia asta a hatmanului, pătrată, cu tavanul jos, unde pietrele rotunde ale pereţilor păreau să-şi încălzească pântecele ca nişte orăşeni ghiftuiţi, n-a scăpărat aşa cum făcuse în cocioaba băiatului cu un singur ochi; dar nici nu era atât de lipsită de viaţă cum fusese când i-o arătasem lui Typhon. Acum părea să lucească şi aproape că-mi venea să cred că energiile ei dansau pe chipul meu. Semnul ca o seceră din miezul ei nu se desenase atât de distinct niciodată până acum şi, cu toate că era întunecată, emana din ea o steluţă de lumină.

După o vreme, am vârât la loc gema, puţin ruşinat că îndrăznisem să mă joc cu un obiect atât de sacru ca şi când era un flecuşteţ. Am scos apoi cărţulia cafenie, cu gând să citesc, dacă

eram în stare; febra părea să-mi fi trecut, însă eram frânt de oboseală, iar lumina pâlpâitoare a focului făcea ca scrisul acela străvechi, înghesuit, să danseze pe pagină, şi în curând ochii mei s-au dat bătuţi; povestea însăşi ba mi se părea o aiureală, ba aş fi zis că dădea glas propriilor mele frământări – călătorii fără sfârşit, cruzimea mulţimii, pâraie înroşite de sânge. La un moment dat, mi s-a năzărit că văd numele Agiei, dar când m-am uitat mai bine, cuvântul era *abia:* „Agia a sărit şi, răsucindu-se pe după coloanele carapacei…”

Pagina îmi apărea luminoasă dar indescifrabilă, asemenea reflectării unei oglinzi într-un iaz liniştit. Am închis cartea şi am pus-o înapoi în sabretaş, fără să fiu sigur dacă văzusem cu adevărat cuvintele pe care, cu o clipă în urmă, crezusem că le citisem. E sigur că Agia a sărit de pe acoperişul de frunze al casei lui Casdoe. E sigur că se răsucise, aşa cum răsucise şi adevărul despre execuţia lui Agilus, dând-o drept crimă. Din cât se pare, marea broască-ţestoasă – despre care în mit se spune că sprijină lumea, prin urmare întruchipează galaxia, şi dacă n-ar fi ordinea ei rotitoare noi am fi doar un rătăcitor singuratic în spaţiu – ar fi dezvăluit în vremurile străvechi Legea Universală, pierdută de atunci, pe care, dacă o urmează, omul poate fi sigur că face întocmai ce trebuie. Carapacea de pe spatele ei reprezintă găvanul cerului, carapacea abdominală – câmpiile tuturor lumilor. Coloanele carapacei ar însemna atunci armiile Teologumenonului, cumplite şi sclipitoare…

Dar nu eram sigur că citisem toate astea, şi când am scos din nou cartea şi am încercat să o deschid la pagina cu pricina, n-am mai găsit-o. Cu toate că ştiam că buimăceala mea era urmarea oboselii, foamei şi luminii, am simţit teama ce m-a cuprins întotdeauna în multe împrejurări ale vieţii când câte o mică întâmplare mă făcea să mă gândesc la un început de nebunie. În timp ce mă uitam ţintă la foc, îmi părea tot mai probabil – mai mult decât mi-ar fi plăcut să cred – că într-o bună zi, poate după o lovitură în cap sau fără nicio cauză anume, imaginaţia şi raţiunea mea vor schimba locurile între ele – aşa cum doi prieteni care vin în fiecare zi într-o grădină publică şi se aşază fiecare în acelaşi loc se hotărăsc la un moment dat, de dragul noutăţii, să se aşeze fiecare pe locul celuilalt. Şi atunci voi vedea în carne şi oase toate fantomele minţii mele, iar oamenii şi lucrurile lumii reale le-aş percepe în felul acela nebulos în care ne întrevedem temerile şi ambiţiile. Asemenea gânduri, care-mi

vin în acest moment al poveştii mele, trebuie să vi se pară ca nişte premoniţii; în apărarea lor nu pot spune decât că, torturat cum sunt de amintirile mele, adesea am meditat în felul acesta.

Un ciocănit uşor în uşă a pus capăt reveriei mele morbide. Mi-am tras iute cizmele şi am strigat: „Intră!”

Cineva care a avut grijă să nu apară în raza privirii mele, cu toate că sunt absolut sigur că era hatmanul, a împins uşa; şi o femeie tânără a intrat, aducând o tavă de alamă încărcată de vase. Când a pus tava jos, mi-am dat seama că femeia n-avea pe ea nimic altceva decât nişte giuvaiericale primitive, dar abia când s-a înclinat în faţa mea, ridicându-şi mâinile la cap, după datina nordică, am văzut că legăturile lucind stins de la încheieturile mâinilor, pe care eu le luasem drept brăţări, erau în fapt cătuşe din oţel, legate între ele cu un lanţ lung.

— Cina Domniei Voastre, Mare Maestru, a zis ea şi s-a retras cu spatele spre uşă, până am putut să-i văd carnea coapselor ei rotunde, turtite acolo unde se lipeau de uşă.

Cu o mână a încercat să ridice zăvorul; dar cu toate că i-am auzit zăngănitul uşor, uşa nu s-a deschis. Era limpede că acela care o lăsase să intre ţinea uşa închisă de afară.

— Miroase delicios, i-am zis eu. Tu ai gătit totul?

— Câteva bucate. Peştele şi turtele prăjite.

M-am ridicat şi, sprijinind-o pe *Terminus Est* de zidăria grunjoasă a peretelui, ca să n-o sperii pe femeie, m-am apropiat de tavă, să cercetez bucatele: raţă tranşată şi friptă, peştele pomenit de ea, turtele (care, mai târziu, s-au dovedit a fi făcute din făină de papură amestecată cu scoici tocate), cartofi copţi pe tăciuni şi o salată de ciuperci şi legume.

— Fără pâine, am observat eu. Fără unt, fără miere. Or să audă despre asta.

— Am sperat, Mare Maestru, că o să primiţi turtele în locul lor.

— Îmi dau seama că nu e vina ta.

Trecuse multă vreme de când mă culcasem cu Cyriaca şi încercasem să nu mă uit la sclava asta tânără, dar acum am făcut-o. Părul ei lung şi negru îi atârna până-n talie, pielea ei avea aproape culoarea tăvii, dar talia îi era subţire, ceea ce nu se prea vedea la femeile autohtone, şi avea un chip nostim, poate puţin prea ascuţit. Agia avea pielea deschisă şi pistruiată, dar pomeţi mult mai laţi.

— Mulţumesc, Mare Maestru. Vrea să stau aici să vă servesc, în timp ce mâncaţi. Dacă nu doriţi asta, trebuie să-i spuneţi să

deschidă uşa şi să mă lase să ies.

— O să-i spun, am zis, ridicând vocea, să plece de la uşă şi să nu mai tragă cu urechea la ce pălăvrăgim noi aici. De stăpânul tău e vorba, nu-i aşa? De hatmanul locului ăstuia.

— Da, de Zambdas.

— Iar tu cum te numeşti?

— Pia, Mare Maestru.

— Şi câţi ani ai tu, Pia?

Mi-a spus, iar eu am zâmbit, aflând că are exact vârsta mea.

— Acum trebuie să mă serveşti, Pia. Eu o să şed aici, lângă foc, unde m-ai găsit când ai intrat, iar tu îmi aduci mâncarea. Ai mai servit la masă înainte?

— O, da, Mare Maestru. Servesc la fiecare masă.

— Atunci trebuie că ştii ce ai de făcut. Ce-mi recomanzi mai întâi – peştele?

A încuviinţat din cap.

— Bun, adu-mi-l aici, şi vinul, şi câteva turte. Ai mâncat?

A clătinat din cap până când părul a început să-i danseze.

— O, nu, dar nu se cade să mănânc cu Domnia Voastră.

— Dar văd că pot să-ţi număr coastele.

— M-ar bate pentru asta, Mare Maestru.

— Nu atâta vreme cât sunt eu aici. Însă nu te oblig. Totuşi, aş vrea să fiu sigur că n-au pus cine ştie ce în blidele astea, ce n-aş da nici câinelui meu dacă l-aş avea. Cred că, dacă au pus ceva, atunci în vin au pus. Aş zice că e un vin aspru, dar dulce, dacă e ca toate vinurile de ţară.

Am umplut pe jumătate pocalul de piatră şi i l-am întins.

— Bea tu asta, şi dacă nu pici pe podea în spasme, o să gust şi eu din el.

L-a băut cu greu, dar până la urmă a golit pocalul şi, cu ochii în lacrimi, mi l-a dat înapoi. Mi-am turnat şi eu nişte vin şi am sorbit din el, găsindu-l întocmai atât de prost pe cât mă aşteptasem să fie.

I-am cerut să se aşeze lângă mine şi i-am dat să mănânce unul dintre peştii pe care chiar ea îi prăjise în ulei. Când a isprăvit de mâncat, am luat şi eu doi. Erau atât de buni faţă de vinul dinainte, încât nici nu încăpea comparaţie, aşa cum nu încăpea comparaţie între chipul ei delicat şi cel al bătrânului hatman – eram sigur că peştii fuseseră pescuiţi chiar în ziua aceea, din ape mult mai reci şi mai curate decât apele noroioase din partea de jos a Gyollului, de unde erau aduşi peştii pe care îi

mâncam de obicei în Citadelă.

— Aşa se obişnuieşte aici, ca sclavii să fie ţinuţi în lanţuri? am întrebat-o când am împărţit turtele. Sau tu, Pia, ai fost neascultătoare?

— Eu mă trag din oamenii lacului, a spus ea, ca şi când asta lămurea întrebarea mea.

Şi fără doar şi poate ar fi lămurit-o, dacă aş fi ştiut ce se întâmplă acolo.

— După mine, ăştia sunt oamenii lacului – şi am făcut un gest ca să arăt casa hatmanului şi satul de dincolo de ziduri.

— O, nu. Ăştia sunt oamenii ţărmului. Neamul nostru trăieşte pe lac, pe insule. Dar uneori vântul ne suflă insulele încoace şi Zambdas se teme că eu o să-mi văd casa şi-o să înot până la ea. Lanţul e greu – vedeţi cât e de lung –, nu-l pot scoate. Greutatea lui m-ar îneca.

— Dar poţi găsi o bucată de lemn care să-i poarte greutatea în timp ce înoţi cu picioarele.

S-a făcut că nu mă aude.

— Aţi vrea nişte carne de raţă, Mare Maestru?

— Da, însă întâi mănânci tu din ea şi, înainte să primeşti o bucăţică, vreau să-mi spui mai multe despre insulele cu pricina. Am înţeles eu bine că vântul le suflă încoace? Sincer să fiu, n-am auzit niciodată de insule suflate de vânt.

Pia se uita cu jind la carnea de raţă, care probabil era o delicatesă în partea aceea de lume.

— Eu am auzit că ar fi insule care nu se mişcă. Asta trebuie să fie un neajuns, iar de văzut n-am văzut niciuna. Insulele noastre călătoresc dintr-un loc într-altul, şi uneori legăm pânze în copaci, ca să le facem să înainteze mai iute. Dar nu le prea poţi răsuci când bate vântul, pentru că n-au fund meşteşugit, ca fundul de barcă, ci fund caraghios, ca al unei copăi, şi uneori se răstoarnă.

— Vreau să-ţi văd insulele, Pia. Şi să te duc înapoi la ele, pentru că îmi pare că acolo vrei să ajungi. Datorez ceva unui om cu un nume ce seamănă cu al tău, aşa că voi încerca să fac asta înainte să plec de-aici. Până una-alta, ar trebui să prinzi ceva puteri cu nişte carne de raţă.

A luat o îmbucătură şi, după ce a mai luat câteva, a început să rupă fâşii din carne şi să mi le bage în gură cu degetele ei. Carnea era foarte bună, încă fierbinte şi pătrunsă de-o aromă delicată ce amintea de pătrunjel, datorându-se probabil cine ştie cărei plante de apă cu care se hrăneau raţele din partea locului;

dar era şi suculentă, şi oarecum unsuroasă, şi după ce am mâncat aproape un copan întreg, am luat câteva guri de salată, ca să-mi schimb gustul.

Cred că după aia am mai mâncat puţin din carnea de raţă, şi deodată o mişcare în foc mi-a atras privirea. O bucată de lemn aproape carbonizată, incandescentă, se desprinsese dintr-un buştean şi căzuse în cenuşa de sub grătar, dar în loc să rămână acolo, să se stingă încet şi să se facă tăciune, a părut că se ridică şi se transformă în Roche, Roche cu părul lui roşu ca focul preschimbat în flăcări adevărate, Roche ţinând o torţă, ca pe vremea când eram băietani şi ne duceam să înotăm în rezervorul de sub Bastionul Clopotului.

Mi s-a părut atât de extraordinar să-l văd acolo, redus la un micromorf încins la roşu, încât m-am întors către Pia ca să i-l arăt. Ea părea să nu vadă nimic; însă Drotte, înalt doar cât degetul meu mare, stătea cocoţat pe umărul ei, pe jumătate ascuns de pletele ei negre, revărsate. Când am dat să-i spun Piei că Drotte e acolo, m-am auzit vorbind într-o limbă nouă, sâsâită, grohăită, plescăită. Nu simţeam teamă, doar o uluială detaşată. Îmi dădeam seama că ceea ce-mi ieşea pe gură nu era limbă omenească şi vedeam expresia îngrozită de pe chipul Piei, ca şi când contemplam un tablou străvechi în galeria bătrânului Rudesind, în Citadelă, dar nu puteam alcătui vorbe din zgomotele pe care le scoteam şi nici nu le puteam curma pe acestea din urmă. Pia a ţipat.

Uşa s-a dat de perete. Stătuse închisă atât de mult timp, că aproape uitasem că nu putea fi încuiată; acum era deschisă larg şi două siluete stăteau în prag. Când se deschisese uşa, siluetele cu pricina erau doi bărbaţi, ale căror chipuri fuseseră înlocuite de bucăţi de blană netedă, asemenea celei de pe spinările vidrelor, şi totuşi erau chipuri de oameni, în clipa următoare, deveniseră plante, tulpini înalte albastre-verzui, din care ieşeau frunzele ascuţite ca briciul şi ciudat curbate ale avernei. Păianjeni, negri, moi, cu multe picioare, se ascundeau acolo. Am încercat să mă ridic de pe scaun, dar păianjenii au sărit la mine, ţesând plase de zăbranic ce luceau în lumina focului. Am mai avut vreme doar să văd şi să-mi imprim în minte chipul Piei, cu ochii măriţi şi gura ei delicată înţepenită într-un cerc de groază, înainte ca un şoim călător, cu cioc de oţel, să se aplece şi să-mi smulgă Gheara de la gât.

XXIX
Barca hatmanului

După aceea am fost închis în beznă toată noaptea şi aproape toată dimineaţa următoare – aşa cum am aflat mai târziu. Dar deşi era beznă acolo unde zăceam eu, la început n-am simţit-o ca atare, pentru că halucinaţiile mele nu aveau nevoie de lumânare. Mi le amintesc şi acum, aşa cum îmi amintesc totul; însă nu te voi plictisi, cititorul meu suprem, cu întregul catalog al fantomelor, chiar dacă mi-ar fi uşor să le descriu în paginile acestea. Ceea ce nu-mi vine uşor este să-mi exprim sentimentele pe care mi le stârneau.

Ar fi fost o mare uşurare pentru mine să cred că toate erau într-un fel cuprinse în drogul pe care-l înghiţisem (nimic altceva decât ciupercile tocate în salată, după cum am bănuit atunci şi cum mi s-a spus mai târziu, când am putut să-i descos pe cei care-i îngrijeau pe răniţii din oastea Autocratului), la fel cum gândurile Theclei şi personalitatea ei, mângâietoare uneori, alteori tulburătoare, erau cuprinse în fărâma de carne pe care o mâncasem la banchetul lui Vodalus. Ştiam însă că nu putea fi aşa şi că toate lucrurile pe care le vedeam, unele amuzante, altele oribile şi înspăimântătoare sau pur şi simplu groteşti, erau produsul propriei mele minţi. Sau a Theclei, care făcea acum parte din a mea.

Ori, mai curând, aşa cum începeam să-mi dau seama acolo, în întuneric, în timp ce urmăream o paradă a femeilor de la curte – exultante, incredibil de înalte şi înzestrate cu graţia împietrită a porţelanurilor preţioase, cu chipurile pudrate cu pulberea perlelor sau diamantelor, iar ochii măriţi, la fel ca ai Theclei, de picurii mici ce le fuseseră puşi în ei în copilărie –, creaţii ale minţii care acum exista prin contopirea celor două minţi dinainte, a ei şi a mea.

Severian, ucenicul de odinioară, tânărul care înotase sub Bastionul Clopotului, care odată aproape se înecase în Gyoll, care tândălise în zilele de vară în necropola căzută în ruină, care îi dăduse lui Chatelaine Thecla, în culmea disperării sale, cuţitul furat, acel Severian dispăruse.

Nu înseamnă că murise. De ce se gândise el că fiecare viaţă trebuie să se sfârşească în moarte şi niciodată în altceva? Nu

mort, ci dispărut, aşa cum dispare o notă singulară, fără a mai apărea vreodată, când devine o parte de nedesluşit şi inseparabilă dintr-o melodie însăilată. Acel Severian tânăr urâse moartea şi, prin mila Increatului, a cărui milă (precum cu înţelepciune se spune în multe părţi) ne uimeşte şi ne distruge, nu murise.

Femeile şi-au răsucit gâturile lungi ca să se uite în jos spre mine. Feţele lor ovale erau perfecte, simetrice, lipsite de expresie dar lascive; şi am înţeles aşa, dintr-odată, că nu erau – sau cel puţin nu mai erau – curtenele de la Casa Absolută, ci deveniseră curtezanele Casei Azurii.

O vreme, cel puţin aşa mi s-a părut, parada acelor femei seducătoare şi neumane a continuat şi, la fiecare bătaie a inimii mele (de care eram conştient în acele momente cum rareori fusesem sau aveam să fiu de atunci încoace, pentru că simţeam că o tobă îmi bate în piept), îşi inversau rolurile fără să schimbe cel mai mic detaliu al înfăţişării lor. Aşa cum ştiam uneori în vise că o anumită apariţie era în fapt cineva cu care în realitate nu semăna câtuşi de puţin, la fel am ştiut şi atunci că femeile acelea erau ornamentele prezenţei Autocratului, dar că în clipa următoare aveau să fie vândute pentru o noapte, în schimbul unui pumn de oricalcuri.

Şi-n tot acest timp, ca şi în perioadele mult mai lungi de mai târziu, am stat cum nu se poate mai incomod. Plasele de păianjen, de care încetul cu încetul m-am dumirit că erau plase de pescuit dintre cele mai obişnuite, nu fuseseră îndepărtate; dar, pe lângă ele, fusesem legat şi cu frânghii, încât un braţ îmi era ţintuit strâns de o latură a trupului, iar celălalt îmi era îndoit astfel încât degetele, care curând au amorţit, aproape îmi atingeau faţa. Iar când drogul îşi făcuse pe deplin efectul, mă scăpasem pe mine, drept care pantalonii îmi erau muraţi de urină, reci şi duhnitori. Pe măsură ce violenţa halucinaţiilor se domolea iar răstimpul dintre ele se lungea, eram tot mai chinuit de starea mizerabilă în care mă aflam şi m-a cuprins teama de ceea ce avea să se întâmple cu mine când, până la urmă, aveam să fiu luat din magazia aceea fără ferestre în care fusesem aruncat. Bănuiam că hatmanul auzise de la vreun estafet că nu eram cel drept care mă dădusem şi mai mult ca sigur că fugeam de judecata arhontelui; pentru că – mi-am zis eu – altfel n-ar fi îndrăznit să se poarte cu mine în acest fel. În atare împrejurări, nu puteam decât să mă întreb dacă avea să se descotorosească

de mine el însuşi (fără îndoială prin noiadă, într-un asemenea loc), să mă predea unui etnarh mărunt sau să mă trimită înapoi în Thrax. Am hotărât să-mi iau singur viaţa, dacă se ivea prilejul, dar mi se părea atât de îndoielnic că mi se va da această şansă, încât eram gata să mă sinucid pe loc de disperare.

Într-un târziu, uşa s-a deschis. Lumina – cu toate că era doar cea a unei încăperi slab luminate din acea casă cu ziduri groase – aproape m-a orbit. Doi bărbaţi m-au tras spre mijlocul încăperii, parcă aş fi fost un sac cu cartofi. Aveau bărbi mari, şi mă gândesc că ei fuseseră cei care năvăliseră în odaie, peste mine şi Pia, când mi se năzărise că, drept chipuri, au blănuri de animale. M-au ridicat în picioare, dar picioarele nu mă ţineau, încât au fost obligaţi să mă dezlege şi să îndepărteze plasele care mă făcuseră captiv, după ce plasa lui Typhon nu reuşise. Când în sfârşit am reuşit să stau drept, mi-au dat o cană cu apă şi o bucată de peşte sărat.

Iar mai târziu a intrat hatmanul. Se ţinea băţos, aşa cum de bună seamă se ţinea şi când orânduia treburile în satul său, dar vocea tot îi tremura. Nu pricepeam de ce-i mai e teamă de mine, dar se vedea cu ochiul liber că-i este. Şi pentru că nu aveam nimic de pierdut, ci numai de câştigat, i-am poruncit să mă pună în libertate.

— Mi-e peste putinţă, Mare Maestru, a zis el. Îndeplinesc nişte porunci.

— Pot să întreb cine a îndrăznit să-ţi spună să te porţi astfel cu reprezentantul Autocratului tău?

Şi-a dres glasul:

— Porunci de la castel. Pasărea mea mesager v-a dus safirul acolo noaptea trecută, şi o altă pasăre a venit azi de dimineaţă, cu un semn al cărui înţeles e că trebuie să vă ducem.

Întâi am crezut că vorbeşte de Castelul Acies, unde era încartiruit unul dintre escadroanele de dimarhi, dar în clipa următoare mi-am dat seama că asemenea porunci nu puteau fi trimise tocmai aici, la o depărtare de cel puţin patruzeci de leghe de fortificaţiile oraşului Thrax.

— Şi ce castel e ăsta? am întrebat eu. Şi oare poruncile spun şi că nu mi se îngăduie să mă spăl şi să mă curăţ înainte să mă duc acolo? Şi hainele să nu-mi fie şi ele curate?

— Cred că asta se poate aranja, a zis el nesigur; apoi, către unul dintre oamenii lui: Cum e vântul?

Omul întrebat a ridicat dintr-un umăr, ceea ce pentru mine n-a avut niciun înţeles, însă hatmanul părea lămurit.

— În regulă, mi-a spus el. Nu vă putem elibera, dar o să vă spălăm hainele şi o să vă dăm ceva de mâncare, dacă vreţi.

Când să iasă, s-a întors înapoi spre mine, cu o expresie pe chip prin care părea să-şi ceară iertare:

— Castelul e aproape, Mare Maestru, Autocratul departe. Înţelegeţi asta. Am avut mari greutăţi în trecut, dar acum este pace.

I-aş fi replicat, dar nu mi-a dat răgazul. Uşa s-a închis în urma lui.

N-a trecut mult şi a intrat Pia, îmbrăcată cu o cămaşă zdrenţuită. A trebuit să îndur umilinţa de a fi dezbrăcat şi spălat de ea; dar aşa am putut să-i şoptesc, rugând-o să aibă grijă ca spada să-mi fie trimisă oriunde mă duceau pe mine – trăgeam nădejde că voi scăpa, chiar dacă pentru asta trebuia să-i mărturisesc stăpânului acelui misterios castel cine eram şi să-i spun că sunt gata să-mi unesc forţele cu el. Aşa cum se făcuse că nu m-a auzit când îi dădusem ideea că ar putea să-şi pună lanţul să plutească pe un lemn de foc, nici acum n-a dat semn că m-ar fi auzit; dar un rond mai târziu, când, îmbrăcat la loc, am fost dus cu escortă la o barcă, pentru ca tot satul să mă vadă, ea a fugit în urma micului nostru alai, ţinând-o strâns în braţe pe *Terminus Est.* Din cât se părea, hatmanul voise să păstreze pentru sine o asemenea armă de soi, drept care s-a răstit la Pia; însă în timp ce eram târât spre barcă, am reuşit să-l avertizez că atunci când voi ajunge la castel îi voi spune celui care mă va primi acolo despre existenţa spadei, şi până la urmă hatmanul s-a învoit mofluz.

Nu mai văzusem niciodată o barcă precum era aceea. La formă semăna cu un şebec, ascuţită la ambele capete, lată la mijloc, cu o pupă lungă, ieşită în afară, şi o proră încă şi mai lungă. Dar coca joasă era construită din snopuri de stuf plutitoare, legate între ele astfel încât să alcătuiască o împletitură. Un catarg obişnuit nu avea loc într-o carenă atât ele fragilă. În locul lui se înălţa o structură triunghiulară făcută din pari. Baza îngustă a triunghiului se întindea de la o copastie la alta; de laturile lungi şi egale era prins un scripete folosit – tocmai când urcam la bord cu hatmanul, amândoi nesiguri pe picioare – pentru a ridica o vergă oblică ce târa după sine o velă făcută din pânză de in cu dungi late. Hatmanul îmi ţinea spada acum, dar în

clipa în care parâma a fost aruncată pe mal, Pia a sărit în barcă, zăngănindu-şi lanţul.

Furios, hatmanul i-a tras o palmă; dar nu-i un lucru uşor să strângi vela unei asemenea ambarcaţiuni şi s-o întorci cu vâslele înapoi la mal, aşa că, până la urmă, hatmanul a lăsat-o pe fată la bord, deşi a trimis-o plângând la proră. Mi-am luat inima-n dinţi şi l-am întrebat de ce ţinuse fata morţiş să vină cu noi (cred că ştiam şi singur motivul).

— Nevastă-mea e aspră cu ea când nu sunt eu acasă, mi-a răspuns el. O bate, o pune la şmotru toată ziua. Când mă întorc acasă, îi merge mai bine bietei copile şi e fericită să mă vadă. Dar ar vrea să meargă cu mine, şi n-o prea condamn pentru asta.

— Nici eu, am zis, încercând să-mi feresc faţa de răsuflarea lui acră. Unde mai pui că o să vadă şi castelul, pe care cred că nu l-a văzut niciodată.

— Ba i-a văzut zidurile de o sută de ori. Se trage din neamul ăla de pe lac, care nu-i legat de niciun pământ, ci e împins de vânt peste tot, astfel că vede totul.

Dacă neamul ăla era împins de vânt, aşa eram şi noi. Un aer la fel de pur ca spiritul umfla vela dungată, ba chiar făcea să se încline carena lată, şi ne-a mânat ca pe-o săgeată pe apă, până când satul a dispărut sub pleoapa orizontului – numai ţancurile albe ale munţilor se mai zăreau, părând că se înalţă direct din lac.

XXX
Natrium

Erau atât de primitiv înarmaţi pescarii ăştia de la malul lacului – mai primitiv până şi decât primitivii autohtoni, pe care-i văzusem în preajma oraşului Thrax – încât a trecut ceva vreme înainte să-mi dau seama că erau înarmaţi. La bord se aflau mai mulţi oameni decât era nevoie pentru cârmă şi mânuitul velei, dar întâi am crezut că se aflau acolo ca vâslaşi sau pentru a întări prestigiul hatmanului când avea să mă ducă în faţa stăpânului său de la castel. La brâu purtau cuţite pescăreşti, cu lama dreaptă şi lungă, la proră era un snop de harpoane, cu cârlige la capăt, dar nici cuţitele, nici harpoanele nu m-au pus pe gânduri. Abia când s-a ivit una dintre insulele pe care fusesem atât de nerăbdător să le văd şi l-am observat pe unul dintre oamenii aceia că pipăie un ciomag în care erau înfipţi colţi de sălbăticiune, am înţeles că toţi fuseseră aduşi pentru pază, şi chiar aveau de ce să stea de pază.

La prima vedere, insuliţa nu avea nimic deosebit, după care am observat că într-adevăr se mişcă. Era joasă, foarte verde, cu o colibă în miniatură (construită din stuf, întocmai ca barca noastră, şi acoperită tot cu stuf) aflată în punctul ei cel mai înalt. Câteva sălcii plângătoare creşteau pe ea, iar o barcă lungă şi îngustă, făcută tot din stuf, era legată de mal. Când ne-am apropiat, am văzut că insula însăşi era un plaur, făcut din stuf, dar din stuf viu. Tulpinile îi dădeau acea verzeală caracteristică; iar rădăcinile întrepătrunse alcătuiau probabil fundaţia, ca un fel de plută. Pe încâlcitura lor compactă şi vie, se strânsese pământ sau fusese adus anume de insulari. Copacii mijiseră acolo şi rădăcinile le crescuseră direct în apele lacului. Se vedea şi un mic petic de grădină, pe care legumele creşteau impetuos.

Pentru că hatmanul şi toţi ceilalţi din barcă, în afară de Pia, s-au încruntat ameninţător la vederea insulei, eu m-am uitat la ea cu bunăvoinţă; şi văzând-o aşa cum am văzut-o atunci, o pată de verde pe albastrul rece, de-o desăvârşire părelnică, a suprafeţei Lacului Diuturna, şi pe albastrul mai adânc, mai cald şi cu adevărat nesfârşit al cerului stropit cu stele şi încoronat de soare, era uşor s-o iubeşti. Dacă aş fi privit acest peisaj aşa cum aş privi un tablou, mi s-ar fi părut mult mai greu de simboluri –

linia dreaptă a orizontului împărţind pânza în jumătăţi egale, şi pata de verde, cu copacii ei verzi, şi coliba maronie – decât acele tablouri pe care criticii sunt obişnuiţi să le ia în derâdere pentru simbolismul lor. Dar cine ar fi putut spune care le era tâlcul? Mie mi se pare imposibil ca toate simbolurile pe care le desluşim în peisaje să fie acolo doar pentru că le vedem noi. Nimeni nu ezită să-i considere drept nebuni pe solipsiştii care cred cu sinceritate că lumea există doar pentru că o văd ei şi că toate construcţiile, munţii şi chiar noi înşine (cu care au stat de vorbă doar cu o clipă înainte) dispar când îşi întorc ei capul. Nu e oare la fel de nebunesc să credem că înţelesul aceloraşi obiecte dispare în acelaşi fel? Dacă Thecla simbolizase – aşa cum înţeleg acum – iubirea de care eu nu mă simţeam vrednic, atunci se poate spune că forţa ei simbolică a dispărut în momentul când am încuiat în urma mea uşa celulei ei? E ca şi cum aş spune că ceea ce e scris în această carte la care trudesc de atâtea ronduri va dispărea într-un abur de cinabru după ce-i voi fi închis copertele pentru ultima oară şi-o voi fi trimis-o în biblioteca eternă îngrijită de bătrânul Ultan.

Marea întrebare, prin urmare, la care cumpăneam în timp ce priveam la plaur cu ochi tânjitori, iar legăturile îmi rodeau încheieturile mâinilor, şi-l blestemam pe hatman în inima mea, este aceea de a înţelege ce înseamnă aceste simboluri în sine şi ca atare. Suntem ca nişte copii care se uită la o tipăritură şi văd un şarpe în penultima literă şi o sabie în ultima.

Nu ştiu ce mesaj îmi era destinat în acea colibă mică şi îmbietoare şi în grădina ei verde, suspendate între două infinităţi. Dar ceea ce am citit eu era libertate şi cămin, şi am simţit atunci o mai mare dorinţă de libertate, libertatea de a străbate după voie lumile de sus şi de jos, ducând cu mine doar ceea ce-mi era de trebuinţă, decât simţisem oricând înainte – chiar şi atunci când fusesem prizonier în antecamera din Casa Absolută, chiar şi atunci când fusesem client al torţionarilor în Citadela Veche.

Şi tocmai când îmi doream mai mult să fiu liber şi ne apropiasem de insulă atât cât ne îngăduia cursul nostru, doi bărbaţi şi un băiat de vreo cincisprezece ani au ieşit din colibă. S-au oprit o clipă în faţa intrării, privindu-ne ca şi cum cântăreau din ochi barca şi echipajul. Erau cinci săteni la bord, în afară de hatman, nu încăpea îndoială că insularii nu ne puteau face nimic, dar cu toate astea s-au urcat în barca lor zveltă şi au pornit după noi, bărbaţii vâslind, în timp ce băiatul instala o pânză

rudimentară făcută din petice.

Hatmanul, care se răsucea din când în când să se uite înapoi la ei, şedea lângă mine cu *Terminus Est* ţinută de-a curmezişul în poală. Părea că în orice clipă e gata s-o pună deoparte şi să se ducă la pupă, să-i spună ceva omului de la fusul cârmei, sau la proră, la cei patru care stăteau acolo. Mâinile îmi erau legate în faţă şi mi-ar fi trebuit doar o clipă ca să trag de-un deget tăişul afară din teacă şi să-mi retez frânghia, dar prilejul acesta nu se ivea.

Un al doilea plaur a apărut pe suprafaţa apei şi încă o barcă s-a luat după noi, cu doi oameni la bord. Sorţii nu mai arătau bine, iar hatmanul l-a chemat la sine pe unul dintre săteni şi a făcut un pas sau doi spre pupă, luând şi spada mea cu el. Au deschis o canistră de metal ce stătuse ascunsă sub platforma cârmaciului şi au scos o armă cum nu mai văzusem până atunci, un arc făcut din două arcuri subţiri, fiecare cu propria coardă, legate de nişte despărţitoare ce le ţineau la o distanţă de jumătate de palmă unul de altul. Corzile erau prinse cu o bucată de piele la mijloc, care alcătuia o praştie pentru cine ştie ce proiectil.

În timp ce mă uitam la ciudata alcătuire, Pia s-a dat mai aproape.

— Sunt cu ochii pe mine, mi-a şoptit ea. Nu vă pot dezlega acum. Dar poate…

Şi s-a uitat cu subînţeles la bărcile ce ne urmăreau.

— Or să atace?

— Doar când vor fi mai mulţi. N-au decât harpoane şi pacho. Văzând aerul meu nedumerit, a adăugat: Bâte cu dinţi – unul din oamenii ăştia de-aici are una.

Săteanul pe care hatmanul îl chemase la sine tocmai scotea din canistră ceea ce părea a fi o zdreanţă făcută ghemotoc. A desfăcut-o pe capacul deschis, lăsând la vedere câteva proiectile de metal, gri-argintii, parcă date cu unsoare.

— Gloanţe de putere, a zis Pia.

Arăta speriată.

— Crezi că vor mai veni şi alţii de-ai tăi?

— Dacă mai trecem şi pe lângă alte insule. Dacă o barcă sau două urmăresc o barcă de pe uscat, toate li se alătură, ca să-şi la partea din pradă. Dar în curând o să vedem din nou uscatul.

Sub cămaşa ei zdrenţuită, sânii i s-au ridicat când săteanul şi-a şters mâna de haină, a luat un proiectil argintiu şi l-a fixat în praştia arcului dublu.

— E doar ca o piatră grea…, am început eu.

Săteanul a tras corzile până în dreptul urechii şi le-a dat drumul, trimiţând proiectilul cu un şuierat prin spaţiul dintre bărcile zvelte. Pia era atât de îngrozită încât aproape m-am aşteptat ca proiectilul să-şi schimbe forma în zbor, cine ştie dacă nu se prefăcea într-unul din păianjenii aceia pe care tot mai credeam că-i văzusem când, drogat fiind, fusesem prins în plasele pescarilor.

Dar nu s-a întâmplat nimic de-acest fel. Proiectilul a zburat – o linie lucitoare – peste apă şi a căzut cu plescăit în lac, la vreo doisprezece paşi în faţa provei bărcii aflate cel mai aproape de a noastră.

Preţ de o răsuflare, nu s-a mai întâmplat nimic. Apoi, o detunătură ascuţită, o minge de foc, un gheizer de abur. Ceva întunecat, aparent însuşi proiectilul, încă întreg şi aruncat în sus de explozia pe care o pricinuise, a zburat în aer doar ca să cadă din nou, de data asta între cele două bărci aflate în urmărire. A urmat o nouă explozie, doar cu puţin mai slabă decât prima, şi una din bărci aproape s-a scufundat. Cealaltă a cotit într-o parte. O a treia explozie, apoi o a patra, însă proiectilul, orice alte puteri ar fi avut, nu părea în stare să urmărească bărcile, aşa cum ne urmăriseră pe Jonas şi pe mine notulii lui Hethor. Fiecare explozie îl împingea şi mai departe, şi după a patra ai fi zis că se vlăguise. Cele două bărci care se luaseră după noi au rămas mult în urmă, dar le admiram curajul de a se ţine totuşi după noi.

— Gloanţele de putere aduc foc din apă, mi-a spus Pia.

Am încuviinţat din cap.

— Am văzut şi eu.

Mi-am aranjam picioarele sub mine, găsindu-mi prize sigure între snopii de stuf.

Nu-i mare şmecherie să înoţi chiar şi când mâinile ţi-s legate la spate – Drotte, Roche, Eata şi cu mine obişnuiam să înotăm ţinându-ne degetele împletite la şale, iar cu mâinile legate în faţă ştiam că pot face pluta multă vreme dacă era nevoie; dar îmi făceam griji din pricina Piei, şi i-am spus să se ducă în faţă, cât mai în faţă cu putinţă.

— Dar atunci n-o să vă mai pot dezlega.

— Oricum n-o să poţi câtă vreme stau cu ochii pe noi, am şoptit eu. Du-te în faţă. Dacă barca asta se desface în bucăţi, ţine-te de-un snop de stuf. O să plutească. Nu te opune.

Bărbaţii de la proră n-au împiedicat-o, iar ea s-a oprit numai

acolo unde un cablu de stuf împletit forma marginea prorei. Am tras aer în piept şi am sărit peste bord.

Dacă aş fi vrut, aş fi putut să mă scufund în apă aproape fără s-o tulbur, dar acum mi-am strâns genunchii la piept, ca să stropesc cât mai tare, şi mulţumită greutăţii cizmelor m-am cufundat mult mai în adânc decât dacă m-aş fi dezbrăcat pentru înot. Tocmai asta mă îngrijorase; văzusem că atunci când arcaşul îşi trăsese proiectilul, trecuseră câteva clipe până la explozie. Ştiam că îi udasem din cap până-n picioare pe cei doi de la pupă, dar în acelaşi timp udasem şi toate proiectilele alea de pe cârpa unsuroasă – dar nu puteam fi sigur că or să explodeze înainte să ies eu la suprafaţă.

Apa era rece şi se făcea tot mai rece pe măsură ce mă cufundam. Deschizând ochii, am văzut o minunată nuanţă de cobalt ce se întuneca în timp ce se rotea în jurul meu. Cuprins de panică, am simţit nevoia să-mi împing cizmele din picioare; dar asta m-ar fi adus la suprafaţă mult prea repede, aşa că mi-am umplut mintea cu minunea aceea colorată şi cu gândul la cadavrele indestructibile pe care le văzusem îngrămădite pe mormanele de resturi din apropierea minelor din Saltus – cadavre cufundându-se pentru totdeauna în abisul albastru al timpului.

Încet, m-am rotit fără greutate, până am desluşit carena maronie a bărcii hatmanului, suspendată deasupra capului meu. Câteva clipe, pata aceea maronie şi cu mine am împietrit în locurile în care ne aflam; eu, dedesubt, aşa cum zac morţii sub un hoitar care-şi umple aripile cu suflarea vântului şi pare să planeze chiar pe sub stelele ţintuite de boltă.

Apoi, cu plămânii gata să explodeze, am început să urc.

Ca şi când acesta a fost un semnal, am auzit prima explozie, un bubuit surd, îndepărtat. Am înotat în sus cu mişcări de broască şi am auzit încă o explozie, apoi încă una, fiecare mai ascuţită decât cea dinainte.

Când capul meu a spart suprafaţa apei, am văzut că pupa bărcii hatmanului se desfăcuse iar snopii se răspândiseră ca paiele. O a doua explozie la picioarele mele m-a lăsat o clipă fără auz şi mi-a împroşcat faţa cu stropi ce m-au înţepat ca grindina. Arcaşul hatmanului se zbătea în apă nu departe de mine, dar hatmanul însuşi (cu încântare am văzut că încă o ţinea pe *Terminus Est),* Pia şi ceilalţi se agăţaseră de ceea ce mai rămăsese din proră şi, mulţumită stufului plutitor, prora plutea şi

ea, chiar dacă pe jumătate scufundată în apă. Am tras cu dinţii de frânghia ce-mi lega mâinile, până când doi dintre insulari m-au ajutat să urc pe pluta lor şi unul dintre ei a tăiat legătura, redându-mi libertatea.

XXXI
Oamenii lacului

Împreună cu Pia am petrecut noaptea pe unul dintre plauri, unde eu, care o pătrunsesem pe Thecla atât de adesea când era neîncătuşată dar prizonieră, am pătruns-o acum pe Pia care încă avea cătuşe dar era liberă. După aceea a rămas întinsă pe pieptul meu şi a plâns de bucurie – nu cred că neapărat bucuria pe care i-o adusesem eu, ci aceea a libertăţii, chiar dacă rubedeniile ei, insularii, n-aveau alte metale decât cele pe care le negustoreau sau le furau de la oamenii de pe ţărm, prin urmare nu aveau fierării să-i taie cătuşele.

Am auzit de la bărbaţii care au avut multe femei că, într-un târziu, ajung să descopere asemănări în felul de a iubi la unele femei, şi acum pentru prima oară am simţit eu însumi acest lucru, căci Pia, cu gura ei flămândă şi trupul suplu, îmi amintea de Dorcas. Însă nu era pe de-a-ntregul adevărat; Dorcas şi Pia se asemănau în felul de a iubi aşa cum seamănă uneori două surori la chip, dar niciodată n-aş fi luat-o pe una drept cealaltă.

Fusesem mult prea obosit când ajunsesem la insulă, ca să mă minunez cu adevărat de ea; noaptea fusese şi ea aproape. Chiar şi acum, ceea ce-mi amintesc este că am tras bărcuţa la mal şi am intrat într-o colibă unde unul din salvatorii noştri a aprins un foc mic din lemne aduse de apă, iar eu am uns tăişul lui *Terminus Est,* pe care insularii o luaseră de la hatmanul făcut prizonier şi mi-o dăduseră înapoi. Dar când Urth şi-a întors din nou faţa către soare, mi s-a părut încântător să stau cu o mână pe trunchiul graţios al sălciei plângătoare şi să simt întreaga insulă legănându-se sub mine!

Gazdele noastre au gătit peşte la micul dejun; înainte să-l isprăvim, a sosit o barcă, aducând alţi doi insulari cu şi mai mult peşte şi verdeţuri rădăcinoase cum nu mai gustasem până atunci. Le-am rumenit pe toate în cenuşă şi le-am mâncat fierbinţi. Gustul aducea a castană, nu ştiu cu ce altceva l-aş putea compara. Şi au mai venit trei bărci, apoi un plaur cu trei copaci şi pânze pătrate umflate prinse în crengile fiecărui copac, încât, văzându-l de la distanţă, am crezut că e o flotilă. Căpitanul, un om mai în vârstă, era totodată şi un fel de căpetenie a insularilor. Se numea Llibio. Când Pia m-a prezentat,

el m-a îmbrăţişat aşa cum îşi îmbrăţişează taţii fiii, ceea ce mie nu mi se întâmplase niciodată până atunci.

După ce ne-am desfăcut din îmbrăţişare, toţi ceilalţi şi Pia s-au îndepărtat într-atât cât să putem vorbi între patru ochi, cu voci scăzute – câţiva bărbaţi au intrat în colibă, iar ceilalţi (erau acum vreo zece cu toţii) s-au dus în capătul celălalt al insulei.

— Am auzit că eşti un mare luptător şi ucigaş de oameni, a zis Llibio pentru început.

Am spus că sunt ucigaş de oameni, dar nu unul mare.

— Aşa e. Fiecare bărbat luptă când e provocat, ca să-i omoare pe alţii. Dar victorios nu iese omorându-i pe alţii, ci omorând anumite părţi din sine.

Ca să-i arăt ca-l înţelesesem, am spus:

— Tu trebuie să fi omorât tot ce era mai rău în fiinţa ta. Poporul tău te iubeşte.

— Nici pe asta să nu pui temei. A tăcut, a privit peste întinderea apei şi a continuat: Suntem săraci şi puţini, şi dacă oamenii ar fi ascultat în anii aceştia de un altul…

A clătinat din cap, iar eu am spus:

— Am călătorit mult şi am văzut că săracii sunt adesea mai cu minte şi mai virtuoşi decât bogaţii.

A zâmbit:

— Eşti om de treabă. Dar oamenii noştri au atâta minte şi virtute de pot muri din asta. N-am fost niciodată mulţi şi iarna trecută, când a îngheţat apa, au şi murit dintre noi.

— Nu m-am gândit cât de grele pot fi iernile pentru voi, neavând lână sau blănuri. Dar înţeleg, acum că ai pomenit de asta, cât de greu vă este cu adevărat.

Bătrânul a clătinat din cap:

— Ne ungem cu grăsime, ceea ce ne ajută, iar focile ne dau mantii mult mai bune decât au oamenii ţărmului, însă când vine gheaţa, insulele noastre nu se pot mişca, iar oamenii ţărmului n-au nevoie de bărci ca să ajungă la ele, încât ne atacă fără milă. În fiecare vară ne luptăm cu ei când vin să ne ia peştele. Iarna în schimb, ei ne omoară, vin pe gheaţă şi-şi iau sclavi.

M-am gândit atunci la Gheară, pe care hatmanul mi-o luase şi-o trimisese la castel, şi am spus:

— Oamenii de pe uscat se supun stăpânului castelului. Poate că, dacă ai face pace cu el, i-ar împiedica să vă mai omoare.

— Odată, în tinereţea mea, ciorovăielile astea curmau două sau trei vieţi pe an. Apoi a venit cel care a construit castelul.

Cunoşti povestea?

Am clătinat din cap în semn că nu.

— A venit de la miazăzi, de unde vii şi tu, aşa mi s-a spus. Avea multe lucruri după care tânjeau oamenii ţărmului: ţesături, argint, unelte bine făurite. La ordinele sale, ei au construit castelul. Aceia au fost taţii şi bunicii acelora care trăiesc acum pe ţărm. Au folosit uneltele în folosul lui, iar el le făgăduise că le pot păstra după ce isprăveau treaba, şi le-a mai dat multe alte lucruri. Tatăl mamei mele s-a dus la ei când trudeau acolo şi i-a întrebat dacă nu vedeau că se fac slugi la stăpân, pentru că ziditorul castelului îi mâna cum voia el, după care se retrăgea în spatele zidurilor groase pe care ei le înălţaseră pentru el, unde nimeni nu-l putea atinge. I-au râs în nas tatălui mamei mele, zicând că ei erau mulţi, ceea ce era adevărat, iar cel care construia castelul unul singur, ceea ce iar era adevărat.

L-am întrebat dacă l-a văzut vreodată pe ziditorul castelului, şi dacă da, cum arăta.

— O dată. Stătea pe-o stâncă şi le vorbea oamenilor ţărmului, iar eu am trecut cu barca pe-acolo. Pot să-ţi spun că era mic de statură, un om care, dacă ai fi fost acolo, nu ţi-ar fi trecut de umăr. Nicidecum unul care să-ţi inspire teamă.

Llibio a tăcut din nou, ochii lui stinşi nemaivăzând apele lacului său, ci vremuri de mult apuse.

— Şi cu toate acestea, a continuat el, teama şi-a făcut apariţia. Zidul exterior a fost terminat şi oamenii ţărmului s-au întors la vânătoarea lor, la stăvilarele şi la turmele lor. Apoi mai-marele lor a venit la noi şi ne-a învinuit că le furasem animalele şi copiii, şi că or să ne distrugă dacă nu le dăm înapoi.

Llibio s-a uitat stăruitor în ochii mei şi mi-a luat mâna într-a sa, o mână tare ca lemnul. Privindu-l, am văzut toţi anii ce se duseseră. Cumpliţi trebuie să fi fost, dar viitorul pe care-l ţesuseră – viitorul în care eu şedeam cu el, cu spada pe genunchi, ascultându-i povestea – era mai cumplit decât şi-ar fi imaginat el atunci. Avusese însă parte şi de bucurii în acei ani; era tânăr şi viguros, şi chiar dacă poate el nu se gândea la asta, ochii lui îşi aminteau.

— Le-am spus că noi nu devorăm copii şi nu avem nevoie de sclavi să pescuiască în locul nostru şi nici păşuni pentru animale n-avem. Cu siguranţă ştiau, chiar şi pe vremea aceea, că nu noi eram vinovaţii, pentru că nu au venit cu război asupra noastră. Dar când insulele noastre se apropiau de ţărm, le auzeam

femeile bocind cât era noaptea de lungă. În acele vremuri, a continuat Llibio, fiecare zi după noaptea cu lună plină era zi de negustorie, când cei dintre noi care aveau nevoie de sare şi cuţite se duceau pe ţărm. Când a venit o nouă zi de negustorie, am văzut că oamenii ţărmului ştiau unde le dispăruseră copiii şi animalele, şi vorbeau în şoaptă între ei despre asta. Atunci noi i-am întrebat de ce nu s-au dus la castel, să-l ia cu asalt, căci ei erau mulţi. Dar ei ne-au luat copiii, şi bărbaţi, şi femei de toate vârstele, şi i-au legat în lanţuri în faţa uşilor lor, pentru a nu fi luaţi ai lor – sau chiar îi duceau până la porţi şi-i legau acolo.

— Şi de când dura tărăşenia asta? am îndrăznit eu să întreb.

— De mulţi ani – de când eram eu tânăr, ţi-am spus doar. Uneori, oamenii ţărmului se luptau. Dar cel mai adesea n-o făceau. De două ori au venit războinici de la miazăzi, trimişi de oamenii mândri din casele înalte de pe ţărmul de la miazăzi. Când erau aici războinicii, luptele încetau, dar ce se vorbea la castel n-am de unde şti. Ziditorul despre care ţi-am spus n-a mai fost văzut de nimeni de când a fost durat castelul.

A tăcut, aşteptând să vorbesc eu. Aveam sentimentul – pe care-l trăiam adesea când stăteam de vorbă cu oameni bătrâni – că vorbele pe care le rostea el erau cu totul altele decât cele pe care le auzeam eu, că în ce-mi spusese el erau multe aluzii, indicii şi implicaţii la fel de invizibile pentru mine precum respiraţia lui, ca şi când Timpul era un soi de spirit alb ce stătea între noi şi cu mânecile sale atârnânde ştergea, înainte să apuc eu să aud, cea mai mare parte a tot ceea ce se spusese. În cele din urmă, am zis cu jumătate de gură:

— Poate că a murit.

— Un uriaş nemernic sălăşluieşte acum acolo, dar nimeni nu l-a văzut.

Abia mi-am stăpânit un zâmbet:

— Îmi vine totuşi să cred că prezenţa lui e o piedică importantă în calea oamenilor de pe mal, care altfel l-ar ataca în castelul lui.

— În urmă cu cinci ani s-au năpustit asupra castelului noaptea, aşa cum se reped puii de somon asupra unui leş. L-au dat foc şi i-au ucis pe cei pe care i-au găsit acolo.

— Iar cu voi se războiesc din obişnuinţă?

Llibio a clătinat din cap şi a zis:

— După ce s-a topit gheaţa anul ăsta, locuitorii castelului s-au întors cu braţele încărcate de daruri – de bogăţii şi arme ciudate

ca aceea pe care ai întors-o împotriva oamenilor ţărmului. Mai vin şi alţii acolo, dar dacă sunt slujitori sau stăpâni, noi, cei de pe lac, nu ştim.

— De la miazănoapte, sau de la miazăzi?

— Din cer, a zis el şi a arătat în sus, unde stelele palide atârnau stinse de maiestuozitatea soarelui.

Dar eu am crezut că voia să spună că vizitatorii veneau în navete, aşa că nu l-am iscodit mai departe.

Cât a fost ziua de lungă, locuitorii lacului au venit pe insulă. Mulţi soseau în bărci asemenea celor care se luaseră după barca hatmanului; alţii aleseseră să vină cu plaurii lor, ca să se alăture insulei lui Llibio, până ne-am trezit în mijlocul unui continent plutitor. Nimeni nu mi-a cerut făţiş să mă pun în fruntea lor şi să atacăm castelul. Dar pe măsură ce ziua se stingea, am început să-mi dau seama că asta îşi doreau, iar ei să priceapă că le voi deveni căpetenie. Cred că în cărţi lucrul acesta se face cu discursuri înverşunate; în fapt, se întâmplă altfel. Îmi admirau statura înaltă şi spada, iar Pia le-a spus că eu eram trimisul Autocratului, anume ca să-i eliberez pe ei.

— Cu toate că noi suntem cei care suferim cel mai tare, a zis Llibio, oamenii ţărmului au reuşit să pună mâna pe castel. Sunt mai puternici în luptă decât noi, dar nu tot ceea ce au distrus prin foc a fost reconstruit, şi n-au avut nicio căpetenie de la miazăzi.

I-am întrebat pe el şi pe alţii despre pământurile din preajma castelului şi le-am spus că n-ar trebui să atacăm decât după ce noaptea va împiedica santinelele de pe ziduri să vadă că ne apropiem. Nu le-am mai spus că în întuneric nu puteau să tragă asupra noastră la fel de bine şi de aceea voiam să aşteptăm; dacă stăpânul castelului îi dăduse hatmanului gloanţele de putere, puteam să bănuiesc că pentru sine păstrase arme mult mai distrugătoare.

Când am pornit, mă aflam în fruntea a aproape o sută de războinici, cu toate că cei mai mulţi dintre ei erau înarmaţi doar cu harpoane ale căror vârfuri erau făcute din os de focă, şi cu pacho sau cuţite. Ar fi să mă umflu în pene dacă aş scrie că mă învoisem să conduc această mică oştire dintr-un sentiment de responsabilitate şi grijă pentru suferinţele lor, căci n-ar fi adevărat. N-am făcut-o nici pentru că mă temeam de ce-aş fi putut păţi dacă aş fi refuzat, cu toate că, bănuiam eu, dacă nu

mă pricepeam s-o-ntorc din condei, prefăcându-mă a amâna sau convingându-i pe insulari că aveau mai mult de câştigat dacă nu luptau, nu mi-ar fi fost moale.

Adevărul e că imboldul meu era mai mare decât al lor. Llibio purta în jurul gâtului un peşte sculptat într-un dinte; şi când îl întrebasem ce era peştele ăla, îmi zisese că e Oannes şi l-a acoperit cu mâna, pentru ca ochii mei să nu-l profaneze, ştiind că eu nu cred în Oannes, care mai mult ca sigur e zeul-peşte al acestor oameni.

Nu ştiam nimic şi totuşi simţeam că ştiu tot ce e important despre Oannes. Ştiam că trăieşte în adâncurile cele mai întunecate ale lacului, dar că pe furtună e văzut sărind printre valuri. Ştiam că e păstorul adâncurilor, care umple plasele insularilor, şi că ucigaşii nu pot ieşi pe apă fără teamă, neştiind dacă nu cumva Oannes o să apară lângă ei, cu ochii lui mari cât luna, şi o să le răstoarne barca.

Nu credeam în Oannes şi nu mă temeam de el. Dar îmi închipuiam că ştiu de unde vine – ştiam că există o putere atotstăpânitoare în univers, ce făcea ca toate celelalte să-i fie umbre. Ştiam că, în fapt, felul în care înţelegeam eu acea putere era la fel de caraghios (şi la fel de serios) ca Oannes. Ştiam că a ei este Gheara şi simţeam că numai Gheara e a ei, numai Gheara dintre toate altarele şi odăjdiile lumii. O ţinusem în mâna mea de multe ori, o ridicasem deasupra capului meu în Vincula, îl atinsesem pe ulanul Autocratului cu ea, şi pe fata bolnavă din cocioaba din Thrax. Avusesem în stăpânirea mea infinitatea şi avusesem în stăpânirea mea puterea ei; nu mai eram sigur că puteam s-o mai dau de bunăvoie înapoi Pelerinelor, dacă aveam să le găsesc vreodată, dar ştiam dincolo de orice îndoială că, fără luptă, nu o voi lăsa în mâna nimănui altcuiva.

Mai mult, mi se părea că fusesem oarecum ales să deţin eu acea putere – chiar dacă pentru o perioadă scurtă de timp. Pelerinele o pierduseră din pricina nesăbuinţei mele, pentru că o lăsasem pe Agia să-l împingă pe vizitiu în cursa aceea, prin urmare era de datoria mea să am grijă de ea şi s-o folosesc, şi poate s-o înapoiez, şi cu siguranţă era de datoria mea s-o salvez din mâinile – monstruoase fără doar şi poate – în care căzuse acum pentru că nu avusesem grijă de ea.

Nu mă gândisem, când am început această mărturie despre viaţa mea, să dau în vileag vreo taină a ghildei noastre, din cele care mi-au fost împărtăşite de Maestrul Palaemon şi Maestrul

Gurloes chiar înainte de a fi fost înălţat în rang şi uns calfă, de sărbătoarea Sfintei Katharine. Dar acum voi dezvălui una, pentru că ceea ce-am făcut în acea noapte pe Lacul Diuturna nu poate fi înţeles fără a o înţelege pe aceasta. Iar taina e că noi, torţionarii, ne supunem. În măreaţa ordine a statului, piramida vieţilor care este infinit mai înaltă decât orice turn material, mai înaltă decât Bastionul Clopotului, mai înaltă decât Zidul oraşului Nessus, mai înaltă decât Muntele Typhon, piramida care se întinde de la Autocratul de pe Tronul Phoenix la cel mai umil slujbaş care se speteşte pentru cel mai necinstit negustor – o creatură mai prejos de cel mai amărât cerşetor –, noi suntem singura piatră de nădejde. Nimeni nu se supune cu adevărat până nu face nefăcuta în supuşenie; şi nimeni nu face nefăcuta în afară de noi.

Cum să-i refuz Increatului ceea ce-i dădusem Autocratului de bunăvoie atunci când îi retezasem Katharinei capul?

XXXII
Spre castel

Plaurii erau despărţiţi acum, şi cu toate că bărcile se mişcau printre ei şi pânze erau legate de orice ram, simţeam fără să vreau că stăteam pe loc sub norii năvalnici, mişcarea noastră fiind doar ultima amăgire a pământului care se scufunda.

Mulţi dintre plaurii pe care îi văzusem mai devreme în acea zi fuseseră lăsaţi în urmă, ca refugii pentru femei şi copii. Mai erau doar şase, iar eu stăteam în vârful cel mai înalt al plaurului lui Llibio, cel mai mare dintre cei şase. Pe lângă mine şi bătrân, mai erau şapte luptători. Ceilalţi plauri purtau câte patru sau cinci fiecare. În afară de plauri, mai aveam vreo treizeci de bărci, fiecare cu un echipaj de doi sau trei insulari.

Nu mă amăgeam singur cu gândul că cei o sută de insulari ai noştri, înarmaţi cu harpoane şi cuţite, alcătuiau o forţă înfricoşătoare; o mână de dimarhi de-ai lui Abdiesus ne-ar fi risipit ca pleava. Dar erau camarazii mei de arme şi a fi în fruntea oamenilor când porneşti la bătălie îţi dă un sentiment ca niciunul altul.

Singura sclipire pe apele lacului era aceea a luminii verzi reflectate, ce cădea în miriadele de frunze ale Pădurii de pe Lune, aflată la cincizeci de mii de leghe depărtare. Apele acelea mă făceau să mă gândesc la oţelul lustruit şi uns cu ulei. Vântul palid nu stârnea spuma albă, cu toate că împingea undele în dune prelungi, ca nişte coline de metal.

După o vreme, un nor a acoperit luna şi o clipă m-am întrebat dacă nu cumva oamenii lacului se vor rătăci în întuneric. Dar ai fi zis că-i lună plină, aşa mânuiau cârmele; şi cu toate că bărcile şi insulele se aflau adesea foarte aproape unele de celelalte, cât a durat călătoria n-am văzut vreuna să fie în primejdie de a se răsturna din pricina celorlalte.

A mă afla cum mă aflam acum, sub lumina stelelor şi în beznă, în mijlocul propriului meu arhipelag, fără alt sunet împrejur decât şoapta vântului şi plescăitul vâslelor ce se ridicau şi se cufundau la fel de ritmic precum ticăitul unui ceas, nesimţind altă mişcare decât legănatul blând al valurilor, ar fi putut să-mi dea o stare de linişte, sau chiar să mă adoarmă, atât eram de obosit, cu toate că trăsesem un pui de somn înainte s-o

pornim; dar aerul rece al nopţii şi gândul la ceea ce urma să facem mă ţineau treaz.

Nici Llibio, nici vreun alt insular nu fusese în stare să-mi spună decât prea puţine despre interiorul castelului pe care aveam să-l atacăm. Exista o clădire principală şi un zid. Dar nu aflasem dacă această clădire era un bastion adevărat – adică un turn fortificat, mai înalt decât zidul.

Nu ştiam nici dacă mai erau şi alte clădiri pe lângă cea principală (un turn de pază, bunăoară), sau dacă zidul era fortificat cu turnuri şi turele, sau câţi străjeri îl păzeau. Castelul fusese construit pe parcursul a doi sau trei ani, cu mână de lucru din partea locului; prin urmare, nu putea fi la fel de măreţ precum, să spunem, Castelul Acies; cu toate acestea, pe sfert să fi fost din cât era acela, tot nu am fi putut pătrunde în el.

Îmi dădeam prea bine seama cât de nepregătit eram să conduc o asemenea expediţie. În viaţa mea nu văzusem o bătălie, cu atât mai puţin nu luasem parte la vreuna. Ceea ce ştiam despre arhitectura militară se datora faptului că fusesem crescut în Citadelă şi întâmplătoarelor mele incursiuni printre fortificaţiile oraşului Thrax, iar cunoştinţele pe care le aveam – sau credeam că le am – despre tactici de luptă le culesesem din ceea ce citisem, la fel de întâmplător, din cărţi. Mi-am amintit cum mă jucam în copilărie în necropolă, când născoceam încăierări şi ne băteam cu săbii de lemn, şi aproape că mi s-a făcut rău la amintirea aceasta. Nu pentru că mă temeam pentru propria mea viaţă, ci pentru că ştiam că o greşeală de-a mea putea să coste viaţa celor mai mulţi dintre oamenii aceştia inocenţi şi neştiutori care mă priveau ca pe conducătorul lor.

Luna s-a ivit din nou pentru o vreme, tăiată de siluetele negre ale unui stol de berze. Vedeam linia ţărmului ca o panglică de noapte mai adâncă la orizont. Dar în scurt timp pătura de nori a acoperit lucirea ei şi un strop m-a lovit în faţă. Şi dintr-odată, fără să ştiu de ce, m-am înveselit – mai mult ca sigur că undeva, în străfundul minţii mele, s-a trezit amintirea ploii din noaptea în care înfruntasem alzaboul. Şi mi-oi fi amintit şi de apele îngheţate care ţâşneau din gura minei unde sălăşluiau oamenii-maimuţă.

Dar lăsând la o parte aceste amintiri întâmplătoare, ploaia se putea dovedi o binecuvântare. Noi nu aveam arcuri, dar dacă vrăjmaşii aveau, ploaia le-ar fi udat corzile. Şi nu aveau cum folosi gloanţele de putere cu care trăsese arcaşul hatmanului. Ca

să nu mai spun că, mulţumită ploii, puteam ataca furişându-ne, adică întocmai aşa cum mă gândisem eu să atacăm ca să avem vreo speranţă de reuşită.

Eram cufundat în gânduri când norii s-au spart, şi am văzut că înaintam paralel cu ţărmul care se înălţa stâncos în dreapta. În faţă, o peninsulă la fel de stâncoasă dar încă mai înaltă se avânta în mare. M-am dus până la capătul plaurului, ca să-l întreb pe omul postat acolo dacă pe acea peninsulă se afla castelul. El a clătinat din cap şi a spus:

— Ocolim peninsula.

Şi aşa am făcut. Colţurile tuturor pânzelor au fost deznodate şi legate pe alte ramuri. Saci plini cu pietre au fost coborâţi în apă pe una din laturile plaurului, în vreme ce trei bărbaţi se opinteau la cârmă. Mi-a trecut deodată prin minte că Llibio o fi ordonat să ne apropiem de ţărm, un lucru înţelept de altfel, pentru că astfel scăpam de străjerii care poate că stăteau cu ochii aţintiţi pe întinderile lacului. Dar nici aşa nu scăpam de pericolul de a fi văzuţi, acum când peninsula nu se mai afla între castel şi mica noastră flotă. Şi mi-a trecut prin minte gândul că dacă cel care construise castelul nu alesese înălţimea stâncii căreia îi dădeam ocol acum şi care arăta de necucerit, înseamnă că găsise un loc încă şi mai sigur.

Am trecut de vârful peninsulei şi am zărit destinaţia noastră, la patru lanţuri mai jos pe coastă – o stâncă mai înaltă cu mult decât celelalte şi încă şi mai abruptă, cu un zid în vârful ei şi un donjon care părea să aibă forma imposibilă a unei ciuperci otrăvitoare imense.

Nu-mi puteam crede ochilor. Din uriaşa coloană centrală, ce se îngusta spre vârf – şi care n-aveam nicio îndoială că era un turn rotund din piatră obişnuită – se deschidea o structură metalică având forma unei lentile, de zece ori mai lată în diametru decât coloana şi aparent la fel de solidă precum turnul însuşi.

Pe plaurul nostru, în bărcile din jur şi pe ceilalţi plauri, insularii şuşoteau între ei şi arătau cu degetul. Ca şi când această privelişte incredibilă era şi pentru ei o noutate.

Lumina ceţoasă a lunii, sărutul surorii mai mici pe chipul surorii mai mari muribunde, cădea pe suprafaţa discului imens. Sub disc, în umbra densă, luceau scântei de lumină portocalie. Se mişcau, alunecând în sus şi-n jos, dar mişcarea le era atât de înceată încât le-am privit o bucată de vreme până s-o înregistrez.

La un moment dat, una s-a înălţat până sub disc şi a dispărut, şi chiar înainte să ajungem noi la ţărm, alte două au apărut în acelaşi loc.

O plajă mică se afla în umbra stâncii. Plaurul lui Llibio s-a împotmolit la ceva depărtare de ţărm, astfel că am fost nevoit să sar încă o dată în apă, dar de data asta am ridicat-o pe *Terminus Est* deasupra capului. Din fericire, nu erau valuri iar ploaia doar ameninţa să înceapă. I-am ajutat pe oamenii lacului să-şi tragă bărcile pe prundiş, în vreme ce alţii au amarat plaurii de bolovani, cu odgoane zdravene.

După călătoria prin munţi, poteca îngustă şi înşelătoare ar fi fost o joacă de copil dacă n-ar fi trebuit s-o urc pe întuneric. Dar aşa, aş fi preferat să mai cobor o dată brâna pe lângă oraşul îngropat, până la casa lui Casdoe, chiar dacă ar fi fost de cinci ori mai lungă.

Când am ajuns în vârf, încă ne aflam la o bună bucată de drum de zidul ascuns vederii de un pâlc rar de brazi. I-am strâns pe insulari în jurul meu şi i-am întrebat – retoric, de bună seamă – dacă ştiau de unde venise nava cosmică de deasupra castelului. Şi când s-au jurat că n-au habar, le-am explicat că eu ştiam (şi într-adevăr ştiam, mă avertizase Dorcas de existenţa lor, dar până acum nu văzusem niciuna) şi dată fiind prezenţa ei aici, ar fi mai bine să mă duc în recunoaştere înainte să pornim atacul.

Niciunul n-a scos un cuvânt, dar le-am ghicit sentimentul de neajutorare. Crezuseră că-şi găsiseră eroul care să-i conducă, iar acum aveau să-l piardă înainte să înceapă bătălia.

— Dacă pot, o să intru, le-am spus eu. O să mă întorc la voi dacă am cum şi o să vă las deschise câte uşi se va putea.

— Dar să spunem că nu te întorci, a zis Llibio. Cum vom şti când e clipa să scoatem cuţitele?

— O să vă dau un semn, am spus, chinuindu-mi mintea să născocesc un semnal pe care l-aş fi putut face dacă rămâneam închis în turnul negru. Trebuie să aibă vreun foc acolo înăuntru pe o noapte ca asta, am continuat eu. O să scot un lemn aprins la o fereastră şi, dacă pot, o să-l las să cadă, ca să vedeţi flacăra. Dacă nu vă fac semn şi nu mă pot întoarce la voi, socotiţi că am fost luat prizonier şi atacaţi când prima lumină a zilei atinge muntele.

Nu mult după aceea, mă aflam în faţa porţii castelului şi iz-

beam cu un ditamai ciocanul de fier care avea forma unui cap de om (din cât am citit cu degetele) şi se lovea de o placă de fier fixată pe lemnul de stejar.

Dinăuntru, niciun răspuns. Am aşteptat cât am respirat de patru ori şi iar am izbit. Auzeam ecouri în spatele porţii, o reverberare goală asemenea bătăilor de inimă, dar voci nu răsunau. Chipurile hidoase pe care le văzusem în grădina Autocratului mi-au umplut mintea şi m-am aşteptat cu spaimă să aud răsunând o împuşcătură, deşi ştiam că, dacă hierodulii voiau să tragă asupra mea – toate armele energetice veneau în fapt de la ei –, n-aş fi auzit niciun zgomot. Văzduhul era atât de neclintit încât părea că aşteaptă împreună cu mine. La răsărit s-a auzit bubuit de tunet.

În sfârşit, am distins zgomot de paşi, atât de repezi şi de uşori, încât i-aş fi luat drept paşi de copil. O voce ce-mi părea familiară a întrebat:

— Cine-i? Ce vrei?

Şi eu am răspuns:

— Maestrul Severian, din Ordinul Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei – vin aici ca braţ al Autocratului, a cărui dreptate e pâinea supuşilor săi.

— Nu mai spune! a exclamat Doctorul Talos şi a deschis poarta.

Câteva clipe am stat şi m-am holbat la el.

— Ia zi-mi, ce vrea Autocratul de la noi? Ultima oară când te-am văzut, te-ndreptai spre Oraşul Pumnalelor Strâmbe. Ai apucat să ajungi acolo?

— Autocratul vrea să ştie de ce vasalii tăi l-au luat prizonier pe unul dintre slujbaşii săi, am zis eu. Adică pe mine. Ceea ce pune totul într-o oarecum altă lumină.

— Chiar aşa! Chiar aşa! Înţeleg că şi din punctul tău de vedere. Nu ştiam că tu eşti misteriosul vizitator din Murene. Şi sunt sigur că bătrânul Baldanders, bietul de el, era la fel de neştiutor. Hai, intră, să vorbim despre asta.

Am păşit dincolo de poarta grea şi doctorul a închis-o în urma mea, ferecând-o cu un drug de fier.

— Nu prea avem despre ce vorbi, am spus eu, dar, dacă e s-o facem, să începem cu o gemă preţioasă ce mi-a fost luată cu forţa şi, din câte mi s-a spus, ţi-a fost trimisă ţie.

Dar în timp ce vorbeam, atenţia mi-a fost abătută de la cuvintele pe care le rosteam spre imensitatea navei hierodulilor,

care se afla acum, după ce trecusem de zid, chiar deasupra capului. Uitându-mă în sus la ea, am avut aceeaşi senzaţie de dislocare pe care o am uneori când mă uit prin suprafeţele curbate ale unei lupe; burta convexă a navei arăta ca ceva cu totul străin nu numai faţă de lumea fiinţelor omeneşti, ci faţă de întreaga lume vizibilă.

— A, da, a zis Doctorul Talos. Cred că farafastâcul ăla al tău e la Baldanders. Sau mai corect e să spun că a fost la el, dar l-a pitit nu ştiu pe unde. Sunt sigur c-o să ţi-l dea înapoi.

Dinăuntrul turnului rotund care părea să sprijine nava (cu toate că nu era cu putinţă s-o facă), a ajuns până la noi un sunet singuratic şi cumplit, ca un urlet de lup. Nu mai auzisem aşa ceva de când părăsisem Turnul Matachin; dar ştiam ce este şi i-am spus Doctorului Talos:

— Ţineţi prizonieri aici.

El a încuviinţat din cap:

— Da. Mă tem că azi, luat cu alte treburi, n-am avut vreme să hrănesc bietele creaturi. A fluturat din mână spre nava de deasupra şi a continuat: Sper, Severian, că n-ai nimic împotrivă să te întâlneşti cu nişte cacogeni? Mă tem că n-ai încotro, dacă vrei să intri şi să-i ceri lui Baldanders să-ţi dea giuvaierul. E acolo, cu ei, stau de vorbă.

Am spus că n-aveam nimic împotrivă, cu toate că, trebuie să recunosc, înlăuntrul meu m-am cutremurat.

Doctorul a zâmbit, arătând deasupra bărbii sale roşii linia dinţilor lui lucitori, ascuţiţi, pe care mi-i aminteam atât de bine.

— Minunat! Ai fost întotdeauna o persoană minunat de lipsită de prejudecăţi. Dacă-mi dai voie s-o spun, cred că educaţia pe care ai primit-o te-a învăţat să iei fiecare fiinţă aşa cum e.

XXXIII
Ossipago, Barbatus şi Famulimus

Aşa cum se obişnuieşte în asemenea turnuri de apărare, nu exista nicio intrare la nivelul solului. O scară dreaptă, îngustă, abruptă, fără balustrade, ducea la o uşă la fel de îngustă, aflată la vreo zece cubiţi deasupra pardoselii din curte. Uşa era deja deschisă şi am fost încântat că Doctorul Talos n-a închis-o în urma noastră. Am străbătut un coridor scurt care fără doar şi poate tăia zidul turnului în toată grosimea lui şi dădea într-o încăpere ce părea să ocupe tot nivelul acela al turnului (asemenea tuturor încăperilor pe care le-am văzut acolo). Era plină de maşinării cel puţin la fel de vechi (aşa am socotit, văzându-le) precum acelea pe care le aveam noi în Turnul Matachin, dar la ce anume foloseau mi-era cu neputinţă să ghicesc. Într-o parte a acestei încăperi, o altă scară îngustă urca la etajul de deasupra, iar în partea cealaltă, o casă a scărilor întunecoasă ducea spre locul în care era închis prizonierul care urla, căci i-am auzit vocea înălţându-se din deschizătura neagră.

— A înnebunit, am spus eu şi mi-am înclinat capul spre urlet.

Doctorul Talos a încuviinţat cu o mişcare a capului.

— Cei mai mulţi înnebunesc. Cel puţin aceia pe care i-am examinat eu. Le administrez fierturi de spânz, dar n-am impresia să le facă bine.

— Am avut şi noi clienţi din ăştia la nivelul trei al temniţei subterane, pentru că eram obligaţi prin lege să-i ţinem acolo; fuseseră daţi în grija noastră, înţelegi, şi nimeni din cei sus-puşi nu ne dădea voie să-i eliberăm.

Doctorul mă ducea spre scara care urca.

— Îmi dau seama de situaţia dificilă în care eraţi puşi.

— Cu timpul, mureau, am continuat eu încăpăţânat. Fie ca urmare a torturilor, fie din alte pricini. N-avea niciun rost să-i ţinem închişi.

— Aşa zic şi eu. Fii atent la mecanismul ăla cu cârlig. Încearcă să-ţi agaţe mantia.

— Şi-atunci de ce-l ţii aici, dacă-i nebun? Doar nu sunteţi temniceri îndrituiţi, aşa cum eram noi.

— Pentru organe, cred. De aceea a instalat aici Baldanders toate nimicurile astea.

Cu un picior pe prima treaptă, Doctorul Talos s-a răsucit să se uite la mine.

— Fii atent să te comporţi ca lumea. Nu le place să li se spună cacogeni, să ştii. Să li te adresezi pe numele pe care fiecare ţi-l spune că-l are acum şi nu cumva să pomeneşti de materii vâscoase. În general, să nu pomeneşti de nimic neplăcut. Săracul Baldanders s-a chinuit atâta să facă pace cu ei după ce şi-a pierdut capul la Casa Absolută. O să fie zdrobit dacă strici totul chiar înainte să plece.

Am făgăduit să fiu cât se poate de diplomat.

Pentru că nava se afla deasupra turnului, bănuisem că Baldanders şi comandorii ei se aflau în încăperea de la ultimul nivel. M-am înşelat. Am auzit murmur de voci în timp ce urcam la catul următor, apoi vocea adâncă a uriaşului, răsunând, aşa ca şi în multe alte dăţi când călătorisem cu el, asemenea prăbuşirii unui zid şubrezit, undeva departe.

Şi încăperea aceasta era plină de maşinării. Or fi fost la fel de vechi precum cele de jos, dar păreau în bună stare de funcţionare; mai mult chiar, se aflau într-o relaţie logică unele cu altele – deşi care anume era aceasta nu desluşeam –, asemenea mecanismelor din sala lui Typhon. Baldanders şi oaspeţii lui se găseau în capătul îndepărtat al încăperii, unde capul uriaşului, de trei ori mai mare decât capul oricărui om obişnuit, se iţea deasupra zăngănitului de metale şi cristale, ca un cap de tiranozaur bălăngănindu-se deasupra coroanelor celor mai înalte ale unei păduri. Îndreptându-mă spre ei, am văzut ce rămăsese dintr-o tânără – cine ştie dacă nu o surată de-a Piei – care zăcea sub un clopot de sticlă pâlpâitor. Abdomenul îi fusese spintecat cu un tăiş ascuţit şi o parte din viscere îi fuseseră scoase şi puse în jurul trupului ei. Avea semne de putrefacţie şi cu toate acestea buzele i se mişcau. Ochii i s-au deschis când am trecut pe lângă ea, apoi s-au închis.

— Avem musafiri! a strigat Doctorul Talos. N-ai să ghiceşti cine-a venit.

Capul uriaşului s-a răsucit încet, dar mi s-a părut că mă priveşte ca şi când n-ar fi ştiut cine sunt, ca în acea primă dimineaţă din Nessus, când Doctorul Talos îl trezise din somn.

— Pe Baldanders îl ştii, mi s-a adresat doctorul, dar trebuie să te prezint celorlalţi oaspeţi ai noştri.

Trei bărbaţi – hai să le spun aşa – s-au ridicat politicoşi. Unul – dacă ar fi fost cu adevărat o fiinţă umană – putea fi descris drept

scund şi îndesat. Ceilalţi doi erau cu mai bine de-un cap mai înalţi decât mine, cât exultanţii de înalţi. Măştile pe care le purtau toţi trei le dădeau chipuri de oameni rafinaţi, de vârstă mijlocie, cumpătaţi, cu prestanţă; dar îmi dădeam seama că ochii ce priveau prin tăieturile măştilor celor doi mai înalţi erau mai mari decât ochii omeneşti, iar silueta mai scundă nu avea ochi deloc, încât acolo nu se zărea decât întunecime. Toţi trei erau înveşmântaţi în alb.

— Înălţimile Voastre! Vi-l prezint pe un mare prieten de-al nostru. Maestre Severian, dă-mi voie să ţi-i prezint pe onorabilii hieroduli Ossipago, Barbatus şi Famulimus. Strădania acestor nobile personaje este de a inculca înţelepciunea în rasa omenească – reprezentată aici de Baldanders şi, acum, de tine însuţi.

Fiinţa pe care Doctorul Talos a prezentat-o drept Famulimus a început să vorbească. Vocea ei ar fi putut fi a unei fiinţe omeneşti, doar că era mai răsunătoare şi mai muzicală decât orice voce cu adevărat omenească pe care o auzisem vreodată, încât aş fi zis că ascultam glasul unui instrument cu coarde, căruia i s-a insuflat viaţă.

— Fii bine-venit, a cântat vocea. Nu există bucurie mai mare pentru noi decât să te salutăm, Severian. Te înclini în faţa noastră din curtoazie, dar noi vom îngenunchea în faţa ta.

Şi chiar a îngenuncheat scurt, la fel şi ceilalţi doi.

Nimic din ce-ar fi putut zice sau face nu m-ar fi înmărmurit mai mult, şi am rămas mut de uimire.

Celălalt cacogen înalt, Barbatus, a vorbit ca un gentilom care vrea să umple tăcerea căzută stânjenitor în mijlocul unei conversaţii. Vocea lui era mai adâncă decât a lui Famulimus şi părea să aibă ceva milităros în ea:

— Eşti bine-venit aici – foarte bine-venit, aşa cum a spus dragul meu prieten şi cum am încercat cu toţii să arătăm. Dar prietenii tăi trebuie să rămână afară câtă vreme suntem noi aici. Ştii asta, desigur. Am spus-o doar ca să fie spusă.

Pe un ton atât de adânc încât mai mult i-am simţit vocea decât i-am auzit-o, al treilea cacogen a murmurat: „Nu contează” şi, ca şi când s-ar fi temut că aş putea să văd golul din tăieturile pentru ochi ale măştii, şi-a întors capul ostentativ spre fereastra îngustă de lângă el şi spre ceea ce se afla dincolo de ea.

— Să înţeleg că ai prieteni pe-aici? a întrebat în şoaptă Doctorul Talos.

Era una dintre trăsăturile lui ca arareori să se adreseze unui grup, aşa cum fac majoritatea oamenilor – el se adresa fie unui singur individ din acel grup, ca şi când numai ei doi ar fi fost de faţă, fie făcea pe oratorul, ca şi când avea înaintea sa mii de oameni.

— Câţiva insulari mi-au dat o escortă, am zis eu, încercând s-o dau cotită. Cred că ştii despre cine vorbesc. Trăiesc pe stufurile plutitoare de pe lac.

— Se ridică împotriva ta! i-a spus Doctorul Talos uriaşului. Te-am prevenit că aşa se va întâmpla.

S-a repezit la fereastra prin care părea să privească fiinţa numită Ossipago, îmbrâncindu-l la o parte şi holbându-se în noaptea de afară. Apoi, întorcându-se spre cacogen, a îngenuncheat, l-a apucat de mână şi i-a sărutat-o. Mâna asta era o mănuşă ca toate mănuşile, dintr-un material flexibil, vopsită astfel încât să pară carne omenească, iar înăuntrul ei avea ceva ce nu era mână.

— O să ne ajuţi, Înălţimea Ta, nu-i aşa? Sunt sigur că ai fantasini la bordul navei. O singură dată să înşirăm ororile pe zid, şi-avem pace timp de-un secol.

Cu vocea lui domoală, Baldanders a spus:

— Severian va fi biruitorul. Altfel de ce-ar fi îngenuncheat în faţa lui? Cu toate că s-ar putea să moară, iar noi să rămânem în viaţă. Îi ştii cum sunt, Doctore. Jaful poate răspândi cunoaşterea.

Doctorul Talos s-a răsucit furios spre el:

— Aşa s-a întâmplat şi înainte? Răspunde-mi!

— Cine poate şti, Doctore?

— Ştii bine că nu. Sunt aceleaşi brute ignorante, superstiţioase, care au fost dintotdeauna! S-a răsucit din nou, de data asta spre hieroduli, şi a spus: Nobili hieroduli, răspundeţi-mi. Dacă e să ştie cineva, numai voi puteţi şti.

Famulimus a făcut un gest, iar eu n-am fost nicicând mai conştient de adevărul din spatele măştii ca în acea clipă, căci niciun braţ omenesc n-ar fi putut face acea mişcare, o mişcare fără niciun înţeles, nearătând nici consimţire, nici negare, nici iritare, nici consolare.

— Nu voi vorbi despre toate lucrurile pe care le ştii, a zis el. Cei de care te temi au învăţat să te biruie. Poate că într-adevăr încă sunt nătăfleţi; dar ceea ce duc acasă cu ei i-ar putea face înţelepţi.

Îi spunea acestea doctorului, dar nu m-am mai putut abţine şi

am zis:

— Pot să ştiu despre ce vorbiţi, Sieur?

— Despre voi, despre voi toţi, Severian. N-are ce rău să-ţi facă acum că spun acestea.

— Numai să nu spui prea multe, s-a băgat Barbatus în vorbă.

— Există un semn folosit pe una dintre lumi, unde uneori nava noastră istovită îşi găseşte în sfârşit odihna. E un şarpe cu câte un cap la fiecare capăt. Un cap e mort – celălalt îl roade.

— Asta cred că e lumea cu pricina, a zis Ossipago, fără să se întoarcă de la fereastră.

— Fără îndoială, Camoena ar putea să ne spună unde-i este sălaşul. Dar n-are importanţă dacă ştii unde e. Mă vei înţelege cu atât mai bine. Capul viu simbolizează distrugerea. Capul mort, zidirea. Primul se înfruptă din al doilea. Şi înfruptându-se, îi dă şi acestuia hrană. Un băiat ar putea crede că dacă primul moare, cel mort, elementul constructiv, va triumfa, făcându-l şi pe geamănul său asemenea sieşi. Adevărul e că amândouă capetele ar muri în scurt timp.

— Cum se întâmplă adesea, a observat Barbatus, bunul meu prieten e cât se poate de confuz. Pricepi ce zice?

— Eu unul nu, a proclamat supărat Doctorul Talos, făcând stânga-mprejur dezgustat şi coborând treptele în fugă.

— N-are importanţă, atâta vreme cât stăpânul lui înţelege, mi-a zis Barbatus. A tăcut, parcă aşteptând ca Baldanders să-l contrazică, apoi a continuat, tot către mine: Dorinţa noastră, înţelegi tu, este să facem ca rasa voastră să propăşească, şi nu s-o îndoctrinăm.

— Vorbeşti de oamenii ţărmului? l-am întrebat eu.

În tot acest timp, apele lacului îşi murmurau durerea nocturnă prin fereastră. Vocea lui Ossipago a părut să se împletească în acest murmur atunci când a zis:

— Voi toţi…

— Înseamnă că e adevărat, am zis eu. Ceea ce-au bănuit atâţia înţelepţi. Suntem ghidaţi. Voi ne urmăriţi şi, în evurile istoriei noastre, care vouă probabil vi se par doar câteva zile, ne-aţi scos din sălbăticie.

În entuziasmul meu am scos cărţulia cafenie, încă umedă după baia pe care o făcusem mai devreme în acea zi, cu toate că era învelită cu mătase dată cu unsoare.

— Daţi-mi voie să vă citesc ce se spune aici: „Omul, care nu e înţelept, este totuşi obiectul înţelepciunii. Dacă înţelepciunea îl

găseşte a fi un obiect potrivit, oare e înţelept din partea lui să-şi scoată la lumină neghiobia?” Cam aşa scrie aici.

— Greşeşti, mi s-a adresat Barbatus. Evurile sunt eoni pentru noi. Prietenul meu şi cu mine ne ocupăm de rasa voastră de mai puţină vreme decât eşti tu pe lume.

— Obiectele astea trăiesc doar douăzeci de ani, cât câinii, a zis Baldanders.

Tonul lui mi-a dat de înţeles mai multe decât am scris eu aici, căci fiecare cuvânt a căzut ca o piatră scăpată într-un rezervor adânc.

— Nu se poate! am exclamat eu.

— Voi sunteţi lucrarea pentru care trăim noi, mi-a explicat Famulimus. Omul ăsta căruia tu îi spui Baldanders trăieşte ca să înveţe. Vedem că strânge mormane de învăţături străvechi – fapte solide precum seminţele, ca să-i dea putere. Va muri cândva de mâini ce nu agonisesc, dar va muri cu un câştig ceva mai mare pentru voi toţi. Gândeşte-te la un copac ce crapă o piatră în două. Strânge pentru propria sa folosinţă apă, căldura dătătoare de viaţă a soarelui… şi tot ce înseamnă viaţă. După un timp moare şi putrezeşte, acoperind pământul pe care propriile-i rădăcini l-au făcut din piatră sfărâmată. Umbra lui odată dusă, noi seminţe dau colţi; cu timpul, o nouă pădure se înalţă pe locul unde a crescut el.

Doctorul Talos şi-a făcut din nou apariţia din casa scării, bătând din palme încet şi batjocoritor.

— Şi le-aţi lăsat lor maşinile astea? am întrebat eu, fiind foarte conştient, în timp ce puneam întrebarea, de existenţa femeii eviscerate care murmura sub clopotul ei de sticlă undeva în spatele meu, un gând ce altădată nu l-ar fi tulburat câtuşi de puţin pe torţionarul Severian.

— Nu, a răspuns Barbatus. Pe acestea le-a găsit el, sau şi le-a construit singur. Famulimus ne-a spus că voia să înveţe şi că trebuie să ne îngrijim să-i împlinim dorinţa, dar nu să-l învăţăm noi. Noi nu învăţăm pe nimeni nimic, ci facem doar negoţ cu mecanismele care sunt prea complicate ca specia voastră să le construiască singură.

— Monştrii ăştia, ororile astea nu fac nimic pentru noi, s-a băgat Doctorul Talos în vorbă. I-ai văzut – ştii ce sunt. Când bietul meu pacient s-a repezit ca nebunul printre ei în teatrul din Casa Absolută, aproape că l-au omorât cu pistoalele lor.

Uriaşul s-a foit în jilţul său cât toate zilele.

— Nu trebuie să te prefaci că ţi-e milă, Doctore. Nu ţi se potriveşte defel. Făcând pe nebunul în timp ce ei priveau…

Umerii lui imenşi s-au înălţat şi au coborât.

— N-ar fi trebuit să mă las copleşit, a mai zis el. Ei au consimţit acum să uite.

— Am fi putut uşor să-l ucidem pe creatorul tău în noaptea aceea, ştii bine, i-a spus Barbatus Doctorului Talos. L-am pârlit doar atât cât să-i stăvilim atacul.

Mi-am amintit atunci ce-mi spusese uriaşul când ne despărţisem în pădurea de dincolo de grădinile Autocratului – că el era stăpânul doctorului. Şi înainte să mă gândesc la ce fac, l-am prins pe doctor de mână. Pielea lui părea la fel de moale şi de vie ca a mea, doar că ciudat de uscată. După o clipă, şi-a smuls-o din a mea.

— Ce eşti tu? am întrebat, şi când el nu mi-a răspuns, m-am răsucit către fiinţele ce spuneau că se numesc Famulimus şi Barbatus: Odată, domnilor, am cunoscut un om făcut numai pe jumătate din carne omenească…

În loc să-mi răspundă, cei doi s-au uitat la uriaş şi, cu toate că ştiam că feţele lor sunt numai măşti, am simţit forţa poruncii lor.

— Un homunculus, a bodogănit Baldanders.

XXXIV
Măşti

Şi-n timp ce el îmi spunea asta, s-a pornit ploaia, o ploaie rece care a lovit pietrele neşlefuite, cenuşii ale castelului cu milioane de pumni de gheaţă. M-am aşezat, strângând-o pe *Terminus Est* între genunchi, să le domolesc tremuratul, şi, păstrându-mi cât am putut mai bine sângele-rece, am zis:

— Când insularii mi-au spus că un omuleţ a plătit pentru construirea acestui castel, am înţeles aproape de îndată că vorbeau de doctor. Dar spuneau că tu, uriaşule, ai venit mai târziu.

— Eu am fost omuleţul. Doctorul a venit mai târziu.

Un cacogen şi-a arătat la fereastră chipul coşmaresc, ud de ploaie, apoi a dispărut. Probabil îi transmisese lui Ossipago un mesaj, cu toate că eu n-am auzit nimic.

— Creşterea are dezavantajele ei, a zis Ossipago fără să se întoarcă de la fereastră, cu toate că pentru speciile voastre este singura cale prin care tinereţea poate fi refăcută.

Doctorul Talos a sărit în picioare.

— O să-i dovedim! El s-a dat pe mâinile noastre.

— Am fost obligat s-o fac. N-avea cine altcineva. Mi-am creat propriul medic.

Încă încercam să-mi recapăt echilibrul mental şi mă uitam de la unul la altul; nu observam nicio schimbare în înfăţişarea ori purtarea lor.

— Dar te bate, am zis eu. L-am văzut.

— Te-am auzit odată, când te destăinuiai femeii ăleia micuţe. Ai distrus o altă femeie, pe care ai iubit-o. Cu toate astea, erai sclavul ei.

— Trebuie să-l ridic, înţelegi? a zis Doctorul Talos. Trebuie să-şi facă exerciţiile, asta e una dintre îndatoririle mele. Am aflat că Autocratul – a cărui sănătate e fericirea supuşilor lui – are un isocronon în iatacul lui, primit în dar de la un alt autocrat de dincolo de marginea lumii. Poate că e stăpânul domnilor aici de faţă. Nu ştiu. Oricum, Autocratul se teme să nu i se pună pumnalul la gât şi nu lasă pe nimeni să se apropie de el când doarme, prin urmare mecanismul ăla îi măsoară rondurile nopţii. Când vin zorii, îl trezeşte. Cum poate stăpânul Commonwealth-

ului să îngăduie ca somnul să-i fie tulburat de o simplă maşinărie? Baldanders m-a creat pe mine ca să fiu medicul lui, aşa cum ţi-a spus. Severian, tu mă ştii pe mine de ceva vreme. Ai putea zice că am căzut vreodată pradă infamantului viciu al falsei modestii?

Am stors un zâmbet şi am clătinat din cap în semn că nu.

— Atunci trebuie să-ţi spun că nu răspund pentru virtuţile mele, câte-or fi. Baldanders a avut înţelepciunea să facă din mine tot ceea ce el nu e, ca să ţin cumpăna pentru neajunsurile lui. Bunăoară, nu iubesc banii. Un lucru extraordinar pentru pacient, când are un medic personal. Şi sunt loial faţă de prieteni, el fiind primul dintre ei.

— Totuşi, am zis eu, m-a mirat întotdeauna că nu te-a ucis.

Era atât de frig în încăperea aceea, că m-am învelit mai strâns în mantie, cu toate că eram sigur că înşelătorul meu calm nu avea să mai ţină mult.

— Trebuie să ştii de ce-mi ţin firea în frâu, a zis uriaşul. Ai văzut când mi-am pierdut cumpătul. Să-i văd şezând acolo, holbându-se la mine, ca şi când eram un urs în lanţ…

Doctorul Talos l-a atins pe mână; era ceva feminin în gestul lui.

— Glandele lui sunt de vină, Severian, a zis el. Sistemul endocrin şi tiroida. Totul trebuie urmărit cu mare atenţie, altfel creşte prea iute. Şi apoi trebuie să mă îngrijesc de greutatea lui, să nu-i frângă oasele, şi de o mie de alte lucruri.

— Creierul, a mormăit uriaşul. Creierul e cel mai rău dintre toate, şi cel mai bun.

— Te-a ajutat Gheara? l-am întrebat eu. Dacă nu, poate te va ajuta dacă o ţin eu. A făcut mai multe minuni pentru mine în timpul ăsta scurt decât pentru Pelerine în ani de zile.

Când chipul lui Baldanders n-a dat semn că pricepe ce spun, Doctorul Talos a zis:

— Adică gema pe care au trimis-o pescarii. Se pare că tămăduieşte ca prin farmec.

La aceste vorbe, Ossipago s-a întors în sfârşit spre noi:

— Ce interesant! O aveţi aici? Putem s-o vedem?

Doctorul s-a uitat neliniştit de la masca inexpresivă a cacogenului, la chipul lui Baldanders şi înapoi la cacogen.

— Vă rog, Înălţimea Voastră, e un fleac. O bucăţică de corindon.

De când urcasem la acest nivel al turnului, niciunul dintre

cacogeni nu se mutase din loc mai mult de-un cubit; acum Ossipago s-a apropiat de scaunul pe care şedeam, cu paşi mici, clătinaţi. Probabil că făcusem un gest de fereală, pentru că a spus:

— Nu ai de ce să te temi de mine, cu toate că celor de-o seminţie cu tine le pricinuim multă suferinţă. Vreau să aud mai multe despre Gheara asta, despre care homunculusul ne spune că e doar o mostră de mineral.

Auzindu-l spunând acestea, m-am temut că el şi însoţitorii lui vor lua Gheara de la Baldanders şi-o vor duce în noua lor casă, de dincolo de vid, dar apoi mi-am dat seama că nu puteau face asta fără să-l oblige cumva pe uriaş s-o scoată, lucru pe care eu nu prea aveam cum să-l fac. Aşa că i-am spus lui Ossipago despre minunile săvârşite de Gheară cât fusese în păstrarea mea – ulanul de pe drum şi oamenii-maimuţă, şi toate celelalte exemple ale puterii sale despre care am scris în paginile de faţă. În timp ce vorbeam, chipul uriaşului devenea tot mai aspru iar al doctorului, tot mai neliniştit.

Când am isprăvit, Ossipago a spus:

— Şi acum trebuie să vedem minunăţia. Te rog, scoate-o.

Şi Baldanders s-a ridicat, a traversat cu paşi mari încăperea vastă, făcând ca maşinăriile lui să apară ca nişte jucării pe lângă statura lui, şi a tras sertarul unei măsuţe cu tăblia albă, de unde a scos gema. Era mai stinsă în mâna lui decât o văzusem vreodată; o simplă bucată de sticlă albastră, aşa părea.

Cacogenul i-a luat-o şi a ridicat-o pe mănuşa lui pictată, deşi nu-şi întorsese faţa să se uite la ea, aşa cum ar face un om. În palma mănuşii lui, gema parcă a prins lumina ce se revărsa din lămpile galbene atârnate deasupra capetelor noastre, şi în acea lumină a scăpărat în azuriu limpede.

— Foarte frumoasă, a spus el. Şi cum nu se poate mai interesantă, cu toate că nu e posibil să fi făcut isprăvile ce s-au spus despre ea.

— De bună seamă, a cântat Famulimus şi a făcut încă un gest din acela care-mi amintea cu stăruinţă de statuile din grădinile Autocratului.

— E a mea, am zis eu. Oamenii ţărmului mi-au luat-o cu forţa. Pot s-o primesc înapoi?

— Dacă e a ta, a zis Barbatus, de unde-o ai?

Am tras aer în piept şi am început să descriu întâlnirea mea cu Agia şi distrugerea altarului Pelerinelor, dar el mi-a tăiat

vorba:

— Toate astea sunt speculaţii. N-ai văzut giuvaierul ăsta pe altar, nici n-ai simţit mâna femeii când ţi-a dat-o, dacă într-adevăr ţi-a dat-o. *De unde-o ai?*

— Am găsit-o într-un buzunar al sabretaşului meu.

Nu prea ştiam ce să spun altceva.

Barbatus şi-a întors faţa de la mine, parcă dezamăgit.

— Şi tu..., a zis, uitându-se la Baldanders. Ossipago o ţine acum şi a luat-o de la tine. Tu de unde-o ai?

Baldanders a bălmăjit:

— Ai văzut doar. Din sertarul mesei ăleia.

Cacogenul a dat din cap, mişcându-şi cu mâinile masca:

— Prin urmare, Severian, vezi că revendicarea lui e la fel de îndreptăţită ca a ta.

— Dar gema e a mea, nu a lui.

— Nu e treaba noastră să facem dreptate unuia sau altuia dintre voi; veţi hotărî singuri după ce noi vom fi plecat. Dar, din curiozitate, care chinuie chiar şi asemenea creaturi ciudate cum crezi că suntem noi – Baldanders, tu vrei s-o păstrezi?

Uriaşul a clătinat din cap:

— Nu vreau să am un asemenea monument de superstiţie în laboratorul meu.

— Atunci nu va fi câtuşi de puţin greu să cădeţi la o învoială, a declarat Barbatus. Severian, vrei să vezi cum se înalţă nava noastră? Baldanders vine întotdeauna să ne conducă şi, cu toate că el nu e genul de om care să se lase impresionat de privelişti artificiale sau naturale, eu aş zice că merită să vezi.

S-a întors cu spatele şi şi-a aranjat roba albă.

— Hieroduli preavenerați, am zis eu, aş vrea tare mult să vin, dar înainte să plecaţi doresc să vă întreb ceva. Când am sosit, aţi spus că n-aţi avut bucurie mai mare decât să mă vedeţi şi aţi îngenuncheat în faţa mea. Chiar aţi vorbit serios? Sau m-aţi confundat cu altcineva?

Baldanders şi Doctorul Talos se ridicaseră în picioare când cacogenul pomenise de plecare. Acum, deşi Famulimus a rămas în urmă să-mi asculte întrebările, ceilalţi se îndepărtau; Barbatus urca scara ce ducea la nivelul de deasupra, urmat la ceva distanţă de Ossipago, încă ţinând Gheara pe mănuşă.

M-am urnit şi eu, temându-mă să nu mă despart de Gheară, iar Famulimus mi s-a alăturat.

— Cu toate că de data asta n-ai trecut testul nostru, am vorbit

foarte serios spunându-ţi ceea ce ţi-am spus.

Vocea lui era asemenea cântului unei păsări, întinzându-se ca o punte peste abisul dintr-o pădure de neatins.

— Cât de adesea am stat noi la sfat, Liege, a continuat el. Cât de adesea ne-am îndeplinit dorinţele unul altuia. Cred că le ştii pe femeile apelor. Suntem Ossipago, temerarul Barbatus şi cu mine mai puţin înţelepţi decât ele?

Am tras adânc aer în piept.

— Nu ştiu despre ce vorbeşti. Dar cumva simt că sunteţi buni, chiar dacă voi şi cei ca voi sunteţi hidoşi. Şi că undinele nu sunt bune, chiar dacă sunt atât de drăguţe şi în acelaşi timp atât de monstruoase încât aproape că nu mă pot uita la ele.

— Oare întreaga lume e un război între bine şi rău? Nu ţi-a trecut prin cap că ar putea fi ceva mai mult de-atât?

Nu-mi trecuse şi m-am uitat lung la el.

— Şi îmi tolerezi cu amabilitate înfăţişarea. Fără să te jignesc, îmi dai voie să-mi scot masca? Amândoi ştim că-i o mască, în plus e cald aici. Baldanders e în faţă, n-o să vadă.

— Dacă aşa vrei, Înălţimea Ta, am zis eu. Dar nu vrei să-mi spui…

Cu o zvâcnire scurtă a mâinii, ca de uşurare, Famulimus şi-a smuls masca. Chipul descoperit nu era chip, doar ochi pe un strat de putrefacţie. Apoi mâna s-a mişcat din nou ca înainte, şi a căzut şi stratul acela. Dedesubt, era frumuseţea ciudată, calmă pe care o văzusem sculptată pe chipurile statuilor mişcătoare din grădinile Casei Absolute, dar deosebindu-se de aceea aşa cum se deosebeşte chipul unei femei în viaţă de masca aceluiaşi chip viu.

— Nu te-ai gândit niciodată, Severian, a zis ea, că acela care poartă mască poate să poarte şi o altă mască? Dar eu, care purtam două, nu port trei. Niciun neadevăr nu ne mai desparte acum, jur. Atinge, Liege – degetele tale pe chipul meu.

Mi-era teamă, dar ea mi-a luat mâna şi a ridicat-o la obrazul ei. Era rece, dar viu, opusul întru totul al căldurii uscate a pielii doctorului.

— Toate măştile monstruoase pe care ai văzut că le purtăm sunt doar concetăţenii tăi de pe Urth. O insectă, nouă-ochi, acum un lepros muribund. Toţi sunt fraţii tăi, chiar dacă te înfiori.

Ne apropiasem de nivelul cel mai de sus al turnului, călcând uneori pe lemne carbonizate – ruinele rămase în urma conflagraţiei ce-i alungase pe Baldanders şi pe medicul lui. Mi-am

luat mâna de pe obraz şi Famulimus şi-a pus din nou masca.

— De ce faceţi asta? am întrebat eu.

— Pentru ca seminţia ta să ne urască şi să se teamă de noi toţi. Câtă vreme, Severian – dacă n-am face-o – ar răbda oamenii obişnuiţi o stăpânire alta decât a noastră? Noi nu vrem să văduvim rasa voastră de cârmuirea voastră; ferindu-i pe-ai voştri de noi, oare nu-şi păstrează Autocratul Tronul Phoenix?

Mă simţea cum mă simţisem uneori în munţi, când mă trezeam dintr-un vis, când mă ridicam în capul oaselor buimac, mă uitam în jur şi vedeam luna verde ţintuită pe cer cu un pin, şi feţele încruntate, solemne ale munţilor sub diademele lor sparte, în loc să văd pereţii din vis ai camerei de lucru a Maestrului Palaemon, sau refectoriul nostru, sau coridorul de celule unde şedeam la masa paznicilor, în dreptul uşii de la celula Theclei. Am reuşit să îngaim:

— Atunci de ce mi-ai arătat-o?

Şi ea a răspuns:

— Cu toate că tu ne vezi, noi n-o să te mai vedem. Mă tem că prietenia noastră aici începe şi tot aici se sfârşeşte. Consideră-l un dar de bun venit din partea unor prieteni care pleacă.

Atunci doctorul, care se afla în faţa noastră, a deschis o uşă şi răpăitul ploii a devenit urlet, iar eu am simţit aerul rece, ca de moarte, al turnului invadat de aerul îngheţat dar viu de afară. Baldanders a fost nevoit să se aplece şi să-şi răsucească umerii ca să treacă prin cadrul uşii, iar pe mine m-a izbit gândul că în curând nu va mai putea face asta, oricâtă grijă ar avea de el Doctorul Talos – uşa va trebui lărgită, la fel poate şi scara, căci dacă se întâmpla să cadă ar muri cu siguranţă. Şi atunci am înţeles ceea ce mă nedumerise înainte: explicaţia pentru încăperile uriaşe şi tavanele înalte, pentru turnul său. Şi m-am întrebat cum erau beciurile din stâncă, unde-şi ţinea prizonierii înfometaţi.

XXXV
Semnalul

Nava, care de jos părea că ar fi poposit pe structura turnului însuşi, nu se sprijinea pe ea, ci părea să plutească la jumătate de lanţ sau mai mult deasupra noastră – prea sus să ne ferească de ploaia biciuitoare care făcea ca neteda curbă a carenei sale să lucească asemenea sidefului negru. Uitându-mă în sus la ea, n-am putut decât să-mi închipui velele pe care un asemenea vas le putea întinde pentru a prinde vânturile ce suflă între lumi; şi cum stam şi mă întrebam dacă echipajul nu s-o fi uitând în jos, să ne vadă pe noi, tritonii, fiinţele ciudate, barbare, care o vreme au umblat pe sub carena lor, unul dintre ei chiar a coborât, cu capul înainte, ca o veveriţă, scăldat în lumină portocalie şi agăţându-se de carenă cu picioarele şi mâinile, cu toate că era udă ca o piatră în unda râului, şi lustruită asemenea tăişului lui *Terminus Est.* Purta şi el o mască, din cele descrise de mine de atâtea ori, doar că acum ştiam că e mască. Când i-a văzut pe Ossipago, Barbatus şi Famulimus dedesubt, şi-a oprit coborârea şi o clipă mai târziu o frânghie subţire, la fel de portocalie, părând un fir de lumină, a fost aruncată de undeva de sus.

— Acum trebuie să plecăm, i-a spus Ossipago lui Baldanders şi i-a dat Gheara. Gândeşte-te bine la tot ce nu ţi-am spus şi ţine minte ce nu ţi s-a arătat.

— Aşa voi face, a promis Baldanders cu o voce mai sumbră decât am auzit-o vreodată.

Iar Ossipago s-a prins de frânghie şi a alunecat în susul ei până unde aceasta se îndoia pe curbura carenei, şi acolo a dispărut din vedere. Dar aş fi zis că nu aluneca în sus, ci în jos, ca şi când nava aceea era o lume în sine şi trăgea tot ce-i aparţinea către sine, cu o foame oarbă, aşa cum face Urth; sau poate că Ossipago însuşi devenise mai uşor decât aerul nostru, cum se întâmplă cu un marinar care se aruncă de pe corabia lui în mare, şi se înălţase la fel cum mă înălţasem eu după ce sărisem din barca hatmanului.

Fapt e că Barbatus şi Famulimus l-au urmat. Famulimus ne-a făcut semn cu mâna înainte ca pântecul navei să ne-o ascundă vederii; fără îndoială că doctorul şi Baldanders şi-au zis că le făcuse lor un semn de rămas-bun; dar eu ştiu că mie îmi făcuse

cu mâna. O perdea de ploaie m-a lovit în faţă, orbindu-mă cu toate că purtam gluga.

Încet la început, apoi tot mai repede, nava s-a înălţat şi ea şi s-a îndepărtat, dispărând nu în sus, ori spre miazănoapte, ori spre miazăzi, ori spre apus, ori spre răsărit, ci făcându-se tot mai mică într-o direcţie spre care n-am mai putut arăta după ce s-a făcut nevăzută.

Baldanders s-a răsucit spre mine:

— I-ai auzit.

N-am înţeles ce vrea să spună, aşa că am zis:

— Da, am vorbit cu ei. Doctorul Talos m-a invitat s-o fac atunci când mi-a deschis uşa din zid.

— Nu mi-au spus nimic. Nu mi-au arătat nimic.

— Nu cred că e chiar nimic să le fi văzut nava şi să fi stat de vorbă cu ei.

— Mă mână înainte. Mereu înainte. Mă mână ca pe-un bou la tăiere.

S-a îndreptat spre parapet şi a privit spre întinderea nesfârşită a lacului, ale cărui ape înspumate de ploaie arătau ca o mare de lapte. Dinţii parapetului se înălţau la câteva palme deasupra capului meu, dar Baldanders şi-a pus mâinile pe ei ca pe-o balustradă şi am văzut lucirea albastră a Ghearei într-unul din pumnii strânşi. Doctorul Talos m-a tras de mantie, murmurând că am face mai bine să intrăm înăuntru, să nu mai stăm în furtună, dar eu nu mă clinteam.

— A început cu mult înainte să te fi născut tu. La început m-au ajutat, cu toate că doar sugerându-mi gânduri, punând întrebări. Acum fac doar aluzii. Acum lasă să scape doar atât cât să-mi dea de înţeles că un anume lucru poate fi făcut. În seara asta însă n-a fost nici măcar atât.

Vrând să-l îndemn să nu-i mai folosească pe insulari pentru experimentele sale, dar fără să ştiu cum s-o fac, i-am zis că-i văzusem gloanţele explozive, care erau chiar minunate, o invenţie extraordinară.

— Natrium, a zis el şi s-a întors spre mine, capul lui uriaş fiind înălţat spre cer. Habar n-ai de nimic. Natriumul e doar o substanţă elementară pe care apa o produce din abundenţă. Crezi că l-aş fi dat pescarilor dacă n-ar fi fost doar o jucărie? Nu, capodopera mea sunt eu însumi. Şi sunt singura mea capodoperă!

— Uită-te în jurul tău..., a şoptit Doctorul Talos,...nu recunoşti

nimic? E întocmai cum zice el.

— Ce vrei să spui? am întrebat tot în şoaptă.

— Castelul? Monstrul? Cărturarul? Mi-a venit gândul ăsta aşa, deodată. De bună seamă ştii că aşa cum marile evenimente ale trecutului îşi întind umbrele de-a lungul evurilor, aşa şi acum, când soarele se îndreaptă spre întuneric, propriile noastre umbre gonesc către trecut, să tulbure visurile omenirii.

— Sunteţi nebuni, am zis eu. Sau vă ţineţi de glume.

— Nebun? a bubuit Baldanders. *Tu* eşti nebun. Tu, cu aiurelile tale despre teurgie. Cum îşi mai râd de noi! Ne socotesc pe toţi barbari… Şi pe mine, care trudesc de trei vieţi.

Şi-a întins braţul şi a deschis pumnul. Gheara strălucea acum pentru el. Eu m-am repezit s-o iau, dar el, cu o mişcare bruscă, a aruncat-o. Ce scăpărare a avut în întunericul bătut de ploaie! Ca şi când strălucitoarea Skuld însăşi s-ar fi prăvălit de pe cerul nopţii.

Atunci am auzit urletul oamenilor lacului, care aşteptau dincolo de zid. Eu nu le dădusem niciun semnal; dar semnalul le fusese dat de singurul act – în afară poate de un atac asupra propriei mele persoane – care m-ar fi putut împinge să-l dau. *Terminus Est* şi-a părăsit teaca în timp ce vântul încă purta strigătul lor de luptă. Am ridicat spada să lovesc, dar înainte s-o abat asupra uriaşului, Doctorul Talos a sărit între noi. Am crezut că arma pe care o înălţase pentru a para era bastonul său; dacă nu mi s-ar fi frânt inima din pricină că pierdusem Gheara, aş fi râs abătându-mi spada asupra lui. Dar tăişul meu a zăngănit lovind oţel, şi cu toate că doctorul şi-a retras în aceeaşi clipă toiagul, reuşise să oprească lovitura. Baldanders s-a repezit pe lângă mine înainte să apuc să mă dezmeticesc, îmbrâncindu-mă în parapet.

N-am putut să mă feresc din calea atacului doctorului, dar cred că mantia mea fuliginoasă l-a amăgit şi, cu toate că vârful lui mi-a zgâriat coastele, s-a izbit de piatră. L-am pocnit cu plăselele şi el s-a dat câţiva paşi înapoi, ameţit.

Baldanders nu se zărea nicăieri. După o clipă, mi-am dat seama că se repezise la uşa din spatele meu, iar brânciul fusese ca un gând venit într-o doară, aşa cum un om, cu mintea la alte treburi, stinge o lumânare înainte de a ieşi din odaie.

Doctorul zăcea răstignit pe podeaua de piatră care era acoperişul turnului – piatră care, în soare, apărea poate cenuşie, dar acum era neagră, un negru murat de ploaie. Părul şi barba

doctorului, roşii amândouă, se zăreau totuşi, de unde mi-am dat seama că zăcea pe burtă, cu capul răsucit într-o parte. Doar nu l-am lovit chiar atât de tare, mi-am zis, ori poate sunt mai vânjos decât ştiu, cum îmi spuneau unii câteodată. Simţeam însă că sub masca aceea de om sigur de sine, cu mers ţanţoş, Doctorul Talos fusese mai şubred decât am fi bănuit oricare dintre noi, în afară de Baldanders. Înseamnă că l-aş fi putut ucide cu uşurinţă, mânuind-o pe *Terminus Est* astfel ca un colţ al lamei să i se înfigă în ţeastă.

M-am mulţumit să-i culeg de pe jos arma, linia aceea subţire de argint ce-i căzuse din mână. Era o lamă cu un singur tăiş, lată cam cât degetul meu arătător, foarte ascuţită – o sabie cum numai un chirurg putea să aibă. După o clipă am observat că mânerul ei era, în fapt, mânerul bastonului său, pe care-l văzusem atât de adesea; era un baston-sabie, la fel ca acea sabie pe care o mânuise odată Vodalus, în necropola noastră; stând acolo în ploaie, am zâmbit la gândul că doctorul îşi dusese sabia atât de multe leghe, iar eu, care-mi cărasem spada cea grea în spinare, habar n-avusesem. Vârful sabiei se rupsese de piatră, când mă ratase pe mine; am aruncat lama ruptă peste parapet, aşa cum Baldanders aruncase Gheara, şi am coborât în turnul lui, ca să-l omor.

Când urcasem scara, fusesem cufundat în discuţia cu Famulimus, încât nu prea băgasem de seamă încăperile prin care trecusem. Pe cea mai de sus mi-o aminteam doar ca pe un loc unde părea că totul era drapat cu o ţesătură stacojie. Acum am văzut globuri roşii, lămpi care ardeau fără flamă, asemenea florilor argintii ce creşteau din tavanul încăperii uriaşe unde le întâlnisem pe cele trei fiinţe pe care nu le mai puteam numi cacogeni. Globurile acestea stăteau pe piedestaluri de fildeş ce păreau uşoare şi subţiri asemenea oaselor de păsări, înălţându-se dintr-o podea ce nu era podea, ci numai o mare de ţesături, toate roşii, dar cu nuanţe şi urzeli diferite. Peste această încăpere se întindea un baldachin sprijinit de atlanţi. Era stacojiu, dar cusut cu mii de taleri de argint, atât de bine lustruiţi că oglindeau aproape la fel de desăvârşit ca armurile pretorienilor Autocratului.

Aproape ajunsesem la piciorul scării, când am înţeles deodată că ceea ce văzusem nu era altceva decât dormitorul uriaşului, patul însuşi de cinci ori mai mare decât unul normal şi scufundat

în podea, până la acelaşi nivel cu ea, iar cuverturile de culoarea cireşei şi carmin zăceau împrăştiate, ca un covor purpuriu. În aceeaşi clipă, am zărit un chip printre cearşafurile mototolite. Mi-am înălţat spada şi chipul a dispărut, dar eu m-am depărtat de scară ca să trag la o parte un cearşaf din acela moale. Catamitul de sub el (dacă era catamit) s-a ridicat şi s-a proţăpit în faţa mea cu neruşinarea pe care o arată uneori copiii mici. Şi chiar era un copilaş, deşi aproape mă egala în înălţime, un băieţel în pielea goală şi atât de gras încât pântecul umflat ascundea micile lui organe de reproducere. Braţele îi erau ca nişte perne rozalii, legate cu laţuri de aur, iar din urechile găurite îi atârnau inele de aur înşirate cu mici clopoţei. Părul îi era şi el auriu, buclat; băiatul mă privea pe sub chică, cu ochii mari, albaştri ai unui prunc

Oricât era de mare copilul, niciodată nu am putut crede că Baldanders se deda la pederastie în sensul propriu al cuvântului, deşi poate că spera s-o facă după ce băiatul va fi crescut încă şi mai mare. Dar mai mult ca sigur că, aşa cum îşi ţinuse în frâu propria creştere, într-atât cât era nevoie pentru a-şi feri trupul urieşesc de ruina ce-o aduceau anii, la fel îşi folosise cunoştinţele antropozofice pentru a grăbi creşterea bietului băiat. Şi spun asta pentru că eram aproape convins că pusese stăpânire pe băiat la ceva vreme după ce el şi Doctorul Talos se despărţiseră de mine şi Dorcas.

(L-am lăsat pe băiat acolo unde l-am găsit, şi până-n ziua de azi nu mai ştiu ce s-a ales de el. E posibil să fi pierit; dar se prea poate ca oamenii lacului să-l fi luat în grija lor şi să-l fi hrănit, sau să fi fost găsit la un moment dat şi îngrijit chiar de hatman şi sătenii lui.)

Când am coborât cu un etaj mai jos, ceea ce am văzut mi-a şters din minte orice gând legat de băiat. Încăperea aceasta era învăluită în ceaţă (pot să jur că nu existase nici urmă de ceaţă când trecusem pe-acolo mai devreme), aşa cum cea dinainte fusese drapată cu pânzeturi roşii; era un abur viu care clocotea aşa cum îmi închipui că se zvârcolise logosul când părăsise gura Pancreatorului. În timp ce priveam, un om de ceaţă, alb ca viermele de mormânt, s-a înălţat în faţa mea, agitând o suliţă cu ghimpi. Înainte să mă dumiresc că era doar o fantomă, tăişul spadei mele i-a străpuns încheietura mâinii, dar parcă s-ar fi înfipt într-o coloană de fum. În clipa următoare, omul de ceaţă a început să se micească, ceaţa parcă se prăbuşea în sine, până când silueta s-a făcut cât jumătate din mine.

Am mai coborât câteva trepte până am ajuns în albeaţa rece, tulbure. Şi atunci, pe suprafaţa ei s-a îndreptat cu salturi spre mine o creatură hidoasă alcătuită tot din ceaţă, asemenea omului dinainte. Piticii, din câte-am văzut, au capul şi torsul normale, poate chiar mai mari decât e firesc, dar membrele, oricât de musculoase, rămân ca de copil; creatura asta era tocmai pe dos, cu braţe şi picioare ce le întreceau pe-ale mele şi ieşeau dintr-un trunchi răsucit şi pipernicit.

Contrapiticul a agitat un estoc şi, deschizând gura într-un ţipăt mut, a aruncat arma în grumazul omului, fără să-i pese de suliţa acestuia, care s-a înfipt în pieptul său.

Am auzit un hohot de râs şi, cu toate că rareori mi-a fost dat să-l aud râzând, am ştiut al cui era hohotul.

— Baldanders! am strigat eu.

Capul lui s-a ridicat din ceaţă, aşa cum văzusem că se înalţă creştetele munţilor din negura zorilor.

XXXVI
Bătălia din curtea interioară

— Iată un duşman adevărat, am zis eu. Cu o armă adevărată.

Am coborât în ceaţă, pipăindu-mi drumul cu lama spadei.

— Şi tu vezi în odaia mea cu nori duşmani adevăraţi, a mormăit Baldanders cu voce liniştită. Doar că ei sunt afară, în curte. Primul a fost unul dintre prietenii tăi, al doilea unul dintre vrăjmaşii mei.

În timp ce vorbea, ceaţa s-a risipit şi am văzut că Baldanders se afla aproape în mijlocul încăperii, aşezat într-un jilţ masiv. M-am întors de tot spre el şi în aceeaşi clipă s-a ridicat, a prins jilţul de spătar şi l-a azvârlit spre mine, la fel de uşor ca şi când ar fi aruncat un coş. Jilţul a trecut pe lângă capul meu la o distanţă de-o palmă.

— Acum vei încerca să mă omori, a zis el. Şi totul pentru un talisman caraghios. Ar fi trebuit să te omor în noaptea aia când ai dormit în patul meu.

Aş fi putut spune acelaşi lucru, dar nu m-am ostenit să-i răspund. Era limpede că, făcând pe neajutoratul, chitea să mă provoace la un atac necugetat şi, cu toate că nu părea să aibă vreo armă, era de două ori mai înalt decât mine şi cu siguranţă de patru ori mai vânjos. În timp ce mă apropiam de el, n-am putut să nu mă gândesc că noi doi repetam scena marionetelor pe care le văzusem în visul din noaptea despre care pomenise el, vis în care uriaşul de lemn era înarmat cu o măciucă. Cu fiecare pas al meu spre el, Baldanders se retrăgea; dar părea gata în orice clipă să sară la bătaie.

Şi dintr-odată, când ajunsesem aproape în partea cealaltă a încăperii, a făcut stânga-mprejur şi a rupt-o la fugă. Un spectacol uluitor, parcă vedeam un copac alergând.

Şi alerga şi repede. Aşa greoi cum era, un pas de-al lui era cât doi, şi a ajuns cu mult înaintea mea la zid – unde se afla o fereastră îngustă, o crăpătură ca aceea prin care privise afară Ossipago.

În primele clipe nici nu mi-a trecut prin minte ce ar fi putut să facă. Fereastra era mult prea îngustă pentru el ca să se strecoare prin ea. Şi numai ce-l văd că-şi vâră în crăpătură mâinile ca nişte lopeţi şi aud scrâşnetul pietrei pe piatră.

Tocmai la timp, ca să apuc să mă dau câţiva paşi îndărăt, în clipa următoare, ţinea în braţe un ditamai pietroiul smuls din zid. L-a ridicat deasupra capului şi l-a azvârlit spre mine. Am sărit în lături, iar el a smuls alt pietroi şi apoi altul. La al treilea, m-am dat de-a berbeleacul, disperat, cu spada în mână, ca să mă feresc de al patrulea; bolovan după bolovan, tot mai iute şi mai iute, pe măsură ce structura zidului slăbea, din pricina celor smulşi. Dintr-o întâmplare, rostogolirea m-a adus aproape de-un sipet aflat pe podea, la fel de mic precum caseta pentru inele a unei jupânese modeste.

Drept ornamente avea nişte butoane şi ceva din forma lor mi-a reamintit de cele pe care Maestrul Gurloes le învârtise când o torturase pe Thecla. Înainte ca Baldanders să apuce să smulgă încă un pietroi, am ridicat sipetul şi am învârtit un buton. Deodată, ceaţa care dispăruse a început să se vălătucească iarăşi din podea, acoperindu-mi iute capul, încât am fost orbit de marea aceea albă.

— L-ai găsit, a zis Baldanders cu vocea lui adâncă şi tărăgănată. Ar fi trebuit să-l închid. Acum nu te mai văd, însă nici tu nu mă mai vezi.

Am rămas nemişcat şi tăcut ca un peşte, ştiind că uriaşul ţinea un bolovan în braţe, gata să-l arunce în clipa în care-mi auzea vocea. După ce-am respirat de vreo zece-douăsprezece ori, am început să mă trag încet spre el, încercând să nu scot niciun zgomot. Eram sigur că oricât ar fi fost el de viclean, nu putea păşi fără să-l aud. După ce m-am apropiat preţ de patru paşi, bolovanul a bubuit pe podea în spatele meu şi am auzit cum altul era smuls din zid.

O piatră prea mult; a răsunat un vuiet asurzitor şi am ştiut că zidul de deasupra ferestrei se năruise. O clipă am sperat că l-a ucis pe Baldanders; dar ceaţa a început să se risipească, scurgându-se prin căscătura din zid, în noaptea şi ploaia de-afară, iar pe Baldanders l-am văzut stând în picioare lângă ceea ce mai rămăsese din zid.

Probabil scăpase pietroiul pe care-l smulsese când căzuse zidul; n-avea nimic în mâini. M-am aruncat asupra lui, sperând ca atacul meu să-l ia prin surprindere. Dar încă o dată s-a dovedit mai iute decât mine. L-am văzut apucându-se de restul de zid şi sărind afară; şi când am ajuns la surpătură, l-am văzut pe zid, ceva mai jos. Ceea ce făcuse părea imposibil; când însă m-am uitat mai atent la acea parte a turnului, luminată de lămpile din

încăperea în care mă aflam, am văzut că pietrele erau tăiate la întâmplare şi puse una peste cealaltă fără mortar, încât între ele rămăseseră crăpături destul de mari; în plus, zidul se înclina spre interior pe măsură ce se înălţa.

Mi-a venit s-o scot pe *Terminus Est* şi să-l urmez pe Baldanders, dar aş fi fost cu totul vulnerabil dacă aş fi făcut asta, pentru că Baldanders ar fi ajuns pe pământ înaintea mea. Am azvârlit sipetul asupra lui şi curând nu l-am mai văzut prin ploaie. Nu-mi rămăsese altceva de făcut decât să-mi caut drumul înapoi spre scară şi să cobor la nivelul pe care-l văzusem când intrasem în castel.

Atunci, nivelul acela fusese tăcut, locuit doar de străvechile sale maşinării. Acum se transformase în infern. Peste maşini, pe sub şi printre ele viermuiau hoarde de fiinţe hidoase, parcă de-un neam cu făptura fantomatică a cărei stafie o văzusem în încăperea pe care Baldanders o numise camera lui cu nori. Ca şi Typhon, unele hidoşenii aveau două capete; altele, patru braţe; multe fuseseră blestemate cu mădulare disproporţionate – picioare de două ori mai lungi decât trupurile, braţe mai groase decât coapsele. Toate erau înarmate şi – din câte-mi dădeam seama – descreierate, pentru că se luptau nu numai cu insularii, ci şi între ele. Atunci mi-am amintit ce-mi spusese Baldanders: curtea lui se umpluse de prietenii mei şi duşmanii lui. Întocmai aşa era; creaturile acestea l-ar fi atacat de cum ar fi dat ochi cu el, aşa cum se atacau şi între ele.

Am spintecat trei înainte să ajung la uşă, reuşind totodată să-i strâng în jurul meu pe oamenii lacului, care intraseră în turn, şi să le spun că duşmanul pe care-l căutau cu toţii era afară. Când am văzut cât de înspăimântaţi erau de monştrii aceia lunatici care ţâşneau afară din casa întunecată a scării (şi pe care nu-i recunoşteau drept ceea ce fără îndoială erau – fraţii şi copiii lor transformaţi în epave), m-a cuprins mirarea că îndrăzniseră să pătrundă în castel. M-a bucurat însă că prezenţa mea le-a redat curajul; am citit în privirile lor că mă socoteau căpetenia lor şi că m-ar urma oriunde m-aş duce. Cred că a fost prima oară când am înţeles cu adevărat plăcerea pe care i-o dădea Maestrului Gurloes rangul său, pe care până atunci o socotisem a fi doar satisfacţia capacităţii sale de a-şi impune voinţa asupra altora. Şi am înţeles şi de ce atâţia tineri de la curte îşi părăseau logodnicele, prietenele Theclei şi, acum, având-o pe Thecla în

mine, şi ale mele, pentru a primi însărcinări în regimente neştiute de nimeni.

Ploaia se mai domolise, dar continua să cadă în perdele argintii. Pe trepte zăceau oameni morţi, dar mai multe erau creaturile uriaşului – a trebuit să le împing pe câteva cu piciorul, de teamă să nu cad dacă încercam să păşesc peste ele. Jos, în curtea interioară, lupta era aprigă, dar niciuna dintre creaturile de-acolo nu s-a repezit să ne atace, iar oamenii lacului păzeau scara de cele care rămăseseră în turn. De Baldanders, nici urmă.

Am constatat că o luptă, oricât ar fi de captivantă, în sensul în care te face să ieşi din tine însuţi, e greu de descris. Iar când se isprăveşte, ceea ce-ţi rămâne întipărit în minte – fiind, ea, mintea, mult prea plină în timpul luptei ca să mai şi înregistreze ceva – nu sunt tăieturile şi parările, ci răstimpurile între încleştări. În curtea interioară a castelului lui Baldanders, am avut un schimb de lovituri dezlănţuite cu patru dintre monştrii lui, dar n-aş putea spune când am luptat bine şi când nu.

Întunericul şi ploaia înlesneau stilul de duel sălbatic pe care mi-l impunea forma spadei mele. Nu numai duelul, după toate regulile sale, ci şi orice joc cu sabia sau suliţa ce imită duelul are nevoie de lumină bună, deoarece fiecare adversar trebuie să vadă arma celuilalt. Câtă vreme aici nu era strop de lumină. Unde mai pui că monştrii lui Baldanders aveau un curaj sinucigaş, ce le era potrivnic. Încercau să sară peste lama ce-o avântam spre ei, sau să se ghemuiască sub ea şi cel mai adesea îi prindeam cu reverul. În fiecare dintre aceste încleştări corp la corp, războinicii de pe insule n-au stat chiar cu mâinile în sân, şi o dată i-au dat lovitura de graţie unuia dintre adversarii mei. Cât despre ceilalţi adversari, insularii fie le-au abătut atenţia, fie i-au rănit înainte să-i înfrunt eu. Niciuna dintre aceste încleştări nu mi-au dat satisfacţia unei execuţii făcute ca la carte.

Al patrulea adversar a fost şi ultimul; morţii şi muribunzii lor zăceau peste tot. I-am strâns pe insulari în jurul meu. Eram toţi cuprinşi de starea aceea euforică ce se naşte odată cu victoria, iar insularii erau cum nu se poate mai doritori să atace orice uriaş, oricât de mare ar fi fost; dar până şi aceia care fuseseră în curte când căzuseră pietroaiele se jurau că nu văzuseră niciunul. Tocmai când eu începeam să cred că ei sunt orbi, iar ei de bună seamă erau gata să mă socotească smintit, ne-a salvat luna.

Ce ciudat! Lumea caută cunoaşterea în cer, fie studiind influenţa constelaţiilor asupra a ceea ce se întâmplă, fie, ase-

menea lui Baldanders, încercând s-o smulgă de la aceia pe care ignoranţii îi numesc cacogeni; fie, când e vorba de fermieri, pescari şi alţii ca ei, căutând semnele vremii; dar nimeni nu se uită acolo după un ajutor imediat, cu toate că adesea îl primim, aşa cum mi s-a întâmplat mie în acea noapte.

N-a fost decât o spărtură în nori. Capricioasă, ploaia ba se oprea, ba pornea din nou; dar pentru un răstimp foarte scurt, lumina lunii în declin (se înălţase sus pe boltă şi, cu toate că nu mai era nici măcar pe jumătate plină, strălucea teribil) se revărsa asupra curţii uriaşului, aşa cum lumina de la unul dintre cei mai mari aştri din odeonul de la nivelul oniric al Casei Absolute cădea pe scenă. Sub ea, pietrele netede, ude ale pardoselii luceau ca nişte iazuri de apă liniştită şi întunecată; şi în ele am văzut reflectată o privelişte atât de fantastică, încât şi acum mă minunez că am fost în stare să fac şi altceva decât să mă holbez la ea până aş fi pierit – ceea ce s-ar fi întâmplat destul de iute.

Căci Baldanders se prăvălea asupra noastră; dar se prăvălea cu încetinitorul.

XXXVII
Terminus Est

În cartea cafenie există desene înfăţişând îngeri care tabără asupra lui Urth exact în această poziţie, capul fiindu-le ridicat spre spate şi trupul arcuit astfel că faţa şi partea de sus a pieptului se află la acelaşi nivel. Îmi pot închipui uimirea şi groaza la vederea acelei făpturi urieşeşti – pe care eu o descoperisem în carte, în a Doua Casă – coborând în acest fel; şi totuşi, ceea ce se înfăţişa acum ochilor mei era cu mult mai înspăimântător. De câte ori îmi amintesc de Baldanders, aceasta este imaginea care-mi vine în minte întâi şi-ntâi. Chipul îi era încrâncenat, iar în mână ţinea ridicată o ghioagă cu o sferă fosforescentă la capăt.

Ne-am risipit cum se zburătăcesc vrăbiile când le atacă bufniţa în amurg. Am simţit în spate pala loviturii şi m-am întors la timp să-l văd lăsându-se în jos, prinzându-se cu mâna liberă şi săltându-se în picioare, aşa cum fac saltimbancii; purta o centură pe care nu o observasem până atunci, un fel de brâu gros făcut din prisme de metal legate între ele. N-am aflat niciodată cum a reuşit să intre din nou în turn, ca să-şi ia ghioaga şi centura, pentru că eu îl văzusem căţărându-se în jos pe zid; poate că undeva se găsea o fereastră mai largă decât toate celelalte, sau chiar o uşă ce se deschidea spre cine ştie ce structură distrusă atunci când oamenii ţărmului incendiaseră castelul. La fel cum era posibil ca uriaşul să-şi fi vârât doar un braţ printr-o fereastră.

Dar, ah, liniştea în care pur şi simplu plutea în jos, graţia cu care el, care era mai mare decât colibele multor săraci, s-a prins cu mâna ca să se răsucească şi să se ridice în picioare! Cel mai bine poţi descrie liniştea prin propria ta tăcere – dar ce graţie!

M-am răsucit şi eu, cu mantia fluturându-mi în urmă şi spada ridicată pentru lovitură – aşa cum adesea o ţineam; şi-atunci am ştiut ceea ce nu mă frământase cu niciun chip înainte – anume de ce destinul mă făcuse să străbat jumătate de continent, înfruntându-mă cu tot felul de primejdii venite din foc şi adâncurile lui Urth, din apă şi, acum, din văzduh, înarmat cu această armă, atât de uriaşă, atât de grea încât a lupta cu ea împotriva unui om obişnuit era ca şi când tăiai crini cu toporul. Văzându-mă, Baldanders şi-a ridicat ghioaga al cărei cap lucea alb-gălbui; parcă mă saluta.

Cinci sau şase dintre oamenii lacului înarmaţi cu harpoane şi măciuci dinţate l-au înconjurat, fără însă a strânge rândurile în jurul lui. Ai fi zis că stătea în mijlocul unui cerc ermetic. Pe măsură ce mă apropiam de el şi el de mine, am descoperit motivul: m-a cuprins o spaimă pe care n-o înţelegeam şi n-o puteam controla. Nu că m-aş fi temut de el sau de moarte, ci pur şi simplu îmi era *frică.* Am simţit cum mi se face părul măciucă, parcă mă atinsese pe cap mâna unei stafii – auzisem despre senzaţia asta, dar o socotisem o exagerare, o figură de stil transformată în minciună. Genunchii mi se muiaseră şi tremurau – într-atât încât mă bucuram că-i noapte, ca să nu mi-i vadă nimeni. Şi totuşi, ne-am apropiat unul de altul.

Socotind după mărimea ghioagei şi a braţului ce-o mânuia, îmi era limpede că nu voi supravieţui unei lovituri; nu puteam decât să mă feresc din calea ei şi să fac paşi îndărăt. Nici Baldanders n-ar fi scăpat dacă-l lovea *Terminus Est,* pentru că, deşi era masiv şi vânjos de-ar fi putut purta o armură groasă cât platoşa unui destrier, nu avea aşa ceva, iar un tăiş atât de greu şi de bine ascuţit, care spinteca uşor din cap până-n picioare un om obişnuit, i-ar fi pricinuit o rană mortală dintr-o singură lovitură.

Ştia şi el asta, astfel că ne aţâţam, aşa cum fac actorii pe scenă, cu lovituri în aer, dar fără să ne încleştăm. Şi-n tot acest timp, groaza mă gâtuia şi simţeam că, dacă n-o rup la fugă, o să-mi plesnească inima. Aveam un fel de ţiuit în urechi şi, în timp ce urmăream capul ghioagei, al cărui nimb palid îl făcea uşor de urmărit, mi-am dat seama că ţiuitul de acolo venea. Arma însăşi zumzăia, scoţând nota aceea înaltă, uniformă, asemenea unui pahar cu picior lovit cu un cuţit şi imobilizat într-un timp cristalin.

Bineînţeles că descoperirea mi-a distras atenţia, chiar dacă doar pentru o secundă. În loc să taie aerul orizontal, ghioaga s-a abătut în jos, asemenea unui ciocan care bate un piron de cort. M-am ferit în lături la vreme, şi capul pâlpâitor şi cântător a fulgerat pe lângă faţa mea şi s-a înfipt în pardoseala de piatră de la picioarele mele, care a crăpat în cioburi, ca un ulcior de lut. O aşchie mi-a despicat colţul frunţii, şi în clipa următoare am simţit cum ţâşneşte sângele.

Baldanders a văzut ce s-a întâmplat şi ochii lui stinşi s-au aprins de triumf. Şi de atunci, uriaşul n-a mai lovit decât în pietre, spărgând câte una la fiecare lovitură. Iar eu mă retrăgeam şi mă tot retrăgeam, până când m-am lipit cu spatele

de zidul incintei. Retrăgându-mă de-a lungul lui, i-am oferit un avantaj nesperat uriaşului, care acum îşi abătea arma orizontal, lovind în zid. Cele mai multe aşchii, ca silexul de ascuţite, nu mă nimereau; dar erau destule care mă atingeau, şi curând sângele îmi şiroia din cap, din faţă, pieptul şi braţele îmi deveniseră purpurii.

Când am sărit în lături din calea ghioagei, poate pentru a suta oară, călcâiul mi s-a lovit de ceva şi aproape am căzut. Era treapta cea mai de jos a unei scări în susul zidului. Am urcat-o, câştigând puţin avantaj datorită înălţimii, dar nu destul ca să pot să-mi opresc retragerea. Pe creasta zidului era un drum îngust. Am continuat să mă retrag, pas cu pas. Acum chiar că aş fi făcut stânga-mprejur şi-aş fi rupt-o la fugă, dacă aş fi îndrăznit, dar mi-am amintit ce iute se mişcase uriaşul când îl atacasem prin surprindere în camera cu nor, şi ştiam că se va repezi asupra mea dintr-un singur salt, aşa cum, în copilărie, prindeam din urmă şobolanii în temniţa de sub turnul nostru şi le frângeam spinarea cu bâta.

Dar sorţii nu erau doar în favoarea lui Baldanders. Ceva alb a scăpărat între noi, şi un harpon cu vârf de os s-a înfipt într-un braţ cât toate zilele, ca un ac de viespe în grumazul unui taur. Oamenii lacului se aflau destul de departe de ghioaga cântătoare pentru ca groaza ce-o inspira să nu-i mai împiedice să-şi arunce armele. Baldanders a ezitat o clipă, oprindu-se ca să-şi smulgă harponul din braţ. Un alt harpon l-a lovit, zgâriindu-l pe faţă.

Mi s-a retrezit speranţa şi am făcut un salt înainte; piciorul mi-a nimerit pe-o piatră spartă şi alunecoasă din pricina ploii. Aproape că m-am prăvălit în hău, dar în ultima clipă m-am prins de parapet – tocmai la timp să văd cum se repede asupra mea capul luminos al ghioagei. Instinctiv, am ridicat-o pe *Terminus Est,* ca să parez lovitura.

A izbucnit un ţipăt cumplit, ca şi când spectrele tuturor femeilor şi bărbaţilor ucişi de spadă se strânseseră pe zid – şi-apoi o explozie asurzitoare.

Am rămas înmărmurit. La fel şi Baldanders. Vraja ghioagei se spărsese. Oamenii lacului se repezeau pe zid şi-l înconjurau pe uriaş. Poate că oţelul lamei, care-şi avea propria frecvenţă şi scotea un sunet miraculos de dulce atunci când o ciocăneai cu degetul (observasem asta adeseori), înfrânsese mecanismul ce dăduse ghioagei puterile ei ciudate. Poate că tăişul lamei, mai ascuţit decât bisturiul unui felcer şi având tăria obsidianului,

pătrunsese în capul ghioagei. Oricare ar fi explicaţia, ghioaga era distrusă, iar eu ţineam în mână plăselele spadei din care ieşea mai puţin de-un cubit de metal frânt. Hidrargirul care trudise în întunecimea lamei vreme atât de îndelungată se scurgea acum din ea cu lacrimi de argint.

Înainte să apuc să mă ridic de jos, oamenii lacului săreau peste mine, spre uriaş. Un harpon s-a înfipt în pieptul acestuia, o măciucă aruncată l-a izbit în faţă. Cu o mişcare a braţului, uriaşul a măturat doi războinici ai lacului, care au căzut de pe zid urlând. Alţii s-au năpustit asupra lui. Baldanders s-a scuturat şi i-a trântit la pământ. Eu m-am ridicat cu greu în picioare, încă nepricepând ce se întâmplase.

Preţ de o clipă, Baldanders a rămas nemişcat pe parapet. Apoi a sărit. Fără îndoială că brâul pe care-l purta l-a ajutat, dar şi forţa picioarelor lui trebuie să fi fost enormă. Încet, greoi, s-a îndepărtat tot mai mult şi tot mai jos. Trei oameni care rămăseseră agăţaţi de el au căzut în cele din urmă, găsindu-şi moartea pe stâncile promontoriului.

Până la urmă şi el s-a prăvălit, urieşesc, el însuşi părând a fi un fel de navă cosmică scăpată de sub control. Lacul a erupt alb ca laptele, apoi s-a închis peste capul lui. Ceva ce se zvârcolea ca un şarpe şi prindea când şi când lumina s-a înălţat din apă şi de acolo în văzduh, până ce a dispărut printre norii posomorâţi; fără îndoială că acela fusese brâul. Insularii au stat cu harpoanele pregătite, dar capul lui Baldanders nu s-a mai ivit deasupra valurilor.

XXXVIII
Gheara

În acea noapte, oamenii lacului au jefuit castelul; nu m-am alăturat lor, nici n-am rămas să dorm între zidurile sale. În mijlocul crângului de pini, unde ţinusem sfat, am găsit un loc atât de adăpostit de ramuri, încât covorul de ace era uscat. Acolo m-am întins după ce rănile mi-au fost spălate şi legate. Plăselele spadei ce fusese a mea şi, mai înainte de mine, a Maestrului Palaemon, zăceau lângă mine, încât aveam sentimentul că dorm cu un leş, dar somnul nu mi-a fost tulburat de vise. M-am trezit cu aroma pinilor în nări. Urth îşi întorsese aproape pe de-a-ntregul chipul spre soare. Trupul mă durea, tăieturile de la aşchiile de piatră zvâcneau şi ardeau, dar ziua era cea mai caldă de când plecasem din Thrax şi urcasem în munţi. Am ieşit din crâng şi am văzut Lacul Diuturna sclipind în soare şi iarbă proaspătă crescând printre pietre.

M-am aşezat pe un colţ de stâncă; stăteam cu spatele la zidul înalt al castelului lui Baldanders şi aveam lacul albastru aşternut la picioarele mele. Pentru ultima oară am scos din minunatele plăsele de argint şi onix ciotul de lamă frântă care fusese *Terminus Est.* Spada este, de fapt, lama în sine, prin urmare *Terminus Est* nu mai exista; dar plăselele le-am dus cu mine cât a mai durat călătoria mea, deşi am ars teaca din piele de om. Într-o bună zi, plăselele vor primi o lamă nouă, chiar dacă nu va putea fi la fel de desăvârşită şi nici a mea nu va mai fi. Am sărutat ciotul de lamă şi l-am aruncat în apă.

Apoi am început să caut printre stânci. Puteam doar să bănui direcţia în care Baldanders azvârlise Gheara, dar ştiam că o aruncase spre lac, şi cu toate că văzusem gema trecând de creasta zidului, simţeam că nici măcar un braţ de-al lui n-ar fi putut arunca un obiect atât de mic prea departe de ţărm.

Dar curând mi-am dat seama că, dacă gema ajunsese totuşi în lac, se pierduse pentru totdeauna, pentru că peste tot apa era foarte adâncă. Şi totuşi, dacă nu ajunsese în lac, poate că nimerise în vreo crăpătură, unde aş fi putut s-o văd datorită strălucirii ei.

Am căutat-o îndelung, temându-mă să-i rog pe oamenii lacului să mă ajute, dar şi să întrerup căutarea ca să mă odihnesc şi să

mănânc, ca nu cumva s-o găsească altcineva. Noaptea a venit şi, odată cu stingerea luminii, au răsunat chemările cufundacului; oamenii lacului au vrut să mă ducă pe insulele lor, dar eu am refuzat. Le era frică să nu vină oamenii ţărmului, care cine ştie dacă nu puneau la cale un atac pentru a-l răzbuna pe Baldanders (n-am îndrăznit să le spun că teama mea era că Baldanders nu murise, ci se ascundea sub apele lacului), aşa că i-am convins să plece fără mine, iar eu am continuat să mă târăsc şi să mă strecor printre stâncile ascuţite ale promontoriului.

Într-un târziu, frânt de oboseala căutării în întuneric, m-am aşezat pe o lespede ca un prag, în aşteptarea zilei. Când şi când, mi se părea că zăresc o scăpărare azurie într-o crăpătură în apropierea lespezii, sau în apele de dedesubt; dar de câte ori întindeam mâna să prind scăpărarea sau încercam să mă ridic şi să merg până la marginea lespezii ca să mă uit în jos, mă trezeam tresărind şi descopeream că totul fusese doar un vis.

De o sută de ori m-am întrebat dacă nu o găsise altcineva, cât dormisem sub pin, şi mă blestemam pentru asta. De o sută de ori mi-am zis că mai bine o găsea cineva, decât să se fi pierdut pentru totdeauna.

Aşa cum leşurile atrag vara muştele, la fel curtea princiară atrage tot felul de aşa-zişi înţelepţi, filosofişti şi acosmişti care rămân acolo atât cât îi ţin punga şi isteţimea, la început nutrind speranţa că Autocratul îi va angaja, mai apoi că-şi vor găsi o slujbă de tutore în vreo familie de exultanţi. Thecla avea vreo şaisprezece ani când s-a simţit atrasă – asemenea multor tinere de vârsta ei – de prelegerile despre teogonie, teodicee şi altele asemenea, şi-mi amintesc de una în mod special, în care o phoebadă a declamat drept adevăr suprem străvechiul sofism despre existenţa a trei Adonai, cel al oraşului (sau al oamenilor), cel al poeţilor şi cel al filosofilor. Raţionamentul ei era că încă de la începutul conştiinţei umane (dacă a fost un atare început) au existat enorm de mulţi oameni în cele trei categorii care s-au încumetat să pătrundă taina divinităţii. Dacă taina nu există, oamenii aceia ar fi trebuit să descopere de mult acest fapt; iar dacă există, nu e posibil ca Adevărul însuşi să-i fi amăgit într-atât. Cu toate acestea, credinţele oamenilor, intuiţiile rapsozilor şi teoriile metafizicienilor se află la poluri atât de opuse, încât puţini dintre ei ajung să priceapă ce spun ceilalţi, şi cine nu ştie nimic despre ideile lor ar putea crede că nu există nicio legătură între ele.

Oare nu e posibil – a întrebat phoebada (iar eu nu-s nici măcar acum sigur că pot răspunde) – că, în loc de a urma, aşa cum s-a considerat întotdeauna, trei drumuri diferite spre aceeaşi destinaţie, ei, de fapt, călătoresc spre trei destinaţii diferite? La urma urmei, în viaţa de zi cu zi, când vedem trei drumuri pornind de la aceeaşi răscruce, nu ne închipuim că toate se îndreaptă spre aceeaşi adresă.

Ideea mi s-a părut (şi încă mi se pare) şi raţională, şi respingătoare, reprezentând, pentru mine, acea textură mono-maniacală a argumentaţiei – atât de strâns ţesută încât nici cea mai mică obiecţie sau scăpărare de lumină nu poate scăpa din plasa ei – în care se încurcă minţile omeneşti ori de câte ori subiectul este unul ce nu permite apelul la realitate.

Gheara, ca realitate, era incomensurabilă. Nici banii, oricât de mulţi, nici îngrămădirea de arhipelaguri sau imperii nu puteau să-i egaleze valoarea, aşa cum, oricâte distanţe orizontale am aduna, nu vom putea ajunge la valoarea distanţei verticale. Dacă era un obiect venit din afara universului – aşa cum bănuiam eu – atunci lumina ei, pe care o văzusem atât de adesea lucind stins, şi de câteva ori strălucind cu putere, era, într-un anumit sens, singura lumină pe care o aveam. Şi dacă lumina aceea era distrusă, noi eram lăsaţi bâjbâind în beznă.

Crezusem că o apreciasem la adevărata ei valoare în zilele în care o purtasem asupra mea, dar stând acolo pe pragul de piatră, deasupra apelor cufundate în noapte ale Lacului Diuturna, mi-am dat seama ce netot fusesem s-o duc cu mine, prin toate sălbăticiile şi aventurile nebuneşti, până când am reuşit s-o pierd. Înainte de răsăritul soarelui, m-am jurat să-mi iau viaţa dacă nu aveam s-o găsesc până să se lase din nou noaptea.

Nu ştiu dacă aş fi putut să-mi ţin jurământul. Întotdeauna am iubit viaţa. (Îmi vine să cred că tocmai această dragoste de viaţă mi-a dat talentul pentru arta pe care o profesam, pentru că nu suportam să văd cum flama pe care-o iubeam este stinsă altfel decât printr-un gest desăvârşit.) Bineînţeles că-mi iubeam propria viaţă, împletită acum cu a Theclei, la fel de mult ca şi vieţile altora. Dacă mi-aş fi încălcat jurământul, n-ar fi fost prima dată.

Dar n-a fost nevoie să-l încalc. Pe la mijlocul dimineţii uneia dintre cele mai plăcute zile ce mi-a fost dat să le trăiesc în viaţa mea, când lumina soarelui era ca o mângâiere caldă, iar

clipocitul apei de sub pragul de stâncă, o muzică dintre cele mai blânde, am găsit gema – sau ceea ce rămăsese din ea.

Se spărsese de stânci; am găsit bucăţi suficient de mari să orneze un inel tetrarhic, şi fărâme nu mai mari decât picăţelele lucioase pe care le vedem în mică, dar altceva nimic. Plângând, am strâns fragmentele bucată cu bucată, şi când am înţeles că toate erau la fel de lipsite de viaţă precum giuvaierurile dezgropate de mineri în fiece zi, zorzoane furate de la cei de mult morţi, le-am dus la marginea lacului şi le-am aruncat înăuntru.

De trei ori am coborât pe mal, cu câte-o grămăjoară de ţăndări albăstrii în căuşul palmei, şi de fiecare dată m-am întors în locul în care găsisem gema sfărâmată, ca să mai caut; şi după ce m-am întors a treia oară, am găsit, vârât între doi bolovani, atât de adânc încât a trebuit să mă duc în crâng să rup câteva crenguţe cu care să scodolesc şi să pescuiesc, ceva ce nu era nici azuriu, nici gemă, dar strălucea cu o lumină albă intensă, ca o stea.

Împins de curiozitate mai degrabă decât de veneraţie, am tras obiectul acela afară. Se deosebea atât de mult de comoara pe care o căutam – sau cel puţin de cioburile pe care le găsisem – că, înainte de-a o ţine în mână, nici nu mi-a trecut prin cap că ar putea exista o legătură între ele. Nu pot să spun cum e posibil ca un obiect negru să dea lumină, dar acesta aşa făcea. Era negru şi lustruit, parcă era tăiat în jais; cu toate acestea, strălucea, o gheară lungă doar cât o falangă de la cel mai mic deget al meu, încovrigată ameninţător şi ascuţită ca un ac, realitatea acelui miez întunecat din inima gemei, care fără doar şi poate fusese doar sipetul ce-o conţinuse, o lipsanotecă sau o monstranţă.

Vreme îndelungată am stat în genunchi, cu spatele la castel, privind de la comoara aceasta ciudată, scăpărătoare, la valuri, şi înapoi la comoară, încercând în acelaşi timp să-i pricep semnificaţia. Văzând-o astfel, fără scutul de safir, simţeam în adâncul fiinţei mele un efect pe care nu-l observasem niciodată înainte de a-mi fi fost luată în casa hatmanului. De câte ori mă uitam la ea, părea să-mi şteargă orice gând. Nu aşa cum fac vinul sau drogurile, când mintea nu mai e capabilă să gândească, ci înlocuind gândirea cu o stare superioară pe care nu o pot numi în niciun fel. Şi simţeam că intru şi iarăşi intru în ea, înălţându-mă de fiecare dată tot mai sus, până când m-a cuprins teama că n-o să mă mai pot niciodată întoarce la acea conştiinţă pe care

eu o numesc normală; şi o dată şi încă o dată m-am smuls din starea aceea. De fiecare dată când ieşeam din ea, simţeam cum câştigasem o perspectivă în realităţi de necuprins, pe care nu aveam cum s-o exprim în cuvinte.

Într-un târziu, după mai multe asemenea plonjări îndrăzneţe şi retrageri înspăimântate, am ajuns să înţeleg că niciodată nu voi cunoaşte adevărul adevărat despre minusculul obiect pe care-l ţineam în mână, şi cu acest gând (căci nu era decât un gând) m-a cuprins o a treia stare, de data asta de obedienţă fericită faţă de nici eu nu ştiam ce, o obedienţă fără cugetare, pentru că nu mai aveam la ce să cuget, şi fără nici cea mai vagă intenţie de revoltă. Starea aceea m-a ţinut toată ziua şi mare parte din ziua următoare, când eram deja departe, între dealuri.

* * *

Aici mă opresc, cititorule, după ce te-am purtat din fortăreaţă în fortăreaţă – din Thrax, oraşul împrejmuit cu ziduri, ce străjuieşte cursul superior al râului Acis, până la castelul uriaşului, ce străjuieşte ţărmul nordic al îndepărtatului Lac Diuturna. Thrax a fost pentru mine poarta spre munţii sălbatici. La fel şi acest turn solitar avea să se dovedească o poartă – însuşi pragul războiului, din care o singură confruntare de proporţii avusese loc aici. Din acel timp şi până acum, războiul mi-a acaparat atenţia aproape fără încetare.

Aici mă opresc. Cititorule, dacă nu vrei să te avânţi în luptă cu mine, nu te condamn. Căci nu va fi una uşoară.

Anexe
Notă asupra administraţiei din provincii

Scurta relatare a lui Severian privind cariera lui în Thrax este cea mai bună mărturie (nu şi singura) pe care o avem privind organizarea guvernării în epoca dominată de Commonwealth, aşa cum funcţionează ea dincolo de coridoarele strălucitoare ale Casei Absolute şi de străzile supraaglomerate ale oraşului Nessus. Este limpede că împărţirea noastră în puterile legislativă, executivă şi juridică nu se aplică în acest caz – iar administratorii de genul lui Abdiesus ar râde la ideea că legile trebuie făcute de un grup de oameni, aplicate de un alt grup de oameni şi judecate de un al treilea. Ei ar considera un asemenea sistem nefuncţional, după cum se şi dovedeşte a fi.

În epoca manuscriselor, arhonţii şi tetrarhii sunt numiţi de Autocrat, care, ca reprezentant al oamenilor, are toate frâiele puterii în mâinile sale. (Vezi, totuşi, ce îi spune Famulimus lui Severian în legătură cu acest subiect.) Din partea acestor slujbaşi înalţi se aşteaptă să pună în aplicare ordinele Autocratului şi să împartă dreptatea conform datinilor populaţiilor pe care le guvernează. Sunt de asemenea împuterniciţi să facă legi locale – valabile doar în regiunea guvernată de legiuitor şi numai pe perioada mandatului său – şi să le aplice sub ameninţarea cu moartea. În Thrax, ca şi în Casa Absolută şi în Citadelă, nu se cunoaşte detenţia pe o perioadă dată – pedeapsa cea mai frecventă în lumea noastră. Prizonierii din Vincula sunt ţinuţi acolo în aşteptarea torturii sau execuţiei, sau ca zălog pentru buna purtare a prietenilor şi rudelor lor.

După cum arată manuscrisul, supravegherea Vinculei („casa lanţurilor") este numai una dintre sarcinile lictorului („cel care leagă"). Acest ofiţer este principalul subordonat al arhontelui, care se ocupă de administrarea justiţiei penale. În anume ocazii ceremoniale, merge înaintea superiorului său, purtând o sabie fără teacă, un simbol marcant al autorităţii arhontelui. În timpul întrunirilor de la curtea arhontelui (după cum se plânge Severian), el trebuie să stea în stânga scaunului judecătoresc. El duce la îndeplinire execuţiile şi alte sentinţe majore ale pedepsei penale şi tot el supraveghează activităţile clavigerilor („purtătorii cheilor").

Aceşti clavigeri nu sunt numai paznicii Vinculei; ei acţionează şi ca poliţie de urmărire, o însărcinare uşurată de faptul că pot stoarce informaţii de la prizonierii lor. Cheile pe care le poartă asupra lor par destul de mari ca să fie folosite drept măciuci, ele fiind atât arme cât şi unelte şi embleme ale autorităţii.

Dimarhii („cei care luptă în două feluri") reprezintă poliţia în uniformă şi totodată trupele arhontelui. Dar gradul nu pare să se refere la dubla lor funcţie, ci la echipamentul şi instrucţia care le permit să acţioneze ca infanterie sau cavalerie, după cum este nevoie. Efectivele lor sunt formate din soldaţi profesionişti, veterani din campaniile din nord şi din oameni care nu sunt băştinaşi din zonă.

Thrax însuşi este fără doar şi poate un oraş-fortăreaţă. Un asemenea loc cu greu ar putea rezista mai mult de-o zi împotriva duşmanului ascian – mai degrabă pare destinat să stăvilească raidurile briganzilor şi revoltele exultanţilor şi armigerilor locali. (Soţul Cyriacăi, care ar fi fost o persoană aproape nebăgată în seamă la Casa Absolută, ocupă o poziţie destul de importantă în Thrax şi împrejurimi, şi chiar e considerat periculos.) Cu toate că exultanţii şi armigerii par să nu aibă voie să deţină armată personală, e aproape evident că mulţi din suitele lor, cu toate că se numesc gonaci, majordomi şi altele asemenea, sunt în fapt luptători. Din cât se pare, rolul lor este să protejeze vilele de jefuitori şi să strângă chiriile, dar, în cazul unor tulburări civile, ei ar reprezenta o sursă substanţială de pericol pentru personaje precum Abdiesus. Oraşul fortificat, construit peste cursul superior al râului, îi oferă lui Abdiesus un avantaj aproape irezistibil într-un asemenea conflict.

Drumul ales de Severian pentru a fugi din Thrax arată cât de strict pot fi controlate ieşirile din oraş. Fortăreaţa propriu-zisă a arhontelui, Castelul Acies („tabăra înarmată a piscului"), păzeşte capătul nordic al văii. Din cât se pare, este complet separat de palatul lui din oraş. Capătul sudic este închis de Capulus („plăselele săbiei"), descris ca un zid fortificat complex, o imitaţie în mic a Zidului din Nessus. Chiar şi vârfurile stâncilor sunt apărate de forturi legate între ele de ziduri. Beneficiind de o sursă inepuizabilă de apă proaspătă, oraşul s-ar putea dovedi în stare să reziste unui asediu prelungit din partea oricărei forţe duşmane care nu are în dotare armament greu.

G.W.

Sub cerul care moare, Severian, torționarul căzut în dizgrație, ajunge în cele din urmă în Thrax, Orașul Odăilor fără Ferestre — locul exilului său. Dar odiseea pelerinului rătăcitor nu s-a încheiat încă și, împins de destinul său puternic și de nepătruns, el urcă în străvechii munți de pe Urth.

„Minunat de inventiv și de plin de viață... cel mai extraordinar erou în istoria epopeilor eroice.”
– Washington Post Book World

„Cartea Soarelui Nou *este* Ulysses *a SF-ului.*”
– Peter Wright

LEDA, *imprint al*
GRUPULUI EDITORIAL CORINT

Designul copertei: Andreea Apostol
Imaginea copertei © Bruce Pennington

FANTASY
ISBN: 978-973-102-281-9

www.ledabooks.ro
www.edituracorint.ro

GENE WOLFE
CARTEA SOARELUI NOU
Volumul 4
CITADELA AUTOCRATULUI
LEDA

Volumul IV

Citadela Autocratului

Cuprins

I
Soldatul mort

N-am văzut niciodată un război, nici n-am vorbit vreodată îndelung cu cineva care să fi văzut vreunul, dar eram tânăr şi ştiam câte ceva despre violenţă, încât îmi ziceam că războiul nu va fi altceva decât o nouă experienţă pentru mine, aşa cum şi alte lucruri – bunăoară, poziţia de autoritate în Thrax, ori evadarea din Casa Absolută – fuseseră experienţe noi.

Războiul nu e o experienţă nouă; e o lume nouă. Cei care sălăşluiesc în ea se deosebesc de fiinţele omeneşti mai mult decât se deosebesc Famulimus şi prietenii ei. Legile lumii acesteia sunt noi, până şi geografia ei e nouă, pentru că e o geografie în care dealuri şi văioage oarecare capătă aceeaşi importanţă ca oraşele. Aşa cum Urth, atât de familiar nouă, cuprinde monstruozităţi precum Erebus, Abaia şi Arioch, la fel lumea războiului este străbătută de monştri numiţi bătălii, ale căror celule sunt indivizii, dar care au o viaţă şi o inteligenţă ale lor proprii, şi de care te apropii printr-un cortegiu tot mai dens de semne prevestitoare.

Într-o noapte, m-am trezit cu mult înaintea zorilor. Totul părea nemişcat, dar mă temeam că vreun vrăjmaş se afla în apropiere iar mintea mea tresărise simţindu-i ameninţarea. M-am ridicat şi m-am uitat în jur. Dealurile erau înghiţite de întuneric. Eu mă aflam într-o adâncitură de iarbă lungă pe care o călcasem în picioare să-mi pregătesc culcuşul. Greierii cântau.

Ceva mi-a atras privirea departe spre miazănoapte: o scăpărare de violet, mi-am zis, chiar la orizont. M-am uitat îndelung la punctul de unde părea să fi ţâşnit. Tocmai când mă convinsesem că ceea ce crezusem a vedea nu era decât o nălucire, poate un efect întârziat al drogului ce mi se dăduse în casa hatmanului, o flamă fucsină a izbucnit ceva mai la stânga faţă de punctul la care priveam eu.

Am stat aşa mai bine de-un rond, răsplătit din când în când cu misterele astea luminoase. Într-un târziu, după ce m-am încredinţat că erau undeva foarte departe şi nu se apropiau, şi nici nu păreau să se îndesească, petrecându-se cam o dată la cinci sute de bătăi ale inimii, m-am întins la loc. Şi pentru că eram cum nu se poate mai treaz, mi-am dat seama că pământul

se cutremură, foarte uşor, sub mine.

Când m-am trezit din nou dimineaţa, tremurul încetase. În timp ce mergeam, am privit atent orizontul, dar n-am văzut nimic neliniştitor.

Nu mai mâncasem de două zile, foamea îmi trecuse, dar îmi dădeam seama că puterile nu-mi erau cele obişnuite. De două ori în acea zi am ajuns la nişte căscioare pe jumătate ruinate, şi în fiecare am intrat să caut ceva de mâncare. Dacă rămăsese ceva, fusese de mult luat; până şi şobolanii dispăruseră. A doua casă avea o fântână, dar o mortăciune fusese azvârlită în ea cine ştie când, şi oricum nu aveam cum să ajung la apa aia puturoasă. Mi-am văzut de drum, dorindu-mi să găsesc ceva de băut, dar şi un toiag ceva mai bun decât vreascurile putrezite în care mă sprijineam. Pe vremea când mă folosisem de *Terminus Est* ca de un toiag, în munţi, descoperisem că mergeam mult mai uşor.

Pe la prânz, am dat de o potecă şi am urmat-o. Nu după mult, am auzit zgomot de copite. M-am ascuns într-un loc de unde vedeam poteca; o clipă mai târziu, un călăreţ s-a ivit pe culmea dealului din apropiere şi apoi a trecut ca fulgerul pe lângă mine. Din cât am apucat să văd, purta o armură oarecum asemănătoare cu aceea a comandanţilor trupelor de dimarhi ai lui Abdiesus, dar capa lui bătută de vânt era verde, nu roşie, iar coiful părea să aibă un vizor ca un cozoroc de chipiu. Oricine ar fi fost, călărea magnific: gura destrierului era plină de spumă, iar crupele-i asudate, dar gonea ca şi când semnalul de începere a cursei abia fusese dat cu o clipă în urmă.

Dacă-l întâlnisem pe călăreţul ăsta pe potecă, or mai fi fost şi alţii. Nu s-a mai ivit însă niciunul. O vreme lungă am mers în linişte, auzind chemarea păsărilor şi văzând multe urme de sălbăticiuni. Apoi (spre neţărmurita mea încântare), poteca a traversat un pârâiaş. Am mers în susul lui vreo doisprezece paşi, până la o adâncitură în albie, unde apa, mai liniştită, curgea peste un pat de pietriş alb. Nişte boişteni s-au ferit din calea cizmelor mele – semn de apă bună care unde pui că încă păstra răceala piscurilor muntoase şi o dulceaţă pe care numai amintirea zăpezii i-o putea da. Am băut şi-am băut, şi-am tot băut, până n-am mai putut, apoi m-am dezbrăcat şi m-am scăldat, cu toate că apa era ca gheaţa. După ce-am isprăvit cu îmbăiatul şi m-am îmbrăcat, m-am întors la locul unde poteca traversa albia şi am văzut două urme de labe pe malul celălalt,

foarte aproape una de alta, însemnând că acolo se ghemuise animalul ca să se adape. Se suprapuneau pe urmele lăsate de copitele armăsarului de mai înainte, şi fiecare era mare cât o farfurie, dar perniţele moi ale degetelor nu arătau că s-ar fi continuat cu gheare. Bătrânul Midan, care fusese vânătorul unchiului meu pe vremea când eram copiliţa Thecla, îmi spusese că smilodonii beau numai după ce s-au ghiftuit, iar ghiftuiţi şi îndestulaţi cu apă nu mai sunt primejdioşi, decât dacă sunt atacaţi. Mi-am văzut de drum.

Poteca şerpuia printr-o vale împădurită, apoi urca într-o şa dintre dealuri. Când aproape am ajuns în vârful şeii, am observat un copac al cărui trunchi avea două palme în diametru şi fusese rupt în două (aşa părea) cam la înălţimea ochilor mei. Capetele celor două bucăţi de trunchi – al celei încă în picioare şi al celei căzute – erau numai aşchii, nicidecum netede ca atunci când le tai cu toporul. Am mers eu mai departe, cale de vreo două-trei leghe, şi am văzut câteva zeci de asemenea copaci frânţi. Judecând după crengile despuiate de frunze şi, uneori, după lipsa scoarţei pe trunchiurile căzute, ca şi după mlădiţele răsărite din cioturile rămase în picioare, prăpădul se petrecuse cel puţin cu un an în urmă, dacă nu şi mai demult.

În sfârşit, poteca a ajuns la un drum adevărat, ca acelea despre care auzisem vorbindu-se de atâtea ori, numai că până acum n-apucasem să merg decât pe drumuri ca vai de lume. Acesta semăna în mare măsură cu vechiul drum blocat de ulani atunci când, părăsind Nessus, fusesem despărţit de Doctorul Talos, Baldanders, Jolenta şi Dorcas, dar nu mă aşteptam să văd atârnând deasupra lui un asemenea nor de colb. Niciun fir de iarbă nu creştea pe el, cu toate că era mai lat decât cele mai multe străzi din oraşe.

N-aveam de ales decât să-l urmez; de-o parte şi de alta a drumului copacii creşteau deşi, iar între ei şi mai des era hăţişul. La început, am fost stăpânit de teamă, amintindu-mi de lăncile aprinse ale ulanilor; dar îmi venea să cred că aici nu se mai ţinea seamă de legea ce interzicea folosirea drumurilor, altfel nu ar fi arătat atât de umblat; şi când, la scurtă vreme, am auzit voci şi zgomot de nenumărate picioare care mărşăluiau pe el, n-am făcut decât un pas ori doi până între copaci şi de acolo am privit cum trecea coloana.

Întâi s-a ivit un ofiţer, călărind pe un minunat cal negru ai cărui dinţi fuseseră lăsaţi să crească lungi şi erau bătuţi cu

turcoaze pentru a se potrivi cu harnaşamentul şi cu plăselele de la estocul călăreţului. Pedeştrii care-l urmau pe ofiţer erau antepilani din infanteria grea, laţi în umeri, cu talie ca trasă prin inel, chipuri inexpresive, arse de soare. Duceau cu ei korseke cu trei vârfuri, demilune şi voulge cu capete grele. Acest amestec de armament şi anumite nepotriviri între însemnele şi echipamentul pe care le purtau m-au făcut să cred că mora lor era compusă din rămăşiţe ale unor formaţii anterioare. Dacă aşa stătea treaba, luptele la care fuseseră martori îi lăsaseră indiferenţi. Înaintau cu pas energic, vreo patru mii dacă nu şi mai bine, fără urmă de tulburare, reţinere sau sfârşeală, nepăsători la ţinuta lor, dar nu neîngrijiţi, şi păreau să ţină pasul fără efort, ca nişte maşinării.

Urmau care trase de trilofodoni care gemeau şi trâmbiţau. M-am tras mai aproape de drum la apropierea lor, pentru că poverile pe care le duceau, cel puţin o parte dintre ele, erau fără doar şi poate hrană; dar printre care mergeau oameni călare, iar unul dintre aceştia a strigat la mine, întrebându-mă de ce unitate ţin, apoi ordonându-mi să mă apropii. Eu însă am fugit, şi cu toate că eram aproape sigur că nu putea să călărească printre copaci şi nu şi-ar fi abandonat destrierul ca să mă urmărească pe jos, am fugit până n-am mai putut respira.

Când m-am oprit în sfârşit, ajunsesem într-un crâng tăcut, unde lumina verzuie a soarelui se furişa printre frunzele copacilor înalţi şi subţiri. Pământul era acoperit de un muşchi atât de des, încât aveam impresia că păşesc pe covorul gros al tainicei galerii de tablouri unde-l întâlnisem pe stăpânul Casei Absolute. O vreme, am stat sprijinit cu spatele de un trunchi din acelea subţiri, ascultând. Nu se auzea niciun sunet, în afară de răsuflarea mea gâfâită şi de urletul de brizant al sângelui în urechile mele.

Încet-încet, mi-am dat seama de un al treilea sunet: bâzâitul slab al unei muşte. Mi-am şters sudoarea ce-mi curgea pe faţă cu marginea mantiei de torţionar, care, din păcate, ajunsese numai fâşii, se decolorase; şi dintr-odată mi-am amintit că era aceeaşi pe care Maestrul Gurloes mi-o pusese pe umeri când devenisem calfă şi aproape sigur aveam să mor în ea. Ca roua de rece simţeam sudoarea care o umezise, iar văzduhul era greu de mirosul de pământ jilav.

Bâzâitul muştei a încetat, ca să înceapă din nou, parcă mai sâcâitor, sau doar mi se părea mie astfel pentru că îmi

recăpătasem suflul. Distrat, am căutat-o din priviri şi am zărit-o repezindu-se printr-o săgeată de soare, la câţiva paşi distanţă, apoi aşezându-se pe ceva mare ce ieşea dindărătul unuia dintre copacii înghesuiţi unii în alţii.

O cizmă.

N-aveam nicio armă la mine. De regulă, n-aş fi avut de ce mă teme să înfrunt un singur om cu mâinile goale, mai ales într-un asemenea loc unde mi-ar fi fost cu neputinţă să mânuiesc o spadă; dar ştiam că puterile îmi slăbiseră mult, şi iată că descopeream că flămânzirea distruge şi curajul într-o oarecare măsură – sau poate doar mistuie o parte din el, lăsând mai puţin pentru alte nevoi.

Cum-necum, am păşit precaut, dând uşor ocol şi fără niciun zgomot, până când l-am văzut. Zăcea răstignit, cu un picior îndoit sub el, celălalt întins. Un iatagan căzuse lângă mâna lui dreaptă, cureaua lui de piele îi rămăsese prinsă de încheietură. Coiful simplu de oţel îi căzuse de pe cap şi se rostogolise mai încolo. Musca s-a târât pe cizmă, până a ajuns la carnea dezvelită, chiar sub genunchi, apoi şi-a luat zborul, cu un sunet ca de ferăstrău minuscul.

Ştiam, bineînţeles, că omul era mort, şi chiar dacă m-am simţit uşurat, a năvălit din nou peste mine senzaţia de izolare, cu toate că nu-mi dădusem seama că mă părăsise. Apucând mortul de-un umăr, l-am întors. Trupul încă nu i se umflase, dar miasma morţii era deja acolo, chiar dacă abia simţită. Chipul i se înmuiase, ca o mască de ceară pusă în dreptul unui foc; nu aveam cum să-i mai desluşesc expresia când murise. Un bărbat tânăr şi blond, asta fusese – cu un chip frumos, pătrăţos. M-am uitat să văd dacă-i rănit, n-am găsit nicio rană.

Curelele raniţei erau atât de strânse, încât n-am putut să i-o scot şi nici să lărgesc legăturile. În cele din urmă, am scos pumnalul ce-l avea la brâu şi le-am tăiat, apoi l-am înfipt într-un copac. O pătură, o bucată de hârtie, o tigaie înnegrită de foc, având un mâner cu balama, două perechi de şosete aspre (bine-venite) şi, mai grozav decât orice, o ceapă, o jumătate de pâine neagră învelită într-o cârpă curată, cinci felii de carne uscată, precum şi o bucată de brânză înfăşurată în altă cârpă.

Am mâncat mai întâi pâinea şi brânza, forţându-mă, atunci când am văzut că nu pot să mănânc încet, să mă ridic după fiecare a treia îmbucătură şi să mă preumblu în sus şi-n jos. Pâinea îmi venea în ajutor, pentru că eram nevoit s-o mestec

îndelung; avea întocmai acelaşi gust ca pâinea tare pe care o dădeam noi pe vremuri clienţilor din Turnul Matachin şi pe care o furasem o dată sau de două ori, mai degrabă din răutate decât de foame. Brânza era tare, cu miros puternic şi sărată la gust, dar foarte bună; nu credeam să fi mâncat o asemenea brânză înainte, cu siguranţă n-am mai mâncat de atunci. Parcă mâncam viaţa însăşi. M-a însetat şi astfel am descoperit cum poate ceapa să potolească setea, aţâţând glandele salivare.

Când în sfârşit am ajuns la carne, sărată şi ea peste poate, eram îndeajuns de sătul ca să stau în cumpănă dacă s-o păstrez ori nu pentru noaptea ce urma, hotărând până la urmă să mănânc o bucată şi să le păstrez pe celelalte patru.

Văzduhul fusese liniştit încă din zori, acum însă o adiere uşoară începea să-l tulbure, răcorindu-mi obrajii, trezind din somn frunzele; a şterpelit şi hârtia pe care o scosesem din raniţa soldatului mort şi a trimis-o foşnind peste muşchi, până la un trunchi de care a lipit-o. Încă mestecând şi înghiţind, m-am dus după ea şi am luat-o. Era o scrisoare – una pe care soldatul nu apucase s-o trimită, mi-am zis, ori nici măcar s-o încheie. Scrisul îi era înclinat şi ascuţit, mai mic decât mi-aş fi imaginat, dacă nu cumva micimea asta venea din faptul că dorise să înghesuie cât mai multe cuvinte pe bucata aia mică de hârtie, singura, din câte-mi dădeam seama, pe care o mai avusese.

> Ah, iubita mea, ne aflăm la o sută de leghe spre miazănoapte de locul de unde ţi-am scris ultima oară, şi aici am ajuns după marşuri istovitoare. Avem ce mânca, ziua e cald, noaptea e uneori frig. Makar, despre care ţi-am povestit, s-a îmbolnăvit şi i s-a permis să rămână în urmă. Şi-atunci mulţi alţii s-au dat bolnavi, drept care au fost puşi să mărşăluiască în faţa noastră, neînarmaţi şi ducând de două ori mai multe raniţe, şi sub pază straşnică. În tot acest timp, n-am văzut nici urmă de ascieni, iar centurionul ne-a spus că încă se află la câteva zile bune de marş. Sediţioniştii au ucis santinelele trei nopţi la rând, până când am pus trei oameni la fiecare post şi patrule în afara perimetrului nostru. Am fost trimis la patrulare cu una dintre ele, în prima noapte, şi am fost teribil de neliniştit, m-am temut că unul dintre camarazi o să mă înjunghie în întuneric. Mi-am petrecut noaptea împiedicându-mă de rădăcini şi ascultându-i cum cântau la foc –

„Pe ţărâna sângerie
Mâine noapte-o să dormim.
Haideţi, cupa prieteniei
Mai cu sete s-o golim.
Prietene, de-o fi să cadă
Glonţul, să te lase viu,
Şi când ai noroc la pradă,
Tot alăturea să-ţi fiu.
Beţi din cupă rând pe rând,
Căci mâine vom fi pământ."[1]

Dar n-am văzut pe nimeni. Sediţioniştii îşi spun vodalari, după conducătorul lor, cică-s luptători aleşi pe sprânceană. Şi bine plătiţi, îi sprijină ascienii…

[1] Traducere de Ion Horea (n. red.).

II
Soldatul viu

Am pus deoparte scrisoarea citită pe jumătate şi l-am privit pe omul care o scrisese. Glonţul morţii nu-l ocolise; acum se uita ţintă la soare, cu ochi albaştri lipsiţi de sclipire, unul pe jumătate închis, celălalt larg deschis.

Ar fi trebuit să-mi amintesc de Gheară cu mult înaintea acelei clipe, dar nu o făcusem. Sau poate că îmi înfrânasem gândul din pricina nerăbdării de a fura proviziile din raniţa mortului, fără să mă întreb dacă nu cumva îl puteam crede în stare să împartă hrana cu salvatorul care îl readusese la viaţă. Acum, la pomenirea numelui lui Vodalus şi a adepţilor lui (eram aproape sigur că, dacă îi găseam, aveau să mă ajute), mi-am amintit pe loc de ea şi am scos-o. Părea să scânteieze în lumina soarelui de vară, mai strălucitoare decât o văzusem vreodată fără sipetul ei de safir. L-am atins pe soldat cu ea, apoi, împins de nici eu nu ştiu ce impuls, i-am pus-o în gură.

Cum nici asta n-a avut efect, am apucat-o între degetul mare şi arătător şi i-am împins vârful ascuţit în pielea moale a frunţii. Mortul nu s-a clintit, n-a respirat, dar un strop de sânge, proaspăt, lipicios ca al unui om viu, a ţâşnit şi mi-a mânjit degetele.

Mi-am retras mâna, mi-am şters-o cu nişte frunze şi m-aş fi întors la scrisoarea lui dacă n-aş fi auzit, sau aşa mi s-a năzărit, pocnetul unui vreasc rupt, undeva nu foarte departe. O clipă, n-am ştiut dacă să mă ascund, să fug, să mă lupt; de ascuns, nu prea aveam unde, de fugit mă săturasem. Aşa că am apucat iataganul mortului, m-am învelit în mantie şi am rămas în aşteptare.

N-a apărut nimeni – mă rog, n-am zărit eu nimic. Vântul a suspinat încetişor printre vârfurile copacilor. Musca dispăruse parcă şi ea. N-oi fi auzit altceva decât călcătura unei căprioare care sălta printre umbre. Călătorisem atâta amar de drum fără armă de vânătoare, încât aproape că uitasem că aş putea vâna. Acum m-am uitat atent la iatagan şi m-am pomenit că regret că nu e arc.

Ceva s-a mişcat în spatele meu şi m-am răsucit să mă uit.

Era soldatul. Îl cuprinsese un fel de tremur – dacă nu i-aş fi

văzut leşul, aş fi zis că acum îşi dă duhul. Mâinile îi tremurau şi din gâtlej îi ieşea un hârâit. M-am aplecat şi i-am atins chipul; era la fel de rece ca înainte, iar mie mi-a venit deodată să aprind un foc.

Nu găsisem nimic de aprins focul în raniţa lui, dar ştiam că orice soldat trebuie să aibă asupra sa asemenea ustensile. L-am scotocit în buzunare şi am dat peste câţiva aeşi, un cadran din cele care se ţin spânzurate şi arată timpul zilei, o cremene şi un amnar. Vreascuri se găseau din belşug la rădăcina copacilor – pericolul era să nu ia toate foc. Am curăţat cu mâinile o palmă de loc, la mijloc am făcut o grămăjoară de găteje, le-am aprins, apoi am mai strâns câteva ramuri putrede, le-am frânt şi le-am pus pe foc.

Lumina îi era mai vie decât mă aşteptasem – ziua era pe sfârşite, în curând avea să se lase întunericul. M-am uitat la mort. Mâinile nu-i mai tremurau; trupul i se liniştise. Carnea chipului parcă se încălzise întrucâtva. Ceea ce, fără îndoială, i se trăgea de la dogoarea focului. Pata de sânge de pe fruntea lui aproape se uscase, dar mi s-a năzărit că prinde ultima rază a soarelui muribund, lucind ca o gemă sângerie, ca un rubin scăpat de-un porumbel care-l furase dintr-o comoară. Fumul de la focul meu, doar un fuior plăpând, mirosea a tămâie – aşa-l simţeam eu – şi, asemenea fumului de tămâie, se înălţa drept spre întunericul tot mai adânc, amintindu-mi parcă de ceva, dar n-aş fi putut spune de ce anume. Am scuturat din cap şi m-am apucat să adun alte vreascuri, rupându-le şi punându-le morman, până ce am socotit că am strâns cât să-mi ajungă întreaga noapte.

Serile nu erau chiar atât de reci aici, în Orithyia, cum fuseseră în munţi sau chiar în preajma Lacului Diuturna, încât, deşi mi-am amintit de pătura pe care o găsisem în raniţa mortului, n-am simţit nevoia s-o folosesc. Treaba pe care o făcusem mă încălzise, hrana mă înviorase şi o vreme am umblat de colo-colo, în vreme ce se întuneca, rotind iataganul când asemenea gesturi războinice răspundeau gândurilor mele, dar având grijă ca focul să fie mereu între mine şi mort.

Amintirile îmi apar întotdeauna cu intensitate, aproape ca nişte halucinaţii, am mai spus asta în cronica de faţă. În acea noapte am simţit că mai am puţin şi mă pierd de tot în ele, făcând din viaţa mea o buclă în loc de o linie; şi pentru prima oară nu m-am împotrivit acestei tentaţii, ci m-am desfătat cu ea. Tot ce v-am înşiruit până acum şi încă multe altele m-au năpădit

ca un roi. Am văzut chipul lui Eata şi mâna lui pistruiată, de atunci de când încercase să se strecoare printre barele porţii spre necropolă, şi furtuna la care m-am uitat proţăpit pe turnurile Citadelei, zvârcolindu-se şi plesnind cu trăsnetele ei; i-am simţit ploaia, mai rece şi mai înviorătoare decât băutura de dimineaţă din refectoriu, am simţit-o curgându-mi pe faţă. Vocea lui Dorcas îmi şoptea în ureche: „Şezând la fereastră… tăvi şi un crucifix. Ce-ai să faci, o să invoci Eriniile să mă distrugă?”

Da. Da, chiar aşa, aş fi făcut-o de-aş fi putut. Dacă aş fi fost Hethor, le-aş fi tras afară dintr-un loc al groazei de dincolo de lume, păsări cu capete de hârci şi limbi de vipere. La porunca mea, cu aripile lor mari ar fi secerat pădurile ca pe spice, ar fi făcut oraşele una cu pământul… şi totuşi, dacă mi-ar fi stat în puteri, aş fi apărut în ultima clipă, s-o salvez – şi nu m-aş îndepărta nepăsător mai apoi, aşa cum ne dorim cu toţii când, copii fiind, ne imaginăm că îi salvăm şi-i umilim pe cei dragi care ni s-au părut că ne-au tratat cu dispreţ. Ci aş lua-o în braţe.

Atunci, pentru prima oară, cred, mi-am dat seama cât de îngrozitor trebuie să fi fost pentru ea, care abia dacă ieşise din copilărie când se abătuse moartea asupra ei şi fusese moartă atâta vreme, să fie readusă la viaţă.

Şi gândindu-mă la asta, mi-am amintit de soldatul mort a cărui hrană o mâncasem eu şi a cărui armă o ţineam în mână, aşa că m-am oprit şi am ascultat să aud dacă respiră sau se mişcă. Dar eram atât de pierdut în lumea amintirilor, că mi se părea că pământul moale al pădurii, de sub picioarele mele, venea din mormântul pe care Hildegrin Viezurele îl deschisese la porunca lui Vodalus, şi şopotul frunzelor era freamătul chiparoşilor din necropola noastră, şi foşnetul trandafirilor purpurii, încât am ascultat şi-am tot ascultat în van să aud răsuflarea moartei pe care Vodalus o scosese legată cu o frânghie pe la subsuori, învelită în giulgiul ei alb.

Într-un târziu, croncănitul caprimulgului m-a dezmeticit. Mi s-a părut că văd faţa albă a soldatului întoarsă spre mine, astfel că am dat ocol focului, am căutat pătura şi, când am găsit-o, am învelit leşul în ea.

Dorcas făcea parte, înţelegeam acum, din acel mare grup de femei (căruia poate că îi aparţin toate femeile) care ne trădează – şi din acel grup anume care ne trădează nu pentru un rival de-acum, ci pentru propriile trecuturi. Aşa cum Morwenna, pe care o executasem în Saltus, şi-o fi otrăvit bărbatul şi copilul din pricină

că-şi amintise de vremea când fusese liberă şi poate virgină, Dorcas mă părăsise pentru că nu existasem (şi asta din vina mea, cum probabil socotea ea fără să-şi dea seama) în vremea aceea de dinainte ca destinul să se abată asupra ei.

(Şi pentru mine aceea e vremea de aur. Cred că preţuiesc atât de mult amintirea băiatului aceluia necopt şi bun, care-mi aducea cărţi şi flori în celulă, mai ales pentru că ştiam că el era ultima iubire înainte de sfârşit, sfârşitul care nu a fost – am aflat asta în închisoare – clipa în care tapiseria a fost aruncată peste mine, să-mi înăbuşe strigătul, şi nici sosirea în Vechea Citadelă din Nessus, nici trântirea uşii de la celulă în urma mea şi nici măcar momentul când, scăldată într-o lumină ce nu străluceşte niciodată pe Urth, am simţit cum mi se răzvrăteşte trupul împotriva mea însămi – ci clipa în care mi-am trecut peste gât lama unsuroasă a cuţitului de tranşat, adus de el, un cuţit cu tăiş rece şi ascuţit, slavă cerului. Poate că toţi ajungem într-o clipă ca aceasta şi e vrerea Caitanyei ca fiecare să se blesteme pentru ceea ce-a făcut. Şi totuşi, suntem chiar atât de detestate? Oare ne poate detesta cineva? Nu atâta vreme cât îmi mai amintesc de sărutările lui pe sânii mei, dăruite nu pentru a adulmeca parfumul cărnii mele – aşa cum fuseseră ale lui Aphrosidius şi ale tânărului aceluia, nepotul chiliarhului Companionilor –, ci ca şi când era cu adevărat flămând după carnea mea. Eram urmăriţi? Acum el a mâncat din mine. Trezită de amintire, îmi ridic mâna şi-mi trec degetele prin părul lui.)

Am dormit până târziu, învelit în mantia mea. Natura îi răsplăteşte pe cei care trec prin greutăţi, făcând ca acele greutăţi mai mici, de care s-ar plânge oamenii ce duc vieţi uşoare, să pară aproape un confort. Înainte să mă scol de tot, m-am trezit de câteva ori şi m-am bucurat zicându-mi că petrecusem o noapte cum nu se poate mai bună, în comparaţie cu acelea îndurate în munţi.

Într-un târziu, lumina soarelui şi cântecul păsărilor m-au dezmeticit de-a binelea. De cealaltă parte a focului stins, soldatul s-a mişcat şi mi s-a părut chiar că murmură ceva. Am sărit în picioare. Aruncase pătura la o parte şi zăcea cu faţa spre cer. O faţă palidă, cu obrajii supţi; sub ochi avea umbre întunecate, şi cute adânci de-o parte şi de alta a gurii; dar era o faţă vie. Ochii îi erau închişi de-adevăratelea şi respiraţia îi suspina în nări.

Preţ de o clipă, mi-a venit să fug înainte să se trezească. Iataganul lui era tot la mine – m-am apropiat să-l pun la loc, dar imediat mi-am luat seama, de teamă să nu mă atace cu el. Pumnalul rămăsese înfipt în trunchi, făcându-mă să mă gândesc la pumnalul cu lama curbă al Agiei, înfipt în oblonul casei lui Casdoe. Pe cel de acum l-am vârât înapoi în teaca de la brâul soldatului, mai mult de ruşine la gândul că eu, înarmat cu o sabie, m-aş teme de-un om înarmat cu un cuţit.

Pleoapele lui au tremurat şi eu m-am tras îndărăt, amintindu-mi cum se speriase Dorcas odată când se trezise şi mă văzuse aplecat asupra ei. Ca să nu apar ca o siluetă întunecată, mi-am dat mantia la spate, pentru a mi se vedea pieptul şi braţele goale, bronzate de sorii atâtor zile. Auzeam suspinul răsuflării lui; şi când respiraţia s-a schimbat din cea a somnului în aceea a trezirii, mi s-a părut ceva aproape la fel de miraculos precum trecerea de la moarte la viaţă.

Cu ochi goi, ca de copil, s-a ridicat în capul oaselor şi s-a uitat în jur. Buzele i s-au mişcat, dar n-au ieşit printre ele decât sunete fără înţeles. I-am vorbit, încercând să-mi fac vocea cât mai prietenoasă. M-a ascultat, dar nu dădea semn că mă înţelege, ceea ce mi-a adus aminte de buimăceala ulanului pe care-l înviasem pe drumul spre Casa Absolută.

Mi-aş fi dorit să am apă la mine, să-i dau să bea, dar n-aveam niciun strop. Am scos o bucată din carnea sărată pe care-o luasem din raniţa lui, am rupt-o în două şi i-am dat lui o jumătate.

A muşcat şi a mestecat, părând să se învioreze cât de cât.

— Ridică-te, i-am zis. Trebuie să găsim ceva de băut.

Mi-a luat mâna şi m-a lăsat să-l trag în picioare, dar nu se putea ţine singur. Ochii, atât de liniştiţi la început, au căpătat deodată o căutătură neliniştită, pe măsură ce se dumireau de ce-i în jur. Ca şi când, mi-am zis eu, se temea că trunchiurile copacilor s-ar putea năpusti asupra noastră, ca o grămadă de lei; cu toate acestea nu şi-a scos pumnalul şi nici nu mi-a cerut să-i dau iataganul înapoi.

Abia de-am făcut trei-patru paşi, că s-a împiedicat, mai-mai să cadă. L-am lăsat să se sprijine de braţul meu şi împreună ne-am îndreptat prin pădure spre drum.

III
Prin colb

Nu ştiam încotro s-o apucăm, spre miazănoapte sau spre miazăzi. Undeva la miazănoapte se afla armia ascienilor şi, dacă ne apropiam prea mult de liniile lor, riscam să fim prinşi în vreo manevră neaşteptată. Dar dacă am fi mers spre miazăzi, se împuţina şansa să găsim pe cineva care să ne ajute, în schimb sporea cea de a fi arestaţi ca dezertori. În cele din urmă, am luat-o spre miazănoapte; fără îndoială că hotărârea mi-a fost dictată mai degrabă de obişnuinţă şi nici acum nu sunt sigur dacă ce-am făcut a fost bine sau rău.

Roua se uscase pe drum, iar suprafaţa lui colbuită nu vădea urme că ar fi mers cineva pe el. De-o parte şi de alta, preţ de câţiva paşi în adâncime, vegetaţia era de-un cenuşiu uniform. Curând am ieşit din pădure. Drumul şerpuia la vale pe clina unui deal, trecea peste un pod ce se boltea deasupra unui râu mic, în fundul unei văi stâncoase.

Am părăsit drumul şi am coborât până la apă, să bem şi să ne spălăm pe faţă. Nu mă mai bărbierisem de când lăsasem în urmă Lacul Diuturna şi, cu toate că nu văzusem nicio brişcă atunci când scosesem cremenea şi amnarul din buzunarul soldatului, l-am întrebat dacă nu cumva are una.

Pomenesc aici acest amănunt neînsemnat pentru că a fost primul lucru pe care i l-am spus şi pe care părea să-l înţeleagă. A dat din cap, apoi, vârând mâna sub cămaşa lungă de zale, a scos un tăiş din cele mici, folosite de oamenii de la ţară, brişti meşteşugite de fierari din jumătăţi de potcoave vechi. L-am ascuţit de bucata de cute pe care încă o mai duceam cu mine şi l-am şlefuit de tureatca cizmei, apoi l-am întrebat pe soldat dacă are săpun. O fi avut, dar nu mi-a înţeles întrebarea şi, după câteva clipe, s-a aşezat pe un bolovan, de unde se putea uita în apă, ceea ce mi-a adus-o în minte pe Dorcas. Doream să-l întreb despre câmpiile Morţii, să aflu ce-şi amintea din acea vreme care e poate întunecată numai pentru noi. Dar n-am făcut-o, ci mi-am muiat faţa în apa rece a râului şi mi-am răzuit obrajii şi bărbia cât am putut de bine. Am pus tăişul înapoi în teaca lui şi i l-am întins, dar el avea aerul că nu ştie ce să facă cu el, aşa că l-am păstrat.

Ziua aceea ne-am petrecut-o aproape în întregime mergând.

De câteva ori am fost opriţi şi luaţi la întrebări; de mai multe ori i-am oprit noi pe alţii şi i-am descusut. Încet-încet, am născocit o minciună tot mai detaliată: eu eram lictorul unui judecător civil care-l însoţea pe Autocrat; îl întâlnisem pe acest soldat pe drum, iar seniorul meu îmi poruncise să am grijă de el; soldatul nu putea vorbi, astfel că nu ştiam din ce unitate e. Acest ultim amănunt era cum nu se poate mai adevărat.

Am traversat alte drumuri, uneori le-am urmat. De două ori am ajuns la tabere mari, unde zeci de mii de soldaţi locuiau în oraşe de corturi. Cei care aveau grijă de răniţi, în cele două tabere, mi-au spus că, deşi i-ar fi bandajat însoţitorului meu rănile dacă ar fi sângerat, nu-şi puteau lua răspunderea pentru el în starea în care era. În a doua tabără, n-am mai întrebat de locul unde s-ar putea afla Pelerinele, ci numai de un loc unde ne-am putea adăposti. Aproape că se înnoptase.

— La trei leghe de-aici e un lazaret unde s-ar putea să vă primească.

Cel care mi-a spus asta s-a uitat de la mine la însoţitorul meu şi iar la mine, cu aerul că-i era milă de mine tot atât de mult ca de soldatul care stătea mut şi buimac.

— Luaţi-o spre apus, apoi spre miazănoapte până vedeţi un drum la dreapta, care trece printre doi copaci mari. Ca lăţime, e doar pe jumătate din drumul pe care mergeţi până la el. Luaţi-o pe drumul ăla. Aveţi arme?

Am clătinat din cap că nu; vârâsem iataganul soldatului înapoi în teacă.

— Am fost nevoit să-mi las spada în grija servitorilor seniorului meu – n-aş fi putut s-o duc şi pe ea, şi să am grijă şi de omul ăsta.

— Atunci să fii cu ochii-n patru la sălbăticiuni. Bine-ar fi de-ai avea cu ce să tragi, dar eu n-am ce să-ţi dau.

M-am răsucit pe călcâie, ca să plec, dar informatorul nostru mi-a pus o mână pe umăr.

— Abandonează-l dacă eşti atacat, m-a sfătuit el. Şi dacă eşti nevoit să-l abandonezi, să n-ai remuşcări. Am mai văzut cazuri din astea. N-o să-şi vină în fire.

— Ba şi-a venit, i-am zis eu.

Cu toate că nu ne-a lăsat nici să înnoptăm acolo, nici nu mi-a împrumutat o armă de-a lui, ne-a dat totuşi ceva de mâncare; astfel, la plecare, eram mai binedispus decât mă simţisem în ultima vreme. Ne găseam într-o vale unde dealurile apusene se

înălţaseră şi ascunseseră soarele cu un rond sau două în urmă. Mergând alături de soldat, am descoperit că nu mai era nevoie să-l ţin de braţ. I-am dat drumul şi el a continuat să meargă alături de mine, de parcă eram prieteni. La chip nu semăna cu Jonas – Jonas avea un chip prelung şi îngust – dar, la un moment dat, privindu-l din profil, am avut impresia că zăresc ceva ce-mi amintea de Jonas, încât aproape aş fi jurat că am văzut o fantomă.

Drumul cenuşiu apărea alb-verzui în lumina lunii; de-o parte şi de alta, copacii şi hăţişul arătau negri. Mergând noi aşa, am început să vorbesc. Mă simţeam singur, e adevărat, şi ăsta a fost un motiv; dar mai erau şi altele. Fără doar şi poate, există fiare, precum alzaboul, care-i atacă pe oameni aşa cum vulpile atacă orătăniile, dar mi se spusese că sunt multe alte sălbăticiuni care o iau la fugă dacă sunt avertizate din timp că sunt oameni în preajmă. Şi mă mai gândeam că, dacă-i vorbeam soldatului aşa cum i-aş vorbi oricărui om, orice persoană cu gânduri rele care ne auzea n-ar prea fi avut cum să bănuie că soldatul nu era în stare să-i ţină piept.

— Îţi aminteşti de noaptea trecută? am început eu. Ai dormit buştean.

Niciun răspuns.

— Nu ştiu dacă ţi-am spus, dar am capacitatea de a-mi aduce aminte totul. Nu pot întotdeauna să-mi retrezesc amintirile oricând doresc, dar sunt acolo tot timpul; unele amintiri, înţelegi, sunt ca nişte clienţi scăpaţi din celule, rătăcind prin oubliette. Nu-i poţi aduce la poruncă, dar sunt acolo mereu, n-au cum ieşi. Deşi, dacă stau să mă gândesc, nu e întru totul adevărat. Nivelul al patrulea, cel mai de jos, al temniţei noastre subterane a fost abandonat – oricum nu sunt destui clienţi nici ca să umple celelalte trei niveluri de deasupra, încât mă gândesc că, până la urmă, Maestrul Gurloes va renunţa şi la al treilea. Deocamdată îl ţinem deschis pentru nebuni, pe care niciun slujbaş nu vine să-i vadă vreodată. Dacă s-ar afla la un nivel mai de sus, zgomotele lor i-ar deranja pe ceilalţi. Bineînţeles că nu toţi sunt gălăgioşi. Unii sunt la fel de tăcuţi ca şi tine.

Nici de data asta n-a răspuns. În lumina lunii, nu-mi dădeam seama dacă era atent la mine, dar, amintindu-mi de brişcă, am continuat:

— Am fost şi eu o dată acolo. Adică am trecut prin nivelul

patru. Aveam un câine, acolo îl ţineam, dar a fugit. M-am luat după el şi am găsit un tunel care ieşea din oubliette. La un moment dat, m-am căţărat afară printr-un piedestal spart şi-am ieşit într-un loc ce se numea Atriumul Timpului. Era plin de cadrane solare. Acolo am întâlnit o femeie tânără, frumoasă cum n-am mai văzut de-atunci – mai frumoasă chiar şi decât Jolenta, aş zice, dar altfel.

Soldatul, tot mut, dar ceva îmi spunea că mă aude; poate doar o uşoară mişcare a capului, pe care am prins-o cu coada ochiului.

— Se numea Valeria, cred că era mai tânără decât mine, deşi părea mai bătrână. Avea păr negru ondulat, ca al Theclei, dar ochii îi erau şi ei negri. Ai Theclei erau violeţi. Avea cea mai fină piele pe care am văzut-o vreodată, ca laptele gras amestecat cu suc de rodie şi fragi. Dar nu despre Valeria voiam să vorbesc, ci despre Dorcas. Şi Dorcas e minunată, deşi e foarte slabă, parcă-i un copil. Are chip de zână, pielea îi e pistruiată, parcă-i stropită cu aur. Avea părul lung înainte să şi-l taie; şi-l împodobea cu flori.

Am făcut o pauză. Continuasem să vorbesc despre femei pentru că mi s-a părut că asta îi captează atenţia. Dar acum nu mai ştiam dacă mă ascultă sau nu.

— Înainte să plec din Thrax, m-am dus s-o văd pe Dorcas. În camera ei dintr-un han care se numea Cuibul Raţei. Am găsit-o în pat, dezbrăcată, dar se acoperise cu cearşaful, parcă n-am fi dormit niciodată împreună – noi care am umblat şi am călărit până hăt departe, înnoptând în locuri unde nu se auziseră voci omeneşti de când pământul se născuse din ape, şi urcând înălţimi unde numai picioarele soarelui hălăduiseră vreodată. Dorcas mă părăsea, eu o părăseam pe ea şi niciunul din noi nu-şi dorea cu adevărat altceva, deşi în ultima clipă i s-a făcut frică şi m-a rugat să merg cu ea. Avea impresia, mi-a zis ea, că Gheara avea aceeaşi putere asupra timpului pe care o aveau oglinzile Părintelui Inire asupra distanţei în spaţiu. N-am cumpănit la observaţia ei atunci – presupun că nu-s un om prea inteligent, şi nici filosof nu sunt – dar acum ideea mi se pare interesantă. Mi-a zis aşa: „Când l-ai readus pe ulan la viaţă, a fost pentru că Gheara a dat timpul înapoi până la momentul când rănile vor fi fost aproape vindecate.” Nu găseşti că e interesant? La scurt timp după ce ţi-am înţepat fruntea cu Gheara, ai scos un sunet ciudat. Cred că a fost hârâitul morţii.

Am tăcut şi am aşteptat. Soldatul n-a zis nimic, dar pe

neaşteptate i-am simţit mâna pe umăr. Vorbisem oarecum ca să nu tac; atingerea lui m-a făcut însă să mă gândesc la gravitatea celor spuse. Dacă într-adevăr aşa stătea treaba – sau eram cât de cât aproape de adevăr – înseamnă că mă jucasem cu forţe pe care le înţelegeam la fel de puţin cum ar fi înţeles fiul lui Casdoe – pe care încercasem să mi-l iau ca fiu de suflet – inelul gigantic ce-i curmase viaţa.

— Prin urmare, nu-i de mirare că eşti ameţit. Trebuie să fie ceva cumplit să te întorci în timp, şi încă şi mai cumplit să te întorci înapoi prin moarte. Era să spun că e ca şi cum te naşti din nou; dar îmi închipui că trebuie să fie încă şi mai rău, pentru că un prunc trăieşte deja în pântecul mamei sale. Am şovăit, apoi am continuat: Eu… adică Thecla… n-am rămas niciodată grea cu prunc.

Poate doar pentru că mă gândeam la buimăceala lui, mi-am dat seama că eu însumi eram buimăcit, nu prea mai ştiam cine sunt. Într-un târziu, am zis neconvingător:

— Trebuie să mă ierţi. Când sunt obosit şi, uneori, când e să adorm, aproape că devin altcineva.

(Nu ştiu de ce, dar când am spus asta mâna lui mi-a strâns şi mai tare umărul.)

— Povestea e lungă şi n-are nicio legătură cu tine. Voiam să spun că în Atriumul Timpului, când s-a rupt piedestalul, cadranele s-au înclinat, încât gnomoanele nu mai arătau în direcţia corectă, şi am auzit că atunci când se întâmplă asta, rondurile zilei se opresc sau se întorc de-a-ndăratelea câte puţin în fiecare zi. Ai la tine un cadran de buzunar şi ştii că pentru ca să-ţi spună timpul adevărat, trebuie să-i îndrepţi gnomonul spre soare. Soarele stă pe loc, în timp ce Urth dansează în jurul lui, şi după acest dans ştim timpul, aşa cum un surd poate încă bate ritmul unei tarantele doar privindu-i pe dansatori cum se mişcă. Dar ce-ar fi să danseze soarele însuşi? Şi atunci s-ar putea ca înşiruirea momentelor să o ia înapoi. Nu ştiu dacă tu crezi în Soarele Nou – eu nu cred că am crezut vreodată. Dar dacă el există, el va fi Conciliatorul reîntors, cu alte cuvinte *Conciliatorul* şi *Soarele Nou* nu sunt decât două nume pentru aceeaşi persoană, şi ne putem întreba de ce persoana aceea este numită Soarele Nou. Ce crezi? Oare nu pentru puterea asta de a mişca timpul?

Acum chiar am simţit că timpul se oprise. În jurul nostru, copacii se înălţau întunecaţi şi tăcuţi; noaptea împrospătase

văzduhul. Nu mai ştiam ce să spun şi mi-era ruşine că bătusem câmpii, pentru că pe undeva simţeam că soldatul ascultase atent tot ce spusesem. În faţa noastră am văzut doi pini cu trunchiuri mult mai groase decât ceilalţi, înşiruiţi de-a lungul drumului, şi o potecă alb-verde trecea printre ei.

— Uite-acolo! am exclamat.

Dar când am ajuns la pini, a trebuit să-l opresc pe soldat cu mâinile şi să-l răsucesc de umeri ca să mă urmeze. Am observat o pată întunecată în colb şi m-am aplecat s-o ating.

Era sânge închegat,

— Suntem pe drumul bun, i-am zis eu soldatului. Pe-aici îi aduc pe răniţi.

IV
Febra

Nu pot spune cât de mult am mers ori cât trecuse din noapte înainte să ajungem la destinaţie. Ştiu că am început să mă împiedic la ceva vreme după ce părăsisem drumul principal şi că împiedicatul a devenit deodată ca un fel de boală; aşa cum unii bolnavi nu se pot opri din tuşit iar alţii nu-şi pot stăpâni tremurul mâinilor, aşa mă împiedicam eu, şi mai făceam câţiva paşi şi iar mă împiedicam, şi încă o dată şi tot aşa. Cum îmi fugea gândul la ceva, cum se prindea vârful cizmei stângi de călcâiul drept, dar nu-mi puteam concentra mintea – gândurile mi-o luau razna cu fiecare pas pe care-l făceam.

Licurici sclipeau în copaci de-o parte şi de alta a potecii şi mult timp am crezut că luminile din faţa noastră nu erau decât alte insecte din astea, încât n-am grăbit pasul. Apoi, brusc, aşa mi s-a părut, ne-am pomenit sub un fel de acoperiş umbros, unde bărbaţi şi femei ducând felinare galbene se mişcau în sus şi-n jos printre şiruri lungi de priciuri ascunse după văluri. O femeie care mi s-a părut îmbrăcată în negru ne-a întâmpinat şi ne-a dus în altă parte, unde erau jilţuri din piele şi corn, şi un foc ce ardea într-un vas pentru jăratic. Acolo abia am văzut că veşmântul îi era stacojiu şi capul acoperit cu o glugă stacojie, şi preţ de o clipă m-am gândit că e Cyriaca.

— Prietenul tău e foarte bolnav, nu-i aşa? a întrebat ea. Ştii cumva ce are?

Soldatul a clătinat din cap că nu şi a răspuns:

— Nu. Nici măcar nu prea ştiu cine e.

Eu eram prea năucit să vorbesc.

Femeia m-a luat de mână, mi-a lăsat-o să cadă, l-a luat pe soldat de mână.

— Are febră. Şi tu la fel. De când a venit căldura verii, în fiecare zi ne vin tot mai mulţi bolnavi. Ar fi trebuit să fierbeţi apa de băut şi să vă spălaţi ca să nu vă umpleţi de păduchi. S-a răsucit spre mine: Mai ai şi multe zgârieturi, şi unele s-au infectat. Aşchii de stâncă?

Am reuşit să îngaim:

— Nu eu sunt cel bolnav. Eu l-am adus pe prietenul meu.

— Amândoi sunteţi bolnavi, cred că v-aţi adus unul pe altul.

Mă îndoiesc să fi ajuns aici vreunul din voi fără celălalt. Aşchii de stâncă? Vreo armă de-a duşmanilor?

— Aşchii de stâncă, da. Arma unui prieten.

— Asta e cel mai rău, aşa mi s-a spus – să fii împuşcat de unul de-ai tăi. Dar acum febra e principala grijă. A ezitat, uitându-se ba la soldat, ba la mine, apoi a zis: O să vă culc pe amândoi, dar mai întâi trebuie să mergeţi să faceţi baie.

A bătut din palme şi de îndată s-a ivit un bărbat mătăhălos, ras în cap. Ne-a luat pe fiecare de câte-un braţ şi a pornit cu noi, dar s-a oprit şi m-a luat în braţe, ducându-mă aşa cum îl dusesem eu odată pe micul Severian. În scurt timp, eram amândoi dezbrăcaţi până la piele, aşezaţi într-un bazin cu apă, încălzit pe pietre. Mătăhălosul a mai turnat nişte apă pe noi şi ne-a pus să ieşim, întâi unul, apoi celălalt, ca să ne poată tunde cu nişte foarfeci. După care am fost lăsaţi să ne bălăcim o vreme.

— Acum poţi vorbi, i-am zis soldatului.

În lumina felinarului, l-am văzut dând din cap.

— Şi de ce n-ai vorbit pe drum încoace?

A ezitat, umerii i s-au mişcat niţel.

— Îmi treceau multe prin cap, şi nici tu nu vorbeai. Păreai foarte obosit. La un moment dat te-am întrebat dacă nu vrei să ne oprim, dar nu mi-ai răspuns.

— Eu am avut altă impresie, i-am zis eu, dar poate că amândoi avem dreptate. Îţi aminteşti ce s-a întâmplat cu tine înainte să mă întâlneşti pe mine?

Încă o pauză.

— Nici măcar nu-mi amintesc să te fi întâlnit. Mergeam pe o potecă întunecată şi tu erai lângă mine.

— Şi înainte de asta?

— Nu ştiu. Parcă muzică şi un drum lung pe care mergeam. La început în lumina soarelui, apoi în beznă.

— Eram cu tine când ai mers aşa, i-am zis eu. Altceva nu-ţi aminteşti?

— Că zburam prin beznă. Da, eram cu tine şi am ajuns într-un loc unde soarele atârna chiar deasupra capetelor noastre. În faţa noastră era o lumină, dar când am păşit în ea, s-a preschimbat într-un fel de întuneric.

Am dat din cap:

— Nu erai cu judecata de tot întreagă, înţelegi? Când e cald ziua, soarele îţi poate părea chiar deasupra capului, iar când coboară în spatele munţilor, îţi face impresia că lumina devine

întuneric. Îţi aminteşti care ţi-e numele?

La întrebarea mea a căzut pe gânduri, apoi a zâmbit cu tristeţe:

— L-am pierdut undeva pe drum. Aşa a spus jaguarul care a promis s-o călăuzească pe capră.

Mătăhălosul ras în cap se întorsese fără ca vreunul din noi să bage de seamă. M-a ajutat să ies din bazin şi mi-a dat un prosop să mă şterg, un halat ca să mă îmbrac şi un sac de pânză în care se aflau toate lucrurile mele, care acum miroseau puternic a fum: fuseseră fumigate. Cu o zi înainte, aş fi suferit până la nebunie să nu am Gheara asupra mea, chiar şi numai pentru o clipă. În acea noapte, mi-am dat seama că nu o mai aveam abia când mi-a fost dată înapoi, şi nu m-am uitat să văd dacă într-adevăr se află printre lucrurile mele decât după ce m-am întins pe un prici, sub vălul de plasă. Gheara a lucit atunci în mâna mea, palid precum luna; şi avea aceeaşi formă pe care o are luna uneori. Am zâmbit la gândul că lumina ei pal-verde, care se revarsă asupra noastră, este reflexia soarelui.

În prima noapte când dormisem în Saltus, mă trezisem crezându-mă în dormitorul ucenicilor din turnul nostru. Acum am avut aceeaşi experienţă, numai că pe dos: dormeam şi, în somn, am descoperit că lazaretul cufundat în umbre, cu siluetele sale tăcute şi felinarele mişcătoare, nu fusese altceva decât o halucinaţie din timpul zilei.

M-am ridicat în capul oaselor şi m-am uitat în jur. Mă simţeam bine – mai bine, de fapt, decât mă simţisem vreodată; însă îmi era cald. Parcă dogoream pe dinăuntru. Roche dormea pe-o parte, părul lui roşu era ciufulit, gura uşor deschisă, chipul relaxat şi copilăros, fără să vădească energia minţii dindărătul lui. Prin hublou vedeam troiene în Curtea Veche, zăpadă proaspăt căzută fără urme omeneşti sau de-ale animalelor ţinute de oameni; dar mi-a trecut prin gând că în necropolă vor fi fost deja sute de urme, căci micile vieţuitoare ce se adăposteau acolo, animalele de companie şi tovarăşii de joacă ai morţilor, ieşeau în căutare de hrană şi ca să zburde în noul peisaj pe care Natura li-l oferise. M-am îmbrăcat iute şi fără zgomot, ducându-mi degetul la buze când unul dintre ceilalţi ucenici s-a mişcat, şi m-am repezit la scara abruptă ce cobora în spirală prin mijlocul turnului.

Părea mai lungă decât de obicei şi m-am pomenit că îmi vine

greu să cobor de la o treaptă la alta. Întotdeauna ne dăm seama de piedica pe care ne-o pune gravitaţia atunci când urcăm scările, dar ne bizuim pe ajutorul ei când coborâm. Acum acest ajutor îmi era refuzat, chiar dacă nu de tot. Trebuia să-mi apăs fiecare picior în jos, dar s-o fac în aşa fel încât să-l împiedic să mă arunce-n sus când atingea treapta, cum s-ar fi întâmplat dacă aş fi sărit. În felul acela straniu în care ne dăm seama în vise de ce se întâmplă, am înţeles că toate turnurile Citadelei se înălţaseră în sfârşit şi porniseră în călătoria de dincolo de cercul lui Dis. Eram fericit ştiind asta, dar tot voiam să mă duc în necropolă şi să dau de urma coaţilor şi vulpilor. Coboram cât puteam eu de iute, când am auzit un geamăt. Scara nu mai cobora aşa cum ar fi fost firesc, ci ducea într-o încăpere, aşa cum scările din castelul lui Baldanders se întindeau în jos de-a lungul zidurilor de la încăperile sale.

Asta era camera în care zăcea Maestrul Malrubius. Maeştrii sunt îndrituiţi să aibă locuinţe spaţioase; dar această încăpere era mai mare decât cea pe care o ştiam eu în realitate. Avea două hublouri, întocmai ca în amintirea mea, dar erau enorme – ochii Muntelui Typhon. Patul Maestrului Malrubius era foarte lat, dar tot părea să se piardă în imensitatea camerei. Două siluete stăteau aplecate asupra lui. Deşi veşmintele le erau întunecate la culoare, m-a izbit faptul că nu era fuliginul ghildei. M-am îndreptat spre ele şi, când am ajuns atât de aproape încât auzeam răsuflarea chinuită a bolnavului, s-au ridicat deodată şi s-au întors să se uite la mine. Erau Cumaeana şi acolita ei Merryn, vrăjitoarele pe care le întâlniserăm, Dorcas şi cu mine, pe sepulcrul dintre ruinele oraşului de piatră.

„Ah, surioară, ai venit în sfârşit”, a zis Merryn.

În timp ce ea spunea acestea, mi-am dat seama că nu eram, aşa cum crezusem, ucenicul Severian. Eram Thecla, aşa cum fusese când avusese înălţimea lui Severian, cu alte cuvinte pe la vârsta de treisprezece sau paisprezece ani. M-am simţit teribil de stânjenită – nu din pricina trupului meu de fătucă sau pentru că eram îmbrăcată în haine băieţeşti (care, că veni vorba, îmi plăceau nespus), ci pentru că, până în acea clipă, nu-mi dădusem seama de acest fapt. Simţeam totodată că vorbele lui Merryn făcuseră o anumită vrajă – că şi Severian, şi eu fuseserăm acolo înainte, dar, cine ştie cum, ea îl împinsese pe Severian în fundal. Cumaeana m-a sărutat pe frunte şi, după ce m-a sărutat, şi-a şters buzele de sânge. Cu toate că n-a scos un

cuvânt, ştiam că acesta e un semn că, într-un anumit sens, devenisem şi soldatul însuşi.

„Când dormim”, mi-a zis Merryn, „ne mişcăm din temporalitate în eternitate.”

„Când ne trezim”, a şoptit Cumaeana, „pierdem capacitatea de a vedea dincolo de clipa prezentă.”

„Ea nu se trezeşte niciodată”, s-a fălit Merryn.

Maestrul Malrubius s-a mişcat şi a gemut, iar Cumaeana a luat o garafă cu apă de pe masa de lângă pat şi a turnat puţin într-un pocal. Când a pus garafa la loc, ceva viu s-a mişcat în ea. Nu ştiu de ce, dar am avut impresia a fi o ondină; m-am dat îndărăt, dar era Hethor, cât mâna mea de mare, cu chipul lui cenuşiu, neras, lipit de sticlă.

I-am auzit vocea, parcă era un chiţcăit de şoarece:

„Uneori, împinşi în jos de furtunile de fotoni, de vârtejul galaxiilor, în sensul acelor de ceasornic sau viceversa, pulsând cu lumină de-a lungul coridoarelor întunecate ale mărilor, mărginite de velele noastre argintii, ale noastre vele oglinzi, bântuite de demoni, catargele noastre de o sută de leghe, ca firele de subţiri, subţiri precum acele de argint ce cos firele luminii stelelor, brodând stelele pe catifeaua neagră, jilăvită de vânturile Timpului ce goneşte pe lângă ele. Osul din dinţii ei! Spuma, zburătoarea spumă a Timpului, aruncată pe aceste ţărmuri unde bătrânii marinari nu-şi mai pot ţine oasele departe de universul neliniştit, neobosit. Unde s-a dus ea? Doamna mea, perechea sufletului meu? Dusă peste mareele gonitoare ale Vărsătorului, Peştilor, Berbecului. Dusă. Dusă în bărcuţa ei, cu sfârcurile apăsate de pleoapa de catifea neagră, dusă, navigând pentru totdeauna departe de ţărmurile spălate de stele, bancurile uscate ale lumilor locuite. Ea e propria ei corabie, ea e galionul propriei ei corăbii, şi căpitanul. Boţmane, Boţmane, împinge barcazul în apă! Velarule, fă o velă! Ea ne-a lăsat în urmă. Noi am lăsat-o în urmă. Ea e în trecutul pe care noi nu l-am cunoscut niciodată, şi în viitorul pe care noi nu-l vom vedea. Ridică mai multe vele, Căpitane, pentru că universul ne lasă în urmă...”

Pe masă, lângă garafă, era un clopoţel. Merryn a scuturat clopoţelul ca pentru a acoperi vocea lui Hethor, şi când Maestrul Malrubius şi-a udat buzele cu apa din pocal, ea l-a luat din mâna Cumaeanei, a azvârlit pe podea ce mai rămăsese din apă şi a întors pocalul, punându-l peste gâtul garafei. Hethor a tăcut, dar

apa s-a întins pe podea, bulbucind ca hrănită de un izvor ascuns. Era rece ca gheaţa. Mi-a trecut prin minte gândul că guvernanta mea se va supăra că mi se udaseră pantofii.

La chemarea clopoţelului s-a ivit o cameristă – camerista Theclei, al cărei picior jupuit îl cercetasem la o zi după ce-l salvasem pe Vodalus. Era mai tânără, aşa cum trebuie să fi fost pe vremea când Thecla era doar o fetişcană, dar piciorul ei fusese deja jupuit şi sângera.

„Îmi pare foarte rău”, am zis eu. „Îmi pare atât de rău, Hunna. Nu eu am făcut-o – ci Maestrul Gurloes şi câteva calfe.”

Maestrul Malrubius s-a ridicat în capul oaselor şi, pentru prima oară, am băgat de seamă că patul lui era, în fapt, o mână de femeie, cu degete mai lungi decât braţul meu şi unghii asemenea unor gheare.

„Eşti bine!” a exclamat el, ca şi când eu aş fi fost muribundul. „Sau cel puţin aproape bine.”

Degetele mâinii au început să se închidă asupra lui, dar el a sărit din pat direct în apă, care acum era până la genunchi de adâncă, pentru a mi se alătura.

Un câine – bătrânul meu câine Triskele – stătuse ascuns sub pat, aşa mi s-a părut, sau poate că zăcuse întins de partea cealaltă, unde nu-l văzusem. Acum a venit la noi, stârnind stropi de apă cu singura lui labă din faţă, în timp ce-şi împingea pieptul lat prin băltoacă şi lătra voios. Maestrul Malrubius m-a apucat de mâna dreaptă, Cumaeana de mâna stângă; împreună m-au dus spre unul din ochii mari ai muntelui.

Am văzut priveliştea pe care o văzusem când mă dusese Typhon acolo: lumea s-a desfăşurat în faţa noastră ca un covor, înfăţişându-se în întregul ei. De data asta, cu mult mai magnifică. Soarele era în spatele nostru; razele sale păreau să-şi fi sporit puterea. Prin alchimie, umbrele se preschimbaseră în aur, tot ce era verde se întuneca şi prindea putere sub ochii mei. Vedeam grânele cum se coc pe câmpuri, miriadele de peşti ai mării au devenit de două, de trei ori mai mulţi odată cu înmulţirea minusculelor plante de suprafaţă cu care se hrăneau. În spatele nostru, apa din încăpere se revărsa printr-un ochi şi, prinzând lumina, s-a prăvălit într-un curcubeu.

Atunci m-am trezit.

În timpul somnului, cineva mă învelise în cearşafuri acoperite de zăpadă. (Mai târziu am aflat că zăpada era adusă de pe

vârfurile munţilor, de vite de povară cu mersul sigur.) Tremurând, mi-am dorit să mă întorc în visul meu, deşi pe jumătate îmi dădeam seama de distanţa imensă ce ne despărţea. Îmi stăruia în gură gustul amar de doctorie, pânza întinsă a priciului o simţeam la fel de tare ca podeaua de sub mine, iar Pelerinele, înveşmântate în stacojiu, ducând felinare, se mişcau în sus şi-n jos, îngrijind bărbaţi şi femei care gemeau în întuneric.

V
Lazaretul

Nu cred că am mai adormit de-adevăratelea în acea noapte, dar poate că oi fi moţăit. Zăpada se topise până la venirea zorilor. Două Pelerine au îndepărtat cearşafurile, mi-au dat un prosop cu care să mă şterg şi au adus aşternuturi uscate. Atunci am vrut să le dau Gheara – lucrurile mele se aflau în sac, sub prici – dar prilejul nu mi s-a părut potrivit. M-am întins la loc şi acum, că era lumină, am adormit.

M-am trezit din nou la prânz. În lazaret era linişte – câtă linişte putea fi într-un lazaret; undeva departe, doi bărbaţi vorbeau, un altul a scos un strigăt, dar, în fapt, vocile lor adânceau liniştea. M-am ridicat şi m-am uitat în jur, în speranţa că-l voi vedea pe soldat. În dreapta mea zăcea un om al cărui scalp ras m-a făcut întâi să cred că e unul dintre sclavii Pelerinelor. L-am strigat, dar când şi-a întors capul ca să se uite la mine, am văzut că greşisem.

Ochii săi erau mai goi decât văzusem vreodată vreun ochi omenesc, şi păreau să urmărească nişte spirite invizibile pentru mine.

— Slavă Grupului celor Şaptesprezece, a zis el.

— Bună dimineaţa. Ştii cumva cum merg treburile în locul ăsta?

Parcă i s-a umbrit deodată chipul şi am simţit că întrebarea mea îl făcuse suspicios, nu ştiu de ce. Drept răspuns, a spus:

— Toate eforturile sunt conduse bine sau rău. Întocmai în măsura în care se supun Gândirii Corecte.

— A mai fost adus un om aici odată cu mine. Aş vrea să stau de vorbă cu el. Mi-e oarecum prieten.

— Cei care împlinesc vrerea norodului sunt prieteni, cu toate că noi n-am stat niciodată de vorbă cu ei. Cei care nu împlinesc vrerea norodului sunt duşmani, chiar dacă am învăţat împreună când eram copii.

Omul din stânga mea a strigat:

— N-o să scoţi nimic de la el. E prizonier.

M-am răsucit spre el. Faţa lui, atât de suptă că semăna cu un craniu, avea o urmă de umor. Părul negru, ţepos, arăta ca şi cum de luni de zile nu mai trecuse un pieptene prin el.

— Tot timpul vorbeşte aşa. Niciodată altfel. *Hei, tu!* O să te snopim!

— Pentru Armatele Norodului, a răspuns celălalt, înfrângerea e trambulina victoriei, iar victoria e scara spre alte victorii.

— Cu toate acestea, are mai multa noimă în ce zice decât cei mai mulţi dintre ei, mi-a spus omul din stânga mea.

— Zici că e prizonier. Ce-a făcut?

— Făcut? Păi, n-a murit.

— Mă tem că nu înţeleg. A fost ales pentru vreo misiune sinucigaşă?

Următorul pacient după cel din stânga mea s-a ridicat şi el – era o femeie tânără, trasă la faţă dar frumoasă.

— Toţi au fost aleşi, a zis ea. Adică nu se pot întoarce acasă până nu se câştigă războiul, iar ei ştiu, chiar ştiu, că războiul nu va fi câştigat niciodată.

— Bătăliile externe sunt câştigate de la bun început dacă luptele interne sunt conduse cu Gândire Corectă.

— Vasăzică, e un ascian, am zis eu. Asta vreţi să spuneţi. E prima oară când văd unul.

— Cei mai mulţi mor, mi-a spus omul cu păr negru. Asta am spus.

— Nu ştiam că vorbesc limba noastră.

— N-o vorbesc. Nişte ofiţeri care au venit aici să stea de vorbă cu el ziceau că, după părerea lor, a fost tălmaci. O fi fost din ăla care-i lua la întrebări pe soldaţii noştri, când îi prindeau. Dar a zbârcit-o, cine ştie cum, şi-a trebuit să se-ntoarcă printre soldaţii de rând.

— Nu cred că e chiar nebun, a zis femeia tânără. Cei mai mulţi sunt. Cum te numeşti?

— Îmi cer iertare, ar fi trebuit să mă prezint. Sunt Severian.

Era să adaug că sunt lictor, dar ştiam că n-ar mai fi vorbit cu mine dacă le-aş fi spus asta.

— Eu sunt Foila, ăsta e Melito. Eu eram cu Huzarii Albaştri, el cu hopliţii.

— N-ar trebui să baţi câmpii, a mârâit Melito. Eu sunt hoplit. Tu eşti huzară.

El mi se părea mult mai aproape de moarte decât ea.

— Singura mea speranţă e că vom fi demobilizaţi când ne vom fi întremat destul ca să plecăm din locul ăsta, a zis Foila.

— Şi ce-o să facem? Mulgem vacile şi îngrijim de porcii naiba ştie cui? a luat-o la rost Melito, apoi s-a întors către mine: Să nu

te laşi amăgit de pălăvrăgeala ei – amândoi am fost voluntari. Urma să fiu înălţat în grad, dar am fost rănit, însă după ce mă înalţă în grad o să pot să-mi ţin o nevastă.

— N-am promis să mă mărit cu tine! a sărit Foila.

La câteva paturi depărtare a răsunat o voce:

— Ia-o odată, să tacă din gură!

La care pacientul din următorul pat după Foila s-a ridicat în capul oaselor:

— Cu mine o să se mărite!

Un bărbat masiv, cu pielea albă şi păr blond, cu un fel de-a vorbi cumpănit, ca aceia din insulele îngheţate de la miazăzi.

— Eu sunt Hallvard.

Am tresărit când l-am auzit pe ascian înştiinţând:

— Uniţi, bărbaţii şi femeile sunt mai puternici; dar o femeie vitează vrea copii, nu soţi.

— Se luptă chiar şi când sunt însărcinate, a spus Foila. Le-am văzut moarte pe câmpul de luptă.

— Rădăcinile copacului sunt norodul. Frunzele cad, dar copacul rămâne.

I-am întrebat pe Melito şi Foila dacă ascianul îşi compunea observaţiile, sau cita dintr-un text literar necunoscut mie.

— Adică dacă le născoceşte? a întrebat Foila. Nu. Ei nu fac asta. Tot ce spun trebuie luat dintr-un text consfinţit. Unii ascieni nu vorbesc defel. Ceilalţi au memorat mii de asemenea citate – dacă nu chiar zeci şi sute de mii.

— Nu-i cu putinţă.

Melito a dat din umeri. Izbutise să se ridice şi să se sprijine într-un cot,

— Ba chiar aşa fac. Cel puţin aşa spune toată lumea. Foila ştie mai multe despre ei decât mine.

Foila a încuviinţat din cap şi a explicat:

— În cavaleria uşoară, facem multă cercetăşie, şi uneori suntem trimişi anume ca să luăm prizonieri. Nu afli nimic dacă stai de vorbă cu ei, dar Statul-Major tot reuşeşte să descopere multe numai văzându-le echipamentul şi condiţia fizică. Pe continentul nordic, de unde vin ei, numai copiii mici vorbesc aşa ca noi.

M-am gândit la felul în care conducea Maestrul Gurloes treburile ghildei noastre.

— Cum ar zice ei ceva de genul „ia trei ucenici şi descarcă ce-i acolo în car”?

— N-ar *zice* – pur şi simplu i-ar apuca pe cei trei de umăr, le-ar arăta carul şi i-ar îmbrânci într-acolo. Dacă se duc să muncească, bine. Dacă nu se duc, şeful ar cita ceva despre nevoia de a munci pentru a asigura victoria şi ar avea grijă să fie câţiva martori de faţă. Dacă cel căruia i s-a adresat tot nu se duce să muncească, ar pune să fie omorât – probabil arătând spre el şi citând ceva despre nevoia de a-i elimina pe duşmanii norodului.

— Strigătele copiilor sunt strigătele victoriei, a spus ascianul. Totuşi, victoria trebuie să înveţe să fie înţeleaptă.

— Înseamnă, i-a tălmăcit vorbele Foila, că, deşi e nevoie de copii, ceea ce spun ei e lipsit de noimă. Majoritatea ascienilor ne-ar considera muţi chiar de le-am învăţa limba, căci grupurile de cuvinte care nu sunt texte consfinţite nu au înţeles pentru ei. De-ar recunoaşte – chiar şi faţă de ei înşişi – că asemenea vorbire are înţeles, ar fi cu putinţă atunci să audă şi observaţiile trădătoare, şi chiar să le facă. Ceea ce ar fi cum nu se poate mai periculos. Câtă vreme înţeleg şi citează doar texte consfinţite, nimeni nu-i poate acuza de aşa ceva.

Mi-am răsucit capul ca să mă uit la ascian. Era limpede că ascultase atent, dar nu puteam fi sigur dacă, în afară de asta, mai desluşeam şi altceva în expresia lui.

— Cei care scriu textele consfinţite, i-am spus eu, nu pot să citeze ei înşişi din texte consfinţite în timp ce scriu. Prin urmare, chiar şi un text consfinţit poate cuprinde elemente trădătoare.

— Gândirea Corectă este gândirea norodului. Norodul nu poate trăda norodul sau Grupul celor Şaptesprezece.

— Nu insulta norodul sau Grupul celor Şaptesprezece, mi-a strigat Foila. E în stare să se sinucidă. Aşa fac ascienii uneori.

— Va fi vreodată normal?

— Am auzit că unii dintre ei ajung să fie normali. Să vorbească aproape aşa cum vorbim noi, dacă asta vrei să zici.

Nu ştiam ce să-i răspund şi o vreme am rămas tăcuţi. Am descoperit că sunt perioade lungi de tăcere într-un loc ca ăsta, unde toată lumea e bolnavă. Ştiam că aveam multe ronduri de umplut; şi că dacă în acea după-masă nu spuneam ce doream să spunem, se va ivi un alt prilej în seara respectivă sau altul a doua zi dimineaţa. Ba aş zice că oricine ar fi vorbit aşa cum vorbesc firesc oamenii sănătoşi – după ce-au luat masa, bunăoară – ar fi fost greu de suportat.

Dar ceea ce auzisem atunci m-a făcut să mă gândesc la tărâmurile de la miazănoapte şi m-am pomenit că nu ştiam

aproape nimic despre ele. Pe vremea când eram băietan şi frecam podelele, şi îndeplineam tot ce mi se cerea în Citadelă, războiul în sine părea ceva neînchipuit de îndepărtat. Ştiam că majoritatea servanţilor de la bateriile mari fuseseră pe front, dar ştiam asta aşa cum ştiam că lumina soarelui, care-mi cădea pe mână, fusese în soare. Urma să fiu torţionar şi, ca torţionar, nu aveam să am vreun motiv să mă înrolez şi nici vreun motiv să mă tem că voi fi obligat s-o fac. Nu mă aşteptasem niciodată să văd războiul la porţile oraşului Nessus (de fapt, pentru mine, acele porţi erau mai curând legende) şi nu mă aşteptasem să părăsesc vreodată oraşul sau chiar partea aceea din oraş unde se afla Citadela.

Nordul, Ascia, era, la acea vreme, inimaginabil de departe, un loc la fel de îndepărtat ca şi cea mai îndepărtată galaxie, întrucât la niciuna n-aveam să ajung vreodată. În mintea mea, confundam nordul cu brâul muribund al vegetaţiei tropicale, ce se întindea între tărâmul nostru şi al lor, cu toate că aş fi ştiut să le deosebesc fără nicio greutate dacă Maestrul Palaemon mi-ar fi cerut-o în clasă.

Dar despre Ascia n-aveam habar. Nu ştiam dacă are oraşe mari sau n-are niciunul. Nu ştiam dacă e muntoasă, precum ţinuturile nordice şi răsăritene ale Commonwealth-ului, sau era la fel de netedă ca pampa noastră. Aveam totuşi impresia (fără să fiu sigur dacă era corectă) că forma un singur uscat şi nu un şir de insule, ca sudul nostru; şi, mai ales, gândeam că e un popor foarte numeros – norodul ascianului nostru –, un furnicar nesfârşit care aproape devenea o creatură în sine, aşa cum se alcătuieşte o colonie de furnici. A te gândi la acele milioane şi milioane fără glas ori condamnate să repete papagaliceşte fraze proverbiale care, fără doar şi poate, îşi pierduseră de mult aproape tot înţelesul, era ceva ce mintea cu greu putea concepe. Şi-am zis, aproape numai pentru mine:

— Trebuie să fie o şmecherie la mijloc, sau o minciună, sau o greşeală. O asemenea naţiune n-ar putea exista.

Iar ascianul, cu o voce la fel de înceată ca a mea, poate chiar mai înceată, a răspuns:

— Cum să fie statul mai viguros? E mai viguros când nu are conflicte. Şi cum să nu aibă conflicte? Să nu aibă disensiuni. Cum să interzică disensiunile? Interzicând cele patru cauze ale disensiunii: minciunile, vorbirea fără rost, lăudăroşenia şi vorbirea care nu serveşte decât la stârnirea certurilor. Cum să fie

interzise cele patru cauze? Rostind doar Gândirea Corectă. Atunci statul nu va avea disensiuni. Fără disensiuni, nu va avea nici conflicte. Fără conflicte, va fi viguros, puternic şi în siguranţă.

Primisem răspunsul, ba chiar cu asupra de măsură.

VI
Miles, Foila, Melito şi Hallvard

În acea seară am căzut pradă unei frici pe care încercam de ceva vreme să mi-o alung din minte. Cu toate că, de când scăpasem cu micul Severian din satul vrăjitorilor, nu mai văzusem niciunul dintre monştrii pe care Hethor îi adusese de dincolo de stele, nu uitasem că el mă căuta. Cât străbătusem sălbăticia şi apoi apele Lacului Diuturna, nu mă prea temusem că o să mă ajungă din urmă. Acum nu mai călătoream şi simţeam slăbiciunea mădularelor, căci, cu toate că mă hrănisem, eram mai nevolnic decât fusesem cât flămânzisem în munţi. Să nu mai spun că mă temeam de Agia mai mult decât de notulii lui Hethor sau de salamandrele şi limacşii lui. Ştiam cât e de temerară, de isteaţă, de aspidă. Oricare dintre preotesele cu veşmântul stacojiu al ordinului Pelerinelor, care se mişcau printre priciuri, putea fi ea, cu un stilet otrăvit ascuns sub falduri. În noaptea aceea am dormit prost; dar cu toate că am visat mult, visele mi-au fost nebuloase şi nu voi încerca să le povestesc aici.

M-am trezit fără să mă simt odihnit. Febra, de care nu-mi dădusem seama când sosisem la lazaret şi care păruse a se fi astâmpărat cu o zi înainte, m-a cuprins din nou. Îi simţeam fierbinţeala în fiecare mădular – mă aşteptam să mă aprind ca un foc, şi înşişi gheţarii de la miazăzi s-ar fi topit dacă m-aş fi apropiat de ei. Am scos Gheara, am strâns-o la piept şi o vreme am ţinut-o în gură. Febra a dat înapoi, dar m-a lăsat slăbit şi ameţit.

În acea dimineaţă, soldatul a venit să mă vadă. Purta un strai alb primit de la Pelerine în schimbul armurii, dar mi-a părut pe deplin întremat şi mi-a spus că se aştepta să plece a doua zi. I-am zis că aş vrea să-l prezint noilor mele cunoştinţe din această parte a lazaretului şi l-am întrebat dacă îşi amintise care-i era numele.

A clătinat din cap.

— Îmi amintesc foarte puţine lucruri. Trag nădejde că atunci când voi ajunge înapoi printre soldaţii din armată, o să găsesc pe cineva acolo care mă cunoaşte.

Am făcut totuşi prezentările, dându-i numele de Miles, pentru că nu-mi venise altul în minte. Nu ştiam nici numele ascianului,

dar am descoperit că nimeni nu-l ştia, nici măcar Foila. Când i-am cerut să ne spună cum se numeşte, a zis atât:

— Sunt loial Grupului celor Şaptesprezece.

O vreme, Foila, Melito, soldatul şi cu mine am stat de vorbă între noi. Pare-se că lui Melito îi plăcea foarte mult de el, poate doar din pricină că propriu-i nume semăna cu acela pe care-l dădusem eu soldatului. Apoi soldatul m-a ajutat să mă ridic în capul oaselor şi, cu voce coborâtă, mi-a zis:

— Acum trebuie să stau de vorbă cu tine între patru ochi. Ţi-am spus că trag nădejde să plec de-aici mâine-dimineaţă. Mă uit la tine şi, din ce văd, n-ai să ieşi prea curând – poate chiar nu mai devreme de două săptămâni. S-ar putea să nu te mai văd niciodată.

— Să sperăm că nu va fi aşa.

— Şi eu sper asta. Dar dacă îmi găsesc legiunea, s-ar putea să fiu mort până te faci tu bine. Iar dacă n-o găsesc, probabil o să mă duc la alta, ca să nu fiu arestat ca dezertor.

A tăcut. Am zâmbit:

— Iar eu s-ar putea să mor aici, din pricina fierbinţelii ăsteia. N-ai vrut să mi-o zici pe şleau. Arăt la fel de rău ca bietul Melito?

A clătinat din cap:

— Aşa de rău nu. Cred că ai să scapi…

— Aşa cânta sturzul în timp ce linxul îl fugărea pe iepure în jurul dafinului.

A fost rândul lui să zâmbească:

— Ai dreptate; mi-ai luat vorba din gură.

— E o zicală din partea aceea a Commonwealth-ului unde ai crescut tu?

Zâmbetul i-a pierit.

— Nu ştiu. Nu-mi amintesc unde mi-e casa, şi tocmai d-asta trebuie să stau de vorbă cu tine acum. Îmi aduc aminte că am mers împreună pe un drum, noaptea – e singurul lucru pe care mi-l *amintesc* dinainte de-a veni aici. Unde m-ai găsit?

— Într-o pădure, cam la cinci sau zece leghe la sud de locul acesta. Îţi aminteşti ce ţi-am spus despre Gheară, în timp ce mergeam?

A clătinat din cap în semn că nu.

— Parcă mi-aduc aminte că ai pomenit de lucrul ăsta, dar nu şi ce ai spus.

— Ce-ţi aminteşti? Spune-mi tot şi eu îţi spun ce ştiu şi ce bănuiesc doar.

— Că mergeam cu tine. Multă întunecime… am căzut sau am zburat prin întunecime. Mi-am văzut chipul, multiplicat şi răsmultiplicat. O fată cu părul ca de aur roşu şi ochi enormi.

— O femeie frumoasă?

A consimţit cu o mişcare a capului:

— Cea mai frumoasă din lume.

Cu voce tare am întrebat dacă avea cineva o oglindă şi dacă ne-o putea împrumuta pentru câteva clipe. Foila a scos o oglindă dintre lucrurile ei de sub priciul pe care zăcea, iar eu am ridicat-o în faţa soldatului.

— Ăsta-i chipul?

A ezitat.

— Aşa cred.

— Ochi albaştri?

— … Nu-s sigur.

I-am dat Foilei oglinda înapoi.

— Îţi mai spun o dată ce ţi-am spus pe drum; păcat că n-avem un loc mai retras ca să putem vorbi. Cu ceva vreme în urmă, în mâinile mele a ajuns un talisman. A ajuns din pură întâmplare, dar nu e al meu şi e foarte preţios – uneori, nu întotdeauna, ci numai uneori, are puterea să-i vindece pe bolnavi şi chiar să-i învie pe morţi. Acum două zile, în timp ce mergeam spre miazănoapte, am dat peste cadavrul unui soldat mort. S-a întâmplat într-o pădure, departe de drum. Nu cred că trecuse o zi de când murise; aş zice că se prea poate să fi murit cândva în timpul nopţii dinainte. Eram foarte flămând, aşa că i-am tăiat curelele raniţei şi am mâncat aproape toată mâncarea pe care o avea acolo. Apoi m-am simţit vinovat că făcusem aşa ceva şi am scos talismanul, încercând să-l readuc pe mort la viaţă. De multe ori înainte, talismanul îmi înşelase aşteptările, încât şi de data asta m-am gândit că se va întâmpla la fel. Ei bine, m-am înşelat eu, iar mortul s-a reîntors la viaţă, ce-i drept încet, şi vreme îndelungată a părut să nu ştie unde se află sau ce se petrece cu el.

— Vrei să spui că eu am fost soldatul acela?

Am dat din cap, privind în ochii lui oneşti.

— Pot să văd talismanul?

L-am scos şi l-am ţinut în palma mâinii. L-a luat, l-a cercetat cu atenţie pe o parte şi pe alta, i-a încercat vârful cu buricul degetului, apoi a zis:

— Nu arată ca un obiect magic.

— Nu sunt sigur că *magic* e cuvântul potrivit. Am întâlnit

magicieni şi nimic din ce făceau ei nu m-a dus cu gândul la obiectul ăsta şi la felul în care acţionează. Uneori luceşte în el o lumină – acum e foarte slabă, mă îndoiesc că o vezi.

— N-o văd. Nu pare să fie scris ceva pe el.

— Adică descântece sau rugăciuni? Nu, n-am văzut nimic de soiul ăsta, şi-l port cu mine de multă vreme. De fapt, nu ştiu nimic despre el, decât că uneori acţionează; dar cred că descântecele şi rugăciunile sunt făcute cu un asemenea obiect şi nu invers.

— Ziceai că nu e al tău.

Iar am dat din cap:

— E al preoteselor de aici, al Pelerinelor.

— Abia ai venit aici. Acum două nopţi, când am venit şi eu.

— Am venit să le caut, să li-l aduc îndărăt. De la ele a fost luat – nu de către mine – demult, în Nessus.

— Şi vrei să-l dai îndărăt?

M-a privit oarecum ca şi când se îndoia.

— Da, la un moment dat.

S-a ridicat, netezindu-şi straiul cu mâinile.

— Nu mă crezi, nu-i aşa? l-am întrebat eu. Nu crezi nimic din ce ţi-am spus.

— Când am venit aici, m-ai prezentat celorlalţi din preajma ta, celor cu care ai stat de vorbă în timp ce zăceai aici, pe priciul tău. (Vorbea încet, parcă îşi cântărea fiecare cuvânt.) Bineînţeles că şi eu am cunoscut pe câţiva dintre răniţii aflaţi acolo unde m-au pus pe mine. Printre ei e unul care nu e rănit prea rău. E încă băietan, copilul cel mic al unei familii dintr-o gospodărie aflată foarte departe de aici, şi mai tot timpul şade pe prici şi se uită în podea.

— Îi e dor de casă? am întrebat eu.

Soldatul a clătinat din cap că nu.

— A avut o armă energetică. O korseke – aşa mi-a spus cineva. Ştii ceva despre armele astea?

— Nu prea.

— Proiectează o rază drept înainte şi, în acelaşi timp, două mănunchiuri de patru raze, unul în stânga şi unul în dreapta. Nu bat departe, dar se zice că sunt foarte bune când e vorba de un atac în masă, şi îmi vine să cred că e adevărat.

S-a uitat o clipă în jur, să vadă dacă trăgea careva cu urechea, dar în lazaret e o chestiune de onoare să nu bagi în seamă o conversaţie ce nu te priveşte. Dacă n-ar fi aşa, pacienţii ar sări

curând unii la beregata celorlalţi.

— Centuria lui a fost ţinta unuia dintre acele atacuri. Cei mai mulţi au rupt rândurile şi au fugit. El nu a fugit, dar nu l-au prins. Un alt om mi-a spus că în faţa lui erau trei ziduri de leşuri. I-a doborât până când ascienii au început să se caţere pe ele şi să sară asupra lui. Atunci s-a retras şi iar i-a doborât grămadă.

— Presupun că i-au dat o medalie şi l-au înălţat în grad.

Nu eram sigur dacă mă apuca din nou fierbinţeala, sau căldura zilei mă făcea să mă simt lipicios de sudoare şi să am senzaţia aceea de sufocare.

— Nu, l-au trimis aici. Ţi-am spus că e doar un băietan de la ţară. A ucis mai mulţi oameni în acea zi decât îi fusese dat să vadă în cele câteva luni de când se înrolase. Încă n-a trecut peste starea aceea şi poate nici nu va trece vreodată.

— Şi?

— Am impresia că şi tu eşti într-o asemenea stare.

— Nu înţeleg, am zis eu.

— Vorbeşti de parcă abia ai sosit aici de la miazăzi, şi mă gândesc că, dacă ţi-ai părăsit legiunea, ăsta e felul cel mai sigur de-a vorbi. Oricum, oricine poate vedea că nu spui adevărul – oamenii nu se aleg cu răni ca ale tale decât în luptă. Ai fost lovit de aşchii de stâncă. Asta ţi s-a întâmplat, iar Pelerina care ne-a vorbit în prima noapte când am sosit aici şi-a dat seama de asta din prima clipă. Prin urmare, eu cred că eşti la miazănoapte de mai multă vreme decât vrei să recunoşti, poate chiar de şi mai multă vreme decât crezi tu însuţi. Dacă ai ucis mulţi oameni, îţi face bine să crezi că-i poţi readuce la viaţă.

Am încercat să zâmbesc.

— Unde vrei să ajungi cu asta?

— Unde sunt acum. Nu încerc să spun că nu-ţi datorez nimic. Am avut febră, tu m-ai găsit. Poate că am delirat. Mai degrabă cred că mi-am pierdut cunoştinţa iar tu ai crezut că am murit. Dacă nu m-ai fi adus aici, probabil aş fi murit.

A dat să se ridice; l-am oprit punându-mi o mână pe braţul lui.

— Sunt unele lucruri pe care ar trebui să ţi le spun înainte să pleci, i-am zis eu. Despre tine însuţi.

— Ziceai că nu ştii cine sunt.

Am clătinat din cap.

— N-am spus asta, nu cu vorbele astea. Ţi-am spus că te-am găsit într-o pădure, acum două zile. În sensul la care te-ai gândit tu, *nu* ştiu cine eşti – dar într-un alt sens, cred că ştiu. Cred că

eşti două fiinţe într-una, iar pe una din ele o cunosc.

— Nimeni nu e două fiinţe într-una.

— Eu sunt. Sunt două fiinţe într-una. Poate că mult mai mulţi oameni decât ştim noi sunt două fiinţe într-una. Primul lucru pe care vreau să ţi-l spun este însă mult mai simplu. Ascultă-mă bine.

I-am dat toate amănuntele despre cum să găsească din nou pădurea, şi când m-am convins că le-a înţeles, am zis:

— Raniţa ta trebuie să fie tot acolo, cu legăturile tăiate, prin urmare dacă găseşti locul, găseşti şi raniţa. În ea era o scrisoare. Am scos-o şi am citit o parte din ea. Nu e pomenit numele persoanei căreia îi scrii, dar dacă ai terminat-o şi aşteptai doar prilejul s-o trimiţi, ar trebui să aibă măcar o parte a numelui tău la sfârşit. Am pus-o pe pământ, dar a suflat-o vântul într-un copac şi a rămas prinsă acolo. S-ar putea s-o mai găseşti.

Chipul i se încordase.

— N-ar fi trebuit s-o citeşti şi n-ar fi trebuit s-o arunci.

— Credeam că eşti mort, ai uitat? Oricum, se întâmplau multe în momentele acelea, mai ales în capul meu. Poate începeam să am fierbinţeală – nu ştiu. Acum vine partea a doua. N-ai să mă crezi, dar s-ar putea să fie important să mă asculţi. Vrei să mă asculţi?

A dat din cap că da.

— Bun. Ai auzit de oglinzile Părintelui Inire? Ştii cum funcţionează?

— Am auzit, nu mai ştiu unde, de Oglinda Părintelui Inire. Cică păşeşti în ea ca peste un prag şi ieşi pe partea cealaltă direct pe-o stea. Nu cred că e adevărat.

— Oglinzile există. Le-am văzut. Până în clipa asta, am crezut despre ele cam ceea ce mi-ai spus tu – ca şi când ar fi o navă, dar mult mai rapidă. Acum nu mai sunt atât de sigur. Oricum, un anume prieten de-al meu a păşit între acele oglinzi şi a dispărut sub ochii mei. N-a fost nicio scamatorie la mijloc sau vreo superstiţie; s-a dus unde l-au dus oglinzile, cine ştie unde. S-a dus pentru că iubea o anume femeie, şi nu era om din cap până-n picioare. Înţelegi?

— Adică a avut un accident?

— Mai curând, un accident l-a avut pe el, dar să trecem peste asta. El mi-a zis că se va întoarce. A zis: „Mă voi întoarce după ea, dar întâi trebuie să mă repar. Să fiu întreg la minte şi trup.” Nu prea ştiam ce să cred când mi-a zis vorbele astea, dar acum

am impresia că s-a întors. Eu te-am reînviat şi tot eu mi-am dorit întoarcerea lui – poate cele două sunt legate între ele.

A urmat o tăcere. Soldatul se uita în jos, la pământul bătătorit pe care fuseseră puse priciurile, apoi m-a privit.

— Poate că atunci când un om îşi pierde prietenul şi găseşte altul, simte că vechiul prieten e din nou cu el.

— Jonas, aşa se numea el – avea un fel anume de-a vorbi. Ori de câte ori trebuia să spună ceva neplăcut, îl înmuia, o dădea pe glumă, născocea o împrejurare hazlie. În prima noapte când am ajuns aici, când te-am întrebat care ţi-e numele, ai zis: „L-am pierdut undeva pe drum. Aşa a spus jaguarul care a promis s-o călăuzească pe capră.” îţi aminteşti?

A clătinat din cap.

— Spun multe prostii.

— M-a izbit ca fiind foarte ciudat; pentru că aşa ceva obişnuia Jonas să spună, însă n-ar fi spus-o astfel decât dacă ar fi vrut să spună mai mult decât îmi pare că ai vrut tu să spui. El ar fi zis ceva de genul: „Asta a fost povestea coşului care a fost umplut cu apă.” Cam aşa.

L-am aşteptat să vorbească, dar el tăcea.

— Jaguarul a mâncat capra, bineînţeles. I-a înghiţit carnea şi i-a zdrobit oasele, undeva pe drum.

— Nu te-ai gândit niciodată că ar putea fi ceva ce ţine de-un oraş anume? Poate că prietenul tău se trage din acelaşi loc din care mă trag eu.

— Cred că e vorba de-o perioadă din timp, şi nu de un loc, am zis eu. Demult de tot, cineva a trebuit să potolească frica – frica pe care oamenii făcuţi din carne şi oase o simt când privesc un chip de oţel şi sticlă. Jonas, ştiu că mă asculţi. Nu te condamn. Omul era mort, tu eşti încă viu. Înţeleg asta. Dar, Jonas, Jolenta nu mai e – am văzut-o murind şi am încercat s-o aduc înapoi cu Gheara, dar n-am reuşit. Poate că era prea artificială, nu ştiu. Va trebui să-ţi găseşti pe altcineva.

Soldatul s-a ridicat. Chipul nu-i mai era mânios, ci golit, ca al unui somnambul. A făcut stânga-mprejur şi a plecat.

Timp de aproape un rond, am zăcut pe prici cu mâinile sub cap, gândindu-mă la multe lucruri. Hallvard, Melito şi Foila vorbeau între ei, dar nu i-am ascultat. Când una dintre Pelerine a adus masa de prânz, Melito mi-a atras atenţia bătând cu furculiţa în blid şi anunţând:

— Severian, avem să-ţi cerem o favoare.

Atâta aşteptam, să-mi las deoparte speculaţiile, aşa că i-am zis că eram gata să-i ajut cum mă pricepeam mai bine.

Foila şi-a îndreptat spre mine zâmbetul radios pe care Natura îl dăruieşte unora dintre femei:

— Uite despre ce-i vorba. Ăştia doi se tot ciondănesc de azi-dimineaţă din pricina mea. Dacă ar fi zdraveni, s-ar bate şi cu asta basta, dar va mai trece mult până se vor face bine şi eu nu cred că voi putea suporta atâta vreme. Astăzi mi-au venit în minte tata şi mama, cum şedeau ei în faţa focului în nopţile lungi de iarnă. Dacă mă mărit cu Hallvard sau cu Melito, într-o bună zi vom face şi noi acelaşi lucru. Prin urmare, am hotărât să mă mărit cu cel mai bun povestitor. Nu te uita la mine de parcă aş fi nebună – este singurul lucru cu cap pe care l-am făcut în viaţa mea. Amândoi mă doresc, amândoi sunt foarte chipeşi, niciunul n-are avere şi, dacă nu rezolvăm dilema, or să se omoare sau îi omor eu. Eşti om cu ştiinţă de carte – ştim din felul în care vorbeşti. Asculţi şi judeci. Începe Hallvard, iar poveştile trebuie să fie originale, nu din cărţi.

Hallvard, care putea merge puţin, s-a ridicat de pe prici şi a venit să se aşeze pe priciul lui Melito, la picioarele lui.

VII
Povestea lui Hallvard: Cei doi vânători de foci

— Asta e o poveste adevărată. Ştiu multe poveşti. Unele sunt născocite, cu toate că alea născocite or fi fost adevărate într-o vreme de mult uitată. Ştiu şi multe poveşti adevărate, pentru că se-ntâmplă multe ciudăţenii în insulele de la miazăzi, pe care voi, nordicii, nici în vis nu le visaţi. Am ales-o pe asta pentru că am fost acolo eu însumi şi am auzit şi am văzut din ea la fel de mult ca toţi ceilalţi.

Mă trag din insula cea mai răsăriteană dintre insulele sudice, numită Glaciarul. Pe insula noastră trăiau un bărbat şi o femeie, bunicii mei, care aveau trei fii. Numele lor erau Anskar, Hallvard şi Gundulf. Hallvard era tatăl meu, şi când am crescut destul de mare ca să-l ajut în barcă, nu s-a mai dus la vânătoare şi la pescuit cu fraţii lui. Ieşeam noi doi în larg şi tot ce prindeam putea fi adus acasă pentru mama, surorile mele mai mici şi fratele meu.

Unchii mei nu s-au însurat niciodată, aşa că împărţeau aceeaşi barcă. Ce prindeau mâncau ei sau le dădeau bunicilor mei care nu mai erau în putere. În timpul verii, lucrau ogorul bunicului. Ogorul lui era cel mai bun de pe insulă, singura vale unde nu se simţea vântul iernii. Acolo puteai cultiva plante care nu s-ar fi copt în altă parte pe Glaciar, deoarece anotimpul creşterii era cu două săptămâni mai lung în valea aceea.

Când a început să-mi dea barba, bunicul i-a chemat la sine pe toţi bărbaţii din familie – adică pe tatăl meu, pe cei doi unchi şi pe mine. Până să ajungem la el acasă, bunica murise, iar preotul de pe insula cea mare era acolo ca să-i îngroape leşul. Fiii ei au plâns, am plâns şi eu.

Noaptea aceea, în timp ce stăteam la masa bunicului, cu el la un capăt al ei şi preotul la celălalt capăt, bunicul a zis:

„A venit vremea să-mi împart averea. Bega s-a dus. Familia ei nu mai cere înapoi avutul, iar eu o voi urma curând. Hallvard e însurat şi are partea lui din ceea ce a adus nevastă-sa. Cu asta îşi ţine familia şi, cu toate că nu-i împinge bogăţia afară din casă, nu flămânzesc. Tu, Anskar, şi tu, Gundulf, o să vă însuraţi

vreodată?”

Amândoi unchii au clătinat din cap în semn că nu.

„Atunci iată care mi-e testamentul. Invoc Omnipotentul să audă, îi invoc şi pe slujitorii Omnipotentului. Când o să mor, tot ce am se va duce la Anskar şi Gundulf. Dacă unul din ei moare, se va duce la celălalt. Când or muri amândoi, se va duce la Hallvard, iar dacă Hallvard moare, va fi împărţită între fiii lui. Voi patru – dacă socotiţi că testamentul meu nu e drept, vorbiţi acum.”

Nimeni n-a vorbit, şi aşa a rămas.

A trecut un an. O corabie a lui Erebus a ieşit din neguri, ca să jefuiască, şi două corăbii au tras în port după piei, fildeş marin şi peşte sărat. Bunicul a murit şi sora mea Fausta a dat naştere unei fiice. După recoltă, unchii mei s-au dus la pescuit cu ceilalţi bărbaţi.

Când vine primăvara acolo la miazăzi, e încă prea timpuriu să însămânţezi, căci nopţile sunt îngheţate. Dar când oamenii văd că zilele se lungesc iute, caută coloniile unde fată focile. Coloniile sunt pe stânci, departe de ţărm, unde dăinuie ceţurile, şi, cu toate că zilele se lungesc, sunt încă scurte. Adeseori bărbaţii sunt cei care mor, nu focile.

Aşa s-a întâmplat şi cu unchiul Anskar, căci unchiul Gundulf s-a întors cu barca lor, dar fără el.

Acum trebuie să ştiţi că, atunci când bărbaţii noştri se duc la vânătoare de foci, sau la pescuit, sau la vânătoare de orice animal marin, se leagă în bărcile lor. Funia e împletită din piele de morsă şi e destul de lungă cât să-l lase pe om să se mişte în barcă atât cât are nevoie, dar nu mai lungă. Apa mării este foarte rece şi curând ucide pe oricine cade în ea, dar bărbaţii noştri se îmbracă în piei de focă, strâns cusute, şi adeseori tovarăşul de barcă al celui căzut poate să-l tragă înapoi şi astfel îi salvează viaţa.

Iată povestea pe care ne-a spus-o unchiul Gundulf. S-au dus departe, căutând o colonie la care alţii nu se duseseră, când Anskar a văzut o focă mascul înotând în apă. Şi-a azvârlit harponul; şi când foca a mugit, o buclă a frânghiei harponului i-a prins lui Anskar glezna, încât el a fost smucit în mare. Gundulf a încercat să-l scoată afară, fiind el un om foarte puternic. El trăgea, trăgea şi foca de frânghia harponului, care era legată de baza catargului, şi numai ce le-a răsturnat barca. Gundulf s-a salvat trăgându-se cu mâinile de frânghie, punându-le una după

alta, până la barcă şi apoi tăind frânghia harponului cu pumnalul. După ce barca s-a îndreptat, a încercat să-l aburce înăuntru şi pe Anskar, dar frânghia de siguranţă se rupsese. Şi ne-a arătat capătul franjurat al frânghiei. Unchiul Anskar era mort.

Printre cei din neamul meu, femeile mor pe uscat, dar bărbaţii pe mare, prin urmare mormântul care se face se numeşte „barca femeii”. Când un bărbat moare aşa cum a murit unchiul Anskar, se întinde o piele, apoi e pictată în onoarea lui şi agăţată în casa unde bărbaţii se întâlnesc să vorbească. Nu e dată jos decât atunci când niciun bărbat viu nu-şi mai aminteşte în onoarea cui a fost agăţată acolo. O piele din asta a fost pregătită pentru Anskar şi pictorii şi-au început munca.

Într-o dimineaţă însorită, când tata şi cu mine pregăteam uneltele ca să desţelenim ogorul pentru recolta din acel an – ce bine îmi amintesc totul! – câţiva copii care fuseseră trimişi să strângă ouă de păsări s-au întors în sat în fuga mare. O focă zăcea pe prundişul golfului sudic, ziceau ei. După cum ştie oricine, nicio focă nu iese pe ţărmurile unde sunt oameni. Dar uneori se întâmplă ca o focă să moară în mare sau să se rănească cine ştie cum. Gândindu-ne la asta, tata şi cu mine şi mulţi alţii am fugit spre ţărm, căci foca avea să fie a celui care-şi înfigea primul harponul în ea.

Am fost cel mai iute, înarmat cu o furcă de bălegar. O asemenea furcă nu poate fi aruncată prea bine, dar aproape mă ajunseseră din urmă câţiva tineri, aşa că, atunci când eram la o distanţă de vreo sută de paşi mari, am aruncat-o. Apoi a urmat ceva ce nu-mi mai doresc să-mi fie dat să mai trăiesc vreodată. Greutatea cozii lungi a tras furca în jos, până a atins pământul, răsucind şi prada odată cu ea.

Am văzut chipul unchiului Anskar, conservat de saramura mării reci. În barba lui se amestecaseră alge verde-închis, iar frânghia salvatoare din piele de morsă fusese tăiată la numai câteva palme de trupul lui.

Unchiul Gundulf nu-l văzuse, era plecat pe insula mare. Tata l-a ridicat pe Anskar, eu l-am ajutat şi amândoi l-am dus la casa lui Gundulf şi am pus capătul frânghiei pe pieptul mortului, ca s-o vadă Gundulf, şi cu alţi bărbaţi de pe Glaciar ne-am aşezat să-l aşteptăm.

Gundulf a scos un strigăt când a dat cu ochii de fratele său. N-a fost strigăt de femeie, ci un muget ca al unui mascul de focă atunci când îi avertizează pe ceilalţi masculi din colonia lui. A

fugit în întuneric. Am pus pază la bărci şi l-am vânat în acea noapte în toată insula. Luminile pe care le fac spiritele în ţinuturile cele mai sudice au strălucit toată noaptea, dându-ne de înţeles că Anskar vâna împreună cu noi. Când l-am găsit pe Gundulf printre stâncile de la Capul Radbod, luminile şi-au sporit şi mai mult strălucirea, apoi s-au stins.

*

Hallvard a tăcut. Tăcuţi am rămas şi noi. Toţi bolnavii dimprejur îl ascultaseră. În cele din urmă, Melito a întrebat:

— L-aţi omorât?

— Nu. Pe vremea aceea nu se făcea aşa ceva, şi n-a fost bine. Acum legea de pe continent răzbună fărădelegile sângeroase, şi e mai bine. I-am legat braţele şi picioarele şi l-am pus în casa lui, iar eu am rămas cu el în timp ce bărbaţii mai în vârstă au pregătit bărcile. Unchiul Gundulf mi-a spus că iubise o femeie de pe insula mare. Eu n-am văzut-o niciodată, dar el zicea că numele ei era Nennoc, o femeie frumoasă, mai tânără decât el, pe care niciun bărbat n-o voia pentru că dăduse naştere unui copil făcut cu un bărbat care murise cu o iarnă înainte. În barcă, îi spusese lui Anskar că voia s-o aducă pe Nennoc acasă, iar Anskar l-a făcut *sperjur.* Unchiul Gundulf era voinic. L-a prins pe Anskar şi l-a azvârlit din barcă, apoi a înfăşurat frânghia de salvare în jurul mâinilor şi a rupt-o cum rupe o cusătoreasă aţa. Apoi s-a ridicat, a continuat el să-mi povestească, şi cu o mână pe catarg, aşa cum se ţin bărbaţii, s-a uitat la fratele său care era în apă. A văzut scăpărarea cuţitului, dar a crezut că Anskar voia să-l ameninţe cu el sau să-l arunce.

Hallvard a tăcut din nou; şi cum nu dădea semn că vrea să continue, am zis:

— Nu înţeleg. Ce-a făcut Anskar?

Un zâmbet foarte mic a ciupit buzele lui Hallvard pe sub mustaţa blondă. Văzându-l, am avut sentimentul că văd insulele de gheaţă ale sudului, albastre şi cumplit de reci.

— Şi-a tăiat frânghia de salvare, frânghia pe care Gundulf o rupsese deja. În felul acesta, bărbaţii care aveau să-l găsească aveau să ştie că fusese ucis. Înţelegi?

Am înţeles şi o vreme n-am mai zis nimic.

— Şi astfel, a mormăit Melito către Foila, minunata vale cu pământul ei a ajuns la tatăl lui Hallvard şi cu această poveste a izbutit să-ţi spună că, deşi nu are avere, are şanse să moştenească una. Şi ţi-a mai spus, de bună seamă, că se trage

dintr-o familie ucigaşă.

— Melito mă socoteşte mai deştept decât sunt, a bodogănit blondul. Nu la asta m-am gândit. Ceea ce are importanţă acum nu sunt pământul, sau pieile, sau aurul, ci care dintre noi spune cea mai bună poveste. Iar eu, care ştiu multe, am povestit cum m-am priceput mai bine. E adevărat ce zice el, anume că s-ar putea să moştenesc averea familiei când moare tatăl meu. Dar surorile mele necăsătorite vor primi şi ele o dotă pentru măritiş şi numai ceea ce rămâne se va împărţi între fratele meu şi mine. Şi nici asta n-are importanţă, pentru că n-o s-o duc pe Foila la miazăzi, unde viaţa e atât de aspră. De când port lance, am văzut locuri mai bune.

— Cred că unchiul Gundulf a iubit-o pe Nennoc foarte mult, a zis Foila.

Hallvard a dat din cap:

— Asta mi-a spus şi el când stătea legat pe podea. Dar toţi bărbaţii de la miazăzi îşi iubesc femeile. Pentru ele înfruntă marea în timpul iernii, furtunile şi ceţurile îngheţate. Se zice că, în timp ce un bărbat îşi împinge barca peste prundiş spre mare, scrâşnetul pe care-l scoate fundul bărcii când se freacă de pietre este: *nevasta mea, copiii mei, nevasta mea, copiii mei.*

L-am întrebat pe Melito dacă vrea să înceapă acum să povestească; dar el a clătinat din cap şi a spus că eram plini de povestea lui Hallvard, aşa că va aştepta până a doua zi. Toţi cei de-acolo i-am pus lui Hallvard întrebări despre viaţa la miazăzi şi apoi am asemuit ceea ce aflaserăm cu felul în care trăia neamul din care se trăgea fiecare. Doar ascianul a rămas tăcut. Eu mi-am amintit de insulele plutitoare de pe Lacul Diuturna şi le-am povestit lui Hallvard şi celorlalţi despre ele, fără însă a descrie lupta de la castelul lui Baldanders. Am stat astfel de vorbă până la vremea cinei.

VIII
Pelerinele

Până să isprăvim cina, începuse să se întunece. Eram mai tăcuţi la acel ceas al zilei, nu numai pentru că eram vlăguiţi, dar şi pentru că se întâmpla ca răniţii muribunzi să-şi dea ortul popii după apusul soarelui şi mai adesea în toiul nopţii. Era ceasul la care bătăliile trecute îşi revendicau ce era de drept al lor.

Mai erau şi alte feluri în care noaptea ne făcea să ne gândim şi mai mult la război. Uneori – iar în noaptea aceea cu osebire, aşa îmi amintesc – descărcările marilor arme energetice scăpărau pe cer asemenea trăsnetelor. Auzeam santinelele mărşăluind spre posturile lor, încât cuvântul *rond,* pe care-l foloseam atât de adesea fără alt înţeles decât acela de a zecea parte a nopţii, devenise o realitate pe care o auzeam: tropăituri de picioare şi ordine neinteligibile.

Şi a venit şi momentul în care nimeni n-a mai vorbit, care s-a lungit şi s-a tot lungit, fiind întrerupt doar de murmurele celor sănătoşi – Pelerinele şi sclavii lor – care veneau să întrebe despre starea unuia sau altuia dintre pacienţi. Una dintre preotesele cu veşmânt stacojiu a venit şi s-a aşezat lângă priciul meu, dar mintea mea era atât de leneşă, aproape adormită, încât a trecut o vreme până mi-am dat seama că probabil îşi adusese un scăunel cu ea.

— Tu eşti Severian, prietenul lui Miles? m-a întrebat ea.

— Da.

— Şi-a amintit de numele său. M-am gândit că vrei să ştii.

Am întrebat-o care-i era numele.

— Păi, Miles, de bună seamă. Doar ţi-am spus.

— Odată cu trecerea vremii, o să-şi amintească şi mai multe, sunt sigur.

Ea a dat din cap a confirmare. Îmi părea a fi o femeie trecută de mijlocul vieţii, cu o faţă binevoitoare, austeră.

— Fără doar şi poate. O să-şi amintească de casa şi familia lui.

— Dacă are aşa ceva.

— Adevărat, unii nu au. Unora le lipseşte până şi putinţa de a-şi întemeia o casă.

— Te referi la mine.

— Nu, câtuşi de puţin. Oricum, cel care are o atare neputinţă

nu prea are ce face în privinţa ei. Dar e mult mai bine, mai ales pentru bărbaţi, dacă ar avea o casă. Ca omul din povestea prietenului tău, majoritatea bărbaţilor cred că fac o casă pentru familiile lor, dar adevărul e că fac şi casa, şi familia pentru ei înşişi.

— Să înţeleg că ai ascultat povestea lui Hallvard.

— Nu sunt singura. A fost o poveste bună. O soră a venit şi m-a adus tocmai în momentul din poveste când bunicul pacientului îşi făcea testamentul. Şi din acel punct am auzit tot restul. Ştii care era necazul cu unchiul cel rău? Cu Gundulf?

— Era îndrăgostit, zic eu.

— Nu, asta e ceea ce era în regulă cu el. Vezi tu, fiecare om e ca o plantă. Are o parte minunată, verde, adesea cu flori sau fructe, care creşte în sus spre soare, spre Increat. Şi mai există şi o parte întunecată care creşte în direcţia opusă, sfredelindu-şi tuneluri într-acolo unde lumina nu pătrunde.

— Nu am studiat niciodată scrierile iniţiaţilor, am spus, dar până şi eu sunt conştient de existenţa binelui şi răului în fiecare dintre noi.

— Am zis eu ceva de bine şi rău? Rădăcinile sunt cele care dau plantei forţa să urce spre soare, cu toate că ele habar n-au despre asta. Să spunem că o coasă care coseşte în dreapta şi-n stânga retează tulpina de la rădăcină. Tulpina va cădea şi va muri, dar rădăcinile pot să scoată o nouă tulpină.

— Zici, prin urmare, că răul e bun.

— Nu. Zic că ceea ce condamnăm la alţii şi admirăm la noi înşine răsare din ceea ce nu vedem şi la care arar ne gândim. Gundulf, aidoma altor bărbaţi, avea instinctul de a-şi impune autoritatea. Autoritatea se dovedeşte prin întemeierea unei familii – şi femeile au un instinct asemănător. În cazul lui Gundulf, acest instinct era nesatisfăcut de multă vreme, aşa cum este şi instinctul multor soldaţi pe care-i vedem aici. Ofiţerii îşi au rolurile lor de comandă, însă soldaţii, care nu pot da ordine, suferă şi nu ştiu de ce suferă. Unii, de bună seamă, îşi creează legături cu alţi soldaţi. Uneori, mai mulţi se bucură de aceeaşi femeie sau de un bărbat care e ca o femeie. Unii îşi iau animale de companie, alţii îşi fac prieteni printre copiii pe care războiul i-a lăsat orfani.

Amintindu-mi de fiul lui Casdoe, am zis:

— Înţeleg de ce condamni acest lucru.

— Nu condamn – mai ales acest fapt şi chiar şi cele mai puţin

fireşti. Vorbesc doar de instinctul de a-şi impune autoritatea. În unchiul cel rău, instinctul l-a făcut să iubească o femeie, anume o femeie care avea un copil, astfel încât familia, atunci când urma să şi-o întemeieze, să fie mare de la bun început. În felul acesta, se-nţelege, ar fi câştigat o parte din timpul pe care-l pierduse.

A tăcut şi eu am dat din cap.

— Dar pierduse prea mult timp; instinctul s-a făcut simţit în alt fel. Gundulf s-a socotit stăpânul de drept al pământurilor pe care le ţinea în păstrare pentru un frate, şi totodată stăpânul vieţii celuilalt. O viziune amăgitoare, nu-i aşa?

— Aşa o fi.

— Şi alţii pot avea asemenea viziuni amăgitoare, dar mai puţin primejdioase, a continuat Pelerina zâmbindu-mi. Tu crezi despre tine că posezi vreo autoritate deosebită?

— Eu sunt calfă din ordinul Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei, dar e un rang lipsit de autoritate. Noi, cei din ghildă, nu îndeplinim decât voinţa judecătorilor.

— Credeam că ghilda torţionarilor a fost abolită de mult. A devenit, carevasăzică, un soi de frăţie a lictorilor?

— Încă mai există, i-am zis eu.

— E limpede, însă cu câteva secole în urmă era o ghildă adevărată ca aceea a argintarilor. Aşa cel puţin am citit în anumite istorii păstrate de ordinul nostru.

Ascultând-o, am avut preţ de o clipă o senzaţie de exaltare extraordinară. Şi asta nu numai pentru că socoteam că are oarecum dreptate. Oi avea eu idei nebuneşti în anumite privinţe, dar ştiu care sunt privinţele acestea şi autoamăgirea nu se numără printre ele. Cu toate acestea, îmi părea minunat – chiar dacă numai în acel moment – să trăiesc într-o lume unde era cu putinţă o asemenea încredinţare. Mi-am dat seama acum, cu adevărat pentru prima oară, că erau milioane de oameni în Commonwealth care nu ştiau nimic despre formele superioare ale pedepsei judiciare şi nimic despre cercurile concentrice de intrigi care-l înconjură pe Autocrat; pentru mine era ca vinul, sau mai curând asemenea coniacului, făcându-mă să mă simt cuprins de o bucurie buimăcitoare.

Pelerina, care nu-şi dădea seama ce se întâmplă cu mine, m-a întrebat:

— Nu există altă formă de autoritate deosebită despre care crezi că se află în posesia ta?

Am clătinat din cap.

— Miles mi-a spus că tu crezi că te afli în posesia Ghearei Conciliatorului şi că i-ai arătat o gheară mică, neagră, care poate o fi căzut de la un ocelot sau un caracara, şi că i-ai spus că ai înviat mulţi morţi cu ajutorul ei.

Sosise clipa, prin urmare; clipa s-o dau înapoi. De când ajunsesem la lazaret, ştiusem că avea să vină curând această clipă, dar sperasem s-o amân până voi fi fost pregătit să plec. Acum am scos Gheara – pentru ultima oară, mi-am zis eu –, şi-am pus-o apăsat în palma Pelerinei, zicând:

— Cu aceasta poţi salva mulţi. Nu am furat-o şi nu am căutat decât s-o dau înapoi ordinului vostru.

— Şi cu ea, a zis ea blând, ai reînviat nu ştiu câţi?

— Eu însumi aş fi murit acum câteva luni fără ea, i-am zis eu şi m-am apucat să-i povestesc despre duelul meu cu Agilus.

— Opreşte-te, mi-a zis ea. Trebuie s-o păstrezi. Şi mi-a dat înapoi Gheara, continuând: Eu nu mai sunt tânără, după cum vezi. Anul viitor voi sărbători treizeci de ani de când sunt membră cu drepturi depline a acestui ordin. La fiecare dintre sărbătorile importante ale anului, până în primăvara din acest an, am văzut Gheara Conciliatorului, atunci când era înălţată ca s-o adorăm. Un safir impresionant, cât un oricalc de mare. Făcea mai mult decât vilele cele mari luate la un loc şi fără doar şi poate că de aceea l-au luat hoţii.

Am dat s-o întrerup, dar ea m-a amuţit cu un gest.

— Cât despre puterea ei de a tămădui ca prin farmec şi chiar de a-i readuce la viaţă pe cei morţi, crezi că am avea atâtea suferinde printre noi, cele din ordinul nostru, dacă ar fi cu adevărat aşa? Suntem puţine – mult prea puţine pentru munca pe care-o avem de făcut. Dar dacă n-ar fi murit niciuna înainte de primăvara trecută, am fi mult mai numeroase. Multe dintre cele pe care le-am iubit, dăscăliţele şi prietenele mele, ar fi şi acum printre noi. Oamenii fără carte trebuie să-şi aibă şi ei minunile lor, chiar dacă pentru asta sunt nevoiţi să răzuiască glodul de pe cizmele cine ştie cărui epopt şi să-l înghită. Dacă, aşa cum tragem noi nădejde, încă există şi nu a fost tăiată în geme mai mici, Gheara Conciliatorului este ultima relicvă ce ne-a rămas de la cel mai măreţ dintre oamenii buni şi o ţineam la mare preţ pentru că încă cinstim memoria lui. Dacă ar fi fost într-adevăr acel lucru pe care crezi că-l ai asupra ta, ar fi fost nepreţuit pentru toată lumea, iar autocraţii ni l-ar fi luat de mult.

— *Este* o gheară…, am început eu să spun.

— Era doar un cusur în miezul nestematei. Severian Lictorule, Conciliatorul era om, nu pisică sau pasăre, a zis ea şi s-a ridicat,

— S-a izbit de stânci când uriaşul a aruncat-o de pe parapet…

— Crezusem că te potolesc, dar văd că te stârnesc şi mai mult, a zis ea şi deodată a zâmbit, s-a aplecat şi m-a sărutat. Întâlnim mulţi oameni aici care cred în lucruri ce nu sunt tocmai aşa. Nu-s mulţi cei ale căror convingeri le fac tot atâta cinste cât îţi face ţie propria ta convingere. O să mai vorbim noi doi despre asta cândva.

M-am uitat în urma siluetei ei micuţe, înveşmântate în stacojiu, până a dispărut în întunericul şi liniştea rândurilor de priciuri. Cât vorbisem, cei mai mulţi dintre bolnavi adormiseră. Câţiva gemeau. Au intrat trei sclavi, doi duceau un rănit pe-o targă, al treilea ţinea o lampă ca să le lumineze drumul. Lumina făcea să le lucească creştetele pleşuve, acoperite cu sudoare. L-au pus pe rănit pe un prici, i-au aranjat mădularele ca şi când ar fi fost mort şi au plecat.

M-am uitat la Gheară. Fusese neagră, fără viaţă, când se uitase Pelerina la ea, acum însă scântei palide de foc alb o străbăteau de la bază spre vârf. Mă simţeam bine – într-atât încât m-am pomenit întrebându-mă cum îndurasem să zac toată ziua pe salteaua îngustă; dar, încercând să mă ridic, picioarele abia mă ţineau. Temându-mă să nu cad peste vreun rănit, am făcut împleticit cei douăzeci şi ceva de paşi până la omul care tocmai fusese adus.

Era curtezanul Emilian pe care-l cunoscusem la curtea Autocratului. M-a surprins atât de tare să-l văd aici, încât l-am chemat pe nume.

— Thecla, a murmurat el. Thecla…

— Da. Thecla. Îţi aminteşti de mine, Emilian. Acum fă-te bine.

L-am atins cu Gheara.

A deschis ochii şi a ţipat.

Am fugit, dar m-am prăbuşit când mai aveam zece paşi până la priciul meu. Eram atât de slăbit, încât nu cred că m-aş fi putut târî până la el, însă am reuşit să ascund Gheara şi să mă rostogolesc sub priciul lui Hallvard şi astfel să mă fac nevăzut.

Când s-au întors sclavii, Emilian şedea în capul oaselor şi era în stare să vorbească – cu toate că nu cred că i-au desluşit bălmăjeala. I-au dat nişte ierburi şi unul dintre ei a rămas cu el cât le-a mestecat, apoi a plecat în tăcere.

M-am rostogolit de sub prici şi, ţinându-mă de marginea lui, am reuşit să mă ridic în picioare. Liniştea se înstăpânise din nou, dar ştiam că mulţi dintre răniţi trebuie să mă fi văzut înainte de a cădea. Crezusem că Emilian adormise, dar nu, zăcea ca ameţit.

— Thecla, a murmurat el. Am auzit-o pe Thecla. Ziceau că a murit. Ce voci sunt aici venite din lumea morţilor?

— Niciuna acum, i-am spus eu. Eşti bolnav, dar curând ai să te faci bine.

Am ridicat Gheara deasupra capului şi am încercat să-mi concentrez gândurile la Melito şi Foila, precum şi la Emilian – la toţi suferinzii din lazaret. Gheara a licărit, apoi s-a întunecat.

IX
Povestea lui Melito:
Cocoşul, îngerul şi vulturul

— A fost odată, dar nu foarte demult şi nici departe de locul unde m-am născut, o fermă frumoasă. Era cunoscută mai ales pentru orătăniile ei: cârduri de raţe albe ca zăpada, gâşte aproape la fel de mari ca lebedele şi atât de grase că abia puteau merge, şi găini colorate ca nişte papagali. Fermierul care durase ferma avea multe idei măreţe şi năstruşnice despre ce înseamnă să fii fermier, iar cu ideile astea nemaipomenite ale sale se descurcase cu mult mai bine decât oricare dintre vecinii lui cu scaun la cap, încât puţini îndrăzneau să-i spună că era nebun.

Una dintre ideile lui sucite era legată de creşterea găinilor. Toată lumea ştie că atunci când bagi de seamă că unul sau altul dintre pui e un cocoşel, trebuie să-l claponeşti. Într-o ogradă trebuie să rămână un singur cocoş, pentru că, dacă-s doi, se încaieră.

Dar fermierul ăsta nu-şi bătea capul cu aşa ceva. „N-au decât să crească”, zicea el. „N-au decât să se încaiere, iar tu, vecine, ascultă ce-ţi spun. Cel mai bun şi mai cocoş dintre cocoşi va învinge, şi ăla trebuie să-mi încalece puicuţele, cât mai multe, şi să-mi sporească liota de orătănii. Unde mai pui că puicuţele lui or să fie alea mai vânjoase şi atât de zdravene că nicio boleşniţă nu se va lega de ele – când orătăniile voastre or să dea ortu’ popii, veniţi la mine şi-o să vă vând găini de prăsilă. Nu mă tocmesc la preţ… Cât despre cocoşii târnuiţi, ei bine, i-om mânca, eu şi familia mea. Niciun clapon nu-i atât de fraged ca un cocoş omorât în bătaie, aşa cum cea mai bună carne de vită vine de la un taur care a murit în arenă, iar carnea de vânat, de la un cerb hăituit de copoi o zi întreagă. În plus, îţi pierzi virilitatea ca bărbat dacă mănânci claponi.”

Fermierul ăsta ciudat mai credea că era datoria lui să aleagă cea mai jigărită orătanie din ogradă când voia una pentru cină. „E o impietate”, zicea el, „să le iei pe cele mai bune. Astea trebuie lăsate să prospere sub ochiul Pancreatorului care face cocoşii şi găinile, la fel ca şi bărbaţii şi femeile.” Poate pentru că

astfel gândea, orătăniile sale erau atât de bune c-ai fi zis că nu-i nicio neghină printre ele.

Din tot ce-am spus până acum, e limpede că, la ferma lui, cocoşul cârdului era un specimen cum nu se poate mai grozav. Tânăr, puternic şi curajos. Coada, la fel de frumoasă precum cozile fazanilor, iar creasta, fără doar şi poate, era mândră şi ea, doar că fusese făcută fâşii-fâşiuţe în multele lupte disperate prin care îşi câştigase locul. Pieptul îi era roşu ca para focului şi lucios – asemenea robelor Pelerinelor de-aici –, dar gâştele ziceau că fusese alb înainte ca propriul lui sânge să-l vopsească. Aripile îi erau într-atât de puternice, încât zbura mai bine decât oricare dintre raţele albe, pintenii, mai lungi decât degetul mijlociu de la mână, iar ciocul, la fel de ascuţit ca sabia mea.

Cocoşul ăsta falnic avea o mie de neveste, dar cea mai dragă inimii lui era o găină la fel de grozavă ca el, fiica unei rase nobile şi regina recunoscută a tuturor găinilor pe multe leghe în jur. Cât de ţanţoşi umblau între colţul hambarului şi apa iazului pentru păsări! Nu-ţi puteai închipui un spectacol mai frumos, nu, nici măcar dacă l-ai fi văzut pe Autocrat însuşi înfăţişându-se cu aleasa lui la Fântâna Orhideelor – mai cu seamă că despre Autocrat am auzit că e un clapon.

Totul era ca-n poveşti pentru perechea asta fericită, până într-o noapte, când cocoşul a fost trezit de o zarvă cumplită. O bufniţă mare, din cea urecheată, reuşise să intre în hambar, unde dormeau găinile, şi-şi croia drum printre ele, căutându-şi bucătura cea mai bună pentru cină. De bună seamă că a înhăţat-o pe găina care era aleasa inimii cocoşului; şi cu ea în gheare, şi-a desfăcut aripile mari şi neauzite, gata să-şi ia zborul. Bufniţele văd neînchipuit de bine în întuneric, prin urmare trebuie să-l fi văzut pe cocoş zburând spre ea ca o furie înaripată. A văzut cineva vreodată o expresie de uimire pe faţa unei bufniţe? Ei bine, pe chipul bufniţei din hambar era numai uimire în acea noapte. Pintenii cocoşului se mişcau mai iute decât picioarele celui mai bun dansator, iar ciocul lui se repezea spre ochii rotunzi şi strălucitori, asemenea ciocului unei ciocănitoare care loveşte trunchiul unui copac. Bufniţa a dat drumul găinii din gheare, a zburat afară din hambar şi nici că a mai fost văzută vreodată.

Cocoşul avea de ce să fie mândru, de bună seamă, dar s-a împăunat prea tare. După ce învinsese o bufniţă în întuneric, îşi închipuia că poate învinge orice pasăre, oriunde. A început să vorbească despre salvarea prăzilor din ghearele şoimilor şi

despre înfruntarea teratornişilor, cele mai mari şi mai cumplite zburătoare. Dacă şi-ar fi luat sfetnici înţelepţi, cum erau îndeobşte lama şi porcul, pe care cei mai mulţi prinţi îi aleg pentru a le orândui treburile în stat, sunt sigur că lăudăroşeniile lui ar fi fost curând domolite cu vorbe meşteşugite şi înspre binele tuturor. Dar, vai, el n-a făcut astfel. El nu asculta decât de găini, toate topite după el, şi de gâşte şi raţe care socoteau că şi ele sunt îndrituite la gloria lui, atâta vreme cât împărţeau acelaşi hambar. Şi a venit şi ziua – cum vine întotdeauna pentru cei peste poate de înfumuraţi – când cocoşul a întrecut orice măsură.

Soarele tocmai răsărea – cel mai rău ceas al zilei pentru aceia care fac nefăcutele. Cocoşul a zburat în sus, tot mai sus, până când ai fi zis că mai are puţin şi străpunge cerul, şi, în sfârşit, când a ajuns sus de tot, s-a aşezat pe girueta celui mai înalt pinion al hambarului – care era şi cel mai înalt punct al întregii ferme. Şi în timp ce soarele alunga umbrele cu săgeţi roşietice aurii, cocoşul a strigat o dată şi încă o dată, că el era stăpânul tuturor înaripatelor. De şapte ori a strigat astfel, şi poate că i s-ar fi trecut cu vederea, pentru că şapte e un număr norocos. Dar nu s-a mulţumit cu atât. A trebuit să se laude şi a opta oară, după care şi-a luat zborul în jos.

Încă nu aterizase printre orătăniile sale când, deodată, s-a stârnit ceva cu totul nemaivăzut în înaltul văzduhului, chiar deasupra hambarului. O sută de raze de soare au părut să se încâlcească între ele, aşa cum încâlceşte un pisoi un ghem de lână, şi să se amestece, aşa cum amestecă o femeie aluatul într-o covată. Şi din acest vârtej de lumină glorioasă s-au alcătuit apoi picioare, braţe, un cap şi, la urmă, aripi, şi făptura s-a avântat în jos spre ograda cu hambar. Era un înger cu aripi în roşu, albastru, verde şi auriu, şi cu toate că nu părea a fi mai mare decât cocoşul, orătania şi-a dat de îndată seama, privindu-l în ochi, că era cu mult mai mare decât el pe dinlăuntru.

„Acum”, a zis îngerul, „ascultă dreapta judecată. Zici că nimic purtător de pene nu ţi se poate împotrivi. Iată-mă, eu sunt fără doar şi poate o fiinţă împănată. Am lăsat în urmă toate armele puternice ale oştilor luminii şi mă voi lupta cu tine, numai noi doi.”

La care cocoşul şi-a întins aripile şi s-a înclinat atât de mult că zdrenţuita lui creastă a râcâit colbul, şi a spus:

„Voi fi onorat până la sfârşitul zilelor mele că am fost socotit

demn de o asemenea provocare, la care nicio altă pasăre n-a fost supusă până acum. Dar îmi pare nespus de rău că trebuie să-ţi spun că nu o pot primi, şi asta din trei pricini, întâi fiindcă, deşi ai pene pe aripi, aşa cum bine zici, nu cu aripile tale m-aş lupta, ci cu pieptul şi capul tău. Prin urmare, nu eşti o creatură împănată pentru luptă.”

Îngerul a închis ochii şi şi-a atins trupul cu mâinile, şi pe când şi le-a îndepărtat, părul de pe cap i s-a preschimbat în pene mai colorate decât ale celui mai frumos canar, iar faldurile robei sale erau acum pene mai albe decât penele celui mai alb porumbel.

„A doua pricină”, a continuat cocoşul câtuşi de puţin tulburat, „este aceea că tu, care ai, aşa cum vădit este, puterea de a te transforma, ai putea ca, în timpul luptei, să doreşti să te preschimbi într-o creatură fără pene – bunăoară un şarpe mare. Prin urmare, dacă ar fi să mă lupt cu tine, n-aş putea fi sigur că vei juca cinstit.”

La aceste cuvinte, îngerul şi-a despicat pieptul şi, înfăţişând orătăniilor strânse ciopor tot ceea ce avea înăuntru, a scos de-acolo puterea de a-şi schimba forma. I-a dat-o celei mai grase gâşte să o ţină cât dura lupta, iar gâscă pe dată s-a preschimbat într-o gâscă cenuşie, de apă sărată, din cele care zboară de la catarg la catarg. Dar nu şi-a luat zborul, ci a rămas să păzească puterea îngerului.

„Iar a treia”, a continuat cocoşul, de-acum disperat, „e că e limpede că tu eşti un slujbaş al Pancreatorului şi, împărţind dreptatea, aşa cum faci acum, îţi îndeplineşti datoria. Dacă ar fi să mă lupt cu tine, aşa cum îmi ceri, înseamnă să comit o fărădelege fără seamăn împotriva singurului conducător pe care găinile curajoase îl recunosc.”

„Prea bine”, a admis îngerul. „E un punct de vedere juridic foarte bine chibzuit şi presupun că-ţi închipui că astfel scapi cu faţa curată. Adevărul e că ţi-ai câştigat calea spre propria-ţi moarte. Nu voiam decât să-ţi răsucesc niţel aripile la spate şi să-ţi smulg penele din coadă.”

Deodată, şi-a înălţat capul şi a scos un ţipăt ciudat, sălbatic. Pe loc un vultur s-a repezit în picaj din înalt şi a căzut ca un trăsnet în ogradă.

S-au luptat apoi peste tot în ogradă şi lângă iazul raţelor, şi pe păşune, şi iar înapoi, căci vulturul era puternic, dar cocoşul era iute şi curajos. De un perete al hambarului stătea sprijinită o teleagă veche, cu o roată ruptă – sub ea s-a gândit cocoşul să se

retragă pentru a-şi trage sufletul înainte de atacul final, căci acolo nu-l ajungea vulturul şi se mai putea şi răcori la umbră. Sângera însă atât de mult, încât înainte ca vulturul, la fel de însângerat, să apuce să-l atace, cocoşul s-a împleticit, a căzut, a încercat să se ridice, a căzut din nou.

„Acum aţi văzut cum s-a făcut dreptate”, s-a adresat îngerul orătăniilor adunate. „Nu mai fiţi atât de înfumurate! Nu vă mai umflaţi în pene, pentru că veţi fi pedepsite. Credeaţi că e campionul de neînvins. Iată-l cum zace, victimă nu a vulturului ăstuia, ci a mândriei sale, bătut, distrus.”

Atunci cocoşul, pe care-l crezuseră mort, şi-a ridicat capul.

„Fără doar şi poate eşti foarte înţelept, îngerule”, a zis el. „Dar n-ai habar cum sunt cocoşii. Un cocoş nu e bătut decât atunci când îşi roteşte coada şi îşi arată pana albă de sub penele cozii. Forţa mea, pe care mi-am dobândit-o zburând şi alergând, şi în multe lupte, m-a părăsit. Spiritul meu, pe care l-am primit din mâinile stăpânului tău, Pancreatorul, nu m-a părăsit. Vulturule, nu-ţi cer să-mi cruţi viaţa. Vino-ncoa şi omoară-mă acum. Dar când îţi vei pune în cântare onoarea, să nu-ţi adaugi şi înfrângerea mea.”

Vulturul s-a uitat la înger când a auzit ce-a spus cocoşul, iar îngerul s-a uitat la vultur.

„Pancreatorul este la o depărtare infinită de noi”, a zis îngerul. „Prin urmare, la o depărtare infinită de mine, cu toate că zbor mult mai sus decât tine. Nu-i pot decât ghici dorinţele – nimeni nu poate face altfel.”

Şi-a deschis încă o dată pieptul şi a vârât înăuntru puterea pe care o dăduse pentru o vreme în grija altcuiva. Apoi el şi vulturul şi-au luat zborul şi, o vreme, gâscă de apă sărată i-a urmat spre înalt.

Şi aici se sfârşeşte povestea.

Melito zăcuse pe spate cât povestise, privind spre pânza de cort întinsă deasupra. Aveam sentimentul că era prea slăbit până şi să se ridice într-un cot. Ceilalţi răniţi tăcuseră cât durase povestea, la fel cum tăcuseră şi în timpul poveştii lui Hallvard.

Într-un târziu am spus:

— E o poveste bună. Îmi va fi foarte greu să aleg între cele două, şi dacă tu, şi Hallvard, şi Foila consimţiţi, aş dori să-mi las ceva timp să mă gândesc la amândouă.

Foila, care şedea cu genunchii strânşi la piept, a strigat:

— Să nu alegi. Concursul încă nu s-a încheiat.

Toată lumea s-a uitat la ea.

— Vă voi lămuri mâine, a zis ea. Încă nu alege, Severian. Dar ce părere aveţi despre povestea asta?

Hallvard a mormăit:

— Îţi spun eu ce cred. Cred că Melito este tare deştept, aşa cum a zis el despre mine că sunt. Încă nu s-a tămăduit la fel de mult ca mine, şi nici la fel de înzdrăvenit nu e, şi astfel şi-a câştigat mila unei femei. Meşteşugit lucrat, cocoşelule.

— E cea mai proastă poveste pe care-o ştiu, a spus Melito cu o voce mai slabă decât aceea cu care povestise lupta păsărilor.

— Cea mai proastă? am întrebat.

Eram cu toţii miraţi.

— Da, cea mai proastă. E o poveste caraghioasă, pe care o spunem copiilor noştri care habar n-au de nimic altceva decât de colb, animalele de la fermă şi cerul de deasupra capetelor, încât povestea trebuie să vorbească răspicat, prin fiecare cuvânt al ei, despre aceste lucruri.

— Nu vrei să câştigi, Melito? l-a întrebat Hallvard.

— Ba cum să nu. Tu n-o iubeşti pe Foila aşa cum o iubesc eu. Mi-aş da viaţa s-o fac a mea, dar mai degrabă mi-aş da viaţa decât s-o dezamăgesc. Dacă povestea pe care tocmai am spus-o va ieşi învingătoare, atunci n-am s-o dezamăgesc niciodată, cel puţin nu cu poveştile mele. Am o mie mai bune decât asta.

Hallvard s-a ridicat şi a venit să se aşeze pe priciul meu, aşa cum făcuse şi cu o zi înainte, iar eu mi-am dat picioarele în jos peste margine, ca să mă aşez lângă el.

— Ce spune Melito e foarte iscusit, mi-a zis el. Tot ce spune e foarte iscusit. Dar tu trebuie să ne judeci după poveştile pe care le-am spus, nu după cele pe care zicem că le ştim dar nu le-am spus. Şi eu ştiu multe alte poveşti. Iarna, nopţile noastre sunt cele mai lungi din Commonwealth.

I-am răspuns că, aşa cum spusese Foila, care se gândise la această întrecere al cărei premiu era ea însăşi, încă nu aveam să fac alegerea.

— Toţi cei care rostesc Gândul Corect vorbesc bine. Şi-atunci, prin ce unii învăţăcei sunt mai buni decât alţii? Prin vorbirea lor. Învăţăceii inteligenţi rostesc Gândul Corect cu inteligenţă. Ascultătorul ştie după intonaţia vocilor lor că ei înţeleg. Prin această vorbire superioară a învăţăceilor inteligenţi, Gândirea Corectă este trecută, asemenea focului, de la unul la altul.

Cred că niciunul dintre noi nu-şi dăduse seama că ascianul asculta. Am fost puţin surprinşi să-l auzim vorbind acum. După o clipă, Foila a zis:

— Ceea ce vrea să spună e că nu trebuie să judeci după conţinutul poveştilor, ci după cât de bine a fost spusă fiecare. Nu sunt sigură că-i dau dreptate – dar poate că are un tâlc.

— Nu sunt de acord, a mârâit Hallvard. Cei care ascultă se satură iute de şmecheriile povestitorilor. Cel mai bun fel de a povesti este să povesteşti cât mai simplu cu putinţă.

S-au băgat şi alţii în sfada noastră şi uite-aşa am stat îndelung de vorbă despre asta şi despre cocoşel.

X
Ava

Cât am fost bolnav, n-am acordat prea multă atenţie celor care ne aduceau mâncarea, cu toate că, dacă mă gândesc la asta, mi-i aminteam cu limpezime, aşa cum îmi amintesc totul. Odată, ne-a servit o Pelerină – cea care vorbise cu mine cu o seară înainte. Alteori, fuseseră sclavi raşi în cap sau postulante înveşmântate în cafeniu. În seara asta, seara zilei în care Melito îşi spusese povestea, cina ne-a fost adusă de o postulantă pe care n-o mai văzusem înainte, o fată zveltă, cu ochi cenuşii. M-am ridicat şi am ajutat-o să împartă tăvile.

După ce-am isprăvit treaba asta, ea mi-a mulţumit şi a zis:

— N-o să mai fii aici multă vreme.

I-am spus că am ceva de făcut aici şi, oricum, nu aveam unde să mă duc.

— Ai legiunea ta. Dacă a fost nimicită, o să fii trimis la alta.

— Nu-s soldat. Am venit aici, în nord, cu gândul să mă înrolez poate, dar am căzut bolnav înainte să apuc s-o fac.

— Ai fi putut aştepta în oraşul tău. Am auzit că recrutorii se duc în toate oraşele, cel puţin de două ori pe an.

— Mă tem că oraşul meu de baştină e Nessus.

Am văzut-o zâmbind.

— Dar l-am părăsit de mult, şi nu voiam să stau în aşteptare cine ştie pe unde, timp de o jumătate de an. Oricum, la asta nu m-am gândit. Eşti şi tu din Nessus?

— Nu te ţii bine pe picioare.

— Mi-e bine, nicio grijă.

M-a atins pe braţ, un gest timid care mi-a amintit întrucâtva de căprioara domesticită din grădina Autocratului.

— Eşti transpirat tot. Chiar dacă ţi-a trecut febra, nu mai eşti obişnuit să stai în picioare. Nu se poate să nu-ţi dai seama de asta. Stai la pat de câteva zile bune. Vreau ca acum să te întinzi la loc.

— Dacă mă supun, n-o să mai am cu cine vorbi în afară de cei cu care am stat de vorbă toată ziua. Bărbatul din dreapta mea e un prizonier ascian, iar cel din stânga vine dintr-un sat despre care nici tu, nici eu n-am auzit vreodată.

— Bine, atunci, dacă te întinzi, mă aşez lângă tine şi stăm

niţel de vorbă. Oricum nu mai am nimic de făcut până când va trebui să cântam nocturna din nou. Din ce cartier anume din Nessus vii tu?

În timp ce mă însoţea spre prici, i-am spus că nu voiam să vorbesc, ci să ascult, şi am întrebat-o din care cartier anume se trage ea.

— Când eşti cu Pelerinele, casa îţi este unde sunt ele – oriunde sunt înălţate corturile: ordinul devine familia şi tot aici ţi-s prietenele, ca şi cum prietenele ţi-au devenit şi surori. Dar înainte să vin aici, am trăit departe, în partea de nord-vest a oraşului, aproape de Zid.

— Lângă Câmpia Sangvinară?

— Da, în apropiere. Ştii locul?

— Am luptat acolo odată.

A făcut ochii mari.

— Vorbeşti serios? Ne duceam acolo să privim. N-aveam voie, dar noi tot ne duceam. Ai câştigat?

Nu mă gândisem niciodată la asta, aşa că am stat puţin în cumpănă.

— Nu, am zis apoi. Am pierdut.

— Dar ai rămas în viaţă. E mai bine, nu-i aşa, să pierzi şi să rămâi în viaţă, decât să iei viaţa cuiva.

Mi-am desfăcut veşmântul şi i-am arătat cicatricea de pe piept pe care mi-o lăsase frunza avernei lui Agilus.

— Ai fost foarte norocos. Adeseori sunt aduşi aici soldaţi cu răni la piept, aşa ca asta, dar arar reuşim să-i salvăm.

Timidă, mi-a atins pieptul. Chipul ei avea o dulceaţă pe care n-o văzusem pe chipurile altor femei. Preţ de o clipă, mi-a mângâiat pielea, apoi şi-a tras brusc mâna.

— N-o fi fost foarte adâncă.

— N-a fost, i-am zis eu.

— Odată am văzut o luptă între un ofiţer şi un exultant costumat. Drept arme au folosit plante otrăvite – poate pentru că ofiţerul ar fi avut un avantaj necinstit dacă s-ar fi bătut cu sabia. Exultantul a fost omorât şi eu am plecat, dar apoi a fost zarvă mare, pentru că ofiţerul o luase razna.

A trecut ca fulgerul pe lângă mine, lovind cu planta lui în dreapta şi-n stânga, dar cineva i-a aruncat o măciucă la picioare şi l-a doborât. Cred că aia a fost cea mai grozavă luptă pe care am văzut-o vreodată.

— Au luptat vitejeşte?

— Nu tocmai. Întâi s-au ciorovăit că ba e îngăduit de lege nu ştiu ce, ba nu e îngăduit de lege altceva – ştii cum sunt bărbaţii când nu vor să înceapă.

— „Voi fi onorat până la sfârşitul zilelor mele că am fost socotit demn de o asemenea provocare, la care nicio altă pasăre n-a fost supusă până acum. Dar îmi pare nespus de rău că trebuie să-ţi spun că nu o pot primi, şi asta din trei pricini, întâi fiindcă, deşi ai pene pe aripi, aşa cum bine zici, nu cu aripile tale m-aş lupta, ci cu pieptul şi capul tău.” Cunoşti povestea?

Zâmbind, a clătinat din cap în semn că nu.

— E o poveste bună. O să ţi-o spun altă dată. Dacă ai locuit atât de aproape de Câmpia Sangvinară, înseamnă că familia ta era de rang înalt. Eşti cumva armigetă?

— Păi cam toate din ordin sunt fie armigete, fie exultante. E un ordin aristocratic, îmi pare rău s-o spun. Uneori este primită şi câte-o fiică de optimat, aşa ca mine, dacă optimatul a fost vreme îndelungată prieten al ordinului, dar nu suntem decât trei cu acest rang. Am auzit că unii optimaţi cred că e de ajuns să facă un dar generos ca fiicele lor să fie primite în ordin, dar în fapt nu e aşa – trebuie să ajute ordinul în felurite chipuri, nu doar cu bani, şi trebuie s-o fi făcut vreme îndelungată. Vezi tu, lumea nu e chiar atât de coruptă pe cât le place oamenilor să creadă.

— Socoţi că e drept ca ordinul vostru să se îngrădească astfel? Voi îl serviţi pe Conciliator. Oare i-a întrebat pe oamenii pe care i-a înviat din morţi dacă sunt armigeri sau exultanţi?

Ea a zâmbit din nou.

— Asta e o întrebare care a fost întoarsă pe toate feţele de multe ori în ordin. Dar pentru optimaţi, şi chiar şi pentru clasele inferioare, există alte ordine; al nostru, rămânând aşa cum e, primeşte mulţi bani anume ca să-i folosim în munca noastră şi să avem multă influenţă. Dacă am hrăni şi am îngriji doar pe anumiţi oameni, aş zice că ai dreptate. Dar noi nu facem aşa; ajutăm până şi animalele atunci când putem. Conexa Epicharis spunea odată să ne oprim totuşi la insecte, dar apoi a găsit-o pe una dintre noi – o postulantă – care încerca să vindece aripa frântă a unui fluture.

— Nu vă pasă că aceşti soldaţi au făcut tot ce-au putut ca să omoare ascieni?

Răspunsul ei a fost foarte departe de ceea ce aşteptam:

— Ascienii nu sunt fiinţe umane.

— Ţi-am spus că pacientul de lângă mine este ascian. Din

ceea ce-am văzut, îl îngrijiţi la fel de bine ca şi pe noi.

— Iar eu ţi-am spus că luăm în grijă şi animale atunci când putem. Nu ştii că fiinţele umane îşi pot pierde natura omenească?

— Te gândeşti la zoantropi. Am întâlnit câţiva.

— La ei, da. Renunţă la natura omenească de bunăvoie. Dar sunt alţii care şi-o pierd fără să vrea, adeseori când îşi închipuie că şi-o sporesc, sau că se ridică la o condiţie mai înaltă decât aceea în care ne naştem. Şi mai sunt şi alţii, precum ascienii, cărora li se ia această natură.

M-am gândit la Baldanders, aruncându-se de pe zidul castelului în Lacul Diuturna.

— De bună seamă că aceste... lucruri merită compasiunea noastră.

— Animalele merită compasiunea noastră. De aceea noi, cele din ordinul nostru, avem grijă de ele. Dar dacă omul omoară un animal, nu înseamnă că a comis o crimă.

M-am ridicat în capul oaselor şi am prins-o de braţ, simţind o tulburare pe care cu greu mi-o puteam stăpâni.

— Crezi că dacă ceva – să spunem o armă de-a Conciliatorului ar putea vindeca fiinţele umane, n-ar reuşi totuşi acelaşi lucru cu aceia care nu sunt fiinţe umane?

— Despre Gheară e vorba, nu-i aşa? Te rog, închide gura – mă faci să izbucnesc în râs când o caşti aşa, şi nu avem voie să râdem când sunt în preajmă oameni din afara ordinului.

— Vasăzică ştii!

— Infirmiera ta mi-a spus. Mi-a spus că eşti nebun, dar o nebunie simpatică, şi nu crede că ai face rău cuiva. Apoi am întrebat-o despre asta, iar ea mi-a spus. Tu ai Gheara şi uneori îi poţi vindeca pe cei bolnavi şi chiar să-i readuci la viaţă pe morţi.

— Crezi că sunt nebun?

Încă zâmbind, a dat din cap că da.

— De ce? Uită ce-a zis Pelerina. Am spus în seara asta ceva să te facă să mă crezi astfel?

— Poate căzut sub o vrajă. Nu e vorba de ce ai spus. Sau să zicem că nu e chiar asta. Dar tu nu eşti doar un singur om.

A tăcut. Cred că mă aştepta s-o contrazic, dar eu n-am rostit niciun cuvânt.

— E ceva pe chipul tău şi în felul în care te mişti. Ştii că nici măcar nu-ţi cunosc numele? Ea nu mi l-a spus.

— Severian.

— Eu sunt Ava. Severian e un nume din acela frate-soră, nu-i aşa? Severian şi Severa. Ai o soră?

— Nu ştiu. Dacă am una, e vrăjitoare.

Ava s-a făcut că nu aude.

— Cealaltă. Are un nume?

— Prin urmare, ştii că e femeie.

— Mda. Când am servit mâncarea, o clipă am crezut că venise să mă ajute o soră exultantă. Apoi m-am uitat în jur şi te-am văzut pe tine. Întâi mi-am zis că am impresia asta numai când te văd cu colţul ochiului, dar de când stăm aici au fost câteva momente în care am văzut-o chiar uitându-mă la tine. Când te uiţi într-o parte, pur şi simplu dispari uneori, iar chipul tău e folosit de o femeie înaltă, palidă. Te rog să nu-mi spui că ţin post prea lung. Aşa-mi spune toată lumea, dar nu e adevărat, şi chiar de-ar fi, aici e vorba de altceva.

— Numele ei e Thecla. Îţi aminteşti ce-ai zis mai adineaori despre pierderea naturii umane? Despre ea încercai să-mi vorbeşti?

Ava a negat cu un gest al capului.

— Nu cred. Dar voiam să te întreb ceva. A mai fost un pacient aici, ca tine, şi mi s-a spus că a venit cu tine.

— Adică Miles. Nu, avem poveşti diferite. N-am să ţi-o spun pe-a lui. Numai el o poate face, nimeni altcineva. Dar ţi-o spun pe-a mea. Ai auzit despre necrofagi?

— Dar tu nu eşti necrofag. Acum câteva săptămâni, am avut aici trei captivi insurgenţi. Ştiu cum arată necrofagii.

— Prin ce ne deosebim?

— Ei… A tăcut, căutându-şi cuvintele. Ei nu se pot stăpâni. Vorbesc singuri – aşa cum fac mulţi oameni, nu-i vorbă – şi văd lucruri care nu sunt acolo. E ceva ce arată a singurătate şi a egoism. Tu nu eşti aşa.

— Ba sunt, am contrazis-o eu.

Şi i-am povestit, fără a intra în prea multe amănunte, despre banchetul lui Vodalus.

— Ei te-au obligat, a observat ea când am isprăvit. Dacă le-ai fi arătat ce simţeai, te-ar fi omorât.

— Nu contează. Am băut alzaboul. Am mâncat din carnea ei. Şi la început a fost scârbos, aşa cum zici tu, cu toate că am iubit-o. Era în mine şi împărtăşeam viaţa care fusese a ei, cu toate acestea era moartă. O simţeam putrezind acolo. În prima noapte am avut un vis minunat cu ea; când mă întorc printre amintirile

mele, visul acesta este unul dintre lucrurile pe care le preţuiesc cel mai mult. După aceea, a fost îngrozitor, şi uneori îmi părea că visam cu ochii deschişi – cred că asta e ceea ce tu ai luat drept vorbire de unul singur şi holbatul în gol. Acum, în fapt de multă vreme, ea pare din nou vie, doar că în mine.

— Nu cred că ceilalţi sunt aşa.

— Nici eu nu cred, am zis eu. Cel puţin dacă mă iau după ceea ce-am auzit despre ei. Sunt multe lucruri importante pe care nu le înţeleg. Ceea ce ţi-am povestit e unul dintre ele.

Ava a rămas tăcută preţ de două sau trei respirări, apoi ochii i s-au deschis larg.

— Gheara, lucrul acela în care crezi. O aveai atunci?

— Da, însă nu ştiam ce poate face. Nu acţionase – sau mai curând, acţionase, o înviase pe o femeie numită Dorcas, dar nu ştiam ce se întâmplase, de unde apăruse femeia. Dacă aş fi ştiut, poate că aş fi salvat-o pe Thecla, aş fi adus-o înapoi.

— Dar o aveai? O aveai cu tine?

Am consimţit cu o mişcare a capului.

— Păi, nu înţelegi? A *adus-o* înapoi. Tocmai mi-ai spus că putea acţiona fără ca tu să ştii. Aveai gema şi aveai şi femeia, putrezind în tine, cum ai zis tu.

— Fără trupul...

— Eşti un materialist, aşa cum sunt toţi ignoranţii. Dar faptul că eşti materialist nu înseamnă că materialismul este adevărat. Nu ştii asta? Când tragem linie la urmă, ceea ce contează sunt spiritul şi visul, gândul şi iubirea, şi gestul.

Am rămas atât de surprins de ideile care năvăliseră în mine încât pentru o vreme am tăcut, năpădit de propriile-mi speculaţii. Când, în sfârşit, am revenit la realitate, m-am mirat să văd că Ava nu plecase şi am încercat să-i mulţumesc.

— M-am simţit liniştită stând aici cu tine, şi dacă ar fi venit vreo soră, i-aş fi spus că aşteptam să aud dacă strigă vreun bolnav.

— Încă nu m-am lămurit cu ceea ce mi-ai spus tu despre Thecla. Va trebui să mă gândesc la asta multă vreme, poate zile întregi. Oamenii îmi spun că sunt cam greu de cap.

A zâmbit, şi adevărul e că spusesem ceea ce spusesem (chiar dacă era adevărat) şi ca s-o fac să zâmbească.

— Nu cred, a zis ea. Mai curând un om meticulos.

— Mă rog, dar mai am o întrebare. Adesea, când încercam să dorm, sau când mă trezeam noaptea, încercam să pun cap la cap

eşecurile şi succesele. Adică de câte ori am folosit Gheara şi am înviat pe câte cineva, şi de câte ori am încercat asta dar viaţa nu s-a întors. Îmi pare că mai curând e vorba doar de întâmplare, deşi poate că există o legătură pe care n-o pot dibui.

— Şi crezi că ai găsit-o acum?

— Ceea ce mi-ai spus despre oamenii care-şi pierd natura umană – aici s-ar putea să fie ceva. A fost o femeie… cred că era şi ea un om din ăsta, cu toate că era foarte frumoasă. Şi un bărbat, prietenul meu, care s-a vindecat numai în parte, adică doar l-am ajutat să se vindece. Dacă e cu putinţă ca cineva să-şi piardă natura umană, înseamnă că e cu putinţă ca ceva ce n-a avut niciodată o asemenea natură să o dobândească. Ce pierde unul, găseşte celălalt, aşa-i peste tot în lume. Cred că el şi-a găsit-o. Apoi, efectul pare mai slab când moartea e pricinuită prin violenţă…

— M-aşteptam la asta, a zis Ava încet.

— L-a vindecat pe omul-maimuţă căruia i-am retezat mâna. Poate pentru că am făcut-o eu însumi. Şi l-a ajutat pe Jonas, dar eu – Thecla – am folosit bicele acelea.

— Puterile tămăduirii ne apără de Natură. De ce să ne apere Increatul de noi înşine? Am putea să ne apărăm singuri de noi înşine. Poate că el ne ajută doar atunci când ajungem să regretăm ceea ce am făcut.

Căzut pe gânduri, am dat din cap.

— Mă duc la capelă acum. Eşti destul de înzdrăvenit ca să faci câţiva paşi. Vii cu mine?

Cât zăcusem sub acoperişul acela uriaş de pânză, crezusem că atâta era tot lazaretul. Abia acum am văzut, deşi vag şi doar la întunericul nopţii, că erau o sumedenie de corturi şi pavilioane. Asemenea cortului nostru, cele mai multe aveau pereţii ridicaţi, pentru răcorire, strânşi precum pânzele unei corăbii ancorate. N-am intrat în niciunul, ci am mers printre ele, pe poteci şerpuitoare ce mi se păreau lungi, până am ajuns la unul ai cărui pereţi erau lăsaţi în jos. Era făcut din mătase, nu din pânză, şi iradia o lumină purpurie, de la lumânările aprinse înăuntru.

— Odată am avut o catedrală mare, mi-a spus Ava. Aveau loc înăuntru zece mii, dar când o strângeai, încăpea într-un car. Domnicellae a noastră i-a dat foc înainte să intru eu în ordin.

— Ştiu, i-am zis. Am văzut-o arzând.

Înăuntrul cortului de mătase, am îngenuncheat amândoi în faţa unui altar simplu, încărcat de flori. Ava s-a rugat. Eu,

neştiind nicio rugăciune, m-am adresat, pe muteşte, cuiva care uneori părea să fie în mine, alteori, aşa cum spusese îngerul, infinit de departe.

XI
Povestea celui loial Grupului celor Şaptesprezece:
Omul cinstit

A doua zi dimineaţa, după ce-am mâncat şi toată lumea se trezise, mi-am luat inima-n dinţi şi am întrebat-o pe Foila dacă sosise clipa să aleg între Melito şi Hallvard. Ea mi-a făcut semn din cap că nu, dar înainte să apuce să spună ceva, ascianul a anunţat:

— Toată lumea trebuie să servească pe rând norodul. Boul trage la plug, câinele păzeşte oile, iar pisica prinde şoareci în grânar. La fel pot bărbaţii, femeile şi chiar copiii să servească norodul.

Foila şi-a arătat zâmbetul fermecător

— Prietenul nostru vrea să spună şi el o poveste.

— Ce?! a exclamat Melito şi o clipă am crezut că se va ridica în capul oaselor. O să-l laşi pe el – pe oricare dintre ei – să…

Foila a făcut un gest şi el a tăcut mâlc.

— De ce nu? a zis ea şi ceva îi tresărea la colţurile buzelor. Da, o să-l las. Nicio grijă, o să fac pe tălmaciul pentru voi toţi. Consimţi, Severian?

— Cum vrei tu, am răspuns.

Hallvard a mârâit:

— Nu aşa ne-a fost vorba. Îmi amintesc fiecare cuvânt.

— Şi eu, a zis Foila. Dar nici împotriva înţelegerii nu e, şi în fapt e în *spiritul* înţelegerii, anume ca rivalii să se ia la întrecere pentru a-mi câştiga mâna – nici prea moale şi nici prea frumoasă acum, îmi pare rău s-o spun, dar care arată tot mai bine de când stau în locul ăsta. Ascianul mi-ar face şi el curte dacă ar socoti că poate; n-ai văzut cum se uită la mine?

Ascianul a recitat:

— Uniţi, bărbaţii şi femeile sunt mai puternici; dar o femeie vitează vrea copii, nu soţi.

— Vrea să spună că i-ar plăcea să se însoare cu mine, dar nu crede că voi accepta curtea pe care mi-o face. Se înşală.

Foila s-a uitat de la Melito la Hallvard, şi zâmbetul ei s-a transformat în rânjet.

— Vă temeţi chiar atât de tare de el într-o întrecere de spus poveşti? Înseamnă c-o rupeaţi la fugă atunci când vedeaţi un ascian pe câmpul de luptă.

Niciunul din ei n-a răspuns şi, după o vreme, ascianul a început să vorbească:

— În vremuri de demult, peste tot se găsea loialitatea faţă de cauza norodului. Vrerea Grupului celor Şaptesprezece era vrerea tuturor.

— *A fost odată ca niciodată…,* a început Foila să tălmăcească.

— Nimeni să nu trândăvească. Dacă e unul trândav, să fie legat de alţii care sunt trândavi şi ei, şi să caute ţara trântorilor. Mai bine să meargă o mie de leghe decât să zacă în Casa Flămânzirii.

— … *o fermă îndepărtată unde munceau împreună oameni neînrudiţi.*

— Unul e vânjos, altul frumos, al treilea, un artificier priceput. Care-i cel mai bun? Cel care serveşte norodul.

— *La ferma asta trăia un om bun.*

— Munca să fie împărţită de un împărţitor înţelept al muncii. Hrana să fie împărţită de un împărţitor drept al hranei. Porcii să se îngraşe. Şobolanii să flămânzească.

— *Ceilalţi îl înşelau la ceea ce i se cuvenea.*

— Oamenii care se întrunesc la sfat pot să judece, dar nimeni nu trebuie să primească mai mult de o sută de lovituri.

— *El s-a plâns, şi ei l-au bătut.*

— Cum sunt hrănite mâinile? Cu sânge. Cum ajunge sângele la mâini? Prin vene. Dacă venele sunt închise, mâinile vor putrezi.

— *Omul a plecat de la fermă şi s-a aşternut la drum.*

— Unde şade Grupul celor Şaptesprezece, acolo se face dreptatea supremă.

— *S-a dus în capitală şi s-a plâns de felul în care se purtaseră cu el.*

— Să fie apă curată pentru cei care trudesc. Să fie hrană caldă pentru ei şi un pat curat.

— *S-a întors la fermă, obosit şi flămând, după călătorie.*

— Nimeni nu trebuie să primească mai mult de o sută de lovituri.

— *L-au bătut din nou.*

— Dincolo de orice lucru se găseşte un alt lucru, şi aşa mereu; astfel, copacul dincolo de pasăre, piatra dedesubtul ţărânii,

soarele dincolo de Urth. Dincolo de eforturile noastre, să se găsească eforturile noastre.

— *Omul cinstit nu s-a dat bătut. A părăsit din nou ferma şi a luat drumul capitalei.*

— Pot fi ascultaţi toţi petiţionarii? Nu, căci toţi strigă în acelaşi timp. Atunci, cine să fie auzit – cei care strigă mai tare? Nu, căci toţi strigă tare. Cei care strigă mai mult să fie auziţi, şi lor să li se facă dreptate.

— *Ajungând în capitală, şi-a făcut culcuş chiar în pragul Grupului celor Şaptesprezece şi i-a rugat pe toţi cei care treceau să~l asculte. După o vreme lungă, a fost primit în palat, unde cei care cârmuiau i-au ascultat plângerea cu înţelegere.*

— Aşa spune Grupul celor Şaptesprezece: De la cei care fură luaţi tot ce au, pentru că nimic din ce au nu-i al lor.

— *I-au spus să se întoarcă la fermă şi să le spună celor răi – în numele lor – că trebuie să plece.*

— Aşa cum e copilul bun pentru mama lui, aşa e şi cetăţeanul pentru Grupul celor Şaptesprezece.

— *Şi a făcut întocmai cum îi spuseseră.*

— Ce e vorbirea prostească? Vânt. Vine la urechi şi iese pe gură. Nimeni nu trebuie să primească mai mult de o sută de lovituri.

— *Şi-au râs de el şi l-au bătut.*

— Dincolo de eforturile noastre, să se găsească eforturile noastre.

— *Omul cinstit nu s-a lăsat păgubaş. S-a mai dus o dată în capitală.*

— Cetăţeanul îi dă norodului ceea ce norodul merită. Ce merită norodul? Totul.

— *Era foarte obosit. Hainele îi erau zdrenţuite, încălţările scâlciate. Nu avea ce mânca, nu avea ce vinde.*

— Mai bine să fii drept decât să fii bun, dar numai judecătorii buni pot să fie drepţi; să fie buni cei care nu pot să fie drepţi.

— *În capitală trăia din cerşit.*

În acest moment al povestirii, nu m-am mai putut stăpâni şi i-am întrerupt. I-am spus Foilei că, după părerea mea, era minunat că înţelegea atât de bine ce însemna în povestire fiecare grup de fraze ale ascianului, dar că eu nu înţelegeam cum de reuşea – cum ştia, bunăoară, că fraza despre bunătate şi dreptate însemna că eroul ajunsese cerşetor.

— Păi, să presupunem că altcineva – Melito, de pildă – ar spune o poveste şi, la un moment dat, îşi întinde mâna şi începe să ceară de pomană. Ai şti ce înseamnă asta, nu-i aşa?

Am consimţit.

— La fel şi aici. Uneori dăm peste soldaţi ascieni care sunt prea flămânzi sau prea suferinzi să ţină pasul cu ceilalţi, şi după ce înţeleg că n-o să-i omorâm, zic treaba aia despre bunătate şi dreptate. În asciană, se-nţelege. Asta zic cerşetorii în Ascia.

*

— Cei care strigă mai mult să fie auziţi, şi lor să li se facă dreptate.

— De data asta a fost nevoit să aştepte vreme îndelungată înainte să fie primit la palat, dar până la urmă l-au lăsat să intre şi au ascultat ce avea de spus.

— Cei care nu vor să servească norodul vor trebui să servească norodul.

— Ei au zis că-i vor întemniţa pe oamenii răi.

— Să fie apă curată pentru cei care trudesc. Să fie hrană caldă pentru ei şi un pat curat.

— El s-a întors acasă.

— Nimeni nu trebuie să primească mai mult de o sută de lovituri.

— Iar a fost bătut.

— Dincolo de eforturile noastre, să se găsească eforturile noastre.

— Dar el nu s-a lăsat păgubaş. Încă o dată a pornit spre capitală, să se plângă.

— Cei care se luptă pentru norod se luptă cu o mie de inimi. Cei care luptă împotriva lui, cu niciuna.

— Acum oamenilor răi li s-a făcut frică.

— Nimeni să nu se opună hotărârilor Grupului celor Şaptesprezece.

— Şi-au spus în sinea lor: „S-a dus la palat iar şi iară, şi de fiecare dată trebuie să le fi spus cârmuitorilor de-acolo că nu ne-am supus poruncilor lor de la început. De bună seamă că de data asta vor trimite soldaţi să ne omoare.”

— Dacă rănile le sunt pe spate, cine le va stăvili sângele?

— Oamenii răi au fugit.

— Unde sunt cei care în vremuri trecute s-au opus hotărârilor Grupului celor Şaptesprezece?

— Şi n-au mai fost văzuţi niciodată.

— Să fie apă curată pentru cei care trudesc. Să fie hrană caldă pentru ei şi un pat curat. Atunci ei vor cânta la muncă şi munca le va fi uşoară. Atunci ei vor cânta la seceriş şi recolta va fi bogată.

— *Omul cinstit s-a întors acasă şi a trăit fericit până la sfârşitul zilelor.*

Toată lumea a aplaudat povestea asta, mişcaţi de povestea ca atare, de ingeniozitatea prizonierului ascian, de privirea fugară pe care ne lăsase s-o aruncăm în viaţa din Ascia şi, mai ales – îmi vine mie să cred –, de graţia şi spiritul pe care Foila le pusese în tălmăcirea ei.

Nu am cum să ştiu dacă Domniilor Voastre, care veţi citi până la urmă această mărturie, vă plac sau nu poveştile. Dacă nu vă plac, de bună seamă că aţi dat paginile acestea fără a le arunca vreo privire. Mărturisesc că eu le iubesc. Ba aş zice chiar că adeseori îmi pare că, dintre toate lucrurile bune din lume, singurele despre care omenirea poate spune că sunt ale sale sunt poveştile şi muzica; celelalte, mila, frumuseţea, somnul, apa curată şi mâncarea caldă (cum ar fi zis ascianul) sunt făptuirile Increatului. Astfel, poveştile sunt flecuşteţe în desenul universului, dar nu poţi să nu iubeşti cel mai mult ceea ce e al nostru – eu unul nu pot.

Din povestea aceasta, cu toate că era cea mai scurtă şi totodată cea mai simplă dintre toate pe care le-am trecut în această carte, simt că am învăţat câteva lucruri nu lipsite de însemnătate. În primul rând, cât anume din ceea ce spunem şi care, credem noi, tocmai a luat naştere în gurile noastre e alcătuit din formule date. Ascianul părea să rostească numai fraze învăţate pe de rost, cu toate că, până să le rostească prima oară, nu le auzisem niciodată. Iar Foila părea să vorbească aşa cum vorbesc femeile îndeobşte, şi de m-ar fi întrebat careva dacă folosea şi ea asemenea formule, i-aş fi răspuns că nu – dar adesea aproape că ghiceai cum se sfârşesc frazele ei după felul în care începeau.

În al doilea rând, am învăţat cât de greu este să laşi deoparte ispita de a da intonaţie vocii. Locuitorii din Ascia nu ştiau să vorbească decât aşa cum vorbeau mai-marii lor; dar făcuseră din asta o limbă nouă şi, după ce-l auzisem pe ascian, puteam să jur că, vorbind-o, dădea glas gândurilor sale.

Şi în al treilea rând, am învăţat încă o dată cât de bogată în

tâlcuri poate fi o poveste. Niciuna nu putea fi mai anostă decât a ascianului, asta e sigur, şi cu toate acestea, ce însemna ea? Era menită să laude Grupul celor Şaptesprezece? Numele acesta era atât de înspăimântător, încât îi alungase pe nemernici. Voia să-i condamne? Auziseră plângerile omului cinstit, cu toate acestea nu făcuseră nimic pentru el, în afară de a-i fi alături cu vorbe. Nu era niciun semn că ar fi fost gata să facă mai mult.

Dar nu aflasem ceea ce-mi doream cel mai mult să aflu în timp ce-i ascultam pe ascian şi pe Foila. Ce motiv avusese ea să consimtă să-l lase pe ascian să se ia la întrecere cu ceilalţi? Simplă răutate? Văzându-i ochii pezevenghi, aşa-mi venea să cred. Sau era cu adevărat atrasă de el? Asta chiar mi-era greu să cred, dar nu cu neputinţă. Cine n-a văzut femei atrase de bărbaţi prin nimic atrăgători? Era limpede că avusese de a face cu ascienii, iar el nu era un simplu soldat, atâta vreme cât ne învăţase limba. Oare spera să-l facă să mărturisească vreo taină?

Iar despre el ce puteam crede? Melito şi Hallvard se învinuiseră unul pe altul că spuseseră poveşti urmărind ţeluri ascunse. Oare şi ascianul făcuse acelaşi lucru? Dacă despre asta era vorba, atunci fără doar şi poate voise să-i spună Foilei – şi nouă aşijderea – că nu se va da niciodată bătut.

XII
Winnoc

În seara aceea, am mai avut un musafir: unul dintre sclavii raşi în cap. Şedeam în capul oaselor şi încercam să intru în vorbă cu ascianul, când sclavul s-a aşezat lângă mine.

— Îţi aduci aminte de mine, Lictorule? m-a întrebat el. Numele meu e Winnoc.

Am clătinat din cap.

— Eu te-am îmbăiat şi te-am îngrijit în noaptea în care ai sosit, mi-a zis el. Am aşteptat să te întremezi cât de cât, ca să-ţi vorbesc. Aş fi venit seara trecută, dar erai cufundat într-o discuţie cu una dintre postulantele noastre.

L-am întrebat ce voia să-mi spună.

— Adineaori ţi-am spus lictor, şi nu ai negat. Chiar eşti lictor? În noaptea aceea aşa erai îmbrăcat.

— Am fost lictor, am răspuns eu. Acelea sunt singurele straie pe care le am.

— Dar nu mai eşti lictor?

Am clătinat din cap şi am spus:

— Am venit aici, la miazănoapte, ca să mă înrolez în armată.

— Aha, a zis el şi s-a uitat în altă parte pentru o clipă.

— Cu siguranţă o fac şi alţii.

— Câţiva, da. Cei mai mulţi se înrolează la miazăzi sau sunt obligaţi s-o facă. Sunt unii care vin la miazănoapte, pentru că vor o anumită unitate în care se află un prieten sau o rudă. Viaţa unui soldat…

L-am aşteptat să continue.

— …seamănă foarte mult cu a unui sclav, eu aşa cred. Eu unul n-am fost niciodată soldat, dar am vorbit cu mulţi dintre ei.

— E atât de îngrozitoare viaţa ta? Aş fi zis că Pelerinele sunt stăpâne bune. Te bat?

A zâmbit şi s-a răsucit, ca să-i văd spatele.

— Ai fost lictor. Ce zici de cicatricele mele?

În lumina tot mai stinsă, abia le puteam zări. Mi-am trecut degetele peste ele.

— Doar că sunt foarte vechi şi au fost făcute cu biciul, am spus eu.

— M-am ales cu ele înainte să împlinesc douăzeci de ani, şi

acum am cincizeci. Un bărbat cu haine negre ca ale tale mi le-a făcut. Ai fost multă vreme lictor?

— Nu.

— Înseamnă că nu prea ştii ce-nseamnă treaba asta?

— Destul cât să-mi fac meseria.

— Asta-i tot? Bărbatul care m-a biciuit mi-a spus că e din ghilda torţionarilor. M-am gândit că poate ai auzit de ei.

— Am auzit.

— Chiar există cu adevărat? Unii mi-au spus că au pierit de mult, dar omul care m-a biciuit mi-a zis altminteri.

— Încă există, din câte ştiu eu, i-am răspuns. Îţi aduci cumva aminte numele torţionarului care te-a biciuit?

— Îşi spunea Calfa Palaemon – aha, îl ştii?

— Da. A fost dascălul meu o vreme. E bătrân acum.

— Mai trăieşte, prin urmare? Îl vei mai vedea vreodată?

— Nu cred.

— Eu aş vrea să-l mai văd o dată. Poate îl voi mai vedea cândva. Increatul, la urma urmei, hotărăşte toate lucrurile. Voi, tinerii, trăiţi dezlănţuit – eu, unul, aşa am trăit, la vârsta ta. Ştii că el dă formă la tot ceea ce facem?

— Se poate.

— Crede-mă, aşa e. Am văzut mai multe decât tine. Şi dacă aşa stă treaba, s-ar putea să nu-l mai văd niciodată pe Palaemon Calfa, iar tu ai fost adus aici ca să fii mesagerul meu.

Şi tocmai când îl aşteptam să-mi dezvăluie mesajul său, a tăcut. Pacienţii care ascultaseră foarte atenţi povestea ascianului vorbeau între ei acum; dar undeva, în mormanul de vase murdare pe care le strânsese bătrânul sclav, unul şi-a schimbat poziţia, scoţând un clinchet abia auzit, dar eu l-am auzit,

— Ce ştii despre legile sclaviei? m-a întrebat el în cele din urmă. Adică despre cum poate un bărbat sau o femeie să devină sclav după această lege?

— Ştiu foarte puţin, am zis eu. Un prieten de-al meu (mă gândeam la omul verde) era numit sclav, dar el era numai un străin nenorocos care fusese prins de nişte oameni lipsiţi de scrupule. Ştiam că e ilegal.

A dat din cap a consimţire.

— Avea pielea întunecată?

— Se poate spune şi aşa.

— În vremurile de demult – aşa am auzit – sclavia ţinea seamă de culoarea pielii. Cu cât omul era mai întunecat la piele, cu atât

era mai asuprit ca sclav. E greu de crezut, da. Însă pe vremuri aveam o Chatelaine în ordin care ştia multă istorie, ea mi-a spus. Era o femeie în care puteai avea încredere.

— Fără îndoială, am observat eu, explicaţia e că sclavii adeseori trudesc în soare. Multe dintre obiceiurile din trecut ni se par acum simple capricii.

La vorbele astea, l-am văzut că se burzuluieşte puţin:

— Crede-mă, tinere, am trăit în vremurile de demult şi trăiesc şi acum, şi ştiu mai bine decât tine când a fost mai bine.

— Aşa spunea şi Maestrul Palaemon.

Sperasem să-l readuc la ceea ce-l preocupa, şi aşa s-a şi întâmplat.

— Sunt doar trei feluri prin care un om poate deveni sclav, a zis el. Deşi la femei e puţin altfel, punând la socoteală şi măritişul, şi altele de-acest soi. Dacă un om – care e sclav – e adus în Commonwealth de pe meleaguri străine, sclav rămâne, iar stăpânul care l-a adus aici poate să-l vândă dacă vrea. Ăsta-i un fel. Prizonierii de război – ca ascianul de aici – sunt sclavii Autocratului, Stăpânul Stăpânilor şi Sclavul Sclavilor. Autocratul poate să-i vândă dacă vrea. Adeseori o face, şi pentru că majoritatea acestor ascieni nu prea sunt de folos decât pentru munci plicticoase, adeseori îi găseşti vâslind pe cursul superior al râurilor. Ăsta-i al doilea fel. Al treilea fel este acela când un om se vinde singur în serviciul cuiva, pentru că un om liber este stăpânul propriului său trup – el este propriul său sclav, ca să zic aşa.

— Sclavii, am observat eu, sunt arareori bătuţi de torţionari. Ce rost are, când ei pot fi bătuţi de propriii lor stăpâni?

— Eu nu eram sclav atunci. Iată una dintre întrebările pe care voiam să i le pun Calfei Palaemon. Eram un tânăr care a fost prins furând. Palaemon Calfa a venit să stea de vorbă cu mine în dimineaţa în care urma să fiu biciuit. Am socotit un semn de bunăvoinţă din partea lui, cu toate că atunci mi-a spus că făcea parte din ghilda torţionarilor.

— Întotdeauna ne pregătim clienţii, dacă putem, am zis eu.

— Mi-a spus să nu încerc să-mi stăpânesc urletul – nu doare chiar atât de rău dacă urli când biciul coboară, aşa mi-a spus. Mi-a promis că nu voi fi biciuit mai mult decât a hotărât judecătorul, aşa că puteam să număr loviturile dacă voiam, şi în felul acesta voi şti când se vor sfârşi. Şi mi-a mai spus că nu mă va lovi mai tare decât era nevoie, atât cât să cresteze pielea, dar nu-mi va

rupe niciun os.

Am confirmat cu o înclinare a capului.

— L-am întrebat apoi dacă-mi va face o favoare, şi a zis că da, numai să-i stea în puteri. Voiam să se întoarcă mai apoi şi să stea din nou de vorbă cu mine, şi mi-a spus că va încerca, dar mai întâi să mă întremez puţin. Apoi a intrat un caloger, ca să citească rugăciunea. M-au legat de un stâlp, cu mâinile deasupra capului, şi-au ţintuit învinuirea deasupra mâinilor. Vei fi făcut-o şi tu de multe ori.

— Am făcut-o adesea, am recunoscut eu.

— Nu cred că au făcut altfel în cazul meu. Încă mai port cicatricele, dar au pălit, aşa cum ai spus tu. Am văzut mulţi oameni cu cicatrice mai rele. Temnicerii m-au tras înapoi în celulă, aşa cum e obiceiul, dar cred că puteam să merg şi singur. Nu durea la fel de mult ca şi când mi-aş fi pierdut un picior sau un braţ. Aici i-am ajutat pe felceri să reteze multe.

— Erai slab pe-atunci?

— Foarte slab. Cred că-mi puteai număra fiecare coastă.

— Ăsta ţi-a fost norocul. Pleasna taie adânc în spinarea unui om gras, iar acesta sângerează ca un porc. Oamenii spun că neguţătorii nu sunt pedepsiţi îndeajuns când fură la cântar, dar cei care vorbesc astfel nu ştiu cât suferă atunci când sunt pedepsiţi.

Winnoc a dat din cap că aveam dreptate şi a continuat:

— A doua zi, m-am simţit aproape la fel de în puteri ca întotdeauna, iar Palaemon Calfa a venit aşa cum promisese. I-am spus despre mine – cum trăiam, şi aşa mai departe – şi l-am întrebat despre el. Probabil ţi se pare ciudat că vorbeam astfel cu un om care mă biciuise?

— Nu. Am mai auzit asta de multe ori.

— Mi-a zis că făcuse ceva împotriva ghildei lui. N-a vrut să-mi spună ce anume, din pricina asta era exilat de ceva vreme. Mi-a spus ce simţea şi cât de singur era. Mi-a spus că încercase să-şi facă singur curaj gândindu-se cum trăiau alţi oameni, ştiind că ei nu ţineau de vreo ghildă, aşa ca el. Dar îl năpădea doar mila pentru ei şi curând l-a apucat mila şi pentru sine însuşi. Mi-a spus că, dacă voiam să fiu fericit şi să nu mai trec prin ce tocmai trecusem, să-mi caut o frăţie şi să mă alătur ei.

— Şi?

— Şi am hotărât să fac ce-mi spusese. Când mi s-a dat drumul, am vorbit cu maeştrii mai multor ghilde, alegându-i întâi

pe sprânceană, apoi vorbind cu oricine ar fi vrut să mă primească – bunăoară, măcelarii şi lumânărarii. Niciunul nu voia să primească un ucenic atât de bătrân ca mine sau pe cineva care n-avea bani să plătească, sau pe cineva cu o fire păcătoasă – se uitau la spatele meu, înţelegi tu, şi gândeau pe loc că sunt o pacoste. M-am gândit apoi să mă duc pe o corabie sau să mă înrolez în armată, şi de atunci îmi doresc să fi dat ghes unuia sau altuia din aceste gânduri, cu toate că, dacă aş fi făcut-o, poate acum mi-aş dori să n-o fi făcut sau poate să nu mai fi trăit ca să-mi doresc ceva. Apoi, nu ştiu de ce, mi-a venit ideea să intru într-un ordin religios. Am vorbit cu unii, cu alţii, doi au zis că mă primesc, chiar dacă le-am spus că n-am bani şi le-am arătat şi spinarea mea. Dar cu cât auzeam mai multe despre cum trăiau ei acolo, cu atât îmi dădeam seama că n-o pot face. Umblam beat de multe ori, îmi plăceau fetele şi nu voiam cu adevărat să trăiesc altfel. Apoi, într-o bună zi, pe când stăteam la un colţ de stradă, am văzut un om ce mi s-a părut a ţine de un ordin despre care încă nu ştiam nimic. Dar la vremea aceea plănuiam să mă fac marinar şi să mă îmbarc pe o corabie anume, care însă ridica ancora abia peste o săptămână, iar un marinar îmi spusese că munca cea grea începea în timp ce se pregăteau de plecare şi că dacă aşteptam până ridicau ancora riscam să pierd prilejul de a fi primit în echipaj. Era o minciună, dar nu ştiam asta. Mă rog, m-am luat după omul ăla pe care-l văzusem şi când s-a oprit – fusese trimis să cumpere verdeţuri, înţelegi –, m-am dus la el şi l-am întrebat despre ordinul lui. Mi-a spus că era sclavul Pelerinelor, ceea ce era aproape totuna cu a face parte din ordin, numai că mult mai bine. Bărbaţii puteau trage la măsea din când în când şi nimeni nu-i boscorodea, atâta vreme cât nu veneau mahmuri la muncă. Aveau voie să facă şi amor cu fetişcane, ceea ce se şi întâmpla, pentru că fetişcanele îi credeau oameni sfinţi, mai mult sau mai puţin, unde mai pui că mereu călătoreau dintr-un loc în altul. L-am întrebat dacă el credea că m-ar primi şi pe mine şi i-am zis că nu-mi venea să cred că viaţa era chiar atât de bună pe cât mi-o descria el. El mi-a zis că era sigur că mă vor primi şi, cu toate că nu-mi putea dovedi atunci, pe loc, ce-mi spusese despre fete, putea să dovedească ce spusese despre băutură, împărţind cu mine o sticlă de vin roşu. Aşa că ne-am dus la o crâşmă de lângă piaţă şi ne-am aşezat, iar el s-a ţinut de cuvânt. Mi-a spus că viaţa era în mare măsură ca a unui marinar, pentru că partea cea mai bună a vieţii de marinar era că vedea

tot felul de locuri, iar ei călătoreau peste tot. Şi semăna şi cu viaţa de soldat, pentru că purtau arme când ordinul trecea prin ţinuturi sălbatice. Pe lângă toate astea, te plăteau să te alături lor. Într-un ordin, de regulă ordinul primeşte o danie în bani de la fiecare om care depune jurământul. Dacă omul se hotărăşte să părăsească ordinul, primeşte o parte înapoi, după cât timp a făcut parte din ordin. Pentru noi, sclavii – mi-a explicat el – totul era pe dos. Un sclav primea bani când intra în ordin. Dacă mai târziu voia să plece, trebuia să-şi cumpere eliberarea, dar dacă rămânea, putea păstra toţi banii. Am avut o mamă, şi cu toate că nu mă duceam niciodată s-o văd, ştiam că nu are niciun aes. În timp ce mă gândeam la ordinele religioase, am ajuns eu însumi să fiu mai religios şi nu ştiam cum îl pot servi pe Increat dacă mă gândeam numai la mama mea. Am semnat hârtia – de bună seamă, Goslin, sclavul care m-a adus, a primit o răsplată pentru asta – şi i-am dus mamei banii.

— Trebuie să fi fost fericită, şi tu la fel, am zis eu.

— A crezut că e un vicleşug la mijloc, dar oricum i-am lăsat ei. De bună seamă că a trebuit să mă întorc de îndată la ordin, oricum trimiseseră pe cineva cu mine. Şi uite că s-au împlinit treizeci de ani.

— Meriţi felicitări, aş zice.

— Nu ştiu. A fost o viaţă grea, dar, la urma urmei, toate vieţile sunt grele, eu aşa am văzut.

— Şi eu zic la fel.

Adevărul e că începea să mi se facă somn şi voiam să-l văd plecat.

— Îţi mulţumesc că mi-ai spus povestea ta. Mi s-a părut foarte interesantă.

— Vreau să te întreb ceva, a zis, şi, prin tine, pe Palaemon Calfa, dacă va fi să-l mai vezi.

Am dat din cap şi am aşteptat.

— Ziceai că aveai impresia că Pelerinele sunt stăpâne bune, şi presupun că ai dreptate. M-am bucurat de bunătate nemăsurată din partea unora şi aici n-am fost biciuit niciodată – am primit doar câteva palme, nimic mai mult. Dar se cuvine să ştii cum pedepsesc ele. Sclavii care nu se poartă bine sunt vânduţi, asta-i tot. Poate nu mă înţelegi.

— Nu prea.

— O mulţime de bărbaţi se vând ordinului, crezând, ca şi mine, că viaţa va fi uşoară şi o aventură de la un cap la altul. Şi

în mare aşa şi este, şi-ţi dă o stare de bine să ajuţi la tămăduirea celor bolnavi şi răniţi. Dar cei care nu se supun Pelerinelor sunt vânduţi şi ele primesc pentru ei o sumă mai mare decât cea pe care au dat-o când i-au primit în ordin, înţelegi acum? În felul ăsta, nu trebuie să bată pe nimeni. Cea mai rea pedeapsă e să cureţi căcătoarele. Iar dacă nu le faci pe plac Pelerinelor, te poţi trezi aruncat într-o mină. Ceea ce am vrut să-l întreb pe Palaemon Calfa în toţi aceşti ani…

Winnoc a tăcut, şi-a muşcat buza de jos.

— Era torţionar, nu-i aşa? El aşa mi-a spus, şi la fel ai spus şi tu.

— Da, era. Încă este.

— Atunci ceea ce vreau să ştiu e dacă mi-a spus tot ce mi-a spus ca să mă chinuie. Sau îmi dădea cel mai bun sfat pe care mi-l putea da?

Şi-a întors faţa de la mine, ca să nu-i văd expresia.

— O să-l întrebi asta? Apoi poate te voi întâlni din nou cândva.

— Te-a sfătuit cât s-a priceput el mai bine, sunt sigur. Dacă ai fi rămas aşa cum erai, poate că ai fi fost executat cu mult timp în urmă, de el sau de un alt torţionar. Ai văzut vreodată o execuţie? Însă torţionarii nu ştiu totul.

Winnoc s-a ridicat de pe prici.

— Nici sclavii. Mulţumesc, tinere.

I-am atins braţul, ca să-l mai reţin o clipă.

— Acum pot să te întreb eu ceva? Şi eu am fost torţionar. Dacă te-ai temut atâţia ani că ceea ce a spus Maestrul Palaemon a fost doar ca să-ţi provoace suferinţă, de unde ştii că nu am făcut şi eu acelaşi lucru acum?

— Pentru că ai fi răspuns altfel, mi-a spus el. Noapte bună, tinere.

O vreme, m-am gândit la ceea ce-mi zisese Winnoc şi la ce-i zisese Maestrul Palaemon cu atâta vreme în urmă. Pe atunci, şi el fusese un rătăcitor, cu vreo zece ani înainte să mă fi născut eu. Şi totuşi, se întorsese în Citadelă, ca să devină maestru al ghildei. Mi-am amintit de felul în care Abdiesus (pe care-l trădasem) dorise să mă facă Maestru. De bună seamă că orice crimă ar fi comis Maestrul Palaemon fusese ascunsă mai apoi de toţi fraţii din ghildă. Acum era maestru, cu toate că întreaga mea viaţă văzusem – dar fusesem atât de obişnuit cu asta, încât nu mă mirase niciodată – că Maestrul Gurloes era cel care conducea

treburile ghildei, deşi era cu mult mai tânăr. Afară, vânturile calde ale verii de la miazănoapte se jucau printre frânghiile cortului; dar îmi părea că urcam din nou treptele abrupte ale Turnului Matachin şi că auzeam iarăşi vânturile reci care cântau printre bastioanele Citadelei.

Într-un târziu, sperând să-mi pot întoarce gândurile la lucruri mai puţin dureroase, m-am ridicat, m-am întins şi m-am îndreptat spre priciul Foilei. Era trează, aşa că am stat o vreme de vorbă cu ea, apoi am întrebat-o dacă acum puteam judeca poveştile; dar ea mi-a spus că va trebui să mai aştept o zi cel puţin.

XIII
Povestea Foilei: Fiica armigerului

— Hallvard şi Melito, şi chiar şi ascianul au putut să-şi spună poveştile. Nu credeţi că am şi eu dreptul la una? Chiar şi un bărbat care face curte unei fete şi crede că n-are niciun rival are unul, anume pe fata însăşi. Ea poate să i se dea lui, dar poate alege şi să se păstreze pentru sine. El trebuie s-o convingă de faptul că va fi mai fericită cu el decât singură, şi cu toate că cel mai adesea bărbaţii reuşesc să le convingă pe fete, nu este neapărat şi adevărat. În întrecerea asta, îmi voi spune povestea şi voi încerca să mă câştig pentru mine însămi. Dacă mă mărit pentru poveşti, oare trebuie să mă mărit cu cineva care e un povestitor mai prost decât mine?

Fiecare bărbat a spus o poveste din ţara de unde vine el. Voi face şi eu acelaşi lucru. Ţara mea e ţara orizonturilor îndepărtate, a cerului necuprins. E ţara iernii şi vântului, şi a copitelor alergând în galop. Vara, cerul poate fi la fel de fierbinte ca răsuflarea unui cuptor, şi când pampa ia foc, linia fumului se întinde pe o sută de leghe, iar leii ne călăresc vitele ca să scape de pârjol, arătând ca nişte diavoli. Bărbaţii din ţara mea sunt curajoşi ca nişte tauri, iar femeile, aprige asemenea şoimilor.

În tinereţea bunicii mele, în ţara mea se găsea o vilă atât de îndepărtată încât nimeni nu ajungea acolo. Era a unui armiger, vasal al Liege-ului oraşului Pascua. Pământurile erau mănoase, iar casa frumoasă, chiar dacă grinzile acoperişului fuseseră trase de boi cât fusese vara de lungă, pentru a fi aduse acolo. Zidurile erau din chirpici, asemenea zidurilor tuturor caselor din ţara mea, şi groase de trei picioare. Oamenii care trăiesc în ţinuturile împădurite iau în derâdere asemenea pereţi, dar ei ţin răcoarea şi arată bine când sunt tencuiţi, unde mai pui că nu iau foc. Vila avea şi un turn, şi o sală mare de bal, precum şi o maşinărie făcută din frânghii, roţi şi găleţi, cu ajutorul căreia doi mericipi, care mergeau în cerc, udau grădina de pe acoperiş.

Armigerul era un bărbat galant, soţia lui, o femeie drăguţă, dar dintre toţi copiii lor, unul singur a supravieţuit vârstei de un an. O fată, înaltă, cu pielea cafenie, ca pielea de animal, netedă

ca uleiul, cu părul de culoarea vinului alb şi ochii întunecaţi ca norii de furtună. Dar vila în care locuiau era atât de îndepărtată, încât nimeni n-o ştia pe fată şi nu venea s-o vadă. Adeseori călărea de una singură, vânând cu şoimul ei sau repezindu-se după pisicile ei de vânătoare, cu blana cu pete negre, când acestea speriau din ascunziş câte-o antilopă. Îi plăcea şi să stea toată ziua singură în iatac, ascultând cântecul ciocârliei ei din colivie şi răsfoind cărţile vechi pe care mama ei le adusese cu sine de-acasă.

Într-o bună zi, tatăl a hotărât că fata trebuie să se mărite, având ea aproape douăzeci de ani, căci după această vârstă puţini ar mai fi luat-o de nevastă. Aşa că şi-a trimis servitorii peste tot, cale de trei sute de leghe în jur, care strigau în gura mare cât era fata de frumoasă şi făgăduind că, la moartea tatălui, soţul fetei va deveni stăpân peste tot ce era acum al acestuia. Mulţi călăreţi mândri au venit, cu şei legate în argint şi măciuliile paloşelor împodobite cu coral. Pe toţi i-a găzduit armigerul, iar fiica lui, cu părul ascuns sub o pălărie bărbătească şi cu un pumnal lung în teaca bărbătească, s-a amestecat printre ei, chipurile ca unul dintre peţitori, ca să audă care se fălea cu multe femei şi să vadă care şterpelea crezând că nu-i băgat în seamă. În fiecare seară se ducea la tatăl ei şi-i spunea numele lor, iar după ce ea pleca, el îi chema la sine şi le spunea despre stâlpii de care erau legaţi oamenii, îmbrăcaţi în piei tăbăcite, ca să moară arşi de soare; şi a doua zi dimineaţa, peţitorii încălecau în grabă şi pe-aci ţi-e drumul.

În curând, n-au mai rămas decât trei. Şi fiica armigerului n-a mai putut să li se alăture, pentru că, fiind ei atât de puţini, se temea să n-o recunoască. Aşa că s-a dus în iatac, şi-a răsfirat pletele, le-a periat, şi-a lepădat veşmintele de vânătoare şi s-a îmbăiat în apă aromată. Şi-a împodobit degetele cu inele, braţele cu brăţări, urechile cu cercei mari de aur. Iar pe cap şi-a pus cercul subţire de aur fin pe care o fiică de armiger este îndrituită să-l poarte. Pe scurt, a făcut tot ce ştia ca să se înfăţişeze frumoasă, iar pentru că avea o inimă vitează, se poate spune că nu era fecioară mai frumoasă ca ea pe lume.

După ce s-a înveşmântat aşa cum a voit, şi-a trimis slujnicele să-i cheme la ea pe tatăl ei şi pe cei trei peţitori.

„Acum, priviţi-mă”, le-a spus ea. „Vedeţi cercul de aur de pe fruntea mea, şi cercurile mai mici atârnate de urechile mele. Braţele care-l vor încercui pe unul dintre voi sunt ele însele în-

cercuite cu cercuri încă şi mai mici, iar cercuri cu mult mai mici se află pe degetele mele. Sipetul meu cu bijuterii stă deschis în faţa voastră, dar alte cercuri nu se mai găsesc în el; cu toate acestea, mai e un cerc în încăperea asta – un cerc pe care nu-l port. Poate careva dintre voi să-l găsească şi să mi-l aducă?”

Cei trei peţitori s-au uitat în sus, în jos, în spatele paravanului, sub pat. În cele din urmă, cel mai tânăr a luat colivia ciocârliei din cârlig şi a dus-o fiicei armigerului; în colivie, în jurul lăbuţei drepte a păsăruicii cafenii se vedea un ineluş de aur.

„Acum ascultaţi-mă”, a zis fata. „Soţul meu va fi cel care-mi va arăta din nou această păsăruică.”

Zicând acestea, a deschis uşa coliviei, şi-a vârât mâna înăuntru, a luat ciocârlia pe un deget şi a dus-o la fereastră, aruncând-o în văzduh. Preţ de o clipă, cei trei peţitori au zărit ineluşul de aur sclipind în soare. Ciocârlia s-a înălţat până când nu s-a mai văzut decât ca un punct pe cer.

Atunci peţitorii s-au repezit în jos pe scări, au ieşit val-vârtej din casă, strigându-şi armăsarii, prietenii iuţi de picior care-i purtaseră atâtea leghe peste pampa pustie. Au sărit în şeile legate în argint şi într-o clipită duşi au fost toţi trei; în scurtă vreme, nici armigerul, nici fiica lui nu i-au mai văzut, nici măcar ei între ei nu s-au mai văzut, căci unul a apucat-o spre miazănoapte, spre junglă, unul spre răsărit, unde se înălţau munţii, iar al treilea spre apus, unde se întindea marea fără odihnă.

După ce-a călărit câteva zile, peţitorul care-o apucase spre miazănoapte a ajuns la un râu prea iute pentru a-l trece înot, aşa că a înaintat de-a lungul malului, atent la cântul păsărilor ce cuibăreau acolo, până a dat de un vad, unde stătea un călăreţ în veşminte cafenii, călare pe un destrier roib. Chipul îi era ascuns în spatele unei eşarfe cafenii, mantia, pălăria şi tot ce purta erau cafenii, iar în jurul gleznei, pe carâmbul cizmei lui drepte, de culoare cafenie, era un cerc de aur.

„Cine eşti?” l-a întrebat peţitorul.

Silueta cafenie n-a scos niciun cuvânt.

„La casa armigerului se găsea un tânăr care a dispărut cu o zi înainte de ultima zi”, a spus peţitorul, „şi cred că tu ai fost acela. Ai prins cumva de veste despre ce anume caut şi acum încerci să mă împiedici. Fă bine şi dă-te la o parte din drumul meu, altfel mori acolo unde te afli.”

Şi cu acestea a scos paloşul şi şi-a mânat destrierul în apă. S-au luptat o vreme, aşa cum se luptă bărbaţii din ţara mea, cu paloşul în mâna dreaptă şi pumnalul lung în stânga, căci peţitorul era vânjos şi curajos, iar călăreţul în cafeniu iute în mişcări şi priceput la lupta cu tăişurile. Dar în cele din urmă călăreţul a căzut, iar sângele lui a mânjit apa.

„Îţi las armăsarul”, i-a strigat peţitorul, „dacă puterile te ajută să te urci din nou în şa. Sunt milos, vezi bine.”

Şi a luat-o din loc.

După ce peţitorul care pornise spre munţi a călărit preţ de câteva zile, a ajuns la un pod asemenea celor făcute de munteni, îngust, din frânghie şi bambus, întins ca o plasă de păianjen peste un hău. Doar un nebun se încumetă să traverseze călare o asemenea construcţie, prin urmare omul a descălecat şi şi-a luat armăsarul de dârlogi.

Când a păşit pe pod, nu i s-a părut să fie cineva acolo, în faţa lui, dar abia dacă străbătuse un sfert din drum, când în mijlocul podului s-a ivit o siluetă. La formă aducea a om, doar că era cafenie din cap până-n picioare, în afara unei pete albe, şi părea să se înfăşoare în aripi cafenii. Apropiindu-se, al doilea peţitor a văzut că silueta purta un inel de aur la glezna uneia din cizme, iar aripile cafenii arătau mai curând a mantie de aceeaşi culoare.

Atunci peţitorul a făcut un semn dinaintea sa, care să-l apere de spiritele ce-şi uitaseră creatorul, şi a strigat:

„Cine eşti? Rosteşte-ţi numele.”

„Mă vezi”, i-a răspuns silueta. „Rosteşte-mi numele şi dorinţa ta va fi dorinţa mea.”

„Eşti spiritul ciocârliei trimis înainte-mi de fiica armigerului”, a zis al doilea peţitor. „Ţi-oi fi schimbat tu forma, dar inelul te trădează.”

La aceste vorbe, silueta cafenie şi-a scos paloşul, l-a întins cu plăselele înainte către peţitor şi i-a zis:

„Că bine m-ai numit. Ce voieşti să fac?”

„Întoarce-te cu mine la casa armigerului, ca să te arăt fiicei armigerului şi astfel să-i câştig mâna.”

„Bucuros mă voi întoarce cu tine, dacă asta ţi-e vrerea”, a zis silueta cafenie. „Dar te previn că, dacă ea mă vede acum, n-o să vadă în mine ceea ce vezi tu.”

„Vino totuşi cu mine”, a răspuns peţitorul, neştiind ce altceva să spună.

Pe un pod ca acela construit de munteni, un om se poate întoarce din drum fără mare greutate, dar pentru un animal cu patru picioare este aproape cu neputinţă s-o facă. Prin urmare, au fost nevoiţi să meargă înainte, spre capătul celălalt, pentru ca peţitorul să-şi răsucească armăsarul astfel încât să poată porni înapoi spre casa armigerului. „Ce plicticos pod”, şi-a spus peţitorul în timp ce străbătea podul acela parcă nesfârşit, „şi totuşi anevoios şi primejdios. Oare nu pot avea un câştig din povestea asta?” Aşa că i-a strigat siluetei în cafeniu:

„Eu trebuie să trec podul ăsta până la capăt, apoi s-o iau îndărăt. Dar eşti şi tu nevoit să faci acelaşi lucru? De ce nu zbori până în capătul celălalt, să mă aştepţi acolo?”

La aceste vorbe, silueta în cafeniu a râs şi râsul ei era un tril minunat:

„N-ai văzut că una din aripile mele e bandajată? Mi-am fluturat-o prea aproape de unul dintre rivalii tăi, iar el mi-a tăiat-o cu paloşul.”

„Înseamnă că nu poţi zbura?” a întrebat al doilea peţitor.

„Nu, nu pot. Când te-ai apropiat de pod, stăteam pe o stinghie a podului, mă odihneam, şi când te-am auzit păşind pe pod, abia am avut putere să mă ridic.”

„Înţeleg”, a zis al doilea peţitor şi a tăcut. Dar în sinea lui şi-a spus: „Dacă aş tăia podul ăsta, ciocârlia ar fi silită să-şi ia din nou forma de pasăre – dar n-ar putea zbura departe şi cu siguranţă aş reuşi s-o omor. Şi-atunci aş duce-o înapoi, şi fata armigerului ar recunoaşte-o.”

Când au ajuns la capătul îndepărtat, peţitorul şi-a lovit uşurel calul pe grumaz şi l-a răsucit cu faţa spre pod, gândindu-se că şi el va muri, dar că până şi un armăsar mai acătării ca acesta ar fi un preţ neînsemnat în comparaţie cu marile herghelii peste care avea să devină stăpân.

„Urmează-ne”, i-a spus el siluetei în cafeniu şi a tras calul de dârlogi înapoi pe pod, astfel că acum el mergea primul peste hăul acela vântos şi ameţitor, destrierul în urma lui, ultima fiind silueta cafenie. „Calul o să se cabreze când o să cadă podul”, şi-a spus el în gând, „iar spiritul ciocârliei n-o să poată să se repeadă pe lângă el, încât fie îşi ia din nou forma de pasăre, fie piere.” Planurile lui, înţelegeţi Domniile Voastre, erau ele însele gândite după cum sunt credinţele în ţara mea, unde aceia care cred în cei ce-şi schimbă forma vă vor spune că, asemenea gândurilor, cei ce-şi schimbă forma şi-o vor mai schimba odată ce-s făcuţi

prizonieri.

Şi iar au coborât cei trei pe curba lungă a podului şi au urcat iarăşi spre partea din care venise peţitorul, şi când acesta a pus piciorul pe stâncă, şi-a scos paloşul, pe care şi-l ascuţise cât se pricepea el de bine. Podul avea două balustrade de frânghie şi două cabluri de cânepă, care să-i susţină stinghiile de bambus. Pe acestea din urmă ar fi trebuit să le taie întâi, dar el a irosit două clipe tăind balustradele, astfel că silueta în cafeniu a sărit din spatele armăsarului drept în şa, i-a dat pinteni şi s-a repezit asupra peţitorului. Astfel a murit acesta sub copitele propriului său armăsar.

După ce peţitorul cel mai tânăr, care se îndreptase spre mare, a călărit preţ de câteva zile, a ajuns la ţărm. Acolo, pe plajă, aproape de marea fremătătoare, a întâlnit pe cineva înveşmântat în cafeniu, cu o pălărie cafenie pe cap şi o basma cafenie legată peste nas şi gură, şi un inel de aur în jurul gleznei unei cizme cafenii.

„Mă vezi”, a strigat persoana în cafeniu. „Spune-mi cine sunt şi dorinţa ta va fi dorinţa mea.”

„Eşti un înger”, a răspuns cel mai tânăr peţitor, „ai fost trimis ca să mă călăuzeşti până la ciocârlia pe care o caut.”

La aceste vorbe, îngerul cafeniu a tras un paloş din teacă şi l-a întins, cu plăselele înainte, tânărului peţitor, spunând:

„Că bine m-ai numit. Ce vrei să fac?”

„Nicicând n-aş încerca să nesocotesc voinţa Mai-marelui Îngerilor”, a răspuns cel mai tânăr dintre peţitori. „Pentru că ai fost trimis să mă călăuzeşti până la ciocârlie, singura mea dorinţă e să faci astfel.”

„Şi astfel voi face”, a spus îngerul. „Dar vrei să mergi pe drumul cel mai scurt? Sau pe cel mai bun?”

La aceasta, peţitorul cel mai tânăr a cumpănit: „Aici e un vicleşug. Întotdeauna puterile imperiale pedepsesc nerăbdarea oamenilor, pe care ele, ca fiinţe nemuritoare, şi-o pot îngădui. Fără îndoială că drumul cel mai scurt trebuie să treacă prin grozăveniile din peşterile adâncului sau mai ştiu eu ce.” Aşa că i-a răspuns îngerului:

„Pe cel mai bun. Oare dacă aş alege altminteri, n-ar dezonora-o pe aceea pe care o voi lua de soaţă?”

„Unii spun astfel, alţii spun altminteri”, a răspuns îngerul. „Acum lasă-mă să mă urc în spatele tău. Nu departe de aici e un

port negustoresc şi acolo tocmai am vândut doi destrieri la fel de buni ca al tău, dacă nu şi mai buni. Îl vindem şi pe al tău, precum şi inelul de aur ce-mi încercuieşte cizma.”

În port au făcut aşa cum spusese îngerul şi cu banii căpătaţi au cumpărat o corabie, nu mare, însă iute şi trainică, şi au angajat trei marinari s-o mânuiască.

În a treia zi după ce părăsiseră portul, peţitorul cel mai tânăr a avut un vis aşa cum numai tinerii visează. Când s-a trezit, a atins perna de lângă capul său şi a găsit-o caldă, iar când s-a culcat la loc, să doarmă mai departe, a simţit un parfum delicat – mireasma, ar fi zis, a florilor sălbatice pe care femeile din ţara mea le pun la uscat primăvara, ca să le împletească mai apoi în cosiţe.

Şi au ajuns la o insulă necălcată de picior omenesc, iar cel mai tânăr dintre peţitori a coborât pe ţărm, să caute ciocârlia. De găsit n-a găsit-o, dar spre înserat şi-a lepădat veşmintele ca să se răcorească în marea văluroasă. Şi când stelele au prins să licăre pe cer, i s-a mai alăturat cineva în apă. Au înotat împreună şi apoi au zăcut pe plajă, depanând poveşti.

Într-o bună zi, când priveau peste prova corăbiei, aşteptând să vadă o altă corabie (căci uneori făceau negoţ, alteori se luptau), o pală puternică de vânt s-a abătut asupră-le, pălăria îngerului a fost suflată în marea lacomă, iar curând basmaua ce-i acoperea faţa a urmat pălăria în apă.

Într-un târziu, s-au săturat de marea fără odihnă şi gândul le-a zburat spre ţara mea, unde leii ne călăresc vitele toamna, când iarba arde, şi bărbaţii sunt curajoşi ca nişte tauri, iar femeile, aprige asemenea şoimilor. Îşi botezaseră corabia *Ciocârlia,* iar acum *Ciocârlia* zbura peste apele albastre, în fiecare dimineaţă împlântând bompresul în soarele cel roşu. În portul în care cumpăraseră corabia, au vândut-o pentru un preţ de trei ori mai mare, căci devenise o corabie vestită, renumită în cântece şi povestiri; şi cu adevărat toţi cei care veniseră în port s-au minunat de cât de mică era, o corabie bine îngrijită, cafenie, nu mai lungă de douăzeci de paşi de la prora la pupa. Au vândut şi tot ce prăduiseră, şi bunurile dobândite în urma negoţului. Oamenii din ţara mea păstrează pentru ei cei mai buni destrieri pe care-i au, dar în acest port îi aduc pe cei mai buni pe care voiesc a-i vinde, şi acolo cel mai tânăr dintre peţitori şi îngerul au cumpărat armăsari buni şi au umplut tăştile şeilor cu nestemate şi aur, şi au pornit spre casa armigerului, care e atât de departe

încât nimeni nu ajunge vreodată la ea.

Multe încăierări au avut pe drum, şi de multe ori paloşele însângerate au fost spălate în apa purificatoare şi apoi şterse pe pânză de corabie şi pe nisip. Dar într-un sfârşit au ajuns. Acolo îngerul a fost întâmpinat de armiger cu strigăte şi de soţia acestuia cu lacrimi, şi de toţi servitorii cu vorbe multe. Şi îngerul şi-a lepădat straiele cafenii şi s-a preschimbat din nou în fiica armigerului.

O nuntă mare s-a pus la cale. În ţara mea, asemenea împrejurări ţin zile în şir, căci se sapă şi se tot sapă gropi pentru jăratic şi vite sunt înjunghiate, şi soli sunt trimişi cale de multe zile pentru a-i aduce pe oaspeţii care, la rându-le, călăresc multe zile. În a treia zi, în timp ce aşteptau, fiica armigerului şi-a trimis slujnica la cel mai tânăr peţitor, cu aceste vorbe:

„Stăpâna mea nu va vâna astăzi. Ci te pofteşte în iatacul ei, pentru a povesti despre zilele petrecute pe mare şi pe uscat.”

Peţitorul cel mai tânăr şi-a pus cele mai bune straie pe care şi le cumpărase când se întorseseră în port şi, în scurt timp, s-a oprit la uşa fiicei armigerului.

A găsit-o aşezată pe un scaun lângă fereastră, răsfoind una dintre cărţile vechi pe care mama ei le adusese cu sine de la ea de acasă, şi ascultând cântecul unei ciocârlii într-o colivie. Spre acea colivie s-a îndreptat el şi a văzut că avea un inel de aur în jurul unui picior. Atunci s-a uitat mirat la fata armigerului.

„Oare nu ţi-a făgăduit îngerul de pe ţărm că te va călăuzi până la această ciocârlie?” l-a întrebat fata. „Şi pe cel mai bun drum? În fiecare dimineaţă îi deschid colivia şi-i fac vânt afară, să-şi întărească aripile. Nu trece mult şi se întoarce la colivie, unde are hrană, apă curată şi unde se simte în siguranţă.”

Sunt unii care spun că această nuntă între cel mai tânăr peţitor şi fiica armigerului a fost cea mai frumoasă ce a fost văzută vreodată în ţara mea…

XIV
Mannea

În acea noapte, s-a vorbit mult despre povestea Foilei, iar de data asta eu am fost cel care am amânat să iau vreo hotărâre în legătură cu poveştile. Adevărul e că mă îngrozea să judec, o rămăşiţă pesemne a educaţiei mele printre torţionari, care-i învaţă pe ucenici, încă din copilărie, să execute ordinele primite de la judecătorii numiţi (aşa cum ei nu sunt) de către slujbaşii Commonwealth-ului.

Pe lângă asta, un anume gând nu-mi dădea pace. Sperasem ca cina să ne fie adusă de Ava, dar când ea nu s-a arătat, m-am ridicat din pat, m-am îmbrăcat în veşmintele mele şi m-am strecurat afară în întunericul ce se adâncea.

Spre surpriza mea – una foarte plăcută –, am descoperit că picioarele mi se întremaseră de tot. Scăpasem de febră de câteva zile, dar mă obişnuisem să mă ştiu bolnav (aşa cum înainte mă ştiam sănătos) şi zăcusem pe priciul meu fără să mă plâng. Neîndoielnic, mulţi oameni care-şi văd de viaţa lor şi muncesc ce-au de muncit sunt mai aproape de moarte fără să ştie acest lucru, şi mulţi care zac în pat toată ziua sunt mai sănătoşi decât cei care le aduc hrana şi-i primenesc.

Am încercat să-mi amintesc, în timp ce urmam potecile şerpuitoare dintre corturi, când mă mai simţisem atât de bine. Nu în munţi sau pe lac – încercările cumplite prin care trecusem acolo îmi măcinaseră încet-încet vlaga, până căzusem pradă febrei. Nu când fugisem din Thrax, căci atunci eram deja istovit de îndatoririle de lictor. Nu când ajunsesem în Thrax; Dorcas şi cu mine avusesem parte de lipsuri în ţinuturile nestrăbătute de drumuri, aproape la fel de cumplite ca acelea pe care aveam să le îndur singur în munţi. Nici măcar când fusesem la Casa Absolută (o perioadă care acum părea la fel de îndepărtată precum zilele cârmuirii lui Ymar), pentru că încă sufeream de efectele pe care mi le pricinuise alzaboul şi ingerarea amintirilor moarte ale Theclei.

În sfârşit mi-am amintit: mă simţeam acum aşa cum mă simţisem în acea dimineaţă de neuitat, când pornisem împreună cu Agia spre Grădinile Botanice, prima dimineaţă după ce părăsisem Citadela. În acea dimineaţă căpătasem Gheara, deşi

nu avusesem cunoştinţă de acest fapt. Pentru prima dată mă întrebam dacă asta însemnase un blestem, sau o binecuvântare. Sau poate că avusesem nevoie de toate lunile care trecuseră ca să-mi revin pe deplin de pe urma frunzei de avernă ce mă străpunsese în seara aceleiaşi zile. Am scos Gheara şi m-am uitat lung la lucirea ei argintie, şi când mi-am ridicat privirile, am văzut purpuriul strălucitor al capelei Pelerinelor.

Auzeam incantaţia şi ştiam că va trece o vreme până ce capela va rămâne pustie, dar am purces oricum într-acolo şi m-am strecurat înăuntru, aşezându-mă în spate. Despre Liturghia Pelerinelor nu voi vorbi. Asemenea lucruri nu pot fi întotdeauna descrise aşa cum trebuie şi, chiar şi când se poate, nu e tocmai potrivit s-o faci. Ghilda numită Căutătorii Adevărului şi Penitenţei, din care făcusem odată parte, îşi are propriile ceremonii, dintre care pe una am descris-o cu oarece amănunţime în altă parte. Cu siguranţă asemenea ceremonii au particularităţi ce ţin de ghildă, şi la fel se poate bănui că ale Pelerinelor au particularităţi caracteristice lor, cu toate că, la început, or fi fost toate la fel.

Vorbind pe cât posibil ca un observator imparţial, aş spune că erau mai frumoase ca ale noastre, dar mai puţin spectaculare şi de aceea poate că mai puţin emoţionante, până la urmă. Minunatele costume ale participantelor erau cu siguranţă străvechi. Incantaţiile mă atrăgeau în mod ciudat, cum nicio altă muzică nu mă atrăsese până atunci. Ceremoniile noastre erau menite mai cu seamă să-i facă pe membrii tineri să priceapă mai bine rolul ghildei. Poate că ceremoniile Pelerinelor aveau aceeaşi menire. Sau poate aceea de a atrage atenţia Atotvăzătorului, însă n-am de unde şti dacă şi izbuteau. Ordinul nu părea să se bucure de cine ştie ce oblăduire la ananghie.

Când s-a încheiat ceremonia şi preotesele înveşmântate în purpuriu s-au aşezat în şir ca să iasă din cort, eu mi-am aplecat capul, prefăcându-mă cufundat în rugăciune. În foarte scurt timp, m-am pomenit că, în loc să mă prefac, mă rugam cu adevărat. Îmi dădeam seama de trupul meu îngenuncheat, dar numai ca de o povară periferică. Mintea îmi era printre întinderile înstelate, departe de Urth şi departe de arhipelagul de lumi insulare ale lui Urth, şi-mi părea că acela căruia îi vorbeam era încă şi mai departe – ajunsesem, cu alte cuvinte, la zidurile universului, iar acum strigam printre ziduri către cel care aştepta afară.

Am spus „strigat”, dar nu cred că e cuvântul potrivit. În fapt, am şoptit, aşa cum Barnoch, zidit în casa lui, o fi şoptit printr-o

crăpătură către un trecător milos. Am zis ce fusesem când purtam o cămaşă zdrenţuită şi priveam la animale şi la păsări prin fereastra îngustă a mausoleului, şi ce-am devenit între timp. Am vorbit, de asemenea, nu despre Vodalus şi lupta lui împotriva Autocratului, ci despre temeiurile pe care i le atribuisem prosteşte cândva. Nu mă amăgeam cu gândul că era în natura mea să cârmuiesc milioane. Am cerut doar să mă pot cârmui pe mine şi, făcând aceasta, mi s-a părut deodată că văd, într-o viziune tot mai limpede, prin crăpătura în univers spre un nou univers scăldat în lumină aurie, unde cel care mă asculta a îngenuncheat să mă audă. Ceea ce păruse o crevasă în lume se căscase până am putut vedea un chip şi mâini împreunate, iar deschizătura, asemenea unui tunel, era sfredelită adânc într-un cap de om care, o vreme, a arătat mai mare decât capul lui Typhon sculptat în munte. Şopteam în propria mea ureche şi, când mi-am dat seama de asta, am zburat în ea asemenea unei albine şi m-am ridicat în picioare.

Toată lumea plecase şi o linişte mai adâncă decât mi-a fost dat vreodată să cunosc atârna parcă în aer dimpreună cu fumul de tămâie. Altarul se înălţa în faţa mea, umil în comparaţie cu acela pe care eu şi Agia îl distrusesem, şi totuşi minunat cu luminile sale şi puritatea liniilor, şi tăbliile de piatra-soarelui şi lapislazuli.

Am înaintat şi am îngenuncheat în faţa lui. N-aveam nevoie de niciun cărturar să-mi spună că Teologumenonul nu era câtuşi de puţin mai aproape. Şi totuşi părea să se fi apropiat, iar eu am putut – pentru ultima oară – să scot Gheara, ceea ce mă temusem că n-o să izbutesc să fac. Alcătuind silabele doar în mintea mea, am zis:

„Te-am purtat peste munţi, peste râuri şi peste pampa. I-ai dat Theclei viaţă în mine. Mi-ai dat-o pe Dorcas şi l-ai readus pe Jonas în lumea asta. Nu am de ce să mă plâng de tine, tu însă poate ai de ce te plânge de mine. De-un singur lucru nu ai de ce să te plângi. Nu se va putea spune că nu am făcut ceea ce-mi stătea în puteri ca să îndrept răul pe care l-am pricinuit."

Ştiam că Gheara va dispărea dacă aveam s-o las la vedere pe altar. Urcând pe estradă, am căutat printre toate ornamentele sale un ascunziş sigur şi statornic şi, într-un târziu, am observat că piatra altarului în sine era sprijinită de dedesubt cu patru clape ce fără doar şi poate nu fuseseră desfăcute de când fusese construit altarul şi, cât exista acesta, nu-mi închipuiam că vor fi

îndepărtate. Am mâini puternice, încât am reuşit să le desfac, ceea ce nu cred că ar izbuti prea mulţi oameni. Sub piatră, o bucată fusese tăiată din lemn, pentru ca altarul să se sprijine doar la margini şi să nu se clatine – nici că puteam spera mai mult. Cu brişca lui Jonas am tăiat un petic mic de ţesătură din marginea mantiei mele zdrenţuite. În ea am învelit Gheara, apoi am pus-o sub piatră şi am prins la loc clapele, însângerându-mi degetele în efortul de a mă încredinţa că nu se vor desprinde prin cine ştie ce întâmplare.

Depărtându-mă de altar, am fost cuprins de o tristeţe profundă, dar abia dacă am ajuns la jumătatea drumului spre ieşire, când deodată tristeţea a lăsat locul unei bucurii nemărginite. Povara vieţii şi morţii mi se ridicase de pe umeri. Acum nu mai eram decât un om ca toţi oamenii, ceea ce mă încânta peste poate. Mă simţeam aşa cum mă simţisem în copilărie, când se isprăveau lecţiile interminabile cu Maestrul Malrubius şi eram liber să mă joc în Curtea Veche sau să mă caţăr peste zidul dărâmat al curtinei şi să alerg printre copaci şi mausoleele necropolei noastre. Eram căzut în dizgraţie, proscris şi vagabond, fără prieteni şi bani, şi tocmai renunţasem la cel mai preţios obiect din lume, care, la urma urmei, era singurul obiect preţios din lume. Cu toate acestea, ştiam că totul va fi bine. Coborâsem pe fundul existenţei, îl simţisem cu mâinile, ştiam că *există* un fund şi că din acel loc nu mai puteam decât să urc. M-am înfăşurat în mantie, aşa cum făcusem când fusesem actor, căci ştiam că sunt actor şi nu torţionar, cu toate că fusesem torţionar. Am sărit în sus şi am ţopăit, aşa cum fac caprele pe brânele munţilor, căci ştiam că sunt copil şi niciun bărbat nu poate fi bărbat dacă nu e şi copil.

Afară, aerul răcoros era parcă făcut anume pentru mine, o creaţie nouă şi nicidecum vechea atmosferă a lui Urth. M-am scăldat în el, întâi desfăcându-mi mantia, apoi înălţându-mi braţele către cer, şi mi-am umplut plămânii asemenea celui care scapă de înec în fluidul naşterii.

Toate acestea au durat mai puţin decât mi-a trebuit mie să le descriu, şi tocmai voiam să mă întorc la cortul lazaretului, de unde venisem, când mi-am dat seama de o siluetă nemişcată care părea să mă urmărească din umbrele altui cort, aflat la o oarecare depărtare. De când scăpasem împreună cu băiatul de creatura pornită orbeşte pe urmele noastre şi care distrusese

satul magicienilor, mă temusem că vreunul dintre servitorii lui Hethor ar putea să mă caute din nou. Am dat să fug, dar silueta a ieşit în lumina lunii şi am văzut că nu era decât o Pelerină.

— Aşteaptă, a strigat ea. Apoi, apropiindu-se: Îmi pare rău că te-am speriat.

Chipul ei era un oval neted, aproape fără sex. Tânără, mi-am zis, dar nu la fel de tânără ca Ava, şi cu două capete mai înaltă decât ea – o adevărată exultantă, la fel de înaltă ca Thecla.

— Când trăieşti vreme îndelungată în preajma primejdiei…, am început eu.

— Înţeleg. Nu ştiu despre război nimic mai mult decât ce-am auzit de la bărbaţii şi femeile care l-au văzut.

— Cu ce-ţi pot fi de folos, Chatelaine?

— Întâi trebuie să aflu dacă eşti bine. Eşti?

— Da, am zis eu. Voi pleca de aici mâine.

— Prin urmare, ai fost la capelă ca să aduci mulţumiri pentru tămăduire.

Am ezitat.

— Am avut multe de spus, Chatelaine. Dar şi pentru asta, aşa e.

— Pot să te însoţesc?

— De bună seamă, Chatelaine.

Am auzit spunându-se că o femeie înaltă pare mai înaltă decât orice bărbat, şi aşa o fi. Femeia asta nu-l ajungea pe Baldanders ca statură, şi totuşi, mergând alături de ea, aveam impresia că-s o piticanie. Mi-am amintit şi cum se apleca Thecla asupra mea când ne îmbrăţişam, şi cum îi sărutam sânii.

După ce-am făcut vreo patruzeci de paşi, Pelerina mi-a spus:

— Mergi bine. Ai picioare lungi şi cred că au străbătut multe leghe. Nu eşti cavalerist, nu-i aşa?

— Am călărit la viaţa mea, dar nu într-o unitate de cavalerie. Am trecut munţii pe jos, dacă asta vrei să spui, Chatelaine.

— Asta-i bine, căci nu am cal să-ţi dau. Dar nu cred că ţi-am spus numele meu. Eu sunt Mannea, stăpâna postulantelor din ordinul nostru. Domnicellae a noastră e plecată, prin urmare eu sunt mai mare peste toţi ai noştri de-aici.

— Eu sunt Severian din Nessus, un rătăcitor. Tare-aş vrea să am o mie de chrisoşi să vi-i dau ca ajutor pentru a vă putea continua munca minunată, dar nu pot decât să vă mulţumesc pentru bunătatea de care am avut parte aici.

— Când am pomenit de cal, Severian din Nessus, nu mă

gândeam nici să ţi-l vând, nici să ţi-l dau şi astfel să-ţi câştig gratitudinea. Dacă nu avem parte de gratitudinea ta acum, n-o să avem niciodată.

— O aveţi, aşa cum am spus. Şi am mai spus şi că n-o să mai zăbovesc aici, ca să profit de bunătatea voastră.

Mannea s-a uitat în jos la mine.

— Nu m-am gândit că o vei face. Azi-dimineaţă, o postulantă mi-a spus că unul dintre suferinzi fusese la capelă împreună cu ea în urmă cu două nopţi, şi mi l-a descris. În seara asta, când ai rămas înăuntru după ce toată lumea a plecat, am ştiut că tu erai acela. Eu am o misie, înţelegi, şi nimeni altul n-o poate îndeplini. În zile mai liniştite, aş trimite câţiva sclavi, dar ei sunt pregătiţi să îngrijească de bolnavi şi avem nevoie de fiecare dintre ei, până la ultimul, şi tot nu-s de ajuns. Dar, vorba ceea: „Cerşetorului dă-i un toiag, iar vânătorului o suliţă."

— Nu vreau să te jignesc, Chatelaine, dar cred că, dacă ai încredere în mine pentru că m-am dus la capelă, s-ar putea să te înşeli. N-ai de unde şti dacă n-am furat geme de la altar.

— Vrei să spui că şi hoţii şi mincinoşii vin adesea să se roage. Au binecuvântarea Conciliatorului. Crede-mă, Severian, rătăcitor din Nessus, nimeni altcineva n-o face – nici din ordin, nici din afara lui. Dar tu nu ai distrus nimic. N-avem nici pe jumătate puterea pe care neştiutorii cred că o avem – cu toate acestea, cei care-şi închipuie că nu avem putere sunt încă şi mai neştiutori. Vrei să faci ceva pentru mine? O să-ţi dau o scrisoare de liberă trecere, ca să nu fii luat drept dezertor.

— Dacă ceea ce vrei să fac îmi stă în puteri, Chatelaine.

Şi-a pus o mână pe umărul meu, prima oară când mă atingea, şi am avut o tresărire uşoară, ca şi când fusesem atins pe neaşteptate de aripa unei păsări.

— La vreo douăzeci de leghe depărtare de-aici, a zis ea, se află chilia unui anahoret. Până acum a fost în siguranţă, dar în vara asta Autocratul a fost obligat să se retragă pas cu pas şi curând furia războiului se va abate ca un tăvălug peste pământurile acelea. Cineva trebuie să meargă la el şi să-l convingă să vină la noi – sau, dacă nu poate fi convins, atunci să fie adus cu forţa. Eu cred că pe tine te-a ales Conciliatorul să fii mesagerul. Poţi s-o faci?

— Nu sunt diplomat, i-am răspuns eu. Cât despre cealaltă treabă, pot să spun sincer că am primit o pregătire temeinică.

XV
Ultima Casă

Mannea îmi dăduse o hartă rudimentară, însemnând locul unde se afla sihăstria anahoretului şi atrăgându-mi atenţia că, dacă nu urmam harta întocmai, mai mult ca sigur nu voi reuşi s-o descopăr.

În ce direcţie se găsea casa aia faţă de lazaret nu pot spune. Distanţele arătate pe hartă nu-mi dezvăluiau nimic despre cât de greu era drumul, iar cotiturile respectau dimensiunile foii de hârtie. Am pornit spre răsărit, dar curând am descoperit că drumul pe care-l urmam o apucase spre miazănoapte, apoi spre apus, printr-un canion îngust străbătut de un pârâu repede, şi la urmă spre miazăzi.

La începutul călătoriei, am văzut nenumăraţi soldaţi – la un moment dat, chiar o coloană dublă, mărşăluind de-o parte şi de alta a drumului, iar catârii îi duceau înapoi pe răniţi, prin mijloc. De două ori am fost oprit, dar de fiecare dată salvconductul mi-a îngăduit să merg mai departe.

Pe pergamentul gălbui, cel mai frumos pe care l-am văzut vreodată şi care purta sigiliul nartex al ordinului, întipărit în aur, stătea scris:

> Celor care slujesc –
>
> Scrisoarea pe care o citiţi îl identifică pe slujitorul nostru Severian din Nessus, un bărbat tânăr, cu părul şi ochii negri, palid la chip, zvelt şi mai înalt decât statura mijlocie. Cum Domniile Voastre onoraţi memoria pe care noi o păzim şi cum Domniile Voastre v-aţi putea dori, în vremuri de ananghie şi la nevoie, o îngrijire onorabilă, vă rugăm să nu-l împiedicaţi pe numitul Severian, întrucât îndeplineşte misia pe care i-am încredinţat-o noi, ci mai degrabă să-i daţi ajutorul pe care l-ar cere sau care vă stă în puteri.
>
> În numele Ordinului Monahelor Rătăcitoare ale Conciliatorului, numite *Pelerine,* am scris acestea eu,
>
> Chatelaine Mannea
> Instructoare şi Directoare

Dar după ce-am intrat în canionul îngust, toate armatele lumii

au dispărut ca prin farmec. N-am mai văzut soldaţi, iar vuietul apei îneca bubuitul îndepărtat al sacarelor şi culverinelor Autocratului – asta dacă puteau fi auzite în locul acela.

Casa anahoretului îmi fusese descrisă şi un desen din câteva linii pe harta pe care o aveam asupră-mi întregea descrierea; mai mult, mi se spusese că aveam nevoie de două zile ca să ajung la ea. Prin urmare, am fost cum nu se poate mai surprins când, la apusul soarelui, am ridicat privirile şi am văzut-o cocoţată în vârful stâncii care se înălţa în faţa mea.

Imposibil să n-o recunosc. Desenul făcut de Mannea surprindea întocmai coama casei, înaltă, ascuţită, ce dădea impresia de uşurătate şi totodată de forţă. Un felinar lucea încă de pe-acum într-o ferestruică.

Urcasem nenumărate stânci în munţi; multe fuseseră mult mai înalte decât aceasta, iar altele, mai ascuţite – cel puţin aşa păruseră. Nu-mi era câtuşi de puţin dor să-mi petrec noaptea printre bolovani, încât, când am văzut casa anahoretului, am hotărât că în ea voi dormi în noaptea aceea.

Prima treime a urcuşului a fost floare la ureche. Urcasem ca o pisică faţa stâncii şi ajunsesem cam la jumătatea ei înainte ca lumina să dispară.

De când mă ştiu, văd bine noaptea; mi-am zis că luna o să răsară curând, aşa că am urcat mai departe. Dar am greşit. Luna veche murise cât zăcusem în lazaret, cea nouă mai avea câteva zile până să se nască. Stelele luminau întrucâtva, cu toate că erau ascunse din când în când de fâşii de nori grăbiţi; dar era o lumină înşelătoare ce părea mai rea decât dacă n-ar fi fost niciuna, şi totuşi îi simţeam lipsa când n-o aveam. M-am pomenit amintindu-mi cum aşteptase Agia împreună cu asasinii ei să apar din tărâmul subpământean al oamenilor-maimuţă. Am simţit un fior pe spate, parcă în aşteptarea săgeţilor aprinse ale arbaletelor.

Curând, o piedică şi mai rea s-a abătut asupra mea: mi-am pierdut simţul echilibrului. Adică nu eram chiar pradă vertijului. Ştiam, nu-i vorbă, că *jos* era acolo unde-mi erau picioarele, iar *sus* acolo unde erau stelele; dar asta era tot ce ştiam, aşa încât nu-mi dădeam prea bine seama cât mă puteam întinde ca să găsesc o priză nouă pentru mână.

Şi tocmai când senzaţia asta s-a înrăutăţit şi mai mult, norii gonaci şi-au strâns rândurile, lăsându-mă în beznă deplină. Mi se părea uneori că faţa stâncii îşi îndulcise abruptul, încât aproape

că-mi venea să stau drept în picioare şi să merg pe ea. Alteori, aveam impresia că se înclină ameninţător în afară şi că trebuie să mă agăţ de partea ei de dedesubt ca să nu cad. Ca să nu mai spun că mi se părea şi că nu urcasem deloc, ci mă târâsem cine ştie cât ba la dreapta, ba la stânga. Iar la un moment dat m-am pomenit că atârn aproape cu capul în jos.

Într-un târziu, am ajuns la un prag şi acolo am hotărât să rămân până se ivea din nou lumina. M-am învelit în mantie, m-am întins şi mi-am împins trupul ca să-mi lipesc bine spatele de stâncă. N-am dat peste niciun obstacol. M-am mai împins niţel; tot nimic. M-a cuprins teama că îmi pierdusem cu totul simţul orientării şi al echilibrului, oarecumva mă răsucisem şi, în fapt, mă împingeam către prăpastie. Am pipăit piatra pe ambele laturi, apoi m-am întors pe spate şi am întins braţele.

În acea clipă s-a ivit un fulger de lumină sulfuroasă, care a vopsit pântecul fiecărui nor. Undeva nu foarte departe, un balimez din cele foarte mari îşi eliberase încărcătura aducătoare de moarte, şi în iluminarea aceea colosală am văzut că ajunsesem în vârful stâncii, iar casa pe care-o văzusem cocoţată acolo nu era nicăieri. Am rămas întins pe suprafaţa aceea de stâncă goală şi am simţit pe faţă atingerea primilor stropi ai ploii ce sta să vină.

A doua zi dimineaţa, înfrigurat şi posomorât, am îmbucat ceva din merindele pe care le primisem la lazaret şi am început să cobor de cealaltă parte a dealului aceluia înalt ce cuprindea şi stânca. Acolo panta era mai uşoară, iar gândul meu era să dau ocol umărului dealului, până ajungeam înapoi în valea îngustă desenată pe harta mea.

Numai că mi-a fost cu neputinţă. Nu doar că drumul mi-era blocat, dar când, după ce-am mers şi-am tot mers, am ajuns la ceea ce ar fi trebuit să fie locul căutat de mine, am găsit un cu totul alt peisaj, o vale mai puţin adâncă şi un pârâu mai lat. După mai multe ronduri pierdute căutând ba-ntr-o parte, ba-n alta, am descoperit punctul din care (îmi părea mie) zărisem, cocoţată în vârful stâncii, casa anahoretului. Inutil să spun că nu era acolo sus şi nici stânca nu era la fel de înaltă ori de abruptă pe cât mi-o aminteam eu.

Acolo am scos din nou harta şi, studiind-o, am descoperit că Mannea scrisese, cu o caligrafie atât de fină încât nu-mi venea să cred că fusese făcută cu acelaşi condei cu care schiţase restul,

cuvintele ULTIMA CASĂ sub sălaşul anahoretului. Din nu ştiu ce pricină, cuvintele acelea şi casa desenată în vârful stâncii mi-au amintit de casa pe care eu şi Agia o văzusem în Grădina-Junglă, în care soţul şi soţia îl ascultaseră vorbind pe bărbatul în pielea goală, pe nume Isangoma. Agia, care ştia toate tainele Grădinilor Botanice, îmi spusese acolo că, dacă m-aş fi întors pe potecă şi aş fi încercat să mă duc înapoi la colibă, n-aş mai fi găsit-o. Cumpănind la acea întâmplare, mi-am dat seama că acum n-aş mai fi crezut-o, dar atunci i-am dat crezare. Tot ce se poate ca pierderea încrederii să fi fost doar o reacţie la trădarea ei, de care avusesem între timp ocazia să mă conving cu asupra de măsură. Cum la fel de bine se poate că, la acea vreme, eram mult mai ingenuu, căci nu trecuse decât o zi de când părăsisem Citadela şi disciplina ghildei. Dar încrederea mea de atunci mai putea fi explicată într-un fel – aşa mi se părea acum –, anume prin aceea că văzusem casa cu ochii mei, iar priveliştea în sine şi faptul de a-i şti pe oamenii aceia acolo fuseseră în sine de-ajuns de convingătoare pentru mine.

Din cât se spunea, Părintele Inire durase Grădinile Botanice. Oare nu era cu putinţă ca anahoretul să stăpânească şi el aceeaşi ştiinţă ca Părintele Inire? Tot Părintele Inire construise încăperea tainică din Casa Absolută, care semăna cu un tablou. O descoperisem întâmplător, dar numai pentru că urmasem instrucţiunile bătrânului curăţător de tablouri, care tocmai asta dorise. Şi uite că acum nu mai urmam ceea ce-mi spusese Mannea.

Am apucat-o înapoi pe drumul ce dădea ocol umărului de deal şi apoi pe clina uşoară. Stânca abruptă pe care mi-o aminteam cobora în faţa mea, iar la piciorul ei curgea cu repeziciune un pârâu subţire al cărui cânt umplea toată valea îngustă. Poziţia soarelui îmi arăta că lumina avea să adaste încă vreo două ronduri, dar în acea lumină stânca era mult mai uşor de coborât decât fusese urcuşul pe întuneric. În mai puţin de-un rond eram jos, în valea îngustă pe care o lăsasem în urmă în seara dinainte. Nu zăream niciun felinar la vreo fereastră, dar Ultima Casă se afla tot acolo ca şi înainte, zidită pe piatra pe care cizmele mele umblaseră în acea zi. Am scuturat din cap, m-am întors cu spatele la casă şi am folosit ultima geană de lumină ca să citesc harta pe care mi-o desenase Mannea.

Înainte să continui povestea, vreau să spun răspicat că nu-s

câtuşi de puţin sigur că era ceva supranatural în tot ceea ce-am descris până acum. Prin urmare, am văzut Ultima Casă de două ori, dar în ambele împrejurări în lumină asemănătoare, prima oară la ceas târziu al înserării, a doua oară, la primul ceas al înserării. E foarte posibil ca ceea ce-am văzut să nu fi fost decât o alcătuire de stânci şi umbre, iar fereastra luminată, o stea.

Cât despre dispariţia văii înguste, când am încercat să ajung la ea din cealaltă parte, nu există formă de relief care să dispară mai iute ca o despicătură atât de îngustă. Cea mai mică denivelare a terenului o ascunde privirii. Pentru a se apăra de jefuitori, unele grupuri de autohtoni care trăiesc în pampa merg până acolo încât îşi construiesc satele în asemenea văi, întâi săpând o groapă pe fundul căreia se ajunge pe o rampă, apoi săpând case şi grajduri în malurile ei. Când iarba acoperă pământul aruncat afară, ceea ce se întâmplă în scurtă vreme după ploile iernii, poţi merge la o depărtare de o jumătate de lanţ de un asemenea loc fără să-ţi dai seama că există.

Şi poate că am fost neghiob, cu toate că nu-mi vine a crede. Maestrul Palaemon spunea că supranaturalul există pentru ca noi să nu fim umiliţi de spaima ce ne-o trezeşte vântul nopţii; dar mai bine să cred că în jurul casei aceleia era ceva cu adevărat straniu. Acum sunt încredinţat de acest lucru cu mai multă tărie decât la acea vreme.

Oricare ar fi adevărul, din acea clipă am urmat harta ce mi se dăduse şi, înainte să fi trecut două ronduri din noapte, urcam o potecă ce ducea la uşa Ultimei Case, care se găsea pe buza unei stânci întocmai celei din amintirea mea. Aşa cum spusese Mannea, călătoria durase două zile, nici mai mult, nici mai puţin.

XVI
Anahoretul

O prispă, cu puţin mai înaltă decât piatra pe care se sprijinea, înconjura casa de-o parte şi de alta, şi în jurul colţurilor ei, asemenea prispelor lungi ce sunt văzute uneori la casele mai acătării de la ţară, unde oamenii nu prea au de ce se teme, iar stăpânilor le place să şadă în răcoarea nopţii şi să vadă cum coboară Urth sub Lune. Am bătut în uşă, dar nu mi-a răspuns nimeni, aşa că am dat ocol prispei, întâi la dreapta, apoi la stânga, uitându-mă înăuntru prin fereşti.

Interiorul era prea întunecos, dar am descoperit că prispa înconjura casa până la marginea stâncii, unde se termina fără nicio balustradă. Am ciocănit din nou, tot fără rost ca şi înainte, şi m-am întins pe prispă ca să dorm (căci, având un acoperiş deasupra capului, era un loc mai bun decât oricare aş fi putut găsi printre stânci), când am auzit paşi înfundaţi.

Undeva sus, în casa aceea înaltă, umbla un om. La început, paşii i-au fost şovăitori, încât mi-am spus că trebuie să fie bătrân sau bolnav. Dar apropiindu-se, paşii au devenit mai fermi şi mai iuţi, până când, ajungând lângă uşă, au părut călcătura firească a unui om mânat de-un scop, bunăoară un om care comandă un manipul sau un escadron de cavalerie.

Mă ridicasem în picioare, îmi scuturasem mantia, mă făcusem cât mai prezentabil cu putinţă, dar când uşa s-a deschis larg, am văzut că nu eram câtuşi de puţin pregătit pentru omul acela. Bărbatul ducea o lumânare groasă cât încheietura mâinii mele, şi la lumina ei am zărit un chip asemănător cu al hierodulilor pe care-i întâlnisem în castelul lui Baldanders, doar că era un chip uman – ba aş putea spune că simţeam că, aşa cum chipurile statuilor din grădinile Casei Absolute imitau chipurile unor fiinţe precum Famulimus, Barbatus şi Ossipago, chipurile acestora erau doar imitaţii, într-un mediu cu totul străin, ale unor chipuri ca acela pe care-l vedeam acum. Am spus adesea în această mărturisire că îmi amintesc totul, şi aşa este; dar când încerc să creionez acel chip altfel decât cu aceste vorbe ale mele, mă pomenesc că nu pot. Niciun desen pe care-l fac nu se aseamănă cu el câtuşi de puţin. Nu pot spune decât că sprâncenele îi erau grele şi drepte, ochii adânciţi în orbite şi de un albastru închis, ca

ai Theclei. Pielea îi era fină ca a unei femei, dar omul n-avea nimic muieresc în el, iar barba ce-i cădea până la brâu era neagră ca pana corbului. Roba îi părea albă, dar unde prindea lumina flăcării, un curcubeu tremura în acel loc.

M-am înclinat, aşa cum fusesem învăţat în Turnul Matachin, i-am spus numele meu şi cine mă trimisese. Apoi am zis:

— Iar dumneata, Sieur, eşti anahoretul din Ultima Casă?

A adeverit dând din cap.

— Eu sunt ultimul om aici. Mă poţi numi Ash.

A păşit într-o parte, semn că puteam să intru, apoi m-a dus într-o încăpere din fundul casei, unde o fereastră largă dădea spre valea din care urcasem cu o noapte înainte. Erau scaune de lemn acolo, şi o masă de lemn. Cufere de metal, lucind stins în lumina lumânării, se găseau în colţuri şi în adânciturile dintre podea şi pereţi.

— Iartă sărăcia acestui loc, a zis el. Aici îmi primesc oaspeţii, dar sunt atât de puţini aceştia, încât am început să folosesc încăperea drept magazie.

— Când cineva locuieşte singur într-un loc atât de pustiu, e bine să pară sărac, Maestre Ash. Dar încăperea aceasta nu arată astfel.

Nu credeam că acel chip e în stare să zâmbească, şi totuşi a zâmbit.

— Vrei să-mi vezi comorile? Priveşte!

S-a ridicat şi a deschis un cufăr, ţinând lumânarea astfel încât să lumineze interiorul. Înăuntru erau bucăţi pătrate de pâine tare şi pachete de curmale presate. Văzându-mi expresia de pe chip, a întrebat:

— Ţi-e foame? Mâncarea asta nu-i vrăjită, dacă de-asta te temi.

M-am simţit ruşinat, pentru că luasem cu mine merinde pentru drum şi încă mai aveam destule cât să-mi ajungă la întoarcere; şi totuşi am zis:

— Aş vrea puţină pâine din asta, dacă nu-ţi fac pagubă.

Mi-a dat jumătate de felie deja tăiată (cu un cuţit foarte ascuţit), brânză învelită în hârtie argintie şi vin alb sec.

— Mannea e o femeie bună, mi-a spus el. Şi tu cred că eşti un om bun, de soiul celor care nu ştiu că-s buni – unii spun că numai acest soi există. Mannea crede că te pot ajuta?

— Mai degrabă crede că eu te pot ajuta pe dumneata, Maestre Ash. Armatele Commonwealth-ului se retrag, curând

bătălia va cuprinde toată partea asta de ţară, iar după bătălie vor năvăli ascienii.

A zâmbit din nou.

— Oamenii fără umbre. E unul dintre acele nume, din care sunt multe, care sunt greşite şi totuşi corecte. Ce-ai crede dacă un ascian ţi-ar spune că nu are umbră?

— Nu ştiu, am zis. N-am auzit niciodată aşa ceva.

— E o poveste veche. Îţi plac poveştile vechi? Aha, văd o lumină în ochii tăi şi aş vrea s-o pot spune cât mai bine. Pe duşmanii voştri îi numiţi ascieni – deşi ei cu siguranţă nu-şi spun astfel –, deoarece străbunii voştri credeau că sunt veniţi de la ecuatorul lui Urth, unde soarele este chiar deasupra capului la ora prânzului. Adevărul e că obârşia lor se află mult mai la miazănoapte. Şi cu toate acestea, sunt ascieni. Într-o fabulă compusă la primele ceasuri ale dimineţii rasei noastre, un om îşi vinde umbra şi se pomeneşte că e alungat de peste tot unde se duce. Nimeni nu vrea să creadă că e fiinţă omenească.

Sorbind din vin, m-am gândit la prizonierul ascian al cărui prici se afla lângă al meu.

— Omul acela şi-a primit vreodată umbra înapoi, Maestre Ash?

— Nu. Dar o vreme a călătorit cu un om care nu avea imagine răsfrântă. După câteva clipe de tăcere, Maestrul Ash a continuat: Mannea e o femeie bună; aş vrea să te pot servi. Dar nu pot pleca, iar războiul nu va ajunge niciodată până aici, la mine, indiferent cum ar înainta coloanele.

— Poate că ai putea veni cu mine şi astfel s-o linişteşti pe Chatelaine.

— Nici asta nu pot face.

Am înţeles că voi fi nevoit să-l oblig să mă însoţească, dar până una-alta nu vedeam vreun motiv să trec la gesturi mai dure; or să se ivească destule prilejuri a doua zi dimineaţă. Am ridicat din umeri a resemnare şi am întrebat:

— Pot măcar să dorm aici în noaptea asta? Va trebui să mă întorc şi să raportez hotărârea dumitale, dar e drum lung, mai bine de cincisprezece leghe, şi-acum nu mă mai simt în stare să fac niciun pas.

I-am zărit din nou zâmbetul abia schiţat, ca zâmbetul unui chip sculptat în fildeş când o torţă i-ar face umbra buzelor să tremure.

— Sperasem că o să primesc de la tine veşti din lumea mare,

a zis el. Dar văd că eşti obosit. După ce termini de mâncat, urmează-mă. O să-ţi arăt unde-ai să dormi.

— N-am purtări alese, Maestre, dar nu-s chiar atât de prost crescut ca să mă pun pe sforăit când gazda mea încă doreşte să stea de vorbă cu mine – cu toate că mă tem că nu prea am veşti. Din ceea ce-am aflat de la tovarăşii mei de suferinţă din lazaret, războiul continuă şi se încinge de la o zi la alta. Nouă ni se trimit drept întăriri legiuni şi jumătăţi de legiuni, lor li se trimit armate întregi de la miazănoapte. Au şi artilerie numeroasă, iar noi trebuie să ne bizuim pe lăncierii noştri călare, care atacă fulgerător şi se iau la luptă cu duşmanul corp la corp înainte ca artileria grea să fie îndreptată asupra lor. Ei au şi mai multe navete decât anul trecut, cu toate că noi am doborât multe. Autocratul însuşi a venit să comande oştile, aducând şi trupele sale de la Casa Absolută. Dar…

Am dat iarăşi din umeri şi m-am oprit din vorbit, ca să mai iau o îmbucătură de pâine şi brânză.

— Studiul războiului mi s-a părut întotdeauna cea mai neinteresantă parte a istoriei. Dar există nişte modele. Trei sunt motivele pentru care unul din adversari într-un război îndelungat devine dintr-odată puternic. Primul e că şi-a găsit un aliat nou. Soldaţii acestor armate noi se deosebesc în vreun fel de cei din armatele vechi?

— Da, am spus eu. Am auzit că sunt mai tineri şi în general mai puţin puternici. Şi sunt mai multe femei printre ei.

— Nu se deosebesc prin limbă sau veşminte?

Am clătinat din cap că nu.

— Atunci putem să lăsăm deocamdată deoparte alianţa. A doua posibilitate ar fi încheierea unui alt război purtat în altă parte. Dacă e aşa, veteranii ar fi trimişi ca întăriri. Spui că nu-s veterani, prin urmare nu rămâne decât al treilea motiv. Din cine ştie ce pricină, duşmanul vostru are nevoie de o victorie imediată, şi-atunci aruncă totul în luptă.

Terminasem de mâncat pâinea, dar între timp mi se trezise curiozitatea.

— Şi de ce-ar fi aşa?

— Nu pot răspunde, neştiind mai multe decât ştiu. Poate cârmuitorii lor se tem de popor care s-a săturat de război. Poate că toţi ascienii sunt doar servitori, iar stăpânii lor ameninţă să acţioneze de unii singuri.

— Cu o mână îmi dai speranţă, cu alta mi-o iei.

— Nu eu, ci istoria. Ai fost pe front?

Am negat clătinând din cap.

— Asta-i bine. În multe privinţe, cu cât ai parte mai mult de război, cu atât ştii mai puţine despre el. Oamenii din Commonwealth ce gândesc? Sunt uniţi în a-l sprijini pe Autocrat? Ori i-a istovit războiul într-atât încât cer să se facă pace?

Am izbucnit în râs şi toată amărăciunea din pricina căreia mă simţisem atras de Vodalus m-a năpădit din nou.

— Dacă sunt uniţi? Dacă cer pace? Maestre, ştiu că te-ai rupt de totul ca să-ţi concentrezi gândurile asupra unor lucruri mult mai nobile, dar n-aş fi crezut că un om poate şti atât de puţine despre ţara în care trăieşte. În războiul ăsta luptă carierişti, mercenari şi tineri dornici de aventură. La o sută de leghe mai la sud, războiul abia dacă e un zvon dincolo de zidurile Casei Absolute.

Maestrul Ash şi-a ţuguiat buzele.

— Atunci Commonwealth-ul vostru e mai puternic decât aş fi crezut. Nu-i de mirare că duşmanii voştri sunt disperaţi.

— Dacă asta înseamnă putere, să ne ferească de slăbiciune Atotîngăduitorul. Maestre Ash, frontul se poate sparge în orice clipă. Ar fi mai înţelept din partea dumitale să vii cu mine într-un loc mai sigur.

Părea să nu mă fi auzit.

— Dacă Erebus şi Abaia şi toţi ceilalţi intră şi ei în luptă, o să fie o bătălie nouă. Dacă şi unde. Interesant. Dar eşti istovit. Vino cu mine. Îţi voi arăta patul în care o să dormi şi lucrurile nobile pe care, aşa cum ai spus adineaori, am venit aici să le studiez.

Am urcat două şiruri de trepte şi am pătruns într-o încăpere, aproape sigur aceeaşi la o fereastră a căreia văzusem lumina în seara dinainte. Era o încăpere largă, cu multe ferestre, care ocupa un cat întreg. Erau maşinării acolo, dar mai mici şi mai puţine decât cele din castelul lui Baldanders, şi mai erau şi mese, şi hârtii, şi multe cărţi, iar aproape în mijlocul ei un pat îngust.

— Aci trag eu un pui de somn, mi-a explicat Maestrul Ash, când munca mea nu mă lasă să mă retrag. Nu-i mare pentru un om de statura ta, dar cred că o să te simţi confortabil în el.

Cu o noapte înainte, dormisem pe piatră; patul ăsta îmi făcea cu ochiul.

După ce mi-a arătat unde mă pot uşura şi spăla, a plecat. Ultima imagine a lui, înainte să sufle în lumânare, a surprins acelaşi zâmbet desăvârşit pe care-l văzusem înainte.

O clipă mai târziu, după ce ochii mi s-au obişnuit cu întunericul, nu mi-am mai bătut capul cu zâmbetul lui, pentru că afară toate ferestrele acelea îmi dezvăluiau o nemărginită sclipire perlată. „Suntem deasupra norilor”, mi-am spus (zâmbind şi eu pe jumătate), „sau mai curând nişte nori joşi au învăluit ţancul acesta, şi eu n-am băgat de seamă în întuneric, însă el a ştiut, habar n-am cum, dar a ştiut. Acum văd vârfurile norilor, aha, lucrurile acelea nobile, aşa cum am văzut vârfurile norilor prin ochii lui Typhon.”

Şi m-am întins pe pat, ca să dorm.

XVII
Ragnarok – ultima iarnă

Ce ciudat îmi părea să mă trezesc fără armă, deşi, dintr-un motiv pe care nu-l pot explica, era prima dimineaţă în care aveam acest simţământ. După distrugerea spadei *Terminus Est,* dormisem lângă castelul devastat al lui Baldanders fără teamă, apoi călătorisem spre miazănoapte la fel de netemător. Cu o noapte înainte, dormisem neînarmat pe piatra goală din vârful stâncii şi – poate doar pentru că fusesem atât de obosit – nu simţisem teamă. Acum cred că în decursul acelor zile, ba chiar în decursul tuturor zilelor de când plecasem din Thrax, lăsasem ghilda în urmă şi ajunsesem să cred că eram ceea ce mă luau a fi aceia care mă întâlneau – soiul de aventurier în devenire, despre care pomenisem Maestrului Ash cu o seară înainte. Ca torţionar, nu-mi socotisem spada drept armă, ci mai curând drept unealtă şi un însemn al slujbei mele. Acum, privind retrospectiv, devenise o armă pentru mine, iar eu nu mai aveam armă.

La asta m-am gândit în timp ce zăceam pe spate pe salteaua confortabilă a Maestrului Ash, cu mâinile sub cap. Trebuia să-mi fac rost de o nouă spadă dacă rămâneam în ţinuturile măcinate de război, şi era înţelept să am una chiar dacă mă întorceam spre miazăzi. Întrebarea era dacă s-o apuc din nou spre miazăzi sau nu. Dacă rămâneam unde eram, riscam să fiu atras în luptă, unde puteam să fiu omorât. Dar, pentru mine, întoarcerea spre miazăzi ar fi fost încă şi mai plină de primejdii. Abdiesus, arhontele din Thrax, fără îndoială că făgăduise o răsplată pentru prinderea mea, iar ghilda aproape sigur va pune să fiu ucis dacă află că sunt în preajma oraşului Nessus.

După ce-am cumpănit la toată povestea asta o vreme, ca un om doar pe jumătate treaz, mi-am amintit de Winnoc şi de ce-mi spusese despre sclavii Pelerinelor. Pentru că este o ruşine pentru noi ca vreun client de-al nostru să moară după ce e supus la cazne, suntem învăţaţi în ghildă destule taine ale artei tămăduirii; credeam că ştiu la fel de multe ca şi Pelerinele. Când o tămăduisem pe fata din colibă, simţisem deodată că mă înalţ spiritual. Chatelaine Mannea avea o părere bună despre mine şi ar fi avut-o şi mai bună dacă mă întorceam cu Maestrul Ash.

Cu câteva clipe înainte, fusesem tulburat că nu aveam nicio

armă. Acum simţeam că am una – hotărârea şi un plan sunt mai bune decât o spadă, pentru că omul îşi ascute propriile tăişuri pe ele. Am dat deoparte cuverturile – cred că abia acum am văzut cât de moi erau. Încăperea aceea mare era rece, însă plină de lumina soarelui; aproape ca şi când de fiecare parte a casei era câte un soare, ca şi când toţi pereţii se găseau spre răsărit. În pielea goală, m-am dus la cea mai apropiată fereastră şi-am văzut acel câmp de alb vălurit, pe care-l zărisem vag şi cu o seară înainte.

Nu era o mare de nori, ci o câmpie de gheaţă. Fereastra nu se deschidea, sau poate că se deschidea, însă n-am reuşit să-i descifrez mecanismul; mi-am lipit faţa de geam şi m-am uitat în jos cât am putut de mult. Ultima Casă creştea, aşa cum văzusem şi înainte, dintr-un deal stâncos. Iar acum numai vârful acestui deal înalt rămăsese deasupra gheţii. M-am dus de la o fereastră la alta, iar priveliştea era aceeaşi, întorcându-mă la patul în care dormisem, mi-am tras pantalonii şi cizmele, mi-am aruncat mantia peste umeri, aproape nedându-mi seama ce fac.

Maestrul Ash s-a ivit tocmai când am isprăvit cu îmbrăcatul.

— Sper că nu te deranjez, a zis el. Te-am auzit umblând.

Am clătinat din cap în semn că nu mă deranjase.

— N-am vrut să te tulbur.

Fără să vreau, mi-am dus mâinile la faţă. O parte din mine, un caraghios mărunt, şi-a dat deodată seama de barba ţepoasă.

— Am vrut să mă bărbieresc înainte să-mi pun mantia, am zis. Ce prostie. Nu m-am ras de când am părăsit lazaretul.

Simţeam că mintea mi se târăşte pe gheaţă, lăsându-mi limba şi buzele să se descurce cum or şti.

— E apă caldă aici, şi săpun.

— Asta-i bine, am zis. Apoi: Şi de cobor…

Din nou zâmbetul acela.

— Va fi la fel? Gheaţa? Nu. Eşti primul care-ai ghicit. Pot să te întreb cum ai reuşit?

— Cu mult timp în urmă – nu, doar cu câteva luni în urmă, de fapt, dar parcă a trecut foarte mult timp – m-am dus la Grădinile Botanice din Nessus. Acolo era un lac numit Lacul Păsărilor, unde trupurile morţilor păreau să-şi păstreze etern prospeţimea. Mi s-a spus că e o proprietate a apei, dar şi atunci m-am întrebat cum poate fi atâta putere în apă. Şi mai era un loc, numit Grădina-Junglă, unde frunzele erau mai verzi decât am crezut că pot fi frunzele – nu un verde strălucitor, ci întunecat de atâta verde, ca

şi când plantele nu puteau folosi întreaga energie revărsată de soare. Oamenii de acolo nu păreau să fie din timpul nostru, deşi n-aş fi putut spune că veneau din trecut, sau din viitor, sau dintr-un al treilea timp care nu e nici una, nici alta. Aveau o casă mică. Mult mai mică decât aceasta, dar casa asta îmi aminteşte de ea. M-am gândit adesea la Grădinile Botanice de când le-am părăsit, şi uneori m-am întrebat dacă secretul lor era acela că timpul nu se schimba niciodată în Lacul Păsărilor, iar când mergeai pe cărarea din Grădina-Junglă, te mişcai înainte sau înapoi prin timp – cum era cu putinţă aşa ceva, nu ştiu. Vorbesc poate prea mult?

Maestrul Ash a clătinat din cap.

— Apoi, când veneam încoace, ţi-am văzut casa în vârful acestui deal. Dar când am urcat spre ea, dispăruse, iar valea de sub mine nu era aşa cum mi-o aminteam.

N-am mai ştiut ce să spun, aşa că am tăcut.

— Ai dreptate, mi-a spus Maestrul Ash. Am fost pus aici să observ ceea ce vezi în jur. Etajele de jos ale casei mele, totuşi, ajung în perioade mai vechi, iar perioada ta e cea mai veche.

— Asta chiar pare o minune extraordinară.

Iar a clătinat din cap.

— E încă şi mai extraordinar că această bucată de stâncă a fost ocolită de gheţari. Vârfurile unor stânci mult mai înalte au fost înghiţite de gheaţă. Ştiu că asta e apărată de o structură geografică atât de subtilă, încât nu se poate ajunge la ea decât din întâmplare.

— Dar şi ea va fi acoperită până la urmă? am întrebat eu.

— Da.

— Şi ce se va întâmpla atunci?

— O să plec. Mai exact, o să plec înainte să se întâmple asta.

M-a cuprins o mânie iraţională, aceeaşi stare pe care o resimţisem în copilărie când nu-l puteam face pe Maestrul Malrubius să-mi înţeleagă întrebările.

— Voiam să zic, ce se va întâmpla cu Urth?

A ridicat din umeri.

— Nimic. Ce vezi este ultima glaciaţiune. Suprafaţa Soarelui este stinsă acum; curând se va încinge de la dogoare şi va străluci, dar soarele însuşi se va micşora, dăruind tot mai puţină energie lumilor sale. Şi la un moment dat, dacă va veni cineva şi va sta pe gheaţă, va vedea soarele doar cât o stea strălucitoare. Gheaţa pe care va sta nu va fi gheaţa pe care o vezi acum, ci atmosfera acestei lumi. Şi aşa va rămâne multă vreme. Poate

până la sfârşitul zilei universale.

M-am dus la o altă fereastră şi m-am uitat din nou la întinderea de gheaţă.

— Se va întâmpla curând?

— Priveliştea pe care o vezi este de peste mii de ani în viitor.

— Dar înainte de asta, gheaţa trebuie să fi venit din sud.

Maestrul Ash a dat din cap, întărind spusele mele:

— Şi de pe vârfurile munţilor. Vino cu mine.

Am coborât la al doilea cat al casei, pe care aproape nu-l văzusem când urcasem cu o noapte înainte. Ferestrele erau mai puţine acolo, dar Maestrul Ash a pus două scaune în dreptul uneia şi mi-a făcut semn să ne aşezăm şi să privim afară. Era întocmai aşa cum spusese – gheaţă, minunată în puritatea ei, se târa în jos de pe versanţii munţilor, ca să se ia la trântă cu pinii. Am întrebat dacă şi asta se întâmpla departe în viitor, şi el iar a dat din cap:

— N-o să trăieşti să mai vezi asta încă o dată.

— Şi totuşi destul de aproape ca viaţa unui om să aibă şansa s-o mai prindă?

Şi-a săltat umerii şi a zâmbit în barbă:

— Să spunem că e vorba de grade. Tu n-ai să mai vezi asta. Nici copiii tăi, nici ai lor. Dar procesul a şi început. A început cu mult înainte să te fi născut.

Nu ştiam nimic despre sud, dar m-am pomenit gândindu-mă la insularii din povestea lui Hallvard, la minunatele locuri ferite ce aveau un anotimp al creşterii şi coacerii, la vânătoarea de foci. Insulele acelea nu-i vor mai putea adăposti multă vreme pe oameni şi familiile lor. Bărcile vor scrâşni pe ţărmurile pietroase pentru ultima oară. *„Nevasta mea, copiii mei, nevasta mea, copiii mei.”*

— La această vreme, mulţi dintre ai voştri au şi plecat, a continuat Maestrul Ash. Cei pe care-i numiţi cacogeni s-au îndurat să-i ducă în lumi mai frumoase. Mulţi alţii vor pleca înainte de victoria finală a gheţii. Eu însumi, înţelegi, sunt descendentul acelor refugiaţi.

L-am întrebat dacă vor scăpa toţi.

A negat clătinând din cap.

— Nu, nu toţi. Unii nu vor vrea să plece, alţii nu vor fi găsiţi. Şi mai sunt cei pentru care nu se va găsi niciun adăpost.

Am stat mult timp şi m-am uitat la valea asediată, încercând să-mi pun ordine în gânduri. Într-un târziu am spus:

— Am văzut că oamenii religiei spun cuvinte liniştitoare care nu sunt adevărate, în vreme ce oamenii de ştiinţă dezvăluie adevăruri îngrozitoare. Chatelaine Mannea zicea că eşti un om sfânt, dar pari a fi un om de ştiinţă, şi ai spus că poporul dumitale te-a trimis pe Urth cel mort ca să studiezi gheaţa.

— Deosebirea pe care o faci nu mai e valabilă. Religia şi ştiinţa au însemnat întotdeauna credinţă în ceva. E vorba de acelaşi ceva. Om de ştiinţă eşti şi tu – aşa ai zis –, drept care eu îţi vorbesc despre ştiinţă. Dacă Mannea ar fi aici cu preotesele ei, aş vorbi altfel.

Am atât de multe amintiri încât adesea mă pierd printre ele. Acum, privind la pinii care se clătinau în vântul pe care nu-l simţeam, aveam impresia că aud o tobă bubuind.

— Am mai întâlnit un om cândva, care zicea că e din viitor, am spus eu. Era verde – aproape la fel de verde ca pinii ăia – şi mi-a spus că epoca lui e cea a unui soare mai strălucitor.

— Fără îndoială că a spus adevărul, a dat din cap Maestrul Ash.

— Dar dumneata îmi spui că ceea ce văd acum se va întâmpla peste numai câteva generaţii, că e parte dintr-un proces care a început mai demult şi că aceasta va fi ultima glaciaţiune. Unul din voi e un profet mincinos.

— Eu nu sunt profet, a răspuns Maestrul Ash, şi nici el nu era. Nimeni nu poate şti viitorul. Noi vorbim de trecut.

Iar m-a cuprins mânia:

— Mi-ai spus că asta se întâmplă abia peste câteva generaţii.

— Am spus. Dar tu şi priveliştea asta sunteţi pentru mine evenimente din trecut.

— Eu nu sunt din trecut! Eu aparţin prezentului.

— Din punctul tău de vedere, ai dreptate. Dar uiţi că eu nu pot vedea din punctul tău de vedere. Asta e casa mea. Prin fereastra mea ai privit. Casa mea îşi înfige rădăcinile în trecut. Fără acesta, aş înnebuni aici. Dar aşa, citesc toate secolele astea trecute ca pe nişte cărţi. Aud vocile celor de mult morţi, a ta printre ele. Crezi că timpul este un singur fir. Dar el este o împletitură, o tapiserie care se întinde etern în toate direcţiile. Eu urmez un fir înapoi. Tu vei urma o culoare înainte, nu ştiu ce culoare anume. Albul te-ar putea aduce la mine, verdele, la omul tău verde.

Neştiind ce să spun, n-am putut decât să murmur că eu îmi închipuiam timpul ca pe un râu.

— Da – vii din Nessus, nu-i aşa? Un oraş construit pe un râu. Dar odată a fost un oraş lângă mare, iar tu ai face mai bine să-ţi închipui timpul ca pe o mare. Valurile se ridică şi înaintează, iar curenţii gonesc pe sub ele.

— Aş vrea să cobor, am zis eu. Să mă întorc în timpul meu.

— Înţeleg, a zis Maestrul Ash.

— Mă-ndoiesc. Timpul dumitale, dacă te-am auzit corect, este acela din catul cel mai de sus al casei ăsteia, şi ai un pat acolo şi alte lucruri trebuincioase. Cu toate acestea, când nu eşti copleşit de treburile dumitale, dormi aici, aşa mi-ai spus. Şi totuşi, zici că locul ăsta e mai aproape de timpul meu decât de-al dumitale.

S-a ridicat în picioare.

— Am vrut să spun că şi eu fug de gheaţă. Mergem? O să vrei să mănânci ceva înainte să porneşti în călătoria lungă până la Mannea.

— Vom porni amândoi.

S-a răsucit să se uite la mine înainte să înceapă să coboare.

— Ţi-am spus că nu pot merge cu tine. Ai descoperit singur cât de bine ascunsă este casa asta. Pentru toţi cei care nu urmează corect poteca, până şi cel mai de jos cat se află în viitor.

I-am prins braţele la spate, strângându-i-le cu un braţ al meu, şi mi-am folosit mâna liberă să-l caut de arme. N-avea niciuna şi, cu toate că era vânjos, nu era atât de vânjos pe cât mă temusem.

— Te gândeşti să mă duci cu forţa la Mannea. Am dreptate?

— Întocmai, Maestre, şi vom avea mult mai puţine bătăi de cap dacă vei merge de bunăvoie. Spune-mi unde pot găsi nişte frânghie – nu vreau să fiu nevoit să-ţi folosesc şnurul de la robă.

— N-am frânghie, a zis el.

I-am legat braţele cu şnurul, aşa cum plănuisem de la început.

— După ce ne depărtăm puţin de locul ăsta, te voi dezlega dacă-mi dai cuvântul că te vei purta bine.

— Te-am primit cu braţele deschise în casa mea. Ce rău ţi-am făcut?

— Unu’ mic, dar să trecem. Îmi place de dumneata, Maestre Ash, şi te respect. Sper să nu îmi porţi pică pentru ceea ce-ţi fac, aşa cum nici eu nu-ţi port pică pentru ce mi-ai făcut. Dar Pelerinele m-au trimis să te aduc, şi am descoperit că sunt un anumit tip de om, dacă înţelegi ce vreau să spun. Acum, nu coborî scara prea repede. Dacă o să cazi, n-o să te poţi prinde cu

mâna.

L-am dus în încăperea în care mă dusese el prima oară şi am scos o bucată de pâine tare şi un pachet de fructe uscate.

— Nu mă mai gândesc la mine astfel, am continuat eu, dar am fost crescut ca… – îmi stătuse pe limbă să spun *torţionar,* dar mi-am dat seama (abia atunci, parcă pentru prima oară) că nu era chiar cuvântul potrivit pentru ceea ce făcea ghilda, astfel că am folosit denumirea oficială – … ca un Căutător al Adevărului şi Penitenţei. Facem ceea ce am spus că vom face.

— Am îndatoriri de îndeplinit. La catul de sus, unde ai dormit.

— Mă tem că va trebui să le laşi neîndeplinite.

A tăcut cât am ieşit pe uşă afară şi ne-am dus la vârful stâncos al dealului. Apoi a spus:

— Voi merge cu tine, dacă pot. Adesea mi-am dorit să ies pe uşa asta şi să nu mă opresc niciodată.

I-am spus că, dacă jură pe onoarea lui, îl voi dezlega fără zăbavă.

A clătinat din cap, spunând:

— O să crezi că te-am trădat.

N-am priceput ce voia să spună.

— Poate că undeva se află o femeie pe care eu am numit-o Vine. Dar lumea ta e lumea ta. Pot să exist acolo numai dacă probabilitatea existenţei mele e mare.

— Eu am existat în casa dumitale, nu-i aşa?

— Da, însă asta a fost pentru că probabilitatea ta s-a împlinit. Eşti o parte a trecutului, din care am venit casa mea şi cu mine. Întrebarea e dacă eu sunt viitorul spre care te îndrepţi tu.

Mi-am amintit de omul verde din Saltus, care era un om solid.

— Adică o să dispari ca un balon de săpun? l-am întrebat eu. Sau te vei risipi ca fumul?

— Nu ştiu, a răspuns el. Nu ştiu ce se va întâmpla cu mine. Sau unde mă voi duce când se va întâmpla. S-ar putea să încetez să exist în orice clipă. De aceea n-am plecat niciodată din propria mea voinţă.

L-am luat de-un braţ, poate crezând că astfel îl pot ţine lângă mine, şi am mers mai departe. Am urmat drumul pe care mi-l desenase Mannea şi Ultima Casă s-a înălţat în urma noastră la fel de solidă ca oricare alta. Mintea mi-era plină de toate lucrurile pe care mi le spusese şi mi le arătase el, încât pentru o vreme, cât am străbătut douăzeci sau treizeci de paşi, nu mi-am întors privirea spre el. La un moment dat, observaţia lui despre

tapiserie mi-a amintit de Valeria. Încăperea în care mâncasem turte era plină de tapiserii atârnate pe pereţi, iar ce zisese el despre urmarea firelor mi-a adus în minte labirintul de tuneluri prin care fugisem înainte s-o întâlnesc pe ea. Am început să-i povestesc Maestrului despre asta, dar el dispăruse. Mâna mea ţinea aer. Preţ de o clipă, mi s-a părut că zăresc Ultima Casă plutind ca o corabie pe oceanul ei de gheaţă. Apoi s-a cufundat în vârful întunecat al dealului, unde stătuse până atunci; gheaţa nu mai era decât ceea ce crezusem odată că e – un troian de nor.

XVIII
Rugămintea Foilei

Cât am mai făcut o sută de paşi sau mai mult, Maestrul Ash n-a dispărut cu totul. Îi simţeam prezenţa şi, când nu încercam să mă uit drept la el, încă îl mai zăream, mergând lângă mine, cu o jumătate de pas în urmă. Cum de-l vedeam, cum de putea într-un anumit sens să fie prezent şi în altul să fie absent, nu ştiu. Ochii noştri primesc un torent de fotoni fără masă ori încărcătură, de la roiuri de particule, asemenea unui bilion de bilioane de sori – aşa mă învăţase Maestrul Palaemon, care era aproape orb. În urma împroşcării cu acei fotoni, noi credem că vedem un om. Uneori, omul pe care credem că-l vedem poate fi la fel de iluzoriu ca şi Maestrul Ash, sau chiar mai mult.

Îi simţeam şi înţelepciunea în preajma mea. Fusese o înţelepciune melancolică, dar adevărată. M-am pomenit dorindu-mi să mă fi putut însoţi, cu toate că mi-am dat seama că ar fi însemnat că venirea gheţii era un fapt sigur.

— Sunt singur, Maestre Ash, am zis, neîndrăznind să mă uit îndărăt. Până acum nu mi-am dat seama de cât de singur sunt. Şi dumneata ai fost singur, aşa cred. Cine a fost femeia căreia îi spuneai Vine?

Poate că doar mi s-a năzărit că-i aud vocea:

— *Prima femeie.*

— Meschiane? Da, o ştiu, şi e foarte frumoasă. Meschiane a mea a fost Dorcas, şi mă simt singur fără ea, dar şi fără ceilalţi. Când Thecla a devenit parte din mine, am crezut că nu voi mai fi niciodată singur. Dar acum e într-atât de mult parte din mine, încât am ajuns una şi aceeaşi fiinţă, şi mă simt singur fără ceilalţi. Fără Dorcas, fără Pia, fata insulară, fără micul Severian, şi fără Drotte şi Roche. Dacă Eata ar fi aici, mi-ar veni să-l îmbrăţişez. Dar mai mult şi mai mult mi-aş dori s-o văd pe Valeria. Jolenta a fost cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o în viaţa mea, dar pe chipul Valeriei era ceva ce-mi sfâşia inima. Eram doar un băietan, îmi zic acum, dar la vremea aceea nu gândeam aşa. Mă târâsem afară din beznă şi mă pomenisem într-un loc căruia i se spunea Atriumul Timpului. Turnuri – turnurile familiei Valeriei – se înălţau de toate părţile curţii. În mijloc era un obelisc acoperit cu cadrane solare, şi cu toate că

îmi amintesc de umbra lui pe zăpadă, nu putea primi lumina soarelui acolo mai mult de două sau trei ronduri în fiecare zi; turnurile trebuie că îşi aruncă umbrele asupra lui în cea mai mare parte a timpului. Înţelegi lucrurile mai în adânc decât mine, Maestre Ash – poţi să-mi spui de ce l-ar fi construit astfel?

O suflare de vânt ce se juca printre stânci mi-a prins mantia, astfel că mi-a îndepărtat-o de pe umeri. M-am înfăşurat din nou în ea şi mi-am ridicat gluga.

— Mă luasem după un câine. Îi dădusem numele de Triskele şi ziceam, chiar şi mie însumi îmi spuneam asta, că e al meu, cu toate că nu îmi era îngăduit să ţin un câine. Era o zi de iarnă când l-am găsit. Era ziua în care spălam aşternuturile clienţilor şi canalul de scurgere se înfundase cu zdrenţe şi scame. Mă tot codeam să-mi fac treaba, dar Drotte mi-a spus să mă duc afară şi să vâr în canal o prăjină care ţine frânghia de rufe. Vântul era teribil de rece. Din pricina venirii gheţii ăsteia a dumitale, zic eu, dar la vremea aia nu ştiam asta – iernile care se fac mai rele de la an la an. Şi după ce-am desfundat canalul, un şuvoi de apă murdară a ţâşnit afară şi mi-a udat mâinile. Eram furios, fiind eu cel mai mare în ani, doar Drotte şi Roche erau mai mari, şi mi-am zis că treaba asta ar fi trebuit s-o facă ucenicii mai tineri. Împingeam cu prăjina în dopul de zdrenţe şi scame, când l-am văzut în partea cealaltă a Curţii Vechi. Probabil că paznicii de la Turnul Ursului organizaseră o luptă cu o seară înainte şi animalele moarte zăceau în faţa uşii, în aşteptarea ecarisorului. Era un arsinoiter acolo, şi un smilodon, şi câţiva lupi înfricoşători. Câinele zăcea pe mormanul de cadavre. Presupun că el era ultimul care trebuia să moară şi, din pricina rănilor, unul dintre lupii ăia cumpliţi îl răpusese. Dar nu era mort de tot, doar arăta ca mort. M-am dus să mă uit la el – un motiv să mă opresc puţin din ce făceam şi să-mi suflu în pumni. Era înţepenit şi rece ca… mă rog, ca tot ce e înţepenit şi rece. Odată am ucis un bivol cu spada mea şi chiar şi când zăcea mort în propriul sânge tot arăta mai viu decât arăta atunci Triskele. Oricum, mi-am întins mâna şi l-am mângâiat pe cap. Era mare ca al unui urs, cu urechile tăiate, nu mai rămăseseră din ele decât două cioturi. Când l-am atins, a deschis ochii. M-am repezit imediat în partea cealaltă a Curţii şi am zgărmănat cu prăjina atât de tare încât a pătruns de îndată, pentru că mi-era teamă că Drotte o să-l trimită pe Roche să vadă ce fac. Când mă gândesc acum la povestea asta, a fost ca şi când aveam deja Gheara, cu mai bine de-un an înainte să-mi fi

fost pusă în sabretaş. N-am cuvinte să descriu cum m-a privit câinele când şi-a ridicat ochii să se uite la mine. Mi-a cucerit inima. Cât am avut Gheara, niciodată n-am readus la viaţă un animal, dar nici n-am încercat. Când m-am aflat printre ele, de obicei îmi doream să pot omorî unul pentru că eram flămând. Acum nu mai sunt sigur că asta trebuie să facem, să omorâm animale ca să mâncăm. Am băgat de seamă că nu ai carne printre proviziile dumitale – numai pâine, brânză, vin şi fructe uscate. Neamul dumitale, sau lumea în care oamenii trăiesc în vremea dumitale, gândesc la fel?

Am tăcut, sperând să primesc un răspuns, dar n-a venit niciunul. Toate crestele munţilor coborâseră între timp sub soare; nu mai eram sigur dacă ceea ce mă urma era o pală prezenţă a Maestrului Ash, sau doar umbra mea.

— Când am avut Gheara, am spus eu mai departe, am descoperit că nu-i învia pe cei ucişi prin fapte umane, cu toate că a părut să-l vindece pe omul-maimuţă a cărui mână o retezasem. Dorcas credea că a fost din pricină că îl rănisem eu. Nu ştiu ce să spun – nu m-am gândit că Gheara ştia cine o ţine, dar poate că ştia.

O voce – nu a Maestrului Ash, ci o voce pe care n-o mai auzisem niciodată – a strigat:

— Să ai un an bun!

Mi-am ridicat privirile şi am văzut, la vreo patruzeci de paşi depărtare, un ulan ca acela ucis de notulii lui Hethor pe drumul verde ce ducea la Casa Absolută. Neştiind ce altceva să fac, i-am făcut semn cu mâna şi am strigat:

— Adică e Ziua Anului Nou?

A dat pinteni destrierului său şi s-a apropiat în galop.

— Miezul verii chiar azi, începutul noului an. Unul glorios pentru Autocratul nostru.

Am încercat să-mi amintesc câteva dintre expresiile atât de îndrăgite de Jolenta.

— A cărui inimă e altarul supuşilor săi.

— Bine zis! Eu sunt Ibar, din Xenagia a Şaptezeci şi Opta, şi patrulez drumul până diseară, nici că se poate ghinion mai mare.

— Din câte ştiu, nu-i împotriva legii să merg pe drumul ăsta.

— Câtuşi de puţin. Cu condiţia, desigur, să fii pregătit să dovedeşti cine eşti.

— Da, am zis. De bună seamă.

Aproape că uitasem de salvconductul pe care mi-l scrisese

Mannea. L-am scos şi i l-am întins.

Când mă opriseră pe drum spre Ultima Casă, nu fusesem sigur defel că soldaţii care mă luau la întrebări ştiau să citească. Fiecare se uitase cu un aer preocupat la pergament, dar la fel de bine se putea să fi văzut doar sigiliul ordinului şi caligrafia Mannei, ordonată, viguroasă, doar puţin oblică. Era vădit că ulanul ştia citi. Îi vedeam ochii urmărind rândurile şi cred că am şi ghicit, când s-au oprit o clipă, că ajunsese la „îngrijire onorabilă”.

A împăturit cu grijă pergamentul, dar nu mi l-a dat înapoi.

— Prin urmare, eşti în slujba Pelerinelor.

— Mă bucur de această onoare, da.

— Te rugai, prin urmare. Am crezut că vorbeai singur când te-am zărit. Eu nu mă ţin de prostii d-astea religioase. Noi avem cutuma xenagiei la îndemână şi pe Autocrat la distanţă, şi mai mult de-atâta respect şi mister nu-mi trebuie; dar am auzit că-s femei bune.

Am dat din cap în semn de consimţire.

— Eu cred – poate ceva mai mult decât tine. Dar într-adevăr sunt bune.

— Şi ai fost trimis de ele într-o misie. Cu câte zile în urmă?

— Trei.

— Şi-acum te-ntorci la lazaretul din Media Pars?

Iar am dat din cap.

— Sper să ajung acolo înainte de căderea nopţii.

— N-ai să reuşeşti, a clătinat el din cap. Ia-o-ncet, aşa te sfătuiesc.

Mi-a întins pergamentul.

L-am luat şi l-am pus la loc în sabretaş.

— Călătoream împreună cu un tovarăş de drum, dar ne-am rătăcit unul de altul. Mă-ntreb dacă l-ai văzut cumva.

I l-am descris pe Maestrul Ash. Ulanul a clătinat din cap:

— O să mă uit după el şi, dacă-l văd, o să-i spun pe unde-ai luat-o. Acuma – vrei să-mi răspunzi la o întrebare? Nu-i ceva oficial, aşa că îmi poţi zice dacă îmi bag nasul unde nu-mi fierbe oala.

— Dacă-ţi pot răspunde, o voi face.

— Ce-ai să faci după ce le părăseşti pe Pelerine?

Am fost oarecum surprins.

— Păi, n-aveam de gând să le părăsesc. Într-o bună zi, poate.

— Atunci ţine minte cavaleria uşoară. Arăţi ca un om dintr-o

bucată, adică soiul de care-avem nevoie. O să trăieşti pe jumătate din cât ai trăi la infanterie, dar o să te distrezi de două ori mai mult.

Şi-a îndemnat calul s-o ia din loc, iar eu am rămas nedumerit de ceea ce-mi spusese. Nu mă îndoiam că vorbise cu bună-credinţă atunci când mă sfătuise să înnoptez pe drum; dar tocmai această bună-credinţă m-a făcut să grăbesc pasul şi mai mult. Am fost binecuvântat cu picioare lungi, astfel că atunci când e nevoie pot să merg la fel de iute ca oamenii care merg repede cu paşi mărunţi. Şi aşa am făcut atunci, dând la o parte orice gând la Maestrul Ash şi la trecutul meu tulbure. Poate că o prezenţă ca un abur a Maestrului Ash încă mă însoţea; poate că şi acum o face. Dar dacă aşa a fost, nu mi-am dat seama atunci, şi nici acum.

Urth încă nu-şi întorsese faţa de la soare când am ajuns la drumul acela îngust pe care mersesem împreună cu soldatul mort, cu o săptămână şi mai bine în urmă. Colbul încă păstra urme de sânge, mai multe decât văzusem înainte. Mă temusem, după cele spuse de ulan, că Pelerinele erau acuzate de cine ştie ce fărădelege; dar acum eram sigur că era vorba doar de un număr mult mai mare de răniţi care fuseseră aduşi la lazaret, iar el se gândise că merit o noapte de odihnă înainte să mă apuc de treabă cot la cot cu ele. Ce uşurare gândul acesta! Numărul mare al răniţilor avea să-mi dea ocazia să-mi arăt priceperea şi astfel să am mai multe şanse ca Mannea să mă accepte atunci când mă voi oferi să mă vând ordinului; mai rămânea doar să născocesc o poveste credibilă pentru eşecul meu de la Ultima Casă.

Dar când am dat ultimul cot al drumului, ceea ce mi-au văzut ochii era cu totul altceva.

Unde se aflase lazaretul, pământul părea să fi fost brăzdat de o ceată de nebuni, brăzdat şi săpat – o groapă al cărei fund se preschimbase deja într-un iaz mic. Copaci doborâţi alcătuiau o bordură în jurul gropii.

Până s-a lăsat întunericul, am umblat încolo şi-ncoace. Căutam vreo urmă de-a prietenilor mei şi a altarului în care ascunsesem Gheara Am găsit o mână umană, o mână de bărbat, retezată de la încheietură. O fi fost a lui Melito, ori a lui Hallvard, ori a ascianului, ori a lui Winnoc. N-aveam de unde şti.

În noaptea aceea am dormit lângă drum. De cum s-a luminat de ziuă, mi-am reînceput căutările şi, înainte să se însereze, i-am

descoperit pe supravieţuitori, la vreo şase leghe de locul unde fusese lazaretul. M-am dus de la prici la prici, dar mulţi erau în stare de inconştienţă şi atât de bandajaţi în jurul capului, încât mi-era cu neputinţă să-i recunosc. Tot ce se poate ca Ava, Mannea şi Pelerina care îşi trăsese un scăunel lângă priciul meu să se fi găsit printre răniţi, dar eu nu le-am descoperit.

Singura femeie pe care am recunoscut-o a fost Foila şi asta numai pentru că m-a recunoscut ea pe mine, strigând „Severian!" când treceam printre răniţi şi muribunzi. M-am dus la ea şi am încercat să aflu ce se întâmplase, dar ea se simţea foarte slăbită şi nu era în stare să-mi spună prea multe. Atacul se abătuse pe neaşteptate şi lovise lazaretul ca un trăsnet: ea îşi amintea doar ce urmase după asta, auzise ţipete care multă vreme nu aduseseră niciun salvator, şi într-un târziu fusese târâtă de soldaţi care habar n-aveau de arta tămăduirii. Am sărutat-o printre bandaje şi i-am promis că mă voi întoarce s-o văd – o promisiune pe care cred că niciunul din noi nu credea că mi-o voi ţine.

— Îţi aminteşti când am stat cu toţii şi am spus poveşti? m-a întrebat ea. M-am gândit la asta.

I-am spus că eram sigur că se gândise.

— Adică atunci când ne-au adus aici, a mai zis ea. Cred că Melito şi Hallvard sunt morţi. Tu vei fi singurul care-şi va aminti, Severian.

I-am spus că-mi voi aminti cât voi trăi.

— Vreau să le povesteşti şi altor oameni. În zilele de iarnă sau într-o noapte când nu e altceva de făcut. Îţi aminteşti poveştile?

— „Ţara mea este ţara orizonturilor îndepărtate, a cerului necuprins."

— Da, a zis ea şi a părut să adoarmă.

A doua promisiune mi-am îndeplinit-o, întâi notând toate poveştile pe paginile goale de la sfârşitul cărţii cafenii, apoi transcriindu-le aici, întocmai aşa cum le-am auzit la ceasurile lungi, calde, ale amiezelor.

XIX
Guasacht

Următoarele două zile mi le-am petrecut mergând unde m-au dus picioarele. Nu le voi înşirui aici, pentru că nu prea am nimic a spune. Să zicem că m-aş fi putut înrola în câteva unităţi, dar nu eram câtuşi de puţin sigur că voiam să fac asta. Mi-ar fi plăcut să mă întorc la Ultima Casă, însă eram prea mândru să cerşesc milostenia Maestrului Ash, presupunând că Maestrul Ash mai putea fi găsit acolo. Mi-am zis că m-aş fi întors bucuros în slujba de Lictor al oraşului Thrax, dar dacă s-ar fi putut aşa ceva, nu-s sigur că aş fi făcut-o. Am dormit în păduri, ca un animal, şi am mâncat orice găseam, adică mai nimic.

În a treia zi, am descoperit un iatagan ruginit, probabil pierdut din cine ştie ce campanie de cu un an înainte. Am scos sticluţa cu ulei şi frântura de cute (pe care le păstrasem, dimpreună cu plăselele, când aruncasem în lac ciotul ce mai rămăsese din *Terminus Est)* şi mi-am petrecut un rond fericit curăţind şi ascuţind tăişul: terminând trebuşoara asta, m-am târât mai departe şi uite-aşa am ajuns la un drum.

Cum salvconductul dat de Mannea nu mai putea să mă protejeze, eram mai temător în a mă arăta decât fusesem când mă întorsesem de la Maestrul Ash. Mă gândeam însă că soldatul mort, pe care Gheara îl readusese la viaţă şi care spunea că se numeşte Miles, cu toate că ştiam că o parte din el era Jonas, se înrolase în armată. Şi dacă într-adevăr aşa făcuse, mărşăluia şi el pe vreun drum sau era încartiruit într-o tabără lângă drum, dacă nu chiar pe câmpul de luptă; iar eu voiam să stau de vorbă cu el. La fel ca Dorcas, şi el se oprise o vreme în ţara morţilor. Ea sălăşluise acolo mai multă vreme, dar trăgeam nădejde că, dacă îl descoseam pe Miles înainte să fi trecut prea mult timp care să-i fi şters amintirile, aş putea afla ceva care, dacă nu mă ajuta s-o recâştig pe Dorcas, cel puţin m-ar fi împăcat cu gândul pierderii ei.

Căci îmi dădeam seama că o iubeam aşa cum n-o iubisem niciodată cât bătusem atâta amar de drum împreună, până la Thrax. Pe vremea aceea, Thecla stăruise copleşitor în gândurile mele; tot timpul mă întorceam în mine ca s-o găsesc. Iar acum mi se părea, măcar pentru că făcea parte din mine de atâta

vreme, că o găsisem şi o cuprinsesem în sfârşit într-o îmbrăţişare mai puternică decât orice act de amor – sau, mai exact, aşa cum sămânţa bărbatului pătrunde în trupul femeii pentru a produce (prin voinţa lui Apeiron), o nouă fiinţă omenească, la fel şi ea, pătrunzând în gura mea, prin voinţa mea, s-a împreunat cu Severian pentru a alcătui un bărbat nou: eu, care încă mă numesc Severian dar îmi dau seama, ca să spun aşa, de rădăcina mea dublă.

Nu ştiu dacă aş fi putut învăţa de la Miles-Jonas ceea ce voiam să aflu. Nu l-am găsit niciodată, cu toate că n-am renunţat să-l caut până-n ziua de azi. Pe la mijlocul după-amiezii, intrasem într-un ţinut de copaci frânţi şi, din când în când, treceam pe lângă leşuri mai mult sau mai puţin descompuse. La început, am încercat să le jefuiesc, aşa cum jefuisem cadavrul lui Miles-Jonas, dar mi-o luaseră alţii înainte, iar noaptea mişunaseră pe-acolo fenecii, care, cu dinţii lor mici şi ascuţiţi, se înfruptaseră din carnea stârvurilor.

Ceva mai târziu, tot mai sleit de puteri, m-am oprit lângă rămăşiţele unui car de merinde gol, ce încă ardeau mocnit. Animalele care trăseseră în ham nu erau moarte de multă vreme, după cum arătau; zăceau în drum, iar vizitiul căzuse grămadă între ele. M-am gândit că soarta nu era chiar atât de cruntă cu mine, căci, iată, puteam să tai hălci din crupele animalelor şi să le duc într-un loc mai ferit, unde aş putea să aprind un foc. Tocmai înfipsesem vârful iataganului în piciorul dinapoi al unuia dintre animale, când am auzit tropăit de copite şi, bănuind că sunt ale destrierului unui estafet, m-am tras la marginea drumului, ca să-l las să treacă.

În fapt, era un om scund, îndesat, energic, pe un cal înalt, deşelat. Şi-a înfrânat calul când m-a văzut, dar ceva de pe chipul lui mi-a dat de înţeles că nu aveam de ce să fug sau de ce să sar la bătaie. (N-aş fi fugit, ci m-aş fi *bătut.* Destrierul lui nu l-ar fi putut ajuta prea mult printre cioturi şi trunchiuri căzute şi, în ciuda tunicii sale de zale şi a coifului de piele legat în cercuri de alamă, eram aproape sigur că-l pot doborî.)

— Cine eşti? a întrebat el. Şi după ce i-am spus, a continuat: Severian din Nessus, zici? Adicătelea eşti civilizat, ori jumate-civilizat, da’ după cum arăţi ai cam făcut foamea.

— Dimpotrivă, în ultima vreme m-am hrănit mai bine decât am fost obişnuit.

Nu voiam să creadă că sunt slăbit.

— Da’ nu ţi-ar strica încă ceva de îmbucat – ăla de pe sabia ta nu-i sânge ascian. Eşti un schiavoni? Neregulat?

— Viaţa mea a fost cam neregulată în ultima vreme, asta-i sigur.

— Da’ nu eşti înrolat în nicio unitate?

Cu o uşurinţă uluitoare, a sărit din şa, a aruncat dârlogii pe pământ şi s-a apropiat cu paşi mari de mine. Avea picioarele uşor crăcănate şi un chip din acelea ce par modelate în argilă şi turtite de sus în jos înainte de-a fi puse în cuptor, încât fruntea şi bărbia erau mici şi lăţite, ochii, nişte crestături, gura lăţită şi ea. Cu toate acestea, mi-a plăcut de el din prima clipă, pentru verva lui şi pentru că nu se ostenea defel să-şi ascundă lipsa de loialitate.

— Nu sunt legat de nimic şi de nimeni – doar de amintirile mele.

— Aha! A oftat şi şi-a dat ochii peste cap. Ştiu… ştiu. Toţi am avut greutăţi, toţi până la unu’. La tine ce-a fost, o femeie, sau legea?

Până atunci nu-mi privisem necazurile în lumina asta, dar, după ce m-am gândit o clipă, am recunoscut că fusese puţin din amândouă.

— Ei bine, ai nimerit în locul potrivit şi ai întâlnit omul potrivit. Ce-ai zice de-o cină bună în seara asta, o mulţime de prieteni noi şi un pumn de oricalcuri mâine? Sună bine? În regulă!

S-a întors la destrierul său – o iapă – şi mâna lui a ţâşnit la fel de iute ca tăişul unui scrimeur, ca să-l prindă de zăbală înainte să apuce să se ferească. Apoi a cules dârlogii de pe jos şi a sărit în şa cu aceeaşi uşurinţă cu care coborâse.

— Acuma urcă în spatele meu, a strigat el. Nu-i departe, o să ne care uşor pe amândoi.

Am făcut cum mi-a spus, însă cu mult mai multă greutate, pentru că n-aveam scară în care să-mi sprijin piciorul. De cum m-am cocoţat, iapa a dat să mă lovească, pe nepusă masă, ca o viperă; dar stăpânul ei, care e limpede că se aşteptase la mişcarea asta, a pocnit-o atât de tare cu măciulia de alamă a pumnalului său, încât iapa s-a împiedicat şi aproape a căzut.

— N-o băga în seamă, mi-a spus el.

Din pricina gâtului scurt, nu putea să privească peste umăr, astfel că vorbea din colţul stâng al gurii, ca să pricep că mie mi se adresa.

— E un animal bun şi o luptătoare vitează, vrea doar să

înţelegi care-i e valoarea. Un fel de iniţiere, pricepi? Ştii ce-i o iniţiere?

I-am spus că mi-e familiar cuvântul.

— O să vezi că orice merită avut are aşa ceva – eu am trăit-o pe pielea mea. N-am văzut niciuna pe care un băiat viteaz să n-o poată stăpâni şi apoi să râdă ca de-o glumă bună.

Cu această încurajare criptică, şi-a înfipt pintenii uriaşi în iapa lui bună, ca şi când voia s-o spintece în clipa aia, şi-am pornit ca din puşcă pe drum la vale, lăsând în urmă un nor de colb.

De când părăsisem satul Saltus călare pe armăsarul lui Vodalus, crezusem, în inocenţa mea, că toţi caii pot fi împărţiţi în două soiuri: cei de rasă nobilă şi iuţi, şi cei apatici şi înceţi. Cei mai buni, îmi ziceam eu, aleargă cu o uşurinţă graţioasă, aproape ca o pisică ce-şi urmăreşte prada; cei mai răi se mişcă atât de agale, că nici nu are importanţă cum o fac. Unul dintre tutorii Theclei avea o maximă, anume că toate sistemele cu două valori sunt eronate – călărind acum pe acea iapă, l-am respectat o dată în plus pe acel om. Calul binefăcătorului meu aparţinea unui al treilea soi (şi am descoperit de atunci că e destul de răspândit) ce cuprinde animalele care întrec păsările în zbor, dar care par să alerge cu picioare de fier pe un drum de piatră. Bărbaţii au nenumărate avantaje asupra femeilor, pentru care motiv sunt pe drept cuvânt puşi să le apere, şi totuşi femeile au un avantaj mare care e motiv de laudă în faţa bărbaţilor: nicio femeie nu şi-a storcit vreodată organele de reproducere între propriul pelvis şi spinarea uneia dintre brutele astea care aleargă în galop. Asta mi s-a întâmplat mie de vreo douăzeci sau treizeci de ori înainte să ne oprim, iar când m-am lăsat în sfârşit să alunec pe crupă în jos şi am sărit în lături ca să mă feresc de o lovitură de copită, nu prea eram binedispus.

Ne oprisem pe una dintre acele petice de câmpie, pierdute printre dealuri, aproape drepte şi late de numai vreo sută de paşi. Un cort mare cât o colibă se înălţa în mijloc, cu un stindard negru cu verde, decolorat de vreme, fluturând în faţa lui. Câteva zeci de cai cu picioarele priponite păşteau în voie pe câmpie, şi la fel de mulţi bărbaţi zdrenţăroşi şi câteva femei neţesălate îşi petreceau vremea curăţind armurile, dormind şi jucând jocuri de noroc.

— Ia-n priviţi! a strigat binefăcătorul meu descălecând, ca să stea lângă mine. Un nou recrut! Iar către mine: Severian din Nessus, te afli în prezenţa celei de-a Optsprezecea Bacele a

Contariilor Neregulaţi, fiecare dintre noi un luptător neînfrânat oricând e rost de-un ban.

Zdrenţăroşii şi neţesălatele s-au ridicat în picioare şi-au pornit spre noi, mulţi rânjind. Un bărbat înalt şi slab ca un ţâr era în fruntea lor.

— Camarazi, acesta este Severian din Nessus! Severian, a continuat binefăcătorul meu, eu sunt condotierul tău. Spune-mi Guasacht. Cangea asta de pescuit de-aici, mai înaltă chiar şi decât tine, este secundul meu, Erblon. Ceilalţi se vor prezenta singuri, sunt sigur. Erblon, am o vorbă cu tine. Mâine vin patrulele.

L-a luat pe lungan de braţ şi l-a dus în cort, lăsându-mă cu hoarda de cavalerişti care mă înconjuraseră.

Unul dintre cei mai voinici, un bărbat masiv, aproape la fel de înalt ca mine şi cel puţin de două ori mai corpolent, a arătat spre iatagan.

— N-ai o teacă pentru ăla? Ia dă-l încoa’ să-l văd.

I l-am dat fără protest; orice s-ar fi întâmplat de acum încolo, eram sigur că n-o să ajungem să ne omorâm.

— Carevasăzică, eşti călăreţ, hî?

— Nu, am zis. Am călărit la viaţa mea, dar nu pot spune că mă pricep.

— Da’ ştii să-i struneşti?

— Mai bine mă pricep la bărbaţi şi femei.

Au râs cu toţii şi matahala a zis:

— Asta-i bine, pen’ că n-o să călăreşti prea mult, da’ dacă ştii cum să iei femeile – şi pe destrieri –, o să-ţi fie de ajutor.

În timp ce zicea acestea, am auzit zgomot de copite. Doi bărbaţi aduceau un pag, musculos şi cu ochi sălbatici. Dârlogii fuseseră împărţiţi şi lungiţi, astfel că oamenii puteau merge de-o parte şi de alta la trei paşi distanţă de capul calului. O târfă cu păr roşu şi chip surâzător şedea în şa fără teamă, şi în locul dârlogilor ţinea în fiecare mână câte o cravaşa. Cavaleriştii şi femeile lor au chiuit şi au aplaudat; la acest zgomot, pagul s-a ridicat pe picioarele dindărăt, ca un vârtej, şi a izbit aerul cu picioarele din faţă, arătându-şi cele trei umflături cornoase la capătul fiecărui picior, pe care noi le numim copite – dar acestea erau de-a dreptul gheare, care puteau fi folosite şi în luptă, dar şi pentru a se agăţa de iarbă şi pământ. Atât de iute băteau picioarele aerul, că aproape nici nu le vedeam.

Matahala mi-a tras o palmă pe spate:

— Nu-i cel mai bun pe care l-am avut vreodată, da'-i destul de bun, eu l-am antrenat. Mesrop şi Lactan de colo or să-ţi dea dârlogii şi tot ce trebuie să faci e să-l încaleci. Dacă izbuteşti fără s-o răstorni pe Daria din şa, a ta să fie până te prindem noi din urmă. Apoi, cu voce tare: *Gata, daţi-i dârlogii!*

Mă aşteptasem să mi-i dea în mână. Dar ei mi i-au aruncat în faţă şi, încercând să-i prind, n-am prins niciunul. Cineva a îmboldit pagul din spate, iar matahala a scos un fluierat anume, ascuţit. Pagul fusese învăţat să lupte, asemenea destrierilor din Turnul Ursului, şi, cu toate că dinţii lui lungi nu fuseseră îmbrăcaţi în metal, fuseseră lăsaţi aşa cum i-i dăduse natura, încât îi ieşeau din gură ca nişte cuţite.

M-am ferit de ţâşnirea unui picior din faţă şi am încercat să-l prind de căpăstru; o cravaşă m-a lovit peste faţă, iar smucitura pagului m-a trântit la pământ cât eram de lung.

Cavaleriştii trebuie să-l fi strunit, altfel aş fi fost călcat sub copite. M-or fi ajutat şi să mă ridic – nu mai ştiu. Gâtlejul mi-era plin de colb, iar de pe frunte mi se prelingea sânge în ochi.

M-am îndreptat din nou spre pag, dându-i ocol prin dreapta, ca să mă feresc de copitele lui, dar s-a răsucit mai iute decât mine, iar femeiuşcă numită Daria şi-a pocnit ambele cravaşe în faţa mea, ca să dau îndărăt. Mai mult de furie decât cu vreun gând anume, am prins o cravaşa. Cureluşa ei îi era înfăşurată în jurul încheieturii de la mână; când am tras de cravaşă, am tras-o şi pe Daria, care a căzut în braţele mele. M-a muşcat de ureche, dar eu am prins-o de ceafă, am răsucit-o, mi-am înfipt degetele într-o fesă tare şi am ridicat-o în sus. Dădea din picioare, şi faptul acesta părea să-l sperie pe copitat. Aşa l-am împins înapoi în mulţime, până când unul dintre schingiuitorii pagului l-a mânat cu botul spre mine, apoi a călcat pe dârlogi.

După care a fost uşor. Am lăsat-o pe fată jos, am prins căpăstrul, i-am răsucit calului capul şi i-am dat o lovitură în picioare, aşa cum fusesem învăţaţi să facem cu toţi clienţii ne-supuşi. Scoţând un nechezat ascuţit, pagul s-a prăbuşit la pământ. Eram în şa înainte să apuce să se ridice în picioare; l-am biciuit peste coapse cu dârlogii lungi şi el a ţâşnit ca din puşcă prin mulţime, apoi am tras de dârlogi ca să se întoarcă şi iar m-am repezit spre ei.

Toată viaţa auzisem de surescitarea pe care ţi-o provoacă o asemenea luptă, dar eu unul n-o simţisem niciodată. Acum s-a dovedit mai mult decât adevărată. Cavaleriştii şi femeile lor urlau

şi fugeau, iar unii şi-au scos săbiile. Dacă ar fi ameninţat o furtună, poate ar fi izbândit ceva – eu însă i-am doborât pe câţiva într-o clipită. Fata a rupt-o la fugă, cu pletele ei roşii fluturând ca un stindard în urmă-i. Dar nu existau picioare omeneşti care să-l poată întrece pe armăsarul acela. Când am trecut ca fulgerul pe lângă fată, am prins-o de coama ei ca para focului şi-am tras-o peste arcion, în faţa mea.

O potecă şerpuitoare ducea spre o ravină întunecoasă, iar de-acolo până la o altă ravină. Căprioare fugeau din calea noastră; din trei salturi am ajuns din urmă un căprior cu blana catifelată şi l-am împins din drum. Când fusesem Lictor în Thrax, auzisem că eclecticii adeseori fugăreau sălbăticiunile şi se azvârleau din şei asupra lor, ca să-şi înfigă pumnalele în ele. Acum m-am încredinţat că poveştile acelea erau adevărate – i-aş fi putut reteza căpriorului grumazul cu un cuţit de măcelar.

L-am lăsat în urmă, am trecut peste încă un deal şi am coborât într-o vale împădurită, tăcută. Când pagul a dat semne de oboseală, l-am lăsat să meargă la pas şi să-şi caute singur drumul printre copacii aceia care erau cei mai mari pe care-i văzusem de când plecasem din Saltus; şi când s-a apucat să pască peticele rare de iarbă plăpândă ce creştea printre rădăcinile lor, am hotărât să ne oprim, am aruncat dârlogii la pământ, aşa cum îl văzusem pe Guasacht făcând, am descălecat şi am ajutat-o pe roşcată să coboare.

— Mulţumesc, a zis ea, adăugând: Ai izbândit. Nu credeam c-o să reuşeşti.

— Altfel n-ai fi intrat în joc? Şi eu care am crezut că te-au obligat s-o faci.

— Nu te-aş fi plesnit cu cravaşa. Acum o să vrei să mi-o plăteşti, nu-i aşa? Poate cu dârlogii.

— De unde până unde?

Istovit, m-am aşezat pe pământ. În iarbă creşteau flori galbene, mici cât stropii de apă; am rupt câteva – miroseau a calembec.

— Păi, aşa arăţi. Şi m-ai cărat cu fundu-n sus, iar bărbaţii care fac asta au poftă să-l şi plesnească.

— Habar n-aveam. Însă e o idee interesantă.

— Am avut parte de mulţi – mulţi de soiul ăsta. S-a aşezat iute şi graţios lângă mine, punându-şi o mână pe genunchiul meu. Ascultă, a fost vorba doar de iniţiere. Facem cu schimbul, mi-a

venit mie rândul şi trebuia să te lovesc. Acum s-a isprăvit.

— Pricep.

— Şi n-o să-mi faci niciun rău? Minunat. Ne putem distra nemaipomenit aici, crede-mă. Orice vrei şi oricât pofteşti, şi nu-i nevoie să ne întoarcem decât când ni se face foame.

— N-am zis că n-o să-ţi fac rău.

Chipul ei, schimonosit până atunci de zâmbete mieroase, i-a căzut deodată şi privirile i s-au aţintit în pământ. I-am spus că poate fugi.

— Adică să te distrezi şi mai dihai şi să mă cotonogeşti şi mai tare, a zis ea şi mâna ei a alunecat încet în susul coapsei mele. Eşti chipeş, să ştii. Şi atât de înalt.

S-a aşezat în patru labe şi şi-a lipit faţa de vintrele mele; am simţit o furnicătură când m-a sărutat. Ca imediat să se ridice şi să spună:

— Ar putea fi grozav. Zău că ar putea.

— Sau ai putea să te sinucizi. Ai un cuţit?

Preţ de o clipă, gura ei a format un cerc mic, perfect rotund.

— Eşti într-o ureche, sau ce? Ar fi trebuit să-mi dau seama.

A sărit în picioare.

Am prins-o de gleznă, trântind-o pe pământul afânat al pădurii. Veşmântul ei era atât de vechi, încât s-a rupt de cum am tras de el.

— Ai zis că n-ai să fugi.

S-a uitat peste umăr la mine, cu ochi mari cât cepele.

— N-aveţi nicio putere asupra mea, nici tu, nici ei, am zis. Nu mi-e teamă de durere sau de moarte. Pe lumea asta există o singură femeie vie pe care mi-o doresc, şi un singur bărbat, adică pe mine.

XX
Patrula

Locul unde se afla tabăra noastră se întindea pe numai două sute de paşi dintr-o parte în alta. Cei mai mulţi dintre duşmanii noştri erau înarmaţi doar cu barde şi pumnale – bardele şi veşmintele lor zdrenţuite îmi aminteau de voluntarii din necropolă împotriva cărora îl ajutasem pe Vodalus – dar erau cu sutele şi încă şi mai mulţi continuau să vină.

Bacela înşeuase caii şi părăsise tabăra înainte de zori. Umbrele se lungiseră peste frontul mişcător, când un cercetaş i-a arătat lui Guasacht şleaurile adânci lăsate de o caretă ce se îndrepta spre nord. Timp de trei ronduri am mers pe urmele ei.

Năvălitorii ascieni care o capturaseră se pricepeau să lupte – au cotit spre sud, ca să ne surprindă, apoi spre vest şi din nou spre nord, ca un şarpe zvârcolitor; dar îşi însemnau fără greş trecerea cu morţi, cei prinşi între focul nostru şi al gărzilor din caretă, care trăgeau prin crăpături. Abia când i-am ajuns pe ascieni într-o înfundătură de unde nu mai aveau cum fugi, ne-am dat seama că mai erau şi alţi urmăritori.

La ora prânzului, mica vale era împrejmuită. Careta lucitoare de oţel, cu prizonierii ei morţi şi muribunzi, se înnămolise până la osii. Prizonierii noştri ascieni stăteau pe vine în faţa ei, păziţi de răniţii noştri. Ofiţerul ascian vorbea limba noastră, iar cu un rond înainte Guasacht îi ordonase să predea careta, şi cum acesta nu se supusese, împuşcase mai mulţi ascieni; mai rămăseseră vreo treizeci, aproape despuiaţi, speriaţi, cu priviri rătăcite. Armele lor fuseseră puse grămadă la o oarecare depărtare, lângă armăsarii noştri priponiţi.

Guasacht făcea acum rondul; l-am văzut oprindu-se lângă buturuga ce-l adăpostea pe cavaleristul de lângă mine. Unul dintre duşmani – o femeie – şi-a iţit capul din spatele unor tufişuri, aflate ceva mai sus pe povârniş. Contusul meu a nimerit-o cu o săgeată de foc; femeia a sărit din reflex, apoi s-a făcut ghem, ca un păianjen care e aruncat pe tăciunii unui foc de tabără. Avea un chip alb sub basmaua roşie de pe cap, şi brusc mi-am dat seama că fusese pusă să se uite – că aceia aflaţi în spatele tufişurilor n-o avuseseră la suflet sau nu dăduseră doi bani pe ea şi o obligaseră să se arate din ascunziş. Am tras din

nou, retezând şi tufişul cu săgeata, ceea ce a făcut să se înalţe un norişor de fum înţepător ce s-a îndreptat spre mine ca şi când era stafia femeii.

— Nu irosi muniţia, mi-a spus Guasacht care, mai mult din obişnuinţă decât din teamă, se aruncase pe burtă, lângă mine.

L-am întrebat dacă ne ajungea muniţia până la miezul nopţii, în cazul în care trăgeam de şase ori pe rond.

A dat din umeri, apoi a făcut semn din cap că nu.

— Cam atâtea am tras până acum, dacă mă iau după soare, i-am zis eu. Şi când o să vină noaptea…

L-am privit din nou, dar el s-a mulţumit să dea din umeri.

— Când o să vină noaptea, am repetat eu, n-o să-i mai vedem decât când s-or afla la câţiva paşi de noi. O să tragem mai mult sau mai puţin la întâmplare, o să mai omorâm câteva zeci, apoi o să scoatem săbiile şi-o să ne punem spate la spate, iar ei or să ne omoare.

— Până atunci, or să ne vină ajutoare, a zis el, dar văzând că nu-l credeam, a scuipat. Mai bine nu vedeam urmele blestemăţiei ăsteia. Mai bine n-auzeam niciodată de ea.

A fost rândul meu să dau din umeri.

— Atunci lasă-le-o ascienilor şi ne retragem.

— Acolo-s bani, ascultă-mă pe mine! Aur pentru trupele noastre. E prea grea ca să aibă altceva înăuntru.

— Blindajul cântăreşte mult.

— Nu într-atât. Am mai văzut carete din astea, iar acum e vorba de aur din Nessus ori de la Casa Absolută. Dar ce-i acolo înăuntru – cine-a văzut vreodată asemenea creaturi?

— Eu.

Guasacht s-a holbat la mine.

— Când am ieşit pe la Poarta Plângerii, din Zidul oraşului Nessus. Sunt oameni-fiară, plăsmuiţi de aceleaşi arte pierdute care i-au făcut pe destrierii noştri mai iuţi decât maşinăriile ce străbăteau drumurile în vechime. Am încercat să-mi amintesc ce-mi mai spusese Jonas despre ei şi am adăugat, destul de neconvingător: Autocratul îi foloseşte la munci prea anevoioase pentru oameni sau în care nu se poate pune temei pe oameni.

— Aş zice că aşa stă treaba acum. N-au cum să fure banii. Unde s-ar duce? Ascultă, sunt cu ochii pe tine.

— Ştiu, am zis. O simt de mult.

— Sunt cu ochii pe tine, să ştii. Mai ales de când l-ai făcut pe armăsarul ăla pag să-l atace pe omul care l-a dresat. Aici sus, în

Orithyia, ne e dat să vedem mulţi oameni voinici şi mulţi alţii curajoşi – mai cu seamă când păşim peste leşurile lor. Vedem şi mulţi care fac pe deştepţii, şi nouăsprezece din douăzeci sunt prea deştepţi să fie de folos cuiva, chiar şi lor înşile. Îi preţuim pe bărbaţii, şi uneori şi pe femeile, care au un soi de putere, puterea care-i împinge pe alţi oameni să facă întocmai cum spun ei. Nu vreau să mă laud, însă eu am această putere. Şi tu o ai.

— Nu s-a prea vădit în viaţa mea de până acum.

— Uneori e nevoie de un război care s-o scoată la lumină. Ăsta-i unul dintre câştigurile războiului, şi cum câştigurile nu sunt multe, e bine să le preţuieşti pe alea care sunt. Severian, vreau să te duci la caretă şi să negociezi cu oamenii-fiară ăştia. Zici că ştii câte ceva despre ei. Fă-i să iasă şi să ne ajute în luptă. La urma urmei, şi ei, şi noi suntem de-aceeaşi parte a baricadei.

Am dat din cap a încuviinţare şi am zis:

— Iar dacă-i conving să deschidă uşa, putem împărţi banii între noi. Unii dintre noi ar putea încerca să fugă.

Guasacht a clătinat din cap dezgustat.

— Ce ţi-am spus adineaori despre ăia prea deştepţi? Dac-ai fi cu adevărat deştept, nu mi-ai fi nesocotit vorbele. Nu, le vei spune că şi dacă sunt numai trei sau patru, fiecare luptător contează. În plus, s-ar putea ca, la vederea lor, corsarii ăştia nenorociţi s-o rupă la fugă. Dă-mi mie contusul tău şi stau eu de pază până te întorci.

I-am dat arma lungă.

— Totuşi, cine-s oamenii ăştia?

— Ăştia? Slugile taberelor militare. Cantinieri şi curve. Dezertori. Când şi când, Autocratul sau unul dintre generalii lui porunceşte să fie adunaţi şi puşi să muncească, dar ei o şterg când li se iveşte un prilej. La asta se pricep cel mai bine, s-o ştearga. Ar trebui să fie raşi de pe faţa pământului.

— Prin urmare, mă însărcinezi să negociez cu prizonierii noştri din caretă? Am încuviinţarea ta?

— Nu-s prizonieri – mă rog, poate sunt. Spune-le ce ţi-am zis şi târguieşte-te cu ei cât poţi mai bine. O să te susţin.

M-am uitat la el o clipă, încercând să desluşesc dacă vorbea serios ori ba. Asemenea multor bărbaţi de vârstă mijlocie, îl purta în trăsăturile chipului său pe bătrânul care avea să devină – acrit, deşănţat, încă de pe-acum dând glas împotrivirilor şi văicărelilor pe care le va bolborosi în ultima înfruntare.

— Ai cuvântul meu. Du-te.

— Prea bine.

M-am ridicat. Careta blindată îmi amintea de acelea folosite pentru a-i aduce pe clienţii importanţi la turnul nostru din Citadelă. Avea geamlâcuri înguste şi zăbrelite, iar roţile din spate erau înalte de-un stat de om. Laturile de oţel, netede ca oglinda, trădau meşteşugurile pierdute de care-i pomenisem lui Guasacht. Ştiam de asemenea că oamenii-fiară dinăuntru aveau arme mai bune decât ale noastre. Mi-am întins mâinile, să vadă că-s neînarmat, şi m-am apropiat de ei cu pas cât mai neşovăitor cu putinţă, până când un chip s-a ivit în spatele zăbrelelor unui geamlâc.

Cine aude despre asemenea creaturi, îşi închipuie ceva bine conturat, între fiară şi om; dar când îi vezi de-adevăratelea – aşa cum îl vedeam eu acum pe omul ăsta fiară, şi cum îi văzusem pe oamenii-maimuţă în mina de lângă Saltus – nu sunt câtuşi de puţin astfel. Cel mai bine îi pot asemăna cu tremurul unui mesteacăn argintiu bătut de vânt. Acum pare un copac ca toţi copacii, ca în clipa următoare, când se arată spatele frunzelor, să devină o creaţie supranaturală. Aşa e şi cu oamenii-fiară. La început, am crezut că printre zăbrele se uită la mine un buldog; apoi un om mai degrabă, neobişnuit de urât, cu piele roşiatică şi ochi chihlimbarii. Mi-am apropiat mâinile de zăbrele, ca să mă poată adulmeca – şi gândul mi-a fugit la Triskele.

— Ce vrei?

Vocea îi era aspră dar nu neplăcută.

— Vreau să vă salvez vieţile, am spus eu.

Tocmai ce n-ar fi trebuit să spun – am înţeles asta de cum mi-au ieşit vorbele pe gură.

— Noi vrem să ne salvăm onoarea.

— Onoarea e viaţa superioară, am dat eu din cap.

— Dacă ne poţi spune cum să ne salvăm onoarea, vorbeşte. Te vom asculta. Dar nu ne vom preda comoara.

— Aţi şi predat-o, am zis eu.

Vântul a încetat să mai sufle şi deodată iar s-a ivit buldogul, cu nişte colţi scăpărători şi ochi arzând de mânie.

— N-aţi fost puşi în careta asta să păziţi aurul de ascieni, ci de cei din Commonwealth-ul nostru, care l-ar fura dacă ar fi în stare. Ascienii sunt înfrânţi – uită-te la ei. Noi suntem oameni loiali Autocratului. Cei de care aţi fost trimişi să păziţi aurul ne vor copleşi curând.

— Ca să fure aurul, trebuie mai întâi să ne omoare pe noi.

Prin urmare, era *aur.*

— O vor face, am zis eu. Ieşiţi şi ajutaţi-ne în luptă, cât încă mai există şansă de victorie.

A ezitat, iar eu n-am mai fost atât de sigur că greşisem spunându-i mai întâi să-şi salveze viaţa.

— Nu, a zis el. Nu putem. Poate că are raţiune ceea ce spui, nu ştiu. Legea noastră nu este legea raţiunii. Legea noastră este onoarea şi obedienţa. Aşa că rămânem pe loc.

— Dar ştii că noi nu suntem duşmanii voştri?

— Oricine umblă după ceea ce păzim noi este duşmanul nostru.

— Şi noi păzim acelaşi lucru. Dacă slugile taberelor militare şi dezertorii ar ajunge în bătaia armelor voastre, aţi trage în ei?

— Da, de bună seamă.

M-am dus la micul grup de ascieni lipsiţi de vlagă şi am cerut să vorbesc comandantului lor. Bărbatul care s-a ridicat în picioare era doar cu puţin mai înalt decât ceilalţi; chipul lui vădea agerime, însă agerimea pe care o dovedesc uneori nebunii vicleni. I-am spus că Guasacht m-a trimis să negociez în locul lui, pentru că am vorbit adeseori cu prizonieri ascieni şi le ştiam rânduielile. Ceea ce i-am spus a fost auzit – aşa cum şi chitisem – şi de cele trei gărzi rănite ale sale, care-l vedeau şi pe Guasacht făcând de pază în locul meu.

— Salutări în numele Grupului celor Şaptesprezece, a spus ascianul.

— În numele Grupului celor Şaptesprezece.

Ascianul m-a privit uimit, dar a dat din cap.

— Suntem înconjuraţi de supuşii neloiali ai Autocratului nostru, care, prin urmare, sunt duşmani şi ai Autocratului, şi ai Grupului celor Şaptesprezece. Comandantul nostru, Guasacht, a pus la cale un plan care ne va lăsa pe toţi în viaţă şi liberi.

— Servitorii Grupului celor Şaptesprezece nu trebuie sacrificaţi fără un scop anume.

— Tocmai. Iată planul. O să înhămăm câţiva destrieri la careta de oţel – aţâţi cât o să fie nevoie ca s-o scoată din nămol. Şi voi trebuie să trudiţi, tu cu ai tăi. După ce-o deznămolim, vă vom da înapoi armele şi vă vom ajuta să ieşiţi din împresurarea asta. Soldaţii voştri şi ai noştri se vor îndrepta spre nord, şi puteţi păstra careta şi banii dinăuntru, ca să-i duceţi superiorilor voştri, aşa cum aţi avut de gând când aţi capturat-o.

— Lumina Gândirii Corecte pătrunde în orice întunecime.

— Nu, noi n-am trecut de partea Grupului celor Şaptesprezece. Dar şi voi trebuie să ne ajutaţi pe noi. Întâi, să ne ajutaţi să scoatem careta din nămol. Apoi, să ne ajutaţi să ieşim de-aici. În sfârşit, să ne daţi o escortă care să ne treacă prin oastea voastră şi să ne ducă până la liniile noastre.

Ofiţerul ascian a aruncat o privire către careta sclipitoare.

— Niciun eşec nu e un eşec permanent. Dar succesul inevitabil ar putea avea nevoie de planuri noi şi de forţe mai mari.

— Înseamnă că eşti de acord cu noul meu plan?

Nu simţisem că eram scăldat în sudoare, dar acum sudoarea îmi curgea usturătoare în ochi. Mi-am şters fruntea cu marginea mantiei, aşa cum obişnuia să facă Maestrul Gurloes.

Ofiţerul ascian a dat din cap şi a zis:

— Studierea Gândirii Corecte arată până la urmă drumul spre succes.

— Da, am consimţit eu. În regulă, am studiat-o. În spatele eforturilor noastre, să se găsească eforturile noastre.

Când m-am reîntors la caretă, acelaşi om-fiară pe care-l văzusem înainte a revenit la geamlâc, de data asta mai puţin ostil.

— Ascienii au consimţit să încerce să împingă încă o dată careta asta. Dar va trebui s-o descărcăm.

— Nu e cu putinţă.

— Dacă n-o facem, aurul va fi pierdut când va apune soarele. Nu vă cer să-l daţi altcuiva – doar să-l descărcaţi şi apoi să-l păziţi. Aveţi arme, şi dacă vreo fiinţă umană înarmată se apropie de voi, puteţi s-o omorâţi. Eu voi fi cu voi, neînarmat. Mă puteţi omorî şi pe mine.

Tocmeala nu s-a isprăvit aici, dar până la urmă au făcut aşa cum le-am spus. Răniţilor care-i păzeau pe ascieni le-am spus să-şi lase contii pe pământ şi să înhame la caretă opt dintre destrierii noştri, iar pe ascieni i-am pus să tragă de dârlogi şi să ridice roţile. Apoi uşa dintr-o latură a caretei de oţel s-a deschis şi oamenii-fiară au început să scoată afară mici cufere de metal; doi munceau, în timp ce acela cu care vorbisem stătea de pază. Erau mai înalţi decât îi crezusem eu, şi aveau muschete precum şi pistoale la brâu – primele pistoale pe care le vedeam de când îi urmărisem pe hieroduli, în Grădinile Casei Absolute, cum le foloseau pentru a-l împiedica pe Baldanders să-i mai atace.

După ce toate cuferele au fost descărcate şi cei trei oameni-fiară s-au postat în jurul lor, cu armele pregătite, eu am scos un

strigăt. Cavaleriştii răniţi au început să-i biciuiască pe destrierii înhămaţi, ascienii s-au opintit să salte roţile – într-atât s-au opintit că ochii aproape le-au sărit din orbite, iar chipurile li s-au schimonosit – şi tocmai când ne gândeam că n-o să reuşim, careta de oţel s-a urnit din glod şi a pornit-o la vale vreo jumătate de lanţ, înainte ca răniţii s-o oprească. Guasacht era cât pe ce să ne omoare pe amândoi când s-a repezit de la postul de pază, agitând contusul, dar oamenii-fiară au avut destul cap să vadă că era doar agitat, nicidecum primejdios.

Agitaţia i-a sporit când a văzut că oamenii-fiară şi-au dus aurul înapoi în caretă şi a auzit ce le promisesem ascienilor. I-am amintit că îmi dăduse mână liberă să negociez în numele lui.

— Când acţionez, a mârâit el, o fac pentru a câştiga.

I-am mărturisit că îmi lipsea experienţa lui militară, dar descoperisem, am adăugat eu, că, în anumite împrejurări, a câştiga înseamnă a te desprinde de inamic.

— Mă rog, mă rog, nădăjduisem şi eu că o să te tocmeşti mai bine.

Înălţându-se inexorabil, fără ca noi să ne dăm seama de mişcarea lor, vârfurile munţilor de la apus muşcau acum muchia de jos a soarelui; într-acolo am arătat.

Deodată, Guasacht a zâmbit:

— La urma urmei, ăştia sunt ascienii de la care am mai luat o dată careta.

L-a chemat pe ofiţerul ascian la sine şi i-a spus că ai noştri, cavaleriştii călare, vor conduce atacul, iar soldaţii lui pot să vină pe jos, în urma caretei de oţel. Ascianul a consimţit, dar când soldaţii lui şi-au luat înapoi armele, a insistat ca şase dintre ei să urce sus, pe acoperişul caretei, iar el să conducă atacul împreună cu ceilalţi soldaţi ai săi. Guasacht s-a învoit cu un aer de lehamite – dar mie mi s-a părut că se preface. A dat ordin ca fiecare destrier înhămat să fie încălecat de câte un cavalerist înarmat, apoi l-am văzut pe Guasacht vorbind în şoaptă cu cornetul lor.

Îi promisesem ascianului că vom străpunge cordonul dezertorilor spre nord, dar în acea direcţie terenul s-a dovedit nepotrivit pentru careta de oţel, astfel că până la urmă am hotărât s-o luăm spre nord prin nord-vest. Infanteria asciană înainta aproape în fugă, trăgând în acelaşi timp. Era urmată de caretă. Săgeţile zvelte, trainice ale contilor cavaleriştilor se înfigeau în gloata zdrenţuită care încerca să-i încercuiască, iar

archebuzele ascienilor de pe acoperişul caretei o împroşcau cu energie violetă. Oamenii-fiară trăgeau cu muschetele prin zăbrelele ferestrelor, ucigând câte şase dintr-un singur foc.

Restul soldaţilor şi cavaleriştilor (eu printre ei) urmau careta, nelăsând niciun duşman să se apropie, până am ieşit cu toţii din încercuire. Pentru a nu irosi muniţia, am vârât contii în inelele şeilor, am tras săbiile şi cu ele i-am căsăpit pe cei puţini care mai scăpau de ascieni şi oamenii-fiară.

În curând, duşmanii au rămas în urmă, iar drumul se aşternea liber în faţa noastră. Fără să mai piardă vremea, cavaleriştii ai căror armăsari trăgeau careta şi-au înfipt pintenii în pântecele lor, iar Guasacht, Erblon şi alţi câţiva care călăreau chiar în urma caretei i-au doborât pe ascienii cocoţaţi deasupra, într-un nor de flame roşii şi fum înecăcios. Ascienii pedeştri au rupt-o la fugă, dar iute s-au întors ca să tragă asupra noastră.

Era o luptă la care am simţit că nu pot să mă alătur. Am tras de dârlogi şi astfel am văzut – aş zice că înaintea oricui altcuiva – prima dintre anpielele care se repezeau spre noi, asemenea îngerului din fabula lui Melito, din norii luminaţi de soare. Erau frumoase la vedere, în pielea goală, cu trupuri zvelte de femei tinere; dar aripile lor ca nişte curcubeie se deschideau mai largi decât ale oricărui teratornis, şi fiecare anpielă avea câte un pistol în fiecare mână.

Târziu în acea noapte, după ce ne întorsesem în tabără şi ne îngrijisem de răniţi, l-am întrebat pe Guasacht dacă ar mai face încă o dată ceea ce făcuse.

A rămas puţin pe gânduri, apoi a spus:

— N-aveam de unde şti că vor veni fetele alea înaripate. Acuma, privind în urmă, mi se pare firesc – în careta aia era aur cât să plătească jumătate din armată, încât n-ar sta pe gânduri să trimită trupe de elită ca să-l caute. Dar înainte să se întâmple, ai fi gândit că aşa va fi?

Am clătinat din cap că nu.

— Ascultă, Severian, n-ar trebui să vorbesc aşa cu tine. Ai făcut şi tu ce-ai putut, şi eşti cel mai bun vărsător de sânge din câţi am văzut. Însă totul e bine când se sfârşeşte cu bine, nu-i aşa? Ai văzut ce prietenos era seraful anpielelor. Ce-a văzut, la urma urmei? Nişte băieţi viteji care încearcă să salveze careta din mâinile ascienilor. O să ni se recunoască meritele, aşa zic eu. Poate primim şi o recompensă.

— Ai fi putut să-i omori pe oamenii-fiară şi pe ascieni când aurul era scos din caretă, i-am spus eu. N-ai făcut-o, pentru că şi eu aş fi murit odată cu ei. Socotesc că meriţi toate laudele. Cel puţin din partea mea.

Şi-a frecat faţa suptă cu ambele mâini.

— Să ştii că şi eu sunt la fel de fericit. Ar fi fost sfârşitul Celei de-a Optsprezecea; încă un rond, şi ne-am fi ucis între noi pentru bani.

XXI
Desfăşurarea

Înaintea bătăliei, am mers de câteva ori în patrulare şi au fost şi zile de lenevealā. Ascieni vedeam destul de rar, sau îi vedeam morţi. Treaba noastră era să-i arestăm pe dezertori sau pe vânzătorii ambulanţi şi vagabonzii care se îngraşă pe spezele armatei; dar dacă îi miroseam a fi de teapa celor care împrejmuiseră careta de oţel, îi omoram una-două – nu-i executam ca la carte, ci îi seceram pur şi simplu când se aflau în şa.

Luna se rotunjea din nou, era aproape plină, atârna ca un măr verde pe cer. Cavaleriştii încercaţi în lupte îmi spuneau că bătăliile cele mai crunte se duceau când luna era plină sau în preajma acestui moment, pentru că, se zice, luna plină stârneşte sminteala. Mă gândesc că asta e din pricină că, dată fiind strălucirea ei, generalii pot să aducă întăriri în timpul nopţii.

În ziua bătăliei, chemarea goarnei ne-a scos din culcuş în zori. În ceaţa de-afară, ne-am strâns în două coloane neordonate, cu Guasacht în frunte şi Erblon urmându-l cu stindardul nostru. Aş fi crezut că femeile vor rămâne în tabără – aşa cum făceau cele mai multe când mergeam în patrulare – când colo, mai mult de jumătate şi-au luat contii şi au venit cu noi. Am observat că acelea care purtau coifuri îşi strânseseră părul sub ele şi multe îşi puseseră corsete care le turteau şi le ascundeau sânii. I-am spus lui Mesrop, care călărea alături de mine, ceea ce văzusem.

— O fi din pricina plăţii, mi-a explicat el. Unul cu privirea ageră ne va număra, iar contractele cer de regulă ca mercenarii să fie bărbaţi.

— Guasacht zicea că azi vor fi mai mulţi bani, i-am amintit eu.

Şi-a dres glasul şi a scuipat; flegma albă a dispărut în văzduhul vâscos, ca şi când Urth însuşi o înghiţise.

— N-or să plătească până nu se sfârşeşte totul. Aşa se întâmplă întotdeauna.

Guasacht a strigat şi şi-a fluturat un braţ; Erblon a agitat stindardul şi am pornit la drum; tropăitul copitelor răsuna asemenea bufnetului a o sută de tobe înfundate.

— În felul ăsta, am zis eu, n-ar avea de plătit pentru ăia care sunt omorâţi.

— Plătesc de trei ori – o dată, pentru că omul s-a luptat, o dată, pentru sângele vărsat, şi o dată, pentru lăsarea la vatră.

— Sau, poate, pentru că femeia s-a luptat.

Mesrop a scuipat din nou.

*

Am călărit o vreme, apoi ne-am oprit într-un loc ce nu părea să aibă ceva deosebit. Acum că nu mai tropăiam, am auzit un zumzăit sau un murmur venind dinspre dealurile din jurul nostru. O armată risipită, căreia i se ordonase să se împrăştie mai mult ca sigur din motive sanitare sau pentru a nu le oferi duşmanilor ascieni o ţintă concentrată, se strângea acum la loc, aşa cum firicelele de praf din oraşul de piatră se coagulaseră în trupurile dansatorilor săi readuşi la viaţă.

Faptul n-a trecut neobservat. Aşa cum păsările de pradă ne urmaseră odată încă înainte de a ajunge în acel oraş, acum nişte alcătuiri cu cinci braţe, care se rostogoleau ca nişte roţi, ne urmăreau pe deasupra peticelor de nori ce se micşorau şi se topeau în lumina roşie, egală, a zorilor. La început, când erau foarte sus, păreau cenuşii; dar în timp ce priveam, s-au lăsat în jos spre noi, şi atunci am văzut că aveau o nuanţă pentru care nu am niciun nume, dar care era, faţă de lipsa oricărei culori, cum este aurul faţă de culoarea galbenă sau argintul faţă de alb. Văzduhul gemea de rostogolirea lor.

O altă alcătuire, pe care n-o zărisem până atunci, ne-a tăiat calea în salturi nu mai înalte de vârfurile copacilor. Fiecare spiţă avea lungimea unui turn şi era străpunsă de portaluri şi ferestre. Cu toate că zăcea întinsă în văzduh, părea să păşească. Răsuflarea ei şuiera în jos spre noi, mai-mai să doboare copacii. Pagul meu a nechezat şi a sărit într-o parte, la fel ca mulţi alţi destrieri, şi nu puţini au fost cei care s-au prăbuşit ca seceraţi de vântul acela ciudat.

Totul a durat cât o bătaie de inimă. Frunzele ce se învolburaseră în jurul nostru aidoma zăpezii au căzut pe pământ.

Guasacht a strigat, Erblon a suflat din goarnă şi a fluturat stindardul. Eu mi-am strunit pagul şi am trecut de la un destrier la altul, prinzându-i de nări până când călăreţii au reuşit să şi-i strunească.

Astfel am salvat-o şi pe Daria, despre care nu ştiusem că se afla în coloană. Arăta foarte drăguţă şi băieţoasă în ţinuta aceea de cavalerist, cu un contus şi o sabie de-o parte şi de alta a oblâncului. Văzând-o, n-am putut să nu-mi imaginez cum ar fi

arătat în aceeaşi împrejurare celelalte femei pe care le cunoscusem: Thea, o fecioară-războinic teatrală, frumoasă şi dramatică, dar în esenţă silueta unui galion; Thecla – acum parte din mine – o mimalonă răzbunătoare, mânuind arme otrăvitoare; Agia, călare pe un roib cu picioare zvelte, îmbrăcată cu o cuirasă făurită după forma trupului ei, în vreme ce părul ei, având împletite în cosiţe corzi de arcuri, zboară sălbatic în vânt; Jolenta, o regină împodobită cu flori, în armură plină de ţepi, cu sânii ei mari şi coapsele cărnoase absurde la orice mers mai iute de-o simplă plimbare, zâmbind visătoare la fiecare oprire şi încercând să se întindă în şa; Dorcas, o naiadă călare, înălţându-se când şi când asemenea unei arteziene ce scapără în soare; Valeria, poate o Daria aristocratică.

Văzându-i pe oamenii noştri împrăştiindu-se, am crezut că va fi cu neputinţă să ne strângem înapoi în coloană; dar în câteva clipe după ce pentadactilul umblător prin văzduh trecuse peste noi, ne-am regrupat. Am galopat mai mult de-o leghe – îmi vine să cred că mai degrabă pentru a stâmpăra o parte din energia agitată a destrierilor noştri –, apoi ne-am oprit lângă un pârâu şi i-am lăsat să bea numai cât să-şi ude gurile, şi nu mai mult, ca să nu se lenevească. Mi-am îndepărtat cu forţa pagul de mal şi m-am îndreptat spre o poiană din care puteam vedea cerul. Curând, Guasacht s-a apropiat la pas de mine şi m-a întrebat mucalit:

— Te uiţi după altul?

Am dat din cap şi i-am mărturisit că nu mai văzusem niciodată o asemenea navă.

— N-ai fi avut cum, decât dacă ai fost aproape de front. Dacă ar încerca s-o ia spre miazăzi, nu s-ar mai întoarce.

— Soldaţi ca noi nu le-ar opri.

Dintr-odată şi-a luat o mină serioasă, ochii lui minusculi îngustându-se până la două tăieturi în carnea înnegrită de soare.

— Aşa e, dar flăcăi viteji le-ar putea opri bandele de atacatori. Tunurile şi galerele zburătoare nu pot face asta.

Pagul s-a smucit în frâu şi a bătut din picior nerăbdător. I-am spus lui Guasacht:

— Vin dintr-o parte a oraşului de care poate n-ai auzit niciodată, Citadela. Acolo sunt tunuri îndreptate asupra întregului cartier, dar n-am auzit vreodată să se fi tras cu ele, decât la ceremonii.

Continuând să privesc cerul, mi-am închipuit pentadactilii învârtitori deasupra oraşului Nessus şi o mie de explozii venind

nu numai din Turnul de Pază şi din Bastionul cel Mare, ci din toate turnurile; şi m-am întrebat cum ar riposta pentadactilii, cu ce arme.

— Hai, a zis Guasacht. Ştiu că e ispititor să le pândeşti, dar n-are rost.

L-am urmat înapoi până la pârâu, unde Erblon îi încolona pe oameni.

— Nici măcar n-au tras în noi. Sunt sigur că au tunuri în navetele alea ale lor.

— Noi suntem plevuşcă, a zis Guasacht.

Vedeam că voia să mă alătur coloanei, dar ezita să-mi dea un ordin limpede.

Eu unul simţeam cum mă cuprinde frica, parcă era un spectru, mai tare în jurul picioarelor, dar întinzând tentacule reci în pântecul meu, până mi-a atins inima. Voiam să stau tăcut, dar nu-mi puteam înfrâna vorba:

— Când ajungem pe câmpul de bătălie…

(Mi-oi fi imaginat câmpul acesta asemenea pajiştii tunse de pe Câmpia Sangvinară, unde mă luptasem cu Agilus.) Guasacht a izbucnit în râs:

— Când o să intrăm în bătălie, tunarii noştri vor fi încântaţi să-i vadă porniţi pe urmele noastre.

Înainte să înţeleg ce avea de gând, mi-a lovit pagul cu latul săbiei, făcându-l să pornească în galop.

Frica e ca beteşugurile acelea care desfigurează chipul cu bube puroiate. Ajungi să te temi mai mult pentru că le văd alţii decât de ceea ce le-a stârnit, şi te simţi nu numai căzut în dizgraţie, ci şi pângărit. Când pagul şi-a încetinit goana, mi-am înfipt călcâiele în el şi m-am încolonat, dar la urmă de tot.

Cu puţin înainte, aproape că îi luasem locul lui Erblon; acum eram retrogradat la cea mai joasă poziţie, şi nu de Guasacht, ci de mine însumi. Şi totuşi, când dădusem o mână de ajutor la strângerea cavaleriştilor risipiţi, motivul fricii mele trecuse; încât întreaga dramă a ridicării mele în rang s-a desfăşurat după ce se încheiase înjosirea mea. Ca şi când vezi un tânăr bălăbănindu-se înjunghiat într-o grădină publică, apoi îl urmăreşti, fără ca el să ştie, cum face cunoştinţă cu nevasta voluptuoasă a ucigaşului lui şi, în cele din urmă, după ce se asigură că bărbatul femeii se află în altă parte a oraşului – aşa după cum ştiuse de altfel – o strânge pe aceasta la piept, până când femeia ţipă de durerea pricinuită de plăselele pumnalului înfipt în el.

Când coloana s-a pus în mişcare, Daria şi-a părăsit locul şi a aşteptat până am ajuns în dreptul ei.

— Eşti înspăimântat, a zis ea.

Nu era o întrebare, ci o afirmaţie, şi nu un reproş, ci mai mult o parolă, la fel ca acele formule caraghioase pe care le învăţasem la banchetul lui Vodalus.

— Da. Şi-acum o să-mi reaminteşti de cum m-am dat mare şi tare faţă de tine, în pădure. Pot să spun doar că nu ştiam cât de vană era lăudăroşenia mea atunci. Un înţelept a încercat odată să mă înveţe că până şi unui client care a ieşit biruitor după o tortură, şi o poate alunga din minte chiar în timp ce ţipă şi se zvârcoleşte, o cu totul altă tortură îi poate înfrânge voinţa la fel de uşor ca pe a unui copil. Am învăţat să explic toate acestea când înţeleptul mi-o cerea, dar niciodată n-am încercat-o, aşa cum ar fi trebuit să fac, asupra propriei mele vieţi, până acum. Însă dacă eu sunt clientul în povestea asta, cine e torţionarul?

— Toţi suntem mai mult sau mai puţin speriaţi, a zis Daria. De aceea ţi-a lovit Guasacht calul – da, am văzut –, ca s-o iei din loc şi să nu-i sporeşti lui frica. Pentru că, dacă i-ai spori-o, n-ar mai putea conduce. Când va veni vremea, o să faci ce e de făcut, aşa cum vor face şi ceilalţi.

— N-ar fi mai bine să mergem? am întrebat eu.

Capătul coloanei se urnea în dezordine, aşa cum se mişcă întotdeauna capătul unui şir lung.

— Dacă mergem acum, mulţi vor şti că suntem la urmă pentru că ne temem. Dacă mai aşteptăm puţin, mulţi dintre cei care te-au văzut vorbind cu Guasacht vor crede că el te-a trimis la coadă pentru a-i îmboldi pe cei care rămân în urmă, iar eu am ieşit din coloană ca să fiu cu tine.

— Că bine zici.

Mâna ei, jilavă de sudoare şi îngustă ca a lui Dorcas, s-a strecurat într-a mea.

Până în acea clipă, fusesem sigur că Daria mai luptase. Dar acum am întrebat-o:

— Şi tu eşti la prima luptă?

— Pot să lupt mai bine decât cei mai mulţi, a declarat ea, şi m-am săturat să mi se spună că sunt o târfă.

Împreună, am pornit în urma coloanei.

XXII
Bătălia

Întâi i-am văzut ca pe nişte puncte colorate, împrăştiaţi pe partea cealaltă a văii largi, trăgători ce păreau să se mişte şi să se amestece între ei, aşa cum se amestecă bulele care dansează pe suprafaţa unei căni cu cidru. Înaintam la pas mărunt printr-un crâng de copaci frânţi, al căror lemn alb şi descojit era aidoma osului viu al unei fracturi. Coloana noastră sporise mult, i s-or fi alăturat toţi contariii neregulaţi. Se trăsese asupra noastră, mai degrabă la întâmplare, timp de aproape o jumătate de rond. Câţiva cavalerişti fuseseră răniţi (unul, lângă mine, chiar foarte rău) şi mai mulţi ucişi. Răniţii îşi purtau singuri de grijă şi încercau să se ajute între ei – dacă existau infirmieri ce ar fi trebuit să ne îngrijească pe noi, aceştia trebuie să fi rămas mult în urma noastră, căci nu vedeam urmă de ei.

Din când în când, treceam pe lângă leşuri printre copaci; cele mai multe erau câte două-trei la un loc, dar mai era şi câte unul singur. Am văzut leşul unui om care izbutise, pe moarte fiind, să se atârne cu marginea de sus a cămăşii de zale de un ciot ce ieşea dintr-un trunchi frânt, şi m-a izbit grozăvenia poziţiei lui, căci nici măcar mort nu se putea odihni, şi apoi gândul că aceeaşi era soarta cumplită a acelor mii de copaci, copaci care fuseseră ucişi dar nu puteau cădea.

Cam la vremea la care am devenit conştient de existenţa duşmanului, mi-am dat seama că trupe din oastea noastră se găseau de ambele părţi. În dreapta noastră, un amestec, ca să zic aşa, de soldaţi călare şi infanterie, călăreţii fără coifuri şi goi până la brâu, cu pături albastre şi roşii făcute sul şi legate de-a curmezişul piepturilor bronzate. Erau mai bine înarmaţi decât cei mai mulţi dintre noi, am avut eu impresia. Erau înarmaţi cu lancegaiuri nu mai lungi de-un stat de om, ţinute de cei mai mulţi oblic pe oblânc. Fiecare avea un mic scut de cupru legat de partea de sus a braţului stâng. Habar n-aveam din ce parte a Commonwealth-ului veneau aceşti oameni; dar, dintr-o anumită pricină, poate doar din pricina părului lung şi a piepturilor goale, eram încredinţat că erau sălbatici.

Iar dacă ei erau sălbatici, infanteriştii care se mişcau printre ei erau încă şi mai umili, cu piele închisă, păr vâlvoi şi aduşi de

spate. Nu vedeam decât printre trunchiurile frânte, dar mi s-a părut că uneori se puneau în patru labe. Din când în când, câte unul parcă se prindea de scara câte unui călăreţ, aşa cum apucam eu uneori scara lui Jonas când călărea pe mericip; şi când se întâmpla asta, călăreţul îl lovea peste mână cu capătul gros al armei lui.

În stânga noastră, un drum străbătea o depresiune; de-a lungul drumului şi de-o parte şi de alta a lui, mărşăluia o oaste mult mai numeroasă decât a noastră dimpreună cu toţi călăreţii sălbatici şi însoţitorii lor: erau batalioane de peltaşti, înarmaţi cu suliţe strălucitoare şi scuturi mari, transparente; hobileri pe cai mici şi nărăvaşi, cu arcuri şi tolbe de săgeţi prinse de-a curmezişul pe spate; cherkaji înarmaţi uşor, a căror formaţie alcătuia o mare de panaşe şi stindarde.

N-aveam de unde şti cât de curajoşi erau toţi soldaţii ăştia străini care deodată îmi deveniseră camarazi, dar aveam simţământul că nu erau mai curajoşi ca mine, şi-mi păreau o firavă apărare împotriva punctelor mişcătoare din depărtare. Focul îndreptat asupra noastră era tot mai intens, în vreme ce asupra duşmanului nu vedeam să tragă nimeni.

Cu numai câteva săptămâni înainte (deşi aş fi zis că trecuse un an de-atunci), m-ar fi îngrozit gândul că aş putea fi împuşcat cu o armă ca aceea pe care o folosise Vodalus în necropola noastră, în noaptea ceţoasă de la începutul poveştii mele. Săgeţile ce loveau peste tot în jurul nostru făceau ca raza aceea simplă să pară la fel de inofensivă precum gloanţele lucioase trase cu arcul primitiv al arcaşului din ceata hatmanului.

Habar n-aveam cu ce armă se trăgeau săgeţile. Nici măcar dacă erau energie pură sau vreun soi de proiectile; dar când cădeau printre noi, apăreau ca o explozie prelungită cu ceva asemănător unei vergele. Nu puteau fi văzute înainte să lovească, dar şuierau în zbor şi, judecând după acel şuier care nu dura mai mult de-un clipit din ochi, am învăţat iute să-mi dau seama cât de aproape aveau să lovească şi cât de puternică va fi detunătura. Dacă nu exista nicio schimbare a intensităţii şuierului, semănând cu sunetul pe care-l scoate un corifeu când suflă în fluierul de ton, proiectilul lovea la o oarecare depărtare. Dar dacă îi creştea brusc tonalitatea, ca şi când o notă luată mai întâi pentru bărbaţi se transformă într-una pentru femei, impactul avea să fie în apropiere; şi deşi numai cele mai sonore dintre proiectilele monotone erau periculoase, fiecare din cele

care scoteau ţipete lua viaţa a cel puţin unuia dintre noi, dar adeseori a mai multora.

Părea o nebunie să înaintăm la pas mărunt, aşa cum făceam noi. Ar fi trebuit să ne răzleţim, sau să descălecăm şi să ne refugiem printre copaci; şi dacă ar fi făcut-o unul dintre noi, cred că toţi ceilalţi i-ar fi urmat exemplul. Cu fiecare săgeată care cădea, eram tot mai aproape de a fi acel „unul”. Dar de fiecare dată, ca şi când mintea îmi era legată într-un cerc strâmt, amintirea fricii ce mă cuprinsese mai devreme mă ţinea în loc. Dacă fugeau ceilalţi, aveam să fug şi eu; dar n-aveam să fiu primul.

Cum era de aşteptat, o săgeată a lovit lângă coloana noastră. Şase cavalerişti s-au făcut bucăţi, de-ai fi zis că ei înşişi avuseseră în trup nişte bombe mici – scăfârlia primului a explodat într-o ploaie purpurie, gâtul şi umerii celui de-al doilea, pieptul celui de-al treilea, pântecele celor de-al patrulea şi al cincilea, şi vintrele (ori poate doar şaua şi partea din spate a destrierului său) celui de-al şaselea, înainte ca săgeata să atingă pământul şi să arunce în aer un gheizer de colb şi pietre. Oamenii şi animalele aflaţi de cealaltă parte a celor sfârtecaţi astfel au murit şi ei de forţa exploziilor şi bombardaţi cu mădularele şi armurile celorlalţi.

Cel mai rău era că-mi struneam pagul să meargă la trap mărunt şi adeseori la pas; dacă nu puteam să fug, măcar să înaintez cu forţă, să înceapă odată lupta sau să mor, dacă asta era să se întâmple. Lovitura de-acum mi-a dat prilejul să arăt ceea ce simţeam. I-am făcut semn Dariei să mă urmeze şi mi-am îmboldit pagul să ţâşnească pe lângă puţinii supravieţuitori care călăreau între noi şi ultimul cavalerist sortit morţii, şi m-am vârât în coloană, acolo unde victimele lăsaseră loc gol. Mesrop era deja acolo şi mi-a rânjit.

— Bine gândit. Nu prea cred că or să mai nimerească aici prea curând.

Mi-am muşcat limba să nu-i spulber iluzia.

Şi totuşi, cel puţin o vreme a părut să aibă dreptate. După ce ne-au lovit, tunarii şi-au întors tirul spre sălbaticii din dreapta noastră. Infanteriştii lor în zdrenţe au început să ţipe şi să scoată tot felul de sunete când săgeţile cădeau printre ei, dar călăreţii parcă invocau magia în apărarea lor. Incantaţiile lor răsunau cu atâta limpezime, încât desluşeam cuvintele, cu toate că erau rostite într-un grai pe care nu-l auzisem niciodată. La un moment

dat, unul chiar s-a ridicat în şa, ca şi când participa la o paradă de călărie, înălţându-şi un braţ spre soare, iar pe celălalt întinzându-l spre ascieni. Fiecare călăreţ părea să aibă un descântec al său; şi, în timp ce urmăream cum numărul li se împuţina sub bombardament, era vădit că minţile acelea primitive ajungeau să creadă în aceste descântece, căci supravieţuitorii erau convinşi că îşi datorau viaţa taumaturgiei lor, care, în schimb, dăduse greş în cazul celor ce muriseră şi nu mai puteau să se plângă.

Înaintam aproape numai la trap, cu toate acestea n-am fost primii care am dat piept cu duşmanul. Mai jos de noi, cherkajii se desfăşuraseră până în partea cealaltă a văii şi năvăliseră peste un pătrat de pedestraşi asemenea unui val de foc.

Nu ştiu de ce îmi închipuisem că duşmanii aveau arme mult mai sofisticate decât contariii noştri – să zicem, pistoale şi muschete, ca ale oamenilor-fiară – şi că o sută de soldaţi astfel înarmaţi puteau nimici cu uşurinţă o întreagă oaste de cavalerişti. Dar nu s-a întâmplat aşa. Câteva rânduri ale pătratului au cedat şi, fiind acum destul de aproape de ei, am auzit strigătele războinice ale călăreţilor, distincte în ciuda distanţei, şi am văzut pedestraşi rupând-o la fugă. Unii aruncau cât colo scuturi imense, mai mari chiar şi decât cele sticloase ale peltaştilor, doar că acestea luceau ca şi când erau făcute din metal. Armele lor de atac semănau cu nişte suliţe cu vârfuri boante, lungi doar de trei cubiţi, arme ce produceau perdele de flăcări spintecătoare ca un ferăstrău, dar cu bătaie scurtă.

Un al doilea pătrat de infanterie a apărut în spatele primului, apoi încă unul şi încă unul, până departe în vale.

Tocmai când am fost încredinţat că ne vom repezi în ajutorul cherkajilor, am primit ordin să ne oprim. Uitându-mă în dreapta, am văzut că sălbaticii se opriseră deja ceva mai în spatele nostru, iar pe creaturile păroase ce-i însoţiseră le mânau spre flancul lor cel mai îndepărtat de noi.

— Îi blocăm! a strigat Guasacht. Staţi liniştiţi, băieţi!

M-am uitat la Daria, care mi-a întors o privire la fel de contrariată. Mesrop şi-a fluturat un braţ spre capătul răsăritean al văii.

— Stăm cu ochii pe flanc. Dacă nu vine nimeni, aş zice că vom avea parte de destulă distracţie.

— Păcat că unii dintre noi au pierit, am zis eu.

Bombardamentul slăbise treptat în intensitate, iar acum părea

să se fi oprit de tot. Liniştea ce i-a urmat ne împresura, mai înspăimântătoare chiar decât săgeţile ţiuitoare dinainte.

— Mda, mă rog, a ridicat Guasacht din umeri, un gest ce spunea fără echivoc că pierdusem doar câteva zeci dintr-o oaste de multe sute.

Cherkajii dăduseră înapoi, retrăgându-se în spatele unui paravan de hobileri care au îndreptat o ploaie de săgeţi asupra primei linii a frontului ascian, ce semăna cu o tablă de şah. Cei mai mulţi ascieni au părut să-şi întoarcă feţele de la scuturi, dar câţiva tot şi-au îngropat capetele în metalul lor, încât au luat foc, arzând cu o flacără la fel de vie ca a scuturilor şi scoţând vălătuci de fum alb.

Ploaia de săgeţi s-a potolit, iar pătratele tablei de şah s-au pus din nou în mişcare, înaintând sacadat, ca nişte mecanisme. Cherkajii se retrăseseră şi mai mult, ajungând în spatele unei linii de peltaşti, aflându-se acum doar cu puţin mai în faţa noastră. Le distingeam trăsăturile chipurilor întunecate. Bărbaţi cu toţii, bărboşi, vreo două mii la o primă ochire; dar printre ei se afla şi o duzină, dacă nu şi mai mult, de femei tinere, acoperite de giuvaiericale; stăteau în howdahuri aurite prinse de spinările unor arsinoiteri la fel de împopoţonaţi.

Femeile aveau ochi negri, pielea la fel de oacheşă ca a bărbaţilor, dar siluetele lor voluptuoase şi privirile languroase îmi aminteau de Jolenta. I le-am arătat Dariei şi am întrebat-o dacă ştie ce fel de arme aveau, pentru că nu vedeam niciuna.

— Ţi-ar plăcea una din aia, nu-i aşa? Sau două. Pun rămăşag că ţi se par arătoase, chiar şi de la depărtarea asta.

Mesrop a făcut semn cu ochiul şi a zis:

— Nu m-ar deranja să am şi eu două.

Daria a izbucnit în râs:

— S-ar lupta ca nişte alraune dacă vreunul din voi ar încerca să-şi facă de cap cu ele. Sunt sacre, de neatins, Fiicele Războiului. V-aţi aflat vreodată în preajma animalelor ălora pe care sunt cocoţate?

Eu am clătinat din cap.

— Atacă fără să stea pe gânduri, nimic nu le poate opri, dar mereu se-ndreaptă în aceeaşi direcţie – adică spre ceea ce le stârneşte, orice-ar fi acesta, şi trec mai departe, aşa, cât de-un lanţ sau două. După care se opresc şi se reîntorc.

Am stat şi m-am uitat. Arsinoiterii au două coarne mari – nu de-o parte şi de alta a capului, ca taurul, ci în faţă, depărtate

unul de altul cam cum sunt degetul mare şi arătătorul de la mâna omenească. În curând aveam să-i văd cum atacă – aplecând capul, cu coarnele aproape de pământ, apoi făcând întocmai cum spusese Daria. Cherkajii au strâns rândurile şi iar au atacat, cu lăncile lor subţiri şi săbiile înfurcate. Rămaşi mult în urma acelei năvale fulgerătoare, arsinoiterii au înaintat cu pas greoi, plecându-şi ţestele negre-cenuşii şi ridicându-şi cozile, cu fecioarele pieptoase şi întunecate la chip stând drepte sub baldachinele lor, ţinându-se strâns de stâlpii auriţi. Din felul în care stăteau femeile acestea, se vedea limpede că aveau coapsele pline ca ugerele vacilor de lapte, rotunde precum trunchiurile copacilor.

Atacul le-a dus prin luptă aprigă adânc – dar nu foarte adânc – între pătratele acelei table de şah. Infanteriştii ascieni au făcut să explodeze flancurile animalelor, care păreau acoperite cu baga sau cu un fel de platoşă; au încercat să se caţere pe ţestele lor, dar au fost azvârliţi în văzduh; s-au chinuit să se caţere pe flancurile cenuşii. Cherkajii s-au năpustit în ajutorul animalelor, iar tabla de şah s-a prelins, s-a retras şi a pierdut un pătrat.

Privind totul de la distanţă, mi-am reamintit cum îmi imaginam eu bătălia drept un joc de şah şi am simţit că mai era cineva, undeva, care nutrise aceleaşi gânduri şi, fără să-şi dea seama, îşi lăsase propriul plan modelat de ele.

— Sunt minunate, a continuat Daria, tachinându-mă. Alese la vârsta de doisprezece ani, hrănite cu miere şi uleiuri pure. Carnea lor, zice-se, e atât de fragedă, încât nu pot să zacă pe pământ fără să se umple de vânătăi. Saci cu puf sunt duşi oriunde merg ele, ca să doarmă pe ei. Dacă se pierd sacii, fetele trebuie să se culce în noroi, care ia forma trupurilor lor. Eunucii care le îngrijesc amestecă noroiul cu vin încălzit la foc, pentru ca să nu le fie frig atunci când dorm în el.

— Ar trebui să descălecăm, a zis Mesrop. Să ne cruţăm caii.

Eu însă voiam să urmăresc bătălia, aşa că n-am descălecat, şi în curând numai Guasacht şi cu mine, singurii din toată bacela noastră, am rămas în şa.

Cherkajii fuseseră alungaţi din nou, iar acum ajunseseră sub un bombardament ucigător lansat de o artilerie nevăzută. Peltaştii s-au aruncat la pământ, acoperindu-se cu scuturile. Noi pătrate de infanterie asciană au apărut din pădure, în partea de nord a văii. Păreau să nu se mai termine; aveam sentimentul că fusesem trimişi să înfruntăm un duşman nesfârşit.

Iar sentimentul acesta s-a întărit când cherkajii au lansat un nou atac. O săgeată a lovit un arsinoiter, preschimbând animalul şi minunata femeie de pe spinarea lui într-un terci însângerat. Infanteria trăgea acum asupra femeilor acelora; una a căzut grămadă, howdahul şi baldachinul au dispărut într-o explozie de flăcări. Pătratele de infanterie avansau peste cadavre îmbrăcate în straie viu colorate şi peste destrieri morţi.

În război, cu fiecare pas, învingătorul pierde. Terenul pe care-l câştigase tabla de şah înfăţişa vederii noastre flancul pătratului aflat în frunte şi, spre uimirea mea, ni s-a ordonat să încălecăm, să ne poziţionăm în linie şi să ne avântăm împotriva pătratului, întâi la pas, apoi în galop mic şi, în cele din urmă, cu gâtlejurile de alamă ale tuturor goarnelor răsunând, într-o goană disperată care aproape ne-a sfâşiat pielea de pe chipuri.

Cherkajii erau înarmaţi uşor, noi încă şi mai uşor. Dar atacul acela răspândea o vrajă mult mai puternică decât incantaţiile aliaţilor noştri sălbatici. Focul armelor noastre dansa de-a lungul şirurilor îndepărtate, aşa cum secerile atacă un lan de grâu. Mi-am biciuit pagul cu frâul ca să nu fie întrecut de copitele duduitoare pe care le auzeam în spatele meu. Dar tot m-au întrecut şi am zărit-o pe Daria când a trecut ca vântul pe lângă mine, cu părul ca para focului fluturându-i liber; ţinea într-o mână contusul, iar în cealaltă o sabie; obrajii îi erau mai albi decât crupele înspumate ale destrierului ei. Atunci am priceput cum apăruse obiceiul cherkajilor, şi am încercat să gonesc şi mai tare, ca să nu moară Daria, cu toate că Thecla râdea printre buzele mele la acest gând.

Destrierii nu aleargă asemenea animalelor obişnuite – ci alunecă deasupra pământului, aşa cum zboară săgeţile prin aer. Preţ de o clipă, focul infanteriei asciene aflate la o jumătate de leghe depărtare s-a ridicat în faţa noastră ca un zid. Pentru ca în clipa următoare să ne găsim în mijlocul ei, iar picioarele cailor s-au înroşit de sânge până la genunchi. Pătratul care păruse compact, ca o piatră de construcţie, s-a transformat într-o gloată de soldaţi înnebuniţi, cu scuturi mari şi ţeste rase, soldaţi care adesea se ucideau între ei din nerăbdarea de a ne ucide pe noi.

Lupta e ceva prostesc, pentru a nu spune mai mult; dar orice luptă te învaţă ceva, primul lucru fiind că mulţimea îşi dovedeşte forţa doar în timp. Lupta nemijlocită este întotdeauna cea dintre un individ şi un altul sau alţi doi. Mulţumită destrierilor noştri, noi eram în avantaj – nu numai pentru că erau înalţi şi grei, ci şi

pentru că muşcau şi izbeau cu picioarele din faţă, iar loviturile copitelor lor erau mai puternice decât ar fi putut izbi cu măciuca orice om, în afară de Baldanders.

O săgeată de foc mi-a retezat contusul. Mi-am aruncat cât colo arma, dar am continuat să omor, spintecând cu iataganul la stânga, la dreapta şi iar la stânga, fără să am vreme să văd că explozia mă rănise la picior.

Cred că am spintecat vreo şase-şapte ascieni înainte să bag de seamă că arătau toţi la fel – nu numai că aveau acelaşi chip (şi bărbaţii din unele unităţi ale oastei noastre au acelaşi chip, fiind, ei, mai apropiaţi decât fraţii), ci şi că diferenţele dintre ei păreau întâmplătoare şi neînsemnate. Observasem asta şi la prizonierii noştri, după ce pusesem din nou mâna pe careta de oţel, dar nu-mi dăduse de gândit. Altminteri s-a întâmplat în nebunia bătăliei, aş fi zis chiar că făcea parte din acea nebunie. Făpturile dezlănţuite erau bărbaţi şi femei: femeile aveau sâni mici şi săltăreţi, erau mai scunde cu o jumătate de cap decât bărbaţii, dar altă deosebire nu era. Toţi aveau ochi mari, strălucitori, sălbatici, părul tăiat până la ţeastă, feţe supte de foame, guri care ţipau şi dinţi ieşiţi în afară.

Luptasem fiecare în legea lui, asemenea cherkajilor; muşcasem din pătrat, dar nu-l distrusesem. Cât ne-am lăsat caii să-şi tragă sufletul, pătratul şi-a refăcut forma, cu scuturile uşoare şi lustruite în prima linie. Un suliţaş a ieşit din formaţie şi a fugit spre noi, agitându-şi arma. Întâi am crezut că ne ameninţă; apoi, pe măsură ce se apropia (un om aleargă mult mai încet decât un destrier), mi-am zis că vrea să se predea. Ca la urmă, când mai avea puţin până la linia noastră, să tragă, iar un cavalerist l-a doborât cu un foc de armă. Zbătându-se între viaţă şi moarte, suliţaşul şi-a aruncat în văzduh suliţa aprinsă; îmi aduc aminte că arma s-a răsucit pe cerul tot mai întunecat.

Guasacht s-a apropiat de mine.

— Sângerezi rău. O să poţi călări când o să-i atacăm din nou?

Nicicând nu mă simţisem mai în puteri, şi i-am spus-o.

— Ar fi mai bine totuşi să-ţi bandajezi piciorul.

Carnea pârlită crăpase; sângele şiroia. M-a bandajat Daria, care nu fusese rănită.

Atacul pentru care mă pregătisem n-a mai avut loc. Pe neaşteptate (cel puţin, aşa am socotit eu) a venit ordinul să ne întoarcem din drum şi, la pas, am pornit-o spre nord-vest, traversând întinderea deschisă, vălurită, plină doar de şoaptele

ierbii aspre.

Sălbaticii parcă intraseră în pământ. În locul lor s-a ivit o oaste nouă, din flanc însă pe direcţia noastră de mers. La început am crezut că e o trupă de cavalerie călare pe centauri, creaturi pe care le văzusem desenate în cărţulia mea cafenie. Vedeam capetele şi umerii călăreţilor deasupra capetelor omeneşti ale cailor, şi atât unii, cât şi alţii păreau înarmaţi. Dar când s-au apropiat, mi-am dat seama că nici vorbă de asemenea basme: pur şi simplu nişte omuleţi – pitici, de-a dreptul – stăteau cocoţaţi pe umerii unor ditamai oamenii.

Înaintam aproape în paralel, dar încet-încet ne apropiam. Piticii ne priveau cu o atenţie morocănoasă, ca să zic aşa. Ăia înalţi nici nu se uitau la noi. Când, într-un târziu, coloana noastră a ajuns la mai puţin de două lanţuri distanţă de a lor, ne-am oprit şi ne-am răsucit spre ei, ca să-i privim. Cuprins de-o groază cum nu mai simţisem până atunci, am realizat că aceşti călăreţi ciudaţi şi purtătorii lor la fel de ciudaţi erau ascieni: manevra noastră fusese gândită pentru a-i împiedica să atace flancul peltaştilor, şi iată că izbutise să-i facă să treacă printre noi dacă voiau să atace. Să tot fi fost vreo cinci mii şi fără doar şi poate erau mult mai mulţi decât eram noi în stare să înfruntăm.

Numai că n-au atacat. Ne oprisem şi formasem o linie compactă, scară lângă scară. În ciuda numărului lor, se foiau fără astâmpăr, în sus şi-n jos prin faţa noastră, ca şi când le-ar fi trecut prin minte să ne ocolească prin dreapta, apoi prin stânga, şi iar prin dreapta. Era limpede însă că n-aveau cum trece decât dacă o parte din ei ne provocau direct, pentru a ne împiedica să-i atacăm din spate. Iar noi n-am deschis focul, poate în speranţa că astfel amânam lupta.

Ce a urmat, repetat de mai multe ori, a fost aceeaşi purtare ca a suliţaşului solitar care-şi părăsise pătratul pentru a ne ataca. Unul dintre oamenii înalţi s-a repezit înainte. Într-o mână ţinea o cârjă subţire, aproape ca o cravaşă; în cealaltă o sabie, din cele care se numesc *shotel,* cu o lamă foarte lungă, cu dublu tăiş, şi îndoită în semicerc de la jumătate spre vârf. Când a ajuns în apropierea noastră, şi-a încetinit pasul şi am putut vedea că ochii lui priveau în gol; că, în fapt, era orb. Piticul de pe umerii lui avea o săgeată pusă în coarda unui arc scurt, încovoiat.

Cei doi se aflau acum la o jumătate de lanţ de noi; Erblon a trimis pe doi dintre noi să-i alunge. Dar înainte ca ei să ajungă lângă orb, el a rupt-o la fugă, la fel de iute ca un destrier, dar

fără niciun zgomot, ceea ce era cu totul straniu, şi s-a îndreptat în zbor spre noi. Opt sau zece cavalerişti au tras, dar abia atunci am văzut ce greu e să nimereşti o ţintă care se mişcă atât de repede. Săgeata a lovit şi a izbucnit într-o lumină portocalie orbitoare. Un cavalerist a încercat să pareze cârja orbului – dar shotelul a căzut ca un fulger şi tăişul său curbat a tăiat în două ţeasta cavaleristului.

Apoi un grup de trei orbi cu trei călăreţi s-a desprins din masa duşmanilor. Înainte să ajungă ei la noi, alte grupuri de cinci sau şase au pornit spre noi. Departe, în josul liniei noastre, hiparhul şi-a ridicat braţul: Guasacht ne-a făcut semn să ne punem în mişcare, Erblon a dat semnalul de începere a atacului suflând din goarnă, şi chemarea goarnei s-a întins ca un ecou în dreapta şi-n stânga – o notă ca un muget, ce părea să aibă clopote răsunătoare în ea.

Cu toate că nu ştiam asta la vremea aceea, e de la sine înţeles că înfruntările între două oştiri de cavalerie se preschimbă iute în încăierări. Aşa s-a întâmplat şi acum. Noi am pornit spre ei şi, cu toate că am pierdut douăzeci sau treizeci dintre noi, am intrat în ei ca-n brânză. Pe loc ne-am răsucit să-i înfruntăm din nou, ca să-i împiedicăm să-i atace din flanc pe peltaşti, dar şi ca să luăm din nou legătura cu oastea noastră. Bineînţeles că şi ei s-au întors din drum, să ne înfrunte; şi-n scurtă vreme nicio oştire, nici a noastră, nici a lor, n-avea ceva ce se putea numi front ori tactici altele decât cele pe care şi le punea la cale fiecare luptător.

A mea era să mă feresc de orice pitic ce arăta gata să tragă şi să-i prind pe alţii pe la spate sau dintr-o parte. Mergea tactica asta când mă puteam folosi de ea, dar curând mi-am dat seama că, or fi fost piticii aproape neajutoraţi când orbii pe care-i călăreau cădeau morţi sub ei, dar alergătorii lor înalţi fugeau ca muşcaţi de streche şi când rămâneau fără călăreţii lor, atacând tot ce le stătea în cale cu o energie dezlănţuită, astfel că erau cât se poate de primejdioşi.

Foarte curând, săgeţile piticilor şi contii noştri aprinseseră zeci de focuri în iarbă. Fumul înecăcios a sporit şi mai mult haosul. De ceva vreme nu-i mai văzusem pe Daria şi Guasacht, sau pe oricine altcineva cunoscut. Prin pâcla cenuşie şi înţepătoare desluşeam doar o siluetă pe un destrier nestăpânit care izgonea patru ascieni. M-am îndreptat spre cavalerist şi, cu toate că un pitic şi-a întors alergătorul orb şi a tras o săgeată ce

mi-a şuierat pe lângă ureche, mi-am repezit calul peste ei şi am auzit cum trosnesc oasele orbului sub copitele pagului. O siluetă păroasă s-a ridicat din iarba arzândă, în spatele unui alt alergător călărit de un pitic, şi i-a retezat pe amândoi, doborându-i la pământ, aşa cum un peon retează un copac – trei sau patru lovituri cu toporul, în acelaşi loc, până ce orbul a căzut.

Soldatul călare în ajutorul căruia venisem nu era un cavalerist de-al nostru, ci unul dintre sălbaticii care se aflaseră mai devreme în dreapta noastră. Fusese rănit şi, văzându-i sângele, mi-am amintit că şi eu eram rănit. Piciorul mi-era înţepenit, puterile aproape mă părăsiseră. Aş fi pornit-o îndărăt spre creasta sudică a văii şi spre liniile noastre dacă aş fi ştiut încotro s-o apuc. Aşa că i-am dat pagului frâu liber şi o pleasnă sănătoasă peste crupă, ştiind, din cele ce mi se spuseseră, că animalele astea se întorc de obicei la locul unde au primit hrană şi s-au odihnit ultima oară. A pornit la trap şi în curând gonea ca vântul. O dată a sărit, aproape aruncându-mă din şa, iar când m-am uitat în jos, am zărit pentru o clipă un destrier mort şi pe Erblon mort lângă el; goarna de alamă şi stindardul negru cu verde zăceau pe smocul de iarbă ce ardea mocnind. M-am gândit să mă întorc la Erblon, dar când am tras de frâu, mi-am dat seama că nu ştiam unde se afla. În dreapta mea, o linie de călăreţi în şa se desluşea prin fum, întunecată, aproape informă, dar striată. Departe, dincolo de ea, apărea ca prin ceaţă o maşinărie ce scuipa foc, o maşinărie ca un turn umblător.

Acum erau aproape invizibili; ca în clipa următoare să se reverse asupra mea ca un torent. N-aş putea spune cine erau călăreţii sau pe ce fiare călăreau; şi nu pentru că am uitat (căci nu uit nimic), ci pentru că nu vedeam nimic cu limpezime. Nici pomeneală să mă lupt, ci am căutat cumva să scap cu viaţă. Am parat o lovitură de la o armă răsucită care nu era nici sabie, nici topor; pagul s-a cabrat şi am văzut o săgeată ieşind din pieptul lui, ca un corn de foc. Un călăreţ s-a izbit de noi şi ne-am prăbuşit în beznă.

XXIII
Argosia pelagică vede pământ

Când mi-am venit în fire, primul lucru pe care l-am simţit a fost durerea din picior. Îmi era prins sub leşul pagului şi m-am chinuit să-l eliberez aproape înainte să ştiu cine sunt sau cum de mă găseam unde mă găseam. Mâinile şi chipul îmi erau mânjite de sânge închegat, la fel şi pământul pe care zăceam.

Şi era linişte – ce linişte! Am ascultat, doar-doar oi auzi bufnetul copitelor, rostogolirea bubuitoare ce-l face pe Urth însuşi să bubuie. Nu era acolo. Nici strigătele cherkajilor nu mai răsunau, nici ţipetele ascuţite, demente ce veniseră dinspre pătratele infanteriei asciene. Am încercat să mă răsucesc şi să mă împing din şa, dar n-am izbutit.

Undeva, în depărtare, mai mult ca sigur pe una dintre crestele ce mărgineau valea, un lup şi-a înălţat botul spre Lune. Urletul acela neomenesc pe care Thecla îl auzise odată sau de două ori înainte, când curtea ieşise la vânătoare lângă Silva, m-a făcut să-mi dau seama că vederea mea slabă nu era aşa din pricina fumului de la focurile ce pârjoliseră iarba mai devreme în acea zi, sau, aşa cum mă temusem întrucâtva, din pricina vreunei lovituri la cap. Pământul era cufundat în semiîntuneric, dar n-aş fi putut spune dacă era amurg sau erau zorii.

Am rămas nemişcat, poate am şi dormit, apoi m-am trezit de zgomot de paşi. Nu ai cavaleriei în mişcare, nici călcătura măsurată a infanteriei mărşăluitoare – un mers mai greoi decât al lui Baldanders şi mai încet. Am deschis gura să strig după ajutor, am închis-o la loc, gândind să nu care cumva să atrag asupra mea ceva mult mai cumplit decât ceea ce trezisem odată în mina oamenilor-maimuţă. M-am împins cât mai departe de pagul mort, până am simţit că-mi smulg piciorul din încheietură. Un alt lup înfiorător, la fel de înfricoşător ca primul, şi mai aproape, a urlat la insula verde din tării.

În copilărie, mi se spusese adesea că nu am imaginaţie. Dacă într-adevăr aşa era, înseamnă că Thecla a adus-o în relaţia noastră, căci acum vedeam lupii fioroşi în mintea mea, forme negre, tăcute, fiecare la fel de mare ca un onagru, revărsându-se puhoi la vale; şi îi auzeam strivind coastele morţilor. Am strigat şi iar am strigat înainte să-mi dau seama de ceea ce fac.

Mi s-a năzărit că paşii grei s-au oprit. Apoi au pornit spre mine, n-aveam nicio îndoială, şi poate că spre mine se îndreptaseră şi înainte de strigăt, sau poate că nu. Am auzit foşnet în iarbă şi un fenocod mic, vărgat ca un pepene, a ţâşnit speriat de ceea ce eu încă nu vedeam. Dând cu ochii de mine, s-a oprit deodată, ca în clipa următoare să se facă nevăzut.

Goarna lui Erblon nu mai răsuna, am zis asta. Dar a răsunat alta, o notă mai adâncă, mai lungă şi mai sălbatică decât mi-a fost dat să aud vreodată. Conturul unui oficleid curbat s-a profilat pe cerul întunecat. Când şi-a curmat cântecul, s-a lăsat în jos şi preţ de încă o clipă am văzut capul muzicantului acoperind luna tot mai luminoasă – de trei ori mai sus decât coiful unui cavalerist călare – un cap ca o cupolă păroasă.

Oficleidul a mai răsunat o dată, adânc precum o cascadă, iar de data asta l-am văzut ridicându-se, şi am văzut şi colţii albi, curbaţi, ce-l păzeau de-o parte şi de alta; am înţeles atunci că zăceam în calea a însuşi simbolului suveranităţii, anume fiara numită Mamut.

Guasacht îmi zisese odată că am o oarecare putere asupra animalelor, chiar şi fără Gheară. Mi-am dat osteneala să mă folosesc de ea acum, şoptind nici eu nu ştiu ce, concentrându-mi gândul într-atât încât am simţit că-mi plesnesc tâmplele. Trompa mamutului s-a apropiat de mine, iscoditoare – vârful ei măsura aproape un cubit în diametru. Uşoară ca braţul unui copil, mi-a atins faţa, acoperindu-mă cu răsuflarea ei jilavă, fierbinte, mirosind a fân. Leşul pagului a fost ridicat; am încercat să stau în picioare, dar am căzut. Mamutul m-a prins, încolăcindu-şi trompa în jurul taliei mele, şi m-a înălţat deasupra capului său.

Primul lucru pe care l-am zărit a fost gura unui trilhoen, cu o lentilă întunecată, bombată, mare cât o farfurie. De ea era prins un scaun de puşcaş, care însă era gol. Puşcaşul coborâse şi stătea pe grumazul mamutului, aşa cum stă un marinar pe puntea unei corăbii, ţinându-se cu o mână de ţeavă, ca să nu-şi piardă echilibrul. O clipă, am fost orbit de o lumină ce mi s-a aprins în faţă.

— Tu eşti. Miracolele pogoară asupra noastră.

Nu era voce de femeie, dar nici de bărbat; aş fi zis că era a unui băiat. Am fost depus la picioarele celui care vorbise.

— Eşti rănit, a zis acesta. Poţi să te ţii pe piciorul ăla?

Am reuşit să îngaim că nu mă credeam în stare.

— Ăsta nu-i un loc bun să te întinzi, dar cum nu se poate mai

bun să cazi. Undeva mai în spate este o gondolă, dar mă tem că Mamillian nu poate ajunge până acolo cu trompa. Trebuie să te aşezi aici, rezemat de afetul ăsta rotitor.

I-am simţit mâinile, mici, moi, umede, sub braţele mele. Poate că atingerea lor m-a lămurit cu cine aveam de-a face: androginul pe care-l întâlnisem în Casa Azurie acoperită de zăpadă, şi mai târziu în camera măiestrit micşorată prin arta perspectivei, care se înfăţişa ca un tablou atârnat în coridorul Casei Absolute.

Autocratul.

În amintirile Theclei, l-am văzut înveşmântat în giuvaiericale. A zis el că mă recunoscuse, dar nu puteam crede, în starea mea de ameţeală, că într-adevăr aşa era, drept care i-am zis formula-cheie pe care mi-o dăduse el odată:

— Argosia pelagică vede pământ.

— Aşa e. Cu adevărat este aşa. Dar dacă pici peste bord acum, mă tem că Mamillian nu e chiar atât de iute să te poată prinde… în ciuda înţelepciunii lui neîndoielnice. Ajută-l cât poţi. Nu-s chiar atât de vânjos pe cât par.

M-am prins cu o mână de afetul trilhoenului şi am reuşit să mă trag şi să mă întorc pe rogojina aia mirosind a jilăveală, care era în fapt blana încâlcită a mamutului.

— Ca să fiu sincer, am zis eu, niciodată nu mi-ai părut vânjos.

— Ai ochi de profesionist, ai cum să-ţi dai seama, dar sunt chiar şi mai nevolnic. Tu, pe de altă parte, mi-ai părut întotdeauna făcut din baga şi piele tăbăcită. Şi până acum ar fi trebuit să fii mort. Ce-ai păţit la picior?

— Arsură, aşa cred.

— Va trebui să facem ceva pentru el. Şi cu o voce mai tare: *Acasă! Înapoi acasă, Mamillian!*

— Pot să te întreb ce cauţi aici?

— Am aruncat o privire câmpului de bătălie. Înţeleg că ai luptat azi aici.

Am dat din cap şi am simţit că-mi cade de pe umeri.

— Eu n-am luptat… adică am luptat, dar nu eu însumi. Am dat ordine câtorva trupe auxiliare uşoare care au intrat în luptă, sprijinite de o legiune de peltaşti. Ai fost unul dintre auxiliari, aşa cred. Ţi-au murit prieteni?

— Am avut un singur prieten… o prietenă. Ultima oară când am văzut-o era bine.

Dinţii lui au scăpărat în lumina lunii.

— Încă te mai interesează femeile. Era Dorcas aceea de care

mi-ai vorbit?

— Nu. N-are importanţă.

Nu ştiam cum să exprim ceea ce urma să spun. (E un semn de foarte proastă purtare să rosteşti deschis că ai văzut dincolo de masca unuia.) Într-un târziu, am zis cu greu:

— Văd că ocupi un loc important în Commonwealth. Dacă n-o să fiu îmbrâncit de pe spinarea animalului ăstuia, o să îndrăznesc să te întreb cum de poate unul, care are sub comandă legiuni, să gospodărească locul ăla din Cartierul Algedonic?

În timp ce vorbeam, noaptea s-a adâncit dintr-odată, stelele stingându-se una după alta asemenea lumânărilor într-o sală unde s-a terminat balul şi lacheii trec de la una la alta cu mucarniţe ca nişte mitre de aur atârnate de nuieluşe subţiri ca pânza de păianjen. Undeva foarte departe l-am auzit pe androgin spunând:

— Ştii cine suntem. Noi suntem lucrul în sine, autoguvernatorul, Autocratul. Şi mai ştim ceva. Ştim cine eşti tu.

Acum îmi dau seama că Maestrul Malrubius a fost foarte bolnav înainte să moară. La vremea respectivă n-am ştiut-o, pentru că mi-era străin gândul bolii. Cel puţin jumătate mureau înainte să fie unşi calfe; dar niciodată nu mi-a trecut prin cap că turnul nostru ar putea fi un loc nesănătos sau că apa din partea de jos a Gyollului, unde înotam adesea, era doar cu puţin mai curată decât o hazna. Ucenicii au murit dintotdeauna şi când noi, ucenicii în viaţă, le săpam mormintele, scoteam odată cu pământul pelvisuri şi tigve mici pe care noi, generaţia următoare, le îngropam la loc şi iar le îngropam până când se stricau atât de tare din pricina hârleţelor, încât particulele lor calcaroase se pierdeau în ţărâna ca smoala. Dar eu n-am avut niciodată vreo suferinţă, decât câte-o durere în gât sau o troahnă, forme de boală ce nu fac decât să-i amăgească pe oamenii sănătoşi să creadă că ştiu ce înseamnă boala. Maestrul Malrubius a suferit de o boală adevărată, care înseamnă să vezi moartea printre umbre.

Când şedea la măsuţa lui, îţi venea să crezi că îşi dădea seama de prezenţa cuiva în spatele lui. Privea drept în faţă, nu-şi întorcea niciodată capul şi abia de-şi mişca un umăr, iar când vorbea se adresa atât nouă, cât şi ascultătorului necunoscut.

— Am făcut tot ce mi-a stat în puteri să vă învăţ pe voi, băieţi, primele noţiuni ale cunoaşterii. Ele sunt seminţele copacilor ce ar

putea creşte şi înflori în minţile voastre. Severian, uită-te la *Q*-ul tău. Ar trebui să fie rotund şi plin precum chipul unui băiat fericit, dar unul din obraji este scobit, ca al tău. Voi, toţi băieţii, aţi văzut cum şira spinării, urcând spre punctul ei culminant, se ramifică şi în sfârşit înfloreşte în miriadele de poteci ale creierului. Iar acesta, un obraz rotund, celălalt, ofilit şi zbârcit.

Mâna lui tremurătoare s-a întins după plaivazul de ardezie, dar acesta i-a scăpat dintre degete şi s-a rostogolit peste marginea mesei, căzând cu zgomot pe podea. Nu s-a aplecat să-l ridice, temându-se, mă gândesc eu, că, dacă se apleacă, o să zărească prezenţa invizibilă.

— Băieţi, mi-am petrecut mare parte din viaţă încercând să însămânţez seminţele acelea în ucenicii ghildei noastre. Am izbândit de câteva ori, dar nu de multe ori. A fost un băiat, dar el…

S-a dus la hublou şi a scuipat, şi, pentru că eu stăteam cel mai aproape, am văzut formele răsucite alcătuite de sângele ce se prelingea, şi am înţeles atunci că motivul pentru care eu nu puteam vedea silueta întunecată (căci moartea are culoarea care e mai întunecată decât fuliginul) ce-l însoţea era acela că ea se afla înăuntrul Maestrului Malrubius.

Aşa cum descoperisem că moartea într-o formă nouă, cea a războiului, poate să mă înspăimânte atunci când nu mă mai poate înspăimânta în formele ei vechi, am descoperit acum că slăbiciunea trupului meu mă putea umple de groaza şi disperarea pe care trebuie să le fi simţit bătrânul meu dascăl. Mi-am recăpătat cunoştinţa şi iar am pierdut-o.

Cunoştinţa se-ntorcea şi dispărea asemenea vânturilor vestitoare ale primăverii, iar eu, care atât de adesea am adormit cu greutate printre umbrele asediatoare ale memoriei, mă luptam acum să stau treaz, aşa cum se luptă un copil să ridice de frânghie un zmeu căzut. În unele momente, mi se ştergea totul din minte, în afară de trupul meu vătămat. Rana din picior, pe care abia dacă o simţisem când mă alesesem cu ea şi pe a cărei durere o alungasem fără efort când o bandajase Daria, zvâcnea cu o intensitate ce alcătuia fundalul tuturor gândurilor mele, asemenea bubuitului din Turnul Tobei la solstiţiu. Mă răsuceam de pe-o parte pe alta, având senzaţia că, oricum mă întorceam, tot pe-acelaşi picior zăceam.

*

Auzeam fără să văd, iar uneori vedeam fără s-aud. Mi-am trecut obrazul de pe părul îndesat şi încâlcit al lui Mamillian pe o pernă ţesută din penele minuscule, pufoase, ale păsărilor colibri.

Odată am văzut torţe cu flăcări dănţuitoare, purpurii, strălucitor-aurii, ţinute de maimuţe solemne. Un bărbat având coarne şi chipul botos al unui taur s-a aplecat asupra mea, o constelaţie mi-a explodat în faţa ochilor. I-am vorbit şi m-am pomenit că-i spun că nu ştiu exact când anume m-am născut, şi că dacă spiritul lui benign, alcătuit din pajişti şi forţe neprefăcute, îmi guvernase viaţa, îi mulţumeam pentru asta; apoi mi-am amintit că ştiam data, că tata dădea câte un bal în cinstea mea în fiecare an până la moartea sa, că data era în zodia Lebedei. Iar bărbatul mă asculta cu atenţie, răsucindu-şi capul ca să se uite la mine cu un ochi căprui.

XXIV
Naveta

Lumina soarelui pe chipul meu.

Am încercat să mă ridic în capul oaselor şi am reuşit să-mi pun un cot sub mine. În jurul meu, totul tremura într-un evantai de culori – purpuriu şi cian, rubiniu şi azuriu, iar auripigmentul soarelui străpungea aceste palete fermecătoare asemenea unei spade, căzându-mi în ochi. Apoi s-a stins şi dispariţia evantaiului a dezvăluit ceea ce splendoarea lui ascunsese: zăceam într-un pavilion acoperit cu o cupolă, făcut din mătase bălţată şi având o uşă ce stătea deschisă.

Cel care călărise mamutul se apropia de mine. Avea un veşmânt de culoarea şofranului, aşa cum îl văzusem întotdeauna purtând, şi ducea o vergea de fildeş, prea uşoară ca să fie o armă.

— Ţi-ai revenit, a zis el.

— Aş îndrăzni să spun că da, însă mă tem că efortul de a vorbi m-ar ucide.

A zâmbit la vorbele mele, doar că zâmbetul nu-i era mai mult decât o tresărire a gurii.

— Tu ar trebui să ştii cel mai bine că suferinţele pe care le îndurăm în această viaţă fac posibile toate fericitele crime şi fărădelegi plăcute pe care le vom făptui în următoarea... nu eşti nerăbdător să-ţi iei revanşa?

Am clătinat din cap şi mi l-am lăsat din nou pe pernă. Moliciunea mirosea uşor a mosc.

— Prea bine, pentru că oricum o să mai treacă ceva vreme până o vei face.

— Aşa zic tămăduitorii dumitale?

— Eu însumi sunt unul şi singur te-am doftoricit. Problema principală a fost şocul... Sună ca o tulburare de-a babelor, fără îndoială că aşa gândeşti. Dar răpune mulţi bărbaţi răniţi. Dacă toţi ai mei care mor din pricina asta ar supravieţui, aş fi gata să accept moartea celor care sunt înjunghiaţi în inimă.

— În vreme ce ţi-ai fost propriul tămăduitor – şi al meu – ai zis adevărul?

A zâmbit mai larg de data asta.

— Întotdeauna o fac. În poziţia mea, trebuie să vorbesc prea

mult ca să nu se-ncurce ghemul de minciuni; bineînţeles că trebuie să-ţi dai seama că adevărul… micile adevăruri simple despre care sporovăiesc ţărăncile, nicidecum Adevărul suprem şi universal, pe care nu-s în stare să-l rostesc mai mult decât eşti tu… acel adevăr este mult mai iluzoriu.

— Înainte să-mi pierd cunoştinţa, te-am auzit spunând că eşti Autocratul.

S-a aruncat jos, lângă mine, ca un copil, şi trupul lui a scos un sunet distinct când a atins covoarele puse grămadă.

— Aşa am zis. Sunt. Eşti impresionat?

— Aş fi mai impresionat dacă n-aş avea o amintire atât de vie despre dumneata de la întâlnirea noastră din Casa Azurie.

(Veranda aceea, acoperită cu zăpadă, îngropată sub zăpada ce stingea sunetul paşilor noştri, stătea în pavilionul de mătase ca un spectru. Când ochii albaştri ai Autocratului i-au întâlnit pe-ai mei, am simţit că Roche stătea lângă mine în zăpadă şi amândoi eram îmbrăcaţi în veşminte nefamiliare care nu ne veneau prea bine. Înăuntru, o femeie care nu era Thecla se preschimba în Thecla, aşa cum eu aveam să mă preschimb mai târziu în Meschia, primul om. Cine poate spune în ce măsură un actor îşi însuşeşte spiritul persoanei pe care o întruchipează? Când am jucat rolul Mâinii Drepte a Inchizitorului, nu s-a întâmplat asta, pentru că personajul era atât de aproape de ceea ce eram eu – sau cel puţin mă crezusem a fi – în viaţa reală; dar ca Meschia, uneori nutrisem gânduri care nu mi-ar fi venit altfel, gânduri străine şi lui Severian, şi Theclei, gânduri de la începuturile lucrurilor şi din dimineaţa lumii.)

— Aminteşte-ţi că nu ţi-am spus niciodată că sunt *doar* Autocratul.

— Când te-am întâlnit în Casa Absolută, păreai a fi un slujbaş mărunt de la Curte. Recunosc, nu mi-ai spus niciodată asta, dar am ştiut atunci cine eşti. Dar dumneata ai fost, nu-i aşa, cel care i-a dat bani Doctorului Talos?

— Ţi-aş fi spus-o fără să roşesc. E cum nu se poate mai adevărat. De fapt, eu sunt mai mulţi slujbaşi mărunţi de la curte… Şi de ce n-aş fi? Am autoritatea să numesc asemenea slujbaşi, prin urmare mă pot numi pe mine însumi. Un ordin de la Autocrat este adesea un instrument prea greu, mă-nţelegi? Tu n-ai fi încercat niciodată să retezi un nas cu spada aia mare de gâde pe care o purtai cu tine. E un timp pentru un decret de-al Autocratului şi un timp pentru o scrisoare de la al treilea

trezorier, dar eu sunt şi unul, şi celălalt, şi mulţi alţii pe lângă.

— Şi-n casa aceea din Cartierul Algedonic…

— Sunt şi criminal… aşa cum eşti şi tu.

Prostia n-are limită. Despre spaţiu se spune că e împrejmuit de propria sa curbură, dar prostia continuă dincolo de infinitate. Eu, care am gândit întotdeauna despre mine că sunt, dacă nu tocmai inteligent, măcar prudent şi iute în a învăţa lucruri simple şi m-am socotit întotdeauna cel cu simţ practic şi clarvăzător când am călătorit alături cu Jonas ori Dorcas, niciodată până în acea clipă nu făcusem legătura între poziţia Autocratului în vârful structurii legalităţii şi faptul că ştia fără urmă de îndoială că pătrunsesem în Casa Absolută ca emisar al lui Vodalus. În acea clipă, aş fi sărit în picioare şi aş fi fugit din pavilion mâncând pământul dacă aş fi putut, dar picioarele mi-erau ca de apă.

— Toţi suntem – toţi cei care trebuie să aplice legea sunt. Îţi imaginezi că fraţii tăi din ghildă ar fi fost atât de severi cu tine – iar agentul meu mi-a raportat că mulţi dintre ei au vrut să te omoare – dacă s-ar fi făcut vinovaţi de ceva aidoma cu ceea ce-ai făcut tu? Fără o pedeapsă necruţătoare, erai un pericol pentru ei, pentru că ar fi putut să fie şi ei ispitiţi într-o bună zi. Un judecător sau un temnicer care n-are nicio fărădelege pe suflet e un monstru, ba furând iertarea ce e doar a Increatului, ba dovedind o rigoare ucigătoare ce nu e a nimănui. Prin urmare, am devenit criminal. Crimele violente îmi jigneau iubirea pentru omenire, în plus, îmi lipsea iuţeala mâinii şi-a gândului de care are nevoie un hoţ. După ce-am orbecăit încolo şi-ncoace o vreme… asta a fost cam în anul în care te-ai născut tu, aşa cred… mi-am descoperit adevărata profesie. Ea are grijă de anumite nevoi emoţionale pe care nu mi le pot împlini altfel… şi cunosc natura umană, chiar pot spune că o cunosc. Pur şi simplu ştiu când să dau mită, şi câtă mită să dau, şi, mai ales, când să nu dau. Ştiu cum să le fac pe fetele care lucrează pentru mine să se simtă destul de fericite ca să-şi continue cariera, şi suficient de nemulţumite cu soarta lor… Sunt kaibite, de bună seamă, crescute din celulele corporale ale exultantelor, prin urmare un schimb de sânge va prelungi tinereţea exultantelor. Ştiu cum să-i fac pe clienţi să simtă că întâlnirile pe care le aranjez eu sunt experienţe unice şi nicidecum ceva între o poveste de dragoste romantică şi un viciu solitar. Ai simţit că ai avut o experienţă unică, nu-i aşa?

— Aşa-i numim şi noi, am zis eu. *Clienţi.*

Ascultam tonul vocii lui, dar şi vorbele pe care le rostea. Era

fericit, şi aş zice că nu îl văzusem atât de fericit în niciuna dintre celelalte ocazii în care-l întâlnisem, şi, auzindu-l, era ca şi cum auzeam un sturz cântător. Îţi venea să crezi că ştia şi el acest lucru, căci îşi înălţa chipul şi-şi întindea gâtul, *r*-urile din *aranjez* şi *romantică* triluiau în lumina soarelui.

— E şi folositor. Mă ţine în legătură cu dedesubturile populaţiei, astfel ştiu dacă impozitele sunt într-adevăr colectate şi dacă lumea le consideră corecte, şi care elemente urcă în societate, şi care coboară.

Am avut impresia că de mine vorbea, dar habar n-aveam ce voia să spună.

— Femeile acelea de la curte, am zis eu. De ce nu le pui pe cele adevărate să te ajute? Una se dădea drept Thecla, când Thecla era întemniţată sub turnul nostru.

S-a uitat la mine ca şi când spusesem o neghiobie cât mine de mare, şi cu siguranţă aşa făcusem

— Pentru că nu pot avea încredere în ele, de bună seamă. O asemenea treabă trebuie să rămână o taină... Gândeşte-te câte ocazii ar fi pentru a se comite un asasinat. Îţi închipui că dacă toate personajele alea poleite din familii străvechi se înclină până-n pământ în faţa mea, şi zâmbesc, şi şuşotesc glume discrete şi mici invitaţii deocheate, se simt în vreun fel loiale faţă de mine? O să te miri de ce-o să afli, crede-mă. Puţini sunt la curtea mea cei în care pot avea încredere, şi niciunul nu e printre exultanţi.

— Zici că o să mă mir de ce-o să aflu. Vrei să spui că n-ai de gând să porunceşti să fiu executat?

Simţeam pulsul în gât şi vedeam piciorul stacojiu de sânge.

— Pentru că mi-ai aflat taina? Nu. Altele ni-s gândurile cu tine, precum ţi-am spus când am stat de vorbă în camera dindărătul tabloului.

— Pentru că m-am juruit lui Vodalus.

La aceste vorbe, nu şi-a mai putut stăpâni hohotele. Şi-a dat capul pe spate şi a râs, ca un copil dolofan şi fericit care tocmai descoperise secretul unei jucării meşteşugite. Râsul s-a potolit într-un târziu, devenind un fel de înec amuzat, iar androginul a bătut din palme. Păreau moi palmele lui, dar scoteau un zgomot uimitor de puternic.

Au intrat două creaturi cu trupuri de femeie şi capete de pisică. Ochii le erau aşezaţi la o depărtare de-o palmă unul de celălalt şi erau cât prunele de mari. Creaturile mergeau pe

vârfuri, aşa cum fac uneori dansatoarele, doar că mai graţios decât orice dansatoare pe care-o văzusem la viaţa mea, având în mişcările lor ceva ce-mi spunea că aşa era mersul lor firesc. Am spus că aveau trupuri de femeie, dar nu era întru totul adevărat, căci am văzut vârfurile ghearelor adăpostite în degetele scurte, moi, care m-au îmbrăcat. Mirat, am luat mâna uneia din ele şi am apăsat-o aşa cum apăs uneori laba câte unei pisici prietenoase, şi am văzut ghearele retrase. Ochii mi s-au umplut de lacrimi văzându-le, pentru că aveau forma acelei gheare care e Gheara, care odată stătuse pitită în gema pe care eu, în ignoranţa mea, o numeam Gheara Conciliatorului. Autocratul a văzut că plâng şi le-a atras femeilor-pisică atenţia că îmi produceau dureri şi trebuiau să mă pună jos. M-am simţit ca un copilaş care tocmai a aflat că n-o să-şi mai vadă niciodată mama.

— Nu-i facem rău, Legiune, a protestat una din ele cu o voce nemaiauzită de mine vreodată.

— Puneţi-l jos, am zis!

— Nici măcar nu m-au zgâriat pe piele, Sieur, am spus eu.

Sprijinit de femeile-pisică, am fost în stare să umblu. Era dimineaţă, când toate umbrele fug de prima rază de soare; lumina ce mă trezise fusese prima a noii zile. Prospeţimea ei îmi umplea acum plămânii, iarba aspră pe care călcam mi-a îmbibat cu roua ei vechile cizme scofâlcite, întunecându-le la culoare; o briză slabă asemenea stelelor abia desluşite s-a jucat în părul meu.

Pavilionul Autocratului se găsea în vârful unui deal. De jur împrejur se aflau bivuacurile principale ale armatei sale – corturi negre şi gri, altele de culoarea frunzelor moarte; colibe din brazde de iarbă şi gropi ce duceau spre adăposturi de sub pământ, din care şiruri de soldaţi ieşeau acum ca nişte furnici argintii.

— Trebuie să fim atenţi, înţelegi, a zis Autocratul. Chiar dacă ne găsim la oarece distanţă în spatele frontului, ne-ar ataca de sus dacă locul ăsta ar fi mai drept.

— Mă întrebam odată de ce Casa Absolută a dumitale, Sieur, se află sub propriile-i grădini.

— Acum nu mai e cazul, dar a fost o vreme când tot pământul a fost pustiit până la Nessus.

Sub noi şi peste tot în jur au răsunat buzele de argint ale trompetelor.

— A trecut doar o noapte? am întrebat eu. Sau am dormit şi o

zi întreagă?

— Nu, doar noaptea asta. Ţi-am dat nişte leacuri să-ţi potolească durerea şi să nu se infecteze rana. Nu te-aş fi trezit azi-dimineaţă, dar am văzut că erai deja treaz când am intrat… şi n-a mai rămas timp.

N-am prea înţeles ce voise să spună cu asta. Înainte să apuc să întreb, am zărit şase oameni aproape în pielea goală trăgând de o frânghie. La prima vedere, păreau să tragă în jos un balon uriaş, dar în fapt era o navetă şi, zărindu-i carena neagră, mi-am amintit cu acuitate de curtea Autocratului.

— Mă aşteptam la… cum se numeşte? Mamillian.

— Fără animale de casă azi. Mamillian este un camarad excelent, tăcut, înţelept şi capabil să lupte după propria sa minte, care e independentă de a mea, dar după ce toate sunt zise şi făcute, îl călăresc de plăcere. Astăzi o să şterpelim o coardă de la arcul ascienilor şi o să folosim un mecanism. Ei fură multe de la noi.

— E adevărat că le consumă puterea ca să aterizeze? Cred că unul dintre aeronauţii dumitale mi-a spus asta.

— Adică atunci când erai Chatelaine Thecla. Thecla, pur şi simplu.

— Da, bineînţeles. Ar fi nepolitic, Autocratule, să întreb de ce ai poruncit să fiu omorâtă? Şi cum de ştii că sunt eu acum?

— Ştiu pentru că îţi văd chipul în chipul tânărului meu prieten şi îţi aud vocea în a lui. Doicile tale te recunosc şi ele. Priveşte-le.

M-am uitat şi am văzut chipurile femeilor-pisică schimonosindu-se în rânjete de teamă şi uimire.

— Cât despre motivul morţii tale, îi voi spune lui – la bordul navetei, dacă avem răgazul. Acum retrage-te. Îţi vine uşor să te arăţi, pentru că el e slab şi suferind, dar acum de el am nevoie, nu de tine. Dacă nu te retragi, am mijloace să te constrâng.

— Sieur…

— Da, Severian? Ti-e teamă? Ai mai intrat într-o asemenea maşinărie până acum?

— Nu, am zis eu. Dar nu mi-e teamă.

— Îţi aminteşti întrebarea despre puterea lor? E adevărat, într-un anumit sens. Înălţarea lor este alimentată de o anti-materie aidoma fierului, ţinută de câmpuri magnetice într-o cuşcă închisă. Deoarece antifierul are o structură magnetică inversată, este respins de promagnetism. Constructorii acestei navete au

înconjurat-o de magneţi, încât dacă se deplasează din poziţia ei centrală, intră într-un câmp mai puternic şi e împinsă îndărăt. Într-o lume făcută din antimaterie, fierul acela ar cântări cât un bolovan, dar aici, pe Urth, contrabalansează greutatea promateriei folosite în construirea navetei. Mă înţelegi?

— Cred că da, Sieur.

— Necazul e că tehnologia noastră nu e atât de avansată încât să sigilăm cuşca ermetic. O parte din atmosferă – câteva molecule – întotdeauna se strecoară înăuntru prin porozităţile sudurilor sau penetrează izolaţia firelor magnetice. Fiecare moleculă din aceasta neutralizează echivalentul ei în antifier şi produce căldură, şi de câte ori se întâmplă asta, naveta pierde infinitesimal din înălţime. Singura soluţie ce a fost găsită este de a ţine navetele cât mai sus cu putinţă, unde nu există presiune atmosferică.

Naveta se îndrepta cu vârful în jos şi era destul de aproape ca să-i admir supleţea minunată a liniilor. Avea exact forma unei frunze de cireş.

— N-am înţeles chiar tot, am zis eu. Dar, după mintea mea, frânghiile ar trebui să fie teribil de lungi ca să permită navetelor să plutească destul de sus ca să-şi împlinească rostul, iar dacă pentadactilii ascieni ar veni peste noapte, ar tăia frânghiile astea şi astfel navetele s-ar îndepărta.

Femeile-pisică au zâmbit auzindu-mă, cu tresăriri mici, furişate ale buzelor.

— Frânghia e numai pentru aterizare. Fără ea, naveta noastră ar avea nevoie de o distanţă considerabilă pentru ca viteza ei de înaintare să o împingă în jos. Acum, ştiind că suntem dedesubt, îşi lasă cablul să cadă aşa cum un om aflat într-un iaz îşi întinde braţul cuiva aflat afară, ca să-l scoată de-acolo. Are o minte proprie, care judecă singură, înţelegi? Nu ca a lui Mamillian – ci o minte pe care noi i-am făcut-o, dar totuşi o minte care să-i permită să se ţină departe de greutăţi şi să coboare când primeşte semnalul nostru.

Jumătatea de jos a navetei era făcută dintr-un metal negru opac, jumătatea de sus, o cupolă atât de transparentă, încât era aproape invizibilă – presupun că aceeaşi substanţă din care era făcut acoperişul Grădinilor Botanice. O armă asemenea celei pe care o ducea mamutul ieşea din pupa, şi o alta de două ori mai mare ieşea din prova.

Autocratul şi-a ridicat o mână la gură, părând a şopti în

palmă. O deschidere s-a ivit în cupolă (parcă se căscase o gaură într-un balon de săpun) şi o scară cu trepte de argint, arătând la fel de subţire şi imaterială ca şi când ar fi fost făcută din fire de păianjen, a coborât până la noi. Bărbaţii cu piepturile goale nu mai trăgeau de sfoară.

— Crezi că poţi urca scara? a întrebat Autocratul.

— Dacă-mi pot folosi mâinile, am răspuns eu.

A luat-o înainte, iar eu m-am căţărat nevolnic după el, trăgându-mi piciorul rănit. Locurile, bănci lungi de-o parte şi de alta, ce urmau curba carenei, erau tapiţate cu blană; dar chiar şi blana asta era mai rece la atingere decât orice gheaţă. În spatele meu, deschiderea s-a îngustat şi a dispărut.

— Aici vom avea presiunea de la suprafaţă, oricât de mult ne vom înălţa. Nu trebuie să te temi că te vei sufoca.

— Mă tem că-s prea neştiutor ca să simt teama, Sieur.

— Vrei să-ţi vezi vechea bacelă? E undeva la dreapta, departe, dar o să-ncerc s-o localizez.

Autocratul se aşezase la pupitrul de comandă. Aş zice că singurele maşinării pe care le văzusem până acum au fost a lui Typhon, a lui Baldanders şi aceea pe care o mânuia Maestrul Gurloes în Turnul Matachin. De maşinării mă temeam eu, nu de sufocare; dar mi-am stăpânit teama.

— Când m-ai salvat noaptea trecută, mi-ai spus că nu ştiai că sunt în armata dumitale.

— Am făcut cercetări cât ai dormit.

— Şi dumneata ai dat ordinul să înaintăm?

— Într-un fel… Am dat ordinul care a avut ca rezultat mişcarea trupelor voastre, cu toate că nu am avut nicio relaţie directă cu bacela ta. Dezaprobi ceea ce-am făcut? Când te-ai înrolat, ai crezut că nu vei fi nevoit niciodată să lupţi?

Ne înălţam cu viteză, căzând în cer, întocmai cum mă temusem odată că mi se va întâmpla. Dar mi-am amintit fumul şi chemarea de alamă a goarnei, cavaleriştii preschimbaţi într-un terci roşu de proiectilele şuierătoare, şi toată groaza din mine s-a transformat în furie.

— Habar n-aveam ce e războiul. Dumneata ai vreun habar? Ai fost vreodată cu adevărat într-o bătălie?

S-a uitat peste umăr la mine, şi ochii lui albaştri au scăpărat.

— Am fost într-o mie. Tu eşti două fiinţe într-una, aşa cum sunt socotiţi în mod obişnuit oamenii a fi. Câte fiinţe la un loc crezi tu că sunt eu?

A trecut mult timp până i-am răspuns.

XXV
Îndurarea Agiei

La început am crezut că nimic nu poate fi mai ciudat decât a vedea armata întinzându-se pe suprafaţa lui Urth, ca o ghirlandă scânteind de arme şi armuri de toate culorile. Anpielele înaripate planau deasupra ei, aproape la fel de sus ca noi, se roteau, se înălţau pe vântul zorilor.

Apoi am zărit ceva şi mai ciudat. O oaste a ascienilor, o oaste de alb apos şi negru cenuşiu, la fel de rigidă pe cât era a noastră de fluidă, desfăşurată spre orizontul nordic. M-am dus în faţă, să mă uit la ea.

— Aş putea să ţi le arăt mai de aproape, a spus Autocratul. Dar ai vedea numai feţe omeneşti.

Mi-am dat seama că mă punea la încercare, deşi nu ştiam cum anume.

— Vreau să le văd, am zis eu.

Când călărisem cu schiavonii şi privisem cum intrau în acţiune trupele noastre, mă surprinsese să le văd cât păreau de lipsite de forţă, aşa, luate toate împreună, cavaleria ca bătută de vânt, un val ce se sparge cu mare putere ca apoi să se retragă, doar apă prea lipsită de vlagă să poarte până şi un şoarece pe undele ei, gângănii pale pe care un copil le-ar putea lua în palmele sale. Chiar şi peltaştii, cu rândurile lor strânse şi scuturile de cristal, nu arătaseră mai grozavi decât nişte jucării pe-o masă. Acum vedeam cât de puternice păreau formaţiunile rigide ale duşmanului nostru, pătrate ce cuprindeau maşinării mari cât nişte fortăreţe şi o sută de mii de soldaţi umăr la umăr.

Dar pe un ecran din centrul tabloului de comandă am privit pe sub vizorul coifurilor lor şi toată acea rigiditate, toată acea forţă s-a topit într-un soi de groază. Printre infanterişti se găseau bătrâni şi copii, şi chiar şi unii ce păreau idioţi. Aproape toţi aveau chipurile înnebunite, lihnite, pe care le văzusem cu o zi înainte, şi mi-am amintit de omul care se desprinsese din pătratul lui şi, murind, îşi aruncase suliţa în aer. Mi-am întors privirile de la ecran.

Autocratul a izbucnit în râs. Nu era un râs vesel, ci un sunet sec, asemenea plesnetului unui stindard în bătaia vântului.

— Ai văzut pe vreunul să se sinucidă?

— Nu, am răspuns eu.

— Ai avut noroc. Mie mi se întâmplă adesea, când mă uit la ei. Nu au voie să poarte arme decât când sunt pe punctul de a ne ataca, încât mulţi profită de această ocazie. Suliţaşii înfig cozile armelor lor în pământul moale şi-şi trag un proiectil în cap. Odată am văzut doi suliţaşi – un bărbat şi o femeie – care au făcut o înţelegere. S-au înjunghiat unul pe altul în pântec, i-am văzut cum au numărat mai întâi, mişcându-şi mâinile stângi… Unu… doi… trei, şi morţi.

— Despre cine-i vorba? am întrebat eu.

Mi-a aruncat o privire pe care n-am putut-o desluşi:

— Ce-ai zis?

— Am întrebat despre cine-i vorba, Sieur. Ştiu că sunt duşmanii noştri, că trăiesc la nord, în ţările fierbinţi, şi că se spune că au fost aruncaţi în sclavie de Erebus. Dar cine sunt ei?

— Mă îndoiesc că până acum ai ştiut că nu ştii. Nu-i aşa?

Gâtlejul îmi era uscat ca pergamentul, deşi n-aş fi putut spune motivul.

— Ba aşa cred că e, am răspuns. N-am văzut vreunul înainte să ajung la lazaretul Pelerinelor. În sud, războiul pare foarte departe.

A dat din cap.

— I-am împins spre nord, numai pe jumătate pe cât ne-au împins ei spre sud pe noi, autocraţii. Cât despre cine sunt, vei descoperi singur la momentul potrivit… Important e că doreşti să ştii. A tăcut, apoi a continuat: Amândouă ar putea fi ale noastre. Amândouă armatele, nu numai cea de la miazăzi… M-ai sfătui să le iau pe amândouă?

În timp ce vorbea, a mişcat ceva pe pupitrul de comandă şi naveta s-a înclinat în faţă, cu pupa îndreptată spre cer, iar prora spre pământul verde, parcă voind să ne verse afară, pe câmpul de bătălie.

— Nu înţeleg ce vrei să spui, i-am zis eu.

— Jumătate din ce ai spus despre ei a fost incorect. Nu vin din ţările fierbinţi de la miazănoapte, ci de pe continentul ce se întinde dincolo de ecuator. Dar ai zis bine că sunt sclavii lui Erebus. Se cred aliaţii celor ce aşteaptă în adânc. Adevărul e că Erebus şi aliaţii lui mi i-ar da mie dacă eu le-aş da sudul în schimb. Să vă dau pe tine şi tot restul.

A trebuit să mă prind de spătarul scaunului ca să nu cad peste Autocrat.

— De ce-mi spui asta?

Naveta s-a îndreptat, legănându-se ca o bărcuţă de jucărie pe o băltoacă.

— Pentru că va fi curând nevoie să ştii că alţii au simţit ceea ce vei simţi şi tu.

Nu reuşeam să-mi găsesc cuvintele pentru o întrebare pe care voiam să i-o pun. Până la urmă mi-am luat inima-n dinţi:

— Ai zis că o să-mi spui aici de ce ai omorât-o pe Thecla.

— Oare nu trăieşte ea în Severian?

Un zid orb din mintea mea s-a sfărâmat. Am strigat: *„Am murit!”,* fără să-mi dau seama ce spusesem decât după ce vorbele mi-au trecut de buze.

Autocratul a scos un pistol de sub pupitrul de comandă şi şi l-a pus în poale, în timp ce s-a răsucit spre mine.

— N-o să ai nevoie de ăla, Sieur, am zis. Sunt prea slab.

— Ai puteri de întremare uimitoare… le-am văzut. Da, Chatelaine Thecla s-a dus, dar dăinuieşte în tine, şi cu toate că voi doi sunteţi împreună tot timpul, amândoi sunteţi singuri. Încă o mai cauţi pe Dorcas? Mi-ai vorbit de ea, îţi aminteşti, când ne-am întâlnit în Casa Tainică.

— De ce-ai omorât-o pe Thecla?

— N-am omorât-o. Eroarea ta zace în faptul că îţi închipui că eu sunt la temelia a tot şi toate. Nimeni nu este… Nici eu, nici Erebus, nici nimeni altcineva. Cât despre Chatelaine, tu eşti ea. Ai fost arestată în public?

Amintirea mi s-a trezit mai vie decât aş fi crezut cu putinţă. Străbăteam un coridor pe ai cărui pereţi erau înşirate măşti de argint triste, şi am intrat într-una dintre încăperile părăsite, cu tavan înalt şi miros de mucegai de la tapiseriile străvechi. Curierul pe care urma să-l întâlnesc încă nu venise. Ştiind că divanele îmbâcsite de praf or să-mi mânjească veşmântul, m-am aşezat pe un scaun înalt şi îngust, făcut din aur şi fildeş. Tapiseria din spatele meu s-a desprins de pe perete; mi-am amintit că m-am uitat în sus şi am văzut Destinul încoronat în lanţuri, şi Durerea cu toiagul şi paharul ei, ţesute toate din lână colorată, căzând peste mine.

Autocratul a spus:

— Ai fost luată de nişte ofiţeri care aflaseră că transmiteai informaţii iubitului surorii tale vitrege. Ai fost luată în taină din pricină că familia ta era foarte influentă în nord, şi ai fost dusă într-o închisoare aproape uitată. Când am aflat ce păţiseşi, erai

moartă. Să-i fi pedepsit pe ofiţerii aceia pentru că acţionaseră în absenţa mea? Ei sunt patrioţi, iar tu ai fost o trădătoare.

— Şi eu, Severian, sunt un trădător, am zis şi i-am povestit, atunci, pentru prima oară în amănunt, cum l-am salvat odată pe Vodalus, şi despre banchetul la care am fost împreună mai târziu.

Când am isprăvit, el a dat din cap ca pentru sine.

— Mult din loialitatea pe care ai simţit-o pentru Vodalus vine, fără doar şi poate, de la Chatelaine. O parte ţi-a împărtăşit-o în timp ce mai era în viaţă, dar cea mai mare parte după ce-a murit. Vei fi fost tu naiv, dar sunt sigur că nu eşti într-atât de naiv încât să crezi drept coincidenţă că tocmai carnea ei ţi-a fost servită de către mâncătorii de cadavre.

Am protestat, spunând:

— Chiar dacă el ar fi avut habar de legătura mea cu ea, n-a avut timp să-i aducă leşul din Nessus.

— Ai uitat, a zâmbit Autocratul, că tocmai mi-ai spus că, atunci când l-ai salvat, a zburat într-o navă aşa ca asta? Din acea pădure, aflată la mai puţin de douăsprezece leghe dincolo de Zidul Oraşului, ar fi putut zbura până în mijlocul oraşului Nessus, ar fi putut dezgropa un cadavru bine conservat de pământul rece al primăverii timpurii şi ar fi fost înapoi în mai puţin de-un rond. De fapt, nici nu ar fi trebuit să ştie povestea şi nici să se mişte atât de repede. Cât te-au ţinut întemniţat cei din ghilda ta, el poate că a aflat că Chatelaine Thecla, care i-a fost loială până la moarte, nu mai trăia. Şi dacă le servea acoliţilor săi carnea ei, îi atrăgea şi mai mult spre cauza lui. Nu avea nevoie de un motiv în plus ca să-i ia leşul, apoi l-a acoperit sub un morman de zăpadă în vreo hrubă sau poate într-una dintre minele abandonate de care e plin ţinutul acela. Tu ai sosit şi, dorind să te lege de el, a poruncit să fie scoasă.

Ceva a trecut prea iute ca să poată fi văzut – şi o clipă mai târziu naveta s-a zguduit de violenţa mişcării. Pe ecran au izbucnit scântei.

Înainte ca Autocratul să apuce să stăpânească din nou naveta, ne prăbuşeam cu pupa în jos. A urmat o detunătură atât de puternică încât aproape că m-a paralizat, şi cerul răsunător s-a deschis într-o pară de foc galben. Am văzut o vrabie, lovită de o piatră venită din praştia lui Eata, cum se roteşte în văzduh întocmai ca noi, şi cum cade, întocmai ca noi, dând dintr-o singură aripă.

M-am trezit în întuneric, înconjurat de fum înţepător şi de miros de pământ reavăn. O vreme, poate un rond, am uitat că fusesem salvat şi am crezut că încă zăceam pe câmpia unde Daria şi cu mine, împreună cu Guasacht, Erblon şi toţi ceilalţi luptasem împotriva ascienilor.

Cineva zăcea lângă mine – am auzit suspinul unei răsuflări şi scârţâiturile şi râcâiturile ce trădau mişcare – dar la început nu le-am dat atenţie, iar mai apoi m-am gândit că zgomotele astea erau făcute de animale în căutare de hrană, şi m-a cuprins frica; după un alt timp, mi-am amintit ce se întâmplase şi m-am dumirit că erau zgomote făcute de Autocrat care trebuie că supravieţuise şi el prăbuşirii, aşa că l-am strigat,

— Vasăzică eşti încă viu. Vocea îi era foarte stinsă. M-am temut că o să mori… deşi ar fi trebuit să ştiu că nu era cu putinţă. N-am putut să te readuc în simţiri, abia îţi simţeam pulsul.

— Am uitat! Îţi aminteşti când am zburat peste armate? O vreme, am uitat! Acum ştiu ce înseamnă să uiţi.

În vocea lui a răzbătut un hohot de râs firav.

— O să-ţi aminteşti de asta întotdeauna.

— Aşa sper, cu toate că păleşte chiar acum, în timp ce vorbim. Dispare ca ceaţa, ceea ce e în sine o uitare. Ce armă ne-a doborât?

— Nu ştiu. Dar ascultă. Sunt cele mai importante cuvinte din viaţa mea. Ascultă. L-ai slujit pe Vodalus şi ai slujit visul lui de a reînnoi imperiul. Încă îţi doreşti, nu-i aşa, ca omenirea să zboare din nou în stele?

Mi-am amintit de ceva ce-mi zisese Vodalus în pădure şi am spus:

— Oameni de pe Urth, să plutească printre stele, sărind dintr-o galaxie în alta, stăpânii fiicelor soarelui.

— Aşa au fost odată… şi au dus cu ei toate vechile războaie de pe Urth, iar în sorii noi au aprins altele. Chiar şi ei – (nu-l vedeam pe Autocrat, dar ştiam, după tonul vocii lui, că se referise la ascieni) – înţeleg că nu trebuie să se mai întâmple una ca asta. Ei vor ca rasa să devină un singur individ… acelaşi, multiplicat la infinit. Noi vrem ca fiecare să poarte în sine întreaga rasă şi tot ce are aceasta. Ai băgat de seamă şipul pe care-l port la gât?

— De multe ori.

— Conţine un farmacon asemănător alzaboului, amestecat dinainte şi ţinut în suspensie. Sunt deja rece mai jos de talie. O să mor curând. Înainte să mor… trebuie să-l foloseşti.

— Nu te pot vedea, am zis eu. Şi abia mă pot mişca.

— Cu toate astea, o să găseşti tu o cale. Tu ţii minte tot, prin urmare îţi aminteşti noaptea în care ai venit la Casa Azurie. În noaptea aceea a mai venit cineva la mine. Pe vremuri, am fost servitor la Casa Azurie… De aceea mă urăsc ei. Cum o să te urască şi pe tine pentru ceea ce ai fost odată. Paeon, cel care m-a format şi care, cu cincizeci de ani în urmă, a fost îndrăgitul maestru de ceremonii. Ştiam ce era el cu adevărat, căci îl mai întâlnisem. El mi-a spus că tu eşti acela… următorul. N-am crezut că o să se adeverească atât de curând…

Vocea i s-a stins şi eu am început să-l caut pe bâjbâite, târându-mă. Mâna mea a dat peste a lui, iar el a şoptit:

— Foloseşte cuţitul. Suntem în spatele liniilor asciene, dar l-am chemat pe Vodalus, să te salveze… Aud copitele destrierilor lui.

Cuvintele erau atât de slabe încât abia le auzeam, cu toate că urechea mea era la o palmă de gura lui.

— Odihneşte-te, i-am zis eu.

Ştiind că Vodalus îl ura şi căuta să-l distrugă, mi-am spus că delira.

— Eu sunt spionul lui. Asta e încă o îndatorire a mea. Îi atrage pe trădători… Eu aflu care sunt şi ce fac, ce gândesc. Ăsta-i unul de-al lui. I-am zis că Autocratul e prins în naveta asta, i-am comunicat locul în care ne aflăm. M-a slujit… ca bodigard… înainte de asta.

Acum până şi eu auzeam sunet de paşi pe pământul de afară. Mi-am întins mâna să caut ceva cu care să semnalizez; mâna mea a atins o blană şi am înţeles că naveta se răsturnase, prinzându-ne dedesubt ca pe nişte broaşte.

S-a auzit o pocnitură şi scrâşnet de metal care se rupe. Lumina lunii, părând luminoasă ca ziua, dar verde precum frunzele de salcie, s-a revărsat înăuntru printr-o ruptură în carenă, care se căsca sub privirile mele. L-am văzut pe Autocrat, al cărui păr alb, subţire, arăta negru din pricina sângelui închegat.

Şi deasupra lui siluete, umbre verzi uitându-se în jos la noi. Chipuri invizibile; dar am ştiut că ochii aceia lucitori şi capetele înguste nu erau ale niciunui acolit de-al lui Vodalus. Înnebunit,

am căutat pistolul Autocratului. Am fost prins de mâini. Am fost tras afară şi, în timp ce mă scoteau, m-am gândit fără voia mea la femeia moartă pe care o văzusem trasă afară din mormântul ei, în necropolă, căci naveta căzuse pe pământ moale, în care se îngropase pe jumătate. În partea unde o nimerise proiectilul ascienilor, era sfâşiată, se vedea o încâlcitură de sârme rupte. Metalul era contorsionat şi ars.

N-am avut răgaz să mă uit mai bine. Cei care mă capturaseră m-au întors şi m-au răsucit, după cum îmi cuprindea fiecare chipul între mâinile sale. Mi-au pipăit mantia, ca şi când nu văzuseră niciodată o ţesătură. Cu ochii lor mari şi obrajii supţi, evzonii ăştia îmi păreau a semăna cu infanteriştii împotriva cărora ne luptaserăm, dar cu toate că se numărau şi femei printre ei, nu erau şi copii sau bătrâni. Purtau tichii argintii şi cămăşi în loc de armură, şi duceau jezaile ciudate ca formă, cu ţevi lungi, încât atunci când paturile se sprijineau de pământ, gurile ţevilor treceau de capul stăpânilor lor. Când l-am văzut pe Autocrat ridicat din navetă, i-am spus:

— Pare-se că mesajul dumitale a fost interceptat, Sieur.

— Şi totuşi, a ajuns.

Era prea neputincios ca să arate cu mâna, dar eu i-am urmat privirea şi, după o clipă, am văzut forme zburătoare desenându-se în lumina lunii.

Ai fi zis că alunecă în jos pe razele ei, atât de repede veneau, şi drept spre noi. Capetele lor semănau cu ţeste de femeie, rotunde, albe, acoperite cu mitre de os; maxilarele li se lungeau în pliscuri curbate, înşirate cu dinţi ascuţiţi. Aripile – căci erau înaripate – le erau atât de mari încât păreau să n-aibă deloc trup. Douăzeci de cubiţi măsurau aripile astea de la umeri până la vârfuri; băteau fără niciun zgomot, dar acolo jos, departe, unde eram noi, am simţit un curent de aer.

(Pe vremuri, îmi închipuisem că asemenea creaturi doborau pădurile de pe Urth şi făceau oraşele una cu pământul. Oare gândul meu le adusese pe creaturile astea?)

Evzonii ascieni păreau să nu le fi zărit decât după o bună bucată de timp. Atunci, doi sau trei dintre ei au tras în acelaşi timp şi săgeţile, îndreptate spre aceeaşi ţintă, au nimerit, la punctul lor de întâlnire, o înaripată, făcând-o arşice, apoi încă una şi încă una. Preţ de o clipă, lumina a dispărut şi ceva rece şi flasc m-a lovit în faţă, doborându-mă la pământ.

Când mi-am recăpătat vederea, jumătate de duzină dintre

ascieni pieriseră, iar cei rămaşi trăgeau în văzduh spre ţinte aproape nevăzute pentru mine. Ceva albicios a căzut dinspre ele. Gândind că o să explodeze, mi-am aplecat capul, dar n-am auzit decât clinchetul ca de ţimbal al carcasei distruse a navetei. Un trup – un trup omenesc, frânt ca al unei păpuşi – se lovise de ea, dar n-am zărit niciun strop de sânge.

Unul dintre evzoni şi-a înfipt arma în spatele meu şi m-a împins înainte. Alţi doi îl sprijineau pe Autocrat, cam aşa cum mă sprijiniseră pe mine femeile-pisică. Mi-am dat seama că pierdusem orice simţ al orientării. Luna încă strălucea, dar talazuri de nori acopereau stelele aproape cu totul. În zadar m-am uitat după cruce şi după cele trei stele care, din pricini neînţelese de nimeni, sunt numite *Cele opt,* atârnând etern deasupra gheţii de la miazăzi. Câţiva evzoni încă mai trăgeau când, deodată, între noi a nimerit o săgeată sau o suliţă ce a explodat cu miriade de scântei albe, orbitoare.

— Asta o să le vină de hac, a şoptit Autocratul.

Frecându-mă la ochi şi mergând împleticit, l-am întrebat ce voia să spună.

— Tu vezi ceva? Nici ei nu văd. Prietenii noştri de deasupra… de-ai lui Vodalus, aş zice… nu ştiau că cei care ne-au prins sunt atât de bine înarmaţi. Dar acum n-or să mai poată ţinti bine, şi când norul acela o să acopere discul lunii…

Mi s-a făcut frig, ca şi când un vânt rece de la munte despicase aerul călduţ din jurul nostru. Cu câteva clipe înainte, fusesem disperat că mă găseam printre aceşti soldaţi sfrijiţi. Iar acum aş fi dat orice să am siguranţa că voi rămâne cu ei.

Autocratul se găsea în stânga mea, atârnând fără vlagă între doi evzoni care-şi agăţaseră jezailele lungi de-a curmezişul spatelui. M-am uitat la el şi i-am văzut capul căzând ba-ntr-o parte, ba-n cealaltă; am înţeles că fie murise, fie îşi pierduse cunoştinţa. „Legiune”, aşa-i spuseseră femeile-pisică, şi nu trebuia să fii foarte inteligent ca să pui cap la cap numele acesta cu ceea ce-mi spusese el în naveta distrusă. Aşa cum în mine se reuniseră Thecla şi Severian, cu siguranţă în el se uniseră multe persoane însemnate. De când îl întâlnisem prima oară, în noaptea aceea când Roche mă dusese la Casa Azurie (al cărei nume ciudat îmi făcea impresia că începeam să-l înţeleg acum), simţisem că felul său de a gândi era complex, cam aşa cum ne dăm seama, chiar şi pe lumină proastă, de lucrătura complicată a unui mozaic, de miriadele de bucăţele infinitesimale ce se

combină pentru a crea chipul iluminat şi ochii larg deschişi ai Soarelui Nou.

Îmi spusese că eram sortit să-i urmez la domnie, dar cât de lungă avea să fie domnia? Oricât ar fi fost de fără noimă la un prizonier atât de rănit şi de sleit încât un rond de preget pe iarba aspră să-i pară un paradis, mă ardea ambiţia. Îmi spusese să mănânc din carnea lui şi să înghit farmaconul cât mai era în viaţă; şi, iubindu-l pe el, m-aş fi smuls din mâinile celor care mă capturaseră, dacă aş fi avut puterea, ca să pretind tot luxul şi toată pompa şi puterea. Eu eram Severian şi Thecla uniţi acum – tot ce se poate ca ucenicul în zdrenţe al torţionarilor să fi tânjit, fără s-o ştie pe deplin, după acele lucruri mai mult decât tânăra exultantă ţinută captivă la curte. Atunci am înţeles ce simţise săraca Cyriaca în grădinile arhontelui; dar dacă ar fi simţit tot ceea ce simţeam eu în acele clipe, i-ar fi plesnit inima.

O clipă mai târziu, mă împotriveam. O parte din mine preţuia intimitatea unde nici măcar Dorcas nu pătrunsese. În adâncul circumvoluţiunilor minţii mele, în îmbrăţişarea moleculelor, Thecla şi cu mine eram contopiţi. Ca acolo unde ne aflam noi să vină alţii – o duzină sau o mie, poate, dacă, absorbindu-l pe Autocrat, însemna să-i absorb şi pe aceia cuprinşi în el – ar fi fost ca şi când viermuiala unui bazar intra într-un alcov. Am îmbrăţişat-o pe companioana inimii mele şi m-am simţit îmbrăţişat. M-am simţit îmbrăţişat şi am îmbrăţişat-o pe companioana inimii mele.

Luna a pălit, aşa cum păleşte un felinar întunecat când se apasă maneta care face ca irisul clapetelor lui să se închidă până când nu mai rămâne decât un punct de lumină şi apoi nimic. Evzonii ascieni au tras cu jezailele lor într-o împletitură de liliac şi heliotrop, raze ce ţâşneau foarte sus în atmosferă, străpungeau norii asemenea unor bolduri colorate; şi… nimic. S-a stârnit un vânt fierbinte, venit de neunde, şi ceva ce nu aş putea numi decât ca o scăpărare de negru. Autocratul a dispărut dintr-odată şi o alcătuire urieşească s-a repezit spre mine. M-am aruncat pe jos.

Poate că am căzut pe pământ, dar nu-mi amintesc. Am avut impresia că zbor prin văzduh, răsucindu-mă, urcând fără doar şi poate, lumea de dedesubt zărindu-se ca o noapte mai întunecată. O mână emaciată, tare ca piatra şi de trei ori mai mare decât o mână omenească, m-a prins de talie.

Am plonjat, ne-am răsucit, ne-am împleticit, am alunecat într-

o rână pe un scoborâş de aer; prinzând un vânt ce urca, l-am urmat până ce frigul mi-a muşcat şi mi-a înţepenit pielea. Dând capul pe spate, privind în sus, am zărit fălcile albe, neomeneşti ale creaturii ce mă purta. Era coşmarul pe care-l avusesem cu luni în urmă, când dormisem în acelaşi pat cu Baldanders, dar în vis călătorisem pe spinarea creaturii. Nu ştiu de ce era nevoie de acea deosebire între vis şi realitate. Am strigat (nu ştiu ce) şi, deasupra mea, creatura şi-a deschis ciocul ca un iatagan, scoţând un sâsâit.

Tot deasupra mea am auzit un glas de femeie:

— Acum m-am răscumpărat pentru ceea ce s-a întâmplat la mină – încă eşti în viaţă.

XXVI
Deasupra junglei

Am aterizat la lumina stelelor. Parcă mă trezeam din somn; şi lăsam în urmă, nu cerul, ci tărâmul coşmarului. Ca o frunză căzătoare, creatura imensă se lăsa în jos, în rotocoale tot mai mici, prin straturi de aer din ce în ce mai calde, până când am simţit mirosul Grădinii-Junglă; amestecul de viaţă verde şi lemn putregăind, cu parfumul unor flori mari, ceruite, fără nume.

Un zigurat îşi înălţa vârful întunecat deasupra copacilor – şi în acelaşi timp purta copacii pe sine, căci creşteau din zidurile sale măcinate aidoma fungilor dintr-un copac mort. Pe acest zigurat ne-am aşezat, ca fulgii de uşori, şi de îndată au apărut torţe şi s-au auzit voci precipitate. Încă eram ameţit din pricina aerului împuţinat şi îngheţat pe care-l respirasem cu numai câteva clipe înainte.

Mâini omeneşti au înlocuit ghearele ce mă ţinuseră atâta vreme. Am coborât cotind ba pe terase, ba pe scări din pietre sparte, până când, în cele din urmă, m-am pomenit în faţa unui foc şi, de partea cealaltă a lui, am văzut chipul frumos, nezâmbitor, al lui Vodalus şi cel în formă de inimă al consoartei sale, Thea, sora noastră vitregă.

— Cine-i ăsta? a întrebat Vodalus.

Am încercat să-mi ridic braţele, dar cineva mi le ţinea.

— Liege, am zis eu, nu se poate să nu mă ştii.

Din spatele meu, vocea pe care o auzisem în văzduh a răspuns:

— Acesta e omul recompensei, ucigaşul fratelui meu. Pentru el te-am slujit eu – şi Hethor, cel care mă slujeşte pe mine.

— Atunci de ce-l aduci la mine? a întrebat Vodalus. E al tău. Ai crezut că, dacă-l văd, mă dezic de înţelegerea noastră?

Poate că eram mai voinic decât mă simţeam a fi. Sau l-oi fi prins pe bărbatul din dreapta mea pe nepregătite; sigur e că am izbutit să mă răsucesc şi să-l arunc în foc, unde tăciunii aprinşi au zburat de sub picioarele lui.

În spatele meu stătea Agia, despuiată până la brâu, iar în spatele ei, Hethor, arătându-şi toţi dinţii cariaţi în timp ce-i cuprinsese sânii în mâinile sale. M-am luptat să mă eliberez. Femeia m-a pălmuit cu toată puterea – am simţit cum mă trage de

obraz, apoi o durere sfâşietoare şi sângele cald şiroind.

Mult mai târziu am aflat că arma se numeşte *lucivee* şi că Agia o avea asupra sa din pricină că Vodalus interzisese tuturor, în afară de garda lui de corp, să poarte arme în prezenţa lui. Luciveea este o bară mică având inele pentru degetele mare şi al patrulea, şi patru sau cinci lame curbate ce pot fi ascunse în palmă; dar puţini sunt cei care au supravieţuit loviturii sale.

Eu am fost unul dintre aceştia; două zile mai târziu, când mi-am venit în fire, am văzut că eram închis într-o încăpere goală. Poate că în viaţa oricărui om, o încăpere anume ajunge să fie mai bine cunoscută decât oricare alta: pentru prizonieri, e vorba întotdeauna de o celulă. Eu, care am muncit în afara atâtor celule, împingând înăuntru tăvi cu mâncare celor desfiguraţi şi cu minţile pierdute, aveam acum parte de încă o celulă numai a mea. N-am aflat niciodată care fusese rostul ziguratului la vremea lui. Cine ştie dacă nu chiar o închisoare, sau un templu, sau atelierul unei arte uitate. Celula mea era de două ori mai mare decât cea pe care o ocupasem sub turnul torţionarilor, şase paşi în lăţime şi zece în lungime. O uşă făcută dintr-un aliaj lucitor străvechi stătea dată de perete, nefolositoare pentru temnicerii lui Vodalus, pentru că nu o puteau încuia; una nouă, făcută la repezeală din lemnul tare ca fierul al cine ştie cărui copac din junglă, bloca ieşirea. O ferestruică – sunt sigur că nu în acest scop fusese făcută deschizătura aceea circulară, cu puţin mai mare decât braţul meu – străpungea sus de tot peretele spălăcit şi lăsa lumina să pătrundă în celulă.

Şi au mai trecut trei zile până m-am înzdrăvenit îndeajuns să pot să sar şi, prinzându-mă de marginea de jos a deschizăturii, să mă trag în sus, ca să privesc afară. Şi când a sosit şi ziua cu pricina, am văzut un ţinut verde, vălurit, împestriţat cu fluturi – un loc atât de străin de ceea ce mă aşteptasem să văd, încât mi-am zis că-s nebun şi, uimit cum eram, mâna mi-a alunecat şi am căzut. După cum mi-am dat seama mai târziu, era tărâmul vârfurilor copacilor, unde trunchiuri de esenţă tare şi groase de zece lanţuri în diametru răsfirau o pajişte de frunze, arareori văzută de altcineva decât de păsări.

Un bătrân cu un chip inteligent şi plin de răutate îmi oblojise obrazul şi-mi schimbase bandajul de la picior. Mai târziu a venit cu un băiat de vreo treisprezece ani şi i-a legat curentul sanguin de al meu, până când buzele lui au devenit plumburii. L-am

întrebat pe bătrânul tămăduitor de unde era de fel, iar acesta, părând să mă creadă un băştinaş din partea locului, a răspuns:

— Din marele oraş de la miazăzi, din valea râului care-şi strânge apele de pe pământurile reci. E un râu mai lung, Gyoll ăsta, decât al vostru, doar că nu curge atât de vijelios.

— Eşti tare priceput, am zis eu. N-am auzit niciodată de un doctor care să se priceapă atât de bine. Deja mă simt bine şi te-aş ruga să te opreşti înainte să moară băiatul ăsta.

Bătrânul i-a ciupit obrazul.

— O să-şi revină iute – la timp ca să-mi încălzească patul la noapte. La vârsta asta îşi revin întotdeauna. Ne-ne, nu-i ceea ce crezi. Nu fac decât să dorm lângă el, pentru că răsuflarea nocturnă a tinerilor e ca un fortifiant pentru cei de vârsta mea. Tinereţea, înţelegi mata, e o boală şi noi sperăm să ne molipsim niţel. Ce-ţi face rana?

Nimic – nici măcar recunoaşterea, care ar fi putut să-şi aibă rădăcinile în vreo dorinţă perversă să păstreze aparenţa de potentă – nu m-ar fi putut convinge atât de total ca negarea lui. I-am spus adevărul, anume că obrazul meu drept era amorţit, nu aveam decât o uşoară senzaţie de arsură, la fel de iritantă ca o mâncărime, şi m-am întrebat care anume dintre îndatoririle sale îl supăra cel mai tare pe nenorocitul ăsta de băiat.

Bătrânul mi-a smuls bandajele şi mi-a uns rănile încă o dată cu pomada maronie, urât mirositoare, pe care-o folosise şi înainte.

— Mă-ntorc mâine, a zis el. Deşi mă gândesc că n-o să mai ai nevoie de Mamas ăsta. Te întremezi bine. Exultanţa Sa – şi-a smucit capul la vorbele astea, dându-mi de înţeles că vorbea ironic de statura Agiei – va fi foarte încântată.

Încercând să am o voce cât mai nepăsătoare, i-am mărturisit speranţa că toţi pacienţii lui se simţeau la fel de bine.

— Vrei să zici, delatorul care a fost adus odată cu tine? E cât poate să fie de bine în starea lui.

S-a întors cu spatele la mine, ca să nu-i văd spaima de pe chip.

Nădăjduiam să mă pun bine cu bătrânul ăsta ca să reuşesc astfel să-l ajut pe Autocrat, aşa că m-am întrecut pe mine lăudându-l pentru ştiinţa într-ale meseriei sale şi am încheiat spunând că eu unul nu înţelegeam de ce un doctor cu talentul lui putea să trăiască printre oamenii ăştia ticăloşi.

M-a privit cu atenţie şi chipul lui a devenit grav.

— Pentru cunoaştere. Nicăieri un om cu profesia mea nu poate învăţa aşa cum învăţ eu aici.

— Adică despre necrofagie? M-am împărtăşit şi eu din ştiinţa asta, dar poate că nu ţi s-a spus.

— Nu, nu. Oamenii învăţaţi – mai cu seamă cei din profesia mea – practică necrofagia peste tot şi de obicei cu efecte mult mai bune, pentru că noi ne alegem mai bine subiecţii şi ne limităm la ţesuturile cele mai bune. Cunoaşterea pe care o caut eu nu poate fi aflată astfel, pentru că nimeni dintre cei care au murit de curând n-o avea şi poate că nimeni n-a avut-o vreodată.

Stătea rezemat de perete, vorbind mai curând cu cineva nevăzut decât cu mine:

— Ştiinţa sterilă a trecutului nu a dus la nimic altceva decât la epuizarea planetei şi la distrugerea raselor ei. A luat fiinţă din simpla dorinţă de a exploata energiile uriaşe şi substanţele materiale ale universului, neţinând seamă de atracţiile, antipatiile şi, până la urmă, destinele acestora. Priveşte!

Şi-a întins mâna în raza de soare ce tocmai intra prin ferestruica mea înaltă şi rotundă.

— Aici e lumină, a continuat el. Vei zice că nu e o entitate vie, dar nu înţelegi că e mai mult decât atât, nu mai puţin. Fără să ocupe spaţiu, umple universul. Hrăneşte totul, în vreme ce ea însăşi se hrăneşte din distrugere. Ne umflăm în pene că o controlăm, dar nu e oare posibil ca ea să ne cultive pe noi, ca sursă de hrană? Nu e oare posibil ca lemnul să crească pentru a putea fi pus pe foc, şi ca femeile şi bărbaţii să se nască pentru a aprinde focuri? Nu e oare posibil ca pretenţia noastră cum că stăpânim lumina să fie la fel de absurdă precum pretenţia grâului de a ne stăpâni pe noi, pentru că noi pregătim solul pentru el şi avem grijă de relaţia lui cu Urth?

— Bine zis, am spus eu. Dar ocoleşti esenţa. De ce-l slujeşti pe Vodalus?

— O asemenea cunoaştere nu se dobândeşte fără experiment.

Zicând acestea, a zâmbit şi a atins umărul băiatului, iar mie mi s-a părut că văd copii în flăcări. Poate că totuşi am greşit, îmi spun astăzi.

Asta s-a întâmplat cu două zile înainte să mă trag în sus spre ferestruică. Tămăduitorul acela bătrân n-a mai venit; o fi căzut în dizgraţie, sau fusese mutat în altă parte, sau pur şi simplu

hotărâse că nu mai trebuie să-mi acorde îngrijire, n-am de unde şti.

Agia a venit o dată, încadrată de două dintre femeile înarmate ale lui Vodalus, şi m-a scuipat în faţă în timp ce descria chinurile la care ea şi Hethor plănuiseră să mă supună, după ce mă voi fi întremat îndeajuns ca să le pot îndura. Când a isprăvit, i-am spus, fără să mint, că-mi petrecusem cea mai mare parte din viaţă fiind martor la operaţii mult mai cumplite şi am sfătuit-o să-şi ia drept ajutor pe cineva priceput într-ale torturii, la care sfat ea mi-a întors spatele şi a ieşit din celulă.

Au urmat câteva zile în care am fost lăsat în pace. De câte ori mă trezeam, mă simţeam aproape un cu totul alt om, căci, în acea solitudine, izolarea gândurilor mele în intervalele întunecate ale somnului era aproape de ajuns ca să mă golească de simţul personalităţii. Şi totuşi, toţi aceşti Severieni şi Thecle căutau libertatea

Retragerea în amintire era o treabă uşoară; o făceam adesea, retrăind acele zile idilice când călătorisem împreună cu Dorcas spre Thrax, retrăind jocurile pe care le jucasem în labirintul făcut din gardul viu, în spatele vilei tatălui meu, şi în Curtea Veche, retrăind lunga plimbare în josul Treptelor Adamniene, pe care o făcusem împreună cu Agia, înainte să descopăr că-mi era vrăjmaşă.

Dar la fel de adesea părăseam amintirile şi mă forţam să gândesc, uneori măsurând încăperea cu pas şchiopătat, alteori doar aşteptând ca insectele să intre prin deschizătură, iar eu să mă distrez culegându-le din aer. Plănuiam să evadez, dar nu prea vedeam cum, date fiind împrejurările; mă gândeam la tot felul de fragmente din cartea cafenie şi căutam să le asemăn cu propriile mele experienţe, ca să găsesc, pe cât posibil, o teorie generală despre acţiunile oamenilor, care să-mi fie de folos atunci când aş fi reuşit să scap de-acolo.

Căci dacă tămăduitorul, care era un om bătrân, căuta să dobândească şi mai multă cunoaştere, cu toate că moartea îl pândea fără doar şi poate după colţ, nu puteam şi eu, care păream chiar în pragul morţii, să mă mângâi cu gândul că, în fapt, moartea mea era mai îndoielnică?

Astfel că am cernut faptele magicienilor şi ale omului care mi se pusese în cale în faţa colibei în care zăcea fata bolnavă, şi ale multor altor bărbaţi şi femei pe care-i cunoscusem, căutând o cheie ce putea să descuie toate inimile.

N-am găsit niciuna care să poată fi exprimată în numai câteva cuvinte: „Bărbaţii şi femeile fac ce fac din cutare şi cutare pricină...” Niciuna dintre bucăţile de metal zimţuite nu se potrivea – dorinţa de putere, patima iubirii, nevoia de liniştire sau înclinarea de a condimenta viaţa cu amoruri. Un principiu tot am găsit, pe care l-am numit până la urmă Primitivism –, care cred că se poate aplica în multe împrejurări şi, dacă nu împinge la acţiune, cel puţin pare să influenţeze formele pe care le ia acţiunea. L-aş enunţa astfel: *Deoarece culturile preistorice au durat atâţia ciliazi, ne-am modelat moştenirea în aşa fel încât să ne facă să ne comportăm ca şi când ele încă există.*

Bunăoară, tehnologia care cândva i-ar fi îngăduit lui Baldanders să urmărească toate acţiunile hatmanului din satul de pe malul lacului se făcuse praf şi pulbere în urmă cu mii de ani; dar în eonii existenţei sale, a aşternut asupra lui o vrajă, ca să spun aşa, prin care încă îşi făcea efectul, cu toate că nu mai exista.

Aidoma, toţi purtăm în noi fantomele unor lucruri de mult dispărute, oraşe ruinate şi maşini minunate. Povestea pe care i-o citisem lui Jonas odată, când fusesem întemniţaţi amândoi (mult mai puţin îngrijoraţi şi cu mult mai multă tovărăşie), îmi dovedea acest lucru cu limpezime, astfel că am citit-o din nou în zigurat. Autorul, având nevoie de un duşman născut din mare, ca Erebus ori Abaia, într-un decor mitic, i-a dat un cap ca o corabie – şi numai atât se şi vedea din trupul lui, restul fiind sub apă –, astfel că a fost scos din realitatea protoplasmatică şi a devenit maşina pe care o cereau ritmurile minţii lui.

În timp ce mă distram cu aceste speculaţii, am devenit tot mai conştient de faptul că şederea lui Vodalus în clădirea străveche era vremelnică. Cu toate că tămăduitorul n-a mai venit, aşa cum am mai spus, şi nici Agia nu m-a mai vizitat, auzeam adesea zgomot de paşi alergând pe coridorul de dincolo de uşă, şi uneori vorbe strigate.

Când răzbăteau asemenea zgomote, îmi lipeam urechea nebandajată de scândurile podelei; ca să fiu sincer, le aşteptam, rămânând astfel vreme îndelungată, sperând să prind vreun crâmpei de conversaţie care să-mi dezvăluie ceva despre planurile lui Vodalus. Şi ascultând în van, n-am putut să nu mă gândesc la sutele din temniţa noastră subterană, care trebuie să mă fi auzit când îi duceam lui Drotte mâncarea lor, şi cum trebuie să-şi fi încordat auzul ca să audă fragmentele de

conversaţie ce ajungeau din celula Theclei în coridor, şi de acolo în celulele lor, atunci când o vizitam.

Şi morţii? Recunosc, uneori mă gândeam că eram aproape mort. Oare nu sunt închişi cu milioanele sub pământ, în odăi mai mici decât a mea? Nu există nicio activitate umană în care numărul morţilor să nu fie cu mult mai mare decât al celor vii. Cei mai mulţi copii frumoşi sunt morţi. Cei mai mulţi soldaţi, cei mai mulţi laşi. Cele mai frumoase femei şi cei mai mulţi bărbaţi învăţaţi – toţi sunt morţi. Trupurile lor odihnesc peste tot sub pământ, în coşciuge, în sarcofage, sub arce de piatră brută. Spiritele lor ne bântuie minţile, urechi apăsate pe oasele frunţilor noastre. Cine poate şti cât de atent ascultă în timp ce noi vorbim, sau ce cuvânt aşteaptă?

XXVII
În faţa lui Vodalus

În dimineaţa celei de-a şasea zile, două femei au venit să mă ia. Dormisem foarte puţin în noaptea dinainte. Un liliac-vampir – o specie care sălăşluia în junglele acelea nordice – pătrunsese prin ferestruică în încăperea mea şi, cu toate că reuşisem să-l alung şi să opresc sângele care-mi curgea, se reîntorsese de câteva ori, atras, presupun, de mirosul rănilor mele. Nici măcar acum nu pot să văd întunericul uşor verzui – care e lumina difuză a lunii – fără să-mi închipui că văd liliacul târându-se acolo ca un păianjen mare, şi apoi ţâşnind în aer.

Femeile au fost uimite să mă vadă treaz; la fel de uimit am fost eu să le văd – abia de se lumina de ziuă. M-au obligat să mă ridic în picioare şi una mi-a legat mâinile, iar cealaltă îşi ţinea pumnalul la gâtul meu. M-a întrebat totuşi dacă mi se vindeca obrazul şi a adăugat că, din câte i se spusese, arătam chipeş când fusesem adus acolo.

— Eram la un pas de moarte, aşa cum sunt şi-acum, am zis eu.

Adevărul e că, deşi rana pricinuită de prăbuşirea navetei se vindecase, piciorul şi obrazul încă îmi pricinuiau dureri destul de mari.

Femeile m-au dus la Vodalus; dar nu undeva în zigurat şi nici pe terasa unde şezuse cu Thea şi alaiul său, ci într-o poiană împrejmuită din trei părţi de-o apă verde, domol curgătoare. O clipă sau două mi-au trebuit – în vreme ce aşteptam să se isprăvească alte socoteli – până să-mi dau seama că râul acela curgea spre miazănoapte şi răsărit şi că nu văzusem niciodată înainte un râu care să curgă spre nord-est; din ceea ce ştiam eu, toate râurile curgeau spre sud ori sud-vest, ca să se verse în albia sud-vestică a Gyollului.

Într-un târziu, Vodalus şi-a înclinat capul spre mine, iar eu am fost adus în faţă. Văzând că abia mă ţineam pe picioare, a poruncit gărzilor să mă aşeze la picioarele lui, apoi le-a făcut semn să se depărteze, ca să nu audă ce vorbim.

— Intrarea ta e oarecum mai puţin impresionantă decât atunci când ţi-ai făcut apariţia în pădurea de dincolo de Nessus, a zis el.

Am consimţit că aşa e.

— Dar, Liege, şi acum vin, ca şi atunci, ca servitor al tău. Aşa cum servitor ţi-am fost şi prima oară când m-ai întâlnit, atunci când ţi-am scăpat grumazul de lovitura bardei. Dacă apar în faţa ta în zdrenţe murdare de sânge şi cu mâinile legate, e pentru că astfel te porţi cu servitorii tăi.

— De bună seamă aş fi de acord că a-ţi lega mâinile este puţin cam exagerat în starea în care te afli. A schiţat un zâmbet: Te doare?

— Nu. Nu mai simt durerea.

— Totuşi, nu e nevoie de funie.

Vodalus s-a ridicat, a tras din teacă un tăiş subţire şi, aplecându-se asupra mea, a retezat legăturile cu vârful.

Mi-am îndreptat umerii şi au căzut şi ultimele fire rămase netăiate. Am simţit cum mi se înfig în mâini o mie de ace.

După ce s-a aşezat la locul său, Vodalus m-a întrebat dacă n-am de gând să-i mulţumesc.

— Tu niciodată nu mi-ai mulţumit, Liege. Mi-ai dat în schimb o monedă. Cred că am şi eu una pe-aici.

Am scotocit în sabretaş după banii pe care mi-i dăduse Guasacht drept plată.

— Poţi să-ţi păstrezi moneda. Eu am de gând să-ţi cer mult mai mult. Eşti pregătit să-mi spui cine eşti?

— Întotdeauna am fost pregătit să fac asta, Liege. Sunt Severian, fostă calfă din ghilda torţionarilor.

— Dar nu mai eşti şi altceva în afară de fostă calfă din ghilda aia?

— Nu.

Vodalus a oftat, a zâmbit, apoi s-a rezemat de speteaza jilţului şi iar a oftat.

— Servitorul meu Hildegrin o ţinea una şi bună că eşti o persoană însemnată. Când l-am întrebat de ce crede asta, mi-a înşirat tot felul de teorii, dar niciuna nu m-a convins. Credeam că nu vrea decât să capete arginţii de la mine ca să te iscodească. Şi totuşi a avut dreptate.

— Am fost o persoană însemnată o singură dată, pentru tine, Liege.

— De câte ori ne întâlnim, îmi aduci aminte că odată mi-ai salvat viaţa. Ai habar că Hildegrin ţi-a salvat-o odată pe-a ta? El a fost cel care i-a strigat „Fugi!” adversarului tău, atunci când v-aţi duelat în oraş. Tu ai căzut, iar celălalt putea să te înjunghie.

— Agia e aici? l-am întrebat eu. Dacă aude asta, o să încerce

să te ucidă.

— Nimeni nu te poate auzi în afară de mine. Poţi să-i zici mai târziu, dacă vrei. N-o să te creadă.

— Nu fi atât de sigur.

De data asta, zâmbetul i-a fost mai larg:

— Prea bine, te dau pe mâinile ei. O să poţi verifica atunci cine are dreptate: tu sau eu.

— Cum doreşti, am consimţit eu, la care el a făcut un gest elegant cu mâna, semn că nu dădea doi bani pe vorbele mele, şi a zis:

— Crezi că mă poţi vârî în impas, arătându-mi că eşti gata să mori. În fapt, îmi oferi o ieşire uşoară dintr-o dilemă. Agia ta a venit la mine, urmată de un taumaturg foarte valoros, şi, drept plată pentru serviciile lui şi ale ei, a cerut ca tu, Severian, din Ordinul Căutătorilor Adevărului şi Penitenţei, să fii dat pe mâna ei. Acuma, tu zici că eşti tocmai acel Severian Torţionarul, nimeni altul, şi mărturisesc că sunt extrem de încurcat în a mă opune cerinţei ei.

— Atunci cine ai vrea să fiu? l-am întrebat eu.

— Am, sau mai degrabă ar trebui să spun că am avut, un servitor nemaipomenit în Casa Absolută. Îl ştii, de bună seamă, pentru că lui i-ai transmis mesajul meu. Vodalus a tăcut şi iar a zâmbit. Apoi a continuat: În urmă cu o săptămână sau mai bine, am primit un mesaj de la el. Nu mi-a fost adresat mie direct, dar avusesem grijă dinainte să ştie unde ne aflăm, ceea ce nu era departe de el. Ştii ce-a spus?

Am clătinat din cap.

— Ciudat, pentru că tu trebuie să fi fost cu el în momentul acela. A zis că se afla într-o navetă prăbuşită – şi că Autocratul era împreună cu el în navetă. Ar fi fost o neghiobie din partea lui să transmită un asemenea mesaj în atare împrejurări, pentru că a zis şi unde se află – adică în spatele liniilor noastre, cum prea bine trebuie să fi ştiut.

— Să înţeleg că faci parte din armata ascienilor?

— Aşa e, îi servim în anumite acţiuni de cercetare. Văd că eşti tulburat de gândul că Agia şi taumaturgul au ucis câţiva soldaţi de-ai lor ca să pună mâna pe tine. Nu trebuie să fii tulburat. Stăpânii lor îi preţuiesc încă şi mai puţin decât mine, în plus nu era vreme pentru negocieri.

— Dar nu l-au prins pe Autocrat.

Nu mă pricep să mint, însă cred că eram prea sleit ca Vodalus

să-mi poată descifra chipul cu uşurinţă.

S-a aplecat în faţă şi, preţ de-o clipă, ochii lui au lucit ca şi când lumânări ardeau în ei.

— Înseamnă că era acolo. Ce minunat! L-ai văzut. Ai călătorit împreună cu el în naveta regală.

Am dat din nou din cap a confirmare.

— Ştii, oricât ar părea de ridicol, m-am temut că tu eşti el. Nu se ştie niciodată. Moare un Autocrat, altul îi ia locul, iar noul Autocrat poate sta o jumate de secol sau numai două săptămâni. Înseamnă că aţi fost trei acolo? Nu mai mulţi?

— Nu.

— Cum arăta Autocratul? Vreau să ştiu toate detaliile.

Am făcut cum mi-a cerut, adică l-am descris pe Doctorul Talos aşa cum apărea în piesă.

— A scăpat şi de creaturile taumaturgului, şi de ascieni? Sau e în mâinile ascienilor? Te pomeneşti că femeia şi iubiţelul ei îl ţin pentru ei.

— Ţi-am spus că nu l-au luat ascienii.

Vodalus a zâmbit din nou, dar, sub ochii lui scăpărători, gura lui strâmbă trăda numai durere.

— Vezi tu, a repetat el, o vreme am crezut că tu eşti acela, îl avem pe servitorul meu, dar el a suferit o lovitură la cap şi nu-şi vine în simţiri decât din când în când, şi numai pentru câteva clipe. O să moară curând, mă tem. Dar întotdeauna mi-a spus adevărul, iar Agia zice că numai tu ai fost cu el.

— Şi crezi că eu sunt Autocratul? Nici gând.

— Totuşi, eşti altfel decât omul pe care l-am întâlnit mai demult.

— Tu mi-ai dat alzaboul şi viaţa lui Chatelaine Thecla. Am iubit-o. Crezi că, după ce i-am înghiţit esenţa, o să rămân neschimbat? Ea e mereu cu mine, acum suntem doi într-unul, în acest unic trup. Dar nu sunt Autocratul, care într-un singur trup reuneşte o mie.

Vodalus a rămas tăcut, şi-a închis ochii pe jumătate, parcă temându-se să nu văd focul din ei. Nu se auzea niciun zgomot, în afară de clipocitul râului şi vocile abia şoptite ale unui grup mic de femei şi bărbaţi înarmaţi, care vorbeau între ei la vreo sută de paşi distanţă şi din când în când se uitau la noi. Un ara a ţipat şi a zburat dintr-un copac în altul.

— Dacă-mi îngădui, voi continua să te slujesc, i-am spus lui Vodalus.

N-am fost sigur că era o minciună decât după ce vorbele mi-au ieşit pe gură, şi-atunci m-am mirat în sinea mea, încercând să înţeleg cum acele cuvinte, care, în trecut, ar fi fost purul adevăr pentru Thecla şi Severian în egală măsură, erau acum neadevărate pentru mine.

— „Autocratul, care într-un singur trup reuneşte o mie”, m-a citat Vodalus. Aşa e, dar prea puţini dintre noi o ştiu.

XXVIII
În marş

Astăzi, în ultima zi înainte de a părăsi Casa Absolută, am luat parte la o ceremonie religioasă solemnă. Asemenea ritualuri sunt împărţite în şapte ordine, după însemnătatea lor, sau, cum spun heptarhii, după „transcendenţa” lor – ceva ce nu prea ştiam ce înseamnă în momentul despre care tocmai am scris. La nivelul cel mai de jos, cel al Aspiraţiei, se găseşte evlavia fiecăruia în parte, inclusiv rugăciunile pe care fiecare le spune pentru sine, aruncarea unei pietre pe un tumul şi altele asemenea. Întrunirile şi rugăciunile în public, pe care, în copilărie, le credeam a fi tot ceea ce înseamnă o religie organizată, se află, de fapt, la al doilea nivel, anume cel al Integrării. Ceea ce am făcut azi aparţine celui mai înalt nivel, al şaptelea, cel al Asimilării.

Conform principiului circularităţii, aproape tot ce s-a acumulat pe măsura străbaterii primelor şase a fost acum abandonat. A lipsit muzica, iar veşmintelor bogate de la nivelul Încrederii le-au luat locul robele scrobite ale căror falduri sculpturale ne făceau pe toţi să semănăm cu nişte icoane. Nu mai putem împlini ceremonia aşa cum făceam pe vremuri, încinşi cu centura strălucitoare a galaxiei; dar pentru a imita cât mai mult cu putinţă acel efect, câmpul gravitaţional al lui Urth a fost îndepărtat din bazilică. O senzaţie cu totul nouă pentru mine, şi, deşi nu-mi era teamă, mi-a amintit încă o dată de noaptea pe care o petrecusem în munţi, când avusesem senzaţia că mă prăbuşeam de pe lume – ceva ce mi se va întâmpla, de-adevăratelea, mâine. Uneori, tavanul părea să fie podeaua, sau un perete devenea tavanul (ceea ce mă tulbura şi mai mult), încât priveam în sus, prin fereastra deschisă, şi vedeam un povârniş montan acoperit cu iarbă, care se înălţa la nesfârşit spre cer. Oricât de uluitoare această viziune, era la fel de adevărată ca şi ceea ce vedem în realitate.

Fiecare dintre noi a devenit un soare; ţestele fildeşii, rotitoare, erau planetele noastre. Am zis că ne lipsisem de muzică, dar nu e întru totul aşa, pentru că în timp ce craniile se roteau în jurul nostru, se auzeau un murmur şi un fluierat stinse, dulci, pricinuite de trecerea aerului prin orbite şi printre dinţi; cele care se învârteau pe orbite aproape circulare scoteau o notă aproape

constantă, ce varia uşor datorită rotirii în jurul propriei axe; cântecele celor aflate pe orbite eliptice acum creşteau în intensitate, acum slăbeau, mai tari când se apropiau de mine, şi devenind un geamăt când se depărtau.

E o neghiobie să vedem în orbitele goale şi în calotele marmorate doar moarte. Cât de mulţi prieteni sunt printre ele! Cartea cafenie, pe care am dus-o cu mine până hăt departe, singura ce mi-a mai rămas din tot avutul pe care l-am luat din Turnul Matachin, a fost cusută, tipărită şi culeasă de bărbaţi şi femei cu acele chipuri osoase; iar noi, înghiţiţi de vocile lor, acum în numele celor ce sunt trecutul, ne-am oferit pe noi şi totodată prezentul luminii fulgurante a Soarelui Nou.

Dar în acel moment, înconjurat de cel mai semnificativ şi magnific simbolism, n-am putut decât să mă gândesc la cât de deosebită fusese realitatea când părăsiserăm ziguratul în ziua de după discuţia mea cu Vodalus şi mărşăluiserăm (eu păzit de şase femei, care uneori au fost obligate să mă ducă pe sus) timp de vreo săptămână, dacă nu mai mult, prin jungla pestilenţială. Nu ştiam – şi nici acum nu ştiu – dacă fugeam de armatele Commonwealth-ului sau de ascieni, care fuseseră aliaţii lui Vodalus. Poate că nu făceam decât să încercăm să ne reunim cu grosul forţelor insurgente. Gărzile mele se plângeau de umezeala ce picura din copaci şi le rodea asemenea acidului armele şi armurile, şi de căldura sufocantă; eu nu simţeam nici umezeala, nici căldura. Îmi amintesc că m-am uitat, la un moment dat, în jos, la coapsa mea şi am observat surprins că îmi căzuse carnea, iar muşchii se zăreau ca nişte coarde, şi vedeam cum se mişcă părţile genunchiului, parcă mă uitam la roţile şi valţurile unei mori.

Bătrânul tămăduitor era şi el cu noi, venea să mă vadă de două sau trei ori pe zi. La început, a încercat să-mi înfăşoare faţa numai în bandaje uscate; dar văzând că strădania îi era zadarnică, le-a scos de tot, mulţumindu-se să-mi ungă rănile cu pomada lui. Din acea clipă, câteva dintre gardienele mele n-au mai vrut să se uite la mine, şi dacă erau nevoite să-mi vorbească, o făceau ţinându-şi privirile în pământ. Altele păreau mândre de tăria lor de a se uita la faţa mea sfâşiată, stând cu picioarele răscrăcănate (pare-se că ele socoteau poziţia asta ca fiind războinică) şi sprijinindu-şi mâna stângă de plăselele armelor lor, aşa, ca într-o doară.

Vorbeam cu ele cât mai des cu putinţă. Nu pentru că le-aş fi

dorit – boala ce pusese stăpânire pe mine odată cu rănile mă golise de o asemenea dorinţă –, ci pentru că în mijlocul acelei coloane răzleţite mă simţeam singur, aşa cum nu mă simţisem niciodată cât fusesem singur în nordul sfâşiat de război, şi nici măcar cât zăcusem închis în celula străveche din zigurat, învârstată de mucegai, şi pentru că, într-un colţ al minţii mele, nutream speranţa absurdă că voi reuşi să evadez. Le descoseam despre orice ar fi putut ele să aibă cunoştinţă şi descopeream cu nesfârşită uimire cât de puţine puncte comune existau între felurile noastre de a gândi. Niciuna dintre cele şase gardiene nu i se alăturase lui Vodalus pentru că înţelegea diferenţa dintre ceea ce voia el să reprezinte, anume restaurarea progresului, şi stagnarea Commonwealth-ului. Trei dintre ele îi urmaseră pur şi simplu pe nişte bărbaţi care se înrolaseră; două veniseră sperând să se răzbune astfel pe nişte nedreptăţi ce li se făcuseră, iar una fugise de un tată vitreg pe care-l detesta. Toate, în afară de ultima, doreau acum să nu se fi însoţit cu Vodalus. Niciuna nu ştia unde anume fusesem şi n-avea habar încotro ne îndreptam.

Drept călăuze, coloana noastră avea trei sălbatici: o pereche de bărbaţi tineri ce puteau foarte bine fi fraţi, dacă nu cumva chiar gemeni, şi unul cu mult mai bătrân, strâmb din naştere, aş fi zis, dar şi de vârstă, care purta tot timpul o mască grotescă. Cu toate că primii doi erau tineri iar al treilea mult mai bătrân, toţi trei îmi aduceau în amintire bărbatul în pielea goală pe care îl văzusem odată în Grădina-Junglă. Şi ei umblau în pielea goală şi aveau aceeaşi piele întunecată, făcută parcă din metal, şi păr drept. Cei doi mai tineri duceau sarbacane mai lungi decât braţele lor desfăcute larg, şi tolbe pentru săgeţi, împletite de mână din bumbac sălbatic şi vopsite în chihlimbariu închis, cu zeama cine ştie cărei plante. Bătrânul se sprijinea într-un toiag la fel de strâmb ca şi el, a cărui măciulie era un cap de maimuţă uscat.

Un palanchin acoperit, care se găsea mult în faţa mea în coloană, îl ducea pe Autocrat, despre care tămăduitorul mi-a dat de înţeles că era încă în viaţă; şi într-o noapte, când gărzile mele sporovăiau între ele, iar eu şedeam ciucit lângă micul nostru foc, am văzut călăuza bătrână (am recunoscut-o de-ndată după silueta cocârjată şi capul care, din pricina măştii, părea uriaş) cum s-a apropiat de palanchin şi s-a strecurat sub acoperământ. A trecut ceva vreme înainte să se furişeze afară şi să se depărteze. Despre bătrânul acesta se spunea că era un

uturuncu, un şaman care putea să ia forma unui tigru.

Trecuseră câteva zile de când părăsisem ziguratul, fără să dăm peste vreun drum, vreo cărare sau ceva asemănător, când deodată ne-am pomenit în faţa unei poteci făcute din cadavre. Erau ascieni, despuiaţi de toate veşmintele şi fără niciun echipament, încât ai fi zis că leşurile lor numai piele şi os fuseseră aruncate din văzduh exact acolo unde zăceau acum. Mi s-a părut că erau morţi de vreo săptămână; dar descompunerea fusese grăbită, fără doar şi poate, de umezeală şi căldură, iar timpul scurs de la moartea lor era cu mult mai scurt. Cât despre pricina morţii, greu de spus care fusese. Până atunci văzusem puţine vietăţi mai mari decât cărăbuşii groteşti ce bâzâiau noaptea în jurul focurilor noastre. Păsările care se auzeau în copaci rămâneau mai tot timpul nevăzute, iar dacă liliecii-vampir ne vizitau, aripile lor negre ca cerneala se pierdeau în întunericul sufocant. Dar acum parcă ne mişcăm într-o oştire de fiare atrase de poteca de leşuri, aşa cum sunt atrase muştele de-o vită moartă. Nu trecea rond fără să auzim pârâitul oaselor zdrobite de fălci uriaşe, iar noaptea, ochi verzi şi purpurii, unii la două palme distanţă unul de altul, scăpărau dincolo de micile noastre cercuri desenate de lumina focurilor. Cu toate că era fără noimă să credem că aceşti prădători îmbuibaţi de stârvuri s-ar fi repezit la noi, gărzile mele au dublat paza, iar când dormeau, rămâneau cu platoşele pe ele şi curtelaxele în mână.

Cu fiecare zi care trecea, leşurile erau tot mai proaspete, până când, în cele din urmă, cei care zăceau acolo nici nu erau morţi de tot. O nebună, cu părul tăiat scurt şi ochi holbaţi, s-a prăbuşit peste cei din coloană, chiar în faţa noastră, a strigat ceva ce nimeni n-a putut pricepe şi a rupt-o la fugă printre copaci. Am auzit strigăte de ajutor, ţipete şi urlete, dar Vodalus n-a îngăduit nimănui să se abată de la drum, şi în după-masa acelei zile am pătruns în gloata asciană – cam aşa cum, la începutul marşului, pătrunseserăm în junglă.

Coloana noastră era alcătuită din femei şi provizii, Vodalus şi slujitorii lui, şi câţiva dintre aghiotanţii lui şi suitele acestora. Una peste alta, cam o cincime din armia lui; dar chiar dacă s-ar fi strâns acolo toţi insurgenţii pe care i-ar fi putut chema sub stindardul lui, şi fiecare luptător s-ar fi transformat în o sută, tot ar fi fost, în mijlocul acelei hoarde, cât o cupă de apă în Gyoll.

Am dat mai întâi peste infanterişti. Mi-am amintit ce-mi

spusese Autocratul, anume că nu li se împărţeau arme decât când începea lupta; dar dacă aşa stăteau lucrurile, înseamnă că ofiţerii lor socoteau că bătălia urma să înceapă. Mii dintre ei erau înarmaţi cu ransieure, încât până la urmă am ajuns să cred că toată infanteria lor era echipată în acest fel; apoi, pe măsură ce se lăsa noaptea, am trecut de alte mii înarmaţi cu demilune.

Pentru că mergeam mai iute decât ei, am pătruns mai în adâncul hoardei; însă ne-am şi aşezat tabăra mai iute decât ei (asta dacă ei îşi aşezau tabăra) şi cât a fost noaptea de lungă – adică până am reuşit în sfârşit să adorm –, le-am auzit strigătele aspre şi târşâitul picioarelor. A doua zi dimineaţa, iar ne-am pomenit printre morţii şi muribunzii lor, şi abia după un rond sau mai bine am ajuns din urmă gloata împleticită.

Aceşti soldaţi ascieni aveau un soi de rigiditate, un respect involuntar pentru ordine, pe care nu-l mai văzusem nicăieri şi care, din câte îmi dădeam seama, nu-şi avea rădăcina nici în spirit, nici în disciplină, aşa cum le înţeleg eu. Păreau să se supună pentru că nu puteau concepe alt fel de existenţă. Soldaţii noştri aproape întotdeauna poartă mai multe arme – măcar o armă energetică şi un cuţit lung (printre schiavoni, eu eram o excepţie, pentru că nu purtam un asemenea cuţit pe lângă iatagan). Dar n-am văzut niciun ascian care să aibă două arme, şi cei mai mulţi dintre ofiţerii lor nu erau deloc înarmaţi, ca şi când dispreţuiau lupta.

XXIX
Autocratul Commonwealth-ului

Către mijlocul zilei, trecusem din nou de toţi cei de care trecusem în după-amiaza zilei precedente şi am ajuns la convoiul de bagaje. Cred că toţi am fost uimiţi să descoperim că armia aceea uriaşă pe care o văzusem nu era decât ariergarda unei oşti inimaginabil de numeroase.

Ascienii foloseau drept animale de povară uintateri şi platibelodoni. Printre aceştia, maşinării cu şase picioare, părând a fi fost anume construite în acest scop. Din câte-mi dădeam seama, supraveghetorii nu făceau nicio deosebire între maşinăriile acelea şi animale; dacă un animal se lăsa la pământ şi nu mai putea fi făcut să se ridice, sau o maşinărie se răsturna şi nu se mai putea îndrepta, poverile erau împărţite între cele aflate în apropiere şi fiara sau maşina era abandonată. Fără nicio greutate – aşa apărea, cel puţin –, animalele erau măcelărite pentru carne, iar maşinăriile fie reparate, fie desfăcute în bucăţi.

Târziu în acea după-amiază, s-a iscat tulburare mare în coloana noastră, cu toate că nici eu, nici gărzile mele n-am descoperit cauza. Vodalus însuşi şi câţiva locotenenţi de-ai săi au trecut în grabă pe lângă noi, după care au tot trecut unii-alţii de la capătul coloanei la coada ei şi invers. Când s-a lăsat întunericul, nu am campat, ci am mers mai departe, în noapte, dimpreună cu ascienii. Din capul coloanei ne-au fost trimise torţe şi, pentru că eu nu duceam arme în mâini şi fiind oarecum mai întremat, le-am luat să le ţin, simţindu-mă aproape ca un comandant al celor şase gărzi care mă înconjurau.

Cam pe la mijlocul nopţii – după socoteala mea – ne-am oprit. Gărzile mele au găsit vreascuri pentru un foc pe care l-am aprins de la o torţă. Tocmai când voiam să ne întindem pe jos, am văzut că un mesager îi ridică pe purtătorii palanchinului, aflaţi în faţa noastră în coloană, şi-i mână orbeşte prin beznă. Abia de-au dispărut bărbaţii aceia, şi mesagerul s-a şi întors degrabă la noi şi a avut un schimb de cuvinte scurt, şoptit, cu sergentul gărzilor mele. În clipa următoare, braţele mi-au fost legate (ceea ce nu se mai întâmplase de când Vodalus îmi tăiase legăturile) şi am pornit-o în grabă în urma palanchinului. Am trecut de capul coloanei, unde se afla micul pavilion al lui Chatelaine Thea, fără să ne

oprim, şi curând ne-am pomenit rătăcind printre miile de soldaţi ascieni ai oastei principale.

Cartierul lor general era un dom de metal. Poate că se strângea sau cădea, aşa cum cade un cort, însă arăta de neclintit şi trainic, asemenea unei clădiri, negru pe-afară dar pe dinăuntru – am văzut asta când s-a deschis o uşă într-o parte şi am intrat cu toţii – lucea cu o lumină palidă, ce nu venea de niciunde. Acolo era Vodalus, în poziţie de drepţi şi respectuos; lângă el, palanchinul, cu acoperământul dat la o parte, lăsând la vedere trupul înţepenit al Autocratului. În mijlocul domului, trei femei şedeau în jurul unei mescioare. Nici atunci, nici mai târziu nu s-au uitat la Vodalus sau la Autocratul din palanchin, sau la mine când am fost adus în faţă; ne-au aruncat doar câte o privire scurtă. În faţa lor, maldăre de hârtii, dar nici la acelea nu se uitau – doar la ele însele. La înfăţişare se asemănau aproape întru totul cu ascienii pe care-i văzusem până atunci, doar ochii le arătau mai puţin demenţi, iar chipurile mai puţin descărnate.

— Iată-l, a spus Vodalus. Acum sunt amândoi în faţa voastră.

O asciană le-a spus ceva celorlalte două, pe limba lor. Amândouă au dat din cap, iar cea care a vorbit a zis:

— Numai acela care acţionează împotriva norodului trebuie să-şi ascundă chipul.

A urmat o pauză lungă, apoi Vodalus a sâsâit către mine:

— Răspunde-i!

— Ce să-i răspund? N-a pus nicio întrebare.

— Cine e prietenul norodului? a întrebat asciana. Cel care ajută norodul. Cine e duşmanul norodului?

Vorbind precipitat, Vodalus m-a întrebat:

— Din ceea ce ştii tu, eşti cumva cârmuitorul popoarelor din jumătatea sudică a acestei emisfere? Sau o fi bărbatul inconştient care zace aici?

— Nu, am răspuns eu.

Uşor să mint, pentru că, din cât văzusem, Autocratul era cârmuitor peste foarte puţine popoare din Commonwealth. Lui Vodalus i-am şoptit printre dinţii încleştaţi:

— Ce aiureală e asta? Ele îşi închipuie că le-aş spune dacă aş fi cu adevărat Autocratul?

— Tot ce vorbim este transmis la miazănoapte.

Una dintre ascienele care tăcuseră până în acea clipă a început să vorbească. A arătat spre noi o dată. Când a isprăvit ce avea de spus, toate trei au rămas nemişcate ca nişte statui.

Aveam impresia că auzeau o voce neauzită pentru mine şi că nu îndrăzneau să se mişte atâta vreme cât vocea aceea vorbea; dar poate că imaginaţia mea îmi juca feste. Vodalus s-a foit, eu mi-am mutat greutatea pe piciorul teafăr, iar pieptul îngust al Autocratului s-a înălţat în ritmul neregulat al respiraţiei lui, dar cele trei asciene au rămas la fel de nemişcate precum siluetele într-un tablou.

Într-un târziu, cea care vorbise prima a zis:

— Toate persoanele aparţin norodului.

La acestea, celelalte două au părut să se relaxeze.

— Omul ăsta e bolnav, a zis Vodalus privind spre Autocrat, şi mi-a fost un servitor folositor, cu toate că îmi vine să cred că acum rostul său s-a încheiat. Pe celălalt am făgăduit că-l dau unuia dintre discipolii mei.

— Meritul sacrificiului revine celui care, fără să se gândească la beneficiul său, dăruieşte ceea ce are pentru a fi de trebuinţă norodului.

Era limpede, din tonul femeii, că nu mai era nimic de spus după aceste vorbe ale ei.

Vodalus s-a uitat la mine şi a dat din umeri, a făcut stânga-mprejur şi a ieşit din dom. Aproape imediat a intrat un şir de ofiţeri ascieni care aduceau bice.

Am fost închişi într-un cort ascian, de vreo două ori mai mare decât celula mea din zigurat. Înăuntru ardea focul, dar nu erau paturi, iar ofiţerii care l-au adus pe Autocrat l-au trântit pur şi simplu pe podea, lângă foc. După ce-am reuşit să-mi dezleg mâinile, am încercat să-l aşez pe Autocrat ceva mai comod, răsucindu-l pe spate, aşa cum zăcuse în palanchin, şi întinzându-i braţele pe lângă trup.

În jurul nostru, armata era cufundată în tăcere, sau, mă rog, cât poate fi de tăcută o armată asciană. Din când în când, se auzea un strigăt în depărtare – aparent în somn –, dar în rest nu se auzea niciun zgomot, în afară de paşii domoli ai santinelelor. Nu pot descrie groaza ce m-a cuprins atunci de a merge spre miazănoapte, în Ascia. Să văd numai chipurile supte, sălbatice ale ascienilor şi, fără doar şi poate, să dau ochi, pentru tot restul vieţii, cu ceea ce-i înnebunise pe ei, îmi părea o soartă cu mult mai îngrozitoare decât aceea pe care a avut-o de îndurat oricare dintre clienţii din Turnul Matachin. Am încercat să ridic pânza cortului, gândind că santinelele n-aveau ce rău mai mare să-mi

facă decât să-mi curme viaţa; dar marginile pânzei erau bine fixate de pământ, prin ceva ce nu m-am dumirit ce putea fi. Cei patru pereţi erau făcuţi dintr-un material neted şi dur, pe care n-am reuşit să-l sfâşii, iar brişca lui Miles îmi fusese luată de cele şase gardiene ale mele. Tocmai voiam să mă reped pe uşă afară, când vocea bine cunoscută a Autocratului a şoptit:

— Aşteaptă.

Am căzut în genunchi lângă el, înspăimântat deodată să nu fim auziţi.

— Credeam că... dormi.

— Cred că am fost în comă aproape tot timpul. Iar când nu eram, mă prefăceam a fi, pentru ca Vodalus să nu mă ia la întrebări. Vrei să evadezi?

— Nu fără dumneata, Sieur. Şi nu acum. Credeam că ai murit.

— N-ai fi fost prea departe de adevăr... aşa, doar cu vreo zi sau două. Da, cred că ăsta e cel mai bun lucru, trebuie să evadezi: Părintele Inire e cu insurgenţii. El urma să-ţi aducă toate cele trebuincioase şi apoi să te ajute să scapi. Dar nu mai suntem acolo... nu-i aşa? S-ar putea să nu fie în stare să te ajute. Deschide-mi roba. Ceea ce-ţi trebuie acum e vârât în brâul meu.

Am făcut cum mi-a spus; carnea pe care au atins-o degetele mele era rece ca a unui cadavru. Lângă coapsa lui stângă, am văzut o teacă din metal argintiu, nu mai groasă decât degetul unei femei. Am scos arma; tăişul era mai scurt de-o palmă, dar lat şi dur, şi de-o ascuţime atât de ucigătoare cum nu mai simţisem de când ghioaga lui Baldanders o frânsese pe *Terminus Est.*

— Încă nu trebuie să pleci, a şoptit Autocratul.

— N-o să te părăsesc atâta vreme cât mai eşti în viaţă, am zis eu. Te îndoieşti de mine?

— Amândoi o să rămânem în viaţă şi amândoi o să scăpăm. Ştii monstruozitatea aia... – Mâna lui s-a încleştat pe-a mea. – Când îi mănânci pe morţi, ca să le devorezi vieţile moarte. Dar mai e o cale, pe care tu nu o cunoşti, şi un alt drog. Trebuie să-l iei şi să înghiţi celulele vii ale lobului meu frontal.

Probabil că m-am tras înapoi, pentru că mâna lui a strâns-o şi mai tare pe-a mea.

— Când te culci cu o femeie, îţi vâri viaţa ta în viaţa ei, în speranţa că va apărea o viaţă nouă. Când vei face aşa cum ţi-am poruncit eu, viaţa mea şi a tuturor celora care trăiesc în mine se vor continua în tine. Celulele vor intra în sistemul tău nervos şi se

vor înmulţi acolo. Drogul este în şipul pe care-l port la gât, iar lama aceea va frânge oasele ţestei mele ca pe un lemn. Am ocazia să o folosesc, şi aşa se va întâmpla Îţi aminteşti că, atunci când am închis cartea, ai jurat să mă slujeşti? Foloseşte acum cuţitul şi şterge-o cât mai iute cu putinţă.

Am dat din cap şi am promis că aşa voi face.

— Drogul e mai puternic decât orice ai luat până acum şi, deşi toate vieţile sunt palide, în afară de a mea, or să fie sute de personalităţi… Suntem multe vieţi.

— Înţeleg, am zis eu.

— Ascienii pornesc la drum în zori. O fi rămas mai mult de-un rond din noapte?

— Sper să supravieţuieşti nopţii, Sieur, şi nu numai acesteia. Adică să-ţi vii în puteri.

— Trebuie să mă omori acum, înainte ca Urth să se rotească pentru a privi la soare. Atunci o să trăiesc în tine… n-o să mor niciodată. Acum doar voinţa mea mă ţine în viaţă. Renunţ la ea chiar în timp ce vorbesc.

Spre surpriza mea totală, ochii îmi şiroiau de lacrimi.

— Te-am urât încă de când eram mic, Sieur. Nu ţi-am făcut niciun rău, dar ţi-aş fi făcut dacă aş fi putut, iar acum îmi pare rău.

Vocea i s-a tot stins până când a devenit mai firavă decât ţârâitul unui greier, atunci când mi-a spus:

— Ai avut dreptate să mă urăşti, Severian. Reprezint… aşa cum o să reprezinţi şi tu… multe din ceea ce se întâmplă rău pe lume.

— De ce? *De ce?*

Şedeam în genunchi lângă el.

— Pentru că tot restul este mult mai rău. Până va veni Soarele Nou, nu prea avem ce alege dintre rele. Toate au fost încercate, toate au eşuat. Bunuri în comun, domnia poporului… totul. Vrei progres? Ascienii au progres. I-a surzit progresul, i-a înnebunit moartea Naturii, şi totuşi sunt gata să-i accepte drept zei pe Erebus şi pe toţi ceilalţi. Noi ţinem omenirea pe loc… în barbarie. Autocratul îi protejează pe oameni de exultanţi, iar exultanţii… îi adăpostesc de Autocrat. Religia îi mângâie. Noi am închis drumurile ca să paralizăm ordinea socială…

Ochii i s-au închis. Mi-am pus mâna pe pieptul lui, ca să-i simt tremurul slab al inimii.

— Până când Soarele Nou…

De asta căutasem să scap, nu de Agia sau de Vodalus, sau de ascieni. Cu multă blândeţe, i-am ridicat bărbia din piept, am destupat şipul şi i-am înghiţit drogul. Apoi, cu tăişul acela scurt şi tare, am făcut ce era de făcut.

Când am isprăvit, l-am acoperit din cap până-n picioare cu propria lui robă, galbenă ca şofranul, şi mi-am atârnat de gât şipul gol. Înrâurirea drogului a fost cu adevărat puternică, întocmai aşa cum îmi spusese el că va fi. Domniile Voastre, care citiţi aceste pagini şi care poate n-aţi avut niciodată mai mult de-o conştiinţă, n-aveţi de unde şti cum e să aveţi două sau trei, cu atât mai puţin sute. Trăiau în mine şi erau vesele, fiecare în felul ei, că primiseră o nouă viaţă. Autocratul mort, al cărui chip îl văzusem sfărâmat şi însângerat cu numai câteva clipe înainte, trăia acum din nou. Ochii şi mâinile mele erau ale lui, ştiam cum se munceşte la stupi şi la albine în Casa Absolută, şi cât de sacre erau ele, pentru că zboară după lumina soarelui şi culeg aurul din fertilitatea lui Urth. Ştiam drumul parcurs de el până la Tronul Phoenix şi până în stele şi înapoi. Mintea lui era a mea şi o umplea pe-a mea cu învăţătură străveche despre care n-avusesem habar înainte, şi cu toată cunoaşterea pe care alte minţi o aduseseră în a sa. Lumea fenomenală părea nedesluşită şi vagă, asemenea unui desen în nisip, măturat de-un vânt care geme. Nu m-aş fi putut concentra asupra ei nici dacă aş fi vrut, dar nici că voiam s-o fac.

Pânza neagră a cortului ce ne ţinea prizonieri s-a deschis la culoare până la un cenuşiu palid, iar unghiurile din vârful lui au prins să se învârtă asemenea prismelor unui caleidoscop. Căzusem fără să-mi dau seama, zăceam lângă trupul predecesorului meu, iar încercările de a mă ridica n-au dus la nimic altceva decât că băteam pământul cu palmele. Cât am zăcut acolo, nu ştiu. Ştersesem cuţitul – cuţitul *meu,* încă şi acum – şi îl ascunsesem, aşa cum îl ascunsese şi el. Aveam în faţa ochilor imaginea vie a unei fiinţe făcute din zeci de imagini suprapuse, sfâşiind peretele şi strecurându-se afară în noapte, Severian, Thecla, miriade de alţii, toţi evadând. Era atât de real gândul, încât de multe ori am crezut că o făcusem cu adevărat; dar de fiecare dată când ar fi trebuit să fug printre copaci, evitându-i pe cei din armata asciană, care dormeau frânţi de oboseală, mă pomeneam în cortul familiar, cu trupul acoperit nu departe de-al meu.

Mâini s-au încleştat pe ale mele. S-or fi întors ofiţerii cu biciuri, mi-am spus eu şi am încercat să văd şi să mă ridic, pentru a nu fi lovit. Dar o sută de amintiri alandala s-au perindat deodată, aşa ca desenele pe care un proprietar de galerie ieftină ni le perindă rapid prin faţa ochilor: o cursă de alergare, tuburile înalte ale unei orgi, o diagramă cu unghiuri, o femeie călătorind într-o şaretă.

— Te simţi bine? a întrebat o voce. Ce-ai păţit?

Am simţit cum mi se scurge scuipatul de pe buze, dar niciun cuvânt n-a ieşit dintre ele.

XXX
Coridoarele timpului

Ceva mi-a lovit faţa, o lovitură usturătoare.

— Ce s-a întâmplat? E mort. Eşti drogat?

— *Da. Drogat.*

Altcineva vorbea, şi după o clipă am ştiut cine: Severian, tânărul torţionar.

Dar cine eram eu?

— Ridică-te. Trebuie să ieşim.

— *Santinelă.*

— Santinele, ne-a corectat vocea. Au fost trei. Le-am omorât.

Coboram o scară albă ca sarea, în jos spre nenufari şi apa stătătoare. Lângă mine mergea o fată oacheşă, cu ochi prelungi, oblici. Peste umărul ei privea chipul sculptat al unuia dintre eponimi. Sculptorul lucrase în jad; efectul – un chip de iarbă.

— Moare?

— Ne vede acum. Uită-te la ochii lui.

Ştiam unde sunt, în curând, vânzătorul ambulant îşi va vârî capul la intrarea în cort, să-mi spună să plec.

— Deasupra pământului, am zis eu. Mi-ai spus că o s-o văd deasupra pământului. Ce simplu. E aici.

— Trebuie să mergem.

Omul verde m-a apucat de braţul stâng, Agia de cel drept, şi m-au scos afară.

Am mers mult, întocmai aşa cum mă văzusem, alergând, păşind uneori peste ascieni adormiţi.

— Nu prea fac de gardă, a şoptit Agia. Vodalus mi-a spus că sunt atât de supuşi, încât nici nu-şi pot închipui un atac mişelesc. Soldaţii noştri îi surprind adeseori în război pe nepregătite.

Neînţelegând, am repetat: „Soldaţii noştri…”, ca un copil.

— Hethor şi cu mine n-o să mai luptăm pentru ei. Cum am putea, după ce i-am văzut? Acum am treabă cu tine.

Începeam să-mi vin în fire, minţile care o compuneau pe-a mea îşi găseau, fiecare, locul. Odată mi se spusese că *autocrat* înseamnă „cel care conduce singur” şi am început să întrevăd motivul pentru care fusese născocit acest titlu. Am zis:

— Ai vrut să mă omori. Acum mă eliberezi. Ai fi putut să mă

înjunghii.

Am văzut un pumnal strâmb, ca acelea din Thrax, vibrând în oblonul lui Casdoe.

— Aş fi putut să te omor mult mai simplu decât aşa. Oglinzile lui Hethor mi-au dat un vierme, doar cât mâna ta de lung, care luceşte cu foc alb. E de ajuns să-l arunc şi el omoară, apoi se târăşte înapoi la mine – aşa am ucis santinelele, una câte una. Dar omul ăsta verde nu m-a lăsat, iar eu nu am vrut. Vodalus mi-a promis că agonia ta va dura săptămâni întregi, iar eu nu m-aş mulţumi cu mai puţin.

— Mă duci înapoi la el?

Ea a clătinat din cap şi, în lumina palidă, cenuşie a zorilor, care se furişase printre frunze, i-am văzut buclele castanii săltându-i pe umeri, ca atunci când am privit-o ridicând grilajele prăvăliei de vechituri.

— Vodalus a murit. Având viermele în stăpânirea mea, crezi că l-aş fi lăsat să mă tragă pe sfoară şi să rămână în viaţă? Oricum, ăştia te-ar fi luat cu ei. Acum o să te las liber – pentru că am oarece idee încotro o să te îndrepţi – şi până la urmă tot în mâinile mele ai să nimereşti, aşa cum s-a întâmplat când pteriopii noştri te-au luat de la evzoni.

— Înseamnă că mă salvezi pentru că mă urăşti, am zis şi ea a dat din cap că aşa era.

Probabil că la fel urase Vodalus acea parte din mine care era Autocratul.

Sau, mai curând, urâse ideea lui de Autocrat, căci fusese loial, în măsura în care putea fi, adevăratului Autocrat, pe care-l crezuse servitorul său. Pe vremea când eram un băietan în bucătăriile Casei Absolute, era acolo un bucătar care-i dispreţuia în aşa măsură pe armigerii şi exultanţii cărora le gătea mâncarea, încât, pentru a nu fi obligat vreodată să îndure umilinţa reproşurilor lor, făcea totul cu o perfecţiune febrilă. Până la urmă, a devenit bucătarul-şef al acelei aripi. M-am gândit la el şi, în timp ce făceam asta, atingerea mâinii Agiei pe braţul meu, care devenise aproape imperceptibilă pe măsură ce înaintam în grabă mare, a dispărut cu totul. Când m-am uitat după ea, Agia se făcuse nevăzută; eram singur cu omul verde.

— Cum de se face că eşti aici? l-am întrebat eu. Aproape că ţi-ai pierdut viaţa în vremurile astea şi ştiu că nu o duci bine sub soarele nostru.

El a zâmbit. Deşi buzele îi erau verzi, dinţii îi erau albi; au lucit

în lumina palidă.

— Noi suntem copiii tăi şi nu suntem mai puţin cinstiţi decât tine, cu toate că nu omorâm pentru a mânca. Tu mi-ai dat jumătate din piatra ta, piatra care a ros fierul şi m-a eliberat. Ce-ai crezut că o să fac după ce lanţul nu mă va mai fi ţinut legat?

— Credeam că o să te întorci în epoca ta.

Vraja drogului trecuse destul de mult încât să mă tem că discuţia noastră îi va trezi pe soldaţii ascieni. Dar nu vedeam niciunul – doar trunchiurile întunecate, înalte, ale copacilor din junglă.

— Noi îi răsplătim pe binefăcătorii noştri. Am alergat în sus şi-n jos prin coridoarele Timpului, căutând o clipă în care şi tu erai ţinut prizonier, ca să te pot elibera.

La aceste vorbe, n-am ştiut cum să răspund. Într-un târziu, i-am spus:

— Nu-ţi poţi închipui cât de ciudat mă simt acum, ştiind că cineva mi-a cercetat viitorul, căutând un prilej să-mi facă un bine. Dar acum, acum că suntem chit, înţelegi, desigur, că nu te-am ajutat pentru că am crezut că şi tu o să mă ajuţi pe mine.

— Ba da – mi-ai cerut ajutorul s-o găseşti pe femeia care tocmai ne-a părăsit, femeia pe care de atunci ai găsit-o de câteva ori. Totuşi, se cuvine să ştii că nu am fost singur: mai sunt şi alţii care caută – pe doi dintre ei o să-i trimit la tine. Iar noi doi, tu şi cu mine, încă nu suntem chit, pentru că, deşi te-am găsit captiv aici, te-a găsit şi femeia şi te-ar fi eliberat şi fără ajutorul meu. Aşa că ne vom reîntâlni.

Şi zicând acestea, mi-a eliberat braţul şi a păşit în acea direcţie pe care nu o văzusem niciodată înainte de-a fi urmărit nava dispărând într-acolo, din vârful castelului lui Baldanders, şi pe care n-o puteam vedea, pare-se, decât când era ceva acolo. Omul verde s-a răsucit brusc pe călcâie şi a început să fugă şi, în ciuda faptului că cerul zorilor era întunecat, i-am văzut vreme îndelungată silueta alergând, luminată de scăpărări intermitente dar regulate, pentru ca la urmă să ajungă doar un punct de întuneric; dar tocmai când mă aşteptam ca acel punct să dispară cu totul, a prins să crească, încât am avut impresia că ceva uriaş se repede spre mine de-a lungul acelui tunel aşezat într-un unghi ciudat.

Nu era nava pe care o văzusem, ci alta, mult mai mică. Şi totuşi era atât de mare încât când a pătruns într-un târziu cu totul în câmpul conştiinţei noastre, copastiile sale au atins în

acelaşi timp câteva trunchiuri din cele groase. Fuzelajul s-a dilatat şi o punte, mult mai scurtă decât scara care coborâse din naveta Autocratului, a alunecat în afară şi a atins pământul.

Pe ea au coborât Maestrul Malrubius şi câinele meu, Triskele.

În acel moment, mi-am recăpătat controlul asupra personalităţii mele, peste care nu mai fusesem pe de-a-ntregul stăpân de când băusem alzaboul cu Vodalus şi mâncasem din carnea Theclei. Asta nu înseamnă că Thecla dispăruse (şi nici nu-mi doream să dispară, deşi ştiam că, în anumite privinţe, fusese o femeie crudă şi nesăbuită), sau că predecesorul meu şi sutele de minţi care fuseseră cuprinse în a lui dispăruseră şi ele. Structura veche, simplă a personalităţii mele singulare nu mai era; dar structura nouă, complexă, nu mă mai ameţea şi nu mă mai contraria. Era un labirint, dar eu eram proprietarul şi chiar constructorul acelui labirint, cu amprenta degetului meu mare pe fiecare coridor. Malrubius m-a atins şi apoi, apucându-mi mâna uimită într-a sa, a pus-o blând pe obrazul lui rece.

— Sunteţi reali, prin urmare, am zis eu.

— Nu. Suntem aproape ceea ce crezi că suntem – puteri de deasupra scenei. Dar nu chiar zeităţi. Tu eşti actor, cred.

Am clătinat din cap.

— Nu mă cunoşti, Maestre? Mi-ai fost dascăl când eram băietan, apoi am devenit calfă în ghildă.

— Dar eşti şi actor. Eşti la fel de îndreptăţit să te crezi actor ca şi celălalt. Tocmai jucaseşi în piesă când am stat de vorbă cu tine pe câmpia de lângă Zid, apoi te-am revăzut la Casa Absolută, când iar jucai pe scenă. Era o piesă bună; mi-ar fi plăcut să văd cum se încheie.

— Ai fost în public?

Maestrul Malrubius a încuviinţat din cap.

— Ca actor, Severian, ştii de bună seamă la ce am făcut referire mai adineaori. Anume, la o forţă supranaturală, personificată şi adusă pe scenă în ultimul act, pentru ca piesa să se încheie cu bine. Se spune că numai dramaturgii proşti fac astfel, dar cei care zic asta uită că e mai bine să ai o putere care să fie coborâtă pe o frânghie şi o piesă care se termină cu bine, decât să nu ai nimic şi o piesă care se termină prost. Iată frânghia noastră – multe frânghii, şi o navă solidă. Vrei să urci la bord?

— De aceea eşti cum eşti? am întrebat. Ca să am încredere în Domnia Ta?

— Dacă aşa vrei, da, a dat Maestrul Malrubius din cap, iar

Triskele, care şezuse la picioarele mele şi privise în sus, spre faţa mea, a-nceput să alerge în galopul lui săltat pe trei picioare, până la jumătatea distanţei dintre mine şi punte, unde s-a răsucit ca să se uite la mine, dând din ciotul lui de coadă şi implorându-mă din priviri, după cum e obiceiul câinilor.

— Ştiu că nu puteţi fi ceea ce păreţi. Poate că Triskele este, însă pe Domnia Ta te-am văzut îngropat, Maestre. Chipul Domniei Tale nu e mască, dar există undeva o mască, şi sub acea mască eşti ceea ce oamenii obişnuiţi numesc cacogen, cu toate că Doctorul Talos mi-a explicat odată că preferaţi să fiţi numiţi hieroduli.

Malrubius şi-a pus încă o dată mâna pe a mea.

— Nu te-am amăgi dacă am putea. Sper însă că te vei amăgi singur, spre binele tău şi al lui Urth. Un anumit drog îţi înceţoşează acum mintea – mai mult decât îţi dai tu seama – aşa cum erai în braţele somnului când ţi-am vorbit pe pajiştea aceea de lângă Zid. Dacă n-ai fi drogat acum, poate ţi-ar lipsi curajul să vii cu noi, chiar dacă ne-ai vedea, chiar dacă raţiunea te-ar convinge că aşa ar trebui să faci.

— Deocamdată nu m-ai convins nici de asta, nici de nimic altceva, am răspuns eu. Unde vrei să mă duci şi de ce vrei să mă duci unde-ar fi? Eşti Maestrul Malrubius, sau un hierodul?

În timp ce vorbeam, îmi dădeam seama tot mai bine de copacii din jur care stăteau cum stau soldaţii în timp ce ofiţerii statului-major cumpănesc o strategie. Noaptea încă ne învăluia, dar, chiar şi acolo, întunericul se mai subţiase.

— Cunoşti înţelesul cuvântului *hierodul* pe care-l foloseşti? Eu sunt Malrubius, nu un hierodul. Îi servesc pe aceia pe care-i servesc hierodulii. *Hierodul* înseamnă *sclav sfânt.* Crezi că pot exista sclavi fără stăpâni?

— Şi pe mine mă iei…

— În Ocean, să-ţi păstrez viaţa. Ca şi când îmi citise gândul, a continuat: Nu, nu te ducem la iubiţelele lui Abaia, cele care te-au cruţat şi te-au ajutat pentru că erai torţionar şi urma să devii Autocrat. Oricum, o să ai pricini mult mai rele de care să te temi. În curând, sclavii lui Erebus, care te-au ţinut captiv aici, vor descoperi că ai evadat; iar Erebus va năpusti armata aceea, şi multe altele asemenea ei, pe urmele tale în abis, ca să te captureze. Vino.

M-a tras către punte.

XXXI
Grădina de nisip

Nava aceea era mânuită de mâini pe care nu le vedeam. Presupusesem că o să plutim în sus, aşa cum făcuse naveta, sau că o să dispărem asemenea omului verde printr-un coridor al timpului. Când colo, ne-am înălţat atât de repede că mi s-a făcut rău; în acest timp, auzeam cum se frâng ramuri uriaşe.

— Acum eşti Autocratul, mi-a spus Malrubius. Ştii asta?

Vocea lui părea a se împleti cu şuierul cântului în velatură.

— Da. Predecesorul meu, a cărui minte este una dintre minţile mele, a primit acest rang la fel ca mine. Cunosc secretele şi cuvintele autorităţii, chiar dacă n-am avut încă timp să mă gândesc la ele. Mă duceţi înapoi la Casa Absolută?

El a clătinat din cap.

— Încă nu eşti pregătit. Crezi că tot ceea ce ştia vechiul Autocrat îţi este dezvăluit acum. Ai dreptate – dar încă nu-ţi este la îndemână, şi când vor veni încercările, te vei înfrunta cu multe care te vor ucide dacă eziţi. Ai fost crescut în Citadela din Nessus – care sunt cuvintele pentru castelanul ei? Cum le porunceşti oamenilor-maimuţă din mina comorilor? Ce parolă deschide galeriile subterane ale Casei Secrete? Nu trebuie să-mi spui, pentru aceste lucruri sunt arcanele rangului tău, şi oricum eu le ştiu. Dar tu le ştii fără să trebuiască să stai mult pe gânduri?

Formulele de care aveam nevoie erau acolo în minte, dar n-am reuşit să le rostesc în sinea mea. Se depărtau iute, ca nişte peştişori, încât până la urmă am fost nevoit să ridic din umeri.

— Şi mai e ceva ce trebuie să faci. Încă o aventură, lângă apă.

— Anume?

— Dacă-ţi spun, n-o să se întâmple. Nu te speria. E ceva foarte simplu, ţine cât să respiri o dată. Dar am multe de explicat şi nu prea mai am timp s-o fac. Crezi în venirea Soarelui Nou?

Aşa cum căutasem în mine cuvintele de poruncă, aşa mi-am căutat acum credinţa; nici pe ea n-am găsit-o, aşa cum nu găsisem nici cuvintele.

— Toată viaţa mea am fost învăţat să cred în asta, am zis eu. Dar de către dascăli – adevăratul Malrubius s-a numărat printre ei – pe care îi bănui că nu credeau ei înşişi câtuşi de puţin. Prin urmare, nu pot spune de cred sau nu.

— Cine e Soarele Nou? Un om? Dacă e om, cum se face că tot ce e verde va creşte şi mai verde la venirea lui, iar hambarele se vor umple?

Era neplăcut să fiu tras îndărăt spre lucruri auzite doar pe jumătate în copilărie, când tocmai începeam să înţeleg că moştenisem Commonwealth-ul. Am spus:

— Va fi Conciliatorul venit din nou – avatarul lui, să aducă dreptate şi pace. În tablouri este înfăţişat cu un chip strălucitor, asemenea soarelui. Am fost ucenic al torţionarilor, nu acolit, şi asta e tot ce-ţi pot spune.

M-am înfăşurat în mantie, ca să mă feresc de vântul rece. Triskele se făcuse colac la picioarele mele.

— Iar omenirea de ce anume are nevoie mai mult? De dreptate şi pace? Sau de un Soare Nou?

Am încercat să zâmbesc:

— Mi-a trecut prin minte că, deşi nu poţi fi bătrânul meu dascăl, s-ar putea să ai în Domnia Ta personalitatea lui, aşa cum o am eu pe-a lui Chatelaine Thecla. Dacă aşa stă treaba, îmi ştii răspunsul. Când un client ajunge în situaţia extremă, ceea ce-şi doreşte este căldură, mâncare şi alinarea durerilor. Pacea şi dreptatea vin abia după astea. Ploaia simbolizează mila, iar lumina soarelui – caritatea, dar ploaia şi lumina soarelui sunt mai bune decât mila şi caritatea. Altfel, ar degrada ceea ce simbolizează ele.

— În mare măsură, ai dreptate. Maestrul Malrubius pe care l-ai cunoscut tu trăieşte în mine, iar bătrânul tău Triskele în acest Triskele. Dar nu asta are acum importanţă. Dacă e timp, o să înţelegi înainte să plecăm. Malrubius a închis ochii şi şi-a scărpinat părul sur de pe piept, întocmai aşa cum îmi aminteam că făcea pe vremea când eram unul dintre cei mai tineri ucenici. Te temeai să urci la bordul acestei mici nave, cu toate că ţi-am spus că n-o să te ducă departe de Urth, nici măcar pe-un continent altul decât al tău. Să presupunem că-ţi spun – *nu* o fac, să presupunem doar – că, de fapt, te va duce departe de Urth, că trecem de orbita lui Phaleg, pe care tu o numeşti Verthandi, dincolo de Bethor şi Aratron, şi în cele din urmă în bezna deplină, şi, străbătând bezna, spre un alt loc. Ţi-ar fi frică, acum că eşti cu noi pe navă?

— Niciunui bărbat nu-i place să spună că-i este frică. Dar mi-ar fi, recunosc.

— Frică-nefrică, ai merge dacă asta ar aduce Soarele Nou?

Am avut senzaţia că un spirit de gheaţă venit din golf îmi cuprinsese inima în mâinile sale. Nu m-am lăsat amăgit şi îmi vine să cred că nici el nu-şi dorea asta. Dacă ziceam da, însemna că accept călătoria. Am ezitat. Era atâta linişte în jur, că auzeam cum îmi bubuie sângele-n urechi.

— Nu-i nevoie să-mi răspunzi acum, dacă nu poţi. O să repetăm întrebarea. Dar nu-ţi mai pot spune nimic altceva până nu-mi răspunzi.

Am rămas mult timp pe puntea aceea ciudată, uneori măsurând-o în sus şi-n jos, suflându-mi în pumni din pricina vântului îngheţat, în vreme ce gândurile mă asaltau. Stelele ne urmăreau, iar ochii Maestrului Malrubius arătau şi ei ca două stele.

Într-un târziu, am revenit lângă el, spunând:

— Mi-am dorit de multă vreme… dacă va aduce Soarele Nou, voi merge.

— Nu-ţi pot confirma acest lucru. Dacă *ar fi* să aducă Soarele Nou, ai merge? Dreptate şi pace, da, însă un Soare Nou – o asemenea revărsare de căldură şi energie pe Urth, aşa cum a cunoscut planeta înainte de naşterea primului om?

Acum s-a întâmplat cel mai ciudat lucru despre care trebuie să vă povestesc în această istorie care şi aşa este mult prea lungă; niciun sunet nu s-a auzit, nicio privelişte nu s-a ivit, nicio fiară ori o femeie gigantică nu a rostit ceva – nimic din toate astea. S-a întâmplat doar atât – când l-am auzit spunând aceste cuvinte, am simţit o apăsare pe coşul pieptului, aşa cum simţisem şi în Thrax, când ştiusem că trebuia să plec spre miazănoapte şi să duc Gheara cu mine. Mi-am amintit de fata din colibă.

— Da, am răspuns eu. Dacă ar fi să aducă Soarele Nou, aş merge.

— Şi dacă vei fi pus la încercare acolo? L-ai cunoscut pe cel care-a fost autocrat înaintea ta, şi până la urmă ai ajuns să-l îndrăgeşti. El trăieşte în tine. Era bărbat?

— Era fiinţă omenească – aşa cum, bănuiesc eu, Domnia Ta nu eşti, Maestre.

— Nu asta te-am întrebat, ştii la fel de bine ca şi mine. Era bărbat, aşa cum eşti tu bărbat? Jumătate din perechea formată de bărbat şi femeie?

Am clătinat din cap.

— Aşa vei deveni, dacă dai greş. Tot vrei să mergi?

Triskele şi-a pus capul plin de cicatrice pe genunchiul meu, ambasadorul a tot ce era olog, al Autocratului care dusese o tavă în Casa Absolută şi zăcuse paralizat în palanchin, aşteptând să-mi dea mie vocile murmurătoare din ţeasta lui, al Theclei care se chircea sub Revoluţionara, şi al femeii pe care chiar şi eu, care mă lăudam că nu pot uita nimic, aproape că o dădusem uitării, femeia care sângera şi murea sub turnul nostru. Cine ştie dacă nu cumva tocmai faptul că-l găsisem pe Triskele, despre care spuneam că nu adusese nicio schimbare, a schimbat până la urmă totul. De data asta n-a mai trebuit să răspund; Maestrul Malrubius mi-a citit răspunsul pe chip.

— Ştii despre genunile din spaţiu, pe care unii le numesc Hăurile Negre, din care nu se mai întorc niciodată nicio fărâmă de materie şi nicio rază de lumină. Dar ceea ce n-ai ştiut până acum e că aceste genuni îşi au replica în Fântânile Albe, din care materia şi energia respinse de un univers superior se revarsă în cascade nesfârşite până în acesta. Dacă izbândeşti – dacă rasa noastră e socotită pregătită să pătrundă din nou în marile mări ale spaţiului – atunci o asemenea fântână albă se va naşte în inima soarelui nostru.

— Şi dacă nu izbândesc?

— Dacă dai greş, îţi va fi luată bărbăţia, ca să nu poţi lăsa Tronul Phoenix moştenire descendenţilor tăi. Şi predecesorul tău a primit provocarea.

— Şi a dat greş. Asta e limpede din ce-ai spus.

— Aşa e. Şi totuşi, a fost mai viteaz decât mulţi care sunt socotiţi eroi, pentru că a fost primul, în multe cârmuiri, care a îndrăznit. Ymar, despre care poate că ai auzit, a fost ultimul înaintea lui.

— Dar şi Ymar trebuie să fi fost socotit nepotrivit. Ne mişcăm acum? Nu văd decât stele dincolo de parapet.

Maestrul Malrubius a clătinat din cap.

— Nu priveşti chiar atât de atent pe cât îţi închipui. Am şi ajuns aproape de destinaţia noastră.

Cu mers împleticit, m-am apropiat de parapet. Îmi vine să cred că, pe de o parte, nesiguranţa mersului meu îşi avea cauza în mişcarea navei; dar, pe de altă parte, şi în efectul persistent al drogului.

Noaptea încă acoperea Urth, zburasem cu viteză spre apus, iar zorile palide ce se apropiaseră de armata ascienilor în junglă încă nu se iviseră aici. După o clipă, am văzut că stelele de peste

parapet încep să alunece, să se retragă în cerul lor, cu o mişcare ezitantă, legănătoare. Ca şi când ceva se mişca printre ele, aşa cum trece vântul prin lanul de grâu. Apoi mi-am zis: *E marea…,* şi în aceeaşi clipă Maestrul Malrubius a spus:

— E marea aceea mare, numită Ocean.

— De mult îmi doresc să-l văd.

— În scurtă vreme vei sta pe ţărmul lui. Ai întrebat când vei părăsi această planetă. Abia când cârmuirea ta aici va fi sigură. Când oraşul şi Casa Absolută îţi vor da ascultare, iar armatele tale vor fi respins incursiunile sclavilor lui Erebus. Poate peste câţiva ani. Dar poate vor trece şi câteva decenii până atunci. Noi doi o să venim să te luăm

— Eşti al doilea în noaptea asta care-mi spune că ne vom revedea, am zis eu şi, chiar în timp ce vorbeam, am simţit o mică zdruncinătură, asemenea senzaţiei pe care o ai când o barcă este adusă cu bine la doc.

Am coborât pe punte până pe nisip, urmat de Maestrul Malrubius şi Triskele. Am întrebat dacă nu vor rămâne cu mine o vreme, să mă sfătuiască.

— Puţin, da. Dacă mai ai întrebări, pune-le acum.

Limba argintie a punţii se şi retrăgea în fuzelaj. Abia dacă intrase înăuntru, că nava s-a şi ridicat şi a zbughit-o prin aceeaşi gaură în realitate prin care fugise şi omul verde.

— Ai pomenit de pacea şi dreptatea pe care urmează să le aducă Soarele Nou. Oare cu dreptate m-a chemat atât de departe? Prin ce încercare trebuie să trec?

— Nu el te cheamă. Ci aceia care cheamă speranţa ca să aducă Soarele Nou la ei, a răspuns Maestrul Malrubius, dar eu n-am priceput ce voia să spună cu asta.

Apoi mi-a povestit, în puţine cuvinte, istoria tainică a Timpului, care e taina cea mai mare dintre toate şi pe care o voi consemna aici la locul potrivit. Când a isprăvit, mintea mi-era un vertij, încât m-am temut că o să uit tot ce-mi spusese, pentru că părea ceva mult prea măreţ pentru a fi ştiut de o fiinţă omenească în viaţă, şi pentru că pricepusem, în sfârşit, că negurile se închid pentru mine la fel ca pentru orice altă fiinţă omenească.

— N-ai să uiţi, mai ales tu n-ai să uiţi. La banchetul lui Vodalus, ai zis că erai sigur că ai să uiţi parolele prosteşti pe care el ţi le spusese imitând cuvintele de poruncă. Dar nu le-ai uitat. O să-ţi aduci aminte de tot. Şi ţine minte să nu te temi. Se prea

poate ca penitenţa eroică a omenirii să ajungă la sfârşit. Vechiul Autocrat ţi-a spus adevărul – nu vom mai merge în stele decât ca divinitate, dar timpul acela s-ar putea să nu mai fie chiar atât de îndepărtat. Poate că în tine toate tendinţele divergente ale rasei noastre vor fi atins sinteza.

Triskele s-a ridicat o clipă în două picioare, aşa cum făcea pe vremuri, apoi s-a răsucit şi a pornit în galop pe plaja luminată de stele, cele trei labe preschimbând micile valuri ce lingeau nisipul într-o ploaie de stropi. Când a ajuns la vreo sută de paşi depărtare, s-a întors şi s-a uitat la mine, ca pentru a mă îndemna să-l urmez.

Am făcut câţiva paşi spre el, dar Maestrul Malrubius a zis:

— Nu te poţi duce acolo unde se duce el, Severian. Ştiu că ne crezi un soi de cacogeni, şi o vreme am simţit că n-ar fi înţelept să te deziluzionez cu totul, dar acum trebuie s-o fac. Suntem aquastori, fiinţe create şi ţinute în viaţă de puterea imaginaţiei şi de concentrarea gândului.

— Am auzit de-aşa ceva, am zis eu. Dar te-am atins.

— Asta nu e o încercare. Suntem la fel de consistenţi ca şi lucrurile cu adevărat false – un dans al particulelor în spaţiu. Numai lucrurile pe care nimeni nu le poate atinge sunt adevărate, ceea ce tu ar trebui să ştii prea bine. Odată ai întâlnit o femeie, numită Cyriaca, şi ea ţi-a spus poveşti despre marile maşini gânditoare de altădată. Există o asemenea maşină pe nava în care am călătorit. Are puterea să privească în mintea ta.

— Prin urmare, eşti acea maşină? l-am întrebat şi în mine a început să se ţească un sentiment de singurătate şi teamă neclară.

— Eu sunt Maestrul Malrubius şi Triskele e Triskele. Maşina a căutat în amintirile tale şi ne-a găsit pe noi. Existenţele noastre în mintea ta nu sunt atât de complete ca acelea ale Theclei şi vechiului Autocrat, dar suntem totuşi acolo şi trăim atâta vreme cât trăieşti tu. Dar suntem ţinuţi în viaţă în lumea fizică de energiile maşinii, a cărei putere se întinde pe numai câteva mii de ani.

Carnea lui începuse să dispară în colb luminos în timp ce el rostea ultimele cuvinte. O clipă a sclipit în lumina rece a stelelor. Apoi a dispărut. Triskele a mai rămas cu mine preţ de câteva respiraţii, iar când blana lui galbenă s-a argintat şi a început să se risipească în briza blândă, l-am auzit lătrând.

Şi am rămas singur la marginea mării după care tânjisem atât

de adesea; dar cu toate că eram singur, m-am înveselit şi am tras în plămâni aerul acela ce nu are seamăn, şi am zâmbit auzind cântul molcom al valurilor mici. Pământul – Nessus, Casa Absolută şi tot restul – se găsea la răsărit; la apus, marea; eu m-am îndreptat spre miazănoapte, pentru că nu voiam s-o părăsesc atât de curând şi pentru că Triskele fugise în acea direcţie, de-a lungul mării. Acolo, marele Abaia probabil că se tăvălea cu femeile lui, dar marea era cu mult mai bătrână şi mai înţeleaptă decât el; şi pentru că noi n-o puteam cuceri, era mereu a noastră. Bătrânul soare roşu a răsărit în dreapta mea, atingând valurile cu frumuseţea lui tot mai palidă, şi am auzit chemarea păsărilor mării, a păsărilor făr' de număr.

Când umbrele s-au scurtat, eram frânt de oboseală. Faţa şi piciorul rănit mă dureau; nu mai mâncasem de cu o zi înainte, de la prânz, şi nici nu mai dormisem, în afară de răstimpul acela de transă din cortul ascian. M-aş fi întins, ca să mă odihnesc, dar soarele era fierbinte, iar linia stâncilor de dincolo de plajă nu arunca umbră. Într-un târziu, m-am luat după şleaurile unei cotigi cu două roţi şi am ajuns la un tufăriş de trandafiri sălbatici, care creştea pe o dună. Acolo m-am oprit şi m-am aşezat în umbra lor, ca să-mi scot cizmele şi să le scutur de nisipul ce intrase pe unde se rupseseră cusăturile.

Un ghimpe s-a prins de braţul meu şi s-a rupt de pe tulpină, rămânându-mi înfipt în piele şi făcând să ţâşnească din vârful lui un picur de sânge, nu mai mare decât un bob de mei. L-am smuls – şi am căzut în genunchi.

Era Gheara.

Gheara perfectă, lucind neagră, întocmai aşa cum o pusesem eu sub piatra altarului din cortul Pelerinelor. Toată acea tufă şi toate celelalte tufe care creşteau acolo erau acoperite cu flori albe şi Ghearele acestea perfecte. Cea din palma mea scapără cu o lumină incredibil de strălucitoare în timp ce mă uitam la ea.

Renunţasem la Gheară, dar păstrasem micul săculeţ de piele pe care-l cususe Dorcas anume pentru gemă. L-am scos din sabretaş şi mi l-am atârnat de gât, ca pe vremuri, punând în el încă o dată Gheara. Doar după ce am pus-o acolo mi-am amintit că văzusem un asemenea tufiş în Grădinile Botanice, la începutul călătoriei mele.

Nimeni nu poate explica asemenea lucruri. De când am venit

la Casa Absolută, am stat de vorbă cu heptarhul şi cu diferiţi acaryani; dar ei n-au prea avut ce să-mi spună, doar că Increatul a ales să se manifeste în aceste plante.

*

La acea vreme, nu m-am gândit la asta, fiind copleşit de mirare – dar oare nu am fost călăuziţi spre Grădina de Nisip neterminată? Şi atunci duceam Gheara cu mine, deşi nu ştiam acest lucru; Agia o strecurase dinainte sub clapa sabretaşului meu. Oare nu am ajuns la grădina neterminată pentru ca Gheara, care zbura, ca să zic aşa, împotriva curentului Timpului, să-şi ia adio? Ideea e absurdă. Dar dacă-i pe-aşa, toate ideile sunt absurde.

Ceea ce m-a surprins pe plajă – şi cu adevărat m-a surprins, încât m-am clătinat ca lovit – a fost că, dacă Principiul Etern se afla în acel ghimpe arcuit pe care îl dusesem agăţat de gâtul meu cale de atâtea leghe, şi dacă acum se afla în noul ghimpe (poate acelaşi) pe care tocmai îl agăţasem de gâtul meu, atunci se poate afla în orice, şi cine ştie dacă nu se şi află în totul, în fiecare ghimpe al fiecărei tufe, în fiecare picătură de apă de mare. Ghimpele era o Gheară sacră, pentru că toţi ghimpii erau Gheare sacre; nisipul din cizmele mele era nisip sacru, pentru că provenea de pe o plajă cu nisip sacru. Cenobiţii preţuiau relicvele sannyasinilor pentru că sannyasinii se apropiaseră de Pancreator. Dar totul se apropiase de Pancreator şi chiar îl atinsese, pentru că totul căzuse din mâna lui. Totul era o relicvă. Întreaga lume era o relicvă. Mi-am scos cizmele, care călătoriseră cu mine tot drumul, şi le-am aruncat în valuri, pentru a nu umbla încălţat pe pământ sfânt.

XXXII
Samru

Şi am mers asemenea unei oştiri măreţe, pentru că mă simţeam însoţit de toţi aceia care mergeau în mine. Eram înconjurat de o gardă numeroasă; iar eu eram garda ce-l înconjura pe monarh. În rândurile mele erau femei, zâmbitoare, încruntate, şi copii care râdeau şi râdeau şi, sfidându-i pe Erebus şi Abaia, aruncau scoici în mare.

O jumătate de zi mi-a trebuit să ajung la gura de vărsare a Gyollului, care era atât de lată încât celălalt mal se pierdea în depărtare. Insule cu trei laturi erau în apa aceea, şi printre ele corăbii cu pânze umflate îşi croiau drum asemenea norilor printre ţancuri de munte. Am făcut semn uneia care trecea prin dreptul locului unde stăteam eu şi am cerut să fiu dus în Nessus. Trebuie că aveam o înfăţişare sălbatică – faţa sfâşiată, mantia zdrenţuită, coastele ieşite în afară.

Cu toate acestea, căpitanul a trimis o barcă după mine, dovedind astfel o bunătate pe care n-am uitat-o. În ochii vâslaşilor am citit frică şi veneraţie. Poate că numai pentru că-mi văzuseră rănile pe jumătate vindecate; dar ei erau oameni care văzuseră multe răni, ceea ce mi-a adus aminte cum mă simţisem când dădusem prima oară cu ochii de Autocrat în Casa Azurie, cu toate că nu era un bărbat înalt, nici măcar bărbat în adevăratul sens al cuvântului.

Douăzeci de zile şi de nopţi a înaintat *Samru* în susul râului Gyoll. Navigam cu pânzele ridicate, când puteam, şi vâslind – câte douăsprezece vâsle pe fiecare parte –, când nu puteam. A fost o înaintare grea pentru marinari, căci, cu toate că aproape nu se simţea curentul, atât de încet curgea râul, curgea totuşi necontenit, şi atât de lungi şi de late sunt meandrele canalului, că un vâslaş adesea vede seara locul din care s-a pus pe vâslit când bătaia tobei anunţă cartul.

Pentru mine a fost la fel de plăcut ca o expediţie la bordul unui iaht. Cu toate că mă oferisem să înalţ şi să cobor pânzele, şi să vâslesc cot la cot cu ceilalţi, nu m-au lăsat. Atunci i-am spus căpitanului, un ins cu faţă vicleană, care arăta că-şi câştiga traiul şi din chilipiruri, şi din navigaţie, că o să-l răsplătesc bine când vom ajunge în Nessus; nici n-a vrut să audă şi a insistat

(trăgându-se de mustaţă, ceea ce făcea de câte ori dorea să arate că e deplin sincer) că prezenţa mea era suficientă răsplată pentru el şi echipajul lui. Nu cred că mă bănuiau a fi Autocratul lor şi, de teama celor de teapa lui Vodalus, am avut grijă să nu le dau nimic de înţeles; dar din ochii mei şi din purtarea mea, parcă-parcă simţeau că sunt un adept.

Întâmplarea cu sabia căpitanului trebuie să fi întărit superstiţia lor. Era o craquemarte, cea mai grea dintre săbiile folosite pe mare, cu o lamă la fel de lată ca palma mea, încovoiată şi gravată cu stele, sori şi alte semne pe care căpitanul nu le înţelegea. O purta la brâu când ne apropiam de un sat de pe malul râului sau de o altă corabie, ca să-l facă să simtă că prilejul impunea demnitate; dar în cea mai mare parte a timpului o lăsa pe mica dunetă. Acolo am găsit-o şi, neavând altceva de făcut decât să mă uit la vreascurile şi cojile de fructe ce pluteau pe apa verzuie, am scos jumătatea de cute şi am ascuţit-o. La un moment dat, căpitanul m-a văzut că-i încerc tăişul cu degetul mare şi s-a apucat să se laude cu iscusinţa lui de spadasin. Sabia aceea avea pe puţin două treimi din greutatea lui *Terminus Est* şi un mâner scurt, încât m-am amuzat să-l aud cum se umflă în pene; l-am ascultat încântat vreo jumătate de rond. Din întâmplare, în apropiere se afla încolăcită o frânghie de cânepă groasă cât încheietura mâinii mele, şi când căpitanul a obosit să mai născocească fapte vitejeşti, i-am pus pe el şi pe un alt marinar să întindă între ei vreo trei cubiţi din frânghie. Sabia a tăiat-o ca pe-un fir de păr; apoi, înainte ca ei să-şi vină în fire din uluială, am aruncat-o în sus spre soare şi am prins-o de plăsele.

Mă tem că întâmplarea cu pricina dovedeşte din plin că începeam să mă simt mai bine. Odihna, aerul proaspăt şi mâncarea simplă n-au cum să-l cucerească pe cititor; dar fac minuni când eşti rănit şi mai mult mort decât viu de oboseală.

Căpitanul mi-ar fi dat cabina lui, dacă aş fi încuviinţat, dar eu am ales să dorm pe punte, înfăşurat în mantie, iar în singura noapte când a plouat m-am adăpostit sub barca pusă cu fundul în sus în mijlocul punţii. De la marinari am aflat că brizele mor atunci când Urth îşi întoarce spatele spre soare; prin urmare, în aproape toate nopţile adormeam cu incantaţiile vâslaşilor în urechi. Iar dimineaţa mă trezeam când zornăia lanţul ancorei.

Uneori însă mă trezeam înainte să se lumineze de ziuă, când stăteam ancoraţi aproape de ţărm, cu un singur om de cart, şi acela moţăind. Alteori, mă trezea lumina lunii şi vedeam că

înaintam cu terţarolele velelor strânse, un marinar la cârmă şi omul de cart adormit lângă fungi. Într-o asemenea noapte, la scurtă vreme după ce trecusem prin Zid, m-am dus la pupa şi am văzut că urma ce-o lăsa nava în apă era fosforescentă, parcă ardea un foc rece pe unda întunecată, şi o clipă mi-a trecut prin gând că oamenii-maimuţă veneau să fie tămăduiţi de Gheară sau să-şi ducă la împlinire o răzbunare veche. Ceea ce nu era cu totul ciudat – doar rătăcirea prostească a unei minţi pe jumătate cufundate încă în vis. Nici ceea ce s-a petrecut a doua zi dimineaţa n-a fost cu totul ciudat, dar m-a tulburat profund.

Vâslaşii trăgeau încet la rame ca să înconjurăm un cot lung de-o leghe şi să ajungem într-un loc unde nădăjduiam să sufle niţel vântul, să ne mai ajute şi el. Sunetul tobei şi foşnetul apei ce şiroia de pe lopeţile lungi ale vâslelor aveau un efect hipnotic, poate pentru că seamănă atât de mult cu bătaia inimii în somn şi cu sunetul sângelui când curge pe lângă urechea interioară, în drumul lui spre creier.

Stăteam la parapet, mă uitam la ţărmul încă mlăştinos în acele locuri, unde şesurile de altădată fuseseră inundate de Gyollul sufocat de mâl; şi mi s-a părut deodată că desluşesc forme în dâmburi şi colnice, ca şi când toată acea pustietate întinsă şi moale avea un suflet geometric (aşa cum au unele tablouri) ce dispărea când mă uitam la el, apoi reapărea când mă uitam în altă parte. Căpitanul s-a apropiat şi el de parapet, iar eu i-am spus că auzisem că ruinele oraşului se întindeau până departe în josul râului şi voiam să ştiu când le vom zări. A râs, zicându-mi că navigam printre ele de două zile, şi mi-a dat ocheanul lui ca să văd că ceea ce luasem drept buturugă era în fapt o coloană frântă şi înclinată, acoperită cu muşchi.

Deodată, totul – ziduri, străzi, monumente – parcă a ieşit afară din ascunziş, aşa cum oraşul de piatră se reclădise sub ochii noştri, când ne uitasem la el, împreună cu cele două vrăjitoare, de pe acoperişul mormântului. Nicio schimbare nu se petrecuse în afara minţii mele, dar fusesem transportat, mult mai iute decât m-ar fi putut duce nava Maestrului Malrubius, din ţinutul pustiu în mijlocul unei ruini străvechi şi imense.

Chiar şi acum nu pot să nu mă întreb cât vede oricare dintre noi din ceea ce se află în faţa ochilor. Vreme de săptămâni, prietenul meu Jonas îmi păruse un om cu o proteză în loc de mână, iar cât am fost cu Baldanders şi Doctorul Talos, trecusem

cu vederea zeci de semne ce-ar fi trebuit să-mi dea de înţeles că Baldanders era stăpânul. Cât de impresionat am fost în faţa Porţii Îndurătoare pentru că Baldanders nu a fugit de doctor atunci când ar fi putut!

Pe măsură ce ziua trecea, ruinele se înfăţişau cu tot mai multă limpezime. La fiecare cot al râului, zidurile verzi se înălţau şi mai sus, pe pământul tot mai ferm. Când m-am trezit a doua zi dimineaţa, am văzut că unele dintre clădirile mai solide încă aveau şi caturile de sus. Ceva mai târziu, am văzut o bărcuţă nou-nouţă, legată de un debarcader străvechi. I-am arătat-o căpitanului care, zâmbind la naivitatea mea, a spus:

— Sunt familii care trăiesc, din tată-n fiu, din ceea ce găsesc în aceste clădiri.

— Am auzit şi eu asta, dar aia nu poate fi una dintre bărcile lor. E prea mică să poată duce o pradă mare.

— Giuvaiericale sau monede. Nimeni altcineva nu coboară pe ţărm aici. Nu există nicio lege – jefuitorii se ucid între ei şi ucid pe oricine care coboară aici pe ţărm.

— Eu trebuie să mă duc acolo. Mă aştepţi?

S-a holbat la mine ca la un nebun.

— Cât?

— Până la prânz. Nu mai mult.

— Uite, a zis el, arătând cu mâna. Acolo în faţă e ultimul cot mare. Cobori aici şi ne întâlnim acolo, unde canalul coteşte iar. Ajungem după prânz.

Am fost de acord şi căpitanul a coborât barca în apă, poruncind ca patru marinari să mă ducă pe mal. Când să ne desprindem de *Samru,* şi-a desfăcut sabia de la brâu şi mi-a dat-o mie, zicând solemn:

— M-a ajutat în multe bătălii crunte. La cap să le dai, ca să nu-i ciupeşti tăişul în cataramele de la curele.

Am luat sabia, mulţumindu-i şi spunându-i că întotdeauna preferasem gâtul.

— Bine-aşa, a zis el, dacă n-ai vreun camarad prin preajmă pe care să-l răneşti când loveşti cu sabia de-a latul – şi spunând acestea, s-a tras de mustaţă.

Şezând la pupa, puteam să văd chipurile vâslaşilor – era limpede că se temeau de ţărm la fel de mult ca şi de mine. Au oprit lângă bărcuţă, iar după ce-am coborât, aproape că şi-au răsturnat-o pe-a lor în graba de a se depărta. După ce m-am

asigurat că ceea ce văzusem de la parapet era cu adevărat ceea ce crezusem a fi, anume un mac veştejit, lăsat pe singurul loc din bărcuţă, i-am urmărit din priviri pe vâslaşii care se întorceau la *Samru* şi am văzut că, deşi vântul sufla cât să umfle pânzele, ramele fuseseră scoase şi băteau apa cu repeziciune. Căpitanul o fi plănuit să dea ocol lungii meandre cât mai iute cu putinţă; iar dacă eu nu ajungeam la locul pe care mi-l arătase, avea să plece fără mine, spunându-şi (iar dacă avea careva să pună întrebări, va spune şi altora) că eu eram acela care nu mă înfiinţasem la locul de întâlnire, nu el. Iar dându-mi sabia lui, îşi uşurase şi mai mult conştiinţa.

Nişte trepte, asemenea acelora pe care le coboram când eram băietan, ca să înot, fuseseră tăiate în laturile pietroase ale debarcaderului. Pe treapta cea mai de sus, la fel de verde ca o pajişte, pentru că iarba crescuse printre pietre, nu era nimic. Oraşul ruinat, propriul meu oraş Nessus, cu toate că era Nessus în vremuri de mult apuse, se întindea tăcut în faţa mea. Câteva pasări se roteau pe cer, dar la fel de tăcute ca şi stelele a căror strălucire era luată de lumina soarelui. Râul Gyoll, ale cărui unde şopoteau în mijlocul curentului, părea să nu mai aibă nicio legătură cu mine şi cu scheletele pustii ale clădirilor printre care mergeam şchiopătând. De cum apele sale au pierit din vedere, şopotul lor nu s-a mai auzit, ca şi când era un oaspete şovăitor care îşi curmă vorba când păşeşte într-o altă încăpere.

Zona aceea nu-mi părea să fie cartierul din care (aşa cum îmi spusese Dorcas) se luau mobile şi unelte. La început, m-am uitat înăuntru prin uşi şi ferestre, dar nimic nu mai rămăsese înăuntrul caselor, în afară de gunoaie şi câteva frunze galbene de la copacii tineri ce mişcau din loc dalele pavajului. N-am văzut nici urmă de jefuitori, doar scârne de animale şi câteva pene şi oase risipite.

Nu ştiu cât mă depărtasem de mal. Poate o leghe, poate mai puţin. Nu mă supăra prea tare că *Samru* nu avea să mă ducă mai departe. Mersesem aproape numai pe jos din Nessus până pe frontul din munţi şi, cu toate că pasul încă mi-era nesigur, umbletul desculţ pe punte îmi întărise tălpile. Deoarece nu eram obişnuit să port sabie la brâu, am scos sabia căpitanului şi am pus-o pe umăr, aşa cum o dusesem adesea pe *Terminus Est.* Lumina soarelui văratic răspândea acea căldură specială, voluptuoasă, pe care o simţim când în aerul dimineţii s-a strecurat o pală răcoroasă. Îmi plăcea căldura, şi mi-ar fi plăcut şi

mai mult, precum şi liniştea şi singurătatea, dacă nu m-aş fi gândit ce-i voi spune lui Dorcas, dacă aveam s-o găsesc, şi ce-mi va spune ea mie.

Dacă aş fi avut habar, aş fi putut să mă scutur de această grijă; am dat peste ea mai curând decât m-aş fi putut aştepta, şi nu i-am vorbit – nici ea nu mi-a vorbit mie şi nici măcar nu m-a văzut, din cât mi-am putut da seama.

Clădirile cele mari şi solide de lângă râu lăsaseră de mult loc unor structuri mai mici, dărăpănate, care or fi fost odată case şi prăvălii. Nu ştiu ce m-a călăuzit spre casa ei. Nu se auzea vreun plânset, dar poate că un sunet mic, inconştient, tot fusese, scârţâitul unei balamale, târşâitul unui pantof. Ori doar parfumul florii pe care-o purta ea, pentru că, atunci când am văzut-o, avea prins în păr un arum alb pistruiat şi dulce, aşa cum fusese Dorcas întotdeauna. Fără doar şi poate că îl adusese acolo anume, iar macul ofilit şi-l scosese din păr şi-l aruncase pe băncuţă când îşi legase bărcuţa. (Dar uite c-am luat-o înainte cu povestea.)

Am încercat să intru în casă pe uşa din faţă, dar duşumeaua putrezită cădea înăuntrul temeliei acolo unde arcele de dedesubt se prăbuşiseră. În magazia din spate nu se intra chiar aşa uşor; aleea tăcută, umbroasă, îngropată sub ferigi verzi, fusese periculoasă cândva, iar proprietarii de prăvălii fie tăiaseră nişte ferestruici în zidurile ce dădeau în alee, fie nu tăiaseră niciuna. Am descoperit totuşi o uşă strâmtă ascunsă sub iederă, o uşă al cărei grilaj de fier fusese topit ca zahărul de ploaie, iar lemnul de stejar se preschimba în colb la atingere. Trepte, nu tocmai şubrede, duceau la etajul de sus.

Ea stătea îngenuncheată, cu spatele la mine. Întotdeauna fusese mlădie; acum, umerii ei m-au făcut să mă gândesc la un scaun de lemn cu o jachetă de femeie atârnată de spetează. Părul ei, ca aurul palid, era acelaşi – neschimbat de când o văzusem prima oară în Grădina Somnului Nesfârşit. Trupul bătrânului care împinsese luntrea zăcea în faţa ei pe o năsălie, cu spatele atât de drept şi chipul atât de tânăr în somnul morţii, încât aproape că nu l-am recunoscut. Pe podea, lângă ea, un coş – nici mic, nici mare – şi o sticlă cu apă, astupată cu dop.

N-am spus nimic, am stat şi am privit-o o vreme, apoi am plecat. Dacă ea ar fi fost acolo de multă vreme, m-aş fi apropiat de ea şi aş fi îmbrăţişat-o. Însă de-abia venise şi am înţeles că nu puteam face asta. Tot acel timp pe care-l petrecusem călătorind din Thrax până la Lacul Diutuma, de la lac la război, şi în care

fusesem prizonierul lui Vodalus şi apoi navigasem în susul râului, ea şi-l petrecuse întorcându-se aici, la casa ei, unde trăise în urmă cu patruzeci de ani sau mai bine şi care acum era o dărăpănătură.

Ca şi mine, de altfel, un bătrân năpădit de ani asemenea unui cadavru de muşte. Ceea ce nu însemna că mintea Theclei şi a bătrânului Autocrat, sau zecile cuprinse în mintea acestuia din urmă, mă îmbătrâniseră. Nu amintirile lor mă îmbătrâneau, ci ale mele, când m-am gândit la Dorcas care tremura lângă mine pe poteca aceea cafenie din rogoz plutitor, amândoi înfriguraţi, şiroind de apă, bând împreună din clondirul lui Hildegrin, ca doi prunci, ceea ce şi fusesem.

Nu m-am mai uitat încotro mergeam. Am apucat-o pe o stradă lungă, fremătând de linişte, şi, când am ajuns la capătul ei, am apucat-o pe alta, la întâmplare. După o vreme, am ajuns la Gyoll şi, uitându-mă în josul râului, am văzut-o pe *Samru* ancorată la locul de întâlnire. Dacă aş fi zărit un basilozaur înotând dinspre marea cea mare, n-aş fi fost mai uimit.

În scurt timp, am fost înconjurat de marinari zâmbitori. Căpitanul mi-a strâns mâna, zicând:

— M-am temut că am ajuns prea târziu. În mintea mea te vedeam luptându-te ca să scapi cu viaţă, undeva pe mal, iar noi încă la o jumătate de leghe depărtare.

Secundul, un om atât de neînchipuit de prost încât vedea în căpitan un adevărat conducător, m-a bătut pe spate şi a strigat:

— I-ar fi snopit în bătaie!

XXXIII
Citadela Autocratului

Deşi fiecare leghe ce mă îndepărta de Dorcas îmi sfâşia inima, mi-era cum nu se poate de bine că mă întorsesem pe *Samru* după ce văzusem sudul pustiu, tăcut.

Punţile corăbiei erau făcute din lemn nou, de un alb murdar, dar plăcut ochiului, frecat în fiecare zi cu o rogojină mare, numită *urs* – un fel de spălător aspru de vase, împletit din funii vechi şi îngreunat de trupurile mătăhăloase ale celor doi bucătari ai noştri, pe care echipajul trebuia să-l târâie peste scânduri înainte de micul dejun. Crăpăturile dintre scânduri erau astupate cu smoală, încât punţile păreau terase pavate cu un desen negru, fantastic.

Avea prora înaltă, iar etrava se încovoia înapoi spre punte. Ochii, fiecare cu o pupilă mare cât o farfurie şi un iris albastru ca cerul, cel mai strălucitor albastru pe care-l putea da o vopsea, scrutau apele verzi pentru a o ajuta să-şi găsească drumul; din ochiul stâng atârna, ca o lacrimă, ancora.

Ieşind din proră şi ţinut acolo de un suport triunghiular, din lemn, sculptat el însuşi, străpuns, aurit şi pictat, se găsea galionul, pasărea nemuririi. Capul era de femeie, chipul prelung şi aristocratic, ochii mici şi negri, inexpresivitatea lui, o magnifică tălmăcire a liniştii grave a celor care nu vor cunoaşte moartea niciodată. Pene de lemn pictat creşteau din scalpul ei de lemn, pentru a-i îmbrăca umerii şi a-i cuprinde sânii ca două emisfere; braţele îi erau aripi ridicate înspre spate, vârfurile lor mai sus decât capătul prorei, iar penele aurii şi purpurii acopereau în parte suportul triunghiular. Aş fi zis că e o creatură cu totul fabuloasă – aşa cum fără îndoială o credeau marinarii – dacă n-aş fi văzut anpielele Autocratului.

Un bompres lung o lua spre tribord printre aripile păsării nemuririi, numită samru. Arborele gabier, doar cu puţin mai lung decât bompresul, se înălţa din teugă. Era înclinat în faţă, pentru a face loc velei de trinchet, ca şi când ar fi fost smuls din locul lui de straiul proră şi de focul truditor. Arborele mare se înălţa la fel de drept ca, odinioară, pinul din care fusese cioplit, dar artimonul era înclinat spre spate, încât vârfurile celor trei catarge erau mult mai depărtate între ele decât bazele lor. Fiecare catarg avea o

vergă înclinată, făcută din două lonjeroane subţiate spre vârf, care, odată, fuseseră puieţi, şi fiecare dintre aceste lonjeroane susţinea o singură velă, triunghiulară, ruginie.

Carena însăşi era vopsită în alb sub nivelul apei, şi în negru deasupra ei – în afară de galion şi de ochi, despre care am vorbit înainte, şi de parapetul dunetei la pupa, vopsit în stacojiu ca simbol al rangului înalt al căpitanului şi al trecutului său sângeros. Duneta nu ocupa decât o şesime din lungimea lui *Samru,* dar acolo se aflau timona şi habitaclul, şi tot acolo aveai cea mai bună privelişte, dacă nu ţineai seamă de velatură. Tot armamentul corăbiei, un tun rotitor, nu mai mare decât cel al lui Mamillian, era acolo, pregătit şi pentru corsari, şi pentru răzvrătiţi. Chiar în spatele parapetului de la pupa, de doi stâlpi de fier, delicat curbaţi, asemenea antenelor unui greiere, atârnau felinare cu multe faţete, unul de un roşu palid, celălalt verzui, ca lumina lunii.

Seara următoare, stăteam lângă aceste felinare, ascultând bubuitul tobei, plescăitul molcom al lopeţilor şi cântecul vâslaşilor, când am văzut primele lumini de-a lungul malului. Aici era marginea muribundă a oraşului, sălaşul celor mai săraci dintre cei mai săraci dintre săraci – ceea ce însemna doar că marginea vie a oraşului era aici, că suveranitatea morţii se sfârşea aici. Aici se pregăteau de culcare fiinţe umane care poate încă împărţeau mâncarea ce însemna sfârşitul zilei. În fiecare dintre acele lumini vedeam valuri de bunătate şi auzeam mii de poveşti spuse la gura sobei. Într-un fel, eram din nou acasă; şi acelaşi cântec ce mă îmboldise înainte în primăvară mă aducea acum înapoi:

Vâsliţi, fârtaţi, vâsliţi!
Curentul ni-e potrivnic.
Vâsliţi, fârtaţi, vâsliţi!
Cel de Sus ni-e prielnic.
Vâsliţi, fârtaţi, vâsliţi!
Vântul ni-e potrivnic.
Vâsliţi, fârtaţi, vâsliţi!
Cel de Sus ni-e prielnic.

Fără să vreau, m-am întrebat cine pornea la drum în acea noapte.

În orice poveste lungă, dacă e spusă cu sinceritate, se va

vedea că sunt cuprinse toate elementele care au contribuit la drama umană de când prima navă primitivă a ajuns pe Lune: nu numai faptele nobile şi emoţiile delicate, dar şi lucruri groteşti, comicării ieftine şi aşa mai departe. M-am străduit să consemnez aici adevărul neînfrumuseţat, fără să-mi fac griji că Domnia Ta, cititor al meu, vei socoti că unele părţi sunt îndoielnice iar altele insipide; şi dacă războiul din munţi a fost scena unor fapte măreţe (săvârşite mai mult de alţii decât de mine), iar întemniţarea mea de către Vodalus şi de către ascieni, o perioadă cum nu se poate mai înfiorătoare, iar călătoria pe *Samru* un interludiu al liniştii, iată că ajungem la episodul comediei.

Ne-am apropiat de acea parte a oraşului unde se înalţă Citadela – adică în sud, însă nu în extremitatea sudică –, cu toate pânzele sus şi pe timp de zi. Am cercetat cu mare atenţie malul răsăritean aurit de soare şi l-am rugat pe căpitan să mă lase la mal, la treptele puţin înalte unde înotam şi mă luam la trântă pe vremuri. Speram să intru pe poarta necropolei şi astfel să pătrund în Citadelă prin spărtura din curtină, care se afla aproape de Turnul Matachin; dar poarta era închisă şi încuiată, şi nicio trupă de voluntari nu s-a ivit taman atunci ca să mă lase să intru. Prin urmare, am fost nevoit să merg cale de multe lanţuri de-a lungul necropolei, şi multe altele de-a lungul curtinei, până la turnul de pază.

Acolo am fost întâmpinat de o gardă numeroasă şi am fost dus în faţa ofiţerului care, când i-am spus că sunt torţionar, m-a bănuit a fi unul dintre nenorociţii ăia care, mai cu seamă la începutul iernii, încearcă să fie primiţi în ghildă. A hotărât, carevasăzică (foarte potrivit, dacă ar fi şi avut dreptate), să pună să fiu biciuit; încât, pentru a împiedica acest lucru, am fost nevoit să rup degetele mari a doi dintre oamenii lui, apoi i-am cerut, în timp ce-l ţineam într-un fel care se numeşte *pisoiul şi mingiuţa,* să mă ducă la superiorul lui, castelanul.

Recunosc că aveam un oarecare sentiment de veneraţie amestecată cu spaimă faţă de acest înalt slujbaş pe care abia dacă-l văzusem în toţi anii în care fusesem ucenic în fortăreaţa la a cărei comandă se afla. M-am pomenit în faţa unui soldat bătrân, cu păr argintat, şi tot atât de nevolnic pe cât eram eu. Bâlbâindu-se, ofiţerul i-a înşirat de ce anume mă făcusem vinovat, iar eu am stat şi l-am ascultat: îl atacasem şi-l insultasem (neadevărat), îi ologisem pe doi dintre oamenii lui şi

altele asemenea. Când omul şi-a încheiat şuvoiul acuzelor, castelanul s-a uitat de la mine la el şi iar la mine, i-a făcut semn să plece, apoi m-a poftit să iau loc.

— Eşti neînarmat, a zis el.

Vocea îi era răguşită dar slabă, ca şi când şi-o forţase strigând porunci.

Am recunoscut că, într-adevăr, eram neînarmat.

— Dar ai fost martor la lupte şi ai fost în jungla de la miazănoapte de munţi, unde nu s-a mai purtat nicio bătălie de când ne-au întors spatele şi au trecut dincolo de Uroboros.

— Aşa e. Dar de unde ştii?

— Rana aia din coapsă ţi-a fost făcută de una din suliţele lor. Am văzut multe ca să le recunosc dintr-o ochire. Raza a explodat în muşchi, reflectată de os. Poate că erai cocoţat într-un copac şi ai fost lovit de-un hastarus de pe pământ, dar mai curând erai călare şi atacai infanteria. Nu erau catafracţi, căci nu te-ar fi nimerit atât de uşor. Ce erau, demilăncieri?

— Doar infanterie uşoară neregulată.

— Va trebui să-mi povesteşti despre asta mai târziu, pentru că eşti orăşean, după accent, iar cei mai mulţi orăşeni sunt eclectici sau mai ştiu eu ce. Ai o cicatrice dublă şi pe laba piciorului, albă, curată, cu semnele la o jumătate de palmă unul de altul. Muşcătură de liliac-vampir, care nicăieri nu-s atât de mari ca în jungla adevărată de la mijlocul lumii. Cum de-ai ajuns acolo?

— Naveta noastră s-a prăbuşit. Am fost luat prizonier.

— Şi ai evadat?

Mai lipsea puţin şi ar fi trebuit să-i povestesc şi despre Agia şi omul verde, apoi despre călătoria din junglă până la gurile râului Gyoll, iar acestea erau pricini mult prea însemnate, pe care nu doream să le dezvălui te miri cui. Aşa că, în loc să-i răspund, am rostit cuvintele autorităţii destinate Citadelei şi castelanului ei.

Pentru că era olog, l-aş fi ţinut pe scaun dacă aş fi putut; dar el a sărit în picioare şi m-a salutat, apoi a căzut în genunchi, să-mi sărute mâna. Era primul, fără s-o ştie, desigur, care se înclina în faţa mea, un merit ce-i dă dreptul la o audienţă privată o dată pe an – o audienţă pe care n-a cerut-o încă şi poate n-o va cere niciodată.

Imposibil să merg mai departe aşa cum eram îmbrăcat. Bătrânul castelan ar fi picat mort pe loc dacă aş fi cerut să fiu lăsat să plec astfel, unde mai pui că era atât de îngrijorat de

siguranţa mea, încât, chiar şi incognito, aş fi fost însoţit în taină de cel puţin un pluton de halebardieri. Prin urmare, în scurtă vreme eram gătit cu o jazerantă din lapislazuli, coturni şi o stefană, la care se adăugau un baculus de abanos şi o enormă capă din damasc, brodată cu perle. Toate erau cum nu se poate mai străvechi, luate dintr-o abaldă rămasă de pe vremea când Citadela era rezidenţa autocraţilor.

Astfel că, în loc să intru în turnul nostru, aşa cum plănuisem, înveşmântat în aceeaşi mantie, mă întorceam ca o fiinţă de nerecunoscut, costumat ceremonios, ca de carnaval, slab ca un schelet, şchiop şi cu o cicatrice hidoasă. Sub această înfăţişare am intrat în biroul Maestrului Palaemon şi sunt aproape sigur că l-am speriat de moarte, căci i se spusese cu numai câteva clipe înainte că Autocratul se află în Citadelă şi doreşte să stea de vorbă cu el.

Mi s-a părut că îmbătrânise mult cât fusesem plecat. Sau poate doar mi-l aminteam nu aşa cum era când fusesem exilat, ci aşa cum îl văzusem în mica noastră clasă, când eram băietan. Şi totuşi îmi place să cred că îşi făcuse griji pentru mine, ceea ce nu e chiar imposibil: întotdeauna am fost cel mai bun elev al său şi cel mai drag; fără nicio îndoială, votul lui cântărise greu împotriva Maestrului Gurloes, salvându-mi viaţa; el îmi dăduse spada.

Dar dacă îngrijorarea lui fusese mică sau mare, chipul îi era mai adânc brăzdat decât înainte; iar părul lui rar, pe care mi-l aminteam cărunt, avea acum acea tentă gălbuie a fildeşului vechi. A îngenuncheat şi mi-a sărutat degetele, arătându-se surprins că-l ajut să se ridice şi-i spun să se aşeze din nou la masa lui de lucru.

— Sunteţi prea bun, Autocratule, a zis el, apoi a folosit vechea formulă: Mizericordia Domniei Voastre se întinde de la soare la Soare.

— Nu-ţi aminteşti de noi?

— Aţi fost închis aici?

S-a uitat intens la mine prin combinaţia ciudată de lentile care-i dădeau putinţa, numai ele, să vadă, şi mi-am spus că vederea lui, sleită, cu mult înainte să mă fi născut eu, de cerneala ştearsă a izvoadelor ghildei, trebuie să fi slăbit şi mai mult între timp.

— Aţi fost chinuit, văd. Dar totuşi, prea brutal pentru ceea ce

facem noi aici.

— Nu voi ne-aţi făcut asta, am răspuns, atingându-mi cicatricea de pe obraz. Cu toate astea, o vreme noi am fost închis sub acest turn, în oubliette.

A oftat – respiraţia scurtă a unui om bătrân – şi s-a uitat în jos, la mormanul cenuşiu de hârtii. A spus ceva, dar, neauzindu-l, l-am rugat să repete.

— A venit, a zis el. Ştiam că o să vină, dar speram să fiu mort şi uitat. O să ne daţi afară, Autocratule? Sau ne daţi altă treabă?

— Încă nu am hotărât ce o să facem cu dumneata şi ghilda pe care o serveşti.

— N-o să slujească la nimic. Dacă vă jignesc, Autocratule, vă cer îngăduinţă pentru vârsta mea… dar tot n-o să slujească la nimic. Până la urmă, veţi descoperi că veţi avea nevoie de oameni care să facă treaba pe care o facem noi. Puteţi s-o numiţi tămăduire, dacă vreţi. Adesea a fost numită astfel. Sau ritual, şi aşa a fost numită. Dar veţi descoperi că treaba asta devine şi mai cumplită sub alt nume. Îi veţi întemniţa pe aceia care nu merită să moară? O să descoperiţi o armată puternică în lanţuri. Veţi descoperi că ţineţi prizonieri a căror evadare ar fi o catastrofă şi că veţi avea nevoie de servitori care să facă dreptate împotriva celora care au pricinuit moartea agonică a zeci şi zeci. Cine va mai face asta?

— Nimeni nu face dreptate aşa ca voi. Zici că mizericordia noastră se întinde de la soare la Soare, şi aşa sperăm să fie. Prin mizericordia noastră îi vom dărui până şi celui mai nemernic ticălos o moarte rapidă. Nu pentru că ne e milă de el, ci pentru că e intolerabil ca oameni buni să-şi petreacă o viaţă întreagă împărţind durerea.

Capul i s-a ridicat şi lentilele au scăpărat. Pentru singura dată în toţi anii de când îl cunoşteam, îl vedeam aşa cum arătase în tinereţe.

— Trebuie să fie făcută de oameni buni. Aveţi sfătuitori proşti, Autocratule! Intolerabil ar fi să fie făcută de oameni răi.

Am zâmbit. Chipul lui, aşa cum îl văzusem atunci, îmi adusese în minte ceva ce alungasem de acolo cu luni în urmă. Anume, că această ghildă era familia mea, şi singura casă pe care aveam s-o am vreodată. N-aveam să-mi găsesc niciun prieten în lume dacă nu-mi găseam prieteni aici.

— Între noi, Maestre, i-am zis eu, noi am hotărât că nu trebuie făcută de nimeni.

N-a răspuns, iar din expresia lui mi-am dat seama că nici măcar nu mă auzise. Îmi ascultase însă vocea, şi bucurie amestecată cu îndoială a licărit pe chipul lui bătrân, sleit, asemenea umbrei şi luminii focului.

— Da, am zis eu. E Severian – şi în timp ce el se străduia să-şi vină în fire, m-am dus la uşă şi mi-am luat sabretaşul pe care-l adusese, la porunca mea, un ofiţer din garda mea. Îl învelisem în ceea ce fusese odată mantia fuliginoasă a ghildei, care se decolorase într-atât încât acum era de un negru ruginos. Întinzând mantia peste masa Maestrului Palaemon, am deschis sabretaşul şi am vărsat conţinutul. Asta e tot ce-am adus înapoi, am zis.

A zâmbit şi el, aşa cum zâmbea în clasă când mă prindea pe picior greşit cu cine ştie ce flecuşteţ.

— Asta şi tronul? Vrei să-mi povesteşti?

Aşa am făcut. Ne-a luat ceva vreme, şi nu numai o dată protectorii mei au bătut la uşă, ca să se asigure că nu mi se întâmplase nimic rău, iar într-un târziu am cerut să ni se aducă ceva de mâncare; din fazan nu mai rămăseseră decât oasele, turtele fuseseră mâncate şi vinul fusese băut, dar noi încă nu isprăvisem de vorbit. Atunci mi-a venit ideea care s-a închegat în această mărturie a vieţii mele. Iniţial, mă gândisem s-o încep cu ziua în care am părăsit turnul şi s-o sfârşesc odată cu întoarcerea mea. Dar curând am văzut că, deşi o asemenea structură ar oferi într-adevăr simetria atât de preţuită de artişti, ar fi cu neputinţă ca cineva să-mi înţeleagă aventurile fără să aibă habar de adolescenţa mea.

La fel, unele elemente ale poveştii mele ar fi rămas nedesăvârşite dacă nu o prelungeam (aşa cum voi şi face) cu câteva zile după întoarcerea mea. Poate că am născocit eu *Cartea de Aur* în locul altcuiva. Chiar aşa, poate că toate rătăcirile mele n-au fost altceva decât născocirile bibliotecarilor, pentru a atrage noi ucenici; dacă n-o fi şi asta o speranţă prea mare.

XXXIV
Cheia Universului

După ce a auzit tot ce era de auzit, Maestrul Palaemon s-a apropiat de grămăjoara formată din puţinele mele bunuri, şi a luat mânerul, măciulia şi garda de argint – tot ceea ce mai rămăsese din *Terminus Est.*

— A fost o spadă bună, a zis el. Aproape că ţi-am dăruit moartea, dar a fost o spadă bună.

— Noi am fost întotdeauna mândru s-o purtăm şi niciodată n-am avut vreo pricină să ne plângem de ea.

A oftat şi respiraţia a părut să i se oprească în gâtlej.

— S-a dus. Tăişul e spada, şi nu obiectul spadă. Ghilda o să le păstreze pe acestea undeva, dimpreună cu mantia şi sabretaşul tău, pentru că au fost ale tale. După ce tu şi eu vom fi morţi de câteva secole, bătrâni aşa ca mine le vor arăta ucenicilor. Ce păcat că nu avem şi tăişul. Am folosit-o mulţi ani înainte să vii în ghildă şi nu m-am gândit niciodată că va fi distrusă într-o luptă cu o armă diabolică. A pus jos măciulia de opal şi s-a încruntat la mine: Ce te frământă? Am văzut bărbaţi care erau mai puţin crispaţi când li se scoteau ochii.

— Sunt multe feluri de arme diabolice, cum le numeşti dumneata, cărora oţelul nu li se poate împotrivi. Am văzut câteva dintre ele când m-am aflat în Orithya. Şi sunt zeci de mii de soldaţi de-ai noştri acolo, ţinându-le piept cu lănci aruncătoare de foc şi javeline, şi cu săbii mai puţin meşteşugite decât *Terminus Est.* Până acum au izbutit, pentru că armele energetice ale ascienilor nu sunt numeroase, şi nu sunt numeroase pentru că ascienilor le lipsesc sursele de energie de care au nevoie ca să le producă. Ce se va întâmpla dacă lui Urth i se va da un Soare Nou? Oare ascienii nu vor putea să-i folosească energia mai bine decât noi?

— Aşa o fi, a recunoscut Maestrul Palaemon.

— Ne-am gândit dimpreună cu autocraţii care au fost înaintea noastră – fraţii noştri de ghildă, ca să zicem aşa, într-o ghildă nouă. Maestrul Malrubius spunea că numai predecesorul nostru a avut curajul să se supună încercării în timpurile moderne. Când atingem minţile celorlalţi, descoperim adesea că au refuzat pentru că au simţit că duşmanii noştri, care au păstrat mult mai

mult din ştiinţele străvechi, vor câştiga un avantaj mai mare. Oare nu au dreptate?

Maestrul Palaemon a rămas vreme lungă pe gânduri, înainte să-mi răspundă:

— Nu ştiu ce să spun. Crezi că sunt înţelept pentru că ţi-am fost odată dascăl, dar eu n-am fost la miazănoapte, aşa ca tine. Tu ai văzut armatele ascienilor, eu n-am văzut nicicând vreuna. Mă măguleşti cerându-mi părerea. Totuşi – din câte-mi spui, sunt rigizi, împietriţi în felul lor de-a fi. Îmi vine să cred că foarte puţini dintre ei gândesc.

Am ridicat din umeri.

— Asta se poate spune despre orice mulţime, Maestre. Dar, cum ziceai, poate că în cazul lor este mai adevărat. Iar ceea ce numeşti rigiditate, e ceva cumplit – o lipsă de viaţă ce întrece orice închipuire. Luaţi în parte, par a fi bărbaţi şi femei, dar împreună sunt ca o maşinărie din lemn sau piatră.

Maestrul Palaemon s-a ridicat, s-a dus la ferestruică şi s-a uitat afară, la pădurea de turnuri.

— Suntem prea rigizi aici, a zis el. Prea rigizi în ghilda noastră, prea rigizi în Citadelă. Îmi spune multe despre felul în care tu, care ai fost educat aici, i-ai văzut; într-adevăr, trebuie să fie inflexibili. Mă gândesc că s-ar putea ca, în ciuda cunoştinţelor lor ştiinţifice – poate mai puţine decât îţi vine să crezi –, oamenii din Commonwealth să fie mai bine pregătiţi să întoarcă împrejurări noi în favoarea lor.

— Noi nu suntem flexibil sau inflexibil, am zis eu. În afara unei memorii neobişnuit de bune, suntem doar un om obişnuit.

— Ba nu! Maestrul Palaemon a lovit în masă şi lentilele i-au scăpărat din nou. Eşti un om extraordinar, într-o epocă banală. Pe vremea când erai un ucenic mic, te-am bătut o dată sau de două ori – ştiu că-ţi aminteşti. Dar chiar şi când te-am bătut, am ştiut că vei deveni un personaj extraordinar, cel mai mare maestru pe care l-ar fi avut vreodată ghilda noastră. Şi vei fi maestru. Chiar dacă ne vei distruge ghilda, noi te vom alege!

— Ţi-am spus că vrem să reformăm ghilda, nu s-o distrugem. Nici măcar nu suntem sigur că avem căderea s-o facem. Ne respecţi pentru că am urcat pe locul cel mai înalt. Dar am ajuns acolo din întâmplare, şi o ştim. Predecesorul nostru a ajuns acolo tot din întâmplare, iar minţile pe care ni le-a adus, pe care noi abia dacă le atingem chiar şi acum, nu sunt cele ale vreunui geniu, cu una sau două excepţii. Cele mai multe sunt ale unor

oameni obişnuiţi, femei şi bărbaţi, marinari şi meşteşugari, neveste de fermieri şi desfrânaţi. Ceilalţi, în mare parte, sunt cărturari excentrici de mâna a doua, din cei de care obişnuia să râdă Thecla.

— Nu numai că ai urcat pe locul cel mai înalt, ci ai devenit acel loc, a spus Maestrul Palaemon. Eşti statul însuşi.

— Ba nu suntem. Statul este oricine – dumneata, castelanul, ofiţerii aceia de afară. Noi suntem poporul, Commonwealth-ul.

Până să spun aceste vorbe, nu mă gândisem la asta. Am luat de pe masă cărţulia cafenie.

— O s-o păstrăm. A fost unul din lucrurile bune, ca şi spada dumitale. Scrierea cărţilor va fi din nou încurajată. Hainele astea n-au buzunare; dar poate că va fi mai bine să fim văzut ducând-o când plecăm.

— S-o duci unde?

Maestrul Palaemon şi-a înclinat capul într-o parte, ca un corb bătrân.

— La Casa Absolută. N-am mai avut legătură cu ea de mai bine de-o lună – adică Autocratul n-a mai avut, dacă vrei aşa. Trebuie să aflăm ce se petrece pe front şi poate să trimitem întăriri.

Mi-au venit în minte Lomer şi Nicarete, şi ceilalţi prizonieri din antecameră.

— Şi mai avem şi alte treburi acolo, am continuat eu.

Maestrul Palaemon şi-a mângâiat bărbia.

— Înainte să pleci, Severian – adică Autocratule – vrei să faci un tur al celulelor noastre, de dragul trecutului? Mă îndoiesc că cei de-acolo ştiu de uşa care se deschide spre scara apuseană.

Este cea mai puţin folosită scară a turnului, poate şi cea mai veche. Cu siguranţă este cea mai puţin schimbată faţă de cum arăta la bunul ei început. Treptele sunt înguste şi abrupte, şi se răsucesc în jurul unei coloane centrale înnegrite de vreme. Uşa spre încăperea unde eu, adică Thecla, am fost supusă maşinăriei numite Revoluţionara stătea pe jumătate deschisă, astfel că, deşi n-am intrat, am văzut totuşi mecanismele ei străvechi: înspăimântătoare, dar părându-mi mai puţin hidoase decât acelea din castelul lui Baldanders, lucitoare însă mult mai vechi.

A intra în oubliette însemna o întoarcere la ceva ce bănuisem – din clipa în care plecasem din Thrax – să fi dispărut pentru totdeauna. Cu toate acestea, coridoarele de metal, cu lungile lor

şiruri de uşi, erau neschimbate, şi când am privit prin geamlâcurile tăiate în uşi, am văzut chipuri familiare, chipuri de bărbaţi şi femei pe care-i hrănisem şi-i păzisem în calitatea mea de calfă.

— Eşti palid, Autocratule, a zis Maestrul Palaemon. Îţi simt mâna tremurând.

(Îl sprijineam puţin, ţinându-mi o mână pe braţul lui.)

— Ştii că amintirile noastre nu se sting niciodată, i-am zis eu. Pentru noi, Chatelaine Thecla încă se află într-una din celulele astea, iar calfa Severian într-alta.

— Uitasem. Da, trebuie să fie cumplit pentru tine. Voiam să te duc în celula veche a lui Chatelaine, dar poate că nu doreşti s-o vezi.

I-am spus că vreau s-o văd; dar când am ajuns acolo, înăuntru era un alt client, iar uşa era încuiată. I-am cerut Maestrului Palaemon să-l cheme pe fratele de serviciu ca să ne deschidă uşa, apoi am stat o clipă şi m-am uitat la patul strâmt şi la mescioară. Abia într-un târziu l-am văzut pe client, care şedea pe singurul scaun din celulă, cu ochii mari şi o expresie greu de descris pe chip, un amestec de speranţă şi uimire. L-am întrebat dacă mă cunoaşte.

— Nu, exultantule.

— Nu suntem exultant. Suntem Autocratul tău. De ce te afli aici?

S-a ridicat, apoi a căzut în genunchi.

— Sunt nevinovat! Credeţi-mă!

— În regulă, am zis eu. Te credem. Dar vrem să ne spui de ce anume ai fost acuzat şi cum de-ai ajuns să fii condamnat.

Cu glas ascuţit, s-a apucat să depene cea mai încâlcită şi mai confuză poveste pe care am auzit-o vreodată. Cumnata lui conspirase cu mama ei împotriva lui. Ziseseră că el îşi lovise soţia, că-şi neglijase soţia bolnavă, că furase nişte bani de la ea, pe care ea îi primise în păstrare de la tatăl ei, dar nu cădeau de acord asupra motivelor. Înşiruind toate acestea (şi multe altele pe deasupra), clientul se lăuda cât de deştept fusese în a demasca malversaţiunile, vicleşugurile şi minciunile celor care îl trimiseseră în oubliette. Zicea că aurul cu pricina nu existase niciodată, dar şi că soacra lui dăduse o parte din el ca să-l mituiască pe judecător. Zicea că nu ştiuse că soţia lui era bolnavă, dar că îl chemase pe cel mai bun doctor să aibă grijă de ea.

L-am părăsit pe-acest client, m-am dus la următoarea celulă şi l-am ascultat şi pe clientul de acolo, apoi la următoarea, şi la următoarea, cu totul paisprezece celule. Unsprezece clienţi şi-au strigat sus şi tare nevinovăţia, unii mai bine decât primul, alţii încă şi mai rău; dar protestul niciunuia nu m-a convins. Trei au recunoscut că erau vinovaţi (deşi unul a jurat – şi cred că a fost sincer – că, da, săvârşise cele mai multe dintre fărădelegile de care se făcuse vinovat, dar celelalte i se puseseră în cârcă). Doi dintre aceştia au promis solemn că, dacă îi eliberez, nu vor mai face nimic ce i-ar putea aduce înapoi în oubliette; drept care i-am eliberat. Al treilea client – o femeie care răpise copii şi îi obligase să servească drept piese de mobilier într-o încăpere pregătită anume pentru asta, într-unul din cazuri ţintuind mâinile unei fetiţe în cuie de partea de dedesubt a tăbliei unei mescioare, ca să-i devină astfel piedestal – mi-a spus, aparent cu aceeaşi sinceritate, că era sigură că se va întoarce la sportul ei – cum îl numea ea –, pentru că era singura activitate care o pasiona cu adevărat. N-a cerut să fie eliberată, doar ca pedeapsa să-i fie schimbată în simplă detenţie. Femeia era nebună, n-aveam nicio îndoială; dar nimic din ceea ce spusese şi nici ochii ei nu trădau sminteala, ea însăşi spunându-mi că fusese examinată înainte de proces şi verdictul fusese că era întreagă la minte. Am atins-o pe frunte cu Gheara Nouă, dar aceasta a rămas la fel de neînsufleţită ca şi Gheara veche atunci când încercasem s-o folosesc pentru a-i ajuta pe Jolenta şi Baldanders.

Nu-mi dă pace gândul că puterea care s-a manifestat în ambele Gheare vine, în fapt, din mine şi de aceea radiaţia lor, despre care ceilalţi spun că e caldă, mie mi se păruse întotdeauna a fi rece. Acest gând este echivalentul psihologic al abisului dureros din cer, în care mă temeam că o să cad atunci când dormeam în munţi. Îl resping şi mi-e teamă de el, pentru că doresc cu atâta fervoare să fie adevărat; şi simt că dacă ar fi cel mai firav ecou de adevăr în gândul ăsta, l-aş detecta în mine. Ceea ce nu se întâmplă.

Mai mult, există şi câteva contraargumente pe lângă lipsa acestei rezonanţe interioare, cea mai importantă, mai convingătoare şi aparent de neevitat fiind aceea că, fără nicio îndoială, Gheara e cea care a readus-o la viaţă pe Dorcas după multe decenii în care a zăcut moartă – şi a făcut asta înainte să ştiu că o purtam la mine.

Un argument concludent, s-ar zice; şi totuşi nu sunt sigur că aşa este. Oare ştiam, de fapt? Ce înseamnă cu adevărat acest *a ştii?* Am presupus că eram fără cunoştinţă atunci când Agia mi-a strecurat Gheara în sabretaş; dar poate că eram doar ameţit, şi, în orice caz, mulţi au crezut vreme îndelungată că persoanele care şi-au pierdut cunoştinţa sunt conştiente de ce se întâmplă în jur şi reacţionează înlăuntrul lor la vorbe şi muzică. Altfel cum se explică visele dictate de zgomote exterioare? Care parte a creierului este inconştientă, la urma urmei? Cu siguranţă nu tot creierul, altfel inima n-ar mai bate şi plămânii n-ar mai respira. Memoria, în cea mai mare parte, ţine de chimie. În fapt, tot ceea ce am de la Thecla şi de la fostul Autocrat este ceva chimic – drogurile n-au făcut altceva decât să permită componentelor complexe ale gândirii să pătrundă ca informaţie în propriul meu creier. Şi-atunci, nu e oare cu putinţă ca anumite informaţii venite dinspre fenomene externe să lase o amprentă chimică în creierul nostru, chiar şi când a încetat temporar activitatea electrică de care depindem pentru gândirea conştientă?

În plus, dacă energia îşi are originile în mine, de ce a trebuit să-mi dau seama de existenţa Ghearei pentru ca ele să se declanşeze, mai mult decât dacă originile energiei ar fi în Gheara însăşi? Şi încă o idee, mai puternică, la fel de valabilă, sugerată poate de năvălirea noastră, prin răsturnare, pe teritoriul sacru al Pelerinelor, şi de felul în care Agia şi cu mine am scăpat nevătămaţi din accidentul care a ucis animalele. Din catedrală ne-am dus la Grădinile Botanice, iar acolo, înainte să intrăm în Grădina Somnului Nesfârşit, eu am zărit o tufă acoperită cu Gheare. La vremea aceea, credeam că Gheara e o gemă, dar oare gândul acesta nu mi-a fost sugerat de ele? Minţile noastre adeseori ne joacă feste. În casa galbenă întâlnisem trei persoane care ne luaseră drept prezenţe supranaturale.

Dacă puterea supranaturală e a mea (şi totuşi e limpede că nu-i a mea), cum de-am ajuns s-o am? M-am gândit la două explicaţii, ambele cum nu se poate mai improbabile. Vorbeam odată cu Dorcas despre semnificaţia simbolică a lucrurilor din lumea reală, care, dacă ţinem seama de ceea ce ne învaţă filosofii, reprezintă lucruri mai presus de ele, iar la rândul lor sunt simbolizate de altele inferioare lor. Bunăoară – un exemplu absurd de simplu – într-o mansardă un artist pictează o piersică. Dacă-l punem pe bietul artist în locul Increatului, putem spune că desenul său simbolizează piersica, prin urmare fructele

pământului, în vreme ce curbura luminoasă a piersicii ca atare simbolizează frumuseţea coaptă a feminităţii. Dacă o femeie ar intra în mansarda artistului (o improbabilitate pe care o luăm în calcul, de dragul explicaţiei), fără îndoială nu şi-ar da seama că rotunjimea coapsei ei şi duritatea inimii ei şi-au găsit ecou într-un coş pe masa de lângă fereastră, cu toate că probabil artistul nu se poate gândi la nimic altceva.

Dar dacă Increatul este în fapt în locul artistului, nu e oare cu putinţă că asemenea legături, dintre care multe rămân neştiute de fiinţele omeneşti, pot să aibă efecte profunde asupra structurii lumii, la fel cum obsesia pictorului ar putea conferi culoare desenului său? Dacă eu sunt acela care va reînnoi tinereţea soarelui cu Fântâna Albă despre care mi s-a spus, nu e oare cu putinţă ca să mi se fi dat, aproape inconştient (dacă mi se îngăduie să folosesc acest cuvânt), atributele vieţii şi luminii ce vor aparţine Soarelui înnoit?

Cealaltă explicaţie de care am pomenit nu e de fapt decât o speculaţie. Dar dacă, aşa cum mi-a spus Maestrul Malrubius, cei care mă vor judeca printre stele îmi vor lua bărbăţia de va fi să dau greş în faţa judecăţii lor, nu e oare cu putinţă ca tot ei să mă consfinţească, făcându-mi un dar la fel de preţios dacă eu, ca reprezentant al Omenirii, mă supun dorinţelor lor? Aş zice că dreptatea o cere. Şi dacă aşa stau lucrurile, oare nu e cu putinţă ca darul lor să transcendă timpul, aşa cum o fac şi ei? Hierodulii pe care i-am întâlnit în castelul lui Baldanders spuneau că erau preocupaţi de mine pentru că voi dobândi tronul – oare ar fi fost preocuparea lor atât de mare dacă aş fi doar cârmuitorul războinic al unei părţi a acestui continent, unul dintre mulţii cârmuitori războinici din lunga istorie a lui Urth?

Una peste alta, cred că prima explicaţie este cea mai aproape de adevăr; dar nici a doua nu e de lepădat. Şi una, şi cealaltă par să-mi dea de înţeles că misia în care sunt gata să pornesc va izbândi. Plec la drum cu inima uşoară.

Dar mai e şi o a treia explicaţie. Nicio fiinţă omenească sau nicio fiinţă aproape omenească nu-şi poate închipui o asemenea minte ca a lui Abaia, Erebus şi a celorlalţi de soiul lor. Puterea lor depăşeşte înţelegerea, şi acum ştiu că ne-ar putea zdrobi într-o zi, dacă n-ar fi că ei socotesc drept victorie doar înrobirea, nu şi anihilarea. Marea undină pe care o văzusem era creatura lor, şi nu atât sclava lor, cât jucăria lor. Cine ştie dacă nu cumva puterea Ghearei, Gheara luată din ceva ce creşte atât de

aproape de marea lor, vine, la urma urmei, de la ei. Ei îmi ştiau destinul la fel de bine ca şi Ossipago, Barbatus şi Famulimus, şi, pentru a-l împlini, m-au salvat când am fost băietan. După ce-am părăsit Citadela, m-au găsit din nou şi de atunci Gheara a fost cea care mi-a ales drumul. Poate că ei speră să triumfe făcând dintr-un torţionar un Autocrat, sau chiar înălţându-l la un rang mai presus de cel al Autocratului.

*

Acum cred că a venit vremea să consemnez ceea ce mi-a explicat Maestrul Malrubius. Nu mă pot pune chezaş pentru adevărul spuselor sale, dar eu cred că sunt adevărate. Mai mult decât voi aşterne aici, nu ştiu.

Aşa cum se deschide o floare, îşi împrăştie sămânţa, moare şi renaşte din propria sămânţă ca să înflorească din nou, la fel şi universul pe care-l ştim se împrăştie în spaţiul infinit până nu mai rămâne nimic din el, îşi adună fragmentele (care, din pricina curburii spaţiului, se întâlnesc până la urmă acolo de unde au plecat) şi din acea sămânţă înfloreşte din nou. Fiecare asemenea ciclu de înflorire şi pieire marchează un an divin.

Aşa precum floarea ce vine este aidoma florii din care s-a tras, la fel şi universul care vine îl repetă pe acela a cărui distrugere a fost obârşia sa; şi acest fapt este adevărat atât pentru detaliile fine, cât şi pentru cele mari; lumile care apar nu se deosebesc prea mult de cele care au pierit, şi sunt populate de specii asemănătoare, doar că, aşa cum o floare evoluează de la o vară la alta, la fel şi lucrurile toate evoluează de fiecare dată cu un pas infim.

Într-un anume an divin (un timp într-adevăr cu neputinţă de închipuit cu mintea noastră, cu toate că acel ciclu de universuri a fost doar unul dintr-o succesiune fără sfârşit), s-a născut o seminţie care se asemăna atât de mult cu a noastră, încât Maestrul Malrubius nu s-a ferit s-o numească omenească. S-a răspândit printre galaxiile universului ei întocmai aşa cum se spune că am făcut noi în trecutul îndepărtat, când Urth a fost, o vreme, centrul, ori cel puţin casa şi simbolul unui imperiu.

Aceşti oameni au întâlnit multe făpturi pe celelalte lumi, dăruite cu un anume grad de inteligenţă ori cel puţin cu un potenţial de inteligenţă, şi din ele – pentru ca să aibă prieteni în singurătatea dintre galaxii şi aliaţi printre lumile lor viermuitoare – au creat fiinţe asemănătoare lor.

Lucrul ăsta nu s-a înfăptuit nici iute, nici cu una, cu două.

Miliarde fără număr au suferit şi au murit sub mâinile lor călăuzitoare, lăsând în urmă neşterse amintiri de durere şi vărsări de sânge. Când universul lor a îmbătrânit, iar galaxiile se îndepărtau unele de altele încât cele mai apropiate nu puteau fi zărite nici măcar cât stelele palide, şi navele lor se îndreptau într-acolo doar călăuzite de mărturii străvechi, lucrul acesta s-a împlinit. Întregită, truda aceasta era mai măreaţă decât şi-ar fi putut-o închipui aceia care o începuseră. Ceea ce se crease nu era o rasă nouă ca a Umanităţii, ci o rasă aşa cum şi-ar fi dorit Umanitatea să fie a sa proprie: unită, milostivă, dreaptă.

Nu mi s-a spus ce s-a ales de Umanitatea acelui ciclu. Poate a supravieţuit până la implozia universului, apoi a pierit odată cu el. Poate a evoluat într-atât încât noi n-am mai putea-o recunoaşte. Însă fiinţele pe care le alcătuise Umanitatea într-o formă pe care ar fi dorit s-o aibă bărbaţii şi femeile au scăpat, deschizând o cale spre Yesod, Universul superior universului nostru, unde au creat lumi potrivite naturii lor.

Din această poziţie avantajoasă, ei privesc înainte şi înapoi, şi astfel privind, ne-au descoperit pe noi. Poate că noi nu suntem altceva decât o rasă asemenea celei care le-a dat lor formă. Poate că noi le-am dat formă – sau fiii noştri, sau taţii noştri. Malrubius mi-a spus că el unul nu ştia, şi cred că mi-a spus adevărul. Oricum ar fi, ei ne dau formă nouă acum, aşa cum şi lor li s-a dat formă; este răsplata şi totodată răzbunarea lor.

Şi pe hieroduli i-au găsit, lor le-au dat formă mai iute, pentru a-i servi pe ei în univers. Instruiţi de ei, hierodulii construiesc nave asemenea celei care m-a purtat pe mine din junglă până la mare, pentru ca aquastori asemenea lui Malrubius şi Triskele să-i poată şi ei servi. Cu aceşti cleşti suntem ţinuţi în fierărie.

Barosul pe care îl mânuiesc ei este capacitatea de a-şi trage înapoi servitorii, pe coridoarele timpului, şi de a-i trimite val-vârtej înainte, spre viitor. (Puterea aceasta este în esenţă aceeaşi cu cea care le-a îngăduit să fugă de moartea universului lor – a pătrunde în coridoarele timpului înseamnă a părăsi universul.) Cel puţin pe Urth, nicovala lor este necesitatea vieţii: nevoia noastră în acest ev să luptăm împotriva unei lumi tot mai ostile, cu resursele continentelor secătuite. Fiind o cruzime la fel de mare ca şi mijloacele prin care ei înşişi au fost alcătuiţi, dreptatea se conservă; dar când va apărea Soarele Nou, va fi un semnal că măcar primele operaţii ale alcătuirii s-au încheiat.

XXXV
Scrisoarea Părintelui Inire

Locuinţa ce mi s-a dat se afla în partea cea mai veche a Citadelei. Camerele stătuseră goale o vreme atât de lungă, încât bătrânul castelan şi majordomul a cărui treabă era să se îngrijească de ele credeau că se pierduseră cheile şi s-au oferit, cu multă reţinere şi necontenind să-şi ceară iertare, să spargă broasca. Nu mi-am îngăduit luxul să mă uit la chipurile lor, dar am auzit cum li se opreşte respiraţia în piept atunci când am rostit cuvintele simple care controlau uşile.

În acea seară am fost fascinat să văd cât de diferită de a noastră era moda din perioada în care acele încăperi fuseseră mobilate. Nu aveau scaune aşa cum sunt în vremea noastră, ci nişte perne complexe, iar mesele lor nu aveau sertare şi le lipsea simetria pe care noi o socotim esenţială. După gusturile noastre, erau prea multe stofe şi prea puţin lemn, os, piele şi piatră, ceea ce-mi dădea impresia de deşănţare şi disconfort.

Dar nu era cu putinţă să ocup alt apartament decât cel rezervat din străvechime autocraţilor; şi nici nu puteam să pun să fie remobilat, căci asta ar fi însemnat să-mi critic predecesorii. Dacă mobila avea efect mai mult asupra minţii decât a trupului, ce încântare am resimţit când am descoperit comorile lăsate în urmă de aceiaşi predecesori: existau documente ce vorbeau despre lucruri cu totul uitate acum şi nu întotdeauna uşor de înţeles: mecanisme ingenioase şi enigmatice; un microcosm ce prindea viaţă de la căldura mâinilor mele, iar fiinţele minuscule ce locuiau în el păreau să crească sub ochii mei şi să capete trăsături tot mai umane; un laborator în care se găsea legendara „bancă de smaragd” şi multe alte lucruri, cea mai interesantă dintre ele fiind o mandragora în alcool.

Retorta în care plutea avea şapte palme în înălţime, iar lăţimea era cam jumătate din înălţime; homunculul însuşi nu era mai înalt de două palme. Când am ciocănit în peretele de sticlă, a întors către mine nişte ochi asemănători cu două mărgele neguroase, ochi ce arătau mult mai nevăzători decât ai Maestrului Palaemon. N-am auzit niciun sunet când buzele i s-au mişcat, dar am ştiut pe dată ce vorbe rostise şi, într-un fel greu de definit, am simţit cum fluidul palid în care era cufundată

mandragora devine propria mea urină sângerie la culoare.

— *De ce m-ai tulburat, Autocratule, din contemplarea lumii tale?*

— E cu adevărat a mea? am întrebat eu. Ştiu acum că sunt şapte continente şi niciunul în afară de acesta nu se supune formulelor venerate.

— *Tu eşti moştenitorul,* a zis zbârcitura şi s-a răsucit – nu ştiu dacă întâmplător sau voit – în aşa fel încât nu mai stătea cu faţa la mine.

Am ciocănit din nou în sticlă:

— Şi tu cine eşti?

— *O făptură fără părinţi, care-şi trăieşte viaţa scufundată în sânge.*

— Păi la fel am fost şi eu! Înseamnă că ar trebui să fim prieteni, tu şi cu mine, ca două fiinţe de aceeaşi condiţie.

— *Glumeşti.*

— Câtuşi de puţin. Simt cu adevărat compasiune pentru tine şi cred că ne asemănăm mai mult decât îţi închipui.

Fiinţa minusculă s-a răsucit din nou, chipul ei cât gămălia acului s-a ridicat spre al meu.

— *Aş vrea să te cred, Autocratule.*

— Vorbesc serios. Nimeni nu m-a acuzat vreodată de sinceritate, şi am spus destule minciuni când am socotit că-s în folosul meu, dar acum sunt sincer. Dacă pot să fac ceva pentru tine, spune-mi.

— *Sparge sticla.*

Am ezitat.

— N-o să mori?

— *N-am trăit niciodată. O să încetez să mai gândesc. Sparge sticla.*

— Ba trăieşti.

— *Nu cresc, nu mă mişc, nu răspund la niciun stimul în afară de gând, care nu e socotit răspuns. Nu sunt capabil să-mi perpetuez neamul, şi nici alt neam. Sparge sticla.*

— Dacă într-adevăr nu eşti viu, mai bine aş găsi o cale să te aduc la viaţă.

— *Halal frăţie! Când ai fost întemniţată aici, Thecla, şi băiatul ăla ţi-a adus cuţitul, de ce n-ai căutat atunci mai multă viaţă?*

Am simţit cum îmi iau foc obrajii, am ridicat baculusul de abanos, dar n-am lovit.

— Viu sau mort, ai o inteligenţă pătrunzătoare. Thecla e acea

parte din mine care se înfurie cel mai uşor.

— *Dacă i-ai fi moştenit glandele memoriei, aş fi izbândit.*

— Chiar şi pe-asta o ştii. Cum se face că ştii atât de multe, cu toate că eşti orb?

— *Actele minţilor obişnuite stârnesc vibraţii foarte mici care tulbură fluidele acestei sticle. Îţi aud gândurile.*

— Bag seamă că şi eu le aud pe ale tale. Cum e posibil să le aud pe ele, nu şi altele?

Uitându-mă acum direct la chipul acela zgârcit, luminat de ultimele raze de soare ce pătrundeau printr-un geamlâc colbuit, n-am fost sigur că buzele i s-au mişcat sau nu.

— *Te auzi pe tine, cum se întâmplă întotdeauna. Nu-i auzi pe alţii pentru că mintea ta ţipă tot timpul, aşa cum ţipă un copil într-un coş. Aşa, văd că-ţi aminteşti asta.*

— Îmi amintesc de-un timp cu mult în urmă, când mi-era frig şi eram flămând. Zăceam întins pe spate, împrejmuit de ziduri cafenii, şi auzeam sunetul propriilor mele ţipete. Da, cred că eram doar prunc. Încă nu puteam merge de-a buşilea. Eşti foarte deştept. Ce gândesc acum?

— *Că sunt doar un exerciţiu inconştient al propriei tale puteri, aşa cum a fost şi Gheara. Şi e adevărat. Eram diform, am murit înainte de-a mă naşte, şi de atunci sunt ţinut aici în coniac alb. Sparge geamul.*

— Întâi aş vrea să-ţi pun nişte întrebări.

— *Frate, e un bătrân cu o scrisoare la uşa ta.*

Am ascultat. Era ciudat ca, după ce auzisem numai cuvintele lui în mintea mea, să aud din nou sunete adevărate – chemarea mierlelor somnoroase printre turnuri şi ciocănitul în uşă. Mesagerul era bătrânul Rudesind, care mă călăuzise până în sala tablourilor din Casa Absolută. I-am făcut semn să intre (cred că santinelele au fost foarte mirate), pentru că voiam să stau de vorbă cu el şi ştiam că n-am de ce mă teme că nu-mi va arăta respectul cuvenit.

— N-am intrat niciodată aici, a zis el. Cu ce-ţi pot fi de folos, Autocratule?

— Ne-ai şi slujit, doar văzându-te. Ştii cine suntem, nu-i aşa? Ne-ai recunoscut când ne-am mai întâlnit.

— Dacă nu ţi-aş şti chipul, Autocratule, aş fi aflat de zeci de ori până acum cine eşti. Mi s-a spus deseori. Pare-se că pe-aici nimeni nu mai vorbeşte despre altceva. Cum că aici ai fi fost şlefuit. Cum că te-au văzut nu ştiu când şi nu ştiu unde. Cum

arătai şi ce le-ai spus. Nu-i bucătar care să nu-ţi fi dat o turtă. Toţi soldaţii ţi-au spus poveşti. A trecut ceva vreme de când n-am mai întâlnit o femeie care să nu te fi sărutat şi să nu-ţi fi cârpit găurile din pantalonaşi. Ai avut un câine…

— E-adevărat, am spus. Am avut.

— Şi o pisică, şi o pasăre, şi un coati care fura mere. Şi te căţărai pe toate zidurile de-aici. Şi săreai de pe ele. Sau te legănai agăţat de-o frânghie, sau te ascundeai şi te lăudai că ai fi sărit. Eşti fiecare băiat care a trăit aici şi-am auzit poveşti ce ţi-au fost puse în seamă şi care erau ale unor oameni bătrâni încă pe vremea când eram eu băietan, şi-am auzit despre năzbâtii pe care le-am făcut eu însumi acum şaptezeci de ani.

— Ni s-a spus şi nouă că faţa Autocratului este întotdeauna ascunsă în spatele măştii pe care oamenii o ţes pentru el. Fără îndoială că e un lucru bun; nu te poţi umfla în pene după ce-ai înţeles cât de mult te deosebeşti de cel în faţa căruia se înclină ei. Dar vrem să aflăm câte ceva despre dumneata. Autocratul dinainte ne-a spus că ai fost santinela lui în Casa Absolută, iar acum ştim că eşti un servitor de-al Părintelui Inire.

— Aşa e, a zis bătrânul. Am această onoare şi scrisoarea Domniei Sale o aduc acum.

Mi-a întins un plic mic şi cam soios.

— Iar noi suntem stăpânul Părintelui Inire.

S-a înclinat ca un om de la ţară.

— Ştiu, Autocratule.

— Atunci îţi poruncim să te aşezi şi să te odihneşti. Avem întrebări să-ţi punem şi nu vrem să-l ţinem în picioare pe-un om de vârsta dumitale. Când am fost băiatul acela despre care toată lumea vorbeşte, sau poate niţeluş mai mare, ne-ai arătat drumul până la biblioteca Maestrului Ultan. De ce-ai făcut asta?

— Nu pentru că ştiam ceva ce alţii nu ştiau. Nici pentru că stăpânul meu poruncise astfel, dacă la asta te gândeşti. Nu vrei să-i citeşti scrisoarea?

— De îndată. După un răspuns onest, în câteva cuvinte.

Bătrânul şi-a lăsat capul în piept şi s-a tras de bărbuţa subţire. Îi vedeam pielea uscată a feţei bobotindu-se în conuleţe sugrumate, ca şi când încercau să urmeze firele albe.

— Autocratule, gândeşti că am avut vreo bănuială la vremea aceea. Poate unii bănuiau ceva. Poate stăpânul meu, dar eu unul nu ştiu.

Ochii lui urduroşi s-au înălţat pe sub sprâncene, ca să se uite

la mine, apoi s-au lăsat iarăşi în jos.

— Erai tânăr şi-mi păreai un băiat potrivit, prin urmare am vrut să vezi.

— Să văd ce?

— Sunt un om bătrân. Bătrân eram şi atunci, bătrân sunt şi acum. De atunci ai crescut. O văd pe chipul Domniei Tale. Eu nu-s cu mult mai bătrân, pentru că vremea trecută de-atunci nu-nseamnă nimic pentru mine. Dacă pui la socoteală tot timpul pe care l-am petrecut urcând şi coborând pe scara mea, e mai mult decât s-a scurs de-atunci. Am vrut să vezi câţi au fost înaintea Domniei Tale. Mii şi mii au trăit şi au murit înainte ca Domnia Ta să fi fost conceput, unii mai buni decât Domnia Ta. Adică, Autocratule, decât erai atunci. Îţi vine să crezi că oricine creşte aici, în vechea Citadelă, se va fi născut ştiind toate astea, dar am descoperit că nu-i chiar aşa. Trăiesc în preajma lor tot timpul, dar nu-i văd. Însă coborând acolo jos, la Maestrul Ultan, cei mai luminaţi la minte îşi dau seama.

— Eşti avocatul morţilor.

Bătrânul a dat din cap:

— Aşa e. Oamenii vorbesc că trebuie să fii drept ba cu unul, ba cu altul, dar nimeni din cei pe care i-am auzit nu zice că şi ei ar fi trebuit să se poarte cu dreptate. Noi luăm tot ce-au avut ei, ceea ce e bine. Şi scuipăm adesea pe părerile lor, ceea ce socotesc eu că şi asta e bine. Dar s-ar cuveni să ne amintim din când în când cât din ceea ce avem am dobândit de la ei. Şi mă gândesc că atâta vreme cât mai sunt aici, se cade să pun o vorbă bună pentru ei. Iar acum, dacă nu te superi, Autocratule, o să pun scrisoarea aici, pe masa asta caraghioasă…

— Rudesind…

— Da, Autocratule?

— O să-ţi cureţi tablourile?

A dat din nou din cap:

— Ăsta e unul dintre motivele pentru care sunt nerăbdător să plec, Autocratule. Am fost la Casa Absolută până când stăpânul meu… – a tăcut, a părut să înghită în sec, aşa cum fac oamenii când simt că poate au zis prea mult – … a plecat spre miazănoapte. Am de curăţat un Fechin, am cam rămas în urmă.

— Rudesind, ştim dinainte răspunsurile la întrebarea pe care crezi că o vom pune. Ştim că stăpânul dumitale este ceea ce oamenii numesc cacogen şi că, din cine ştie ce motiv, este unul dintre puţinii care au ales să-şi lege soarta de a Omenirii,

rămânând pe Urth ca fiinţă umană. Cumaeana este alta, deşi poate că nu ştiai. Ştim chiar că stăpânul dumitale a fost cu noi în junglele de la miazănoapte, unde a încercat, până a fost prea târziu, să-l salveze pe predecesorul meu. Vrem doar să spunem că dacă un tânăr cu o misivă va trece din nou când te afli pe scară, să-l trimiţi la Maestrul Ultan. Aceasta e porunca noastră.

După ce a plecat, am deschis plicul. Fila dinăuntru nu era mare, dar era acoperită cu un scris mărunt, ca şi când o colonie de păianjeni burdihăniţi de ouă au fost striviţi pe suprafaţa ei.

> Inire, servitorul Domniei Sale, îl salută pe mirele planetei Urth, Stăpân peste Nessus şi Casa Absolută, Mai-Marele Rasei Sale, Aurul Poporului Său, Mesagerul Zorilor, Helios, Hyperion, Surya, Savitar şi Autocrat!
>
> Mă grăbesc să ajung la Domnia Ta în cel mult două zile.
>
> A trecut o zi şi mai bine de când am aflat ce s-a întâmplat. Cele mai multe informaţii mi-au ajuns de la femeia Agia, care, cel puţin din ceea ce-a zis ea, a avut un rol esenţial în eliberarea Domniei Tale. Mi-a mai spus şi ceva despre relaţia Domniei Tale cu ea din trecut, pentru că, din câte ştii, am mijloace să obţin informaţii.
>
> Vei fi aflat de la ea că Exultantul Vodalus a murit de mâna ei. Amanta lui, Chatelaine Thea, a încercat la început să-i stăpânească pe mirmidonii care erau alături de el la moartea lui; dar cum ea nu este nicidecum potrivită să-i conducă şi cu atât mai puţin să-i ţină în frâu pe cei din sud, am aranjat astfel încât s-o pun pe femeia Agia în locul ei. Ţinând seamă de milostenia din trecut a Domniei Tale, am încredere că îţi vei da acordul. De bună seamă că e de dorit să ţii în acţiune o mişcare ce s-a dovedit atât de folositoare altădată, şi, atâta vreme cât oglinzile oaspetelui Hethor rămân nesparte, ea îi asigură un comandant verosimil.
>
> Vei socoti pesemne nava pe care am trimis-o în ajutorul stăpânului meu, autocratul din acea vreme, drept nepotrivită – cum o socotesc eu, bunăoară –, dar a fost cea mai bună pe care am găsit-o şi am făcut tot ce-am putut ca s-o obţin. De altfel, eu însumi am fost forţat să călătoresc spre miazăzi, şi cu mult mai încet; va veni poate curând timpul când verii mei vor fi gata să se alăture nu numai omenirii, ci şi *nouă* – dar până una-alta ei continuă să considere Urth ca fiind mai puţin important decât multe dintre multele lumi colonizate, iar pe

noi înşine drept egali cu ascienii, şi astfel cu xantodermii şi multe alte seminţii.

Poate că Domnia Ta ai primit de-acum veşti mai proaspete şi mai desluşite decât mine. Dar dacă nu le-ai primit: războiul merge bine şi rău. Nicăieri încercuirea lor n-a pătruns prea adânc, iar forţa sudică, mai cu seamă, a suferit asemenea pierderi încât se poate spune că a fost distrusă. Ştiu că moartea atâtor sclavi amărâţi ai lui Erebus nu e o veste care să te bucure, dar cel puţin armiilor noastre li s-a dat un răgaz.

De care au cumplită nevoie. Printre paralieni a izbucnit sediţiunea, care trebuie înăbuşită. Tarentinii, antrustionii Domniei Tale şi legiunile oraşului – cele trei grupuri care au dus greul luptei – au suferit la fel de multe pierderi ca duşmanul. Sunt cohorte printre ei care n-ar mai putea strânge nici măcar o sută de soldaţi buni de luptă.

Nu e nevoie să-ţi spun că trebuie să facem rost de mai multe arme mici, mai cu seamă artilerie, dacă verii mei vor putea fi convinşi să se despartă de ele la un preţ pe care să-l putem plăti. Între timp, ce se poate face pentru a strânge trupe proaspete trebuie făcut, şi la timp pentru ca recruţii să poată fi instruiţi până-n primăvară. Unităţi uşoare, care să hărţuiască duşmanul fără să se risipească, de-asta avem întâi şi-ntâi nevoie; dar dacă ascienii se dezlănţuie anul viitor, o să avem nevoie de pichenari şi pilani cu sutele de mii şi ar fi mai bine să-i aducem sub arme încă de pe acum, măcar pe o parte dintre ei.

Orice veşti ai despre incursiunile lui Abaia trebuie să fie mai proaspete decât ale mele; eu n-am primit niciuna de când am părăsit frontul. Cred că Hormisdas a plecat la Miazăzi, dar Olaguer îţi poate da raportul.

În grabă şi reverenţios,
INIRE

XXXVI
Despre aur rău şi ardere

N-au mai rămas multe de spus. Ştiam că în câteva zile voi fi obligat să părăsesc oraşul, prin urmare tot ce speram să fac acolo trebuia făcut iute. N-aveam niciun prieten în ghildă în care să am încredere, în afară de Maestrul Palaemon, iar el nu prea avea să-mi fie de folos în planurile mele. L-am chemat la mine pe Roche, ştiind că, dacă se află în faţa mea, nu mă va putea minţi multă vreme. (Mă aşteptam să văd un bărbat mai în vârstă decât mine, dar calfa roşcovană care s-a prezentat la ordinele mele era doar cu puţin mai mare decât un băietan; după ce a plecat, mi-am cercetat chipul într-o oglindă, ceea ce nu făcusem niciodată înainte.)

Mi-a spus că el şi alţi câţiva, care-mi fuseseră prieteni mai mult sau mai puţin apropiaţi, se împotriviseră executării mele când vrerea celor mai mulţi din ghildă fusese aceea de a mă omorî, şi l-am crezut. A recunoscut de bunăvoie că propusese să fiu mutilat şi surghiunit, dar a mai spus şi că făcuse aceasta doar pentru că simţise că aşa şi numai aşa putea să-mi salveze viaţa. Cred că se aştepta să fie pedepsit – obrajii şi fruntea, de obicei îmbujorate, se albiseră într-atât, că pistruii apăreau ca nişte stropi de vopsea. Dar vocea nu-i şovăia şi n-a spus nimic ce ar fi putut să-mi dea de înţeles că se scuza pe sine aruncând vina pe altcineva.

Fapt e că aveam de gând să-l pedepsesc dimpreună cu ghilda întreagă. Nu pentru că le-aş fi purtat pică, lui ori celorlalţi, ci pentru că simţeam că, dacă stăteau închişi sub turn oarece vreme, se va trezi în ei simţul pentru acel principiu al dreptăţii de care vorbise Maestrul Palaemon, şi pentru că ar fi cea mai bună cale de a mă asigura că ordinul de interzicere a torturii, pe care intenţionam să-l dau, va fi executat. Cei care petrec câteva luni temându-se de arta torturii nu se vor împotrivi când i se va pune capăt.

Lui Roche însă nu i-am spus nimic despre toate astea, l-am rugat doar să-mi aducă în seara aceea un veşmânt de calfă şi să se pregătească, împreună cu Drotte şi Eata, să mă ajute a doua zi dimineaţa.

S-a reîntors cu veşmântul imediat după vecernie. Nu pot să

spun ce plăcere mi-a făcut să lepăd costumaţia în care fusesem încorsetat până atunci şi să mă îmbrac din nou în hainele fuliginoase. Noaptea, îmbrăţişarea lor întunecată te face aproape nevăzut, şi după ce m-am strecurat afară din încăperile mele pe una dintre ieşirile tainice, am trecut de la un turn la altul ca o umbră, până am ajuns la surpătura din curtină.

Ziua fusese caldă; noaptea însă era răcoroasă, necropola se umpluse de ceaţă, întocmai aşa cum fusese când ieşisem din spatele monumentului ca să-l salvez pe Vodalus. Mausoleul în care mă jucasem în copilărie arăta întocmai aşa cum îl lăsasem, cu uşa înţepenită închisă pe trei sferturi.

Adusesem o lumânare cu mine, şi am aprins-o după ce am intrat. Efigiile funerare pe care le lustruiam pe vremuri erau acoperite din nou de cocleală; frunze uscate, suflate de vânt, zăceau peste tot, nezdrobite. Un copac întinsese un ram suplu prin ferestruica zăbrelită.

Rămâi unde te pun, şi fie
Ca ochi de om să nu te ştie,
O nălucire străvezie
Văzută doar de ochii mei!

Aici, pitită pe vecie,
Să nu te-atingă mână vie,
Şi ochi străin să nu te ştie,
Ştiută doar de ochii mei![1]

Piatra era mai mică şi mai uşoară decât mi-o aminteam eu. Moneda de sub ea se mătuise din pricina jilăvelii; dar era acolo şi-n clipa următoare o ţineam în mână, amintindu-mi de băiatul care fusesem cândva, întorcându-se prin ceaţă, tulburat profund, la zidul dărăpănat.

Acum trebuie să vă rog pe Domniile Voastre, care mi-aţi îngăduit atâtea abateri şi digresiuni, să-mi mai iertaţi una. E ultima.

Cu câteva zile în urmă (ceea ce înseamnă mult timp după încheierea întâmplărilor despre care v-am povestit până acum), mi s-a spus că un vagabond venise aici, la Casa Absolută, spunând că-mi datora nişte bani, şi că refuzase să-i dea oricui altcuiva. Am bănuit că era vorba de cine ştie ce veche cunoştinţă

[1] Traducere de Ion Horea (n. red.).

de-a mea, aşa că i-am spus şambelanului să-l aducă la mine.

Era Doctorul Talos. Ai fi zis că dăduse peste-o comoară, pentru că se îmbrăcase pentru această împrejurare cu o capote din catifea roşie şi pe cap îşi pusese un fes din acelaşi material. Chipul îi semăna şi acum cu al unei vulpi împăiate; dar din când în când parcă pâlpâia ceva viaţă în el, iar prin ochii de sticlă privea în afară cineva sau ceva.

— Ai progresat, mi-a zis el, făcând o plecăciune atât de adâncă, încât ciucurele fesului a măturat podeaua. Poate-ţi aminteşti că întotdeauna am afirmat că aşa se va întâmpla. Onestitatea, integritatea şi inteligenţa nu pot fi împiedicate să se vădească.

— Amândoi ştim că nimic nu e mai uşor de împiedicat să se vădească, am zis eu. De către ghilda mea, ele au fost împiedicate în fiecare zi. Dar e bine să te văd din nou, chiar dacă vii ca emisar al stăpânului tău.

Preţ de o clipă, doctorul a părut nedumerit.

— A, Baldanders, de el vorbeşti. Nu, mă tem că m-a concediat. După luptă. După ce s-a scufundat în lac.

— Prin urmare, crezi că a supravieţuit,

— O, sunt sigur că a supravieţuit. Nu l-ai cunoscut aşa cum l-am cunoscut eu, Severian. Pentru el era un fleac să respire apă. Un fleac! Avea o minte minunată. Era un geniu suprem, unic: totul se întorcea înăuntru. Combina obiectivitatea unui cărturar cu autoabsorbţia unui mistic.

— Cu alte cuvinte, vrei să spui că făcea experimente pe sine însuşi.

— A, nu, câtuşi de puţin. El inversa acest proces! Alţii experimentează pe ei înşişi pentru a deduce o regulă pe care s-o aplice lumii. Baldanders experimenta asupra lumii şi folosea beneficiile, ca s-o spun pe şleau, asupra propriei sale persoane. Se spune – şi la aceste cuvinte, s-a uitat neliniştit în jur, ca să fie sigur că numai eu îl auzeam –, se spune că sunt un monstru, şi e adevărat. Dar Baldanders era un monstru şi mai mare decât mine. Într-un anumit sens, el a fost tatăl meu, dar s-a construit singur. E legea naturii, şi legea a ceea ce e mai presus de natură, ca fiecare creatură să aibă un creator. Dar Baldanders a fost propriul său creator; s-a pus în spatele propriei sale persoane şi s-a tăiat din linia care ne leagă pe noi ceilalţi de Increat. Însă mă îndepărtez de la subiect.

Doctorul avea la brâu o pungă de piele roşie; i-a lărgit

legăturile şi a scotocit în ea. Am auzit clinchet metalic.

— Acum umbli cu bani la tine? l-am întrebat. Pe vremuri îi dădeai lui totul.

Vocea i-a scăzut într-atât încât abia îl mai auzeam:

— Tu n-ai face la fel de-ai fi în situaţia mea? Acum las monede, mici grămăjoare de aeşi şi oricalcuri, lângă apă. A ridicat vocea: De dăunat, nu dăunează, în plus îmi aduce aminte de zilele grozave de-altădată. Dar sunt cinstit, vezi bine! Întotdeauna mi-a cerut să fiu astfel. Şi el era cinstit, în felul său. Oricum, îţi aminteşti de dimineaţa dinainte de a ieşi noi pe poartă? Împărţeam câştigul din seara precedentă, când am fost întrerupţi. A rămas o monedă, pe care urma s-o iei tu. Am păstrat-o, cu gândul să ţi-o dau mai târziu, dar am tot uitat, apoi când ai venit la castel… Mi-a aruncat o privire piezişă şi a continuat: Dar negustoria cinstită iese în câştig, cum se zice, aşa că uite-o!

Moneda semăna perfect cu aceea pe care o scosesem de sub piatră.

— Acum înţelegi de ce n-am putut-o da omului tău – sunt sigur că m-a crezut nebun.

Am aruncat moneda în aer şi am prins-o. Parcă era dată cu ulei.

— Sincer vorbind, Doctore, noi nu te credem.

— Pentru că e falsă, bineînţeles. Ţi-am spus-o în dimineaţa aia. Cum aş fi putut să-i spun că venisem să-l plătesc pe Autocrat, şi apoi să-i dau o monedă falsă? Sunt îngroziţi de tine, ar fi fost în stare să mă spintece ca să găsească una bună! E adevărat că ai un exploziv care distruge timp de mai multe zile, ca să-i dezmembrezi încet pe oameni?

Mă uitam la cele două monede. Aveau acelaşi luciu de alamă şi păreau să fi fost bătute în aceeaşi matriţă.

Dar acea întâlnire tainică, aşa cum am spus, a avut loc la multă vreme după ce povestea mea a luat sfârşit. M-am reîntors în încăperile mele din Turnul Stindardului pe calea pe care ieşisem, şi când am ajuns înăuntru, mi-am scos mantia din care picura apa şi am atârnat-o la uscat. Maestrul Gurloes obişnuia să spună că lucrul cel mai greu, ca membru al ghildei, era să nu porţi cămaşă. O spunea cu ironie, dar nu era cu totul neadevărat. Mie, care străbătusem munţii cu pieptul gol, îmi fuseseră de-ajuns câteva zile în veşmântul autocratic sufocant ca să mă

apuce tremuratul într-o noapte de toamnă ceţoasă.

Fiecare încăpere avea un şemineu şi în fiecare şemineu se găsea un morman de lemne atât de bătrâne şi de uscate, încât puteam să jur că s-ar fi prefăcut în praf şi pulbere dacă le-aş fi izbit de grătar. Nu aprinsesem până atunci focul în vreunul din şemineuri; acum însă am hotărât să-l aprind, ca să mă încălzesc şi să pun la uscat pe un spătar şi hainele aduse de Roche. Dar când am căutat cutia de aprins focul, mi-am dat seama că, din pricina emoţiei, o uitasem în mausoleu, dimpreună cu lumânarea. Trecându-mi prin minte că autocratul care locuise în aceste încăperi înaintea mea (un cârmuitor atât de îndepărtat în timp, că memoria mea nu putea ajunge la el) trebuie să fi avut la îndemână ceva de aprins numeroasele focuri, m-am apucat să caut prin sertarele cabinetelor.

Cele mai multe erau pline cu hârtiile care mă fascinaseră înainte; dar în loc să mă pun pe citit, aşa cum făcusem întâiaşi dată când cercetasem încăperile, am ridicat fiecare teanc din fiecare sertar, ca să văd dacă sub ele nu găseam vreun aprinzător de oţel sau o seringă cu amadou.

N-am găsit nimic de acest fel; în schimb, în sertarul cel mai mare al celui mai mare cabinet, ascuns sub un penar în filigran, am dat peste un pistol mic.

Mai văzusem asemenea arme – prima oară, când Vodalus îmi dăduse moneda falsă pe care tocmai mi-o luasem înapoi. Dar nu ţinusem niciuna în mână, iar acum am descoperit că una era s-o ţin, şi cu totul alta s-o văd în mâinile altcuiva. Odată, când călătoream împreună cu Dorcas spre oraşul Thrax, aflat la miazănoapte, ne-am alăturat unei caravane de tinichigii şi negustori ambulanţi. Ne mai rămăsese încă o bună parte din banii primiţi de la Doctorul Talos când îl întâlniserăm în pădurea de la nord de Casa Absolută; dar nu ştiam până unde puteam ajunge cu ce mai aveam la noi şi nici cât mai trebuia să mergem, astfel că îmi făceam meseria ori de câte ori puteam, întrebând în fiecare târguşor dacă era vreun netrebnic ce trebuia mutilat ori decapitat. Rătăcitorii ne socoteau de-ai lor, unii gândeau că suntem de-un rang mai înalt pentru că trudeam numai pentru mai-marii locului, dar alţii se prefăceau a ne dispreţui ca pe nişte unelte ale tiraniei.

Într-una din seri, un tocilar care se arătase mai prietenos decât cei mai mulţi şi ne făcuse mici favoruri s-a oferit să mi-o ascută pe *Terminus Est.* I-am spus că aveam grijă să fie foarte

ascuţită, dată fiind munca mea, şi l-am poftit să-i încerce tăişul cu degetul. După ce s-a tăiat uşor (ştiam că aşa se va întâmpla), l-a cuprins dragul de ea, admirându-i nu numai lama, ci şi teaca moale, forma gardei şi tot restul. Am răspuns la o sumedenie de întrebări despre făurirea şi istoria ei, despre cum trebuia folosită, apoi m-a întrebat dacă-i îngăduiam s-o ţină în mână. L-am prevenit asupra greutăţii tăişului şi-a pericolului de a-i lovi tăişul de ceva ce l-ar putea bonţi, şi i-am dat-o. Zâmbind, a apucat-o de plăsele aşa cum îl instruisem; dar când a dat să ridice acea unealtă a morţii, lungă şi lucioasă, chipul lui a pălit şi braţele au început să-i tremure, încât i-am smuls-o din mâini înainte s-o scape. Mai târziu, tot ce spunea era *Am ascuţit adesea săbiile soldaţilor,* una-ntruna.

Acum mi-am dat seama cum se simţise omul acela. Am pus pistolul pe masă atât de iute, că aproape l-am scăpat din mână, apoi am înconjurat de câteva ori masa, ca şi când pistolul ar fi fost un şarpe încolăcit, gata să atace.

Era mai scurt decât mâna mea, cu o lucrătură minunată, ca o bijuterie; dar fiecare linie a lui ascundea o origine de dincolo de cele mai apropiate stele. Trecerea vremii nu-i îngălbenise argintul, parcă acum fusese luat de pe polizor. Era acoperit cu decoraţiuni, poate litere – care anume, nu ştiam, iar ochilor mei, deprinşi cu linii drepte şi curbe, li se păreau uneori a fi nişte reflecţii complicate, tremurătoare, a ceva ce nu se afla acolo. Mânerul era incrustat cu pietre negre, al căror nume nu-l ştiam, geme asemenea turmalinelor, dar mai strălucitoare. După un timp, am băgat de seamă că una dintre ele, cea mai mică, parcă dispărea dacă nu mă uitam direct la ea, iar când mă uitam, scăpăra cu patru raze. Cercetând-o mai îndeaproape, am văzut că nu era câtuşi de puţin o gemă, ci o lentilă minusculă prin care venea dinăuntru lumina unui fel de foc. Carevasăzică, după atâta amar de veacuri, pistolul încă era încărcat.

Poate părea lipsit de sens, dar acest fapt m-a liniştit. O armă poate fi periculoasă în două feluri pentru cel care o foloseşte: îl poate răni accidental, ori îl lasă baltă taman când are nevoie de ea. De rănit fără să vreau, mă puteam răni; însă după ce am văzut strălucirea acelui punct de lumină, am ştiut că al doilea pericol nu trebuia să mă îngrijoreze.

Sub ţeavă era un cui glisant ce părea să controleze intensitatea încărcăturii. Primul meu gând a fost că acela care mânuise ultima oară pistolul îl potrivise la intensitate maximă şi

că dacă împingeam cuiul în partea cealaltă voi putea să încerc arma cu oarecare siguranţă. Dar m-am înşelat – cuiul era poziţionat chiar la mijloc. Mi-am zis, prin urmare, că, dacă mă gândeam la o coardă de arc, pistolul putea să fie cel mai puţin periculos atunci când cuiul era împins în faţă până la capăt. Aşa că l-am fixat acolo, am îndreptat arma spre şemineu şi am apăsat pe trăgaci.

Sunetul unei împuşcături este cel mai îngrozitor din lume. Este ţipătul materiei înseşi. Acum, zgomotul n-a fost puternic, ci ameninţător, ca un tunet îndepărtat. Preţ de o clipă – atât de scurtă încât aş fi zis că am visat – un con îngust de violet a ţâşnit între gura ţevii şi grămada de lemne. Apoi a dispărut, lemnele ardeau cu vâlvătaie, şi bucăţi de metal încins şi contorsionat au căzut cu zgomot de clopote sparte din fundul vetrei. Un firicel de argint s-a scurs pe vatră, de acolo pe rogojina din faţa şemineului, pârlind-o şi trimiţând în văzduh un fum greţos.

Am vârât pistolul în sabretaşul noului meu veşmânt de calfă.

XXXVII
Din nou peste râu

Înainte de revărsatul zorilor, Roche s-a şi înfiinţat la uşa mea, împreună cu Drotte şi Eata. Drotte era cel mai mare dintre noi, dar chipul şi ochii scăpărători îl făceau să arate mai tânăr decât Roche. Încă era întruchiparea forţei vânoase, dar am observat că acum eram mai înalt cu două degete decât el. Cu siguranţă că îl depăşeam în înălţime şi când părăsisem Citadela, dar atunci nu-mi dădusem seama de această diferenţă. Eata rămăsese cel mai scund dintre noi şi încă nu ajunsese calfă – prin urmare, nu lipsisem, în fapt, decât o vară. Părea puţin ameţit când m-a salutat, probabil nu-i venea să creadă că eram Autocrat, mai ales că nu mă văzuse de când mă întorsesem, iar acum eram îmbrăcat în veşmântul ghildei.

Îi spusesem lui Roche să vină toţi trei înarmaţi; el şi Drotte purtau spade asemănătoare cu *Terminus Est* la formă, dar nicidecum la măiestrie, iar Eata o clavă, din cele pe care le zărisem la festivităţile de Ziua Primirii Măştii. Înainte să fi văzut luptele de la miazănoapte, aş fi socotit că sunt bine înarmaţi; acum toţi trei, nu numai Eata, păreau nişte puştani ducând beţe şi conuri de pin, gata să se joace de-a războiul.

Pentru ultima oară am trecut prin spărtura din zid şi am urmat potecile de oase care şerpuiau printre chiparoşi şi morminte. Trandafirii morţii, pe care mă codisem să-i culeg pentru Thecla, încă mai aveau câteva flori tomnatice; m-am pomenit că mă gândesc la Morwenna, singura femeie căreia îi luasem viaţa, şi la duşmanca ei, Eusebia.

După ce-am trecut de poarta necropolei şi am intrat pe străzile mizere ale oraşului, însoţitorii mei au părut să se binedispună. Cred că în subconştientul lor se temuseră că vor fi văzuţi de Maestrul Gurloes şi pedepsiţi că i-au dat ascultare Autocratului.

— Sper că nu ai de gând să mergi la scaldă, a zis Drotte. Satârurile astea or să ne tragă la fund.

Roche a chicotit:

— Eata poate pluti cu al lui.

— Mergem departe la miazănoapte. O să avem nevoie de-o barcă, dar cred că o să putem închiria una dacă o luăm de-a

lungul digului.

— Numai să vrea cineva să ne închirieze. Şi să nu fim arestaţi. Ştii, Autocratule…

— Severian, i-am amintit eu. Câtă vreme port hainele astea.

— … Severian, nu avem voie să purtăm armele astea, decât la eşafod, şi o să trebuiască să dăm multe explicaţii ca să-i convingem pe peltaşti că e nevoie de trei. Or să ştie cine eşti? Nu…

De data asta l-a întrerupt Eata, arătând spre râu:

— Uite-o barcă!

Roche a urlat, toţi trei au făcut semne cu mâna, iar eu am ridicat unul din chrisoşii pe care-i împrumutasem de la castelan, răsucindu-l ca să sclipească în soarele ce tocmai începea să se arate deasupra turnurilor din spatele nostru. Omul de la cârmă şi-a fluturat şapca şi un băietan mlădiu – aşa părea de la distanţa aceea – a sărit în faţă ca să schimbe poziţia velei la treime.

Barca, îngustă şi joasă, avea două catarge – o ambarcaţiune ideală, aş zice, pentru transportul clandestin de mărfuri prin dreptul arterelor de patrulare care dintr-odată deveniseră ale mele. Cârmaciul, un nătăfleţ bătrân, cărunt, arăta în stare de fapte şi mai rele, iar „flăcăul” mlădiu s-a dovedit a fi o fată cu ochi râzători şi cu o uşurinţă uimitoare de a privi pieziş.

— Măi să fie, să n-am parte… a zis cârmaciul când ne-a văzut veşmintele. Ziceam că sunteţi în doliu, zău, pân’ mi-am belit ochii bine. Iscoade? N-am auzit de-aşa ceva, cum n-am pomenit cioară la tribunal.

— Da, iscoade, i-am spus eu, urcând la bord.

Am simţit o plăcere caraghioasă descoperind că nu-mi pierdusem simţul echilibrului pe apă, pe care-l deprinsesem pe *Samru,* şi să-i văd pe Drotte şi Roche cum se prind de şcote când lugherul s-a înclinat sub greutatea lor.

— Te superi dacă arunc o privire băieţaşului ăluia galben? Să văd de-i bun. Şi-l trimit direct acasă.

I-am aruncat moneda, el a frecat-o, a muşcat-o şi a acceptat-o cu o privire respectuoasă.

— S-ar putea s-avem nevoie de barcă toată ziua.

— Pentru băiatu’ ăsta galben, puteţi s-o ţineţi şi la noapte. Amândoi o să fim bucuroşi de tovărăşie, cum i-a zis cioclul fantomei. A fost tot felu’-n râu pân’ s-a crăpat de ziuă şi-mi vine să cred c-are d’a face cu voi, optimaţii, c-aţi ieşit pe apă az’ dimineaţă?

— Dă-i drumul, i-am zis eu. Dacă vrei, poţi să-mi povesteşti pe

drum despre ciudăţeniile astea.

Cu toate că el deschisese vorba, se cam codea acum să intre în amănunte – poate pentru că nu găsea cuvintele potrivite să exprime ceea ce simţise şi să descrie ce văzuse şi ce auzise.

Vântul bătea uşor de la apus, aşa că, pânzele fiind bine întinse şi fixate, înaintam fără greutate în susul râului. Fata oacheşă mai mult stătea degeaba la prora, schimbând ocheade cu Eata. (Cine ştie dacă nu-l credea – văzându-l îmbrăcat cu o cămaşă cenuşie murdară şi în pantaloni – ca fiind doar un servitor de-al nostru.) Cârmaciul, care zicea că-i unchiul ei, ţinea bine cârma în timp ce vorbea, pentru ca lugherul să nu iasă din bătaia vântului.

— O să-ţi zic ce-am văzut cu ochii mei, ca tâmplarul când a deschis oblonul. Eram la vr'o opt-nouă leghe spre miazănoapte de un' aţi strigat voi la noi. Duceam scoici, 'ţelegi, cu alea nu te poţi opri, mai ales când poa' să fie cald la prânz. Coborâm mai la vale, le cumpărăm de la scufundători, 'ţelegi, apoi urcăm iute cu ele ca să se mănânce înainte să se-mpută. Dacă se-mput, pierzi tot, da' de le vinzi bune, iei de două ori preţu' sau mai mult. Am stat nopţile pe râu mai mult decât în altă parte – aicia dorm, ca să zic aşa, ăsta-i culcuşul, batăr că nu pun capu' jos decât dimineaţa. Da' noaptea trecută – nu ş' cum, da' parcă nu eram pe bătrânu' Gyoll, ci p'-un alt râu, care curgea în sus spre cer, sau în miezul pământului. Dacă nu eşti pe apă noaptea târziu, nu vezi, da' asta a fost o noapte liniştită – doar o pală ce sufla cât să tragi o-njurătură, apoi murea, şi iar sufla. Era şi ceaţă, deasă ca bumbacu'. Atârna peste apă aşa cum atârnă ceaţa, doar de-atât cât să treci un butoiaş între ea şi apă. Mai tot timpul n-am zărit luminile de pe ţărm, numa' ceaţa. Odată aveam un corn în care suflam, pentru ăia care nu ne vedea luminile, da' a căzut în apă anu' trecut şi era făcut din cupru, aşa că s-a scufundat. Şi noaptea trecută am strigat, de câte ori am simţit că în apropiere era o altă barcă sau mai ştiu eu ce. Cam la un rond după ce s-a lăsat ceaţa, am trimis-o pe Maxellindis la culcare. Pânzele era ridicate şi, cum sufla niţel briza, cum mai urcam niţel pe Gyoll, şi iar coboram ancora şi tot aşa. Poate voi nu ştiţi, optimaţilor, da' regula râului e că ăia de merge-n sus ţine pe laturi, şi ăia de coboară ţine pe mijloc. Noi urcam, carevasăzică trebuie că eram spre malu' răsăritean, da' cu ceaţa nu mai eram sigur. Apoi am auzit lopeţi. M-am uitat în ceaţă, da' n-am văzut lumini, aşa c-am strigat ca să nu intre în noi. M-am aplecat peste copastie şi mi-

am apropiat urechea de apă, s-aud mai bine. Ceaţa înghite zgomotele, da’ cel mai bine auzi când îţi pui capu’ sub ea, pen’ că zgomotu’ alunecă de-a lungu’ apei. Mă rog, aşa-m făcut, şi era una mare. Nu poţi număra câte lopeţi e dacă ai echipaj bun la vâsle, pen’ că intră şi iese odată, da’ când o navă mare trece iute poţi s-auzi apa ce se sparge la pupa, şi asta era din alea mari. M-am cocoţat pe cabină, s-o văz, da’ tot nu era lumini, batăr că ştiam că tre’ să fie-aproape. Am dat să cobor când ce-o văd – o galeasă, patru catarge, patru punţi, fără lumini, urca-n sus pe canal, la o vâslă de mine. Vai de cele care coboară, îmi zic, aşa cum zicea boul când a scăpat din atelaj. N-am văzut-o decât o clipă şi iar s-a pierdut în ceaţă, da’-m auzit-o dup-aia multă vreme. Văzând-o aşa, m-am simţit tare ciudat şi-am tot urlat dup-aia, când şi când, batăr că altă navă n-am văzut. Să mai fi înaintat de-o juma’ de leghe, poate mai puţin, când am auzit pe cineva strigând. Da’ nu ca şi cum răspundea strigătului meu, ci ca unu’ biciuit. Am strigat, a strigat – era un om pe care-l ştiu de Trason, are barca lui, aşa ca mine. „Tu eşti?” strigă el, eu zic da şi-l întreb dacă-i e bine, şi-mi strigă: „Trage la mal!” Nu pot, zic. Aveam scoici şi o fi noaptea răcoroasă, da’ voiam să le vând cât mai iute. „Trage la mal şi coboară”, zice Trason. Aşa că strig: „Tu de ce n-o faci?” Atunci apare şi-n barca lui era mai mulţi decât credeam că-ncape acolo – panduri, aş fi zis, da’ toţi pandurii pe care i-am văzut la viaţa mea avea faţa oacheşă ca a mea sau aproape la fel, iar ăştia era albi ca ceaţa. Avea scorpioni şi voulge – le vedeam capetele peste crestele coifurilor.

L-am întrerupt ca să-l întreb dacă soldaţii pe care-i văzuse arătau supţi de foame şi dacă aveau ochi mari.

A clătinat din cap şi un colţ al gurii i-a zvâcnit în sus.

— Era mari, mai mari ca matale sau ca mine sau ca oricine din barca asta, cu-n cap mai înalţi decât Trason. Mă rog, într-o clipă a dispărut toţi, la fel ca galeasa. Aia a fost a doua navă pe care-am văzut-o pân’ să se ridice ceaţa. Da’…

— Dar ai mai văzut ceva. Sau ai auzit.

A dat din cap.

— Am crezut că matale ori oamenii matale d’aci din pricina asta aţi ieşit. Da, am văzut ş’-am auzit. Era ceva în râul ăsta din care n-am văzut *eu unu’* niciodată. Maxellindis, când s-a trezit şi i-am zis şi ei, a zis că era lamantini. E deschise la culoare în lumina lunii şi arată ca oamenii, dacă nu te duci prea aproape. Da’ le-am văzut încă pe când eram băietan, nu m-am păcălit

niciodată. Şi era voci muiereşti, nu tari da' răsuna. Şi mai era ceva. Nu pricepeam ce zice ele, da'-auzeam tonu'. Ştii cum e când asculţi la oameni peste apă? Zice *aşa-ş-aşa-ş-aşa.* Dup-aia vocea mai groasă – nu pot zice că era de bărbat, pen' că nu cred că era vreunu' – vocea mai groasă zice *du-te-şi-fă-aia-şi-ailaltă.* Am auzit vocile muiereşti de trei ori şi pe ailaltă de două. N-o să mă credeţi, optimaţilor, da' uneori părea că vocile vine din râu.

A tăcut, privind la nenufari. Urcasem mult în susul râului, trecusem de Citadelă, dar nenufarii creşteau şi aici mai deşi decât florile sălbatice pe orice pajişte din această parte a paradisului.

Citadela se zărea acum cu totul şi, deşi era foarte întinsă, părea ca o turmă scăpărătoare răspândită pe deal, iar cele o mie de turnuri metalice ale ei gata-gata să ţâşnească în văzduh la un singur cuvânt. Sub ele, necropola întindea o ţesătură alb-verde. Ştiu că se cade să vorbeşti cu o uşoară scârbă în glas despre abundenţa „nesănătoasă” a pajiştilor şi copacilor în asemenea locuri, dar niciodată n-am văzut să fie ceva nesănătos în asta. Ce e verde moare pentru ca oamenii să trăiască, iar oamenii mor pentru ca ce e verde să trăiască, până şi acel om neştiutor şi nevinovat pe care l-am omorât acolo cu propria lui bardă, cu atâta vreme în urmă. Tot frunzişul nostru a pălit, aşa se spune, şi fără doar şi poate că aşa e; iar când Soarele Nou va veni, soaţa lui, noua planetă Urth, îl va slăvi cu frunze ca smaragdul. Dar în ziua de azi, ziua soarelui vechi şi a vechii planete Urth, n-am văzut niciun alt verde atât de adânc precum cel al pinilor măreţi din necropolă, când vântul le leagănă ramurile. Îşi trag vigoarea din generaţii dispărute ale omenirii, iar catargele argosiilor, tăiate din multe trunchiuri ale lor, nu-s nici pe departe atât de înalte ca ei.

Câmpia Sangvinară e departe de râu. Noi patru am atras multe priviri chiondorâşe în timp ce mergeam într-acolo, dar nimeni nu ne-a oprit. Hanul Iubirilor Pierdute, care întotdeauna mi se păruse cea mai puţin trainică dintre casele construite de oameni, se afla la locul lui, ca şi în acea după-amiază când ajunsesem acolo împreună cu Agia şi Dorcas. Hangiul gras mai să leşine când ne-a văzut; i-am cerut să-l aducă pe Ouen, ospătarul.

Nu mă uitasem cu adevărat la el în acea după-amiază când ne adusese – lui Dorcas, Agiei şi mie – o tavă. L-am privit acum. Un

bărbat cu început de chelie, aproape la fel de înalt ca Drotte, subţire şi cam tras la faţă; ochii îi erau de un albastru adânc şi avea o delicateţe în forma lor şi a gurii pe care am recunoscut-o de îndată.

— Ştii cine suntem? l-am întrebat eu.

A clătinat încet din cap, în semn că nu ştia.

— N-ai servit niciodată un torţionar?

— O dată, în această primăvară, Sieur, a zis el. Şi ştiu că aceşti doi bărbaţi în negru sunt torţionari. Dar Domnia Ta nu eşti torţionar, Sieur, cu toate că eşti îmbrăcat astfel.

— Nu m-ai mai văzut? l-am întrebat, făcându-mă că nu aud ultima lui remarcă.

— Nu, Sieur.

— Prea bine, aşa o fi. (Ce ciudat să descopăr cât de mult mă schimbasem.) Ouen, tu nu mă cunoşti, dar eu aş vrea să te cunosc. Spune-mi unde te-ai născut şi cine ţi-au fost părinţii, şi cum ai ajuns să munceşti în hanul ăsta.

— Tata a fost prăvăliaş, Sieur. Locuiam la Poarta Veche, pe malul stâng. Cred că aveam vreo zece ani când m-a trimis la un han să mă fac ospătar, şi de atunci am muncit prin hanuri.

— Tatăl tău a fost prăvăliaş. Şi mama?

Chipul lui Ouen încă avea expresia apatică a unui ospătar, dar ochii trădau uimire.

— N-am cunoscut-o niciodată, Sieur. Cică se numea Cas, dar a murit de tânără. Când m-a născut, aşa mi-a zis taică-meu.

— Dar ştii cum arăta.

A confirmat cu o mişcare a capului.

— Taică-meu avea un medalion cu chipul ei. Pe la douăzeci şi ceva de ani, m-am dus să-l văd şi atunci am aflat că-l amanetase. Aveam ceva bani la vremea aceea, îl ajutasem pe-un optimat în amorurile lui – duceam mesaje doamnelor şi stăteam de pază la uşi, treburi de-astea – aşa că m-am dus la cămătar, am plătit gajul şi l-am luat înapoi. Încă îl mai port, Sieur. Într-un loc ca ăsta, unde atâţia vin şi pleacă, e bine să ţii asupra ta ce-ai mai de preţ.

A băgat mâna-n sân şi a scos un medalion din email cloisoné. Portretele dinăuntru erau ale lui Dorcas, din faţă şi din profil, o Dorcas doar cu puţin mai tânără decât Dorcas pe care o cunoscusem eu.

— Zici că ai devenit ospătar la zece ani, Ouen. Dar ştii să scrii şi să citeşti.

— Puţin, Sieur. Avea un aer stânjenit. Am întrebat pe unii şi pe alţii, când şi când, ce scrie aici, ce scrie dincolo. Am ţinere bună de minte.

— Ai scris ceva când a fost torţionarul aici astă primăvară, i-am zis eu. Îţi aminteşti ce-ai scris?

A clătinat speriat din cap.

— Doar un bileţel, s-o avertizez pe fată.

— Eu mi-aduc aminte. Ai scris: „Femeia care-i cu tine a mai fost aici. Să n-ai încredere în ea. Trudo spune că bărbatul e torţionar. Tu eşti mama mea reînviată din morţi."

Ouen şi-a ascuns medalionul înapoi sub cămaşă.

— Doar pentru că semăna atât de mult cu ea, Sieur. Când eram mai tânăr, mă gândeam că într-o bună zi o să găsesc o asemenea femeie. Îmi spuneam, mă-nţelegi, că eram un om mult mai bun decât taică-meu, iar el găsise o asemenea femeie. Dar n-am găsit-o niciodată, iar acum nu mai sunt atât de sigur că sunt un om mai bun.

— La vremea cu pricina, nu ştiai cum arată veşmântul unui torţionar, am zis eu. Dar prietenul tău Trudo, rândaşul, ştia. Ştia mult mai multe despre torţionari decât tine, de aceea a fugit.

— Da, Sieur. Când a auzit că torţionarul întreabă de el, a fugit.

— Dar tu ai văzut inocenţa acestei fete şi voiai s-o avertizezi asupra torţionarului şi a celeilalte femei. Poate ai avut dreptate în privinţa amândurora.

— Dacă aşa spui Domnia Ta, Sieur.

— Ştii, Ouen, semeni puţin cu ea.

Hangiul cel gras ne ascultase fără să se prea ferească. Acum a chicotit:

— Ba seamănă mai degrabă cu mata!

Fără să vreau, m-am întors şi m-am holbat la el.

— N-am vrut să te jignesc, Sieur, dar aşa e. E niţel mai bătrân, dar când vorbeaţi v-am privit chipurile la amândoi, dintr-o parte, şi nu-i nicio deosebire.

I-am cercetat din nou chipul lui Ouen. Părul şi ochii nu-i erau negri ca ai mei, dar în rest faţa lui ar fi putut fi a mea.

— Ziceai că n-ai găsit o femeie ca Dorcas – ca aceea din medalionul tău. Dar ai găsit totuşi o femeie.

Şi-a ferit ochii de-ai mei.

— Mai multe, Sieur.

— Şi-ai devenit tată.

— Nu, Sieur! Era speriat: Niciodată, Sieur!

— Interesant. Ai avut vreodată necazuri cu legea?

— De mai multe ori, Sieur.

— E bine să vorbeşti încet, dar nici chiar atât de încet. Şi uită-te la mine când îmi vorbeşti. O femeie pe care-ai iubit-o – sau poate una care te-a iubit – o femeie brunetă – a fost arestată?

— Cândva, Sieur. Da, Sieur. Se numea Catherine. Un nume de modă veche, aşa se zice. A tăcut, a dat din umeri. Au fost necazuri, cum ai zis Domnia Ta, Sieur. A fugit dintr-un ordin al monahelor. Legiuitorii au prins-o şi n-am mai văzut-o niciodată.

N-a vrut să vină, dar l-am luat cu noi când ne-am întors la lugher.

Când urcasem pe râu în sus, noaptea, pe *Samru,* hotarul între oraşul viu şi cel mort fusese ca acela între curbura întunecată a lumii şi cupola celestă cu stelele ei. Acum, când era atâta lumină, hotarul dispăruse. Structuri pe jumătate ruinate se înşirau de-a lungul malului, dar dacă erau adăposturile celor mai prăpădiţi dintre cetăţenii noştri sau doar schelete părăsite, n-aş fi putut spune, când deodată am văzut o frânghie pe care fluturau trei zdrenţe.

— În ghildă cultivăm idealul sărăciei, i-am zis lui Drotte, stând amândoi sprijiniţi de copastie. Dar oamenii ăia nu mai au nevoie de acest ideal; l-au atins.

— Ba aş zice că ei au cel mai mult nevoie de el, a răspuns Drotte.

Se înşela. Increatul era acolo, ceva dincolo de hieroduli şi de cei pe care-i slujesc aceştia; chiar şi pe râu, îi simţeam prezenţa, aşa cum o simţi pe aceea a stăpânului unei case mari, deşi el s-ar putea să fie într-o încăpere tainică, la un alt cat. Coborând pe ţărm, am avut senzaţia că, dacă aş trece oricare prag de-acolo, aş lua prin surprindere o siluetă luminoasă; iar mai-marele tuturor acestor siluete era peste tot şi nu-l puteam vedea doar pentru că era prea mare ca să fie văzut. Pe una dintre străzile năpădite de iarbă, am găsit o sanda bărbătească, purtată dar nu stâlciată.

— Am auzit că pe-aici bântuie jefuitorii, am zis eu. Ăsta e unul dintre motivele pentru care v-am rugat să veniţi şi voi. Dacă ar fi fost vorba numai de mine, aş fi venit singur.

Roche a dat din cap şi a tras spada din teacă, dar Drotte a spus:

— Nu-i nimeni pe-aici. Te-ai înţelepţit mai mult decât noi,

Severian, dar totuşi cred că prea te-ai obişnuit cu lucruri care-i îngrozesc pe oamenii obişnuiţi.

L-am rugat să-mi desluşească ce voia să spună.

— Ştiai despre ce vorbea barcagiul. Am citit-o pe chipul tău. Şi tu erai speriat, sau măcar îngrijorat. Dar nu la fel de speriat precum fusese el în barca lui noaptea trecută, sau ca Roche ori Ouen ăsta, sau cum aş fi fost eu dacă am fi fost aproape de râu şi am fi ştiut ce se întâmplă. Jefuitorii de care spui au fost aici noaptea trecută şi cu siguranţă sunt cu ochii în patru după bărcile patrulelor. N-or să se mai apropie de apă azi, nici în zilele următoare.

Eata mi-a atins braţul.

— Crezi că fata aia – Maxellindis – e în pericol acolo în barcă?

— Tu eşti în pericol mult mai mare din pricina ei, i-am răspuns eu.

Nu ştia despre ce vorbeam, eu însă ştiam. Maxellindis a lui nu era Thecla; povestea lui nu putea fi aceeaşi ca a mea. Dar văzusem coridoarele rotitoare ale Timpului în spatele chipului ştrengar cu ochi căprui surâzători. Iubirea e o suferinţă îndelungată pentru torţionari; şi chiar dacă aş dizolva ghilda, Eata tot torţionar ar deveni, la fel ca toţi bărbaţii, constrâns de dispreţul faţă de avere fără de care un bărbat este mai puţin bărbat, pricinuind vrea, nu vrea durere prin însăşi natura lui. Îmi părea rău pentru el, dar mai rău îmi părea de Maxellindis, fata-marinar.

Am intrat cu Ouen în casă, lăsându-i pe Roche, Drotte şi Eata să stea de pază la oarecare depărtare. Oprindu-ne în prag, am auzit dinăuntru sunetul slab al paşilor lui Dorcas.

— N-o să-ţi spunem cine eşti, i-am zis lui Ouen. Şi nu-ţi putem spune ce vei deveni. Dar noi suntem Autocratul tău şi-ţi spunem ce trebuie să faci.

N-aveam niciun cuvânt special pentru el, dar am descoperit că nu aveam nevoie de vreunul. A îngenuncheat imediat, aşa cum făcuse castelanul.

— I-am adus pe torţionari cu noi pentru ca tu să înţelegi ce ţi se pregătea dacă nu ni te-ai fi supus. Dar nu vrem să nu ni te supui, şi acum, după ce te-am întâlnit, ne îndoim că am fi avut nevoie de ei. În casa asta e o femeie. Peste câteva clipe vei intra. Trebuie să-i spui povestea ta, aşa cum ne-ai spus-o nouă, şi trebuie să rămâi cu ea şi s-o protejezi, chiar dacă ea va încerca

să te alunge.

— Voi face tot ce-mi stă în putinţă, Autocratule, a zis Ouen.

— Când vei putea, va trebui s-o convingi să plece din acest oraş al morţii. Până atunci, îţi dăm asta. Am scos pistolul, i l-am dat şi i-am spus: Valorează o căruţă de chrisoşi, dar atâta vreme cât eşti aici, e mult mai bine să-l ai pe el decât chrisoşii. După ce tu şi femeia veţi fi în siguranţă, o să ţi-l răscumpărăm, dacă vei voi.

I-am arătat cum să-l folosească şi am plecat.

Apoi am rămas singur, şi fără îndoială că sunt unii care, citind această prea scurtă mărturie despre o vară mai agitată decât ar fi fost firesc, vor spune că singur am fost mai tot timpul. Jonas, singurul meu prieten adevărat, era doar o maşinărie, chiar şi în propriii lui ochi; Dorcas, pe care încă o iubesc, este doar un fel de stafie, chiar şi în propriii ei ochi.

Eu însă nu simt că aşa ar fi. Alegem – sau nu alegem – să fim singuri când hotărâm pe cine vom accepta drept camarazi şi pe cine vom respinge. Astfel, un eremit dintr-o peşteră din munţi nu e singur, pentru că păsările şi iepurii, iniţiaţii ale căror cuvinte trăiesc în „cărţile pădurii”, care sunt ale sale, şi vânturile – mesagerii Increatului – îi ţin tovărăşie. Un alt om, care trăieşte printre milioane de alţi oameni, poate fi singur, pentru că în jurul lui nu-s decât duşmani şi victime.

Agia, pe care poate am iubit-o, a ales în schimb să devină un Vodalus feminin, socotind că tot ceea ce trăieşte pe deplin în omenire îi este vrăjmaş. Eu, care poate că am iubit-o pe Agia, care am iubit-o pe Dorcas foarte mult, dar poate nu îndeajuns, eram acum singur pentru că devenisem o parte a trecutului ei, care îi era mult mai drag decât îi fusesem eu (cu excepţia, poate, a începutului iubirii ei pentru mine).

XXXVIII
Învierea

Aproape n-a mai rămas nimic de spus. Au venit zorile, soarele roşu e ca un ochi însângerat. Vântul suflă rece prin fereastră. Peste câteva clipe, un lacheu îmi va aduce o tavă aburindă; va fi însoţit, fără îndoială, de bătrânul, cocârjatul Părinte Inire, nerăbdător să-mi vorbească în ultimele clipe care mai rămân; bătrânul Părinte Inire, care a trăit mai mult decât răstimpul dat vremelnicei sale rase; bătrânul Părinte Inire, care mă tem că nu va mai trăi prea mult după dispariţia soarelui roşu. Ce supărat va fi când va afla că am stat şi am scris toată noaptea aici, în lucarnă.

În curând, va trebui să-mi pun veşmintele argintii, culoarea care e mai pură decât albul. Fie.

Vor urma zile lungi, monotone la bordul navei. Voi citi. Mai am încă multe de învăţat. Voi dormi, voi moţăi în cabina mea, ascultând secolele care se lovesc de carenă. Voi trimite acest manuscris Maestrului Ultan; dar pe navă, când n-o să pot dormi şi mă voi fi săturat de citit, o să-l scriu din nou – eu, care nu uit nimic –, fiecare cuvânt, întocmai aşa cum l-am scris aici. Îl voi numi *Cartea Soarelui Nou,* pentru că acea carte, pierdută de-atât de multe evuri, ar fi prezis venirea lui – cel puţin aşa se spune. Şi când o voi isprăvi încă o dată, voi pecetlui al doilea exemplar într-un cufăr de plumb şi-l voi arunca în mările spaţiului şi timpului, să fie purtat de valuri.

V-am spus tot ce am făgăduit? Ştiu că în varii locuri, pe parcursul poveştii mele, am promis că una sau alta din cele spuse acolo vor fi lămurite la încheierea ei. Mi le amintesc pe toate, desigur, dar îmi amintesc şi multe alte lucruri. Înainte să mă bănuiţi că v-am amăgit, citiţi totul încă o dată.

Două lucruri îmi sunt limpezi acum. Primul, că nu sunt întâiul Severian. Cei care străbat coridoarele Timpului l-au văzut dobândind Tronul Phoenix, şi astfel s-a făcut că Autocratul, care aflase despre mine, a zâmbit în Casa Azurie, iar undina m-a împins afară când aproape că mă înecasem. (Cu siguranţă, primului Severian nu i s-a întâmplat asta; ceva începuse să-mi hotărască mie noul curs al vieţii.) Şi-acum, să facem câteva presupuneri – doar presupuneri – privitoare la povestea acelui

Severian dintâi.

Cred că şi el a fost crescut de torţionari. Şi a fost trimis la Thrax. A fugit şi el din Thrax şi, cu toate că nu ducea cu sine Gheara Conciliatorului, trebuie să fi fost atras spre luptele de la miazănoapte – fără îndoială, spera să scape de arhonte ascunzându-se printre soldaţi. Cum l-a întâlnit pe Autocrat acolo nu pot spune; dar l-a întâlnit şi astfel, la fel ca şi mine, el (care, la urma urmei, era şi este propria mea persoană) a devenit Autocrat la rândul său şi a plecat pe o navă dincolo de luminile nopţii. Apoi, cei care străbat coridoarele Timpului s-au întors în zilele în care el era tânăr, şi astfel a început povestea mea – pe care am consemnat-o aici, pe atât de multe pagini.

Al doilea lucru este acesta: el nu s-a întors în vremea sa, ci a devenit el însuşi un rătăcitor pe coridoarele Timpului. Acum cunosc identitatea omului numit Capul Zilei şi de ce Hildegrin, care se găsea prea aproape, a pierit atunci când ne-am întâlnit, şi de ce au fugit vrăjitoarele. Ştiu, de asemenea, în mausoleul cui zăboveam eu când eram băietan, clădirea aceea mică, din piatră, cu trandafirul, fântâna şi nava zburătoare, gravate toate. Mi-am tulburat propriul mormânt, iar acum mă duc să mă întind în el.

Când m-am întors în Citadelă cu Drotte, Roche şi Eata, am primit mesaje urgente de la Părintele Inire şi de la Casa Absolută, şi cu toate acestea am zăbovit. I-am cerut castelanului o hartă. După multă căutare, a găsit una, mare, veche, ruptă în multe locuri. Înfăţişa toată curtina, nedărâmată, dar numele turnurilor nu erau cele cunoscute de mine – nici măcar castelanul nu le ştia – şi erau turnuri pe acea hartă care nu există în Citadelă, şi turnuri în Citadelă care nu se găseau pe harta aceea. Am poruncit să mi se pregătească o navetă şi, preţ de-o jumătate de zi, am zburat printre turnuri. Fără îndoială că în multe rânduri am văzut locul pe care-l căutam, dar dacă l-am văzut, nu l-am recunoscut.

Într-un târziu, cu un felinar luminos, care nu risca să se stingă, am coborât încă o dată în temniţa noastră subterană, scări după scări, până la nivelul cel mai adânc. Oare de unde vine puterea asta atât de mare de a păstra trecutul în locuri subpământene? – iată o întrebare ce mă frământă. Unul dintre blidele în care îi adusesem supă lui Triskele încă era acolo. (Triskele, care revenise la viaţă sub mâna mea, cu doi ani înainte de a fi avut Gheara asupră-mi.) Am urmat încă o dată urmele labelor lui

Triskele, aşa cum făcusem când încă eram ucenic, până la deschizătura uitată, iar de acolo propriile mele urme prin labirintul întunecat al tunelurilor.

Acum, în lumina nemişcată a felinarului, am văzut unde pierdusem urma, fugind drept înainte, în vreme ce Triskele cotise. Am fost tentat atunci s-o iau pe drumul lui, în loc să merg pe-al meu, ca să văd unde anume ieşise el, şi poate astfel să descopăr cine era cel cu care se împrietenise şi la care se întorcea după ce îmi apărea uneori în cale, pe aleile Citadelei. Poate că am să fac acest lucru când mă voi întoarce pe Urth, dacă mă voi întoarce vreodată.

Dar nici acum nu am cotit-o. L-am urmat pe băiatul-bărbat care fusesem odată, în josul unui coridor lung cu podea de lut şi găurit din loc în loc de guri de aerisire şi uşi neîmbietoare. Severianul pe care-l urmam eu purtase încălţări prea mari pentru el, cu tocuri şi tălpi tocite; răsucindu-mă şi luminând coridorul în urma mea, am băgat de seamă că, deşi Severianul care mergea pe urmele lui avea cizme ca lumea, paşii îi erau de lungimi diferite, iar vârful uneia din cizme se târa la fiecare pas. Un Severian avea cizme bune, mi-am zis în gând, celălalt, picioare bune. Şi-am râs de unul singur, întrebându-mă oare cine va veni aici în anii ce vor urma, şi dacă va ghici că aceleaşi picioare au lăsat ambele urme.

Nu ştiu a spune ce rost au avut odată aceste tuneluri. De mai multe ori am văzut trepte care cândva coborâseră încă şi mai în adânc, dar toate duceau la o apă întunecată, nemişcată. Am dat peste un schelet ale cărui oase fuseseră împrăştiate de picioarele grăbite ale lui Severian, dar era doar un schelet care nu-mi spunea nimic. Din loc în loc, pe pereţi erau inscripţii în portocaliu decolorat sau negru-tăciune; dar erau scrise într-un alfabet pe care nu-l puteam descifra, la fel de neinteligibil precum urmele lăsate de scârna şobolanilor în biblioteca Maestrului Ultan. În câteva încăperi în care m-am uitat, existau pereţi pe care, cândva, ticăiseră peste o mie de orologii dintre cele mai felurite şi, deşi toate muriseră între timp, bătăile lor amuţiseră şi limbile mâncate de rugină se opriseră la ore ce nu mai aveau să vină niciodată, le-am luat drept un semn bun pentru cineva care căuta Atriumul Timpului.

Într-un târziu, l-am găsit. Mica pată de lumină era întocmai aşa cum mi-o aminteam. Fără îndoială că am făcut un gest necugetat, dar am stins felinarul şi am rămas câteva clipe în

întuneric, privind pata. Peste tot, o linişte mormântală, iar pătratul luminos, cu laturi neregulate, îmi părea cel puţin la fel de misterios ca şi înainte.

Mă temusem că o să-mi vină greu să mă strecor prin deschizătura îngustă, dar dacă Severianul de-acum avea oase mai mari, era în schimb mai slab, încât după ce mi-am trecut umerii, restul a fost o joacă.

Zăpada din amintire nu mai era, dar o adiere rece s-a lăsat din văzduh, ca pentru a spune că zăpada se va întoarce curând. Câteva frunze moarte, aduse de o pală din înalt, poposiseră printre trandafirii muribunzi. Cadranele înclinate îşi aruncau şi acum umbrele nebune, la fel de nefolositoare ca orologiile moarte de sub ele, dar nu şi la fel de nemişcate. Animalele sculptate le vegheau şi acum, fără să clipească.

Am traversat curtea până la uşă şi am bătut. Servitorul bătrân şi speriat care ne servise a deschis uşa, iar eu, păşind în camera aceea jilavă în care mă încălzisem odinioară, i-am spus s-o aducă pe Valeria. A ieşit grăbit, dar, înainte să dispară din vedere, ceva s-a trezit în pereţii mâncaţi de vreme, voci fără trup, cu mii de limbi, cerând ca Valeria să se înfăţişeze în faţa unui personaj ce poartă un titlu străvechi, şi, tresărind, mi-am dat seama că era vorba de mine.

Aici pana mea se va opri, cititorule, nu şi eu. Te-am dus de la poartă la poartă – de la poarta încuiată, învăluită în negură, a necropolei din Nessus, la acea poartă măturată de nori, pe care noi o numim cer, poarta care mă va conduce, trag eu nădejde, dincolo de stelele mai apropiate.

Pana mea se opreşte, nu şi eu. Cititorule, nu mă vei mai însoţi. A sosit timpul să ne urmăm, fiecare, viaţa proprie.

—

La această poveste, eu, Severian cel Schilod, Autocratul, îmi pun semnătura în anul care va fi numit ultimul an al soarelui vechi.

Anexă

Armele Autocratului şi navele hierodulilor

Nicăieri nu sunt manuscrisele *Cărţii Soarelui Nou* mai obscure ca în descrierea armelor şi organizării militare.

Confuzia privind echipamentul aliaţilor şi adversarilor lui Severian pare să aibă două surse, prima fiind tendinţa lui vădită de a da fiecărei deosebiri în formă sau scop o denumire distinctă. Traducându-le, am încercat să ţin cont de sensul radical al cuvintelor folosite şi de ceea ce eu consider a fi aspectul şi funcţia armelor ca atare. De unde, bunăoară, *iatagan, trident* şi multe altele. La un moment dat, i-am pus Agiei în mână o *athame,* sabia vrăjitorilor.

A doua sursă a dificultăţilor pare să fie faptul că există trei grade tehnologice foarte diferite. Gradul inferior ar putea fi numit nivelul fierarului. Armele produse la acest nivel includ săbii, cuţite, barde şi suliţe, asemenea celor ce ar fi putut fi făurite de orice fierar iscusit în secolul al XV-lea. Rezultă că armele acestea pot fi uşor obţinute de către cetăţeanul obişnuit şi reprezintă capacitatea tehnologică a societăţii în general.

Al doilea grad ar putea fi numit nivelul Urth. Armele lungi pe care eu le-am numit *lănci, conti* şi aşa mai departe aparţin neîndoielnic acestui grup, ca şi „suliţele” cu care hastarii l-au ameninţat pe Severian în faţa uşii de la antecameră, precum şi alte arme folosite de infanterie. Din text nu reiese cât erau de răspândite asemenea arme; la un moment dat, se spune că în Nessus se puteau cumpăra „săgeţi” şi „ketene cu coadă lungă”. Este aproape sigur că trupele neregulate ale lui Guasacht îşi primiseră contii înainte de bătălie şi că armele acestea erau ulterior strânse şi depozitate undeva (poate în cortul lui). Nu e lipsit de interes să notăm că în secolele al XVIII-lea şi al XIX-lea armele de mici dimensiuni erau împărţite trupelor marinei de război şi apoi strânse în acelaşi fel, deşi săbii de abordaj şi arme de foc puteau fi achiziţionate fără probleme de pe ţărm. Arbaletele folosite la gura minei de asasinii Agiei se înscriu, fără îndoială, în categoria armelor Urth, cum le-am numit eu, dar e posibil ca aceşti asasini să fi fost dezertori.

Armele Urth, prin urmare, par să reprezinte cea mai înaltă tehnologie ce se găseşte pe planetă, poate chiar în sistemul ei

solar. E greu de apreciat eficienţa lor în comparaţie cu armele noastre. Armurile nu sunt chiar ineficiente împotriva lor, dar cu siguranţă n-ar rezista în faţa puştilor, carabinelor şi mitralierelor noastre.

Al treilea grad este cel stelar, ca să-l numesc astfel. Pistolul pe care Vodalus i l-a dat Theei sau cel dat de Severian lui Ouen sunt, fără doar şi poate, arme stelare, ceea ce nu se poate spune cu aceeaşi certitudine despre celelalte arme menţionate în manuscris. Muschetele şi jezailele purtate de trupele speciale din ambele tabere pot să aparţină acestui nivel, cum la fel de bine pot să nu-i aparţină – eu unul înclin să cred că îi aparţin.

E aproape limpede că armele stelare nu puteau fi produse pe Urth şi se obţineau de la hieroduli la preţuri foarte mari. O întrebare interesantă – la care nu pot oferi niciun răspuns precis – priveşte bunurile date în schimbul acestor arme. După standardele noastre, planeta Urth a vechiului soare pare lipsită de materii prime; când Severian vorbeşte de minerit, pare să se refere la ceea ce noi am numi jefuirea vestigiilor arheologice, iar noile continente despre care se spune (în piesa Doctorului Talos) că vor înflori odată cu venirea Soarelui Nou sunt ispititoare datorită bogăţiilor în „aur, argint, *fier* şi *cupru”,* printre altele (italicele îmi aparţin). Sclavii – exista o formă de sclavie în societatea din vremea lui Severian –, blănurile, carnea şi alte produse alimentare, precum şi obiectele produse cu multă trudă – precum bijuteriile făcute manual – par să se numere printre monedele de schimb.

Simţim nevoia să aflăm mai multe despre aproape tot ce este cuprins în acest manuscris; dar, bineînţeles, am dori mai cu seamă să aflăm mai multe despre navele ce călătoresc printre stele, la comanda cărora se află hierodulii, dar ale căror echipaje sunt uneori formate din fiinţe umane. (Două dintre cele mai enigmatice personaje din manuscris, Jonas şi Hethor, par să fi făcut odată parte din asemenea echipaje.) Dar aici traducătorul se izbeşte de una dintre cele mai chinuitoare dificultăţi pe care i le-a pus manuscrisul – neputinţa lui Severian de a face deosebire clară între navele spaţiale şi cele acvatice.

Oricât ar fi de supărător acest lucru, pare totuşi firesc în situaţia lui. Dacă un continent este la fel de îndepărtat ca luna, atunci luna nu este mai departe decât un continent. Mai mult, navele cosmice par să fie puse în mişcare ca urmare a unei

uşoare presiuni exercitate asupra unor vele uriaşe făcute din folie metalică, încât cunoştinţele despre catarge, cabluri şi lonjeroane se aplică ambelor tipuri de nave. Se pare că, deoarece multe abilităţi (şi mai cu seamă capacitatea de a suporta perioade lungi de izolare) sunt necesare pentru a conduce ambele tipuri, membrii echipajelor de pe ambarcaţiuni pe care noi le-am privi cu dispreţ se puteau angaja pe nave într-atât de sofisticate încât ne-ar lăsa cu gura căscată. Trebuie notat că bătrânul căpitan de pe lugherul lui Severian are câteva ticuri verbale ce amintesc de felul de a vorbi al lui Jonas.

În încheiere, o ultimă observaţie. În traducerea făcută de mine şi în aceste anexe pe care le-am adăugat, am încercat să evit orice fel de speculaţii; dar la sfârşitul celor şapte ani de trudă, cred că mi se permite una. Anume: capacitatea acestor nave de a străbate ore şi eoni pare să nu fie altceva decât consecinţa firească a capacităţii lor de a pătrunde în spaţiul interstelar şi chiar intergalactic şi de a scăpa de chinurile morţii de care suferă universul; iar a călători astfel în timp poate să nu fie o problemă chiar atât de complexă şi dificilă pe cât suntem tentaţi să ne-o închipuim. Tot ce se poate ca Severian să fi avut de la bun început o premoniţie cu privire la viitorul său.

G.W.

Severian, din Ghilda Torționarilor, continuă să străbată în drumurile sale ținuturi presărate cu primejdii și minuni, în fascinanta și inexorabila lui călătorie către tronul Autocratului și către un destin măreț pe care nu îndrăznește să îl refuze. Căci un întuneric devorator roade din inima Vechiului Soare, iar soarta planetei Urth depinde de întoarcerea Conciliatorului, Noul Soare de mult prevestit.

„Capitolul care încheie povestea epică a călătoriei lui Severian Torționarul reprezintă un sfârșit triumfător al uneia dintre marile epopei științifico-fantastice ale tuturor timpurilor. Cărțile sunt veritabile cufere pline de comori, pline de imagini ca niște giuvaiere, de cuvinte cu care cititorul se poate îmbăta, de oameni și întâmplări care îi vor rămâne mult timp în amintire."
– George R.R. Martin

LEDA, *imprint al* GRUPULUI EDITORIAL CORINT

Designul copertei: Andreea Apostol
Imaginea copertei © Bruce Pennington

FANTASY
ISBN: 978-973-102-362-5

www.ledabooks.ro
www.edituracorint.ro